

Topě vī rá

Kaingang New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

MATEUS	4
MARCOS	41
LUCAS	62
JOÃO	101
HAN KÃME	127
ROMA	159
1 CORINTO	175
2 CORINTO	190
GALÁCIA	199
ÉFESO	205
FILIPPOS	210
COLOSSOS	214
1 TESSALÔNICA	218
2 TESSALÔNICA	222
1 TIMÓTEO	224
2 TIMÓTEO	229
TITO	232
FILEMOM	234
HEBREU	235
TIAGO	247
1 PEDRO	252
2 PEDRO	257
1 JOÃO	260
2 JOÃO	264
3 JOÃO	265
JUDAS	266
NÉN VENH KE	268

MATEUS

Jesus jóg'jóg ve ag (Lc 3.23-28)

1 Jesus Cristo jóg'jóg ve ag rán ke vē. Jesus Cristo vỹ tỹ Davi krě'krě nĩ, kỹ Davi vỹ tỹ Abraão krě'krě nĩ. ² Abraão vỹ Isaque han. Kỹ Isaque vỹ Jacó han. Kỹ Jacó vỹ Judá han, ti mré ke ag ke gé. ³ Kỹ Judá vỹ Peres han. Zera ti ke gé. Ā prũ tỹ Tamar fi ki tóg ag hyn han, Judá ti. Kỹ Peres vỹ Esrom han. Kỹ Esrom vỹ Arão han. ⁴ Kỹ Arão vỹ Aminadabe han. Kỹ Aminadabe vỹ Nasom han. Kỹ Nasom vỹ Salmom han. ⁵ Kỹ Salmom vỹ Boaz han, Ā prũ tỹ Raabe fi ki. Kỹ Boaz vỹ Obede han, Ā prũ tỹ Rute fi ki. Kỹ Obede vỹ Jessé han. ⁶ Kỹ Jessé vỹ pã'i mág tỹ Davi ěn han.

Kỹ pã'i mág tỹ Davi vỹ Salomão han, Ā prũ ěn fi ki, ũ tỹ Urias prũ ja nĩ ěn fi ki. ⁷ Kỹ Salomão vỹ Roboão han. Kỹ Roboão vỹ Abias han. Kỹ Abias vỹ Asa han. ⁸ Kỹ Asa vỹ Josafá han. Kỹ Josafá vỹ Jorão han. Kỹ Jorão vỹ Uzias han. ⁹ Kỹ Uzias vỹ Jotão han. Kỹ Jotão vỹ Acáz han. Kỹ Acáz vỹ Ezequias han. ¹⁰ Kỹ Ezequias vỹ Manassés han. Kỹ Manassés vỹ Amom han. Kỹ Amom vỹ Josias han. ¹¹ Kỹ Josias vỹ Jeconias han, ti jãvy ag ke gé. Israel ag tỹ cidade Babilônia ra mũ ěn kã tóg ag hyn han, Israel ag tỹ sigse kỹ mũ ěn kã.

¹² Ag tỹ cidade ěn tá vỹnvỹn ke kar kỹ Jeconias vỹ Salatiel han. Kỹ Salatiel vỹ Zorobabel han. ¹³ Kỹ Zorobabel vỹ Abiúde han. Kỹ Abiúde vỹ Eliaquim han. Kỹ Eliaquim vỹ Azor han. ¹⁴ Kỹ Azor vỹ Sadoque han. Kỹ Sadoque vỹ Aquim han. Kỹ Aquim vỹ Eliúde han. ¹⁵ Kỹ Eliúde vỹ Eleazar han. Kỹ Eleazar vỹ Matã han. Kỹ Matã vỹ Jacó han. ¹⁶ Kỹ Jacó vỹ José han, Maria fi mén ěn ti. Maria ěn fi ki Jesus tóg mur ja nĩ, hã vỹ: Cristo, he mũ.

¹⁷ Hã kỹ ag tóg 14 (ke) nỹtĩ, Abraão krě'krě ag, Davi mré nĩgkrén kỹ. Kỹ Davi krě'krě ag tóg 14 (ke) nỹtĩ gé, ag tỹ ag sigse kỹ nỹtĩ tá ag nĩgkrén kỹ, ag tỹ cidade tỹ Babilônia tá sigse kỹ nỹtĩ tá ag nĩgkrén kỹ. Tag pãte ag krě'krě vỹ 14 (ke) nỹtĩ gé, Cristo mré nĩgkrén kỹ. Cristo jóg'jóg ve ag hã vē.

Jesus Cristo mur (Lc 2.1-7)

¹⁸ Jesus Cristo mur vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ti mỹnh fi vỹ tỹ José prũnh ke fi nĩ, hã ra fag tóg ver jagně mré nỹ ja tũ nĩ. ěn kã fi tóg kufy nĩ ha. Topě kuprĩg tỹ fi mỹ gĩr han jan hã vē. ¹⁹ Kỹ José tóg mēg mũ sir, fi tỹ kufy nĩ ti, kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Ũn jykré kuryj vē mỹr, José ti, hã kỹ tóg fi mỹ'ãg han sór tũ nĩ, kỹ tóg fi to vỹ tũ nĩ sir. Hã ra tóg fi pin kỹ fi mỹ: "kỹ inh hỹn Ā tỹ prũ nĩnh ke tũ nĩ ha." he sór mũ sir.

²⁰ Ti tỹ ver fi tovãnh to jykrén kỹ Topě tỹ jěně jafã tóg ti mỹ vėnh ven mũ sir, ti vėnh péti kỹ. Kỹ tóg ti mỹ: "José," he mũ. "Tỹ Ā Davi krě'krě ag kã ũ nĩ," he tóg. "Maria fi to jykrén kónãnh tũg nĩ. Jatun mỹ fi tỹ prũg nĩ, fi tovãnh tũg nĩ. Ũ tũ pijé', fi kósin ti. Topě kuprĩg tỹ fi mỹ han ja vē. ²¹ Ti mur kỹ tóg gré nỹnh mũ, ha vemnĩ. Kỹ ti mỹ: Jesus, hemnĩ. Ā povo krenkren han jé tóg ke mũ, ag tỹ Topě vỹ mranh mũ ra," he tóg, José mỹ, Topě tỹ jěně jafã ti.

²² Hã ra Topě vỹ vãsỹ Ā vỹ tó tĩ ũ mỹ tag tó ja nĩ, ha mẽ. ²³ "Ũn mén ja tũ fi vỹ kufy nĩnh mũ," he ja tóg nĩ. "Fi kósin fi ki mur ken kỹ ag tóg ti to: Emanuel, henh ke mũ," he ja tóg nĩ, Topě vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. Emanuel to ke vē, hã vỹ: "Topě vỹ ěg ki rĩr há han mũ," he mũ, ěg vỹ ki, hã vỹ: Emanuel, he mũ. José vỹ Topě vỹ tag ve ja nĩ.

²⁴ Kỹ José tóg rĩr mũ sir, ti vėnh péti kar kỹ. Kỹ tóg Topě tỹ jěně jafã ěn vỹ ki króm mũ sir. Vėnh prũg han tóg mũ, Maria fi mré. ²⁵ Hã ra tóg ver fi mré nỹ tũ nĩgtĩ. Kejěh fi tóg Ā kósin vég mũ. Kỹ José tóg ti jijin kỹ ti mỹ: Jesus, he mũ. Fi tỹ ti ve kar kỹ tóg vãhã fi mré nỹ mũ sir.

Pã'i ag tỹ Jesus venh kãmũ

2 Fi tỹ Jesus ve ěn kã fag tóg cidade tỹ Belém tá nỹtĩ, ga tỹ Judéia tá. Herodes vỹ tỹ pã'i tỹ rei nĩ, fi tỹ ti ve ja ěn kurã ki. Kỹ kejěh ũ ag tóg Jerusalém tá junjun mũ. Kuvar há tá ag tóg kãmũ ja nĩ, rã jur ja tá, Ā jag jamã tá. Ũn estudo mág han mũ ag vē, krĩg to ag tóg estudar he mág han tĩ. ² Ag tỹ Jerusalém tá junjun kỹ ag tóg sir: "ũ tỹ ũri mur mũ vỹ tỹ Israel ag pã'i mág nĩnh mũ," he mũ. "Ti kri ěg krĩg vé, ěg tỹ ěg jamã tá nỹtĩn kỹ, rã jur ja tá nỹtĩn kỹ. ěg tỹ ti venh kãmũ vē, ěg tỹ ti mỹ nén ũ há vin sór vē. ěg hỹn hẽ tá ti venh ke mũ?" he ag tóg, ũ tỹ kuvar há tá kãmũ mũ ěn ag.

³ Ag vỹ tag vỹ pã'i tỹ Herodes mỹ e tĩ, kỹ tóg krĩ kufy nĩ sir. Jerusalém tá ke kar ag mỹ tóg e tĩ gé. ⁴ Kỹ Herodes tóg Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag jé prěr mũ sir, Topě vỹ to professor ag ke gé. Kỹ tóg ag mỹ: "Cristo hỹn hẽ tá mur ke mũ nẽji?" he mũ. ⁵ Kỹ ag tóg ti mỹ: "Belém tá ke nẽji, ga tỹ Judéia tá," he mũ. "Topě vỹ tó tĩ ũ vỹ vãsỹ ti to tag rán ja nĩ, ha mẽ," he ag tóg. ⁶ "Sĩ ti nĩ, cidade tỹ Belém ti, ga tỹ Judéia tá, he ja tóg nĩ. Ti sĩ nĩ ra tóg cidade mág ag kar kãfór kar nĩ, pã'i mág ěn tỹ tá mur kenh ke tugrĩn. Pã'i mág ěn vỹ tỹ ěg povo tỹ Israel kri pã'i mág jěnh ke mũ, ũ tỹ Belém tá mur ke mũ ěn ti, he ja tóg nĩ, Topě vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki," he ag tóg, professor ag, Herodes mỹ. "Hã kỹ tóg Belém tá mur ke mũ, Cristo ti," he ag tóg, professor ag.

⁷ Kĩ Herodes tóg vėnh péju kĩ fóg ěn ag mré vėmén mũ sir, ũ tỹ krĩg to estudo mág han mũ ěn ag mré. Kĩ tóg ag mỹ: “kurã tỹ ě ki ajag krĩg ěn ve vén?” he mũ. ⁸ Ag tỹ ti mỹ kurã tó kĩ tóg Belém ra ag jėgnėg mũ sir. “Ajag tỹ tá junjun kĩ ti jãvãnh nĩ,” he tóg. “Vėnh kar ki ti jėmėmnĩ. Ajag tỹ ti ve kĩ inh mỹ tónh kãmũmnĩ. Kĩ sóg ti venh tĩg sór mũ gé, sỹ ti mỹ nén ũ há nĩm jé,” he tóg, Herodes ti.

⁹ Ag tỹ pã'i ěn vĩ mē kar kĩ ag tóg mũ mũ sir, Belém ra. Ag mũ ěn ki ag tóg krĩg ěn ve mãn mũ gé sir, ag tỹ rã jur ja tá krĩg vég mũ ěn. Krĩg ěn vỹ ag jo tĩ mũ. Ag tỹ Belém tá junjun kĩ krĩg tóg ũn sĩ nĩgja kri hã sa nĩ sir.

¹⁰ Ag tỹ krĩg ěn ve kĩ ag fe tóg mrin ke mũ sir. ¹¹ Īn kãra ge kĩ ag tóg ũn sĩ ti vég mũ, ti mỹnh fi ke gé. Kĩ ag tóg ti krēm grĩnhgrĩnh ke mũ, ti mỹ: “tỹ ã Topė kósin nĩ,” he jé. Kĩ ag tóg sir ti mỹ ajag tũ ti vin mũ, ouro ti, ka jėnjo tỹ incenso ti ke gé, ěg tỹ ti pũn kĩ ger há han jafã ěn, kar kĩ ka tỹ mirra jėnjo ke gé, ěg tỹ ti pũn kĩ ger há han jafã ũ vē gé.

¹² Hã ra Topė tóg, ag vėnh péti ki (tóg) ag mỹ: “Herodes mỹ tó tũg nĩ,” he mũ sir. Hã kĩ ag tóg ěpřy ũ jagma mũ mũ, ěmĩn ũ jagma mũ kĩ ag tóg ajag jamã ra vỹnvỹn ke mũ sir, rã jur ja ra.

José fag tỹ vėnh pigju

¹³ Ag mũ kar kĩ José tóg kejėn Topė tỹ jėnė jafã vég mũ, ti vėnh péti kĩ. Kĩ Topė tỹ jėnė jafã tóg ti mỹ: “nĩ ra,” he mũ. “Ūn sĩ va tĩg, ga tỹ Egito ra, ti mỹnh fi mré. Herodes vỹ ũn sĩ tag tén sór mũ. Hã kĩ vėnh péju kĩ Egito ra tĩg. Kejėn sóg ã mỹ: ha vỹn ké, henh ke mũ. Egito tá inh vĩ jãvãnh nĩ,” he tóg, Topė tỹ jėnė jafã ti, José mỹ. Ti vėnh péti kĩ tóg ti mỹ ke mũ.

¹⁴ Kĩ José tóg kuty ěn kã jėgnė kĩ fag tatĩn tĩ mũ sir, ga tỹ Egito ra, vėnh péju jé. ¹⁵ Tá tóg nĩ nĩ. Herodes tỹ kejėn ter kĩ tóg tá vỹn ke mũ. Hã ra ti tĩg ja tag vỹ rán kĩ nĩ gé. Vãšỹ Topė tóg ã vĩ tó tĩ ũ mỹ: “tag rán ra,” he ja nĩ, hã vỹ: “ga tỹ Egito ra sóg vėnh vĩ jėnė, inh kósin tỹ tá vỹn ke jé,” he mũ.

Herodes tỹ gĩr ag kygrėn

¹⁶ Hã ra Herodes tóg fagrĩnh mỹ fóg ěn ag jãvãnh ja nĩ, ũn estudo mág han mũ ěn ag. Vãhã tóg: “ag tỹ inh mỹ tó tũg hỹn,” he mũ. Kĩ ti fe tóg gỹm ke mũ sir. Kĩ tóg ã pã'i ag mỹ: “ha mũ jėg, Belém ra,” he mũ. “Tá gĩr ag kygrėn kãn nĩ, ũn gré ag, ũn kri prỹg tỹ 2 anos tá krỹg tũ ěn ag,” he tóg, ag mỹ. Ag mỹ tóg 2 anos tó, fóg ag tỹ ti mỹ: “1 ano kãfór ti nĩ ha, ěg tỹ ti kri krĩg ve ja ti,” henh kĩ. Kĩ polícia ag tóg gĩr ag kãgtén mũ mũ sir.

¹⁷ Hã ra tag tóg rán kĩ nĩ gé. Vãšỹ Topė vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩgĩ, ti jiji hã vỹ: Jeremias, he mũ. ěn tóg tag rán ja nĩ, ha mē: ¹⁸ “cidade tỹ Ramá tá ěg tóg vėnh kygfỹ mėg mũ, vėšyrėnh mág ke gé. Raquel fi vỹ vėšyrėnh mũ, fi krė ag jé. Ag tỹ fi mỹ: fỹ tũg nĩ, he mũ ra fi tóg vėšyrėnh mũ. Fi krė ag vỹ tũ' he kãn, hã kĩ fi tóg fỹ mũ, vėšyrėnh mũ,” he ja tóg nĩ, Jeremias ti. Hã ra tóg tag ri ke nĩ, polícia ag tỹ gĩr ag kygrėn mũ ti.

José fag tỹ Egito tá vỹn ke

¹⁹ Kejėn Herodes ěn vỹ ter mũ gé sir, pã'i ti. Kĩ Topė tỹ jėnė jafã vỹ José mỹ vėnh ven mũ, ti vėnh péti kĩ. Ga tỹ Egito tá tóg ti mỹ venh ven mũ. Tá fag tóg nỹtĩ nĩ, ga tỹ Egito tá. Tá tóg ti mỹ vėnh ven mũ, José mỹ, Topė tỹ jėnė jafã ti. ²⁰ Kĩ tóg ti mỹ: “nĩ ra,” he mũ. “Gĩr va tĩg, ti mỹnh fi pére tĩg gé, ga tỹ Israel ra. Ū tỹ fi kósin tén sór mũ ěn vỹ hur ter,” he tóg, Topė tỹ jėnė jafã ti, José mỹ.

²¹ Kĩ tóg jėgnė kĩ tĩ mũ sir. Gĩr va tóg tĩ mũ, ti mỹnh fi pére tóg tĩ mũ gé. Kĩ fag tóg Israel ag ga ra mũ mũ sir. ²² Tá jun kĩ tóg pã'i mág tãg jyjy jėmėg mũ, José ti. Hã ra tóg tỹ Arquelau nĩ. Ti panh tỹ Herodes ri kén tóg tỹ pã'i tỹ rei nĩ, ga tỹ Judėia tá. Kĩ tóg ti kamėg mũ. Kĩ Topė tóg ti vėnh péti kĩ ti mỹ: “ga tỹ Judėia tá nĩ mãn sór tũg,” he mũ. Kĩ tóg tĩg mãn kĩ ga tỹ Galilėia ra tĩ mũ sir. ²³ Kĩ tóg cidade tỹ Nazaré tá jamãn mũ sir. Hã ra tóg rán kĩ nĩ gé, Nazaré ti. Vãšỹ Topė vĩ tó tĩ ũ tóg tag rán ja nĩ gé, kĩ tóg: “ti to ag tóg: Nazaré tá ke vē, henh ke mũ,” he ja tóg nĩ, Topė vĩ tỹ rán kĩ nĩ ki, Jesus to. Hã ra tóg ge nĩ.

João Batista tỹ ag jyvėn

(Mc 1.1-8; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

3 Kejėn João tóg ěmã tũg ja ra tĩ mũ, ga tỹ Judėia tá ga kórėg ra. João Batista ěn vē. Ga kórėg tá jė kĩ tóg ag jyvėn mũ sir. ² “Ajag jykre tovãnh nĩ, ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ajag pã'i nĩ jé,” he tóg, João ti. ³ João ěn to tóg tag rán ja nĩ, vãšỹ Topė vĩ tó tĩ ěn ti, Isaías he mũ ěn, ha mē. “ěmã tũg ja tá tóg jėnh ke mũ, ga kórėg tá,” he ja tóg nĩ. “Tá tóg ag mỹ jamã hár(a) ke mũ sir. “ěg Senhor kãtĩg ke jo vėnh jãnhkrĩgkrĩg nĩ,” he jé tóg ke mũ. “ěpřy kurėg ajag tóg tĩ, ěmĩn kurynh ajag tóg tĩ gé, ajag pã'i mág jun ken kĩ. Kĩ tag ri ke han nĩ, ajag jykre pãno togvãnh nĩ, ěg Senhor kãtĩg ken jo,” he jé tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, João to.

⁴ Jo João ěn kur tóg tỹ cavalo pãnĩ sór kyki tỹ há nĩ. Nén ũ fár tỹ tóg vėšógfĩn ja han tĩ gé. Ópã hã ko ti tĩ, mỹg mré hã, João ti.

⁵ Kĩ ag tóg ti tá junjun kãn mũ sir, cidade tỹ Jerusalém tá kãmũ kĩ, ga tỹ Judėia kar tá kãmũ kĩ, goj tỹ Jordão tá ke kar ag ke gé. João tá ag tóg junjun kãn mũ sir. ⁶ Kĩ tóg ag kygpėg mũ sir, goj tỹ Jordão ki, ag tỹ: “Topė vĩ mranh ja sóg nĩgtĩ,” henh kĩ.

⁷ Kĩ ũ tỹ Fariseu he mũ ag vỹ ti tá junjun mũ gé sir, ũ tỹ Saduceu he mũ ag ke gé, pã'i ag. Ūn kĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, ti tỹ ag kygpe jé. Kĩ tóg ag jyvėn tar han mũ sir, João ti. “Pỹn ri ke ajag tóg nỹtĩ, ajag jykre pãno tãvĩ nĩn kĩ,” he tóg ag mỹ. “Ū nỹ ajag mỹ: “Topė jũ venh ke tũ ajag nĩ,” he tĩ?” ⁸ Ajag jykre si tovãnh nĩ, ajag tỹ ti jũ ve jãvãnh tĩn kĩ. Vėnh jykre há han nĩ, ěg tỹ ajag jykre tãg hã ve jé. ⁹ Hã ra ajag tóg jagnė mỹ: “Abraão vỹ tỹ ěg jóg'jóg ve nĩ, kĩ Topė hỹn tóg ěg to jũnh ke tũ nĩ, ěg tỹ tỹ Abraão krė'krė nỹtĩn tugrĩn,” he tĩ. Ke tũ vē hã ra. Ajag jykre kórėg ěn to ajag tóg jagtar ke mũ, ha vemnĩ. Topė vỹ Abraão krė'krė hyn han ki kanhró nĩ, pó tag tỹ mỹr, ti tỹ Abraão krė'krė ve sór kĩ, Topė ti. ¹⁰ Hã ra tóg ajag tỹ tũ' henh ke mũ, ajag tỹ ajag jykre kórėg tovãnh

tũ nĩn kŷ. Ęg tŷ ka gŷn ri ke tóg nĩ. Ti kanĕn vĕnh kŷ ěg tóg ti gŷn tĩ, ti tŷ pĩ han jé. Ri ke han jé tóg ke mũ, Topĕ ti, ājag tŷ vĕnh jykre há han sór tũ nĩn kŷ. Kŷ tóg pĩ ki ājag vĕm ke mũ, Topĕ ti," he tóg ag mŷ, João ti, Fariseu ag mŷ, Saduceu ag mŷ ke gé.

¹¹ Kŷ João tóg vĕnh kar mŷ: "goj hĕ tŷ sóg ājag kyg-pég tĩ, ājag tŷ ājag jykre tovĕnh kŷ," he mũ. "Inh nón tóg kĕtŷg mũ hĕ ra, Cristo ti. Inh kĕfór ti nĩ. Tŷ sóg ti camarada nĩ jĕvĕnh nĩ, sŷ tŷ ti krĕm ke pĕ jĕn kŷ. Ęg camarada ag vŷ ěg pĕn né gé mũgtĩ, ěg pĕn to ró ti. Sŷ ti mŷ gé tŷg ke vĕ vĕ, hĕ ra sóg tŷ ti krĕm ke pĕ nĩ, ti tŷ inh kĕfór nĩn kŷ. Ęn hĕ tóg Topĕ kuprŷg tŷ ājag jagrĕ han ke mũ. Kŷ tóg tŷ pĩ nĩ ve nĩ. Ti tŷ ājag kygpenh ken hĕ vĕ," he tóg, João ti, Jesus to.

¹² "Ti kĕtŷg vŷ ěg tŷ rĕgró rĕn ri ke nĩ. Ti rĕn kar kŷ ěg tóg ti fĕr pũn tĩ. Ti kanĕ hĕ vin han ěg tóg tĩ. Cristo kĕtŷg ken kŷ tóg ge nĩnh mũ. Ti to há nŷtĩ ag mŷ tóg: "ha kĕmũ jĕg," henh ke mũ. Ti to há nŷtĩ tũ ag vĕm jé tóg ke mũ, pĩ ki, hĕ ra tóg nhyn kenh ke tũ pĕ nĩ," he tóg, João ti.

João tŷ Jesus kypé

(Mc 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Ęn kĕ kejĕn Jesus tóg João tá jun mũ gé sir, goj tŷ Jordĕo tá. Ga tŷ Galilĕia tá tóg kĕtĩ mũ. Kŷ tóg João mŷ: "ha inh kypé gé," he mũ sir. ¹⁴ Hĕ ra tóg João mŷ e tĩ, kŷ tóg ti mŷ: "ĕ hĕ tŷ inh kypen h ke vĕ vĕ," he mũ. "Inh mŷ tóg e tĩ, ĕ tŷ inh mŷ: ha inh kypé, hen kŷ," he tóg mũ, João ti, Jesus mŷ. ¹⁵ Hĕ ra Jesus tóg ti mŷ: "hŷ," he mũ. Hĕ ra tóg isŷ vĕnh jykre kuryj han kĕn há tĩ," he tóg, João mŷ. Kŷ tóg ti kypég mũ sir.

¹⁶ Ti tŷ Jesus kype kar kŷ ag tóg goj kĕtĕ kĕpa mũ sir. Kŷ Jesus tóg kanhkĕ nor nĩ ěn vég mũ, ha mĕ, kŷ tóg Topĕ kuprŷg kĕtĕre ěn vég mũ. Sórĕg ri ke tóg nĩ, ti kĕtĕre ti. Jesus kri tóg kĕtĕre mũ. ¹⁷ Kŷ vĕnh vĩ tóg mĕ há tĩ, kanhkĕ tá, kŷ tóg: "inh kósin pir vĕgtĩ," he mũ. "Inh fe pĕ vĕgtĩ," he tóg, ũ tŷ kanhkĕ tá vĩ mũ ti.

Japo tŷ Jesus krŷn kónĕn sór

(Mc 1.12-13; Lc 4.1-13)

4 Kŷ Topĕ kuprŷg vŷ Jesus mŷ: "ĕmĕ tũgja ra tŷg," he mũ. Kŷ tóg tĩ mũ. Ęmĕ tũgja tá nĩn kŷ Japo vŷ ti tŷ ājóg vĩ mranh han sór mũ, hĕ ra Jesus tóg ke jĕvĕnh nĩ. ² Kurĕ tŷ 40 (ke) han tóg, ĕmĕ tũgja tá nĩn ki. Kŷ tóg jĕg tũ nĩ, kurĕ tŷ 40 (ke) ěn ki, kuty mrĕ ke gé. Kar kŷ tóg sir kókŷr mũ, vĕjĕn tũ nĩn kŷ. ³ Kŷ Japo tóg ti to kĕtĩ mũ sir, ũ tŷ ěg tŷ Topĕ vĩ mranh han sór mũ ěn ti. Kŷ tóg Jesus mŷ: "Topĕ kósin vŷ tŷ ĕ nĩ," he mũ. "Ā tŷ tŷ Topĕ kósin nĩn kŷ pó tag tŷ ĕmĩ han, ĕ tŷ kon jé," he tóg ti tag, Nĕn-Kórĕg ti, Jesus mŷ. ⁴ Kŷ Jesus tóg ti mŷ: "hĕ ra mŷ tóg rán kŷ nĩ, ha mĕ," he mũ. "Ęg pi(jĕ) ĕmĩ tĕvĩ jamĕn kŷ rŷnrŷr mũgtĩ, hĕ ra ěg tóg Topĕ vĩ hĕ jamĕn kŷ rŷnrŷr mũgtĩ, he tóg, Topĕ vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki. Kŷ tóg isŷ ti vĩ mranh jĕvĕnh tĩ, ĕmĩ to," he tóg, Jesus ti, Nĕn-Kórĕg mŷ.

⁵ Kŷ Japo vŷ ti pére tĩ mũ, Jerusalĕm ra, cidade mág ěn ra. Tá ag tóg Topĕ jo ĩn kri nŷtŷnh mũ mũ. Hĕ ra kĕgnó tóg tá nĩ, Topĕ jo ĩn mĕ tá. ⁶ Kŷ Japo tóg Jesus

mŷ: "ĕ hĕ ne tóg tŷ Topĕ kósin nĩ," he mũ. "Ha kema ki hũm," he tóg. "Topĕ vĩ ki tag tóg rán kŷ nĩ, hĕ vŷ: ĕ tŷ jĕgnĕ jĕfĕ ag mŷ tóg tónh mũ, Topĕ ti, kŷ ag tóg ĕ jŷ nŷgĕn mũ, he mũ. Kŷ ĕ tóg rŷj ke tũ nĩ. Ā pĕn vŷ rŷj ke tũ nĩ, ag tŷ ĕ ki rŷr kŷ, he tóg, Topĕ vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki. Kŷ ki kema hũm," he tóg, Japo ti. "Rŷj ke tũ ĕ nĩ ĕ tŷ tŷ Topĕ kósin nĩn kŷ," he tóg, Nĕn-Kórĕg ti, Jesus mŷ. ⁷ Kŷ Jesus tóg ti mŷ: "kŷ tag vŷ rán kŷ nĩ gé, ha mĕ," he mũ. "Topĕ mŷ: ĕ mŷ ĕ tŷ tó ja ěn han mũ vŷ? he tũg nĩ, he tóg mũ gé, Topĕ vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki. Hĕ kŷ sóg ti tŷ inh mŷ nĕn to: "han ra," he mũ ěn hĕ han tĩ, kŷ sóg hũm ke tũ nĩ," he tóg, Jesus ti, Nĕn-Kórĕg mŷ.

⁸ Kŷ Japo tóg ti mrĕ tŷg mĕn mũ. Pĕnónh tĕj ra ag tóg mũ mũ sir. Kŷ Japo tóg ti mŷ ga kar ven kĕn mũ, ga kri mũ kar ag ke gé. Ti sŷnvĩ kar ěn ven tóg ti mŷ. ⁹ Kŷ tóg ti mŷ ke mũ. "Isũ vĕ, tag kar ti," he tóg. "Hĕ ra sóg ĕ jŷ tovĕnh kĕn sór mũ, ĕ tŷ ĕ jakrŷ tŷ krŷ' hen kŷ, inh krĕm, inh mŷ: Topĕ vŷ tŷ ĕ nĩ, he jé," he tóg, Nĕn-Kórĕg ti, Jesus mŷ. ¹⁰ Kŷ Jesus tóg ti mŷ: "ha tŷg, Satanás," he mũ. "Ęg pĕi tŷ Topĕ hĕ krĕm ěg tóg ěg jakrŷ tŷ krŷ' he tĩ, ti hĕ to ěg tóg: Topĕ vĕ, he tĩ, hĕ kŷ tóg rán kŷ nĩ, Topĕ vĩ tŷ rán kŷ nĩ ki," he tóg, Jesus ti, Nĕn-Kórĕg mŷ.

¹¹ Kŷ Japo vŷ tóg sir tĩ mũ, ti tovĕnh kŷ. Kŷ Topĕ tŷ jĕgnĕ jĕfĕ ag tóg sir ti tá junjun mũ, Jesus ki rŷr jé. Ā jóg vĩ mranh ja tũ tóg nĩ.

Jesus tŷ Galilĕia tá Topĕ vĩ tó

(Mc 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Kejĕn ag tóg João ség mũ sir, kŷ Jesus tóg mĕg mũ, ag tŷ ti se ti. Kŷ tóg ga tŷ Galilĕia ra tĩ mũ, vĕnh péju jé. ¹³ Cidade tŷ Nazarĕ tá kĕkutĕ kŷ tóg cidade tŷ Cafarnaum ra tĩ mũ, tá nĩ jé, goj nig tá, Zebulom ag jamĕ tá, Naftali ag jamĕ tá. ¹⁴ Hĕ ra tag tóg rán kŷ nĩ gé. Vĕsŷ Topĕ vĩ tó tŷ tóg tag rán ja nĩ, Isaías ti, kŷ tóg: ¹⁵ "Zebulom ag jamĕ tá ti nŷnh mũ, Naftali ag jamĕ tá, goj nig tá, goj tŷ Jordĕo mĕ tá. Fóg ag jamĕ tá ti nŷnh mũ, Israel tũ ag jamĕ tá, ũ tŷ Topĕ ki kagtŷg ag jamĕ tá, goj nig tŷ Galilĕia fyr ki. ¹⁶ Tá ag tóg Topĕ ki kagtŷg nŷtĩ, hĕ kŷ tóg tá ag kri kuty ri ke nĩ. Ti tŷ tá jun kŷ tóg ag kri kurĕg ěn ri ke han mũ, ag kanhrĕn kŷ. Ag kĕgter ke vĕ vĕ, hĕ ra tóg ag kanhrĕn mũ ag krenkren jé," he tóg, Topĕ vĩ rán ki. Kŷ tóg ge nĩ, Jesus tŷ tá nĩn kŷ. ¹⁷ Ga ěn tá nĩ kŷ tóg ag jŷvĕn mũ, kŷ tóg ag mŷ: "ājag jykre si tovĕnh ra," he mũ, "ājag tŷ ũri ũ tŷ kanhkĕ tá nĩ ěn tŷ tŷ ěg pĕi nĩ ve jé," he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ũ tŷ ki kagtŷg ag mŷ Topĕ vĩ tón hĕ vĕ.

Jesus tŷ ĕ mrĕ mũ tŷ ag jé prĕr

(Mc 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Kŷ tóg kejĕn goj nig tŷ Galilĕia ěn fyr jagma tŷ mũ. Kŷ tóg tá ũn régre ag vég mũ. ũ vŷ tŷ Simĕo nĩ, ag tŷ ũ to: Pedro, he mũ tag ti. Kŷ ti jĕvy vŷ tŷ Andrĕ nĩ. Kur tŷ pirĕ kugmĩ jĕfĕ tŷ ag tóg goj kĕki fón mũ, pirĕ kugmĩ jé. Ag rĕnhrĕj vĕ, pirĕ kugmĩg tŷ ag vĕ. ¹⁹ Kŷ Jesus tóg ag ve kŷ (tóg) ag to tŷ mũ sir. Kŷ tóg ag mrĕ vĩ mũ. "Inh mrĕ kĕmũjĕg," he tóg mũ ag mŷ. "Pirĕ kugmĩ há ājag nŷtĩ. Ājag kanhrĕn jé sóg ke mũ, ājag tŷ ĕprĕ ke ag tŷ inh ki ge han jé," he tóg ag mŷ, Jesus ti. ²⁰ Kŷ ag tóg

vėsýmér ājag tỹ nén tovānh ký mũ mũ, ti mré, Pedro ti, André ti ke gé.

²¹ Ký ag tóg mũ mũ, goj fyr jagma. Ag mũ sĩ han mũ ra Jesus tóg ùn régre ù ag ve mǎn mũ gé. Tỹ ti Tiago nĩ, Zebedeu kósin, ký ti jāvy vỹ tỹ João nĩ gé. Canoa kǎki ag nỹtĩ, kur tỹ pirǎ kugmĩ jafǎ ki ag tóg han nỹtĩ nĩ. Ag panh vỹ ag mré nĩ nĩ. Ký Jesus tóg ag jé prēr mũ sir. ²² Ký ag tóg vėsýmér (ag tóg) ājag tỹ nén tovānh ký ti to kǎmũ mũ, canoa tovānh ký, ājag panh ti tovānh ký ke gé. Jesus mré ag tóg mũ mũ, Tiago ti, ti jāvy tỹ João ti ke gé.

Jesus tỹ ag tỹ há' he

(Lc 6.17-19)

²³ Ký Jesus tóg ga tỹ Galiléia kar mĩ tĩ mũ sir, ag mré. Judeu ag vėnh kanhrǎn jafǎ krēm tóg ag kanhrǎn mũ. Ag mỹ tóg Topě vĩ sér tó mũ, ù tỹ kanhkǎ tá nĩ tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ tĩ. Ùn kagyga kar ag hyn han tóg, fag kar ke gé, gĩr kar ke gé. ²⁴ Hǎ ký ti kǎme tóg vėnh kar kri rũm mũ sir, ga tỹ Síria tá ke kar kri. Ký ag tóg sir ùn kagyga ag tatĩn kǎmũ mũ, ti to, vėnh kaga vėnhmỹ han mũ ag mré hǎ, ký tóg ag tỹ há' he kǎn mũ sir. Vėnh jagrě kórég ag pan kǎn tóg mũ gé. Ù tỹ ter tĩ han mũ ag tỹ hághá' he tóg mũ gé, ùn grĩngrĩn ký nỹtĩ ag tỹ ke gé, fag kar tỹ ke gé. ²⁵ Hǎ ký ùn tỹ hėn ri ke ag tóg ti mré mũ mũ sir. Ù ag tóg ga tỹ Galiléia tá kǎmũ mũ, ký ù ag tóg cidade tỹ Decápolis tá kǎmũ mũ gé, cidade tỹ Jerusalém tá ke gé, ga tỹ Judéia tá ke gé, goj tỹ Jordǎo mǎ tá ke gé.

Jesus tỹ ag kanhrǎn

(Lc 6.20-23)

5 Ùn e ag tỹ Jesus venh kǎmũ ký tóg ag mré pǎnónh ra tǎpny mũ. Tá tóg nĩ mũ, ký ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré nĩgnĩ mũ, ti rǎ hǎ. ² Ký tóg sir ag kanhrǎn mũ, ag mỹ kǎmėn ký. Ký tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ.

³ "Topě vỹ ājag ve há han mũ, ājag tỹ: kórég inh nĩ, hen ký. Sỹ Topě kuprĩg tỹ jagrėn ký nĩ tũ nĩ ra sóg tỹ ùn kórég nĩnh mũ vė, hemnĩ. Ký Topě vỹ ājag ve há han mũ. Ký ājag tóg ti tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ venh ke mũ, kanhkǎ tá," he tóg, Jesus ti.

⁴ "Topě vỹ ājag ve há han mũ, ājag fỹn ký. Ký tóg ājag fỹ ěn tỹ tũ' henh ke mũ," he tóg.

⁵ "Topě vỹ ājag ve há han mũ, ājag tỹ vėnh kar mỹ komėr hǎ vĩn ký. Ký ājag tóg ga kar kri tỹ pǎ'i nỹtĩnh ke mũ, ùn mág pė," he tóg.

⁶ "Topě vỹ ājag ve há han mũ, ājag tỹ vėnh jykre kuryj ve sór nỹtĩn ký, ti tỹ ājag mỹ ājag kókĩr ri ke tĩn ký, ājag tỹ vėnh jykre kuryj ve sór nĩn ký. Ký ājag tóg venh ke mũ," he tóg.

⁷ "Topě vỹ ājag ve há han mũ, ājag tỹ jagně jagǎgtǎn ký. Ký Topě vỹ ājag jagǎgtǎn ke mũ gé," he tóg.

⁸ "Topě vỹ ājag ve há han mũ, ājag jānhkri nỹtĩn ký. Ký ājag tóg Topě venh mũ, ājag jānhkri nỹtĩn ký," he tóg.

⁹ "Topě vỹ ājag ve há han mũ, ājag tỹ jagně krĩ tỹ kǎnhvy' hen ký. Ký Topě tóg ājag to: "inh krė ag vė," henh ke mũ, ājag tỹ jagně krĩ tỹ kǎnhvy' hen ký," he tóg.

¹⁰ "Topě vỹ ājag ve há han mũ, ag tỹ vėnh jykre kuryj to ājag vóg kónǎn mũ ra. Topě vỹ tỹ kanhkǎ tá ājag pǎ'i nĩnh mũ, ag tỹ ti tugrĩn ājag vóg kónǎn mũ ra," he tóg.

¹¹ "Topě vỹ ājag ve há han mũ, ag tỹ isugrĩn ājag mỹ vĩ kónǎn mũ ra, ag tỹ ājag vóg kónǎn mũ ra. Ag tỹ ón ký ājag to vĩ vĩ he ký tóg há tĩ, ag tỹ ón ký ājag jykre pǎno tó mũ ra, isugrĩn. ¹² Mỹ sér nỹtĩmĩ, ājag fe tỹ há' hemnĩ, ag tỹ ón ký ājag kato vĩn ký. Kanhkǎ tá ājag tóg nén kar há venh ke mũ, vėnh kato. Ge ja ag tóg nĩgtĩ vǎsỹ, Topě vĩ tó tĩ ag mỹ, ājag jo ke ag mỹ. Ag ri kén ājag tóg tag venh ke mũ," he tóg, Jesus ti.

Sa to comparação

(Mc 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ "Sa ri ke ājag nỹtĩ, ājag tỹ ga kri mũn ký. Sa kǎhór nĩn ký ěg tóg ti tỹ sa há han mǎn ki kagtĩg nỹtĩ. Kórég ti nĩgtĩ, ti kǎhór nĩn ký. Ký ěg tóg ti vǎm tĩ sir, ký tóg tũ' he tĩ sir," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ěg tỹ ti jykre tovānh ke tũ kǎmėn hǎ vė.

Jėngrě kǎme

(Mc 4.21-23; Lc 8.16-17)

¹⁴ "Ga kri mũn ký ājag tóg jėngrě ri ke nỹtĩ, ājag tỹ vėnh jykre há han ký, ag tỹ ājag ki ve jé, Topě jykre há ti. Cidade mág vỹ ve há tĩgtĩ, kuvar há tá jě ký, ti tỹ pǎnónh kri nỹn ký. Ti pi(jé) vėnh pėju ký nỹ'. ¹⁵ Ri ke ti nĩ, néj gru ti. ěg tỹ ti grug ký ěg pi(jé) lata krēm ti fėg tĩ'. Ti fėg jafǎ kri ěg tóg ti fėg tĩ. Ký vėnh kar tóg ěn vėg tĩ sir, ĩn kǎtǎ nỹtĩ kar ěn ti. ¹⁶ Gemnĩ, néj gru ri ke nỹtĩmĩ. Topě jykre han nĩ, vėnh kar tỹ ājag ki ve jé, ājag jykre há ti. Hǎ ký ag tóg ěg jóg tỹ Topě mỹ vĩ há han mũ, ěg jóg tỹ kanhkǎ tá nĩ ěn mỹ," he tóg, Jesus ti.

Topě tỹ Moisés mỹ vėnh jykre nĩ

¹⁷ "Ājag hỹn iso: ti hǎ ne tóg Moisés tỹ ěg mỹ nén tó ja tỹ tũ' he sór mũ', he mũ, ti hǎ ne tóg Topě jykre ěn tỹ tũ' he sór mũ', he ājag hỹn tĩ. Vǎsỹ Topě vĩ tó tĩ ag vỹ ěg mỹ tó ja nĩgtĩ, Topě jykre ěn ti, hǎ ra tóg tỹ tũ' he sór mũ', he ājag hỹn tĩ iso. Hǎ tũ vė. Sỹ ki króm kǎn sór vė, Moisés tỹ nén tó ja ěn ki, sỹ ki króm ký sóg tỹ ājag kanhrǎnrǎn kǎn ke mũ," he tóg. ¹⁸ "Topě vỹ ā jykre ěn tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ha mẽ. Ga tỹ ver kanhkǎ mré nỹn ký tóg ā jykre tỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ga tỹ ver tũ' he tũ nĩn ký. Sỹ ki króm kǎn ke vė, ký tóg ki krov kǎn ký nỹnh mũ, Topě jykre kar ti mỹr, ha mẽ," he tóg. ¹⁹ "Kỹ ājag tỹ tỹ tũ' he sór ký tóg kórég nỹ, ājag tỹ ti vĩ pir tỹ tũ' he sór ký. Ājag tỹ ti vĩ pir to ù mỹ: han tũg nĩ, hen ký ājag tóg tỹ ùn kǎsir nỹtĩnh mũ, vėnh kar krēm, kanhkǎ ki. Ājag tỹ hǎ ra han kǎn ký ājag tóg tỹ ùn mág nỹtĩnh mũ, ājag tỹ vėnh kar mỹ: "ki króm kǎn sórmĩ," hen ký. Ký ājag tóg tỹ ùn mág nỹtĩnh mũ, kanhkǎ tá," he tóg, Jesus ti.

²⁰ "Fariseu ag ri ke nỹtĩ sór tũg nĩ. Topě vĩ to profesor ag ri ke nỹtĩ sór tũg nĩ gé. Ón ký ag tóg Topě vĩ ki króm tĩ, hǎ ra ag tóg ki króm há han tũ nĩgtĩ. Ag jykre pi(jé) kuryj nỹ'. Ājag tỹ kanhkǎ ve sór nỹtĩn ký vėnh jykre kuryj han nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ěg tŷ jagně to há nŷtŷnh ke to věnh jykre

²¹ “Topě tŷ vāsŷ ěg si ag jyvěň mě ājag huri, hā vŷ: ũ tén tŷg nŷ, he mŷ. Ā tŷ ũ tén kŷ ag tóg ā senh ke mŷ, ā tŷ ti mré ter jé, he ja tóg nŷ, Topě vŷ tŷ rán kŷ nŷ ki. ²² Sŷ ũri ājag jyvěň hā vē, ha mē. Ā régre to ā fe tŷ gŷm ke tŷg nŷ. Ā tŷ ā régre to ā fe tŷ gŷm ke kŷ tóg ā tŷ ti tén ri ke nŷ. Kŷ tóg inh mŷ há tŷnh mŷ, ag tŷ tag to ā se kŷ. Kŷ ā régre mŷ vŷ kónān tŷg nŷ gé. Ā tŷ ā régre mŷ vŷ kónān kŷ tóg inh mŷ há tŷnh mŷ, ag tŷ tag to pā'i mág mŷ ā ven kŷ. Kŷ ā régre mŷ féfén tŷg nŷ gé. Ā tŷ ā régre mŷ féfén kŷ ā tóg nŷgme ki kutěnh ke mŷ, inferno ki, pŷ ěn ki,” he tóg, Jesus ti.

²³ “Tag to jykrén nŷ, ā tŷ Topě mŷ nén ũ pŷn sór kŷ. Topě jo ĩn krēm. Ā tŷ tá jěň kŷ ā régre kar mŷ ěkrén nŷ. “Ŭ mŷ iso jykrén kónān tŷ nŷ vŷ?” he jé ā tóg ke mŷ. “Inh mŷ ũ jŷ han tŷ nŷ vŷ?” he jé ā tóg ke mŷ. ²⁴ Ŭ tŷ ā to jykrén kónān kŷ ti venh tŷg nŷ ver, Topě mŷ nén ũ pŷn tovānh nŷ ver. Ā régre ěn mŷ: “inh mŷ věnh pāte fón nŷ,” hemnŷ ver. Kar kŷ Topě mŷ nén ũ pŷn sórmnŷ sir, ā tŷ ā régre mré vŷ kar kŷ,” he tóg, Jesus ti.

²⁵ “Kejēň ā tóg ā mré ke ũ mŷ név(e) jě, kŷ tóg pā'i ag mŷ ā kāmén tŷg ke mŷ. Ti tŷ pā'i ag mŷ tónh tŷg ke mŷ ěn ti to hā ti mré vŷmŷnŷ, ti mŷ: “kajām jé sóg ke mŷ,” hemnŷ. Ke tŷ nŷ (mŷ) ra pā'i vŷ ā jykre pāno venh ke mŷ, kŷ tóg polícia mŷ: “ti se ra,” henh ke mŷ sir, kŷ tóg sir ā senh mŷ. ²⁶ Ha mē, ki hā sóg tó mŷ. Tá ā kānhmar kākutě mǎn ke tŷ nŷ. Ā tŷ kajām kǎn kar ā tóg kākutě mǎn mŷ, tá, hěň ri ke mŷn,” he tóg, Jesus ti.

Ā prŷ tŷ fi mré nŷ tŷ to věnh jykre

²⁷ “Topě tŷ ěg si ag jyvěň ũ tag mě ājag huri, ke gé, hā vŷ: “ā prŷ tŷ fi mré nŷ tŷg nŷ,” he mŷ. ²⁸ Sŷ ũri ājag jyvěň hā vē, ha mē: ā tŷ ũn tŷtá ũ fi ki vē' ĩ kŷ tóg ā tŷ fi mré nŷ sŷ han ěn ri ke nŷ sir, ā tŷ fi ki vē' ĩ mŷ ti. Ā tŷ ũn tŷtá ũ fi mré nŷ sór kŷ tóg ā tŷ fi mré nŷ ri ke nŷ sir, ā tŷ fi to ěn mŷ ti. Ke tŷg nŷ. ²⁹ Ā tŷ nén ũ ki vē' ĩ tŷgrŷn Topě vŷ mranh kŷ ā kaně tŷ nám kemnŷ, ā tŷ ki vē' ĩ jagy han mǎn tŷ nŷ jé. Ā kyvó nŷn kŷ tóg jagy tŷ gé vē vē. Ā tŷ hā ra nŷgme ki kutě kŷ tóg jagy kǎfór nŷ. Jagy pē ti nŷ, ā tŷ inferno ki kutě ti. Kŷ tag hā ve sór tŷg nŷ. ³⁰ Ā tŷ ā nŷgé tŷ nén ũ kórég han kŷ ā nŷgnó kym nŷ, ā tŷ ke mǎn tŷ nŷ jé. Ā nŷgnó pir nŷn kŷ tóg jagy tŷ gé. Ā tŷ hā ra nŷgme ki kutě kŷ tóg jagy kǎfór nŷ sir, kŷ tag hā kaměg nŷ,” he tóg, Jesus ti.

Ā prŷ fón tŷ to věnh jykre

(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ “Tope tŷ ěg si ag jyvěň ũ hā vŷ nŷ gé, hā vŷ: “ā tŷ ā prŷ fi fón sór nŷn kŷ tóg há tŷ nŷ,” he mŷ. “Ā tŷ ge ra fi fón sór nŷn kŷ fi mŷ věnh rán kŷ nŷm nŷ, fi tŷ věnh rán ma tŷg jé,” he ja tóg nŷ. ³² Sŷ ũri ājag jyvěň hā vē, ha mē: ājag prŷ fón tŷg nŷ. Ā tŷ fi fón kŷ fi tŷ ũ mré nŷ mǎn kŷ fi tóg ā tŷgrŷn Topě vŷ mranh mŷ sir, ā tŷ tŷ fi mén pē ra. Fi tŷ ā jāvo vēsóg ki ũ mré nŷ ja nŷn kŷ tóg há sŷ nŷ, ā tŷ fi mŷ: ha tŷg, hen kŷ. Kŷ fi mén tŷ fi fón kŷ

fi tŷ prŷg sór tŷg nŷ gé. Ā prŷ tŷ fi vē, fi mén tŷ fi fón ja nŷn kŷ,” he tóg, Jesus ti.

Jagně to ón ke tŷ to věnh jykre

³³ “Vāsŷ Topě tŷ ěg si ag jyvěň ũ tag mě ājag tóg huri ke gé, hā vŷ: “jagně mŷ ón tŷg nŷ,” he mŷ. “Ā tŷ ũ mŷ: Topě vŷ ki kanhró nŷ, hen kŷ ti mŷ ón sór tŷg nŷ. Kŷ hā han nŷ gé, ā tŷ Topě mŷ: tag hā han jé sóg ke mŷ, hen kŷ. Ón kŷ vŷ tŷg nŷ,” he ja tóg nŷ, ěg si ag mŷ, Topě ti. ³⁴ Sŷ ũri ājag jyvěň hā vē, ha mē: “Topě vŷ ki kanhró nŷ,” he sór tŷg nŷ, ón kŷ. “Ŭ tŷ kanhkā tá nŷ ěn vŷ ki kanhró nŷ,” he sór tŷg nŷ gé, ón kŷ. Topě nŷgja vē, kanhkā tá, kŷ ón kŷ tag tó sór tŷg nŷ. ³⁵ Kŷ: “ŭ tŷ ga kri ke ěn vŷ ki kanhró nŷ,” he tŷg nŷ gé. Topě tŷ vē, ga ti, hā kŷ ón kŷ tag tó sór tŷg nŷ. Kŷ: “ŭ tŷ Jerusalém tá ke ag ki rŷr tŷ ěn vŷ ki kanhró nŷ,” he tŷg nŷ gé. Ěg pā'i mág tŷ vē mŷr, Jerusalém ti, hā kŷ ón kŷ tag tó sór tŷg nŷ. ³⁶ Kŷ: “ŭ tŷ inh krŷ han mŷ ěn vŷ ki kanhró nŷ,” he tŷg nŷ gé. Ā tŷ ā gǎnh kuprig sór mŷ ra ā tóg ā tŷ nén tŷ ā gǎnh kuprig ke mŷ ěn ki kagtŷg nŷ, ā tŷ ā gǎnh sán sór mŷ ra ā tóg ā tŷ nén tŷ sán ke mŷ ěn ki kagtŷg nŷ gé. Hā kŷ ón kŷ tag tó sór tŷg nŷ gé. ³⁷ Ki hā tómnŷ, jagně mŷ, ón sór tŷg nŷ. Ón kŷ Topě jiji tó sór tŷg nŷ gé. Ŭ tŷ ā mŷ ki hā tó kŷ: hŷ, hemnŷ. Ti tŷ ki hā ke tŷ nŷn kŷ: vó, hemnŷ gé. Ā tŷ han ke tŷ nŷn kŷ: nejé, hemnŷ. Ki hā tómnŷ, jagně mŷ. Ā tŷ ón sór kŷ ā tóg Nén-Kórég jykre hā han ke mŷ. Ke tŷg nŷ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tŷ věnh kajām ke tŷ to věnh jykre

(Lc 6.29-30)

³⁸ “Topě tŷ ěg si ag jyvěň ũ tag mě ājag huri, hā vŷ: “ŭ tŷ ā kaně pir ki tǎnh kŷ věnh kato ti kaně pir ũ ki tǎnh nŷ gé,” he ja tóg nŷ. “Ŭ tŷ ā jā pir ki tǎnh kŷ mranh kŷ věnh kato ti jā pir ki tǎnh kŷ mranh nŷ gé. Pātén tŷg nŷ,” he ja tóg nŷ, Topě ti. ³⁹ Sŷ ũri ājag jyvěň mŷn hā vē, ha mē: ũ tŷ ā vóg mŷ ra ti vóg tŷg nŷ. Ti tŷ ā jamě ki tǎnh kŷ ti mŷ ā jamě ũ ti ven nŷ, ti tŷ ā mŷ ki tǎnh jé gé. ⁴⁰ Ti tŷ ā palitó mǎn sór kŷ ti mŷ ā camisa mré nŷm nŷ gé. ⁴¹ Ti tŷ ā mŷ: “mŷ nŷ, tag tá, kakó ja tá inh fón nŷ,” hen kŷ ti mré tŷg nŷ, hā ra ti mŷ: “kór há tá inh ā fón tŷg mŷ ha,” hemnŷ. ⁴² Ti tŷ ā mŷ nén ũ to: “inh mŷ nŷm,” hen kŷ ti mŷ nŷm nŷ. Ti tŷ ā mŷ: “inh mŷ prestar hemnŷ,” hen kŷ ti mŷ: vó, he tŷg nŷ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tŷ ěg kato vāsān mŷ ag tó há nŷtŷnh ke

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ “Topě tŷ ěg si ag jyvěň ũ mě ājag huri, hā vŷ: “ā mré ke ag to há nŷmŷnŷ, kŷ ũ tŷ ā kato vāsānsān mŷ ag to jŷ nŷmŷnŷ gé,” he ja tóg nŷ, Topě ti. ⁴⁴ Isŷ ũri ājag jyvěň hā vē, ha mē: ũ tŷ ājag kato vāsānsān mŷ ag to há nŷtŷmŷnŷ, ũ tŷ ājag vóg kónān mŷ ag to Topě mré vŷmŷnŷ. ⁴⁵ Hā ki ājag tóg tŷ Topě krě nŷtŷ, ti ri ke han kŷ, ājag jóg tŷ kanhkā tá nŷ ěn ri ke han kŷ. Ti hā ne tóg rā han', ti tŷ věnh kar kri jěngrěg kŷ san jé, ũn jykre kuryj ag kri, ũn jykre pāno ag kri ke gé. Ta han ti ke gé, ti tŷ věnh kar há han jé, ũn jykre kuryj ag, ũn jykre pāno ag

ke gé. Ver tóg vènh kar to há nĩ, Topè ti," he tóg, Jesus ti.

⁴⁶ "Ājag mré ke ũ ag tóg ājag to há nýtĩ. Ājag tỹ tag ag hã to há nýtĩn ký tóg tỹ nén ũ tũ tĩ ver. Ūn jykre kórég ag vỹ ge nýtĩgtĩ gé, governo mỹ jänkamy mäg tĩ ag. Ū tỹ ājag to há nýtĩ ag hã to ag tóg há nýtĩ, vènh kato. Há ti nĩ, hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver. ⁴⁷ Ký ājag tỹ ājag mré ke ag hã mỹ: ā mỹ há? hen ký tóg tỹ nén ũ tũ nĩ gé ver. Ū tỹ Topè vĩ ki kagtĩg ag vỹ ge nýtĩgtĩ gé. Ājag mré ke ag hã mỹ ag tóg: ā mỹ há? he tĩ gé, hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ver. ⁴⁸ Hã ký vènh kar to vènh jykre kuryj han ký nýtĩmnĩ, ũ tỹ ājag kato vãsãnsãn mũ ag mré hã, ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn ri ke han nĩ. Ti hã ne tóg vènh kar to vènh jykre kuryj han ký nĩ nĩ. Ti ri ke han nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ēg tỹ ũ jagãgtãn ke to vènh jykre

6 "Kỹ ājag tỹ Topè jykre han sór ký ũ tỹ vènh jykre pãno han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ón ký ag tóg vènh kar rĩnve Topè jykre han sór tĩ, vènh kar tỹ ag ve jé, ag tỹ Topè jykre han mũ ěn ti. Kar ký ag tóg hã ra hã tũ han tĩ sir. Ký ag ri ke han tũg nĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn vỹ tóg ājag mỹ ven ke tũ nĩ, ājag tỹ ěg jóg jykre han mũ ěn kaja ti," he tóg. ² "Hã ký ājag tỹ ũn jagãgtar ag jagãgtãn ký ũ mỹ: "ag jagãgtãn inh tĩ," he tũg nĩ. Ū tỹ vènh jykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tỹ ón ký ũ jagãgtãn ký ag tóg ěpny jagma mũ ký (ag tóg) vènh kar mỹ: "ag jagãgtãn inh tĩ," he tĩ. Ēg vènh kanhrãn jafã jo ĩn krēm ag tóg tag tó tĩ gé. Ag tỹ ěprã ke ag tỹ ag mỹ vĩ há han ve sór vè, hã jé ag tóg ón ký ũn jagtar ag jagãgtãn tĩ. Ag ganho hã vè, ěprã ke ag tỹ ag mỹ vènh vĩ há tó mũ ěn ti. Kanhkã tá ag ganho ũ ve mãn ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ," he tóg, Jesus ti.

³ "Ag ri ke han tũg nĩ. Ūn jagtar ag jagãgtãn nĩ. Ū mỹ tó tũg nĩ, ājag tỹ ũn jagãgtãn mũ ěn ti, ājag mré ke fag mỹ tó tũg nĩ gé. ⁴ Ký ājag tỹ ag jagãgtãn ký ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn tóg ājag vэг mũ sir, ký tóg ājag mỹ nĩm ke mũ sir, ājag ganho ti. Ēg tỹ vènh vatánh tá nén han mũ ěn ve kãn tóg tĩ (mỹr), Topè ti," he tóg, Jesus ti.

Ēg tỹ Topè mré vēmén to vènh jykre

(Lc 11.2-4)

⁵ "Kỹ ājag tỹ Topè mré vēmén ký ũ tỹ vènh jykre régre han mũ ěn ag jykre ri ke han tũg nĩ gé. Ag tỹ ón ký Topè mré vĩ ký ag tóg ěg vènh kanhrãn jafã jo ĩn kãki jĕgjĕ ký nýtĩ, ke tũ nĩ ký ěmĩn kri, ĩn to hã. Ký vènh kar vỹ ag tỹ Topè mré vĩ mũ tag vэг mũ sir. Kanhkã tá ag tóg ganho ũ ve mãn ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ. ⁶ Ag jãvo ājag tỹ Topè mré vēmén ký ājag ĩn kãra gemnĩ. Ký jänkã nĩfĕnh nĩ. Ký tá Topè mré vĩmnĩ sir, ěg jóg mré, ěg tỹ ũn vэг tũ ěn mré. Ký tóg kanhkã tá ājag mỹ nĩm ke mũ, ājag ganho ti. Ēg tỹ vènh vatánh tá nén han mũ ěn vэг tóg tĩ (mỹr), Topè ti," he tóg, Jesus ti.

⁷ "Ājag tỹ ti mré vēmén ký fagrĩnh mỹ ti mré vēmén mág han tũg nĩ. Ū tỹ Topè vĩ ki kagtĩg ag ri ke han tũg nĩ. Ājag jãnjan ký ag tóg ón ký vĩ mág han tĩ. "Ēg tỹ vĩ

mág han ký ti hỹn ěg vĩ mĕg mũ," he ag tóg tĩ, ón ký.

⁸ Ag ri ke han tũg nĩ. Ēg jóg vỹ nén kar ki kanhró nĩ, ājag tỹ ti mỹ tó tũ ra tóg ki kanhró nĩ," he tóg.

⁹ "Ājag tỹ Topè mré vĩ ký tag tómnĩ, ha mẽ:

"Ēg jóg mág, kanhkã tá ā tóg nĩ nĩ.

Ā jiji tó ěg tóg tĩ, ký vènh kar jé ā tỹ tỹ ũn mág nĩ vé.

¹⁰ Ēg jé kãnhmar ā tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vé.

Vènh kar jé ā tỹ nén to jykren mũ ěn han sór, ga tá ke kar, ag jé kanhkã tá ke kar ag ri ke han.

¹¹ Ēg mỹ ũri ěg ĵĕn ti nĩm, ěg tỹ kurã kar ki ko tĩ ěn.

¹² Ký ěg mỹ vènh pãte fón nĩ, ěg tỹ ā vĩ mranh ja ti.

Hã jé ěg tóg ěg tỹ jagnĕ to jũ tỹ jagnĕ mỹ vènh pãte fón ke mũ gé.

¹³ Ký ěg tỹ ā vĩ mranh sór ký ěg kren han nĩ, ěg tỹn mranh tũ nĩ jé.

Nén-Kórég jo ěg vemnĩ.

Ā hã ne tóg tar nĩ.

Ā hã ne tóg mág nĩ inhhã'.

Ā jykre tóg tũ' hĕnh ke tũ nĩ,"

hemnĩ, Topè mỹ," he tóg, Jesus ti.

¹⁴ "Hỹ, ge ti nĩ," he tóg. "Ū tỹ ājag to jũ ký ti mỹ vènh pãte fón nĩ. Ū tỹ ājag mỹ vĩ kónãn ký ti mỹ vènh pãte fón nĩ gé. Ājag tỹ gen ký ěg jóg vỹ ājag mỹ vènh pãte fón ke mũ gé. ¹⁵ Ājag tỹ tag han tũ nĩn ký, ký ěg jóg tóg ājag mỹ vènh pãte fón ke tũ nĩ gé, ājag tỹ ti vĩ mranh ja ti," he tóg, Jesus ti.

Ēg vãkre to vènh jykre

¹⁶ "Kỹ ājag vãkre ký fe ũ nýtĩ tũg nĩ, ājag tỹ Topè mỹ há nýtĩ jé ĵĕg tũ nýtĩn ký. Vãkre ki ũ tỹ vènh jykre régre han mũ ag jykre ri ke han tũg nĩ. Ag tỹ ón ký vãkre ký ag tóg fe ũ nýtĩnh mũ sir, vènh kar tỹ ag vãkre ve jé. Ag ganho hã vè. Kanhkã tá ag tóg ganho ũ vènh ke tũ nĩ ha. Ājag mỹ sóg ki hã tó mũ, ha mẽ. ¹⁷ Ājag vãkre ký ājag gãnh tãg nĩ, ājag jamĕ kupemnĩ, festa han nýtĩ ve nĩmnĩ, ājag vãkren ký. ¹⁸ Hã ký ag tóg vэг tũ nĩ, ājag vãkrég mũ ti. Ēg jóg hã ne vэг mũ inhhã', ěg tỹ ũn vэг tũ ěn hã vỹ vэг mũ. Ký tóg kanhkã tá ājag mỹ nĩm ke mũ, ājag ganho ti. Ēg tỹ vènh vatánh tá nén han mũ vэг tóg tĩ (mỹr), Topè tĩ," he tóg, Jesus ti.

Ēg rico to vènh jykre

(Lc 12.33-34)

¹⁹ "Ga kri mũn ký ricon ke to vãsãn sór tũg nĩ. Ga vỹ ājag tỹ nén kar ti konh ke mũ, ājag tỹ rico hã to vãsãn mũ ra. Ký ājag jänkamy vỹ vĕso jãgfanh ke mũ gé sir, ti e nýtĩn ký. Ký ag tóg pigju ký ma mũnh ke mũ gé sir, ājag tỹ nén ti, ti e nýtĩn ký. ²⁰ Ājag tỹ inhhã kanhkã tá tũ mág pĕ nýtĩn ký tóg inhhã ājag mỹ há tĩnh mũ. Tá ti pi(jé) tỹ ga nĩ, ājag tũ ti, tá ti pi(jé) vĕso jãgfanh mũ'. Tá ag pi(jé) pĕju ký ma mũnh mũ'. Hã ký tá ājag tũ vin han sórmnĩ. ²¹ Ājag tỹ ga kri tỹ nén ũ mág nýtĩn ký ājag tóg ga kri mũ mág sór mũ. Ājag tỹ hã ra kanhkã tá tỹ nén ũ mág nýtĩn ký ājag tóg kanhkã ra mũ sór mũ, ký tag hã ne há nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ěg kaně tŷ ěg mŷ kurā han

(Lc 11.34-36)

²² “Ěg kaně tŷ ěg vėg tŷ. Kŷ tóg tŷ ěg mŷ kurā ri ke nŷ, ěg kaně ti, ti há nŷn kŷ. Tŷ ěg tóg kurā ve há han tŷ, ěg kaně há nŷn kŷ. ²³ Ěg kaně kórėg nŷtŷn kŷ tóg ěg mŷ kuty tŷnh mŷ. Kŷ tóg ěg mŷ kurā vėg tŷ ěn mŷ (tóg) kuty nŷ sir, kŷ kuty tag vŷ kuty kar kăfór nŷ. Ge ti nŷ, ěg jykre kórėg nŷn kŷ. Ěg kaně kórėg ri ke vė sir, ěg jykre kórėg ti,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tŷ ga kri rico to vāsān sór ke tŷ

(Lc 16.13; 12.22-31)

²⁴ “Ā jagrė régre nŷn kŷ tóg vėnhmŷ tŷ. Ā tŷ Topě hā tŷ jagrė nŷn kŷ jānkamy tān ěn tŷ jagrė nŷ sór tŷg nŷ. Ā tŷ jānkamy e ve sór kŷ ti hā mŷ ěkrén kŷ ti hā vŷ tŷ Ā jagrė nŷnh mŷ. Kŷ ěg tóg Topě tŷ ěg mŷ nén tó mŷ ěn to jykren há han tŷ nŷgtŷ. Ā tŷ Topě to há nŷn kŷ Ā tóg sir ga kri rico to vāsān sór ke tŷ nŷ. Ā tŷ ga kri rico nŷ sór kŷ Ā tóg Topě mŷ ěkrėg tŷ nŷ, hā vemnŷ,” he tóg, Jesus ti. ²⁵ “Hā kŷ sóg ājag mŷ tó mŷ. Ājag tŷ nén ve sór mág mŷ to krŷ kufy han tŷg nŷ. “Inh hŷn ŷri ne konh mŷ”, inh hŷn ne tunh mŷ?” he tŷg nŷ. Topě tŷ ěg han ja vė mŷr, ěg tŷ ga kri mŷ jė. Hā kŷ tóg ěg mŷ ěg jėn ki rŷr mŷ gé sir, ěg kur ki ke gé, Topě ti. ²⁶ Sėsŷ to jykren nŷ. Ag mŷ ěkrān tŷ? Vó. Ag mŷ pājó krėm vin tŷ? Vó, ke tŷ ag tóg nŷgtŷ. Ge ra ěg jóg tŷ kanhkā tá nŷ ěn tóg ag ki rŷr nŷ nŷ. Ājag mŷ jėsŷ kăfór tŷ nŷtŷ, Topě mŷ? Vó, sėsŷ kăfór ājag tóg nŷtŷ. ²⁷ Topě tŷ ěg kā ŷ jė prėr kŷ ěg tóg ter ke mŷ, ěg ter sór tŷ ra. Ter jė ěg tóg ke mŷ gé, ěg tŷ to krŷ kufy han mŷ ra. Ěg krŷ kufy ěn pi(jė) ěg kren han mŷ’.

²⁸ Kŷ kur to krŷ kufy han tŷg nŷ gé. Ka fej hā to jykren nŷ. Jatun mŷ tóg mog tŷ. Rānhřāj tŷ tóg nŷgtŷ, kur han tŷ tóg nŷgtŷ. ²⁹ Hā ra tóg sŷnvŷ nŷtŷ, ka fej ti. Kŷ pā’i mág tŷ Salomāo kur tóg ri ke tŷ nŷgtŷ, ti sŷnvŷ ra, vėnh kar kur sŷnvŷ kăfór ti nŷ, Salomāo kur ti. Hā ra tóg ka fej sŷnvŷ ri ke tŷ nŷ. Ki hā sóg tó mŷ mŷr. ³⁰ Topě hā ne ka fej sŷnvŷ han, tŷ tóg kur sŷnvŷ ri ke nŷ, ka fej ti. Hā ra tóg kānhmar kăgter tŷ, ka fej ti, ti sŷnvŷ ra. ŷri tóg há nŷtŷ. Kŷ tóg vaj kŷ kógungun kŷ pŷr mŷ sir, re mrė. Hā kŷ Topě tóg ājag ki rŷr kăfór han mŷ, ājag kur mrė hā. Hā kŷ Topě ki ge kŷ nŷtŷmnŷ, ti vŷ kri fi kŷ. ³¹ Krŷ kufy han tŷg nŷ. “Inh hŷn ne konh mŷ?” Inh hŷn ne kron mŷ? Inh hŷn ne tunh mŷ?” he tŷg nŷ. ³² ŷ tŷ Topě vŷ ki kagtŷg ag vŷ tag to jykren mág tŷ, hā ra ěg jóg tŷ Topě vŷ ěg vėg tŷ, ěg tŷ nén ve sór mág mŷ ti. Kŷ to krŷ kufy han tŷg nŷ. Ti hā ne ěg vėg mŷ, ěg jóg tŷ Topě ti.

³³ Topě tŷ tŷ ěg pā’i nŷ ěn hā ve sór mnŷ. Kŷ tag hā to vāsān nŷ. Ti jykre kuryj tag hā to vāsān nŷ. Kŷ tóg ājag mŷ ājag tŷ nén ve sór mág mŷ ěn tŷ ājag mŷ vin ke mŷ sir. ³⁴ Hā kŷ ājag tŷ vaj kŷ nén venh ke to krŷ kufy han tŷg nŷ. Vaj kŷ ājag tóg venh ke mŷ, kŷ ājag tóg to jykren ke mŷ sir. ŷri ājag tŷ nén tŷ ŷri vėg mŷ hā to jykren há han nŷ. Ājag tŷ ŷri nén ŷ jagy vėg mŷ vŷ há nŷ, kŷ ājag tŷ vaj kŷ nén venh ke to jykren tŷg nŷ, ŷri,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tŷ ŷ to jykren kónān ke tŷ

(Lc 6.37-38, 41-42)

⁷ “Ā régre to jykren kónān tŷg nŷ, ti jykre kórėg ra. Kŷ Topě vŷ Ā to jykren kónān ke tŷ nŷ gé. ² Ā tŷ ŷ to jykren mŷ ěn ri ke han jė tóg ke mŷ, Topě ti, Ā mŷ. Ā tŷ ŷ to jykren mŷ ěn ri ke han jė tóg ke mŷ, Ā mŷ, Topě ti. ³ Jykre kórėg mág Ā tóg nŷ gé, hā ra Ā régre jykre pāno sŷ ěn ne Ā mŷ kórėg nŷ’. ⁴ Kŷ Ā hā ne tóg Ā régre mŷ: Ā jykre kórėg kurynh jė sóg ke mŷ, he mŷ’, Ā tŷ Ā jykre pāno tāvŷ ěn kurynh jāvānh (hā) ra’. ⁵ Ke tŷg nŷ. Ke tŷ ra Ā tóg jykre régre nŷtŷ. Ā jykre kurynh vén nŷ. Kar kŷ Ā tóg sir Ā régre jykre kurynh há han mŷ,” he tóg, Jesus ti.

⁶ “Hā ra cachorro jykre ri ke ag mŷ Topě jykre sŷnvŷ tó tŷg nŷ. Porco jykre ri ke ag mŷ Topě jykre sŷnvŷ ěn tó tŷg nŷ gé. Jykre kavėg ag nŷtŷ, hā kŷ ag tóg Topě jykre to é henh ke mŷ. Ti tŷ tŷ’ he sór ag tóg tŷ, ti sān kŷ, Topě jykre sŷnvŷ ěn ti. Kar kŷ ag tóg sir Ā mrė vėnh génh sór mŷ gé, ha vemnŷ, Ā tŷ ag mŷ Topě jykre sŷnvŷ ěn tó kŷ,” he tóg, Jesus ti.

Topě tŷ tŷ ŷn vŷ há nŷ

(Lc 11.9-13)

⁷ “Topě mŷ nén kar to vŷmnŷ, kŷ tóg ājag mŷ han mŷ. Ājag tŷ ti mŷ nén ŷ to vŷ mŷ ěn jāvānh nŷ, kŷ ājag tóg venh ke mŷ. Ti mrė vŷ kŷ ěg tŷ ti jānkā tŷ tórón tórón ke ěn ri ke han nŷ. Kŷ tóg ājag mŷ nón ri ke han mŷ sir, ti tŷ ājag mŷ ājag tŷ nén to vŷ mŷ ěn han kŷ. ⁸ Hŷ, hā vė. Ājag tŷ ti mŷ nén (ŷ) to vŷn kŷ tóg ājag mŷ han mŷ sir. Ājag tŷ ti jāvānh kŷ ājag tóg ti venh mŷ sir. Ājag tŷ ěg tŷ jānkā tŷ tórón tórón ke ri ke han kŷ tóg ājag mŷ nón ri ke han mŷ sir,” he tóg.

⁹ “Kejėn ājag kósŷn tóg ājag mŷ ěmŷ to vŷ mŷ. Kŷ ājag pi(jė) ti mŷ pó nŷm ke mŷ’. Ti mŷ ājag tóg ěmŷ hā nŷm ke mŷ. ¹⁰ Ājag kósŷn tŷ ājag mŷ pirā to vŷn kŷ, kŷ ājag pi(jė) ti mŷ pŷn nŷm ke mŷ’. Pirā hā nŷm jė ājag tóg ke mŷ. ¹¹ Jykre pāno ājag nŷtŷ. Ge ra ājag tóg ājag krė mŷ nén ŷ há vin tŷ. Ge ti nŷ gé, ājag tŷ Topě mŷ nén ŷ to vŷn kŷ. Nén ŷ há hā nŷm jė tóg ke mŷ. Hā ra tóg ājag kăfór han tŷ, ěg jóg tŷ kanhkā tá nŷ ti. Ājag tŷ ti mŷ nén (ŷ) to vŷn kŷ tóg ājag mŷ nén ŷ há tāvŷ han tŷ mŷr,” he tóg.

¹² “Ājag tŷ ājag mrė ke ŷ to: “ti tŷ ěg mŷ tag han há tóg tŷ vė,” he mŷ ra ěg hā tóg ti mŷ han ke mŷ. Moisés tŷ ěg jyvėn hā vė, Topě vŷ tó tŷ ag tŷ ěg jyvėn hā vė,” he tóg, Jesus ti.

Jānkā régre

(Lc 13.24)

¹³ “ŷ tŷ inh ki rā mŷ vŷ tŷ jānkā sŷ fŷn rām ke ri ke nŷ. Jānkā sŷ fŷn rām jė ěg tóg vāsān tŷ. Ri ke ti nŷ, ŷ tŷ inh ki rānh ke mŷ ti. Jānkā mág vŷ nŷ gé. Hā ra ŷ tŷ fŷn rām ke mŷ ag vŷ kăgter pė han ke mŷ. Ājag tŷ jānkā mág ěn fŷn rām sór kŷ tóg ver jagy tŷ nŷ, fŷn rām há tóg tŷ. Kŷ nŷgme to ěpŷy jagma tŷg, pŷ to ěmŷn jagma tŷg pi(jė) jagy tŷ, ti mág pė nŷn kŷ. Hā kŷ ŷ tŷ hėn ri ke ag vŷ jagma mŷ mŷ. Kar kŷ ag tóg kăgter pė han mŷ sir, pŷ ki vār kŷ. ¹⁴ Ag jāvo jānkā sŷ ěn fŷn rām nŷ, ājag tŷ rŷr krŷg

ja tũ ve jé. Sĩ ti nĩ, kanhkã to ěpɾy ti, kanhkã to ěmĩn ti. Ûn pipir ag vỹ jagma mũnh mũ. Ā sĩ san kỹ tóg vég tũ sag tĩ, hã kỹ ũ tỹ jagma mũnh ke mũ ag vỹ pipir nỹtĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ag

(Lc 6.43-44)

¹⁵ “Ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ěn ag vỹ kri fig tũg nĩ. Há nỹtĩ ve ag tóg nỹtĩ, hã ra ag tóg ājag kókén sór nỹtĩ. Ājag kókén sór to ag tóg mĩg jũ ěn ri ke nỹtĩ, mỹr, ha mẽ.

¹⁶ Ājag tỹ ag jykre tugnyĩm kỹ ājag tóg ag tỹ Topě vỹ mranh mũ ěn ki kanhró nỹtĩ. Ha vé, vãnh tỹ jóhó ki ěg tóg uva vég tũ nĩgtĩ mỹr. Kỹ ěg tóg sónh ki pẽnva vég tũ nĩgtĩ gé. ¹⁷ Ka vỹ ge nỹgtĩ. Ti há nĩn kỹ tóg kaně há han tĩ, kỹ ěg tóg ko tĩ. Ti kórég nĩn kỹ tóg kaně kórég han tĩ, kỹ ěg pi(jé) ko tĩ. ¹⁸ Ka há vỹ kaněn kónãn ki kagtĩg nĩ, kỹ ka kórég vỹ kaně há han ki kagtĩg nĩ gé. ¹⁹ Kỹ ěg tóg ka kórég ěn gỹn tĩ, tỹ ěg pĩ han tĩ. Ka tỹ kaně há han vãnh ěn tỹ ěg pĩn ti. ²⁰ Ge ti nĩgtĩ, ón kỹ Topě vĩ tó tĩ ag tỹ. Ag tỹ Topě vỹ mrynhmranh kỹ ag tóg ón kỹ Topě vĩ tó tĩ. Ag tỹ nén han mũ ki ěg tóg ag jykre kórég vég mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ Topě vỹ ki króm ke

(Lc 13.25-27)

²¹ “Vãnh kar tóg iso: “pã'i vễ, pã'i vễ,” he tĩ. Hã ra ũ ag tóg Topě tỹ nén tó mũ ěn han vãnh nỹtĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg Topě tỹ tỹ ěg pã'i mág nĩ venh ke tũ nĩ. ũ tỹ inh jóg vỹ han mũ ěn ag hã vỹ Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ. ²² Kurã ěn kã, isỹ vãnh kar jykre tugnyĩm ke kurã ěn kã ag tóg inh mỹ tag tónh mũ, ha mẽ. “Senhor, Senhor, ā jykre tó ěg mỹr,” he jé ag tóg ke mũ. “Ā jykre hã ki ěkrén kỹ ěg tóg ěg tỹ nén han vãnh han ja nĩgtĩ mỹr. Ā jykre hã tỹ ěg tóg vãnh jagrě kórég pan mỹr,” he jé ag tóg ke mũ, inh mỹ. ²³ Hã ra sóg ag mỹ: “ājag pi(jé) tỹ inh mré ke nỹtĩ,” henh ke mũ. “Ājag ki kagtĩg sóg nĩ mỹr. Ha mũ jěg. Jykre kórég ājag tóg nỹtĩ,” he jé sóg ke mũ, ũ tỹ inh panh vỹ han vãnh ag mỹ,” he tóg, Jesus ti.

Īn nũna gunh gunh kãme

(Lc 6.47-49)

²⁴ “Ha mẽ, inh vỹ mễg ājag tóg nỹtĩ,” he tóg. “Ājag tỹ inh vỹ ki króm kỹ ājag tóg sir ũn há ri ke nỹtĩ. Īn han ken kỹ tóg to jykren mũ. To jykren há nĩn kỹ tóg ga kũm kỹ pãro kri ĩn nũna ka fěg mũ sir. ²⁵ Kỹ vãhã ta tóg kutě mũ, kỹ goj vỹ var mũ sir. Kóho jũ vỹ kãtĩ mũ, ĩn to, hã ra tóg kutě tũ nĩ sir, ĩn ti. Pãro kri tóg nỹtĩ, ti nũna ti, hã kỹ tóg kutě tũ nĩ. Ge ti nĩ, ājag tỹ inh vỹ kri fi kỹ. ²⁶ Ājag tỹ inh vỹ mễg mũ ra ki króm tũ nĩn kỹ ājag tóg ũn jykre kórég ri ke nỹtĩ. Īn han ken kỹ tóg to jykren kónãn mũ, kỹ tóg ga tỹ rỹnhryĩ hã ki ka fěg mũ, krĩg mỹ, ĩn nũna ti. ²⁷ Kỹ ta tóg kutě mũ, kỹ goj vỹ var mũ sir. Kóho jũ vỹ kãtĩ mũ gé, ĩn to, kỹ ĩn tóg vom ke tére kỹ kutě mũ sir. Mráj kãn tóg mũ sir, ĩn ti. Ge ti nĩ, ājag tỹ inh vỹ kri fig tũ nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus vỹ tỹ vãnh kar vỹ kãfór nĩ

²⁸ Hã ki Jesus tóg krỹg he mũ sir, ag kanhrãn ki. Kỹ tóg vãnh kar mỹ e tĩ sir, ti vỹ ti. ²⁹ Ti vỹ tóg vãnh kar vỹ kãfór nĩ, Topě vỹ to professor ag vỹ kãfór ti nĩ, kỹ tóg pã'i vỹ kãfór pẽ nĩ gé, ti vỹ ti. Hã kỹ tóg ki hã tó mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ sir.

Jesus tỹ ũn kaga kren vãnh tỹ há' he

(Mc 1.40-45; Lc 5.12-16)

8 Jesus tỹ ag mỹ tó kãn kỹ tóg pãnónh ěn to tére mũ sir. Kỹ ũn e ěn ag tóg ti nón mũ mũ sir. ² Kỹ vãhã ũ tóg ti tá jun mũ. Vãnh kaga kren vãnh han kỹ tóg nĩ, vãnh kaga tỹ lepra he mũ ěn, ũ tỹ tá jun mũ ti. Kỹ tóg ti krēm grĩnh ke kỹ ā jakrĩ tỹ jě nĩ, kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ā mỹ isỹ há' he sór tũ nĩ? Ā hã tóg isỹ há henh mũ, ā tỹ isỹ há' he sór kỹ,” he tóg ti mỹ.

³ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “hej,” he mũ. “To há sóg nĩ, há' he ja há ā tóg nĩ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti. Kỹ tóg ti kaga kren vãnh ěn tỹ kren han mũ vễsýmér. Jãnhkri tóg nĩ, ti fár ti. ⁴ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ker ũ mỹ tó hẽ, ā han tag ti,” he mũ. “Ha tĩg, Topě tũ ki rĩr tĩ to. Ti hã mỹ tómnĩ. Kỹ ti mỹ nén ũ nĩm nĩ, ti tỹ Topě mỹ pũn jé, Moisés tỹ vãsỹ ěg mỹ nén tó ja ěn ti. Hã tugrĩn vãnh kar vỹ ā tỹ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti. Kỹ tóg tĩ mũ, há' hen kỹ.

Jesus tỹ pã'i mág camarada tỹ há' he

(Lc 7.1-10)

⁵ Kỹ Jesus tóg kejẽn cidade tỹ Cafarnaum tá jun mũ. Kỹ fóg tỹ capitão tóg ti venh kãtĩ mũ, ti mỹ nén ũ to vỹ jé. ⁶ Kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Inh camarada tóg nỹ nĩ, inh ĩn tá. Kãnhgrĩn kãn kỹ tóg nỹ nĩ, hã ra tóg kaga jagy nỹ,” he tóg ti mỹ, capitão ti, Jesus mỹ. ⁷ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ inh hỹn tóg ti venh tĩg ha, ā mré, sỹ ā mỹ ti han jé,” he mũ. ⁸ Hã ra capitão tóg Jesus mỹ ke mãn mũ. “Ā mỹn hỹn jagy nĩ, ā tỹ inh ĩn kãki sãn ke ti, isỹ tỹ fóg nĩn kỹ,” he tóg ti mỹ. “Ā vỹ pir ki inh camarada vỹ há' henh mũ. Ā vỹ hã tỹ ā tóg ti tỹ há' henh ke mũ,” he tóg, capitão ti. ⁹ “Ha vé, tỹ sóg pã'i krēm ke nĩ gé, kỹ soldado ag tóg tỹ inh krēm ke nỹtĩ gé. Hã kỹ sóg pã'i jykre ki kanhró nĩ. Isỹ soldado ũ mỹ: kutĩg, hen kỹ tóg tĩ mũ. Sỹ ti mỹ: kunĩg, hen kỹ tóg kãtĩ mũ gé. Isỹ inh camarada mỹ: tag han ra, hen kỹ tóg han mũ. Inh vỹ tỹ sóg ag jěgněg tĩ. Hã kỹ sóg ki kanhró nĩ. Ā vỹ tỹ ā tóg inh camarada tỹ há' he há nĩ,” he tóg, capitão ti, Jesus mỹ. ¹⁰ Kỹ tóg Jesus mỹ e tĩ, ti vỹ tag ti. Kỹ tóg ā mré mũ ag mỹ: “ha mẽ, Israel ag vỹ ti ri ke tũ nỹtĩ,” he mũ. “Ki kanhró tóg nĩ (mỹr), kỹ tóg inh ki rã kỹ jě. Ge ve ja tũ sóg nĩ,” he tóg. ¹¹ “Ha vé, ũ tỹ hěn ri ke ag vỹ kãmũnh ke mũ, rã jur ja tá ag kãmũnh mũ, rã pur ja tá ke gé. Abraão mré ag tóg ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ, Isaque mré, Jacó mré ke gé, Topě tóg ag ki rĩr ke mũ. ¹² Ag jãvo Israel krě'krě ag tóg kuty ki vár ke mũ. Ag tỹ ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke vễ vễ, hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Kỹ ag tóg vễsỹrěnh ke mũ, ājag jã tỹ ag gãngán ke mũ, tỹ gan-

gan ke mũ, vëso jũn kÿ," he tóg, Jesus ti. Ǻ mré nÿtĩ ag mÿ tóg ke mũ.

¹³ Kÿ tóg capitão mÿ: "ha tĩg ge," he mũ. "Inh ki rã kÿ Ǻ tóg jẽ nĩ, hã kÿ Ǻ tóg venh ke mũ sir, Ǻ tÿ nén ve sór mũ ti. Ǻ camarada tÿ inh hur há' hẽ," he tóg, Jesus ti, capitão mÿ. Kÿ tóg tĩ mũ sir. Hã ra ti camarada tóg há' he mũ. Hora ên ki tóg há' he mũ, Jesus tÿ hora ki tó mũ ên ki.

Jesus tÿ ùn kagyga ag tÿ hághá' he

(Mc 1.29-34; Lc 4.38-41)

¹⁴ Kÿ Jesus tóg sir Pedro ìn kãra rã mũ. Kÿ tóg ti prũ fi mÿnh fi vég mũ. Kaga fi tóg nÿ nĩ, rÿg kÿ. ¹⁵ Kÿ tóg fi nĩgẽ mẽg mũ sir. Kÿ fi rÿg ên tóg tũ' he mũ sir. Kÿ fi tóg nĩ kÿ ag ki rĩr mũ sir. ¹⁶ Kutÿ ên kã ag tóg ùn jagrẽ kórég ag tatĩn kãmũ mũ ti to. Kÿ tóg ag mÿ vĩ mũ, kÿ ag tóg pa kãn mũ sir, vënh jagrẽ kórég ag. Ùn kagyga ag hyn han tóg mũ gé sir, Jesus ti. ¹⁷ Hã ra tag tóg rán kÿ nĩ gé. Vãsÿ Topẽ vĩ tó tĩ tÿ Isaiás vÿ tag rán ja nĩ, ha mẽ: "ẽg kaga nÿtĩn kÿ tóg ẽg han, kÿ ẽg tóg há' he kãn mũ, ti tÿ ẽg jagfy jagtar tugrĩn," he ja tóg nĩ, Isaiás ti. Hã ra tóg ge nĩ.

Û tÿ Jesus mré mũ sór mũ ag

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Kejẽn ag tóg Jesus pênĩn e nÿtĩ, kÿ Jesus tóg ag ve kÿ: "mũ jé ha," he mũ, Ǻ mré mũ tĩ ag mÿ. "Goj kafã ù ra ẽg mũnh mũ," he tóg.

¹⁹ Ag mũnh ke to hã Topẽ vĩ to professor ù tóg ti mré vĩnh kãtĩ mũ. "Senhor," he tóg. "Sÿ Ǻ mré tĩg há tóg tĩ. Ǻ tÿ hẽ ra tĩg kÿ sóg Ǻ mré tĩ mũ," he tóg. ²⁰ Hã ra Jesus tóg ti mÿ: "hã ra tóg jagy tĩ," he mũ. "Ìn tũ sóg nĩ," he tóg. "Mĩg vÿ kré nÿtĩgtĩ. Sësĩ vÿ jagfe nÿtĩgtĩ gé. Ag jãvo isÿ hẽ tá nũr ke tóg tũ tĩ. Tÿ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ," he tóg, Jesus ti.

²¹ Kÿ Jesus mré tĩ ù tóg Jesus mÿ vĩ mũ gé. "Ǻ mré sóg tĩ mũ, hã ra sóg ver inh panh tÿ ga ki ti fón sór mũ," he tóg, Jesus mÿ. ²² Kÿ Jesus tóg ti mÿ: "vó," he mũ. "Ti kénh tĩ tũg," he tóg. "Inh mré kãtĩg," he tóg. "Inh ki ge tũ ag vÿ Ǻ panh ti kej han mũnh mũ. Ǻ tÿ inhhã inh mré kãtĩg há tóg tĩ," he tóg, Jesus ti. ²³ Kÿ tóg sir canoa kãki rã mũ. Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré ki ge mũ gé sir, goj kafã ù ra mũ jé.

Jesus tÿ kóho jũ tÿ tũ' he

(Mc 4.35-41; Lc 8.22-25)

²⁴ Ag tÿ goj kãmĩ mũ (hã) ra kóho jũ tóg sir krog he mũ, ha mẽ. Kÿ goj tóg canoa kãki krém krém ke mũ, ti fãn sór tóg mũ. Hã ra Jesus tóg nũr kÿ nÿ nĩ. ²⁵ Kÿ ag tóg ti rĩn kÿ ti mÿ: "Senhor," he mũ. "Èg kren han nĩ," he ag tóg. "Èg kãgter ha mẽ tóg tĩ," he ag tóg.

²⁶ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: "Ǻjag tÿ nejé mũmẽgmẽg nẽ?" he mũ. "Ǻjag mÿ inh ki ge há han tũ'?" he tóg. Kÿ tóg nĩ kÿ jẽgnẽ mũ sir, kÿ tóg goj mÿ vĩ mũ sir, kóho mÿ. Kÿ tóg tũ' he mũ sir. Katy' he tóg mũ, katy tãvĩ tóg tĩ mÿr, ha mẽ. ²⁷ Kÿ tóg vënh kar mÿ e tĩ. "Ti jykre tóg ẽg mÿ e tĩ," he ag tóg mũ. "Kóho tóg ti vĩ han, goj ti ke gé," he ag tóg.

Jesus tÿ vënh jagrẽ kórég pan

(Mc 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Kÿ tóg goj fĩn rãm kÿ nig kafã ù tá jun mũ sir, Gadara tá, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag ke gé. Kÿ ùn régre ag tóg ti kato tẽgtẽ mũ, ùn jagrẽ kórég ag. Vënh kej tá ag tóg kãmũ mũ. Ag jamã vë, vënh kej ti. Jũ mẽ ag tóg nÿtĩ, kÿ ù ag tóg hẽn ra mũ vãnh nÿtĩ, ag kamẽg kÿ. ²⁹ Jesus kato ag tóg kãmũ mũ, ùn jagrẽ kórég ên ag. Ti ve kÿ ag tóg sir prẽr mũ, ha mẽ. "...Ǻ hÿn ẽg tÿ hẽ ri kenh mũ ha, Topẽ kósin'..." he ag tóg mũ. "...Ǻ mÿ ẽg vóg kónãn sór mũ ha, ẽg kurã to hã..." he ag tóg. Jesus mÿ.

³⁰ Hã ra porco tóg ki e nÿtĩ. Kakó tá ag tóg jẽg nÿtĩ. ³¹ Kÿ Nén-Kórég ag tóg Jesus mÿ: "Ǻ tÿ ẽg pan kÿ Ǻ tÿ porco to ẽg jẽgnẽnh há tóg tĩ," he mũ. ³² Kÿ tóg ag mÿ: "hej," he mũ. "Ha mũ jẽg ge," he tóg. Kÿ ag tóg ên ag togvãnh kÿ porco ki ge mũ sir, Nén-Kórég ag. Kÿ vãhã porco ag tóg rán ki re kãn mũ sir, goj nig ki ag tóg vár kãn mũ. Nãgnãr kãn ag tóg mũ sir, tũ' he ag tóg mũ sir, porco ên ag, mÿr, ha mẽ. ³³ Kÿ porco ki rĩr tĩ ag tóg pëtë kãn mũ sir, cidade ra, kamẽg kÿ. Tá ag tóg kãmén kãn mũ. Nén-Kórég tÿ jagrẽ ja ên ag tó ag tóg mũ sir, Jesus tÿ ag pan ên ti.

³⁴ Kÿ vãhã cidade tá ke kar ag tóg sir Jesus venh kãmũ mũ. Kãmũ kãn ag tóg mũ. Kÿ ag tóg tá junjun kÿ (ag tóg) Jesus mÿ to vĩ mũ, ti tÿ tá kutẽ jé, ti tÿ ag rã hã nĩ tũ nĩ jé, hã kÿ tóg tĩ mũ.

Jesus tÿ ùn kãnhgrĩn kÿ nÿ tÿ há' he

(Mc 2.1-12; Lc 5.17-26)

9 Kÿ Jesus tóg canoa ki rã kÿ goj nig kafã ù ra tĩg mãn mũ. Kÿ tóg Ǻ jamã tá jun mũ. ² Ti tÿ Ǻ jamã tá jun kÿ vãhã ag tóg ti mÿ ù vÿn kÿ junjun mũ, ùn kónhgrĩn kÿ nÿ ên, ha mẽ. Ǻ cama kri tóg nÿ nĩ. Kÿ Jesus tóg ag tÿ ti ki ge mũ vég mũ sir. Hã kÿ tóg ùn kãnhgrĩ mÿ: "inh kósin'," he mũ. "Ǻ fe tÿ há' hé. Ǻ tÿ Topẽ vĩ mranh ja ên tÿ tũ' hen hã vë ha," he tóg, ti mÿ, ùn kónhgrĩ mÿ.

³ Hã ra Topẽ vĩ to professor ag vÿ tá nÿtĩ gé. Ti vĩ mẽ kÿ ag tóg to jykren mũ. "Topẽ to vĩ kónãn tóg mũ mÿr. Vësÿ tóg Topẽ han mũ mÿr," he ag tóg mũ, Jesus to, ti tÿ ti mÿ: "Ǻ tÿ Topẽ vĩ mranh ja ên tÿ tũ' hen hã vë," hen kÿ. Kÿ tóg ag mÿ tÿ ù nÿ, ti jykre ti.

⁴ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tÿ nén to jykren mũn ki. Kÿ tóg ag mÿ: "Ǻjag ne tog nén ù vënhmÿ to jykren mũ'," he mũ. ⁵ "Ne nÿ Ǻjag mÿ vënhmÿ nÿ?" he tóg. "Ùn tĩg vãnh tag mÿ sóg: "Ǻ tÿ Topẽ vĩ mranh ja ên tÿ tũ' hen hã vë ha," he mũ mÿr. Kÿn mÿ Ǻjag mÿ vënhmÿ?" he tóg. "Sÿ ti mÿ: "nĩ ra, tĩg ra," henh ke vë gé. Kÿn mÿ Ǻjag mÿ vënhmÿ ke gé?" he tóg. ⁶ "Hã ra isÿ Ǻjag mÿ inh jykre ven sór vë. Tÿ sóg ẽprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krÿg ke mũ, Topẽ vĩ mranh tÿ vënh pãte fón ke tá, ùn kãnhgrĩ tag mÿ. Sÿ tá krÿg mũ ven jé sóg ke mũ, Ǻjag mÿ," he tóg.

Hã kÿ tóg ùn kónhgrĩ mÿ: "nĩ ra, jẽg ra, Ǻ kur gé (g) tĩg ra, Ǻ ìn ra," he mũ. ⁷ Kÿ tóg vym ke nĩ mũ, kÿ tóg sir jẽgnẽ kÿ tĩ mũ. Ǻ ìn ra tóg tĩ mũ (mÿr) sir, ha mẽ. ⁸ Kÿ

věnh kar ag tóg vég mǔ. Ký tóg ag mǔ e távǐ tí. Topě mǔ ag tóg ví há han mǔ, ti tý Jesus mǔ věnh jykre há ním ký. Ěg mré ke vě mǔr, Jesus ti, ěprā ke, há ra Topě tóg ti tar han, há ký tóg ti tý há' he mǔ.

Jesus tý Mateus mré ví
(Mc 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Ký Jesus tóg ā jamā tá kǎ kutě ký tí mǔ sir. Ký tóg Mateus vég mǔ sir. Governo mǔ tóg jānkamy māg tí, imposto kaja ti, ký tóg ā rānhrāj han ký nǐ nǐ. Ký Jesus tóg ti mǔ: "inh mré kǎtǐg," he mǔ, Mateus mǔ. Ký tóg jěgně ký ti mré tí mǔ sir.

¹⁰ Ký tóg kejěn ti mré jěg mǔ, Jesus ti. Ký ū tý hěn ri ke ag tóg tá věnh mǎn mǔ, ti ĩn krēm, governo mǔ jānkamy māg tí ag, Topě ví mranh tí ag. Jesus mré ag tóg jěg jěg mǔ, Jesus mré mǔ tí ag mré ke gé. ¹¹ Ký Fariseu ag tóg vég mǔ. Ký ag tóg ti mré mǔ tí ag mǔ ví mǔ. "Ājag pǎ'i ne tóg ag mré jěg mǔ', governo mǔ jānkamy māg tí ag mré. Topě ví mranh tí ag mré há tóg jěg mǔ'," he ag tóg, Fariseu ag, Jesus mré mǔ tí ag mǔ.

¹² Há ra Jesus tóg mēg mǔ, ag ví ti. Ký tóg ag mǔ kāmén mǔ, ha mē. "Ūn kagyga tǔ ag vǔ médico venh mǔ tǔ nǐgtǐ," he tóg. "Há ra ūn kagyga ag há vǔ ti venh mǔ tí," he tóg. ¹³ "Ha vé, tag to jykren, Topě ví tag to, ha mē. "Ājag tý jagně jagāgtǎn ký tóg inh mǔ há tí inhā," he tóg, Topě ti. "Ājag tý inh mǔ nén ū pǔn kǎfór tóg nǐ, ājag tý jagně jagāgtǎn mǔ ti," he tóg, Topě ti. Há ký jagně jagāgtǎn nǐ, ag to ví tǔg nǐ," he tóg, Jesus ti. "Inh pi(jé) ū tý věnh jykre kuryj han mǔ ag mǔ: "ājag jykre tovānh nǐ," he sór tí. Ū tý Topě ví mranh ja nǐ ěn ag há mǔ sóg: "ājag jykre kórég tovānh nǐ," he sór tí. Há jě sóg ājag mǔ věnh ven," he tóg, Jesus ti.

Jesus tý ěg vǎkre kāmén
(Mc 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Ký João mré mǔ tí ag tóg ti tá junjun mǔ sir, Jesus tá. Ký ag tóg ti ki jēmēg mǔ. "Ěg há ne tóg vǎkrég tí', Fariseu mré ke ag ke gé. Ěg jāvo ā mré mǔ tí ag tóg vǎkre vānh nǐtǐgtǐ. Hě ri ke jé?" he ag tóg, Jesus mǔ, João mré mǔ tí ag.

¹⁵ Ký Jesus tóg ag mǔ: "hǔ," he mǔ. "Věnh kyprǔg to kāmǔ ag pi(jé) vǎkrég tí'," he tóg. "Festa vě mǔr, věnh prǔgprǔg ti, ký ti mré ke ag tóg ūn prǔg mǔ ěn venh kāmǔ tí. Há ra sóg ūn prǔg mǔ ěn ri ke nǐ, há ký tóg inh mré mǔ tí ag mǔ sér tí ver," he tóg. "Vāhā tóg jun mǔ, inh kurā ti. Ký há ag tóg inh pére mǔnh mǔ. ěn kǎ há ag tóg ājag vǎkrenh ke venh mǔ, kurā ěn kǎ, inh mré mǔ tí ag," he tóg, Jesus ti.

¹⁶ "Ti si fag pi(jé) vǎfe kygnej tǔ tý kur si jar ki hyn han tí ja nǐtǐgtǐ. Ūn kygnej tǔ tý ki hyn han mǔ ra tóg jaran kenh mǔ. Ký kur si jar ěn tóg mág mǔ. Ūn kygnej há tý fag tóg ki han han tí, ký tóg jaran ke tǔ nǐ," he tóg, Jesus ti. Ti tý ā jykre tǎg tón há vě, há ra tóg kur kygnej ja tǔ ri ke nǐ.

¹⁷ Ký tóg ag mǔ: "ký vinho vǔ ge nǐgtǐ gé," he mǔ gé. "Ěg pi(jé) vinho kajāg mǔ tý ti fǎr si tý sacco ki kujěg tí'. Ke tǔ nǐ (mǔ) ra tóg kunānh ký jaran ke mǔ, kógnāj ký.

Ký vinho ěn tóg tǔ' he mǔ, sacco ke gé. Vinho kajā tý ti fǎr tǎg tý ki kujěh ke vě mǔr'," he tóg, Jesus ti. Ti tý ā jykre tǎg tó vě, há ra tóg vinho kajāg mǔ ri ke nǐ gé.

Jesus tý ūn kagyga fag tý há' he
(Mc 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Ti tý ver ag mré vēmén ký pǎ'i ū tóg tá jun mǔ, ha mē. Ti krēm tóg grǐnh ke mǔ. Ký tóg ti mǔ: "ha vé," he mǔ. "Īnh kósin fi tóg ter ke mǔ. Fi venh kǎtǐg. Ā tý ā nǐgé tý fi mē ký fi fe tóg mrin kenh ke mǔ, ha vemnǐ," he tóg, pǎ'i ti, Jesus mǔ. ¹⁹ Ký Jesus tóg jěgně ký ti mré tí mǔ sir. Jesus mré mǔ tí ag vǔ ti mré mǔ mǔ gé sir. ²⁰ Ti tý ti mré tǐg mǔ ra ū fi tóg ti tá jun mǔ, ūn kaga ū fi. Kyvėnh krǔg ja tǔ han ký fi tóg nǐ, prǔg tý 12 (ke) ki. Jesus vatānh tá fi tóg ti kur mēg mǔ sir, ti kur mrāj ki. ²¹ "Sǔ hěn ri ke mǔn ti kur mē ký inh hǔn han mǔ," he fi tóg, to jykren ký. Há ký fi tóg ti kur mēnh kǎtǐ mǔ. ²² Há ra Jesus tóg vǐrǐn ke ký fi vég mǔ. Ký tóg fi mǔ: "inh kósin'," he mǔ. "Kamēg tǔg nǐ," he tóg mǔ. "Ā tý inh ki rǎ há ký ā tóg há' he mǔ," he tóg. Ký fi tóg há' he mǔ sir vēsǔmér, ha mē.

²³ Ký tóg tǐg mǎn mǔ, Jesus ti. Ký ag tóg pǎ'i ěn ĩn tá junjun mǔ sir. Ký tóg tá fór nǐ, ūn kygfǔ mǔ fag tý, ag tý ěg jėnky tý vǎkyr ěn kynkyn tí ag tý ke gé, ti kósin fi ter ký. Ký Jesus tóg fag vég mǔ. ²⁴ Ký tóg: "ha mǔ jěg," he mǔ. "Gǐr sí fi vǔ ter tǔ nǐ. Nǔr fi nǔ nǐ," he tóg. Há ra fag tóg ti nyg mǔ. ²⁵ Há ra tóg fag pan kǎn mǔ sir. Ký tóg gǐr fi nǐgé kǎgmǐg mǔ sir. Ký fi tóg nǐ mǔ sir. ²⁶ Ký tag kǎme tóg věnh kar kri rǔm ke mǔ, ga ěn kar mǐ há, Jesus tý fi rǐn mǎn mǔ ti.

Jesus tý ūn kyvó ag tý ěvānh há hyn han

²⁷ Ký Jesus tóg tá kǎkutě mǔ sir. Ký ūn kyvó régre ag tóg ti nón mǔ mǔ. Ti nón mǔ ký ag tóg ti jé prěr mǔ: "!.Davi kósin'!." he ag tóg. "!.Ěg jagāgtǎn ra..!" he ag tóg, prěrprěr ký.

²⁸ Ký Jesus tóg ĩn kǎra rǎ mǔ sir. Ký ūn kyvó ěn ag tóg ti nón ge mǔ gé sir, ĩn kǎra. Ký Jesus tóg ag mǔ: "inh mǔ ājag mǔ ājag hyn han há nǐ?" he mǔ. Ký ag tóg ti mǔ: "hǔ," he mǔ. ²⁹ Ký Jesus tóg ag kaně mēg mǔ sir, ā nǐgé tý. Ký tóg ag mǔ: "ājag tý inh ki ge ký nǐtǐn ký ājag tóg há' henh mǔ," he mǔ. ³⁰ Ký ag kaně tóg mrin ke mǔ sir. ěvānh há' he ag tóg mǔ. Ký Jesus tóg ag mǔ ví tar han mǔ. "Ker ū mǔ tó hě'," he tóg ag mǔ. ³¹ Há ra ag tóg mǔ ký (ag tóg) věnh kar mǔ tugtó mǔ. Ký ti kǎme ěn tóg věnh kar kri rǔm ke mǔ sir.

Jesus tý ūn ví vānh vǐn

³² Ký ag mǔ ký ū tóg ti tá jun mǔ gé, ūn jagrě kórég. Ti jagrě tóg ti ví vānh han. ³³ Ký Jesus tóg ti jagrě kórég kutēm mǔ sir. Ti tý ti kutēm ký tóg sir ví há han mǔ sir, ūn ví vānh ja ěn ti. Ký tóg věnh kar mǔ e tí. "Ge ve ja tǔ ěg tóg nǐtǐ, ěg povo tý Israel kāmǐ," he ag tóg mǔ.

³⁴ Há ra Fariseu ag tóg mēg mǔ. Ký ag tóg ón ký Jesus to ví kónān mǔ. "Věnh jagrě kórég pan há tóg nǐgtǐ. Há ra tóg věnh jagrě kórég ag pǎ'i jykre tý ag pan

tí nĩ, ti tỹ tỹ Japo mré ke nĩn kỹ," he ag tóg, ón kỹ, Fariseu ag. Ag tỹ Jesus to ón hã vë.

Jesus mỹ ùn jagtar ag

³⁵ Kỹ Jesus tóg cidade kar mĩ tí mũ, ãmã kar ãn mĩ. Ëg vënh kanhrãñ jafã krëm tóg ag kanhrãñ tí. Ag mỹ tóg ù tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ãg pã'i nĩ ãn tó tí sir. Kỹ tóg ùn kagyga ag hyn han tí gé sir. ³⁶ Vënh e ãn tóg ti mỹ jagãgtar nỹtĩ. Û tỹ ag ki rĩr há han ke tóg tũ tĩgtĩ, jo ag tóg vënh ki rĩr há han ki kagtĩg nỹtĩ gé. Ti tỹ ag ve kỹ tóg carneiro tỹ mēg mĩ ãkrég mũ sir. Û tỹ carneiro tỹ mēg ki rĩr tũ nĩn kỹ ag tóg véké mũgtĩ. Tag ri ke ag tóg nỹtĩ, Jesus mỹ, ùn e ãn ag. ³⁷ Kỹ tóg ã mré mũ tí ag mỹ: "sỹ ag ve kỹ sóg ãg jakré mĩ ãkrég tí," he mũ. "Ti e nĩn kỹ ãg tóg kejën kre kãñ tũ nĩgtĩ, ãg pir nỹtĩn kỹ. Ge ti nĩgtĩ. Ùn e ag tóg inh ki ge to há nỹtĩ, hã ra tóg ver ù tỹ ag mỹ tónh ke tóg tũ tí," he tóg, Jesus ti. ³⁸ "Hã kỹ Topē mré ví, ti tỹ ù jëgnē jé, ag tỹ ag mỹ ti ví tó jé," he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tí ag mỹ.

Jesus tỹ apóstolo ag kuprëg mũ

(Mc 3.13-16; Lc 6.12-16)

10 Kỹ Jesus tóg ùn tỹ 12 (ke) ag jé prër mũ sir, ti mré mũ tí ãn ag jé. Kỹ tóg ag mỹ vënh jykre nĩm mũ, ag tỹ vënh jagrë kórég pan jé, ag tỹ ùn kagyga ag hyn han jé ke gé. Vënh kaga kar tỹ ag tóg hë ri ke mũ sir, ti tỹ ag mỹ tag to vënh jykre nĩm kỹ. ² Û tỹ 12 (ke) ag jijin hã vë, ha mē, Jesus tỹ ùn vin mũ ag jygjyn hã vë, ha mē. Ùn ve vỹ tỹ Simão nĩ, kỹ ti jiji ù hã vỹ: Pedro, he mũ. Kar kỹ ti jãvy vỹ nĩ gé, hã vỹ: André, he mũ, Tiago ke gé, Zebedeu kósin tag ti, ti jãvy tỹ João ke gé, ³ Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Tomás ke gé, Mateus ke gé, governo mỹ jãnkamy mäg tí tag ti, Tiago ù ke gé, Alfeu kósin tag ti, Tadeu ke gé, ⁴ Simão ke gé, ag tỹ ù to: Zelote, he mũ tag ti, kar kỹ Judas Iscariotes ke gé, Jesus vatánh tá pã'i ag mỹ ti kãmén ke tag ti.

Jesus tỹ apóstolo ag jëgnē

(Mc 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Ën ag jëgnëg tóg mũ sir, Jesus ti, ag tỹ vënh kar mỹ Topē kãmén jé. Û tỹ 12 (ke) ãn ag jëgnëg tóg mũ, Jesus tỹ ùn kuprëg ja ãn ag. Kỹ tóg ag mỹ: "ver fóg ag mỹ inh kãmén mũ tũg nĩ, kanhgág ag mỹ kãmén tũg nĩ gé ver," he mũ. "Kỹ Samaria tá ke ag jamã ki ge tũg nĩ gé," he tóg. ⁶ "Israel ag tãví mỹ tómnĩ inhhã. Topē mỹ ag tóg tỹ carneiro vãfor ri ke nỹtĩ, kỹ ag hã mỹ tómnĩ ver," he tóg. ⁷ "Ájag tỹ ag mỹ tó kỹ tag tómnĩ, ha mē. Û tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ájag pã'i nĩnh ke vë ùri, hemnĩ, ag mỹ. ⁸ Ùn kagyga ag hyn han nĩ gé. Ùn kãgter mũ ag rĩnrĩn mãn nĩ. Ùn kaga kren vãnh ãn kren han nĩ. Vënh jagrë kórég ag pan nĩ. Ájag mỹ sóg ge ra inh jykre nĩm mũ, kỹ ge ra ag mỹ han nĩ gé. Ag mỹ: inh mỹ kajãm, he tũg nĩ. ⁹ Kỹ jãnkamy ma mũ tũg nĩ, jãnkamy mág, jãnkamy sĩ ke gé. ¹⁰ Kỹ sacco ma mũ tũg nĩ gé, bolso ãn. Kur tỹ vënh kri rĩnh tũg nĩ, pëñ né ù gé mũ tũg nĩ gé, pëñ to ró ãn. Kỹ vátó vyn tũg nĩ gé, kãtó ti. Inh rãnrãj

han ájag tóg mũ. Kỹ ag tóg to ájag jën ke mũ, vënh ka-to, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti.

¹¹ "Kỹ ájag tóg kejën ãmã ù tá junjun ke mũ. Tá ùn jykre há jãvãnh nĩ. Kỹ ãn ãn ra gemnĩ. Ën ãn krëm ájag tỹ kurã ki kã panh ke ãn tá krỹg nĩ. ¹² Kỹ ãn ãn krëm nỹtĩ fag mỹ: "Topē jé ájag ki rĩr, kỹ ájag jé jatun mỹ nỹtĩ nĩ," hemnĩ. ¹³ Fag tỹ ájag mỹ ví há han kỹ fag tóg jatun mỹ nỹtĩ. Fag tỹ ájag mỹ ví há han tũ nĩn kỹ fag tóg jatun mỹ nỹtĩ tũ nĩ. Fag javo ájag tóg jatun mỹ nỹtĩ. ¹⁴ Kejën ù tóg ájag mỹ: "kãge jëg ra," henh ke tũ nĩ, ãmã ù tá. Kỹ tá kãpamnĩ, ag tỹ ájag ví mē jãvãnh nỹtĩn kỹ. Tá kãpa kỹ ájag pëñ hã kykũnh nĩ. Kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ, Topē tỹ ag to kórég nĩ ti. ¹⁵ Ha mē, ki hã sóg tó mũ. Kurã tỹ ãgno ki, isỹ vënh kar jykre tugnỹm ke kurã ãn ki ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ sir, ag tỹ ájag ví mē jãvãnh nỹtĩn kỹ. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag tóg jykre pãno nỹtĩ ja nĩgtĩ, cidade tỹ Gomorra tá ke ag ke gé. Kỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ gé, kurã ãn kã. Hã ra ùn tỹ ájag ví mē jãvãnh ãn ag tóg ag jagãgtar kãfór han ke mũ (mỹr), ha mē," he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Jesus tugrĩn ãg to jũnh ke

(Mc 13.9-13; Lc 21.12-17; 12.11-12)

¹⁶ "Carneiro vỹ vënh jy nĩgãñ han ki kagtĩg nỹtĩ, mĩg tỹ ag mãn sór nĩn kỹ. Carneiro ri ke ájag nỹtĩ, hã ra sóg ájag jëgnëg mũ, ù tỹ mĩg ri ke ag to, kỹ Topē hã tóg ájag jy nĩgãñ ke mũ sir. Hã kỹ vënh ki rĩr há han nĩ. Pỹn jykre han nĩ. Vãjig ti tí, pỹn ti, kỹ ãg tóg kãnhmar ti tỹ hë ri ke tũ nĩgtĩ. Pỹn ri ke han nĩ. Kỹ sórãg jykre han nĩ gé. Jũ vãnh pë ti nĩ, nén ù vënhmỹ han tũ ti nĩ. Kỹ sórãg ri ke han nĩ gé. ¹⁷ Ëprã ke ag tóg ájag vóg kónãñ ke mũ, isugrĩn. Ájag pã'i ag mỹ ag tóg ájag kãmén ke mũ, ag tỹ ájag vóg kónãñ jé. Ájag vënh kanhrãnrãñ jafã krëm ag tóg ájag mrãnmrãñ ke mũ. Hã kỹ vënh ki rĩr há han nĩ. ¹⁸ Fóg tỹ pã'i mág mỹ ag tóg ájag ven ke mũ, pã'i mág ù ag mỹ ke gé. Isugrĩn ájag tóg vënh jagtar tag venh ke mũ, ájag tỹ ag mỹ inh ví ti tó jé, fóg ag kar mỹ ke gé, kanhgág ag mỹ ke gé. ¹⁹ Pã'i ag tỹ ájag jé ke kỹ to jykren tũg nĩ, ájag tỹ ag mỹ nén tónh ke mũ ãn ti to. Topē kuprĩg hã ne ájag krĩn ke mũ, kỹ ájag tóg ti tỹ ájag mỹ nén tó mũ ãn hã tónh ke mũ, hora ãn kã. ²⁰ Hã kỹ ájag tỹ tó tũ vë sir. Ëg jóg kuprĩg tỹ ájag tỹ vëmén hã vë," he tóg.

²¹ "Hã ra ù ag tóg ájag mré pafa mũ fag kãmén ke mũ, pã'i ag mỹ, ag tỹ fag kãgtén jé. Kỹ ù ag tóg ájag krë kãmén ke mũ gé. Kỹ ù ag tóg ájag han mũ fag kãmén ke mũ gé, pã'i ag mỹ, ag tỹ fag kãgtén jé, mỹr, ha mē. ²² Vënh kar vỹ ájag to jũ kỹ ájag vóg sór nỹtĩ, isugrĩn. Hã ra ù tỹ isovãnh tũ ãn hã krenkren ke mũ, kurã tỹ ãgno ki," he tóg, Jesus ti.

²³ "Ag tỹ cidade ù tá ájag vóg kónãñ kỹ, kỹ cidade ù ra pëtëmnĩ. Ki hã sóg tó mũ, ha mē. Israel ag cidade fĩn rãm kãñ ke tũ ájag nĩ, kurã ãn kã. Sĩ ti nĩ, ag tỹ ájag vóg kónãñ ke kurã ti. Kãtĩg jé sóg ke mũ, ag tỹ ge kỹ ájag vóg kỹ, mỹr, ha mē. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ, mỹr, ha mē. ²⁴ Aluno pi(jé) ã professor kãfór nĩ. Ùn camarada pi(jé) ã patrão kãfór nĩ. ²⁵ Aluno tỹ ã professor ri ke nĩn kỹ tóg há tí. Ùn camarada tỹ ã patrão ri ke nĩn kỹ

tóg há tí gé. Iso ag tóg: Belzebu, he ja nĩgtĩ, inh kato vāsānsān mũ ag, hã vỹ: Japo, he mũ, hã vỹ: Belzebu, he mũ. Tỹ sóg ājag professor ri ke nĩ, ājag patrão ri ke. Ag tỹ iso: Japo, hen kỹ ag tóg ājag to ví kónān ke mũ gé, ha vemnĩ, ājag tỹ inh jykre hã han ti kỹ," he tóg, Jesus ti.

Ēg tỹ Topě hã kaměg ke (Lc 12.2-7)

²⁶ "Ge ra ag kaměg tũg nĩ, pã'i ag. Ēg tỹ péju kỹ nén han mũ tóg vėnh ven kãn ke mũ, ěg tỹ vėnh kar vatánh tá nén to jykren mũ tóg vėnh ven kãn ke mũ. ²⁷ Isỹ vėnh kar vatánh tá ājag mũ nén tó mũ tag tỹ vėnh kar mũ tó kãn nĩ. Isỹ koměr hã ājag mũ nén tó mũ tag tỹ vėnh kar mũ jamã há ra tómnĩ. ²⁸ Mũměg tũg nĩ, ag kaměg tũg nĩ, pã'i ag. Ēg tén há ag nỹtĩ, hã ra ag tóg nũgme ki ěg vãm ke kagtĩg nỹtĩ, pã'i ag. Ūn pir kaměg nĩ, hã vỹ: Topě, he mũ. Ti hã ne ěg tén kar kỹ nũgme ki ěg vãm ki kanhró nĩ, inferno ki, kỹ ti hã kaměg nĩ. ²⁹ Ha vé. Sėsĩ vender he ag tĩ, jãnkamy to, kỹ ag tóg ūn régre to jãnkamy pir mǎg tĩ. Hã ra Topě tóg jėsĩ ag ki rĩr tĩgtĩ. Ti tỹ: "hej," hen kỹ ěg tóg ag pin tĩ, ke tũ nĩn kỹ ěg tóg ag krenkren tĩ. ³⁰ Hã ki Topě tóg ag ki rĩr tĩgtĩ, sėsĩ ag ki. Ēg ki rĩr tóg tí gé, Topě ti. Ēg tỹ nén vég mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Hã kỹ tóg ěg gãnh kar nĩgkren ja nĩ gé, Topě ti. ³¹ Hã kỹ pã'i ag kaměg tũg nĩ. Jėsĩ kǎfór ājag tóg nỹtĩ, Topě mũ. Ājag kãmĩ ūn pir tóg sėsĩ e kǎfór nĩ, ti mũ," he tóg, Jesus ti.

Ēg tỹ Jesus kãmén ke (Lc 12.8-9)

³² "Hã kỹ inh kãmén nĩ, ěprã ke ag mũ. Ājag tỹ ag kaměg tũ nĩn kỹ ag mũ inh kãmén kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn mũ ājag kãmén ke mũ gé, kurã ěn kã. ³³ Ājag tỹ hã ra inh kãmén tũ nĩn kỹ sóg inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ěn mũ ājag kãmén ke tũ nĩ gé, kurã ěn kã, ājag tỹ iso: "ti ki kagtĩg sóg nĩ," hen kỹ," he tóg, Jesus ti.

Ēg tỹ ěg jykre finh ke (Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ "Ājag hỹn iso: "vėnh kar tỹ jagně to há han jé tóg ke mũ," he tĩ. Hã tũ vė, ū tỹ hėn ri ke tỹ jagně to jũ han jé sóg ke mũ, ha vemnĩ. ³⁵ Hã kỹ ū tóg ģ panh kato tėnh mũ, kỹ ū fi tóg ģ mỹnh fi kato tėnh mũ gé. Kỹ ū fi tóg ģ má fi kato tėnh mũ gé, mỹr, ha mẽ. ³⁶ Ti mré ke ag vỹ tỹ ti kato vāsānsān mũ ag nỹtĩnh mũ, kỹ fi mré ke fag tóg fi kato vāsān ke mũ gé, ha mẽ. ³⁷ Iso há kǎfor nỹtĩmnĩ, ājag han mũ fag kri, ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg inh mũ há tũ nỹtĩ. Iso há kǎfór nỹtĩmnĩ, ājag krě kri, ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg inh mũ há tũ nỹtĩ. ³⁸ Isỹ inh cruz va tĩg ri ke han nĩ gé, isỹ tá ter ke ti, hã vỹ: iser ěn ri ke han sór mũ, he mũ. Ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg inh mũ há tũ nỹtĩ. ³⁹ Ājag tỹ iser ri ke han sór tũ nỹtĩn kỹ ājag tóg nũgme ki kutėnh mũ, ājag tỹ ājag jykre tovãnh sór tũ nỹtĩn kỹ. Ājag tỹ isugrĩn kǎgter sór kỹ ājag tóg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ, ājag tỹ ājag jykre tovãnh kỹ," he tóg, Jesus ti.

Topě tỹ ěg mũ nén ū há tónh ke (Mc 9.41)

⁴⁰ "Ū tỹ ājag mũ: hej, hen kỹ tóg inh mũ: hej, he mũ gé sir, kỹ tóg inh ki rã mũ sir. Ti tỹ inh ki rã kỹ tóg ū tỹ inh jėnėg mũ ěn ki rã mũ gé sir, hã vỹ: Topě, he mũ. ⁴¹ Ū tóg Topě ví tó tí ag mũ: "ha kǎrã," he tĩ, ag tỹ Topě ví tó tí tũgrĩn. Ti tỹ ag mũ ví há han kỹ tóg Topě mũ há nĩ sir. Kỹ tóg kejėn ti mũ nén ū há tónh ke mũ, Topě ti, ū tỹ ti ví tó tí ag mũ: "ha kǎrã," he mũ ěn mũ. Ū tóg ūn jykre kuryj ag mũ: "ha kǎrã," he tĩ, ag jykre kuryj nỹtĩ tũgrĩn. Ēn mũ tóg nén ū há tónh ke mũ gé, Topě ti. ⁴² Ū tóg kejėn ūn sĩ mũ nén ū nĩm tĩ, goj hėn ri ke mũn. Ūn sĩ tỹ inh ki rã nĩ tũgrĩn tóg ti mũ nén ū nĩm tĩ. Ēn mũ tóg nén ū há tónh ke mũ gé, Topě ti. Ti pi(jé) to nén ū há venh ke tũ nĩ," he tóg, Jesus ti.

João Batista tỹ Jesus ki jěmě (Lc 7.18-35)

11 Jesus tỹ ģ mré mũ tĩ ag mũ tó kãn kỹ tóg tá kǎkutě mũ sir, ū tỹ 12 (ke) ag mré. Kỹ tóg cidade kar mĩ tĩ mũ sir, vėnh kar kanhrãh kỹ, ag mũ Topě ví tón kỹ. ² Kỹ kejėn João tóg ti kǎme mėg mũ. Se kỹ tóg nĩ nĩ, João ti, hã ra tóg Jesus tỹ nén han mũ mėg mũ sir. Kỹ tóg Jesus mũ vėnh ví jėnėg mũ, ģ mré mũ tĩ ag tỹ, João ti. ³ Kỹ tóg Jesus mũ: "ģ hã mũ?" he mũ. "Ēg tỹ ūn jǎvãnh mũ mũ tỹ ģ nĩ? Topě tỹ ūn jėnėg mũ hã mũ tỹ ģ nĩ?" he tóg. "Ēg mũ ū jǎvãnh mǎn ke tũ nĩ ha', ģ pǎte?" he tóg, João Batista ti, Jesus mũ.

⁴ Kỹ Jesus tóg ti mũ vėnh ví jėnėg mũ gé sir. "Ha João mũ ājag tỹ nén vég mũ tag ti tómnĩ, ājag tỹ nén mėg mũ tag ti, ha mẽ," he tóg. ⁵ "Tag han inh tĩ, ha mẽ: ūn kyvó ag vỹ isugrĩn ěvãnh há nỹtĩ. Ūn kǎnhgrĩ ag vỹ mũ há han mũ, ū tỹ vėnh kaga kren vãnh han mũ ěn ag krenkren han inh tĩ, lepra han mũ ag. Ūn kutu ag vỹ ěmě há nỹtĩ ha, ūn kǎgter mũ ag vỹ rĩnrĩr mǎn nỹtĩ. Ūn jagǎgtar ag vỹ Topě ví mėg tĩ, ū tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke to. ⁶ Kỹ tóg ti tỹ iso jykren kónān tũ nĩn kỹ há' he mũ. Kỹ Topě tóg ti ve há han mũ. Tag tómnĩ, João mũ," he tóg, Jesus ti. ⁷ Kỹ ag tóg sir mũ mũ, João mũ tó jé, ti mré mũ tĩ ag.

Ag mũn kỹ Jesus tóg vėnh e ag mũ João kãmén mũ. "Ājag tỹ ěmã tũg ja ra mũn kỹ, ti ve jé, kỹ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ājag mũ?" he tóg. "Kejėn kǎka tóg goj jagma krã tỹ man man ke tĩ. João jykre mũ ājag mũ tag ri ke tũ nĩ? Hỹ, ri ke tũ ti nĩ. ⁸ Kỹ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ājag mũ? Ti mũ ājag mũ ūn kur sĩnvĩ ag jykre ri ke nĩ? Vó, ūn kur sĩnvĩ ag vỹ cidade mág tá nỹtĩ, pã'i mág ĩn krēm. ⁹ Kỹ ti jykre hỹn ne ri ke nĩ, ājag mũ? Ti jykre mũ ājag mũ Topě ví tó tí jykre ri ke nĩ? Hỹ, Topě ví tó tí ve mỹr. Hã ra tóg Topě ví tó tí ag kǎfór kar nĩ, João ti. ¹⁰ Topě vỹ João jėnė, ti tỹ ijo tĩg jé. Hã kỹ tag tóg ti to rán kỹ nĩ, Topě ví ki, ha mẽ. "Ha vé, ģ jo sóg ū jėnėnh mũ, ti tỹ vėnh kar jykre tỹ há' hen jé, ģ tĩg ken jo," he ja tóg nĩ, Topě ti, João to, iso ke gé," he tóg, Jesus ti. "Ag jyvėn jé tóg ke mũ, kỹ tóg ěpřy kure ri ke nĩ, ěmĩn kuryh ri ke," he ja tóg nĩ, Topě ví tỹ rán kỹ nĩ ki, João to. ¹¹ Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ke mũ, ha mẽ. Ēprã ke ag kǎfór

kar ti nĩ, João ti, Topě vĩ tón ki. Ū tỹ ga kri mũ ag káfór kar ti nĩ. Hã ra ũ tỹ hèn ri ke ag tóg ũ tỹ kanhkã tá nĩ ãn tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke ěn venh ke mũ. Ag tỹ venh ke mũ (hã) ra ag tóg kãsir nỹtĩnh mũ. Ūn kãsir ěn ag tỹ ěgno pẽ ěn tóg João káfór nĩnh mũ, hã ra," he tóg, Jesus ti.

¹² "João Batista kãtĩg kar kỹ ěg tóg vãsãnh kỹ (ěg tóg) ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ. ěg vãsãnh kỹ ěg tóg venh ke mũ. ¹³ Topě vĩ tóg tĩ ag kar vỹ Topě vĩ tóg ja nĩgtĩ. Kỹ tóg rán kỹ nĩ gé, Topě tỹ ěg jyvẽn mũ ti. Kỹ João tóg tóg ja nĩ, ag nón. ¹⁴ João vỹ Elias ri ke nĩ. Tag to jykrén. Rán kỹ tóg nĩ, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, Elias kãtĩg mãn ke ti, Cristo kãtĩg ken jo. Ti hã vỹ, João hã vỹ, Elias kãtĩg mãn ěn ti. ¹⁵ Ū nĩgrěg nỹtĩ tỹ tỹ jěmě jé, to jykrén jé," he tóg, Jesus ti.

¹⁶ "Ūri ke ag vỹ ge nỹtĩ gé, ha mẽ. Gĩr ag ri ke ag tóg nỹtĩ. Gĩr ag vỹ jagně mré kanhinhir mũgtĩ. Kỹ ag tóg ěgno mré ke ag jé prěr tĩgtĩ, "mũ nỹ, kanhinhir jé," hen kỹ. Kỹ ag tóg kejěn jũgũ tĩ. ¹⁷ "Ājag mũ ěg tóg vākyn, kanhinhir kỹ, hã ra ěgno ne věnh gringrén jãvãnh nỹtĩ," he ag tóg tĩ, gĩr ag, jagně mũ. "Ājag věnh gringrén jãvãnh nỹtĩnh kỹ ěg tóg věsýrěnh mũ sir, ěg kanhinhir kỹ, hã ra ěgno tóg ěg mré fỹ jãvãnh nỹtĩ gé," he ag tóg tĩ gé, ón kỹ jagně to jũ kỹ, gĩr ag. ¹⁸ Gĩr tag ag ri ke ěgno nỹtĩ, João to, iso ke gé. João vỹ vākre ja nĩgtĩ, jěn mág tũ, kron tũ. Kỹ ěgno tóg ti to: "jagrě kórég ti nĩ," he ja nĩgtĩ, ti vākre to. ¹⁹ Ti jãvo sóg vākreg tũ nĩgtĩ, jěg sóg nĩgtĩ, kron sóg nĩgtĩ, kỹ ěgno tóg iso: "ti hã ne jěn mág nĩgtĩ, ti hã ne kronkron nĩgtĩ, ti hã ne governo mũ jãnkamy mág tĩ ag to há nĩgtĩ, ti hã ne Topě vĩ mranh tĩ ag hã to há nĩgtĩ," he ěgno tóg sir, iso, ěprã ke fi kósín to. Kỹ João jykre tóg ěgno mũ kórég nỹ, ti vākre to. Jãvo inh jykre tóg ěgno mũ kórég nỹ gé, inh vākreg tũ to. Hã ra ěgno tỹ ũ jykre tugnỹm kỹ ěgno tỹ jykre há ěn ki kanhró nỹtĩ sir. Kỹ tóg tỹ Topě krě nĩ sir, ũn jykre há ti, kỹ ěgno tỹ ki Topě jykre ki kanhró nỹtĩ sir," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mũ João kãměn hã vỹ.

Jesus tỹ cidade ũ tá ke ag mũ vỹ kónãnh (Lc 10.13-15)

²⁰ Kỹ Jesus tóg cidade tá ke ag mũ vỹ kónãnh mũ sir. Cidade tỹ hèn ri ke ki tóg ěgno tỹ něn han vãnh hyn han ja nĩgtĩ, milagre ti, hã ra ag tóg ěgno jykre tovãnh sór ja tũ nĩgtĩ, ti ki ag tóg ge sór ja tũ nĩgtĩ. Hã kỹ tóg sir ag to vỹ kónãnh ja nĩ, ha mẽ. ²¹ "Sỹ cidade tỹ Corazim ki ke ag mũ tag tóg sór mũ, ha mẽ," he tóg. "Kórég ve jé ěgno tóg ke mũ," he tóg. "Sỹ cidade tỹ Betsaida ki ke ag mũ tag tóg sór mũ, ha mẽ," he tóg. "Kórég ve jé ěgno tóg ke mũ gé," he tóg. "Milagre tỹ hèn ri ke hyn han isóg ěgno mũ, hã ra ěgno tóg ěgno jykre tovãnh sór tũ nĩgtĩ," he tóg. "Cidade tỹ Tiro tá, cidade tỹ Sidom tá sóg ěgno tỹ něn han vãnh ěn hyn han ja tũ nĩ. Sỹ tá milagre ěn hyn han mũ ra ag tóg ěgno jykre tovãnh mũ vỹ, vãsỹ," he tóg. "Kygfỹ ag mũ vỹ, ěgno mũ e tĩnh kỹ, ag jykre pãno ěn, sỹ ag mũ tóg (hã) ra. Ag jãvo ěgno tóg tovãnh sór tũ nĩ, to jykrén sór tũ nĩ," he tóg. ²² "Tiro tá ke ag vỹ věsýrěnh ke mũ, kurã tỹ ěgno ěn ki, Sidom tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Hã ra ěgno tóg ag věsýrěnh káfór

han ke mũ, ha vemnĩ, ěgno tỹ inh věg mũ ra inh ki ge sór ja tũ nĩnh kỹ. Ki hã sóg tóg mũ," he tóg, Jesus ti.

²³ "Sỹ cidade tỹ Cafarnaum ki ke ag mũ tag tóg sór mũ, ha mẽ," he tóg. "Ūri tóg ver ěgno mũ sér tĩ," he tóg. "Ājag tỹ kanhkã jykre věg nỹtĩ ra ěgno tóg to jykrén tũ nĩ, hã kỹ ěgno tóg nũgme ki vár ke kãn mũ. Cidade tỹ Sodoma tá ke ag vỹ ěgno jykre pãno to kãgter. Ag tỹ sỹ ěgno mũ něn han mũ věg mũ ra ag vãsỹ to jykrén mũ vỹ, kỹ ag kãgter ke tũ nĩ vỹ. Kỹ ěgno tỹ ũri ag jamã ve vỹ vỹ. ²⁴ Kurã tỹ ěgno ki ag tóg věsýrěnh ke mũ, Sodoma tá ke ag. Hã ra ěgno tóg ag věsýrěnh káfór han ke mũ, sỹ věnh kar jykre tugnỹm ke kurã ěn kã, ěgno tỹ inh věg mũ ra inh ki ge sór tũ nỹtĩnh kỹ," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ěgno krĩ tỹ kãnhvỹ' hěnh ke (Lc 10.21-22)

²⁵ Kỹ Jesus tóg tag tóg mũ gé, ha mẽ. "Jóg'," he tóg. "Tỹ ěgno kanhkã tãnh ag káfór kar nĩ, kar ěgno tỹ ěprã ke ag káfór kar nĩ gé," he tóg. "Inh mũ tóg há tĩ, ěgno něn han mũ ti. Ū tỹ: "ki kanhró mág inh nĩ," he mũ ag mũ ěgno ěgno jykre ven ja tũ nĩ. Ag mũ ěgno kãměn ja tũ nĩ. Ū tỹ gĩr ri ke ki kãgtĩg ag hã mũ ěgno ven ja nĩ, ěgno jykre ti," he tóg.

²⁶ "Hỹ, hã vỹ. Ā tỹ něn to jykrén mũnh hã vỹ, hã kỹ ěgno tóg ag hã mũ ěgno jykre ti nĩm. Hã ra tóg há tãvĩ nĩ, jóg'," he tóg, Jesus ti.

²⁷ Kỹ tóg ag mũ: "inh jóg tóg inh mũ tovãnh kãn, ěgno něn han ja kar ti," he mũ. "Kỹ ũ pi(jé) ti kósín ki kanhró nĩ. Inh jóg hã ne inh ki kanhró nĩ. Kỹ ũ pi(jé) inh jóg ki kanhró nĩ gé'. Inh hã ne ti ki kanhró nĩ, isỹ tỹ ti kósín nĩnh kỹ. Hã ra sóg ěgno mũ ti kãměn jé kãtĩ mũ, inh jóg ti. Isỹ tag to ũn kuprěg mũ ag hã mũ sóg ti kãměn tĩ, inh jóg ti," he tóg. ²⁸ "Ājag jagãgtar nỹtĩnh kỹ, ěgno tỹ Topě vỹ ki króm ki kãgtĩg nỹtĩ tugrĩn jagtar nỹtĩnh kỹ iso kãmũ jěg. Něn ũ tỹ ěgno mũ jagy tĩnh kỹ iso kãmũ jěg. Ājag krĩ tỹ sóg kãnhvỹ' hěnh mũ mýr, ha mẽ," he tóg. ²⁹ "Inh mré kãmũ jěg. Ājag kanhrãnh jé sóg ke mũ. Koměr hã sóg vỹ tĩ. Inh pi(jé) věsỹ ũn mág han tĩ, vỹ tar han vãnh sóg nĩgtĩ. Ājag tỹ iso kãmũ kỹ ěgno krĩ tóg há' hěnh mũ, ha vemnĩ. Kuprã' he jé tóg ke mũ, ěgno krĩ ti, ha vemnĩ," he tóg. ³⁰ "Inh jykre pi(jé) kufy nĩ, ěgno mũ'. Isỹ ěgno mũ něn tóg mũ pi(jé) han kórég nĩ," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ věnhkãnh ke kurã to pã'i (Mc 2.23-28; Lc 6.1-5)

12 Kejěn Jesus tóg trigo jo ěpỹ mĩ tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ. Věnhkãnh ke kurã ki ke vỹ, hã ra ag tóg kókĩnkĩr mũ, vějěn věg tũ nĩnh kỹ. Hã kỹ ag tóg trigo mó ěn tỹ kam ke kỹ ko mũ sir. ² Kỹ Fariseu ag tóg ag věg mũ. Kỹ ag tóg Jesus mũ vỹ mũ. "Ha vé," he ag tóg mũ ti mý. "Ā mré mũ tĩ ag ne tóg ěgno tỹ něn han ke tũ han mũ ha', věnhkãnh ke kurã kí'. Věnh rãnhřãj vỹ mýr, ag tỹ trigo tỹ kam ke ti," he ag tóg, Jesus, mũ.

³ Hã ra Jesus tóg ag mũ: "vó," he mũ. "Davi tỹ něn han mũ to jykrén nĩ," he tóg. "Ti kókĩr nĩnh kỹ tóg ěgno něn han ke tũ han gé, ti mré mũ tĩ ag mré, hã ra Topě pi(jé)

ti to jũ mũ', ti tỹ ã tỹ nén han ke tũ han mũ ra. ⁴ Tag han ja ti nĩ, ha mẽ. Topě jo ĩn kãra rã kỹ tóg tá Topě jamĩ ěn kó, tỹ ã tỹ konh ke tũ ra. Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ vin gé, Topě jamĩ ěn. Topě tũ ki rĩr tĩ ag tỹ konh ke ja vē vē, Topě jamĩ ěn, hã ra tóg ko ja nĩ, ti tỹ tỹ Topě tũ ki rĩr tĩ tũ ra, Davi ti. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki," he tóg, Jesus ti.

⁵ "Kỹ Topě tũ ki rĩr tĩ ag jykre to jykren nĩ gé. Tỹ vėnhkán ke kurã ra ag tóg rãnrãj mũgtĩ, Topě jo ĩn krēm, hã ra ag tóg Topě tũ ki rĩr tĩ. Hã kỹ ag tóg tỹ vėnhkán ke kurã ra ki vėnhkán tũ nĩgtĩ gé, ge ra ag jykre tóg há nĩ, Topě mỹ. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ gé, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ⁶ Ha mẽ, Topě jo ĩn vỹ tỹ Topě tũ nĩ. Kỹ ag tóg ti tũ ki rĩr tĩ, tỹ vėnhkán ke kurã ra. Hã ra sóg Topě jo ĩn kãfór nĩ, Topě mỹ. Hã kỹ inh mré mũ tĩ ag tóg Topě mỹ há nỹtĩ, ag tỹ vėnhkán ke kurã ki vėnhkán tũ ra," he tóg, Jesus ti.

⁷ "Kỹ Topě vĩ tag to jykren nĩ gé, ha mẽ. "Ājag tỹ jagně jagãgtãn kỹ tóg inh mỹ há tĩ," he ja tóg nĩ. Topě ti. "Kỹ tag tóg inh mỹ ājag tỹ inh mỹ nén ũ pũn kãfór nĩ, ājag tỹ jagně jagãgtãn tag ti," he ja tóg nĩ. Topě ti. Ājag tỹ tag to jykren mũ ra ājag tóg inh mré ke ag to jũnh ke tũ nĩ vē. Ag kókĩr vē mỹr. Nén ũ kórég han ja tũ ag tóg nĩ," he tóg, Jesus ti. ⁸ "Hã ra sóg tỹ vėnhkán ke kurã to pã'i nĩ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ" he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mỹ.

Jesus tỹ ũn nĩgé tóg tỹ há' he (Mc 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Kỹ tóg ěmã ěn tá kutě kỹ ěmã ũ ra tĩ mũ, kỹ tóg ěg vėnh kanhrãn jafã kãra rã mũ sir. ¹⁰ Tã ũ tóg nĩ nĩ, ti nĩgé tóg tóg ja nĩ. Kỹ ag tóg Jesus mỹ: "mỹ há nỹ vỹ, ěg tỹ vėnhkán ke kurã ki ũ kygtag ke ti?" he mũ. Hã ra ag tóg pã'i ag mỹ: "vėnhkán ke kurã ki tóg Topě vĩ mranh tĩ, ũ kygtag kỹ," he sór mũ. Hã kỹ ag tóg ti ki jēměg mũ. Ag mỹ tóg tỹ vėnh rãnrãj nĩ, ũ kygtag ti. Vėnhkán ke kurã ki ěg něji ũ kygtag ke tũ nĩ.

¹¹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "ājag mēg tỹ vėnhkán ke kurã ki kãgnó ki kutě kỹ, ājag mỹ ti kunũnh ke tũ nĩ, tỹ vėnhkán ke kurã nĩn kỹ?" he mũ. "Ti kunũnh jé ājag tóg ke mũ. Kỹ to jykren nĩ. ¹² ěg mré ke vỹ ěg mēg kãfór nĩ," he tóg. "Kỹ tóg há nĩ, ěg tỹ ěg mré ke kygtag kỹ, tỹ vėnhkán ke kurã ra," he tóg.

¹³ Kỹ tóg ũn nĩgé tóg ěn mỹ: "ã nĩgé tỹ krỹg' hé," he mũ. Kỹ tóg tỹ krỹg' he mũ sir. Hã ra tóg há' he mũ. Ti nĩgé há ěn hã ri ke tóg nĩ, ti nĩgé kórég ja ti.

¹⁴ Kỹ Fariseu ag tóg jũgũ kỹ pa mũ sir, ĩn ěn ki. "Ěg hỹn hẽ ri kenh mũ, ti tén jé?" he ag tóg mũ, Jesus to.

¹⁵ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti tén sór mũ ti. Kỹ tóg sir tá kãkutě mũ, ěmã ũ ra tĩg jé.

Isaías tỹ Jesus kãmén ja

Ti tĩg kỹ ũn tỹ hėn ri ke ag tóg ti nón mũ mũ sir, ũn kagyga ag ke gé, fag ke gé. Kỹ tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé, Jesus ti. ¹⁶ Kỹ tóg ag mỹ: "ker isỹ ājag tỹ há' he kãmén hẽ'," he mũ. ¹⁷ Hã ra tóg rán kỹ nĩ gé, ti tỹ ag tỹ há' he mũ tag ti. Isaías ti, ũ tỹ vãsỹ Topě vĩ rán tĩ ěn hã vỹ Jesus to tag rán ja nĩ, ti tỹ Topě vĩ tó kỹ.

¹⁸ Topě vĩ tag tó ja ti nĩ, ha mẽ: "ha vé, sỹ ũn kuprėg mũ ěn," he tóg, Topě ti," he ja tóg nĩ, Isaías ti. "Inh camara-da ri ke ti nĩ, ti tỹ isỹ nén tó mũ ěn ki króm há han kỹ. Inh fe pě vėgtĩ, sỹ ti ve kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Ti hã mỹ sóg inh kuprĩg jėnėnh mũ, kỹ tóg inh vĩ tónh mũ sir. Fóg ag mỹ tóg tónh mũ, kanhgág ag mỹ ke gé, isỹ ag jykre tugnỹm ke ti," he tóg, Topě ti," he ja tóg nĩ, Isaías ti. ¹⁹ "Vĩ jũ han ke tũ ti nĩ, jũ kỹ vĩ tar han ke tũ ti nĩ gé. Re tá ag tóg ti vĩ mėnh ke tũ nĩ gé. Koměr hã tóg vĩnh mũ," he tóg, Topě ti. ²⁰ "Ěprã ke ag tỹ inh vĩ mranh kỹ ag tóg vãn tỹ ã tỹ tóg' he kỹ kam ke ěn ri ke nỹtĩ. Hã ra ti pi(jé) ag tỹ kam ke kãn ke mũ', isỹ ũ to: inh fe, he mũ ěn ti. Nėj gru tỹ nhyn ke sór ri ke ag nỹtĩ gé. Ti pi(jé) ag tỹ nhyn kenh ke mũ', hã ra'. Ag mỹ tóg vĩ há han ke mũ. Tag kar kỹ sóg kejėn vėnh kar jykre tugnỹm ke mũ. ²¹ Ěn kã ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag hã vỹ krenkren ke mũ, fóg ag mré hã, kanhgág ag mré hã," he tóg, Topě ti," he ja tóg nĩ, Isaías ti, Jesus to. Hã ra tóg ge nỹgtĩ.

Jesus tỹ Japo jykre tó (Mc 3.20-30; Lc 11.14-23)

²² Kejėn ag tóg Jesus to ũ pére kãmũ mũ, ũn kyvó. Vĩ vãn h tóg nĩ gé. Hã ra tóg jagrě kórég nĩ gé, hã kỹ tóg ge nĩgtĩ. Kỹ Jesus tóg ti tỹ há' he mũ sir. Kỹ tóg vĩ há' he mũ sir. Ve há' he tóg mũ gé sir. ²³ Kỹ tóg vėnh kar mỹ e tãvĩ tĩ. Kỹ ag tóg jagně mỹ: "Davi kósin ěn tũ mỹ?" he mũ sir, Jesus to. "Ū tỹ vãsỹ rán kỹ nĩ ěn tũ mỹ?" he ag tóg mũ. Ag mỹ tóg ti hã nĩ ve nĩ.

²⁴ Kỹ Fariseu ag tóg mēg mũ sir, Jesus tỹ ti tỹ há' he mũ ti. Hã ra ag tóg Jesus to: "jagrě kórég ti nĩ," he mũ. "Nén-Kórég ag pã'i tỹ ti jagrě nĩ, Belzebu ěn tỹ," he ag tóg mũ. "Hã kỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ, hã kỹ tóg ag jagrě kórég ag pan tĩ. Nén-Kórég ag pã'i jykre tỹ tóg ag pan tĩ," he ag tóg, Fariseu ag.

²⁵ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykren mũn ki. Kỹ tóg ag mỹ: "pã'i pir krēm ke ag tỹ jagně ka-to tēgtēn kỹ ag tóg jagně kãgtén kãn ke mũ," he mũ. "Ěmã pir ki ke ag tỹ jagně kato tēgtē kỹ, ĩn pir krēm ke fag tỹ jagně kato tēgtē kỹ fag tóg vėnh kãpãm kỹ nỹtĩnh mũ, kỹ fag tóg jagně kãgtén kãn ke mũ. ²⁶ Ge ti nĩ gé, Nén-Kórég ag. Nén-Kórég tỹ Nén-Kórég ũ kutēm kỹ tóg Nén-Kórég ag tỹ jagně kato tēgtē han mũ sir. Kỹ ag tóg jagně tỹ tũ' henh ke mũ gé, Satanás ag.

²⁷ "Belzebu tỹ tóg Nén-Kórég ag pan tĩ," he ājag tóg tĩ iso. Jãvo ājag mré ke ag hỹn vėnh jykre tỹ ne tỹ vėnh jagrě kórég ag pan tĩ? Ag mỹ Nén-Kórég ag jykre ki ag pan mũ gé, Topě jykre ki mỹ vó? Topě jykre ki ag tóg ag pan tĩ. Ājag tỹ tag to jykren kỹ ājag tóg inh jykre há ki kanhrãn ke mũ vē," he tóg ag mỹ, Jesus ti. ²⁸ "Topě kuprĩg jykre tỹ sóg Japo ag pan tĩ mỹr. Topě kuprĩg tỹ Japo ag pan kãn kỹ Topě tóg tỹ ěg pã'i nĩ vē mỹr. Tag to jykren nĩ," he tóg, Jesus ti.

²⁹ mãn sór kỹ, ti ĩn tá, kỹ ěg tóg ti se vén tĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra tóg ã tũ ki rĩr ke mũ, kỹ ěg tóg ti tũ mãn tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn kỹ. Ěg tỹ ti se kar kỹ ěg tóg ti tũ mǎg mũ sir," he tóg. "Ge ti nĩgtĩ, sỹ nén han mũ ti. Tar ti nĩ, Japo ti. Hã ra sóg hur ti sé, hã kỹ sóg ti tũ ag

kygvān ke mū sir. Ag jagrē kórég pan sóg mū sir," he tóg, Jesus ti.

³⁰ "Ājag tỹ tỹ inh mré ke tũ nýtĩn ký ājag tóg inh kato tēgtē mū. Ājag tỹ inh mré ēprā ke ag tỹ Topē to kāmū han tũ nĩn ký ājag tóg ag kāmū kamēg mū," he tóg.

³¹ "Hā ký sóg ājag mỹ tó mū. Ājag tỹ Topē vĩ mranh mū ra tóg ājag mỹ vēnh pāte fón sór mū, Topē ti. Ājag tỹ Topē to vĩ kónān mū ra tóg ājag mỹ vēnh pāte fón sór mū gé. Ājag tỹ hā ra Topē kuprĩg to: "Japo tỹ ēg jagrē vē," hen ký tóg ājag mỹ vēnh pāte fón mǎn ke tũ nĩ ha sir, Topē ti," he tóg, Jesus ti. ³² "Ājag tỹ iso vĩ kónān mū. Ājag tỹ hā ra Topē kuprĩg to vĩ kónān ký tóg ājag mỹ vēnh pāte fón mǎn ke tũ nĩ ha. Ājag tỹ ga kri mūn ký tóg ājag mỹ vēnh pāte fón mǎn ke tũ nĩ, Topē ti, ājag ter kar ký tóg ājag mỹ vēnh pāte fón mǎn ke tũ nĩ gé," he tóg, Jesus ti.

Ka to comparação

(Lc 6.43-45)

³³ "Ēg tỹ ka kanē ko há krān ký ti kanē vỹ ko há nĩ, ēg tỹ ka kanē ko vānh krān ký ti kanē vỹ ko kórég nĩ gé. Ēg tỹ ti kanē ve ký ēg tóg: "Ūn kanē ko vānh ja vē," henh ke mū. Ge ti nĩgtĩ, ēg jykre ti. Ūn jykre há tóg há nĩ, ūn jykre kórég tóg kórég nĩ gé. ³⁴ Pỹn ri ke ājag nýtĩ. Kórég tāvĩ ājag nýtĩ, hā ra ājag tóg ón ký nēn ū há tó sór tĩ. Ēg jēnky ki tóg kutē tĩ, ēg tỹ nēn to jykrēn mū ti. Ēg jykre kórég tāvĩ nĩn ký ēg tóg nēn ū kórég tāvĩ tó tĩ. Hā ký ājag pi(jé) tó há han tĩ". ³⁵ Ūn jykre há vỹ nēn ū há kar to jykrēn tĩ, ký tóg ēg mỹ tó há han tĩ gé sir, Ūn jykre kórég vỹ nēn ū kórég kar to jykrēn tĩ, ký tóg ēg mỹ tó kónān tĩ gé sir," he tóg, Jesus ti.

³⁶ "Ki hā sóg tó mū ājag mỹ, hā ký sóg ke mū kurā tỹ ēgno ki, sỹ vēnh kar jykre tugnỹm ke kurā ēn ki sóg ājag vĩ tugnỹm ke mū. Ký ājag tỹ ón ký vĩ ja nĩn ký sóg ēn venh ke mū gé. Ājag tỹ nēn tó ja kar tugnỹm jé sóg ke mū, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti. ³⁷ "Ājag tỹ vĩ há han ja nĩn ký ājag tóg inh mỹ há nýtĩ gé. Ājag tỹ vĩ kórég han ja nĩn ký ājag tóg inh mỹ kórég nýtĩ. Ký ā kato tē mū ag mỹ Topē jykre tón hā vē.

Ag tỹ milagre ve sór

(Mc 8.11-12; Lc 11.29-32)

³⁸ Ký Topē vĩ to professor ū ag tóg Fariseu ū ag mré Jesus mỹ: "Senhor," he mū. "Ēg tỹ ā tỹ milagre han venh há tóg tĩ," he ag tóg mū, Jesus mỹ.

³⁹ Ký Jesus tóg ag mỹ: "kórég ājag nýtĩ," he mū. "Topē ki ge sór vānh ājag tóg nýtĩ," he tóg. "Ājag tỹ milagre ve sór mū tag venh ke tũ ājag tóg nĩ. Nēn pir hā ve jé ājag tóg ke mū, hā vỹ: Jonas tỹ nēn ve ja ēn ri ke, he mū, vāsỹ Topē vĩ tó tĩ ēn tỹ nēn ve ja ēn ri ke. ⁴⁰ Jonas ēn vỹ goj tǎn nug kākā nĩ ja nĩ, kurā tāgtũ ki, kuty tāgtũ ki ke ge. Tag ri ke ve jé sóg ke mū gé. Ga krēm sóg nỹnh mū, kurā tāgtũ ki, kuty tāgtũ ki ke gé. Tỹ sóg ēprā ke fi kósĩn nĩ," he tóg, Jesus ti.

⁴¹ "Kỹ Nínive tá ke ag vỹ ājag kato vĩnh ke mū sir, kurā tỹ ēgno ki, ha vemnĩ. Ag tỹ Jonas vĩ mē ký ag tóg ājag jykre kórég tovānh, Nínive tá ke ag. Tỹ sóg Jonas kǎfór nĩ, hā ra ājag tóg ājag jykre kórég tovānh sór tũ

nĩ, sỹ Nínive tá ke ag jāvo ājag mỹ tó mū ra. Hā ký ag tóg ājag jykre kórég tónh ke mū, kurā ēn kǎ, ha vemnĩ. ⁴² Ký pǎ'i mág ēn fi, pǎ'i tỹ rainha ēn fi, ū tỹ kanhkā fyn ja tá kǎtĩg ja ēn fi vỹ nĩnh ke mū gé, kurā tỹ ēgno kǎ. Ājag mré fi tóg jēnh ke mū, ký fi tóg ājag to vĩ kónān ke mū gé. Kanhkā fyn ja tá fi tóg kǎtĩg ja nĩ, vāsỹ, fi tỹ Salomāo vĩ mē jé. Salomāo kǎfór vỹ tỹ inh nĩ, hā ra ājag tóg inh vỹ jēmē jāvānh nýtĩ," he tóg, Jesus ti.

Vēnh jagrē kórég jykre

(Mc 11.24-26)

⁴³ "Kejēn sóg vēnh jagrē kórég ū kutēm mū. Ký sóg ga kórég mĩ tĩ mū, ti jagrē ēn ti. Goj venh ke tũ tóg nĩ tá. Vēnhkán ke tũ tóg nĩ gé, ti tỹ hē ri ken ký vēnhkán ke tũ tĩn ký. ⁴⁴ Ký tóg vāhā to jykrēn mū sir. "Inh hỹn ēn ra tĩg mǎn ha, sỹ ū tá kǎkutē ja ēn ra. Inh mỹ tóg tỹ ĩn ri ke ja nĩ. Ký inh hỹn tóg ti kǎra rǎ mǎn ha," he tóg mū sir, ti jagrē ja ēn ti. Ký tóg ti venh tĩ mū sir. Hā ra tóg sir krĩ há nĩ, ký tóg ti mỹ ĩn há ri ke nĩ sir, in prur, ĩn kuprā, ĩn sĩnvĩ ri ke. ⁴⁵ Ký tóg Nēn-Kórég tỹ 7 (ke) ag mỹ tónh tĩ mū sir. "Ha kāmū jēg he tóg mū sir. Hā ra ag jykre pǎno tóg ti jykre pǎno kǎfór nĩ. Ký ag kar tóg ū ēn kǎge mū, tỹ ag ti jagrē nýtĩ, isỹ ūn mỹ ti jagrē pir kutēm ja ēn ti. Hā ký to, kórég tāvĩ nĩ sir. Ti jagrē pir kutēm inh nĩ vē, hā ra tỹ 8 (ke) ag tóg sir tỹ ti jagrē nýtĩ, ti tỹ inh ki rǎ tũ nĩn ký. Ājag mỹ tóg ge nĩnh mū, kurā tỹ ēgno ki. Ūri ājag jykre vỹ pǎno nỹ. Hā ra kurā ēn ki tóg sir pǎno kǎfór nỹnh mū. Ký ājag tóg sir to jagtar tāvĩ nýtĩnh mū," he tóg, Jesus ti.

Jesus mré ke pē fag

(Mc 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Ti tỹ ver tỹ vēmēn ký ti mỹnh fi tóg tá jun mū sir, ti jāvy ag mré. Ti mỹ fag tóg vēnh vỹ jēnēg mū, fag tỹ ti mré vēmēn jé. ⁴⁷ Ký ū tóg ti mỹ tónh kǎtĩ mū. "Ā mỹnh fi vỹ re tá jē, ā jāvy ag mré. Fag tỹ ā mré vēmēn ke nēji," he tóg, Jesus mỹ. ⁴⁸ Ký tóg ū tỹ ti mỹ tó mū ēn mỹ: "inh mỹnh fi mỹ inh ve sór mū', inh jāvy ag mré?" he mū. "Inh mỹnh pē fi pijé', inh jāvy pē ag pijé'," he tóg. ⁴⁹ Ký tóg ti mỹ ā mré mū tĩ ag ven mū sir, ā nĩgē tỹ. Ký tóg ti mỹ: "inh mỹnh pē fi hā vē, inh jāvy pē ag hā vē," he mū, ā mré mū tĩ ag to. ⁵⁰ "Ū tỹ inh panh tỹ kanhkā tá nĩ ēn vĩ ki króm mū vỹ tỹ inh jāvy pē ag nýtĩnh mū, inh ve pē fag ke ge, inh mỹnh pē fi ke gé," he tóg, Jesus ti.

Nēn fy to comparação

(Mc 4.1-9; Lc 8.4-8)

13 Kurā ēn kǎ Jesus tóg ĩn tá kǎkutē mū, ký tóg goj nig ra tĩ mū. Tá tóg nĩ nĩ sir. ² Ký ū tỹ hēn ri ke ag vỹ tá vēnh mǎn mū sir, ti rǎ hā, ký tóg canoa kākā nĩ mū sir, jo ūn e ēn ag tóg nig fyr tá nýtĩ. ³ Ký tóg ag kanhrān mū sir. Ag mỹ tóg comparação tỹ hēn ri ke hyn han mū. Ký tóg ag mỹ: "Ū tỹ Topē vĩ tó mū vỹ ge nýtĩnh mū, ha mē," he mū. "Kejēn ū tóg nēn ū fy vāvām tĩ mū," he tóg. ⁴ "Ti tỹ vāvām ký ti fy ū tóg ēpy kri, ēmĩn kri kutē mū, ký sēsĩ tóg ti ko mū sir. ⁵ Ti fy ū tóg pǎro kri kutē mū, ga e tũ ki. Ký tóg kǎnhmar mur

mũ vĕ, ga sĭ ěn ki. ⁶ Hã ra rã tóg ã tỹ ěg nĭno kã sa kỹ (tóg) ti pũn mũ. Ti jãre han tũ nĭn kỹ tóg tóg mũ. ⁷ Ti fy ũ tóg sónh kãki kutĕ mũ, kỹ sónh tóg ti mré mur mũ, kỹ tóg ti kri rũm mũ. Kỹ tóg tũ' he mũ sir. ⁸ Ti fy ũ tóg ga há kri kutĕ mũ, kỹ tóg mur há han mũ, mog há han tóg mũ, kanĕ há han tóg mũ gé. Ũ tóg kanĕ tỹ 100 (ke) han, jo ũ vỹ tóg kanĕ tỹ 60 (ke) han, jo ũ vỹ tóg kanĕ tỹ 30 (ke) han. ⁹ Ũn nĭgrĕg nỹtĩ tỹ tỹ jĕmĕ jé," he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ comparação to vĕnh kanhrãn ke (Mc 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ mũ, kỹ ag tóg ti mỹ: "ã tỹ ne tó nĕ?" he mũ.

¹¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "ãjag hã ne ũ tỹ kanhkã tá nĭ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĭ ěn ki kanhró nỹtĩnh mũ'," he mũ, "ũ tỹ inh jo nĕn tó ja tũ ěn ti," he tóg mũ. "Hã ra ũn e ěn ag vỹ ki kanhrãn kãn ke tũ nĭ," he tóg. ¹² "Hã kỹ tóg ge nĭ. Ũ tỹ nĕn to jykrĕn há han kỹ tóg ũ to jykrĕn mãn', ũ to jykrĕn mãn' he mũ. Komĕr hã tóg to jykrĕn kãn ke mũ. Ũ tỹ nĕn to jykrĕn tũ nĭn kỹ tóg ti mỹ tũ' he mũ, ti tỹ to jykrĕn sĭ han kỹ. ¹³ Hã kỹ sóg ũn e ěn ag mỹ comparação han mũ, ag tỹ mĕ há han sór tũ nỹtĩnh kỹ. Kỹ ag tóg ón kỹ mĕg mũ ra ki kagtĩg nỹtĩ, to jykrĕn tũ ag nỹtĩ sir. ¹⁴ Hã ra tóg rán kỹ nĭ gé. Isaías tỹ vãsỹ Topĕ vĭ tó kỹ tóg tag tó ja nĭ, ha mĕ. "Mĕ jé ãjag tóg ke mũ ón kỹ, hã ra ãjag tóg to jykrĕn tũ nĭnh mũ, kỹ ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩnh mũ. ¹⁵ Povo tag ag vỹ krĩ tũ nỹtĩ, nĭgrĕg kutu ag tóg nỹtĩ gé, kanĕ kyvó ag tóg nỹtĩ gé, ag tỹ nĕn ũ ve sór tũ nỹtĩnh kỹ, ag tỹ jĕmĕ sór tũ nỹtĩnh kỹ, ag tỹ to jykrĕn sór tũ nỹtĩnh kỹ ke gé. Hã kỹ ag tóg inh ki ge sór tũ nỹtĩ gé, kỹ sóg ag tỹ há' hĕnh ke tũ nĭ gé," he ja tóg nĭ, Isaías ti, povo tag to," he tóg, Jesus ti.

¹⁶ "Ag jãvo ãjag hã vỹ nĭgrĕg há nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg ag jãvo jĕmĕ há han mũ. ¹⁷ Ha mĕ, ũ tỹ ěn ri ke ag vỹ inh ve sór e ja nĭgtĩ, vãsỹ, ãjag tỹ ũri vég mũ tag ti. Hã ra ag tóg inh kãtĩg ke jo kãgter. Topĕ vĭ tó tĩ ag vĕ. Jykre kuryj ag nỹtĩ ja nĭ, hã kỹ ag tóg ãjag tỹ nĕn vég mũ tag ve sór e ja nĭgtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tũ nĭgtĩ, mĕ ja tũ ag nĭgtĩ, ãjag tỹ ũri nĕn mĕg mũ ti. Ag tỹ vég tũ ra ag tóg kãgter. ãjag hã ne mĕg mũ', inhhã'," he tóg, Jesus ti. Ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg ke mũ.

Jesus tỹ nĕn fy to comparação kãmĕn (Mc 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ "Kỹ sóg ãjag mỹ kãmĕn mũ, nĕn fy kanĕ tag ti, ha mĕ. ¹⁹ Ũ tóg kejĕn ón kỹ Topĕ vĭ mĕg mũ, ti tỹ tỹ ěg pã'i nĭ ti. Hã ra tóg to jykrĕn tũ nĭ, ã tỹ ón kỹ mĕn kỹ. Kỹ Nĕn-Kórĕg vỹ ti mỹ tỹ tũ' he mũ sir, ti tỹ mĕ ja ti tỹ. Kã jatũ tóg nĭ sir. Ěpry kri, ěmĭn kri kutĕ mũ ěn hã vĕ. ²⁰ Kỹ ti fy ũ tóg pãró kri kutĕ mũ. Ũ vĕ gé. Topĕ vĭ mĕg tóg mũ gé. Kỹ tóg kãnhmar: "hej," he mũ sir. Ti mỹ tóg sér tĩ. ²¹ Hã ra tóg tỹ nĕn kré jãre tũ ri ke nĭ mýr. Kỹ tóg tĩg sĭ han mũ, Topĕ mré. Nĕn ũ jagy kutĕ kỹ tóg Topĕ tovãnh mũ sir, ũ tỹ Topĕ vĭ tugrĩn ti kato tĕ kỹ. Kãnhmar tóg tovãnh mũ. ²² Ti fy ũ tóg sónh kãki kutĕ mũ. Ũ vĕ gé. Topĕ vĭ mĕg tóg mũ gé. Hã ra tóg ã rãnhřãj hã mĭ ěkrĕg mũ sir. Nĕn kar to ěn tóg mũ sir,

ón kỹ rico nĭ sór jé. Hã kỹ Topĕ vĭ tóg ti mỹ katy tĩ sir. Kỹ tóg han tũ nĭ sir, kanĕ ti. ²³ Ti fy ũ tóg ga há kri kutĕ mũ. Ũ vĕ gé. Topĕ vĭ mĕg tóg mũ gé. Mĕ kỹ tóg to jykrĕn mũ sir. Kỹ tóg kanĕ han mũ sir. Kỹ ũ vỹ tóg kanĕ tỹ 100 (ke) han, jo ũ vỹ tóg kanĕ tỹ 60 (ke) han, jo ũ vỹ tóg kanĕ tỹ 30 (ke) han," he tóg, Jesus ti.

Vãnh to comparação

²⁴ Kỹ tóg comparação ũ han kỹ: "Nĕn-Kórĕg tỹ inh rãnhřãj kókĕn sór mũ vỹ ge nĭnh mũ, ha mĕ," he mũ. Kỹ tóg: "ũ tỹ kanhkã tá nĭ ěn tỹ tỹ ěg pã'i nĭ vỹ ge nĭ, ha mĕ," he mũ. "Kejĕn ũ tóg nĕn fy vãvãm mũ, ti japỹ tá, tỹ ti jakré nỹ jé. ²⁵ Kỹ tóg nũr tĩ mũ, ti camarada ag ke gé. Kỹ ti kato tĕ mũ ěn tóg kutyg kỹ ra tĩ mũ, ti japỹ ěn ra, kỹ tóg vãnh fy vãvãm mũ, trigo fy ěn kãmĩ. Kỹ tóg tĩ mũ sir, vãnh fy ěn vãvãm kar kỹ. ²⁶ Kỹ trigo tóg mur mũ, mog tóg mũ, kanĕ han tóg mũ sir. Hã ra vãnh tóg ti mré mur mũ gé. ²⁷ Kỹ ti camarada ag tóg ãjag patrão mỹ tónh mũ mũ. "Trigo fy vãvãm ěg tóg mũ vĕ, hã ra vãnh tóg ti mré mur mũ. Ne nĕ hỹn?" he ag tóg ti mỹ.

²⁸ Kỹ tóg ag mỹ: "ěg kato tĕ mũ ěn rãnhřãj hã vĕ," he mũ. "Ěn hã ne isũ kókĕg'," he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: "kỹ ěg mỹ vãnh ěn kunũnh ke tũ nĭ?" he mũ.

²⁹ Kỹ tóg ag mỹ: "hỹ," he mũ. "ãjag tỹ vãnh ũ kunũnh kỹ tóg ãjag tỹ ti pĕn ũ kunũnh ha mĕ tĩ, vãnh mré. Kỹ kunũnh tũg nĭ. ³⁰ Vãnh hỹn tóg trigo mré mog mũ gé. Kỹ ěg tỹ kre kỹ sóg ũ tỹ krĕg mũ mỹ tónh ke mũ. "Vãnh kre vén nĭ," he jé sóg ke mũ. "Ti kre kar kỹ ti tógfĩ, ěg tỹ ti pũn jé. Kar kỹ ãjag tóg trigo krenh ke mũ, sỹ pãjó krĕm vin han jé," he jé sóg ke mũ," he tóg, ag patrão ti," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ũ tỹ ón kỹ Topĕ ki ge kỹ nỹtĩ ěn ag tó jan hã vĕ.

Mostarda fy to comparação (Mc 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Kỹ tóg ag mỹ nĕn ũ tó mũ gé sir. "Ũ tỹ kanhkã tá nĭ tỹ tỹ ěg pã'i nĭ vỹ ge nĭnh mũ, ha mĕ," he tóg. "Ka tỹ mostarda fy ri ke tóg nĭ. Ti krãn ěg tóg tĩ, ěg japỹ ki, ka tỹ mostarda fy ti. ³² Kãsir ti nỹtĩ, ti fy ti. Ũ fy vỹ ti sĭ ri ke tũ nĭ. Ti krãn kar kỹ tóg mog mũ. Kỹ tóg ěgóho ag kãfór nĭ. Pĕ mág ti nỹtĩ, hã kỹ sĕsĩ ag vỹ kri krĕg tĩ, ti pĕ kri," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ěg tỹ ti vĭ tó vén kar kỹ vĕnh kar kri rũm ke mũ kãmĕn hã vĕ.

Fermento to comparação (Lc 13.20-21)

³³ Kỹ tóg ag mỹ comparação ũ tó mũ gé sir, kỹ tóg: "Topĕ tỹ tỹ ěg pã'i nĭ vỹ tag ri ke nĭnh mũ, ha mĕ," he mũ. "Ũn týtã fag tóg pão han tĩ. Pão han jé fag tóg pão jĕgja jafã tỹ fermento ěn tỹ farĩnh mré jĕggjãg tĩ. Fermento sĭ ěn tỹ pão kar ěn tóg són ke kãn tĩ," he tóg, Jesus ti. Ti vỹ tỹ vĕnh kar kri rũm ke kãmĕn hã vĕ.

Jesus tỹ comparação tỹ ěg kanhrãn (Mc 4.33-34)

³⁴ Comparação tỹ ge han tóg tĩ, Jesus ti, vĕnh kar mỹ. "Topĕ tỹ tỹ ěg pã'i nĭnh ke mũ vỹ ge nĭnh mũ," he tãvĩ

han tóg tí ag mý. ³⁵ Hã ra tóg rán ký ní gé, Jesus tý comparação han ke mũ ti. Vãsý Topě ví tó tí ù tóg Jesus kãmén ký tag tó ja ní ti to, ha mẽ. “Comparação han je sóg ke mũ. Inh jo tó ja tũ ãn tó je sóg ke mũ. Û vỹ tag mẽ ja tũ ní ver, sý tónh ke mũ tag,” he ja tóg ní, Topě ví tó tí ãn, Jesus to. Hã ra tóg hã tó tí, Jesus ti.

Jesus tý vãn to comparação kãmén

³⁶ Ag mý kãmén kãn kar Jesus tóg vãn e ãn ré ký ãn kãra rã mũ. Ký ti mré mũ tí ag tóg ti to kãmũ mũ, ti ki jẽmẽ je. “Ëg mý ã tý ag mý kãmén ja ãn ti tó mãn ní, ã tý ag mý trigo mré vãn tó ja ãn ti. Ëg tý ver to jykrén tũ tóg tí,” he ag tóg mũ, Jesus mý.

³⁷ Ký tóg ag mý kãmén mũ. “Ëprã ke fi kósin vỹ trigo fy vãm mũ. Inh hã vỹ,” he tóg mũ. ³⁸ “Ga hã to sóg: ěpỹ, he mũ. Ký trigo ãn vỹ Topě krẽ ag ri ke nýtĩ, ký vãn vỹ Nén-Kórég krẽ ag ri ke nýtĩ. ³⁹ Û tý ag han mũ vỹ tý Japo ti ní, Nén-Kórég ãn krẽ ag. Ti colher ke kurã hã vỹ: kurã tý ěgno, he mũ. Û tý trigo colher ke mũ ag vỹ tý Topě tý jẽgnẽ jafã ag nýtĩ. ⁴⁰ Kurã tý ěgno ki ag tóg ěg tý vãn pũn ãn ri ke han ke mũ, Japo tũ ag tý. ⁴¹ Ëprã ke fi kósin ãn, inh hã vỹ isỹ jẽgnẽ jafã ãn ag jẽgnẽnh ke mũ sir, ký ag tóg ù tý vãn jykre pãno han mũ kar ag génh kãn ke mũ, ù tý ù ag mý: “ha jatun mý Topě ví mranh,” he mũ kar ag ke gé. ⁴² Ag génh ký ag tóg pĩ gru mág ãn ki ag vãm ke mũ sir. Tá ag tóg vêsýrénh tãví han tí. Ājag jã tý ag tóg gyngyn henh ke mũ, gangan ke je ag tóg ke mũ, jũ ký, vêsýrénh ký ke gé. ⁴³ Ký ùn jykre kuryj ag vỹ há pẽ nýtĩnh mũ, sĩnvĩ, kókov, rã gru ri ke, ag tý Ājag jóg tá nýtĩnh ken ký sir, ag tý ù tý kanhkã tá ní ãn tý tý ěg pã'i ní ven ký. Ûn nĩgrẽ nýtĩ tý tý jẽmẽ je,” he tóg, Jesus ti.

Ëpỹ ki jãnkamy to comparação

⁴⁴ “Ký ěg tý ù tý kanhkã tá tý ěg pã'i ní venh ke vỹ tag ri ke ní gé, ha mẽ. Û tý ã patrão japỹ tá jãnkamy ne kunũnh ký péju mãn ký nĩm ri ke tóg ní. Ti péju mãn ký tóg ã tý nãn kar fón kãn mũ sir, ti kaja to ěpỹ ãn vyn je sir. ěpỹ ãn vyn kar ký jãnkamy ãn vỹ tý ti tũ ní sir,” he tóg, Jesus ti. Ti tý ěg mý ěg tý ti ki rã sór ký ěg tũ fón kãn tón hã vỹ.

Pérola to comparação

⁴⁵ “Ëg tý ù tý kanhkã tá ní ãn tý tý ěg pã'i ní venh ke vỹ tag ri ke ní gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “Negociante ù tóg jãnka han jafã tý negociar he tí, pérola tý. Hã ký tóg ùn há kuprẽg tĩgtĩ. ⁴⁶ Kejẽn tóg ùn há pẽ ù vэг mũ sir, ùn kaja e. Ký tóg ã tũ vãm kãn mũ sir, ã tý ùn sĩnvĩ pẽ ãn kajãm je, ti tý tý tũ ní je,” he tóg, Jesus ti. Ti tý ěg mý ěg tý ti ki rã sór ký ěg tũ vãm kãn tó mãn hã vỹ gé.

Rede to comparação

⁴⁷ “Ëg tý ù tý kanhkã tá ní ãn tý tý ěg pã'i ní venh ke to comparación vỹ gé, ha mẽ,” he tóg mũ gé. “Rede ri ke tóg ní, ěg tý tý pirã kugmĩ jafã ãn. Ti fig ěg tóg tí, goj kãkã, ěg tý pirã kugmĩ je, kãkofár ke gé. ⁴⁸ Ki ti fón kar ký ěg tóg nýgnýn mũ sir, goj ki ěg tóg pirã mré

kãkofár gég tí. Génh ký ěg tóg ùn mág ag hã kuprẽg tí, ma mũ je. Ûn kãsir ãn togvãn ěg tóg tí. ⁴⁹ Ge ti nĩgtĩ, kurã tý ěgno ki. Topě tý jẽgnẽ jafã ag tóg ùn jykre kuryj ag kuprẽg ke mũ, Topě mý. ⁵⁰ Ûn jykre pãno ag vãm je ag tóg ke mũ, pĩ gru mág ãn ki. Tá ag vêsýrénh vỹ sir. Ājag jã tý ag tóg gyngyn henh ke mũ, tý ag gangan kej ke mũ, jũ ký, vêsýrénh ký,” he tóg, Jesus ti. Ti tý ag mý ěg tý ti ki rã sór je kãmén hã vỹ.

Ëg panh to comparação

⁵¹ Ký tóg ã mré mũ tí ag mý: “ãjag mý tag to jykrén kãn mũ, sỹ Ājag mý nãn kãmén mũ tag tí?” he mũ. Ký ag tóg ti mý: “hỹ,” he mũ sir.

⁵² Ký tóg ag mý: “ký tóg há tí,” he mũ. “Û tý Topě ví to professor ãn, ti tý kanhkã tá ní ãn jykre ki rãn ký tóg ge ní, ha mẽ,” he tóg. “Ëg panh ri ke tóg ní, ti tý tý nãn ù mág nĩn ký. Ëg panh tóg kejẽn ěg mý ã tý nãn sĩnvĩ ven tí, ti tý ùri mãg mũ ti, ti tý vãsý mãn ja ãn ke gé,” he tóg, Jesus ti. Ti tý ěg mý ěg tý Topě ví ki kanhrãn ke tó vỹ. Ëg tý to estudo han ký ěg tóg vãsý rán ký ní ãn tónh ke mũ, ký ěg tóg ù tý ùri tó mũ tag tónh ke mũ gé. Jesus tý tag to ěg mý comparación han hã vỹ.

Jesus tý Nazaré ra vỹn ke

(Mc 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Ag mý kãmén kãn kar ký tóg tá kãkutẽ mũ sir. ⁵⁴ Ký tóg ã jamã ra tí mũ sir. Tá jun ký tóg ěg vãn kanhrãn jafã ki ag kanhrãn mũ. Ký tóg ag mý e tí, ti ví ti. Ký ag tóg ti to ví kónãn mũ. “Hãn tán hỹn ki kanhrãn, vãn jykre tag ki? Û nỹ hỹn ti kanhrãn, ti tý nãn han vãn tag hyn han je?” he ag tóg ti to. ⁵⁵ “Ën han tí ãn kósin vỹ mýr,” he ag tóg. “Ti mýnh fi vỹ tý Maria fi ní, ký ti jãvy ag vỹ ki nýtĩ, Tiago, José, Simão, Judas. ⁵⁶ Ký ti ve fag vỹ tag ki nýtĩ gé, ěg mré. Ti tý ne je ěg kãfór ní sór nẽ hỹn?” he ag tóg mũ sir, Jesus to.

⁵⁷ Ký tóg ag mý tý ù nỹ. Ký Jesus tóg ag mý: “ẽmã ù tá ke ag tóg Topě ví tó tí to é he tũ nĩgtĩ mýr,” he mũ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tí jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg.

⁵⁸ Ký tóg tá milagre e hyn han tũ ní. Ûn kaga nýtĩ pir ag tý há” he tóg, ùn e tý há” he tũ ti ní, ag tý ti ki ge jãvãn nýtĩn ký.

João Batista ter

(Mc 6.14-29; Lc 9.7-9)

14 Ký kejẽn pã'i mág tý governador tý Herodes vỹ mẽg mũ, Jesus kãme ti. ² Ký tóg ã camarada ag mý: “João Batista vỹ hỹn, Ājag tý inh mý ù tó mũ ti,” he mũ. “Ti hỹn tóg rĩr mãn, sỹ ti tén kar ký, hã ký tóg milagre tý hãn ri ke hyn han tĩgtĩ,” he tóg, Herodes ti, ã camarada ag mý, Jesus to.

³ Herodes vỹ João se ja ní, vese ja kãki tóg ti fón ja ní, Herodias fi tugnĩn. Ti jãvy tý Filipe prũ fi ja vỹ, hã ra tóg fi kunũnh ký fi tý prũg mũ, Herodes ti. Ký João tóg ti mý. ⁴ “ã hã ne tóg ã mré ke prũ fi tý prũg mũ,” he ja ní. “Fi ki ã tóg Topě ví mranh mũ,” he tóg, João ti, Herodes mý.

⁵ Kŷ Herodes tóg ti tén sór mũ, hã ra tóg vènh kar kamèg mũ. Vènh kar tóg João to: "Topè vĩ tó tĩ ù vè," he tĩ. Kŷ Herodes vỹ ag kamèg mũ. ⁶ Hã ra tóg kejèn Herodes mur ja kurã tá krỹg mũ. Kŷ festa èn kã Herodias fi kósin fi vỹ ag jo vènh grén mũ sir, ti mré jèg mũ ag jo. Kŷ tóg Herodes mỹ sìnvi tĩ. ⁷ Kŷ tóg fi mỹ: "ã tỹ nén to vĩ kar nĩm jé sóg ke mũ ã mỹ, sỹ ke há vè," he mũ, Herodes ti.

⁸ Kŷ fi tóg ã mỹnh fi mỹ ke mũ. Kŷ fi mỹnh fi tóg fi krĩn mũ, fi tỹ João krĩ to vĩ jé. Kŷ fi tóg to vĩ mũ sir. "Inh mỹ ùri João Batista krĩ tỹ pènkỹ kãkã nĩm," he fi tóg mũ, Herodes mỹ.

⁹ Kŷ tóg ti mỹ e tĩ sir, ti tỹ ti tén jé. Hã ra tóg fi mỹ: "sỹ ke há vè," he ja nĩ, kŷ ti mré jèg mũ ag vỹ mẽ kãn ja nĩ. Kŷ tóg fi mỹ: "hej," he mũ sir. ¹⁰ Kŷ tóg soldado jènèg mũ sir, ti tỹ João krĩ kym jé. Hã ra João tóg vèse ja kãkã nĩ nĩ. ¹¹ Kŷ tóg ti krĩ kym mũ sir. Pènkỹ kãkã nĩm kŷ tóg fi mỹ nĩm mũ, tátåg fi mỹ, ti krĩ ti. Kŷ fi tóg fi mỹnh fi mỹ ma tĩ mũ. ¹² Kŷ ti mré mũ tĩ ag tóg mẽ kŷ ti vyn kãmũ mũ, vènh kej tá ti fón jé. Ti fón kar kŷ ag tóg Jesus mỹ tónh kãmũ mũ.

Jesus tỹ ùn e jèn

(Mc 6.30-44; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

¹³ Jesus tỹ João ter mẽ kŷ tóg tá kãkutè mũ, canoa kãmĩ. Kŷ tóg èmã tũg ja ra tĩ mũ sir, ã pir mỹ nĩ jé. Hã ra vènh e èn tóg ti tĩg mæg mũ. Kŷ ag tóg ti nón mũ mũ, ãjag pèn kã, èmã kar tá kãmũ kŷ. ¹⁴ Kŷ Jesus tóg kafã ù tá vag ke mũ, kŷ tóg tá ùn e èn ag vèg mũ sir, ti nón kãmũ mũ ag. Kŷ ag tóg ti mỹ jagãgtar nỹtĩ. Ag jagãgtãn kŷ tóg ùn kagyga ag tỹ há' he mũ sir.

¹⁵ Ti tỹ ùn e tỹ hághá' hen kŷ tóg rãké nỹ sir, ti tỹ ag kanhrãn ki. Kŷ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ tó jé kãmũ mũ. "Rãké ti nỹ ha," he ag tóg mũ, ti mỹ. "Tag mĩ tóg èmã tũ tĩ. Kŷ tóg ã tỹ ag jègnènh há tĩ, ag tỹ èmã ù ra mũ jé, vèjèn comprar he jé," he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

¹⁶ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "ha inhhã ag jèn, kŷ ag tóg hẽ ra mũnh ke tũ nĩ." he mũ.

¹⁷ Kŷ ag tóg ti mỹ: "hã ra tóg tũ tĩ, vèjèn tĩ," he mũ. "Pão tỹ 5 (ke) vỹ ki nỹtĩ, pirã régre ke gé," he ag tóg.

¹⁸ Kŷ tóg ag mỹ: "inh mỹ ma kãmũ jèg ge," he mũ. ¹⁹ Kŷ tóg ùn e èn ag mỹ tó mũ, ag tỹ re tá nĩgnĩ kŷ nỹtĩ jé. Kŷ tóg pão tỹ 5 (ke) èn mæg mũ, pirã régre èn ke gé. Kŷ tóg kanhkã ki èvãnh mũ sir, vèjèn èn to tóg Topè mré vĩ mũ sir. Kŷ tóg pão kénh kŷ ã mré mũ tĩ ag mỹ vĩn mũ sir, ag tỹ vènh ken jé sir, ùn e èn ag mỹ. ²⁰ Kŷ vènh kar tóg ko kãn kŷ funfór mũ sir. Hã ra tóg kén mũ. Kèj tỹ 12 (ke) fãn ag tóg mũ, ti ke tỹ. ²¹ Pão ko mũ èn ag tóg tỹ mil tỹ 5 (ke) nỹtĩ, ùn tỹtã mré tó tũ, fag krè mré tó tũ, hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé mỹr, ha mẽ.

Jesus tỹ goj kri tĩg

(Mc 6.45-52; Jo 6.15-21)

²² Kŷ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ canoa kãmĩ mũ jé, ag tỹ ti jo kafã ù ra mũ jé. "Isỹ ver ùn e tag ag mỹ: ha mũjèg, henh ke vè," he tóg ag mỹ. ²³ Kŷ tóg ùn e ag mỹ: "ha mũjèg," he mũ sir. Kŷ tóg pãnónh to täpỹ mũ, Topè mré vĩ jé. ã pir mỹ tóg tá nĩ nĩ. Kŷ tóg kutyg

mũ sir. Hã ra Jesus tóg pãnónh tá nĩ nĩ. ²⁴ Kŷ canoa tóg nig kãmĩ tĩ mũ sir, kafã ù ra. Nig fyr tóg kór gy nĩ sir, kuvar gy ti nĩ ha. Kŷ goj tóg krém krém ke sa nĩ, kŷ tóg ag kutãn kŷ nĩ nĩ, goj ti. Kãka vỹ ag kato tẽ mũ, hã kŷ ag tóg mũ kónãn mũ. ²⁵ Kŷ kurã ke ra Jesus tóg ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg kŷ, ã pèn kã. ²⁶ Kŷ ti mré mũ tĩ ag tóg ti vèg mũ, ti tỹ goj kri tĩg kŷ, kŷ ag fe tóg jũrũn ke mũ. "Vènh kuprĩg vè," he ag tóg mũ. Kamèg kŷ ag tóg vèkrènrèr mũ sir. ²⁷ Hã ra Jesus tóg ag mré vèmén mũ sir. "Kamèg tũg nĩ, inh hã vè," he tóg. "Jũrũn ke tũg nĩ," he tóg.

²⁸ Kŷ Pedro tóg ti mỹ: "ã hã mỹ'?" he mũ. "Kŷ inh mỹ tó, isỹ ã to tĩg jé, goj kri tĩg kŷ," he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

²⁹ Kŷ Jesus tóg ti mỹ: "kunĩg ge," he mũ. Kŷ Pedro tóg canoa ki kutè kŷ goj kri tĩ mũ sir, Jesus to. ³⁰ Goj kri tĩg kŷ tóg vãhã kãka ki èvãnh mũ, kŷ tóg kamèg mũ sir. Kamèg kŷ tóg goj ki pun ke mũ. Kŷ tóg prèr mũ. "Senhor, inh kren han nĩ," he tóg mũ, prèr kŷ.

³¹ Kŷ Jesus tóg vèsýmèr ti kãgmĩg mũ. Kŷ tóg ti mỹ: "inh ki rã há han tũ ã tóg nĩ, vỹ," he mũ. "ã hã ne tóg: inh mỹ tá jun mũ vỹ? he mũ', hã kŷ ã tóg ki pun ke kren mũ," he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ.

³² Kŷ ag tóg canoa kãki ge mũ sir. Ag tỹ ki ge kŷ kãka tóg tũ' he mũ, kóho èn. ³³ Kŷ tóg ag mỹ há tĩ, canoa kãki nỹtĩ ag mỹ. Kŷ ag tóg Jesus ki ge há han kŷ ti mỹ vĩ há han mũ sir. "Topè kósin vỹ tỹ ã nĩ, mỹr," he ag tóg mũ sir ti mỹ.

Jesus tỹ Genesaré tá jun

(Mc 6.53-56)

³⁴ Kŷ ag tóg kafã ù tá junjun kŷ (ag tóg) vag ke mũ sir, èmã tỹ Genesaré tá. ³⁵ Tá ke ag tóg ãjag tỹ Jesus ve kŷ ti ki kanhrãn mũ. Kŷ ag tóg ti to vènh vĩ jènèg mũ sir, vènh kar mỹ, ga kar èn mĩ hã. Kŷ ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, Jesus to. ³⁶ Kŷ ag tóg Jesus mỹ to vĩ mũ, ag tỹ hèn ri ke mũn ti kur mrãj mẽ jé. Kŷ ag tóg há' há he kãn mũ sir, ag tỹ ti kur mèn kŷ.

Judeu ag jykre si

(Mc 7.1-13)

15 Kŷ kejèn Fariseu ù ag tóg Jerusalém tá junjun mũ, Jesus tá, Topè vĩ to professor ag mré hã. Jesus mỹ ag tóg vĩ mũ. ² "ã mré mũ tĩ ag ne tóg èg jykre si mranh tĩ," he ag tóg. "Èg jykre si ki èg tóg nĩgpég tĩ, èg jèn ke jo, hã ra ag tóg nĩgpég tũ ra jèg tĩ," he ag tóg.

³ Kŷ Jesus tóg ag mỹ: "ãjag hã vỹ Topè vĩ mranh tĩ, ãjag tỹ ãjag jykre si han kŷ," he mũ. ⁴ "Topè tỹ èg mỹ tón hã vè, ha mẽ: "ã mỹnh fi mré ã panh kamèg nĩ, fag jagãgtãn nĩ," he ja tóg nĩ. Kŷ tóg tag tó gé, ha mẽ: "ũ tỹ ã han mũ fag mỹ vĩ kónãn mũ èn tén jé ã tóg ke mũ," he ja tóg nĩ gé, Topè ti. ⁵ Ti jãvo ãjag tóg tag tó tĩ, ha mẽ: "ã panh mỹ nén ù nĩm tũg nĩ, ã mỹnh fi mỹ nén ù nĩm tũg nĩ, ã tỹ fag mỹ: "sỹ ãjag mỹ nén ù nĩm ke vè vè, hã ra sóg Topè mỹ nĩm sór mũ," hen kŷ. ù tỹ tag han kŷ tóg há tĩ," he ãjag tóg tĩ. ⁶ Hã kŷ ãjag tóg Topè vĩ tỹ

tũ' he tĩ, ājag tỹ ājag jykre si hã han kỹ," he tóg, Jesus ti.

⁷ Krĩ régre ājag nỹtĩ, ha mẽ. Hã kỹ Isaías vỹ ājag to vỹ ja nĩgtĩ, ti tỹ tag tó kỹ, ha mẽ. ⁸ "Povo tag vỹ ājag nũnẽ hã tỹ inh mỹ vỹ há han tĩ, hã ra ag jykre pi(jé) tỹ inh jykre nỹ'," he ja tóg nĩ. ⁹ "Fagrĩnh mỹ ag tóg iso grĩnh ke tĩ, hã ra ag tóg ěprã ke ag jykre to: Topẽ tỹ tón hã vỹ, he tĩ," he ja tóg nĩgtĩ, Isaías ti," he tóg, Jesus ti. "Ki hã tó ja tóg nĩ, ājag to, ājag krĩ régre nỹtĩn kỹ," he tóg, Jesus ti.

Ne tỹ ěg kavénh (Mc 7.14-23)

¹⁰ Kỹ tóg vỹnh kar jé prěr mũ sir, ag tỹ ti rã hã nỹtĩ jé, ti vỹ jẽmẽ há han jé. Kỹ tóg ag mỹ: "ha mẽ, sỹ nén tó mũ ti, kỹ to jykren nĩ gé," he mũ. ¹¹ "Ěg jẽn pi(jé) ěg kavénh tĩ," he tóg. "Ěg jẽnky kã ra ěg tóg rãg tĩ, vỹjẽn ti. Nén ũ tỹ ěg ki kãpa hã vỹ ěg kavénh tĩ, ha mẽ," he tóg.

¹² Kỹ ti mré mũ tĩ ag ti to kãmũ kỹ ti mỹ: "ha mẽ," he mũ. "Fariseu ag vỹ ā to jũ nỹtĩ, ā tỹ ag mỹ: vỹjẽn pi(jé) ěg kavénh tĩ, hen kỹ," he ag tóg ti mỹ.

¹³ Kỹ tóg ag mỹ: "ěg jóg mág tỹ nén krãn ja tũ vãm kỹ nĩ kãn ke vỹ, ěg jóg tỹ kanhkã tá nĩ tỹ nén krãn ja tũ ěn ti," he mũ. "Ag pi(jé) tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ, Fariseu ěn ag, hã kỹ tóg ag vãm ke mũ," he tóg. ¹⁴ "Hã kỹ ag to jykren tũg nĩ. Ũn kyvó ag mỹ ag tóg: "sỹ ā jãmĩ tĩg ke vỹ," he tĩ, hã ra ag tóg ti kóm kyvó nỹtĩ gé, kỹ ũn kyvó tỹ ũn kyvó jãmĩ tĩg kỹ ag tóg kãgnó ki vár ke mũ, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti. Ag tỹ nũgme ki vár to ken hã vỹ, hã vỹ: kãgnó ki vár ke mũ, he mũ.

¹⁵ Kỹ Pedro tóg ti mỹ: "Ěg mỹ kãmén há han nĩ, ā vĩ tag," he mũ. ¹⁶ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "kỹ ājag mỹ ver ki kanhrãn tũ nỹtĩ?" he mũ. ¹⁷ "Mỹ ājag tỹ to jykren tũ tĩ?" he tóg. "Ha vé, ěg tỹ ěg jẽn tỹ ěg jẽnky kãra rãg kỹ tóg ěg nug kãra rã mũ, kar ěg tóg gón mũ sir. ¹⁸ Nén ũ tỹ ěg ki kãpa vỹ tỹ ěg jykre nĩ, hã kỹ tóg ěg kavénh tĩ. ¹⁹ Nén ũ tỹ ěg ki kãpa hã vỹ, ha mẽ: jykren kónãn, ũ tén, ā prũ tũ fi mré nỹ, ā mén tũ mré nỹ, ũn mén tũ fag to ěn, nén ũ péju, ũ to ón, ũ to vỹ kónãn. ²⁰ Nén ũ tỹ ěg ki kãpa hã vỹ, ěg kavénh tĩn hã vỹ. Ěg tỹ nĩgpég tũ ra jẽn kỹ ti pi(jé) ěg kavénh tĩ," he tóg, Jesus ti.

Canaã tá ke fi tỹ Jesus mré vēmén (Mc 7.24-30)

²¹ Kỹ Jesus tóg tá kutẽ kỹ (tóg) ga ũ ra tĩ mũ, cidade tỹ Tiro ra, cidade tỹ Sidom ra. ²² Ti tỹ tá jun kỹ ũ fi tóg ti venh kãtĩ mũ. Ga tỹ Canaã tá ke fi vỹ. Kỹ fi tóg Jesus tá jun mũ, kỹ fi tóg prěr mũ. "!.Senhor, Davi kósin..!" he fi tóg. "!.Inh jagãgtãn ra..!" he fi tóg. "!.Inh kósin fi vỹ jagrẽ kórég tãví nĩ, ā tỹ inh mỹ ti kutẽm há tóg te..!" he fi tóg, prěr kỹ.

²³ Hã ra Jesus tóg fi mỹ vỹ tũ nĩ. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti to kãmũ kỹ ti mỹ: "ā mỹ fi ve sór tũ nĩ, fi tỹ kar kỹ ā ĩn ra tĩg jé?" he mũ. "Ěg nón fi tóg ěg jé prěr mũ, kỹ tóg ěg mỹ e tĩ," he ag tóg, Jesus mỹ.

²⁴ Hã ra tóg ag mỹ: "vó," he mũ. "Topẽ vỹ inh jẽnẽ, sỹ Israel ag tỹ há' he jé inhhã, ũ tỹ Israel kãmĩ Topẽ vỹ

mranh mũ ag tỹ," he tóg, Jesus ti. Hã ra fi tóg tỹ fóg nĩ, hã kỹ tóg fi ve sór tũ nĩ.

²⁵ Kỹ fi tóg ti tá jun mũ sir. Ti krēm fi tóg grĩnh ke mũ. Kỹ fi tóg ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Ā mỹ inh jagãgtãn ke tũ?" he fi tóg.

²⁶ Hã ra Jesus tóg fi mỹ: "há tũ tóg nĩ, ā tỹ nén to vỹ mũ ti," he mũ. "Ěg krẽ jamĩ vỹ tỹ ěg krẽ tũ nĩ, kỹ ěg tóg cachorro mỹ fón vãnh nĩgtĩ, ěg krẽ jamĩ ti," he tóg, Jesus ti.

²⁷ Kỹ fi tóg ti mỹ: "hỹ," he mũ. "Hã ra cachorro sĩ ag tóg ěmĩ mru ěn ko tĩ, mesa krēm," he fi tóg, Jesus mỹ. "Hã kỹ inh kósin fi tỹ há' hemnĩ, ěg tỹ tỹ cachorro ěn ri ke nỹtĩ kỹ," he fi tóg, Jesus mỹ.

²⁸ Kỹ tóg ũn tỹtã ěn fi mỹ: "inh ki rã tãví han ja ā tóg nĩ," he mũ. "Hã kỹ sóg ā mỹ han mũ, ā tỹ inh mỹ nén to vỹ mũ tag," he tóg fi mỹ. Ti tỹ tag tó kỹ fi kósin fi tóg há' he mũ, hora ěn kã.

Jesus tỹ ũn e ag tỹ há' he

²⁹ Kỹ Jesus tóg cidade tá kãkutẽ kỹ (tóg) goj nig fyr jagma tĩ mũ, nig tỹ Galilėia ěn fyr jagma. Kỹ tóg pãnónh to tãpry mũ, kỹ tóg nĩ mũ. ³⁰ Kỹ ũn tỹ hẽn ri ke ag vỹ junjun mũ, ũn kagyga ag ke gé, ũn kãnhgrĩ ag ke gé, ũn tĩg vãnh ag ke gé, ũn kaga ũ ag ke gé. Ti ki ag tóg junjun mũ, kỹ tóg ag tỹ hághá' he kãn mũ. ³¹ Kỹ tóg vỹnh kar ěn mỹ e tĩ, ag tỹ tag ven kỹ. ũn vỹ vãnh ag tóg vỹ há nỹtĩ, ũn kónhgrĩ ag tóg mũ há nỹtĩ, ũn kyvó ag tóg ěvãnh há nỹtĩ. Kỹ ag tóg Topẽ mỹ vỹ há han mũ sir, Israel ag.

Jesus tỹ ũn e ũ jẽn mãn (Mc 8.1-10)

³² Kỹ Jesus tóg ā mré mũ tĩ ag jé prěr mũ. Kỹ tóg ag mỹ: "inh mỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩ, ũn e tag ag," he mũ. "Kurã tãgtũ han ag tóg mũ ěg mré. Hã ra ag tóg vỹjẽn ve ja tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg sỹ ag jěg tũ ra ag jěgně jãvãnh tĩ, ag jamã ra. Ag mũn kỹ ũ ag hỹn kãgter ke mũ, kókĩnkĩr kỹ," he tóg.

³³ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: "ki ti ěmã tũ nĩ, ki ti ga kórég nĩ," he mũ. "Ěg hỹn hẽ tá vỹjẽn venh mũ, ěg tỹ ũn e tag ag jẽn jé?" he ag tóg ti mỹ.

³⁴ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "ěmĩ tỹ hẽ ri ke nỹ ki nỹtĩ ge?" he mũ. Kỹ ag tóg: "ũ tỹ 7 (ke) vỹ, kãkufár pipir ke gé," he mũ.

³⁵ Kỹ tóg ũn e ag mỹ tó, ag tỹ nĩgnĩ kỹ nỹtĩ jé, ga kri. ³⁶ Kỹ tóg ěmĩ tỹ 7 (ke) mãg mũ, pirã mré, kỹ tóg to Topẽ mré vỹ mũ. Kỹ tóg vỹnh kãkénh mũ, ěmĩ ti. Kỹ tóg ā mré mũ tĩ ag mỹ vin mũ, ag tỹ vỹnh kar mỹ kã vỹnh ken jé. Kỹ ag tóg kã vỹnh ken mũ mũ. ³⁷ Kỹ ag tóg ko kãn mũ, funfór ag tóg mũ, hã ra tóg kén mũ. Kre tỹ 7 (ke) ěn fãn tóg mũ sir, ěmĩ kén ti, Jesus mré mũ tĩ ag tỹ génh kỹ. ³⁸ ũ tỹ ko mũ ag vỹ ũ tỹ 4 mil (ke) nỹtĩ, ag tãví, ũn tỹtã mré tó tũ, ag krẽ mré tó tũ. Hã ra fag tóg tá e nỹtĩ gé.

³⁹ Kỹ Jesus tóg ag jěgněg mũ sir, ag jamã ra. Kỹ tóg canoa ki rã mũ sir, ěmã tỹ Magadã tá ga ra tĩg jé, ā mré mũ tĩ ag mré.

Ag tỹ Jesus mỹ milagre to vỹ

(Mc 8.11-13; Lc 12.54-56)

16 Kỹ Fariseu ù ag tóg Jesus tá junjun mũ, Saduceu ag mré há. Ag tỹ ón kỹ ti ki jẽmẽ sór vễ, ag tỹ kar ti kato vỹ jé. Kỹ ag tóg ti mỹ milagre to vỹ mũ. Ag tỹ ti jykre to: “Topẽ jykre mỹ vỹ?” he sór vễ. ² Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ta to jykrén há ãjag nỹtĩ, ẽmé to ke gé,” he mũ. “Rãkãnh kỹ ãjag tóg kanhkã ki ẽvãnh tĩ. Rãren kỹ ãjag tóg: “ẽmãnh ke vễ,” he tĩ. ³ Kỹ kusã ki ãjag tóg kanhkã ki ẽvãnh tĩ gé. Kanhkã pũr kỹ ãjag tóg sir: “ta vỹ kutẽnh mũ, kanhkã vỹ pũr mũ,” he tĩ. Tó há han ãjag tóg tĩ, rãre ve kỹ, kanhkã pũr ven kỹ ke gé. Hã ra ãjag tóg inh ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag tỹ sỹ nén han mũ vég mũ ra. Hã kỹ ãjag tóg: “Topẽ jykre mỹ vỹ?” he tĩ. ⁴ Kórég ãjag nỹtĩ, ãjag tỹ Topẽ ki ge jãvãnh nỹtĩn kỹ. Ûri ke kar vỹ ãjag ri ke kórég nỹtĩ. Milagre venh ke tũ ãjag tóg nĩ. Vãsy Topẽ vỹ tó tĩ ù tóg nĩgtĩ, há vỹ: Jonas, he mũ. Jonas tỹ nén ve ja ri ke há ve jé ãjag tóg ke mũ, ùri,” he tóg, Jesus ti. Kỹ tóg ag ré kỹ tĩ mũ sir.

Fermento to comparação ù

(Mc 8.14-21)

⁵ Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mré tĩ mũ, goj nig kafã ù ra. Ag tỹ kafã ù tá junjun kỹ ag tóg ẽmĩ to jykrén mũ sir, Jesus mré mũ tĩ ag. Kã jatun kỹ ag tóg nỹtĩ ja nĩ, kỹ tóg tũ tĩ sir, ẽmĩ ti. ⁶ Kỹ Jesus tóg ag kanhrãnh mũ. “Fariseu ag tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ, Saduceu ag tỹ fermento há(r) ke gé,” he tóg mũ, Jesus ti.

⁷ Kỹ ag tóg jagnẽ mré vỹ mũ sir, Jesus vỹ tag to. “Ti tỹ ẽg tỹ pão mãg tũ ẽn tó hỹn,” he ag tóg mũ, jagnẽ mỹ. ⁸ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén tó mũn ki. Kỹ tóg ag mỹ tó mãn mũ. “Inh ki ge há han tũ ãjag tóg nĩ ver,” he tóg. “Hã kỹ ãjag tóg jagnẽ mỹ: pão tũ, he mũ. ⁹ Ver tóg ãjag tỹ to jykrén tũ tĩ. Pão tỹ 5 (ke) ẽn mĩ ẽkrén nĩ. Û tỹ mil tỹ 5 (ke) ag tóg ko kãnh, há ra tóg kén, ag kar tỹ ko mũ ra. Ti ke hỹn kěj tỹ hẽ ri ke fãnh?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ tó mũ sir. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “jo pão tỹ 7 (ke) ẽn ti. Û tỹ mil tỹ 4 (ke) ag vỹ kó, há ra tóg kén, ag kar tỹ ko mũ ra. Ti ke hỹn kěj tỹ hẽ ri ke fãnh?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ tó mũ gé sir. ¹¹ Kỹ tóg ag mỹ: “kỹ inh vỹ to jykrén nĩ,” he mũ. “Pão tó tũ sóg nĩ. Fermento pẽ tó sóg nĩ. To jykrén há han nĩ, ha mẽ. Fariseu ag tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ, Saduceu ag tỹ fermento há(r) kamẽg nĩ gé, he sóg mũ ãjag mỹ,” he tóg, Jesus ti. ¹² Kỹ ag tóg to jykrén há han mũ sir vãhã. Ti tỹ fermento pẽ tó pijé. Ti tỹ Fariseu ag jykre tó ja vễ, Saduceu ag jykre ke gé. Ag jykre há to tóg: “ẽn kamẽg nĩ,” he ja nĩ, Jesus ti.

Pedro tỹ Jesus kãmén

(Mc 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Kỹ Jesus tóg cidade tỹ Cesaréia Filipe tá ga ra tĩ mũ, ti mré mũ tĩ ag mré. Kỹ tóg ag mỹ: “tỹ sóg ẽprã ke fi kósín nĩ,” he mũ. “Kỹ ag iso hẽ ri ke tĩ?” he tóg mũ, ag mỹ.

¹⁴ Kỹ ag tóg ti mỹ. “ù ag tóg ã to: João Batista vễ, he tĩ,” he mũ. “Jãvo ù ag tóg: Elias vễ, he tĩ, ã to. Jãvo ù ag

tóg: Jeremias vễ, he tĩ gé, jãvo ù ag tóg: Topẽ vỹ tó tĩ ù vễ, he tĩ gé, ã to,” he ag tóg, Jesus mỹ.

¹⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “ag jãvo ãjag hẽ ri ke tĩ, iso?” he mũ.

¹⁶ Kỹ Simão Pedro tóg ti mỹ: “tỹ ã Cristo nĩ,” he mũ. “Topẽ kósín vỹ tỹ ã nĩ. Topẽ vỹ rĩr nĩ, kỹ ã há vỹ tỹ ti kósín nĩ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

¹⁷ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “Simão,” he mũ, “João kósín,” he tóg. “Èprã ke tỹ ã mỹ tó pijé,” he tóg. “Inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ẽn tỹ ã mỹ tó vễ, isỹ tỹ ti kósín nĩ ti. Hã kỹ tóg ã ve há han mũ, Topẽ ti,” he tóg, Pedro mỹ. ¹⁸ “Ha mẽ, tỹ ã Pedro nĩ, há vỹ: pó, he mũ. Pãró tag kri sóg isũ han mũ, tỹ ìn ri ke ẽn, há vỹ: ã tỹ ag mỹ inh vỹ tó tũgrĩn ag tóg inh ki genh ke mũ, he mũ. Kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ tỹ igreja ri ke nỹtĩ. Ag fãr tỹ tũ’ he mũ ra ag tóg rĩnrĩr mãn ke mũ. Tũ’ henh ke tũ ag nĩ. ¹⁹ Èprã ke ag vỹ kanhkã ra mũnh mũ, ã vỹ ki. Jãnkã ri ke ti nĩ, kanhkã ra ge jafã ti, kỹ sóg ã há mỹ ti nón jafã ti fig mũ sir, ti chave ti. Kỹ ã tỹ ù mỹ: “kanhkã ra tĩg ke tũ ã tóg nĩ,” hen kỹ tóg ra tĩg ke tũ nĩ. Kỹ ã tỹ ù mỹ: “kanhkã ra ã tóg tĩg ke mũ,” hen kỹ tóg ra tĩg ke mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ.

²⁰ Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ ti kãmén tũ nĩ jé ver. “Ker ù mỹ sỹ tỹ Cristo nĩ tó hẽ” he tóg mũ ag mỹ.

Jesus tỹ ã ter ke tó vén

(Mc 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Kỹ tóg ag mỹ ã jagtar ke kãmén nĩ nĩ. ã mré mũ tĩ ag mỹ tóg komẽr há tó mũ. “Kãnhmar sóg Jerusalém ra tĩg mũ ha,” he tóg mũ. “Tá sóg há ra jagtar ke mũ. Kófa ag vỹ iso kórég nỹtĩnh mũ, ha vemnĩ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã’i ag, Topẽ vỹ to professor ag ke gé. Ag tỹ isén ke vễ, kỹ sỹ kurã tagtũ ki rĩr mãn ke vễ,” he tóg, Jesus ti.

²² Kỹ Pedro tóg ti pin kỹ ti mré vỹ mũ, ti tỹ tag to jykrén tũ nĩ jé. “Senhor,” he tóg, “Topẽ jé ã jy nĩgãnh, ã tỹ ã jagtar ke tag vég tũ nĩ jé,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

²³ Hã ra Jesus tóg vêsỹjãm ẽvãnh kỹ ti mỹ vỹ tar han mũ sir, ti to jũ kỹ. “Kutĩg, Satanás,” he tóg, Pedro mỹ. “Isỹ Topẽ vỹ mranh han sór ã tóg mũ,” he tóg. “ã pi(jé) Topẽ jykre tó mũ. Èprã ke jykre vễ, ã tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ.

²⁴ Kỹ tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ vỹ mãn mũ. “ãjag tỹ inh mré kãmũ kỹ tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tỹ isũ tãvĩ há han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi kỹ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vemnĩ. Vẽnh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, ãjag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩn kỹ,” he tóg. ²⁵ “ãjag tỹ ãjag jykre há han kỹ ãjag tỹ nũgme ki vár ke vễ. Jãvo ãjag tỹ isũgrĩn ãjag jykre tovãnh kỹ ãjag krenkren ke vễ, ãjag kãgter ke mũ (há) ra. ²⁶ Hẽn ri ke mũn ãjag hỹn mundo ki nén ù kar ganhar henh ke mũ, há ra ãjag kuprĩg vỹ vãfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ. Èg tỹ ne tỹ ẽg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, ẽg tỹ ti ve mãn jé,” he tóg. ²⁷ “Tỹ sóg ẽprã ke fi kósín nĩ. Kãtĩg mãn jé sóg ke mũ, kanhkã tá, isỹ jẽgnẽ jafã ag mré, inh jóg tỹ isỹ ùn mág han ti kỹ. Kỹ sóg vẽn kar mỹ ãjag tỹ nén han ja kaja

ën ven ke mû. ²⁸ Ha vé, ki hã sóg tó mû. Ājag kāmī ũ ag tóg Topē tỹ tỹ ěg pā'i nĩ venh ke mû, ājag ter ke to hã, tag ki ěg mré nỹtĩ ũ ag. Ęprã ke fi kósín ãn ve jé ag tóg ke mû, ti tỹ tỹ pā'i nĩ ti. Inh hã vē," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Moisés mré Elias mré vēmén

(Mc 9.2-13; Lc 9.28-36)

17 Kar kurã tỹ 6 (ke) tũg ký Jesus tóg ag mỹ: "mũ nỹ, vyr mỹ," he mû. Pedro mỹ tóg ke mû. Tiago mỹ ke gé, ti jãvy tỹ João mỹ ke gé. Ag hã mré tóg tĩ mũ, pãnónh ra. ² Ký tóg ag jo vãnh ve ũ han mũ sir, ký ti kakã tóg kókov nĩ. Rã ri ke tóg nĩ, ti kakã ti. Ti kur vỹ kópréj nĩ gé, jēngrē ri ke. ³ Ký vãhã Moisés tóg ag mỹ vãnh ven mũ sir, Elias ti ke gé. Jesus mré ag tóg vēmén mũ. ⁴ Ký Pedro tóg Jesus mỹ: "Senhor," he mû. "Tag ki tóg sér tĩ," he tóg. "Ěg mỹ pājó tãgtũ han mũ, ã mỹ, Moisés mỹ, Elias mỹ ke gé?" he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

⁵ Pedro tỹ ver vēmén mũ ra kanhkã góg kókov tóg ag kri rŭm ke mû. Ký vãnh ví tóg mẽ há' he mû, kanhkã góg kátá, ký tóg: "inh kósín pir hã vē," he mû. "Ti ví jēmē ra," he tóg, Topē ti.

⁶ Ký Jesus mré mũ tĩ ag tóg mēg mũ, ký tóg ag mỹ e tĩ. Ag mỹ e tĩn ký ag tóg mŭg ke mũ sir. ⁷ Ký Jesus tóg ag to kãtĩg ký ag mēg mũ sir, ã nĩgé tỹ, ký tóg ag mỹ: "nĩgnĩ ra," he mû. "Mũmēg tũg nĩ," he tóg mũ.

⁸ Ký ag tóg mĩ ěvãnh mũ, hã ra ag tóg Jesus hã vég mũ. Ti mré vēmén mũ ag ve mãn tũ ag tóg nĩ, kanhkã tá kãmũ ěn ag.

⁹ Ký ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Ag mũn ký Jesus tóg ag mỹ: "ker ũ mỹ tó hē," he mû. "Ājag tỹ ũri nén vég mũ tag tó tũg nĩ ver," he tóg. "Sỹ iser ja tá vỹn ke kar hã kãmén nĩ," he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Ký ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: "hã ra Topē ví to professor ag tóg Elias tó tĩ," he mû. "Kãtĩg jé tóg ke mũ nēji, Cristo kãtĩg ke to hã, Elias ti. Hã mỹ?" he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

¹¹ Ký tóg ag mỹ: "hỹ," he mû. "Kãtĩg jé tóg ke mũ mỹr, nén kar han mãn jé, Elias ti. ¹² Ha mẽ, kãtĩg ti huri. Hã ra ag tóg ti ki kagtĩg ja nỹtĩgtĩ. Hã ký ag tóg ti vóg kónãn ja nĩgtĩ, ag tỹ ti vóg kónãn sór ký. Hã ký ěprã ke fi kósín ãn tóg, inh hã tóg ag tugrĩn jagtar ke mũ gé, ag tỹ inh vóg kónãn ken ký," he tóg, Jesus ti.

¹³ Ký ag tóg vãhã ti tỹ nén tó mũ to jykrén mũ, ti mré mũ tĩ ag. "João Batista to ke ja vē, ěg kygpég tĩ ěn to ke ja vē, hã vỹ: Elias, he mû, ti tỹ Elias ěn ri ke ja nĩn ký," he ag tóg mũ sir, Jesus mré mũ tĩ ag.

Jesus tỹ kyrũ tỹ há' he

(Mc 9.14-29; Lc 9.37-43a)

¹⁴ Ký ag tóg vãnh e ěn tá junjun mũ sir. Ký ũ tóg Jesus to kãtĩ mũ, ag kãmĩ ũ. Ti krēm tóg grĩnh ke mũ, ã jakrĩ tỹ, ký tóg ti mỹ: ¹⁵ "Senhor," he mû. "Inh kósín jagãgtãn nĩ," he tóg. "Ter tĩ tóg nĩgtĩ, to tóg jagtar tãvĩn tĩ. Kejēn tóg pĩ ki kutē tĩ, ter tĩ ěn han ký, kejēn tóg goj ki kutē tĩ," he tóg. ¹⁶ "Kỹ sóg ã mré mũ tĩ ag mỹ ti ven ja nĩgtĩ, ag tỹ ti tỹ há' he jé, hã ra ag tóg ti tỹ hē ri ke tũ nĩ," he tóg, Jesus mỹ.

¹⁷ Ký Jesus tóg ti mỹ: "ājag ne tóg inh ki rã há han tũ nĩgtĩ," he mû. "Jykre pãno ājag tóg nỹtĩ," he tóg. "Kysã tỹ hēn ri ke ki inh hỹn ājag mré tĩnh ke mũ?" Kysã tỹ hēn ri ke ki inh hỹn ājag to fe tĩnh mũ?" he tóg. "Inh mỹ ti pére kãtĩg," he tóg, Jesus ti, ti panh mỹ.

¹⁸ Ag tỹ ti mré kãmũ ký Jesus tóg ti jagrē mỹ ví jũ han mũ sir, ti tỹ ti tovãnh jé. Ký tóg vēsýmér ti ki kãkutē mũ sir, ký tóg há' he mũ vãhã, kyrũ ti.

¹⁹ Ký Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti ki jēmē sór mũ. Vyr mỹ ag tóg Jesus mỹ: "ěg ne tóg ti tỹ há' he ja tũ nĩ," he mû. "Hē ri ken ký hỹn?" he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

²⁰ Ký tóg ag mỹ: "ājag tỹ inh ki ge tũ nỹtĩ tugnĩn ke vē, ājag tỹ inh ví kri fig tũ tugrĩn ke vē," he mû. "Ha mẽ, ājag tỹ inh ki ge sí han ký nỹtĩ ra ājag tóg pãnónh tag mỹ: "ha tag ra tĩg," he há nỹtĩnh mũ vē. Ājag tỹ pãnónh mré ví ký tóg tĩg ke mũ vē, ha mẽ, ājag tỹ inh ki ge sí nỹtĩ ra. Ka tỹ mostarda fy vỹ sí tãví nĩ. Ājag tỹ inh ki ge sí nỹtĩ ra, ka tỹ mostarda fy sí ěn ri ke nỹtĩ ra tóg há tĩnh mũ vē. Ký ājag tóg pãnónh tĩn há nỹtĩnh mũ vē. Nén kar han há ājag nỹtĩnh mũ vē, ājag tỹ inh ki ge ký nỹtĩ ra. ²¹ Hã ra vãnh jagrē kórég tỹ ge kutēm tóg jagy nĩ. Topē mré ěg tóg vĩnh ke mũ, ký ěg tóg ti mré ví ký vãkrenh ke mũ gé, nén ũ ko tũ jé ěg tóg ke mũ, ký tóg vãhã kutēnh mũ, vãnh jagrē kórég tỹ ge ti," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã ter ke tó mãn

(Mc 9.30-32; Lc 9.43b-45)

²² Tag kar ký ag tóg ga tỹ Galiléia tá nỹtĩ. Ký Jesus tóg ag mỹ: "ěprã ke fi kósín vỹ jagtar nĩnh mũ. Inh hã vē," he mãn mũ. "Ěprã ke ag vỹ ājag tỹ isỹ nén han sór mũ ěn han ke mũ. ²³ Ag tỹ isén ke vē. Ag tỹ isén kar ký sóg hã ra rĩr mãn mũ, kurã tãgtũ tũg ký," he tóg, Jesus ti. Ag tỹ ti ví tag mẽ ký tóg ag mỹ e tãví tĩ sir. Fe kaj ag tóg mũ sir, ti mré mũ tĩ ag.

Jesus tỹ imposto kajãm

²⁴ Ký ag tóg mũ mãn ký (ag tóg) cidade tỹ Cafarnaum tá junjun mũ sir. Ký imposto kaja mãg tĩ ag tóg Pedro mỹ ví mũ, Topē jo ĩn jé imposto mãg tĩ ag. Imposto ěn kaja hã vỹ: jãnkamy régre, he mû. Pedro mỹ ag tóg: "ājag Senhor mỹ kajãm tũ nĩgtĩ?" he mû.

²⁵ Ký tóg ag mỹ: "vó, kajãm ti tĩ," he mû. Ký tóg ã ĩn tá jun mũ sir, Pedro ti. Ký Jesus tóg ti mỹ ví mũ, imposto to, hã ra Pedro tóg ti mỹ nén ũ tó ja tũ nĩ ver. Ký Jesus tóg ti mỹ: "Simão," he mû. "Pã'i ag mỹ ã mỹ: "ha imposto kajãm," he ja tũ nĩ?" he tóg, Jesus ti. "Tag to jykrén, ha mẽ. Ag mỹ ājag krē mỹ: "kajãm nĩ," henh ke mũ, ājag mré ke tũ ag mỹ, vó?" he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ. ²⁶ Ký Pedro tóg ti mỹ: "ājag mré ke tũ ag mỹ ag tóg: "kajãm nĩ," he tĩ," he mû. Ký Jesus tóg ti mỹ: "hỹ, hã vē," he mû. "Kỹ ag krē hỹn kajãm ke tũ nĩ vē. ²⁷ Hã ra ag tóg ěg to jykrén kónãn sór mũ, ěg tỹ kajãm tũ to, ěg tỹ tỹ Topē mré ke nỹtĩ ra. Ag tỹ ěg to jykrén kónãn sór ký ěg hỹn tóg kajãm ke mũ, Topē jo ĩn jé imposto ěn, ěg tỹ tỹ Topē krē nỹtĩ ra, Israel krē ke gé. Hã ký pirã sygsam tĩg, nig ěn tá. Sygsam ký jé ký ã tóg pirã kãg-mĩnh mũ. Ā tỹ ũn kãgmĩ vén mũ ěn jēnky tugnỹm nĩ.

Jānkamy vỹ kākā nī, ti jēnky kākā, ā tỹ ěg jo kajām jé, ā jo, ijo ke gé," he tóg, Jesus ti. Ký Pedro tóg tĩ mũ sir. Jānkamy vég tóg mũ sir. Ký tóg tỹ imposto kajām tĩ mũ, Pedro ti.

Ů tỹ ěg kǎfór nĩ
(Mc 9.33-37; Lc 9.46-48)

18 Kejēn Jesus mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ vĩ mũ, ký ag tóg: "kejēn ěg tóg Topě tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ venh ke mũ," he mũ. "Ěg tỹ ti ve ký ũ tỹ hě nỹ hỹn ěg kǎfór kar nĩ?" he ag tóg, Jesus mỹ. ² Ký Jesus tóg gĩr ũ jé prěr mũ, ký tóg ag kuju kǎ ti fěg mũ, gĩr ti. ³ Ký tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. "Gĩr ri ke han nĩ, ājag tỹ Topě tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ ve sór ký, ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg venh ke tũ nĩ. Hǎ ký ājag jykre tovānh nĩ, gĩr jykre han jé," he tóg. ⁴ "Gĩr pi(jé) ũn sanh kǎfór sór nĩ. Ký ti ri ke han nĩ. Jagně kǎfór nĩ sór tũg nĩ. "Ŭn sĩ vỹ tỹ inh nĩ, gĩr ri ke vỹ tỹ inh nĩ," hemnĩ, ājag tỹ kar ký tỹ ũn mág kǎfór kar nỹtĩ jé, Topě tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩn ký," he tóg. ⁵ "Ājag hǎ vỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ. Ājag tỹ inh mré ke nỹtĩn tugnĩn gĩr tỹ ge jě'y'n nĩ, to há nỹtĩmnĩ, isugrĩn. Ājag tỹ isugrĩn ũ tỹ ge to há nỹtĩn ký ājag tóg iso há nỹtĩ gé," he tóg, Jesus ti.

Inferno ki kutě mũ vỹ jagy pě nĩ
(Mc 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ "Ŭn sĩ tag tóg inh ki rǎ ký jě. Kejēn ũ tóg ũn sĩ tỹ inh vĩ mranh han sór mũ. Ěn jykre vỹ kórég tǎvĩ nĩ. Ěn hǎ mỹ tóg há nỹnh mũ vē, ũ tỹ pó mág tỹ ti nunh to sa ký goj nig ki ti fón jé, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tǎvĩ tóg tĩ, ũ tỹ gĩr tỹ isovānh han ký," he tóg, Jesus ti. ⁷ "Topě vỹ ag ve kónān pě han ke mũ, ag tỹ ũ tỹ iso há nỹtĩ ag krĩn kónān ký. Ag tỹ ag krĩn kónān ký tóg ag tỹ inh vĩ mranh ha mẽ tĩ. Ů tỹ hěn ri ke ag tóg ag krĩn kónān tĩ. Hǎ ra ag tóg to jagāgtar tǎvĩ han ke mũ gé. Topě vỹ ag ve kónān pě han ke mũ, ag tỹ ũ krĩn kónān ký," he tóg, Jesus ti.

⁸ "Ā tỹ nén ũ vóg ký Topě vĩ mranh ký ā nĩgnó kym nĩ, ā tỹ ke mǎn tũg jé. Ā tỹ hě kǎ tá tĩg ký Topě vĩ mranh ký ā pěn kym nĩ, ā tỹ ke mǎn tũg jé. Jagy ti nỹ, ā nĩgnó pir ti, ā tĩg vānh ti ke gé. Ā tỹ nĩgnó régre ra nũgme ki kutě ký tóg jagy kǎfór nĩ, ā tỹ pěn régre ra inferno ki kutě ký, pĩ nhyr vānh ěn ki kutě ký mỹr. Ā tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke tóg hǎ ra há tĩ," he tóg. ⁹ "Ā tỹ nén ũ ki vētĩ ký Topě vĩ mranh ký ā kaně ũ nám nĩ, ā tỹ ke mǎn tũg jé. Jagy ti nỹ, ā kyvó ti. Ā tỹ kaně régre ra nũgme ki kutě ký tóg jagy kǎfór nĩ, ā tỹ inferno ki kutě ký, ā tỹ pĩ nhyr vānh ěn ki kutě ký. Ā tỹ rĩr krỹg ja tũ ěn ve ký tóg hǎ ra há tĩ," he tóg, Jesus ti.

Carneiro vǎfor to comparaçāo
(Lc 15.3-7)

¹⁰ "Hǎ ký gĩr to é he tũg nĩ. Ů tỹ ag ki rĩr mũ ag vỹ kanhkǎ tá nỹtĩ, mỹr, ha mẽ. Topě tỹ jēně jafǎ ũ ag vē, ũ tỹ gĩr ag ki rĩr mũ ag. Inh jóg mré ag tóg nỹtĩ, ti vég ag tóg nỹtĩ, ũ tỹ gĩr ag ki rĩr mũ ag. Hǎ ký gĩr ag to é he tũg nĩ. ¹¹ Tỹ sóg ěprǎ ke fi kósín nĩ. Ŭn vǎgfor mũ ěn ag krenkren han hǎ jé sóg jun ja nĩ, mỹr, ha mẽ," he tóg, Jesus ti.

¹² "Tag to jykren nĩ. Ů tóg carneiro tỹ 100 (ke) tỹ mēg nĩ. Kejēn ti mēg pir tóg vǎfor ja nĩ. Ký tóg ũn pir ěn kanēnh tĩ mũ sir, ti jǎvānh tĩ tóg mũ sir. Ti mēg e ěn tóg pānónh tá nỹtĩ. Ag ré ký tóg tĩ mũ sir, ũn vǎfor mũ ěn jǎvānh jé, ũn pir ěn ti. ¹³ Ký tóg ti vég mũ sir. Ký tóg ti mỹ sér pě tĩ sir, ha mẽ. Ti mēg e ěn tóg ti mỹ há nỹtĩ, ũ tỹ 99 (ke) ěn. Hǎ ra ti tỹ ũn pir ěn ve mǎn ký tóg ti mỹ há tǎvĩ nĩ sir, ũn e ěn tỹ ti mỹ há nỹtĩ kǎfór. Ký ti fe tóg mrin ke mũ. ¹⁴ Hǎ ký tóg Topě mỹ kórég nĩ, ũn sĩ pir vǎfor ký, ti kren tũ nĩn ký, gĩr sĩ pir mỹr. Topě pi(jé) tag to há nĩ, inh jóg tỹ kanhkǎ tá nĩ ti," he tóg, Jesus ti.

Ěg mré ke ũ tỹ Topě vĩ mranh

¹⁵ "Kejēn ā régre vỹ Topě vĩ mranh mũ. Ký ti venh tĩg nĩ, ā tỹ ti mré vēmén jé, to. Vyrmy ti mré vēmén vén nĩ. Hěn ri ke mũn tóg ā vĩ jēmēnh mũ, ký ā tóg ti kren han mũ sir, ā régre ti. ¹⁶ Ti tỹ ā vĩ jēmē sór tũ nĩn ký ũ mỹ: inh mré ti jyvěn tĩg, hemnĩ, ũn pir mỹ, ke tũ nĩ ký ũn régre ag mỹ. Ký ti mré vēmén mǎn nĩ, ag rĩnve, ag tỹ ā tỹ ti mré vĩ mẽ jé. ¹⁷ Ti tỹ ājag vĩ mẽ sór tũ nĩn ký vēnh kar mỹ tómnĩ sir, inh mré ke kar ag mỹ. Ti tỹ vēnh kar vĩ mẽ sór tũ nĩn ký ti mré vĩ mǎn tũg nĩ sir. "Topě vĩ ki kagtĩg ti nĩ, fóg kórég ag ri ke ti nĩ," hemnĩ ti to. "Topě vĩ mranh sór ti mũ, governo mỹ jānkamy mǎg tĩ ag ri ke," hemnĩ ti to. ¹⁸ Ki hǎ sóg tó mũ, hǎ ký sóg ājag mỹ ke mũ, ha mẽ. Ājag tỹ tag ki ũ mỹ: "kanhkǎ venh ke tũ ā tóg nĩ," hen ký tóg venh ke tũ nĩ. Ājag tỹ ũ mỹ: "kanhkǎ ve jé ā tóg ke mũ," hen ký tóg venh ke mũ," he tóg, Jesus ti.

¹⁹ "Ha mẽ, sỹ ājag mỹ nén tónh ke mũ ti. Kejēn ājag kǎmĩ ũn régre ag tóg nén ũ to jykren, ag tỹ Topě mỹ nén to vĩ jé. Ký ag tóg ti mỹ nén to vĩ mũ sir. Tỹ ag ěprǎ ke nỹtĩ, hǎ ra ag tóg Topě mỹ nén ũ to vĩ mũ. Ký inh jóg tỹ kanhkǎ tá nĩ tóg ag mỹ han ke mũ, ag tỹ nén to vĩ mũ ěn ti," he tóg. ²⁰ "Kejēn ājag kǎmĩ ũn régre ag vỹ iso vēmén tĩ, kejēn ũn tǎgtũ ag. Inh jiji tó jé ag tóg vēnhmǎn ký nỹtĩ. Ký sóg ag mré nĩ nĩ sir, ag tỹ inh vég tũ ra. Hǎ ký Topě tóg ag mỹ han ke mũ, ag tỹ ti mỹ nén to vĩ mũ ti," he tóg, Jesus ti.

Ů camarada kórég to comparaçāo

²¹ Ký Pedro tóg ti to kǎtĩg ký ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Kejēn inh régre tóg vēnh jykre pǎno han ja nĩ. Ký inh mỹ ti mỹ vēnh pǎte fón e han mũ? Vēnh pǎte fón tỹ hě ri ke nỹ hỹn há nĩnh mũ? Ke tỹ 7 (ke) mỹ há nĩ?" he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

²² Ký Jesus tóg ti mỹ: "vó," he mũ. "Vēnh pǎte fón tỹ 7 (ke) vỹ pir nĩ," he tóg. "Vēnh pǎte fón tỹ 70 tỹ 7 (ke) vỹ pǎgsĩ nĩ," he tóg. ²³ "Ha vé, ũ tỹ kanhkǎ tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ to comparaçāo ũ vē, sỹ tónh ke tag, ha mẽ. Pǎ'i mág ri ke ti nĩ. Camarada e ti nĩ, pǎ'i mág ěn ti. Ký tóg kejēn ag tũ ve sór mũ, ag tỹ ti mỹ név(e) ti. ²⁴ Ký tóg vég mũ. Hǎ ra ti camarada ũ tóg ti mỹ név(e) mág jě, hǎ vỹ: 10 mil (ke), he mũ. ²⁵ Hǎ ra ti tỹ ne tỹ kajām ke tóg tũ tĩ, ký ti patrǎo vỹ ti fón sór mũ, jānkamy to, ti prũ fi ke gé, ti krě ke gé, ti tũ kar mỹr, ti tỹ ā kaja to ā név(e) kajām jé. ²⁶ Hǎ ra tóg ti mỹ jagy tĩ, ký tóg ti krēm

grính ke ký ã jakrĩ tỹ jẽ mũ. Ti krêm grính ke ký tóg ti mý: “Senhor,” he mũ. “Ver isovãnh sĩ han, kajãm jé sóg (ke) mũ vãhã,” he tóg.

²⁷ Ký ti patrão tóg ti jagãgtãn mũ sir, ã camarada ti, ký tóg ti tovãnh mũ. Ti mý tóg ti név(e) tỹ tũ' he mũ. “Ha tĩg, jatun mý,” he tóg mũ sir. ²⁸ Ký ti camarada ên tóg tĩ mũ sir. Ký tóg ã mré camarada ù vég mũ sir. Ti ki tóg név(e) sĩ jẽ, cruzeiro pir mýr. Ký tóg ti mãg mũ sir. Ti nunh kã tóg ti kãgũg mũ, ký tóg ti mý: “inh mý kajãm, ã név(e) ti,” he mũ, ùn név(e) mág ja ên ti, ù tỹ ã mý név(e) sĩ ên mý.

²⁹ Ký tóg ti krêm grính ke ký ã jakrĩ tỹ jẽ mũ. Ký tóg ti mý: “ver isovãnh, vãhã sóg kajãm kãn ke mũ ha,” he mũ.

³⁰ Hã ra tóg mẽ jãvãnh nĩ. Ký tóg vëse jafã kãtã ti fón mũ sir, ti tỹ ti mý kajãm jé, ti név(e) ti. ³¹ Hã ra ti mré camarada ù ag vỹ vég mũ, ký tóg ag mý e tĩ. Ký ag tóg ãjag patrão mý tó kãn mũ sir, ti tỹ nén han mũ ti. ³² Ký ti patrão tóg ti jé prër mũ sir. Ký tóg ti to jũ mũ. “Jykre kórég pẽ han ã,” he tóg. “Ã név(e) mág tỹ sóg tũ' he vë, ã tỹ inh mý to vĩn ký. ³³ Ký ã tỹ ã mré camarada ên jagãgtãn ke vë vë, isỹ ã jagãgtãn ri ke,” he tóg. ³⁴ Ký tóg ti to jũ mág han mũ sir, ti patrão ti. Ký tóg ti ség mũ. Ag mý tóg: “ha ti vóg kónãn,” he mũ gé, ti tỹ ã patrão mý kajãm kãn jé, ti név(e) mág ên ti,” he tóg, Jesus ti.

³⁵ “Hã han jé tóg ke mũ, inh jóg tỹ kanhkã tá nĩ ti, ãjag tỹ ãjag régre ag mý vënh pãte fón pẽ han sór tũ nĩn ký, ag tỹ kygnẽ ja ti,” he tóg, Jesus ti.

Ëg tỹ ãg prũ fón ke tũ

(Mc 10.1-12)

19 Ký Jesus tóg tó kãn ja nĩ, ti tỹ ag mý nén tó sór mũ ti. Ký tóg Galiléia tá kãkutẽ ký goj tỹ Jordão mãra tĩ mũ sir. Israel ag jamã ù vë gé. ² Ký ùn e ag tóg ti nón mũ mũ. Ký tóg tá ag kygtãg kãn mũ sir.

³ Ký Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón ký ti vëme mẽ sór vë, vënh prũ ke fón to. Ký ag tóg ti mý: “mý ãg tỹ nén ù to ãg prũ fag fón jé há nĩ?” he mũ.

⁴ Ký tóg ag mý kãmén mũ. “Topẽ vĩ rá ki vemnĩ,” he tóg. “Tá tóg rán ký nĩ, Topẽ tỹ nén han mũ ti. Ti tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han. Hã ký tóg tag tó mũ, ha mẽ. “Hã ký ùn gré tóg ã prũ fi to ã panh ré ký tĩnh mũ, ã mýnh fi ré ký ke gé. ã prũ fi mré tóg tĩnh mũ. Fi mré tóg tỹ ùn pir nĩ sir, ã prũ fi mré,” he tóg, Topẽ ti. ⁶ Hã ký fag tóg tỹ ùn pir nỹtĩ. Fag pi(jé) tỹ ùn régre nỹtĩ. Hã ký fag tỹ vënh kãpãm tũg nĩ. Topẽ tỹ fag tỹ ùn pir han vë mýr,” he tóg, Jesus ti.

⁷ Ký ag tóg ti mý ke mãn mũ. “Hã ra Moisés tóg ãg mý: “fi mý vënh rá nĩm kar ký fi fón nĩ,” he ja nĩ. Ti tỹ ne jé ãg mý tag tó ja nẽ?” he ag tóg mũ, Jesus mý.

⁸ Ký tóg ag mý: “hỹ,” he mũ. “Tag tó ja ti nĩ, ãjag mý, ãjag tỹ vënh kanhrãn sór tũ nỹtĩn ký, hã ký tóg ãjag mý: ha fi fón ge, he ja nĩ. Hã ra Topẽ tóg tag han ja tũ nĩ, ti tỹ nén kar han ve ki. ⁹ Hã ký sóg ãjag mý ke mũ. ãjag tỹ ãjag prũ fi fón ký ù fi tỹ prũg mãn ký ãjag prũ tũ fi vë sir, ha mẽ. ãjag tỹ fi tỹ ù mré nỹ tugrĩn fi fón ký tag hã ne pãgsĩ nỹ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Ký ti mré mũ tĩ ag mý tóg e tĩ, ti vĩ tag, hã ký ag tóg ti mý: “ge nĩn ký tóg tỹ ù nỹ, ãg prũg ký,” he mũ. “Ëg tỹ ãg prũ fi fón sór mũ ra fi fón tũ nĩn ký tóg vënhmý nỹ, ký ãg hỹn prũg sór tũ nĩ,” he ag tóg.

¹¹ Ký tóg ag mý: “ùn pipir ag tóg tag han ke mũ,” he mũ. “Topẽ tóg ù ag mý: ha prũg tũg, henh ke mũ, ên ag hã vỹ prũg ke tũ nĩ,” he tóg. ¹² “Ù ag tóg kurĩ nỹtĩ, ag mur mũ kã. Ký ù ag tóg kurĩ nỹtĩ gé, ag tỹ ag grãfy kym ký. Ký ù ag tóg kurĩ ri ke nỹtĩ gé, ag tỹ Topẽ to jykren ký, ag tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tugrĩn prũg sór tũ nỹtĩn ký. ù tỹ to jykren mũ ên jé to jykren,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ gĩr ag to há nĩ

(Mc 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Ký fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, ti tỹ ã nĩgé tỹ ag mẽ jé, ti tỹ ag to Topẽ mré vĩ jé. Hã ra Jesus mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ù tỹ ag tatĩ kãmũ mũ fag to. ¹⁴ Hã ra Jesus tóg ag mý: “vĩ tũg nĩ, gĩr ag mý,” he mũ, “gĩr ag tỹ iso kãmũ kamẽg tũg nĩ,” he tóg. “Ù tỹ ge hã vỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ pã'i nĩ ên krêm nỹtĩ nĩ,” he tóg. ¹⁵ Ký tóg ag mẽgmẽ kãn mũ sir, ã nĩgé tỹ. Ag mẽgmẽ kãn ký tóg tá kãkutẽ mũ sir.

Kyrũ rico kãmẽ

(Mc 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Ký vãhã ù tóg ti tá jun mũ sir. Ký tóg ti mý: “Senhor,” he mũ. “Hã ã tóg jẽ,” he tóg. “Sỹ inh rĩr krỹg ja tũ venh há tóg tĩ. Ti ve jé inh hỹn vënh jykre há tỹ hẽ ri ke han ke mũ?” he tóg.

¹⁷ Ký Jesus tóg ti mý: “ã tỹ ne jé inh ki vënh jykre há jẽmẽ sór nẽ?” he mũ. “Ùn pir tóg há nĩ, ha mẽ. Ti tỹ ãg jyvẽn ên ki króm nĩ, ã tỹ rĩr krỹg ja tũ ve sór ký,” he tóg.

¹⁸ Ký tóg ti mý: “ti tỹ ãg jyvẽn tỹ hẽ ri ke nẽ?” he mũ. Ký Jesus tóg ti mý: “ti tỹ ãg jyvẽn tag hã vë, ha mẽ: ù tén tũg nĩ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, nén ù péju(g) tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ, ¹⁹ ã nỹ mré ã jóg kamẽg nĩ, ã régre ki rĩr há han nĩ, ã tỹ vënh ki rĩr há ri ke han nĩ, ã régre ki,” he tóg, Jesus ti.

²⁰ Ký kyrũ tóg ti mý: “tag kar ki sóg króm tĩ,” he mũ. “Kỹ ne nỹ hỹn ver inh mý tũ tĩ?” he tóg. ²¹ Ký Jesus tóg ti mý: “ã tỹ vënh jykre há han sór ký tag han nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Ã tũ kar vãm tĩg. Ký ùn jagãgtar ag mý vin, jãnkamy ti, ký ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg, Jesus ti. ²² Kyrũ ên tỹ ti vĩ tag mẽ ký tóg fe kaj han ký tĩ mũ sir. Ti tũ vỹ e nỹtĩ, hã ký tóg ti mý vënhmý tĩ.

²³ Ký Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mý kãmén mũ sir. “Sỹ ke há vë, hã ký sóg ke mũ. Jagy ti nỹ, ùn rico tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁴ “Hã ký sóg ãjag mý ke mãn mũ. Cavalo pãnĩ sór vỹ prēj nor fĩn kutẽ tũ nĩ mýr,” he tóg. “Ti tỹ fĩn kutẽ há nĩ ra tóg ver jagy tĩ vë, ùn rico tỹ ù tỹ kanhkã tá nĩ ên tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg, Jesus ti.

²⁵ Ký tóg ti mré mũ tĩ ag mý e tĩ, ti vĩ tag. Ký ag kanẽ tóg jur mũ. “Kỹ ù hỹn kren ke tũ nĩ,” he ag tóg. ²⁶ Ký Jesus tóg ag ki ãvãnh mũ, ký tóg ag mý: “ẽprã ke ag vỹ vësóg ki tá jun ke tũ nĩ,” he mũ. “Topẽ hã tóg ãjag tỹ tá

jun han ki kanhró nĩ, ti tỹ nén ũ kar tỹ hẽ ri ken há nĩn kỹ," he tóg, Jesus ti.

²⁷ Kỹ Pedro tóg ti mỹ: "ha vé," he mũ. "Nén kar ré kỹ ěg mũ mũ, ă mré. Tag to ěg hỹn ne venh ke mũ?" he tóg.

²⁸ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "sỹ ke há vẽ, hã kỹ sóg tó mũ," he mũ. "Inh mré ăjag tóg mũ mũ. Tỹ sóg ěpră ke fi kósın nĩ. Kejẽn sóg inh nĩgja kri nĩnh mũ, isỹ vẽn kar jykre tugnyĩm jé. Sĩnvĩ inh nĩnh mũ, kură ěn kă. Nén kar han măn jé sóg ke mũ, kură ěn kă. Kỹ ăjag tóg ăjag nĩgja kri nĩgnĩg kỹ nỹtĩnh mũ gé, nĩgja tỹ 12 (ke) kri, ăjag tỹ povo tỹ Israel kar jykre tugnyĩm jé, povo tỹ 12 (ke) tag ag jykre," he tóg. ²⁹ "Jó ũ tóg isugrĩn ă jamă ré kỹ tĩ mũ, ă kăke, ă jăvy, ă ve, ă panh, ă mỹnh, ă japỹ ré kỹ tóg tĩ mũ, inh jykre tugrĩn. ěn vỹ tóg vẽn kato ă tỹ ěpră ré kỹ tĩg ja ěn e ri ke venh ke mũ, tag ki, ěpră. Kỹ tóg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mũ gé," he tóg. ³⁰ "Jăvo tag ki ũn mág ũ ag kăsir nỹtĩnh ke vẽ, tá tere kỹ, kỹ tag ki ũn kăsir ũ ag tỹ tỹ ũn mág nỹtĩnh ke vẽ, tá tỹ pă'i nĩnh ke vẽ," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ kanhkă jykre tó vẽ.

Uva ki rănhrăj tĩ ag to comparação

20 Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "ũ tỹ kanhkă tá nĩ ěn tỹ tỹ ěg pă'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mẽ," he mũ, to comparação han kỹ. "Patrăo ri ke tóg nĩ. Kusă ki tóg tĩ mũ, 6 horas ki, camarada ag jăvăn ěg, ag tỹ ti jakré ki rĩr jé. ² Kỹ tóg ũ ag vэг mũ sir. Ag mré tóg vẽn rănhrăj kaja to jykren mũ, hã vỹ: jănkamy pir, he mũ, por dia kaja ti. Kỹ tóg ag mỹ: "ha ki rĩr mũjěg," he mũ sir. ³ Kỹ ag tóg mũ mũ. Hora tăgtũ tũg kỹ, 9 horas ki tóg tĩg măn mũ, ũ ag jăvăn ěg gé. Kỹ tóg ũ ag vэг mũ gé sir. Véké ag tóg ěmă kuju tá nỹtĩ, rănhrăj tũ kỹ. ⁴ Kỹ tóg ag mỹ: "inh mỹ inh jakré ki rĩr mũjěg," he mũ gé. "Kajăm jé sóg ke mũ, ti kaja tỹ," he tóg. ⁵ Kỹ ag tóg mũ mũ.

Hora tăgtũ ũ tũg kỹ, meio dia ki tóg ũ ag jăvăn tĩg măn mũ, 3 horas ki tóg tĩg măn mũ gé. Ag ve kỹ tóg ag mỹ ke mũ gé, kỹ ag tóg mũ mũ gé, ti jakré ki rĩr jé. ⁶ Văhă tóg răkănh mũ sir. 5 horas ki tĩg măn kỹ tóg ũ ag vэг mũ gé, véké jěgě kỹ nỹtĩ ag. Kỹ tóg ag mỹ: "ăjag tỹ ne jé rănhrăj tũ nĩ ně?" he mũ. "Kură kar ki ăjag tóg ki nỹtĩ, rănhrăj tũ nỹtĩ ra," he tóg ag mỹ. ⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ: "hă ra ũ tóg ěg mỹ: ha inh rănhrăj han, he ja tũ nĩ," he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: "ha inh jakré ki rĩr mũjěg ge," he mũ sir. Kỹ ag tóg mũ mũ gé.

⁸ Kutỹ kỹ ag patrăo tóg ă tũ ki rĩr tĩ ěn mỹ: "ha ag jé prěr," he mũ, 6 horas da tarde ki. "Ag mỹ ti kaja ti nĩm," he tóg. "Ũn tỹ răkănh kỹ kămũ mũ ag mỹ nĩm vén, kar kỹ ũ tỹ kusă ki kămũ mũ ag mỹ nĩm rén," he tóg ti mỹ. Kỹ tóg ke mũ, ti tũ ki rĩr tĩ ti.

⁹ Kỹ ũ tỹ răkănh kỹ junjun mũ ag vỹ ăjag kaja ti măn mũ, hã vỹ: jănkamy pir, he mũ. Ag rănhrăj sĩ ra ag tóg por dia kaja vэг mũ sir. ¹⁰ Kỹ ũ tỹ kusă ki rănhrăj mũ ag tóg to jykren mũ. "Ti hỹn ěg mỹ ti kaja kăfór han ke mũ, ěg tỹ kură kar ki rănhrăj kỹ," he ag tóg mũ, to jykren kỹ. Hă ra tóg ag mỹ jănkamy pir ěn nĩm mũ gé sir, por dia kaja ěn. ¹¹ Ag tỹ jănkamy ěn măn kỹ ag tóg ti to jũ mũ, ăjag patrăo to. ¹² Kỹ ag tóg ti mỹ vĩ mũ. "Tag ag vỹ hora pir ki rănhrăj, jăvo ă tóg ag mỹ ěg kaja

ri ke han. Kură kar ki ěg tóg rănhrăj mỹr, to ěg ron, ti rỹ jagy ra ěg tóg to krónh ke ja tũ nĩ," he ag tóg, ăjag patrăo mỹ.

¹³ Kỹ tóg ag kămĩ ũ mỹ ke mũ, ag patrăo ti. "Sỹ ă ki kygně pijé," he tóg. "Inh mré ă tóg jănkamy pir to jykren ja nĩ, hã kỹ sóg ă mỹ nĩm mũ, jănkamy pir ti.

¹⁴ Kỹ ă tũ măn kỹ tĩg. Hă ra sóg ag mỹ nĩm sór mũ gé, sỹ ă mỹ nĩm ja ěn ri ke. ¹⁵ Isũ vẽ mỹr, jănkamy ti, kỹ sóg sỹ tỹ nén han sór mũ ěn han mũ. ă mỹ jũ', isỹ ag mỹ vĩ há han to?" he tóg ti mỹ, patrăo ti.

¹⁶ Hă kỹ ěgno tá kămũ ag vỹ ũn kămũ vén mũ ag ri ke nỹtĩnh mũ, tăpry kỹ, jăvo ũn kămũ vén mũ ag vỹ ěgno tá kămũ mũ ag ri ke nỹtĩnh mũ gé," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ă ter ke tó măn

(Mc 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Kỹ Jesus tóg Jerusalem ra tĩg sór mũ. Kỹ tóg virmỹ ũ tỹ 12 (ke) ěn ag mré věměn mũ. Ag tỹ ă mré ěpry jagma mũn kỹ tóg ag mré věměn mũ, ag tỹ ěmĩn jagma mũn kỹ. ¹⁸ "Ha vé," he tóg. "Jerusalém ra ěg tóg mũ mũ," he tóg. "Ěpră ke fi kósın ěn vỹ jagtar ke mũ. Inh hă vẽ. Topě tũ ki rĩr tĩ to pă'i ag tóg ăjag tỹ isỹ nén han sór mũ ěn han ke mũ, Topě vĩ to professor ag ke gé. Ag tỹ iso: "ter jé tóg ke mũ," hěnh ke vẽ. ¹⁹ Kỹ ag tóg fóg ag mỹ inh fěg ke mũ sir, ěn ag tỹ iso é he jé, ag tỹ inh mrănmrăn jé, ag tỹ ka to isa jé. Kură tăgtũ ki sóg hă ra rĩr măn ke mũ," he tóg, Jesus ti.

Ũn régre ag tỹ tỹ ũn mág nỹtĩ sór

(Mc 10.35-45)

²⁰ Kỹ Zebedeu krě ag mỹnh fi tóg Jesus venh kătĩ mũ, fi krě ag mré. Ti krěm fi tóg mũg ke mũ, fi tỹ ti mỹ nén (ũ) to vĩ sór kỹ. ²¹ Kỹ tóg fi mỹ: "ă tỹ ne to vĩ sór ně?" he mũ. Kỹ fi tóg ti mỹ: "kejẽn ă tóg tỹ pă'i nĩnh mũ," he mũ. "Kỹ inh krě tag ag tỹ ă ră hă nỹtĩnh há tóg tĩ, ũ tỹ ă pěgja tá nĩ jé, kỹ ũ tỹ ă jakănh tá nĩ jé," he fi tóg, ti mỹ.

²² Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "ăjag tỹ nén to vĩ mũ ki kăgtĩg ăjag tóg nỹtĩ," he mũ. "Jagy ti nỹ. ăjag mỹ inh ri kén jagtar sór mũ? ăjag mỹ tovănh ke tũ nĩ?" he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: "hỹ," he mũ. "Tovănh ke tũ ěg nĩ," he ag tóg, ti mỹ. ²³ Kỹ tóg ag mỹ: "hỹ, jagăgtar jé ăjag tóg ke mũ, inh ri kén," he mũ. "Hă ra isũ tũ vẽ, sỹ ăjag mỹ: hej, he ti," he tóg. "Ha inh pěgja tá nĩ, hěnh ke tũ sóg nĩ. Ha inh jakănh tá nĩ, hěnh ke tũ sóg nĩ gé, isũ tũ vẽ. Topě tỹ ũn mỹ: ha ti ră hă nỹtĩ, hěnh ke mũ ěn ag hă tỹ inh ră hă nỹtĩnh ke vẽ," he tóg, Jesus ti.

²⁴ Hă ra ũ tỹ 10 (ke) ag tóg měg mũ, ũn régre ag tỹ Jesus mỹ tag to vĩ ja ti. Kỹ ag tóg ag to jũ mũ. ²⁵ Hă ra Jesus tóg ag jé prěr kăn mũ, kỹ tóg ag mỹ: "fóg ag pă'i ag jykre ki kanhró ăjag tóg nỹtĩ," he mũ. "Věnh kar jěgněg ag tóg tĩ mỹr, kỹ ag mág ag tóg věnh kar mỹ: gemnĩ, ge tũg nĩ, he tĩ, vĩ tar han kỹ," he tóg. ²⁶ "Ag ri ke han tũg nĩ. ăjag mỹ tỹ ũn mág nỹtĩ sór mũ? Kỹ tỹ jag-ně camarada ri ke nỹtĩmnĩ, jagně tũ ki rĩr kỹ. ²⁷ ăjag mỹ tỹ pă'i nỹtĩ sór mũ? Kỹ tỹ jagně krěm ke nỹtĩmnĩ, tỹ ũn kăsir nỹtĩmnĩ. ²⁸ Hă kỹ sóg camarada tũ nĩ gé. Sỹ tỹ camarada nĩ jé sóg kătĩg, sỹ ăjag ki rĩr jé. Tỹ sóg ěpră ke

fi kósin nĩ. Hã ký sóg vėnh kar jagfy ter ke mũ, sỹ ag krenkren han jé," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ùn kyvó ag tỹ há' he
(Mc 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Hã ki ag tóg Jerusalém ra mũ mũ. Kejėn ag tóg cidade tỹ Jericó fĩn rãm ký ag tóg tá pa mũ, hã ra ù tỹ hėn ri ke ag tóg Jesus nón mũ mũ. ³⁰ Ępy ěn tá, ěmĩn ěn tá ùn kyvó ag tóg nĩgnĩ ký nỹtĩ nĩ, ùn régre ag. Vãhã ag tóg Jesus tỹ jagma tĩg męg mũ. Ký ag tóg ti jé prěr mũ. "!...Senhor..!" he ag tóg. "!...Davi kósin', ěg jagãgtãn ra..!" he ag tóg. ³¹ Ký ag tóg ag to jũgũ mũ, ti nón mũ ù ag. "Mě kã nỹtĩ," he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg prěr mãn', prěr mãn' he mũ, jamã hár(a). "!...Senhor, Davi kósin', ěg jagãgtãn ra..!" he ag tóg mũ.

³² Ký Jesus tóg krỹg he mũ, ký tóg ag jé prěr mũ. Ký tóg ag mỹ: "ne to ãjag vĩ, sỹ ãjag mỹ han jé?" he mũ. ³³ Ký ag tóg ti mỹ: "ěg tỹ ěvãnh há tóg tĩ," he mũ. ³⁴ Ký Jesus tóg ag jagãgtãn mũ sir. Ag kaně męgmęg tóg mũ sir. Ký ag tóg ěvãnh há han mũ sir. Ti nón ag tóg mũ mũ sir.

Jesus tỹ Jerusalém tá jun
(Mc 11.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

21 Ag mũn ký ag tóg Jerusalém kakó tá junjun mũ, ěmã tỹ Betfagė tá, krĩ tỹ Oliveiras tá. Ký Jesus tóg ã mré mũ tĩ régre ag jęgnęg mũ, ěmã ěn ra. ² Ký tóg ag mỹ: "ěmã ěn ra mũjęg, ěg jo ěmã nĩ ěn ra," he mũ. "Tá ãjag tóg burrica fi venh mũ. Se ký fi ję. Fi kósin vỹ fi mré ję nĩ. ěn fi kavãn ký fi pére kãmũmĩ. ³ Hėn ri ke mũn ag tóg ãjag mỹ vĩ sór mũ, fi to. Ký ag mỹ: "ěg Senhor vỹ fi ve sĩ han sór mũ. Kãnhmar tóg fi jęně mãn mũ," hemnĩ," he tóg, Jesus ti.

⁴ Hã ra tóg rán ký nĩ gé, tag. Topě vĩ tó tĩ tóg tag rán ja nĩ, ha mẽ. ⁵ "Sião tá ke fag mỹ tag tómnĩ, ha mẽ. Hã vé, ã pã'i tỹ rei tóg ã ki jun ke mũ, hemnĩ. Vėnh kar to tóg fe há nĩ, jũ vãnh nĩn ký, ã Senhor ti. Burrica kri tóg nĩ nĩ, fi kósin kri, ěg tu tĩ ěn fi kósin kri mỹr," he tóg, Topě vĩ tỹ rán ký nĩ ki. Hã ra tóg ge nĩ.

⁶ Ký ti mré mũ tĩ ag tóg mũ mũ, burrica fi mãn jé. ⁷ Fi pére ag tóg kãmũ mũ, fi kósin mré. Ký ag tóg ãjag kur tỹ kri vãm mũ, ký tóg kri nĩ mũ. ⁸ Ký vėnh e ěn ag tóg ãjag kur tỹ ěpy kri kugjén mũ, ěmĩn kri. Ký ù ag tóg ka féj kre ký ěpy kri vãm mũ sir. Ag tỹ ti jamĩn sĩnvĩ han sór vė. ⁹ Ký ù ag tóg ti jãmĩ mũ mũ, jo ù ag ti nón mũ mũ. ěn ag tóg prěrprěr mũ sir. "!...Viva, Davi kósin..!" he ag tóg mũ. "!...Sér tóg tĩ, pã'i vỹ ěg tá jun, ěg Senhor mág tỹ ti jęnėn ký..! !..Topě tá tóg kãtĩg, ù tỹ kynhmỹ nĩ ěn tá, viva..!" he ag tóg, prěrprěr ký.

¹⁰ Hã ki ag tóg Jerusalém tá junjun mũ. Ký tá ke kar ag vỹ ti venh kãmũ mũ. Ag mỹ tóg e tĩ, ký ag tóg ti to: "ũ nę?" he mũ. ¹¹ Ký ti mré kãmũ mũ ag vỹ ag mỹ: "Topě vĩ tó tĩ ěn vė," he mũ. "Jesus vė, Nazaré tá ke ěn vė, Galilėia tá ke ěn," he ag tóg mũ sir.

Jesus tỹ Topě jo ĩn krēm ag pan
(Mc 11.15-19; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹² Ký Jesus tóg Topě jo ĩn kãra rã mũ. Ký tóg tá ke ag pan kãn mũ sir, nén vender he tĩ ag, nén comprar he tĩ ag ke gé. Topě jo ĩn krēm ag tóg negociar he tĩ, jãnkamy trocar he ag tóg tĩ gé. Ag tỹ nén kri vin jafã tỹ tóg vyryn ke mũ sir. Sórág vender he tĩ ag nĩgnĩ jafã tỹ tóg vyryn ke mũ gé sir. ¹³ Ag mỹ tóg: "Topě vĩ rá to jykrén nĩ," he mũ. "Tag vỹ rán ký nĩ, ha mẽ. "Inh ĩn jiji vỹ tỹ Topě mré vĩ jafã nĩ," he tóg, Topě vĩ rá ki. Hã ra ãjag tóg Topě mré vĩ jafã tag krēm nén kar pigju(g) mũgtĩ, ký tóg bandido ag jamã ri ke nĩ sir," he tóg, Jesus ti. Ag pan ký tóg ke mũ, Jesus ti.

¹⁴ Ký ùn kyvó ag tóg ti to junjun mũ sir, ùn kónhgrĩ ag ke gé, ti tỹ Topě jo ĩn krēm jęn ký. Ký tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir. ¹⁵ Hã ra Topě tũ ki rĩr tĩ ag tóg tá nỹtĩ, Topě vĩ to professor ag ke gé. Ti tỹ ag tỹ há' he vég ag tóg mũ. Gĩr ag vĩ męg ag tóg mũ gé. Topě jo ĩn krēm ag tóg nỹtĩ, gĩr ag, ký ag tóg Jesus mỹ prěrprěr mũ. "!...Vi-va, Davi kósin..!" he ag tóg mũ, prěrprěr ký. Ký pã'i ag tóg jũgũ mũ, Jesus to. ¹⁶ Hã ký ag tóg ti mỹ vĩ mũ. "Ā mỹ ag prěrprěr męg tũ?" he ag tóg. Ký Jesus tóg ag mỹ: "vó," he mũ. "Hã ra Topě vĩ rá to jykrén nĩ," he tóg. "Ūn kãsir ag vỹ iso vĩ há han tĩ," he tóg, Topě vĩ ki. "Ūn pafa mũ ag vỹ inh mỹ vĩ há pė han tĩ. Ā hã ne tag han', ùn kãsir ag tỹ inh mỹ vĩ há han jé," he tóg, Topě mỹ, Topě vĩ tỹ rán ký nĩ ki," he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Tag tó ký tóg ag ré ký tĩ mũ sir. Cidade tá tóg kãkutė mũ, ěmã tỹ Betfagė ra tĩg jé. Tá tóg sir nũr mũ.

Ka tỹ figueira tóg
(Mc 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Tỹ vaj ký kusã ki tóg cidade ra tĩg mãn mũ. Ā tĩg ký tóg kókĩr mũ. ¹⁹ Ký tóg ka tỹ figueira vég mũ sir, ký tóg ra tĩ mũ, ti kaně ko jé. Hã ra tóg kaně tũ nĩ. Féj tãvĩ tóg ję, ký tóg ti mỹ vĩ mũ. "Kaně han mãn ke tũ ã nĩ ha," he tóg mũ. Ký tóg tóg mũ sir vėsỹmėr, ka ti. ²⁰ Ký ti mré mũ tĩ ag tóg vég mũ sir, ti tóg mũ ti. Ký tóg ag mỹ e tĩ. "Vėsỹmėr tóg tóg ja nĩ," he ag tóg. "Ti hė ri kė?" he ag tóg.

²¹ Ký Jesus tóg ag mỹ kãmén mũ sir. "Ki hã sóg tó mũ, hã ký sóg ke mũ," he tóg. "Inh ri ke han jé ãjag tóg ke mũ. Isỹ ka tỹ figueira mỹ: "tóg ra," hen ký tóg tóg ja nĩ. Inh vĩ tag ri ke han jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ inh ki ge há han ký. Hã ra to: "Topě mỹ inh vĩ męg mũ vỹ?" he tũg nĩ. "Hỹ mỹ vỹ?" he tũg nĩ. Ký ãjag tỹ kejėn pãnónh mỹ: ha kutė, goj nig ki, hen ký tóg kutė mũ, ãjag tỹ ti kutėnh ke to: "hỹ mỹ vỹ?" he tũ nĩn ký. ²² Ký ãjag tỹ Topě mỹ nén ù to vĩn ký to: "han jé tóg ke mũ," hemnĩ. Ký tóg ãjag mỹ han mũ, ãjag tỹ ti mỹ nén to vĩ mũ ěn ti," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ù tỹ ã jęnėg mũ tó tũg
(Mc 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Ký tóg cidade tá jun ký (tóg) Topě jo ĩn kãra rã mãn mũ sir. Ký Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ ti to kãmũ mũ, kófa ag mré hã. Ag tỹ ti ki jēmě sór vė, hã ký ag tóg ti

mý: “ŭ ný ã mý: tag han nĩ, hé?” he mũ. “Ŭ ný ã jĕnĕ?” he ag tóg mũ, Jesus mý.

²⁴ Ký Jesus tóg ag mý: “ãjag ki sóg jĕmĕnh ke mũ gé, vĕnh kato,” he mũ. “ãjag tỹ inh mý tó há han ký sóg ãjag mý ũ tỹ inh jĕnĕg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg.

²⁵ “João vỹ ag kygpég tí ja nĩgtĩ. Ký ti mý kanhkã tá vĕnh jykre han ja nĩgtĩ, ĕprã vĕnh jykre vó? Ŭ ný ti jĕnĕ?” he tóg, Jesus ti.

Ký ag tóg ti vĩ to jykren mũ jagnĕ mré. “Ĕg tỹ ti mý: Topĕ tỹ ti jĕnĕ ja vĕ, hen ký tóg ĕg mý: ký ãjag tỹ ne jé ti vĩ kri fig tũ nĩ nĕ? henh ke mũ. ²⁶ Ĕg tỹ há ra ti mý: ĕprã ke jykre ja vĕ, hen ký ĕg tóg vĕnh kar kato tĕ mũ sir. Ag kar vỹ João to: Topĕ vĩ tó tí pĕ ja vĕ, he tí. Ký ĕg tóg ag kamĕg mũ, vĕnh e ĕn,” he ag tóg mũ, jagnĕ mý, pã'i ag. ²⁷ To jykren ký ag tóg Jesus mý: “ĕg pi(jé) João jykre ki kanhró nýtĩ,” he mũ. Őn ký ag tóg ke mũ. Ký tóg ag mý: “ký sóg ãjag mý tónh ke tũ nĩ gé, ũ tỹ inh jĕnĕg mũ ti,” he mũ. Ā kato tĕ mũ ag mý tóg ke mũ, Jesus ti.

Ŭn krĕ régre to comparação

²⁸ Ký tóg ag kanhrãh ký ag mý: “tag to jykren nĩ, ha mĕ,” he mũ sir. “Ŭ tóg kósin régre nĩ. Kejĕn tóg ũn sanh to tĩg ký ti mý: “inh kósin,” he mũ. “Ŭri inh jakré tugnygným tĩg,” he tóg. ²⁹ Ký tóg ã panh ti mý: “vó,” he mũ. Kar ký tóg to jykren mãn ký (tóg) tí mũ sir, ĕpỹ ra. ³⁰ Ký ti panh tóg ti jãvy mý ke mũ gé sir. “Ŭri inh jakré tugnygným tĩg,” he tóg mũ gé. Ký ti jãvy tóg: “hej,” he mũ, ã panh ti mý. Há ra tóg tí tũ nĩ. ³¹ Ký ũ tỹ ĕn ný ti panh vĩ ki króm hỹn?” he tóg, Jesus ti. Ký ag tóg ti mý: “ũn sanh ti,” he mũ. Ký Jesus tóg ag mý: “hỹ, há vĕ,” he mũ. “Hã ký sóg ãjag mý ke mũ. Ŭ tỹ governo mý jãnkamy mãg tí ũ ag vỹ Topĕ vĩ mranh, há ra ag tóg to jykren mãn ký (ag tóg) ãjag jykre tovãnh. Ký ũn mén e ũ fag vỹ ãjag jykre kórég tovãnh gé. Há ký ag tóg Topĕ tỹ tỹ ĕg pã'i nĩ venh ke mũ, fag ke gé. Ti kósin sanh ri ke ag há vĕ. Ag jãvo ãjag tóg kanhkã venh ke tũ nĩ, ãjag tỹ ón ký Topĕ mý: “hej,” he mũ ra. ³² João vỹ ãjag mý Topĕ vĩ tó ja nĩgtĩ, ãjag tỹ ti jykre kuryj jagma mũ jé. Há ra ãjag tóg ti vĩ kri nĩm ja tũ nĩ. Ājag jãvo ũ tỹ governo mý jãnkamy mãg tí ag vỹ ti vĩ kri fi ja nĩ, ũn mén e fag ke gé. Tag ve ãjag mýr. Ge ra ãjag tóg ãjag jykre tovãnh tũ nĩ, João vỹ kri nĩm tũ ãjag nĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ŭn camarada kórég ag to comparación

(Mc 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Ký Jesus tóg ag mý: “sỹ ãjag mý ãjag tỹ Topĕ tovãnh to comparación han mãn ke vĕ, ha mĕ,” he mũ. “Kejĕn ũ tóg nĩgtĩ. Uva krãn tóg nĩgtĩ, nĕn kanĕ tỹ vinho han jafã ĕn. Ā jakré tag to tóg rón mũ. Ký tóg kũm ký uva jĕgmĩ jafã han mũ. Ký tóg ki pãjó han mũ gé. Ký tóg ũ tỹ ki rĩr tí ag mý tovãnh mũ, ag tỹ ti mré ti kanĕ vĕnh kãpãm jé. Ký tóg tí mũ, ga ũ ra. ³⁴ Ti kanĕn ký tóg ã camarada ag jĕgnĕg mũ, ag tỹ ag mý ti tũ vin jé, uva kanĕ ti. ³⁵ Há ra ag tóg ag vóg kónãh mũ sir, ti camarada ag. Ŭ mrãnmrãh ag tóg mũ, ũ tĕn ag tóg mũ, ũ pin ag tóg mũ, pó tỹ. ³⁶ Ký tóg ag mý ã camarada ũ ag jĕgnĕ mãn mũ gé sir, ũn e ag sir, há ra ag tóg ag vóg

kónãh kãh mũ. ³⁷ Vãhã tóg ag mý ã kósin jĕnĕg mũ. “Ag hỹn ti kamĕg mũ, inh kósin ti,” he tóg, há ký tóg ti jĕnĕg mũ. ³⁸ Ký ag tóg ti vĕg mũ, ti kósin ti. Ký ag tóg jagnĕ mý: “kejĕn ĕkré tag vỹ tỹ ti tũ nĩnh ke mũ,” he mũ. “Mũ ný, ti tĕn jé, ti tũ tag tỹ tỹ ĕg tũ nỹnh jé,” he ag tóg mũ, patrão kósin to. ³⁹ Ký ag tóg ti kãgmĩg mũ sir. Ró pãte ag tóg ti kutĕm ký (ag tóg) ti tĕn mũ sir.

⁴⁰ Kejĕn ag patrão vỹ kãtĩg ke mũ, ũ tỹ nĕn krãh ja ĕn. Kỹn hỹn ĕri kenh mũ, ã camarada ag tỹ?” he tóg, Jesus ti. ⁴¹ Ký ũ tỹ ti vĩ mĕg mũ ag tóg ti mý: “vĕnh jykre pãno han ag tóg mũ mýr, uva ki rĩr tí ag,” he mũ. “Ag kãgtĕn jé tóg ke mũ, jũ ký, ag patrão ti, ký tóg uva kré ĕn tỹ ũ mý tovãnh ke mũ, ag tỹ ti mré vĕnh kãpãm jé, ti kanĕ ti,” he ag tóg ti mý. Ŭ tỹ ti vĩ mĕg mũ ag tóg ke mũ, Jesus mý.

⁴² Ký tóg ag mý: “hỹ,” he mũ. “Ký Topĕ vĩ rá tag to jykren nĩ gé, ha mĕ: pó tỹ ĩn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ĩn han tí ag. Ag mý tóg kórég ja nĩ, pó ĕn ti. Há ra Topĕ tóg pó ĕn há tỹ ĩn nũna han mũ. Ĕg Senhor mág tỹ há vĕ mýr, há ký tóg ĕg mý e tí, ĕg tỹ ve ký,” he ja tóg nĩ, Topĕ vĩ rá ki,” he tóg, Jesus ti, vĕso pó tỹ comparación ũ han ký.

⁴³ “Hã ký sóg ãjag mý ke mũ. Ājag tỹ Topĕ tỹ tỹ ĕg pã'i nĩ venh ke vĕ vĕ, há ra ãjag tóg venh ke tũ nĩ. Ŭ ag vỹ venh ke mũ, povo ũ ag, ag tỹ inh vĩ kri fi ký,” he tóg.

⁴⁴ “Ŭ tỹ ĕn ri ke ag vỹ pó tag kri vár ke mũ, ký ag tóg kri vár ký tũ' henh ke mũ. Ký pó tag vỹ ũ tỹ ĕn ri ke ag kri kutĕnh ke mũ gé, ký tóg ag tỹ námnãm ke kãh mũ, ag kri kutĕ ký,” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag tỹ ti ki rá tũ tugrĩn nũgme ki vár ke tón há vĕ.

⁴⁵ Ký ag tóg mĕg mũ sir, Jesus vĩ ti. Topĕ tũ ki rĩr tí to pã'i ag vỹ mĕg mũ, Fariseu ag ke gé. Mĕ ký ag tóg vãhã to jykren mũ sir. “Ĕg há to tóg uva ki rĩr tí kórég ag to comparación tag han ja nĩ,” he ag tóg mũ sir, ki kanhrãh ký. ⁴⁶ Há ký ag tóg ti se sór mũ. Há ra ag tóg vĕnh e ĕn kamĕg mũ. “Topĕ vĩ tó tí pĕ vĕ,” he ag tóg, Jesus to, vĕnh e ĕn, há ký pã'i ag tóg povo ĕn ag kamĕg ký ti ség tũ nĩ ver.

Vĕnh prũg to comparación

(Lc 14.15-24)

22 Ký Jesus tóg ag mý comparación ũ han mãn mũ sir. ² “Ŭ tỹ kanhkã tá nĩ ĕn tỹ tỹ ĕg pã'i nĩ vỹ ge nĩ, ha mĕ,” he tóg. “Tỹ tóg pã'i mág ri ke nĩ. Ti kósin prũg ken ký tóg to festa mág han sór mũ, pã'i mág ti. ³ Há ký tóg ã camarada ag jĕgnĕg mũ, ag tỹ ti tỹ ũn mý tó ja ag mý: “ha kãmũ jĕg, festa kon jé,” he jé. Há ra ag tóg kãmũ jãvãnh nýtĩ. ⁴ Ký tóg ag mý ã camarada ũ ag jĕgnĕ mãn mũ. “Ag mý: “kãh inh huri, vĕjĕn ti, he ti, ĕg patrão ti,” hemnĩ,” he tóg. “Boi kãgtĕn inh huri, boi tăgy ĕn mré há. Nĕn kar vỹ kynkar ký nýtĩ. Kãmũ jĕg ra, inh festa to, he ti, ĕg patrão ti,” hemnĩ ag mý,” he tóg, pã'i mág ti, ã camarada ag mý. Ký ag tóg mũ mũ.

⁵ Há ra ag tóg kãmũ sór tũ nĩ, ký ag tóg ti camarada ag to é he mũ. Ŭ tóg ã japỹ ra tí mũ, ũ tóg ã negócio nón tí mũ. ⁶ Ŭ ag tóg há ra ti camarada ag kugmĩ ký (ag tóg) ag vóg kónãh mũ gé sir, ag kãtĕn ag tóg mũ sir. ⁷ Ký pã'i mág tóg ag to jũ mũ. Ký tóg ã krĕm pã'i ag

jëgnë ký ag kăgtén mü gé sir, ù tÿ ti camarada kăgtén ja ên ag. Ag ïn kugprüg ag tóg mü sir. ⁸ Ký tóg ã camarada ag mÿ: "inh festa vÿ kar ký nÿ ha," he mü. "Hã ra ag tóg kămü jävânh nÿtÿ, isÿ ùn mÿ vënh vÿ jënë ja ag, ag kórég nÿtÿn ký. ⁹ Ha mÿjêg, êprÿ ra, êmÿn vënh kăpón (ja) ra ke gé. Ájag tÿ ù ve ký ti mÿ: "ha festa venh kătÿg," hemnÿ," he tóg, pâ'i mág ti, ã camarada ag mÿ. ¹⁰ Ký ag tóg mü mü. Ájag tÿ êprÿ tá ù ve ký ag tóg ag mÿ ke mü. Vënh kar mÿ ag tóg tó mü sir, ùn jÿkre há ag mÿ, ùn jÿkre kórég ag mÿ ke gé. Hã ký tóg fór mü sir, clube ti.

¹¹ Ký pâ'i mág tóg kărã mü sir, ag vigve jé, ù tÿ festa to kămü ag. Ký ù tóg tá jë nÿ, hã ra tóg festa to kur tu tÿ nÿ. ¹² Ký tóg ti mÿ: "festa to kur tu tÿ ã tóg nÿ, vÿ," he mü. "Á hã ne tóg kur kórég tu sór mü', inh festa ki'," he tóg, ti mÿ. Hã ra tóg vÿ tÿ nÿ sir. ¹³ Ký pâ'i mág tóg ã camarada ag mÿ: "ha ti mrÿnh, ti pën, ti nÿgé, ha ti fón, re tá," he mü. Re tán kuty nÿ. Tá ag tóg jagtar tÿ. Ájag jã tÿ ag tóg gyngyn ke tÿ sir, gangan ke ag tóg tÿ sir, vëso jÿgÿ ký. ¹⁴ Ge ti nÿ. Û tÿ hën ri ke jé sóg prër tÿ, hã ra ti pipir nÿtÿ, ùn kuprêg ký nÿtÿ ag," he tóg, Jesus ti. Ti tÿ êg tÿ kanhkã tá festa venh ke tón hã vë.

Ag tÿ imposto to ti ki jëmë

(Mc 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵ Ký Fariseu ag tóg jagnë mré Jesus to jÿkrén mü sir. Ag tÿ ti vÿ to ti se sór vë. Hã ký ag tóg: "ti vÿ tÿ hë to êg hÿn ti senh mü?" he mü. ¹⁶ Tag to jÿkrén ký ag tóg sir Jesus mÿ äjag mré ke ù ag jëgnëg mü, Herodes mré ke ù ag mré hã, ag tÿ ón ký ti ki jëmë jé, ag tÿ ti vÿ to ti se jé. Ên ag tÿ Jesus tá junjun ký ag tóg ti mÿ: "Senhor," he mü. "Á jÿkre kuryj nÿn ki kanhró êg tóg nÿtÿ," he ag tóg. "Hã ký ã tóg Topë to êmÿn ki êg kanhrân há han tÿ. Vënh jÿkre pir hã han ã tóg tÿ. Û tÿ vënh jÿkre há hã han ve nÿ mü ra ã tóg ti jÿkre ki kanhró kar nÿ," he ag tóg mü, ón ký, Jesus mÿ. ¹⁷ "Hã ký, êg mÿ ã tÿ nén to jÿkrén mü tómnÿ. Mÿ ha nÿ', êg tÿ pâ'i mág tÿ imperador mÿ jänkamy ên nÿm ti', imposto kajâm jé? Êg mÿ hÿn nÿm mü', vó mÿ vó?" he ag tóg mü, ón ký ti ki jëmën ký.

¹⁸ Hã ra Jesus tóg ag jÿkre pâno ki kanhró nÿ. Hã ký tóg ag mÿ: "äjag ne tóg ón ký inh ki jëmë sór mü'." he mü. "Jÿkre régre äjag nÿtÿ mÿr," he tóg. ¹⁹ "Inh mÿ jänkamy jun, imposto kajâm jafã ên ti," he tóg. Ký ag tóg ti mÿ ù jun mü sir, jänkamy ti. ²⁰ Ký tóg ag mÿ: "ù jÿji nÿ kã nÿ, ù kăggrá nÿ kã nÿ?" he mü. ²¹ Ký ag tóg ti mÿ: "pâ'i mág tÿ imperador kăggrá vë," he mü. Ký tóg ag mÿ: "ký pâ'i mág mÿ ti tÿ nÿm nÿ, hã ra Topë mÿ ti tÿ nÿm nÿ gé," he mü sir.

²² Ag tÿ ti vÿ mÿ ký ti jÿkre tóg ag mÿ e tÿ sir. Ký ag tóg ti tovânh ký mü mü sir.

Êg tÿ êg ter ja tá vÿn kenh ke

(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)

²³ Ký kejën Saduceu ag tóg Jesus tá junjun mü gé, kurã ên kã. Ag tÿ ón ký ti ki jëmë sór vë gé. Hã ra Saduceu ag tóg: "êg ter ja tá êg vÿnvÿn kenh ke tÿ nÿ," he tÿ. "Rÿr măn ke tÿ êg tóg nÿ," he ag tóg tÿ. Ên ag vÿ ón ký

Jesus ki jëmë sór mü gé. ²⁴ "Senhor," he ag tóg mü gé. "Moisés tÿ êg mÿ vënh jÿkre nÿm ký tóg êg mÿ: "ã régre tÿ ã krë tÿ ra ter ký ã tÿ ti prÿ fi tÿ prÿg ke vë," he mü. "Á tÿ ã régre mÿ ã krë han ke vë, fi ki," he ja tóg nÿtÿ, Moisés ti," he ag tóg mü, Saduceu ag, Jesus mÿ. ²⁵ "Kÿ ù tÿ jagnë mré pafa ja tÿ 7 (ke) vÿ nÿtÿgtÿ. Ag kãke tóg prÿg mü, hã ra tóg ã kósin tÿ ra ter mü. Ký ti jãvy tóg fi tÿ prÿg mü sir. Hã ra tóg ã kósin tÿ ra ter mü gé. Ký ti jãvy ù tóg fi tÿ prÿg mü gé sir. ²⁶ Hã ra tóg ã kósin tÿ ra ter mü gé, ti jãvy ù ke gé, hã ki ag kar vÿ kósin tÿ ra kăgter kãn mü sir. ²⁷ Ký vãhã ag kar prÿ fi tóg ter mü gé sir. ²⁸ Ký fag kăgter ja tá rÿnrÿr măn ký fi hÿn mén tÿ 7 (ke) nÿnh mü vë. Ag kar vÿ fi tÿ prÿg ja nÿ mÿr. Hã ký tóg vënhmÿ nÿ, ag tÿ: rÿr măn jé êg tóg ke mü, hen ký," he ag tóg, Saduceu ag, Jesus mÿ.

²⁹ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: "kygnë äjag huri," he mü. "Äjag pi(jé) Topë vÿ tÿ rán ký nÿ ki kanhró nÿtÿ", äjag pi(jé) Topë jÿkre ki kanhró nÿtÿ," he tóg. ³⁰ "Êg rÿnrÿr măn ký êg tóg prÿg măn ke tÿ nÿ sir, ký êg mén măn ke tÿ nÿ gé. Topë tÿ jëgnë jafã ri ke êg nÿtÿ, kanhkã tá," he tóg.

³¹ "Kÿ Topë vÿ rá ù to jÿkrén nÿ, ti tÿ êg ter ja tá vÿn ke tó ti. Topë hã ne tÿ vëmén ja nÿ mÿr, hã ký tóg tag tó ja nÿ, ha mÿ. ³² "Abraão vÿ iso: Topë, he tÿ, Isaque ke gé, Jacó ke gé," he ja tóg nÿ, Topë ti. Kăgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topë tóg: "tÿ inh ag Topë nÿ," he ja nÿtÿ, ag ter kar ký. Hã ký ag tóg rÿnrÿr nÿtÿ, Topë tÿ ùn rÿnrÿr nÿtÿ ag hã kri ke nÿn ký," he tóg, Jesus ti. ³³ Ký ag tóg ti vÿ mÿg mü sir, ký ti jÿkre tóg ag mÿ e pÿ tÿ, ti vÿ ti.

Topë tÿ êg jÿvën kăfór

(Mc 12.28-34; Lc 10.25-28)

³⁴ Ký Fariseu ag tóg mÿg mü, Jesus tÿ Saduceu ag mÿ vÿ há han ja ti. Ti tÿ ag mÿ vÿ há han ký ag tÿ ti mÿ hë ri ken ký kafãn ke tóg tÿ tÿ sir. Hã mÿg ag tóg mü, Fariseu ag. Ký ag tóg Jesus to vënhmăn mü sir. ³⁵ Ký ag kã ù tóg ti mré vÿ mü. Topë vÿ to professor vë, ù tÿ Jesus mré vÿ mü ti. Ký tóg Jesus mÿ: ³⁶ "Senhor," he mü. "Topë tÿ êg jÿvën tÿ hë nÿ hÿn ti tÿ êg jÿvën kar kăfór nÿnh mü?" he tóg mü sir. ³⁷ Ký Jesus tóg ti mÿ: "Topë to, êg jóg mág to há tävÿ nÿtÿmnÿ, ti ki ge há han nÿ, ti to jÿkre pir nÿtÿmnÿ," he mü. ³⁸ "Topë tÿ êg jÿvën kăfór kar hã vë. ³⁹ Ký ti tÿ êg jÿvën ù tóg hã ri ke nÿ gé, hã vÿ: äjag régre ki rÿr nÿtÿmnÿ, äjag tÿ vënh ki rÿr há han ri ke, he mü," he tóg. ⁴⁰ "Vënh jÿvën tag vÿ vënh jÿvën kar kăfór nÿtÿ. Régre ti nÿtÿ, Topë tÿ êg jÿvën kăfór nÿtÿ ti. Êg tÿ tag ki króm ký êg tóg Topë jÿkre ki króm kãn mü. Ti tÿ êg jÿvën mü han kãn êg tóg mü, Topë vÿ tó tÿ tÿ êg jÿvën mü mré hã, êg tÿ tag ki króm ký," he tóg, Jesus ti.

Cristo tÿ tÿ Davi kósin nÿ

(Mc 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Hã ra Fariseu ag vÿ vënh măn ký nÿtÿ, ký Jesus tóg ag ki jëmë sór mü gé sir. ⁴² Ký tóg ag mÿ: "Cristo to äjag hë ri ke tÿ?" he mü. "Û kósin nÿ hÿn, Cristo ti?" he tóg, Jesus ti. Ký ag tóg ti mÿ: "Davi kósin vë," he mü. ⁴³ Ký tóg ag mÿ: "hã ra Davi tóg ti to: inh Senhor, he ja

nĩ,“ he mũ. “Topě kupříg tỹ ti krín kỹ tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ: ⁴⁴“ĕg jóg tỹ Topě vỹ inh Senhor mỹ: “nĩ ra ver, inh pĕgja tá,” he mũ, “sỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag tỹ ã krĕm vin ke vĕ, kỹ ag sigse vĕ sir. Tag jãvãnh nĩ ver,” he tóg mũ, Topě ti, inh Senhor mỹ,” he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti,” he tóg mũ, Jesus ti. ⁴⁵“Hã kỹ Davi tóg Cristo to: “inh Senhor,” he ja nĩ. Ti tỹ tỹ ti kósin nĩ ra ti kósin mỹ tỹ ti kri ke nĩnh mũ vĕ?” he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Fariseu ag ki jĕmĕg mũn hã vĕ. ⁴⁶Hã ra ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ag tỹ ti vĩ kafã sór mũ ra. Vãhã ag tóg ti ki jĕmĕ sór mũn tũ nĩ. Ti kamĕg ag tóg mũ, hã kỹ ag tóg ti ki jĕmĕ sór mũn tũ nĩ.

Ón kỹ Topě vĩ to professor ag jykre

(Mc 12.38-39; Lc 11.43-46; 20.45-46)

23 Kỹ Jesus tóg vĕnh kar kanhrãn mũ sir, ti mrĕ mũ tĩ ag mrĕ hã. Kỹ tóg ag mỹ: ²“Moisĕs vỹ ĕg jóg ag kanhrãn ja nĩgtĩ,” he mũ. “Ti nón Topě vĩ to professor ag tóg ĕg kanhrãn sór mũ, Fariseu ag ke gé,” he tóg. ³“Ag tỹ ãjag mỹ nĕn tó mũ ĕn ki króm nĩ. Ag vĩ kri fimnĩ. Ag tỹ nĕn han mũ ri ke han tũg nĩ jãvo, ag jykre kórĕg ĕn han tũg nĩ. Ājag kanhrãn há han ag tóg tĩ, hã ra ag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ, ãjag vĩ há ĕn ki. ⁴Ājag mỹ ag tóg vĕnh jykre kufy vin tĩ, hã ra ag hã tóg han sór tũ nĩgtĩ, vĕnh jykre kufy ĕn ti. ⁵Ag tỹ nĕn ũ há han kỹ ag tóg tỹ ũn mág nỹtĩ sór mũ sir, vĕnh kar tỹ ag vigve jĕ. Ag tỹ Topě mrĕ vĩ jĕ ag tóg ti vĩ rá tỹ ãjag nĩgĕ tógfĩg tĩ, ãjag kakã ke gé. Vĕsógfĩn ja tãpĕr tỹ ag tóg vĕsógfĩg tĩ. Topě jykre han jĕ ag tóg kur tóv mág tu tĩ gé. ⁶Festa ki ag tóg jĕn vĕn sór tĩ. Vĕnh kanhrãn jafã krĕm ag tóg vĕnh kãpov kỹ nỹtĩ. ⁷Cidade kuju ki vĕnh kar tóg ag mỹ: “ã mỹ há?” he tĩ, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ. Kỹ ag tóg ag to: “Senhor,” he tĩ gé, kỹ tóg ag mỹ sér tĩ. ⁸Ag jãvo jagnĕ mỹ: “Senhor,” he sór tũg nĩ, kỹ ag tỹ ãjag mỹ: “Senhor,” he mũ ra ag mỹ: “inh pi(jĕ) tỹ ũn mág nĩ,” hemnĩ. Ũn pir vỹ tỹ ãjag kri ke nĩ, hã vỹ: Topě, he mũ, jó ãjag tóg tỹ jagnĕ mrĕ ke nỹtĩ. ⁹Kỹ ũ mỹ: “ĕg jóg,” he tũg nĩ gé, ĕprã. Ũn pir vỹ tỹ ãjag jóg nĩ, hã vỹ: Topě, he mũ, kanhkã tá nĩ ĕn ti. ¹⁰Kỹ ũ tỹ ãjag mỹ: “ĕg kri tỹ ũn mág nĩmĩ,” he kỹ ag mỹ: “vó, kenh ke tũ inh nĩ,” hemnĩ gé. Ũn pir vỹ ãjag kri tỹ ũn mág nĩ, hã vỹ: Cristo, he mũ. ¹¹Ājag kãmĩ ũn mág ag jĕ ãjag ki rĩr há han, ãjag camarada tỹ ãjag ki rĩr há han tĩ ĕn ri ke. ¹²Ājag tỹ tag ki vĕsỹ tỹ ũn mág han sór nỹtĩn kỹ ãjag tóg tá tĕrenh ke mũ, ha vemnĩ. Ājag tỹ hã ra: “tỹ inh ũn sí nĩ,” hen kỹ ãjag tóg tá jãpřynh ke mũ, tỹ ũn mág ãjag nỹtĩnh mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

Topě vĩ to professor ag jagtar ke

(Mc 12.40; Lc 11.39-42, 52; 20.47)

¹³“Ón kỹ Topě vĩ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Jykre régre ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Topě vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ũ ag tóg ũ tỹ kanhkã tá nĩ ĕn tỹ tỹ ĕg pãi nĩ ve sór nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ag mỹ kanhkã ti nenh tĩ. Ag jãvo ãjag tóg ve sór tũ nĩgtĩ. Ājag tỹ kanhkã ve sór tũ nĩn kỹ ãjag tóg ũ ag mỹ nenh tĩ gé, ag tỹ vég tũ nĩ jĕ, ãjag ri ke,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴“Ón kỹ Topě vĩ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Jykre régre ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Topě vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ājag ne tóg ũn mĕn ter ja fag tũ mũn kãn tĩ. Kar kỹ ãjag tóg ón kỹ Topě mrĕ vĩ tĕj han mũgtĩ, ĕg tỹ ãjag to: “há ag nỹtĩ,” he jĕ. Hã kỹ Topě vỹ ãjag vóg kónãn kãfór han ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁵“Ón kỹ Topě vĩ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Jykre régre ãjag nỹtĩ,” he tóg. “Topě vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ājag ne tóg kuvar há ra mũ tĩ, ga mĩ, goj mĩ ke gé, ãjag tỹ ũ tỹ Israel ag jykre han sór mũ ũ jãvãnh jĕ. Hã jĕ ãjag tóg mũ mág han tĩ. Kỹ ãjag tỹ ũ ven kỹ ãjag tóg ti tỹ Japo krĕ han mũ sir, ti tỹ ón kỹ Topě vĩ mĕ jĕ, ãjag ri kĕn, ti tỹ nũgme ki kutĕ jĕ, inferno ĕn ki. Kỹ ti jykre pãno vỹ ãjag jykre pãno kãfór nỹ sir,” he tóg, Jesus ti.

¹⁶“Topě vỹ ãjag ve kónãn mỹr,” he tóg. “Kyvó ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ũ tỹ ki kagtĩg ag tatĩn mũ sór mũ. Hã kỹ ãjag tóg kygnĕg tĩ. Kỹ ãjag tóg ag kanhrãn kónãn tĩ. “ĕg tỹ ón kỹ: tag han jĕ sóg ke mũ, he sór kỹ ĕg tóg: “Topĕ jo ĩn krĕm nĩ ĕn vỹ ki kanhró nĩ,” henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ. “ĕg tỹ hã ra: Topĕ jo ĩn krĕm ouro tãn ĕn vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ ĕg tóg ón ke tũ nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. ¹⁷Vĕnhmỹ ti nĩ, ãjag vĩ tag. Krĩ tũ ãjag tóg nỹtĩ, kyvó ãjag tóg nỹtĩ. Ouro mỹ Topĕ jo ĩn kãfór nĩ? Vó’. Ouro vỹ tỹ Topĕ tũ nĩ, ti tỹ Topĕ jo ĩn krĕm nĩn kỹ. Hã kỹ tóg tỹ Topĕ tũ kar nĩ sir, ouro ti, ti jo ĩn ti ke gé. Ón kỹ: “Topĕ hã vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁸“Ājag vĩ vĕnhmỹ ũ vỹ nĩ gé. “Ón kỹ ĕg tóg: ĕg tỹ mesa kri ũn mỹ nĕn ũ pũn mũ ĕn vỹ ki kanhró nĩ, henh ke mũ,” he ãjag tóg tĩ gé. “ĕg tỹ hã ra: ĕg tỹ ũn mỹ ĕg mĕg pũn tĩ ĕn vỹ ki kanhró nĩ, hen kỹ ĕg ón ke tũ nĩ,” he ãjag tóg tĩ gé. ¹⁹Vĕnhmỹ ti nĩ gé, ãjag vĩ tag ti. Kyvó ãjag nỹtĩ mỹr. ĕg tỹ Topĕ mỹ ĕg mĕg pũn mũ mỹ mesa kãfór nĩ? Vó’. Topĕ jo ĩn krĕm mesa kri ĕg tóg ĕg mĕg ti pũn tĩ, hã kỹ tóg Topĕ mỹ há tĩ, ĕg mĕg ti, ĕg tỹ ti jo ĩn tá ti mỹ mesa kri ti pũn tugřĩn. ²⁰Ājag tỹ Topĕ jo ĩn krĕm mesa tón kỹ, kỹ ãjag tóg ĕg tỹ ĕg mĕg tỹ mesa ĕn kri pũn mũ ĕn tó tĩ gé. ²¹Ājag tỹ Topĕ jo ĩn tón kỹ, kỹ ãjag tóg Topĕ ti tó tĩ gé. ²²Ājag tỹ kanhkã tón kỹ, kỹ ãjag tóg Topĕ nĩgja tó tĩ gé, kỹ ãjag tóg Topĕ ti tó tĩ gé sir. Nĕn ũ pir vĕ, ti kar ti. Hã kỹ ón kỹ: Topĕ hã vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti.

²³“Ón kỹ Topě vĩ to professor,” he tóg. “Fariseu,” he tóg. “Krĩ régre ãjag nỹtĩ, kỹ Topě vỹ ãjag ve kónãn,” he tóg. “Ón kỹ ãjag tóg Topĕ mỹ ãjag jakré ki dízimo vin tĩ. Ājag jakré tỹ hortelã tỹ 10 (ke) nỹtĩn kỹ ãjag tóg Topĕ mỹ ũn pir nĩm tĩ, ãjag jakré tỹ erva doce tỹ ke gé, ãjag jakré tỹ cominho tỹ ke gé. Há ti nĩnh mũ vĕ. Hã ra ãjag tóg ti tỹ ĕg jyvĕn mũ ĕn han tũ nĩgtĩ. Vĕnh jykre kuryj han tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Ũn jagãgtar ag jagãgtãn tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Topĕ vĩ kri fig tũ ãjag tóg nĩgtĩ. Ājag tỹ ti vĩ ki króm tag tóg inh mỹ há nĩnh mũ vĕ, ha mẽ. Ājag tỹ ti tỹ ĕg jyvĕn ki króm mrĕ hã ãjag jakré ki dízimo vin (hã) ra tóg inh mỹ há nĩnh mũ vĕ, ha mẽ. Hã ra ãjag tóg ki króm sór tũ nĩgtĩ. ²⁴Kyvó ãjag nỹtĩ, hã ra ãjag tóg ag tatĩn mũ sór nỹtĩ. Topĕ vĩ ũ ki króm sór ãjag tóg tĩ, ti tỹ Topĕ mỹ tỹ nĕn ũ sí (hã) ra, kỹ ãjag tóg ti vĩ ũ mřynhm-ranh tĩ, ti tỹ Topĕ mỹ kórĕg pĕ (hã) ra. Kỹ tóg goj ki ka

ri ke nĩ. Ājag tỹ ka gón tũ nĩ jé ājag tóg kur ki kujĕg tĩ, kỹ tóg pan tĩ, goj ti. Hã ra ājag tóg cavalo tỹ goj ki ter mũ ra (ājag tóg) goj kórég ěn kron tĩ," he tóg, Jesus ti.

²⁵ "Ōn kỹ Topě vĩ to professor'," he tóg. "Fariseu'," he tóg. "Křĩ régre ājag nỹtĩ, kỹ Topě vỹ ājag ve kónãn," he tóg. "Copo venja kupég ājag tóg tĩ, pénky venja, hã ra ti kátá tóg kavĕj nĩ. Kỹ ājag vỹ ge nỹgtĩ gé. Jykre há nĩ ve ājag tóg nỹgtĩ gé, hã ra ājag tóg věnh jykre pãno han tĩ, hã vỹ: jãnkamy to ag lograr he tĩ, he mũ, ājag prũ tũ fag mré nỹ tĩ, he mũ gé. ²⁶ Kyvó ājag nỹtĩ, ājag tỹ tỹ Fariseu nỹtĩ ra. Ājag jykre pãno tovãnh nĩ, ājag jãnhkri nỹtĩ jé. Kỹ vãhã věnh kar vỹ ājag jykre há vég mũ," he tóg, Jesus ti.

²⁷ "Ōn kỹ Topě vĩ to professor'," he tóg. "Fariseu'," he tóg. "Křĩ régre ājag nỹtĩ, kỹ Topě vỹ ājag ve kónãn," he tóg. "Věnh kej sĩnvĩ ri ke ājag nỹtĩ. Sĩnvĩ nĩ ve ti nĩ, věnh kej ti, ěg tỹ pó tỹ kri tam kỹ, kar tinta tỹ pó to tĩn kỹ. Ti sĩnvĩ nĩ ve nĩ ra ti kátá tóg kórég nĩ. Věser vỹ krĕm nỹ nĩ, vēser vag mũ ti, ti kuka. ²⁸ Tag ri ke ājag nỹtĩ. Há nĩ ve ājag nỹtĩ. Jykre kuryj nĩ ve ājag nỹtĩ, hã ra ājag kátá tóg kórég nĩ, ājag jykre régre nỹtĩn kỹ, ājag tỹ Topě vĩ ki króm sór tũ nỹtĩn kỹ mỹr, ha mẽ," he tóg, Jesus ti.

Ūn jykre régre ag jagãgtar ke (Lc 11.47-51)

²⁹ "Ōn kỹ Topě vĩ to professor'," he tóg. "Fariseu'," he tóg. "Křĩ régre ājag nỹtĩ, kỹ Topě vỹ ājag ve kónãn," he tóg. "Ājag jóg'jóg ag vỹ Topě vĩ tó tĩ ag kãgtén ja nĩgtĩ. Jãvo ājag tóg ag kej sĩnvĩ han tĩ, ūn jykre kuryj han ja ag kej ti. ³⁰ Kỹ ājag tóg ag to: "ěg tỹ ěg jóg'jóg ag mré ga kri mũ hã ra ěg tóg ag kãgtén ke tũ nĩ vē," he ti. "Ag mré ěg ag vóg ke tũ nĩ vē," he ājag tóg tĩ, ón kỹ. ³¹ Hã ki ājag tóg ājag jóg'jóg ag tó tĩ. "Ěg jóg'jóg ag vỹ ag kãgtén, Topě vĩ tó tĩ ag," he ājag tóg tĩ. "Ū tỹ ag kãgtén mũ ag krĕ'krĕ vỹ tỹ ěg nỹtĩ," he ājag tóg tĩ. ³² Kuri ājag jóg'jóg ag ri ke han nĩ, kuri ājag jóg'jóg ag tỹ ūn kãgtén ja tỹ ěn ag kãgtén nĩ, ājag tỹ tỹ ājag jóg'jóg ag krĕ'krĕ nỹtĩn kỹ," he tóg, Jesus ti. ³³ "Pỹn ri ke ājag nỹtĩ, mĩg ri ke ājag nỹtĩ. Ājag pi(jé) nũgme ki vár ke tũ nĩnh ke mũ', inferno ki'," he tóg. ³⁴ "Hã kỹ sóg ājag mỹ Topě vĩ tó tĩ ag jĕgnĕnh ke mũ, věnh vĩ há tó mũ ag, Topě vĩ rán tĩ ag. Ag jĕgnĕ jé sóg ke mũ, ag tỹ ājag jyvĕn jé. Kỹ ājag tóg ag kãgtén ke mũ gé, ha vemnĩ. Ka to ājag tóg ag sanh ke mũ. Ag mrãnmrãn jé ājag tóg ke mũ, ājag tỹ věnh kanhrãn jafã krĕm. Cidade kar ki ājag tóg ag nón mũnh mũ, ājag tỹ ag vóg kónãn jé. ³⁵ Hã kỹ tóg ājag tỹ ūn jykre kuryj kar kãgtén mũ ri ke nĩ. Ūn tỹ hĕn ri ke ag kãgtén ag tóg huri, ěprã ke ag, hã ra tóg ājag tỹ ag kãgtén kãn ri ke nĩ sir, Abel, Abel nón ke ag mré hã, Zacarias ěn mré hã, Baraquias kósin ěn. ěn tỹ ājag tóg Topě jo ĩn jo ti tén ja nĩ, Topě mỹ nĕn ū pũn jafã ěn tá ājag tóg ti tén ja nĩ, Zacarias ěn. ³⁶ Ājag mỹ sóg tó mũ, ha mẽ. Ājag hã to ti jũnh ke mũ, Topě ti, ājag jóg'jóg ag tỹ ag kãgtén tugrĩn, ājag tỹ ag kãgtén tugrĩn ke gé," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to há nĩ (Lc 13.34-35)

³⁷ Kỹ tóg Jerusalém ki ke ag to věmén mũ. Fe kaj han tóg, ag to, kỹ tóg: "Jerusalém tá ke ag mỹ sóg tag tó sór mũ, ha mẽ," he mũ. "Topě vĩ tó tĩ ag kãgtén ag tóg tĩ. Topě tỹ ag mỹ ūn jĕgnĕg tĩ ag pin ag tóg tĩ, pó tỹ, ag tỹ ag kãgtén jé. Isỹ ag věnh mãn há tóg tĩ vē, isỹ ag ki rĩr jé, Jerusalém tá ke ag, hã kỹ sóg ag jé prĕr tỹ hĕn ri ke han mũ. Garĩnh fi jykre ri ke han sór isóg mũ vē, ag mỹ. Garĩnh fi vỹ ě krĕ kri jĕ nĩ, fi tỹ ag vēsýrĕnh tũ nĩ jé ke vē. ěn ri ke han sór sóg mũ vē, hã ra ag tóg ke jãvãnh nỹtĩ. ³⁸ Hã kỹ ag tóg ag jamã pũn kãn ke mũ, kỹ vãpũr vē sir. Ū vỹ kãnhmar tá nĩg mãn ke tũ nĩ ha, ag tỹ cidade kókén ja tá. ³⁹ Hã kỹ sóg ag mỹ ke mũ. Inh ve mãn ke tũ ag nĩ ha (mỹr). Kejĕn ag tóg iso: "Topě tỹ ti jĕnĕ ja vē," hĕnh ke mũ. "Topě vỹ ti ve há han, ti tỹ ti jiji tó kãtĩg kỹ," he jé ag tóg ke mũ iso, kejĕn. ěn kã ag tóg inh ve mãn ke mũ," he tóg, Jesus ti.

Topě jo ĩn kókén kỹ nĩnh ke (Mc 13.1-2; Lc 21.5-6)

24 Kỹ Jesus tóg Topě jo ĩn tá kãkutĕ kỹ tĩ mũ sir. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ, kỹ ag tóg ti mỹ Topě jo ĩn ěn ag venven mũ sir. ² Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "ājag mỹ pó tỹ ĩn mág tag ag vigvég mũ'?" he mũ. "Kejĕn pó tóg jagnĕ kri nỹtĩ mãn ke tũ nĩ ha. Ag tỹ gũm ke kãn ke vē. Ki hã sóg tó mũ," he tóg, Jesus ti.

Ěg jagtar ke

(Mc 13.3-13; Lc 21.7-19)

³ Kar kỹ tóg křĩ tỹ Oliveiras ra tĩ mũ sir. Ti tỹ tá nĩ kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg vyr mỹ ti ki jĕmĕnh kãmũ mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: "ěg mỹ ti kurã ti tó," he mũ. "Ěg tỹ ne ve kỹ ěg ti kurã ki kanhró nỹtĩnh mũ, ě kãtĩg mãn ke kurã ěn ti, nĕn kar tũg ke kurã ěn ti?" he ag tóg ti mỹ. ⁴ Kỹ tóg ag mỹ: "ker ū ājag lograr hé hĕ'," he mũ. ⁵ "Cristo vỹ tỹ inh nĩ," he jé ag tóg ke mũ, inh jyjy tó kỹ. Ū tỹ hĕn ri ke ag tóg tag tónh ke mũ, kỹ ū tỹ hĕn ri ke ag tóg ag vĩ kri nĩm ke mũ. ⁶ Vĕnh génh to vēme mẽ jé ājag tóg ke mũ, tag ki věnh génh to, kuvar há tá věnh génh to ke gé. To jũrũn ke tũg nĩ, hã ra. Vĕnh génh ěnh ke vē. Hã ra kurã tỹ ěgno to hã ke vē ver. ⁷ Nação ag tỹ jagnĕ kato tĕgtĕnh ke vē, pã'i krĕm ke ag tỹ pã'i ū krĕm ke ag to jũnh ke vē. Kỹ ga tỹ ragra ke tỹ hĕn ri ke han ke vē, ěmã tỹ hĕn ri ke ki. Vĕjĕn tỹ tũ' hĕnh ke vē gé. ⁸ Hã ra ājag jagãgtar ke věnh ven ven vē ver," he tóg, Jesus ti.

⁹ "Kar kỹ ājag jagtar ke mũ, ājag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ tugrĩn. Ājag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, ājag kãgtén jé ag tóg ke mũ gé. Nação kar vỹ ājag to vĩ kónãn ke mũ gé, ājag tỹ inh jiji tó tugrĩn. ¹⁰ Kỹ ū tỹ hĕn ri ke ag vỹ isogvãnh ke mũ sir, ěn kã. Ājag mré ke fag tó jé ag tóg ke mũ, inh kato vãsãnsãn mũ ag mỹ, kỹ ag tóg jagnĕ to vĩ kónãn tãvĩ han ke mũ gé. ¹¹ Ōn kỹ inh vĩ tó tĩ ag vỹ junjun ke mũ gé, kỹ ag tóg ūn e krĩnkrĩn ke mũ sir, ag tỹ isogvãnh jé. ¹² Kỹ věnh kar vỹ věnh jykre pãno to há nỹtĩnh mũ, hã kỹ ū tỹ ón kỹ iso há sí nỹtĩ ěn ag tóg isogvãnh ke mũ gé, ūn e ag. ¹³ Hã ra ū tỹ isovãnh tũ pĕ

ën ag tóg krenkren ke mü. ¹⁴ Kÿ nação kar vÿ vënh ví sér mënň mü, ga kar mĩ hä, kÿ ag tóg Topë tÿ tÿ ëg pä'i nĩnh ke ën mënň mü ha. Ag tÿ më kãn kÿ kurã tÿ ëgno vë sir," he tóg, Jesus ti.

Ëg jagãgtar mág pë ti (Mc 13.14-23; Lc 21.20-24)

¹⁵ "Kejën äjag tóg vãhä sir äjag tÿ nén (ũ) kamëg tĩ ën venh ke mü, ëg kavénh mü ën ti," he tóg. "Topë ví tó tĩ tÿ Daniel vÿ ti tó ja nĩgtĩ. Topë jo ĩn tá tóg jënh mü, ëg kavénh mü ën ti," he tóg, Jesus ti. (Û tÿ vënh rá tag to ke mü ën jé ki kanhró nĩ.) ¹⁶ Äjag tÿ ti ve kÿ ga tÿ Judéia ki ke kar ag jé vënh pigjunh müjëg, pãnónh ra, fag mré hä. ¹⁷ Û tÿ re tá nĩ ën jé kãra rá tũg nĩ, ti ĩn ki, ti tũ män jé. ¹⁸ Kÿ ù tÿ ä japÿ tá jë ën jé vÿn ke tũg nĩ gé, ti kur män jé. ¹⁹ Ûn kufy fag jagtar mág ke vë, kurã ën kã, ù tÿ gĩr pygfãm mü fag ke gé. ²⁰ Topë mré vĩmnĩ, ti tÿ kusa kã vënh ven tũ nĩ jé, ti tÿ vënhkãn ke kurã kã vënh ven tũ nĩ jé. ²¹ Jagtar mág tÿ ge han ja tũ ëg tóg nÿtĩ, Topë tÿ mundo han jãn ki. Kÿ ëg ge han män ke tũ nĩ gé, kar kÿ. ²² Ëg tÿ kurã ki jagtar ke mü ën vÿ e nÿtĩnh mü vë, hä ra tóg térem kÿ nÿtĩ nĩ, Topë tÿ ùn kuprëg ja ën ag tugrĩn. Ti tÿ térem tũ nĩ (mũ) ra ù vÿ kren ke tũ nĩ vë, ag jagtar mág ën to," he tóg, Jesus ti.

²³ "Ën kã ù tÿ äjag mÿ: Cristo vÿ tag kã jë nĩ, he mü ra kri nĩm tũg nĩ, ag tÿ: tãtã ti jë nĩ, he mü ra. ²⁴ Õn kÿ Cristo ag vÿ vënh venven ke mü, ón kÿ Topë ví tó tĩ ag ke gé. Ëg tÿ nén han vãnh hyn han jé ag tóg ke mü, mi-lagre tÿ hën ri ke ti, ón kÿ Cristo ën ag. Ag tÿ vënh kar krĩn kónãn sór vë, ag tÿ kygnë jé, Topë tÿ ùn kuprëg ja ën ag mré hä, hën ri ke mũn. ²⁵ Äjag mÿ sóg tó kãn mü, ti kutënh ke to hä," he tóg, Jesus ti.

²⁶ "Kejën ag tóg äjag mÿ: ëmã kórëg tá tóg jë, Cristo ti, henh ke mü. Ra ti venh mü tũg. Ag tÿ äjag mÿ: ĩn kãtã tóg nĩ nĩ, he mü ra kri fi tũg nĩ. ²⁷ ĩnh kãtĩg män ke vÿ ta tÿ kóm kóm ke ri ke nĩ. Ti tÿ kóm kóm ke kÿ ëg tóg nén kar vég tĩ, rá jur ja tá, rá pur ja tá ke gé. ĩnh kãtĩg män ke vÿ ri ke nĩnh mü. Tÿ sóg ëprã ke fi kósin nĩ," he tóg, Jesus ti.

²⁸ "Nén ù ter nÿgja ri ke ti nĩ gé. Hä tá tóg vënh män tĩ, jãtã ti. Tag ri ke ti nĩnh mü, ĩnh kãtĩg män ke ti," he tóg, Jesus ti.

Topë kósin kãtĩg män ke (Mc 13.24-27; Lc 21.25-28)

²⁹ "Jagtar ën kar kÿ rá vÿ nhyr ke mü, kÿ kysã vÿ jën-grë he män ke tũ nĩ gé. Krĩg vÿ vár ke mü gé, kanhkã krëm. Ëg tÿ kanhkã tá nén vég tũ kar ën vÿ ragra ke kãn mü gé. ³⁰ Kÿ vãhä ëprã ke fi kósin vÿ vënh ven ke mü, kanhkã tá. Kÿ ga kri mü kar ag vÿ kygfÿ kãn ke mü sir, povo kar ti, ag tÿ ĩnh kãtĩg ven kÿ. Kanhkã góg kãmĩ sóg térenh ke mü. Kÿ sóg tar pë nĩnh mü, ha vemnĩ, kÿ ĩnh ve vÿ kókov pë nĩnh mü gé. ³¹ Kÿ sóg isÿ jëgnë jafã ag jëgnënh mü, ag tÿ ténntén kynkyn jé, kÿ ag tóg isÿ ùn kuprëg mü ag jé prënrënrë kãn ke mü sir, ga kar mĩ hä, kanhkã fyr mĩ hä," he tóg, Jesus ti.

Ka tÿ figueira to comparação (Mc 13.28-31; Lc 21.29-33)

³² "Ka tÿ figueira to ki kanhrãn nĩ, to comparação han kÿ. Ka tÿ figueira pë tánh kÿ, ti féj tãg han kÿ tóg kakó tĩ sir, ëkré tygtãnh kurã ti. ³³ Ri ke ti nĩ, äjag tÿ ĩnh kãtĩg män ke kurã ki kanhró nÿtĩnh ke mü ti. Äjag tÿ isÿ äjag mÿ nén tó mü tag ve kÿ tóg sir kakó tĩnh ha, kakó tãvĩ tóg tĩnh ha, ĩnh kãtĩg män ke ti, ën kã. ³⁴ Sÿ ke há vë, hä kÿ sóg tag tó mü, ha më: ùri ùn rĩnrĩr mü ag tÿ nén kar ën venh ke vë, ag kãgter ke to hä. ³⁵ Kanhkã vÿ tũ' henh ke mü, ga ti ke gé. Jãvo ĩnh ví vÿ tũ' henh ke tũ nĩ," he tóg, Jesus ti.

Jesus kãtĩg män ke kurã (Mc 13.32-37; Lc 17.26-30, 34-36)

³⁶ "Hã ra ù pi(jé) isÿ kurã ki kãtĩg män ke mü ki kanhró nĩ, hora ki ke gé. Topë tÿ jëgnë jafã ag pi(jé) ki kanhró nÿtĩ. ĩnh pi(jé) ki kanhró nĩ gé. Ëg jóg mág hä vÿ ä pin kÿ ki kanhró nĩ, kurã kã nén kutënh ke mü ën ki. ³⁷ ĩnh kãtĩg män ke kurã vÿ Noé tÿ ga mĩ tĩg ja ën ri ke nĩnh mü. ³⁸ Ta kutë to hä ag tóg jën ja nĩgtĩ, kron ja nĩgtĩ, jagnë tÿ prüg ja nĩgtĩ, jagnë tÿ mén ja nĩgtĩ, Noé mré ke ag. Ën kã kejën Noé tóg barco tÿ ĩn kãra rá mü. ³⁹ Hã ra tóg ag mÿ tÿ nén ù tũ tĩ, ti tÿ barco kãra rá mü ti. Kejën ta tóg kutë mü, kÿ goj tóg var mü sir. Kÿ ag tóg kãgter kãn mü sir vãhä. Ge ti nĩnh mü, ëprã ke fi kósin kãtĩg män kÿ, ĩnh kãtĩg män kÿ mÿr. ⁴⁰ Ën kã ùn régre ag vÿ äjag japy ki rãnrãj ke mü. ĩnh kãtĩg män kÿ sóg ùn pir jé prër ke mü, jãvo ti régre vÿ tá jënh mü sir. ⁴¹ Ûn régre fag vÿ ëgtynyn nÿtĩnh mü, jagnë mré, kurã ën kã. Kÿ sóg ùn pir fi jé prër ke mü, jãvo fi régre fi vÿ tá jënh mü gé sir. ⁴² Vënh ki ëmëmñĩ, nür tũ ri ke han nĩ. ĩnh kãtĩg ke hora ki kagtĩg äjag tóg nÿtĩ. Äjag Senhor vÿ tÿ ĩnh nĩ," he tóg.

⁴³ "Kÿ tag to jykrén nĩ, ha më. Ëg pi(jé) ù tÿ ëg tÿ nén péju sór mü kãtĩg ke ki kanhró nÿtĩ. Ëg tÿ ti kãtĩg ke tÿ hora ki kanhró nÿtĩ ra ëg tóg to ëg tÿ nén ki rĩr mü vë, kÿ ù pi(jé) ëg ĩn kãra rãnh ke mü vë. Hä ra ëg tóg ki kagtĩg nÿtĩ. ⁴⁴ Ge ti nĩ, ĩnh kãtĩg män ke ti. Ha vënh kãn, ha vënh ki ëmë. Ëprã ke fi kósin vÿ kãtĩg ke mü, äjag tÿ ĩnh kãtĩg ke to jykrén tũ ra," he tóg, Jesus ti.

Ûn camarada ag to comparação (Lc 12.41-48)

⁴⁵ Kÿ tóg ag mÿ ä kãtĩg män ke tó män mü. "Kejën patrão ù tóg hë ra tĩg sór mü," he tóg. "Kÿ tóg ä camarada ag kã ù tÿ pä'i han mü, ti tÿ ti jo ä mré camarada ag ki rĩr jé. Û tÿ ä rãnrãj ki rĩr há han tĩ ën kuprëg tóg mü, ti tÿ ag mÿ vëjën ven jé, vëjën ke horan ki. ⁴⁶ Ti tÿ ag ki rĩr há han kÿ ti patrão vÿ ti mÿ ví há han ke mü, ti kãtĩg män ken kã. ⁴⁷ Ti tÿ pä'i han jé tóg ke mü, ti tÿ ti tũ ki rĩr kãn jé sir. Ki hä sóg tó mü, ha më. ⁴⁸ Kejën ti camarada ù tóg hä ra jykre pãno nĩ. Kÿ tóg tag to jykrén mü. "Ëg patrão vÿ kãtĩg vãnh han mü," he tóg mü sir, ùn jykre pãno ën. ⁴⁹ Kÿ tóg ä mré camarada ag vóg kónãn mü sir, ag mrãnrãnrã kÿ. Kÿ tóg ùn kronkron tĩ ag mré kron mü gé sir, jën mág han tóg mü gé sir.

⁵⁰ Kÿ ti patrão vÿ ti kãnhmÿ kãtÿg ke mÿ sir, ti tÿ ti kãtÿg ke kurã ki kagtÿg nÿn kÿ, ti horan ke gé, ùn jykre kórég ên ti. ⁵¹ Æ kãtÿg kÿ tóg ti kapãn ri ke han ke mÿ sir, kÿ tóg ti fón ke mÿ gé sir, ùn jykre régre ag mré. Tá ag tóg jagtar ke mÿ, ãjag já tÿ ag tóg gyngyn ke mÿ, tÿ ag tóg gangan ke mÿ, jÿ kÿ, ùn jykre kórég ên ag," he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ù tÿ ti rãnhraj han kónãn mÿ kãmén há vë.

Tátãg tÿ 10 (ke) fag to comparação

25 Kÿ Jesus tóg ag mÿ ã kãtÿg mãn ke ên kãmén mãn mÿ, kÿ tóg ag mÿ: "ên kã ù tÿ kanhkã tá nÿ ên tÿ tÿ êg pã'i nÿnh ke vÿ ge nÿnh mÿ, ha mÿ," he mÿ. "Tátãg fag ri ke ti nÿnh mÿ. ù tÿ 10 (ke) fag vÿ nÿtÿ, tátãg fag. Vënh kyprÿg ve jé fag tóg lampião vÿn kÿ mÿ mÿ, ùn prÿg mÿ ên kato. ² Fag tÿ 5 (ke) fag vÿ jykre kórég nÿtÿ, jãvo ù fag vÿ jykre há nÿtÿ, ù tÿ 5 (ke) ù fag. ³ Kÿ ùn jykre kórég fag vÿ vÿrmÿ azeite ma mÿ ja tÿ nÿ, há ra tóg sÿn kÿ lampião kãkã nÿ nÿ. ⁴ Fag jãvo ùn jykre há fag vÿ azeite ma mÿ mÿ, vÿrmÿ. ⁵ Há ra tóg kãtÿg vãnh han mÿ, ùn prÿg mÿ ti. Kÿ tóg kejën fag nÿgnÿr há tÿ sir, ti jun tÿg ki, kÿ fag tóg nÿgnÿr kãn mÿ sir. ⁶ Meia noite ki vënh vÿ tóg mÿ há tÿ, kÿ tóg: "!.nÿgnÿ ra..!" he mÿ. "!.Ûn prÿg mÿ vÿ kãteg..!" he tóg. "!.Ha ti venh kãmÿ jeg..!" he tóg. ⁷ Kÿ tátãg ên fag vÿ nÿgnÿg kÿ fag lampião gruggrug mÿ sir. ⁸ Kÿ ùn jykre kórég fag vÿ ùn jykre há fag mÿ azeite to vÿ mÿ. "Êg mÿ ãjag azeite vënh kãpãm. Nhÿn ke ti nÿtÿ ha, êg lampião ti," he fag tóg mÿ. ⁹ Há ra ùn jykre há fag tóg fag mÿ: "vó," he mÿ. "Êg tÿ ãjag mÿ vënh kãpãm kÿ tóg êg mÿ kã kyn ke mÿ gé, ãjag ri kén. Negócio ra mÿjÿg, ãjag tÿ azeite ven jé," he fag tóg mÿ. ¹⁰ Kÿ fag tóg mÿ mÿ. Fag gunja tá tóg jun mÿ sir, ùn prÿg mÿ ti. Kÿ fag tóg ti mré mÿ mÿ sir, ùn lampião gru nÿtÿ fag. Vënh kyprÿg ve jé fag tóg mÿ mÿ, kÿ ag tóg jãnkã ti nÿfénh mÿ sir, ùn jykre kórég fag jÿ. ¹¹ Kÿ vãhã tátãg ù fag vÿ tá junjun mÿ gé sir, kÿ fag tóg ti mÿ: "Senhor', Senhor'," he mÿ sir. "Êg mÿ nón," he fag tóg. ¹² Há ra tóg fag mÿ: "ãjag ki kagtÿg sóg nÿ, mÿr, ha mÿ," he mÿ," he tóg, Jesus ti. ¹³ "Hã kÿ sóg ãjag mÿ: vënh ki rÿr, nÿr tÿ ri ke han kÿ, he mÿ. Kãtÿg jé sóg ke mÿ. Há ra ãjag tóg inh kãtÿg ke kurã ki kagtÿg nÿtÿ, inh hora ki ke gé. Há kÿ inh jãvãnh to krónh ke tÿg nÿ," he tóg, Jesus ti.

Û camarada ag to comparação

(Lc 19.11-27)

¹⁴ Kÿ Jesus tóg: "inh kãtÿg mãn ke vÿ tag ri ke nÿnh mÿ gé, ha mÿ," he mÿ. "Kejën ù tóg ga ù venh tÿg sór mÿ, kÿ tóg ã camarada ag jé prÿr mÿ, ti tÿ ag mÿ ã tÿ nÿn kar vënh kãpãm jé, ã jãnkamy kar. ¹⁵ Û mÿ tóg jãnkamy kãmur tÿ 5 (ke) vin mÿ, ù mÿ tóg ti kãmur régre vin mÿ, ù mÿ tóg ti kãmur pir nÿm mÿ. Ûn krÿ há ên mÿ tóg ti kãmur e vin mÿ, ùn krÿ pãgsÿ ên mÿ tóg ti kãmur pir nÿm mÿ. ¹⁶ Kÿ ù tÿ ti kãmur tÿ 5 (ke) mäg mÿ ên vÿ tÿ mÿ. Jãnkamy ên tÿ rãnhraj mäg han kÿ tóg kejën ù tÿ 5 (ke) ù mäg mÿ, kÿ ti tÿ vÿ tÿ ti kãmur tÿ 10 (ke) nÿtÿ sir. ¹⁷ Kÿ ù tÿ ti kãmur régre mäg mÿ ên vÿ tÿ rãnhraj mÿ gé. Ti kãmur régre ù mäg tóg mÿ sir, ã rãnhraj to, kÿ

tóg tÿ 4 (ke) nÿtÿ. ¹⁸ Ag jãvo ù tÿ ti kãmur pir mäg mÿ ên vÿ ã tÿ nÿg tÿ mÿ sir. Æ patrão tÿ ti mÿ jãnkamy nÿm ên nÿg tóg mÿ, mÿr, ha mÿ.

¹⁹ Kejën ag patrão vÿ vÿn ke mÿ sir, si há tÿ kÿ. ²⁰ Kÿ ti camarada tóg ti venh kãtÿ mÿ, ù tÿ ti kãmur tÿ 5 (ke) mãn ja ên ti. Kÿ tóg ti mÿ ù tÿ 5 (ke) ù ên ven mÿ sir, ti ganho ti, kÿ tóg ã patrão mÿ: "ù tÿ 5 (ke) vin ã tóg inh mÿ," he mÿ, "há ra sóg tÿ rãnhraj kÿ ù tÿ 5 (ke) ù mãn ja nÿ," he tóg. ²¹ Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: "jykre há ã tóg nÿ," he mÿ. "Æ tÿ ki rÿr há han ã tóg nÿ mÿr. Nÿn sÿ ki rÿr há han ja ã tóg nÿg tÿ, kÿ sóg ã mÿ nÿn ù e vin sór mÿ, ã tÿ ki rÿr jé. Æ patrão fe tÿ mÿn ke ã mÿr. Há inh mré kãtÿg," he tóg, ti patrão ti. ²² Kÿ ti camarada ù tóg jun mÿ gé, ù tÿ ti kãmur régre mãn ja ên ti. Kÿ tóg ti mÿ: "inh mÿ ã tóg ti kãmur régre vin ja nÿ," he mÿ. "Tÿ rãnhraj kÿ sóg ùn régre ù mã. Há vë ha," he tóg. ²³ Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: "jykre há ã tóg nÿ," he mÿ gé. "Æ tÿ ki rÿr há han ã tóg nÿ mÿr. Nÿn sÿ ki rÿr há han ja ã tóg nÿg tÿ, kÿ sóg ã mÿ nÿn ù e vin sór mÿ, ã tÿ ki rÿr jé. Æ patrão fe tÿ mÿn ke ã mÿr. Ha inh mré kãtÿg," he tóg, ti patrão ti.

²⁴ Kÿ ti camarada ù tóg jun mÿ gé sir, ù tÿ ti kãmur pir mãn ja ên ti. Kÿ tóg ti mÿ: "Senhor'," he mÿ. "Vÿ tar han ã tóg tÿg tÿ, ki kanhró sóg nÿ. Æ tÿ nÿn krãn ja tÿ ên mäg ã tóg tÿg tÿ, ã tÿ ti fy vãm tÿ ra ã tóg ti kanÿ ve sór tÿg tÿ. ²⁵ Há kÿ sóg mÿmÿg kÿ ti kãmur né. Æ tÿ ti há vë ha," he tóg, ti patrão mÿ. ²⁶ Kÿ ti patrão tóg ti mÿ: "jykre kórég ã tóg nÿ," he mÿ. "Æ tÿ ki rÿr kónãn ã tóg nÿ mÿr. Inh mÿ isÿ nÿn krãn ja tÿ mäg tÿg tÿ? Inh mÿ isÿ nÿn ù fy vãm tÿ ra ti kanÿ ve sór tÿg tÿ? Há ki kanhró ã mÿ nÿ? ²⁷ Æ tÿ ne jé inh jãnkamy tÿ banco ki rãnhraj tÿ ag mÿ vin ja tÿ nÿ nÿ? Kÿ sÿ ti juro ven kÿ sóg isÿ kãfór mãn ke vë vë. ²⁸ Ti tÿ ma ra," he tóg mÿ sir, polÍcia ag mÿ. "Inh camarada ù mÿ nÿm, sÿ ti mÿ nÿm ja ên ti. ù tÿ ti kãmur tÿ 10 (ke) mäg mÿ ên mÿ nÿm, ti kãmur pir tÿ, sÿ ùn jykre kórég tag mÿ nÿn nÿm ja ên ti," he tóg, ag patrão ti, polÍcia ag mÿ," he tóg, Jesus ti. ²⁹ "Ge ti nÿ. Ûn tÿ mäg vÿ mãn mãn mÿ, kÿ tóg ti mÿ tÿ' henh ke tÿ pÿ nÿ. Ûn tÿ tÿ ên tÿ sÿ mãn jé ag tóg ke mÿ, kÿ tóg tÿ tÿ nÿ sir," he tóg, patrão ti. ³⁰ "Kÿ inh camarada kórég tag fón, kutyg ja ên kãkã. Tá ag tóg jagtar tÿ, ãjag já tÿ ag gyngyn ke tÿ, vëso jÿ kÿ," he tóg, patrão ti," he tóg, Jesus ti, ã tÿ ã kãtÿg mãn ke kãmén kÿ.

Jesus tÿ vënh kar jykre tugnÿm ke

³¹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: "ëprã ke fi kósin ên kãtÿg mãn kÿn ge nÿnh mÿ, ha mÿ," he mÿ. "Inh kãtÿg mãn kÿ sóg tar pÿ kãtÿ mÿ, sÿnvÿ. Isÿ jÿgnÿ jafã ag vÿ inh mré kãmÿnh ke mÿ. Kÿ sóg inh nÿgja kri nÿnh ke mÿ sir, kÿ inh jykre tar vÿ vënh ven ke mÿ. ³² Kÿ ëprã ke kar vÿ inh jo vënh mãn kãn ke mÿ sir. Kÿ sóg vënh kar vënh kãpãm ke mÿ sir, ha mÿ. Carneiro mré cabrito ki rÿr tÿ ên vÿ kejën ã mÿg vënh kãpãm tÿ. Carneiro ag tÿ tóg vÿrmÿ vin tÿ, cabrito ag tÿ ke gé. ³³ Kÿ tóg carneiro ag tÿ ã pÿgja tá vin tÿ, jó tóg cabrito ag tÿ ã jakãnh tá vin tÿ. Tag ri ke han jé sóg ke mÿ. ³⁴ Tÿ sóg vënh kar kri pã'i mäg nÿnh mÿ, kurã ên kã. Kÿ sóg inh pÿgja tá nÿtÿnh ke mÿ ag mÿ: "ha inh mré kãmÿ jÿg," henh ke mÿ. "Inh

panh vỹ ãjag to ví há han mũ mỷr. Topẽ tỹ ga tãg mré kanhkã tãg venh kãmũ jẽg. Topẽ tỹ ga han kurã ên kã tóg ãjag hã kuprẽg ja nĩ, ãjag tỹ ti tỹ ga tãg mré kanhkã tãg tag ve jé. ³⁵ Kejẽn sóg kókĩr nĩ ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg inh jẽn. Isỹ kron há nĩn kỹ ãjag tóg inh mũ goj jun. Isỹ ãjag ãn tá jun kỹ ãjag tóg inh mũ: “ha kãrã, ẽg mré nĩ,” he ja nĩgtĩ gé. ³⁶ Inh kur tũ nĩn kỹ ãjag tóg inh mũ kur vin. Inh kaga nĩn kỹ ãjag tóg inh venh kãmũ ja nĩgtĩ. Ise kỹ jẽ kỹ ãjag tóg inh venh kãmũ ja nĩgtĩ gé,” he jé sóg ke mũ ag mỷ,” he tóg.

³⁷ “Kỹ ãn jykre kuryj tag ag vỹ inh mũ: “Senhor’,” henh ke mũ. “Ëg hẽ kã ã kókĩr vé, ẽg tỹ ã mỷ vễjẽn ven jé? Ëg hẽ kã ã kron há tí vé, ẽg tỹ ã mỷ goj ven jé? ³⁸ Æ hẽ kã ẽg ãn tá jun, ẽg tỹ ã mỷ: “ha kãrã,” he jé? Ëg hẽ kã ã kur tũ vé, ẽg tỹ ã mỷ kur vin jé? ³⁹ Ëg hẽ kã ã kaga vé, ẽg hẽ kã ã se vé, ẽg tỹ ã venh kãmũ jé? Ki kagtĩg ẽg nỹtĩ,” he jé ag tóg ke mũ, inh mũ.

⁴⁰ Kỹ sóg ag mỷ: “ũn jagãgtar ag jagãgtãn ja ãjag tóg nĩgtĩ, inh mré ke ag, hã ra tóg ãjag tỹ inh jagãgtãn ri ke nĩ, ãjag tỹ ag jagãgtãn ja ti, ki hã sóg tó mũ,” he jé sóg ke mũ, isỹ tỹ pã'i mág nĩn kỹ,” he tóg, Jesus ti.

⁴¹ “Kỹ sóg inh jakãnh tá nỹtĩ ag mỷ: “ha mũjẽg, tãra,” henh ke mũ gé. “Inh panh vỹ ãjag mỷ ví kónãn. Pĩ nhyr vãnh ra mũjẽg. Nén-Kórég mỷ tóg kar kỹ nĩ, pĩ nhyr vãnh ẽn ti, Nén-Kórég tỹ jẽgnẽ jafã ag mỷ tóg kar kỹ nĩ gé. Æn ra mũjẽg. ⁴² Inh kókĩr ra ãjag pi(jé) inh mũ vễjẽn ven'. Isỹ kron há ra ãjag pi(jé) inh mũ goj jun'. ⁴³ Isỹ ãjag ãn tá jun mũ ra ãjag pi(jé) inh mũ: “ha kãrã,” he ja nĩgtĩ. Isỹ kur tũ ra ãjag pi(jé) inh mũ ù vin'. Inh kaga nỹ ra, ise kỹ jẽ ra ãjag pi(jé) inh venh kãmũ ja nĩgtĩ,” he jé sóg ke mũ,” he tóg.

⁴⁴ “Kỹ ag tóg inh mũ kenh ke mũ gé. “Senhor’,” he jé ag tóg ke mũ gé. “Ëg hẽ kã ã kókĩr vé, ã kron ha ti? Æ hẽ kã ẽg ãn tá jun? Ëg hẽ kã ã kur tũ vé, ã kaga ti, ã se ti, ẽg tỹ ã ki rĩr jé? Ki kagtĩg ẽg nỹtĩ,” he jé ag tóg ke mũ gé.

⁴⁵ Kỹ sóg ag mỷ: “ũn jagãgtar ag jagãgtãn ja tũ ãjag tóg nĩgtĩ,” henh ke mũ, “hã kỹ tóg ãjag tỹ inh jagãgtãn tũ ri ke nĩ, ki hã sóg tó mũ, mỷr, ha mẽ,” he jé sóg ke mũ. ⁴⁶ Kỹ ag tóg jagãgtar kenh ke mũ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ag jagtar ke ti. Ag jãvo ãn jykre há ag vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Jesus tén sór

(Mc 14.1-2; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

26 Vãhã tóg tó kãn ja nĩgtĩ, ti tỹ nén tónh ke ja ti, Jesus ti. Kỹ tóg ã mré mũ tí ag mỷ: ² “kurã régre tũg kỹ tóg ẽg festa mág tỹ Páscoa nĩ,” he mũ. “Ën kã ag tóg ẽprã ke fi kósin ti senh ke mũ, kỹ ag tóg ti fẽg ke mũ, ka to ti sa jé. Inh hã vẽ,” he tóg, Jesus ti.

³ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i mág ag vỹ vễnh mãn mũ sir, Topẽ ví to professor ag mré hã, kófa ag mré ke gé. Pã'i mág ãn tá ag tóg vễnh mãn mũ sir, pã'i ẽn jijin hã vỹ: Caifás, he mũ. ⁴ Kỹ ag tóg Jesus se to jykrén mũ sir. Ag tỹ ti vatánh tá ti kãgmĩ sór vẽ, ti se jé, ti tén jé.

⁵ Kỹ ag tóg to jykrén kỹ: “festa tag to mẽ jé ẽg tóg ke mũ ver,” he mũ. “Ëg tỹ festa kã ti se kỹ vễnh génh mág

hỹn tóg kutẽnh mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg mũ sir jagnẽ mỷ.

Jesus tỹ Betânia tá nĩ

(Mc 14.3-9; Jo 12.1-8)

⁶ Æn kã Jesus tóg kejẽn ẽmã tỹ Betânia tá nĩ nĩ, Simão ãn krẽm, vễnh kaga kren vãnh han ja ẽn ãn krẽm. ⁷ Ti jẽg nĩ ra ù fi tóg tá jun mũ, garrafa mãn kỹ. Pó kupri tãnãj tỹ tóg há nĩ, garrafa ti. Ti ki nĩ vỹ tỹ nén kar tãg nĩ, ger há ẽn, ãn kaja e ẽn. Ti gãnh tãg fi tóg mũ, ger há ẽn tỹ. ⁸ Kỹ ti mré mũ tí ag tóg fi vég mũ, hã ra tóg ag mỷ kórég nĩ. Fi to jũ kỹ ag tóg: “fi tỹ ne jé nén kaja e kókén nẽ?” he mũ. ⁹ “Ëg tỹ ger há tag fón ke vẽ vẽ, kaja há to, ẽg tỹ ãn jagãgtar ag mỷ vin jé,” he ag tóg mũ.

¹⁰ Kỹ Jesus tóg mẽg mũ, ag ví ti, kỹ tóg ag mỷ: “ãjag tỹ ne jé fi mỷ kaga han nẽ?” he mũ. “Inh jykre ki króm fi tóg. ¹¹ Inh hã tóg ver nĩ sĩ han mũ, ãjag mré, jãvo ãn jagãgtar ag vỹ kurã kar ki ãjag mré nỹtĩ nĩ. ¹² Fi tỹ inh kãn vẽ, ag tỹ vễnh kej tá inh fón jé hã jé fi tóg ger há tag tỹ inh kri kujẽg. ¹³ Ag tỹ vễnh ví sér tugtón kỹ ag tóg fi tỹ nén han mũ tag tónh ke mũ gé, ga kar mĩ hã, kỹ vễnh kar vỹ fi tỹ nén han mũ mẽnh ke mũ, ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ,” he tóg, Jesus ti.

Judas tỹ pã'i ag mỷ Jesus ven ke

(Mc 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Kar kỹ ù tỹ 12 (ke) ag kã ù tóg Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i ag venh tí mũ. Æn tĩg mũ jyjyn hã vỹ: Judas Iscariotes, he mũ. ¹⁵ Tá jun kỹ tóg ag mỷ: “sỹ ãjag mỷ Jesus ven ke vẽ, ãjag tỹ ti se jé,” he mũ. “ãjag mỷ inh mũ kajãm ke tũ, sỹ ãjag mỷ ti ven ke ti?” he tóg. Kỹ ag tóg ti mỷ: “vó,” he kỹ jãnkamy tỹ 30 (ke) tỹ kajãm mũ sir. ¹⁶ Ti tỹ jãnkamy ẽn mãn kar kỹ tóg to jykrén mũ. “Inh hỹn hẽ ri kenh mũ, isỹ vễnh kar vatánh tá ag mỷ Jesus ven jé?” he tóg mũ sir, Judas ti, ón kỹ Jesus mré tí mũ ẽn ti.

Jesus tỹ Páscoa ko

(Mc 14.12-21; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)

¹⁷ Kejẽn tóg pão jẽgja tũ konh ke kurã tá krỹg mũ, kỹ Jesus mré mũ tí ag tóg ti mỷ: “ẽg hỹn hẽ tá ã mỷ carneiro sĩ tãnh mũ, ẽg tỹ kon jé?” he mũ. ¹⁸ Kỹ tóg ag mỷ: “ẽmã mág tag ra mũjẽg,” he mũ. “Tã ù tóg nĩ nĩ. Ti mỷ: “ẽg Senhor vỹ ã mỷ vễnh ví jẽnẽg mũ,” hemnĩ. “Inh kurã vỹ kakó tí ha, kỹ sỹ ã ãn krẽm Páscoa konh há tóg tí, inh mré mũ tí ag mré,” he tóg mũ,” hemnĩ ti mỷ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁹ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ti mré mũ tí ag. Ti tỹ ag mỷ tó mũ han ag tóg mũ sir. Cordeiro tãnh ag tóg mũ sir, ag tỹ Páscoa kã ko tí ẽn.

²⁰ Rã pur kar kỹ tóg tá jun kỹ ù tỹ 12 (ke) ag mré nĩ mũ sir, jẽn jé. ²¹ Ag jẽn kã tóg ag mỷ: “ãjag kãmĩ ù tóg pã'i ag mỷ inh ven ke mũ, ag tỹ ise jé, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. ²² Kỹ tóg ag fe kaj tí sir, kỹ ag tóg ti mỷ: “inh mỷ vó? Inh mỷ vó?” he kãn mũ sir.

²³ Kỹ tóg ag mỷ: “ũ tỹ inh mré pão tỹ kã punpun mũ ẽn hã vẽ,” he mũ. “Û tỹ ã nĩgẽ tỹ pẽnky kãki pão tỹ kã punpun mũ ẽn hã vẽ. Æn hã vỹ ag mỷ inh ven ke mũ,” he tóg. ²⁴ “Tĩg jé sóg ke mũ, isỹ tỹ ẽprã ke fi kósin nĩn kỹ. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, isĩg ke ti. Hã ra ù tỹ ag mỷ inh

ven ke mŭ ěn mŷ tóg vŷ kónãñ tãví han ke mŭ, Topě ti. Ti tŷ mur ja tũ nŷ ra tóg ti mŷ há tí vĕ," he tóg, Jesus ti.

²⁵ Ký Judas tóg ti mŷ ke mŭ gé sir, ũ tŷ pã'i ag mŷ ti ven ke mŭ ěn ti. Ěn tóg ti mŷ: "Senhor', inh há mŷ?" he mŭ gé. Ký tóg ti mŷ: "ki há ě tóg tó mŭ," he mŭ, Jesus ti.

Santa Ceia

(Mc 14.22-26; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

²⁶ Ký ag tóg jĕg mŭ. Ag jĕn nŷtŷ ra Jesus tóg ěmŷ mǎg mŭ sir. Topě mré tóg vŷ mŭ sir, ěmŷ to, ký tóg vĕnh kǎ kugpãñ ký ag mŷ vĕnh kǎpãm mŭ sir, ti mré mŭ tí ag mŷ. Ký tóg: "té, ha kó," he mŭ. "Inh há vĕ," he tóg, ěmŷ to.

²⁷ Kar ký tóg copo vǎg mŭ gé sir, vinho tŷ ki jĕn ký. To tóg Topě mré vŷ mŭ gé. Ag mŷ copo jun ký tóg: "ha kronkron," he mŭ. ²⁸ "Inh kyvĕnh há vĕ," he tóg, vinho to. "Inh kyvĕnh tŷ vĕnh kar jagfy kutĕn há vĕ. Sŷ vĕnh e mré vĕnh jykre tǎg han to ke há vĕ, há vŷ tŷ inh kyvĕnh ti nŷ. Inh kyvĕnh tag to Topě vŷ ājag mŷ vĕnh pãte fón ke mŭ, ājag tŷ ti vŷ mranh ja ti," he tóg. ²⁹ "Ha mĕ, uva me kron mǎn ke tũ inh nŷ ha. Kejĕn sóg kron mǎn ke mŭ, inh panh tŷ tŷ ěg pã'i nŷnh ke kurǎ ěn kǎ. Ký sóg ājag mré kron mǎn ke mŭ, ha vemnŷ," he tóg, Jesus ti.

³⁰ Ký ag tóg jãñ mŭ gé sir, ag jĕn kar ký. Ag tŷ Topě jé tó kar ký ag tóg krŷ tŷ Oliveiras ra mŭ mŭ sir.

Jesus tŷ Pedro mŷ tó

(Mc 14.27-31; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

³¹ Ag tŷ ra mŷn ký Jesus tóg ag mŷ kǎmĕn mŭ. "Kuty tag kǎ ājag tóg inh fón ký mŭ kǎn ke mŭ," he tóg mŭ, ā mré mŭ tí ag mŷ. "Há ký tóg rán ký nŷ. "Ū tŷ carneiro ki rŷr tí ěn tãñh jé sóg ke mŭ, ký ti mĕg ag vŷ krig ke kǎn ke mŭ," he tóg, Topě vŷ tŷ rán ký nŷ ki," he tóg, Jesus ti. "Há ve jé ājag tóg ke mŭ. ³² Há ra sóg iser kar ký rŷr mǎn ke mŭ. Ěn kǎ sóg ājag jo tŷg ke mŭ, ga tŷ Galiléia ra," he tóg, Jesus ti.

³³ Ký Pedro tóg ti mŷ: "inh pi(jé) ě fón ký tŷg ke mŭ', ag kar tŷ ě ré ký mŭ mŭ ra," he mŭ. ³⁴ Há ra Jesus tóg ti mŷ: "ha vé," he mŭ. "Ūri, kuty tag kǎ ě tóg iso: ti ki kagtŷg sóg nŷ, he tǎgtũ han ke mŭ, galo kyr to há. Ki há sóg tó mŭ," he tóg, Jesus ti. ³⁵ Há ra Pedro tóg ti mŷ: "sŷ ě mré ter ke mŭ ra sóg ě to: ti ki kagtŷg sóg nŷ, hĕnh ke tũ pĕ nŷ," he mŭ. Ký ti mré mŭ tí ag tóg há tó kǎn mŭ gé sir.

Getsĕmani tá

(Mc 14.32-42; Lc 22.39-46)

³⁶ Ký Jesus tóg ka krãñ ja tá jun mŭ sir, ag mré, ka krãñ ja ěn jŷjŷn há vŷ: Getsĕmani, he mŭ. Ký tóg ě mré mŭ tí ag mŷ: "ha ver nŷgnŷ, tag ki," he mŭ. "Sŷ ver Topě mré vŷnh ke vĕ, tǎtá," he tóg. ³⁷ Ký tóg Pedro mré Zebedeu krĕ ag mŷ: "inh mré kǎmŭ jĕg," he mŭ. Ký tóg fe kaj nŷ sir. Mŷmĕg tóg mŭ sir. ³⁸ Ký tóg ag mŷ: "inh fe kaj mǎg tóg tí," he mŭ, "ký inh fe kaj tóg inh mŷ iser ri ke nŷ," he tóg. "Tag ki nŷtŷmŷnŷ, nŷgnŷr tŷg nŷ, inh ri kĕn," he tóg, Jesus ti.

³⁹ Ký tóg tŷg sí han mǎñ ký mŷg ke mŭ sir, Jesus ti, ký tóg ga kri nŷ mŭ. Topě mré tóg vŷ mŭ. "Panh'," he tóg mŭ. "Mŷ ě tŷ inh jagtar ke tag tŷ tũ' he jãvãñh?" he tóg. "Há ra isŷ ě mŷ nĕn to vŷ mŭ tag han tŷg nŷ. Ā tŷ nĕn han ke mŭ ěn há han nŷ," he tóg, Jesus ti.

⁴⁰ Kar ký tóg ě mré mŭ tí ag vĕnh tí mŭ sir, há ra ag kar tóg nŷgnŷr ja nŷ. Ký tóg Pedro mŷ: "mŷ ājag mŷ ho-ra pir ki nŷr tũ kórĕg?" he mŭ. ⁴¹ "Nŷr tŷg nŷ, Topě mré vŷmŷnŷ, ājag tŷ ti vŷ mranh tũ nŷ jé, ũ tŷ ājag kutãñ mŭ ra. Ājag tŷ mranh sór tũ vĕ vĕ, há ra ājag tóg to krój nŷtŷ, há ký ājag tóg mranh ke mŭ," he tóg, Jesus ti.

⁴² Ký tóg tŷg mǎñ mŭ sir, ký tóg Topě mré vŷ mǎñ mŭ. Ký tóg: "panh'," he mǎñ mŭ. "Ā tŷ inh jagtar ke tag tŷ tũ' hĕnh jãvãñh nŷñ ký sóg jagtar ke mŭ. Ā tŷ isŷ nĕn han ke mŭ ěn han nŷ," he tóg. ⁴³ Ký tóg ag vĕnh tŷg mǎñ mŭ gé sir, há ra ag tóg nŷgnŷr mǎñ nŷtŷ, ag nŷr há pĕ tŷñ ký. ⁴⁴ Ký tóg ag mŷ vŷ tũ ra tí mŭ sir, Topě mré vŷ mǎñ jé. Ti mŷ tóg ě tŷ tó ja ěn tó mǎñ mŭ. ⁴⁵ Ký tóg ě mré mŭ tí ag vĕnh tŷg mǎñ mŭ gé sir, ký tóg ag mŷ: "ājag ne tóg nŷgnŷr ja nŷ" he mŭ, "vĕnhkǎñ ja ājag tóg nŷ," he tóg mŭ. "Pĕtĕm ti huri, hora ti. Ti tŷ ag mŷ inh fĕg ke nĕ ha, Topě vŷ mranh tí ag mŷ, isŷ tŷ ěprã ke fi kósin nŷñ ký," he tóg. ⁴⁶ "Nŷgnŷ ra, mŷ jé ha. Ū tŷ ag mŷ inh ven mŭ vŷ jun ke mŭ ha," he tóg, Jesus ti.

Ag tŷ Jesus se

(Mc 14.43-50; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

⁴⁷ Ti tŷ ver tŷ vĕmĕn jĕ ra Judas tóg jun mŭ sir. Ū tŷ 12 (ke) ag kǎ ũ ěn vĕ, Judas ti. Ti mré polŷcia ag tóg kǎmŭ mŭ. Rógro géñh ký ag tóg kǎmŭ mŭ, ka kykyv géñh ký ke gé. Topě tũ ki rŷr tí to pã'i ag tŷ ag jĕgnĕ vĕ, kófa ag tŷ ke gé. ⁴⁸ Há ra ũ tŷ ag mŷ Jesus ven ke mŭ ěn tóg ag mŷ: "ti ki sóg nhun kĕnh mŭ," he ja nŷ. "Sŷ ũñ ki nhun ke mŭ ěn há semnŷ," he ja tóg nŷ ag mŷ. ⁴⁹ Há ký tóg vĕsŷmĕr Jesus to grĕn ke ký ti mŷ: "ě mŷ há, Senhor?" he mŭ. Ký tóg ti ki nhun ke mŭ, Judas ti. ⁵⁰ Há ra Jesus tóg ti mŷ: "régre'," he mŭ. "Ā tŷ nĕn han ke mŭ ěn han nŷ," he tóg.

Kŷ polŷcia ag tóg vĕsŷmĕr ti to ge ký ti ség mŭ sir, Jesus ti. ⁵¹ Ký Jesus mré tí tŷ ũ tóg rógro kunŷñh ký polŷcia ũ nŷgrĕg kŷm mŭ sir. Topě tũ ki rŷr tí to pã'i mǎg camarada vĕ, ti tŷ ũñ nŷgrĕg kŷm mŭ ěn ti. ⁵² Há ra Jesus tóg ti mŷ: "ě rógro fĕg han ra," he mŭ. "Ěg tŷ rógro tŷ ke ký ag tóg rógro tŷ ěg tĕn ke mŭ gé, ha vemnŷ," he tóg. ⁵³ "Isŷ inh panh mŷ to vŷ mŭ ra tóg inh mŷ ě tŷ jĕgnĕ jafã ag jĕgnĕnh ke mŭ vĕ, ũñ e ěn, 12 mil (ke) kǎfór, ag tŷ iŷy nŷgãñ jé. ⁵⁴ Há ra sóg ve sór mŭ, nĕn tŷ iso rán ký nŷ ěn ti, há ký sóg ti mŷ tag to vŷ tũ nŷ. Ve jé sóg ke mŭ ha, inh jagtar ke ti," he tóg, Jesus ti.

⁵⁵ Ěn kǎ tóg polŷcia ag mŷ: "ājag ne tóg rógro géñh ký kǎmŭ mŭ', ka kykyv mré', ājag tŷ ise jé'," he mŭ. "Inh pi(jé) tŷ bandido nŷ. Kurǎ kar ki sóg ājag mré jĕ ja nŷgtŷ, Topě jo ĩñ krĕm. Vĕnh kar kanhrãñ ký sóg tá nŷ ja nŷgtŷ, há ra ājag tóg tá iség tũ nŷ vĕ mŷr," he tóg. ⁵⁶ "Há ra sóg nĕn tŷ iso rán ký nŷ ěn vĕg mŭ, Topě vŷ tó tí ag tŷ iso nĕn rán ja ěn ti, há ký ājag tóg ke mŭ," he tóg, Jesus ti.

Ký ti mré mũ tí ag tóg ti ré ký pétě kãn mũ sir, vènh pigju jé, mýr, ha mẽ.

Pã'i ag tỹ Jesus ki jẽmẽ

(Mc 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Ký ù tỹ ti ség mũ ag tóg ti pére mũ mũ, Topě tũ ki rĩr tí to pã'i mág ra, hã vỹ: Caifás, he mũ. Tá ag tóg vènh mãn ký nýtĩ, Topě ví to professor ag, kófa ag ke gé.

⁵⁸ Hã ra Pedro tóg Jesus nón kãtĩ mũ, kuvar há tá, ký tóg Topě tũ ki rĩr tí to pã'i mág ĩn kãra rã mũ sir. Polícia ag mré tóg tá nĩ nĩ. Ti tỹ ag tỹ Jesus tỹ hẽn ri kenh ke mũ ěn ve sór vẽ.

⁵⁹ Ký Topě tũ ki rĩr tí to pã'i ag tóg ù ag jãvãnhvãnh mũ, ag tỹ Jesus jykre kórég tó jé. Ti ví to ag tóg ti tén sór mũ, kófa ag, vènh jyvẽn tí kar ag. ⁶⁰ Hã ra ag tóg ù tỹ ki hã tó mũ vég tũ nĩ. Ù tỹ hẽn ri ke ag tóg ón ký ti jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mý ki krov tũ nĩ. Ký vãhã ùn régre ag tóg tá junjun ký ón ký ti to ví mũ. ⁶¹ Ěn ag vỹ tóg sir: "ti ví vènhmỹ mẽ ěg," he mũ. "Topě jo ĩn kókén há inh nĩgtĩ, he ja tóg nĩ. Kókén kar sóg ù han mãn ke mũ. Kurã tágtũ ki tóg kar ký nĩ, ĩn ti, ha vemnĩ, he ja tóg nĩ, Jesus ti," he ag tóg mũ, ón ký ti to ví ký.

⁶² Ký Topě tũ ki rĩr tí to pã'i mág vỹ jẽgnẽ mũ sir, ký tóg ti mý: "ã tỹ nèn tónh ke mý tũ?" he mũ. "Ag hã ne ã ví kónãn tag tó ja nĩ gé" he tóg. ⁶³ Hã ra Jesus tóg hun ke mũ, nèn ù tó mẽ kã. Ký pã'i mág tóg ti mý: "Topě vỹ rĩr nĩ," he mũ. "Ùn rĩr nĩ vỹ ěg vég mũ. Ti rĩnve sóg ã ki jẽmẽg mũ. Ā mý tỹ Cristo nĩ, ã mý tỹ Topě kósin nĩ? Ha ěg mý tó," he tóg, pã'i mág ti. ⁶⁴ Ký Jesus tóg ti mý: "ki hã ã tóg tó mũ," he mũ. "Ký sóg ãjag mý tag tó mũ gé, ha mẽ. Ěprã ke fi kósin ěn vỹ tỹ inh nĩ," he tóg. "Ký ãjag tóg ù tỹ nèn (ũ) kar han mũ ěn pẽgja tá inh venh ke mũ. Ký sóg kanhkã góg kãmĩ kãtèrenh ke mũ gé," he tóg, Jesus ti.

⁶⁵ Ký pã'i mág ěn tóg ã kur tỹ jaran' ke mũ sir, jũ ký. Ký tóg: "Topě kato ví kónãn ti huri," he mũ. "Mẽ kãn ěg mýr, ký ěg tóg ù tỹ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãnh mãn ke tũ nĩ ha," he tóg. ⁶⁶ "Ěg hỹn ti tỹ hẽ ri kenh mũ ha?" he tóg. Ký ag tóg ti mý: "ter jé tóg ke mũ, ti ví tag to," he kãn mũ sir. ⁶⁷ Ký ag tóg ti kakã to sugug mũ sir, ti kakã ki tãnh ag tóg mũ gé sir. Ag kã ù tóg ti vatãnh tá ti tãnh ký ti mý: ⁶⁸ "Cristo nẽji tỹ ã jẽ, ký ã nẽji nèn kar ki kanhró nĩ," he mũ. "Û nỹ ã tãnh?" he tóg mũ gé. Ti tãnh ký tóg ke mũ. Gen ký ag tóg ti to é he mũ.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mc 14.66-72; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Hã ra Pedro vỹ re tá nĩ nĩ, ĩn vãso kã. Ký pã'i camarada ù fi tóg ti ve jé kãkutẽ mũ, ký fi tóg ti mý: "Jesus mré ã tóg tĩg mũ gé, Galiléia tá ke ěn mré," he mũ.

⁷⁰ Hã ra tóg: "vó," he mũ. "Ā tỹ ne tó nẽ hỹn?" he tóg mũ, Pedro ti. Ký ag kar vỹ ti ví mẽg mũ. ⁷¹ Ký tóg jãnkã fĩn rãm sór mũ. Hã ra ù fi tóg ti vég mũ gé, ký fi tóg tá ke ag mý: "Jesus mré ke ù vẽ, Nazaré tá ke ěn mré ke ù vẽ," he mũ gé. ⁷² Hã ra tóg: "vó," he mãn mũ. "Ti ki kagtĩg sóg nĩ, Topě vỹ ki kanhró nĩ," he tóg, Pedro ti.

⁷³ Si há ke tũ ra ù tỹ tá nýtĩ ag kã ù ag tóg ti venh kãmũ ký ti mý hã tó mãn mũ gé. Ký ag tóg Pedro mý: "ha mẽ, ag kã ù vỹ tỹ ã nĩ," he mũ. "Ā ví ki ěg tóg ã ki kanhrãn mũ," he ag tóg mũ. ⁷⁴ Hã ra tóg: "vó," he mãn mũ. "Īnh pi(jé) ti ki kanhró nĩ. Īnh ón mũ ra Topě vỹ inh vóg kónãn mũ vẽ," he tóg, Pedro ti. Hã ra vèsýmér galo tóg kyr mũ. ⁷⁵ Ký Pedro tóg Jesus ví to jykrén mũ, ti tỹ ti mý: "iso ã tóg: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tágtũ han ke mũ, galo kyr ke to hã," he ja ěn mĩ. Tag mĩ ěkrén ký tóg tá kãkutẽ mũ sir, hã ra tóg fỹ jagy han mũ sir, Pedro ti.

Ag tỹ Pilatos mý Jesus ven

(Mc 15.1; Lc 23.1-2; Jo 18.28-32)

27 Tỹ vaj ký kusã ki ag tóg Jesus to jykrén mũ sir, Topě tũ ki rĩr tí to pã'i ag, kófa ag mré hã. Ag tỹ ti tén sór vẽ. ² Ký ag tóg ti mĩnh mũ sir. Ti pére mũn ký ag tóg pã'i mág tỹ governador mý ti fẽg mũ sir, Pilatos ěn mý.

Judas ter

(Hk 1.16-19)

³ Hã ra Judas tóg vég mũ. Pã'i ag mý tóg Jesus ti ven ja nĩ, ag tỹ ti se jé. Ký tóg ag tỹ ti tén sór mũ tag vég mũ, Judas ti. Ký tóg to jykrén mãn mũ sir. Vãhã tóg ti mý e tí. Ký tóg jãnkamy tỹ prata ěn ma kãtĩ mũ sir, ù tỹ 30 (ke) ěn. Ma kãtĩg ký tóg Topě tũ ki rĩr tí to pã'i ag mý ven mũ, kófa ag mý. ⁴ Ký tóg ag mý: "ti kórég han inh," he mũ. "Ti pi(jé) nèn ù kórég han ja nĩgtĩ, hã ký tóg vènhmỹ nĩ, ti tỹ inh ví to ter ký," he tóg.

⁵ Hã ra ag tóg ti mý: "ěg tũ pijé," he mũ. "Ā tũ hã nẽ," he ag tóg mũ. Ký tóg jãnkamy ěn vãm mũ sir, Topě jo ĩn krẽm, ký tóg hẽn ra tí mũ sir. Tá tóg ã nunh kã vènh jãjãn mũ sir, ký tóg ter mũ sir.

⁶ Ký Topě tũ ki rĩr tí to pã'i ag vỹ jãnkamy ěn mãn ký to jykrén mũ. "Ěg tỹ Topě mý jãnkamy tag vin ký tóg vènhmỹ tí. Vènh kyvènh kajãm ja ti nĩ, hã ký ěg tóg Topě mý vin sór tũ nĩ," he ag tóg mũ sir, jãnkamy ěn to. ⁷ Ký ag tóg to vènh mãn ký to jykrén mũ. To jykrén ký ag tóg tỹ ěpỹ kajãm mũ, ag tỹ tá go'or vég tí ěn. Tá ag tóg fóg ag kej han sór mũ, fóg tỹ Jerusalém ra pasa tí ag mý. ⁸ Hã ký ěg tóg ěpỹ ěn to: "ěpỹ kyvènh," he tí.

⁹ Hã ra Topě ví tó tí tỹ Jeremias vỹ Judas to tag rán ja nĩ, ha mẽ: "jãnkamy tỹ 30 (ke) tỹ ag tóg ěpỹ kajãm ke mũ. Jãnkamy ěn tỹ ag tóg ěprã ke ù kajãm vén ke mũ, Israel ag, ti kaja tag tỹ ag mý há nỹn ký. ¹⁰ Ěprã ke ěn tỹ kajãm kar ký ag tóg tỹ ěpỹ kajãm mũ sir, ag tỹ tá go'or vég tí ěn. Hã tó ja tóg nĩ, inh mý, ěg jóg tỹ Topě ti," he ja tóg nĩgtĩ, Jeremias ti. Hã ra tóg ge nĩ.

Pilatos tỹ Jesus ve

(Mc 15.2-5; Lc 23.3-5; Jo 18.33-38)

¹¹ Hã ra Jesus tóg fóg tỹ pã'i mág rã jẽ nĩ. Ký pã'i mág tóg ti ki jẽmẽ sór mũ, ký tóg: "ã mý tỹ Judeu ag pã'i nĩ?" he mũ. Ký Jesus tóg ti mý: "ki hã ã tóg tó mũ," he mũ. ¹² Ký Topě tũ ki rĩr tí to pã'i ag tóg ti kato ví mág han mũ, kófa ag ke gé, hã ra tóg hun ke ký jẽ nĩ. ¹³ Ký Pilatos tóg ti mý: "mý ã mý tỹ nèn ù tũ nĩ, ag tỹ ã kato

vĩ mág han mũ tag ti?" he mũ. ¹⁴ Hã ra Jesus tóg vĩ mǎn tũ nĩ, kỹ tóg Pilatos mỷ e tĩ sir.

Ag tỹ Jesus to: ter jé tóg ke mũ, he
(Mc 15.6-15; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)

¹⁵ Hã ra Pilatos tóg ag mỷ vése ag kar kã ùn pir kavãg tĩ, festar tỹ Páscoa kar ki. Ti jykre vễ. Ag tỹ ùn to vĩ mũ ẽn kyvãg tóg tĩ. ¹⁶ Kỹ ù tóg se kỹ jẽ nĩ, ẽn kã. ùn vễnhmỷ vễ, ù tỹ ag ri ke tũ, ti jijin hã vỹ: Barrabás, he mũ.

¹⁷ Jãvo ag tóg tá vễnhmǎn kỹ nỹtĩ, Judeu kar ag. Kỹ Pilatos tóg ag mỷ: "inh hỹn ù kavǎn ha?" he mũ. "Ù nỹ ǎjag mỷ há nĩ? Barrabás mỷ, Jesus mỷ vó, ag tỹ ù to: "Cristo vỹ tỹ ti nĩ," he tĩ ẽn?" he tóg, Pilatos ti. ¹⁸ Pǎ'i ag tỹ véké Jesus to jũ nỹtĩn ki kanhró tóg nĩ, Pilatos ti. Ti há nĩn hã kỹ ag tóg ti to jũ mũ, hã kỹ tóg ti kavǎn sór mũ, Pilatos ti.

¹⁹ Fóg tỹ pǎ'i ẽn tỹ vễnh jyvẽn jafǎ tá nĩn kỹ ti prũ fi tóg ti mỷ vễnh vĩ jẽnẽg mũ, kỹ fi tóg ti mỷ: "vễnh jykre kuryj han ti tĩ," he mũ, Jesus to. "Hã kỹ ti vóg sór tũg nĩ. Kutý tag kã sóg ti to vễnh pėti kónǎn, ẽg jagtar ke ti ve inh, inh vễnh pėti ki," he fi tóg, Pilatos mỷ vễnh vĩ jẽnẽn kỹ, hã kỹ tóg ti kavǎn sór tǎvĩ han mũ, Pilatos ti. ²⁰ Hã ra Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i ag tóg vễnh kar krĩn mũ sir, kófa ag mré, vễnh kar ag tỹ Barrabás kavar kỹ jẽ ve sór jé, ag tỹ Jesus ter ve sór jé.

²¹ Kỹ fóg tỹ pǎ'i tóg ag ki jẽmẽ mǎn mũ. "Inh hỹn ùn régre tag ag kã ù tỹ hẽ kavǎn mũ ha?" he tóg. Kỹ ag tóg ti mỷ: "Barrabás ti," he mũ. ²² Kỹ Pilatos tóg ag mỷ: "kỹ inh Jesus tỹ hẽ ri kenh mũ?" he mũ. "Ag tỹ ù to: "Cristo vỹ tỹ ti nĩ," he tĩ ẽn tỹ inh hẽ ri kenh mũ?" he tóg. Kỹ ag tóg ti mỷ: "cruz to ti sã," he kǎn mũ sir. ²³ Kỹ fóg tỹ pǎ'i tóg ag mỷ: "ti kórég tỹ ne han ti?" he mũ. Hã ra ag tóg prẽnprẽn mũ sir. "!.Cruz to ti sã..!" he ag tóg mũ sir, prẽnprẽn kỹ.

²⁴ Ag tỹ hẽ ri ke tũ tóg nĩ, Pilatos ti, hã kỹ tóg ag mỷ hã han sór mũ. Vễnh génh kutẽ nĩ ve tóg nĩ, hã kỹ tóg goj jé prẽn mũ. Kỹ tóg kã nĩgpég mũ sir, vễnh kar rĩnve, Pilatos ti, kỹ tóg ag mỷ: "inh jykre pijé," he mũ. "Inh nĩgég kavẻnh ke tũ ti nĩ, ti kyvẻnh ti. ùn jykre kuryj vễ, kỹ sóg ti tén jǎvẻnh nĩ. ǎjag jykre vễ," he tóg, Pilatos ti. ²⁵ Kỹ vễnh kar ag tóg ti mỷ: "ẽg jykre vễ," he kǎn mũ. "Ếg hã ne ti tén sór mũ". Kỹ Topẽ ẽg hã vóg kónǎn ke mũ, ẽg krẽ ag ke gé, ti tỹ ti ter to ù vóg kónǎn ken kỹ," he ag tóg, vễnh kar ẽn ag.

²⁶ Kỹ Pilatos tóg Barrabás kavǎn mũ sir. Jesus to tóg soldado ag mỷ: "ha ti mrǎnmrǎn," he mũ sir. Ag tỹ ti mrǎnmrǎn kar kỹ Pilatos tóg ag mỷ ti fẽg, soldado ag tỹ ka to ti sa jé.

Soldado ag tỹ Jesus vóg kónǎn
(Mc 15.16-20; Jo 19.2-3)

²⁷ Kỹ fóg tỹ pǎ'i krẽm soldado ag tóg Jesus pére mũ mũ, pǎ'i ìn ra, ìn tỹ Palácio do Governador ẽn ra. Kỹ ag tóg soldado ù ag jé prẽn kǎn mũ. ²⁸ Ti kur kunũg ag tóg mũ, kỹ ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ. ²⁹ Sónh pirĩn kỹ ag tóg tỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir, krĩ tógfĩn ja rẻr tỹ. Vǎn tỹ ag tóg ti nĩgég kã fẽg mũ, ti pẻgja tá. Kỹ ag tóg ti

krẽm grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ón kỹ. Ti to é he ag tóg mũ, hã kỹ ag tóg: "viva, Judeu ag pǎ'i," he mũ. ³⁰ Kỹ ag tóg ti to sugsg mũ gé. Vǎn ẽn tỹ ag tóg ti krĩ mũ mrǎnmrǎn mũ sir.

³¹ Ag tỹ ti nyg kar kỹ ag tóg ti ki kunũg mũ, kur ẽn ti. Kỹ ag tóg ti tũ pẻ tỹ ti kǎra rǎg mǎn mũ sir. Kỹ ag tóg ti pére mũ mũ, ag tỹ cruz to ti san jé sir.

Jesus tỹ cruz to sa
(Mc 15.21-32; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

³² Ag mũn kã ag tóg ù kato tẻ mũ, Cirene tá ke ù, ti jijin hã vỹ: Simão, he mũ. ẽn mỷ ag tóg vĩ tar han mũ, ti tỹ Jesus cruz vyn jé ti jo, hã kỹ tóg vyn kỹ tĩ mũ.

³³ Gen kỹ ag tóg Gólgota tá junjun mũ sir. Gólgota to ẽg tóg: vễnh krĩ kuka, he tĩ, ẽg vĩ ki. ³⁴ Tá junjun kỹ ag tóg ti mỷ vinagre ven mũ, nén ù tỹmẻ jynh mrẻ ha. Kỹ tóg kron sĩ han mũ, hã ra tóg kron sór tũ nĩ, vễnhkagta tag. ³⁵ Kỹ ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ti kur tỹ ag tóg jagnẻ mỷ vễnh kǎpǎm mũ sir, to ag tóg jogar he mũ gé, ti kur to, soldado ag. ³⁶ Kỹ ag tóg nĩgnĩg kỹ nỹtĩ, ti ki rĩr jé, soldado ag. ³⁷ Ag tỹ nén tỹ ti kato vĩ mũ vỹ rán kỹ nĩ, hã vỹ: "Jesus, Judeu ag pǎ'i tỹ rei vễ," he mũ. Ti kri tóg sa, vễnh rán ti. Ti tỹ nẻji vẻsỹ pǎ'i tỹ rei han mũ to ag tóg ti tén mũ. ³⁸ Ti kóm ag tóg ùn régre ag tỹ cruz to sãg mũ gé, bandido ag. Kỹ ù tóg ti pẻgja tá sa, jó ù tóg ti jakǎnh tá sa.

³⁹ Kỹ ù tỹ mũ mũ mũ ag tóg ti nyg' he mũ gé, vỹn vỹn hen kỹ. ⁴⁰ "ǎ mỷ Topẽ jo ìn kókén sór mũ?" he ag tóg mũ. "ǎ mỷ kurǎ tǎgtũ ki ù han mǎn sór mũ? Vễnh kren han ra kema', cruz to kǎtẻre kema', ǎ tỹ tỹ Topẽ kósin nĩn kỹ," he ag tóg ti mỷ. ⁴¹ Ge ag tóg mũ gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i ag, Topẽ vĩ to professor ag mrẻ hã, kófa ag mrẻ hã. Ti nyg ag tóg mũ gé, kỹ ag tóg jagnẻ mỷ: ⁴² "ù ag krenkren han tóg, hã ra tóg vễnh hã kren han ki kagtĩg nĩ," he mũ. "Israel pǎ'i tỹ rei jé cruz to kǎtẻre kema', ẽg tỹ ve jé, ẽg tỹ ti ki ge jé," he ag tóg. ⁴³ "Topẽ ki ti nẻji rǎ kỹ jẻ, kỹ Topẽ jé ti kren han, ti tỹ ti to há nĩn kỹ. "Topẽ kósin vỹ tỹ inh nĩ," he ti mỷr," he ag tóg ti to, ti nyg kỹ, Judeu pǎ'i ag. ⁴⁴ Kỹ bandido ag, ù tỹ ti kóm cruz to nỹtĩ ẽn ag tóg ti nyg mũ gé.

Jesus ter
(Mc 15.33-41; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

⁴⁵ Rǎ tỹ ẽg nĩno kã sa ra tóg kutý' he mũ sir, ga kar mũ hã. Kutý ẽn tóg hora tǎgtũ tũg mũ. ⁴⁶ 3 hora ki Jesus tóg prẽn mũ sir, kỹ tóg: "Eli, Eli, lemá sabactani?" he mũ. Ếg vĩ ki ẽg tóg tag to: "Topẽ, Topẽ, ǎ tỹ ne jé isovẻnh nẻ?" he mũ. ⁴⁷ Kỹ ù tỹ tá nỹtĩ ag tóg mẻg kỹ (ag tóg) jagnẻ mỷ: "Elias jé tóg prẽn mũ," he mũ. ⁴⁸ Kỹ ù tóg vễnhvẻg mũ sir, kỹ tóg esponja tỹ vinho prǎg mũ, vinho kaja pir tỹ. Ka jurỹn kỹ tóg tỹ kusón kỹ vinho kǎra rǎg kỹ ti mỷ ven mũ sir, ti tỹ ki ùnh' ùnh' ke jé. ⁴⁹ Hã ra ù ag tóg: "toreg'," he mũ. "Hẻn ri ke mũn Elias kǎtĩg mũ, ti kren han jé," he ag tóg. ⁵⁰ Hã ra Jesus tóg prẽn mág han mǎn kỹ hun ke mũ sir.

⁵¹ Hã ra Topẽ jo ìn krẽm kur tỹ jǎnkǎ nẻfe tóg jaran ke mũ, ha mẻ, ti jar tóg vễnh kǎkym ke kǎn mũ sir, ha mẻ. ⁵² Kỹ ga tóg ragra ke mũ gé sir, pǎró vỹ gỹm ke mũ,

věnh kej tý hěn ri ke vỹ nugnor mũ, kỹ ù tý Topě ki ge kỹ nýtí tý hěn ri ke ag tóg rĩnrĩr mǎn mũ gé, ùn kǎgter ja ag. Ājag kej tá ag kǎpa mũ. ⁵³ Ēn ag vỹ Jesus rĩr mǎn kar kỹ tá kǎpa kỹ cidade tý Jerusalém kǎra ge mũ, kỹ ag tóg ùn mỹ věnh venven mũ sir, kỹ ù tý hěn ri ke ag tóg ag vigvég mũ, Jerusalém tá ke ag.

⁵⁴ Hǎ ra capitǎo tóg soldado ag mré Jesus ki rĩr jě nĩ. Ga tý ragra ke ěn vэг ag tóg mũ, nén kar ti, Jesus ter ěn kǎ. Kỹ tóg ag mỹ e tí. Kỹ ag tóg: “hǎ ja vē,” he mũ. “Topě kósin ja vē mỹr,” he ag tóg mũ, capitǎo ag.

⁵⁵ Kỹ ùn týtǎ fag vỹ tá nýtí gé, ù tý hěn ri ke fag. Kubar há tá nýtí kỹ fag tóg ti vэг nýtí nĩ. Ti mré fag tóg kǎmũ ja nĩ, ga tý Galiléia tá. Ti ki fag rĩr ja nĩgtĩ. ⁵⁶ Fag kǎ ù fi vỹ tóg tý Maria Madalena fi nĩ, kỹ ù fi tóg tý Maria fi nĩ gé, José mré Tiago mỹnh tag fi. Kỹ ù fi vỹ tý Zebedeu krě ag mỹnh fi nĩ gé. Fag mré ke ù fag vỹ tá nýtí gé.

Ag tý věnh kej kǎkǎ Jesus fi

(Mc 15.42-47; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁵⁷ Rǎké tóg nỹ ha, kỹ ùn há tóg tá jun mũ. Arimatéia tá tóg kǎtĩg ja nĩ. Ti jijin hǎ vỹ: José, he mũ. Jesus mré ke ù vē gé. ⁵⁸ Ēn vỹ tóg Pilatos venh tí mũ, kỹ tóg ti mỹ Jesus to vỹ mũ, ti ter kar kỹ. Kỹ Pilatos tóg soldado ag mỹ: “ha ti mỹ ti fi,” he mũ. ⁵⁹ Kỹ José tóg Jesus va tĩg kỹ ti pǎg mũ sir, kur jǎnhkri tý. ⁶⁰ Kỹ tóg ǎ kej kǎkǎ ti fig mũ sir. Pó kǎkǎ tóg han ja nĩgtĩ, věnh kej ti, hǎ ra tóg tǎg nĩ. José tũ vē, věnh kej ěn ti. Ēn kǎkǎ tóg ti fig mũ sir, kỹ tóg pó tǎpér tĩn mũ, věnh kej jǎnkǎ to, pó ěn tý tóg ti kej nĩfénh mũ sir, José ti. Kỹ tóg tí mũ. ⁶¹ Hǎ ra Maria Madalena fi vỹ tá nĩ nĩ, Maria ù ěn fi ke gé. Ti kej rǎ fag tóg nĩgnĩ kỹ nýtí nĩ.

Ag tý ti kej ki rĩr

⁶² Tý vaj kỹ, festa kurǎ kǎ Topě tũ ki rĩr tí to pǎ'i ag tóg věnh mǎn mǎn mũ sir, Fariseu ag mré hǎ. Kỹ ag tóg Pilatos venh mũjěg. ⁶³ Ti mỹ ag tóg: “governador,” he mũ. “Věnh kar krĩn kónǎn tí ěn tóg tag tó ja nĩ, ha mẽ: “kurǎ tǎgtũ ki sóg rĩr mǎn ke mũ,” he ja ti nĩ. Ēg tý tag to jykrén kỹ ěg tóg ǎ mỹ nén ù to vỹ sór mũ gé ver.

⁶⁴ Soldado ag tý ti kej ki rĩr há tóg tí, kurǎ tǎgtũ ki. Ēg mỹ tóg ti mré mũ tí ag tý ti to nón kỹ ti péjunh ha mẽ tí. Ēg mỹ tóg ag tý ti péju kar věnh kar mỹ: “rĩr mǎn ti, ǎ ter kar kỹ,” henh ha mẽ tí gé. Kỹ věnh ó tǎg tag vỹ ti ón ja ěn kǎfór pě nỹnh ke mũ. Hǎ kỹ soldado ag jěgně, ag tý ti kej ki rĩr jé,” he ag tóg, Pilatos mỹ. ⁶⁵ Kỹ Pilatos tóg ag mỹ: “hej,” he mũ. “Vỹ nýtí, ti kej ki rĩr ke mũ ag,” he tóg, soldado ù ag to. “Ti kej ki rĩr há han nĩ, ge kỹ,” he tóg. ⁶⁶ Kỹ ag tóg mũ kỹ ti kej to ag vin mũ, ti kej ki rĩr ti ěn ag. Ti kej nĩfénh mũ ěn ség ag tóg mũ gé, vǎfe tý, pǎró to. Kỹ ag tóg go'or tý vǎfe ěn kri tý tam ke mũ, ù tý ti kej nĩfe kunũg tũ nĩ jé.

Jesus rĩr mǎn

(Mc 16.1-10; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

28 Věnhkǎn ke kurǎ tý vaj kỹ, semana tý kurǎ ve tag ki Maria Madalena fi tóg ti kej venh tí mũ,

kusǎ ki, Maria ù ěn fi mré hǎ. ² Hǎ ra ga tóg ragra ke tar han mũ sir. Kỹ Topě tý jěně jafǎ tóg kǎnhkǎ tá kǎtére mũ. Ti kej tá jun kỹ tóg pó tý jǎnkǎ nĩfe ěn tĩn mũ, kỹ tóg kri nĩ mũ sir, pó ěn kri. ³ Hǎ ra tóg tý ta tý kóm kóm ke ve nĩ, anjo ěn ti. Ti kur vỹ kóprěj nĩ, kukryr kó kupri ri ke. ⁴ Kỹ soldado ag tóg jũrũn ke mũ, kaměg kỹ ag tóg kǎgter nýtí ve nĩ. ⁵ Kỹ Topě tý jěně jafǎ tóg ùn týtǎ fag mỹ vỹ mũ, kỹ tóg: “kaměg tũg nĩ,” he mũ. “Jesus jǎvǎnh ājag nýtí, ag tý cruz to ùn sǎg mũ ěn ti. ⁶ Ki ti tũ nĩ, rĩr ti huri, hǎ kỹ tóg ājag mỹ tó ja nĩgtĩ. Ki ti nỹ ja nĩgtĩ, ha kǎge jěg, ājag tý ti nỹgja ve jé,” he tóg mũ, fag mỹ, anjo ti. ⁷ “Kuri, ti mré mũ tí ag mỹ tónh mũjěg, ti rĩr mǎn ti, ti ter kar kỹ. Ha vé, ājag jo tóg tĩg mũ, Galiléia ra. Tá ājag tóg ti venh mũ, ha vemnĩ. Inh vỹ kǎ jatu' he tũg nĩ,” he tóg, Topě tý jěně jafǎ ti. ⁸ Kỹ fag tóg ti kej tá kǎpa mũ sir, to fũrũrũn kỹ. Fag mỹ tóg e tí. Fag mỹ tóg sér pě tí, hǎ kỹ fag tóg pětě mũ sir, fag tý Jesus mré mũ tí ag mỹ tó jé.

⁹ Fag mũ ra Jesus hǎ ne fag kato jun ke mũ', kỹ tóg fag mỹ: “mỹ sér nỹtĩmnĩ,” he mũ. Kỹ fag tóg ti to grěn ke mũ, ti pěn kǎgmĩg fag tóg mũ sir. Ti krēm fag tóg mũg ke mũ gé. ¹⁰ Kỹ Jesus tóg fag mỹ: “kaměg tũg nĩ,” he mũ. “Ha mũjěg, inh régre ag mỹ tónh mũjěg, ag tý ga tý Galiléia ra mũ jé. Tá ag tóg inh venh ke mũ,” he tóg, Jesus ti. Kỹ fag tóg mũ mũ.

Soldado ag ón

¹¹ Fag mũn kỹ soldado ěn ag tóg cidade ra mũ mũ, soldado tý Jesus kej ki rĩr mũ ěn ag. Tá junjun kỹ ag tóg Topě tũ ki rĩr tí to pǎ'i ag mỹ tó kǎn mũ, ag tý nén vэг mũ ěn ti. Kỹ tóg ag mỹ e tí. ¹² Kỹ ag tóg kófa ag mré věnh mǎn mũ sir, ag tý to jykrén jé. “Ēg hỹn hě ri kenh mũ, věnh kar tý ti rĩr mǎn tag to: ag ón vē, he jé?” he ag tóg mũ jagně mỹ. Ag tý to jykrén kar kỹ ag tóg soldado ag mỹ jǎnkamy e ven mũ sir. ¹³ “Jǎnkamy tag to věnh kar mỹ un'ón,” he ag tóg mũ, pǎ'i ag, soldado ag mỹ. “Un'ón kỹ věnh kar mỹ: ěg nũgnũr mũ jǎvo Jesus mré mũ tí ag tóg ti péju ja nĩ, kuty si há tá, hǎ kỹ tóg ki tũ nĩ ha, hemnĩ,” he ag tóg, pǎ'i ag, soldado ag mỹ. ¹⁴ “Hěn ri ke mũn ājag pǎ'i tý governador tóg měnh mũ, ājag nũgnũr ja ti. Kỹ ěg tóg ti mré vēmén ke mũ, ti tý ājag vóg kónǎn tũ nĩ jé,” he ag tóg, Topě tũ ki rĩr tí to pǎ'i ag, soldado ag mỹ. ¹⁵ Kỹ soldado ag tóg jǎnkamy ěn mǎn kỹ mũ mũ sir. Věnh kar mỹ ag tóg un'ón mũ mũ sir, Jesus mré mũ tí ag to. Hǎ kỹ Judeu ag tóg ver tag tó tí, ùnri.

Jesus tý ǎ mré mũ tí ag mỹ věnh ven

(Mc 16.14-18; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

¹⁶ Hǎ ra ti mré mũ tí ag tóg ga tý Galiléia ra mũ mũ, pǎnónh ù ra, Jesus tý ag mỹ: “ěn ra mũjěg,” he ja ěn ra. ¹⁷ Kỹ ag tóg tá ti vэг mũ sir, kỹ ag tóg ti krēm mũgmũg ke mũ sir. Hǎ ra ag kǎmĩ ù ag mỹ tóg věnhmỹ tí, ag tý ti vэг mũ ra, kỹ tóg ag mỹ ki hǎ ke tũ nĩ. ¹⁸ Kỹ Jesus tóg ag rǎ hǎ jun mũ, kỹ tóg ag mré vēmén mũ sir. “Nén kar vỹ tý inh krēm ke nĩ ha, kǎnhkǎ tá ke kar, ga tá ke kar ke gé,” he tóg, Jesus ti. ¹⁹ “Hǎ kỹ mũjěg, povo kar kǎnhřǎn jé, ag tý inh ki ge jé. Ag tý inh ki ge kỹ nýtĩn kỹ

ag kygpemñĩ gé. Inh panh jiji tómnĩ, ag kygpe kŷ, kŷ ti kar ki, ga tũg ke kurã ki ke gé. ãjag tovãnh ke tũ sóg ñĩ kósín jyjy tómnĩ gé, kŷ Topẽ kuprĩg jiji tómnĩ gé, ãjag tŷ ha,“ he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ã mré mũ tĩ ag jěgněg mũn ag kygpe kŷ. ²⁰ Kŷ isŷ ãjag mŷ nén tó mũ kãmén kãn ñĩ há vĕ. gé, ag tŷ ki króm jé. Ha mẽ, ãjag mré sóg jĕ ñĩ, kurã

MARCOS

João Batista tỹ Jesus tó (Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

1 Sỹ Jesus Cristo kãme sér tónh ke vë, Topë kósin ti. ²Väsỹ Jesus tóg rán kỹ nĩ, João ke gé, Jesus jo tĩnh ke ti. Topë ví tó tĩ tỹ Isaiás vỹ Jesus rán ja nĩ, kỹ tóg: “ha vé, ã jo sóg ù jënënh mũ, ti tỹ vënh kar kãn jé, ã tĩg ken jo,” he ja nĩ. “Ag jyvën jé tóg ke mũ, kỹ tóg êpry prun ri ke nĩ, êmĩn kuryñh ri ke. ³Êmã tũg ja tá tóg jënh ke mũ, ga kórég tá. Tá tóg ag mỹ kãmén ke mũ. “Ëg Senhor kãtĩg ke jo vënh jãnhkrigkrig nĩ,” he tóg mũ. “Ëpry kurég ãjag tóg tĩ, êmĩn kuryñh ãjag tóg tĩ, ãjag chefe jun ken kỹ. Kỹ tag ri ke han nĩ, ãjag jykre pãno togvãnh kỹ, Ëg Senhor kãtĩg ken jo,” he tóg, ã jo tĩnh ke ti,” he ja tóg nĩ, Isaiás ti, João to.

⁴Kỹ João tóg jë mũ, êmã tũg ja ki, ag kygpég tĩ ti. Ag jyvën tóg jëgtĩ, kỹ tóg: “ã kype jé sóg ke mũ, ã tỹ ã jykre kórég tovãnh kỹ, Topë tỹ ã tỹ ti ví mranh tỹ ã mỹ vënh pãte fón jé,” he tóg mũ sir, vënh kar mỹ.

⁵Kỹ ag tóg ti to kãmũ kãn mũ sir, ga tỹ Judéia tá, cidade tỹ Jerusalém tá ke gé. Kỹ tóg ag kygpég mũ sir, goj tỹ Jordão ki, ag tỹ: “Topë ví mranh sóg nĩgtĩ, tag han kỹ,” hen kỹ. ⁶Jó João kur tóg cavalo pãñĩ sór kyki há nĩ. Nén ù fár tỹ tóg vësógfĩn ja han tĩ gé. Ópã hã ko ti tĩ, mỹg mré, João ti. ⁷Kỹ tóg Jesus kãmén kỹ (tóg) ag mỹ: “ũ tóg inh nón kãtĩ mũ, ha mẽ,” he mũ. “Inh kãfór ti nĩ. Sỹ tỹ ti camrada nĩnh ke vë vë, sỹ ti pën né kunũnh ke vë vë, ti pën to ró ti, hã ra sóg tỹ ti krëm ke pë jë. ⁸Goj hã tỹ sóg ãjag kygpenh ke mũ. Û tỹ inh nón kãtĩg ke ên tóg sir Topë kuprĩg tỹ ãjag jagrë han ke mũ. Ti tỹ ãjag kygpenh ken hã vë,” he tóg, João ti, vënh kar mỹ.

João tỹ Jesus kype (Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹Kỹ kejën Jesus tóg João tá jun mũ gé. Cidade tỹ Nazaré tá tóg kãtĩ mũ, ga tỹ Galiléia tá. Tá jun kỹ João tóg ti kypég mũ sir, goj tỹ Jordão ki. ¹⁰Ti tỹ goj kãtã kãkutë kỹ kanhkã vỹ nor mũ sir vësỹmér. Hã ra Jesus tóg vég jë nĩ. Kỹ tóg Topë kuprĩg vég mũ. Sórag ri ke ti nĩ, ti kãtére ti. Kãtére kỹ tóg Jesus kri nĩ nĩ sir. ¹¹Kỹ tóg kanhkã tá vënh ví mẽg mũ gé sir, kỹ tóg: “tỹ ã inh kósin pir jë, tỹ ã inh fe pë jëgtĩ,” he mũ, vënh ví tỹ mẽ há ên ki.

Satanás tỹ Jesus krĩn kónãn sór (Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹²Kỹ vësỹmér Topë kuprĩg tóg Jesus krĩn mũ, ti tỹ êmã tũg ja ra tĩg jé. ¹³Kurã tỹ 40 (ke) tũg tóg mũ, êmã tũg ja ki, Jesus ti. Tá nĩnh kỹ Satanás tóg ti tỹ ã jóg ví mranh han sór mũ, hã ra tóg ke tũ nĩ. Nën kãmĩ bicho ag vỹ tá mũgtĩ gé, êmã tũg ja ki. Hã ra Topë tỹ jënë jafã ag tóg ti ki rĩr mũ sir, tá.

Jesus tỹ Galiléia ra vỹn ke (Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴Kejën ag tóg João ség mũ. Ag tỹ ti se kar kỹ Jesus tóg ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ. Tá tóg ag mỹ Topë tỹ tỹ êg pã'i nĩnh ke kãmén mũ, vënh kãme sér ên ti. ¹⁵Kỹ tóg: “Topë vỹ tỹ pã'i nĩ,” he mũ. “Pétêm ti huri, ti kurã ti, êg tỹ ti tỹ tỹ êg pã'i nĩ ên ve jé. Kỹ ãjag jykre kórég tovãnh nĩ. Ti ví kri fimnĩ, ãjag tỹ ti tỹ tỹ êg pã'i nĩ ên ve jé,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

¹⁶Kejën Jesus tóg nig fyr tỹ Galiléia he mũ ên jagma tĩ mũ. ã tỹ ti fyr mĩ tĩ ra tóg Simão Pedro vég mũ, ti jãvy tỹ André ke gé. Kur tỹ pirã kugmĩ jafã tỹ ag tóg goj kãki fón mũ, rede tỹ, pirã kugmĩ jé. Ag rãnhraj hã vë.

¹⁷Kỹ Jesus tóg ag ve kỹ ag mỹ: “inh mré kãmũmñĩ,” he mũ. “Pirã kugmĩ há ãjag nỹtĩ,” he tóg. “ãjag kanhrã jé sóg ke mũ, ãjag tỹ êprã ke ag tỹ inh ki ge han jé,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. ¹⁸Vësỹmér ag tóg ti mré mũ mũ, ãjag rede tovãnh kỹ, Pedro ti, André ti ke gé.

¹⁹Kỹ ag tóg mũ mũ, goj fyr jagma. Ag mũ sĩ han mũ ra ag tóg ùn régre ù ag vég mũ gé. Û vỹ tỹ Tiago nĩ, kỹ ù vỹ tỹ João nĩ, ti jãvy. Zebedeu krë ag vë. Canoa kãki ag nỹtĩ, pirã kugmĩ jafã ki han kỹ. ²⁰Ag ve kỹ tóg vësỹmér ag jé prër mũ, Jesus ti. Kỹ ag tóg ãjag panh ré kỹ mũ mũ, Zebedeu ti. Ag camarada ag vỹ ag panh mré canoa kãki nỹtĩ nĩ. Ag ré kỹ ag Jesus mré mũ mũ sir, Tiago ti, João ti ke gé.

Jesus tỹ vënh jagrë kórég kutëm (Lc 4.31-37)

²¹Kỹ ag tóg cidade tỹ Cafarnaum ki ge mũ sir. Vënhkãn ke kurã ki tóg vësỹmér Judeu ag vënh kanhrã jafã kãra rã mũ, ag kanhrã jé, Jesus ti. ²²Ti tỹ ag kanhrã kỹ tóg ag mỹ e tĩ, ti ví ti. Vënh kar ví kãfór ti nĩ. Topë ví to professor ag ví kãfór ti nĩ gé. Hã kỹ tóg ki hã tó mũ. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. ²³Hã ra ù tóg tá nĩ nĩ, Judeu ag vënh kanhrã jafã tá. Jagrë kórég ti nĩ. ²⁴ã tỹ Jesus ve kỹ tóg prër mũ. “ã tỹ êg tỹ hë ri ke në, Nazaré tá Jesus?” he tóg. “ã mỹ êg kókén sór tũ? ã ki kanhrõ

sóg nĩ. Tỹ ã tóg ã pir mỹ Topě mré ke nĩ, ti tũ pě vỹ tỹ ã nĩ," he tóg, ùn jagrě kórég ti.

²⁵ Hã ra Jesus tóg ti mỹ ví tar han mũ, ký tóg: "ví tũg ra," he mũ. "Ti tovãnh ra," he tóg.

²⁶ Ký ti jagrě kórég ěn tóg ti ter tí han mũ sir, prěr tóg mũ sir. Ký tóg ti tovãnh mũ. ²⁷ Ký tóg vėnh kar mỹ e tí mỹr sir. Jagně mỹ ag tóg: "ne ně vé?" he mũ. "Vėnh ví tãg mỹ vó?" he ag tóg mũ. "Vėnh jagrě kórég ag mỹ tóg ví tí, ký ag tóg ki ke tí, ti kaměg ký. Ag kri ke hỹn," he ag tóg mũ, Jesus to.

²⁸ Ký ti vėme tóg vėnh kar kri rũm mũ, Galilėia tá ke kar kri.

Jesus tỹ Pedro má fi tỹ há' he

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Kar tóg Judeu ag vėnh kanhrãn jafã ki kutě mũ, Jesus ti, ký tóg Simão Pedro ĩn ra rã mũ sir. André mré ti ĩn vė. Tiago vỹ João mré ra rã mũ gé. ³⁰ Hã ra Pedro prũ fi mỹnh fi vỹ kaga nỹ nĩ, rỹg nỹ fi nĩ. Ký ag tóg Jesus mỹ fi tó mũ. ³¹ Ký tóg fi venh tí mũ. Fi nĩgé kãgmĩ ký tóg fi nĩm mũ. Ký fi rỹg ěn tóg tũ' he mũ sir. Ag ki rĩr fi tóg mũ sir, Pedro má fi.

Jesus tỹ ùn kagyga ag tỹ há' he

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Kurã ěn kã kuty tá ag tóg ùn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, ùn jagrě kórég ag mré hã. ³³ Cidade ěn ki ke kar ag vỹ ti ĩn jãnkã tá nỹtĩ mũ. ³⁴ Ký Jesus tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé. Vėnh jagrě kórég pan kãn tóg mũ gé. Ký ag tóg ti tó sór mũ, ag tỹ ti ki kanhró nỹtĩ ký. Hã ra tóg ag mỹ: "ví tũg nĩ," he mũ.

Jesus tỹ ã jóg mré ví

(Lc 4.42-44)

³⁵ Tỹ vaj ký tóg kurã ke ra (tóg) rĩr mũ, Jesus ti. Ký tóg ěmã tũ ra tí mũ sir, Topě mré ví jé. ³⁶ Ký Simão tóg ti kaněg tí mũ, ti jãvãnh ký. Ti mré ke ag mré tóg tí mũ.

³⁷ Ký ag ti vėg mũ sir. Ký ag tóg ti mỹ: "vėnh kar vỹ ã kaněgně mũ, ã jãvãnhvãnh ký," he mũ. ³⁸ Ký Jesus tóg ag mỹ: "mũ nỹ, cidade ù ra," he mũ, "sỹ ag mỹ Topě ví tó jé gé. Hã jé sóg kãtĩg," he tóg mũ ag mỹ, Jesus ti.

³⁹ Ký tóg ga tỹ Galilėia kar mĩ tí mũ. Vėnh kanhrãn jafã krēm tóg ag mỹ Topě ví tó mũ sir. Ag jagrě kórég pan tóg mũ gé sir.

Jesus tỹ ùn kaga kren vãnh tỹ há' he

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Ký kejėn ùn kaga kren vãnh vỹ ti to kãtĩ mũ, vėnh kaga tỹ lepra he mũ ěn han mũ ěn. Ký tóg ti krēm grĩnh ke mũ, ti mỹ nén ù to ví jé. Ký tóg: "ã mỹ isỹ há' he sór tũ nĩ?" he mũ. "Ã hã tóg isỹ há' henh mũ, ã tỹ isỹ há' he sór ký," he tóg ti mỹ. ⁴¹ Ký tóg Jesus mỹ jagtar tí. Ký tóg ã nĩgé tỹ ti měg ký ti mỹ: "hej," he mũ. "To sóg há nĩ. Há' he ja há ã tóg nĩ," he tóg ti mỹ.

⁴² Ký tóg ti kaga kren vãnh ěn kren han mũ sir vėšymér. Ký tóg jãnhkri nĩ sir, ti fár ti. ⁴³ Ký Jesus tóg ti mỹ ví tar han mũ, ti tĩg jé. ⁴⁴ Ký tóg ti mỹ: "ker ù mỹ tó hě," he mũ. "Ha tĩg, Topě tũ ki rĩr tí to. Ti hã mỹ tómnĩ,

kỹ Topě mỹ nĩm nĩ, Moisés tỹ vãsỹ ěg mỹ nén tó ja ti, ã jãnhkri to. Hã tũgrĩn vėnh kar vỹ ã tỹ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ," he tóg ti mỹ, Jesus ti.

⁴⁵ Hã ra tóg vėnh kar mỹ tó mũ sir. Ký vėme ěn vỹ vėnh kar kri rũm mũ. Hã ký Jesus tóg ěmã ù ki rã tũ nĩgtĩ, vėnh ven jé. ěmã tũ mĩ tóg tĩgtĩ, hã ra ag tóg ěmã kar tá ti to kãmũ tí.

Jesus tỹ ùn grĩngrĩn ký nỹ tỹ há' he

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

2 Kãnhmar Jesus tóg kejėn cidade tỹ Cafarnaum tá jun mãn, ký ag tóg měg mũ sir, ti tỹ tá nĩn ki, ti tỹ hě tá nĩ ěn tá. ² Ký ùn e ag vỹ ti to vėnh mãn, ký tóg fór nĩ, jãnkãn mĩ hã. Ký Jesus tóg ag mỹ Topě ví tó jě nĩ.

³ Hã ra ù ag tóg tá junjun mũ gé sir, ùn grĩngrĩn ký nỹ vyn ký, ù tỹ 4 (ke) ag vė. ⁴ Hã ra ag tóg ti pétēm tũ nĩ sir, ti tỹ ag jy fór tĩn ký. Ký ag tóg ĩn kunũg mũ, ti kri. Nor ěn ki ag tóg ùn grĩngrĩn ký nỹ ěn ti térem mũ, kur kãkã nỹ ti. ⁵ Ký Jesus tóg ag jykre vėg mũ sir, ag tỹ ti ki ge ký nỹtĩ ti. Ký tóg ùn grĩngrĩn ký nỹ ěn mỹ: "inh kósin," he mũ. "Ã tỹ Topě ví mranh ja tỹ tũ' he vė ha," he tóg ti mỹ, Jesus ti.

⁶ Hã ra Topě ví to professor ù ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ti ví to ag tóg jykrén mũ sir. ⁷ "Ne ně hỹn', ti tỹ tó tag ti?" he ag tóg mũ, koměr hã. "Topě to ví kónãn vė," he ag tóg. "Topě hã ne ã pin ký ěg tỹ Topě ví mranh ěn tỹ tũ' he há nĩnh mũ. Ti hỹn vėsỹ Topě han mũ," he ag tóg mũ, ti to jykrén ký.

⁸ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã fe tỹ, ag jykrén ki. Ký tóg ag mỹ: "ãjag tỹ ne to jykrén kónãn nē?" he mũ.

⁹ "Ne nỹ ãjag mỹ vėnhmỹ nỹ?" he tóg. "Ùn grĩngrĩn ký nỹ tag mỹ sóg: ã tỹ Topě ví mranh ja ěn tỹ tũ' he vė ha, hé," he tóg. "Kỹn mỹ ãjag mỹ vėnhmỹ?" he tóg. "Sỹ ti mỹ: nĩ ra, ã kur gé(g) tĩg, henh ke ně ha," he tóg. "Kỹn mỹ ãjag mỹ vėnhmỹ ke gé?" he tóg. ¹⁰ "Hã ra isỹ ãjag mỹ ĩnh jykre ven sór vė ha. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topě ví mranh tỹ vėnh pãte fón ke tá. Sỹ tá krỹg mũ ven jé sóg ke mũ, ãjag mỹ," he tóg. Hã ký tóg ùn grĩngrĩn ký nỹ ěn mỹ: ¹¹ "nĩ ra, ã kur gé(g) tĩg," he mũ, Jesus ti.

¹² Ký tóg jėgně mũ sir, ã kur gég tóg mũ sir vãhã, ký tóg ag rĩnve tí mũ sir, ùn grĩngrĩn ký nỹ ja ěn ti.

Vėnh kar mỹ tóg e tí, ký ag tóg Topě to: "ěg jykre kãfór ti nĩ," he mũ. "Ge ve ja tũ ěg nỹtĩ," he ag tóg mũ sir.

Jesus tỹ Levi jé prěr

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Ký Jesus tóg tĩg mãn mũ, goj nig tỹ Galilėia ra. Ký vėnh kar ag tóg ti pėnĩn vėnh mãn mãn mũ sir. Ký tóg ag kanhrãn mũ gé. ¹⁴ Ā tĩg mãn ký tóg Levi vėg mũ, Alfeu kósin. Governo mỹ imposto kaja mãg ti tí, hã ra tóg ã rãnhraj han nĩ nĩ. Ký Jesus tóg ti mỹ: "ĩnh mré kãtĩg," he mũ. Ký tóg jėgně ký ti mré tí mũ sir.

¹⁵ Ký tóg kejėn ti ĩn krēm jėg mũ, Jesus ti, Levi ĩn krēm. Hã ra ti mré ag e nỹtĩ, governo mỹ jãnkamy mãg tí ag, Topě ví mranh tí ag ke gé. Jesus mré ag nĩgnĩg ký

nýtí, ti mré mǔ tí ag mré ke gé. E täví ag nýtí, ti nón mǔ ag.

¹⁶ Hã ra Topě ví to professor ũ ag vỹ tý Fariseu nýtí gé. Jesus vég ag tóg mǔ, ti tý Topě ví mranh tí ag mré jĕn ký. Ký ag tóg Jesus mré mǔ tí ag mý ví mǔ. "Ti hã ne tóg ag mré jĕg mǔ" he ag tóg. "Governo mý jãnkamy mãg tí ag mré tóg jĕg mǔ," he ag tóg, "Topě ví mranh tí ag mré ke gé," he ag tóg.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg mĕg mǔ, ag vĕme ěn ti. Ký tóg ag mý: "Ūn kagyga tũ ag vỹ médico venh mǔ tũ nĭgtí," he mǔ. "Hã ra ũn kagyga ag hã vỹ ti venh mǔ tí," he tóg ag mý, Jesus ti. "Inh pi(jé) ũ tý vĕnh jykre kuryj han mǔ ag mý: "ãjag jykre tovãnh nĭ," he sór tí. Ū tý Topě ví mranh ja nĭ ěn ag hã mý sóg: "ãjag jykre kórég tovãnh nĭ," he sór tí. Hã jé sóg ãjag mý vĕnh ven," he tóg ag mý, Jesus ti.

Vãkre

(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Hã ra João mré mǔ tí ag tóg kejĕn vãkrég mǔ, jĕg tũ ag nĭ, ag tý Topě mý há nýtí jé. Ký Fariseu ag vãkrég mǔ gé. Ký ag tóg Jesus mý: "João mré mǔ tí ag vỹ tóg vãkrég mǔ, Fariseu mré mǔ tí ag ke gé," he mǔ. "Jo ã mré mǔ tí ag ne tóg vãkrég tũ nĭ. Vãkre kurã vĕ mýr," he ag tóg ti mý, tá nýtí ũ ag.

¹⁹ Ký Jesus tóg ag mý comparação han mǔ. "Vĕnh kyprũg to kãmũ ěn ag pi(jé) vãkrég tí," he tóg. "Festa vĕ mýr, vĕnh prũgprũg ti, ký ti mré ke ag tóg ũn prũg mǔ ěn venh kãmũ tí," he tóg. "Ge ti nĭ, inh mré mǔ ag mý. Isý ag mré nĭn ký tóg ver ag mý sér tí," he tóg ag mý, Jesus ti. ²⁰ "Vãhã tóg jun mǔ, inh kurã ti, ký ag tóg inh pére mũnh mǔ, ěn kã hã ag tóg ãjag vãkrenh ke venh mǔ, kurã ěn kã, inh mré mǔ tí ag," he tóg.

²¹ "Ti si fag pi(jé) vãfe kygnej tũ tý kur si jar ki hyn han tí ja nýtígtí. Ūn kygnej tũ tý ki hyn han mǔ ra tóg jaran kenh mǔ. Ký kur si jar ěn tóg mág mǔ. Ūn kygnej hã tý fag tóg ki han han tí, ký tóg jaran ke tũ nĭ," he tóg, Jesus ti. Ti tý ã jykre tãg tón hã vĕ, hã ra tóg kur kygnej tũ ri ke nĭ.

²² Ký tóg ag mý: "Ký vinho vỹ ge nĭgtí gé," he mǔ gé. "Ĕg pi(jé) vinho kajãg mǔ tý ti fãr si tý sacco ki kujĕg tí mýr," he tóg. "Ke tũ nĭ (mǔ) ra tóg tóg kugnãj ký jar mǔ, kógnãj ký. Ký vinho tóg tũ he mǔ, sacco ti ke gé mýr. Vinho kajã tý ti fãr tãg tý ki kujĕn ke vĕ mýr," he tóg. Jesus tý ã jykre tãg tón hã vĕ.

Vĕnhkán ke kurã

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Kejĕn Jesus tóg ĕpỹ mí tí mǔ, trigo kré mí. Ti mré mǔ tí ag tóg ti mré mǔ mǔ. Vĕnhkán ke kurã vĕ. Ag mǔ ký ti mré mǔ tí ag vỹ trigo mugmó tý kam ke mǔ, ko jé. ²⁴ Ký Fariseu ag tóg Jesus mý: "ha vé," he mǔ. "Ag tý ne jé ãjag tý nĕn han ke tũ han nĕ, vĕnhkán ke kurã ki?" he ag tóg mǔ. "Vĕnh rãnhřãj vĕ mýr, ag tý trigo tý kam ke ti," he ag tóg, Jesus mý.

²⁵ Ký tóg ag mý: "vó," he mǔ. "Davi tý nĕn han mǔ to jykren nĭ," he tóg. "Ti kókĭr nĭn ký tóg ã tý nĕn han ke tũ han gé, ã mré mǔ tí ag mré, hã ra Topě pi(jé) ti to jũ

mǔ, tag han tugrĭn, ha mĕ. ²⁶ Topě jo ĭn kãra tóg rã, Davi ti, Abiatar tý Topě tũ ki rĭr tí to pã'i nĭn ký. Tá tóg Topě jamĭ ěn kó, tý ti tý konh ke tũ ra, Topě tũ ki rĭr tí ag hã tý konh ke vĕ vĕ. Hã ra tóg kó, ti mré mǔ ag mý tóg vĕnh ken gé, Davi ti," he tóg, Jesus ti. "Rán ký tóg nĭ nĭ," he tóg.

²⁷ Ký Jesus tóg ag mý: "Topě vỹ ĕg mý vĕnhkán ke kurã nĭm, ĕg tý ki vĕnhkán jé," he mǔ. "Hã ra tóg tý kurã kórég han tũ nĭ, vĕnhkán ke kurã tý," he tóg.

²⁸ "Hã ký sóg tý vĕnhkán ke kurã to pã'i nĭ gé. Tý sóg ĕprã ke fi kósin nĭ mýr," he tóg ag mý, Jesus ti.

Jesus tý ũn nĭgé tóg tý há' he

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

3 Kejĕn Jesus tóg vĕnh kanhrãn jafã ra rã mãn mǔ.

Tã ũ tóg jĕ nĭ, ti nĭgé tóg tóg ja nĭ. ² Ký ag tóg ti tugnỹm mǔ sir, "kema ĕg tý ti tý vĕnhkán ke kurã kã ti tý há' he ve jé," he ag tóg mǔ sir. Hã ra ag tóg pã'i ag mý ti to sór mǔ, ti tý vĕnhkán ke kurã to Topě ví mranh ký. ³ Hã ra Jesus tóg ũn nĭgé kórég ěn mý: "kunĭg," he mǔ. ⁴ Ký tóg ag mý: "vĕnhkán ke kurã ki ĕg hĭn ne han mǔ?" he mǔ, "ĕg tý Topě ví ki króm jé," he tóg. "Ĕg mý hĭn nĕn ũ há han mǔ?" he tóg. "Ĕg tý ũ tũ kókĕn kĭn mý kórég tũ nĭnh mǔ?" he tóg ag mý. "Ĕg mý ũ kren han mǔ hĭn?" he tóg. "Ĕg tý ũ tĕn kĭn mý há nĭnh mǔ hĭn?" he tóg. Hã ra ag tóg ti mý katy tí sir.

⁵ Ký tóg ag ki ĕvãnh ký jũ mǔ sir, fe kaj tóg nĭ sir, ag krĭ tũ nýtĭn ký. "ã nĭgé tý krỹg' hé," he tóg ti mý, ũn nĭgé tóg ěn mý. Ký tóg tý krỹg' he mǔ sir, há' he tóg mǔ sir, vãhã, ũn nĭgé tóg ja ěn ti.

⁶ Ký vãhã Fariseu ag mǔ mǔ sir, jagnĕ mré ti to jykren jé, pã'i mág tý Herodes mré ke ag mré ke gé. "Ĕg hĭn hĕ ri ken ký ti tũg mǔ?" he ag tóg mǔ, Jesus ti to.

Jesus tý goj nig fyr tá ag kanhrãn

⁷ Hã ra Jesus tóg ti mré mǔ tí ag mré goj nig tý Galilĕia ra tí mǔ, vĕnh e tũg ja ra. Hã ra vĕnh e ag tóg ti nón mǔ mǔ. Ga tý Galilĕia tá ag tóg kãmũ mǔ, ga tý Judĕia tá ke gé, ⁸ cidade tý Jerusalĕm tá, ga tý Idumĕia tá, goj tý Jordão mã tá, cidade tý Tiro tá, cidade tý Sidom tá ke gé. E täví ag nýtí, e pĕ. Ti tý nĕn hyn han kar mĕ ký ag tóg ti to kãmũ mǔ. ⁹ Ký Jesus tóg ti mré mǔ tí ag mý tó mǔ, ag tý ti mý canoa jãján jé. Ti kutãn ag tóg, vĕnh kar ěn ti, hã ký tóg canoa to ví mǔ. ¹⁰ Ū tý hĕn ri ke tý há' he ja tóg nĭ, ũn kagyga ag tý, fag tý ke gé. Hã ký ag tóg ti kutãn mǔ. Ag tý ti mĕ sór vĕ, ãjag nĭgé tý. ¹¹ Ký ũn jagrĕ kórég ag vỹ tá nýtí gé. Ag tý Jesus ve ký ag tóg prĕnprĕr mǔ sir. "!.Tý ã Topě kósin ne..!" he ag tóg mǔ, prĕnprĕr ký. ¹² Ký Jesus tóg ag mý vĭ tar han tí. "Ker inh kãmĕn hĕ'," he tóg tí, ag mý.

Jesus tý ũ tý 12 (ke) ag vin

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Kejĕn tóg pãnónh ra tí mǔ, Jesus ti. Ký tóg ag jé prĕr mǔ, ag kuprĕg ký. Ký ag tóg ti to mǔ mǔ. ¹⁴ Ký tóg ũ tý 12 (ke) ag vin mǔ sir, ag tý tý ti mré mǔ tí nýtí jé, ti tý ag jĕgnĕ jé ke gé, "Topě ví tó jé," he tóg. ¹⁵ Ag mý

tóg vènh jykre nīm mū, ag tỹ vènh jagrè kórég pan jé. ¹⁶ Ū tỹ 12 (ke) ag hã vè, ha mē: Simão, Jesus tỹ ti jyjy ū hã vỹ: Pedro, he mū, ¹⁷ Tiago ke gé, ti jãvy tỹ João mré, Zebedeu krè tag ag. Jesus tỹ ag jiji ū hã vỹ: Boanerges, he mū, ãg ví ki ke hã vỹ: ta tỹ tỹrỹrỹ he ri ke ag, he mū, ¹⁸ André ke gé, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósin tag ti, Tadeu ke gé, Simão ke gé, ag tỹ ū to: Zelote, he mū tag ti, ¹⁹ Judas Iscariotes ke gé, ū tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke ti.

Topè ví to professor ag tỹ Jesus to ví kónã

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ký Jesus tóg ag mré ã jamã tá jun mū. Ký vènh kar tóg sir tá vènh mǎn mū, ký tóg ag jën ke mū ra vènhmỹ tí, Jesus mré mū ag. ²¹ Ký Jesus kanhkã fag vỹ ti vème mẽ ký ti kãgmĩnh kãmũ mū. "Krĩ vènhmỹ nĩ ve ti nĩ," he fag tóg, hã ký fag tóg ti kãgmĩ sór mū. Hã ra tóg fag mré tí tũ nĩ.

²² Ký Topè ví to professor ag tóg tá junjun mū gé. Jerusalém tá ag tóg kãmũ jëg, ti ve jé. Ký ag tóg ti to: "jagrè kórég ti hỹn nĩ," he mū. "Hã ký tóg vènh jagrè kórég ag pã'i ãn jykre han mū, vènh jagrè kórég ag pan jé," he ag tóg. "Belzebu jykre tỹ tóg ag pan mū, Nén-Kórég jykre tỹ," he ag tóg, Jesus to, Topè ví to professor ag.

²³ Ký Jesus tóg ag jé prër ký ag mỹ comparação han mū, ký tóg: "Satanás vỹ vènh jagrè kórég pan tũ nĩgtĩ mỹr," he mū, Jesus ti. ²⁴ "Pã'i pir krêm ke ag tỹ jagnè kato tẽgtën ký ag tóg jagnè kãgtén kãn ke mū," he tóg. ²⁵ "Īn pir kã ki ke ãn fag tỹ jagnè kato tẽ ký fag tóg jagnè kãgtén kãn ke mū gé," he tóg. ²⁶ "Satanás krêm ke ag tỹ jagnè kato tẽ ký ag tóg jagnè tỹ tũ' henh ke mū gé, ký tóg tũ' he mū sir, Satanás ti," he tóg. ²⁷ "Ëg tỹ ū tỹ nén ū mǎn sór ký, ti ĩn tá, ký ãg tóg ti se vén tí, ke tũ nĩ (mū) ra tóg ã tũ ki rĩr ke mū, ký ãg tóg ti tũ mǎn tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩgtĩ, ti tar nĩn ký. Ëg tỹ ti se kar ký ãg tóg ti tũ mǎg mū sir," he tóg. "Ge ti nĩgtĩ, sỹ nén han mū ti. Tar ti nĩ, Japo ti, hã ra sóg hur ti sé, hã ký sóg ti tũ ag kygvãg mū sir, ag jagrè kórég pan sóg mū sir," he tóg, Jesus ti.

²⁸ "Sỹ ke há vè, hã ký sóg tó mū," he tóg. "Topè vỹ ãjag mỹ vènh pãte fón kãn mū, ãjag tỹ ti ví mranh kar ãn tỹ, ãjag tỹ ti kato ví kónãn mré hã," he tóg. ²⁹ "Jãvo ãjag tỹ Topè kuprĩg kato ví kónãn ký tóg ãjag mỹ vènh pãte fón mǎn ke tũ nĩ ha, Topè ti," he tóg. "Ãjag tỹ Topè ví mranh ãn vỹ ãjag hã kã nĩ nĩ, kurã tũ ti nĩ," he tóg, Jesus ti.

³⁰ Ag mỹ tóg ke mū, Jesus ti, ag tỹ ti to: "jagrè kórég ti hỹn nĩ," hen ký.

Jesus mré ke pẽ fag

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Ký ti mỹnh fi tóg ti jãvy ag mré ti venh kãtĩ mū. Re kã fi jẽ ag mré, ký ag tóg ū jënëg mū, ti jé prër jé. ³² Jesus pénin vènh e vỹ tóg nỹtĩ, nĩgnĩg ký, ký ag tóg: "ha mẽ, ã mỹnh fi vỹ re kã jẽ, ã jãvy ag mré," he mū. "Fag

tỹ ã mré vèmén sór vè. Æ jé prër fag tóg mū," he ag tóg ti mỹ.

³³ Hã ra Jesus tóg: "inh mỹnh fi mỹ inh ve sór mū', inh jãvy ag mré?" he mū. "Inh mỹnh fi vè vè, inh jãvy ag vè vè, hã ra ag tóg tỹ inh mré ke pẽ tũ nỹtĩ," he tóg. ³⁴ Ký tóg ūn nĩgnĩg ký nỹtĩ ag ki ãvãnh ký tóg: "inh mỹnh fi hã vè, inh jãvy ag hã vè gé," he mū. ³⁵ "Ū tỹ Topè ví han mū ãn ag vỹ tỹ inh jãvy nỹtĩ, inh ve fag ke gé, inh mỹnh ke gé," he tóg ag mỹ, Jesus ti.

Nén fy to comparação

(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

4 Kejën Jesus tóg goj nig tỹ Galiléia fyr tá ag kanhrãn mǎn mū. Hã ra vènh e vỹ ti pénin nỹtĩ, vènh e tãvĩ, hã ký tóg canoa kãra rã mū, goj kãki, ký tóg canoa kãkã nĩ mū, hã ra ag kar vỹ tar tá vènh mǎn ký nỹtĩ, nig fyr tá. ² Ag mỹ tóg vènh ví e tó mū, comparación han ký. ³ Ký tóg kejën ag mỹ: "ha mẽ," he mū. "Ū tóg nén ū fy krigkrig tí mū," he tóg. ⁴ "Ti tỹ krigkrig ký ti fy ū tóg ãmĩn kri kutë mū, ãpry kri. Ký sēsĩ tóg ti ko mū sir. ⁵ Ti fy ū tóg pãró kri kutë mū, ga e tũ ki, ký tóg kãnhmar mur mū vè, ga sĩ ãn ki. ⁶ Hã ra rã tóg ã tỹ ãg nĩno kã sa ký (tóg) ti pũn mū. Ti jãre han tũ nĩn ký tóg tóg mū. ⁷ Ti fy ū tóg sónh kãki kutë mū, ký sónh tóg ti mré mur mū, ti kri rũm tóg mū sir ký tóg kanë han tũ nĩ. ⁸ Ti fy ū tóg ga há kri kutë mū ký tóg mur há han mū, mog há han tóg mū, kanë han han tóg mū gé, ū tóg kanë tỹ 30 (ke) han, jo ū vỹ kanë tỹ 60 (ke) han, jo ū vỹ kanë tỹ 100 (ke) han. ⁹ Ū nĩgrëg nỹtĩ tỹ tỹ jëmë jé," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ nén fy to comparación kãmén

(Mt 13.10-23; Lc 8.9-15)

¹⁰ Ūn e ãn ag mũn kar ký ti mré nỹtĩ ag tóg ti ki jëmënh kãmũ mū, nén fy kãmén ti. Ký ag tóg ti mỹ: "ã tỹ ãg mỹ ne tó nẽ?" he mū.

¹¹ Ký tóg ag mỹ: "ãjag hã tóg Topè tỹ tỹ ãg pa'i nĩ ki kanhró nỹtĩnh mū, ĩjo tó ja tũ ãn ki," he mū. "Hã ra sóg ãn ag mỹ comparación tãvĩ han mū. ¹² Ag mỹ sóg tó há han ke tũ nĩ, ón ký mëg mū ag mỹ, ký ag tóg ãjag tỹ vëg mū ra ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag tỹ mëg mū ra ag tóg to jykren tũ nỹtĩ, ký ag tóg Topè ki ge tũ nỹtĩ gé, ký Topè tóg ag mỹ vènh pãte fón ke tũ nĩ gé," he tóg, Jesus ti, ū ag to.

¹³ Ký tóg ag mỹ: "ãjag tỹ to jykren tũ tóg tí," he mū, "sỹ ãjag mỹ nén fy kãmén ký," he tóg. "Kỹ ti mỹ ãjag tỹ ū to jykren há nĩnh mū', sỹ ãjag mỹ comparación ū han ký?" he tóg.

¹⁴ Ký tóg jamã hár(a) ag mỹ kãmén mū. "Ū tóg nén fy vãvãm tí, ký ti tỹ Topè ví tó vè, hã vỹ: vãvãm, he mū, nén fy ri ke vè," he tóg. ¹⁵ "Ti fy ū vỹ ãmĩn kri kutë mū. Ký Topè ví mëg mū ū ag vỹ ãpry ri ke nỹtĩ," he tóg. "Ag tỹ Topè ví mëg mū ra tóg ag mỹ tỹ tũ' he mū, Satanás ti, Topè ví tỹ. Vësýmér tóg ag mỹ tỹ tũ' he mū, ag mỹ Topè ví tó tỹ. Ký ãmĩn ri ke vè sir. ¹⁶ Hã ri ken hã vè gé, ti tỹ pãró kri vãvãm ãn ti. Ag tỹ Topè ví mẽ ký ag tóg vësýmér: hej, he mū sir. Ag mỹ tóg sér tí. ¹⁷ Hã ra ag tóg nén kré jãre tũ ri ke nỹtĩ, ký ag tóg mū sĩ han mū,

Topě mré. Nén ũ jagy kutě ký ag tóg sir Topě tovãnh mũ vësýmér, ũ tỹ Topě tugrĩn ag kato tẽ ký. ¹⁸ Ti tỹ sónh kãki vãm ên hã vë gé, hã vỹ tỹ Topě vĩ mễg mũ ag nỹtĩ gé. ¹⁹ Hã ra ag tóg ãjag rãnhràj hã mĩ êkrég mũ, ón ký rico nĩ sór jé. Nén ũ kar to ag én, hã ký Topě vĩ tóg ag mỹ katy' he mũ sir. Ký ag tóg kaně há han tũ nĩ. ²⁰ Hã ra ti tỹ ga há kri vãvãm mũ ên vỹ tỹ Topě vĩ mễg mũ ag nỹtĩ gé. Hej, he ag tóg mũ sir, kaně há han ag tóg mũ, ũ tóg kaně tỹ 30 (ke) han mũ, ũ tóg kaně tỹ 60 (ke) han mũ, ũ tóg kaně tỹ 100 (ke) han mũ," he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

Jẽngrẽ to comparação (Lc 8.16-18)

²¹ Ký Jesus tóg ag mỹ: "ẽg pi(jé) néj gru ma kãmũ ký kěj krêm fẽg tĩ, ẽg pi(jé) cama krêm fẽg tĩ," he mũ. "Ti fẽg jafã kri ẽg tóg fẽg tĩ. ²² Hã ký ẽg tỹ nén vэг tũ ên vènh ven kãn ke vë, hã jé tóg ver péju ký nĩ. Ẽg tỹ nén ki kagtĩg ên vènh ven kãn ke vë," he tóg. ²³ "Ũn nĩgrég nỹtĩ tỹ tỹ jẽmẽ jé," he tóg.

²⁴ "Hã ký jẽmẽ há han," he tóg. "Ãjag mré ke ag jykre tugnỹm ãjag tóg tĩ, ký ãjag tóg ag mỹ vĩ tar han tĩ. Ký Topě vỹ ãjag mỹ vĩ tar han ke mũ gé, ãjag tỹ ãjag mré ke ag jykre ri ke nỹtĩn ký. Hã ra tóg ãjag mỹ vĩ tar kãfór han ke mũ, ha vemnĩ," he tóg. ²⁵ "Ũ tỹ nén ũ to jykren há han ký tóg ũ to jykren mãn', ũ to jykren mãn', he mũ sir. Ũ tỹ nén ũ to jykren há han tũ nĩn ký tóg ti mỹ tũ' he mũ sir, ti tỹ nén to jykren sĩ han mũ ra," he tóg, Jesus ti.

Nén kré to comparação

²⁶ Ký Jesus tóg ag mỹ: "Topě tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ vỹ ge nỹnh mũ, ha mẽ," he mũ. "Ũ vỹ nén ũ fy vãvãm tĩg mũ, ẽpỹ ki," he tóg. ²⁷ "Ũ tỹ vãvãm mũ vỹ nũr mũ sir, kutyg ký, tỹ vaj ký tóg rĩr mãn mũ sir. Hã ra ti fy ên vỹ mur mũ, mog tóg mũ, jo ũ tỹ vãvãm mũ tóg ki kagtĩg nĩ. "Ti hẽ ri ken ký mur'?" he tóg. ²⁸ Jãvo tóg vësóg ki mog, kar tóg mó han, ký vãhã ti kaně vë sir, ti mó kãki. ²⁹ Ti kanẽn kar ký tóg ag mỹ: "ha kre jafã va kãmũ jẽg," he mũ sir. Ký ti krenh ke kurã vë sir. Topě tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ri ken hã vë," he tóg, Jesus ti, ã kãtĩg mãn ke tón ký.

Ka tỹ mostarda fy to comparação (Mt 13.31-32, 35; Lc 13.18-19)

³⁰ Ký Jesus tóg: "inh hỹn tóg tag tónh mũ ha, sỹ Topě tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ kãmén jé," he mũ. ³¹ "Ka tỹ mostarda fy ri ke ti nĩ, Topě tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ti," he tóg. "Ti krãn ẽg tóg tĩ, ẽg japỹ ki. Kãsir ti nĩ, ti fy ti. Ũ fy vỹ ti sĩ ri ke tũ nỹtĩ. ³² Ti krãn kar ký tóg mog mũ, ký tóg ẽgóho kar kãfór nĩ. Pẽ mág ti nỹtĩ, hã ký sēsĩ ag vỹ kãki krẽg tĩ, ti fẽnja ki," he tóg, Jesus ti.

³³ Comparação tỹ hẽn ri ke hyn han tóg, ag mỹ Topě vĩ tón ki, ag tỹ to jykren sór ký. ³⁴ "Tag vỹ ge nỹnh mũ," he hã han tóg ag mỹ, Jesus ti. Ag mỹ tóg jamã hár(a) nén ũ tó tũ nĩ, ãn e ag mỹ. Hã ra tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ kãmén há han mũ, ag pin ký.

Jesus tỹ kóho tỹ tũ' he (Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Hã tỹ kuty tá tóg ag mỹ: "mũ nỹ, goj nig kafã ũ ra," he mũ.

³⁶ Hã ký ag tóg vènh e ên ré ký mũ mũ sir, canoa kãmĩ, Jesus tỹ kãkã nĩn ký. Hã ra ũ ag tóg ti mré mũ mũ gé, canoa ũ kãmĩ. ³⁷ Hã ra kãka tar tãvĩ vỹ tóg vãhã krog he mũ, kóho ti. Ký goj tóg canoa kãki krêm krêm ke mũ. Ti fãn sór tóg mũ sir. ³⁸ Hã ra Jesus tóg nũr nỹ, fakrĩnh ký, canoa nér tá. Ký ag tóg ti rĩn ký ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Ẽg mỹ ẽg kãgter ha mẽ tóg tĩ. Mỹ ã mỹ tỹ nén ũ tũ?" he ag tóg ti mỹ.

³⁹ Ký tóg rĩr mũ sir, ký tóg kóho mỹ vĩ tar han mũ, ti mỹ: "krỹg he ra," hen ký. Ký kóho tóg tũ' he mũ, katy' he tóg mũ. ⁴⁰ Ký tóg ag mỹ: "ãjag tỹ ne jé kaně jur nẽ?" he mũ. "Ãjag mỹ inh ki rã há han tũ?" he tóg ag mỹ.

⁴¹ Ký tóg ag mỹ e (pẽ) tãvĩ sĩ sir. Jagnẽ mỹ ag tóg: "ti jykre tóg ẽg mỹ e sĩ," he mũ. "Kóho vỹ ti vĩ han, goj ti ke gé," he ag tóg.

Jesus tỹ vènh jagrẽ kórég tỹ mil ag pan (Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

5 Ký ag tóg goj nig kafã ũ tá junjun mũ sir, Gerasa tá ke ag tá. ² Jesus tỹ canoa ki vag ke mũ ra ũ tóg ti kato tẽ mũ. Jagrẽ kórég ti nĩ. Vènh kej tá tóg kãkutẽ mũ. ³ Tá tóg ẽmã nĩ, vènh kej tá. Ag tỹ ti ség mũ ra tóg vènh mỹ nĩ, ferro mré hã. ⁴ Ti se tỹ hẽn ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ vë, ti nĩgé, ti pẽn ke gé, ferro tỹ. Hã ra tóg ferro tỹ kam ke ja nĩgtĩ, ã pẽn se ja ti mrynhmranh kãn ja tóg nĩgtĩ. Ag tỹ ti kanhrãn ke mũ ra ag tóg ti tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩgtĩ. ⁵ Kuty ki kurã mré tóg prěr tĩgtĩ, vènh kej ki. Pãró ên ki pó génh ký tóg vësãnh tĩgtĩ. ⁶ Ti tỹ kuvar há tá Jesus ve ký tóg ti to vènhvãg sĩ mũ, ký tóg ti krêm grĩnh ke mũ. ⁷ Jamã hár(a) tóg prěr mũ, ký tóg: "!'...ã isỹ hẽ ri kenh mũ, Jesus'..!'" he mũ, "!'...nỹnhmỹ Topě kósin'..!'" he tóg. "!'...Ã mỹ sóg to vĩnh mũ, ã tỹ inh vóg kónãn tũ nĩn jé, ký Topě vỹ inh vĩ mễg mo..!'" he tóg. ⁸ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: "ti tovãnh ra, Nén-Kórég,'" he ja nĩ.

⁹ Ký Jesus tóg ti mỹ: "ã jyjy hẽ ri ke sĩ," he mũ. Ký tóg: "Mil," he mũ. "E tãvĩ ẽg nỹtĩ," he tóg, Nén-Kórég ti.

¹⁰ Ký tóg to vĩ', to vĩ', he mũ, Jesus tỹ ẽmã ên ki ti kutẽm tũ nĩ jé.

¹¹ Hã ra ag mễg tỹ porco ag tóg jẽg nỹtĩ, pãnónh ên kri. ¹² Ký Nén-Kórég ag tóg Jesus mỹ: "ag mễg to ẽg jẽgnẽ, ẽg tỹ ag kãki ge jé," he mũ.

¹³ Ký tóg ag mỹ: "hej," he mũ. Ký Nén-Kórég ag tóg ẽn ti tovãnh mũ sir, porco ag ki ge ag tóg mũ sir. Ký ag tóg re mũ sir, porco ag. Rãn ki ag tóg re mũ, ký ag tóg nỹgnỹr kãn mũ sir, goj nig ki. Kãgter kãn ag tóg mũ. Porco tỹ mil rėgre ag vë, hỹn.

¹⁴ Ký porco ki rĩr sĩ ag tóg sir pětẽ mũ, cidade ra. Tá ag tóg kãmén kãn mũ, Nén-Kórég tỹ jagrẽ ja ên ti. Ký ag tóg Jesus to mũ kãn mũ sir, nén ên ve jé. ¹⁵ Jesus tá ag tóg junjun mũ sir, ký ag tóg ãn jagrẽ kórég ja ên vэг mũ, kur tu ký. Krĩ há' he tóg mũ, ũ tỹ mil tỹ jagrẽ kórég ja ên ti. Ký ag fe tóg jũrũn ke mũ. ¹⁶ Ký ũ tỹ vэг

mũ ag tóg kāmén mũ sir ag mý Ûn jagrê kórég ja ti, porco ag. ¹⁷ Hã ký ag tóg Jesus mý to vĩ mũ, ti tỹ tá kutê jé, ag rã hã nĩ tũ nĩ jé.

¹⁸ Ti tỹ canoa kãki rã ký Ûn jagrê kórég ja tóg: “nhỹ ã mré tĩg mũ,” he mũ, Jesus mý. ¹⁹ Hã ra tóg ti mý nenh. “Ha tĩg, ã ãn ra, ã tỹ ã mré ke ag mré nĩ jé,” he tóg ti mý. “Ag mý kāmén nĩ, ãg jóg mág tỹ ã tỹ há’ he mũ ti, ti tỹ ã jagãgtãn mũ ti,” he tóg ti mý. ²⁰ Ký tóg tĩ mũ. Êmã tỹ 10 (ke) ki ga tá tóg kāmén mũ, Jesus tỹ ã tỹ há’ he ti. Ký tóg ag kar mý e tĩ.

Jairo tỹ Jesus mý ã kósin fi to vĩ
(Mt 9.18-19; Lc 8.40-42)

²¹ Ký Jesus tóg kafã ra tĩg mãn mũ, canoa kãmĩ. Ký vãnh e tóg ti jo vãnh mãn mũ. Hã ra tóg goj nig fyr tá jé nĩ. ²² Ký ù tóg kãtĩ mũ, ti jiji hã vỹ: Jairo, he mũ. Judeu ag vãnh kanhrãn jafã to tóg tỹ pã’i nĩ. Ti tỹ Jesus ve ký tóg ti krêm mũg ke mũ. ²³ Ti mý tóg: “inh kósin sĩ fi vỹ tũg sór mũ,” he mũ. “Kunĩg, ã tỹ ã nĩgê tỹ fi mẽ jé, fi tỹ há’ he jé, fi kren jé,” he tóg. ²⁴ Ký tóg ti mré tĩ mũ. Hã ra ùn e ag tóg ti nón mũ ký ti kutãn mũ.

Ûn tỹtã kaga fi
(Mt 9.20-22; Lc 8.43-48)

²⁵ Jo ùn tỹtã ù fi tóg tá nĩgtĩ. Kyvénh krýg tũ han ký fi tóg nĩ, prýg tỹ 12 (ke) ki. ²⁶ Médico ag tỹ fi vêsýrénh mág han, to fi tóg ã tỹ nén vãm kãn, hã ra fi tóg há’ he tũ nĩ, ke han han fi tóg. ²⁷ Hã ra fi tóg Jesus kãme mẽ ja nĩgtĩ, ký fi tóg vãnh e kãmĩ tĩg ký ti nón ti kur mẽg mũ sir. ²⁸ “Sỹ hên ri ke mũn ti kur mẽ ký inh hỹn han mũ,” he fi tóg.

²⁹ Fi tỹ ti kur mẽ ký fi kyvénh tóg gym ke mũ sir vãhã, ký fi tóg ki kanhró nĩ, fi kaga tỹ há’ he ãn ki. ³⁰ Hã ra Jesus tóg ã fe tỹ ki kanhró nĩ, ã jykre kutê ãn ki. Ký tóg vãnh e kãki vírĩn ke mũ sir. “Û nỹ inh kur mẽ?” he tóg.

³¹ Ký ti mré mũ tĩ ag tóg ti mý: “vãnh kar tỹ ã kutãn vë,” he mũ. “Jo ã tóg: ù nỹ inh kur mẽ? he mũ,” he ag tóg ti mý. ³² Ký tóg tãmĩ êvãnh mũ, ù tỹ ã mẽg mũ fi ve jé. ³³ Hã ra ùn tỹtã fi tóg ki kanhró nĩ, fi han mũn ki. Ký fi tóg kamẽg ký, jürũn ke ký mũg ke mũ, ti krêm. Ký fi tóg ti mý kãmén kãn mũ sir.

³⁴ Hã ra tóg fi mý: “inh kósin,” he mũ. “Ã tỹ inh ki rã ký ã tóg há’ hé,” he tóg. “Ha tĩg, jatun mý, ã han vë ha,” he tóg, fi mý.

Jairo kósin fi rĩr mãn
(Mt 9.23-26; Lc 8.49-56)

³⁵ Ti tỹ ver fi mré vëmén jé ra ù ag tóg tá junjun mũ, pã’i tỹ Jairo ãn ãn tá. “Ã kósin fi vỹ hur ter,” he ag tóg. “Tũg ja fi tóg nĩ ha,” he ag tóg. “Hã ký ti mý: kunĩg, he mãn tũg nĩ, ti kutãn mãn tũg nĩ,” he ag tóg, Jairon mý.

³⁶ Hã ra Jesus tóg mẽg mũ, ký tóg: “kamẽg tũg nĩ, inh vĩ hã kri nĩmĩ,” he mũ, pã’i ãn mý. ³⁷ Ký tóg ùn e ag tỹ ti ãn ra mũ kamẽg. “Pedro vỹ tĩg mũ inh mré, Tiago ke gé,” he tóg, “Tiago jãvy tỹ João ke gé,” he tóg.

³⁸ Ag tỹ Jairo ãn tá junjun mũ ra Jesus tóg vãnh e vëg mũ sir, kygfỹ mũ fag, vêsýrénh jagy han mũ fag. ³⁹ Ký tóg kã rã ký fag mý: “ãjag tỹ ne jé kygfỹ nê, ãjag tỹ ne

jé vêsýrénh nê?” he mũ. “Ter tũ fi nĩ, nũr fi nỹ nĩ,” he tóg.

⁴⁰ Hã ra fag tóg ti nyg mũ. Hã ra tóg fag pan mũ sir, ký tóg fi panh mré, fi mýnh fi mré fi venh tĩ mũ, ti mré kãmũ mũ ag mré. ⁴¹ Fi nĩgê kãgmĩ ký tóg fi mý: “talitã cumi,” he mũ. Ëg vĩ ki ke vë, hã vỹ: nĩ ra, jỹ, he mũ.

⁴² Ký vãhã gĩr fi tóg nĩ mũ sir, kãnê tĩ fi nĩ sir. Kri prýg tỹ 12 (ke) fi nĩ. Ký tóg ag mý e tãví tĩ. ⁴³ Hã ra tóg ag mý vĩ tar han, ag tỹ ù mý tóg tũg jé. “Ha fi mý vëjên ven,” he tóg. Hã ra tóg fi ter ký nỹ ra fi rĩn mãn.

Jesus jamã tá ke ag tỹ ti to é he
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

6 Ký Jesus tóg tá kãkutê ký ã jamã tá jun mũ sir. Ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré mũ mũ gé. ² Vênhkãn ke kurã ki tóg ag vãnh kanhrãn jafã ki ag kanhrãn mũ. Ag tỹ ti vĩ mẽ ký tóg ag mý e tĩ. “Hẽ tán hỹn ki kanhrãn, vãnh jykre tag ti ki? Û nỹ hỹn ti kanhrãn?” he ag tóg, ti jamã tá ke ag. “Ëg tỹ nén han vãnh hyn han tóg tĩgtĩ,” he ag tóg. ³ “Ïn han tĩ ãn vë mýr,” he ag tóg. “Maria fi kósin vë mýr, Tiago kãke, José, Judas, Simão kãke, ký ti ve fag vỹ ãg mré nỹtĩ gé mýr. Ti tỹ ne jé tỹ ãg kãfór nĩ sór nê?” he ag tóg. Ký tóg ag mý tỹ ù nỹ.

⁴ Ký Jesus tóg ag mý: “êmã ù tá ke ag tóg Topê vĩ tóg ti to é he tũ nĩgtĩ mýr,” he mũ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg. ⁵ Ký Jesus tóg tá nén ù han tũ nĩ sir. Ûn kaga pipir ag hã tỹ há’ he tóg, ã nĩgê tỹ ag mẽ ký. ⁶ Ag tỹ ti ki ge tũ tóg ti mý e tĩ, ti jamãn ki. Ký tóg êmã kãsir mĩ tĩg ký ag kanhrãn tĩ nĩ sir.

Jesus tỹ ù tỹ 12 (ke) ag jëgnê
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

⁷ Ký Jesus tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prër mũ. Ký tóg ag mũn mũ, ùn régre tĩn', ùn régre tĩn' he tóg. Ag mý tóg vãnh jykre nĩm mũ, ag tỹ vãnh jagrê kórég pan mũ jé.

⁸ Ký tóg ag mý: “ãjag mũn ký pão ma mũ tũg nĩ,” he mũ, “bolsa ke gé, jãnkamy ke gé,” he tóg. ⁹ “Vãtò hã va mũmĩnĩ, kãtò ti, pë né ke gé, pën to ró ti,” he tóg. ¹⁰ Ký tóg ag mý: “ãjag tỹ êmã ù tá jun ký, ãjag tỹ ãn ra rã mũ hã ki nũgnũr hemnĩ,” he mũ, “hã ki ãjag tỹ kurã ki panh ke mũ ãn tá krýgkrýg nĩ,” he tóg. ¹¹ “Êmã ù tá ke ag tóg kejên ãjag mý: kãgemnĩ, henh ke tũ nĩ, ag tỹ ãjag vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn ký. Ký ãjag pën hã kykũnh nĩ, ãjag tỹ tá pa ký,” he tóg, “ag tỹ ve ký to ki kanhró nỹtĩ jé, Topê tỹ ag mý: vó’, he ti,” he tóg ag mý. “Ha mẽ, ki hã sóg tóg mũ. Kurã tỹ êgno ki, isỹ vãnh kar jykre tugnỹm ke kurã ãn ki ag tóg jagãgtar nỹtĩnh mũ, ag tỹ ãjag vĩ jëmê jãvãnh nỹtĩn ký,” he tóg, Jesus ti.

¹² Ký ag tóg mũ mũ sir, ù tỹ 12 (ke) ag. “Ãjag jykre tovãnh nĩ,” he ag tóg mũ, vãnh kar mý. ¹³ Vãnh jagrê kórég pan ag tóg mũ, ha mẽ. Ûn kagyga ag to tĩn ag tóg mũ, azeite tỹ, ký ag tóg tỹ há’ he kãn mũ sir.

João Batista ter
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

¹⁴ Ký pã’i mág tỹ rei tóg Jesus kãme mẽg mũ sir. Vãnh kar vỹ ti kãmén tĩ, hã ký tóg mẽg mũ. Pã’i mág tỹ rei ãn

jijin hã vỹ: Herodes, he mũ. Kĩ tóg: “João hÿn (tóg),” he mũ, “ũ tỹ ag kygpég tí ên ti,” he tóg. “Á ter jan tán hÿn vÿn ké,” he tóg. “Hã kĩ tóg êg tỹ nén han vánh kar ên hÿn han tí,” he tóg, Jesus to, Herodes ti.

¹⁵ Hã ra ù tóg Jesus to: “Elias vë,” he mũ. Kĩ ù tóg: “Topë ví tó tí vë, vãsÿ Topë ví tó tí ag ri ke vë,” he mũ gé.

¹⁶ Hã ra Herodes tóg ti kãme mẽ kĩ: “João hÿn ã ter ja tá vÿn ké, sÿ ùn krĩ kym ja ên ti,” he mũ.

¹⁷ Herodes vỹ João se ja nĩ, vëse jafã kãki tóg ti fón ja nĩ, Herodias fi tugrĩn. Tỹ fi Filipe prũ fi nĩ, ti jãvy, hã ra tóg fi tỹ prũg mũ, Herodes ti.

¹⁸ Kĩ João tóg Herodes mÿ: “ã hã ne tóg ã mré ke prũ fi tỹ prũg mũ,” he ja nĩ. “Fi ki ã tóg Topë ví mranh mũ,” he ja tóg nĩ, João ti, Herodes mÿ. ¹⁹ Tag to Herodias fi tóg ti to kóróg nĩ, ti tén ke to fi tóg jykrén nĩgtĩ, hã ra fi tóg ti tỹ hẽ ri ke tũ nĩ, ²⁰ Herodes tỹ ti kamêg kĩ. João vỹ tóg tỹ ùn jykre kuryj nĩ. Topë jykre hã han tóg tí. Hã kĩ Herodes tóg ti jy nĩgãn tí, ti tỹ ti jykre há ki kanhró nĩn kĩ. João ví tóg ti mÿ vënhmÿ tí, ge ra tóg ti mÿ mẽ há tí, Herodes mÿ.

²¹ Kejën tóg fi mÿ ti tén ke ki króm ke mũ. Herodes tóg ã mur ja kurã ên ki festa mág han mũ, tenente ag mÿ, soldado ag pã'i ag mÿ ke gé, ùn rico ag mÿ ke gé, Galiléia tá ke ag mÿ.

²² Kĩ Herodias fi kósin fi tóg ag jo vënh gringrén mũ, hã ra tóg ag mÿ sĩ távĩ tí, Herodes mÿ, ti mré nÿtĩ ag mÿ ke gé, ti mré jêg mũ ag mÿ. Kĩ tóg fi mÿ: “ã tỹ nén to ví mũ tỹ sóg ã mÿ nĩm mũ,” he mũ. ²³ Fi mÿ tóg: “sÿ ke há vë,” he mũ. “Á tỹ nén to ví mũ kar nĩm jé sóg ke mũ, isÿ nén kar kuju mré hã,” he tóg, tátãg fi mÿ.

²⁴ Hã ra fi tóg ã mÿnh fi to tí mũ sir. “Inh hÿn ne to vĩnh mũ?” he fi tóg mũ, ã mÿnh fi mÿ. Kĩ fi tóg: “João krĩ to vĩmni,” he mũ, “ũ tỹ ag kygpég tí ên krĩ to,” he fi tóg, ã kósin fi mÿ, Herodias fi.

²⁵ Kĩ fi tóg vësÿmér pã'i mág ên to vënhvãg tí mũ. “Inh mÿ ùri João Batista krĩ nĩm, pénky kãkã,” he fi tóg mũ.

²⁶ Kĩ Herodes tóg fe kaj mág han mũ sir. Hã ra tóg fi mÿ: “sÿ ke há vë,” he ja nĩ, hã kĩ tóg fi mÿ han sór mũ, ti mré nÿtĩ ag tỹ mẽ kãn ja nĩn kĩ. ²⁷ Hã kĩ tóg polícia ù jënêg mũ, ti tỹ ti krĩ ma kãtĩg jé. Kĩ tóg ti krĩ kym mũ sir, vëse ja kãtã. ²⁸ Kĩ tóg ti krĩ ma kãtĩ mũ sir, pénky kãkã nĩm kĩ. Kĩ tóg fi mÿ nĩm mũ, tátãg fi mÿ. Kĩ fi tóg ã mÿnh fi mÿ ma kãtĩ mũ, Herodias fi mÿ.

²⁹ Kĩ João mré mũ tí ag tóg ti venh mũ mũ, ti ter mẽ kĩ. Kĩ ag tóg ti há va mũ mũ, vënh kej ra. Tá ag tóg ti péju mũ sir.

Jesus tỹ ù tỹ 5 mil (ke) ag jën

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

³⁰ Kejën Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg Jesus to vÿnvÿn ke mũ, ti mÿ kãmén jé, ag tỹ vënh kar mÿ nén tó ja ên ti, ag tỹ nén ù han mũ kar ên ke gé. ³¹ Kĩ tóg ag mÿ: “mũ nÿ, êg pir mÿ êmã tũg ja ra mũ jé, êg vënhkãn sĩ han jé,” he mũ. Kãmũ ag tóg nÿ nĩ, e ag tóg tí ha, kĩ tóg ag jën ke mũ ra vënhmÿ tí sir. ³² Kĩ ag tóg canoa kãmĩ mũ sir, êmã tũg ja ra, ãjag pir mÿ.

³³ Hã ra ùn e ag tóg ag mũ ve kĩ ag ki kanhrãn mũ, kĩ ag tóg ãjag pën kã ag jy pétë mũ, êmã kar tá kãmũ kĩ. Ag jo ag tóg tá junjun mũ sir, vënh e ên ti. ³⁴ Jesus tỹ tá jun kĩ tóg sir ùn e ag vëg mũ, kĩ ag tóg ti mÿ jagtar nÿtĩ. Ti mÿ ag tóg tỹ êg mẽg tỹ mé, êg mẽg tỹ carneiro ri ke nÿtĩ. Ú tỹ êg mẽg ki rĩr tũ nĩn kĩ tóg jagãgtar nÿtĩgtĩ, êg mẽg ti. Tag ri ke ag nÿtĩ, ùn e ên ag, Jesus mÿ, ag tỹ Topë ví ki kagtĩg nÿtĩn kĩ.

³⁵ Hã ra tóg rãké nÿ sir, kĩ ti mré mũ tí ag tóg ti mÿ: “ki ti êmã tũ nĩ, rãké ti nÿ ha,” he mũ. ³⁶ “Á tỹ ag mũn kĩ tóg há tí vë. Kĩ ag tóg êmã kar mĩ mũnh mũ, vëjën jãvãnh jé,” he ag tóg ti mÿ. ³⁷ Hã ra tóg ag mÿ: “ha inhã ag jën ge,” he mũ. Hã ra ag tóg: “kĩ êg mÿ jãnkamy tỹ hën ri ke tỹ pão kajãm mũ?” he mũ, “êg tỹ ag jën jé?” he ag tóg ti mÿ.

³⁸ Kĩ tóg ag mÿ: “pão tỹ hẽ ri ke nÿ ki nÿtĩ?” he mũ.

“Ha venh mũ jêg,” he tóg. Ag tỹ ve kĩ ag tóg: “ũ tỹ 5 (ke) vë,” he mũ, “pirã régre ke gé,” he ag tóg.

³⁹ Kĩ tóg ag mÿ: “nĩgnĩ ra, re gÿnh tánh kri, mrugmru kri,” he mũ, “vënhmãn kĩ,” he tóg, vënh kar ên mÿ.

⁴⁰ Kĩ ag tóg vënhmãn kĩ nĩ, vënhmãn kĩ nĩ he mũ, ù vỹ tóg 100 (ke) nĩ he mũ, jo ù tóg 50 (ke) nĩ he mũ, ag vënhmãn ù. ⁴¹ Kĩ tóg pão tỹ 5 (ke) génh kĩ, pirã régre génh kĩ kanhkã ki êvãnh mũ, kĩ tóg Topë mré ví mũ sir, kĩ tóg pão kénh mũ sir, ã mré mũ tí ag mÿ tóg vin mũ, ag tỹ ùn e ên mÿ vënh kãpãpãm jé. Pirã régre tỹ tóg vënh kãpópãm mũ gé sir. ⁴² Kĩ vënh kar vỹ ko kãn kĩ funfór mũ sir. ⁴³ Kēj tỹ 12 (ke) fãn ag tóg mũ sir, pão ke tỹ, pirã ke tỹ. ⁴⁴ Pão ên ko mũ ag tóg tỹ 5 mil (ke) nÿtĩ, ùn tÿtã fag tó tũ.

Jesus tỹ goj kri tĩg

(Mt 14.22-33; Jo 6.15-21)

⁴⁵ Kĩ Jesus tóg vësÿmér ã mré mũ tí ag mÿ tó mũ, ag tỹ canoa kãmĩ mũ jé, ag tỹ ti jo kafã ù ra mũ jé, êmã tỹ Betsaida ra. “Isÿ ùn e tag ag mÿ: ha mũjêg, henh ke vë ver,” he tóg ag mÿ. ⁴⁶ Kĩ tóg ag mÿ: “ha mũjêg,” he mũ sir. Ag mũn kar tóg pãnónh to tãpyr mũ, Topë mré ví jé. ⁴⁷ Kutÿ ên kĩ canoa tóg ver tí nĩ, goj kãmĩ. Jo Jesus tóg tar tá jẽ nĩ ver, ã pir mÿ. ⁴⁸ Hã ra ag tóg canoa vóg kĩ ronron mũ sir, mũ kónãn ag tóg mũ sir, kãka tỹ ag kato tën kĩ. Hã ra tóg ag ronron vëg mũ sir, Jesus ti. Kĩ tóg kurã ke ra ag to kãtĩ mũ, goj kri tĩg kĩ, ã pën kã mÿr. Hã ra tóg ag tá jun mũ sir, kĩ tóg ag pãtén sór nĩ ve nĩ. ⁴⁹ Ag tỹ goj kri ti tĩg ve kĩ ag tóg: “vënh kuprĩg vë,” he mũ. Kĩ ag tóg vëkrënrër mũ, ⁵⁰ ag tỹ jũrũn ken kĩ, ag kar tỹ ti ve kĩ. Hã ra tóg vësÿmér ag mré ví mũ, kĩ tóg ag mÿ: “kamêg tũg nĩ,” he mũ. “Inh hã vë, jũrũn ke tũg nĩ,” he tóg.

⁵¹ Kĩ tóg canoa kãki rã mũ sir ag mré, Jesus ti. Kĩ kãka tóg tũ' he mũ sir. Kĩ tóg ag mÿ e (pë) távĩ tí. ⁵² Hã kĩ tóg ag tỹ to jykrén tũ tí. Ver ag tóg krĩ tũ nÿtĩ, hã kĩ ag tóg Jesus jykre ki kagtĩg nÿtĩ ver, ti tỹ pão pir tỹ ùn e jën ja ra.

Jesus tỹ Genesaré mĩ tĩg (Mt 14.34-36)

⁵³ Ag tỹ canoa kãmĩ pa ký ag tóg ga tỹ Genesaré tá junjun ja nĩ. Ký ag tóg canoa nỹgnỹn mũ sir. ⁵⁴ Ag tỹ canoa kãmĩ pa kar ký tá ke ag tóg vėsỹmér ti ki kanhrãn mũ, Jesus ki. ⁵⁵ Ký ag tóg ĩn kar mĩ pétẽ mũ sir, ký ag tóg ùn kagyga ag gé kãmũ mũ ti to. Kur kã ag tóg ag gé kãmũ mũ. Ti jěg jan ra ag tóg ti nón mũ mũ, ag tỹ ti jěg ja mẽ ký. ⁵⁶ Ti tỹ ěmã ù tá jun ký ag tóg vėnh kaga gé kãmũ tĩ, ký ag tóg ĩn prur ki ag vin tĩ, ěmã kãsir ki, ěmã mág ki ke gé, vãnh kãmĩ ke gé. “Mỹ ã mỹ há, ěg tỹ hěn ri ke mũn ã kur mráj mẽ jé?” he ag tóg ti mỹ. Ký ag tóg há' há' he kãn mũ sir, ag tỹ ti kur mẽn ký.

Ti si ag jykre ti (Mt 15.1-9)

7 Kejěn Fariseu ag tóg Jesus to vėnhmãn mũ, Topẽ vĩ to professor ag mré. Jerusalém tá ag kãmũ ja nĩ. ² Hã ra ag tóg Jesus mré mũ tĩ ù ag jěn vég mũ. Nĩg-pég tũ ja ag tóg nĩ, hã ký tóg Fariseu ag mỹ jěggryg tĩ. ³ Fariseu ag tóg nĩgpe kar ký tỹ jěg tĩ, Israel kar ag ke gé, ag tỹ ti si ag jykre han ký. ⁴ Ag tỹ negocio tá kãmũ ký ag tóg vėso tỹ kó he tĩ, goj tỹ, vėso tỹ kó he kar hã ag tóg ko tĩ. Vėnh jykre si tỹ hěn ri ke hyn han ag tóg tĩ, caneca kupég tĩ, kukrũ kupég tĩ, lata kupég tĩ ke gé. ⁵ Ký Fariseu ag tóg Jesus mỹ ke mũ, Topẽ vĩ to professor ag mré hã. “Á mré mũ tĩ ag tỹ hěn ri ke jé ti si ag jykre han tũ nĩ nẽ?” he ag tóg mũ. “Ag tỹ ne jé ãjag nĩgẽ jěggry ra jěn nẽ?” he ag tóg mũ.

⁶ Hã ra tóg ag mỹ: “Isaías vĩ ãjag to vĩ ja nĩ, vãsỹ,” he mũ, “kỹ tóg rán ký nĩ,” he tóg. “Ti vĩn hã vė, ha mẽ: po-vo tag vĩ ãjag nũnẽ hã tỹ inh mỹ vĩ há han tĩ, hã ra ag jykre pi(jé) tỹ inh jykre nỹ”. ⁷ Fagrĩnh mỹ ag tóg iso grĩnh ke tĩ, hã ra ag tóg ěprã ke ag jykre to: Topẽ tỹ tón hã vė, he tĩ, he ja tóg nĩgtĩ, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti. “Hã ký tóg ãjag to ki hã tó ja nĩ, ãjag jykre régre nỹtĩn ký,” he tóg, Jesus ti. ⁸ “Topẽ vĩ tovãnh ãjag tóg mũ,” he tóg. “Hã ra ãjag tóg ěprã ke jykre han tĩ,” he tóg, Jesus ti.

⁹ Ký tóg ag mỹ: “ãjag hã ne tóg Topẽ vĩ mranh tĩ,” he mũ, “ãjag tỹ ãjag jykre si hã han jé,” he tóg. “Hã ra tóg ãjag mỹ há nỹ, ãjag jykre si ěn ti,” he tóg, ag mỹ.

¹⁰ “Moisés tỹ ãjag mỹ Topẽ vĩ tó ký tóg ãjag mỹ: “ã mỹnh fi mré ã panh kamėg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Ú tỹ ã han mũ fag mỹ vĩ kónãn mũ ěn tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti,” he tóg, Jesus ti.

¹¹ “Moisés jãvo ãjag jykre vĩ ge nĩ, ha mẽ. Ú tóg kejěn ã han mũ fag jagãgtãn sór tũ nĩ. Ký tóg fag mỹ ón ký: “Topẽ tũ vė,” he tĩ, ti tỹ fag mỹ nĩm jafã ěn to. Ký tóg fag ki rĩr ke tũ nĩ, ký tóg fag to é he mũ sir. ãjag jykre kórég hã vė,” he tóg, Jesus ti. ¹³ Ký Jesus tóg ag mỹ: “Topẽ vĩ mranh ãjag tóg tĩ, ti jěgja kã ãjag tóg ěprã ke ag jykre hã ki króm sór tĩ. Ge tỹ hěn ri ke han ãjag tóg tĩ,” he tóg ag mỹ, Jesus ti.

Nén tỹ ěg kavėnh mũ (Mt 15.10-20)

¹⁴ Ký tóg vėnh kar jé prěr mãn ký ag mỹ: “inh vĩ jěmẽ ra,” he mũ, “ãjag kar tỹ ki kanhrãn jé,” he tóg. ¹⁵ “Vějěn pi(jé) ěg kavėnh tĩ,” he tóg, “ěg tỹn ko ký,” he tóg. “Nén tỹ ěg ki kãpa vĩ ěg kavėnh tĩ, ěg tỹ nén ù vėnhmỹ han ěn vĩ ěg kavėnh tĩ,” he tóg. ¹⁶ “Ú nĩgrėg nỹtĩ tỹ tỹ jěmẽ jé,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Ti tỹ ã pir mỹ ĩn kãra rã ký ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jěmėg mũ. “Ěg mỹ kãmén há han nĩ, ã vĩ tag,” he ag tóg ti mỹ.

¹⁸ Ký tóg ag mỹ: “kỹ ãjag mỹ ki kanhró tũ nỹtĩ ver?” he mũ. “Ěg jěn tỹ ěg jěnkỹ kãra rã ký tóg ěg kavėnh tũ nĩgtĩ mỹ,” he tóg. ¹⁹ “Ěg nug kãra tóg rã mũ, kar ěg fón mũ. Ěg krĩ kãra tóg rã tũ nĩgtĩ,” he tóg. Hã ký Jesus tóg vějěn kar to: “há ti nĩ,” he mũ.

²⁰ Ký tóg: “nén tỹ ěg ki kãpa vĩ ěg kavėnh tĩ,” he mũ.

²¹ “Nén tỹ ěg ki kãpan hã vė, hã vĩ: jykren kónãn, he mũ, ùn mén tũ fag to én, he mũ, nén ù péju, he mũ, ù tén, he mũ, ã prũ tũ fi mré nỹ, he mũ, ã mén tũ mré nỹ, he mũ. ²² nén kar to én, he mũ, vėnh jykre pãno han, he mũ, ã tỹ nén ù nenh (ka)mẽ, he mũ, ù kato vĩ kónãn, he mũ, vėnhmỹ inh ag kãfór kar nĩ, he tĩ, he mũ, krĩ tũ, he mũ. ²³ Nén kar kórég ěn tóg ěg ki kãpa tĩ, hã ký tóg ěg kavėnh tĩ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ tátãg sĩ fi jagrẽ kórég kutēm (Mt 15.21-28)

²⁴ Ký Jesus tóg tá kãkutẽ mũ sir, ga ù ra tĩg jé, cidade tỹ Tiro ra, cidade tỹ Sidom ra ke gé. Tá tóg ĩn ù krēm nĩ mũ, hã ra tóg: “ker ù inh nĩgja ki kanhrãn hẽ,” he mũ. Ge ra ag tóg ki kanhrãn mũ. ²⁵ Ký vėsỹmér ùn týtã ù fi tóg kãtĩ mũ. Fi kósĩn fi vĩ jagrẽ kórég nĩ. Fi tỹ ti kãme mẽ ký fi tóg kãtĩ mũ. Ký fi tóg ti krēm mũg ke mũ sir, ùn týtã fi. ²⁶ Hã ra fi vĩ vĩ tỹ Grego nĩ, ù tỹ Siro-Fenício krẽ vĩ tỹ fi nĩ. Ký fi tóg to vĩ mãn', to vĩ mãn', he mũ, ti tỹ fi kósĩn fi jagrẽ kórég ěn kutēm jé.

²⁷ Ký Jesus tóg fi mỹ: “ěg jěn vĩ tỹ ěg krẽ tỹ ko jafã nĩ,” he mũ. “Vėnhmỹ ti nĩ, ěg tỹ ěg krẽ pão tỹ cachorro mỹ fón ký,” he tóg, fi mỹ.

²⁸ Hã ra fi tóg Jesus ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Hã ra cachorro sĩ ag tóg ěg krẽ pão vár ěn ko tĩ, mesa krēm,” he fi tóg ti mỹ. ²⁹ Ký Jesus tóg fi mỹ: “tó há han ã tóg,” he mũ. “Ha tĩg, fi jagrẽ kórég tóg hur kutẽ, ã kósĩn fi ki,” he tóg mũ.

³⁰ Ký fi tóg ã ĩn ra tĩ mũ sir. Fi tỹ tá jun ký fi kósĩn fi tóg nỹ mũ, cama kri, hã ra fi jagrẽ kórég ěn vĩ kutẽ ja nĩ.

Jesus tỹ ùn vĩ vãnh vĩn

³¹ Ký Jesus tóg cidade tỹ Tiro ki ga ki kutẽ mũ, ký tóg cidade tỹ Sidom fĩn rãm mũ gé sir, ký tóg ga tỹ Galilėia ki goj nig ra tĩ mũ sir, cidade tỹ 10 (ke) fĩn rãm ký. ³² Ký ag tóg ù pére kãmũ mũ, ti to, ùn kutu, ùn vĩ kar vãnh. Ký ag tóg ti mỹ ti tó mũ, ti tỹ ã nĩgẽ tỹ ti mẽ jé. ³³ Hã ra Jesus tóg ti pére tĩ mũ, ti pin ký, ký tóg ã nĩgẽ jufėj tỹ ti

nīgrēg nor nīgfēnh mū, kŷ tóg ti nūnē to sug mū sir.
³⁴ Kŷ tóg kanhkā ki ēvānh kŷ ŷnh' ŷnh' he mū sir, kŷ tóg ti mŷ: "efatá," he mū. Ēg vī ki ke hā vŷ: "ti nīgrēg jé nor hé," he mū. ³⁵ Kŷ ti nīgrēg tóg nor' he mū sir, ti nūnē tóg kavār mū sir. Vī tóg mū sir, há' he tóg mū sir. ³⁶ Kŷ Jesus tóg ag tŷ tó kamēg, hā ra ag tóg tugtó kǎn mū, ti tŷ: "ker tó hē', ker tó hē'," he mū ra. ³⁷ Kŷ ag fe tóg hēn ri ke mū. "Ti tŷ nēn kar há vŷ tóg há tāvī nŷtī," he ag tóg, Jesus to. "Ūn kutu ag ēmē hyn han tóg, ūn vī vānh ag vī hyn han tóg ke gé," he ag tóg, Jesus to.

Jesus tŷ ū tŷ 4 mil (ke) ag jēn

(Mt 15.32-39)

8 Kejēn ūn e ag tóg vēnhmānmān mū, hā ra ag tŷ nēn ū konh ke tóg tū tī. Kŷ Jesus tóg ā mré mū tī ag jé prēr mū sir, kŷ tóg ag mŷ: ² "inh mŷ ag tóg jagtar nŷtī, ūn e tag ag," he mū. "Kurā tāgtū han ag tóg huri, ēg mré, hā ra ag tóg vējēn ve ja tū nīgtī," he tóg. ³ "Sŷ ag kókīr ra ag mŷ: ha mŷjēg, hen kŷ inh mŷ ū ag kǎgter ha mē tóg tī, ēmīn kri, ēpry kri, ag tŷ ājag jamā ra vŷnvŷn ke jé," he tóg. "Kuvar gy tóg nī, ū ag jamā ti," he tóg, Jesus ti.

⁴ Kŷ ti mré mū tī ag tóg ti mŷ: "ēg hē ri ken kŷ pāo venh mū, ēmā tūg ja tag ti ki, ēg tŷ ag jēn jé?" he mū.

⁵ Hā ra tóg ag mŷ: "pāo tŷ hē ri ke nŷ ki nŷtī ge?" he mū. Kŷ ag tóg ti mŷ: "ū tŷ 7 (ke) vŷ nī," he mū.

⁶ Kŷ tóg vēnh kar mŷ: "nīgnī ra, ga kri," he mū. Kŷ tóg pāo tŷ 7 (ke) ēn mǎn kŷ (tóg) Topē mré vī mū. "Inh mŷ tóg há tī," he tóg. Kŷ tóg kupāg' he mū sir, pāo ti, ā mré mū tī ag mŷ tóg vin mū sir, ag tŷ vēnh kar ken jé. Kŷ ag tóg vēnh kar ken mū sir. ⁷ Kǎkufār pipir vŷ ki nŷtī gé. Kŷ tóg to Topē mré vī mū gé, kŷ tóg ag mŷ: "ha vēnh ken," he mū gé, ā mré mū tī ag mŷ. ⁸ Kŷ ag tóg ko kǎn mū sir, funfór ag tóg mū, hā ra tóg kén mū sir. Kre tŷ 7 (ke) ēn fǎn tóg mū, ti kén ti, Jesus mré mū tī ag tŷ génh kŷ. ⁹ Ū tŷ 4 (ke) ag vē, hēn ri ke mūn, pāo ko mū ag.

¹⁰ Kar kŷ Jesus tóg ag mŷ: "ha mŷjēg," he mū. Kŷ tóg vēšymér canoa kǎki rā mū, ti mré mū tī ag mré, kŷ ag tóg Dalmanuta tá ga ra mū mū.

Fariseu ag tŷ milagre ve sór

(Mt 16.1-4)

¹¹ Kŷ Fariseu ag tóg ti tá junjun mū. Ag tŷ ón kŷ ti ki jēmē sór vē, ag tŷ kar ti kato vī jé. Kŷ ag tóg ti mŷ to vī mū, ti tŷ ag mŷ kanhkā tá vēnh jykre ven jé, ti tŷ ag mŷ ēg tŷ nēn han vānh han jé. Ag tŷ ti jykre to: "Topē jykre mŷ vŷ?" he sór vē.

¹² Kŷ Jesus tóg jēnger jagy han, ā fe tŷ, kŷ tóg ag mŷ: "ājag ne tóg ēg tŷ nēn han vānh hā ve sór mū," he mū. "Sŷ ke há vē, hā kŷ sóg ke mū: venh ke tū ājag nī. Ūri ke ag vŷ ēg tŷ nēn han vānh venh ke tū pē nī," he tóg, ag mŷ, Jesus ti. ¹³ Kŷ tóg ag ré kŷ tī mū sir, canoa kǎki tóg rā mǎn mū, kŷ tóg kafā ū ra tī mū sir.

Fermento to comparação

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Hā ra ti mré mū tī ag tóg pāo mī ēkrén ja tū nī. Pāo pir hā vŷ kǎ nī nī, canoa kǎkǎ.

¹⁵ Hā ra Jesus tóg ag kanhrǎn kŷ ag mŷ: "ha mē," he mū. "Fariseu tŷ fermento há(r) kamēg nī," he tóg, "Herodes tŷ fermento há(r) kamēg nī gé," he tóg. ¹⁶ Kŷ ag tóg jagnē mŷ: "pāo kǎ ēg jatun," he mū, "hā kŷ tóg tag tó mū," he ag tóg mū.

¹⁷ Hā ra Jesus tóg ki kanhró nī, kŷ tóg ag mŷ: "pāo tū ti tī, he tūg nī," he mū. "Inh vī ki kagtīg nŷtī ve ājag tóg nŷtī, sŷ nēn han mū to jykren tū nŷtī ve ājag tóg nŷtī," he tóg. "Kŷ tū nŷtī ve ājag tóg nŷtī," he tóg. ¹⁸ "Ājag kanē ra ājag kyvó nŷtī ve nŷtī," he tóg. "Ājag nīgrēg ra ājag tóg kutu nŷtī ve nŷtī," he tóg. "Mī ēkrén nī, ¹⁹ sŷ pāo tŷ 5 (ke) tŷ ūn e jēn ja ēn mī. Ū tŷ 5 mil (ke) ag vŷ kó, mŷr, hā ra tóg kén," he tóg. "Ājag kēj tŷ hēn ri ke fǎn ti, pāo ke ti?" he tóg ag mŷ. Kŷ ag tóg: "kēj tŷ 12 (ke)," he mū.

²⁰ Kŷ tóg: "kŷ pāo tŷ 7 (ke) to jykren nī gé," he mū. "Ū tŷ 4 mil (ke) ag vŷ kó," he tóg, "hā ra kre tŷ hē ri ke nŷ fór, ti ke tŷ?" he tóg. Kŷ ag tóg: "kre tŷ 7 (ke)," he mū.

²¹ Kŷ tóg ag mŷ: "ge ra ājag tóg ki kagtīg nŷtī," he mū. Ti tŷ ag mŷ Fariseu ag jykre tó jan hā vē, Herodes jykre ti. Ag jykre hā to tóg: ag tŷ fermento há(r), he ja nī.

Jesus tŷ ūn kyvó tŷ há' he

²² Kŷ tóg kafā ū tá jun mū sir, ēmā tŷ Betsaida tá, ti mré mū tī ag mré. Kŷ tá ke ag tóg ūn kyvó pére kāmū mū. Jesus mŷ ag tóg to vī mū, ti tŷ ti mē jé, ā nīgē tŷ.

²³ Kŷ tóg ūn kyvó nīgē kǎgmī kŷ ti pére kuté mū, ēmā ki. Kŷ tóg ti mŷ: "ā mŷ nēn ū vég mū?" he mū.

²⁴ Kŷ tóg ēvānh kŷ ti mŷ: "ag ve inh," he mū, "hā ra ag tóg inh mŷ tŷ ka mū ēn ve nŷtī," he tóg.

²⁵ Kŷ tóg ā nīgē tŷ ti kanē mē mǎn mū, kŷ tóg ēvānh há han mū sir. Há' he tóg mū. Tāmī tóg ve há han kǎn mū, ūn kyvó ja ti. ²⁶ Kŷ Jesus tóg ti mŷ: "ha vēšymér ā jamā ra tīg," he mū. "Ēmā tag ki rā tūg nī," he tóg ti mŷ, Jesus ti. Kŷ tóg tī mū sir.

Pedro tŷ Jesus tó

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Kŷ Jesus tóg ā mré mū tī ag mré tīg mǎn mū gé sir, ēmā tŷ Cesaréia Filipe tá ga ra. Ēmīn jagma tīg kŷ, ēpry jagma tīg kŷ tóg ā mré mū tī ag ki jēmēg mū, Jesus ti. "Ag iso hē ri ke tī?" he tóg.

²⁸ Kŷ ag tóg ti mŷ ke mū. "João Batista vē, he ag tóg tī ā to," he ag tóg mū sir. "Jāvo ū ag tóg: Elias vē, he tī. Jāvo ū ag tóg: Topē vī tó tī ū vē, he tī, ā to," he ag tóg ti mŷ.

²⁹ Kŷ tóg ag mŷ: "ag jāvo ājag iso hē ri ke tī?" he mū. Kŷ Pedro tóg ti mŷ: "tŷ ā Cristo nī," he mū. ³⁰ Kŷ tóg ag jyvēn mū, ag tŷ ū mŷ kāmén tū nī jé.

Jesus tỹ ã jagtar ke tó
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Kĩ tóg ag kanhrãn mũ sir. "Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ," he tóg. "Ijagtar jagy han ke vë," he tóg. "Kófa ag tỹ iso: kórég ti nĩ, henh ke vë, Topë tũ ki rĩr tĩ ag ke gé, Topë vĩ to professor ag ke gé," he tóg. "Ag tỹ isén ke vë, kurã tágtũ tũg mũ ra sóg rĩr mãn mũ hã ra," he tóg mũ, ã mré mũ tĩ ag mỹ. ³² Kĩ ag tóg ki kanhrãn kãn mũ, ti tỹ ag mỹ nén tó mũn ki.

Hã ra Pedro tóg ti pin kĩ ti mré vĩ mũ, kĩ tóg: "vĩ tỹ ge han tũg nĩ," he mũ. ³³ Hã ra Jesus tóg vësýjãm êvãnh kĩ ti mré mũ tĩ ag ki êvãnh mũ. Kĩ tóg Pedro to jũ mũ. "Kutĩg, Satanás'," he tóg. "Ã pi(jé) Topë jykre tó mũ'," he tóg. "Êprã ke jykre vë, ã tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti," he tóg, Pedro mỹ.

³⁴ Kĩ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mré vënh kar jé prër mũ, kĩ tóg ag mỹ kãmén mũ. "Ãjag tỹ inh mré kãmũ kĩ tóg há tĩnh mũ," he tóg. "Kỹ ãjag jykre tovãnh nĩ, ãjag tỹ isũ távĩ han jé. Ha vé, ag tỹ inh cruz tỹ inh kri fi kĩ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kĩ isén jé, ha vemnĩ. Vënh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, kurã kar ki, ãjag tỹ inh mré mũ sór nýtĩn kĩ," he tóg. ³⁵ "Ãjag tỹ ãjag jykre hã han sór kĩ ãjag tỹ nũgme ki vár ke vë," he tóg. "Jãvo ãjag tỹ isugrĩn ãjag jykre toyãnh kĩ ãjag krenkren ke vë," he tóg, "ãjag tỹ vënh vĩ sér tugrĩn kãgter ke mũ (hã) ra," he tóg. ³⁶ "Hën ri ke mũn ãjag hỹn mundo ki nén ù kar ganhar henh ke mũ, hã ra ãjag kuprĩg tóg vãfor ke mũ. Kĩ tóg kórég nỹ. ³⁷ Èg tỹ ne tỹ èg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, èg tỹ ti ve mãn jé," he tóg, Jesus ti. ³⁸ "Uri ke ag tóg vyr mỹ Topë ù hyn han tĩ, kĩ ag tóg Topë vĩ mranh tĩ gé," he tóg. "Ag kãmĩ iso mỹ'ãg tũg nĩ, inh vĩ to. ãjag tỹ ùri iso mỹ'ãg kĩ sóg ãjag to mỹ'ãg ke mũ gé, inh kãtĩg mãn kĩ," he tóg. "Ãjag to sóg mỹ'ãg ke mũ, sỹ Topë tỹ jënê mág ag mré kãtĩg ken kĩ. Ijóg vỹ tóg isỹ ùn tág han ke mũ, inh kãtĩg mãn ti kĩ," he tóg. "Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ," he tóg, Jesus ti.

⁹ Kĩ tóg ag mỹ: "ha vé, ki hã sóg tó mũ," he mũ. "Ãjag kãmĩ ù ag vỹ Topë tỹ tỹ èg pã'i nĩ venh ke mũ, ãjag ter ke to hã, tag ki èg mré nýtĩ ù ag. Topë vỹ tar nĩ. Tĩ tar nĩ ve jé ag tóg ke mũ, ãjag ter ke to hã," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ vënh ve ù han
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Kar kurã tỹ 6 (ke) tũg kĩ Jesus tóg ag mỹ: "mũ nỹ, vyr mỹ," he mũ. Pedro mỹ tóg ke mũ, Tiago mỹ ke gé, João mỹ ke gé. Ag hã mré tóg pãnónh ra tĩ mũ. Kĩ tóg ag jo vënh ve ù han mũ.

³ Ti kur vỹ tóg kókov távĩ nĩ sir, kópréj távĩ, fag tỹ kur kupri fãg mũ ãn kupri kãfór tóg nĩ, ga kar mĩ hã.

⁴ Kĩ Elias tóg sir vënh ven mũ, Moisés ke gé. Jesus mré ag tóg vëmén mũ.

⁵ Kĩ Pedro tóg Jesus mỹ: "Senhor," he mũ. "Tag ki tóg ha nĩ," he tóg. "Èg tỹ tag ki pãjóg tágtũ han kỹn hỹn ha nĩnh mũ, ã mỹ, Moisés mỹ, Elias mỹ ke gé," he tóg. Pedro ti.

⁶ Hã ra ag fe tỹ jürũn ke kĩ tóg ti tỹ nén tónh ke ki kãgtĩg nĩ, Pedro ti.

⁷ Kĩ kanhkã góg vỹ sir ag kri rũm ke mũ, kĩ, vënh vỹ tóg mẽ há' he mũ, kanhkã góg kãtã, kĩ tóg: "inh kósin hã vë," he mũ. "Inh fe pë vë," he tóg. "Ti vỹ jëmë ra," he tóg, vënh vỹ ti, Topë ti.

⁸ Kĩ vãhã ti mré mũ tĩ ag tóg ki êvãnh mãn mũ sir, kĩ ag tóg Jesus hã vëg mũ sir, ti mré nýtĩ ag ve mãn tũ ag tóg nĩ.

⁹ Kĩ ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Kĩ Jesus tóg: "ker ù mỹ ãjag tỹ ùri nén vëg mũ tó hë'," he mũ. "Êprã ke fi kósin tỹ ã ter ja tá vỹn ke kar hã inh kãmén nĩ," he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Hã kĩ ag tóg ti vỹ han mũ sir. "Ne nẽ hỹn, ti tỹ: iser ja tá vỹn ke, he mũ tag ti?" he ag tóg mũ, jagñë mỹ.

¹¹ Kĩ ag tóg Jesus mỹ: "hã ra Topë vỹ to professor ag tóg Elias kãtĩg mãn ke tó tĩ. "Kãtĩg jé tóg ke mũ, Cristo kãtĩg ke to hã," he ag tóg tĩ, Elias to. Hã mỹ?" he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

¹² Kĩ tóg ag mỹ: "hỹ," he mũ, "kãtĩg jé tóg ke mũ, Elias ti, nén kar han mãn jé," he tóg. "Hã ra sóg rán kĩ nĩ gé. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ mỹ," he tóg. "Jagtar jagy mẽ jé sóg ke mũ. Ag tỹ iso é henh ke," he tóg.

¹³ "Kỹ Elias vỹ hur kãtĩg gé, kĩ ag tóg ti tỹ han, ag tỹ nén han sór mũ ãn ti," he tóg. "Hã kĩ tóg rán kĩ nĩ," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ kyrũ jagrë kórég kutëm
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43a)

¹⁴ Kĩ ag tóg mũ mũ sir. Kĩ ag tóg vãhã Jesus mré mũ tĩ ù ag tá junjun mũ sir. Kĩ ag tóg vënh e vëg mũ, ag pënin, kĩ Topë vỹ to professor ag tóg ag vỹ kato vỹ ù han mũ, Jesus mré mũ tĩ ag mỹ.

¹⁵ Kĩ tóg vãhã vënh e ãn ag mỹ e tĩ, ag tỹ ti ven kĩ. Kĩ ag tóg ti to pëtë kãmũ mũ sir, ti mỹ: "ã mỹ há?" he jë.

¹⁶ Kĩ Jesus tóg ag mỹ: "ãjag tỹ ne tỹ vëmén nẽ?" he mũ.

¹⁷ Kĩ ag kã ù tóg ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Inh kósin pére sóg kãtĩ, ã to," he tóg. "Jagrë kórég ti nĩ, hã kĩ tóg vỹ vãnh (pë) nĩ," he tóg.

¹⁸ "Ti jagrë kórég tỹ ti kã vyryn ke kĩ tóg kutë tĩ, kĩ tóg jãrãn tĩ, ã jã tỹ tóg gyngyn ke tĩ, tar' he tóg," he tóg. "Ã mré mũ tĩ ag mỹ sóg to vỹ vë, ag tỹ ti jagrë kórég kutëm jé, hã ra ag tóg tỹ hë ri ke tũ nĩ," he tóg, Jesus mỹ.

¹⁹ Kĩ Jesus tóg ag mỹ: "ãjag ne tóg inh ki rã há han tũ nĩgtĩ," he mũ. "Jykre pãno ãjag nýtĩ," he tóg. "Kysã tỹ hën ri ke ki inh hỹn ãjag mré tĩ nĩ? Kysã tỹ hën ri ke ki inh hỹn ãjag to fe tĩg nĩ?" he tóg. "Inh mỹ ti pére kãmũjëg," he tóg.

²⁰ Kĩ ag tóg ti mỹ ti pére kãmũ mũ sir. Jesus tỹ ti jagrë kórég vëg mũ ra tóg kyrũ kã vyryn ke mãn mũ gé, kĩ tóg kutë mãn mũ gé sir, vĩrĩn', vĩrĩn' ke tóg mũ gé sir, jãrãn tóg mũ gé sir.

²¹ Kĩ Jesus tóg ti panh ti mỹ: "mỹ si há tĩ ha?" he mũ. Kĩ tóg: "ã sĩ kã tóg ge nĩ," he mũ, ti panh ti.

²² “Kejēn ti jagrē kórég tóg pí ki ti fón mũ, goj ki ke gé, ti tỹ ti tén jé,” he tóg. “Á tỹ hē ri ken há nĩn kỹ ěg jagāgtān nĩ, ti tỹ há' hemnĩ,” he tóg.

²³ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “á tỹ hē ri ken há nĩn kỹ, he tũg nĩ, inh mỹ,” he mũ. “Ū tỹ Topē ki rā mũ ěn tỹ hē ri ken há han mũ, nén kar tỹ,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ Kỹ vēsýmér kyrũ panh tóg: “ti ki sóg rānh mũ,” he mũ, jamā hár(a). “Isỹ ti ki rā tũ ěn ti tỹ inh ki tỹ tũ' hemnĩ,” he tóg.

²⁵ Hã ra Jesus tóg ũ tỹ hēn ri ke vēnhmān vэг mũ, kỹ tóg ti jagrē kórég to jũ mũ. “Vēnh jagrē vĩ vānh,” he tóg, “vēnh jagrē kutu,” he tóg, “ha kākutē, ti ki rā mǎn tũg,” he tóg, Jesus ti.

²⁶ Kỹ tóg prēr mũ sir, ti tỹ jũrũn ke han tóg mũ sir. Kỹ tóg kyrũ ki kākutē mũ sir. Kỹ kyrũ tóg ter ve nĩ, kỹ ag tóg ti to: “tũg ja ti nĩ,” he mũ.

²⁷ Hã ra Jesus tóg ti nĩgē kǎgmĩ kỹ ti nĩm mũ sir, kỹ tóg jēgnē mũ sir.

²⁸ Kỹ Jesus tóg tí mũ. Ti tỹ ĩn kǎra rā kỹ ti mré mũ tí ag tóg ti pin kỹ ti mỹ vĩ mũ. “Ěg ne tóg ti tỹ há' he ja tũ nĩ. Hē ri ken kỹ, hỹn?” he ag tóg, Jesus mỹ.

²⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “vēnh jagrē kórég tỹ ge kutēm tóg jagy nỹ ěg mỹ,” he mũ. “Topē mré ěg vĩ tí, kỹ ěg tóg mrē vǎkrég tí gé sir. Kỹ tóg vǎhǎ kākutē tí,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ā ter ke tó mǎn

(Mt 17.22-23; Lc 9.43b-45)

³⁰ Kỹ ag tóg tá kǎpa kỹ Galiléia mĩ mũ mũ. Hã ra tóg: “ker ũ ěg tỹ mĩ mũ ki kanhrān hē,” he mũ.

³¹ Ti tỹ ti mré mũ tí ag kanhrān sór vē, hã kỹ tóg ke mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ěprǎ ke fi kósín ěn vỹ jagtar nĩnh mũ,” he mũ. “Inh hã vē. ěprǎ ke ag vỹ ag tỹ isỹ nén han sór mũ ěn han ke mũ,” he tóg. “Ag tỹ isén ke vē. Ag tỹ isén kar kỹ sóg hã ra rĩr mǎn mũ, kurǎ tǎgtũ tũg kỹ,” he tóg, Jesus ti.

³² Kỹ tóg ag tỹ ti tỹ nén tó mũ tag to jykérn tũ tí, hã ra tóg ag tỹ ti ki jēmēg tũ nỹtĩ, ag tỹ ti kamēg kỹ.

Ū tỹ tỹ ũn mág nĩ

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Kỹ ag tóg mũ mǎn kỹ cidade tỹ Cafarnaum tá junjun mũ sir. Tá ag tóg ĩn ũ krēm nỹtĩ. ĩn ěn tá junjun kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ājag tỹ ne tó mũ nē, ěpry jagma?” he mũ.

³⁴ Hã ra ag tóg ti mỹ tó tũ nĩ. Ěmĩn jagma mũ kỹ ag tóg jagnē mỹ: “ũ nỹ hỹn ěg kǎfór kar jē?” he ja nỹtĩ.

³⁵ Kỹ Jesus tóg nĩ mũ, kỹ tóg ũ tỹ 12 (ke) ag jé prēr mũ sir, kỹ tóg ag mỹ: “ājag mỹ tỹ ũn mág nỹtĩ sór mũ?” he mũ. “Kỹ vēsỹ ũn sĩ ri ke nỹtĩmĩ,” he tóg.

³⁶ Kỹ tóg gĩr sĩ mỹ: “kunĩg,” he mũ. Ag kuju kǎ tóg ti fēg mũ, kỹ tóg ti jagma ā pē fón mũ sir, kỹ tóg ũ tỹ 12 (ke) ag mỹ: “ājag hã vỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ,” he mũ.

³⁷ “Ājag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ kỹ gĩr tỹ ge jē'yn nĩ, ti to há nỹtĩmĩ, isugrĩn. Ājag tỹ isugrĩn ti to há nỹtĩn kỹ ājag tóg iso há nỹtĩ gé,” he tóg. “Ājag tỹ iso há nỹtĩ kỹ ājag tóg ũ tỹ ijēnēg mũ ěn to há nỹtĩ gé sir,” he tóg, Jesus ti.

Ū tỹ Jesus kato tē tũ nĩ kỹ ti mré ke

(Lc 9.49-50)

³⁸ Kỹ João tóg Jesus mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ū ve ěg tóg, kỹ ěn tóg ā jyjy tó kỹ vēnh jagrē kórég pan tí, ěg tỹ ũn vэг mũ ěn ti,” he tóg mũ, Jesus mỹ. “Hã ra tóg ěg mré tí tũ nĩgtĩ, kỹ ěg tóg ti mỹ: “vēnh jagrē kórég pan sór tũg nĩ,” hé,” he tóg, João ti, Jesus mỹ.

³⁹ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “ti tỹ vēnh jagrē kórég pan kamēg tũg nĩ,” he mũ. “Ū tỹ inh jiji tó kỹ nén han vānh han kỹ tóg kar kỹ iso vĩ kónān ke tũ nĩ,” he tóg.

⁴⁰ “Ū tỹ ěg kato tē nĩ tũ nĩn kỹ ěg mré ke vē sir,” he tóg.

⁴¹ “Sỹ ke há vē, hã kỹ sóg tó mũ: kejēn ũ tóg ājag mỹ goj fēg mũ, isugrĩn, ājag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ tugrĩn. Ěn tóg vēnh kato nén ũ há venh ke mũ ge,” he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ Topē vĩ mranh

(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Kỹ tóg ag mỹ ke mǎn mũ. “Ūn sĩ tag vỹ inh ki rā kỹ jē. Kejēn ũ tóg ti tỹ inh vĩ mranh han sór mũ. Ěn jykre vỹ kórég tǎvĩ nỹ,” he tóg. “Ěn hã mỹ tóg há nỹnh mũ vē, ũ tỹ pó mág tỹ ti nunh to sa kỹ goj nig ki ti fón jé, ti tỹ goj ki ter jé. Jagy tǎvĩ tóg tí, ũ tỹ gĩr tỹ isovānh han kỹ,” he tóg.

⁴³ “Á tỹ nén ũ vóg kỹ Topē vĩ mranh kỹ ā nĩgnó kym nĩ, ā tỹ ke mǎn tũ nĩ jé. Jagy tóg nỹ, ā nĩgnó pir ti. Jǎvo tóg há nĩ, ā tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ti. Á tỹ ā nĩgnó régre ra nũgme ki kutēn kỹ tóg jagy kǎfór tĩnh mũ, inferno ki kutēn kỹ, pí nhyr vānh ki kutēn kỹ.

⁴⁴ Tá ga ga tóg ā konh mũ gé, hã ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pí ěn nhyr ke tũ nĩ gé.

⁴⁵ Á tỹ hē kǎtǎ tĩg kỹ Topē vĩ mranh kỹ ā pēn kym nĩ, ā tỹ ke mǎn tũ nĩ jé. Jagy ti nỹ, ā tĩg vānh ti. Hã ra tóg há nĩ, ā tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ ti. Á tỹ ā pēn régre ra nũgme ki kutēn kỹ tóg jagy kǎfór tĩnh mũ, inferno ki kutēn.

⁴⁶ Tá ga (ga) tóg ā konh mũ gé, hã ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pí ěn nhyr ke tũ nĩ gé.

⁴⁷ Á tỹ nén ũ ki vē'ĩ kỹ Topē vĩ mranh kỹ ā kanē tỹ nám kemnĩ, ā tỹ ke mǎn tũ nĩn jé. Jagy ti nĩ, ā kyvó ti. Jǎvo tóg há nĩ, ā tỹ Topē tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ ven kỹ. Á tỹ ā kanē régre ra nũgme ki kutēn kỹ tóg jagy kǎfór tĩnh mũ, inferno ki kutēn.

⁴⁸ Tá ga (ga) tóg ā konh mũ, hã ra tóg tỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pí ěn nhyr ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti.

Sa to comparação

(Mt 5.13-16; Lc 14.34-35)

⁴⁹ “Pĩ tỹ ěg pũn ri ke ti nĩ, ěg jagāgtar ti. Kỹ ājag jagāgtar nỹtĩn kỹ isugrĩn, kỹ ājag jagāgtar ěn ki ājag jykre tóg kuryj nỹ sir. Kỹ tóg sa ri ke nĩ,” he tóg.

⁵⁰ “Sa vỹ há nĩ. Hã ra sa kǎhór nĩn kỹ tóg hã ra kórég nĩ, kỹ ěg tỹ ne tỹ ti tỹ kajǎ' henh ke tóg tũ tí, tỹ sa' he mǎn ke tóg tũ tí,” he tóg. “Kỹ sa há ri ke nỹtĩmĩ. Jagnē to krĩ kusa nỹtĩmĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ĕg tỹ ĕg prũ fi fón ke tũ
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

10 Kỹ Jesus tóg tá kutě mũ, kỹ tóg ga tỹ Judéia ra tĩ mũ sir, goj tỹ Jordão mãra. Kỹ vėnh e ag tóg ti to vėnhmãn mãn mũ sir, kỹ tóg ag kanhrãn mãn mũ gé. Ti tỹ nén han tĩ ěn han mãn tóg mũ. ² Kỹ Fariseu ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón kỹ ti ki jěmě sór vė, vėnh prũ fón ke to. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ĕg tỹ ĕg prũ fi mỹ: ha tĩg, he tag mỹ kuryj nỹ?” he mũ. Ag tỹ ón kỹ ti vĩ mě sór vė hã ra.

³ Kỹ tóg ag mỹ: “Moisés ājag mỹ hě ri ké?” he mũ.

⁴ Kỹ ag tóg ti mỹ: “Moisés hã tóg ĕg mỹ: ā tỹ ā prũ fi fón sór kỹ fi mỹ vėnh rán kỹ nĩm, fi tỹ kar kỹ tĩg jé, he ja nĩ, Moisés ti,” he ag tóg.

⁵ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ājag fe kórég nỹtĩn kỹ, hã kỹ tóg ājag mỹ tag tó ja nĩ, vėnh rán ki, Moisés ti,” he mũ.

⁶ “Topě tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han,” he tóg.

⁷ “Hã kỹ ũn gré tóg ā prũ fi to ā panh re kỹ tĩnh mũ, ā mỹnh fi ré kỹ ke gé. Ā prũ fi mré tóg tĩnh mũ. ⁸ Fi mré tóg tỹ ũn pir nĩ sir, ā prũ fi mré, he tóg. Topě ti. Hã kỹ fag tóg tỹ ũn pir nỹtĩ. Fag pi(jé) tỹ ũn régre nỹtĩ. ⁹ Hã kỹ fag tỹ vėnh kãpãm tũg nĩ. Topě tỹ fag tỹ ũn pir há(r) vė mỹr,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Ag tỹ ĩn kãtã nỹtĩn kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jěmě mãn mũ, vėnh prũ fón to. ¹¹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ājag tỹ ājag prũ fi fón kar kỹ ũ fi tỹ prũg mãn kỹ ājag prũ tũ fi vė, ha mě,” he mũ. ¹² “Kỹ fi tỹ ā mén fón kar ũ tỹ mén mãn kỹ fi mén tũ vė gé,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ gĩr mỹ vĩ há han
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jo fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, Jesus tỹ ā nĩgé tỹ ag mě jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ, ũ tỹ ag tatĩ kãmũ mũ fag to.

¹⁴ Hã ra Jesus tóg vėg mũ, kỹ tóg ā mré mũ tĩ ag to jũ mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “vĩ tũg nĩ, gĩr ag mỹ,” he mũ, “gĩr ag tỹ iso kãmũ kaměg tũg nĩ,” he tóg. “Ŭ tỹ ge hã vỹ ĕg Senhor tỹ Topě krēm nỹtĩ nĩ,” he tóg. ¹⁵ “Sỹ ke há vė, hã kỹ sóg tó mũ: gĩr ag vỹ iso há pě nỹtĩ. Ŭn kãsir tag ag ri ke nỹtĩmĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ājag tóg venh ke tũ (pě) nĩ, Topě tỹ tỹ ĕg pã'i nĩ ti,” he tóg.

¹⁶ Kỹ tóg gĩr jagma ā pě fón mũ sir, ā nĩgé tỹ tóg ag mě kãn mũ sir, ag to tóg Topě mré vĩ mũ sir.

Ŭn rico kãme
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Kỹ Jesus tóg tĩg mãn mũ gé sir. Ti tỹ tĩg ke jě ra ũ tóg ti to vėnhvãg kãtĩ mũ, kỹ tóg ā jakrĩ tỹ jě mũ, kỹ tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Hã pě ā tóg nĩ,” he tóg. “Sỹ inh rĩr krỹg ja tũ venh há tóg tĩ. Sỹ ti ve jé inh hỹn vėnh jykre há tỹ hě ri ke han mũ?” he tóg.

¹⁸ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ā tỹ ne jé iso: há ā nĩ, he ně?” he mũ. “Ĕg pi(jé) há nỹtĩ” he tóg. “Topě hã ne ā pir mỹ há nĩ,” he tóg. ¹⁹ “Topě tỹ nén to ĕg jyvėn ki kanhró ā tóg nĩ, hã vỹ: ũ tén tũg nĩ, he mũ, ā prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, he mũ, nén ũ pėju(g) tũg nĩ, he mũ, ũ to ón tũg nĩ, he

mũ, vėnh mỹ mě nĩ tũg nĩ, he mũ, ā nỹ mré ā jóg kaměg nĩ, he mũ,” he tóg ti mỹ, Jesus ti.

²⁰ Hã ra tóg Jesus ti mỹ: “tag kar ki sóg króm kãn, isĩn kã,” he mũ, kyrũ ti.

²¹ Kỹ Jesus tóg ti ki ěvãnh mũ, kỹ tóg tỹ ti fe jě. Kỹ tóg ti mỹ: “nén ũ pir vỹ tũ nĩ ver,” he mũ. “Ā tũ kar vãm tĩg, ā tỹ ũn jagãgtar ag mỹ vin jé, jãnkamy ti. Kỹ ā tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ā tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg, Jesus ti. ²² Kỹ tóg ti mỹ vėnhmỹ tĩ, Jesus vĩ ti. Kỹ tóg fe kaj tĩ mũ sir, ti tũ e nĩn kỹ.

²³ Kỹ Jesus tóg vėnh pėnĩn ěvãnh kỹ ā mré mũ tĩ ag mỹ ke mũ sir. “Jagy ti nỹ, ũn rico tỹ Topě tỹ tỹ ĕg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg. ²⁴ Kỹ ti vĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ e tĩ. Hã ra Jesus tóg ag mỹ ke mãn mũ. “Inh krě,” he tóg. “Jagy tãvĩ ti nỹ mỹr, Topě tỹ tỹ ĕg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg. ²⁵ “Cavalo pãnĩ sór vỹ prėj nor fĩn kutě tũ nĩ,” he tóg. “Ti tỹ fĩn kutě há nĩn ra tóg ver jagy tĩ vỹ, ũn rico tỹ Topě tỹ tỹ ĕg pã'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁶ Kỹ tóg ag mỹ e (pě) tãvĩ tĩ. “Kỹ ũ hỹn kren ke tũ pě nĩ,” he ag tóg, jagně mỹ.

²⁷ Kỹ Jesus tóg ag ki ěvãnh kỹ ag mỹ: “ĕprã ke ag vỹ vėnh krenkren han ki kagtĩg nỹtĩ,” he mũ. “Ag jãvo Topě tóg ĕg krenkren han ki kanhró nĩ,” he tóg. “Topě hã tóg nén kar han ke ki kanhró nĩ inhhã,” he tóg, Jesus ti.

²⁸ Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “ha vé,” he mũ. “Ĕg tỹ nén ũ kar ré kỹ ĕg tóg ā mré mũ mũ,” he tóg ti mỹ.

²⁹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ ke mãn mũ. “Sỹ ke há vė, hã kỹ sóg tó mũ,” he tóg mũ. “Ŭ tóg kejėn isugrĩn ā jamã ré kỹ tĩ mũ, ā jãvy ré kỹ tĩ mũ, ti kãke, ti ve, ti mỹnh, ti panh, ti krě, ti japỹ ré kỹ tĩ mũ gé, isugrĩn, vėnh vĩ sér tugrĩn,” he tóg. ³⁰ “Ĕn vỹ tóg sir vėnh kato ũ tỹ 100 (ke) venh ke mũ, ũri hã ra, hã vỹ: ĕmã kar, he mũ, jãvy kar, kãke kar, ve kar, mỹnh kar, ĕpỹ kar ve jé tóg ke mũ. Hã ra ag tóg ti vóg kónãn ke mũ gé. Kar kỹ tóg vãhã sir rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé,” he tóg. ³¹ “Jãvo tag ki ũn mág ũ tỹ tá tỹ ũn kãsir nỹtĩnh ke vė, tere kỹ, kỹ tag ki ũn kãsir ũ tỹ tá tỹ ũn mág nỹtĩnh ke vė,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ā jagtar ke tó mãn
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Kar kỹ ag tóg mũ nĩ sir, Jerusalém ra, Jesus mré mũ tĩ ag, kỹ Jesus tóg ag jãmĩ tĩ nĩ. Hã ra tóg ag mỹ e tĩ, ti nón mũ ag tóg mũměg mũ sir, ag tỹ Jerusalém ra mũn kỹ. Kỹ Jesus tóg ũ tỹ 12 (ke) ag mỹ vėnh kãmén mãn mũ, vyr mỹ. Ti tỹ ag mỹ ā tỹ nén venh ke ěn tó mãn sór vė. ³³ Kỹ tóg ag mỹ: “ha vé, Jerusalém ra ĕg tóg mũ mũ,” he mũ. “Ĕprã ke fi kósĩn ěn vỹ jagtar ke mũ. Inh hã vė. Ón kỹ Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ag tỹ isỹ nén han sór mũ ěn han ke mũ, Topě vĩ to professor ag ke gé,” he tóg. “Ag tỹ iso: ter jé tóg ke mũ, henh ke vė,” he tóg. “Kar kỹ ag tóg fóg ag mỹ inh fėg ke mũ,” he tóg. ³⁴ “Kỹ ěn ag tỹ iso é henh ke vė, iso sug ke vė, inh mrãnmrãn ke vė gé, isén ke vė gé. Kar kurã tãgtũ ki sóg hã ra rĩr mãn mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

Tiago mré João tý tý pã'i jě sór
(Mt 20.20-28)

³⁵ Kÿ Tiago mré João ag tóg ti kukãm mũ mũ, Zebedeu krě ag. “Senhor,” he ag tóg ti mũ. “Ĕg mũ ěg tý nén to ví tag ti han,” he ag tóg, Jesus mÿ.

³⁶ Kÿ tóg ag mÿ: “ne ně, sÿ ājag mÿ han ke ti?” he mũ.

³⁷ Kÿ ag tóg ti mũ: “kejěn ā tóg tý pã'i nĭnh mũ,” he mũ. “Kÿ sÿ ā pĕgja tá nĭnh há tóg tí vĕ,” he tóg, jo ũ tóg: “sÿ ā jakãnh tá nĭnh há tóg tí vĕ,” he mũ gé. “Ĕg tý ā rã hã nÿtĭnh há tóg tí vĕ, ā tý tý pã'i nĭnh kÿ,” he ag tóg ti mũ.

³⁸ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ājag tý nén to ví mũ ki kagtĭg ājag tóg nÿtĭ,” he mũ. “Ājag mÿ inh ri kén jagtar sór mũ?” he tóg. “Ājag mÿ ājag jagtar jagy tag to krónh kenh ke tũ nĭ vÿ?” he tóg.

³⁹ Kÿ ag tóg ti mũ: “hÿ, ke jĕ ěg tóg ke mũ,” he mũ. Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “hÿ, jagtar jĕ ājag tóg ke mũ, inh ri kén,” he mũ. “Vĕsÿrénh jĕ ājag tóg ke mũ, inh ri kén,” he tóg. ⁴⁰ “Hã ra isũ tũ vĕ, sÿ ājag mÿ: hej, he ti,” he tóg. “Ha inh pĕgja tá nĭ, hĕnh ke tũ sóg nĭ,” he tóg. “Ha inh jakãnh tá nĭ, hĕnh ke tũ sóg nĭ gé,” he tóg. “Isũ tũ vĕ. Ũ tý inh rã nÿtĭnh ke ěn ag tý inh rã nÿtĭnh ke vĕ,” he tóg.

⁴¹ Hã ra ũ tý 10 (ke) ag tóg mĕg mũ, kÿ ag tóg ag to jũ mũ, João mré Tiago to.

⁴² Kÿ Jesus tóg ag jĕ prĕr kãn mũ, kÿ tóg ag mÿ kãmén mũ. “Fóg ag pã'i ag jykre ki kanhró ājag tóg nÿtĭ,” he tóg. “Vĕnh kar jĕgnĕg ag tóg tí, kÿ ag mág ag tóg vĕnh kar mÿ: kemnĭ, ke tũg nĭ, he tí, ví tar han kÿ,” he tóg. ⁴³ “Ag ri ke han tũg nĭ. Ājag mÿ tý ũn mág nÿtĭ sór mũ?” Kÿ tý jagnĕ camarada ri ke nÿtĭmnĭ, jagnĕ tũ ki řĭr kÿ. ⁴⁴ Ājag mÿ tý pã'i nÿtĭ sór mũ? Kÿ jagnĕ krĕm ke nÿtĭmnĭ, tý ũn kãsir nÿtĭmnĭ. ⁴⁵ Hã kÿ sóg camarada tũ nĭ gé,” he tóg. “Sÿ tý camarada nĭ jĕ sóg kãtĭg, sÿ ājag ki řĭr jĕ. Tý sóg ĕprã ke fi kósĭn nĭ. Hã kÿ sóg vĕnh kar jagfy ter ke mũ, sÿ ag krenkren han jĕ,” he tóg, Jesus ti.

Ŭn kyvó tý há' he
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Kejĕn ag tóg ěmã tý Jericó tá junjun mũ. Ag tý Jerusalém ra mũ vĕ. Kar kÿ tóg Jericó ki kutĕ mũ gé, Jesus ti. Ti mré mũ tí ag tóg ti mré mũ mũ, vĕnh e kar ag ke gé. Hã ra Bartimeu tóg ĕpřy kri nĭ nĭ. Kyvó ti nĭ, hã kÿ tóg ěmĭn fyr kri nĭ kÿ: “inh mÿ nén ũ nĭm,” he nĭgtĭ, Timeu kósĭn tag ti. ⁴⁷ ěn tóg Jesus tý ĕpřy jagma tĭg mĕg mũ sir, Nazaré tá Jesus ti. Kÿ tóg prĕr mũ sir. “!..Jesus'..!” he tóg. “!..Davi kósĭn'..! !..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

⁴⁸ Hã ra ag tóg ti to jũgjũ mũ. “Mĕ kã nĭ nĭ,” he ag tóg ti mũ. Hã ra tóg prĕr mãn', prĕr mãn', he mũ. “!..Davi kósĭn'..!” he tóg. “!..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

⁴⁹ Kÿ Jesus tóg ti to krÿg he mũ. Kÿ tóg ti jĕ prĕr' he mũ sir. Kÿ ag tóg ũn kyvó ěn jĕ prĕr mũ sir. “Ā fe tý há' hé, jĕg ra, ā jĕ prĕr tóg mũ,” he ag tóg ti mũ. ⁵⁰ Kÿ tóg ā palitó fón kÿ jĕgnĕ mũ sir, Jesus to tóg tí mũ sir.

⁵¹ Kÿ Jesus tóg ti mũ: “inh ā tý hĕ ri kenh ke?” he mũ. Kÿ ũn kyvó tóg: “Senhor,” he mũ. “Sÿ venh há tóg tí,”

he tóg. ⁵² Kÿ Jesus tóg ti mũ: “hej,” he mũ. “Ā tý há' hĕnh ke ně ha,” he tóg. “Ā tý inh ki rã kÿ ā há' hĕnh ke mũ,” he tóg. Kÿ tóg vĕsÿmér ěvãnh há' he mũ sir, kÿ tóg ti nón tí mũ sir, ĕpřy jagma.

Jesus tý Jerusalém tá jun
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

11 Vãhã ag tóg cidade tý Jerusalém kakó tá nÿtĭ. Kÿ ag tóg ěmã tý Betânia tá junjun vén mũ, ěmã tý Betfagĕ tá, krĭ tý Oliveiras tá ke gé. Kÿ Jesus tóg ā mré mũ tí régre ag jĕgnĕg mũ, ag tý ěmã ěn ra mũ jĕ. ² “Ha ěmã ěn ra mũjĕg,” he tóg, “ĕg jo ěmã nĭ ěn ra. Ājag tý tá jun kÿ ājag tóg burrica fi krĕ venh ke mũ. Se kÿ tóg jĕ,” he tóg. “Ŭ vÿ ver ti kri nĭ ja tũ nĭ,” he tóg. “Ti kavãn kÿ ti pére kãmũmnĭ,” he tóg. ³ “Hĕn ri ke mũn ag tóg ājag mÿ: ājag tý ne jĕ ti kyvãn ně? hĕnh mũ. Kÿ ag mÿ: ĕg Senhor tóg ti ve sĭ han sór mũ, hĕmnĭ. Kãnhmar tóg ti jĕnĕ mãn mũ, hĕmnĭ,” he tóg ag mÿ, Jesus ti.

⁴ Kÿ ag tóg mũ mũ sir. Burrica krĕ vég ag tóg mũ, jãnkã rã tóg se kÿ jĕ, ěmĭn kri. Kÿ ag tóg ti kavãg mũ sir.

⁵ Kÿ ag tóg ag mÿ ke mũ. “Ājag tý ne jĕ burrica sĭ kyvãn ně?” he ag tóg ag mÿ.

⁶ Kÿ ag tóg Jesus tý ājag mÿ nén tó ja ěn ti tó mũ, kÿ ag tóg: “ha ma mũjĕg ge,” he mũ. ⁷ Kÿ ag tóg burrica krĕ ma mũ mũ sir, Jesus to. Ājag kur tý ag tóg ti kri kugjĕn mũ sir, jumento sĭ ěn kri, kÿ tóg kri nĭ mũ sir, Jesus ti. ⁸ Kÿ vĕnh kar tóg ājag kur kugjĕn mũ sir, ĕpřy kri, jo ũ ag tóg ka féj krĕg mũ gé, ĕpÿ tá, ti jo vãvãm jĕ. ⁹ Kÿ ũ ag tóg ti jãmĭ mũ mũ, jo ũ ag tóg ti nón mũ mũ. ěn ag tóg prĕnprĕr mũ sir. “!..Viva..!” he ag tóg, “!..pã'i vÿ ěg tá jun, ĕg Senhor mág tý ti jĕnĕnh kÿ..! ¹⁰!..Sér tăvĭ tóg tí..! !..Ĕg pã'i vĕ mÿr, ĕg jóg'jóg tý Davi ri kén..! !..Topĕ tá tóg kãtĭg, ũ tý kÿnhmÿ nĭ ěn tá, viva..!” he ag tóg mũ, prĕnprĕr kÿ.

¹¹ Kÿ tóg Jerusalém ra rã mũ sir, Jesus ti. Topĕ jo ĩn ra tóg rã mũ sir. Nĕn kar ki ěvãnh kar tóg Betânia ra tĭg mãn mũ, ũ tý 12 (ke) ag mré, rãké ra.

Ka tý figueira
(Mt 21.18-19)

¹² Tý vaj kÿ, ag tý Betânia tá kãmũ kÿ tóg kókĭr mũ, Jesus ti. ¹³ Hã ra tóg ka tý figueira féj vég mũ sir, tătã. Kÿ tóg to tí mũ sir, ti kanĕ ko jĕ. Tá jun kÿ tóg vég mũ, hã ra tóg féj tăvĭ jĕ. Ti kanĕn ke pétĕm tũ tóg nĭ ver. ¹⁴ Kÿ tóg ka tý figueira mÿ: “ũ tóg ā kanĕ ko mãn ke tũ nĭ ha,” he mũ. Hã ra ti mré mũ tí ag tóg ti ví mĕg mũ.

Jesus tý Topĕ jo ĩn krĕm ag pan
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹⁵ Kÿ ag tóg mũ mãn kÿ Jerusalém tá junjun mũ sir. Topĕ jo ĩn ra tóg rã mũ sir, Jesus ti, kÿ tóg tá ag pan kãn mũ sir, nĕn ũ vender he tí ag, nĕn ũ comprar he tí ag ke gé. Topĕ jo ĩn krĕm ag tóg negociar he tí, jãnkamy trocar he tí ag ke gé. Ag mesa tý tóg vřyn ke mũ, Jesus ti. Sórãg vender he tí ag nĭgnĭ jafã tý tóg vřyn ke mũ gé sir. ¹⁶ Kÿ tóg ag tý Topĕ jo ĩn fĭn nĕn gé mũ kamĕg mũ gé sir. ¹⁷ Kÿ tóg ag kanhrãn kÿ ag mÿ:

“Topě ví rá to jykřén nĩ,” he mũ. “Inh ĩn jiji vỹ: nação kar mỹ Topě mré ví jafã, he mũ, he tóg, Topě ví rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hã ra ãjag tóg Topě mré ví jafã tag krēm nén kar pigju(g) mũgtĩ, kỹ tóg bandido ag jamã ri ke nĩ,” he tóg. Ag pan kỹ tóg ke mũ, Jesus ti.

¹⁸ Hã ra Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag vỹ Jesus ví mēg mũ, Topě ví to professor ag ke gé. Kỹ ag tóg: “ĕg hỹn ti tỹ hēn ri kenh ke mũ?” he mũ, “ĕg tỹ ti tỹ tũ' he jé?” he ag tóg mũ. Hã ra ag tóg ti kamēg mũ. Vēnh kar mỹ tóg há tĩ, ti tỹ ag kanhrãn kỹ. Hã kỹ ag tóg ti vóg tũ nĩ.

¹⁹ Kutyg kỹ ag tóg cidade mág ki pa mǎn mũ sir, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag ke gé.

Ka tỹ figueira tóg

(Mt 21.20-22)

²⁰ Tỹ vaj kỹ ag tóg cidade ra mũ mǎn mũ sir. Mũ kỹ ag tóg sir ka tỹ figueira ĕn vėg mũ, hã ra tóg tóg ja nĩ, ti jãre mré hã.

²¹ Kỹ Pedro tóg Jesus ví ki jykřén kỹ ti mỹ: “ha vé, Senhor,” he mũ. “Ā ví ja ĕn hã vė,” he tóg. “Ā tỹ ka to ví kónã ĕn vỹ tóg ja nĩ, ka tỹ figueira ĕn ti,” he tóg.

²² Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “Topě ki ge pē han nĩ,” he mũ.

²³ “Sỹ ke há vė, hã kỹ sóg tó mũ: kejēn ãjag tóg krĩ tag ti mỹ: ha goj nig ki kutē, henh ke mũ. Kỹ tóg ki kutēnh mũ, pãnónh ti, ãjag tỹ ãjag fe tỹ: ti mỹ ki kutēnh mũ vỹ? he tũ nĩn kỹ,” he tóg. “Inh ví han jé tóg ke mũ, pãnónh ti, hemnĩ, kỹ tóg kutēnh ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. ²⁴ “Hã kỹ sóg ãjag mỹ ke mũ,” he tóg. “Ājag tỹ Topě mỹ nén ũ to ví kỹ to: han jé tóg ke mũ, Topě ti, hemnĩ, kỹ ãjag tóg venh ke mũ sir, ãjag tỹ ti mỹ nén ũ to ví mũ ti,” he tóg. ²⁵ “Ājag tỹ kejēn Topě mré ví jē ra ũ tỹ ãjag to jũ mũ ĕn tỹ ti mỹ vėnh pãte fón nĩ,” he tóg. “Ājag tỹ gen kỹ tóg ãjag mỹ vėnh pãte fón ke mũ gé, ĕg jóg mág ti,” he tóg. “Ājag tỹ ti ví mranh mũ ra tóg vėnh kato ãjag mỹ vėnh pãte fón ke mũ, ũ tỹ kanhkã tá nĩ ti, ãjag tỹ ãjag mré ke ag mỹ vėnh pãte fón kỹ,” he tóg. ²⁶ “Ājag tỹ hã ra ag mỹ vėnh pãte fón tũ nĩn kỹ ĕg jóg mág vỹ vėnh kato ãjag mỹ vėnh pãte fón ke tũ nĩ gé, ũ tỹ kanhkã tá nĩ ti,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ũ tỹ Ā jēnēg mũ tó tũg

(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Kỹ ag tóg mũ mǎn kỹ Jerusalém tá junjun mǎn mũ sir. Topě jo ĩn tá tóg ĕvãnh tĩ mũ, Jesus ti. Kỹ Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti venh kãmũ mũ, Topě ví to professor ag ke gé, kófa ag ke gé. ²⁸ “Ũ nỹ Ā mỹ: tag han nĩ, hé?” he ag tóg, ti mỹ. “Ũ nỹ Ā jēnē?” he ag tóg.

²⁹ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ãjag ki sóg jēmēnh ke mũ gé, vėnh kato,” he mũ. “Ājag tỹ inh mỹ tó há han kỹ sóg ãjag mỹ ũ tỹ inh jēnēg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg.

³⁰ “João vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Ti mỹ kanhkã tá vėnh jykře han, ãjag mỹ, ĕprã ke jykře vó? Ũ nỹ ti jēnē?” he tóg ag mỹ, Jesus ti. “Inh mỹ tó,” he tóg.

³¹ Kỹ ag tóg jagnē mré to jykřén mũ. “ĕg tỹ ti mỹ: Topě tỹ ti jēnē ja vė, hen kỹ tóg ĕg mỹ: ãjag tỹ ne jé ti ví kri fig tũ ja nĩ nē? henh ke mũ,” he ag tóg jagnē mỹ.

³² “ĕg tỹ hã ra ti mỹ: ĕprã ke jykře ja vė, hen kỹ tóg vėnhmỹ nỹ gé,” he ag tóg, ag tỹ vėnh kar kamēg kỹ.

Vēnh kar tóg João to: “Topě ví tó tĩ pē vė,” he tĩ. ³³ Hã kỹ ag tóg Jesus mỹ: “ĕg pi(jé) ki kanhró nỹtĩ,” he mũ. Őn kỹ ag tóg ke mũ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “kỹ sóg ãjag mỹ tónh ke tũ nĩ gé, ũ tỹ inh jēnēg mũ ti,” he mũ. Ā kato tē mũ ag mỹ tóg ke mũ.

Ūn camarada kórég ag to comparação

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

12 Kỹ Jesus tóg ag kanhrãn kỹ (tóg) ag mỹ comparación ũ han mũ sir, kỹ tóg: “kejēn ũ tóg nĩgtĩ,” he mũ. “Nén kanē tỹ uva krãn ja tóg nĩgtĩ,” he tóg. “Pėnĩn tóg rón ja nĩ, kãki tóg kũm ja nĩgtĩ, uva jėgmĩ jafã han jé. Ki tóg pãjó han ja nĩ gé, kỹ tóg ũ tỹ ki rĩr tĩ ag mỹ ré kỹ tĩg ja nĩ, ga ũ ra. Ag mré tóg jykřén ja nĩ, ag tỹ ti mré ĕkré ĕn kanē vėnh kãpãm jé,” he tóg, Jesus ti. ² “Ti tỹ kejēn kanēn kỹ tóg ag mỹ Ā camarada ũ jēnēg mũ, ti tũ ki rĩr tĩ ag mỹ, ag tỹ ti mỹ vėnh kãpãm jé, uva ti.

³ Hã ra ag tóg ti kãgmĩg mũ sir, ti mrãnmrãn ag tóg mũ sir, kỹ ag tóg ti mỹ: “ha tĩg,” he mũ sir, ti mỹ nén ũ nĩm mē kã. ⁴ Kỹ tóg ag mỹ Ā camarada ũ jēnē mǎn mũ gé sir, kỹ ag tóg ti krĩ ki tãnh mũ sir, ti to é he ag tóg mũ sir. ⁵ Kỹ tóg ag mỹ ũ jēnē mǎn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti tén mũ gé sir. Ti camarada kar to ag tóg jũ mũ, ũ mrãnmrãn ag tóg, ũ tén ag tóg.

⁶ Kỹ hã ra ũ tóg kén mũ, hã ra ti kósĩn vė, ti fe pē vė hã ra. Kỹ tóg vãhã ag mỹ ti jēnēg mũ sir. “Hēn ri ke mũn ag inh kósĩn kamēg mũ,” he tóg, hã kỹ tóg ti jēnēg mũ.

⁷ Ti tỹ tá jun kỹ ag tóg ti to jykřén mũ, jagnē mré. “Kejēn ĕkré kar vỹ tỹ ti tũ nĩnh mũ, ha vemnĩ,” he ag tóg ti to. “Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ ĕg tũ nỹnh jé,” he ag tóg, jagnē mỹ. ⁸ Kỹ ag tóg ti kãgmĩ kỹ ti tén mũ sir, ró mǎtá ag tóg ti fón mũ sir,” he tóg, Jesus ti.

⁹ “Kỹ ĕkré tỹ tũn mũ ĕn hē ri kenh ke mũ?” he tóg. “Jun jé tóg ke mũ, Ā camarada ag kãgtén jé. Kỹ tóg ĕkré ki rĩr tĩ ũ ag mỹ finh ke mũ, ti tũ ti,” he tóg. Jesus ti, ag mỹ comparação han kỹ.

¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “Topě ví rá tag to jykřén nĩ, ha mē,” he mũ. “Pó tỹ ĩn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ĩn han tĩ ag. Ag mỹ tóg kórég ja nĩ, pó ĕn ti. Hã ra Topě tóg po ĕn hã tỹ ĩn nũna han mũ. ¹¹ ĕg Senhor mág tỹ há vė, hã kỹ tóg ĕg mỹ e tĩ, ĕg tỹ ven kỹ, he tóg, Topě ví tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg ag mỹ, Jesus ti. Ti tỹ Ā kato vãsãnsãn mũ ag mỹ vėnh kãmén hã vė.

¹² Kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ag kato ví mũ ti. Hã kỹ ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg vėnh e ĕn kamēg mũ, kỹ ag tóg ti ség tũ nĩ ha. Kỹ ag tóg sir mũ mũ, ti ré kỹ.

ĕg tỹ imposto kajãm ke

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Hã ra ag tóg ti to ũ ag jėgnēg mũ sir, Fariseu ũ ag, Herodes mré ke ũ ag ke gé, ag tỹ ti ví to ti se jé, Jesus ti. ¹⁴ Ag tỹ ti tá junjun kỹ ag tóg ti mỹ: “Senhor,” he mũ. “Ā jykře kuryj nĩn ki kanhró ĕg tóg nỹtĩ,” he ag tóg, ũn kỹ. “Vėnh jykře pir hã han Ā tóg tĩ, vėnh kar mỹ. Kỹ ag ve tóg Ā mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ. Hã kỹ Ā tóg Topě jamĩn to, Topě japry to Ā tóg ĕg kanhrãn há han tĩ,” he ag tóg,

ón ký, Jesus mý. "Mý há ný', ãg tý governo mý jänkamy ním ke ti', imposto kajãm ke ti'? ¹⁵ Æg mý hýn ním mü', vó mý vó?" he ag tóg.

Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag jykre régre nýtĩn ki. Ký tóg ag mý: "ãjag ne tóg ón ký inh ki jẽmẽ sór mü'," he mü. "Inh mý jänkamy jun, sý ve jé," he tóg. ¹⁶ Ký ag tóg ti mý ù jun mü sir. Ký tóg: "ù jiji ný kã nĩ?" he mü. "Ù kãggrã ný kã nĩ?" he tóg. Ký ag tóg ti mý: "pã'i mág tý imperador kãggrã vë," he mü.

¹⁷ Ký Jesus tóg ag mý: "ký pã'i mág mý ti tũ nĩmñĩ, hã ra Topẽ mý ti tũ nĩmñĩ gé," he mü. Ký ti ví tóg ag mý e tí. Ag tý nén ù to ti se sór mü vëg tũ ag tóg nĩ.

Æg tý ãg ter ja tá vÿn kenh ke

(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

¹⁸ Ký Saduceu ag tóg ti tá junjun mü gé, ti ki jẽmẽ jé. Hã ra Saduceu ag tóg: ãg ter ja tá ãg vÿn kenh ke tũ nĩ," he tí. Ký ag tóg Jesus tá jun ký ti mý: ¹⁹ "Senhor," he mü gé. "Moisés tóg ãg mý tag tó ja nĩ, ãg tý tý jykre nýtĩ jé," he ag tóg. "Æg mý tóg: ã régre tý ã krẽ tũ ra ter ký, ã tý ti prũ fi tý prũg ke vë, he mü. Æ tý ã régre mý ã krẽ han ke vë, fi ki, he ja tóg nĩ, Moisés ti," he ag tóg, Jesus mý, Saduceu ag. ²⁰ "Ký ù tý jagnẽ mré pafa ja tý 7 (ke) ag vÿ nýtĩ ja nĩgtĩ," he ag tóg. "Ag kãke tóg prũg mü, hã ra tóg ã kósĩn tũ ra ter mü sir," he ag tóg. ²¹ "Ký ti jãvy tóg fi tý prũg mü, hã ra tóg ã kósĩn tũ ra ter mü gé sir. Ký ti jãvy ù vÿ fi tý prũg mü gé," he ag tóg. ²² "Hã ra ag kar tóg fi kósĩn tũ ra kãgter kãn mü sir, ag kãke ti nón, ù tý 7 (ke) ãn ag. Kejẽn fi tóg vãhã ter mü gé sir," he ag tóg. ²³ "Ký fag kãgter ja tá vÿnvÿn ke ký fi hýn mën tý 7 (ke) nĩnh mü vë. Ag kar vÿ fi tý prũg ja nýtĩgtĩ. Hã ký tóg vënhmý ný, ag tý: rĩr mãn jé ãg tóg ke mü, hen ký," he ag tóg, Jesus ti mý, Saduceu ag.

²⁴ Hã ra Jesus tóg ag mý: "ãjag pi(jé) Topẽ ví tý rán ký nĩ ki kanhró nýtĩ," he mü, "Topẽ jykre ki kagtĩg ãjag nýtĩ," he tóg. "Hã ký ãjag tóg kygnẽ ja nĩ," he tóg ag mý. ²⁵ "Æg tý ãg ter ja tá vÿn ke ký ãg prũg ke tũ nĩ, ký ãg mën ke tũ nĩ gé," he tóg. "Topẽ tý jëgnẽ jafã ri ke ãg nýtĩ, kanhkã tá," he tóg. ²⁶ "Topẽ ví ù to jýkrén nĩ, ti tý ãg tý ãg ter ja tá vÿn ke kãmén ký. Moisés tý rán ki tag tóg rán ký nĩ, Topẽ tý Moisés mý nén tó ja tag ti, vãnh pũr kãmén jan ki," he tóg. "Topẽ tóg ti mý: Abraão vÿ iso: Topẽ, he tí, he ja nĩ, Isaque ke gé, Jacó ke gé, he ja tóg nĩ, Topẽ ti. Kãgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó. Hã ra Topẽ tóg: tý inh ag Topẽ nĩ, he ja nĩ, ag ter kar ký. ²⁷ Hã ký ag tóg rĩnrĩr nýtĩ mýr, Topẽ tý ùn rĩnrĩr nýtĩ ag hã kri ke nĩn ký," he tóg, Jesus ti. "Hã ký ãjag tóg kygnẽ tãvĩn mü," he tóg, Jesus ti, Saduceu ag mý.

Topẽ tý ãg jyvẽn kãfór

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Hã ra Topẽ ví to professor ù tóg tá jun mü gé sir. Ký tóg ag tý jagnẽ mré ví mẽg mü, Jesus tý Saduceu ag mý tó há han ja ãn ti. Hã ký tóg: "Topẽ tý ãg jyvẽn tý hẽ ný hýn ti tý ãg jyvẽn kar kãfór nýnh mü'?" he mü, Jesus mý.

²⁹ Ký Jesus tóg ti mý: "ù tý kãfór nýn hã vë, hã mẽ," he mü. "Ha mẽ, povo tý Israel," he tóg mü. "Æg pã'i vÿ tý

Topẽ nĩ, ãg pã'i vÿ tý ùn pir nĩ," he tóg. ³⁰ "Topẽ to, ãg jóg mág to há tãvĩ nýtĩmñĩ," he tóg, "ti ki ge há han nĩ, ti to jykre pir nýtĩmñĩ, krĩ pir, ti to tar nýtĩmñĩ," he tóg. ³¹ "Ký ti tý ãg jyvẽn ù tóg hã ri ke nĩ gé, hã vÿ: ãjag régre ki rĩr nýtĩmñĩ, ãjag tý vënh ki rĩr há han ri ke, he mü," he tóg. "Ti tý ãg jyvẽn ù pi(jé) tag kãfór nĩ," he tóg, Jesus ti, Topẽ ví to professor ãn mý.

³² Ký Topẽ ví to professor ãn tóg ti mý: "ke tóg tí," he mü. "Æ tý ke há vë. Pir ti nĩ, Topẽ ti, ù pi(jé) ti ri ke nĩ," he tóg. ³³ "Æg jé ti to fe há nýtĩgtĩ, ãg jé ti to krĩ há nýtĩgtĩ gé, jykre pir ke gé. Æg jé ti to tar nýtĩ gé. Æg jé ãg régre ki rĩr nýtĩ gé, ãg tý vënh ki rĩr há han ri ke. Hã vÿ tóg nén kar kãfór nĩ," he tóg. "Æg tý Topẽ mý nén ù pũn kãfór tóg nĩ, ãg tý ti to há nýtĩ ãn ti, ãg tý ti mý nén ù tãnh kãfór tóg nĩ gé," he tóg, Topẽ ví to professor ãn ti.

³⁴ Ký Jesus tóg ti tý tó há nĩ ve ký (tóg) ti mý: "nén ù sĩ tóg tũ nĩ ver," he mü, "ã tý Topẽ tý tý ãg pã'i nĩ vënh ke jé," he tóg. Kar ký ù tóg Jesus ki jẽmẽ mãn tũ nĩ sir. Ti kamẽg ag tóg mü sir, hã ký ag tóg ti ki jẽmẽ mãn tũ nĩ sir.

Cristo tý tý Davi kósĩn nĩ

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Ký Jesus tóg Topẽ jo ĩn krẽm ag kanhrãn jé ag ki jẽmẽg mü. "Topẽ ví to professor ag tý ne jé: Cristo vÿ tý Davi kósĩn nĩ, he nẽ?" he tóg ag mý. ³⁶ "Davi vÿ Cristo tó ja nĩ, Topẽ kuprĩg tý ti krĩn ký, ký tóg: ãg jóg mág tý Topẽ vÿ inh Senhor mý tag tó ja nĩ, hã ký tóg: "nĩ ra ver, inh pẽgja tá," he ja nĩ. "Sý ã kato vãsãnsãn mü ag tý ã krẽm vin ke vë, ký ag sigse vë sir. Tag jãvãnh nĩ ver," he ja ti nĩ, Topẽ ti, inh Senhor mý, he ja tóg nĩ, Davi ti," he tóg ag mý, Jesus ti. ³⁷ "Hã ký Davi tóg Cristo to: inh Senhor vë, he tí. Ti tý tý ti kósĩn nĩ ra ti kósĩn mý tý ti kri ke nĩnh mü vë?" he tóg, Jesus ti. Hã ra ag tóg ti mý tó tũg. Ag tý ne tónh ke tóg tũ tí, ti kato vãsãnsãn mü ag mý. Hã ra vënh kar mý ti ví tag tóg há ný.

Ón ký Topẽ ví to professor ag tý jagtar ke

(Mt 23.1-36; Lc 20.45-47)

³⁸ Ký Jesus tóg ag kanhrãn ký: "ón ký Topẽ ví to professor ag kamẽg nĩ," he mü. "Kur téj rĩnh ka(mẽ) ag nýtĩ," he tóg. "Ký vënh kar tý ag mý: ã mý há? he ký tóg ag mý sér tí, ag tý cidade kaju kãmĩ mũn ký," he tóg. ³⁹ "Æg tý vënh kanhrãn jafã krẽm ag tóg vënh kãpãm ký nýtĩgtĩ, festa ki ag tóg jën vén tí, ag tý tý pã'i nýtĩn ký," he tóg. ⁴⁰ "Hã ra ag tóg ùn mën ter ja fag tũ mãn kãn tí. Fag tũ mãn kãn ký ag tóg ón ký Topẽ mré ví mág han mũgtĩ, ãg tý ag to: ùn há vÿ tý ag nýtĩ, he jé," he tóg. "Hã to ag vësýrënh mág tãvĩ han ke mü," he tóg, Jesus ti.

Ùn jagtar fi tý ã tũ vin kãn

(Lc 21.1-4)

⁴¹ Ký Jesus tóg kejẽn Topẽ mý jänkamy vin jafã kato nĩ mü. Ký tóg ag tý kãki nén vin mü vëg mü sir. Ùn rico ag tóg jänkamy mág tý kãki vin mü. ⁴² Ký ùn jagtar fi tá

jun mŭ gé, ũn mén ter ja fi. Hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre hã vin mŭ sir, hã vŷ: 1 centavo, he mŭ.

⁴³ Kŷ Jesus tóg ã mré mŭ tí ag jé prër mŭ sir, kŷ tóg ag mŷ: "ve ra ha," he mŭ. "Ūn rico tŷ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sí (hã) ra. Tŷ nén ũ tũ fi tóg nĩ, fi mén vŷ hur ter. ⁴⁴ Kŷ fi tóg ã tũ vin kãn ja nĩ, fi jĕn mré hã. Jãvo ũn rico ag vŷ ãjag tũ ke hã tŷ Topĕ mŷ vin mág tí. Hã ki fi tóg ag tŷ nĩm kãfór han, fi tŷ nĩm sí pĕ han mŭ ra. Ki hã sóg tó mŭ mŷr," he tóg, Jesus ti.

Ag tŷ Topĕ jo ĩn kókĕn ke

(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

13 Kŷ Jesus tóg Topĕ jo ĩn tá kãkutĕ mŭ sir. Re tá ti mré tí ũ tóg ti mŷ: "ve ra ha, Senhor," he mŭ. "Pó sĭnvĩ tŷ tóg há nŷtĩ, kŷ tóg sí(nvĩ) tãvĩ nŷtĩ, ĩn ti," he tóg, Topĕ jo ĩn to.

² Hã ra Jesus tóg ti mŷ: "ã mŷ ĩn mág tag ti vigvég mŭ?" he mŭ. "Kejĕn ũ pó tŷ jagnĕ kafãn mãn ke tũ nĩ," he tóg. "Ag ránhraj kãn ke vĕ," he tóg Jesus ti.

Vĕnh jagãgtar to rã

(Mt 24.3-14; Lc 21.7-19)

³ Kar kŷ Jesus tóg krĩ tŷ Oliveiras ra tĭg kŷ tá nĩ nĩ sir, Topĕ jo ĩn kakãm. Kŷ ag tóg ag pin kŷ ti mŷ ke mŭ, Pedro, Tiago, João, André ke gé. ⁴ "Ĕg mŷ ti kurã ti tó," he ag tóg ti mŷ. "Ĕg ne ve kŷ ti kurã ki kanhró nŷtĭnh mŷ? Kurã tŷ hĕ ki ĕg hŷn nĕn kar tag venh ke mŷ?" he ag tóg ti mŷ.

⁵ Kŷ Jesus tóg ag mŷ kãmĕn mŭ sir. "Ker ũ ãjag lograr hĕ hĕ," he tóg. ⁶ "Cristo vŷ tŷ inh nĩ," he jé ag tóg ke mŭ, ĭjiji tó kŷ. Ū tŷ hĕn ri ke ag tóg tag tónh mŭ, kŷ ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg ag vĭ kri nĩm ke mŭ," he tóg. ⁷ "Vĕnh génh to vĕme mĕ jé ãjag tóg ke mŭ, tag ki vĕnh génh ke to, kuvar há tá vĕnh génh to ke gé. To jŷrŷn ke tŷg nĩ hã ra. Vĕnh génh enh ke vĕ. Hã ra kurã tŷ ĕgno to hã ke vĕ ver," he tóg. ⁸ "Nação ag tŷ jagnĕ kato tĕgtĕnh ke vĕ. Pã'i krĕm ke ag tŷ pã'i ũ krĕm ke ag to jŷnh ke vĕ gé. Kŷ ga tŷ ragrag ke tŷ hĕn ri ke han ke vĕ gé, ĕmã tŷ hĕn ri ke ki. Vĕjĕn tŷ tũ' henh ke vĕ gé. Hã ra ãjag jagãgtar ke vĕnh ven vén vĕ ver," he tóg, Jesus ti.

⁹ "ãjag kanĕ nĩm nĩ," he tóg. "ãjag jyvĕn tar han jé ag tóg ke mŭ, pã'i ag, vĕnh kanhrãn jafã krĕm. ãjag mrãnmrãn jé ag tóg ke mŭ. ãjag jé prër jé ag tóg ke mŭ, pã'i mág tŷ ãjag ve jé, pã'i mág kar ti, isugrĭn, ãjag tŷ pã'i ag mŷ inh vĭ tugtó jé," he tóg. ¹⁰ "Kŷ inh kãtĭg ke to hã povo kar vŷ inh vĭ sér mĕnh ke mŭ," he tóg. ¹¹ "Ag tŷ vãhã sir ãjag sigse kŷ, ãjag gé kãmũ jé, kŷ ãjag tŷ nĕn tónh ke mŭ to jŷkrĕn tŷg nĩ, kã jatũ' hemnĩ. Ag tŷ ãjag ki jĕmĕn kŷ ãjag tóg tónh ke mŭ, Topĕ kuprĭg tŷ ãjag nĭgrĕg ki vĭ mŭ ĕn ti," he tóg. "ãjag tŷ tũ vĕ sir, ti tŷ tó vĕ sir," he tóg. ¹² "Ū vŷ tóg ã régre senh ke mŭ, ti ter jé, ĕn kã," he tóg. "Kŷ ũ panh tóg ã kósin senh ke mŭ gé, ti ter jé," he tóg. "Kŷ ũ krĕ ĕn tóg ã han mŭ fag sigsenh ke mŭ gé, fag kãgtĕn jé," he tóg. ¹³ "Vĕnh kar vŷ tóg ãjag to vĭ kónãn ke mŭ gé, inh ĭjiji tugrĭn," he tóg. "Hã ra ũ tŷ isovãnh ke tũ (pĕ) ĕn kren ke vĕ," he tóg.

Vĕsŷrénh mág ke

(Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)

¹⁴ Kŷ Jesus tóg ag mŷ: "kejĕn ãjag tóg vãhã ãjag tŷ nĕn ũ kamĕg tí ĕn venh ke mŭ," he mŭ, "ĕg kavĕnh mŭ ĕn ti," he tóg. "Topĕ vĭ tó tí tŷ Daniel vŷ ti tó ja nĭgtĩ. Ti jĕnh ke tũ tá tóg jĕnh mŭ," he tóg. Ū tŷ to ke mŭ ĕn jé ki kanhró nĩ. "Kŷ Judĕia ki ke kar ag jé vĕnh pigjunh mŷjĕg, pãnónh ra, fag mré hã," he tóg. ¹⁵ "Ū tŷ re tá nĩ ĕn jé kãra rã tŷg nĩ, ti ĩn ki, ti tũ mãn jé. ¹⁶ Kŷ ũ tŷ ã japŷ tá jĕ ĕn jé vŷn ke tŷg nĩ gé, ti kur mãn jé," he tóg. ¹⁷ "Ūn kufy fag tŷ vĕsŷrénh ke vĕ, kurã ĕn kã, ũ tŷ ġr pygfãm mŭ fag ke gé," he tóg. ¹⁸ "Topĕ mré vĭmnĩ, ti tŷ kusa kã vĕnh ven tũ nĩ jé. ¹⁹ Vĕsŷrénh tŷ ge ve ja tũ ĕg nŷtĩ, Topĕ tŷ ĕg mundo han jan ki. Kŷ ĕg ge venh ke tũ nĩ gé, kar kŷ," he tóg. ²⁰ "Ĕg tŷ kurã ki vĕsŷrénh ke mŭ ĕn vŷ e nŷtĭnh mŭ vĕ, hã ra tóg térem kŷ nŷtĩ nĩ, Topĕ tŷ ũn kuprĕg ja ĕn ag tugrĭn. Ti tŷ térem tũ nĩ (mŭ) ra ũ vŷ kren ke tũ nĩ vĕ, ag vĕsŷrénh ĕn to," he tóg.

²¹ "Kŷ ũ tŷ ãjag mŷ: ha vé, Cristo vŷ tag kã jĕ nĩ, he mŭ ra kri fig tŷg nĩ, ti tŷ: tãtã ti jĕ nĩ, he mŭ ra," he tóg. ²² "Ōn kŷ Cristo vŷ vĕnh venven ke mŭ, ón kŷ Topĕ vĭ tó tí ag ke gé. Ōn kŷ milagre hyn han jé ag tóg ke mŭ, milagre tŷ hĕn ri ke ti, ón kŷ Cristo ĕn ag. Ag tŷ vĕnh kar krĭn kónãn sór vĕ, ag tŷ kygnĕ jé, Topĕ tŷ ũn kuprĕg ja ĕn ag mré hã, hĕn ri ke mŭn. ²³ Ha vé, sŷ ãjag mŷ tó kãn vĕ, ti kutĕnh ke to hã," he tóg, Jesus ti.

Topĕ kósin kãtĭg mãn ke

(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)

²⁴ "Hã ra kurã ĕn kã, vĕsŷrénh ĕn kar kŷ rã vŷ nhyr ke mŭ, kŷ kysã vŷ jĕngrĕ' he mãn ke tũ nĩ gé. ²⁵ Kŷ krĭg vŷ vãr ke mŭ gé, kanhkã krĕm. Ĕg tŷ kanhkã tá nĕn vég tũ kar ĕn vŷ ragrag ke kãn mŭ gé. ²⁶ Kŷ vãhã vĕnh kar vŷ inh kãtĕre venh ke mŭ sir, kanhkã góg jagma, inh jŷkre tar (pĕ) nĭn kŷ," he tóg. "Tŷ sóg ĕprã ke fi kósin nĩ mŷr," he tóg. "Inh ve vŷ kókov (pĕ) kãtĩ mŭ," he tóg. ²⁷ "Kŷ sóg sŷ jĕgnĕ jafã ag mŷ: ha mŷjĕg, henh ke mŭ, ag tŷ sŷ ũn kuprĕg ja ag vĕnhmãn jé, ga kar tá, kanhkã fyr mĩ hã," he tóg, Jesus ti.

Ka tŷ figueira to comparação

(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)

²⁸ "Ka tŷ figueira to ki kanhrãn nĩ, to comparação han kŷ," he tóg. "Ti pĕ tánh kŷ, ti féj tãg han kŷ tóg kakó tí sir, ĕkrĕ tygtãnh kurã ti. ²⁹ Ri ke ti nĩ, ãjag tŷ inh kãtĭg mãn ke kurã ki kanhró nŷtĭnh ke mŭ ti. ãjag tŷ sŷ ãjag mŷ nĕn tó mŭ tag ve kŷ tóg kakó tãvĩ tí ha, inh kãtĭg mãn ke ti," he tóg. ³⁰ "Sŷ ke há vĕ, hã kŷ sóg tag tó mŭ, ha mĕ. Ūri ũn rĭnrĭr mŭ ag tŷ nĕn kar ĕn venh ke vĕ, ag kãgtĕr ke to hã," he tóg. ³¹ "Kanhkã vŷ tũ' henh ke mŭ, ga ti ke gé. Jãvo inh vĭ vŷ tũ' henh ke tũ nĩ," he tóg, Jesus ti.

Jesus kãtĭg mãn ke kurã

(Mt 24.36-44)

³² "Hã ra ũ pi(jé) isŷ kurã ki kãtĭg mãn ke ki kanhró nĩ, hora ĕn ki ke gé," he tóg. "Topĕ tŷ jĕgnĕ jafã ag pi(jé)

ki kanhró nýtí. Inh pi(jé) ki kanhró ní gé', isý týt Topě kósín ra," he tóg. "Ég jóg mág há vỹ ã pin ký ki kanhró ní, kurã kã nén kutěnh ke mũ ěn ki," he tóg. ³³ "Ájag kaně vin han ní, vėnh rinfig ní," he tóg. "Topě mré vỹ, ájag týt ti kurã ki kagtíg nýtín ký," he tóg. ³⁴ "Ū pasa ri ke vė," he tóg. "Á týt ã ĩn ki kutě ký tóg ã camarada ag mýt: "ijo ki rír," he mũ, "inh rãnrãj ki," he tóg. Ký tóg ũ týt jãnkã ki rír tí ěn mýt: "ã kaně nĩm han ní," he mũ gé. ³⁵ Hã ký sóg ájag mýt: "ájag kaně nĩm han ní," he mũ gé," he tóg. "Ájag pi(jé) ti jun ke ki kanhró nýtí, ĩn tãn ti," he tóg. "Hėn ri ke mũn tóg kutyg ke ra jun mũ, hėn ri ke mũn tóg kuty kuju ki jun mũ, hėn ri ke mũn tóg galo kyr mũ ra jun mũ, hėn ri ke mũn tóg kusã ki jun mũ," he tóg. ³⁶ "Vėnh ki ěmėmni, nũr tũg ní. Ájag týt ijãvãnh tũ ra sóg jun mũ, vėsýmér," he tóg, Jesus ti. ³⁷ "Vėnh kar mýt sóg tó mũ, sýt ájag mýt tó mũ tag, há vỹ: vėnh ki ěmėmni, he mũ," he tóg, Jesus ti.

Ag týt Jesus tén sór

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)

14 Hã ra festa týt Páscoa kurã kãtã kurã tãgtũ vė sir, pão jėgja tũ konh ke kãtã. Ký Topě tũ ki rír tí ag tóg Jesus vatãnh tá ti se sór mũ, vėnh kar týt ti se vėg tũ ní jé. Topě ví to professor mré ag tóg ti se sór mũ gé, ti tén jé. ² Hã ra ag tóg: "festa tag to mẽ jé ěg tóg ke mũ ver," he mũ. "Ég týt festa kã ti se ký vėnh génh mág hỹn tóg kutěnh mũ, ha vemni," he ag tóg.

Maria fi týt Jesus gãnh tãg

(Mt 26.6-13; Jo 12.1-8)

³ ěn kã Jesus tóg kejėn ěmã týt Betãnia tá ní ní, Simão ĩn krėm, vėnh kaga týt lepra han ja ěn ĩn krėm. Ti jėg ní ra ũ fi tóg tá jun mũ, garrafa vyn ký. Pó týt alabastro týt tóg há(r) ní, garrafa ti. Ti ki jė vỹ tóg týt nén kar tãg ní, há vỹ: nardo, he mũ. Nardo pė vė, kaja e pė ti ní, ger há ěn ti. Garrafa ěn mranh fi tóg mũ, ký fi tóg ti ki jė ěn týt Jesus gãnh kri kugjėg mũ sir.

⁴ Hã ra ũ týt tá nýtí ag kã ũ ag tóg jagně mýt: "fi týt ne jé nén kaja e tag kókén ně?" he mũ. ⁵ "Ég týt nén ger há tag fón ke vė vė, kaja há to, jãnkamy týt hėn ri ke to," he ag tóg. "Ég týt ũn jagãgtar ag mýt vin ke vė vė," he ag tóg. Ký ag tóg fi mýt ví tar han mũ sir.

⁶ Hã ra Jesus tóg ag mýt: "fi mýt ví tũg," he mũ. "Ájag týt ne jé fi fe kaj han ně?" he tóg. "Inh ki fi krov ní, inh jykre ki," he tóg. ⁷ "Ájag mré sóg nĩg sí han mũ, jãvo ũn jagãgtar mũ ag vỹ ájag mré nýtíg mág han tí," he tóg. "Isíg kar ký ag mýt nĩmni, ájag týt ag mýt nén nĩm ke ti," he tóg. ⁸ "Á týt nén han ke mũn han fi tóg huri," he tóg. "Inh kãn fi tóg huri, vėnh kej tá inh fón ke to," he tóg. ⁹ "Ag týt vėnh ví sér tugtó ký ag tóg fi týt nén han mũ tag ti tónh ke mũ gé, ký vėnh kar vỹ fi týt nén han mũ tag mẽgmėnh mũ sir, ha vemni. Ki há sóg tó mũ," he tóg, Jesus ti.

Ag týt Jesus vatãnh tá ti kãgmĩnh ke to jykrén

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Kar ký Judas Iscariotes tóg tí mũ, Topě tũ ki rír tí ag ra, ag mré Jesus jėnjėn ke to jykrén jé. Hã ra ũ týt 12

(ke) ag kã ũ vė, Judas ti. ¹¹ Ag týt ti ví mẽ ký tóg ag mýt sér tí sir. "Á mýt ěg to jãnkamy vin mũ," he ag tóg ti mýt. Hã ký tóg: "inh hỹn hė ri kenh mũ, ag týt ti kãgmĩ jé?" he mũ, Judas ti.

Ag týt Páscoa ko mũ

(Mt 26.17-25; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)

¹² Pão jėgja tũ konh ke kurã ve vė sir, cordeiro tãnh ke kurã vė sir, Páscoa kã. Ký ti mré mũ tí ag tóg Jesus mýt: "ėg hỹn hė tá ã mýt carneiro sí tãnh mũ, ěg týt kon jé?" he mũ. ¹³ Ký tóg ũn régre ag jėgněg mũ, ti mré mũ tí ag. Ký tóg ag mýt: "ha ěmã mág ra mũjėg," he mũ. "Tã ájag tóg ũ venh ke mũ, goj vyn ký jė ũ. ěn nón mũmni," he tóg. ¹⁴ "Ti týt ĩn kãra rã ký ĩn tãn ěn mré vĩmni," he tóg. "Ti mýt tag tómnĩ," he tóg. "Ég Senhor vỹ ã mýt vėnh ví jėnėg mũ, hemni. Ti týt ã ĩn krėm Páscoa konh há tóg tí, ti mré mũ tí ag mré, hemni ti mýt," he tóg, Jesus ti. ¹⁵ "Ký tóg ájag mýt ven ke mũ, kroggrog týt kynhmýt nỹ ěn ti," he tóg. "Éhé ti ní. Tá nén kar vỹ kynkar ký nýtí. ěg nĩgja vỹ tá nýtí gé. Tá ěg mýt han ní," he tóg, ti mré mũ tí régre ag mýt.

¹⁶ Ký ag tóg mũ mũ sir, ěmã mág ra, ký ag tóg sir vėg mũ, Jesus týt ag mýt nén tó ja ti. Ký ag tóg vėjėn kãn mũ sir, ag týt cordeiro ěn ko jé.

¹⁷ Rã pur kar ký Jesus tóg ũ týt 12 (ke) ag mré tá jun mũ sir. ¹⁸ Ag jėg mũ jãvo Jesus tóg ag mýt: "ájag kãki ũ tóg inh vatãnh tá inh kato vãsãnsãn mũ ag mýt inh ven ke mũ," he mũ. "Inh mré jėg mũ ũ vė, ki há sóg tó mũ," he tóg. ¹⁹ Ký ag tóg fe kaj' he mũ sir. Ti mýt ag tóg: "inh mýt vó? Inh mýt vó?" he kãn mũ sir. ²⁰ Hã ra tóg ag mýt: "ájag kã ũ vė," he mũ. "Inh mré pão týt kã punpun mũ vė, pėnky kãki," he tóg. "ěn vė mýt," he tóg. ²¹ "Ter jé sóg ke mũ, isý týt ěprã ke fi kósín nĩn ký. Hã ký iser ke vỹ rán ký ní," he tóg. "Vãsýt sóg to rán ký ní," he tóg. "Hã ra ũ týt pã'i ag mýt inh ven ke ěn mýt tóg ví kónãh tãví han ke mũ. Ti mur tũ nĩn ran há tí vė," he tóg, Jesus ti.

Santa Ceia

(Mt 26.26-30; Lc 22.15-20; 1Co 11.23-25)

²² Ag jėg nýtí ra Jesus tóg ěmĩ mãg mũ sir, ký tóg Topě mré ví mũ sir, ěmĩ to. Ký tóg vėnh kã kugpãn ký ag mýt vėnh kãpãm mũ sir, ti mré mũ tí ag mýt. "Inh há vė," he tóg, ěmĩ to.

²³ Kar ký tóg copo vãg mũ gé sir, vinho týt ki jėn ký. To tóg Topě mré ví mũ gé sir, ký tóg ũn pir mýt ven', ven', he mũ sir. Ký ag tóg kãmě kãn mũ sir. ²⁴ Ký tóg ag mýt: "inh kyvėnh há vė," he mũ. "Vėnh kar jagfy tóg inh ki kãkutěnh ke mũ, inh kyvėnh ti," he tóg. "Topě vỹ vėnh kar to há ní sór mũ, inh kyvėnh tugrĩn," he tóg. ²⁵ "Ha mẽ," he tóg. "Inh pi(jé) vinho kron mãn ha'. Kejėn sóg kron mãn ke mũ, Topě týt týt ěg pã'i ní ěn kã sóg kron mãn mũ," he tóg.

²⁶ Ag jėn kar ký ag tóg Topě mýt jãn mũ sir. Jãn kar ký ag tóg sir krĩ týt Oliveiras ra mũ mũ.

Jesus tǵ Pedro mǵ tó

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

²⁷ Kǵ Jesus tóg ag mǵ: “ǎjag kar vǵ inh ré kǵ mǵ kǎn ke mǵ,” he mǵ. “Hǎ kǵ tóg rán kǵ nǐ, hǎ mǛ. “Ū tǵ carneiro ki rǐr tǐ Ǜn tǎnh jé sóg ke mǵ, kǵ ti mǛg vǵ krig ke kǎn ke mǵ,” he tóg, iso, TopǛ ti, ti ví rá ki,” he tóg, Jesus ti. “Hǎ ve jé ǎjag tóg ke mǵ. ²⁸ Hǎ ra sóg iser kar kǵ rǐr mǎn ke mǵ. Ǜn kǎ sóg ǎjag jo tǐnh ke mǵ, ga tǵ Galiléia ra,” he tóg, Jesus ti.

²⁹ Kǵ Pedro tóg ti mǵ: “ag kar tǵ ǎ ré kǵ mǵ mǵ ra isóg ǎ ré kǵ tǐg ke tǵ nǐ,” he mǵ, Pedro ti. ³⁰ Hǎ ra Jesus tóg ti mǵ: “ha vé,” he mǵ. “Ūri, kuty tag kǎ ǎ tóg iso: ti ki kagtǐg sóg nǐ, he tǎgtǵ han ke mǵ, galo kyr régre han ke to hǎ. Ki hǎ sóg tó mǵ,” he tóg.

³¹ Hǎ ra Pedro tóg ví tar han. “Sǵ ǎ mré ter ke mǵ ra sóg ǎ to: ti ki kagtǐg sóg nǐ, henh ke tǵ pǛ nǐ,” he tóg, Pedro ti. Kǵ ti mré mǵ tǐ ag tóg hǎ tó kǎn mǵ gé sir.

Getsĕmani tá

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Kǵ ag tóg ka kré ra mǵ mǵ sir. Ka kré Ǜn jijin hǎ vǵ: Getsĕmani, he mǵ. Kǵ tóg ǎ mré mǵ tǐ ag mǵ: “nǐgnǐ ra ver, tag ki,” he mǵ. “Sǵ ver TopǛ mré vĕmén ke vĕ,” he tóg, Jesus ti. ³³ Kǵ tóg Pedro, Tiago, João ag mǵ: “inh mré kǎmǵ jĕg,” he mǵ. Kǵ tóg ti mǵ e tǐ sir, jǵrǵn ke tóg mǵ sir, Jesus ti. ³⁴ Kǵ tóg ag mǵ: “inh fe kaj mág tóg tǐ,” he mǵ, “kǵ inh fe kaj tóg inh mǵ tǵ iser ri ke nǐ,” he tóg. “Tag ki nǵtǐmǐ, nǵgnǵr tǵg nǐ,” he tóg. ³⁵ Kǵ tóg tǐg sǐ han mǎn kǵ mǵg ke mǵ, ga kri nǵ tóg mǵ sir. ǎ jóg mré tóg ví mǵ sir, “isǵ hĕn ri ke mǵn nĕn venh ke mǵ Ǜn vég tǵ nǐ jé, hora Ǜn ki,” he tóg. ³⁶ Kǵ tóg: “Aba’, panh’,” he mǵ. “Nĕn kar han ki kanhró ǎ tóg nǐ,” he tóg. “Inh jagtar ke tag tǵ tǵg’ hemnǐ,” he tóg. “Hǎ ra isǵ ǎ mǵ nĕn to ví mǵ tag han tǵg nǐ, ǎ tǵ nĕn han ke mǵ Ǜn hǎ han nǐ,” he tóg. ³⁷ Kǵ tóg ǎ mré mǵ tǐ ag venh tǐ mǵ, hǎ ra ag tóg nǵgnǵr ja nǐ, kǵ tóg Pedro mǵ: “Simǎo, ǎ mǵ nǵr’?” he mǵ, “ǎ mǵ hora pir hǎ ki nǵr tǵ kórĕg?” he tóg ti mǵ. ³⁸ “Nǵr tǵg nǐ,” he tóg. “TopǛ mré vĕmnǐ, ǎjag tǵ ti ví mranh tǵ nǐ jé, ũ tǵ ǎjag kutǎn mǵ ra. ǎjag tǵ mranh sór tǵ vĕ vĕ, hǎ ra ǎjag tóg krój nǵtǐ, hǎ kǵ ǎjag tóg mranh ke mǵ,” he tóg.

³⁹ Kǵ tóg tǐg mǎn mǵ sir, TopǛ mǵ tó mǎn jé. Ti ví Ǜn hǎ tó mǎn tóg mǵ. ⁴⁰ Kǵ tóg ag tá jun mǎn mǵ gé sir, hǎ ra ag tóg nǵgnǵr mǎn nǵtǐ, ag kanĕ krój nǵtǐn kǵ. Hǎ kǵ ag tǵ ti mǵ vĕnh ke Ǜn tóg tǵ tǐ. ⁴¹ Kǵ tóg tá jun tǎgtǵ han mǎn mǵ. Kǵ tóg ag mǵ: “ǎjag ne tóg nǵgnǵr ja nǐ, vĕnhkǎn ja ǎjag tóg nǐ,” he mǵ. “Gen kǵ,” he tóg. “Pĕtĕm ti huri, hora ti,” he tóg. “Ū tǵ TopǛ ví mranh tǐ ag tǵ isenh ke nĕ ha,” he tóg. “Tǵ sóg ĕprǎ ke fi kósin nǐ mǵr,” he tóg. ⁴² “Nǐgnǐ ra, mǵ jé ha. Ū tǵ ag mǵ inh ven mǵ tóg jun ke kǎtǐg ha,” he tóg.

Ag tǵ Jesus se

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

⁴³ Jesus tǵ ver tǵ vĕmén jĕ ra Judas tóg vĕsǵmĕr jun mǵ sir. Ū tǵ 12 (ke) ag kǎ ũ vĕ, Judas ti. Ti mré polǐcia ag tóg kǎmǵ mǵ gé. Rógro génh kǵ ag kǎmǵ mǵ, ka

kykyv génh kǵ ke gé. TopǛ tǵ ki rǐr tǐ ag pǎ’i ag vǵ ag jĕgnĕ, TopǛ ví to professor ag ke gé, kófa ag ke gé.

⁴⁴ Judas Ǜn, ũ tǵ ag mǵ Jesus ven mǵ Ǜn vǵ ag mǵ vĕnh jykre nĕm ja nǐ. “Sǵ ũn ki nhun ke mǵ Ǜn hǎ semnǐ. Ǜn hǎ pére mǵmnǐ,” he ja tóg nǐ, Judas ti. ⁴⁵ ǎ tǵ tá jun kǵ tóg vĕsǵmĕr Jesus to grĕn ke kǵ ti mǵ: “Senhor,” he mǵ. Kǵ tóg ti ki nhun ke mǵ sir, Judas ti, ón kǵ.

⁴⁶ Kǵ ag tóg ti kǎgmǐ kǵ ti ség mǵ sir. ⁴⁷ Jesus mré tǐ tǐ ũ tóg rógro kunǵnh kǵ polǐcia ũ nǐgrĕg kym mǵ sir. TopǛ tǵ ki rǐr tǐ to pǎ’i mág camarada vĕ, ti tǵ ũn nǐgrĕg kym mǵ Ǜn ti.

⁴⁸ Kǵ Jesus tóg ag mǵ: “ǎjag ne tóg rógro génh kǎmǵ mǵ,” he mǵ, “ka kykyv génh kǵ ke gé” he tóg. “Inh pi(jé) tǵ bandido nǐ,” he tóg. ⁴⁹ “Kurǎ kar ki sóg ǎjag mré jĕ ja nǐgtǐ, mǵr, TopǛ jo ĩn krĕm,” he tóg. “Vĕnh kanhrǎn kǵ isóg tá nǐ ja nǐgtǐ, hǎ ra ǎjag tóg tá iség tǵ nǐ vĕ mǵr,” he tóg. “Hǎ ra vǎsǵ iso nĕn rán kǵ nǐ Ǜn ki kenh ke hĕn,” he tóg.

⁵⁰ Kǵ ti mré mǵ tǐ ag tóg ti ré kǵ pĕtĕ kǎn mǵ, vĕnh pigju jé, mǵr, ha mǛ.

⁵¹ Hǎ ra kyrǵ ũ tóg ti nón tǐ mǵ. Vĕnh kǎtor tǎvǐ ti nǐ. Ti kǎgmǐg ag tóg mǵ gé. ⁵² Hǎ ra tóg kamĕg kǵ ǎ kur ré kǵ vĕnhvǎg mǵ, ti kator ra.

Pǎ’i tǵ Jesus mré ví

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.13-14, 19-24)

⁵³ Kǵ ag tóg Jesus pére mǵ mǵ, TopǛ tǵ ki rǐr tǐ to pǎ’i mǵ. Ti ĩn tá ag tóg vĕnhmǎn kǎn kǵ nǵtǐ, TopǛ tǵ ki rǐr tǐ to pǎ’i ag, kófa ag mré hǎ, TopǛ ví to professor ag mré hǎ.

⁵⁴ Hǎ ra Pedro tóg Jesus nón kǎtǐ mǵ, kuvar há tá. Kǵ tóg TopǛ tǵ ki rǐr tǐ to pǎ’i ĩn vǎso ra rá mǵ gé. Kǵ tóg polǐcia ag mré pǐ to tón nǐ nǐ, Pedro ti.

⁵⁵ Kǵ TopǛ tǵ ki rǐr tǐ to pǎ’i ag tóg ũ jǎvǎnhvǎnh mǵ, ũ tǵ ón kǵ Jesus jykre kórĕg tó mǵ Ǜn. Ti ví tugrǐn ag tóg Jesus ti tĕn sór mǵ. Hǎ ra tóg ag mǵ ki krov tǵ nǐ. Vĕnh jyvĕn tǐ kar ag tóg ũ jǎvǎnhvǎnh mǵ, hǎ ra tóg ag mǵ ki krov tǵ nǐ gé. ⁵⁶ Ū tǵ hĕn ri ke ag tóg ón kǵ Jesus jykre kórĕg tó mǵ, hǎ ra tóg ag mǵ ki krov tǵ pĕ nǐ sir, ag tǵ vĕnh jykre ũ tó’, vĕnh jykre ũ tó’ he mǵ ra.

⁵⁷ Kǵ ũ ag tóg vǎhǎ jĕgjĕg kǵ nǵtǐn kǵ (ag tóg) ón kǵ ti jykre kórĕg ũ kǎmĕn mǵ sir. ⁵⁸ “Ti tǵ tó mĕ ĕg,” he ag tóg. “TopǛ jo ĩn tag kókĕn jé sóg ke mǵ, he ja tóg nǐ, vĕnh nǐgé tǵ há tag ti, he ja tóg nǐ, hǎ ra sóg kurǎ tǎgtǵ ki ũ han mǎn ke mǵ, ĕg tǵ ĕg nǐgé tǵ han vǎnh Ǜn han jé sóg ke mǵ, he ja tóg nǐ,” he ag tóg, Jesus to. ⁵⁹ Ge ra tóg ag mǵ ki krov tǵ nǐ, ti jykre kórĕg Ǜn vég tǵ ag tóg nǐ.

⁶⁰ Kǵ TopǛ tǵ ki rǐr tǐ to pǎ’i mág tóg jĕgnĕ kǵ (tóg) ag kuju kǎ jĕ mǵ sir. “ǎ tǵ nĕn ũ tónh ke mǵ mǵ ǎ mǵ tǵ?” he tóg mǵ. “Ag hǎ ne tóg ǎ ví kónǎn tag tó ja nǐ gé,” he tóg, Jesus mǵ. ⁶¹ Hǎ ra tóg hun ke mǵ, nĕn ũ tó tǵ tóg nǐ. Kǵ pǎ’i mág Ǜn tóg ti mǵ ke mǎn mǵ. “ǎ mǵ tǵ Cristo nǐ?” he tóg, “ĕg tǵ ũ to: há ti nǐ, he mǵ Ǜn kósin mǵ tǵ ǎ nǐ? ǎ mǵ tǵ TopǛ kósin nǐ?” he tóg.

⁶² Kǵ Jesus tóg ti mǵ: “hǵ, inh hǎ vĕ,” he mǵ. “ĕprǎ ke fi kósin Ǜn vǵ tǵ inh nǐ. Inh ve jé ǎjag tóg ke mǵ ha. Ū

tý nén kar han mũ ên pëgja tá sóg nính ke mũ. Kanhkã góg kãmĩ sóg kãtèrenh ke mũ gé," he tóg.

⁶³ Kĩ pã'i mág ên tóg ã kur tý jaran' ke mũ sir, jũ kĩ. Kĩ tóg: "ũ tý ti jykre kórég tónh ke ù jãvãnh mãn ke tũ êg nĩ ha," he mũ. ⁶⁴ "Ti tý Topë kato ví kónãn ja ên mẽ êg huri," he tóg. "Êg hñn ti tý hẽ ri kenh mũ ha?" he tóg.

"Ter jé tóg ke mũ, ti ví tag tugrĩn," he ag tóg, ag kar ên.

⁶⁵ Kĩ ù ag tóg ti to sugrug mũ sir. Ti kanẽ pãg ag tóg mũ gé sir, kĩ ag tóg ti tãnh kĩ ti mũ: "ũ nỹ ã tãnh?" he mũ. Kar kĩ polícia ag tóg ti tãnh mũ gé sir, ti kakã ki.

Pedro tý Jesus to ón

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Hã ra Pedro tóg ãn vãso kã nĩ nĩ, Topë tũ ki rĩr tĩ to pã'i ên ãn tá. Hã ra pã'i ên camarada fag vỹ tá nỹtĩ gé, kĩ fag kã ùn pir fi tóg Pedro to kãtĩ mũ. ⁶⁷ Kĩ fi tóg ti vég mũ sir, ti tý pĩ to tón nĩ ra. Kĩ fi tóg ti tugnỹm kĩ ti mũ: "Jesus mré ã tóg tĩg mũ gé," he mũ, "Nazaré tá ke ên mré," he fi tóg ti mũ.

⁶⁸ Hã ra Pedro tóg: "vó," he mũ. "Inh pi(jé) ti ki kanhró nĩ," he tóg. "Ã tý ne tó nẽ?" he tóg. Kĩ tóg ãn jãnkã ra tĩ mũ sir, ãn kãra rã jé. Hã ra galo tóg kyr mũ.

⁶⁹ Hã ra fi tóg tá ti vég mũ gé. Kĩ fi tóg tá nỹtĩ ag mũ ke mãn mũ sir. "Tã jẽ ên tóg tý ag kã ù jẽ gé," he fi tóg, Pedro to.

⁷⁰ Hã ra tóg: "vó," he mãn mũ. Kar kĩ tá nỹtĩ ag tóg Pedro mũ ke mãn mũ. "Ã hñn tý ag kã ù nĩ," he ag tóg ti mũ. "Tỹ ã Galiléia tá ke nĩ mỹr," he ag tóg. "Ã ví vỹ tá ke ag ví ri ke nĩ," he ag tóg.

⁷¹ Hã ra Pedro tóg ag mũ: "ãjag tý nén tó mũ ên ki kagtĩg sóg nĩ mỹr," he mũ. "Inh ón mũ ra Topë tóg inh vóg kónãn ke mũ vẽ, hã kĩ sóg ón ke tũ pé nĩ," he tóg.

⁷² Hã ra vësýmér galo tóg kyr mãn mũ. Kĩ Pedro tóg Jesus ví to jykren mũ sir, Jesus tý ti mũ nén tó ja ên to, hã vỹ: "iso ã tóg: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, galo kyr régre han to hã," he mũ. Tag mĩ êkrén kĩ tóg vènh péju kĩ nĩ kĩ fỹ nĩ nĩ sir, Pedro ti. Vãhã tóg ti mũ e tĩ.

Pilatós tý Jesus mré ví

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jo 18.28-38)

15 Tý vaj kĩ ag tóg kusã ki Jesus ti jykren mũ jagnẽ mré, Topë tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, kófa ag mré hã, Topë ví to professor ag mré hã ke gé, vènh jyvèn tĩ kar ên ag. Kĩ ag tóg Jesus mrĩnh kĩ ti pére mũ mũ, Pilatós mũ ti fëg jé. ² Kĩ Pilatós tóg ti mũ: "ã mỹ tý Judeu ag pã'i nĩ?" he mũ. Kĩ tóg: "ki hã ã tóg tó mũ," he mũ, Jesus ti.

³ Hã ra Topë tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti kato ví tý hẽn ri ke han mũ sir. ⁴ Kĩ Pilatós tóg ti mũ ke mãn mũ. "Mỹ ã tý ag mũ nén ù tó jãvãnh," he tóg. "Ha mẽ, ã to ag tóg ví kónãn mág kĩ nỹtĩ," he tóg, Pilatós ti. ⁵ Hã ra Jesus tóg ví mãn tũ nĩ, kĩ tóg Pilatós mũ e tĩ sir.

Ag tý Jesus to: ter jé tóg ke mũ, he

(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jo 18.39-19.16)

⁶ Hã ra Pilatós tóg ag mũ Vëse ag kar kã ùn pir kavãg tĩ, festa tý Páscoa kar ki. Ti jykre vẽ. Ag tý ù to ví mũ ên kavãg tóg tĩ. ⁷ Hã ra ù tóg se kĩ nĩ, ti jijin hã vỹ: Barrabás, he mũ. Vènh génh kutëm ti ag mré tóg se kĩ jẽ nĩ, vènh génh kĩ ag tóg ù tén ja nĩ, hã kĩ ag tóg nĩgfénh kĩ nỹtĩ. ⁸ Kĩ vènh kar ên ag tóg Pilatós to mũ mũ sir, ti mũ: "êg mũ ã tý nén han tĩ ên han nĩ," he jé.

⁹ Kĩ Pilatós tóg ag mũ: "mỹ ãjag mũ sỹ Judeu ag pã'i kyvãh há?" he mũ. ¹⁰ Topë tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg véké Jesus to jũ nỹtĩ, hã kĩ ag tóg nén (ũ) tũ to ti se ja nĩ. Hã ra Pilatós tóg ki kanhró nĩ, hã kĩ tóg ti kavãn sór mũ.

¹¹ Hã ra Topë tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg vènh kar ag krĩn ja nĩ, ag tý Pilatós mũ: "Barrabás hã kava ra," he jé.

¹² Kĩ Pilatós tóg ag mũ ke mãn mũ. "Kỹ sóg ti tý hẽ ri kenh mũ, ãjag tý ù to: Judeu ag pã'i, he mũ ên tý?" he tóg. ¹³ Kĩ ag tóg prẽnprër mũ sir. "!.Cruz to ti sã..!" he ag tóg mũ sir, prẽnprër kĩ.

¹⁴ Kĩ Pilatós tóg ag mũ: "e ri ken kĩ?" he mũ. "Ti kórég tý ne han ti?" he tóg ag mũ. Hã ra ag tóg prër mãn', prër mãn' he mũ sir. "!.Cruz to ti sã..!" he ag tóg, prẽnprër kĩ.

¹⁵ Kĩ Pilatós tóg ag mũ hã han sór mũ sir, kĩ tóg ag mũ Barrabás kyvãg mũ sir. Jesus mrãnmrãn tóg mũ sir, mrãn ke jafã tý, kĩ tóg ag mũ ti fëg mũ sir, ag tý ka to ti sa jé.

Soldado ag tý Jesus vóg kónãn

(Mt 27.27-31; Jo 19.2-3)

¹⁶ Kĩ soldado ag tóg pã'i mág ãn kãra Jesus pére mũ mũ sir, ag vènh jyvèn jafã ên kãra. Kĩ ag tóg soldado kar ag jé prër mũ sir. ¹⁷ Ti kri ag tóg kur fón mũ, kur kusüg tý. Sónh pirĩn kĩ ag tóg ti krĩ tógfĩg mũ sir. ¹⁸ Kĩ ag tóg ti mũ: "viva, Judeu ag pã'i," he mũ sir, ti nyg kĩ. ¹⁹ Kĩ ag tóg vãn tý ti krĩ mĩ mrãnmrãn mũ sir, ti to ag tóg sugrug mũ sir, kĩ ag tóg ti jo grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ag tý ón kĩ ti to: "Senhor," hen kĩ. ²⁰ Ag tý ti nyg kar ag tóg ti ki kunüg mũ, kur kusüg ên ti. Kĩ ag tóg ti kur pẽ tý ti kãra rãg mũ sir. Kĩ ag tóg ti pére mũ mũ, ag tý cruz to ti san jé.

Jesus tý cruz to sa

(Mt 27.32-34; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

²¹ Hã ra ù tóg vãnh kãtã kãtĩ mũ, hã vỹ: Cirene tá Simão, he mũ. Alexandre panh vẽ, Rufo panh vẽ gé. Ti tý mĩ mũ ra ag tóg ti mũ ví tar han mũ, ti tý Jesus cruz vyn jé.

²² Kĩ ag tóg Gólgota tá junjun mũ sir ti mré. Gólgota to ken hã vẽ, hã vỹ: vènh krĩ kuka, he mũ êg ví ki. ²³ Kĩ ag tóg ti mũ vinho ven mũ, Jesus mũ, ka tý mirra jënjo grór mré hã, hã ra tóg kron jãvãnh nĩ, vènh kagta ti.

²⁴ Kĩ ag tóg cruz to ti sãg mũ sir. Ti kur tý ag tóg jagnẽ mũ vènh kãpãm mũ sir, to ag tóg jogar he mũ gé, ti kur to, soldado ag.

²⁵ Kusã ki 9 hora vẽ sir, kĩ tóg cruz to ti sãg mũ. ²⁶ Ag tý nén tý kato ví tóg rán kĩ nĩ, hã vỹ: "Judeu ag pã'i tý

rei vė," he mū. Ti kri tóg sa, vėnh rán ti. Ti tỹ nėji vėsỹ pã'i tỹ rei han mū to ag tóg ti tén mū. ²⁷ Ti kóm ag tóg ũn régre ag tỹ cruz to sãg mū gé, bandido ag. Ũ vỹ ti pėgja tá sa, jó ũ vỹ ti jakãnh tá sa. ²⁸ Hã ký tóg nén tỹ ã to rán ký nĩ ěn vė, hã vỹ: "ag mỹ tóg tỹ ũn jykre pãno ag mré ke nĩ," he mū, Topė ví rán ki. Hã ra tóg ge nĩ.

²⁹ Ký ũ tỹ mĩ mū mū ag tóg ti nyg' he mū gé, vỹn vỹn he ký. "Ó," he ag tóg mỹ. "ã hã ne tóg: Topė jo ĩn kókén jé sóg ke mū, he gé'," he ag tóg. "Kurã tãgtũ ki sóg ũ han mū, he ã tóg mū gé'," he ag tóg. ³⁰ "Vėnh kren han ra kema'. Cruz to kãtére kema'," he ag tóg ti mỹ.

³¹ Ge ag tóg mū gé, Topė tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag, Topė ví to professor ag mré. Ti nyg ag tóg mū gé, ký ag tóg jagnė mỹ: "ũ krenkren han tóg, hã ra tóg vėnh hã kren han ki kagtĩg nĩ," he mū. ³² "Cristo jé cruz to kãtére kema', Judeu ag pã'i ti', ěg tỹ ve jé, ěg tỹ ti ví kri nĩm jé," he ag tóg. Ký bandido ag, ũ tỹ ti kóm cruz to nỹtĩ ěn ag tóg ti nyg mū gé.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

³³ Rã tỹ ěg nĩno kã sa ra tóg kuty' he mū sir, ga kar mĩ hã. Ký kuty ěn tóg hora tãgtũ tũg mū. ³⁴ 3 hora ki Jesus tóg prėr mū sir, jamã hár(a), ký tóg: "Eloí, Eloí, lemá sabactani?" he mū. ěg ví ki ěg tóg tag to: "Topė, Topė, ã tỹ ne jé isovãnh nė?" he mū.

³⁵ Ký tá nỹtĩ ũ ag tóg jėmė ký (ag tóg) jagnė mỹ: "ha vé, Elias jé tóg prėr mū," he mū. ³⁶ Ký ũ tóg vėnhvãg mū sir, ký tóg esponja tỹ vinho prãg mū, vinho kaja pir tỹ. Ka jurỹn ký tóg tỹ kusón ký vinho kãra rãg ký ti mỹ ven mū sir, ti tỹ ki ũnh' ũnh' ke jé. "Toreg'," he tóg. "Hėn ri ke mũn Elias kãtĩ mū, ti kãtérem jé," he tóg.

³⁷ Hã ra Jesus tóg prėr mág (pė) han ký hun ke mū sir. ³⁸ Hã ra Topė jo ĩn krėm kur tỹ jãnkã nĩfe tóg jaran ke mū, ti jar tóg vėnh kãkym ke kãn mū sir.

³⁹ Hã ra capitão tóg ti vėg jė nĩ. Ti prėr mėg tóg mū, ti tỹ hun ke ěn mėg tóg mū, ký tóg: "vėnh ví há ja vė," he mū. "Topė kósin ja vė" he tóg.

⁴⁰ Ký ũn tỹtã fag tóg tá nỹtĩ gé. Kuvar há tá nỹtĩ ký fag tóg ti vėg nỹtĩ nĩ. Fag kã ũ fi vỹ tóg tỹ Maria Madalena fi nĩ, ký ũ fi tóg tỹ Salomé fi nĩ gé, ký ũ fi tóg tỹ Maria fi nĩ gé, José mré Tiago sĩ mỹnh tag fi. ⁴¹ ũn tỹtã ěn fag tóg ti nón mū ja nĩgtĩ, ti tỹ Galiléia mĩ tĩ mũn ký. Tá fag tóg ti ki rĩr ja nĩgtĩ gé. Ký ũn tỹtã tỹ hėn ri ke fag tóg ti ve ký nỹtĩ gé, ti tỹ cruz to sa ký, ti mré Jerusalém ra mū ja ěn fag.

Ag tỹ vėnh kej tá ti fi

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁴² Rãké tóg nỹ ha, nén kar han jé kurã vė sir, hã vỹ: vėnhkán ke jo kurã ěn, he mū. ⁴³ Hã ki Arimatėia tá José tóg Pilatos mỹ ke mū, ti tỹ ti mỹ Jesus fãr fi jé. Arimatėia tá José tóg tỹ vėnh jyvėn tĩ ag kã ũ nĩ. Jykre kuryj tóg nĩ. Topė tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ve sór tóg tĩ gé. ěn hã vỹ tóg mũmėg vãnh ký Pilatos mỹ Jesus fãr to ví mū.

⁴⁴ Ký Pilatos tóg: "ký ti mỹ ter huri?" he mū. Ký tóg capitão jé prėr ký ti mỹ: "ti mỹ ter huri?" he mū, "mỹ vãsỹ?" he tóg.

⁴⁵ Ký capitão tóg: "hỹ," he mū. "Ter ti huri," he tóg. Ký Pilatos tóg José mỹ Jesus fãr ti fig mū sir. ⁴⁶ Ký tóg sir kur kupri kym mū, ũn há tãvĩ. Ký tóg Jesus kãtérem mū. Kur ěn tỹ tóg ti pãg mū. Ký tóg vėnh kej kãtã ti finh tĩ mū sir, pãró nor kãkã. ag tỹ pãró nor han ja kãkã. Ký tóg pó tỹ nĩfėnh mū sir, ti jy. ⁴⁷ Hã ra Maria Madalena fi tóg vėg mū sir, ag tỹ ti fi ti, Maria fi mré hã, José mỹnh fi.

Jesus rĩr mãn

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10)

16 Vėnhkán ke kurã tũg ký Maria Madalena fi tóg nén ger há mãg mū, Salomé fi ke gé, Maria fi ke gé, Tiago mỹnh ěn fi. Fag tỹ ti fãr ger há han sór vė.

² Ký semana kurã ve ki fag tóg kusã (pė) ki ti kej ra mū mū, rã tỹ jun ke ký sa ra. ³ Mũn ký fag tóg jagnė mỹ: "ũ nỹ hỹn ěg mỹ ti kej ti nón mū', tá', pó tỹ nĩfe ěn ti?" he mū. ⁴ Hã ra fag tóg vėnh jo vėg mū, ti kej tá, hã ra tóg nor nỹ nĩ, pó mág ěn tóg tĩn ký nĩ nĩ sir.

⁵ Tá junjun ký fag tóg ti kej kãra ge mū sir, ký fag tóg kãtã kyrũ vėg mū, hã ra tóg ti nỹgja pėgja tá nĩ nĩ, kur kupri tu ký. Ký tóg fag mỹ e tĩ, mỹr, ha mė. ⁶ Ký kyrũ ěn tóg fag mỹ: "vėnhmỹ' he tũg," he mū. "Ājag hỹn Jesus jãvãnh mū, Nazarė tá ke ti," he tóg, "ag tỹ cruz to ũn sãg mū ěn ti," he tóg. "Rĩr ti jė nĩ, tag ki ti tũ nĩ ha," he tóg. "Ag tỹ ti fi ja hã vė ha," he tóg. ⁷ "Kur Pedro mỹ tónh mū jėg, ti mré mū tĩ kar ag mỹ ke gé," he tóg. "Ag mỹ: ājag jãmĩ tóg tĩg mū nėji, hemnĩ, Galiléia ra, hemnĩ. Tá ājag ti venh mū, hã ký tóg ājag mỹ to ja nĩ, hemnĩ," he tóg, fag mỹ, kyrũ ti.

⁸ Ký fag tóg ti kej tá fũrũrũn ký pa mū. Pėtė fag tóg sir mū mū, fag mỹ e tĩn ký, fag tỹ jũrũn ke ký. Ký fag pi(jė) ũ mỹ nén ũ tó mū mỹr', fag kanė jur ký.

Maria Madalena fi tỹ ti ve

(Mt 28.9-10; Jo 20.11-18)

⁹ Jesus tỹ kusã ki rĩr mãn ký, ti tỹ semana ki kurã ve ěn ki rĩr mãn ký tóg Maria Madalena fi mỹ vėnh ven vėn mū, ti tỹ ũn ki vėjagrė kórėg tỹ 7 (ke) pan ja ěn fi mỹ. ¹⁰ Ký fi tóg tĩ mū, ti mré nỹtĩ ag mỹ tó jé, ag fe kaj nỹtĩn ký, ag kygfỹ' hen ký. ¹¹ Hã ra ag tóg kri nĩm tũ nĩ, fi tỹ ag mỹ kãmén mū ra, ti tỹ rĩr nĩ ěn ti, fi tỹ ã tỹ ti ve ja ěn kãmén mū ra.

Ũn régre ag tỹ ti ve

(Lc 24.13-35)

¹² Kar ký tóg ũn régre ag mỹ vėnh ven mū gé sir. Ag mỹ tóg vėsỹ ũn ký tĩ nĩ. Ag mū ra ag tóg ěpřy kri ti vėg mū. ¹³ Ký ag tóg vỹnvỹn ke ký (ag tóg) ũ tỹ tá nỹtĩ ag mỹ tó mū gé sir, Jesus mré mū tĩ ũ ag mỹ, hã ra ag tóg ag ví kri fig tũ nĩ gé.

Jesus tỹ ã mré mū tĩ ag mỹ vėnh ven

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

¹⁴ Vãhã tóg ũ tỹ 11 (ke) ag mỹ vėnh ven mū gé, ag pin ký, ag jėg nỹtĩ ra. Ký tóg ag mỹ ví tar han mū, ag tỹ kri nĩm jãvãnh nỹtĩn ký, ag tỹ to jykřn tũ nỹtĩn ký. "Ājag hã ne tóg ũ tỹ inh vėg mū ěn fi ví kri fi ja tũ nĩ, ũ tỹ inh

vég mũ ẽn ag vĩ kri nĩm ja tũ ãjag nĩ gé," he tóg. "Ag tỹ inh rĩr mǎn vég mũ ra ãjag tóg kri fi ja tũ nĩ," he tóg. ¹⁵ Kỹ tóg ag mỹ: "ga kri mũ kỹ ẽmã kar mĩ vẽnĩ vĩ sér kãmén nĩ, Topẽ tỹ há(r) ag kar mỹ," he mũ. ¹⁶ "Ủ tỹ ãjag vĩ kri fig mũ ẽn ag vĩ krenkren ke mũ, ủ tỹ inh ki ge kỹ kygpe kỹ nỹtĩ ẽn ag vĩ krenkren ke mũ," he tóg. "Hã ra ủ tỹ kri fig tũ ẽn vĩ kren ke tũ nĩ, ủ tỹ inh ki rã tũ ẽn vĩ kren ke tũ nĩ," he tóg, Jesus ti. ¹⁷ "Ủ tỹ inh ki ge mũ ẽn ag vĩ milagre venh ke mũ inhhã," he tóg. "Tag ve jé ag tóg ke mũ, ha mẽ. Vẽnĩ jagrẽ kórég pan jé ag tóg ke mũ, iyykre tỹ," he tóg. "Ủn vĩ ủ ag vĩ tó jé ag tóg ke mũ," he tóg. ¹⁸ "Ag tỹ kejẽn pỹn kãgmĩg mũ ra, ag tỹ kejẽn veneno kron mũ ra tóg ag tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ," he

tóg. "Ủn kaga ag mẽgmẽ jé ag tóg ke mũ gé, ag nĩgẽ tỹ, kỹ ag tóg sir ag tỹ há' henh ke mũ," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ã jóg ra tĩg
(Lc 24.50-53; Hk 1.9-11)

¹⁹ Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tag tó kar kỹ tóg kanhkã ra tãpry mũ sir, kỹ tóg tá jun kỹ (tóg) Topẽ pẽg-ja tá nĩ mũ. ²⁰ Kỹ ag tóg mũ mũ sir, ẽmã kar mĩ hã, ti mré mũ tĩ ag. Kỹ ag tóg tugtó mũ, vẽnĩ vĩ sér ẽn ti, kỹ ẽg Senhor tóg ag mré han tĩ nĩ, ag vĩ kóm tóg vẽnĩ kar tỹ nén han vãnĩ ẽn hyn han mũ. Hã vẽ.

LUCAS

1 Lucas tÿ rá vë. Sÿ ã mÿ rán vë, Teófilo'. Û tÿ hën ri ke ag vÿ to jykrén, ag tÿ kãmén jé, ãg tÿ Jesus to nén ki kanhró nÿtÿ ên ti, Topë tÿ ti jënë ja ên ti, kÿ ag tóg rán huri. ² Û tÿ ti vég mÿ ag tóg ãg mÿ kãmén ja nÿgtÿ, ù tÿ ti ví tó tÿ ag, ù tÿ ti mré mÿ ja ên ag. Ên ag tÿ nén tó rán ag tóg huri, ù ag. ³ Kÿ sóg vãhã rán to jykrén mÿ gé sir, ha mẽ. Jesus kãme mẽ kãn ja inh nÿ ha, ti mur mré hã, kÿ sóg ti tÿ nén han mÿ mẽ kãn gé. Hã kÿ sóg ã mÿ Jesus kãme rán mÿ sir. Komër hã sóg rán kãn sór mÿ.

Tÿ ã tóg pã'i mág nÿ, Teófilo'. ⁴ Më ã huri, Jesus kãme ti. Sÿ ã mÿ rán vë, ã tÿ ti tÿ ki hã tó ja mën jé sir.

João Batista mur ke tó

⁵ Kejën Herodes tóg tÿ Israel ag pã'i mág tÿ rei nÿ, ga tÿ Judéia tá. Kÿ Topë tÿ ki rÿr tÿ ù tóg nÿ nÿ, ti jiji hã vÿ: Zacarias, he mÿ. Ti jóg'jóg ve jyjyn hã vÿ: Abias, he mÿ. Arão krë'krë ù vë, Abias ti. Semana pir ki tóg Topë tÿ ki rÿr tÿgtÿ, Abias ti. Ti semana ki ti krë'krë tÿ Zacarias ên tÿ ki rÿr vë, ti tÿ tÿ Abias krë'krë nÿn kÿ.

Prÿ ti nÿ, Zacarias ti, kÿ ti prÿ fi jiji hã vÿ: Isabel, he mÿ. Arão krë'krë fi vë gé, Isabel fi.

⁶ Ên fag vÿ vënh jykre kuryj han tÿ, kÿ fag jykre vÿ kuryj nÿtÿ, Topë mÿ. Ti ví ki króm fag tóg tÿ, ãg Senhor vÿn ki. Ti tÿ ãg jyvën han fag tóg tÿ, kygnë sór tÿ fag tóg nÿgtÿ. ⁷ Hã ra fag krë tóg tÿ tÿ. Kurÿ fi tóg nÿ, Isabel fi, hã kÿ fag tóg krë tÿ nÿtÿ. Krë tÿ nÿtÿ ki fag tóg kófa nÿtÿ ha.

⁸ Kejën Zacarias tóg ã semana pétëm mÿ sir, ti tÿ Topë tÿ ki rÿr jé. Kÿ tóg cidade tÿ Jerusalém ra tÿ mÿ, Topë tÿ ki rÿr jé. Tá jun kÿ ag tóg jogar he mÿ, ag tÿ ù tÿ Topë mÿ ger há pÿn ke mÿ ên ve jé, incenso ên ti. ⁹ Ag jykre vë, ag tÿ to jogar he sór ti. Ag tÿ to jogar hen kÿ tóg tÿ Zacarias nÿ sir, kÿ tóg Topë jo ïn kãra rã mÿ sir, ti mÿ pÿn jé, ger há ên ti. ¹⁰ Ti tÿ Topë jo ïn krëm pÿn kÿ vënh kar tóg re tá nÿtÿ nÿ, Topë mré vÿn kÿ. Zacarias tÿ Topë mÿ pÿn kÿ ag tóg Topë mré ví nÿtÿ nÿ, re ki, ùn e ên ag.

¹¹ Kÿ tóg ti mÿ pÿn mÿ sir. Kÿ Topë tÿ jënë jafã vÿ ti mÿ vënh ven mÿ. Topë mÿ ger há pÿn jafã vÿ tá jë nÿ, ïn kãtã. Mesa ên pëgja tá tóg jë nÿ, Topë tÿ jënë jafã ti. ¹² Zacarias tÿ ti ve kÿ tóg jÿrÿn ke mÿ. Ti mÿ tóg e tÿ, ti tÿ ti ven kÿ. ¹³ Hã ra tóg ti mré ví mÿ, Topë tÿ jënë jafã ti. Kÿ tóg ti mÿ: "Zacarias'," he mÿ. "Kamëg tÿg nÿ," he tóg. "Topë vÿ ã tÿ ti mÿ nén to ví mÿ ên mẽ, kÿ tóg ã mÿ han ke mÿ ha. Fi kufy jé ã tóg ke mÿ, ã prÿ fi, Isabel fi. Fi tÿ ti ve kÿ tóg gré nÿnh mÿ, ã kósin ti, ha vemnÿ," he tóg, Topë tÿ jënë jafã ti. "Kÿ ã tÿ ti jyjyn han

kÿ: João, hemnÿ," he tóg mÿ. ¹⁴ "Kÿ tóg ã mÿ sér tÿnh mÿ. ã fe tóg mÿn kenh mÿ. Û tÿ hën ri ke ag mÿ tóg há tÿnh mÿ, fi tÿ ti ven kÿ. ¹⁵ Topë vÿ ti tÿ ùn mág han ke mÿ. Vinho vóg ke tÿ tóg nÿ, goj fa vóg ke tÿ tóg nÿ gé. Ti vãkre vë. Topë kuprÿg vÿ tÿ ti jagrë nÿnh mÿ, fi tÿ ver ti vég tÿ ki. ¹⁶ Israel ag mÿ tóg Topë ví tónh mÿ, kÿ ù tÿ hën ri ke ag vÿ ti ví mẽ kÿ kri fi kÿ ãjag jykre tovãnh ke mÿ. Topë jykre hã han jé. ¹⁷ Ëg Senhor jo tóg tÿg ke mÿ gé. Vãsÿ Topë ví tó tÿ tÿ Elias jykre han jé tóg ke mÿ. Elias vÿ Topë kuprÿg tÿ jagrë ja nÿgtÿ, kÿ tóg jykre tar han ja nÿgtÿ. Ên jykre han jé tóg ke mÿ. ã kósin tag tÿ ag jyvën kÿ ag panh tóg ãjag krë mré vënh jykre pir han ke mÿ. Û tÿ Topë ví mranh tÿ ên tóg vënh jykre kuryj han sór ke mÿ gé, ù tÿ Topë ví ki króm tÿ ên ri ke. Hã ki tóg vënh kar jykre tÿ há' henh ke mÿ, ag kugrynh kÿ, ã kósin tag ti. Topë mÿ tóg ag jykre tÿ há' henh mÿ, Cristo tÿ kãtÿg ken jo, ag tÿ ti jãvãnh jé," he tóg mÿ, Topë tÿ jënë jafã ti, Zacarias mÿ.

¹⁸ Kÿ Zacarias tóg ti mÿ: "hã ra sóg kófa nÿ ha," he mÿ. "Kar inh prÿ fi vÿ kófa nÿ gé, inh mré. Kÿ inh hÿn hë ri kenh mÿ? Inh mÿ tá krÿg mÿ vÿ?" he tóg. ¹⁹ Kÿ Topë tÿ jënë jafã tóg ti mÿ: "tÿ sóg Gabriel nÿ," he mÿ. "Topë nÿgja tá inh jëgtÿ. Hã ra tóg inh jënë, sÿ ã mré ví jé, sÿ ã mÿ vënh ví sér tag tó jé," he tóg. ²⁰ "Ha vé, ví vãnh nÿ jé ã tóg ke mÿ ha, ha vemnÿ. Ví vãnh nÿ ki ã tóg isÿ ã mÿ nén tó mÿ kurã ên pétëm ke mÿ. ã hã ne tóg sÿ ã mÿ ví kri nÿm tÿ nÿ. Ti kurã ki ã tóg venh mÿ, sÿ ã mÿ nén tó ja ti. ã tÿ inh ví kri fig tÿ nÿn kÿ ã tóg ví vãnh nÿnh mÿ ha," he tóg, Topë tÿ jënë jafã ti.

²¹ Hã ra vënh kar ên tóg re tá nÿtÿ nÿ, Zacarias jãvãnh kÿ. Ag mÿ tóg e tÿ, ti kãkutë vãnh han kÿ, Topë jo ïn kãtã. ²² Vãhã tóg kãkutë mÿ, hã ra tóg sir ví vãnh jë. Kÿ tóg ag mÿ ven mÿ, ã nÿgé tÿ. Hã ki ag tóg ki kanhrãn mÿ sir, ti tÿ nén nê ve ja ên ti, Topë jo ïn kãtã.

²³ Ti ví vãnh nÿn ki ti rãnhraj tóg kejën tÿ' he mÿ sir, ti tÿ Topë tÿ ki rÿr ên ti. Kÿ tóg ã ïn ra tÿ mÿ sir. ²⁴ Ti tÿ ã ïn tá jun kar kÿ ti prÿ fi tóg kejën kufy mÿ sir, Isabel fi. Kÿ fi tóg vënh péju kÿ nÿ nÿ sir, fi mÿ sér tÿn kÿ. Kysã tÿ 5 (ke) han fi tóg, vënh péju kÿ nÿ ki. ²⁵ "Topë hã ne inh jagãgtãn'," he fi tóg mÿ. "Inh ve tóg, kÿ tóg inh mÿ'ãg tÿ tÿg' hé. Inh kurÿ to fag tóg: "Topë hÿn fi to kóreg nÿ," he ja nÿgtÿ. Hã ra tóg fag ví tÿ tÿg' hé, Topë ti," he fi tóg mÿ. Hã kÿ fi tóg kufy mÿ sir, ã kósin vãnh (hã) ra.

Jesus mur ke tó

²⁶ Fi kufy nÿ ki kysã tÿ 6 vë sir, kÿ Topë vÿ ã tÿ jënë jafã jënëg mÿ, ti tÿ Jesus mur ke tónh tÿg jé, Gabriel ên ti. Kÿ tóg ga tÿ Galiléia ra tÿ mÿ, cidade tÿ Nazaré ra. ²⁷ Tá

tátäg ũ fi tóg nĩ nĩ. Ũn mén ja tũ fi vē. Fi jijin hã vỹ: Maria, he mũ. Fi mén ken hã vỹ: José, he mũ. Davi krẽ'krẽ ũ vē, José ti, fi mén ke ěn ti. ²⁸ Fi hã mũ tóg vėnh ven mũ sir, Gabriel ti, kỹ tóg fi mũ: "ã mũ há?" he mũ. "Topẽ vỹ ã jagãgtãn, kỹ tóg ã vég mũ," he tóg mũ. ²⁹ Fi tỹ ti ve kỹ fi tóg jũrũn ke mũ. Ti vĩ tóg fi mũ e tĩ, kỹ fi tóg to jykrén mũ sir, ti vĩ to. "Ti tỹ ne tó nẽ, hỹn?" he fi tóg mũ, to jykrén kỹ.

³⁰ Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg fi mũ: "kamẽg tũg ra," he mũ. "Topẽ vỹ ã jagãgtãn mỹr," he tóg. ³¹ "Ha vé, kufyg jé ã tóg ke mũ," he tóg. "Kỹ ã tóg kósin ke mũ. Á tỹ ti jyjyn kỹ ti mũ: Jesus, hemnĩ," he tóg, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti, fi mũ. ³² "Tỹn ũn mág jėnh ke mũ, ã kósin tag ti, kỹ ag tóg ti to: ũ tỹ kynhmỹ nĩ ěn kósin, henh ke mũ. Kỹ ěg jóg tỹ Topẽ vỹ ti tỹ pã'i mág han ke mũ, vãsỹ ti jóg'jóg ve tỹ Davi jėgja kã. ³³ Kỹ tóg tỹ pã'i nĩ sir, Jacó krẽ'kar to pã'i. Ti tỹ tỹ pã'i nĩ tag vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Tỹ pã'i han kỹ tóg nĩ nĩ," he tóg, Gabriel ti.

³⁴ Kỹ fi tóg ti mũ: "hã ra sóg ũ mré nỹ ja tũ nĩ ver," he mũ. "Kỹ inh hẽ ri kenh mũ?" he fi tóg ti mũ. ³⁵ Kỹ tóg fi mũ: "Topẽ kuprĩg vỹ ã kri tĩnh mũ," he mũ, "kỹ ti kãnhvėg vỹ ã kri tĩnh mũ gé, kỹ tóg ã jykre tỹ ã kósin ti han ke mũ, Topẽ ti. Hã kỹ ag tóg ti to: Topẽ tũ, henh ke mũ, ã tỹ ũn venh ke ěn to. Topẽ kósin, he jé ag tóg ke mũ, ti to. ³⁶ Ha vé, ã mré ke fi vỹ kufy nĩ, Isabel fi. Ũn gré ve jé fi tóg ke mũ. Á kófa (hã) ra fi tog kufy nĩ. Kysã tỹ 6 (ke) han fi tóg huri, kufy nĩ ki. Fi to ãjag tóg: kurĩ fi tóg nĩ, he tĩ vē, hã ra fi tóg kufy nĩ ha. ³⁷ Topẽ hã ne nén kar han há nĩ, hã kỹ tóg fi mũ han. Kỹ tóg ã mũ han ke mũ gé, sỹ ã mũ tó mũ tag ti," he tóg, Gabriel ti. ³⁸ Kỹ fi tóg ti mũ: "há ti nĩ," he mũ. "Tỹ sóg Topẽ camarada nĩ mỹr, ti tũ pẽ. Kỹ tóg inh mũ há tĩ, ã tỹ inh mũ tó mũ tag ti," he fi tóg ti mũ. Kỹ tóg tĩ mũ sir, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

Maria fi tỹ Isabel fi venh tĩ

³⁹ Ti tĩg kar kỹ Maria fi tóg tĩ mũ gé sir, Isabel fi jamã ra. Pãnónh e tá tóg nĩ, fi jamã ti, ga tỹ Judéia tá. Fi tỹ ra tĩg kỹ fi tóg fũrũn tĩ mũ. ⁴⁰ Fi tỹ Zacarias ĩn tá jun kỹ fi tóg Isabel fi mũ: "ã mũ há?" he mũ. ⁴¹ Kỹ Isabel fi tóg fi vĩ męg mũ, kỹ fi kósin tóg vo mũ, fi kãki. Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ fi krĩn mũ. ⁴² Kỹ fi tóg prěr mũ. "Topẽ tóg ã ve há han, fag kar kãmĩ tóg ã kuprėg," he fi tóg fi mũ. "Kỹ Topẽ vỹ ã kósin ve há han mũ gé, ã tỹ ũn venh ke ti. ⁴³ Inh Senhor mỹnh fi hã ne tóg inh venh kãtĩ mũ', kỹ tóg inh mũ e tĩ," he fi tóg fi mũ. ⁴⁴ "Ha vé, isỹ ã vĩ mẽ kỹ inh kósin tóg vo ja nĩ, inh kãki. Ti mũ tóg sér tĩ, ã vĩ ti. ⁴⁵ Á hã ne tóg Topẽ vĩ kri fi', ti tỹ ã mũ vėnh vĩ jėnėn kỹ. Hã kỹ tóg ã ve há han, Topẽ ti. Á tỹ ti vĩ kri nĩm kỹ ã tóg venh ke mũ, ti tỹ ã mũ nén tó ja ti," he fi tóg, Isabel fi, Maria fi mũ.

Maria fi jãn

⁴⁶ Kỹ Maria fi tóg ke mũ gé. "Topẽ mũ sóg vĩ há han sór mũ," he fi tóg. "Inh mũ tóg tỹ ũn mág nĩ, ěg Senhor ti. ⁴⁷ Kỹ inh fe tóg mrin ke mũ, isỹ tỹ Topẽ tũ nĩn kỹ, isỹ tỹ ěg kren han tĩ ěn tũ nĩn kỹ. ⁴⁸ Inh ki tóg ěvãnh mỹr. Tỹ sóg ti camarada nĩ. Tỹ sóg ũn sĩ nĩ, hã ra tóg inh ki

ėvãnh. Kỹ vėnh kar tóg iso: "Topẽ vỹ fi ve há han," henh ke mũ, inh krẽ'krẽ kar ke gé, ěprã ke krẽ kar ke gé. ⁴⁹ Topẽ hã ne inh mũ ěg tỹ nén han vãnh han'. Tar ti nĩ, Topẽ ti, hã kỹ tóg han, inh mũ. Jykre kuryj ti nĩ, Topẽ ti, kỹ ti jiji tóg ěg mũ mẽ há tĩ. ⁵⁰ ěg jagãgtãn tóg nĩgtĩ, ěg jóg'jóg ve ag ke gé, ěg panh ag ke gé, ěg ke gé, ěg krẽ kar ke gé. Ũ tỹ ti kamẽg mũ kar jagãgtãn tóg nĩgtĩ mỹr, ha mẽ. ⁵¹ Jykre (ka)mẽ tóg nĩ, kỹ tóg ěg tỹ nén han vãnh hyn han tĩ. Ũ tỹ: "vėsóg ki inh nén kar han tĩ," he mũ ěn ag jykre tỹ tóg tũg' henh ke mũ," he fi tóg. ⁵² "Pã'i mág ag tỹ tóg ũn kãsir han, Topẽ ti. Kỹ tóg ũn kãsir ag tỹ ũn mág han. ⁵³ Ũn jagãgtar ag fónfan tóg mũ, nén ũ há tỹ, ũ tỹ ti vĩ mẽ sór mũ ag. Ũn rico ag mỹ tóg: "ha mũ jėg," hé, kỹ tóg ag mũ nén ũ nĩm tũ nĩ, kỹ ag tóg jagãgtar nỹtĩ ha, ũ tỹ ti vĩ mẽ jãvãnh ěn ag. ⁵⁴ Israel ag jagãgtãn tóg mũ, ã camarada ag, ã tỹ vãsỹ ag jagãgtãn tĩ ěn to jykrén kỹ. ěg hã vē, ěg jagãgtãn tóg. ⁵⁵ ěg jóg'jóg ve ag mỹ tóg tó ja nĩ, Abraão mũ, ti krẽ ag mỹ ke gé, ti tỹ ěg jagãgtãn ke ti. Kỹ tóg ã vĩ ěn to jykrén kỹ han, ti tỹ vãsỹ nén tó ja ti. Ti tỹ ěg jagãgtãn ke ěn tóg tũg' he jãvãnh nĩ," he fi tóg, Maria fi. Fi tỹ Topẽ mũ vĩ há han hã vē.

⁵⁶ Kar fi tóg kysã tãgtũ han mũ sir, Isabel fi mré, kỹ fi tóg ã jamã ra vỹn ke mũ sir.

João Batista mur

⁵⁷ Fi tĩg kar Isabel fi vỹ fi kósin venh ke kurã pėtēm mũ sir, kỹ fi tóg vég mũ. Hã ra tóg gré nỹ, fi kósin ti. ⁵⁸ Kỹ fi rã nỹtĩ fag vỹ vég mũ, fi kanhkã fag ke gé. Topẽ tỹ fi jagãgtãn męg fag tóg mũ. Kỹ tóg fag mũ sér tĩ sir, fi mré, fi kósin to.

⁵⁹ Kurã tỹ 8 (ke) ki ag tóg fi tá junjun mũ, ag tỹ ti gré junun fár kym jé. Kỹ ag tóg ti jyjy to jykrén mũ gé, hã vỹ: Zacarias, he mũ. Ti panh jiji tó sór ag tóg mũ, ti mũ. ⁶⁰ Hã ra ti mỹnh fi tóg: "vó," he mũ. "João, he jé tóg ke mũ, ti jyjy ti," he fi tóg mũ. ⁶¹ Kỹ ag tóg fi mũ: "ã kanhkã jiji tũ vē hã ra," he mũ. ⁶² Kỹ ag tóg ti panh ki jėmẽ sór mũ. Ājag nĩgé tỹ ag tóg ti mũ: "ti jyjy hỹn hẽ ri kenh mũ?" he mũ, ti panh mũ, ag nĩgé tỹ. ⁶³ Kỹ tóg ki rán jafã to vĩ mũ, Zacarias ti, kỹ tóg rán mũ. "Ti jijin hã vỹ: João, he mũ," he tóg, vėnh rán ki. Kỹ tóg ag mũ e tĩ sir. ⁶⁴ Kỹ vãhã ti vĩ tóg punh ke mũ. Ti nũnẽ tóg krónh ke mũ, kỹ tóg vĩ mũ sir, Topẽ mũ vĩ há han tóg mũ, ti mũ sér tĩn kỹ.

⁶⁵ Kỹ fag rã nỹtĩ kar vỹ kamẽg mũ. Kỹ vėnh vĩ ěn tóg vėnh kar kri rũm mũ, ga tỹ Judéia kar mĩ hã. Vėnh kar tóg tỹ vėmėn kãn mũ. ⁶⁶ Kỹ ũ tỹ męg mũ fag vỹ to jykrén mũ. "Gĩr tag hỹn hẽ ri kenh mũ," he fag tóg mũ. Topẽ vỹ ti ki rĩr há han, hã kỹ tóg fag mũ e tĩ.

Zacarias tỹ Topẽ mũ vĩ há han

⁶⁷ Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ ti panh tỹ Zacarias krĩn mũ, kỹ tóg tag tó mũ, ha mẽ.

⁶⁸ "Tỹ ti ũn mág jẽ, ěg povo tỹ Israel kri, ěg Senhor ti, hã vỹ: Topẽ, he mũ. ěg ki tóg ěvãnh nĩgtĩ, Topẽ ti, ti tỹ ti tũ ag krenkren han jé. ěg hã vỹ tỹ ti tũ nỹtĩ," he tóg. ⁶⁹ "Ti camarada tỹ Davi krẽ'krẽ ěn vỹ ěg krenkren han

ke mü, ěg tŷ ti vŷ jĕmĕn kŷ. Ūn mág pĕ vĕ, Davi krĕ'krĕ ěn ti. Topĕ tŷ ěg mŷ nĕn han hã vĕ. ⁷⁰ Hã kŷ tóg tó ja nŷ, vãsŷ. Ti vŷ tó tŷ ag vŷ tugtó ja nŷ, vãsŷ, ěg si ag, ti tũ ag. ⁷¹ Ū tŷ hĕn ri ke ag vŷ ěg kato tĕgtĕ mügtŷ, hã ra tóg ěg krenkren han mü, ag to, ũ tŷ ěg to kórĕg tãvŷ nŷtŷ ag to. ⁷² Ti tŷ ěg jóg'jóg ve ag mŷ tó ja ěn han ja tóg nŷ, ěg jagãgtãn kŷ, Topĕ ti. Ag mrĕ jykren ja tóg nŷ, Topĕ ti. Ěn to jykren ja tóg nŷ, kŷ tóg ki króm ja nŷ sir, Topĕ ti. ⁷³ Ěg jóg'jóg ve tŷ Abraão mŷ tóg vĕnh vŷ mág han ja nŷ, Topĕ ti. ⁷⁴ Kŷ tóg ti mŷ: "ag krenkren han jĕ sóg ke mü, ã krĕ ag, ag kato tĕgtĕ mü ag to, ha vemnŷ," he ja nŷ. "Sŷ ke há vĕ. Sŷ ag krenkren han kŷ ag tóg sir jatun mŷ isũ han ke mü, mümĕg tũ nŷn kŷ," he ja tóg nŷgtŷ, Topĕ ti. ⁷⁵ "Nĕn ũ vĕnhmŷ han ke tũ ag tóg nŷgtŷ, kurã kãtŷg ke mü ěn kã. Vĕnh jykre kuryj tãvŷ han jĕ ag tóg ke mü, isũ han kŷ. Ag tŷ ga kri mŷn kŷ ag tóg han ke mü, isũ ti. Kurã kar ki ag tóg sir inh jykre hã han ke mü," he ja tóg nŷgtŷ, Topĕ ti, Abraão mŷ," he tóg, Zacarias ti. ⁷⁶ Kŷ tóg ã kósin mŷ: "ha vé, vŷ," he mü. "Sŷ ã tóg nŷ ver. Ū tŷ kynhmŷ nŷ ěn vŷ tó jĕ ã tóg ke mü, kŷ ag tóg ã to: "Topĕ vŷ tó ti tŷ," hĕnh ke mü. "Ěg Senhor jo ã tóg tŷnh mü, ã tŷ ti japry kure ri ke han jĕ, ã tŷ ti jamŷn kurynh ri ke han jĕ, ã tŷ vĕnh kar mŷ Topĕ vŷ tón kŷ," he tóg. ⁷⁷ "Ag kanhrãn jĕ ã tóg ke mü, Topĕ tŷ ěg krenkren han sór ěn to. Ěg tŷ ti vŷ mranh tŷ tóg ěg mŷ vĕnh pãte fón ke mü, hã ki tóg ěg krenkren han ke mü, Topĕ ti," he tóg, Zacarias ti. ⁷⁸ "Topĕ tŷ ěg jagãgtãn hã vĕ, ti tŷ ěg to há tãvŷ nŷn kŷ. Ěg ve jĕ tóg kãtŷg ke mü, kŷ tóg rã tŷ jun ke ri ke nŷ, Cristo mur ke ti. ⁷⁹ Kuty ri ke ti nŷ, ěg mŷ, ěg tŷ ti ki kagtŷg nŷtŷn kŷ. Ti kãtŷg kŷ tóg ěg mŷ kurã ri ke nŷ sir. Kãgter jĕ ěg tóg ke mü, kŷ tóg ěg mŷ kuty ri ke nŷ sir. Hã ra tóg ěg mŷ ã japry ven ke mü, ã jamŷn ti. Jagma mŷn kŷ ěg tóg ti jykre kusa venh ke mü," he tóg, Zacarias ti. Ti tŷ ã kósin mŷ tón hã vĕ. ⁸⁰ Hã kŷ fi tóg João ve ja nŷ, ti han mü fag tŷ kófa (hã) ra. Kŷ tóg mog mü sir, kŷ tóg tar jĕ sir. Krŷ há tóg nŷ gé. Ěmã tũ mŷ tóg tŷ mü ver, ã kurã tŷ tá krŷg ki. ã kurã ki tóg Israel ag mŷ vĕnh ven mü, ag mŷ Topĕ vŷ kãmĕn jĕ.

Jesus Mur
(Mt 1.18-25)

2 João mur kar kŷ ga kri pã'i mág tŷ imperador tŷ Augusto vŷ kejĕn vĕnh vŷ jĕnĕg mü, vĕnh kar ag tŷ ãjag jyjy rán mü jĕ. Ga kri mü kar ag mŷ tóg vĕnh vŷ ěn jĕgnĕg mü, pã'i mág tŷ Augusto ti. ² Vĕnh jiji rá ve vĕ, ge han ja tũ ag nŷtŷ. Cirĕnio vŷ tŷ ga tŷ Sírŷa kri pã'i tŷ governador nŷ, Augusto tŷ vĕnh vŷ ěn jĕnĕg mŷn kã. Tŷ tóg Augusto krĕm ke nŷ, Cirĕnio ti. Ti tŷ tŷ pã'i nŷn kŷ ag tóg sir ãjag jyjy ránrán vĕn mü. ³ Kŷ ag tóg mü kãn mü, ãjag jóg'jóg ve ag jamã ja ra. Tá ag tóg ãjag jiji rá vin mü sir.

⁴ Kŷ José tóg tŷ mü gé, ã prŷnh ke fi mrĕ, hã vŷ: Maria, he mü. Cidade tŷ Nazaré tá fag tóg pa mü, ga tŷ Galilĕia tá. Kŷ fag tóg ga tŷ Judĕia ra mü mü, cidade tŷ Belém ra. Davi krĕ'krĕ vĕ, José ti, hã kŷ tóg Belém ra tŷ mü, ã jyjy rá nŷm jĕ. Davi jamã ja vĕ, Belém ti. Hã kŷ tóg ra tŷ mü. Kŷ ti prŷnh ke fi vŷ ti mrĕ tŷ mü, hã ra fi

tóg kufy jagy nŷ. ⁶ Fag tŷ tá nŷtŷ ki fi tóg ã kurã pĕtĕm mü. ⁷ Kŷ fi tóg ã kósin vĕg mü sir. Grĕ ti nŷ, fi kósin ve tag ti. Kŷ fi tóg ti pãg kŷ koso kãkã ti fig mü. Ěn vŷ funfór nŷtŷ, hã kŷ fag tóg vĕnh mĕg jo ěn krĕm nŷtŷ ja nŷgtŷ.

Mé ki rŷr tŷ ag

⁸ Kŷ ũ tŷ mé ki rŷr tŷ ag vŷ tá nŷtŷ gé, carneiro ki rŷr tŷ ag. Ag japŷ ja tá ag nŷtŷ, ãjag mĕg ki rŷr jĕ, kuty ěn kã. ⁹ Kŷ vãhã Topĕ tŷ jĕnĕ jafã vŷ ag mŷ vĕnh ven mü, kanhkã tá. Topĕ tŷ jĕngrĕ vŷ ag kri rŷm ke mü. Kŷ ag tóg kamĕg kŷ jŷrŷn ke mü sir. ¹⁰ Kŷ Topĕ tŷ jĕnĕ jafã tóg ag mŷ: "kamĕg tŷg ra," he mü. "Sŷ ãjag mŷ nĕn ũ tónh ke vĕ. Vĕnh vŷ há tó jĕ sóg ke mü, kŷ tóg ãjag mŷ sér tŷnh mü. Vĕnh kar vŷ mĕnh mü, inh vŷ ti, povo kar, kŷ ag fe tóg mŷn ke mü sir. ¹¹ ãjag krenkren han tŷ vŷ ŷri mur, hã vŷ: Cristo, he mü. Ěg Senhor vĕ ha mŷr. Davi jamã ja tá tóg mur mü. ¹² Ha mü jĕg, ãjag tŷ gŷr ěn ve jĕ. Koso kãkã tóg pãg kŷ nŷ nŷ. Hã ki ãjag tóg ti ki kanhró nŷtŷnh mü," he tóg ag mŷ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ti.

¹³ Kŷ vãhã ũ tŷ hĕn ri ke ag tóg vĕnh ven mü sir. Topĕ tŷ jĕnĕ jafã ag, kanhkã tãn ag. Ěn ag vŷ Topĕ mŷ vŷ há han mü. ¹⁴ "Topĕ vŷ tŷ ŷn mág pĕ nŷ," he ag tóg mü. "Kynhmŷ ti nŷ, vĕnh kar kãfór ti nŷ, kŷ ěprã ke ag vŷ jatun mŷ nŷtŷ, ãjag krŷ kusa tŷn kŷ, Topĕ tŷ ũ tó há ag," he ag tóg mü. ¹⁵ Kar ag tóg tŷg' he mü sir, ag tŷ kanhkã ra mŷn kŷ.

Ag tŷ tŷg' hen kŷ ũ tŷ carneiro ki rŷr tŷ ag vŷ jagnĕ mŷ: "mŷ nŷ, Belém ra, ěg tŷ ve jĕ, Topĕ tŷ nĕn han ja ti, ěg Senhor tŷ ěg mŷ vĕnh vŷ jĕnĕ ja ěn ti," he mü. ¹⁶ Kŷ ag tóg fŷrŷnrŷn mü mü sir. Tá ag tóg junjun mü. Kŷ ag tóg vĕg mü, Maria fi, José ti ke gé, gŷr ti ke gé. Koso kãkã tóg nŷ nŷ, Maria fi kósin ěn ti. ¹⁷ Hã kŷ ag tóg vĕg mü. Hã kŷ ag tóg kãmĕn mü, vĕnh kar mŷ. Topĕ tŷ ag mŷ vĕnh vŷ jĕnĕ ja ěn kãmĕn ag tóg mü, gŷr ěn to. ¹⁸ Kŷ tóg ũ tŷ mĕg mü ag mŷ e tŷ sir. Ū tŷ mé ki rŷr tŷ ag vŷ mĕg ag tóg mü, kŷ tóg ag mŷ sér tŷ. ¹⁹ Kŷ Maria fi tóg vĕnh vŷ tag to jykren mü gé sir. Fi pi(jĕ) kã jatun mü', ag tŷ nĕn tó ja ěn ti. To jykren kŷ fi tóg nŷ nŷ, Maria fi.

²⁰ Kŷ carneiro ki rŷr tŷ ag tóg sir ãjag mĕg to vŷnŷvŷn ke mü gé. Topĕ mŷ ag tóg vŷ há han mü. "Ti hã ne tóg ěg mŷ vĕnh vŷ jĕnĕ ja nŷ, ã tŷ jĕgnĕ jafã ag tŷ', kŷ ěg tóg vé," he ag tóg mü sir, Topĕ to.

Fag tŷ Jesus jijin

²¹ Kar kurã tŷ 8 (ke) vŷ tŷg mü. Kŷ tóg ti grĕ junun fãr kym ke kurã pĕtĕm mü sir, gŷr sŷ ěn ti. Kŷ fag tóg ti jijin kŷ ti mŷ: "Jesus," he mü. Topĕ tŷ jĕnĕ jafã vŷ ti jyjy tag tó ja nŷ, ti mŷnh fi tŷ ver ti tŷ kufyg tũ ra. Hã kŷ fag tóg sir tŷ ti jijin mü.

Fag tŷ Topĕ mŷ Jesus ven

²² Kejĕn fag vãkre tóg tá krŷg mü, kŷ fag tóg vĕnh kykŷnh sór mü. Moisés vŷ tag rán ja nŷ, gŷr mur kar kŷ fag tŷ vĕnh kykŷnh ke ti. Judeu ag jykre hã vĕ. Fag tŷ vĕnh kykŷnh jĕ fag tóg cidade tŷ Jerusalém ra mü mü, fi tŷ Topĕ mŷ ã kósin ven jĕ, tá. "ã tũ vĕ," he sór fag tóg mü, Topĕ mŷ, fi kósin ěn to. ²³ Topĕ vŷ ki tag vŷ rán kŷ

nĩ, hã vỹ: “fi kósin ve tỹ gré nỹn kỹ tóg tỹ ãg jóg mág tỹ Topẽ tũ nỹ,” he mũ, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ²⁴ Hã kỹ fag tóg Topẽ jo ãn ra mũ mũ, Topẽ mỹ nén ù pũn jé. Rán kỹ tóg nĩ nĩ, ãg jóg mág vĩn ki, fag tỹ ne tỹ ti mỹ pũn ke ti, hã vỹ: sórág régre, ke tũ nĩ kỹ ton régre, he mũ gé. Ën ma fag tóg mũ mũ, fag tỹ Topẽ mỹ pũn jé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag mỹ fag tóg vĩn tĩ, sórág ti, kỹ ag tóg tãnh kỹ Topẽ mỹ pũn tĩ.

²⁵ Kỹ Jerusalém tá ù tóg nĩ nĩ, ti jyjy hã vỹ: Simeão, he mũ. Ùn jykre kuryj vỹ, Simeão ti. Topẽ kamẽg tóg tĩgtĩ, Topẽ kuprĩg tỹ tóg jagrẽ nĩ. Topẽ tỹ Israel ag krenkren han mũ ãn jãvãnh tóg nĩgtĩ, Simeão ti. ²⁶ Kỹ Topẽ kuprĩg vĩ ti mỹ: “Cristo ve jé ã tóg ke mũ, ã ter ke to hã, ãg Senhor tỹ ti jẽnẽn kỹ,” he ja nĩgtĩ ti mỹ.

²⁷ Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg kejẽn Topẽ jo ãn kãra tĩ mũ. Kỹ tóg tá jẽ nĩ, hã ra fag tóg Jesus ma kãmũ mũ, fag tỹ Topẽ mỹ sórág pũn jé, Moisés tỹ Judeu ag mỹ nén to ja ti. ²⁸ ã tỹ Jesus ve kỹ tóg ti vãg mũ sir, kỹ tóg ti to Topẽ mỹ vĩ há han mũ, Simeão ti. ²⁹ “Ëg jóg mág,” he tóg, Topẽ mỹ. “Vãhã ã tóg inh jé prẽr ke mũ, kỹ sóg jatun mỹ tĩg mũ ha,” he tóg. “ã tỹ inh mỹ nén to jan han ã tóg huri,” he tóg. ³⁰ “Ve inh huri, ã tỹ ãg krenkren han ke mũ ti. Cristo ve inh huri,” he tóg, Simeão ti.

³¹ “Vẽnh kar rĩnve ã tóg han, ã tỹ ãg krenkren han ke mũ ti. ³² Kỹ tóg ãg mỹ jẽngrẽ ri ke nĩ, Cristo mur ti. Kỹ povo kar vĩ vãng mũ, fóg ag kar, kanhgág ag kar ke gé, ã tỹ ag krenkren han ke mũ ti. Ëg povo tỹ Israel tỹ ã tóg ùn mág han huri, vẽnũ kar rĩnve, Cristo tỹ ãg mré ke nĩn kỹ,” he tóg, Simeão ti, Topẽ mỹ.

³³ Kỹ Jesus jóg vĩ ti vĩ mẽg mũ, Jesus mỹnh fi ke gé, kỹ tóg fag mỹ e tĩ, ti tỹ Jesus to nén to mũ ãn ti.

³⁴ Kỹ Simeão vĩ fag mỹ vẽnũ vĩ há to mũ gé. “Topẽ vĩ ãjag ve há han mũ,” he tóg mũ fag mỹ, Simeão ti. Kỹ tóg Maria fi mỹ: “ha vé,” he mũ. “Israel tỹ hẽn ri ke ag vĩ ti tugrĩn mũ há han ke mũ, jãvo ù tỹ hẽn ri ke ag vĩ ti tugrĩn mũ kónãn ke mũ gé. Kỹ ag tóg ti kato vĩnh ke mũ gé, Topẽ tỹ ti jẽnẽ ja ra. ³⁵ Kỹ ã tóg ti tugrĩn vẽnũrẽnh kenh ke mũ, jỹ, kỹ tóg rógro tỹ ã fe tỹ gynh ke ri ke nĩnh ke mũ, ã vẽnũrẽnh ke ti. Kỹ ãg tóg vẽnũ ke mũ, ag tỹ nén to ti to jykrẽn mũ ti,” he tóg, Maria fi mỹ, Simeão ti.

³⁶ Kỹ ù fi tóg tá nĩ gé, Topẽ jo ãn krẽm, fi jiji hã vỹ: Ana, he mũ. Topẽ vĩ to tĩ fi vỹ gé. Fanuel kósin fi vỹ. Kỹ fi jóg'jóg ve vĩ tỹ Aser nĩ. Kófa fi nĩ ha, kófa tãvĩ. ã mén kỹ fi tóg 7 anos han, fi mén mré, kar tóg ter ja nĩ, fi mén ti, fi mré 7 anos han kar. ³⁷ Kar fi tóg mén tũ tĩ nĩ sir. 84 anos han fi tóg, mén tũ tĩ ki. Ën fi vĩ Topẽ jo ãn krẽm nĩ nĩ, kurã kar ki fi tóg tá nĩ nĩ sir. Tá fi tóg Topẽ tũ han nĩgtĩ, ti mré vĩ kỹ. Jẽg tũ fi nĩgtĩ, fi tỹ Topẽ mré vĩ jé. Kutỹ tá fi tóg ke tĩ, kurã tá ke gé. ³⁸ Ën fi vĩ hora ãn kã Topẽ jo ãn krẽm jẽ mũ, Simeão tỹ Jesus ven kỹ. Kỹ fi tóg Jesus vãng mũ gé sir, Ana fi. Ti ve kỹ fi tóg Topẽ mỹ vĩ há han mũ. “Inh mỹ tóg há tĩ, sỹ ti ven kỹ,” he fi tóg mũ, Topẽ mỹ. Vẽnũ kar mỹ fi tóg to mũ, ùn krenkren sór mũ ag mỹ, Jerusalém tá.

Fag tỹ Nazaré ra vĩn ke

³⁹ Kỹ fag tóg sir Moisés tỹ vẽnũ kykũnh to nén rán ja ãn han kãn mũ sir, Jesus mỹnh fi, Topẽ tỹ Judeu fag mỹ vẽnũ jykre nĩm ja ãn ti. Kar kỹ fag tóg sir cidade tỹ Nazaré ra vĩnvỹn ke mũ, ga tỹ Galiléia ra, fag jamã ra ke vỹ sir. ⁴⁰ Kỹ gĩr sĩ ãn tóg mog mũ sir, komẽr hã tóg tar jẽ sir. Kỹ tóg vẽnũ kanhrãn há han mũ, kỹ Topẽ vĩ ti ve há han mũ gé, hã kỹ tóg vẽnũ kanhrãn mág mũ sir, ùn sĩ ãn ti.

Jesus tỹ ã pir mỹ Topẽ jo ãn tá nĩ

⁴¹ Jesus mỹnh fag tóg prỹg kar ki Jerusalém ra mũ tĩ, fag tỹ festa tỹ Páscoa vẽnũ mũ jé. Fag jykre hã vỹ. ⁴² Jesus tỹ 12 anos han kỹ tóg fag mré tĩ mũ gé, fag tỹ festa ãn vẽnũ mũn kỹ, Jerusalém ra. ⁴³ Festa tỹ tũ ken kỹ fag tóg vĩnvỹn ke mũ, hã ra Jesus tóg Jerusalém tá nĩ nĩ. Hã ra fag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ti tỹ Jerusalém tá nĩ ãn ki. ⁴⁴ Kỹ fag tóg: “ti hỹn ù tỹ ãg mré kãmũ mũ fag mré vyr, ãg jo,” he mũ. Kỹ fag tóg kurã pir ki mũ mũ, fag jamã ra vĩnvỹn ke kỹ. Fag tỹ ãjag mré ke fag tá junjun kỹ fag tóg ti jãvãnh mũ, ãjag to há kar fag kãmĩ. ⁴⁵ Hã ra fag tóg tá Jesus vãng tũ nĩ. Kỹ fag tóg Jerusalém ra vĩnvỹn ke mãn mũ gé, ti jãvãnh jé. ⁴⁶ Vãhã fag tóg ti vãng mũ, kurã tãgtũ tũ kỹ. Topẽ jo ãn krẽm tóg nĩ nĩ, professor ag mré. Ag vĩ mẽg tóg nĩ nĩ, kỹ tóg ag ki jẽmẽg mũ gé, “ne nẽ?” hen kỹ. ⁴⁷ ù tỹ ti vĩ mẽg mũ ag mỹ tóg e tĩ. To jykrẽn há han tóg, Jesus ti, kỹ tóg ag mỹ to há han mũ. Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tóg ag mỹ e tĩ, professor ag mỹ.

⁴⁸ Ti mỹnh fag tỹ ti ve kỹ tóg fag mỹ e tĩ gé sir. Kỹ ti mỹnh fi tóg ti mỹ: “inh kósin,” he mũ. “ã tỹ tag kã ne han nĩ nẽ? ã jóg mré sóg ã jãvãnh jagy han. ã jãvãnh to ãg tóg kanẽ jur, ãg tỹ ã vãng tũ nĩn kỹ,” he fi tóg ti mỹ. ⁴⁹ Hã ra tóg fi mỹ: “ã tỹ ne jé inh jãvãnh ja nẽ?” he mũ. “Hẽ ri ken kỹ hỹn?” he tóg. “Inh panh pẽ ãn krẽm sóg nĩ nĩ mỹr, kỹn mỹ ãjag mỹ vẽnũmỹ?” he tóg, ã mỹnh fag mỹ. ⁵⁰ Hã ra tóg fag tỹ to jykrẽn tũ tĩ, fag kósin vĩ to.

⁵¹ Kỹ tóg fag mré tĩ mũ, cidade tỹ Nazaré ra. Tá tóg fag mré nĩ nĩ sir, ti tỹ fag vĩ jẽmẽn kỹ. Kỹ ti mỹnh fi pi(jé) vẽnũ vĩ kar tag kã jatun nĩ.

⁵² Kỹ Jesus tóg mog mũ sir. Krĩ há tãvĩ tóg nĩ. Topẽ vĩ ti ve há han mũ gé. Kỹ tóg vẽnũ kar mỹ há tĩ sir, ag tỹ ti jykre ven kỹ.

João Batista ti

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Jo 1.19-28)

3 Kejẽn tóg Tibério tỹ pã'i mág tỹ imperador nĩ kri 15 anos han mũ. Ti tỹ Roma tá tỹ pã'i mág nĩ ãn kã Põncio Pilatos vĩ tỹ ga tỹ Judéia kri pã'i tỹ governador nĩ, Tibério krẽm. Ën kã Herodes vĩ tỹ Galiléia kri pã'i tỹ governador nĩ gé, Tibério krẽm. Herodes jãvy tỹ Filipe vĩ tỹ ga tỹ Ituréia tá pã'i tỹ governador nĩ gé, ga tỹ Traconites tá ke gé, Tibério krẽm. Jãvo Lisãnias vĩ tỹ ga tỹ Abilene tá pã'i tỹ governador nĩ, Tibério krẽm.

² Ën kã Caifás vĩ tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag pã'i mág nĩ, Anás mré hã. Kỹ vãhã Topẽ vĩ João mré vĩ mũ sir,

Zacarias kósin ěn mré. Ěmã tũg ja mĩ tóg tĩ mũ, João ti. Kĩ Topě tóg ti mĩ: “ha Israel ag mĩ vėnh ven tĩg,” he mũ. ³ Kĩ tóg sir tĩ mũ. Goj tỹ Jordão jagma tóg tĩ mũ. Tĩg kĩ tóg vėnh kar jyvėn mũ, kĩ tóg ag mĩ: “ã kype jé sóg ke mũ, ã tỹ ã jykre kórég tovãnh sór kĩ, Topě tỹ ã tỹ ti ví mranh tỹ ã mĩ vėnh pãte fón jé,” he tóg mũ sir, vėnh kar mĩ.

⁴ João tóg rán kĩ nĩ, vãsỹ. Topě ví tó tĩ tỹ Isaías vỹ João to tag rán ja nĩ, ha mẽ: “ẽmã tũg ja tá tóg jėnh ke mũ, ga kórég tá,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. “Tá tóg ag mĩ tónh ke mũ. “Ěg Senhor kãtĩg ke jo vėnh jãnhkrigkrig nĩ,” he jé tóg ke mũ. “Ěpry kurég ãjag tóg tĩ, ěmĩn kurynh ãjag tóg tĩ, ãjag chefe jun ken kĩ. Kĩ tag ri ke han nĩ, ãjag jykre pãno togvãnh kĩ, ěg Senhor kãtĩg ken jo. ⁵ Ti kãgnó tỹ ãjag tóg kyjer’ he tĩ, kar ãjag tóg ěpry sór kar kũm ke tĩ gé, ěmĩn sór ti. Ti jonjor kugrynh kãn ãjag tóg tĩ, ti sunsór vãvãnh kãn ãjag tóg tĩ gé, ãjag tỹ ěpry han kĩ, ěmĩn han kĩ. Kĩ tag ri ke han nĩ, ãjag jykre kórég to. ⁶ Hã kĩ ěprã ke kar vỹ venh ke mũ, kĩ vėnh kar vỹ ti ví mẽnh mũ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti, João to.

⁷ Hã kĩ João tóg sir ag jyvėn mũ sir, ag tỹ ti venh kãmũn kĩ, ti tỹ ag kygpe jé. E tãvĩ ag nỹtĩ, ũ tỹ ti venh kãmũ mũ ag. Ag jyvėn kĩ tóg ag mĩ: “pỹn ri ke ãjag tóg nỹtĩ, ãjag jykre pãno tãvĩ nĩn kĩ,” he mũ. “Ũ nỹ ãjag mĩ: “Topě jũ venh ke tũ ãjag nĩ,” he tĩ?” ⁸ ãjag jykre si togvãnh ra, ãjag tỹ ti jũ ve jãvãnh tĩn kĩ. Vėnh jykre há han ra, ěg tỹ ãjag jykre tãg ve jé. Hã ra ãjag tóg jagně mĩ: “Abraão vỹ tỹ ěg jóg’jóg ve nĩ,” he mũ, “kĩ Topě hỹn ěg to jũnh ke tũ nĩ, ěg tỹ tỹ Abraão krě’krě nỹtĩn tugrĩn,” he ãjag tóg tĩ. Hã tũ vė hã ra. ãjag jykre kórég ěn to ãjag tóg jagtar ke mũ, ha vemnĩ. Topě vỹ Abraão krě’krě hyn han ki kanhró nĩ, pó tag tỹ mỹr, ti tỹ Abraão krě’krě ve sór kĩ, Topě ti. ⁹ Hã ra tóg ãjag tỹ tũ’ henh ke mũ, ãjag tỹ ãjag jykre kórég tovãnh tũ nĩn kĩ,” he tóg, João ti.

“Ěg tỹ ka gỹn ri ke tóg nĩ. Ti kanėn vãnh nĩn kĩ ěg tóg ti gỹn tĩ, tỹ pĩ han jé. Tag ri ke han jé tóg ke mũ, Topě ti, ãjag mĩ, ãjag tỹ vėnh jykre há han tũ nĩn kĩ. Kĩ tóg pĩ ki ãjag vãm ke mũ, Topě ti,” he tóg ag mĩ, João ti.

¹⁰ Kĩ ũn e ag tóg ti ki jėmėnh kãmũ mũ sir, João ki. Kĩ ag tóg ti mĩ: “kĩ ěg hỹn hě ri kenh mũ ha, Topě jykre han jé?” he mũ. ¹¹ Kĩ tóg ag mĩ: “ã kur régre nĩn kĩ ã kur pir nĩmnĩ, ũn kur tũ ěn mĩ,” he mũ. “ã jėn tỹ ũn kókĩnkĩr ag mĩ vėnh kãpópãm nĩ gé,” he tóg.

¹² Kĩ ũ tỹ governo mĩ imposto kaja mãg tĩ ag vỹ João to kãmũ mũ gé, ti tỹ ag kygpe jé. Kĩ ag tóg ti mĩ: “professor!,” he mũ. “Ěg hỹn hě ri kenh mũ?” he ag tóg mũ gé. ¹³ Kĩ João tóg ag mĩ: “pã’i mág tỹ ãjag mĩ nén tó mũ ěn hã ri ke mãn nĩ, jãnkamy ti,” he mũ. “Ker ti kãfór mãn sór hě!,” he tóg ag mĩ.

¹⁴ Kĩ soldado ag vỹ tá junjun mũ gé. “Kĩ ěg hỹn hě ri kenh mũ?” he ag tóg mũ gé sir, soldado ag. Kĩ tóg ag mĩ: “ag tũ mãn sór tũg nĩ,” he mũ. “Ag to vãsãñ ãjag tóg tĩ, ũ to ón ãjag tóg tĩ gé, ãjag tỹ ag jãnkamy ve jé. Ke tũg nĩ. ãjag rãnhřãj to ãjag tóg jãnkamy vėg tĩ. Ti kãfór mãn sór tũg nĩ,” he tóg, João ti, soldado ag mĩ.

¹⁵ Kĩ vėnh kar ag tóg ti to jykren mũ, João to. “Ti mĩ tỹ Cristo tũ nĩ vỹ?” he ag tóg mũ sir ti to. João to ag tóg ke mũ, ag tỹ Cristo kãtĩg jãvãnh kĩ. ¹⁶ Kĩ João tóg ag mĩ: “inh pi(jé) tỹ Cristo nĩ,” he mũ. “Goj hã tỹ sóg ãjag kygpeg tĩ. Inh nón tóg kãtĩg mũ, Cristo ti, ha mẽ. Inh kãfór ti nĩ. Sỹ tỹ ti camarada nĩnh ke vė vė, sỹ ti pėn né kunũ jé, ti pėn to ró ti. Hã ra sóg tỹ ti krėm pė jė. Ěn vỹ tóg Topě kuprĩg jėnėnh ke mũ, ti tỹ tỹ ãjag jagrė nĩ jé, kĩ tóg pĩ jėngrė ri ke nĩ. Ti tỹ ãjag kygpenh ken hã vė,” he tóg, João ti. mũ, ti tỹ tỹ ãjag jagrė nĩ jé, kĩ tóg pĩ jėngrė ri ke nĩ. Ti tỹ ãjag kygpenh ken hã vė,” he tóg, João ti.

¹⁷ “Ti kãtĩg vỹ tỹ ěg tỹ rãgró rėn ri ke nĩ. Ti rėn kar kĩ ěg tóg ti fãr vãm tĩ, ěg tỹ pãjó kuprãg jé. Ti kaně há vin han ěg tóg tĩ. Ti fãr pũn ěg tóg tĩ. Cristo kãtĩg kĩ tóg ri ke nỹ. Ũ tỹ ã to há ag mĩ tóg: “ha kãmũ jėg,” henh ke mũ. Ũ tỹ ã to kórég ag vãm jé tóg ke mũ, pĩ ki, hã ra tóg nhyn kenh ke tũ pė nĩ,” he tóg, João ti. ¹⁸ Hã kĩ tóg vėnh kar mĩ Topě ví sér tó mũ, ag jyvėn kĩ, João ti.

¹⁹ Kĩ tóg pã’i mág tỹ Herodes jyvėn mũ gé, ti prũ fi to, hã vỹ: Herodias fi, he mũ. Tỹ fi ti jãvy prũ ja nĩ, hã ra tóg fi pėju kĩ fi tỹ prũg mũ, Herodes ti. Nén ũ vėnhmỹ e han tóg tĩ, hã kĩ João tóg ti jyvėn mũ. ²⁰ Kar tóg sir nén ũ vėnhmỹ ũ han mãn mũ gé, Herodes ti. João ség tóg mũ, ti tỹ ti jyvėn to.

João tỹ Jesus kype

(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

²¹ Hã ra tóg kãgmĩ kĩ jė tũ nĩ ver, João ti. Kĩ tóg ag kygpe kãn mũ. Kĩ tóg kejėn Jesus kypėg mũ gé. Kĩ Jesus tóg jė nĩ, ti tỹ Topě mré vĩn kĩ, João tỹ ti kype kar kĩ. Kĩ vãhã kanhkã tóg nor’ he mũ. ²² Kĩ Topě kuprĩg vỹ kanhkã tá kãtėre mũ, ti kri. Tỹ sórãg ve ti nĩ, Topě kuprĩg ti. Kĩ kanhkã tá vėnh ví tóg mẽ há tĩ, kĩ tóg: “tỹ ã inh kósin pir jė, tỹ ã tóg inh fe pė jėgtĩ,” he mũ, vėnh ví ti, Topě ti.

Jesus jóg’jóg ve ag

(Mt 1.1-17)

²³ Jesus vỹ 30 anos han mũ, ti tỹ vėnh kar mĩ Topě kãmén ve ki. “José kósin vė,” he ag tóg tĩ ti to, hã ra tóg tỹ ti kósin tũ nĩgtĩ. Eli kósin vė, Jesus ti, kĩ Eli ěn vỹ tỹ ti vovó nĩ. ²⁴ Eli vỹ tỹ Matate kósin nĩ. Matate vỹ tỹ Levi kósin nĩ. Levi vỹ tỹ Malqui kósin nĩ. Malqui vỹ tỹ Janai kósin nĩ. Janai vỹ tỹ José kósin nĩ. ²⁵ José vỹ tỹ Matatias kósin nĩ. Matatias vỹ tỹ Amós kósin nĩ. Amós vỹ tỹ Naum kósin nĩ. Naum vỹ tỹ Esli kósin nĩ. Esli vỹ tỹ Nagai kósin nĩ. Nagai vỹ tỹ Maate kósin nĩ. Maate vỹ tỹ Matatias kósin nĩ. Matatias vỹ tỹ Semei kósin nĩ. Semei vỹ tỹ José kósin nĩ. José vỹ tỹ Joda kósin nĩ. ²⁷ Joda vỹ tỹ Joanã kósin nĩ. Joanã vỹ tỹ Resa kósin nĩ. Resa vỹ tỹ Zorobabel kósin nĩ. Zorobabel vỹ tỹ Salatiel kósin nĩ. Salatiel vỹ tỹ Neri kósin nĩ. Neri vỹ tỹ Melqui kósin nĩ. Melqui vỹ tỹ Adi kósin nĩ. Adi vỹ tỹ Cosã kósin nĩ. Cosã vỹ tỹ Elmadão kósin nĩ. Elmadão vỹ tỹ Er kósin nĩ. ²⁹ Er vỹ tỹ Josué kósin nĩ. Josué vỹ tỹ Eliézer kósin nĩ. Eliézer vỹ tỹ Jorim kósin nĩ. Jorim vỹ tỹ Matate kósin nĩ. Matate vỹ tỹ Levi kósin nĩ. ³⁰ Levi vỹ tỹ Simeão kósin nĩ. Simeão

vỹ tỹ Judá kósin nĩ. Judá vỹ tỹ José kósin nĩ. José vỹ tỹ Jonã kósin nĩ. Jonã vỹ tỹ Eliaquim kósin nĩ. ³¹ Eliaquim vỹ tỹ Meleá kósin nĩ. Meleá vỹ tỹ Mena kósin nĩ. Mena vỹ tỹ Matata kósin nĩ. Matata vỹ tỹ Natã kósin nĩ. Natã vỹ tỹ Davi kósin nĩ. ³² Davi vỹ tỹ Jessé kósin nĩ. Jessé vỹ tỹ Obede kósin nĩ. Obede vỹ tỹ Boaz kósin nĩ. Boaz vỹ tỹ Sala kósin nĩ. Sala vỹ tỹ Nassom kósin nĩ. ³³ Nassom vỹ tỹ Aminadabe kósin nĩ. Aminadabe vỹ tỹ Admim kósin nĩ. Admim vỹ tỹ Arni kósin nĩ. Arni vỹ tỹ Esrom kósin nĩ. Esrom vỹ tỹ Peres kósin nĩ. Peres vỹ tỹ Judá kósin nĩ. ³⁴ Judá vỹ tỹ Jacó kósin nĩ. Jacó vỹ tỹ Isaque kósin nĩ. Isaque vỹ tỹ Abraão kósin nĩ. Abraão vỹ tỹ Tera kósin nĩ. Tera vỹ tỹ Nacor kósin nĩ. ³⁵ Nacor vỹ tỹ Seruque kósin nĩ. Seruque vỹ tỹ Ragaú kósin nĩ. Ragaú vỹ tỹ Faleque kósin nĩ. Faleque vỹ tỹ Éber kósin nĩ. Éber vỹ tỹ Sala kósin nĩ. ³⁶ Sala vỹ tỹ Cainã kósin nĩ. Cainã vỹ tỹ Arfaxade kósin nĩ. Arfaxade vỹ tỹ Sem kósin nĩ. Sem vỹ tỹ Noé kósin nĩ. Noé vỹ tỹ Lameque kósin nĩ. ³⁷ Lameque vỹ tỹ Metusalém kósin nĩ. Metusalém vỹ tỹ Enoque kósin nĩ. Enoque vỹ tỹ Jarete kósin nĩ. Jarete vỹ tỹ Maleleel kósin nĩ. Maleleel vỹ tỹ Cainã kósin nĩ. ³⁸ Cainã vỹ tỹ Enos kósin nĩ. Enos vỹ tỹ Sete kósin nĩ. Sete vỹ tỹ Adão kósin nĩ. Adão vỹ tỹ Topê tỹ há nĩ. Jesus jóg'jóg ve ag há vë.

Jesus tỹ Topê vĩ mranh tũ

(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

4 Kĩ Topê kuprĩg vỹ tỹ Jesus jagrê nĩ. Kĩ Jesus vỹ goj tỹ Jordão tá vỹn ke mũ, ã kype kũ jên kũ. Ti tĩg kũ Topê kuprĩg vỹ ti krĩn mũ. ² Kĩ tóg ti tỹ ti krĩn kũ êmã tũg ja ra tĩ mũ sir, ga kórég ra. Tá tóg kurã tỹ 40 (ke) han mũ, êmã tũg ja ki. Kĩ Japo vỹ ti tỹ ã jóg vĩ mranh han sór mũ, tá, há ra Jesus tóg ke tũ nĩ. Êmã tũg ja tá nĩn kũ tóg jêg tũ nĩ, kurã tỹ 40 ên ki. Kar kũ tóg sir kókĩ. ³ Ti kókĩr nĩn kũ Japo vỹ ti mĩ vĩ mũ. “Tỹ ã Topê kósin nĩ mĩr,” he tóg. “Á tỹ tỹ Topê kósin nĩn kũ pó tag tỹ êmĩ han nĩ, ã tỹ kon jé,” he tóg ti mĩ, Nén-Kórég ên ti, Jesus mĩ. ⁴ Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “há ra tag tóg rán kũ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Êmĩ tãvĩ jamên kũ êg rĩnrĩr tũ nĩtĩ, Topê vĩ jamên kũ êg rĩnrĩr nĩtĩ. Há kũ tóg sỹ ti vĩ mranh jãvãnh tĩ, êmĩ to,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég ên mĩ.

⁵ Kĩ Japo vỹ ti mré tãpny mũ. Kĩ tóg ti mĩ mundo ven kãn mũ, ù tỹ kri ke kar ag ke gé. Ven pir ki tóg ti mĩ ven kãn mũ. ⁶ Kĩ tóg ti mĩ: “isũ vë mĩr,” he mũ, Japo ti. “Á mĩ sóg tovãnh kãn sór mũ, ã tỹ tỹ vënh kar tag ag pã'i jê jé. Kĩ ti sĩnvĩ tag kar vỹ tỹ ã tũ nĩnh mũ. Isũ vë mĩr, ù tỹn han ja ên tỹ inh mĩ: “té,” hen kũ. Kĩ sóg sỹ ùn kuprêg mũ ên mĩ vin tĩ sir. ⁷ Á há mĩ sóg tovãnh sór mũ ha, ã tỹ inh krêm grĩnh ken kũ, ã tỹ iso: “Topê vỹ tỹ ã nĩ,” hen kũ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mĩ. ⁸ Kĩ Jesus tóg ti mĩ: “tag vỹ rán kũ nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Êg pã'i tỹ Topê há krêm êg tóg êg jakrĩ tỹ krỹ' he tĩ, ti há to êg tóg: Topê vë, he tĩ,” he tóg, Topê vỹ tỹ rán kũ nĩn ki. Há kũ sóg mranh jãvãnh nĩ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mĩ.

⁹ Kĩ Japo tóg ti mré tĩg mãn mũ, cidade tỹ Jerusalém ra. Tá tóg ti mĩ: “Topê jo ãn kri jêmni, ti krĩ kri,” he mũ. Kĩ tóg ke mũ. Há ra kãgnó tóg tá nĩ, Topê jo ãn jo. Japo

tóg Jesus mĩ: “Topê kósin vỹ tỹ ã nĩ,” he mũ. “Kĩ hũm hemnĩ. ¹⁰ Tag vỹ rán kũ nĩ, ha mẽ: “ã tỹ jênê jafã ag mĩ tóg tóh mũ, Topê ti, kũ ag tóg ã ki rĩr ke mũ. ¹¹ Ájag nĩgê tỹ ag tóg ã vyn ke mũ, kũ ã tóg rỹj ke tũ nĩ. Á pên vỹ rỹj ke tũ nĩ gé, há jé ag tóg ã ki rĩr ke mũ,” he tóg, Topê vỹ tỹ rán kũ nĩ ên ki. Kũ jatun mĩ hũm nĩ,” he tóg, Nén-Kórég ti, Jesus mĩ. ¹² Kĩ Jesus vỹ ti mĩ ke mũ gé. “Kĩ tag vỹ rán kũ nĩ gé, ha mẽ,” he tóg. “Topê mĩ: ã mĩ ã tỹ nén tó ja ên han mũ vỹ? he tũg nĩ,” he tóg mũ gé, Topê vỹ tỹ rán kũ nĩ ên ki. Há kũ sóg Topê há tỹ inh mĩ nén tó mũ ên han ke mũ, kũ sóg hũm ke tũ nĩ, ti tỹ inh mĩ tó tũ nĩn kũ,” he tóg, Jesus ti, Nén-Kórég mĩ.

¹³ Kĩ Japo vỹ ã tỹ nén tóh ke ên tó kãn ja nĩ, há kũ tóg Jesus tovãnh mũ ver, ti tỹ kurã ù kã ti mré vĩ mãn jé, kejên, ti tỹ ti mĩ há tĩ ve nĩn kũ, Japo mĩ.

Jesus tỹ Galiléia tá ag kanhrãn

(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

¹⁴ Kĩ Jesus tóg tĩ mũ sir, Topê kuprĩg tỹ ti krĩn kũ. Ga tỹ Galiléia ra tóg tĩ mũ. Kĩ vënh kar ti kãme mẽ kãn mũ sir, ga ên tá ke kar ag. ¹⁵ Kĩ tóg ag kanhrãn mũ sir, Jesus ti, ag vënh kanhrãn jafã krêm. Krêm ag tóg Topê vỹ tó tĩ, Judeu ag. Jesus tỹ ag kanhrãn kũ tóg ag mĩ e tĩ, ti vĩ ti. Há kũ ag tóg ti to vĩ há han mũ sir.

Jesus tỹ Nazaré ra vỹn ke

(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

¹⁶ Kĩ Jesus tóg Nazaré tá jun mũ gé, ã jamã tá. Tá tóg mog ja nĩ, cidade tỹ Nazaré tá. Kĩ tóg ã tỹ nén han tĩ ên han mũ. Ag vënh kanhrãn jafã ra tóg tĩ mũ, vënh kãn ke kurã ki. Tá tóg sir jëgnê mũ, culto ki, ag vënh mãn kũ nĩtĩ ên ki. Ti tỹ Topê vỹ to ke sór vë, há kũ tóg jëgnê mũ, Jesus ti. ¹⁷ Ti jê kũ ag tóg ti mĩ livro nĩm mũ, Isaías tỹ rán ja ên ti, vãsỹ Topê vỹ tó tĩ tỹ rán ja ên ti. Kĩ tóg livro tỹ vym ke mũ. Kĩ tóg ã tỹ to ke sór mũ ên vëg mũ, Isaías tỹ tó ja ti, ha mẽ. ¹⁸ “Topê kuprĩg vỹ inh krĩn mũ,” he tóg. “Inh jagrê vë mĩr, há kũ tóg inh krĩn mũ. “Ûn jagãgtar ag mĩ inh vĩ tómnĩ,” he tóg inh mĩ. Inh jënêg tóg mũ, isỹ ùn sigse kũ nĩtĩ ag kygvãh jé, isỹ ùn kyvó ag tỹ êvãnh (há) han jé, isỹ ag tỹ ùn vóg kónãh mũ ag ki rĩr há han jé, ag jatu nĩtĩ jé, ¹⁹ isỹ vënh kar mĩ: “Ûri êg jóg mág vỹ êg kren han sór mũ,” he jé,” he tóg, Isaías ti, vënh rá ki. Há to ke tóg mũ, Jesus ti.

²⁰ Tag to ke kar kũ tóg livro ên kri tỹ tam ke mãn mũ. Livro ki rĩr tĩ ên mĩ tóg jun mũ, livro ti. Kĩ tóg nĩ mũ sir. Há ra vënh kar ag tóg ti ki êvãnh mũ. ²¹ Kĩ tóg ag mĩ kãmén mũ, kũ tóg: “vãsỹ rán kũ nĩ ja tag mẽ ájag tóg,” he mũ. “Ûri ke vë, ùri ájag tóg vëg mũ, vãsỹ rán kũ nĩ ja ên ti,” he tóg. “Inh há to tóg tag tó ja nĩ, Isaías ti,” he tóg, Jesus ti.

²² Ag tỹ ti vĩ mẽ kũ tóg ag mĩ e tĩ sir. “Ki há tóg tó mũ, há kũ tóg êg mĩ e tĩ,” he ag tóg mũ. Kĩ ag tóg ti to vĩ mũ gé. “José kósin vë mĩr, êg mré ke ên, há ra tóg êg vĩ kãfór han sór mũ,” he ag tóg mũ ti to.

²³ Kĩ Jesus tóg ag mĩ: “ájag hỹn iso jykrén sór mũ,” he mũ. “Médico mĩ êg tóg: “kur vësỹ há' hé, ã tỹ tỹ médico nĩ sór nĩn kũ,” he tĩ. Ájag hỹn tag tó sór mũ inh mĩ. Ájag hỹn inh mĩ: “cidade tỹ Cafarnaum tá ã tóg ag

tý há' hé, ün kagyga ag tý, ký kur tag ki ěg tý há' hemní gé, ā jamā tag ki, ā tý věnh kar tý há' he sór nín ký," he sór ājag hyn mũ inh mũ," he tóg, Jesus ti.

²⁴ Ký tóg ag mũ: "ti jamā tá ke ag ne tóg Topě ví tó tí ěn to é he tí," he mũ. "Ti tý ke há vě. Hã ký ājag tóg iso é he tí," he tóg ag mũ, Jesus ti. ²⁵ "Ha mẽ, sý nèn tó mũ ti. Elias to jykrén nĩ. Ti tý ga kri tí mũ ký tóg ta kutě věnh han ja nĩgtĩ, prýg tãgtũ kri kysã tý 6 (ke) ki. Ký tóg prýg tí sir, ga ěn mũ, vějěn tóg tũ' he mũ sir. Ký Topě tóg Elias mũ tó, ti tý cidade tý Sarepta ra tĩg jé, cidade tý Sidom kakó ra. Tá fóg fi tóg nĩ nĩ, ün mèn ter ja fi. Fi mré tóg jěg tí sir, Elias ti, fi tý ti mũ vějěn tý věnh kãpãm ký, prýg ra. Topě pi(jé) Israel fi to ti jěně ja nĩgtĩ'. Ti pi(jé) ti jamā ra ti jěně ja nĩgtĩ'. Tá fag tóg e nýtĩ ja nĩgtĩ gé, ün mèn ter ja fag. Hã ra Topě tóg fóg ěn fi to ti jěně ja nĩgtĩ, fi tý ti ki rĩr jé," he tóg, Jesus ti.

²⁷ "Ký Eliseu to jykrén nĩ gé, vãsý Topě ví tó tí ěn to. Ti tý ga kri tí nín ký ün kagyga ag tóg e ja nýtĩgtĩ gé, ěg povo tý Israel kãmĩ, věnh kaga kren věnh han mũ ag, věnh kaga tý lepra han mũ ag. Hã ra ag tóg ti mũ to ví ja tũ nĩgtĩ, ti tý ag tý há' hen jé. Kuvar há tá tóg kãtĩg ja nĩgtĩ, fóg ti, Naamã ti, ga tý Síria tá ke ěn ti. Ký ti hã ne tóg Eliseu mũ to vĩn ký há' he mũ sir inhhã. Ti kaga kren věnh ěn tóg tũ' he mũ sir. Ge ājag tóg nĩgtĩ iso. Kuvar há tá ke fag vỹ inh ki ge tí, jãvo ājag tóg inh ki ge jãvãnh nýtĩ, ājag tý tý inh jamā tá ke nýtĩ ra," he tóg ag mũ, Jesus ti.

²⁸ Ký ũ tý ti ví mẽg mũ ag fe tóg gým ke mũ sir, Jesus to, ũ tý věnh kanhrãn jafã ěn krěm nýtĩ ag. ²⁹ Jěgjěg něgně ag tóg mũ sir. Kãpa ag tóg mũ sir. Ti vóg ag tóg mũ sir, pãnónh ra. Nazaré vỹ pãnónh tá nĩ, ag jamā ti. Pãnónh ěn to jãpry ký ag tóg tá ti kutěm sór mũ, kãgnó ki ti ter jé. ³⁰ Hã ra Jesus tóg ag ré ký tí mũ, ag jãmĩ. Ti tý hě ri ke tũ ag tóg nĩ sir, ký tóg ag fĩn rãm ký ag ré ký tí mũ.

Hã ra ag tóg ti ví kri fi jãvãnh nýtĩ, ti jamā tá ke ag.

Jesus tý věnh jagrě kórég kutěm

(Mc 1.21-28)

³¹ Ký Jesus tóg cidade tý Cafarnaum ra tí mũ. Ga tý Galiléia tá ti nĩ, Cafarnaum ti. Tá jun ký tóg ag kanhrãn mũ, věnh kãn ke kurã ki. ³² Ký tóg ag mũ e tí, ag tý ti ví měn ký. Ti ví vỹ věnh kar ví kãfór nĩ, hã ký tóg ag mũ e tí.

³³ Ký věnh kanhrãn jafã ěn krěm ũ tóg nĩ nĩ. Jagrě kórég ti nĩ. Ký tóg prěr mũ, ký tóg: ³⁴ "ha mẽ, ā tý ěg tý hě ri kenh ke ně, Nazaré tá Jesus?" he mũ. "Ā mũ ěg tũg sór mũ?" he tóg. "Ā ki kanhró sóg nĩ. Tý ě tóg ě pir mũ Topě mré ke nĩ, ti tũ pě vỹ tý ě nĩ," he tóg, ün jagrě kórég ti. ³⁵ Hã ra Jesus tóg ti mũ ví tar han mũ, ký tóg: "vĩ tũg ra," he mũ. "Ti tovãnh ra," he tóg. Ký ti jagrě kórég ěn tóg ti ter tí han mũ, věnh kar rĩnve, ký tóg ti ki kutě mũ sir. Ti kókég tũ tóg nĩ, ti jagrě kórég ti.

³⁶ Ký tóg věnh kar mũ e pě tãví tí sir. Jagně mũ ag tóg: "ne ně hyn vé?" he mũ. "Věnh jagrě kórég ag mũ tóg ví tí, Jesus ti, ký ag tóg sir ki króm tí, ti ví ki, ti kaměg ký, ti tý ag pan ký. Ti hyn tý ag kri ke nĩ," he ag tóg mũ sir,

Jesus to. ³⁷ Ký ti kãme tóg věnh kar kri rũm ke kãn mũ sir, ga ěn tá.

Jesus tý ün kagyga e ag tý há' he

(Mt 8.14-17; Mc 1.29-34)

³⁸ Ký Jesus tóg věnh kanhrãn jafã ěn ki kutě ký Simão ĩn ra tí mũ. Hã ra Simão prũ fi mũnh fi tóg kaga nỹ nĩ. Rỹ jagy fi nỹ nĩ. Ký ag tóg Jesus mũ fi tó mũ. ³⁹ Ký tóg fi věnh tí mũ. Fi krĩ tá jě ký tóg fi mũ: "rỹg mãn tũg nĩ," he mũ. Ký fi rỹ ěn tóg tũ' he mũ sir. Ký fi tóg věsýměr nĩ nĩ. Ag ki rĩr fi tóg mũ sir, Simão má fi.

⁴⁰ Ký tóg sir kutyg mũ, rã tý pun ke ký. Ký ag tóg ün kagyga ag tatĩn kãmũ kãn mũ. Ký tóg ě nĩgě tý ag mẽ kãn mũ, Jesus ti, ký ag tóg hághã' he kãn mũ. ⁴¹ Věnh jagrě kórég pan kãn tóg mũ gé, ag to jũ ký. Ag panh ke to hã ag tóg prěr mũ, ký ag tóg: "Topě kósin vỹ tý ě nĩ," he tí. Hã ra tóg ag mũ: "vĩ tũg ra," he mũ. Ti ki kanhró ag tóg nýtĩ, ti tý tý Cristo nĩ ti. Hã ký tóg ag mũ: "vĩ tũg ra," he mũ, Jesus ti.

Jesus tý Topě ví tó

(Mc 1.35-39)

⁴² Tý vaj ký Jesus tóg tá kutě ký ěmã tũg ja ra tí mũ. Ký věnh kar ag tóg ti jãvãnh kãn mũ. Hã ra ag tóg ti věg mũ. Ti ve ký ag tóg ti mũ: "ěg ré ký tí tũg nĩ," he mũ. ⁴³ Hã ra tóg ag mũ: "vó," he mũ. "Cidade ũ ra sóg tĩg mũ, sý ag mũ Topě ví tó jé gé, Topě tý tý ěg pã'i nĩnh ke ti. Hã jé Topě tóg inh mũ: "ha ag mũ věnh ven," he ja nĩ," he tóg ag mũ, Jesus ti. ⁴⁴ Ký tóg tí mũ sir. Ga tý Judéia mũ tóg tí mũ. Věnh kanhrãn jafã krěm tóg ag mũ Topě ví tó tí mũ sir, Jesus ti.

Jesus tý Pedro kanhrãn

(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)

5 Kejěn Jesus tóg goj nig tý Genesaré fyr tá jě nĩ, Topě ví kãměn ký. Ký věnh kar vỹ ti pěnĩn nýtĩ nĩ, ký ag tóg ti kutãn mũ sir, ag e tãví nýtĩn ký, ag tý Topě ví mẽ sór ký. ² Ag tý ti kutãn ký tóg canoa régre vigvěg mũ, nig fyr tá. Pirã kugmĩg tí ag vỹ tá kãpa ký nýtĩ nĩ. Goj kãki jěgjěg ký ag tóg pirã kugmĩ jafã kunũnh ký kupég nýtĩ nĩ. ³ Ký Jesus tóg canoa kãra rã mũ. Simão tũ vě, canoa ěn ti. Ký tóg Simão mũ: "tĩg sí han ra, canoa kãmĩ, goj kuju ra," he mũ. Ký Simão tóg tí mũ. Hã ra Jesus tóg canoa kãkã nĩ nĩ, ti mré. Kãkã nĩ ký tóg ag kanhrãn mũ sir, věnh kar ěn ag, ũ tý ti kutãn ja ěn ag. Goj fyr tá ag tóg nýtĩ.

⁴ Ti tý ag kanhrãn kãn ký tóg Simão mũ: "goj kuju ra tĩg, ti nig ja ra," he mũ. "Tã ě rede tý goj kãki fón, ě tý pirã kugmĩ jé," he tóg. ⁵ Ký Simão tóg ěg Senhor mũ: "hã ra ěg tóg kuty tag kã goj ki ti fón', fón' he ja nĩgtĩ, fagrĩnh mũ," he mũ. "Něn ũ kãgmĩg tũ ěg tóg nĩ mũr," he tóg. "Hã ra sóg ě vỹ tũgrĩn ki fón sór mũ ha," he tóg, Simão ti. ⁶ Ký tóg ke mũ sir. Ký tóg kugmĩ mág mũ. Fór tóg nĩ, rede ti, ký tóg jaran ke mũ, ti kufy jagy tãví nĩn ký, pirã e tũgnĩn. ⁷ Ký ag tóg ājag régre ag mũ ven mũ, ag tý canoa ũ kãki kãmũ jé. Ag tý tá junjun ký ag tóg canoa régre ěn fãn mũ, pirã tý. Funfór ti nýtĩ, hã ký tóg ki punpun ke kren mũ sir, canoa régre ěn ti.

⁸ Kÿ Simão tóg Jesus krêm grính ke mũ. Ti mÿ tóg e tĩ, pirã e ên to, kÿ tóg Jesus krêm grính ke mũ. Kÿ tóg ti mÿ: "Senhor'," he mũ. "Ă hÿn inh ré kÿ tĩg mũ ha. Topê vĩ mranh ja inh nĩgtĩ, kÿ inh hÿn ă mÿ kórég nĩ ha," he tóg, Simão ti, Jesus mÿ. ⁹ Ti mÿ tóg e pẽ távĩ tĩ, ti tÿ pirã e ên ven kÿ, ti tÿ Jesus jykre ven kÿ. Ti mré ke ag mÿ tóg e tĩ gé, ¹⁰ Tiago mÿ ke gé, João mÿ ke gé, Zebedeu krê tag ag mÿ. Simão régre ag vễ, Zebedeu krê tag ag, ti companheiro ag vễ.

Kÿ Simão tóg Jesus mÿ: "ă hÿn inh ré kÿ tĩg mũ ha," he mũ. Hã ra Jesus tóg ti mÿ: "kamêg tũg nĩ," he mũ. "Pirã kugmĩ há ă tóg jẽ. Ă kanhrãn jé sóg ke mũ, ă tÿ êprã ke ag tÿ inh ki ge han jé," he tóg, Simão mÿ, Jesus ti.

¹¹ Kÿ ag tóg ăjag canoa vóg mũ, goj fyr ra. Tá junjun kÿ ag tóg ăjag tũ kar ré kÿ mũ mũ sir, Jesus mré.

Jesus tÿ ùn kaga kren vãnh tÿ há' he

(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

¹² Kÿ tóg kejên cidade ù tá nĩ nĩ. Kÿ ù tóg ti tá jun mũ, ù tÿ vãnh kaga kren vãnh han kÿ nĩ ti, vãnh kaga tÿ lep-ra he mũ ên. Ti kri tóg rùm ke kãn ja nĩ, vãnh kaga ti. Ên tóg Jesus tá jun kÿ ti krêm mũg ke mũ, kÿ tóg ti mÿ: "Senhor'," he mũ. "Ă mÿ isÿ há' he sór tũ nĩ?" he tóg. "Ă há tóg isÿ há' henh mũ, ă tÿ isÿ há' he sór kÿ," he tóg ti mÿ.

¹³ Kÿ Jesus tóg ă nĩgê tÿ ti mễg mũ, kÿ tóg ti mÿ: "hej," he mũ. "To sóg há nĩ, há' he ja há ă tóg nĩ," he tóg ti mÿ. Kÿ tóg ti kaga kren vãnh tÿ há' he mũ sir vễsÿmêr. Jãnhkri' he tóg mũ, ti fár ti. ¹⁴ Kÿ Jesus tóg ti mÿ ke mũ, ti tÿ ù mÿ tó tũg jé, ti tÿ há' he tag ti. "Ha tĩg," he tóg. "Topê tũ ki rĩr tĩ to tĩg. Ti há mÿ tómnĩ, kÿ ti mÿ nén ù nĩm nĩ, ti tÿ Topê mÿ pũn jé, Moisés tÿ vẫsÿ êg mÿ nén tó ja ên ti, ă jãnhkri to. Hã tugrĩn vãnh kar vÿ ă tÿ há' he mũ tag ki kanhrãn mũ," he tóg ti mÿ, Jesus ti.

¹⁵ Ge ra ti kãme tóg vãnh kar kri rùm ke mũ, kÿ ù tÿ hên ri ke ag tóg vãnh mãn mũ sir. Ag tÿ ti vĩ mẽ sór vễ, ag tÿ ăjag tÿ há' he ên ve sór vễ gé. Hã jé ag tóg sir vãnh mãn mũ. ¹⁶ Hã ra Jesus tóg êmã tũg ja ra tĩ mũ, Topê mré vễmên jé.

Jesus tÿ ùn tĩg vãnh tÿ há' he

(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

¹⁷ Kejên tóg ag kanhrãn rãn mãn mũ. Kÿ Fariseu ù ag tóg ti vĩ mẽgmễg mũ gé sir, Topê vĩ to professor ag mré hã. Kór há tá ag tóg kãmũ ja nĩ, ga tÿ Galiléia tá, ga tÿ Judéia tá ke gé, cidade tÿ Jerusalém tá ke gé. Jesus pênĩn ag tóg nĩgnĩ kÿ nÿtĩ nĩ. Hã ra Topê tóg ti tar han ja nĩ, há kÿ tóg ù tÿ hên ri ke ag tÿ há' he mũ, ùn kagyga ag tÿ, Jesus ti.

¹⁸ Kÿ vãnh ù ag tóg tá junjun mũ gé. ù va ag tóg kãmũ jêg, kur kã, ùn kãnhgrĩ, ùn kónhgrĩ. Ag tÿ Jesus mÿ ti ven sór vễ, ag tÿ ti krêm ti fi sór vễ. ¹⁹ Hã ra tóg fôr távĩ nĩ, tá, kÿ ag tóg ti tá junjun tũ nĩ sir, Jesus tá. Kÿ ag tóg ìn to jãpyr kÿ ti kri ìn kunũg mũ. Ti nor ên ki ag tóg ti tere mũ, Jesus jẽ ên kukãm. ²⁰ Kÿ Jesus tóg ag tÿ ti ki ge kÿ nÿtĩ tag vэг mũ. Hã kÿ tóg ùn kãnhgrĩ mÿ: "ă tÿ Topê vĩ mranh ja ên tÿ tũ' he vễ ha, vÿ," he mũ.

²¹ Hã ra ti vĩ tag tóg Topê vĩ to professor ag mÿ e tĩ, Fariseu ag mÿ ke gé. Kÿ ag tóg ti vĩ tag to jykren kónãn mũ. "Ti tÿ ne tó nễ hÿn?" he ag tóg mũ. "Topê to vĩ kónãn vễ mÿr, ti vĩ tag to," he ag tóg. "Topê hã ne ă pin kÿ Topê vĩ mranh ên tÿ tũg' he há nĩnh mũ', kÿ ti tÿ vễsÿ tÿ Topê han vễ sir, ti mÿ vãnh pãte fón sór kÿ," he ag tóg mũ, to jykren kónãn kÿ.

²² Hã ra Jesus tóg ag tÿ nén to jykren mũ vэг mũ. Kÿ tóg ag mÿ: "ăjag tÿ ne jé to jykren kónãn nễ?" he mũ. ²³ "Ne nÿ ăjag mÿ vễnhmÿ nÿ?" he tóg. "Ùn tĩg vãnh mÿ sóg: "ă tÿ Topê vĩ mranh ja ên tÿ tũ' he vễ ha," hé. Kÿn mÿ ăjag mÿ vễnhmÿ?" he tóg. "Sÿ ti mÿ: "nĩ ra, tĩg ra," henh ke vễ gé. Kÿn mÿ ăjag mÿ vễnhmÿ ke gé?" he tóg, tag to. ²⁴ "Hã ra sÿ ăjag mÿ inh jykre ven sór vễ ha. Tÿ sóg êprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krÿg ke mũ, Topê vĩ mranh tÿ vãnh pãte fón ke tá. Sÿ tá krÿg mũ ven jé sóg ke mũ ăjag mÿ," he tóg. Hã kÿ tóg ùn kónhgrĩ mÿ: "nĩ ra, ă kur gég tĩg, ă ìn ra," he mũ, Jesus ti. ²⁵ Kÿ tóg vễsÿmêr jêgnê mũ sir. Ă kur gég tóg mũ vãnh, ag rĩnve. Ă ìn ra tóg tĩ mũ, Topê mÿ vĩ há han kÿ, ùn kãnhgrĩ ja ên ti.

²⁶ Kÿ tóg vãnh kar mÿ e távĩ tĩ. Topê mÿ ag tóg vĩ há han mũ gé, ti to: "êg kãfór ti nĩ," hen kÿ. "Ge ve ja tũ êg nÿtĩ, kÿ êg tÿ ne to jykren ke tóg tũ tĩ," he ag tóg mũ sir, Jesus tÿ ùn kãnhgrĩ ja ên tÿ há' hen kÿ.

Jesus tÿ Levi jé prêr

(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)

²⁷ Kar kÿ Jesus tóg tĩg mãn mũ. Kÿ tóg ù tÿ governo mÿ jãnkamy mäg tĩ ù vэг mũ, imposto mäg tĩ ên ti. Ti jijin hã vÿ: Levi, he mũ. Ă rãnhraj han kÿ tóg nĩ nĩ, ti rãnhraj jafã krêm, Jesus tÿ ti ve kÿ. Kÿ tóg ti mÿ: "inh mré kãtĩg," he mũ. ²⁸ Kÿ tóg jêgnê mũ sir. Ti mré tóg tĩ mũ sir, ă tũ kar ré kÿ.

²⁹ Kÿ Levi tóg ti mÿ festa mág han mũ, ti ìn tá. Kÿ ti tÿ festa to ùn jé prêr mũ ag vÿ tÿ ù tÿ hên ri ke nÿtĩ, festa venh kãmũ mũ ên ag. Governo mÿ jãnkamy mäg tĩ ù ag vễ, ag mré ke ù ag mré hã. Jesus mré ag tóg jêg mũ.

³⁰ Kÿ Fariseu ag tóg vэг mũ, Topê vĩ to professor ag ke gé, kÿ tóg ag mÿ kórég tĩ. Kÿ ag tóg ù tÿ Jesus mré mũ tĩ ag to vĩ mũ gé. Ag mÿ ag tóg: "ăjag hã ne tóg governo mÿ jãnkamy mäg tĩ ag mré jêg mũ," he mũ. "Topê vĩ mranh tĩ ag mré ăjag tóg jêg mũ," he ag tóg, ù tÿ Jesus mré mũ tĩ ag mÿ.

³¹ Hã ra Jesus tóg ag mÿ kãmén mũ. "Hÿ, ag mré sóg jêg mũ," he tóg. "Hã ra ùn kagyga tũ ag vÿ médico venh mũ tũ nĩgtĩ," he tóg mũ. "Ùn kagyga ag hã vÿ ti venh mũ tĩ," he tóg. ³² "Inh pi(jé) ù tÿ vãnh jykre kuryj han mũ ag mÿ: "ăjag jykre tovãnh ra," he sór tĩ. ù tÿ Topê vĩ mranh ja ên ag hã mÿ sóg: "ăjag jykre kórég tovãnh ra," he sór tĩ. Hã jé sóg ăjag mÿ vãnh ven," he tóg, Jesus ti.

Vãkre

(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³ Kÿ Fariseu ag tóg ti mÿ ke mãn mũ. "João mré mũ tĩ ag vÿ vãkre (ka)mê nÿtĩgtĩ, vễjên ki, kÿ ag tóg Topê

mré vī (ka)mě han tí gé, ag vākre ký. Ký Fariseu mré ke ag tóg ge nýtígtí gé. Hã ra ã mré mũ tí ag tóg ge tũ nýtí. Jěg ag tóg mũgtí, kurã kar ki. Vākre vãnh ag nýtí, ěg vākre kurã ki," he ag tóg mũ sir, Jesus mý. ³⁴ Ký tóg ag mý: "hý," he mũ. "Hã ra vãnh prũg tý festa to kãmũ ag pi(jé) vākreg tí," he tóg. "Festa vė mýr, vãnh prũg ti, ký ti mré ke ag tóg ùn prũg mũ ěn venh kãmũ tí. Hã ra sóg tý ùn prũg mũ ěn ri ke nĩ, hã ký tóg inh mré mũ tí ag mý sér tí," he tóg. ³⁵ "Vãhã tóg jun mũ, inh kurã ti. ěn kã ag tóg inh pére mũnh mũ. ěn kã hã ag tóg ãjag vākrenh ke venh mũ, kurã ěn kã, inh mré mũ tí ag," he tóg, Jesus ti.

³⁶ Ký tóg ag mý comparação han mũ, ký tóg: "inh jykre tãg vỹ ge nýnh mũ," he mũ. "Ěg pi(jé) ěg kur tãg kókég tí, ěg tý ěg kur si jar kã nĩm jé," he tóg. "Ke tũ nĩ mũ ra ěg tóg ěg kur há ěn kókég mũ, hã ra tóg ěg kur si ěn ki par tũ nĩgtí gé, ùn há ti. Ký ěg kur tóg kórég kar nýtí nĩ sir," he tóg. Ti tý ã jykre tãg tó vė, hã ra tóg kur tãg ri ke nĩ.

³⁷ Ký tóg ag mý: "vinho vỹ ge nĩgtí gé," he mũ gé. "Ěg pi(jé) vinho kajãg mũ tý ti fãr si tý sacco ki kujěg tí, vinho tãg ěn tí. Ke tũ nĩ mũ ra tóg kunãnh ký jar mũ. Ký vinho ěn tóg tũ" he mũ, bolsa ke gé sir. ³⁸ Vinho kajãg mũ tý ti fãr tãg tý bolsa ki kujěn ke vė mýr," he tóg. Ti tý ã jykre tãg tó vė, hã ra tóg vinho kajãg mũ ri ke nĩ.

³⁹ Ký tóg ag mý: "Ěg pi(jé) vinho si kron ký ùn kajãg kron sór tí, ùn tãg ěn tí," he mũ gé. "Ti si hã tóg ěg mý há nĩ," he ěg tóg tí," he tóg, Jesus ti. Ti tý ã jykre tãg tó vė, hã ra ag jykre si tóg ag mý há tí, ù tý ti vĩ měg mũ ag mý.

Věnhkán ke kurã ki vãnh jykre

(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

6 Kejěn tóg vėnhkán ke kurã tá krýg mũ. Ký Jesus tóg ěpý mí tí mũ, trigo jo ěpý mí. Ti mré mũ tí ag tóg ti mré mũ mũ. Hã ra ag tóg sir trigo mó ěn tý kam ke mũ sir. Ājag nĩgé tý ag tóg rynhranh mũ, ag tý ti kaně ko jé. ² Hã ra Fariseu ù ag tóg ag vėg mũ. Ag mý vãnh rãnhřãj vė, ag tý trigo rynhranh mũ ti. Hã ki ag tóg ag mý Topě vĩ mranh mũ, ag tý vėnhkán ke kurã ki rãnhřãj ký. Hã ký ag tóg ag mý: "ãjag ne tóg nén han ke tũ han mũ nĩ, vėnhkán ke kurã ki," he mũ. "Věnh rãnhřãj vė mýr", ãjag tý nén han mũ ti," he ag tóg, Jesus mré mũ tí ag mý.

³ Hã ra Jesus tóg ag mý: "vó," he mũ. "Ag kókĩnkĩr vė mýr," he tóg. "Davi to jykren nĩ, ti mré mũ tí ag to ke gé. Ti kókĩr ký tóg ã tý nén han ke tũ han gé, hã ra Topě pi(jé) ti to jũ mũ," he tóg. ⁴ "Topě jo ěn kã ra tóg rã, Davi ti. Tá tóg Topě jamĩ ěn kó. Ti tý konh ke tũ vė vė, Topě tũ ki rĩr tí ag hã tý konh ke vė vė. Hã ra tóg kó, ã mré mũ tí ag mý tóg vãnh kãpópãm gé, Davi ti. Rãn ký tóg nĩ nĩ mýr," he tóg, Jesus ti. ⁵ Ký tóg ag mý: "tý sóg vėnhkán ke kurã to pã'i nĩ mýr," he mũ. "Tý sóg ěprã ke fi kósin nĩ," he tóg ag mý, Jesus ti.

Jesus tý vėnhkán ke kurã kã ù tý há' he

(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶ Vėnhkán ke kurã ù kã Jesus tóg Israel ag tý vėnh kanhrãh jafã kãra rã mũ, ag kanhrãh jé. Tá ù tóg jě nĩ. Ti nĩgé vỹ tóg ja nĩ. ⁷ Ký Topě vĩ to professor ag tóg Jesus tugnỹm mũ, Fariseu ag ke gé, ag tý ti tý há' he mũ ěn ven jé. "Ti mý ti tý há' he sór tũ, tý ěg vėnhkán ke kurã (hã) ra'?" he ag tóg. "Ti tý ti tý há' he ký ěg tóg ti kãmén mũ, pã'i ag mý, ti tý vėnhkán ke kurã kã rãnhřãj mũ ti," he ag tóg. Hã ký ag tóg ti tugnỹm mũ.

⁸ Hã ra Jesus tóg ag tý nén to jykren vėg jě nĩ. Ký tóg ùn nĩgé tóg ěn mý: "kunĩg," he mũ. "Tag kã jěnh nĩ," he tóg ti mý. Ký tóg kãtĩg ký kã jě mũ sir. ⁹ Ký tóg ag mý: "sý ãjag ki jěměnh há tóg tí," he mũ. "Vėnhkán ke kurã ki ěg hýn ne han mũ'?" he tóg, "ěg tý Topě vĩ ki króm jé?" he tóg. "Ěg mý nén ù há han mũ'? Ěg tý ù tũ kókén kýn mý kórég tũ nýnh mũ hýn'?" he tóg. "Ěg mý ù kren han mũ hýn'? Ěg tý ù tén kýn mý kórég tũ nĩnh mũ hýn'?" he tóg. Hã ra ag tóg ti mý nén ù tó tũ nĩ.

¹⁰ Ký tóg ag ki ěvãnh kãn ký ùn nĩgé tóg ěn mý: "ã nĩgé tý krýg hé," he mũ. Ký tóg tý krýg he mũ sir. Ti tý tý krýg he ký tóg há' he mũ, ti nĩgé tóg ěn ti. ¹¹ Ký tóg vãnh kar mý e tí. Ag fe tóg gým ke mũ, ký ag tóg jagně mré vėmén mũ. "Ěg hýn ti tý hě ri kenh mũ hýn', ti kãg-mĩnh mũ vó?" he ag tóg, Jesus to. Hã ra tóg ùn nĩgé tóg ěn tý há' he ja nĩ sir.

Jesus tý apóstolo ag kuprěg

(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

¹² ěn kã Jesus tóg kejěn pãnónh ra tí mũ, ti tý Topě mré vėmén jé. Kuty ěn kã tóg Topě mré vĩ nĩ ki kurãg mũ. ¹³ Tý vaj ký tóg ã mré mũ tí ag jé prěr kãn mũ, ký tóg ag kãmĩ ù tý 12 (ke) ěn ag kuprěg mũ. Ag to tóg: "sý ùn vin mũ ěn ag," he mũ, hã vỹ: apóstolo, he mũ. ¹⁴ Ag hã vė, ha mě: Simão, Jesus tý ti jyjy ù hã vỹ: Pedro, he mũ, ti jãvy tý André ke gé, Tiago ke gé, ti jãvy tý João mré, Filipe ke gé, Bartolomeu ke gé, ¹⁵ Mateus ke gé, Tomé ke gé, Tiago ke gé, Alfeu kósin tag ti, Simão ke gé, ag tý ù to: Zelote, he mũ tag ti, ¹⁶ Judas ke gé, Tiago kósin tag ti, Judas Iscariotes ke gé, ù tý Jesus vatãnh tá pã'i ag mý ti kãmén ke tag ti.

Jesus tý ùn e ag ki rĩr

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Ký Jesus tóg ag mré pãnónh ěn to tere mũ sir, ký tóg kyjer tá jě nĩ. Ký ti mré mũ tý hěn ri ke ag vỹ tá nýtí gé. ù tý hěn ri ke ag vỹ ti ki junjun ja nĩgtí, ga tý Judéia tá kãmũ ký, cidade tý Jerusalém tá ke gé, goj kafã tũ fyr tá ke gé, hã vỹ: cidade tý Tiro, he mũ, cidade tý Sidom, he mũ gé. ěn kar vỹ ti ki junjun ja nĩgtí, ti tý ag tý há' he jé. Ký tóg fór pě nĩ, tá, ag tý e pě tãvĩ nýtĩn ký. ¹⁸ ùn jagrě kórég ag tý tóg há' he mũ gé, ag jagrě pan tóg mũ, Jesus ti, fag mré hã. ¹⁹ Ký vãnh kar vỹ ti kã krý' he sór mũ sir, hã jé ag tóg ti ki junjun mũ. Ký ù tý ti kã krý' he mũ ěn ag vỹ há' he kãn mũ, ti tý ã jykre tar tý ag tý hághá' hen ký. Hã jé ag tóg vãnh mãn ja nĩ. Hã ký ag tóg ti pėnĩn e tí sir.

Jesus t̄y ag kanhr̄n

(Mt 5.1-12)

²⁰ K̄y tóg ã mré m̄ũ t̄i ag ki ěvãnh m̄ũ, k̄y tóg ag m̄y kãmén m̄ũ, Jesus ti, k̄y tóg: “Topě v̄y ãjag ve há han m̄ũ, ãjag t̄y: “kórég eg tóg n̄yťi,” hen k̄y,” he m̄ũ. “K̄y ãjag tóg Topě t̄y t̄y ěg pã'i n̄i venh ke m̄ũ,” he tóg. ²¹ “Topě v̄y ãjag ve há han m̄ũ, ãjag t̄y: “inh kókĩr ri ke tóg t̄i, s̄y v̄enh jykre kuryj ve sór t̄i ěn ti,” hen k̄y. K̄y ãjag tóg venh ke m̄ũ,” he tóg. “Topě v̄y ãjag ve há han m̄ũ, ãjag v̄es̄yréh m̄ũn k̄y, ěprã. ãjag m̄y sér n̄i jé tóg ke m̄ũ, tá,” he tóg. ²² “Topě v̄y ãjag ve há han m̄ũ, ag t̄y ãjag to kórég n̄yťin k̄y isugn̄in, ag t̄y ãjag m̄y: “ha m̄ũ j̄ég,” hen k̄y, isugr̄in. Ag t̄y isugn̄in ãjag m̄y v̄i kónãh k̄y tóg há t̄i, ag t̄y ón k̄y ãjag jykre kórég tó k̄y. T̄y sóg ěprã ke fi kósin n̄i m̄y,” he tóg, Jesus ti. ²³ “M̄y sér n̄yťimn̄i, ãjag fe t̄y m̄rin kemn̄i, ag t̄y isugr̄in ãjag vóg kónãh m̄ũ ra. K̄y ãjag tóg kanhkã tá n̄en ù há kar venh ke m̄ũ, v̄enh kaja jé, isugn̄in. Ge ja ag tóg n̄yťi ja n̄igt̄i, ù t̄y ãjag vóg m̄ũ ag jóg'jóg ag, v̄as̄y Topě v̄i tó t̄i ag m̄y. Ag vóg kónãh ja ag tóg n̄i gé. V̄as̄y Topě v̄i tó t̄i ěn ag ri ke ãjag tóg n̄yťi, ag kr̄é'kr̄é t̄y ãjag vóg kónãh k̄y,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ “Hã ra Topě v̄y ãjag ve kónãh m̄ũ, ãjag t̄y: “há ěg tóg n̄yťi,” hen k̄y. Ga kri m̄ũn k̄y ãjag tóg n̄en ù há v̄ég t̄i, k̄y ãjag tóg kanhkã tá jun ke t̄ũ n̄i,” he tóg. ²⁵ “Topě v̄y ãjag ve kónãh m̄ũ, ãjag t̄y v̄enh jykre kuryj ve sór t̄ũ n̄yťin k̄y, ti t̄y ãjag m̄y ãjag kókĩnk̄ir ri ke t̄ũ n̄in k̄y, ěprã. K̄y ãjag tóg venh ke t̄ũ n̄i. K̄y tóg ãjag kókĩnk̄ir ri ke t̄inh m̄ũ, tá,” he tóg. “Topě v̄y ãjag ve kónãh m̄ũ, ti t̄y ãjag m̄y sér t̄in k̄y, ěprã. V̄es̄yréh jé ãjag tóg ke m̄ũ, kygf̄y jé ãjag tóg ke m̄ũ, tá,” he tóg. ²⁶ “Topě v̄y ãjag ve kónãh m̄ũ, v̄enh kar t̄y ãjag to v̄i há han m̄ũn k̄y. ãjag m̄y ti há t̄i, v̄enh kar t̄y ãjag to v̄i há han m̄ũn k̄y, hã ra tóg Topě m̄y kórég n̄i. Ge ja ag tóg n̄yťigt̄i, ù t̄y ãjag m̄y v̄i há han m̄ũ ěn jóg'jóg ag, ón k̄y Topě v̄i tó (ka)m̄ē ěn ag m̄y, v̄as̄y. Ag m̄y ag tóg v̄i há han ja n̄i gé. Ag ri ke ãjag tóg n̄yťi, ón k̄y Topě v̄i tó (ka)m̄ē ěn ri ke ãjag tóg n̄yťi, v̄enh kar t̄y ãjag m̄y v̄i há han k̄y. Hã k̄y tóg ãjag ve kónãh m̄ũ, Topě ti,” he tóg, Jesus ti, ag m̄y.

Ěg t̄y ěg kato t̄ē m̄ũ ag to há n̄yťinh ke

(Mt 5.38-48)

²⁷ “ãjag jyv̄en sóg m̄ũ, ãjag t̄y inh v̄i j̄em̄en k̄y, ha m̄ē. Û t̄y ãjag kato v̄asãnsãh m̄ũ ěn ag to fe n̄yťimn̄i j̄avo. Û t̄y ãjag to jũ m̄ũ ag m̄y n̄en ù há han n̄i j̄avo. ²⁸ Û t̄y ãjag m̄y v̄i kónãh m̄ũ ag m̄y v̄i há han n̄i gé. Û t̄y ãjag m̄y f̄éfén m̄ũ ag to Topě mré v̄imn̄i gé. ²⁹ Û ag t̄y ãjag jam̄ē ki tãnh k̄y ag m̄y ãjag jam̄ē ù ti ven n̄i gé, ag t̄y ãjag m̄y ki tãnh jé gé. Û ag t̄y ãjag capa m̄ãn sór m̄ũ ěn ag m̄y ãjag camisa n̄im n̄i gé. ³⁰ Û ag t̄y ãjag m̄y n̄en ù to: “inh m̄y n̄im,” he k̄y ag m̄y n̄imn̄i. Û ag t̄y ãjag t̄y n̄en ù m̄ãn k̄y ag m̄y: “inh m̄y isũ n̄im,” he t̄ũg n̄i. ³¹ ãjag t̄y ãjag mré ke ù to: “ti t̄y ěg m̄y tag han há tóg t̄i v̄ē,” he m̄ũ ra ěg hã tóg ti m̄y han ke m̄ũ,” he tóg.

³² “Û ag tóg ãjag to há n̄yťi. ãjag t̄y tag ag hã to há n̄yťin k̄y tóg t̄y n̄en ù t̄ũ t̄i ver. V̄enh kar ag v̄y ge n̄yťi gé. Û t̄y ãjag to há n̄yťi ěn ag to ag tóg há n̄yťi gé, v̄enh

kato, ù t̄y Topě v̄i m̄ranh m̄ũ ag v̄y tag han t̄i. Tag v̄y há n̄i, hã ra tóg t̄y n̄en ù t̄ũ n̄i ver. ³³ Û ag tóg ãjag m̄y v̄i há han t̄i. ãjag t̄y ěn ag hã m̄y v̄i há han k̄y tóg t̄y n̄en ù t̄ũ n̄i ver. Ge ag tóg n̄yťi gé, Topě v̄i m̄ranh t̄i ag. ãjag t̄y ag m̄y v̄i há han k̄y ag tóg ãjag m̄y v̄i há han m̄ũ gé, v̄enh kato. Há ti n̄i, hã ra tóg t̄y n̄en ù t̄ũ n̄i ver. ³⁴ Û ag v̄y, ãjag t̄y ag m̄y prestar hen k̄y ag tóg ãjag m̄y n̄im m̄ãn m̄ũ, ãjag t̄ũ ti. ãjag t̄y ag hã m̄y prestar he m̄ãn k̄y tóg t̄y n̄en ù t̄ũ n̄i ver. Topě v̄i m̄ranh t̄i ag v̄y ge n̄yťi gé. ãjag t̄y ag m̄y n̄im m̄ãn k̄y ag tóg ãjag m̄y prestar he m̄ãn m̄ũ sir, ãjag t̄ũ ti. Há ti n̄i, hã ra tóg t̄y n̄en ù t̄ũ n̄i ver.

³⁵ Ag j̄avo ù t̄y ãjag kato v̄asãnsãh m̄ũ ag to há n̄yťimn̄i, ha m̄ē. V̄enh kar m̄y v̄i há han kãn n̄i. V̄enh kar m̄y prestar he kãn n̄i, ag t̄y ãjag m̄y ãjag t̄ũ n̄im t̄ũ (hã) ra. K̄y ãjag tóg kanhkã tá venh ke m̄ũ, ãjag t̄y ũri n̄en han m̄ũ tag ri ke ti. Hã ki ãjag tóg t̄y ù t̄y kynhm̄y n̄i ěn kr̄é n̄yťi, ãjag t̄y ti ri ke han k̄y. Ti hã ne v̄enh kar m̄y v̄i há han kãn t̄i ver', ũn jykre kórég kar ag mré hã, ag t̄y ti m̄y: “Ěg m̄y tóg há t̄i,” he t̄ũ (hã) ra, ag t̄y v̄enh hã ki r̄ir há han m̄ũ (hã) ra tóg ag m̄y v̄i há han t̄i ver, Topě ti. ³⁶ V̄enh kar jagãgtãh kãn n̄i, ěg jóg ri ke. Ěg jóg t̄y v̄enh kar jagãgtãh kóm v̄enh kar jagãgtãh n̄i gé,” he tóg, Jesus ti.

Ěg t̄y kãnhmar ù to v̄i kónãh ke t̄ũ

(Mt 7.1-5)

³⁷ “Kãnhmar ù to v̄i kónãh t̄ũg n̄i, k̄y Topě v̄y ãjag to v̄i kónãh ke t̄ũ n̄i gé. Kãnhmar ù to: “kórég ti n̄i,” he t̄ũg n̄i, k̄y Topě v̄y ãjag to: “kórég ti n̄i,” henh ke t̄ũ n̄i gé. V̄enh kar m̄y v̄enh pãte fón n̄i, ke t̄ũ n̄i m̄ũ ra Topě v̄y ãjag m̄y v̄enh pãte fón ke t̄ũ n̄i gé. ³⁸ Ag m̄y n̄en ù há kar n̄imn̄i, k̄y Topě v̄y ãjag m̄y n̄en ù há kar n̄im ke m̄ũ gé sir, hã ra tóg ãjag m̄y ěn kãfór n̄im ke m̄ũ. ãjag m̄y n̄im mág han jé tóg ke m̄ũ, Topě ti. N̄im mág p̄e han jé tóg ke m̄ũ, n̄en ù há kar t̄y. H̄y, ge ti n̄i. ãjag t̄y ag m̄y n̄en ù há han k̄y Topě v̄y ãjag m̄y n̄en ù há han ke m̄ũ gé. ãjag t̄y ag m̄y n̄en ù kórég han k̄y tóg ãjag m̄y hã ri ke han ke m̄ũ gé,” he tóg, Jesus ti.

³⁹ K̄y tóg ag m̄y: “Û t̄y ki kagt̄ig ra t̄y ãjag pã'i n̄yťi sór m̄ũ tag v̄y ge n̄yñh m̄ũ, ha m̄ē,” he m̄ũ gé. K̄y tóg: “Ûn kyvó t̄y ũn kyvó ù m̄y: “s̄y ã p̄ere t̄ig ke v̄ē,” hen k̄y ag tóg ag m̄ũn k̄y kãgnó ki vár kãn ke m̄ũ. Ge ag tóg t̄i, ãjag pã'i ag. ãjag t̄y ũn ki kagt̄ig ag mré m̄ũn k̄y ãjag tóg m̄ũ kónãh kãn ke m̄ũ. ⁴⁰ Aluno pi(jé) ã professor kãfór n̄inh m̄ũ'. Ti t̄y kanhr̄n há han k̄y tóg kej̄en ã professor ri ke n̄inh m̄ũ, hã ra ti pi(jé) ti kãfór n̄inh m̄ũ'. ⁴¹ Jykre kórég mág ãjag tóg n̄yťi, hã ra ãjag régre jykre pãno s̄i ěn ãjag m̄y kórég n̄y'. ⁴² K̄y ãjag hã ne tóg ãjag régre ag m̄y: “s̄y ã m̄y ã jykre kórég kuryñh há tóg t̄i,” he t̄i', ãjag t̄y ãjag jykre pãno tãv̄i ěn kuryñh jãvãnh (hã) ra. Ke t̄ũg ra m̄y, ke t̄ũ n̄i m̄ũ ra ãjag tóg jykre régre n̄yťi. ãjag jykre kuryñh vén n̄i, kar ãjag tóg ãjag régre ag jykre kuryñh há han m̄ũ,” he tóg, Jesus ti.

Ka to comparação

(Mt 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ “Ha vé, ka há pi(jé) kanē kórég han tí. Ký ka kórég pi(jé) kanē há han tí gé. ⁴⁴ Ēg tý ti kanē ve ký ěg tóg: “ŭn kanē ko há ja vē,” henh ke mũ, ke tũ nĩn ký ěg tóg: “ŭn kanē ko vānh ja vē,” henh ke mũ. Sónh to ěg tóg pēnva vég tũ nĩgtĩ mýr’, kar ěg tóg vānh tý jóhó to uva vég tũ nĩgtĩ gé, ha mẽ. ⁴⁵ Ge tóg nýgtĩ, ěprā ke ag jykre ti. Ŭn jykre há vỹ nén ũ há kar to jykren tí, ti jykre kuryj nĩn ký. Ký tóg ěg mý tó há han tí gé sir. Ký ŭn jykre kórég vỹ ũ kórég kar to jykren tí, ti jykre pāno nĩn ký. Ký tóg ěg mý tó kónān tí gé sir. Hỹ, ge ti nýgtĩ. Ēg tý nén to jykren tí ěn kāmén ěg tóg tí mýr,” he tóg, Jesus ti.

Īn to comparação

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ “Ājag ne tóg inh mý: “Senhor’, Senhor’,” he tí. Hā ra ājag tóg isỹ ājag mý nén tó mũ ěn han vānh nýgtĩ. Ký tóg vēnhmý nỹ. ⁴⁷ Inh ki ge ký ājag nýgtĩ. Inh ví ki kanhró ājag tóg nýgtĩ. Ājag tý ki króm ký ājag tóg sir tag ri ke nýgtĩnh mũ, ha mẽ. ⁴⁸ Īn han mũ ri ke vē. Ŭ tóg, ti tý ĩn han jé tóg kũm tí, kã há tá. Kũm ký tóg pāro kri ĩn han mũ sir, pāro kri tóg ti nũna gunhgunh mũ sir. Ký vāhā goj tóg var mũ, ký tóg ĩn kri rũm ke mũ, goj var ti. Hā ra ĩn tóg jẽ nĩ. Ti kókég tũ tóg nĩ, goj var ti. Ti tý pāro kri jẽ hã ký tóg tar jẽ. Ge ti nĩ, ājag tý inh ví ki króm ký. ⁴⁹ Ājag tý inh ví ki króm tũ nĩn ký ājag tóg sir tag ri ke nýgtĩnh mũ, ha mẽ. Ŭ tóg ĩn han mũ gé, hā ra tóg jo kũm tũ nĩ, ti nũna vỹ jāvo krĩgmý nýgtĩ. Ký vāhā goj var vỹ ĩn kri rũm ke mũ sir, ký tóg kutẽ mũ sir, ĩn ti. Ký tóg mráj mũ sir, ha mẽ, ti nũna tý krĩgmý nýgtĩn ký. Ge ti nĩ, ũ tý inh ví jẽmẽ jāvānh ěn ti,” he tóg, Jesus ti.

Fóg tý capitão tý Jesus ki rã

(Mt 8.5-13)

7 Jesus tý ag kar kanhrān kãn kar tóg cidade tý Cafarnaum ra tí mũ. ² Tá fóg tý capitão tóg nĩ nĩ. Ti camarada tóg kaga nỹ nĩ. Vēnhmý tóg nỹ, ký capitão tóg: “ti hỹn ter mũ ha,” he mũ. Hā ra tóg ti mý ti fe ri ke nĩ, ti camarada ti, capitão ěn mý. ³ Hã ký tóg Jesus kãme mẽ ký Israel kófa ag jěgněg mũ, Jesus to, ag tý ti mý: “ti venh kãtĩg,” he jé. Jesus tý ti camarada tý há’ he jé tóg ti mý vēnh ví jěněg mũ, fóg tý capitão ěn ti. ⁴ Ký ag tóg Jesus tá junjun mũ, Israel kófa ěn ag. Ký ag tóg Jesus mý tó mũ. “Ā mý ti venh tĩg ke tũ nĩ?” he ag tóg mũ, Jesus mý. “Ŭn há vē. ⁵ Ēg povo to tóg há tãví nĩ, ti tý tý fóg (hã) ra. Ēg mý tóg ĩn han ja nĩ, ěg tý krēm Topẽ ví tó jafã ti, ti tý tý fóg (hã) ra,” he ag tóg mũ, Jesus mý, fóg tý capitão ěn to.

⁶ Ký Jesus tóg: “hej,” he mũ. Ký tóg ag mré tí mũ. Ký tóg ti ĩn kakó ki jun mũ. Ký capitão tóg ti mý vēnh ví jěně mãn mũ gé. Ā mré ke ag jěgněg tóg mũ, Jesus to. Ký ag tóg ti mý: “Senhor’,” he mũ. “Ti venh kãrānh ke tũ Ā něji nĩ, ti tý tý fóg nĩn ký,” he ag tóg. “Ā mýn hỹn jagy nỹ, Ā tý fóg ĩn kãki sãn ken ký, Judeu ag tý fóg ĩn sãn jāvānh nýgtĩn ký,” he ag tóg. ⁷ “Hã ký ti něji Ā venh

kãtĩg tũ nĩ gé, hā ra tóg Ā mý vēnh ví jěněg mũ. Ā ví pir ki ti camarada něji há’ henh mũ, Ā tý Ā ví tý ti tý há’ henh há nĩn ký,” he ag tóg. ⁸ “Ha vé, týn ji pã’i krēm ke nĩ gé, ký soldado ag něji tý ti krēm ke nýgtĩ gé. Hã kýn ji tóg pã’i jykre ki kanhró nĩ. Ti tý soldado ũ mý: “kutĩg,” hen kýn ji tí mũ, ti tý ti mý: “kunĩg,” hen kýn ji kãtĩ mũ gé. Ti tý Ā camarada mý: “tag han ra,” hen kýn ji han mũ. Ti ví týn ji ag jěgněg tí. Hã kýn ji ki kanhró nĩ. Ā ví tý Ā něji ti camarada tý há’ he há nĩ,” he ag tóg mũ, Jesus mý, capitão mré ke ag.

⁹ Ký tóg Jesus mý e tí, ti ví tag ti. Ký tóg Ā mré mũ tí ag mý ke mũ, ũn a ag mý, ti nón kãmũ ěn ag mý. Ký tóg ag mý: “Israel ũ pi(jé) ti ri ke nĩ,” ti tý tý fóg (hã) ra,” he mũ. “Ki kanhró tóg nĩ mýr, ký tóg inh ki rã ký jẽ. Ge ve ja tũ sóg nĩ. Há’ he ký ti nĩ ha, ti camarada ti,” he tóg, Jesus ti.

¹⁰ Ký ag tóg vỹnvỹn ke mũ, capitão ĩn ra, capitão tý ũn jěgněg mũ ag. Hā ra ti camarada ěn tóg há’ he ja nĩ sir, ag tý tá junjun mũ ra.

Jesus tý ũn ter mũ rĩn mãn

¹¹ Kãnhmar Jesus tóg tí mũ gé sir, ěn ki. Ký tóg cidade tý Naim ra tí mũ. Ti mré mũ tí ag tóg ti mré mũ mũ, ũn e a g ke gé. Ti nón ag tóg mũ mũ. ¹² Ký tóg cidade ěn fyr ki jun mũ, cidade to ró jãnkã ki. Ký ag tóg vēser va kãmũ nĩ, ha mẽ. Ti mýnh fi kósin pir vē mýr. TI panh tóg ter ja nĩ. Ký ũ tý hẽn ri ke fag vỹ fi mré mũ nĩ, cidade tá kãmũn ký. ag tý ti péjunh mũ vē, vēnh kej tá.

¹³ Ký Jesus tóg fi vég mũ, ký fi tóg ti mý jagtar nĩ. Ký tóg fi mý: “fỹ tũg nĩ,” he mũ. ¹⁴ Ký tóg vēser venh tí mũ, ký tóg tá jun ký ti męg mũ. Ký ũ tý ti va mũ ěn ag vỹ krỹg’krỹg’ he mũ. Ký Jesus tóg vēser mý: “kyrũ,” he mũ. “Nĩ ra, he sóg mũ Ā mý,” he tóg mũ, vēser mý, Jesus ti. ¹⁵ Ký tóg nĩ mũ (mýr) sir, ha mẽ, vēser ěn ti, ký tóg ví mũ sir, ũn ter ja ěn ti. Ký Jesus tóg ti mýnh fi mý ti fěg mũ.

¹⁶ Ký tóg vēnh kar mý e tí, ký ag tóg Topẽ to ví há han mũ sir. “Topẽ ví tó tí kãfór vỹ ěg ki jun,” he ag tóg mũ, “Topẽ vỹ ěg ve há han, hã ký tóg ti jěně,” he ag tóg mũ, Jesus to. ¹⁷ Ký ti vēme tóg vēnh kar kri rũm ke mũ sir, ga tý Judéia kar tá, ga kar ěn kãmĩ ke gé, Jesus tý ũn ter ja ěn rĩn mãn ja ti.

João Batista tý Jesus mý vēnh ví jěně

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Ēn kã João vỹ se ký jẽ nĩ, João Batista ti, ũ tý ag kygpég tí ti. Ký João mré mũ tí ag tóg ti mý tó kãn mũ sir, Jesus tý nén han mũ ti. ¹⁹ Ký tóg ti mý e tí. Ký tóg Jesus to: “Topẽ tý ũn jěněg mũ hã mý vỹ?” he mũ. Hã ký tóg Ā mré mũ tí régre ag jěgněg mũ, ag tý Jesus venh mũ jé, ag tý ti ki jẽmẽ jé, ti mý: “Ā hã mý?” he jé. “Ēg tý ũn jāvānh mũ mý tý Ā nĩ? Topẽ tý ũn jěněg mũ hã mý tý Ā nĩ? Ēg mý ũ jāvānh mãn ke tũ nĩ ha’, Ā pãte?” he sór ag tóg mũ, Jesus mý.

²⁰ Ký ag tóg Jesus tá junjun mũ. Ký ag tóg ti mý: “João Batista vỹ ěg jěgně, ěg tý Ā ki jẽmẽ jé,” he mũ. “Ā hã mý?” he tóg. Ēg tý ũn jāvānh mũ ěn hã mý tý Ā nĩ? Ēg

mý ũ jāvānh mǎn ke tū nī ha', ā pāte? he tóg, João ti, ā mý," he ag tóg mū, Jesus mý.

²¹ Hã ra Jesus tóg ũn kaga ag tỹ há' he mū, ag tỹ ti mré vīnh kāmū kỹ. Vēnh jagrē kórég pan tóg mū gé, kurā ēn kā. Ũn kyvó ag tỹ há' he tóg mū gé, ag kanē tỹ. ²² Kỹ tóg João mré mū ti ag mý: "Ha João mý tag tómnī, ha mē," he mū. "Ājag tỹ nén vég mū ta g tómnī, ājag tỹ nén mēg mū ti ke gé," he tóg. "Tag han inh tĩ, ha mē: ũn kyvó ag vỹ isugrīn ēvānh há nýtĩ ha. Ũn kǎnhgrī ag vỹ mū há han mū ha, ũn kónhgrī ēn ag. Ũ tỹ vēnh kaga kren vānh han mū ag krenkren han inh tĩ, ũ tỹ lepra han mū ag. Ũn kutu ag vỹ ēmē há nýtĩ ha. Ũn kǎgter mū ag vỹ rīnrīr mǎn gé. Ũn jagāgtar e ag vỹ Topē vī mēg mū ha ke gé, Topē tỹ tỹ ēg pǎ'i nīnh ke to. ²³ Kỹ tóg ti tỹ iso jykrén kónān tū nīn kỹ há' he mū. Kỹ Topē tóg ti ve há han mū sir. Tag tómnī, João mý," he tóg, Jesus ti. ²⁴ Kỹ João tỹ ũn jēgnēg mū ag tóg mū mū sir, João mý tó jé, mýr, ha mē.

João tỹ ũn jēgnēg mū ēn ag mū kar kỹ Jesus tóg ũn e ēn ag kanhrān mū sir, kỹ tóg ag mý João kāmén mū. "Ēmā tū ja ra ājag tóg mū ja nīgtĩ, João ve jé," he tóg. "Kỹ ti jykre hỹn ne ri ke nī, ājag mý? Kejēn kǎka tóg goj jagma krā tỹ man man ke tĩ. João jykre mý ājag mý tag ri ke tū nī? Hỹ, ri ke tū ti nī. ²⁵ Kỹ ti jykre hỹn ne ri ke nī ājag mý? Ti mý ājag mý ũn kur sīnvī ag jykre ri ke nī? Vó. Ũn kur sīnvī ag vỹ cidade mág tá nýtĩ, pǎ'i mág ĩn krēm, ũn jēn mág mū ag. Ag pi(jé) ēmā tūg ja mī mū tĩ. ²⁶ Kỹ ti jykre hỹn ne ri ke nī ājag mý? Ti jykre mý ājag mý Topē vī tó tĩ ag jykre ri ke nī? Hỹ, ri ke ti nī. Topē vī tó tĩ vē mýr, hã ra tóg Topē vī tó tĩ ag kǎfór kar nī, João ti. ²⁷ Topē vỹ João jēnē, ti tỹ ijo tīg jé. Hã kỹ tag tóg ti to rán kỹ nī, Topē vī ki, ha mē. "Ha vé, ā jo sóg ũ jēnēnh mū, ti tỹ vēnh kar tỹ há' he jé, ā tīg ken jo. Ag jyvēn jé tóg ke mū, kỹ tóg ēpry kure ri ke nī, ēmīn kurynh ri ke," he tóg, Topē vī tỹ rán kỹ nī ki, João to, ti tỹ ijo tīg ke tag to," he tóg, Jesus ti, ag mý. ²⁸ "Ki hã sóg tó mū, hã kỹ sóg ke mū, ha mū. Ēprā ke ag kǎfór kar ti nī, João ti, Topē vī tón ki. Ũ tỹ ga kri mū kǎfór kar ti nī. Hã ra ũ tỹ hēn ri ke ag tóg Topē tỹ tỹ ēg pǎ'i nī venh ke mū mýr. Ag tỹ venh ke mū (hã) ra ag tóg kāsir nýtĩ. Kỹ ũn kāsir ēn ag tỹ ēgno pē ēn tóg João mág kǎfór nīnh mū hã ra," he tóg, Jesus ti, João to.

²⁹ "Jo João vī mēg mū e ēn ag tóg João vī mē há han ja nīgtĩ, hã kỹ ag tóg Topē vī tag ti to: "ki hã ā tóg tó mū," he ja nīgtĩ, João tỹ ag mý nén tó ja to. Hã kỹ tóg ag kygpe ja nīgtĩ, João ti, ũ tỹ governo mý imposto tỹ jǎnkamy mǎg tĩ ag mré hã. ³⁰ Hã ra Fariseu ag tóg João vī jēmē jāvānh ja nýtĩgtĩ, Topē vī to professor ag ke gé. Hã kỹ ag tóg Topē tỹ ag mý nén han sór mū ēn tỹ ti mý nenh ja nīgtĩ gé. Hã kỹ João tóg ag kygpe ja tū nīgtĩ gé," he tóg, Jesus ti.

³¹ "Ūri ke ag vỹ ge nýtĩ gé, ha mē. ³² Gĩr ag ri ke ag tóg nýtĩ. Gĩr ag vỹ jagnē mré kanhinnhir mūgtĩ. Kỹ ag tóg ājag mré ke ag jé prēr tĩgtĩ, ag mré kanhinnhir jé. Kỹ ag tóg kejēn jū tĩ. "Ājag mý ēg tóg vākyn, kanhinnhir kỹ, hã ra ājag ne tóg vēnh gringrén jāvānh nýtĩ," he ag tóg tĩ, gĩr ag, jagnē mý. "Ājag tỹ vēnh gringrén jāvānh nýtĩn kỹ ēg tóg ón kỹ vēsýrēnh mū sir,

ēg kanhinnhir kỹ, hã ra ājag ne tóg ēg mré fỹ jāvānh nýtĩgtĩ gé," he ag tóg tĩ gé, ón kỹ jagnē to jū kỹ, gĩr ag. ³³ Gĩr tag ag ri ke ājag tóg nýtĩ, João to, iso ke gé," he tóg, Jesus ti. "João vỹ vākre ja nīgtĩ, jēn mág tū, kron tū. Kỹ ājag tóg ti to: "jagrē kórég tóg nī," he ja nīgtĩ, ti vākre to. ³⁴ Ti jāvó sóg vākreg tū nīgtĩ. Jēg sóg nīgtĩ, kron sóg nīgtĩ. Kỹ ājag tóg iso: "ti hã ne jēn mág tĩ," he tĩ. "Ti hã ne kronkron tĩ, ti hã ne governo mý imposto tỹ jǎnkamy mǎg tĩ ag to há nī, ti hã ne Topē vī mranh tĩ ag to há nī," he ājag tóg tĩ iso, ēprā ke fi kósin to. Kỹ João jykre tóg ājag mý kórég nī, ti vākre to, jāvó inh jykre tóg ājag mý kórég nī gé, inh vākreg tū to. ³⁵ Hã ra ēg tỹ ũ jykre tugnȳm kỹ ēg tóg ti jykre há ēn ki kanhró nýtĩ sir. Kỹ tóg tỹ Topē krē nī sir, kỹ ēg tóg ti ki Topē jykre ki kanhró nýtĩ sir, ti jykre há ēn tugrīn," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mý João kāmén hã vē.

Jesus tỹ Simão ĩn krēm jēg

³⁶ Kejēn Fariseu ũ tóg Jesus mý tó mū, ti tỹ ti mré jēn jé. Kỹ tóg tĩ mū, Fariseu ēn ĩn ra. Tá tóg ti mré jēg mū sir.

³⁷ Ti tỹ mré jēg nī ra ũ fi tóg ti ki jun mū, cidade tá ke ũ fi. Hã ra fi tóg mén ja e nī, Topē vī mranh kỹ. Jesus tỹ Fariseu ēn ĩn krēm jē mēg fi tóg mū, hã kỹ fi tóg garrafa va kǎtĩ mū. Garrafa kǎki tóg ēg tǎg jafā nī, nén ger há tỹ. Pó kupri tỹ tóg han kỹ nī nī, garrafa ēn, pó tǎnāj tỹ. ³⁸ Ēn va kǎtīg kỹ fi tóg ti pēn to jē nī sir. Hã ra Jesus tóg cama kri nỹ kỹ jēg mū. Ag jykre vē, ag tỹ nỹ kỹ jēn ke mū ēn ti. Kỹ fi tóg ti pēn to jē kỹ fỹ mū. Fi tỹ Topē vī mranh ja ēn tugrīn fi tóg fỹ mū. Kỹ fi tóg ā kanē var tỹ ti pēn kupég mū, kỹ fi tóg ā gǎnh tỹ ti pēn kykūg mū gé. Ti pēn ki nhun ke fi tóg mū gé. Kỹ fi tóg ti pēn tǎg mū sir, garrafa ki jē ēn tỹ.

³⁹ Kỹ Fariseu ēn tóg vég mū, ũ tỹ Jesus mý: "inh mré jēn kǎtīg," he ja ēn ti. Kỹ tóg to jykrén mū, ũn týtá fi to, Jesus to ke gé. "Ti tỹ tỹ Topē vī tó tĩ nī ra tóg fi ki kanhró nīnh mū vē," he tóg. "Hã ra tóg ki kagtīg nī ve nī. Ũn mén ja e fi vē mýr, Topē vī mranh fi tóg tĩgtĩ mýr, hã ra tóg fi tỹ ā pēn mē ēn kamēg tū nī, Jesus i," he tóg, to jykrén kỹ, Fariseu ēn ti.

⁴⁰ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nī. Kỹ tóg ti mý: "Simão'," he mū. "Sỹ ā mré vēmén ke vē," he tóg. Kỹ tóg ti mý: "ha tó," he mū sir, Jesus mý. ⁴¹ Kỹ tóg: "kejēn patrāo ũ tóg nīgtĩ," he mū. "Ti camarada régre ag tóg ti mý név(e) nýtĩ. Ũn név(e) ēn vỹ tỹ 500 (ke) nī, kar ũn név(e) vỹ tỹ 50 (ke) nī gé. ⁴² Hã ra ag tỹ ne tỹ kajām ke tóg tū tĩ, kỹ tóg ag mý tỹ tūg' he mū, ag név(e) tỹ, ag patrāo ti. Kỹ ti camarada tỹ hē nỹ hỹn ti to há kǎfór nī?" he tóg, Jesus ti, ti tỹ Simão ki jēmēn kỹ.

⁴³ Kỹ Simão tóg ti mý: "Ūn név(e) mág ja ēn hỹn tóg ti to há kǎfór nī," he mū. Kỹ Jesus tóg ti mý: "ki hã ā tóg tó mū," he mū. ⁴⁴ Kỹ tóg fi jé vīrīn ke mū sir, ũn týtá kórég ēn fi jé, kỹ tóg Simão mý: "ā mý fi vég mū?" he mū. "Ā kanē var tỹ fi tóg inh pēn kugpég mū, kar fi tóg ā gǎnh tỹ inh pēn kykūg mū gé," he tóg. "Fi jāvó ā tóg inh mý goj ven tū nī, isỹ inh pēn kugpe jé, sỹ ā ĩn kǎra rā kỹ," he tóg. ⁴⁵ "Inh ki nhun ke ja tū ā tóg nī, ā jāvó fi tóg inh pēn ki nhun ke mū, to fi krónh ke tū nī jāvó,"

he tóg. ⁴⁶ “Á pi(jé) inh gānh tåg ja nī, ā jāvo fi tóg inh pēn tåg,” he tóg. ⁴⁷ “Hā kŷ sóg ā mŷ tó mŷ. Topē vī mranh tŷ hēn ri ke han fi tóg. Hā ra tóg fi mŷ vēnh pāte fón kǎn mŷ sir, Topē ti, fi tŷ iso há tāvī nīn kŷ, sŷ tŷ fi fe nīn kŷ. Ū mŷ tóg kejēn vēnh pāte fón pir han tŷ, Topē ti, ū tŷ patrāo ki nēv(e) sī ēn ri ke mŷ. Kŷ ēn tóg ti to há sī nī gé sir, fi tŷ iso há tāvī jāvo,” he tóg. ⁴⁸ Kŷ tóg fi mŷ: “ā tŷ Topē vī mranh ja ēn tŷ sóg vēnh pāte fón mŷ,” he mŷ, Jesus ti.

⁴⁹ Kŷ ti mré jēg mŷ ag tóg to jykrén mŷ sir, ti vī to. Kŷ ag tóg jagnē mŷ ke mŷ. “Ti hā mŷ ēg tŷ Topē vī mranh kŷ vēnh pāte fón ke mŷ vŷ?” he ag tóg mŷ. “Topē hā ne vēnh pāte fón há nī, hā kŷ tóg ēg mŷ vēnhmŷ tŷ,” he ag tóg. ⁵⁰ Hā ra Jesus tóg fi mŷ ke mǎn mŷ. “Á tŷ inh ki rā kŷ sóg ā kren han mŷ,” he tóg. “Ha jatun mŷ tŷg,” he tóg, Jesus ti, ūn tŷtá kórég ja ēn fi mŷ.

Ūn tŷtá fag tŷ Jesus ki rŷr

8 Tag pāte Jesus vŷ cidade kar mī tŷg kǎn mŷ, ěmǎ kǎsir mī ke gé. Topē vī tó tóg tŷ mŷ. Ag mŷ tóg: “Topē tŷ tŷ ājag pǎ'i nī sór vē,” he mŷ. Kŷ ū tŷ 12 (ke) ag tóg ti mré mŷ mŷ. ² Kŷ ūn tŷtá fag tóg ti mré mŷ mŷ gé sir. Jesus tóg fag tŷ há' he ja nī. Ū fag tóg kaga ja nŷtŷgtŷ, kŷ ū fag tóg jagrē kórég ja nŷtŷgtŷ gé. Hā ra Jesus tóg fag tŷ hághá' he kǎn ja nī. Ū fi vŷ tŷ Maria fi nī, Madalena he mŷ tag fi. Jesus vŷ fi jagrē kórég pan ja nī, ū tŷ 7 (ke) vē, ha mē, fi jagrē kórég ag. ³ Kar ū fi vŷ tŷ Joana fi nī gé, Cuza prŷ fi vē, pǎ'i mág tŷ Herodes tŷ vég nī ēn prŷ fi vē. Kar ū fi vŷ tŷ Suzana fi nī gé. Kar ū fag vŷ ti mré mŷ mŷ gé, ti mŷ vējēn han jé. Ājag tŷ tŷ fag tóg ti mŷ vējēn han tŷ, kar ti mré mŷ tŷ ag mré hā.

Nén fy to comparação

(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Kejēn ūn e ag vŷ vēnh mǎn mŷ sir, ěmǎ tŷ hēn ri ke tá kǎmŷ kŷ. Jesus to ag tóg vēnh mǎn mŷ. Kŷ tóg ag kanhrānrān kŷ ag mŷ: “ū tŷ Topē vī tó tŷ vŷ ge nŷnh mŷ, ha mē,” he mŷ. ⁵ “Kejēn ū tóg trigo fy vāvām tŷ mŷ. Ti tŷ vāvām kŷ ti fy ū tóg ěpry kri, ěmīn kri vār mŷ, kŷ ag tóg ti sǎn mŷ, kŷ sēsŷ ag vŷ ko mŷ gé sir, jēsŷ tóg tŷ tŷg' ke mŷ sir. ⁶ Ti fy ū tóg pǎró kri vār mŷ. Kŷ tóg mur mŷ vē, hā ra tóg tóg mŷ sir. Ga tŷ sī nīn kŷ tóg goj ve ja tŷ nī, hā kŷ tóg tóg mŷ sir. ⁷ Ti fy ū tóg sónh kǎki vār mŷ. Kŷ sónh tóg ti mré mur mŷ, ti kri tóg rūm ke mŷ sir. Kŷ tóg ter mŷ sir, sónh kǎki. ⁸ Ti fy ū tóg ga há kri vār mŷ. Kŷ tóg mur há han mŷ, kanē há ke gé. Kanē tŷ 100 (ke) han tóg mŷ sir, ga há kri,” he tóg, Jesus ti. Kŷ tóg tag tó kar kŷ prēr mŷ. “!..Ū nŷgrēg nŷtŷ ag tŷ ki ěmēn jé..!” he tóg, prēr kŷ, Jesus ti.

Jesus tŷ nēn fy to comparação kǎmēn

(Mt 13.10-23; Mc 4.10-20)

⁹ Kŷ ti mré mŷ tŷ ag tóg ti ki jēmēg mŷ. “Ne to ke nē, trigo fy kǎme tag ti?” he ag tóg mŷ, Jesus mŷ. ¹⁰ Kŷ tóg ag mŷ: “ājag hā mŷ sóg Topē tŷ tŷ ēg pǎ'i nī ēn kǎmēn há han ke mŷ, ijo tó ja tŷ ēn ti,” he mŷ. “Hā ra sóg ū ag mŷ comparación tāvī han mŷ. Ag mŷ sóg tó há han ke

tŷ nī, ū tŷ ón kŷ mēg mŷ ag mŷ, kŷ ag tóg ājag tŷ vég mŷ ra ki kagtŷg nŷtŷ, ājag tŷ mēg mŷ ra ag tóg to jykrén tŷ nŷtŷ, kŷ tóg ag tŷ to jykrén ke tŷ tŷ,” he tóg.

¹¹ Kŷ tóg ag mŷ kǎmēn mŷ. “Nén fy kǎme vŷ ge nŷnh mŷ, ha mē,” he tóg. “Topē vī vŷ trigo fy ri ke nī. ¹² Ū ag tóg Topē vī jēmēg tŷ. Jēmē kar kŷ Japo tóg ag mŷ tŷ tŷg' he tŷ, Topē vī tŷ. Kŷ ag tóg sir ti ki ge tŷ nŷgtŷ, krenkren ke tŷ ag nŷgtŷ sir. Kŷ tóg ěpry ēn, ěmīn kri vār mŷ ēn ri ke nī, ēn ti. ¹³ Kar ū ag tóg pǎró kri vār mŷ ēn ri ke nŷtŷ gé. Mēg ag tóg tŷ vē, Topē vī ti. Kŷ ag tóg: “hej,” he mŷ. Ag mŷ tóg sér tŷ sir. Hā ra ag tóg tŷ nēn kré jāre tŷ ri ke nŷtŷ mŷr, ha mē. Mŷ sī han ag tóg mŷ, Topē mré. Nén ū jagy kutē kŷ ag tóg Topē tovānh mŷ sir, ag tŷ Topē vī mranh sór kŷ. ¹⁴ Kar ti tŷ sónh kǎki vār mŷ vŷ ge nŷtŷgtŷ gé. Topē vī mēg ag tóg tŷ gé. Hā ra ag tóg mŷ mŷ sir, ājag rānrāj nōn. Ōn kŷ ag tóg rico nŷtŷ sór mŷ, ājag rānrāj to. Hā to ag tóg krŷ kufy nŷtŷ. Nén kar to ēn ag tóg tŷ, kŷ tag hā ne ag mŷ há tŷ. Hā kŷ ag tóg Topē vī to jykrén mǎn tŷ nŷgtŷ sir. Hā kŷ ag tóg kanē há han tŷ nī gé sir. ¹⁵ Kar ga há kri vār mŷ vŷ ge nŷ gé. Jēmēg ag tóg tŷ gé, Topē vī ti. Kŷ ag tóg ājag fe tŷ ti ki rāg mŷ sir, ag tŷ ti vī ki króm jé. Kŷ ag tóg kanē há han mŷ sir. Komēr hā ag tóg kanē há han', han', he mŷ, ag tŷ nēn ū jagy vég mŷ ra,” he tóg. Ti tŷ ag mŷ ēg tŷ Topē tovānh ke tŷ kǎmēn hā vē, Jesus ti.

Lampião to comparação

(Mc 4.21-25)

¹⁶ Kŷ tóg ag mŷ: ēg tŷ lampião grug kŷ ēg pi(jé) kēj krēm fēg tŷ,” he mŷ. “Ēg pi(jé) cama krēm fēg tŷ gé', néj gru ti. Ti fēg jafā kri ēg tóg ti fēg tŷ. Kŷ vēnh kar tóg vég mŷ sir, ag tŷ ēg ĩn kǎra kǎgen kŷ. ¹⁷ Ge ti nŷ, sŷ ājag mŷ nēn tó mŷ kar ti. Ver ājag tóg to jykrén tŷ nŷgtŷ. Ājag tŷ vāhā to jykrén kǎn ke vē. Ver ājag tóg ki kagtŷg nŷtŷ. Ājag tŷ vāhā ki kanhrān kǎn ke vē,” he tóg. ¹⁸ “Hā kŷ jēmē há han nī. Ū tŷ to jykrén há han kŷ tóg ū to jykrén mǎn', ū to jykrén mǎn', henh ke mŷ. Ū tŷ inh vī to jykrén há han tŷ nīn kŷ tóg ti mŷ tŷg' he kǎn mŷ, ti tŷ nēn ū to jykrén mŷ kar ēn mré hā,” he tóg. Ti tŷ ag mŷ ēg tŷ ti vī to jykrén há han ke kǎmēn hā vē, Jesus ti.

Jesus mré ke pē fag

(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

¹⁹ Kejēn Jesus mŷnh fi vŷ ti venh kǎtŷ mŷ, ti jāvy ag mré. Hā ra fag tóg ti ki junjun tŷ nī. Ti pēnŷn tóg fór tāvī tŷ, hā kŷ ag tóg ti ki junjun tŷ nī, ti mŷnh fi mré hā. ²⁰ Kŷ ū tóg ti mŷ: “ā mŷnh fi vŷ re tá jē, ā jāvy ag mré,” he mŷ. “Fag tŷ ā venh kǎmŷ vē,” he tóg, Jesus mŷ. ²¹ Hā ra Jesus tóg ti mŷ: “mē,” he mŷ. “Hā ra ū tŷ Topē vī jēmēg mŷ fag vŷ inh mŷnh pē ri ke nŷtŷ, inh jāvy pē ri ke ke gé, ū tŷ Topē vī ki króm mŷ ag,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tŷ kóho tŷ tŷg' he

(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

²² Kejēn tóg canoa kǎra rā mŷ, ti mré mŷ tŷ ag mré. Kŷ tóg ag mŷ: “mŷ nŷ, goj nig kafā ū ra,” he mŷ. Kŷ ag tóg mŷ mŷ, canoa kǎmī. ²³ Ag mŷn ki Jesus tóg nŷr mŷ sir. Kŷ vāhā kóho jŷ tóg kraug he mŷ sir. Króg ke tóg

mũ sir, kóho ti. Ký goj tóg canoa kăki krém ke mũ. Ti făn sór tóg mũ sir. Ký tóg ag mý ag kăgter ha mẽ tí.
²⁴ Ký ag tóg ti rĩn mũ mũ. Ti mý ag tóg: "Senhor', Senhor', he mũ. "Ēg mý ěg kăgter ha mẽ tóg tí," he ag tóg ti mý. Ký tóg rĩr mũ sir. Ký tóg kóho mý ví mũ, goj mý ke gé, goj vóg nén ěn mý. Ký tóg krýg' he mũ sir, kóho ti. Katy' he tóg mũ sir.
²⁵ Ký tóg ag mý ke mũ. "Ajag tỹ ne jé inh ki ge há han tũ nĩ nẽ?" he tóg. Ký ag tóg kanẽ jur nýtĩ nĩ. Ag mý tóg e tí, ký ag tóg jagnẽ mý: "ti jykre tóg ěg mý e tí," he mũ. "Kóho mý tóg ví mũ, Ký tóg ki há ke mũ, kóho ti, goj ti ke gé," he ag tóg mũ, jagnẽ mý.

Jesus tỹ ùn jagrẽ kórég tỹ há' he (Mt 8.28-34; Mc 5.1-20)

²⁶ Kóho tỹ tũg' hen ký ag tóg Gerasa ag jamã tá junjun mũ sir. Goj nig kafã ù tá tóg nĩ, ga tỹ Galiléia to hã.
²⁷ Ký tóg canoa kăki kăkutẽ mũ, Jesus ti. Ký ù tóg ti kato tẽ mũ, cidade tá ke ù, hã ra tóg jagrẽ kórég tỹ hên ri ke nĩ. Si há tóg tí ha, ti jagrẽ e nĩ ti. Ký tóg kur tũ nĩ. Kato r tóg nĩ. Īn tũ ti nĩ gé. Vẽnh kej tá tóg jęgtĩ, pãró tỹ vẽnĥ kej tá.
²⁸ Ēn tóg Jesus kato tẽ mũ. Ký tóg ti krém mũg ke mũ. Prěr ký tóg: "!'..ã isý hẽ ri kenh mũ, Jesus'..!" he mũ. "!'..Kynhmý Topẽ kósín'..!" he tóg. "!'..Ă mý sóg to vĩnh mũ, ã tỹ inh vóg kónãn tũ nĩ jé..!" he tóg, prěr ký, ùn jagrẽ kórég ěn ti.
²⁹ Hã ra Jesus tóg Nén-Kórég mý: "ti ki pa jęg," he ja nĩ, hã ký tóg prěr mũ. Ti ki vĩrĩn ke', ti ki vĩrĩn ke' tỹ hên ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ, Nén-Kórég ag. Ký ti mré ke ag tóg ti se ja nĩgtĩ gé, ti mrĩnh ký, ferro tỹ, ti nĩgé, ti pẽn ke gé. Hã ra tóg ã se ja kykym kãn ja nĩgtĩ. Ký Nén-Kórég ag tóg ěmã tũg ja ra ti tĩn ja nĩgtĩ. Hã ký tóg vẽnĥ kej mũ tĩgtĩ, ùn jagrẽ kórég ěn ti.

³⁰ Ký Jesus tóg ti mý: "ã jiji hẽ ri ke tí?" he mũ. Ký tóg: "Mil," he mũ. Nén-Kórég tỹ hên ri ke ag tỹ tóg jagrẽ nĩ, hã ký tóg: "Mil," he mũ.

³¹ Ký ag tóg Jesus mý to ví mũ, Nén-Kórég ag, ti tỹ nũgme ra ag jęgnęg tũ nĩ jé, inferno ra.
³² Hã ra porco tỹ hên ri ke tóg tá jęg nýtĩ nĩ, pãnónĥ tá. Ký Nén-Kórég ag tóg Jesus mý to ví e han, ti tỹ ag mý: "ha porco ki ge jęg, ge ký," he jé. Ký tóg ag mý ke mũ.
³³ Ký ag tóg ěn ki kãpa mũ sir, Nén-Kórég ag. Porco ag ki ag tóg ge mũ sir. Ký porco ag tóg mer ki re mũ, rãn ki, goj nig ra. Goj ki ag tóg vár mũ sir. Nãgnãr ký ag tóg tũ' he kãn mũ sir.

³⁴ Ký ù tỹ porco ki rĩr tí ag tóg vég mũ. Ký ag tóg pétẽ mũ, cidade ra. Tá ag tóg kãmén mũ, ěmã kãsir mũ há ke gé.
³⁵ Ký tá ke ag tóg ra mũ kãn mũ, ag ví mẽg mũ ag. Ag tỹ nén ěn ve sór vẽ. Ra mũ ký ag tóg Jesus tá junjun mũ. Ký ag tóg ti vég mũ sir, ùn jagrẽ kórég ja ti. Nĩ tóg mũ ha, Jesus rã hã. Kur tóg nĩ ha, krĩ há tóg nĩ ha. Ký ag fe tóg jũrũn ke mũ sir.
³⁶ ù tỹ Jesus tỹ ti tỹ há' he mũ vég mũ ěn ag tóg kãmén kãn mũ sir, ù tỹ ùri ti venĥ kãmũ mũ ěn ag mý. ùn jagrẽ kórég tó ag tóg mũ, ag mý, Jesus tỹ ti han ja ti, porco kăgter ja ti ke gé.
³⁷ Ký tá ke ag tóg ti mý to ví mũ, Jesus mý, ti tỹ tá kăkutẽ jé. Gerasa tá ke kar ag tóg kanẽ jur nýtĩ, hã ký ag tóg ti mý: "ã tĩg ký tóg ěg mý há tĩnh mũ," he mũ. Ký tóg

canoa kãra rã ký tĩg sór mũ, ti mré mũ tí ag mré.
³⁸ Ký ùn jagrẽ kórég ja tóg ti mý to ví e han mũ, "nhỹ ã mré tĩg mũ," hen ký, Jesus mý. Hã ra Jesus tóg ti pẽre tĩg jãvãnh nĩ.
³⁹ "Ă jamã ra vỹn ké," he tóg ti mý. "Tá ag mý kãmén nĩ, Topẽ tỹ ã tỹ há' he ja tag ti," he tóg, Jesus ti. Ký tóg tí mũ sir, ùn jagrẽ kórég ja ti. Cidade kar mũ tóg tí mũ. Ag mý tóg kãmén mũ sir, Jesus tỹ ti tỹ há' he ja ěn ti.

Jesus tỹ Jairo kósín fi rĩn mãn (Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰ Ký Jesus tóg vỹn ke mũ, nig kafã ù ra. Ký tóg vẽnĥ e ěn mý sér tí, ag tỹ ti ven ký. Ti jãvãnh ja ag tóg nĩ, hã ký tóg ag mý sér tí, ag tỹ ti ven ký.
⁴¹ Ký vãhã ù tóg ti ki jun mũ, Jesus ki. Israel ag vẽnĥ kanhrãn jafã to pã'i vẽ, ti jyjyn hã vỹ: Jairo, he mũ. Ēn tóg Jesus krém mũg ke mũ, ã jakrĩ tỹ tóg jẽ mũ, ký tóg ti mý ví mũ, ti tỹ ti ĩn ra tĩg jé, Jesus ti.
⁴² Ti kósín pir fi vỹ kaga tãví nỹ, ký fi kaga tãví ěn vỹ fi tén sór mũ. Kri prýg tỹ 12 (ke) fi nĩ, Jairo kósín pir ěn fi. Ký tóg ti mré tí mũ, Jesus ti.

Ti tĩg ký ùn e ag tóg ti nón mũ mũ.
⁴³ Ký ag kã ù fi tóg ag pétẽm mũ. Kyvẽnĥ krýg tũ han ký fi tóg nĩ, prýg tỹ 12 (ke) ki. Hã ra ag tóg fi kaga tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ, ag tỹ fi kygtãg mũ ra, médoco ag.
⁴⁴ Ēn fi tóg ti nón ti kur mráj vóg mũ. Ký vėsýmér fi kyvẽnĥ tóg tũ' he mũ.
⁴⁵ Ký Jesus tóg: "ũ nỹ inh kur vóg?" he mũ. Hã ra vẽnĥ kar tóg: "inh hã tũ vẽ, inh hã tũ vẽ," he mũ. Ký Pedro tóg ti mý ví mũ, Jesus mré mũ tí ag kar ke gé. Ti mý ag tóg: "ã kur mẽ kãn ěg tóg, hã ra ã tóg: "ũ nỹ inh kur vóg?" he mũ," he tóg, Pedro ti, Jesus mý.
⁴⁶ Hã ra Jesus tóg: "vó," he mũ. "Ù tóg inh kur vóg," he tóg. "Inh kuprĩg tóg inh ki kãtére, hã ký sóg ki kanhrãn mũ," he tóg.
⁴⁷ Ký ùn týtã ěn fi tóg to jykren mũ sir. "Ti hỹn tóg inh vé," he fi tóg. Hã ký fi tóg jũrũn ke ký kãtĩ mũ. Jesus krém fi tóg mũg ke mũ. Ký fi tóg ti mý tó kãn mũ, vẽnĥ kar rĩnve. Ti mý fi tóg ã kaga ja ěn kãmén kãn mũ, fi tỹ ti kur vóg ja ěn ti ke gé, fi tỹ há' he ja ti ke gé. "Isý ã kur vóg ký sóg vėsýmér há' hé," he fi tóg, Jesus mý.
⁴⁸ Ký tóg fi mý ví há han mũ, Jesus ti. "Inh kósín'," he tóg. "Ă tỹ inh ki rã ký ã tóg há' hé. Ha tĩg, jatun mý. Há ã tóg nĩ ha," he tóg fi mý, fi han kar ký, Jesus ti.

⁴⁹ Ti tỹ ver fi mré vēmén jẽ ra ù tóg jun mũ, pã'i tỹ Jairo ěn ĩn tá. "Ă kósín fi hur ter," he tóg, pã'i mý. "Tũg ja fi tóg nĩ ha," he tóg, Jairo mý. "Hã ký ti mý: kunĩg, he mãn tũg nĩ, ti kutãn mãn tũg nĩ," he tóg.

⁵⁰ Hã ra Jesus tóg mẽg mũ, ký tóg ti mý: "mũmęg tũg nĩ," he mũ. "Inh ví hã kri fimnĩ, ký ã kósín fi tóg há' henĥ mũ," he tóg.
⁵¹ Ký ag tóg mũ ký ti ĩn tá junjun mũ sir, Jairo ĩn tá. Ký Jesus tóg ag tỹ ĩn kãra ge kamęg mũ. "Pedro vỹ ĩn ra rãnh mũ, inh mré, João ke gé, João kãke tỹ Tiago ke gé, gĩr fi panĥ ke gé, fi mýnh fi ke gé," he tóg, Jesus ti.
⁵² Hã ra ùn e fag vỹ tá nýtĩ nĩ gé, kygfỹ fag nýtĩ nĩ, vėsýrėnh ký, Ký Jesus tóg fag mý: "kygfỹ tũg ra," he mũ. "Fi pi(jé) ter mũ'. Fi nũr vẽ," he tóg.
⁵³ Hã ra fag tóg ti nyg mũ. Fi ter ki kanhró fag tóg nýtĩ, hã ký fag tóg ti nyg mũ. Hã ra Jesus tóg fag mý: "ha mũjęg," he mũ.

⁵⁴ Fag mün kar ký Jesus tóg fi nĩgē kǎgmĩg mũ, ký tóg prēr mũ sir. “!..Nĩ ra, já..!” he tóg, jamã hár(a). ⁵⁵ Ký fi kuprĩg tóg fi to vȳn ke mũ. Nĩ fi tóg mũ sir, mȳr, ha mẽ, ũn ter mũ ěn fi. Ký Jesus tóg fag mȳ tó mũ, fag tȳ fi mȳ vĕjĕn ven jé. ⁵⁶ Ký tóg fi han mũ fag mȳ e tǎvĩ tĩ sir. Hã ra Jesus tóg fag mȳ tó mũ, fag tȳ ũ mȳ tó tũg jé, fi rĩr mǎn ja tag ti. Hã ra tóg fi ter mũ ra fi rĩn, Jesus ti.

Jesus tȳ ã mré mũ tĩ ag jĕgnĕ

(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

9 Ký Jesus tóg ũ tȳ 12 (ke) ag jé prēr mũ, ti tȳ ũn vin mũ ěn ag, ag vĕnh mǎn jé. Ag vĕnh mǎn ký tóg ag tar han mũ sir, ag tȳ vĕnh jagrĕ kórég pan jé, ag tȳ ũn kagyga ag tȳ há' he jé gé. ² Ký tóg ag jĕgnĕg mũ sir, ag tȳ Topĕ tȳ tȳ ěg pǎ'i nĩ ěn kǎmĕn jé, vĕnh kar mȳ, ag tȳ ũn kagyga ag tȳ há' he kǎn jé gé. ³ Hã ký tóg ag mȳ ke mũ sir. “Ājag mün ký nĕn ũ ma mũ tũg nĩ, vǎtõ va mũ tũg nĩ, sacon ke gé, bolsa ěn, pǎo ke gé, jǎnkamy ke gé. Kur régre rĩnh tũg nĩ gé,” he tóg. ⁴ “Ājag tȳ ĩn ra ge mũ hã ki nũgnũr' hemnĩ, hã ki ājag tȳ kurã ki kǎpanh ke tá krȳg nĩ,” he tóg. ⁵ “Ag tȳ ājag mȳ: “kǎge jĕg ra,” he jǎvǎnh nĩn ký tá kǎpamnĩ. Tá kǎpa ký ājag pĕn hã kykũnhkũnh nĩ, ag tȳ to ki kanhrõ nȳtĩ jé sir, Topĕ tȳ ag tovǎnh ken ki,” he tóg, Jesus ti.

⁶ Ti tȳ ag jĕgnĕn ký ag tóg mũ sir, ũ tȳ 12 (ke) ag. Ēmã kar mĩ ag tóg mũ sir. Topĕ kǎmĕn ag tóg mũ mũ sir. ũn kagyga ag tȳ há' he kǎn ag tóg mũ gé sir, fag ke gé.

Jesus kǎme tȳ pǎ'i tȳ Herodes mȳ e

(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷ Ký pǎ'i mág tȳ governador tȳ Herodes vȳ mĕg mũ sir, Jesus tȳ nĕn han mũ ti. Ký tóg ti mȳ e tĩ. Ký ti tȳ ne to jykrĕn ke tóg tũ tĩ. Hã ra ũ ag tóg Jesus to: “João Batista vĕ,” he tĩ. “João hȳn tóg ã ter ký rĩr mǎn,” he ag tóg tĩ, Jesus to. ⁸ Jo ũ ag tóg ti to: “Elias vĕ,” he tĩ gé. “Tĩ hȳn vĕnh ven mǎn, vǎsȳ Topĕ vĩ tó tĩ ěn, Elias ti,” he ag tóg tĩ gé, Jesus to. Ký ũ ag tóg ti to: “vǎsȳ Topĕ vĩ tó tĩ ũ hȳn rĩr mǎn,” he tĩ gé. ⁹ Hã jĕmĕ tóg, Herodes ti, ký tóg to jykrĕn ký: “João mȳ vó?” he mũ, Jesus to. “Hã ra sóg João krĩ kym, ký tóg tũ' he mũ. Ký ũ nĕ, hȳn'?” he tóg. “Nĕn han vǎnh tȳ hĕn ri ke hyn han tóg huri. ũ nĕ, hȳn'?” he tóg. Herodes ti. Ký tóg kejĕn ti ve sór mũ, ti tȳ ti mȳ e tĩn ký, hã ra Jesus vȳ ti venh tĩ tũ nĩ.

Jesus tȳ ũ tȳ 5 mil (ke) ag jĕn

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Jo 6.1-14)

¹⁰ Kejĕn Jesus tȳ ũn vin mũ ag vȳ Jesus to vȳnvȳn ke mũ, ti tȳ ag jĕgnĕ ja ěn tá. Ti mȳ ag tóg kǎmĕn mũ sir, ag tȳ nĕn han ja ěn kar ti. Ký tóg ag mré vĕnh péju ký tĩ mũ, ěmã tȳ Betsaida ra, vyr mȳ ag mré vĕmĕn jé.

¹¹ Hã ra ũn e ěn ag tóg mĕg mũ, Jesus tĩg ti, ký ag tóg ti nón mũ mũ. Ag tȳ ti pétĕm ký tóg ag mȳ vĩ há han mũ, Jesus ti. Ag mȳ tóg kǎmĕn mũ, Topĕ tȳ tȳ ěg pǎ'i nĩ sór ti. Ag kǎmĩ ũn kagyga tȳ há' he tóg mũ gé, fag mré hã.

¹² Ti tȳ ag mȳ tó jĕ ki tóg rǎké nȳ sir, ký ũ tȳ 12 (ke) ag tóg Jesus to kǎmũ mũ. Ti mȳ ag tóg: “ã tȳ ag jĕgnĕnh há tóg tĩ,” he mũ, “ag tȳ ěmã kar mĩ mũ jé, pǎo com-

prar he jé, tá nũgnũr jé ke gé. Tag ki tóg ěmã tũ nĩ,” he ag tóg, Jesus mȳ. ¹³ Hã ra Jesus tóg ag mȳ: “vó,” he mũ. “Ha inhhã ag jĕn,” he tóg. Ký ag tóg ti mȳ: “hã ra vĕjĕn tóg ěg mȳ tũ tĩ,” he mũ. “Pǎo tȳ 5 (ke) hã vȳ ki nȳtĩ, pirã régre mré ke gé. Ēg mȳ ag jo comprar henh mũ vȳ, vĕjĕn ti?” he ag tóg, Jesus mȳ. ¹⁴ ũ tȳ mil tȳ 5 (ke) ag vĕ, ag tǎvĩ, fag mré tó tũ ra. Hã ra fag tóg tá e nȳtĩ gé, gĩr mré ke gé.

Ag tȳ ti mȳ ke ký Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mȳ: “ag mȳ tugtó, ag nĩgnĩ jé,” he mũ, “ag tȳ vĕnh nĩkrĕn jé, ũ tȳ 50 (ke) pǎte ũ tȳ 50 (ke) ũ pǎte nĩgnĩ jé,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mȳ. ¹⁵ Ký ag tóg ke mũ sir. Ký vĕnh kar tóg nĩgnĩ mũ sir. ¹⁶ Ký tóg pǎo tȳ 5 (ke) in gég mũ, pirã régre ěn mré. Ký tóg kanhkã ki ěvǎnh mũ, ký tóg Topĕ mré vĩ mũ sir. Ký tóg pǎo vĕnh kǎpópǎm mũ sir. Ký tóg ã mré mũ tĩ ag mȳ vin mũ, ag tȳ ũn e ěn mȳ vĕnh kǎpópǎm jé, pirã ěn mré hã. ¹⁷ Ký vĕnh kar tóg ko kǎn ký funfór mũ sir. Ký ag tóg ti ke ěn gég mũ. Kĕj tȳ 12 (ke) fǎn tóg, vĕjĕn mru ěn ti. Hã ký Jesus tóg pǎo tȳ 5 (ke) tȳ ũn e ag fónfǎn ja nĩgtĩ.

Pedro tȳ Jesus tó

(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Kejĕn Jesus tóg Topĕ mré vĩ mũ, ã pin ký. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré nȳtĩ nĩ. Ký tóg ag mȳ ke mũ. “Ag iso hĕ ri ke tĩ?” he tóg ag mȳ, Jesus ti. ¹⁹ Ký ag tóg ti mȳ: “ũ ag vȳ: João Batista vĕ, he tĩ, jǎvo ũ ag vȳ: Elias vĕ, he tĩ gé, jǎvo ũ ag vȳ: vǎsȳ Topĕ vĩ tó tĩ ũ vȳ rĩr mǎn, he tĩ gé, ã to,” he ag tóg, Jesus mȳ. ²⁰ Ký tóg ag mȳ: “ag jǎvo ājag hĕ ri ke tĩ, iso?” he mũ. Ký Pedro vȳ ti mȳ kǎmĕn mũ. “Tȳ ã Cristo nĩ, Topĕ tȳ ěg mȳ ũn jĕnĕg mũ ěn vȳ tȳ ã nĩ,” he tóg, Pedro ti, Jesus mȳ. ²¹ Ký tóg ti mȳ vĩ tar han mũ, Jesus ti, ag tȳ ũ mȳ tó tũ nĩ jé ver, ti tȳ tȳ Cristo nĩ ěn.

Jesus tȳ ã jagtar ke tó vén

(Mt 16.20-28; Mc 8.30-9.1)

²² Ký tóg ag mȳ kǎmĕn mũ. “Tȳ sóg ěprã ke fi kósin ěn nĩ,” he tóg. “Ījagtar jagy han ke vĕ,” he tóg. “Kófa ag tȳ iso: kórég ti nĩ, henh ke vĕ, Topĕ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i ag ke gé, Topĕ vĩ to professor ag ke gé. Ag tȳ isĕn ke vĕ. Kurã tǎgtũ tũg mũ ra sóg rĩr mǎn mũ hã ra,” he tóg, Jesus ti.

²³ Ký Jesus tóg vĕnh kar mȳ tó mũ. “Ājag tȳ inh mré kǎmũ ký tóg há tĩnh mũ,” he tóg. “Kȳ ājag jykre tovǎnh nĩ, ājag tȳ isũ tǎvĩ han jé. Ha vé, ag tȳ inh cruz tȳ inh kri fi ký sóg tĩg ke mũ, ag tȳ to isa ký isĕn jé, ha vemnĩ. Vĕnh nenh ke tũ sóg nĩ. Isȳ tag han ri ke han nĩ, kurã kar ki, ājag tȳ inh mré mũ sór nȳtĩn ký,” he tóg. ²⁴ “Ājag tȳ ājag jykre hã han sór ký ājag tȳ nũgme ki vár ke vĕ. Jǎvo ājag tȳ isugrĩn ājag jykre tovǎnh ký ājag krenkren ke vĕ, ājag kǎgter ke mũ (hã) ra. ²⁵ Ājag tȳ ga kri mün ký ājag tóg nĕn kar ganhar he sór mũ. Ký ājag kuprĩg vȳ vǎfor ke mũ. Ký tóg kórég nȳ sir, ājag rico tǎvĩ nȳtĩ ra. Ganho há venh ke tũ ājag tóg ke mũ, gen ký. ²⁶ Iso mȳ'āg tũg nĩ, inh vĩ to. Ājag tȳ ũri iso mȳ'āg ký sóg ājag to mȳ'āg ke mũ gé, inh kǎtĩg mǎn ken ký. Tȳ sóg ěprã ke fi kósin ěn nĩ. Sĩnvĩ ti nĩnh mũ, inh kǎtĩg mǎn ký, inh

jóg tỹ inh jēnēn kỹ, ti tỹ isỹ ũn mág han kỹ. Kỹ ti tỹ jēgnē jafá ag vỹ inh mré kāmũnh mũ gé, Topē tũ ag. Ēn kã sóg ājag to mỹ'āg ke mũ, ājag tỹ ũri iso mỹ'āg kỹ," he tóg. ²⁷ "Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Ājag kāmĩ ũ ag vỹ Topē tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ, ag ter ke to hã, tag ki ěg mré nỹtĩ ũ ag," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ vēnh ven ũ han

(Mt 17.1-13; Mc 9.2-8)

²⁸ Jesus tỹ tag tó kar kỹ kurã tỹ 8 (ke) vỹ tũg mũ. Kỹ tóg kejēn ag mỹ: "mũ nỹ, virmỹ," he mũ. Pedro mỹ tóg ke mũ, João mỹ ke gé, Tiago mỹ ke gé. Ag hã mré tóg tĩ mũ, pãnónh ra, Topē mré vēmén jé. ²⁹ Tá jun kỹ tóg Topē mré vỹ mũ sir. Kỹ tóg vãhã vēnh ven ũ han mũ, vēnh ven kupri han tóg mũ. Ti kur tóg kópréj nĩ, kókov tóg nĩ, ti kur ěn ti. ³⁰ Kỹ ũn régre ag tóg vãhã tá vēnh ven mũ sir. Kỹ ag tóg Jesus mré vēmén mũ sir. Moisés vĕ, Elias mré hã, ũn régre ěn ag. ³¹ Ag ve vỹ ti ve ri ke nĩ gé, Moisés mré Elias ti. Jesus mré ag tóg vēmén mũ, ti ter ken kãmén ag tóg mũ sir, ti tỹ Jerusalém tá ter ke mũ ěn ti.

³² Pedro ag mỹ tóg nũr há tãvĩ tĩ, ge ra ag tóg ag vég mũ sir, ag mỹ nũgnũr há (hã) ra. Hã kỹ ag tóg Jesus tỹ ag mỹ vēnh ven ũ han mũ ěn vég mũ sir, ti kókov ěn ti, ti mré vēmén mũ ag ke gé. ³³ Kỹ ũ tỹ Jesus mré vēmén kỹ nỹtĩ ag tóg mũ sór mũ sir. Kỹ Pedro tóg Jesus mỹ: "Senhor'," he mũ. "Tag ki tóg há nĩ," he tóg. "Ěg tỹ tag ki pãjó tãgtũ han kỹn hỹn há nĩnh mũ, ģ mỹ, Moisés mỹ, Elias mỹ ke gé," he tóg, Pedro ti. Hã ra tóg krĩ tũ nĩ, hã kỹ tóg pãjó tó mũ.

³⁴ Pedro tỹ ver ti mỹ vēmén kỹ kanhkã góg vỹ ag kri rũm ke mũ sir. Kỹ ag tóg kamĕgmĕg mũ, kanhkã góg ěn ti. ³⁵ Kỹ vēnh vĩ tóg mẽ há' he mũ, kanhkã góg ěn kãtá, kỹ tóg: "inh kósin hã vĕ," he mũ. "Inh fe pĕ hã vĕ," he tóg. "Ti vĩ jĕmĕ ra," he tóg, vēnh vĩ ti, Topē ti.

³⁶ Ag tỹ tag mẽ kar kỹ Jesus tóg ģ pir mỹ tá jĕ nĩ sir. Ti mré vēmén ja ěn ag ve mãn tũ ag tóg nĩ sir, Pedro ag. Kỹ ag tóg mũ mũ. Hã ra ag tóg ũ mỹ tó tũ nĩ ver, ag tỹ nĕn ve ja ti. Tỹ vēmén tũ ag tóg nĩ ver, ag tỹ kanhkã tá vēnh jykre ve ja ěn ti.

Jesus tỹ kyrũ jagrĕ kórég kutĕm

(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷ Tỹ vaj kỹ ag tóg pãnónh ěn tá kãre mũ, Jesus mré. Kỹ ag tóg ũ tỹ hĕn ri ke ag vigvég mũ sir. Jesus kato ag tóg kãmũ mũ. ³⁸ Kỹ vãhã ũ tóg ag kãmĩ prĕr mũ, ha mẽ. "!...Senhor..!" he tóg. "!...Inh kósin ve ra..! Inh kósin pir vĕ. ³⁹ Jagrĕ kórég ti nĩ, ha mẽ. Kỹ tóg kejēn ti kã vryrn ke tĩ, kỹ tóg prĕr tĩ, kỹ tóg ti ter tĩ han tĩ gé, kỹ tóg jãrãn mũ. Jãrãn kỹ tóg jũrũn' jũrũn' ke tĩ gé, kỹ tóg kejēn ti tovãnh mũ sir, komĕr hã, ti rỹj kar kỹ. ⁴⁰ Ā mré mũ tĩ ag mỹ sóg to vĩ mũ vĕ, ag tỹ ti jagrĕ kórég tag kutĕm jé, hã ra ag tóg ti tỹ hĕ ri ke tũ nĩ," he tóg, ti panh ti, Jesus mỹ.

⁴¹ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "ājag ne tóg inh ki ge há han tũ nĩgtĩ," he mũ. "Jykre pãno ājag nỹtĩ," he tóg. "Kysã tỹ hĕn ri ke ki inh hỹn ājag mré tĩ nĩ? Kysã tỹ hĕn ri ke ki inh hỹn ājag to fe tĩg nĩ?" he tóg. "Inh mỹ ti pére kãtĩg

nĩ," he tóg, Jesus ti, ti panh mỹ. ⁴² Kỹ ag tóg ti pére kãmũ mũ. Ti jun kỹ ti jagrĕ tóg ti kã vryrn ke mũ. Ti tỹ jũrũn', jũrũn' ke han tóg mũ sir. Kỹ Jesus tóg ti jagrĕ mỹ vĩ jũ han mũ, ti tỹ ti ki kãkutĕ jé. Hã ki tóg kyrũ ěn tỹ há' he mũ sir. Kỹ tóg ti panh mỹ: "té," he mũ sir.

⁴³ Kỹ tóg vēnh kar mỹ e tãvĩ tĩ. "Topē ne tóg tỹ ũn mág tãvĩ nĩ, ti jykre tóg há tãvĩ nĩ," he ag tóg mũ sir, ag tỹ Jesus tỹ nĕn han mũ to jykren kỹ.

Jesus tỹ ģ jagtar ke tó mãn

(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

Kỹ Jesus tóg ģ mré mũ tĩ ag mỹ: ⁴⁴ "ha mẽ há han," he mũ. "Ěprã ke fi kósin ěn vỹ jagtar nĩnh ke mũ. Inh hã vĕ," he tóg. "Ěprã ke ag vỹ ājag tỹ inh ki nĕn han sór mũ ěn han ke mũ," he tóg, Jesus ti. ⁴⁵ Hã ra tóg ag tỹ ti tỹ ģ ter ke kãmén tag to jykren tũ nĩgtĩ. Ag tỹ to jykren mũ ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. Kỹ ag tóg ājag tỹ ti ki jĕmĕ sór mũ ra ti kamĕg mũ gé, hã kỹ ag tóg ti mỹ: "ģ tỹ ne tó nĕ?" he tũ nĩ, Jesus mỹ.

Ũn mág

(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Kejēn Jesus mré mũ ag vỹ jagnĕ mỹ vĩ jũ han mũ. "Ěg kã ũ tỹ hĕ nỹ jagnĕ kãfór nĩ?" he ag tóg jagnĕ mỹ. Tag to ag tóg jagnĕ mỹ vĩ jũ han mũ. ⁴⁷ Hã ra Jesus tóg vég mũ, ag tỹ nĕn to jykren mũ ti. Kỹ tóg gĩr jé prĕr mũ, ti tỹ ti mré jĕ jé. ⁴⁸ Kỹ tóg ag mỹ tag tó mũ, ha mẽ. "Gĩr tỹ ge jĕ'yn nĩ, ti to há nỹtĩnĩ, isugnĩn," he tóg. "Ājag tỹ isugrĩn ti to há nỹtĩn kỹ ājag tóg iso há nỹtĩ gé sir. Ājag tỹ iso há nỹtĩn kỹ ājag tóg ũ tỹ inh jĕnĕg mũ to há nỹtĩ gé sir. Kỹ ājag tỹ ěgno kar vỹ tỹ ājag mág kãfór kar nĩnh mũ, ha mẽ, ājag tỹ tỹ ũn mág nỹtĩ sór kỹ. Tag to jykren nĩ," he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

Ũ tỹ ěg kato tĕ tũ ag

(Mc 9.38-40)

⁴⁹ Kỹ João tóg Jesus mỹ: "Senhor'," he mũ. "Ũ ve ěg tóg vēnh jagrĕ pan tĩ, ģ jiji tó kỹ, ěg tỹ ũn vég mũ ěn ti," he tóg, Jesus mỹ. "Hã ra tóg ěg mré tĩ tũ nĩgtĩ, hã kỹ ěg tóg ti mỹ: "vēnh jagrĕ kórég pan sór tũg nĩ," hé," he tóg, João ti, Jesus mỹ. ⁵⁰ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "ũ mỹ: "vēnh jagrĕ kórég pan tũg nĩ," he tũg nĩ," he mũ. "Ũ tỹ ěg kato tĕ tũ nĩn kỹ ěg mré ke vĕ sir," he tóg, Jesus ti, João mỹ.

Samaria tá ke ag tỹ Jesus mỹ: "kãrã ra," he sór tũ

⁵¹ Kejēn Jesus ter ke kurã tóg kakó nĩ sir. Kỹ tóg to jykren kỹ Jerusalém ra tĩg sór mũ, ag tỹ tá ti tĕn jé. Kỹ tóg tĩg kỹ ũ ag jĕgnĕg mũ, vēnh jo, ag tỹ ti jun ke tó jé, cidade kãsir tá. ⁵² Kỹ ag tóg mũ mũ, ag tỹ tón jé. Kỹ ag tóg cidade sĩ ũ ki jun mũ. Samaria tá ke ag jamã ũ vĕ. Tá ag tóg ti nũr ke ve sór mũ. ⁵³ Hã ra tá ke ag tóg ag mỹ nenh mũ. Ag mỹ ag tóg: "ājag tỹ hĕ ra mũ nĕ?" he mũ. Kỹ ag tóg: "Jerusalém ra," he mũ. Kỹ tóg ag mỹ kórég nĩ, hã kỹ ag tóg ag mỹ cama ven sór tũ nĩ. ⁵⁴ Kỹ Tiago tóg jũ mũ, João ke gé, Jesus mré mũ tĩ ag. Kỹ ag tóg Jesus mỹ: "Senhor'," he mũ. "Ěg mỹ tóg há nỹnh

mũ, ěg tŷ Topě mŷ: “kanhkā tá pí tŷ ag pŷn nŷ,” hen kŷ. Mŷ ā mŷ há nŷnh mũ?” he ag tóg. “Ěg tŷ Elias tŷ nén han ja ěn han há tóg tí,” he ag tóg, Jesus mŷ. ⁵⁵ Hã ra Jesus tóg ag jé vŷrŷn ke kŷ ag mŷ: “vŷ tŷg ra,” he mũ. “Topě jykre pijé, ājag tŷ nén han sór mũ tag ti. Inh pi(jé) ag tŷg sór mũ. Isŷ ag kren han sór vĕ jãvo, hã jé sóg kãtŷ mũ, inh, hã vŷ: tŷ sóg ěprã ke fi kósŷn ěn nŷ, he mũ,” he tóg, Jesus ti, ag mŷ. ⁵⁶ Kŷ ag tóg cidade ũ ra mũ mũ, tá nŷgnŷr jé sir.

Ěg tŷ Jesus mré mũnh ke (Mt 8.18-22)

⁵⁷ Ag mũnh kŷ ũ tóg Jesus mŷ: “sŷ ā mré tŷg há tóg tí,” he mũ. “Ā tŷ hĕn ra tŷg kŷ sóg ā mré tŷg ke mũ,” he tóg. ⁵⁸ Kŷ Jesus tóg ti mŷ: “hã ra tóg jagy tí,” he mũ. “Īn tŷ sóg nŷ. Mŷg vŷ kré nŷtŷgtŷ, jĕsŷ vŷ jagfe nŷtŷgtŷ gé, ag jãvo isŷ hĕ tá nŷr ke tóg tŷ tí. Tŷ sóg ěprã ke fi kósŷn ěn nŷ,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁹ Kŷ Jesus tóg kejĕn ũ mŷ: “mũ nŷ, inh mré,” he mũ. Hã ra tóg ti mŷ: “inh hŷn ver tŷg mũ ha, sŷ inh panh ter kŷ ga ki ti fón jé ver,” he mũ. ⁶⁰ Hã ra Jesus tóg ti mŷ: “vó,” he mũ. “Inh ki ge tŷ ag vŷ ā panh kej han mũnh mũ. Ā tŷ inhhã inh mré tŷg há tóg tí, ā tŷ Topě tŷ tŷ ěg pã'i nŷnh ke ěn kãmĕn jé,” he tóg ti mŷ, Jesus ti.

⁶¹ Kŷ ũ tóg ti mŷ ke mũ gé sir, Jesus mŷ. “Sŷ ā mré tŷg há tóg tí,” he tóg. “Hã ra sóg inh jamã ra tŷg sór mũ ver, sŷ inh mré ke fag mŷ isŷg ke tó jé,” he tóg, Jesus mŷ. ⁶² Kŷ Jesus tóg ti mŷ: “vó,” he mũ gé. “Ěg tŷ arado tŷ ga kŷm kŷ ěg pi(jé) vĕsŷjãm ěvãnh tŷ,” he tóg. “Ge ti nŷ, ā tŷ inh mré tŷg sór kŷ. Inh mré ā tóg tŷg mũ. Ā tŷ ā tŷ han sór tŷn kŷ ā tóg Topě tŷ tŷ ěg pã'i nŷ tá krŷg ke tŷ nŷ,” he tóg, Jesus ti, ũ tŷ ti mré tŷg sór mũ mŷ.

Ū tŷ 70 (ke) ag tŷ Jesus vŷ kãmĕn mũ

10 Kŷ Jesus tóg ũ ag vin mũ gé sir, ũ tŷ 70 (ke) ag. Kŷ tóg ag jĕgnĕg mũ sir, ag tŷ ti jo mũ jé. Ūn régre tŷn', ũn régre tŷn' he tóg. Ag mŷ tóg ke mũ, ag tŷ ěmã kar mŷ Topě kãmĕn mũn jé, cidade kar mŷ ke gé. Ag nón tóg ra tŷg sór mũ gé, Jesus ti. ² Kŷ tóg ag mŷ: “inh mŷ ag tóg ěkré ri ke nŷtŷ, ājag tŷ ũn mŷ tónh ke mũ ag,” he mũ. “Kejĕn ěg jakré tóg ěhé nŷgtŷ, hã ra ag pipir nŷtŷ, ũ tŷ krenh ke mũ ag. Kŷ ag tóg ājag tŷ krég mũ (hã) ra kre kãn tŷ nŷgtŷ sir. Ge ti nŷgtŷ, inh vŷ ti. Ūn e ag tóg inh ki ge sór mũ nŷ, hã ra ũ tŷ ag mŷ tónh ke tóg tŷ tí,” he tóg. “Hã kŷ Topě mré vŷmŷnŷ, ti tŷ ũ ag jĕgnĕn jé, ag tŷ ag mŷ tugtón jé, ti vŷ ti,” he tóg, Jesus ti, ā mré mũ tí ag mŷ.

³ “Ha mũjĕg. Ha vé, carneiro krĕ vŷ vĕnh jy nŷgãn ki kagtŷg nŷtŷ, mŷg tŷ ag mãn sór kŷ. Mé krĕ ěn ri ke ājag nŷtŷ, hã ra sóg ājag jĕgnĕg mũ, kŷ Topě vŷ ājag jy nŷgãn mũ,” he tóg. ⁴ “Kŷ ājag mũn kŷ saco ma mũ tŷg nŷ, bolso ěn, jãnkamy tŷ ke gé, pĕn né vĕnh kafã gé(g) mũ tŷg nŷ gé, pĕn to ró ěn. Kŷ ājag tŷ ũ ven kŷ ti mŷ: “ā mŷ há?” he tŷg nŷ gé. Jatun mŷ mũmŷnŷ,” he tóg.

⁵ “Kejĕn ājag tóg ěmã ũ tá junjun ke mũ. Kŷ ājag tŷ ĩn ũ ra ge kŷ tá ke fag mŷ: “Topě jé ājag ki rŷr, kŷ ājag jé jatun mŷ nŷtŷ nŷ, ěmŷnŷ fag mŷ,” he tóg, Jesus ti, ag mŷ. ⁶ “Kŷ tá ke ũ tŷ inh ki rã kŷ tóg jatun' he mũ sir, ti tŷ

tŷ Topě kósŷn nŷn kŷ. Tá ke ũ tŷ inh ki rã jãvãnh nŷn kŷ tóg jatun' he tŷ nŷ sir. Ti jãvo ājag tóg jatun' he mũ sir inhhã.

⁷ Īn ěn krĕm nŷgnŷrŷmŷnŷ, ājag tŷ kãra ge ja ěn krĕm. Fag tŷ ājag mŷ nén nŷm mũ ěn komnŷ gé. Ūn rãnhřãj han mũ ěn tóg ti kaja venh ke mũ, ti rãnhřãj kaja ti, hã kŷ ag tóg ājag jĕn ke mũ sir, vĕnh kaja jé. Īn ũ kãra ge tŷg nŷ, ěmã ěn tá. ⁸ Ājag tŷ ěmã ũ tá junjun kŷ ĩn pir krĕm nŷtŷmŷnŷ, tá ke ag tŷ ājag mŷ: “kãge ra,” hen kŷ. Ag vĕjĕn hã komnŷ. ⁹ Ūn kagyga ag tŷ há ěmŷnŷ. Ag mŷ: “Topě vŷ tŷ ājag pã'i nŷnh mũ, ũn ri,” ěmŷnŷ.

¹⁰ Kejĕn ěmã ũ tá ke ag tóg ājag mŷ: “kãge ra,” he jãvãnh nŷtŷnh mũ. Kŷ ěmã ěn fŷn rãm kŷ ag mŷ tag tómnŷ, ha mĕ: ¹¹ “ha vé, ěg pĕn nug hã kykŷnh ěg tóg mũ, ājag tŷ ěg kavĕnh tŷ nŷ jé,” ěmŷnŷ. “Ge ra ěg tóg ājag mŷ tó mũ, ěg tŷ ājag mŷ nén tónh kãmũ jan ki, hã vŷ: “Topě vŷ tŷ ěg pã'i nŷnh mũ, ũn ri,” he mũ,” ěmŷnŷ. “ěmŷnŷ ag mŷ,” he tóg, Jesus ti. ¹² “Ha mĕ, kurã tŷ ěgno ki ag tóg vĕsŷrĕnh ke mũ, ag tŷ ājag vŷ mĕ jãvãnh kŷ. Cidade tŷ Sodoma tá ke ag vĕsŷrĕnh kãfór han jé ag tóg ke mũ, kurã ěn kã, ha vemŷnŷ,” he tóg, Jesus ti, ag mŷ.

Jesus tŷ ũ ag mŷ vŷ kónãh (Mt 11.20-24)

¹³ Kŷ tóg: “sŷ cidade tŷ Corazim ki ke ag mŷ tag tó sór mũ, ha mĕ,” he mũ. “Kórĕg ve jé ājag tóg ke mũ,” he tóg. “Sŷ cidade tŷ Betsaida ki ke ag mŷ tag tó sór mũ gé, ha mĕ. Kórĕg ve jé ājag tóg ke mũ gé,” he tóg. “Ěg tŷ nén han vãnh tŷ hĕn ri ke hŷn han isóg ājag mŷ, mi-lagre tŷ hĕn ri ke, hã ra ājag tóg ājag jykre tovãnh sór tŷ nŷgtŷ,” he tóg. “Cidade tŷ Tiro tá, cidade tŷ Sidom tá sóg ěg tŷ nén han vãnh ěn hŷn han tŷ nŷ. Sŷ tá milagre hŷn han mũ ra ag tóg ājag jykre kórĕg tovãnh mũ vĕ, vãsŷ,” he tóg. “Ājag jykre pãno to ag jykřĕn ke mũ vĕ, kygfŷ ag mũ vĕ, ag mŷ ti e tŷnh mũ vĕ, sŷ ag mŷ tó mũ ra. Ag jãvo ājag tóg tovãnh sór tŷ nŷ, to jykřĕn sór tŷ pĕ nŷ,” he tóg, Jesus ti. ¹⁴ “Tiro tá ke ag vŷ vĕsŷrĕnh kãn ke mũ, kurã tŷ ěgno ěn ki, Sidom tá ke ag ke gé, ag jykre pãno to. Ag vĕsŷrĕnh kãfór han jé ājag tóg ke mũ jãvo, ha mĕ,” he tóg, Corazim tá ke ag to, Betsaida tá ke ag to ke gé.

¹⁵ Kŷ tóg: “sŷ cidade tŷ Cafarnaum ki ke ag mŷ tag tó sór vĕ, ha mĕ,” he mũ. “Ūri tóg ver ājag mŷ sér tŷ,” he tóg. “Kanhkã ve jé ěg tóg ke mũ,” he ājag tóg tí, ón kŷ. Hã ra ājag tóg nŷgme ki vãr ke mũ jãvo, inferno ki,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ā vŷ jĕmĕ jãvãnh mũ ag mŷ vi kónãh hã vĕ.

¹⁶ Kŷ tóg ā mré ke ag mŷ tag tó mũ. “Ū tóg ājag vŷ mĕ sór mũ, ha vemŷnŷ,” he tóg. “Kŷ tóg sir inh vŷ mĕg mũ gé, ti tŷ ājag vŷ mĕn kŷ. Ū tóg ājag vŷ mĕ sór tŷ nŷ, ha vemŷnŷ. Kŷ tóg inh vŷ mĕnh ke tŷ nŷ gé. Ti tŷ inh vŷ mĕnh ke tŷ nŷn kŷ tóg ũ tŷ inh jĕnĕg mũ ěn vŷ mĕnh ke tŷ nŷ gé sir, Topě vŷ ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ā mré mũ tí ag mŷ tón hã vĕ, ag tŷ ti vŷ kãmĕn mũ jé, kór há mŷ, kuvar há mŷ.

Kŷ ag tóg sir mũ mũ, ũ tŷ 70 (ke) ěn ag.

Ū tỹ 70 (ke) ag tỹ Jesus to vỹnvỹn ke

¹⁷ Kejẽn ag tóg ti to vỹnvỹn ke mũ, kỹ ag tóg ti mỹ vĩ sér han mũ sir. "Senhor'," he ag tóg mũ. "Vẽnh jagrẽ kórég ag vỹ ẽg vĩ ki han tĩ. Ẽ jiji tó kỹ ẽg tóg ag mỹ vĩ tĩ, kỹ ag tóg ki hã han tĩ," he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

¹⁸ Kỹ tóg ag mỹ: "vãsỹ inh Japo vé, ti tỹ kanhkã tá kãtère kỹ," he mũ. "Ti fĩn rãm sóg, hã kỹ sóg ti fón. Ta tỹ kómkóm ke ri ke nĩ ja ti nĩ, ti kutẽ ja ẽn ti. ¹⁹ Ti kri ke vỹ tỹ inh nĩ. Ha vé, ăjag to sóg vãsãn mũ, pỹn tỹ ăjag kókén tũ nĩ jé, ăjag tỹ ti sãn mũ ra, pỹn kakrã ke gé, Nén-Kórég kar ag ke gé. Ū vỹ ăjag kókén ke tũ pẽ nĩ gé. ²⁰ Hã ra tag to mỹ há nỹtĩ tũg nĩ ver. Tag vỹ tỹ nén ũ tũ nĩ ver. Vẽnh jagrẽ kórég vỹ ăjag vĩ han, vẽnũ kuprĩg ke gé. Hã ra tag to mỹ sér nỹtĩ tũg nĩ. Nén ũ vỹ há pẽ nĩ, kỹ tag hã to mỹ sér nỹtĩmĩ. Ẽjag jyjy vỹ ránrán kỹ nỹtĩ, Topẽ livron ki, kanhkã tá, ăjag tỹ kanhkã tá junjun jé. Kỹ tag hã to mỹ sér nỹtĩmĩ," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ũn kãsir ag to há

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Kỹ tóg Jesus mỹ sér tĩ, hora ẽn kã. Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ tóg ti mỹ sér tĩ: "jóg'," he mũ. "Tỹ ă tóg kanhkã tãn ag kãfór kar nĩ, kar ă tóg tỹ ẽprã ke ag kãfór nĩ gé," he tóg. "Inh mỹ tóg há tĩ, ă tỹ nén han mũ ti. Ū tỹ: "ki kanhró mág inh nĩ," he mũ ag mỹ ă tóg ă jykre ven ja tũ nĩ. Ag mỹ ă tóg kãmén ja tũ nĩ. Ū tỹ gĩr ri ke ki kagtĩg ag hã mỹ ă tóg ven ja nĩ, ă jykre ti," he tóg. "Hỹ, hã vẽ. Ẽ tỹ nén to jykrén mũn hã vẽ, hã kỹ ă tóg ag hã mỹ ă jykre ti nĩm. Hã ra tóg há tãvĩ nĩ, jóg'," he tóg, Jesus ti. ²² Kỹ tóg ă mré mũ tĩ ag mỹ: "inh jóg tóg inh mỹ tovãnh kãn, ă tỹ nén han ja kar ti," he mũ. "Kỹ ũ pi(jé) ti kósin ki kanhró nĩ. Inh jóg ne inh ki kanhró nĩ. Kỹ ũ pi(jé) inh jóg ki kanhró nĩ gé. Inh hã ne ti ki kanhró nĩ, isỹ tỹ ti kósin nĩn kỹ. Hã ra sóg ăjag mỹ ti kãmén jé kãtĩ mũ, inh jóg ti. Isỹ tag to ũn kuprẽg mũ ag hã mỹ sóg ti kãmén tĩ, inh jóg ti," he tóg, Jesus ti.

²³ Kỹ tóg ă mré mũ tĩ ag mỹ nén ũ kãmén mũ gé. Vyr-mỹ tóg ag mỹ ke mũ, kỹ tóg: "ăjag hã ne vég mũ', Topẽ jykre ti, hã kỹ Topẽ tóg ăjag ve há han mũ," he mũ.

"Sér pẽ ti tĩ, ũ tỹ ti jykre vég mũ ag mỹ," he tóg, Jesus ti. ²⁴ "Ki hã sóg tó mũ, ha mẽ. Ū tỹ hẽn ri ke ag vỹ inh ve sór tãvĩ ja nỹtĩgtĩ, vãsỹ, ăjag tỹ ũri nén vég mũ tag ti. Hã ra ag tóg inh mur ken jo kãgter kãn. Topẽ vĩ tó tĩ ag ja vẽ, pã'i mág ag ja vẽ, hã kỹ ag tóg ăjag tỹ nén vég mũ ve sór tãvĩ ja nỹtĩgtĩ. Hã ra ag tóg ve ja tũ nĩ, mẽ ja tũ ag tóg nĩ gé, ăjag tỹ ũri nén mẽg mũ ti. Ẽjag hã ne mẽg mũ inhhã'," he tóg, Jesus ti, ti mré mũ tĩ ag mỹ.

Samaria tá ke to comparação

²⁵ Kỹ vãhã Topẽ vĩ to professor ũ vỹ ag kãmĩ jẽgnẽ mũ, kỹ tóg Jesus ki jẽmẽ sór mũ. Ti tỹ ón kỹ ti vĩ mẽ sór vẽ, hã kỹ tóg ti mỹ: "Senhor'," he mũ. "Inh hỹn hẽ ri kenh mũ, isỹ rĩr krỹg ja tũ ve jé?" he tóg, Jesus mỹ.

²⁶ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "ne nỹ hỹn rán kỹ nĩ, Topẽ vĩ ki?" he mũ. "Topẽ jykre tỹ ne han jé ă ke mũ hỹn?" he tóg. "To ke há ă tóg nĩ, ha inh mỹ tóg," he tóg.

²⁷ Kỹ tóg ti mỹ: "Topẽ vỹ tỹ ă kri ke nĩ, kỹ ti hã to há nĩmĩ, ti ki rã há han nĩ, ti to jykre pir nĩmĩ, ti to tar nĩmĩ, ti mỹ ă tỹ nén han mũ kar ẽn han nĩ, ha mẽ. Kỹ ă régre kar ki rĩr nĩmĩ gé, ă tỹ vẽnũ ki rĩr há han ri ke. Topẽ tỹ nén tón hã vẽ," he tóg, Topẽ vĩ to professor ti.

²⁸ Kỹ Jesus tóg: "hỹ," he mũ. "Ki hã ă tóg tó mũ," he tóg. "Tag han ra, kỹ ă tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ," he tóg.

²⁹ Hã ra tóg ti mỹ há tũ nĩ, Jesus vĩ tag ti, hã kỹ tóg ti mỹ: "kỹ ũ nỹ tỹ inh régre nĩ?" he mũ.

³⁰ Kỹ Jesus tóg ti mỹ tag tó mũ, ha mẽ. "Kejẽn ũ tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg Jerusalém tá kãtĩg kỹ Jericó ra tĩ mũ. Ẽpry jagma, ẽmĩn jagma ũn jykre kórég ag tóg ti jo vãjig mũ, bandido ag. Kỹ ag tóg ti kãgmĩ kỹ ti kur kunũg mũ. Ti mrãnmrãn ag tóg mũ. Ti tén kren ag tóg mũ, kỹ ag tóg hã ki ti tovãnh kar mũ mũ sir, ti tũ mãn kãn kỹ. Kỹ tóg tá nỹ nĩ sir.

³¹ Ti tỹ tá nỹ ra ũ tóg ẽpry ẽn jagma kãtĩ mũ gé. Topẽ tũ ki rĩr tĩ ũ vẽ. Ti vég tóg mũ, ũn vēsỹrẽnh kỹ nỹ ẽn ti, hã ra tóg ti venh rã tũ nĩ. Ẽmĩn jagma tóg tĩ mũ.

³² Kỹ vãhã Levi krẽ ũ tóg ẽpry jagma kãtĩ mũ gé. Tá jun kỹ tóg ti vég mũ gé, hã ra tóg ti venh rã tũ nĩ gé. Ẽmĩn jagma tóg tĩ mũ gé sir.

³³ Kỹ vãhã Samaria tá ke ũ tóg ẽpry jagma kãtĩ mũ gé. Kỹ tóg tá jun mũ, kỹ tóg ti vég mũ. ³⁴ Kỹ tóg ti venh rã mũ inhhã. Ti kygtãg tóg mũ sir, azeite tỹ, vinho tỹ ke gé, ti mỹ to tĩn kỹ. Ẽ kur tỹ tóg ti pãg mũ sir. Kỹ tóg ă mẽg kri ti nĩm mũ, ă tỹ ti ma tĩg jé. Hã kỹ tóg ag tỹ ĩn krẽm nũr jafã tá jun mũ sir. Kỹ tóg tá ti ki rĩr mũ.

³⁵ Tỹ vaj kỹ tóg tĩg mãn sór mũ, hã kỹ tóg ũ tỹ ĩn ki rĩr mũ ẽn mỹ jãnkamy régre vin mũ, kỹ tóg ti mỹ: "ti ki rĩr há han," he mũ. "Jãnkamy tag tỹ ă mỹ tá krỹg tũn kỹ sóg ă mỹ kajãm mãn mũ, sỹ vỹn ken kỹ," he tóg. "Kajãm kãn jé sóg ke mũ, sỹ vỹn ken kỹ," he tóg, Samaria tá ke ẽn ti. Ti tỹ ũn kaga ki rĩr mũn hã vẽ," he tóg, Jesus ti.

³⁶ Kỹ tóg: "kỹ ũn tãgtũ ag vỹ ti ve ja nĩ. Ag kã ũ tỹ hẽ nỹ tỹ ti régre ja nĩ, ag tỹ ũn vóg kónãn ja ẽn régre? Ha to jykrén (ke)ma'," he tóg, Jesus ti, Topẽ vĩ to professor ẽn mỹ.

³⁷ Kỹ ũ tỹ ti ki jẽmẽg mũ ẽn tóg ti mỹ: "ũ tỹ ti jagãgtãn mũ ẽn vỹ tỹ ti régre ja nĩ," he mũ.

Kỹ Jesus tóg ti mỹ: "hỹ, tó há han ă," he mũ. "Kỹ ẽn ri ke han nĩ. ũn vēsỹrẽnh mũ ag jagãgtãn kãn nĩ, ti ri kén," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ũ tỹ ón kỹ ti ki jẽmẽg mũ mỹ tón hã vẽ.

Jesus tỹ Maria mré Marta fag venh tĩg

³⁸ Kejẽn ag tóg mũ mũ, Jesus ag, kỹ ag tóg ẽmã sĩ ũ ki junjun mũ. Tá ũ fi tóg nĩ nĩ, fi jijin hã vỹ: Marta, he mũ. Ẽn fi vỹ Jesus mỹ: "inh ĩn kãra ge jẽg, ăjag tỹ ẽg mré nỹtĩ jé," he mũ.

³⁹ Kỹ fi jãvy fi vỹ nĩ gé, hã vỹ: Maria, he mũ. Kỹ Maria fi vỹ Jesus mré nĩ nĩ, ti vĩ jẽmẽ jé. ⁴⁰ Hã ra Marta fi vỹ rãnrãj (ka)mẽ nĩ, Jesus ag mỹ vỹjẽn han jé. Jãvo Maria fi tóg nĩ nĩ.

Kỹ Marta fi tóg Jesus mý: "Senhor'," he mũ. "Rãnhrãj mág han tí sóg nĩ, hã ra fi tóg nĩ nĩ. Fi mý ké, fi tỹ inh mré vễjẽn ki rĩr jé," he fi tóg mũ.

⁴¹ Hã ra Jesus tóg fi mý: "krĩ kufy ã tóg nĩ, nén ù tũ to, hã ra fi tóg inh vĩ jẽmẽg nĩ nĩ," he mũ, Marta fi mý. "Vễjẽn to vễnh kutãn tũg nĩ. ⁴² Nén ù pir hã ne há nĩ, hã vĩ: inh vĩ, he mũ. Maria fi vĩ inh vĩ hã jẽmẽ sór mũ, kỹ sóg fi mý: "ha nén ù han," he jãvãnh nĩ. Nén ù há kuprẽg fi tóg, fi tỹ inh vĩ mẽ sór kỹ," he tóg, Jesus ti, Marta fi mý.

Ëg tỹ Topẽ mré vễmẽn

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

11 Kejẽn tóg Topẽ mré vĩ mũ, Jesus ti, ẽmã ù tá nĩ kỹ. Ti tỹ Topẽ mré vễmẽn kar kỹ ti mré mũ tí ag tóg ti mré vĩnh kãmũ mũ. Kỹ ag tóg ti mý: "Senhor'," he mũ. "Ëg kanhrãn nĩ, ẽg tỹ Topẽ mré vĩ há han jé. João vĩ ã mré mũ tí ag kanhrãn. Ge ki ẽg kanhrãn nĩ gé," he ag tóg, Jesus mý.

² Kỹ tóg ag kanhrãn kỹ ag mý:

"Topẽ mré vĩ kỹ tag tómnĩ, ha mẽ," he mũ.

"Ëg jóg mág, ã jyyj tó ẽg tóg tí.

Kỹ vễnh kar jé ã tỹ tỹ ùn mág nĩ vé.

Ëg jé kãnhmar ã tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ vé.

³ Ëg mý ẽg jẽn ti nĩm, kurã kar ki, ẽg tỹ kurã kar ki ko tí ẽn.

⁴ Kỹ ẽg mý vễnh pãte fón nĩ, ẽg tỹ ã vĩ mranh ja ti, hã jé ẽg tóg ẽg tỹ jagnẽ to jũ tỹ jagnẽ mý vễnh pãte fón ke mũ gé.

Kỹ ẽg tỹ ã vĩ mranh sór kỹ ẽg kren han nĩ, ẽg tỹ mranh tũ nĩ jé," hemnĩ," he tóg, Jesus ti.

⁵ Kỹ tóg ag mý ẽg tỹ Topẽ mré vễmẽn tí ẽn kãmẽn mãn mũ. Kỹ tóg ag mý: "kejẽn ù tóg nĩgtĩ," he mũ. "Kuty si há tá tóg ã régre ãn ki jun mũ. Kỹ tóg ti mý: "régre'," he mũ. "Inh mý ẽmĩ tãgtũ nĩm, sỹ kar ã mý ti ri kén kỹ nĩm jé," he tóg. ⁶ "Inh mré ke ù vĩ jun. Kór há tá tóg kãtĩg, kuvar há tá. Hã ra sỹ ti mý ne han ke tóg tũ tí," he tóg, ã régre mý.

⁷ Kỹ ti régre tóg ti mý: "hã ra sóg nũr nỹ nĩ," he mũ. "Kar inh krẽ tóg inh mré nũgnũr nỹtĩ gé. Jãnkã vĩ nĩfẻnh kỹ jẽ nĩ. Hã kỹ tóg inh mý vễnhmỹ tí, inh nĩnh ke mũ ra, sỹ ã mý ẽmĩ nĩm jé. ù ki jãvãnh," he tóg ti mý.

⁸ Hã ra tóg sir to vĩ mãn', to vĩ mãn' he mũ. Hã kỹ tóg nĩ kỹ ti mý nĩm mũ sir, ti tỹ ti mý ẽmĩ to vĩ mũ ti. Ti régre vễ, ù tỹ ti mý to vĩnh kãtĩ mũ ti. Ge ra tóg ti mý nĩm ke tũ nĩ vễ, ti tỹ tỹ ti régre ra. Ti tỹ ti mý to vĩ mãn', to vĩ mãn' he tugrĩn tóg sir ti mý nĩm mũ jãvo. Ëg tỹ Topẽ mré vĩ ri ken hã vễ," he tóg, Jesus ti.

⁹ "Ha mẽ, sỹ ãjag mý nén tó mũ tag ti. Topẽ mý nén kar to vĩmĩnĩ, kỹ tóg ãjag mý han mũ sir. ãjag tỹ ti mý nén ù to vĩ mũ ẽn jãvãnh nĩ, kỹ ãjag tóg venh ke mũ sir. Ti mré vĩ kỹ ẽg tỹ ti jãnkã tỹ tórón tórón ke ri ke han nĩ, kỹ tóg ãjag mý ti róm ri ke han mũ, ti tỹ ãjag mý ãjag tỹ nén to vĩ mũ ẽn han kỹ. ¹⁰ Hỹ, hã vễ. ãjag tỹ ti mý nén to vĩnh kỹ tóg ãjag mý han mũ. ãjag tỹ ti jãvãnh kỹ ãjag tóg venh ke mũ. ãjag tỹ ẽg tỹ jãnkã tỹ tórón tórón ke ri ke han kỹ tóg ãjag mý ti róm ri ke han mũ.

¹¹ Kejẽn ãjag kósın tóg ãjag mý pirã to vĩ mũ. Kỹ ãjag

pi(jé) ti mý pỹn nĩm ke mũ'. Pirã hã nĩm jé ãjag tóg ke mũ. ¹² Kejẽn tóg ãjag mý garĩnh ovo to vĩ mũ, ãjag kósın ti. Kỹ ãjag pi(jé) ti mý pỹn kakrã nĩm ke mũ'. Garĩnh ovo hã nĩm jé ãjag tóg ke mũ. ¹³ Jykre pãno ãjag nỹtĩ. ãjag jykre pãno (hã) ra ãjag tóg ãjag krẽ mý nén ù há nĩm tí. Ge ti nĩ gé, ãjag tỹ Topẽ mý nén ù to vĩnh kỹ. Nén ù há hã nĩm jé tóg ke mũ. Hã ra tóg ãjag kãfór han tí, ẽg jóg tỹ kãnhkã tá nĩ ti. ãjag tỹ ti mý to vĩnh kỹ tóg ã kuprĩg tỹ ãjag jãgrẽ han ke mũ mýr, Topẽ ti," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Topẽ jykre hã han kỹ tar nĩ

(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴ Kejẽn tóg ùn jãgrẽ kórég mý ti jãgrẽ kutẽm mũ. Ti vĩ vễnh han ja tóg nĩ, ti jãgrẽ ti. Jesus tỹ ti kutẽm kar tóg vĩ há nĩ sir. Kỹ tóg vễnh kar mý e tí sir, ag mý tóg sér tí sir. ¹⁵ Hã ra ù ag tóg ti to: "jãgrẽ kórég ti nĩ," he mũ. "Nén-Kórég ag pã'i vĩ tỹ ti jãgrẽ nĩ, Satanás ẽn, Belzebu he mũ ẽn," he ag tóg mũ, ón kỹ. "Hã kỹ tóg Nén-Kórég ag pan tí, ag jãgrẽ kórég ag. Nén-Kórég ag pã'i jykre tỹ tóg ag pan tí," he ag tóg ón kỹ, Jesus to. ¹⁶ Hã ra ù ag tóg ón kỹ ti jykre ve sór mũ gé, kỹ ag tóg ti tỹ ẽg tỹ nén han vễnh han mũ ve sór mũ sir, ti tỹ ag mý kãnhkã jykre ven jé.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ nén to jykrén mũn ki. Hã kỹ tóg ag mý: "pã'i pir krẽm ke ag tỹ jagnẽ kato tẻn kỹ ag tóg jagnẽ kãgtẻn kãn ke mũ," he mũ. "Ìn pir krẽm ke fag tỹ jagnẽ kato tẻn kỹ fag tóg jagnẽ kãgtẻn kãn ke mũ gé sir. ¹⁸ Ge ti nĩ, Nén-Kórég ag jykre ti. Nén-Kórég ag tỹ jagnẽ kato tẻn kỹ ag tóg jagnẽ tỹ tũ' hẻnh mũ gé vễ, Satanás ag. Hã kỹ tóg vễnhmỹ nĩ, ãjag vĩ ti, ãjag tỹ iso: "Satanás jykre tỹ, Belzebu ẽn jykre tỹ tóg Nén-Kórég ag pan tí," he mũ ti. Ag tỹ jagnẽ kato tẻgtẻ to ken hã vễ sir, ha mẽ," he tóg, Jesus ti. ¹⁹ "Belzebu jykre tỹ tóg ag pan mũ, Nén-Kórég ag," he ãjag tóg tí iso. ãjag mré ke ag to jykrén nĩ. Nén-Kórég ag pan ag tóg tí gé, ãjag mré ke ag. Ag pi(jé) Satanás jykre ki ag pan tí. Topẽ jykre ki ag tóg ag pan tí (mýr') ãjag tỹ tag to jykrén kỹ ãjag tóg inh jykre há ki kanhrãn ke mũ vễ," he tóg ag mý, Jesus ti. ²⁰ "Topẽ kuprĩg jykre tỹ sóg Japo ag pan tí mýr, ha mẽ. Topẽ kuprĩg tỹ Japo ag pan kãn kỹ Topẽ tóg tỹ ẽg pã'i nĩ vễ, mýr. Tag to jykrén nĩ," he tóg, Jesus ti.

²¹ "Ù tỹ é he (ka)mẻ ag tóg ãjag tũ ki rĩr há han ti. Ag rógro vĩ jẻgtẻ, kỹ ag tóg ãjag ãn ki rĩr tí sir, ù tỹ ag tũ mẫg tũ nĩn jé. Kỹ ù tóg ag tũ vóg ke tũ nĩ gé, ag tỹ ki rĩr há han kỹ. ²² Kejẽn ù tóg ù tóg ù tỹ é he (ka)mẻ ẽn in tá jun mũ, ù tỹ ti tar kãfór nĩ ti. Ti rará kãfór nĩn kỹ tóg ti tỹ hẻn ri kẻnh mũ sir. Kỹ tóg ti rógro vẫg mũ. Ti tỹ ùn kãgtẻn jafã vẫg tóg mũ, kỹ tóg ti tũ mãn kãn mũ gé sir. Ge ti nĩ, isỹ nẻn han mũ ẽn ti. ù tỹ é he (ka)mẻ ri ke ti nĩ, Japo ti, hã ra sóg ùn tar ẽn ri ke nĩ," he tóg.

²³ "ãjag tỹ tỹ inh mré ke tũ nỹtĩn hã kỹ ãjag tóg inh kato tẻgtẻ mũ. ãjag tỹ inh mré ẻprã ke ag tỹ Topẽ to kãmũ han tũ nĩn kỹ ãjag tóg ag kãmũ kãmẻg mũ," he tóg.

Věnh jagrě kórég vŷn kenh ke (Mt 12.43-45)

²⁴ “Kejěn sóg věnh jagrě kórég ů kutěm mũ. Kŷ tóg ga kórég mŷ tŷ mũ, ti jagrě ěn ti. Goj venh ke tũ tóg nŷ, tá. Věnhkán ke tũ tóg nŷ gé, ti tŷ hě ri ken kŷ věnhkán ke tũ tŷn kŷ. Kŷ tóg vāhā to jykren mũ sir. “Inh hŷn ěn ra tŷg mǎn ha, sŷ ů tá kākutě ja ěn ra. Inh mŷ tóg tŷ ĩn ri ke ja nŷ, kŷ inh jé hŷn ti kāra rǎ mǎn ha,” he tóg mũ, ti jagrě ěn ti. ²⁵ Kŷ tóg ti venh kǎtŷ mũ. Hǎ ra tóg sir krŷ há nŷ. Kŷ tóg ti mŷ ĩn há ri ke nŷ sir, ĩn prur, ĩn sŷnvŷ ri ke. ²⁶ Kŷ tóg Nén-Kórég tŷ 7 (ke) ag mŷ tónh tŷ mũ sir. “Ha kāmũ jĕg,” he jé tóg ke mũ. Hǎ ra ag jykre pǎno tóg ti jykre pǎno kǎfór nŷ. Kŷ ag tóg sir ů ěn kǎge ge mũ, tŷ ag tóg ti jagrě nŷtŷ sir, isŷ ūn mŷ ti jagrě pir kutěm ja ěn ti. Hǎ kŷ tóg kórég tǎvŷ nŷ sir. Ti jagrě kórég pir kutěm inh nŷ vē, hǎ ra ů tŷ 8 (ke) ag tóg tŷ ti jagrě nŷtŷ, ti tŷ inh ki rǎ tũ nŷn kŷ,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ag mŷ věnh jagrě jykre tón hǎ vē.

Topě tŷ ěg ve há han ke

²⁷ Kŷ ů tŷ ti vŷ mĕg mũ ů fi tóg prĕr mũ sir, fi tŷ ti vŷ tag mĕ kŷ. Ūn e ěn kāmŷ fi tóg jĕ nŷ, kŷ fi tóg ti mŷ ke mũ. “!..Topě vŷ ā mŷnh fi ve há han, fi tŷ ā han tugrŷn, fi tŷ ā pafǎm tugnen..!” he fi tóg, prĕr kŷ. ²⁸ Kŷ Jesus tóg fi mŷ: “hŷ,” he mũ. “Hǎ ra Topě vŷ ā ve há han ke mũ gé, ā tŷ ti vŷ jĕmĕn kŷ. Hǎ kŷ ā tŷ ti vŷ mĕ kŷ ke króm nŷ, kŷ tóg ā ve há tǎvŷ han ke mũ,” he tóg, Jesus ti, ů tŷ prĕr mũ ěn fi mŷ.

Jesus tŷ ón kŷ milagre han ke tũ (Mt 12.38-42)

²⁹ Hǎ ra ů tŷ hĕn ri ke ag tóg sir tá junjun mũ, ti vŷ mĕ jĕ. Kŷ tóg fór tǎvŷ tŷ. Kŷ Jesus tóg ag mŷ: “kórég ājag nŷtŷ,” he mũ. “Ón kŷ ājag tóg nĕn han vǎnh ve sór mũ. Venh ke tũ ājag tóg nŷ. Nĕn ů pir hǎ ve jé ājag tóg ke mũ, hǎ vŷ: Jonas tŷ nĕn ve ja ěn ri ke, he mũ,” he tóg. ³⁰ “Jonas vŷ cidade tŷ Nínive tá ke ag mŷ Topě vŷ tó ja nŷ, kŷ ag tóg ti vŷ mĕ há han ja nŷ. ěn ri ke han jé sóg ke mũ, ājag mŷ. Tŷ sóg ěprǎ ke fi kósĭn ěn nŷ,” he tóg. ³¹ “Kŷ pǎ'i mág ěn fi, kanhkā tǎpĕr tŷ sul tá kǎtŷg ja ěn fi, tǎ tá kǎtŷg ja ěn fi vŷ nŷnh ke mũ gé, kurǎ tŷ ěgno ki, sŷ věnh kar jykre venh ke kurǎ ěn ki. Ājag mré fi tóg jĕnh mũ, kŷ Topě tóg ājag mŷ vŷ kónǎn ke mũ, fi ve kŷ. Kanhkā fyr ja tá fi tóg kǎtŷg ja nŷ, vǎsŷ, fi tŷ pǎ'i mág tŷ Salomǎo vŷ mĕ jĕ. Salomǎo kǎfór vŷ tŷ inh nŷ, hǎ ra ājag tóg inh vŷ mĕ jǎvǎnh nŷtŷ fi jǎvo,” he tóg. ³² “Kŷ Topě vŷ Nínive tá ke ag ve kŷ ājag mŷ vŷ kónǎn ke mũ gé, kurǎ tŷ ěgno ěn ki, ha vemnŷ. Nínive tá ke ag tŷ Jonas vŷ mĕ kŷ ag tóg ājag jykre togvǎnh ja nŷ. Tŷ sóg Jonas kǎfór nŷ, hǎ ra ājag tóg ājag jykre tovǎnh jǎvǎnh nŷtŷ, sŷ ājag mŷ tó tŷ (hǎ) ra,” he tóg, Jesus ti.

Jĕngrĕ ri ke ěg nŷtŷ (Mt 5.15; 6.22-23)

³³ “Ěg tŷ lampiǎo grug kŷ ěg pi(jé) ĩn krĕm péju kŷn fĕg tŷ, ěg pi(jé) kĕj krĕm fĕg tŷ. Ti fĕg jafǎ kri ěg tóg

fĕg tŷ, lampiǎo gru ti. Kŷ ěg tóg ti gru tŷ ve há jĕgtŷ, ěg tŷ ĩn kǎtǎ kāmũ kŷ,” he tóg, Jesus ti.

³⁴ “Ěg kanĕ hǎ tóg tŷ ěg tŷ ve jafǎ nŷ. Kŷ tóg ěg jo kurǎ han tŷ, ěg kanĕ ti, ti há nŷn kŷ. Kŷ tóg ěg jo kurǎ kar nŷ sir, ěg kanĕ há nŷn kŷ. Ěg kanĕ kórég nŷn kŷ tóg ěg jo kuty ke kǎn mũ sir. Kŷ tóg ge nŷ, ěg jykre kórég ti. Ěg kanĕ kórég ri ke ti nŷ, ěg jo kuty han tóg tŷ. ³⁵ Kŷ věnh kanhrǎn nŷ. Ke tũ nŷ mũ ra tóg ājag jo kuty ri ke nŷ. Vĕnh jykre kórég hǎ vē. Kŷ věnh jykre kórég han sór tŷg nŷ. ³⁶ Ājag jo kurǎ nŷn kŷ tóg há tǎvŷ nŷ, ājag jo kuty tũ nŷn kŷ, ājag jo kuty sŷ tũ nŷn kŷ ke gé. Ājag jykre há tǎvŷ nŷn kŷ tóg ājag jo kurǎ ri ke nŷ. Kŷ ājag tóg sir lampiǎo gru ri ke nŷtŷ gé. Lampiǎo gru mág nŷn kŷ tóg kómkóm ke tŷ, ěg kanĕ jo, kŷ tóg ěg mŷ jĕngrĕ há han tŷ. Ge ěg nŷtŷ, ěg jykre há tǎvŷ nŷn kŷ, ti kórég sŷ tũ nŷn kŷ,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ag mŷ Topě jykre há tón hǎ vē.

Jesus tŷ ūn jykre régre ag mŷ vŷ kónǎn (Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

³⁷ Ti tŷ ag mré vĕmĕn kar Fariseu ů tóg ti mŷ: “inh mré jĕn kǎtŷg,” he mũ. Kŷ tóg ti mré tŷ mũ, ti mré jĕn jĕ, Jesus ti. ³⁸ Hǎ ra Jesus tóg Judeu ag jykre han ja tũ nŷ, ag jĕn jĕ ag tóg věnh nŷgpĕg tŷ. Kŷ tóg Fariseu ěn mŷ e tŷ. Kŷ tóg to jykren kónǎn mũ sir.

³⁹ Kŷ Jesus tóg ki kanhró nŷ, kŷ tóg ti mŷ kāmĕn mũ. “Fariseu vŷ tŷ ājag nŷtŷ,” he tóg. “Kŷ ājag tóg copo ven ja kugpĕg tŷ, pĕnky ven ja ke gé, hǎ ra ti kǎtǎ ke tóg kavĕj nŷ. Kŷ ājag jykre vŷ ge nŷtŷ gé. Jykre há nŷ ve ājag tóg nŷtŷ, hǎ ra ājag tóg věnh jykre pǎno han tŷ, hǎ vŷ: jǎnkamy to ag lograr he tŷ, he mũ, ājag prŷ tũ fag mré nŷ, he mũ gé. ⁴⁰ Krŷ tũ pĕ ājag nŷtŷ. ů tŷ ěg ven ja han mũ vŷ ěg jykre han mũ gé mŷr. Ěg jykre há nŷn kŷ ěg ven ja vŷ há nŷ gé. ⁴¹ ů jagǎgtǎn ra, ājag tŷ nĕn ů tŷ. Vĕnh jykre há kar han ra, kŷ tóg ājag tŷ nĕn ů kar jǎnhkri nŷ ri ke nŷ sir,” he tóg.

⁴² “Fariseu’, Topě vŷ ājag ve kónǎn. Ón kŷ ājag tóg Topě mŷ ājag jakré tŷ dízĭmo han kǎn tŷ. Ājag jakré tŷ hortelǎ tŷ 10 (ke) nŷn kŷ ājag tóg Topě mŷ ūn pir nŷm tŷ, dízĭmo han kŷ. Ājag jakré tŷ arruda tŷ ājag tóg dízĭmo nŷm tŷ gé, ājag jakré tŷ věnh kagta kar tŷ mŷr, ājag tŷ nĕn ů kar mré hǎ. Nĕn ů kar tŷ ājag tóg dízĭmo vin tŷ, Topě mŷ. Hǎ ra ājag tóg věnh jykre kuryj han tũ nŷ jǎvo. Topě to há tũ ājag tóg nŷtŷ, ti vŷ jĕmĕ jǎvǎnh ājag tóg nŷtŷ. Ājag tŷ ti tŷ ěg jyvĕn ki króm mré hǎ ājag jakré tŷ dízĭmo vin ra tóg há tǎvŷ nŷnh mũ vē, ha mĕ. Hǎ ra ājag tóg ki króm sór tũ nŷgtŷ,” he tóg.

⁴³ “Fariseu’, Topě vŷ ājag ve kónǎn. Vĕnh kanhrǎn jafǎ krĕm ājag tóg věnh kǎpǎm kŷ nŷtŷ, věnh kar tŷ ājag ve jĕ. Cidade kĕju tá ājag tóg mŷgtŷ, kŷ věnh kar tŷ ājag mŷ: “Senhor, ā mŷ há?” hen kŷ tóg ājag mŷ sér tŷ.

⁴⁴ Topě vŷ ājag ve kónǎn mŷr. Vĕnh ke j si ri ke ājag nŷtŷ, věnh ke j to ró tũ ri ke. Kri mũ ag tóg tŷ, věnh kar, kŷ ag tóg ki kagtŷg nŷtŷ, ti tŷ tŷ věnh ke j nŷ ti. Kŷ ag tóg věnh vatánh tá věnh kavĕnh tŷ. Tag ri ke ājag tóg nŷtŷ. Kŷ ājag krĕm ke ag vŷ Topě vŷ mranh tŷ, ājag ven kŷ,” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mŷ.

⁴⁵ Kŷ Topě vŷ to professor ũ tóg Jesus mŷ: “ã tŷ Fariseu ag mŷ tag tó kŷ ã tóg ěg to vŷ kónãñ tŷ nŷ gé, ag mré,” he mŷ, ěg Senhor mŷ.

⁴⁶ Kŷ tóg: “ón kŷ Topě vŷ to professor,” he mŷ. “Hŷ, Topě vŷ ãjag ve kónãñ gé,” he tóg. “Věnh kar mŷ ãjag tóg věnh jykre kufy nŷm tŷ. Kufy jagy ti nŷ, věnh jykre ěn ti, kŷ ãjag tóg han sór tŷ nŷgtŷ. Ge ra ãjag tóg ag mŷ: “ha ki króm,” he tŷ. ⁴⁷ Topě vŷ ãjag ve kónãñ mŷr. Ājag jóg'jóg ve ag vŷ Topě vŷ tó tŷ ag kãgtén. Jãvo ãjag tóg ag kej ki rŷr há han tŷ. ⁴⁸ Hã ki ãjag tóg ãjag jóg'jóg ve ag tŷ ag kãgtén to: “há ti nŷ,” he tŷ. Hã ki tóg ãjag mŷ há nŷ mŷr, ag tŷ ag kãgtén ja tugrŷn. Ag hã vŷ ag kãgtén ja nŷ, kŷ ãjag hã nŷ ag kej ki rŷr há han tŷ,” he tóg. ⁴⁹ “Hã kŷ Topě vŷ ãjag to vŷ ja nŷ. Ki kanhró ti nŷ, Topě ti, hã kŷ tóg ãjag to vŷ kónãñ ja nŷ, ha mẽ. “Inh vŷ tó tŷ ag jěgně jé sóg ke mŷ ag mŷ, isŷ ũn vin mŷ ag ke gé, ag tŷ ag mŷ inh vŷ tó jé. Hã ra ag tóg ag vóg kónãñ ke mŷ, ag kãgtén jé ag tóg ke mŷ,” he ja tóg nŷ, Topě ti. ⁵⁰ Ājag jóg'jóg ve ag vŷ ag kygrĕn kãñ, hã ra tóg ãjag mŷ há tŷ, hã kŷ Topě vŷ to ãjag vóg kónãñ ke mŷ. ũ tŷ hĕn ri ke ag kygrĕn ag tóg, ãjag jóg'jóg ve ag, Topě tŷ ěprã ke ag han kar kŷ. ⁵¹ Ti kãke tóg Abel tén. Ti nón ke ag kãgtén ja ag tóg nŷ gé, ãjag jóg'jóg ve ag, Zacarias mré hã. Topě ĩñ jãnkã krĕm ag tóg ti tãnh, Topě mŷ nĕn ũ pŷñ jafã ěn ki, Zacarias ti. Topě tŷ jĕgnĕg mŷ ag kãgtén tovãnh tŷ pĕ ag nŷtŷ, ãjag jóg'jóg ve ag. Hã ra tóg ãjag mŷ há tŷ. Ājag tŷ ag kygrĕn kãñ ri ke ti nŷ. ũn kãgter mŷ tag jagfy kajãm kãñ jé ãjag tóg ke mŷ, ha vemnŷ. Ājag mŷ sóg tó mŷ mŷr,” he tóg, Jesus ti.

⁵² “Ón kŷ Topě vŷ to professor”, Topě vŷ ãjag ve kónãñ. Topě vŷ tŷ ěg kanhrãñ mŷ ěn ki ge jãvãnh ãjag tóg nŷtŷ mŷr'. Kŷ ũ tŷ ki rã sór mŷn kŷ ãjag tóg ti mŷ tó kónãñ tŷ, ti tŷ ki věnh fón tŷ nŷn jé. Kŷ tóg ěg tŷ ũ jo ĩñ nŷfenh ěn ri ke nŷ, ãjag tŷ ag tŷ Topě ki ge kamĕg ti,” he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ũ tŷ ón kŷ Topě vŷ to professor ag mŷ vŷ kónãñ hã vē.

⁵³ Ti tŷ tag tó kar kŷ tóg hĕn ra tŷ mŷ sir. Tag pãte Topě vŷ to professor ag tóg ti mré mŷ kŷ ti tugnŷm tŷ, Fariseu ag ke gé. Ag tŷ ti vŷ to ti se sór vē. Hã kŷ ag tóg ón kŷ ti ki jĕmĕgmĕg mŷ. ⁵⁴ Ón kŷ ag tóg ti vŷ jĕmĕg tŷ gé sir, ag tŷ ti vŷ to ti kãgmŷn jé.

Ŭn jykre régre ag

(Mt 10.26-27)

12 Hã ra ũ tŷ hĕn ri ke ag vŷ věnh mãñ kŷ nŷtŷ nŷ. E tãvŷ ag tóg tŷ ha, mil tŷ hĕn ri ke ag. Kŷ ag tóg jagnĕ sãnsãñ mŷ sir, ag e nŷtŷn kŷ. Kŷ Jesus tóg ag kanhrãñ mŷ. Ā mré mŷ tŷ ag kanhrãñ vén tóg mŷ, kŷ tóg ag mŷ: “Fariseu ag jykre han sór tŷg nŷ,” he mŷ. “Pão jĕgja jafã ri ke ti nŷ, ag jykre ti, hã kŷ tóg Topě mŷ kórĕg nŷ. Ag jykre hã vē, ha mẽ: jykre régre ag nŷtŷ. Kŷ tag tóg Topě mŷ kórĕg tãvŷ nŷ,” he tóg. ² “Ěg tŷ péju kŷ nĕn han mŷ vŷ věnh ven kãñ ke mŷ, ěg tŷ věnh kar vatãnh tá nĕn to jykřn mŷ vŷ věnh ven kãñ ke mŷ, kurã tŷ ěgno ki,” he tóg. ³ “Ājag tŷ věnh kar vatãnh tá vēmĕn ja ěn mẽ kãñ jé ag tóg ke mŷ, věnh kar. Ājag tŷ kĕkĕn kŷ nĕn to ja ěn tó kãñ jé ag tóg ke mŷ, jamã

hãr(a), ãjag tŷ ĩñ kãtã nĕn tó ja ěn. Hã kŷ věnh jykre régre han tŷg nŷ,” he tóg.

Ěg tŷ ěprã pã'i ag kamĕg ke tŷ

(Mt 10.28-31)

⁴ “Ha mẽ, iso há ãjag nŷtŷ. Ag kamĕg tŷg nŷ, ũ tŷ ěg tĕn tŷ ag, pã'i ag. Ag tŷ ěg tĕn kar kŷ ag tóg ěg tŷ hĕ ri kĕnh ke tŷ nŷ sir. Hã kŷ ag kamĕg tŷg nŷ. ⁵ Ājag mŷ sóg tónh mŷ ha, ãjag tŷ ũn kamĕg ke ti, hã vŷ: Topě, he mŷ. Ti hã ne ěg tĕn kar nŷgme ki ěg vãm ki kanhró nŷ, mŷr ha mẽ'. Kŷ ti hã kamĕg nŷ. ⁶ Sĕsŷ vãm ag tóg tŷ, jãnkamy kato, ěg tŷ ko jé. Jĕsŷ tŷ 5 (ke) kato ěg tóg jãnkamy pir mãg tŷ. Hã ra Topě pi(jĕ) ag kã jatun mŷ'. Ag ki rŷr nŷ tóg nŷ, sĕsŷ ěn ag ki. ⁷ Ěg ki rŷr tóg nŷ gé, Topě ti. Ěg tŷ nĕn vég mŷ kar ki kanhró tóg nŷ. Hã kŷ tóg ěg gãnh ki kanhró nŷ gé. Nŷkrĕn kãñ ja tóg nŷ, Topě ti, ěg gãnh ti. Jĕsŷ kãfór ãjag tóg nŷtŷ, Topě mŷ. Ājag kãmŷ ũn pir tóg sĕsŷ e kãfór nŷ, ti mŷ. Hã kŷ ag kamĕg tŷg nŷ, ũ tŷ ěg tĕn sór mŷ ag,” he tóg.

Ěg tŷ Jesus kãmĕn ke

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ “Hã kŷ sóg ãjag mŷ tag tó mŷ. Ěprã ke ag mŷ: “tŷ sóg ti mré ke nŷ,” hemnŷ, iso. Ag kamĕg tŷg nŷ. Kŷ sóg ãjag tónh ke mŷ gé, Topě tŷ jĕnĕ jafã ag mŷ, kurã ěn kã, ãjag tŷ tŷ inh mré ke nŷtŷ ti. Tŷ sóg ěprã ke fi kósĭn ěn nŷ, ha mẽ. ⁹ Ājag tŷ ěprã ke ag mŷ inh kãmĕn tŷ nŷn kŷ sóg ãjag tónh ke tŷ nŷ gé, Topě tŷ jĕnĕ jafã ag mŷ, ãjag tŷ iso: “ti ki kagtŷg sóg nŷ,” hen kŷ,” he tóg.

¹⁰ “Tŷ sóg ěprã ke fi kósĭn ěn nŷ. Ag tŷ iso vēme jŷ han kŷ sóg ag mŷ věnh pãte fón sór mŷ. Ag tŷ hã ra Topě kuprŷg to vēme jŷ han kŷ Topě tóg ag mŷ věnh pãte fón mãñ ke tŷ nŷ ha,” he tóg.

¹¹ “Ājag vin jé ag tóg ke mŷ, pã'i ag mŷ, governador ag mŷ ke gé, ag tŷ ãjag sigse jé. Ěg věnh kanhrãñ jafã krĕm ag tóg ãjag ki jĕmĕ sór ke mŷ, ãjag tŷ inh ki ge kŷ nŷtŷ ti, ha vemnŷ. Hã ra to krŷ kufy han tŷg nŷ, ãjag tŷ ag mŷ inh kãmĕn ke ěn to. ¹² Topě kuprŷg hã ne ãjag kanhrãñ ke mŷ', kurã ěn kã. Hã kŷ ãjag tóg tónh ke mŷ sir,” he tóg, Jesus ti, ã mré mŷ tŷ ag mŷ.

Ěg tŷ nĕn ũ to ěn ke tŷ

¹³ Kŷ ũn e ag kãmŷ ũ tóg Jesus mŷ: “Senhor,” he mŷ. “Inh jo inh kãke mré vŷmŷnŷ, ěg tŷ ěg panh ter ja tŷ nĕn kar věnh kãpãm jé, ti kuge ti,” he tóg, Jesus mŷ.

¹⁴ Hã ra Jesus tóg ti mŷ: “vó,” he mŷ. “Isŷ pi(jĕ),” he tóg. “Inh pi(jĕ) ã mŷ ã kuge ve sór mŷ'. Inh pi(jĕ) ã tŷ tŷ věnh kãpãm sór mŷ',” he tóg.

¹⁵ Kŷ tóg ag kar mŷ: “ker nĕn ũ to ěn hĕ,” he mŷ. “Ěg tŷ nĕn kar pi(jĕ) ěg rŷr han ke mŷ'. Ěg tŷ mág nŷ ra ěg pi(jĕ) mŷ há han ke mŷ',” he tóg.

¹⁶ Kŷ tóg ag mŷ: “vēnh jykre há vŷ ge nŷnh mŷ, ha mẽ,” he mŷ. “Ŭn rico tóg nŷ ja nŷgtŷ mŷr,” he tóg. “Ti japŷ vŷ nĕn kar kanĕ e han ja nŷgtŷ. ¹⁷ Kŷ tóg to jykřn mŷ sir, ũn rico ti. “Inh hŷn ne han mŷ ha?” he tóg. “Inh pãjó mág vó, inh pãjó kãsa vó, sŷ krĕm isŷ kar rãg jé?” he tóg. ¹⁸ “Inh pãjó kókĕn jé sóg ke mŷ, sŷ ti jĕgja ki ũn

mág han jé, ký sóg krēm isū kar vin mũ, inh jakré kanē kar ti," he tóg mũ, to jykrén ký. ¹⁹ "Ký sóg jatu nĩ sir. Isū vỹ prýg tỹ hēn ri ke pétēm mũ, ký sóg rānhrāj mǎn ke tũ nĩ ha. Jatun mỹ sóg jēg nĩnh ke mũ, kron nĩ jé inh ke mũ gé. Inh mýn sér tĩ sir, sỹ jatu nĩnh ký," he tóg, to jykrén ký, ùn rico ti.

²⁰ Hã ra Topē tóg ti mỹ vĩ mũ. "Krĩ tũ ã nĩ," he tóg ti mỹ. "Kuty tag kã ã tóg ter ke mũ ha, ký ã tũ mág tag tỹ tỹ ù tũ nĩnh ke mũ ha ke gé. Ma tĩg ke tũ ã tóg nĩ. Æ ter ke vē," he tóg ti mỹ, Topē ti," he tóg, Jesus ti, ù tỹ ã panh tũ mǎn sór mũ ěn mỹ. ²¹ "Ge tóg tĩ, ěg tỹ ga kri nén ù há ve sór ký, ěg tỹ kanhkã tá tỹ nén ù tũ nĩnh ký, Topē mré. ěg pi(jé) ga kri ěg tũ mág ěn ma mũnh mũ'. ěg tỹ kanhkã tá tũ mág nýtĩn ký tag hã tóg há nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ nén ù to krĩ kufy han ke tũ

(Mt 6.25-34)

²² Ký tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: "ha vé," he mũ. "Vějēn to jykrén ký krĩ kufyg tũg nĩ," he tóg. "Inh hýn ùri ne konh mũ? Inh hýn ne tunh mũ?" he tũg nĩ. ²³ Topē tỹ ěg han ja vē, ěg tỹ ga kri mũ jé. Hã ký tóg ěg jēn ki rĩr ke mũ gé, ěg kur ki ke gé. ²⁴ Sēsĩ to jykrén nĩ. Ag mỹ ěkrān tĩ? Vó. Ag mỹ ājag jakré kunũg tĩ? Vó. Ag mỹ pājó han tĩ? Vó, ke tũ ag tóg nĩgtĩ, ge ra Topē tóg ag jēn tĩ. Jēsĩ kǎfór ājag tóg nýtĩ, Topē mỹ, hã ký tóg ājag jēn ke mũ gé. ²⁵ Ký, Topē tỹ ěg jé prēr ký ěg tóg mũnh mũ gé. ěg pi(jé) mũnh ke tũ nĩ, ti tỹ ěg jé prēr ký'. ěg tỹ to krĩ kufy han mũ ra ěg tóg tĩg mũ. ²⁶ ěg pi(jé) ěg krĩ kufy tugrĩn, ěg krĩ há tugrĩn mũnh ke tũ nĩ. Mũ jé ěg tóg ke mũ, ti tỹ ěg jé prēr ký. Hã ký nén ù ù to krĩ kufy han tũg nĩ.

²⁷ Ka fej to jykrén nĩ gé. Jatun mỹ tóg mog tĩ. Rānhrāj tũ tóg nĩgtĩ, kur han tũ tóg nĩgtĩ. Hã ra tóg sĩnvĩ nýtĩgtĩ, ka fej ti, ký pǎ'i mág tỹ Salomão ěn kur tóg ri ke tũ nýtĩ ja nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ja ra, vēnh kar kur sĩnvĩ kǎfór ti nĩ, Salomão kur ti. Ki hã sóg tó mũ mýr. ²⁸ Topē hã ne ka fej sĩnvĩ han tĩ. Hã ra tóg kǎnhmar kǎgter tĩ, ka fej ti, ti sĩnvĩ ra. ùri tóg há nýtĩ, tỹ vaj ký tóg kógunun tĩ. Topē tỹ ka fej sĩnvĩ han ký tóg ājag kur ki rĩr ke mũ gé, ha vemnĩ. Ký ti to: "ti mỹ ěg mỹ kur nĩm mũ vỹ?" he tũg nĩ. ²⁹ "Inh hýn ne konh mũ, ùri?" he tũg nĩ gé. To krĩ kufy han tũg nĩ. ³⁰ Topē ki ge tũ ag vỹ tag to jykrén mág tĩ. Hã ra ěg jóg tỹ Topē vỹ ěg ki kanhró nĩ, ěg tỹ nén konh ke mũ ti, ěg kur ti ke gé. Ký to krĩ kufy han tũg nĩ. ³¹ Topē tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ ěn hã ve jé vāsānsān nĩ. Ký tag hã to jykrén nĩ. Ký Topē vỹ ājag mỹ ājag tỹ nén ve sór mág ěn vin ke mũ sir," he tóg, Jesus ti.

Kanhkã tá ěg tũ

(Mt 6.19-21)

³² "Kamēg tũg nĩ, ājag pipir nýtĩ ra. ěg jóg tỹ Topē vỹ ājag to há nĩ, hã ký tóg ājag mỹ kanhkã ti ven sór mũ, ha mẽ. ³³ Ājag tỹ nén kar vin nĩ, ùn vēsýrēnh mũ ag mỹ. Hã ký ājag tóg kanhkã tá tỹ nén ù mág nýtĩnh mũ. Tá ājag kuge tóg tũ' hēnh ke tũ nĩ. Tag ki ěg tóg ěg jǎnkamy fón tĩ, nén ù kar to. Tá tóg tũ' he jǎvǎnh nĩ, ěg kuge ti. Tá ù tóg péjunh kǎtĩg ke tũ nĩ gé, tá ti ga tóg

kaggranh ke tũ nĩ gé. Kanhkã tá ěg tũ vỹ ge nĩ. Tũg jǎvǎnh ti nĩ. ³⁴ Ājag tỹ ga kri tỹ nén ù mág nýtĩn ký ājag tóg ga kri mũ mág sór mũ. Ājag tỹ hã ra kanhkã tá tỹ nén ù mág nýtĩn ký ājag tóg kanhkã ra mũ sór mũ, ký tag hã ne há nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ Jesus kǎtĩg mǎn jǎvǎnh ke

³⁵ "Ěg kur tỹ ěg tóg vēsógfĩg tĩ, ěg tỹ rānhrāj há han jé. Ěg lampiāo grug ěg tóg tĩ, kuty kã, ěg tỹ ve há han jé. ěn ri ke han nĩ, ājag tỹ inh kǎtĩg mǎn ke jǎvǎnh ký. ³⁶ Ký ājag tóg ùn camarada ri ke nýtĩ. Kejēn ag patrão vỹ hēn ra tĩg mũ, ã prũ ke festa mág han jé. Ký ti camarada ag vỹ ti tỹ tá vỹn ke jǎvǎnh nýtĩ. Ag tỹ ti jǎvǎnh há han ký tóg há tĩ, ag nũgnũr tũ nĩnh ký. Ký ag tóg kǎnhmar ti tỹ jǎnkã tỹ tórón tórón ke ký mēnh mũ, ký ag tóg ti mỹ róm ke mũ sir, ti jun ký. ³⁷ Ký tóg kejēn jun mũ sir, ag patrão ti. Ký tóg sér tĩ, ti camarada ag tỹ ti jǎvǎnh nýtĩn ký. Ký tóg ag mỹ vĩ há han ke mũ sir. Ký tóg vēsóg fĩn ký ag mỹ: "nĩgnĩ ra ver, mesa to," hēnh ke mũ sir. Ký tóg ag mỹ vějēn ven ke mũ. Ag patrão hã ne ã camarada ag mỹ vějēn ven ke mũ', ha vemnĩ. Ki hã sóg tó mũ," he tóg, Jesus ti. ³⁸ "Hēn ri ke mũn tóg meia noite ki jun ke mũ, hēn ri ke mũn tóg galo kyr mũ ra jun ke mũ. Ti camarada ag tỹ ti jǎvǎnh ký nýtĩn ký tóg ag mỹ vĩ há tǎvĩ han ke mũ sir, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti.

³⁹ "Ký tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Inh kǎtĩg mǎn ke vỹ ù tỹ nén ù pigju(g) tĩ kǎtĩg ri ke nĩnh mũ. ù tỹ ti ěn krēm nĩ ěn pi(jé) ki kanhró nĩ, hora kã ti kǎtĩg ke mũ ti. ù tỹ ti tỹ nén ù péju sór mũ tóg ěn ge nĩ, ha mẽ. Ti tỹ ti kǎtĩg ke hora ki kanhró nĩ (hã) ra tóg ã kanē fǎn mũ vē, ti tỹ ti ěn kǎra rǎ tũ nĩ jé. Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ. ⁴⁰ Ge ti nĩ, inh kǎtĩg mǎn ke ti. Vēnh ki rĩr, vēnh ki ěmē. ěprã ke fi kósin vỹ kǎtĩg ke mũ, ājag tỹ ti kǎtĩg ke to jykrén tũ (hã) ra," he tóg, Jesus ti.

Ùn camarada to comparação

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Ký Pedro vỹ ti mỹ: "Senhor'," he mũ. "ǎ tỹ ù mỹ ke nē, ã tỹ tó ja tag ti? ǎ tỹ ù tỹ ã ki ge tũ ag mỹ ke mỹ, ěg mỹ ke mỹ vó?" he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ.

⁴² Ký ěg Senhor tóg ti mỹ: "hỹ," he mũ. "Kejēn patrão tóg hēn ra tĩg sór mũ, ký tóg ã camarada ag kã ù tỹ pǎ'i han mũ, ti tỹ ti jo ã mré camarada ag ki rĩr jé. ù tỹ ã rānhrāj ki rĩr há han tĩ ěn kuprēg tóg mũ, ti tỹ ag mỹ vějēn ven jé, vějēn ke horan ki. ⁴³ Ti tỹ ag ki rĩr há han ký ti patrão vỹ ti mỹ vĩ há han ke mũ, ti kǎtĩg mǎn ký, ù tỹ ag ki rĩr há han mũ ěn mỹ. ⁴⁴ Tỹ pǎ'i mág han jé tóg ke mũ, ti tỹ ti tũ ki rĩr kǎn jé sir. Ki hã sóg ke mũ, ha mẽ. ⁴⁵ Ti camarada ěn jykre kórég nĩnh ký tóg vēnhmỹ nĩ jǎvo, ha mẽ. To jykrén ký tóg: "ěg patrão vỹ kǎtĩg vǎnh han mũ," he mũ. Ký tóg ã mré camarada ag vóg kónǎn ký ag mrǎnmrǎn mũ sir, fag ke gé. Ký tóg jatun mỹ jēn mág han mũ, ùn kronkron tĩ ag mré tóg kronkron ký pépév tĩ nĩ gé sir. ⁴⁶ Ký ti patrão vỹ ti kǎnhmỹ jun ke mũ, ha vemnĩ, ti tỹ ti jun ke kurã ki kagtĩg nĩnh ký, ti hora ti ke gé, ký tóg ti vóg kónǎn ke mũ gé sir, ti patrão

ti, ký tóg ti fón ke mũ, Topě ví mranh tí ag mré há," he tóg.

⁴⁷ "Topě camarada ù vỹ ã patrão kãtíg ken jo ki rír há han tũ nĩgtĩ, ti patrão tỹ ti mỹ tó mũ ra. Æ patrão ví ki króm tũ ti nĩgtĩ. Ti mrãnmrãn mág jé tóg ke mũ, ti patrão ti, Topě ti. ⁴⁸ Û tóg ã tỹ nén han ke mẽ ja tũ nĩ, ti patrão ví ti, ti camarada ù ti. Hã ra tóg kórég han mũ gé. Ký ti patrão tóg ti mrãnmrãn ke mũ gé. Ti mrãnmrãn sí han jé tóg ke mũ jãvo. Û tóg vènh kanhrãn mág han tí. Ký Topě tóg vènh jykre há tãví ve sór mũ sir, ti tỹ ki kanhrãn mág han mũ ên to. Û mỹ ti ví mág tí, Topě ti, ký tóg ti tỹ ki króm há han ve sór mũ gé sir," he tóg, Jesus ti.

Û tỹ Jesus tugrín ãg kato tẽnh ke

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ "Ga kri inh mur, isỹ re pũr tĩg ri ke han jé, há vỹ: ùn e tỹ inh ki ge mũ, he mũ. Sỹ re pũr tĩg ri ke ên venh há tóg tí, há ra tóg ver gru tũ nĩ. ⁵⁰ Ti grug to há sóg vèsỹrénh ke mũ. Iser ke vè, ký tóg inh mỹ e tí. Sỹ ve jãvãnh tóg tí, inh vèsỹrénh ke ti," he tóg, Jesus ti.

⁵¹ "Æjag hỹn iso: "vènh kar tỹ jagnẽ to há han jé tóg ke mũ," he tí. Hã tũ vè. Û tỹ hẽn ri ke tỹ jagnẽ kato tẽ han jé sóg ke mũ, ha vemní. ⁵² Ha vé, ãn pir krẽm ke fag vỹ jagnẽ kato tẽnh ke mũ. Ûn tãgtũ fag vỹ ùn régre fag kato tẽgtẽnh mũ ha. Kar ùn régre ên fag vỹ ùn tãgtũ fag kato tẽgtẽnh mũ gé sir. ⁵³ Jagnẽ kato fag jagnẽ to jũgũnh mũ. Û tóg ã kósín kato tẽnh ke mũ, ký ù tóg kejẽn ã panh kato tẽnh ke mũ gé. Û fi vỹ ã kósín fi kato tẽnh ke mũ, ký fi vỹ ã mỹnh fi kato tẽnh ke mũ gé. Ký ù tóg ã má fi kato tẽnh ke mũ, ký fi tóg ã jamrẽ kato tẽnh ke mũ gé sir. Ge ti nĩgtĩ," he tóg, Jesus ti.

Jesus jykre ki kanhrãn

(Mt 16.2-3)

⁵⁴ Ký tóg vènh kar mỹ tó mãn mũ gé, ký tóg ag mỹ: "kanhkã ve ký ãjag tóg ta ki kanhró nỹtĩ," he mũ. "Kanhkã góg tỹ tãtã kãtĩn ký ãjag tóg: "ta vỹ kutẽnh mũ," he tí. Ki kanhró ãjag tóg nỹtĩgtĩ. ⁵⁵ Kar ãjag tóg kãka ki kanhró nỹtĩ gé. "Tag tán kãtĩ mũ, kãka ti, kỹn hỹn jũ jagy nĩnh mũ, ha vemní," he ãjag tóg tí gé. ⁵⁶ Ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ, ta jykre ti, kãka jykre ti, ga jykre ti ke gé. Hã ra ãjag tóg inh jykre ki kanhrãnrãn sór tũ nĩ, sỹ ùri ãjag mỹ tó mũ tag ti. Kutu ãjag nỹtĩ, ha mẽ, há ký ãjag tóg ki kanhrãnrãn sór tũ nĩ," he tóg, Jesus ti.

Æg tỹ jagnẽ mỹ vènh pãte fón

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ "Kỹ ãjag tóg vènh jykre kuryj to jykren tũ nĩ gé, ãjag tỹ jagnẽ mỹ vènh pãte fón jé, ãjag tỹ ver ga kri mũn ký. ⁵⁸ Kejẽn ãjag tóg jagnẽ mỹ vènh jykre vènhmỹ tó tí. Ký ãjag tóg pã'i mỹ tónh mũ sir. Æ tỹ ù to jũ mũ ên vỹ ã tónh tĩg sór mũ. Ti tỹ pã'i tá jun ke to há ti mré vímni. Ti mỹ: "inh mỹ vènh pãte fón," hemní. Ke tũ nĩ mũ ra pã'i vỹ ã jykre pãno venh ke mũ, ký tóg polícia mỹ: "ti se ra," henh ke mũ. Ký tóg ã senh ke mũ sir. ⁵⁹ Ha mẽ, tá ã kãnhmar kãkutẽ mãn ke tũ nĩ. Æ tỹ kãjãm kãn kar ký ã hẽn ri ke mũn tá kãkutẽ mãn ke mũ

sir," he tóg. Jesus tỹ ãg tỹ jagnẽ mỹ vènh pãte fón kãmén há vè.

Æg tỹ ãg jykre tovãnh ke

13 Kejẽn ù ag tóg Jesus tá junjun mũ, há ra ag tóg ti ví mẽ ký nỹtĩ. Kurã ên kã ù ag tóg ti mỹ Galiléia tá ke ag tó ja nĩ, fóg tỹ pã'i tỹ Pilatos tỹ ùn kãgtén ja ên ag. Topě mỹ ag tóg ãjag mẽg tãnh ja nĩ, ti mỹ pũn jé, há ki Pilatos tóg ag kygrẽn ja nĩ, há ký ag kyvènh tóg ãjag mẽg kyvènh mré kutẽ ja nĩ. Hã kãmén ag tóg, Jesus mỹ, ti tỹ ag mỹ e tĩn ký, ag tỹ ùn kãgter mũ ag to: "ag hỹn Topě ví mranh mág," hen ký. ² Ký Jesus tóg ag mỹ: "ãjag hỹn Galiléia tá ke ên to jykren sór mũ, ùn kãgter mũ ên ag to," he mũ. "Topě ví mranh mág tí ag vè," he ãjag tóg mũ ag to. "Ag hỹn vènh jykre pãno han mũ nĩ, ag hỹn Galiléia tá ke ag jykre pãno kãfór han mũ nĩ, há ký Topě hỹn tóg ag vóg kónãn mág," he ãjag tóg tí ag to. ³ Ke tũ vè há ra. Æjag ri ke ag tóg nỹtĩ, mỹ, ha mẽ. Æjag tỹ ãjag jykre tovãnh tũ nĩn ký ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ, ha vemní," he tóg. ⁴ "Û tỹ 18 (ke) ên ag to jykren nĩ, ù tỹ goj tỹ Siloé tá kãgter mũ ên ag. Ìn téj ên tóg ag kri kutẽ, ãn vag jẽ ên ti, há ký ag kãgter mũ. Jerusalém tá ke kar ag jykre ri ke ja ag tóg nỹtĩ. Ag pi(jé) ag jykre pãno ên kãfór ja nỹtĩ. Ag ri ke han ja ag nỹtĩ, ha mẽ. ⁵ Ký sóg ãjag mỹ ke mũ. Æjag tỹ ãjag jykre pãno tovãnh tũn ký ãjag tóg nũgme ki vár ke mũ," he tóg, Jesus ti.

Ka tỹ figueira to comparação

⁶ Ký tóg ag mỹ: "ù tỹ Topě jykre han sór tũ ag vỹ ge nỹtĩnh mũ, ha mẽ," he mũ. "Kejẽn ù tóg nĩgtĩ. Ka há krãn ja tóg nĩgtĩ, ka tỹ figueira. Ka kanẽ ù vè, ko há ti jẽ. Ên krãn ja tóg nĩ. Uva kãmĩ tóg ti krãn ja nĩ. Ký tóg kejẽn ti kanẽ ko sór mũ, ký tóg venh kãtĩ mũ. Hã ra tóg kanẽn ja tũ nĩ. ⁷ Ký tóg uva ki rír tí mỹ: "ti gỹn ra," he mũ. "Prỹg tãgtũ tóg nĩ ha, sỹ ti kanẽ vég tũ ki. Kanẽn vãnh ti hỹn jẽ. Ti gỹn ra, ti tỹ ga kókég tũ nĩn jé," he tóg. ⁸ Hã ra tóg ã patrão mỹ: "ti tovãnh ra ver," he mũ, uva ki rír tí ti. "Ti pènin sóg kũm mũ ver, sỹ ti krẽm ga jëgja han jé ver. ⁹ Hẽn ri ke mũn tóg kanẽ há hyn han ke mũ ha. Ke tũ nĩn ký sóg ã mỹ ti gỹn ke mũ vãhã," he tóg mũ, uva ki rír tí ti," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ù tỹ ã jykre kórég tovãnh sór tũ tón há vè.

Jesus tỹ vènhkãn ke kurã ki ùn kaga tỹ há' he

¹⁰ Kejẽn tóg ag vènh kanhrãn jafã krẽm ag kanhrãn mũ, Jesus ti, vènhkãn ke kurã ki. ¹¹ Ký ù fi tóg tá jẽ nĩ. Jagrẽ kórég fi nĩ, há ký fi tóg pãnh ke ký jẽ nĩ. Vènh ra há jẽ kórég fi tóg nĩ, fi jagrẽ tugnĩn. Prỹg tỹ 18 (ke) han fi tóg, fi jagrẽ tỹ fi kagãg tí ki. ¹² Ký Jesus tóg fi vég mũ, ký tóg fi jé prẽr mũ. "Kunĩg, jỹ," he tóg. "Æ kaga tỹ sóg tũ' henh mũ," he tóg fi mỹ. ¹³ Ký tóg ã nĩgé tỹ fi kri fig mũ. Ký fi tóg vènh ra há jëg há han mũ, ha mẽ. Ký fi tóg Topě to ví há han mũ sir.

¹⁴ Hã ra vènh kanhrãn jafã to pã'i tóg Jesus to jũ mũ, ti tỹ vènhkãn ke kurã ki fi tỹ há' hen ký. Ti mỹ tóg tỹ vènh rãnhrãj nĩ, fi tỹ há' he mũ tag ti, há ký tóg Jesus

to jũ mũ. Kĩ tóg vĩ mũ sir. Věnh kar jyvěnh kĩ tóg ag mý: "kurã tỹ 6 (ke) hã ki ěg tóg rãnhřaj ke mũ ha," he mũ. "Hã kĩ kurã tỹ 6 (ke) ěn ki kãmũmnĩ, ti tỹ ajag tỹ há' hen jé. Věnhkán ke kurã ki věnh kygtãg kãmũ tũg nĩ," he tóg mũ, pã'i ti.

¹⁵ Hã ra Jesus tóg ti vĩ kãfãn mũ, kĩ tóg: "jykre régre ã nĩ (mýr)," he mũ. "Věnhkán ke kurã kã ajag tóg ajag mēg ki rĩr tĩ gé, monh ki, cavalo ki ke gé, ha mẽ. Ajag mēg kygvãn ajag tóg tĩ, ajag tỹ ti kron mũn jé, ti tỹ ĩn kãkã se kĩ jě kĩ, cocho to. ¹⁶ Kĩ tag fi vỹ se kĩ jě ěn ri ke jě ja nĩ gé, ha mẽ. Satanás hã vỹ fi sé', prýg tỹ 18 (ke) ki. ěg jóg'jóg ve tỹ Abraão kósín ũ fi vě, ěg mēg kãfór fi tóg jě, hã ra ã tóg jũ sór mũ, isỹ věnh kán ke kurã ki fi tỹ há' hen kĩ, isỹ fi kavãn ri ke han kĩ. Věnh jykre věnhmỹ han sór ã tóg nĩ," he tóg, Jesus ti, pã'i ti mý.

¹⁷ Ti vỹ tag to ag tóg mý'ãg'ãg mũ sir, ti kato tẽ mũ ag. Hã ra tóg věnh e ěn mý sér tĩ sir. Ag mý tóg nén ũ kar há han tĩ, hã kĩ tóg ag mý sér tĩ sir.

Mostarda fy to comparação

(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

¹⁸ Kĩ Jesus tóg ag mý: "Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ke vỹ ge nĩ, ha mẽ," he mũ. ¹⁹ "Vãnh tỹ mostarda fy ri ke ti nĩ. Sĩ ti nĩ, ti fy ti. ěg japỹ ki ěg tóg krãn tĩ, kĩ tóg mog tĩ. Kĩ tóg ka ri ke nĩ, ti tỹ pẽ téj nĩn kĩ. Hã kĩ sēsĩ tóg kri jagfěnh ke mũ, ti pẽ kri, ti pẽ mág nĩn kĩ. Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ kãme tỹ věnh kar kri rũm ke to ken hã vě," he tóg, Jesus ti.

Fermento to comparação

(Mt 13.33)

²⁰ Kĩ tóg ag mý: "Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩn kĩ tóg tag ri ke nĩnh mũ, ha mẽ," he mũ. ²¹ "Ũn týtã fag vỹ pão han tĩ, farĩnh tỹ. Pão han jé fag tóg pão jěgja jafã tỹ fermento ěn tỹ farĩnh mré jěgjãg tĩ. Kejěň ũ fi tóg farĩnh e kãki ti jãgja jafã pir tỹ kãki vãm ja nĩ, hã ra tóg tỹ són ke kãn," he tóg, Jesus ti. Ti vỹ tỹ věnh kar kri rũm ke kãmén hã vě.

Jãnkã sĩ to comparação

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Kĩ Jesus tóg tĩ mũ. Cidade e fĩn rãm tóg mũ, ěmã kãsir fĩn ke gé. Tĩg kĩ tóg ag kanhrãnrãn mũ sir. Ge kĩ tóg koměr hã cidade tỹ Jerusalém kukãm tĩ mũ. ²³ Kĩ ũ tóg ti mý: "Senhor!," he mũ. "Ũn krenkren mũ ag mý pipir nýtĩ, e nýtĩ vó?" he tóg ti mý. Kĩ tóg ti mý: ²⁴ "hỹ," he mũ. "Īnh ki rã vỹ jãnkã sĩ ra rã ri ke nĩ," he tóg. "Vãsãn nĩ, ã tỹ ra rã jé. Kejěň ũ tóg ra rã mũn ke tũ nĩ ha. ěn kã ũ tỹ hěn ri ke ag vỹ ra ge sór mũ, hã ra ag tóg tỹ hě ri kenh ke tũ nĩ ha sir. ²⁵ Īn ki rĩr tĩ ěn tỹ nífěnh ja vě mýr, hã kĩ ag tóg ĩn kãra genh ke tũ nĩ ha. Kanhkã to ken hã vě, ĩn ti. Īn ki rĩr tĩ ěn hã ne nífěnh ke mũ', kĩ ajag tóg sir re tá nýtĩnh kĩ tỹ tórón' tórón' kenh ke mũ. "Senhor', ěg mý róm, ěg mý nón, jãnkã ti," he jé ajag tóg ke mũ. Hã ra tóg sir ajag mý: "ajag ki kagtĩg sóg nĩ," henh ke mũ, ĩn ki rĩr tĩ ti. "Ajag tỹ ũ nýtĩ?" he jé tóg ke mũ. ²⁶ Kĩ ajag tóg ti mý: "ã mý ěg ki kagtĩg?" henh ke mũ. "ěg hã vỹ ã mré jěn ja nĩ, ěg hã vỹ ã mré

kron ja nĩ, ěg kanhrãn ja ã tóg nĩ, ěg jamã tá. ěg hã vě," he jé ajag tóg ke mũ, ajag tỹ re tá nýtĩn kĩ. ²⁷ Hã ra tóg ajag mý: "inh pi(jé) ajag ki kanhró nĩ," henh ke mũ.

"Ajag pi(jé) tỹ inh mré ke nýtĩ". Ha mũjěg. Věnh jykre pãno han ajag tóg mũgtĩ," he jé tóg ke mũ, ĩn ki rĩr tĩ ti, ajag mý. ²⁸ Ajag tỹ ra mũnh ke tá ajag tóg vēsýrěnh ke mũ, tá ajag jã tóg gyngyn ke mũ, gangan ke jé ajag tóg ke mũ, tá. Kór há tá ajag tóg Abraão venh ke mũ, tá, Isaque ke gé, Jacó ke gé, Topě vỹ tó tĩ ag kar ke gé. ěn ag kar vỹ Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh mũ sir, ajag jãvo. ²⁹ ěn kã Topě ki ge kĩ nýtĩ kar ag tóg kãmũnh mũ, rã jur ja tá, rã pur ja tá, kanhkã fyr tá, rã krēm tĩg ja tá. Kãmũ kĩ ag tóg Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ, ti tỹ ag ki rĩr nĩ ti, kĩ ag tóg tá jěg nýtĩnh mũ ajag jãvo. ³⁰ Kĩ tag ki ũn kãsir ũ ag tóg mág nýtĩnh mũ, tá pã'i nýtĩnh mũ. Kĩ tag ki ũn mág ũ ag tóg kãsir nýtĩnh mũ gé, tá, tere kĩ," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Jerusalém tá ke ag to há nĩ

(Mt 23.37-39)

³¹ Kurã ěn kã Fariseu ũ ag tóg tá junjun mũ, Jesus mré vēmén jé. Ti mý ag tóg: "ha mẽ," he mũ. "Pã'i mág tỹ Herodes vỹ ã tén sór mũ. Hã kĩ věnh pēju tĩg, ěmã ũ ra," he ag tóg mũ sir, Jesus mý.

³² Kĩ tóg ag mý: "mĩg sĩ ri ke ti nĩ, Herodes ti," he mũ. "Hã kĩ tóg ke mũ. Ver sóg věnh jagrě kórég pan mũ, ũn kagyga ag tỹ há' he jé sóg ke mũ, ũri, vaj kĩ ke gé, kurã tỹ hěn ri ke ki. Kãnhmar sóg ter ke mũ, inh kurã ki, ha vemnĩ. ³³ Ũri sóg ver tĩg mũ, vaj kĩ ke gé, vaj ũn kĩ ke gé. Iser ken kĩ sóg Jerusalém tá ter ke mũ. Tag ki ke pijé'. Topě vỹ tó tĩ vỹ tỹ inh nĩ, jo Jerusalém tá ke ag tóg ag kãgtén tĩ, Topě vỹ tó tĩ ag. Hã kĩ sóg Jerusalém tá ter tĩg ke mũ gé. Tag tómnĩ, Herodes mý," he tóg, Jesus ti.

³⁴ Kĩ tóg Jerusalém ki ke ag to vēmén mũ. Fe kaj han tóg, ag to, kĩ tóg: "Jerusalém tá ke ag mý sóg tag tó sór mũ, ha mẽ," he mũ. "Topě vỹ tó tĩ ag kãgtén ag tóg tĩ. Topě tỹ ag mý ũn jěgněg tĩ ag pin ag tóg tĩ, pó tỹ, ag tỹ ag kãgtén jé. Isỹ ag věnh mũn há tóg tĩ vě, isỹ ag ki rĩr jé, Jerusalém tá ke ag, hã kĩ sóg ag jé prěr tỹ hěn ri ke han mũ. Garĩnh fi jykre ri ke han sór isóg mũ vě, ag mý. Garĩnh fi vỹ ã krě kri jě nĩ, fi tỹ ag vēsýrěnh tũ nĩ jé ke vě. ěn ri ke han sór sóg mũ vě, hã ra ag tóg ke jãvãnh nýtĩ. ³⁵ Hã kĩ ag tóg ag jamã pũn kãn ke mũ, kĩ vãpũr vě sir. Ũ vỹ kãnhmar tá nĩg mũn ke tũ nĩ ha, ag tỹ cidade kókén ja tá. Hã kĩ sóg ag mý ke mũ. Īnh ve mũn ke tũ ag nĩ ha (mýr). Kejěň ag tóg iso: "Topě tỹ ti jěňě ja vě," henh ke mũ. "Topě vỹ ti ve há han, ti tỹ ti jiji tó kãtĩg kĩ," he jé ag tóg ke mũ iso. ěn hã kã ag tóg inh ve mũn ke mũ," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ věnhkán ke kurã ki ũ tỹ há' he

14 Kejěň tóg věnhkán ke kurã tá krỹg mũ. Kĩ tóg pã'i ũ ĩn krēm nĩ nĩ. Fariseu ag pã'i vě. Ti tỹ ti ĩn krēm jěn ke vě. Hã ra ag tóg tá ti tỹ rĩr mũ, "ti mý věnhkán ke kurã ki rãnhřaj ke tũ?" he ag tóg mũ.

² Hã ra ũ tóg tá nĩ gé, ũn kaga ũ. Kãnhpar kãn kĩ tóg jě. Jesus rĩn ja tá tóg jě nĩ. ³ Kĩ Jesus tóg Topě vỹ to pro-

fessor ag mý ke mũ, Fariseu ag mý ke gé. Ag mý tóg: “ĕg tŷ vĕnhkán ke kurā kã ũ tŷ há' hen mý há nĩ, mý kórég nĩ vó?” he mũ. ⁴ Hã ra ag tóg ti mý nĕn ũ tó tũ nĩ. Kŷ Jesus tóg ũn kaga ĕn kri ã nĩgĕ fi kŷ ti tŷ há' he mũ sir. Kŷ tóg ti mý: “ha tĩg ge,” he mũ. ⁵ Kŷ tóg ag mý: “ke-jĕn ãjag kósin ũ tóg goj ki kutĕnh mũ,” he mũ, “goj nig ki, ke tũ nĩn kŷ ãjag mĕg tŷ monh. Vĕnhkán ke kurā ki tóg goj ki kutĕnh mũ, hĕn ri ke mũn. Kŷ ãjag tóg ti kunũg tĩ gé, ti tŷ vĕnhkán ke kurā kã ki kutĕn kŷ. Kŷ ãjag tŷ ne jé iso jũ sór nĕ?” he tóg. ⁶ Kŷ tóg ag tŷ ti mý nĕn tónh ke tóg tũ tĩ sir.

Festa to comparação

⁷ Kŷ Jesus tóg vĕnh kar kanhrãn jé tag tó mũ sir, ha mĕ. Ti mré jĕggĕn kŷ nŷtĩ ag mý tóg kãmĕn mũ. Ag jĕn vĕn sór vĕ, ag tŷ tŷ ũn mág nŷtĩ jé. Hã vĕg tóg mũ, hã kŷ tóg ag kanhrãnrãn sór mũ, Jesus ti. ⁸ Kŷ tóg ag mý: “ke-jĕn ũ tóg ãjag mý: “kurā ĕn kã sóg vĕnh prũg ke to festa han ke mũ. Ha inh mré jĕn kãtĩg,” hĕnh ke mũ. Kŷ ti festa kã jĕn vĕn sór tũg nĩ. Hĕn ri ke mũn ã kãfór nĩ ũ tóg ki jun mũ. ⁹ Kŷ festa ki rĩr mũ tóg ã mý: “toreg ver’,” hĕnh ke mũ. “Ti jĕn kar kŷ ã tóg jĕn ke mũ. Mĕ kŷ jĕ nĩ ver,” he jé tóg ke mũ ã mý, ũ tŷ festa ki rĩr tĩ ti. Kŷ tóg ã mý'a tĩnh mũ sir, ha mĕ. ¹⁰ Kŷ ã tŷ festa vĕnh tĩg kŷ mĕ kŷ nĩmnĩ ver, vĕjĕn jãvãnh kŷ. Kŷ festa ki rĩr mũ vŷ ã mý: “ha jĕn vĕn, fag mré,” hĕnh ke mũ. Kŷ ã pi(jé) mŷ'ãg ke mũ,” he tóg ag mý, Jesus ti. ¹¹ “Hã kŷ tóg ũ tŷ ag kãfór nĩ sór mũ tĕrem ke mũ, vĕsŷkã, Topĕ ti, ha vemnĩ. Jãvo tóg ũ tŷ: “tŷ inh ũn sĩ nĩ,” he mũ ĕn jãnfyn ke mũ, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti.

Ĕg tŷ ũn jagtar ag jagãgtãn

¹² Kŷ tóg ũ tŷ ã kógfyn mũ ĕn mý kãmĕn mũ gé. Ti mý tóg: “ã tŷ festa han sór kŷ ũn rico ag mý tó sór tũg nĩ, ã mré ke fag mý, ã kãke ag mý, ã jãvy ag mý, ã rã nŷtĩ ag mý tó tũg nĩ gé,” he mũ. “ã tŷ ũn rico ag mý tó mũ ra ag tóg vĕnh kaja jé ã mý festa han sór mũ gé. Kŷ ã tóg ã festa kaja ti vĕg mũ sir, ĕprã. ¹³ ã tŷ festa han sór kŷ ũn kaga kŷ rãnrãj vãnh ag mý tómnĩ, ũn kãnhgrĩ ag mý, ũn kyvó ag mý. ¹⁴ ã tŷ tag han kŷ Topĕ vŷ ã ve há han ke mũ, ha vemnĩ. ã mý ag tóg festa han ke tũ nĩ, ag tŷ nĕn ũ tũ nĩn kŷ. Kŷ ã tóg ã rĩr mãn ken kŷ ti kaja vĕnh ke mũ, Topĕ tŷ ũn jykre kuryj kar rĩnrĩr mãn ke kurā ĕn kã,” he tóg, Jesus ti.

Festa mág to comparação

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Kŷ tóg tá nĩ ũ mý mĕ há tĩ, Jesus vĩ tag ti. Tá nĩg kŷ tóg ag mré jĕg mũ gé, hã kŷ tóg Jesus vĩ mĕg mũ. Kŷ tóg ti mý: “ũ tŷ Topĕ tŷ tŷ ĕg pã'i nĩ vĕg mũ mŷn hŷn sér pĕ tĩnh mũ, ũ tŷ tá festa vĕg mũ ĕn mý,” he mũ.

¹⁶ Kŷ Jesus tóg ti kanhrãn kŷ ti mý: “kanhkã tá festa vŷ ge nĩnh mũ, ha mĕ,” he mũ. “Ke-jĕn ũ tóg nĩgtĩ. Festa mág han sór tóg mũ, kŷ tóg ũ tŷ hĕn ri ke ag mý tó ja nĩ, ti tŷ festa han ke to hã. ¹⁷ Ti festa kurãn kã tóg ã camarada jĕnĕg mũ, ti tŷ ũn kógfyn kŷ nŷtĩ ag mý: “ha kãmũjĕg,” he jé. “Kar kŷ tóg nĩ ha, inh festa ti,” hemnĩ,”

he tóg, ã camarada mý. Kŷ tóg ag mý tónh tĩ mũ sir.

¹⁸ Hã ra ag tóg ve sór tũ nĩ, ag kar ti, hã kŷ ag tóg ti mý vĩ mũ. ũ tóg ti mý: “ga kajãm inh,” he mũ. “Hã kŷ sóg ijapŷ vĕnh tĩ mũ ver. ũri tóg inh mý vĕnhmŷ tĩ. Sŷ festa vĕnh tĩg ke vĕ vĕ, hã ra tóg vĕnhmŷ tĩ,” he tóg mũ.

¹⁹ Kŷ ũ tóg ti mý: “monh génh sóg, monh tŷ 5 (ke) régre,” he mũ gé. “Kŷ sóg ag vĕnh tĩ mũ ver. Sŷ festa vĕnh tĩg ke vĕ vĕ, hã ra tóg vĕnhmŷ ti,” he tóg mũ gé sir, ũ ti. ²⁰ Kŷ ũ tóg ti mý: “ũri sóg prũg mũ ha, hã kŷ tóg vĕnhmŷ tĩ,” he mũ gé.

²¹ Kŷ ti camarada tóg ti mý tónh kãtĩ mũ, ã patrão mý. Kŷ tóg jũ mũ. Ti mý tóg: “ĕpŷy ra tĩg, ĕmĩn mág ra, ĕpŷy kãsir ra ke gé, ĕmã kar ki,” he mũ. “Kŷ ũn jagtar ag tatĩ kãtĩg, ũn kónhgrĩ ag, ũn kyvó ag, ũn tĩg vãnh ag ke gé,” he tóg. ã camarada mý tóg ke mũ. ²² Kŷ tóg tĩg mãn mũ, ti camarada ti. Kŷ tóg tá vŷn ke kŷ ã patrão mý: “ke kãn inh huri,” he mũ. “Ag tatĩ kãtĩg inh huri, hã ra tóg fór tũ nĩ ver, festa jo ĩn ti,” he tóg mũ, ti camarada ti, ti patrão mý.

²³ Kŷ ti patrão tóg ti mý: “vĕsŷkã tĩg mãn ge,” he mũ. “Vãnh kãmĩ tĩg, ĕmã kãsir pĕ kãmĩ ke gé, ĕpŷy ra, ĕmĩn jagma,” he tóg. “Tã ag mý tugtónh tĩg. Ag kutãn nĩ, ag kãmũ jé, festa jo ĩn fór jé,” he tóg, patrão ti, ã camarada mý,” he tóg, Jesus ti.

²⁴ “Hã kŷ sóg ãjag mý ke mũ,” he tóg. “ũ mý sóg tó vĕn ja nĩ, hã ra ag tóg inh festa vĕnh ke tũ pĕ nĩ, sŷ ũ mý tó vĕn ja ag,” he tóg. Jesus tŷ Fariseu ag mré jĕn kŷ ag mý kãmĕn hã vĕ.

Ĕg tŷ ĕg jykre tovãnh

(Mt 10.37-38)

²⁵ Ke-jĕn ũn e ag tóg Jesus nón mũ mũ. Kŷ tóg ag jé vĩrĩn ke kŷ ag mý: ²⁶ “ha mĕ,” he mũ. “ũ tŷ inh mré tĩg pĕ han sór mũ jé inh hã to há kãfór nĩ, ã han mũ fag kri, ti prũ fi kri, ti krĕ kri, ti kãke ag kri, ti jãvy ag kri, ti ve fag kri, vĕnh kri ke gé, mŷr, ha mĕ,” he tóg. “Ke tũ nĩ mũ ra tóg inh mré kãtĩg ke tũ nĩ, kŷ tóg tŷ inh mré ke nĩnh ke tũ nĩ gé. ²⁷ Ha vé, ag tŷ inh cruz tŷ inh kri fi kŷ sóg tĩg ke mũ, ag tŷ to isa kŷ isĕn jé, ha vemnĩ. Vĕnh nenh ke tũ sóg nĩ. ũ tŷ inh ri ke han sór tũ nĩn kŷ tóg inh mré kãtĩg ke tũ nĩ, kŷ tóg tŷ inh mré ke nĩnh ke tũ nĩ gé,” he tóg, Jesus ti,

²⁸ “To jykŕĕn, ũ tŷ ĩn tĕj han sór mũ ĕn to. Ti tŷ ĩn tĕj han sór kŷ tóg ã jãnkamy nĩkrĕn vĕn ke mũ. Kŷ tóg ĩn kaja to jykŕĕn ke mũ gé sir. Kar kŷ tóg ĩn han sór ke mũ vãhã. ²⁹ Ti tŷ to hã to jykŕĕn há han tũ ra tóg vĕnhmŷ tĩ. Kŷ tóg ĩn jĕg ken ki kũm kŷ ti króggróg han ke mũ sir. Ti króggróg han kŷ ti jãnkamy tóg tũ' hĕnh ke mũ, kŷ tóg tovãnh ke mũ sir, ti tŷ ĩn han ti. Kŷ ti mré ke ag tóg ti to vĩ kŷ ti nŷnh mũ sir. ³⁰ Ti to ag tóg: “ha mĕ, ĩn tĕj han sór tóg mũ vĕ, hã ra tóg to jykŕĕn há han ja tũ nĩ, hã kŷ tóg kar tũ nĩ,” hĕnh ke mũ, ti régre ag,” he tóg.

³¹ “Kar pã'i mág to jykŕĕn nĩ gé. Pã'i ũ tŷ ti mré vĕnh génh sór kŷ tóg ã krĕm ke ag nĩkrĕn ke mũ gé sir, vĕnh génh ke to hã. “10 mil (ke) ĕg nŷtĩ,” he jé tóg ke mũ. “Ĕg mý ag tŷ hĕn ri kĕnh mũ vŷ?” he jé tóg ke mũ. “20 mil (ke) ag nŷtĩ. Ag mý ĕg tŷ tũ' he kãn ke tũ nĩ vŷ? Ĕg kãfór ag tóg nŷtĩ. Ĕg hŷn hĕ ri kĕnh mũ, ag tŷ ĕg

tovānh jé?" he jé tóg ke mǔ, pǎ'i ti. ³² Ti tǔ tag to jykrén ký tóg pǎ'i ũ ěn mý věnh ví jĕnhĕnh mǔ, ti tǔ kór há tá nĭ (há) ra, kuvar há tá. Ti mý věnh ví jĕnhĕnh ký tóg ti mý: "ǎ mý ěg tovānh ke tǔ nĭ?" he mǔ. "Inh ǎ mý ne nĭm mǔ, ǎ tǔ isovānh jé?" he jé tóg ke mǔ, pǎ'i ěn mý," he tóg, Jesus ti.

³³ "Hǎ ký to jykrén nĭ, ǎjag tǔ inh mré mǔ pĕ han ke to. Iso há kǎfór nýtĭmnĭ, ǎjag tǔ kar kri. Ke tǔ nĭ mǔ ra ǎjag pi(jé) inh mré mǔ pĕ han mǔ," he tóg, Jesus ti.

Sa to comparaçāo (Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴ "Sa vǔ há nĭ. Hǎ ra sa kǎhór tĭn ký ěg tǔ ne tǔ ti tǔ kajǎ' henh ke tóg tǔ tĭ, tǔ sa' he mǎn ke tǔ tóg tĭ," he tóg. ³⁵ "Ti kǎhór tĭn ký tóg kórég nĭ, ký ěg tóg fón tĭ. ěg pi(jé) ěg japǔ ki ti fón tĭ, ti tǔ ěg jakré tǔ há' he tǔ nĭn ký, sa kǎhór ti. Ti fón pĕ han jé ěg tóg ke mǔ. Ri ke ǎjag nýtĭ, ǎjag tǔ inh mré mǔ pĕ han tǔ nĭn ký. Jĕmĕ há han nĭ, sǔ ǎjag mý nĕn tó mǔ tag ti," he tóg, Jesus ti.

Ovelha vǎfor to comparaçāo (Mt 18.12-14)

15 Kejĕn ũ tǔ imposto mǎg tĭ ag tóg ti to kǎmǔ mǔ, Topĕ ví mranh tĭ ag ke gé. Ag tǔ ti ví mĕ sór vē. ² Ký tóg Fariseu ag mý kórég nĭ, Topĕ ví to professor ag mý ke gé. Ký ag tóg ti to ví ví he mǔ sir. "Topĕ ví mranh tĭ ag to tóg há nĭgtĭ, tag ti," he ag tóg mǔ. "Ag mré tóg jĕg tĭ mýr," he ag tóg mǔ, Jesus to. ³ Ký tóg ag kanhrǎn jé ag mý: "ũ tǔ Topĕ ví mranh mǔ tǔ ǎ jykre kórég tovānh ký tóg ge nĭnh mǔ, ha mĕ," he mǔ. ⁴ "Ũ tóg nĭ ja nĭgtĭ," he tóg. "Ti mĕg tǔ mé vǔ tǔ 100 (ke) nýtĭ, ti mĕg tǔ ovelha ti. Ký ti mĕg pir tóg vǎfor mǔ. Hǎ ra tóg ti kanĕg tĭ mǔ, ti jǎvānh tĭ tóg mǔ, ha mĕ. Ũn e ěn tovānh ký tóg ũn pir ěn nón tĭ mǔ. Ga kórég tá ag nýtĭ, ti mĕg kar ěn ag. Ag togvānh ký tóg ũn pir ěn nón tĭ mǔ, ha mĕ. ⁵ Ký tóg ti vég mǔ sir, ti mĕg vǎfor ja ěn ti. Ký tóg ǎ nunh kri ti fi ký ma tĭ mǔ. Ti fe tóg mrin ke mǔ sir. ⁶ Ký tóg ǎ ĩn tá jun mǔ. Tá tóg ǎ kanhkǎ fag jé prĕr mǔ, ti rǎ hǎ nýtĭ fag kar. Ký tóg fag mý tó mǔ. "Inh mré ti to mý sér," he tóg. "Inh mĕg vǔ vǎfor ja nĭ, hǎ ra sóg ti ve mǎn mǔ ha," he tóg mǔ, ǎ mĕg to," he tóg, Jesus ti. ⁷ "Hǎ ra tóg ge nĭ, ha mĕ. Ũ tǔ 99 (ke) ag tǔ věnh jykre kuryj han ký tóg há tĭ sir, ký tóg mý sér tĭ sir, kanhkǎ tá ke ag mý. Hǎ ra tóg mý sér kǎfór tĭ, ũn pir tǔ ǎ jykre kórég tovānh ký, ti tǔ ǎ tǔ Topĕ ví mranh mǔ ěn tovānh ký, ha mĕ. Ký isǔ ag vǔ e nýtĭ," he tóg, Jesus ti.

Jǎnkamy vǎfor to comparaçāo

⁸ "Ký ũn týtá to vēme vǔ ge nĭ, ha mĕ," he tóg. "Jǎnkamy tǔ 10 (ke) tǔ fi tǔ nĭ, jǎnkamy tǔ por dia kaja tǔ 10 (ke) tǔ. Kejĕn ũn pir tóg fi mý vǎfor mǔ, ký fi tóg lampiǎo grug mǔ sir. Fi ĩn kǎmĭ fi tóg prun kǎn mǔ. Ve há han fi tóg mǔ, jǎnkamy ěn kanĕg jé, ĩn péno kar mĭ hǎ. ⁹ Vǎhǎ fi tóg kejĕn ve mǎn mǔ sir. Ký fi tóg ǎ mré ke kar fag jé prĕr mǔ, fi rǎ hǎ nýtĭ fag kar ke gé. Ký fi tóg fag mý: "inh mré to mý sér," he mǔ. "Inh jǎnkamy vǔ vǎfor ja nĭ, hǎ ra sóg ve mǎn mǔ ha," he fi tóg mǔ.

¹⁰ Hǎ ra tóg ge nĭ, kanhkǎ tá, ha mĕ. Topĕ tǔ jĕnhĕ jafǎ ag mý tóg sér tǎví tĭ, ũ tǔ ǎ jykre kórég to jĭn ký, ti tǔ ǎ tǔ Topĕ ví mranh ěn tovānh ký, ha mĕ," he tóg, Jesus ti.

Ũn kósĭn vǎfor to comparaçāo

¹¹ Ký tóg ag mý tag tó mǔ gé sir, ha mĕ. "Ũ vǔ tóg kósĭn régre ja nĭgtĭ," he tóg. ¹² "Ký ti kósĭn tǔ ěgno tóg ǎ panh mý: "panh'," he mǔ. "Inh mý ũri isǔ nĭm, ǎ tǔ inh mý nĕn nĭm ke mǔ ěn ti," he tóg, ǎ panh mý. Ti tǔ to vĭnh ke tǔ vē vē, hǎ ra tóg to ví mǔ. Ge ra ti panh tóg ǎ krĕ mý ǎ tǔ věnh kǎpǎm mǔ sir. ¹³ Kǎnhmar ti kósĭn kyrǔ tóg ǎ tǔ mǎn ký kór há ra, kuvar há ra tĭ mǔ, ga ũ ra. Tá tóg ǎ tǔ vǎm kǎn mǔ, nĕn ũ kórég kar to. ¹⁴ Vǎm kǎn ja tóg nĭgtĭ, ti jǎnkamy ti. Ký tóg kejĕn tá prýg han mǔ sir, ga ěn tá. Ký kyrǔ ěn tóg kókĭr mǔ gé. ¹⁵ Ký tóg tá ke ũ mré vēmén tĭ mǔ, ti tǔ ti mý věnh rǎnhrǎj nĭm jé. Ký tóg ti jĕnhĕg mǔ, ti tǔ ti porco ki rĭr jé sir, ti safra tá. ¹⁶ Ký tóg porco jĕn ko sór mǔ, ti kókĭr nĭn ký. Hǎ ra ag tóg ti mý nĕn ũ nĭm tǔg mǔ, ti tǔ ko jé. Hǎ ký tóg kókĭr tǎví nĭ sir. ¹⁷ Ký tóg kejĕn krĭ há han mǔ. To jykrén tóg mǔ sir. "Inh panh mý rǎnhrǎj tĭ ag vǔ pǎo mág ko tĭ. Ag mý tóg kén tĭ, ag jén tĭ. Jo sóg kókĭr ký ter ke mǔ," he tóg, kyrǔ ti, ǎ pir mý nĭn ký. ¹⁸ "Inh jé hĭn inh panh kukǎm tĭg ha," he tóg. "Ký sóg ti mý: "panh'," henh ke mǔ. "Kanhkǎ tá nĭ ěn ví mranh inh, ǎ ví ti ke gé. ¹⁹ Ký sóg vēnhmý tǔ ǎ kósĭn tǔ nĭ. Sǔ tǔ ǎ camarada nĭnh há tóg tĭ," he jé sóg ke mǔ, inh panh mý," he tóg mǔ, kyrǔ ti. ²⁰ Ký tóg tĭ mǔ sir, ǎ panh kukǎm.

Hǎ ra ti panh tóg kór há tá, kuvar há tá ti vég mǔ, ký tóg ti kato tĕ mǔ. Ti kato tĕ ký tóg ti ki póm ke mǔ sir, ti ki nhun ke tóg mǔ gé sir. ²¹ Ký ti kósĭn tóg ti mý: "panh'," he mǔ. "Kanhkǎ tá nĭ ěn ví mranh inh, ǎ ví ti ke gé. Hǎ ký sóg vēnhmý tǔ ǎ kósĭn tǔ nĭ ha," he tóg, ti panh mý.

²² Hǎ ra ti panh tóg ti mý: "vó, vēnh pǎte fón ký tóg nĭ," he mǔ. Ký tóg ǎ camarada ag mý: "kur há tǎví ěn ma kǎmǔjĕg," he mǔ, "ti tǔ kur tǎg ra rǎ jé. Ti mý nĭgé kǎnĭm ja nĭm gé. Pĕn né ěn tǔ, pĕn to ró ěn tǔ ti mý jun gé. ²³ Monh tǎgy ěn venh mǔjĕg. Ti tǎnh ra, ěg tǔ ko jé, ěg fe tǔ mrin ke jé. ²⁴ Inh kósĭn vǔ inh mý ter ja ri ke han, hǎ ra tóg rĭr mǎn ri ke han. Vǎfor ti vē vē, hǎ ra tóg kǎtĭg mǎn huri," he tóg, ti panh ti. Ký tóg ag mý sér tĭ sir, ag tǔ festa han ký.

²⁵ Hǎ ra ti kósĭn sanh tóg ti japǔ tá rǎnhrǎj jĕ. Ký tóg vǎhǎ tá kǎtĭg ký ǎ ĩn tá jun mǔ. Tá jun ký tóg vǎkyr mĕg mǔ, fag vēnh gringrén ěn ti. ²⁶ Ký tóg ǎ camarada jé prĕr mǔ. Ti mý tóg: "festa tǔ ne nĕ?" he mǔ. ²⁷ Ký tóg ti mý: "ǎ jǎvy vǔ jun, ký ǎ panh vǔ monh tǎgy ěn tǎnh," he mǔ. "Ti mý tóg sér tĭ, ti tǔ ti ve mǎn ký. Kaga tǔ tóg jĕ, há tóg jĕ, hǎ ký tóg ǎ panh mý sér tĭ," he tóg, ti camarada ti. ²⁸ Ký tóg jǔ mǔ sir. Ký tóg ĩn kǎra rǎ tǔg mǔ, jǔ ký.

Ký ti panh tóg ti mré vēmén tĭ mǔ. Ti mý tóg: "ěg mré festa venh kǎrǎ," he mǔ. ²⁹ Hǎ ra tóg ti mý: "vó," he mǔ. "Prýg tǔ hĕn ri ke ki sóg ǎ rǎnhrǎj ti han, ha mĕ. Inh pi(jé) ǎ ví mranh ja nĭgtĭ". Ge ra ǎ tóg inh mý nĕn ũ nĭm ja tǔ nĭ. ǎ pi(jé) inh mý cabrito fĕg tĭ, sǔ inh mré ke ag mý festa han jé. ³⁰ Hǎ ra ǎ kósĭn ěn tóg jun mǔ sir, jo ǎ

tóg ti mý monh tägy ên tänh. Kórég ti nĩ, ã kósín ên ti. Ā tũ fón kãn tóg mýr, ùn týtá kórég fag to, hã ra ã tóg festa mág han mũ, ti kãtĩg ký," he tóg, ti kósín sanh ti, ã panh mý.

³¹ Hã ra ti panh tóg ti mý: "vó," he mũ. "Inh mré ã tóg jê nĩ, ký tóg inh mý sér tí. Ký isũ kar vỹ tỹ ã tũ nýtĩ, mýr, ha mẽ. ³² Hã ra festa tag vỹ há nĩ, ha mẽ. Ēg mý tóg sér tãvĩ tí. Ā jãvy vỹ inh mý ter ja ri ke han, hã ra tóg rĩr mãn ri ke han. Vãfor ti vë vë, hã ra tóg kãtĩg mãn huri," he tóg, ti panh ti, ã kósín sanh mý," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Topê kãmén hã vë.

Ēg tỹ Ēg tũ vënh kãpãm ke

16 Ký Jesus tóg ã mré mũ tí ag mý tag tó mũ, ha mẽ. "Kejën êprã ke ù tóg nĩgtĩ, ùn rico. Ký ti tũ ki rĩr tí tóg nĩgtĩ gé. Ti patrão mý név(e) nýtĩ ag vég ti tí, ti mý, ti tũ ki rĩr tí ti. Kejën ag tóg ti camarada ên to vỹ mũ, ti tũ ki rĩr tí ên to. Ti lograr ke (ka) mẽ ti nêji nĩ, ti tũ to, ti camarada ti. ² Ký tóg ti jé prër mũ, ký tóg ti mý: "ã tỹ han mũ mẽ inh," he mũ. "Sỹ ã rãnrãj tugnỹm ke vë. Ki rĩr mãn ke tũ ã tóg nĩ ha," he tóg mũ ti mý. ³ Ký tóg to jykrén mũ sir, ti camarada ti. "Inh hỹn hẽ ri kenh mũ ha?" he tóg mũ. "Inh patrão vỹ inh kutëm, inh rãnrãj ki. Ký inh hỹn ne konh ke mũ ha? Inh êpỹ jé sóg krój nĩ. Ký sóg vënh kar mý: "inh mý nén ù nĩm, inh mý jãnkamy nĩm," he sór tũ nĩ gé. Inh mý a tóg tí, sỹ ag mý tónh ke ti," he tóg. ⁴ Kejën tóg: "ũri hã sóg ki kanhró nĩ ha, sỹ nén han ke ti," he mũ. "Sỹ tag han ký ag tóg iso há nýtĩnh mũ, ký ag tóg inh mý: "inh mré nĩnh kãtĩg," henh ke mũ, inh patrão tỹ inh fón kar ký," he tóg mũ, ti camarada kórég ti. ⁵ Ký tóg ù tỹ ã patrão mý név(e) nýtĩ ên ag jé prër kãn mũ sir. Ký tóg ù mý: "ã név(e) hẽ ri ke nĩ?" he mũ. ⁶ Ký tóg ti mý: "azeite tỹ lata tỹ 100 (ke) ki inh név(e) jẽ," he mũ. Ký tóg ti mý: "hỹn, ã vënh rán ti, sỹ ã mý ã név(e) térem ký 50 (ke) rán jé," he mũ. Ký tóg rán mũ sir. ⁷ Ký tóg ù ù mý: "jo ã?" he mũ gé. "Ā név(e) hẽ ri ke nĩ?" he tóg mũ gé. Ký tóg ti mý: "trigo tỹ saco tỹ 100 (ke) ki inh név(e) jẽ," he mũ. Ký tóg ti mý: "hỹn, ã vënh rán ti, sỹ ã mý ã név(e) térem ký 80 (ke) rán jé," he mũ gé. Ký tóg rán mũ gé sir.

⁸ Ký ti patrão tóg mẽg mũ, ti camarada tỹ nén han mũ ti. Ký tóg ti mý: "jykre (ka)mẽ ã tóg nĩ, ký ã tóg ù tỹ hën ri ke tỹ ã to há nĩ han, ã tỹ ag mý ag név(e) rem ký," he mũ, ti patrão ti," he tóg, Jesus ti.

"Ký hã vë. Û tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ãjag tũ to jykrén há han tí, inhhã, ha mẽ. Ājag krĩ há kãfór han ag tóg tí ag tũ to jykrén ki. Ājag tỹ inh ki ge mũ ra ag tóg ãjag krĩ há kãfór han tí. Tỹ ag êprã ke nýtĩ, hã ký ag tóg tag ki nén to jykrén há han tí," he tóg.

⁹ "Hã ký sóg ãjag mý tó mũ. Ti camarada ên ri ke han nĩ, ãjag tũ tỹ ùn mý vënh kãpãm nĩ, ãjag tỹ ga kri mũn ký. Ký ag tóg ãjag to há nýtĩnh mũ. Kejën ãjag tóg ãjag tũ ré ký mũnh mũ. Ēn kã ãjag tóg mũ há han ke mũ gé. Ký ãjag tóg kanhkã tá junjun ke mũ sir, ãjag tỹ ag mý ãjag tũ tỹ vënh kãpãm ký. ¹⁰ Û tỹ nén ù sí ki rĩr há han ký tóg nén ù ki rĩr há han kãn ke mũ gé. Jãvo ù tỹ nén ù sí ki rĩr kónãn ký tóg nén ù ki rĩr kónãn kãn ke mũ gé sir. ¹¹ Ēg tỹ ga kri nén vég mũ vỹ kãnhmar tũ' he

mũ. Ājag tỹ hã ra ga kri ãjag tũ ki rĩr há han tũ ký ãjag tóg kanhkã tá tỹ nén ùn tũ nýtĩnh mũ gé. ¹² Ājag tỹ êprã nén vég mũ vỹ tỹ Topê tũ nĩ. Ti hã mý ãjag tóg ki rĩr ke mũ. Ājag tỹ ti tũ ki rĩr há han tũ ký tóg sir ãjag mý ãjag tũ pë ên nĩm ke tũ nĩ gé, kanhkã tá," he tóg.

¹³ "Ā jagrë régre nĩn ký tóg vënhmý tí. Ā tỹ Topê hã tỹ jagrë nĩn ký jãnkamy tãn ên tỹ jagrë nĩ sór tũg nĩ. Ā tỹ jãnkamy e ve sór ký ti hã mĩ êkrén ký ti hã vỹ tỹ ã jagrë nĩnh mũ. Ký Ēg tóg Topê tỹ Ēg mý nén tó mũ ên to jykrén há han ke tũ nĩgtĩ. Ā tỹ Topê to há nĩn ký ã tóg sir ga kri rico to vãsãn sór ke tũ nĩ. Ā tỹ ga kri rico nĩ sór ký ã tóg Topê mĩ êkrég tũ nĩ, ha vemní," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Ēg tỹ ti tũ hã to jykrén há to jykrén há han ke tón hã vë.

Topê jykre

(Mt 11.12-13; 5.31-32; Mc 10.11-12)

¹⁴ Hã ra Fariseu ag tóg mẽg mũ, ti tỹ nén tó mũ ti. Jãnkamy mág hã to ag tóg há nýtĩ, rico ke sór ag nýtĩ, Fariseu ag. Ký ag tóg Jesus vỹ tag mẽ ký ag tóg ti to é he mũ. ¹⁵ Hã ra Jesus tóg ag mý: "êprã ke ag mý ãjag tóg há nýtĩ ve nýtĩ," he mũ. "Hã ra Topê vỹ ãjag tỹ nén to jykrén mũ ên vég nĩ. Ēn ký ãjag tóg há nýtĩ. Êprã ke kãmĩ ãjag tóg tỹ ùn mág nýtĩ. Topê mý ãjag tóg kórég nýtĩ jãvo, ti mý kavéj ãjag tóg nýtĩ," he tóg.

¹⁶ "Moisés tỹ Ēg mý Topê ví tó ja ên vỹ João tá krýg, vãsỹ Topê ví tó tí ag tỹ Ēg mý nén tó ja kar ên ti. João tá ti krýg, Ēg kygpég tí ên tá. João tá jun ký vënh ù tỹ hën ri ke ag tóg vãsãnsãn tí, ag tỹ ve jé. ¹⁷ Hã ra Topê jykre si ên tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé, Moisés tỹ Ēg mý nén tó mũ ên ti. Ga vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Ki króm kãn ký tóg nĩnh mũ," he tóg.

¹⁸ "Ēg prüg ký tóg ge nĩ, ha mẽ. Ā tỹ ã prũ fi fón kar ký ù fi tỹ prüg mãn ký ã prũ tũ fi vë sir. Ký fi mén tỹ fi fón ký ù tỹ fi tỹ prüg mãn ký fi mén tũ vë gé sir," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ Topê jykre kãmén hã vë.

Û tỹ Topê ví mẽ jãvãnh ag tỹ nũgme ki vár

¹⁹ Ký Jesus tóg ag mý: "kejën ù tóg nĩgtĩ, ùn rico pë," he mũ. "Kur kaja e tu ti tĩgtĩ, ùn tánh sá, kur ha pë. Kurã kar ki tóg vëjën há ko tí. Festa ri ke han tóg tí, kurã kar ki.

²⁰ Ký ùn jagtar tóg nĩgtĩ gé. Ti jiji hã vỹ: Lázaro, he mũ. Vënh kaga fugfo han vãnh han tóg tí, ký tóg nỹ nĩ, ùn rico jãnkã ki. ²¹ Ēn vỹ kókĩr tĩgtĩ, ã kaga to. Ký tóg ùn rico jën vár ko sór tĩgtĩ, ti jën mru, hã ra tóg ti mý nĩm tũg tí. Cachorro hã ne ti pénĩn e nýtĩ. Vënh fugfo han vãnh ên tugmãn ag tóg tí. ²² Kejën tóg ter mũ, ùn jagtar ên ti. Ký Topê tỹ jënẽ jafã ag vỹ ti va mũ mũ, ti kuprĩg ti, kanhkã ra. Tá Abraão tóg nĩ nĩ, Ēg jóg' jóg ve ti, ký tóg ti mré nĩ nĩ sir, ti tỹ tỹ ti krë'krë nĩn ký.

Kar ùn rico tóg ter mũ gé sir. Ký ag tóg ga kãtã ti pëju(g) mũ. ²³ Hã ra tóg nũgme ki kutë mũ, ti kuprĩg ti. Inferno tá ti vësýrénh jagy han mũ sir. Kejën tóg kanhkã ki êvãnh mũ, ký tóg tá Abraão vég mũ, Lázaro ke gé, ti tỹ Abraão mré nĩn ký, kuvar há tá. ²⁴ Ký tóg ag mý prër mũ. Ký tóg Abraão mý: "!.Ijóg'!.!" he mũ. "!.Abraão!.!" he tóg "!.Ijagãgtãn ra!.!" he tóg. "Lázaro

jěně ra, ti tỹ ã ní(gé) juja junun mrăn kỹ inh nũnẽ mrăn sí han jé. Inh mỹ tóg rỹjgy tăvĩ tĩ, pĩ kãki," he tóg, Abraão mỹ, ùn rico ja ěn ti.

²⁵ Kỹ Abraão tóg ti mỹ: "inh kósin," he mũ. "Á tỹ ga kri tĩg ja ěn ki ěkré. Tá ã tóg há tĩ ja nígtĩ, jãvo Lázaro tóg jagtar ja nígtĩ. Kỹ tóg tag ki há han tĩ nĩ, jo ã tóg vėsýrénh jẽ nĩ, ã tỹ ti jagãgtãn ja tũ nĩn kỹ. ²⁶ Kỹ ěg kuju ki tóg tỹ kãgnó nĩ, kỹ ù tóg pãte rãnh ke tũ nĩ. Tag ki ke pi(jé) ěn ra tĩg mũ', ěn tá ke pi(jé) tag ra kãtĩg mũ gé', kãgnó tag tugrĩn'," he tóg, Abraão ti, ùn rico ja ěn mỹ.

²⁷ Kỹ ùn rico ja tóg ã jóg tỹ Abraão mỹ: "kỹ sóg ã mỹ nén ù tó sór mũ, ha mẽ," he mũ. "Á mỹ inh jóg tĩn ra ti jěnhẽn ke tũ? Tá inh mré ke ag vỹ nỹtĩ. ²⁸ 5(ke) ag nỹtĩ, inh mré pafa ja ag. Ti tỹ ag mỹ tónh tĩg jé, ag tỹ tag ki junjun tũ nĩ jé, ag tỹ inh mré vėsýrénh tũ nĩn jé," he tóg, ùn rico ja ti, Abraão mỹ.

²⁹ Kỹ Abraão tóg ti mỹ: "tá ag tóg Moisés tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn mēnh mũ, Topẽ vĩ tó tĩ kar ag vĩ ke gé. Hã kỹ ag tóg Topẽ vĩ jēmēnh mũ, ag tỹ mẽ sór kỹ," he tóg.

³⁰ Hã ra tóg ã jóg tỹ Abraão ti mỹ: "vó" he mũ. "Vēsẽr tỹ ag tá jun mũ ra ag jēmẽ há han ke mũ vẽ, kỹ ag tóg ãjag jykre pãno ěn tovãnh ke mũ vẽ, vēsẽr tỹ ag mỹ tó mũ ěn ti," he tóg.

³¹ Hã ra tóg: "vó," he mũ gé. "Ag tỹ Moisés vĩ jēmẽ sór tũ nĩn kỹ ag tóg vēsẽr vĩ mēnh ke tũ nĩ gé, ag tỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag vĩ mẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ," he tóg, Abraão ti, ùn rico ja ěn mỹ," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag mỹ ěg tỹ Topẽ vĩ jēmẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ vėsýrénh ke ěn tón há vẽ.

Topẽ vĩ mranh tỹ jagy nĩ

(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)

17 Kỹ Jesus tóg ã mré mũ tĩ ag mỹ: "ũ tỹ hẽn ri ke ag vỹ ù tỹ iso há ěn tỹ isovãnh han sór mũ, ha mẽ," he mũ. "Vēsýrénh tăvĩn mũ jé ag tóg ke mũ, tag to. Topẽ vỹ ag ve kónãnh tăvĩn mũ, ag tỹ ùn krĩn kónãnh mũ tag to. ² Û tỹ ag krĩn kónãnh mũ mỹ tóg há nỹnh mũ vẽ, ěg tỹ pó tỹ kra mág tỹ ag nunh to sa kỹ goj nig kuju ki ag vãm jé. Tag vỹ ag mỹ jagy tĩ vẽ. Hã ra ag tóg ti jagy tag kãfór venh ke mũ, ag tỹ ùn sí tỹ inh ki rã kỹ nĩ (hã) ra ti tỹ inh vĩ mranh han sór kỹ. ³ To jykren, vėnh ki rĩr kỹ.

Kejẽn ã régre vỹ Topẽ vĩ mranh mũ. Kỹ ti mỹ tómnĩ, ti tỹ kygnẽ ti. Ti tỹ tovãnh sór kỹ ti mỹ vėnh pãte fón nĩ. ⁴ Hẽn ri ke mũn tóg ã tỹ Topẽ vĩ mranh han sór mũ han mãn', han mãn' he mũ, kejẽn. Kurã pir ki tóg ã jũ tỹ hẽn ri ke han sór mũ, hẽn ri ke mũn. Hã ra tóg ã jũ han kar kỹ: "inh pi(jé) ke mãn mũ ha'," henh ke mũ gé. Á jũn kỹ tóg tónh kãtĩg mãn', tónh kãtĩg mãn' he mũ gé. Kỹ ti mỹ vėnh pãte fón to krónh ke tũg nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ěg tỹ Topẽ ki rã há han ke

⁵ Kỹ Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg ti mỹ: "ěg tỹ Topẽ ki rã há pẽ han há tóg tĩ," he mũ. "Kỹ to ěg tar han nĩ," he ag tóg, Jesus mỹ. ⁶ Kỹ tóg ag mỹ: "ãjag tỹ Topẽ ki rã kỹ tóg há tĩ," he mũ. "Ka tỹ mostarda fy mĩ ěkrén nĩ," he tóg. "Sĩ ti nĩ, hã ra tóg mog tĩ. Tag ri ke han nĩ, Topẽ ki rã kỹ. Ti ki rã kỹ ãjag tóg nén ù kar to tar nỹtĩnh mũ. Ka

tag ve ra, ka krén tag ti. Ájag tỹ ti mỹ: "ã jãre tỹ ga tá kãkutẽ, kỹ goj nig ki vėnh krãn," hen kỹ tóg kenh mũ, ãjag tỹ Topẽ ki rãn kỹ," he tóg, Jesus ti.

Tỹ ěg Topẽ camarada nỹtĩ

⁷ "Ájag camarada jykre to jykren nĩ," he tóg. "Ájag japỹ ki tóg rĩr tĩ, ga tỹ vĩrĩn ken kỹ, ke tũ nĩn kỹ tóg ãjag mēg ki rĩr tĩ gé. Rãkãnh kỹ tóg ã rãnhraj ja tá kãtĩ tĩ. Kỹ ãjag pi(jé) ti mỹ: "kunĩg, jěn jé," he tĩ. ⁸ Ti mỹ ãjag tóg: "inh mỹ vějẽn han, ijěn jé," he tĩ. "Kuri ã kur tãnfyn kỹ tógfĩn, ã tỹ inh mỹ vějẽn jun jé, ijěn jé, kron jé, kar kỹ ã tóg jěn ke mũ gé sir, kron ke mũ gé sir, ijěn kar kỹ," he ãjag tóg tĩ, ãjag camarada mỹ. ⁹ Kỹ ãjag tóg ti mỹ vĩ há han tũ nĩ gé, ti tỹ ãjag vĩ ki króm mũ ra. Ájag camarada vẽ mỹr, ti rãnhraj vẽ, hã kỹ tóg ãjag vĩ ěn han ke mũ. ¹⁰ Kỹ ãjag camarada ag ri ke han nĩ, Topẽ mỹ, ha mẽ. Ájag tỹ Topẽ vĩ ki króm kãn kỹ jagnẽ mỹ: "ti camarada vỹ tỹ ěg nỹtĩ," hemnĩ. "Ti tỹ ěg mỹ nén tó mũn hã han ěg tóg, kỹ tóg tỹ nén ù tũ nĩ," hemnĩ jagnẽ mỹ. "Ti vĩ han kãn tugrĩn ěg tóg há nỹtĩ," he tũg nĩ," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ùn kaga tỹ 10 (ke) ag tỹ há' he

¹¹ Kỹ Jesus tóg Jerusalém ra tĩg sór mũ. Hã kỹ tóg ga tỹ Samaria fyr mĩ tĩ mũ. Ga tỹ Galilėia mré ti fyr vẽ. ¹² Tá tóg ěmã ù ki rã mũ, kỹ ù tỹ 10 (ke) ag tóg ti kato tēgtẽ mũ sir. Vėnh kaga kren vãnh hyn han ag tóg mũ, lepra han kỹ. Hã kỹ ag tóg kór há tá nỹtĩ, kuvar há tá. ¹³ Jamã hár(a) ag tóg prėnprėr mũ, kỹ ag tóg: "!.Jesus'..!" he mũ. "!.Senhor'..!" he ag tóg mũ. "!.Ěg jagãgtãn ra..!" he ag tóg mũ. ¹⁴ Kỹ tóg ag ki ěvãnh mũ, kỹ tóg ag mỹ: "Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag mỹ vėnh ven mũjėg," he mũ. Kỹ ag tóg mũ mũ.

Ag mũn kã ag tóg jãnhkri' he mũ sir, ag fár ti, tá junjun to hã. Hãghá' he ag tóg mũ sir. ¹⁵ Kỹ ag kãmĩ ùn pir tóg kyrã mũ, Jesus to. Topẽ mỹ tóg vĩ há han mũ, ã tỹ há' hen kỹ. Kỹ vėnh kar vỹ ti vĩ mēg mũ. ¹⁶ Ti tỹ Jesus tá jun kỹ tóg ti krēm mũg ke mũ. Ti mỹ tóg: "inh mỹ tóg há tĩ, ã tỹ isỹ há' hen kỹ," he mũ. Samaria tá fóg ù vẽ, Jesus to ùn kyrã mũ ěn ti.

¹⁷ Kỹ Jesus tóg: "ũ tỹ 10 (ke) tũ mỹ', hã vỹ: há', he mũ?" he mũ. "Hã ra ùn pir ne kãtĩg ja nĩ. Hỹn, ù ag, ù tỹ 9 (ke) ěn ag?" he tóg. ¹⁸ "Fóg tag hã vỹ ã pir mỹ kyrã, Topẽ to: "ũn mág vỹ tỹ ti nĩ," he jé," he tóg, Jesus ti. ¹⁹ Kỹ tóg fóg ěn mỹ: "jėgnẽ ra," he mũ. "Ha tĩg," he tóg. "Á tỹ inh ki rã kỹ, hã kỹ ã tóg há' he mũ," he tóg, Jesus ti.

Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ to vėnh jykre

(Mt 24.23-28, 37-41)

²⁰ Kejẽn Fariseu ag tóg ti ki jēmēnh kãmũ mũ. "Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ěn mỹ ver kór gy nĩ, mỹ kuvar gy?" he ag tóg ti mỹ. Kỹ tóg ag mỹ kãmén mũ sir. "Ti vėg tũ ěg tóg nĩ, ěg kanẽ tỹ, Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ti," he tóg. ²¹ "Hã kỹ ěg tóg to: "tag kã ti nĩ, tãtã ti nĩ," henh ke tũ nĩ gé. Ha mẽ, ãjag kãmĩ ti huri vėnh ven, ti tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ti, ãjag tỹ ti vėg tũ (hã) ra," he tóg.

22 Kÿ tóg ã mré mü tí ag mÿ: "tÿ sóg ëprã ke fi kósin nÿ," he mü. "Kejën tóg ãjag tÿ Topë tÿ tÿ ëg pä'i nÿ venh ha pë tÿnh mü. Ti tÿ kurã pir ki venh ven mü vÿ ãjag mÿ há tÿnh mü vë, hä ra ãjag tóg venh ke tÿ nÿ ver," he tóg. 23 "Kÿ ag tóg ãjag mÿ: "tag ki ti jun ja nÿ," henh ke mü. "Ën tá tóg jë nÿ," he jé ag tóg ke mü gé. Kÿ venh mü tÿg nÿ hä ra. Ag vÿ jëmë sór tÿg nÿ. 24 Inh kätig mãn ke vÿ ta tÿ kóm kóm ke ri ke nÿ. Ti tÿ kóm kóm ke kÿ ëg tóg nén kar vég tÿ, kanhkã krëm. Kÿ venh kar vÿ ti tÿ kóm kóm ke ën vég tÿ gé. Inh kätig mãn ke vÿ ri ke nÿnh mü, inh kurã ën kã. Vënh kar vÿ inh ve kãn mü. Tÿ sóg ëprã ke fi kósin nÿ," he tóg. 25 "Inh kätig mãn ke to há sóg hä ra vësÿrénh mág han ke mü ver. Uri ke ag vÿ iso é henh ke mü ver," he tóg.

26 "Kÿ inh kätig mãn ke kurã ën kã ëprã ke ag tóg han kãn ke mü, ag tÿ Noé tÿ ga mí tÿ mü kã nén han ja ën ti. 27 Ta kutë to hä ag tóg jën ja nÿgtÿ, jën kar kÿ ag tóg kron ja nÿgtÿ gé, vënh prÿ kutëm ja ag nÿgtÿ gé. Ën kã Noé tóg kejën barco tÿ ïn kãra rá ja nÿ. Ti tÿ kãra rá kar kÿ ta tóg sir kutë ja nÿ, kÿ ag tóg goj var ki kãgter kãn ja nÿ. 28 Kÿ tóg ri ke pë ja nÿ gé, Ló tÿ ga mí tÿg ki. Ën kã ag tóg jën ja nÿgtÿ gé, jën kar kÿ ag tóg kronkron ja nÿgtÿ gé. Vender ke mü ja ag nÿgtÿ gé, kygjãm ke mü ja ag nÿgtÿ gé. Ëkrãn ja ag nÿgtÿ gé, ïn hyn han ja ag nÿgtÿ gé. 29 Ën kã Ló tóg kejën cidade tÿ Sodoma tá kãkutë ja nÿ, kÿ pÿ tóg kanhkã tá kãtére ja nÿ, cidade kri, pó tÿ enxofre nÿja ën ke gé. Kÿ ën tóg ag kãgtén kãn ja nÿ. Topë tÿ ag vóg kónãn ke to jykrén sór tÿ ja ag nÿgtÿgtÿ. 30 Ge ti nÿnh mü gé, ëprã ke fi kósin tÿ venh ven mãn ke kurã ën kã. Mÿ ëkrén ke tÿ ag nÿgtÿ gé, ti to há tÿ ag. 31 Û tÿ kurã ën kã ã ïn rá hä tÿn kÿn jé ã tÿ mãn rá sór tÿg, ti tÿ tÿ ïn krëm nÿtÿ ti. Û tÿ ëpÿ tá tÿ ën jé ã tÿ to vÿn ke tÿg. 32 Ló prÿ fi to jykrén. 33 ãjag tÿ ãjag jykre hä han sór kÿ ãjag nÿgme ki vár ke mü, ha vemnÿ. ãjag tÿ isugrÿn ãjag jykre fi mãn kÿ ãjag krenkren ke vë, ha vemnÿ," he tóg.

34 "Hã kÿ sóg tag tó mü, ha më. Kuty ën kã, inh kätig mãn ke kuty ën kã ùn régre ag vÿ jagnë mré nÿgnÿr nÿtÿnh mü. Ag kãmÿ ùn pir jé prër sóg ke mü, kÿ tóg inh mré tÿnh mü, jãvo ti régre vÿ kã nÿnh mü, ha vemnÿ. 35 Ûn régre fag vÿ ëgtynyn nÿtÿnh mü, jagnë mré, ën kã. Kÿ sóg ùn pir fi jé prër ke mü, kÿ fi tóg inh mré tÿnh mü, jãvo fi régre fi vÿ kã jënh mü, ha vemnÿ. 36 Ûn régre ag vÿ ëpÿ ki rãnhraj mÿnh mü, ën kã. Kÿ sóg ùn pir jé prër ke mü, kÿ tóg inh mré tÿnh mü. Jãvo ti régre vÿ tá tÿnh mü gé, ha vemnÿ," he tóg, Jesus ti.

37 Kÿ ti mré mü tí ag tóg ëg Senhor mÿ: "tag hë tá ke nÿnh mü hÿn'?" he mü. Kÿ tóg ag mÿ: "kurã ën kã ãjag ki kanhró nÿtÿnh mü," he mü. "Nén ù ter nÿg ja ri ke ti nÿ. Hã tá tóg vënh mãn tÿ, jãtã ti, he ëg tóg tÿ. Tag ri ke ti nÿnh mü, ha vemnÿ," he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ã kätig mãn ke tón hä vë.

Ëg tÿ Topë mré ví to krónh ke tÿ

18 Kÿ Jesus tóg ag mÿ: "ãjag tÿ Topë mré vëmén ke vÿ ge nÿnh mü, ha më," he mü. Ëg tÿ kurã kar ki Topë mré vëmén kÿ tóg há tÿnh mü, ëg tÿ to krónh ke tÿ nÿn kÿ. Tag tÿ tóg ag kanhrãnrãn sór mü, ã mré mü

tÿ ag, hä kÿ tóg tag tó mü, ha më. 2 "Kejën pä'i tóg nÿgtÿ, ëmã ù tá," he tóg. "Ag tÿ jagnë to jÿ vég ti tí. Ti rãnhraj hä vë. Hã ra tóg Topë kamëg vãnh nÿ, ti jykre pãno nÿn kÿ. Kÿ tóg ã mré ke ag kamëg vãnh pë nÿgtÿ gé. Kórég pë ti nÿgtÿ. 3 Ti jamã tá ù fi tóg nÿgtÿ gé, ùn mén ter ja fi. Ën fi vÿ kejën ti to kätig kÿ ti mré vëmén mü. Kÿ fi tóg ti mÿ: "inh lograr ke sór mü ën ag jo inh vemnÿ," he mü. 4 Hã ra tóg më jãvãnh nÿ. Jatu tóg nÿ nÿ, kysã tÿ hën ri ke ki. Kÿ fi tóg ti tá jun tÿ hën ri ke han mü, to krónh ke tÿ fi nÿ. Kÿ tóg kejën to jykrén mü. "Topë kamëg vãnh inh nÿgtÿ," he tóg. "Û kamëg vãnh inh nÿgtÿ gé. 5 Hã ra fi tóg isovãnh tÿ pë nÿ, ùn mén ter ja ën fi. Kurã kar ki fi tóg inh mÿ to vÿnh kätÿ tí. Kÿ inh hÿn fi jÿ rãnh mü ha, ke tÿ nÿ mü ra fi tóg ijÿ han ke mü, fi tÿ inh venh kätÿ to krónh ke tÿ nÿn kÿ, ha vemnÿ," he tóg, pä'i kórég ti," he tóg, ëg Senhor tÿ Jesus ti.

6 Kÿ tóg ag mÿ: "ti ví jëmë ra," he mü. "Jykre pãno ti nÿ, pä'i kórég ën ti, hä ra tóg fi tÿ ti mÿ ví e ën to fi kren han sór mü," he tóg. 7 "Hã kÿ Topë vÿ ãjag krenkren han ke mü gé. ãjag kuprëg ja tóg nÿ mÿr, kÿ ti mré vëmén nÿ. Kurã ki ti mÿ vímñÿ, kuty tá ke gé. ãjag kren han vãnh nÿ ve ti nÿ, kejën. 8 Hã ra tóg ãjag krenkren han ke mü, kãnhmar, ha vemnÿ. Ki hä sóg tó mü," he tóg. "Hã ra ëprã ke fi kósin ën tÿ kätig mãn kÿ ag mÿ ti ki ge sór mü vÿ?" he tóg, Jesus ti.

Ëg tÿ: "tÿ inh ùn há nÿ," henh ke tÿ

9 Kÿ Jesus tóg ag kanhrãn mãn mü gé. Û tóg ù tÿ ti ví mëg mü ën ag kãmÿ nÿtÿ, hä ra ag tóg vëso: "tÿ ëg tóg ùn há nÿtÿ," he tí. "Kórég tÿ ëg nÿtÿ, jo ù ag ne kórég nÿtÿ," he ag tóg tí, vëso, Jesus ví mëg mü ù ag. Ën ag kanhrãnrãn sór tóg mü, Jesus ti. Kÿ tóg ag mÿ: "ãjag jykre vÿ ge nÿnh mü, ha më," he mü. 10 "Kejën Fariseu ù tóg nÿgtÿ. Topë jo ïn ra tóg tí mü, tá Topë mré ví jé. Ti mré ù tóg ra tí mü gé, ù tÿ governo mÿ jãnkamy mäg tí ti. Topë mré ví sór tóg mü gé. 11 Kÿ Fariseu tóg Topë mré vëmén jë nÿ. "Topë," he tóg. "Inh mÿ tóg há tí, isÿ jykre kórég tÿ nÿn kÿ, ag jãvo. Û ag tóg nén ù péju(g) tí, hä ra sóg han tÿ nÿgtÿ. Û ag tóg nén ù vënhmÿ han tí inhhã, jãvo inh pi(jé) han tí. ãjag prÿ tÿ fag mré ag tóg nÿgtÿ inhhã. Kÿ governo mÿ jãnkamy mäg tí tag ti vÿ kórég nÿ gé inhhã. 12 Ag jãvo sóg vënh jykre há han tí. Semana kar ki sóg vãkre régre han tí, jëg më tí ki. Hã ki sóg ã jykre ki króm tí. Isÿ tÿ sóg dízimo kajãm tí, ã mÿ. Sÿ nén ù tÿ 10 (ke) ki sóg ùn pir nÿm tí, ã mÿ dízimo han kÿ," he tóg, Fariseu ti, Topé mÿ. 13 Hã ra governo mÿ jãnkamy mäg tí ën tóg kór há tá jë nÿ, kuvar há tá, mÿ'ãg kÿ. Kÿ tóg kanhkã ki ëvãnh tÿ nÿ gé. Æ fe kri tóg kãgmÿg mü, ti tÿ mÿ'ãg mág kÿ. Kÿ tóg Topë mré ví mü. "Topë," he tóg mü gé. "Æ ví mranh inh mÿr," he tóg. "Æ mÿ inh jagãgtãn ke tÿ hä ra," he tóg, Topë ví mranh tí ën ti," he tóg, Jesus ti.

14 "Ha më, Topë vÿ ti mÿ vënh pãte fón, hä kÿ tóg jatun mÿ vyr. Jãvo tóg Fariseu ën mÿ vënh pãte fón tÿ nÿ. Ge ti nÿgtÿ. Ëg tÿ vëso: "há inh nÿ," henh kÿ Topë tóg ëg to kórég nÿ. Kÿ tóg ëg térem mü sir. Ëg tÿ hä ra vëso: "kórég inh nÿ," henh kÿ Topë vÿ ëg to há nÿ, kÿ tóg ëg tÿ ùn mág han ke mü gé sir," he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ ùn kãsir ag to há

(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵ Kÿ fag tóg gÿr tatí kãmũ mũ ti to, ti tÿ gÿr kri ã nÿgé fi jé. Hã ra ti mré mũ tí ag tóg vég mũ, kÿ ag tóg fag to jũ mũ, ù tÿ ag tatí kãmũ mũ fag to. ¹⁶ Hã ra Jesus tóg fag jé prër kÿ ag mÿ: "vĩ tũg nĩ, gÿr ag mÿ," he mũ. "Gÿr ag tÿ iso kãmũ kamëg tũg nĩ," he tóg. "Ù tÿ ge hã vÿ ãg Senhor tÿ Topë krëm nÿtĩnh mũ," he tóg. ¹⁷ "Sÿ ke há vë, hã kÿ sóg tó mũ. Gÿr ag vÿ iso há pë nÿtĩ. Ùn kãsir tag ag ri ke nÿtĩmnĩ, ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg Topë tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke tũ nĩ mÿr," he tóg, Jesus ti.

Ùn rico ag

(Mt 19.16-30; Mc 10.17-31)

¹⁸ Kÿ kejën ù tóg Jesus ki jëmënh kãtĩ mũ, pã'i ù. Kÿ tóg ti mÿ: "Senhor'," he mũ. "Hã ã tóg nĩ," he tóg. "Sÿ rÿr krÿg ja tũ venh há tóg tí. Sÿ ti ve jé inh hÿn vënh jykre há tÿ ne han ke mũ?" he tóg. ¹⁹ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: "iso: "há ã nĩ," he sór tũg nĩ," he mũ. "Ëg pi(jé) há nÿtĩ," he tóg. "Topë hã ne ã pir mÿ há nĩ," he tóg. ²⁰ "Topë tÿ nén ù to ãg jyvën ja ãn ki kanhró ã tóg nĩ, hã vÿ: ã prũ tũ fi mré nÿ tũg nĩ, he mũ, ù tén tũg nĩ, he mũ, nén ù péju(g) tũg nĩ, he mũ, ù to ón tũg nĩ, he mũ, ã nÿ mré ã jóg kamëg nĩ, he mũ," he tóg ti mÿ, Jesus ti. ²¹ Hã ra tóg: "ki króm kãn sóg, isĩn kã," he mũ. ²² Kÿ Jesus tóg ti mÿ: "nén ù pir vÿ tũ nĩ ver," he mũ. "Á tũ vãm kãn nĩ, ã tÿ ùn vësÿrénh mũ ag mÿ vin jé, jãnkamy ti. Kÿ ã tóg kanhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tÿ inh mré tĩg jé," he tóg ti mÿ, Jesus ti. ²³ Kÿ tóg ti mÿ vënhmÿ tí, Jesus vÿ ti, ti rico pë nĩn kÿ.

²⁴ Hã ra Jesus tóg ti mÿ vënhmÿ ãn ki kanhrãn mũ. Kÿ tóg ã mré mũ tí ag mÿ: "jagy ti nÿ, ùn rico tÿ Topë tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke ti," he mũ. ²⁵ "Cavalo pãnĩ sór vÿ préj nor fĩn rãm ke tũ nĩ," he tóg. "Ti tÿ fĩn rãm ke ra tóg jagy tí vë, ùn rico tÿ Topë tÿ tÿ ãg pã'i nĩ venh ke ti," he tóg.

²⁶ Kÿ ti vÿ mëg mũ ag tóg to vëmén mũ. "Kÿ ù hÿn kren ke tũ pë nĩ," he ag tóg. ²⁷ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: "ãprã ke ag vÿ tá junjun ke tũ nĩ vë," he mũ. "Hã ra Topë hã tóg ãg tÿ tá junjun han ke mũ," he tóg.

²⁸ Kÿ Pedro vÿ: "ha vé," he mũ. "Ëg tÿ nén ù kar ré jé ãg tóg mũ mũ, ãg tÿ ã mré mũ jé," he tóg. ²⁹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: "sÿ ke há vë, hã kÿ sóg tó mũ," he mũ. "Ù tóg kejën ã jamã ré kÿ tí mũ, ti prũ fi, ti kãke, ti jãvy, ti han mũ fag, ti krë ré kÿ tóg tí mũ, Topë tÿ tÿ ãg pã'i nĩ tugrĩn, ti tÿ ti vÿ ki króm jé," he tóg. ³⁰ "Ën vÿ tóg sir vënh kaja jé nén kar ãn tÿ ùn e venh ke mũ, ag jëgja kã, ga kri, kar kÿ tóg vãhã sir ãg rÿr krÿg ja tũ venh ke mũ gé sir, kanhkã tá," he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ ã ter ke tó mãn

(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

³¹ Kÿ tóg ù tÿ 12 (ke) ag jé prër mũ, vyrmÿ, ag mÿ kãmén jé. "Ha vé," he tóg. "Jerusalém ra ãg mũ mũ, kÿ sóg tá ve kãn ke mũ, vãsÿ Topë vÿ tó tí ag tÿ iso nén rán ja ãn ti," he tóg. "Tÿ sóg ãprã ke fi kósin ãn nĩ, hã kÿ ag tóg inh kãmén ja nĩ, Topë vÿ ki. ³² Fóg ag mÿ ag tóg inh

fëg ke mũ, pã'i ag, Jerusalém tá, ha vemnĩ, ag tÿ iso é he jé, ag tÿ inh vóg kónãn jé, ag tÿ iso sug ke jé gé, ³³ ag tÿ inh mrãnmrãn jé. Ag tÿ isén ke vë. Hã ra sóg kurã tãgtũ tũg kÿ rÿr mãn ke mũ, ha vemnĩ," he tóg, ti mré mũ tí ag mÿ, Jesus ti. ³⁴ Hã ra ag tóg ti vÿ tag to jykren tũ nĩ, ù tÿ 12 (ke) ãn ag. Ti vÿ tóg ag mÿ vënhmÿ tí. Kÿ ag tóg ki kagtĩg nÿtĩ. "Ti tÿ ne tó nã hÿn'?" he ag tóg mũ sir.

Jesus tÿ ùn kyvó tÿ há' he

(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

³⁵ Ag mũn kÿ ag tóg Jericó to hã mũ mũ. Tá ùn kyvó vÿ ãpry kri nĩ nĩ, ãmĩn kri. "Inh mÿ jãnkamy nĩm," he tóg tí, vënh kar mÿ, ti kyvó nĩn kÿ. ³⁶ Ën vÿ vënh kar tÿ ãpry jagma mũ mëg tí. Kÿ tóg ag mÿ: "ù nã?" he mũ. ³⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: "Jesus vë, Nazaré tá ke ãn vë," he mũ. ³⁸ Kÿ tóg prër mũ sir. "!.Jesus'..., Davi kósin'..., ijagãgtãn ra..!" he tóg mũ, prër kÿ. ³⁹ Kÿ Jesus jo mũ ag vÿ ti mÿ vÿ jũ han mũ. "Ëmë kã nĩ nĩ," he ag tóg ti mÿ. Hã ra tóg prër mãn', prër mãn' he mũ. "!.Davi kósin'..., ijagãgtãn ra..!" he tóg.

⁴⁰ Kÿ Jesus tóg krÿg he mũ, kÿ tóg: "ti jé prër," he mũ. Kÿ ag tóg ti pére kãmũ mũ. Ti ki jun kÿ tóg ti mÿ: ⁴¹ "inh ã tÿ hã ri kenh ke?" he mũ. Kÿ tóg ãg Senhor mÿ: "sÿ venh há tóg tí," he mũ. ⁴² Kÿ Jesus tóg ti mÿ: "kÿ tÿ vé," he mũ. "Á tÿ inh ki rã kÿ ã há' henh ke mũ," he tóg.

⁴³ Kÿ tóg vësÿmér ãvãnh há' he mũ sir. Kÿ tóg ti mré tí mũ. Topë mÿ tóg vÿ há han mũ. Kÿ tóg vënh kar mÿ há tí, ag tÿ ti tÿ há' he mũ ãn ven kÿ. Kÿ ag tóg Topë mÿ vÿ há han mũ gé sir.

Jesus tÿ Zaqueu venh tĩg

19 Kÿ Jesus tóg cidade tÿ Jericó ki rã mũ sir, kÿ tóg fĩn rãm kÿ tĩg sór mũ. ² Hã ra ù tóg tá nĩ nĩ, ti jÿjÿ hã vÿ: Zaqueu, he mũ. Governo mÿ jãnkamy mãg tí ag pã'i vë. Rico pë ti nĩ, rico tãvĩ. ³ Ën tóg Jesus ve sór mũ, ti tÿ Jericó fĩn rãm kÿ. Hã ra tóg rur jë, hã kÿ tóg ti vég tũ nĩ, vënh e ag tÿ ti pënnĩn mũn kÿ. ⁴ Hã kÿ tóg ti jo vënhvãg tí mũ, kÿ tóg ka tÿ krén to tãpry mũ, ti tÿ Jesus ve jé, ti tÿ jagma tĩg kÿ. ⁵ Kÿ Jesus tóg ka ãn tá jun mũ. Hã ra tóg krĩg mÿ ãvãnh kÿ ka kri ti vég mũ. Kÿ tóg ti mÿ: "Zaqueu'," he mũ. "Kur kãtére to fũrũn ké. Isÿ ã ãn krëm nũr ke vë," he tóg, Jesus ti. ⁶ Kÿ tóg tere tÿ mrãnh ke mũ sir. Jesus mÿ tóg: "mũ jé ha," he mũ. Ti mÿ tóg sér tí, Jesus tÿ ti ãn krëm nũr sór kÿ.

⁷ Hã ra vënh e ãn tóg Jesus to vÿ mũ sir, ti to jũ kÿ. "Topë vÿ mranh tí vë, ãn ti, hã ra tóg ti ãn krëm nũr sór mũ, vënh jykre pãno han tí ãn mré," he ag tóg mũ.

⁸ Kÿ Jesus tóg ti ãn krëm nĩ nĩ. Kÿ Zaqueu vÿ ti mÿ vënh kãmén kãtĩ mũ, ã jykre to jykren kÿ. Kÿ tóg ãg Senhor mÿ: "ha vé," he mũ. "Isũ kuju vin jé sóg ke mũ, ùn jagtar ag mÿ. Ù ag lograr he ja sóg nĩgtĩ, ag tũ ki, hã ra sóg ag mÿ ti kãfór nĩm sór mũ ha. Sÿ jãnkamy pir ki ù lograr he jan ki sóg ti mÿ ù tÿ 4 (ke) vin sór mũ," he tóg, Zaqueu ti.

⁹ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: "há ti nĩ," he mũ. "Ûri ã tóg kren mũ, ã mré ke fag mré hã," he tóg. "Abraão kósin vÿ tÿ ã nĩ gé," he tóg. ¹⁰ "Tÿ sóg ãprã ke fi kósin nĩ. Ùn vãfor

mũ ẽn jāvānh jé sóg kătīg, sý ag krenkren han jé, ũn jykre pāno han mũ ẽn," he tóg, Jesus ti.

Jānkamy to comparação (Mt 25.14-30)

¹¹ Hã ra ag tóg ti vĩ mẽ há han mũ, kýt tóg ag mýt Topẽ týt týt ẽg pã'i nĩnh ke ti kāmén sór mũ. Jerusalém to hã tóg nĩ, hã kýt ag tóg ti to: "Topẽ týt týt ẽg pã'i nĩ hỹn vẽn ven ke mũ, ti týt tá jun kýt," he mũ. ¹² Kýt Jesus tóg ag mýt kāmén mũ, Topẽ týt týt ẽg pã'i nĩnh ke týt ver vẽn ven ke tũ nĩ. Kýt tóg tag tó mũ, ha mẽ. "Kejẽn pã'i tóg nĩgtĩ," he tóg. "Ẽn tóg ga ũ ra tĩg sór mũ, tá ã tũ ve jé, ga ẽn tá ã tũ han jé. Tag han kar tóg tá vỹn ke sór mũ. ¹³ Pã'i ẽn vỹ ã camarada týt 10 (ke) ag jé prẽr mũ, kýt tóg ag mýt jānkamy prestar he mũ sir. Ag kar mýt tóg ti kāmur pir nĩm mũ, jānkamy týt, ũ týt 10 (ke) ag mýt. Kýt tóg ag mýt: "ha inh mýt týt rānhrāj," he mũ. "Kejẽn sóg vỹn kenh ke mũ, kýt sóg tugnỹm ke mũ, ājag rānhrāj ti," he tóg. Kar tóg tĩ mũ sir.

¹⁴ Hã ra ti krẽm ke ũ ag vỹ ti to há tũ nỹtĩ, kýt ag tóg ti nón vẽn vĩ jẽnẽg mũ. Kýt ag tóg: "ã týt ẽg kri týt pã'i nĩn kýt tóg vẽnhmỹ nĩ," he mũ, "ẽg týt tag ve jāvānh tóg tĩ," he ja ag tóg nĩgtĩ, ag týt ti mýt vẽn vĩ jẽnẽg mũn kã.

¹⁵ Hã ra tóg týt pã'i nĩn kýt kějẽn vỹn ke mũ, ga ẽn ve kar kýt, tá ti rānhrāj han kãn kar. Kýt tóg týt pã'i mág jẽ. Vỹn ke kýt tóg ã camarada ag jé prẽr mũ sir, ti týt ũn mýt jānkamy vin ja ẽn ag. Ti týt ag rānhrāj tugnỹm sór vẽ, ag ganho ve sór vẽ gé. ¹⁶ Kýt ũ tóg ti tá jun kýt ti mýt: "pã'i," he mũ. "Ti kāmur pir nĩm ã tóg mýt. Hã ra sóg kri ũ týt 10 (ke) ganhar ké," he tóg. ¹⁷ Kýt ti patrão tóg ã camarada mýt: "jykre há tãvĩ ã tóg nĩ," he mũ. "Nén sĩ ki rĩr há han ã tóg, hã kýt ã tóg cidade týt 10 (ke) ki rĩr mũ ha," he tóg, pã'i ti, ã camarada mýt. ¹⁸ Kýt ũ tóg ti tá jun mũ gé. Kýt tóg ti mýt: "pã'i," he mũ gé. "Ti kāmur pir nĩm ã tóg mýt. Hã ra sóg kri ũ týt 5 (ke) ganhar ké," he tóg. ¹⁹ Kýt ti patrão tóg ti mýt: "cidade týt 5 (ke) ki rĩr jé ã tóg ke mũ ha," he mũ gé.

²⁰ Kýt ũ tóg tá jun mũ gé. Kýt tóg ti mýt: "pã'i," he mũ gé. "Ha vé, ã tũ ti," he tóg. "Inh krĩ pāgja ki sóg tógfĩn kýt nĩm han. ²¹ ã kamẽg ja inh nĩ, ã vĩ tar to. ã týt nẽn vin ja tũ ẽn mãn sór ã tóg tĩ, ã týt nẽn krãn ja tũ kunũnh sór ã tóg tĩ," he tóg, ti camarada ti, pã'i ti mýt. ²² Kýt ti patrão tóg ti mýt: "ã vĩ tóg ã jykre pāno han mũ, ha mẽ," he mũ. "Inh mýt vĩ tar han tĩ? Inh mýt sý nẽn vin ja tũ mãn sór tĩ? Inh mýt sý nẽn krãn ja tũ kunũnh sór tĩ? Hã ki kanhrõ ã mýt nĩ?" ²³ Kýt ã týt ne jé inh jānkamy týt banco ki rānhrāj tĩ ag mýt vin ja tũ nĩ nẽ? ã týt ag mýt vin mũ ra sóg ti juro venh mũ vẽ, kýt sóg isũ kãfór mãn ke mũ vẽ," he tóg, ti patrão ti, ã camarada mýt. ²⁴ Kýt tóg tá nỹtĩ ag mýt: "ti nĩgã ti tũ mã," he mũ. "Ũ týt ti kāmur týt 10 (ke) mãn ja ẽn mýt nĩm, ti tũ pir ti," he tóg mũ sir.

²⁵ Kýt ag tóg ti mýt: "pã'i," he mũ. "Ti kāmur týt 10 (ke) vỹ týt ti tũ nỹtĩ. Tũ mág ve ti huri," he ag tóg, pã'i mýt. ²⁶ Kýt tóg: "hỹ," he mũ. "Hã kýt sóg tó mũ. ũn tũ mág vỹ mãn mãn ke mũ. ũ týt tũ sĩ nĩ ẽn tũ kunũnh kãn jé ag tóg ke mũ gé," he tóg. ²⁷ "Kýt inh kato tẽ mũ ag pére kāmũm-nĩ, ũ týt iso: "ti týt ẽg kri týt pã'i jẽn kýt tóg ẽg mýt kórég nĩ," he mũ ẽn ag. Ag kãgtén ra, inh rĩnve," he tóg, pã'i

ti," he tóg, Jesus ti. Ti týt ẽg týt ti rānhrāj ki rĩr há han ke kāmén hã vẽ.

²⁸ Tag tó kãn kýt tóg tá kãkutẽ mũ sir, kýt tóg cidade týt Jerusalém ra tĩ mũ.

Jesus týt Jerusalém tá jun (Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Jo 12.12-19)

²⁹ Ti týt Jerusalém ra tĩg kýt tóg ẽmã týt Betfagé to hã jun mũ, ẽmã týt Betânia tá, pānónh týt Oliveiras he mũ ẽn tá. Tá jun kýt tóg ã mré mũ tĩ régre ag jẽnẽg mũ, ag týt ti mýt ag mẽg týt burrica ve jé. ³⁰ Hã kýt tóg ag mýt: "ẽmã ẽn ra mũmñĩ, ẽg jo ẽmã ẽn ra," he mũ. "Tá junjun kýt ājag tóg burrica fi kósin venh mũ. Kri nĩ ja tũ ja tóg jẽ ver. Ẽn kavān kýt ti pére kāmũmñĩ, ti kyvān kýt," he tóg. ³¹ "Hẽn ri ke mũn ag tóg ājag mýt: "ājag týt ne jé ti kavān nẽ?" henh mũ. Kýt ag mýt: "ẽg Senhor vỹ ti ve sór mũ," hemñĩ," he tóg, Jesus ti.

³² Kýt ag tóg mũ mũ, Jesus týt ag jẽnẽn kýt. Ti týt ag mýt tó mũ ve kãn ag tóg mũ sir. ³³ Kýt ag tóg ti kyvāg mũ. Kýt ti týt týt ũn mẽg mũ ag tóg ag mýt vĩ mũ. "Ājag týt ne jé burrica kósin tag kavān nẽ?" he ag tóg. ³⁴ Kýt ag tóg: "ẽg Senhor vỹ ti ve sór mũ," he mũ. ³⁵ Kýt ag tóg Jesus mýt ti pére kāmũ mũ. Ājag kur kugjén ag tóg mũ sir ti kri. Kýt Jesus tóg kri nĩ mũ sir. ³⁶ Kýt tóg tĩ mũ. Kýt ag tóg ājag kur kugjén mũ sir, ẽpry jagma, ẽmĩn jagma. ³⁷ Ge kýt ag tóg Jerusalém to hã junjun mũ sir, pānónh týt Oliveiras to re kýt.

Ag týt pānónh ẽn to re kýt vāhã ag kar ẽn tóg Topẽ mýt vĩ há han mũ sir, Jesus mré mũ kar ẽn ag. Ag mýt tóg sér tĩ. Jesus týt nẽn han mũ ve ja ag tóg nĩgtĩ, ti týt nẽn han vānh hyn han mũ ti. Ẽn mĩ ẽkrén kýt ag tóg Topẽ mýt vĩ há han mũ, jamã hár(a). ³⁸ Kýt ag tóg: "!.sér tóg tĩ ẽg mýt..!" he mũ. "!.Ẽg Senhor vỹ ẽg ki jun..., ẽg jóg mág týt ti jẽnẽn kýt..!" he ag tóg. "!.Kanhkã tá ke ag tóg jatu nỹtĩ..! Topẽ mýt ẽg tóg vĩ há han sór mũ, kynhmỹ nĩ ẽn mýt..!" he ag tóg, prẽnprẽn kýt.

³⁹ Hã ra Fariseu ũ ag tóg tá nỹtĩ gé, vẽn e ẽn kãmĩ. Kýt ag tóg Jesus mýt: "Senhor," he mũ. "Ā mré mũ tĩ ag mýt: "prẽnprẽn tũg ra," hé," he ag tóg, Jesus mýt. ⁴⁰ Hã ra Jesus tóg ag mýt: "vó," he mũ. "Ha mẽ, ag prẽnprẽn tũ nĩ ra pó hỹn prẽnprẽn mũ vẽ, ag mýt sinsér mũ vẽ," he tóg ag mýt.

Jesus týt Jerusalém to fỹ

⁴¹ Ge kýt ag tóg cidade tá junjun mũ sir. Cidade ẽn ve kýt tóg to fỹ mũ, Jesus ti. ⁴² "Jerusalém tá ke ag vỹ ki kanhrānrān sór tũ nỹtĩ," he tóg. "Ag týt ũri ki kanhrānrān há tóg tĩ vẽ, hã ra ag tóg ke jāvānh nỹtĩ. Ājag týt ki kanhrānrān' he mũ ra ājag tóg jatu kenh ke mũ vẽ, mýt, ha mẽ, hã ra ājag tóg jẽmẽ sór tũ nĩ. Kutu ājag tóg nỹtĩ. ⁴³ Hã kýt ājag tóg vāhã kurã kórég pẽ venh ke mũ. Ājag kato tẽgtẽ mũ ag vỹ ājag to ráránh ke mũ. Kũm'kũm ke jé ag tóg ke mũ, ājag cidade jy ró pẽnĩn. Komẽr hã ag tóg ājag to grẽngrẽn kenh ke mũ, kýt ag tóg ājag mãn vỹrỹn kenh ke mũ sir. ⁴⁴ Ājag týt tũg' he kãn jé ag tóg ke mũ, ājag krẽ ke gé. Ājag ĩn kókén kãn jé ag tóg ke mũ gé. Kýt ĩn týt pó pí(jé) jagnẽ kri nỹtĩnh mũ'. Kurã há ki ājag tóg Topẽ vĩ mẽ jāvānh nỹtĩ, ũri.

Topě vỹ ũri ãjag mỹ vĩ há han mũ ver, hã ra ãjag tóg mẽ jãvãnh nỹtĩ. Hã kỹ ãjag tóg ti kórég venh ke mũ," he tóg, Jesus ti. Fỹ pẽ han kỹ tóg tó mũ, cidade mĩ tĩ kỹ.

Jesus tỹ Topě jo ãn tá jun
(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Jo 2.13-22)

⁴⁵ Kỹ tóg Topě jo ãn tá jun kỹ kãra rã mũ sir. Kỹ tóg ũ tỹ tá nèn ũ vender he tĩ ag pan mũ sir. ⁴⁶ Ag mỹ tóg tag tó mũ, ha mẽ. "Topě vĩ rá to jykrén nĩ," he tóg. "Tag vĩ rán kỹ nĩ, ha mẽ. Inh ãn jiji vĩ tỹ Topě mré vĩ jafã nĩ, he tóg, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã ra ãjag tóg Topě mré vĩ jafã tag krẽm nèn kar pigju mũgtĩ, kỹ tóg bandido ag jamã ri ke nĩ sir," he tóg, Jesus ti. Ag pan kỹ tóg ag mỹ tó mũ.

⁴⁷ Hã ki tóg kurã kar ki ag kanhrãnrãn mũ, Topě jo ãn krẽm. Hã ra Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mỹ tóg kórég nĩ, Topě vĩ rán tĩ ag mỹ ke gé, pã'i kar ag mỹ. Hã kỹ ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir. ⁴⁸ Hã ra tóg ag mỹ ki króm sór tũ nĩ. Vẽnh kar mỹ tóg mẽ sér tĩ, ti vĩ ti, hã kỹ pã'i ag tỹ ti tén sór mũ ra tóg vẽnhmỹ tĩ sir ag mỹ.

Ũn nỹ hỹn Jesus jẽnẽ
(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

20 Kurã kar ki Jesus tóg Topě vĩ tó jẽ nĩ, vẽnũ vĩ sér ãn, Topě jo ãn krẽm. Kỹ tóg kejẽn tá jẽ nĩ. Kỹ Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag tóg ti to kãmũ mũ, Topě vĩ to professor ag ke gé, kófa ag ke gé. ² Ti mỹ ag tóg: "ẽg tỹ ã ki jẽmẽnũ há tóg tĩ," he mũ. Kỹ tóg ag mỹ: "hej," he mũ. Kỹ ag tóg: "ã vẽnũ jykre tỹ ne tỹ tag han mũ?" he mũ. "Ũ nỹ ã jẽnẽ?" he ag tóg. ³ Kỹ tóg ag mỹ: "ãjag ki sóg jẽmẽnũ ke mũ gé, vẽnũ kato," he mũ. "Ha mẽ. ⁴ João vĩ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Kỹ ti mỹ kanhkã tá vẽnũ jykre han mũ, ẽprã jykre vó?" he tóg. "Ũ nỹ ti jẽnẽ?" he tóg. "Inh mỹ tó," he tóg, Jesus ti, ag mỹ. ⁵ Kỹ ag tóg jag nẽ mré to jykrén mũ sir. "Èg tỹ ti mỹ: "Topě tỹ ti jẽnẽ vẽ," hen kỹ tóg ẽg mỹ: "ãjag tỹ ne jé ti vĩ kri fig tũ ja nĩ nẽ?" henh ke mũ," he ag tóg jagnẽ mỹ. ⁶ "Èg tỹ hã ra ti mỹ: "ẽprã ke jykre ja vẽ," hen kỹ vẽnũ kar vĩ ẽg pin sór ke mũ, pó tỹ, ha vemnĩ. João to ag tóg: "Topě vĩ tó tĩ pẽ ja vẽ," he tĩ, hã kỹ ag tóg ẽg to jũnh ke mũ, ẽg tỹ: "hã tũ vẽ," hen kỹ," he ag tóg mũ jagnẽ mỹ. ⁷ "Topě jykre han ja ti nĩ," he sór tũ ag nỹtĩ, kỹ ag tóg: "ẽprã ke jykre han ja ti nĩ," he sór tũ nỹtĩ gé. Hã kỹ ag tóg Jesus mỹ: "Èg pi(jé) ki kanhró nỹtĩ," he mũ, João jykre to. ⁸ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "kỹ sóg ãjag mỹ ũ tỹ inh jẽnẽg mũ ãn tónh ke tũ nĩ gé," he mũ. ã kato tẽ mũ ag mỹ tóg ke mũ.

Ũn camarada kórég ag to comparação
(Mt 21.33-46; Mc 12.1-12)

⁹ Kỹ tóg vẽnũ kar kanhrãnrãn kỹ ag mỹ: "ẽg tỹ Topě kato tẽ kỹ tóg ge nỹnh mũ, ha mẽ," he mũ. "Kejẽn ũ tóg nĩgtĩ. Uva krãn ja tóg nĩ, nèn kanẽ tỹ vinho han jafã ãn. Kỹ tóg ũ tỹ ki rĩr tĩ ag mré to jykrén kỹ ag mỹ tovãnh mũ sir. Ag mỹ tovãnh kỹ tóg ga ũ ra tĩ mũ. Hã ra tóg kãtĩg vãnh han mũ. ¹⁰ Ti uva kanẽn kỹ tóg ag mỹ ã camarada jẽnẽg mũ, ũ tỹ ki rĩr tĩ ag mỹ, ag tỹ ti mỹ ti

tũ nĩm jé, ẽkré kanẽ ãn ti. Hã ra ag tóg ti mỹ vin tũg mũ. Ti mrãnmrãn ag tóg mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: "ha tĩg," he mũ. Nèn ũ tũ ra tóg tĩ mũ sir. ¹¹ Kỹ tóg ã camarada ũ jẽnẽg mũ gé sir. Hã ra ag tóg ti mrãnmrãn mũ gé. Ti mỹ féfẽn kar kỹ ag tóg ti mỹ: "ha tĩg," he mũ gé sir. Nèn ũ tũ ra tóg tĩg mũ gé. ¹² Kỹ tóg ag mỹ ũ jẽnẽ mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti mrãnmrãn kỹ ti rãnh kỹ ti tĩn mũ sir.

¹³ Kỹ uva kré tỹ ũn tũn mũ tóg to jykrén mũ. "Inh hỹn hẽn ri kenh ha," he tóg, to jykrén kỹ. "Inh kósin jẽnẽ jé sóg ke mũ, inh fe pẽ ãn, hẽn ri ke mũn ag ti kamẽg mũ," he tóg. ¹⁴ Ti kósin tỹ ag tá jun kỹ nèn kré ki rĩr tĩ ag tóg ti vég mũ. Kỹ ag tóg ti to jykrén mũ, jagnẽ mré. "Kejẽn ẽkré tag vĩ tỹ ti tũ nỹnh mũ," he ag tóg. "Mũ nỹ, ti tén jé, ti tũ tag tỹ tỹ ẽg tũ nỹnh jé," he ag tóg. ¹⁵ Kỹ ag tóg ró mã ra ti pére mũ kỹ tá ti tén mũ sir. Kỹn hỹn hẽn ri kenh ke mũ, ẽkré tỹ ũn tũn mũ ãn ti?" he tóg, Jesus ti. ¹⁶ "Kãtĩg jé tóg ke mũ, ẽkré ki rĩr tĩ ag kãgtén jé. Kỹ tóg camarada ũ ag mỹ finh mũ sir, ã jakrẽ ti," he tóg, Jesus ti.

Kỹ ag tóg mẽg mũ, ti vĩ ti, ti pẽnĩn nỹtĩ ãn ag. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. "Èg jé tag venh ke tũ nĩ," he ag tóg mũ, ũ tỹ Jesus vĩ mẽg mũ ag. ¹⁷ Hã ra Jesus tóg ag ki ẽvãnh kỹ ag mỹ: "Topě vĩ rá tag to jykrén nĩ, ha mẽ," he mũ. "Pó tỹ ãn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ãn han tĩ ag. Ag mỹ tóg kórég ja nĩ, pó ãn ti. Hã ra Topě tóg pó ãn hã tỹ ãn nũna han mũ," he tóg, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã kato vãsãnsãn mũ ag mỹ vẽnũ kãmén hã vẽ. ¹⁸ Kỹ tóg ag mỹ: "ũ tỹ hẽn ri ke ag vĩ pó tag kri vár ke mũ, kỹ ag tóg kri vár kỹ tũ' henh ke mũ," he mũ. "Kỹ pó tag vĩ ũ tỹ hẽn ri ke ag kri kutẽnũ ke mũ gé, kỹ tóg ag tỹ nám nám ke kãn mũ sir, ag kri kutẽ kỹ," he tóg, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ag tỹ ti ki rã tũ tugrĩn nũgme ki vár ke tón hã vẽ.

Èg tỹ imposto kajãm
(Mt 22.15-22; Mc 12.13-17)

¹⁹ Kỹ Topě vĩ to professor ag vĩ ti vĩ mẽg mũ, Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag ke gé. Ag hã to tóg kãmén ja nĩ, "ẽg tỹ Topě kato vãsãn tag vĩ ge nỹnh mũ," he mũ ãn ti. Kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ sir, hã kỹ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg ũn e ãn kamẽg mũ. Ti vĩ vĩ vẽnũ kar mỹ mẽ há tĩ, hã kỹ pã'i ag tóg ti ség tũ nĩ ver, ag tỹ ti se sór mũ (hã) ra. ²⁰ Kỹ ag tóg hã ra ti tugnỹm mũ. Ti vĩ to ag tóg vãjig mũ, ag tỹ ti vĩ to fóg tỹ pã'i mỹ ti fẽg jé. Ag tỹ ti vĩ tugnĩn fóg tỹ pã'i mág mỹ: "ha ti vóg kónãn," he sór vẽ. Hã je ag tóg ũn jykre kuryj nỹ ve ag jẽgnẽg mũ, ag tỹ ón kỹ Jesus ki jẽmẽ jé. ²¹ Kỹ ãn ag tóg sir Jesus mỹ: "Senhor," he mũ. "Vẽnũ jykre kuryj hã tó ã tóg tĩ, hã kãmén ã tóg tĩ. Hã kỹ ẽprã ke ag ve tóg ã mỹ tỹ nèn ũ tũ nĩ. Hã kỹ ã tóg Topě japry to, Topě jamĩn to ẽg kanhrãn há han tĩ," he ag tóg mũ. ²² "Kỹn mỹ há nỹ, ẽg tỹ fóg tỹ pã'i mág tỹ imperador mỹ jãnkamy ãn nĩm ti, imposto kajãm jé? Èg mỹ hỹn nĩm mũ, nĩm ke tũ nĩ vó?" he ag tóg. ²³ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag jykre régre ti. Hã kỹ tóg ag mỹ: "ãjag ne tóg ón kỹ inh ki jẽmẽ sór mũ," he mũ. ²⁴ "Inh mỹ jãnkamy ven. ũ jiji nỹ kã nĩ? ũ kãggrã nỹ kã nĩ?" he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: "pã'i

mág kăggrá vĕ," he mŭ. ²⁵ Kŷ tóg ag mŷ: "kŷ pã'i mág mŷ ti tũ nĭm, jo Topĕ mŷ ti tũ nĭm gé," he mŭ, Jesus ti. ²⁶ Hã kŷ tóg ag tŷ ti vĭ to ti senh ke tóg tũ tĩ, ti vĭ há han kŷ. Kŷ tóg ag mŷ e tĩ, ti vĭ há tãvĭ ěn ti. Kŷ ag tóg ti mŷ vĭ măn tũ nĭ sir. Hã ra vĕnh kar vŷ ti vĭ mĕg nŷtĩ nĭ.

Ūn kăgter mŭ ag tŷ rĭnrĭr măn ke

(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷ Kŷ Saduceu ag tóg ti tá junjun mŭ gé, ti ki jĕmĕ jé. Hã ra Saduceu ag tóg: "ĕg ter ja tá ĕg tóg vŷn ke măn ke tũ nĭ, rĭr măn ke tũ ĕg tóg nĭ," he tĩ. ²⁸ Ēn ag vŷ Jesus ki jĕmĕ sór mŭ gé, ón kŷ. Kŷ ag tóg ti mŷ: "Senhor'," he mŭ gé. "Moisés vŷ ĕg mŷ vĕnh jykre tag nĭm, hã vŷ: ĕ régre tŷ ĕ krĕ tũ ra ter kŷ ĕ tŷ ti prŭ fi tŷ prŭg ke vĕ, he mŭ. Ā tŷ ĕ régre mŷ ĕ krĕ han ke vĕ, fi ki, he tóg mŭ gé. Moisés tŷ ĕg mŷ tó jan hã vĕ," he ag tóg mŭ, Saduceu ag. ²⁹ "Kŷ ũ tŷ jagnĕ mrĕ pafa ja tŷ 7 (ke) ag vŷ nŷgtĩ. Ag kăke vŷ prŭg mŭ, hã ra tóg ĕ kósĭn tũ ra ter mŭ. ³⁰ Kŷ ti jãvy vŷ fi tŷ prŭg mŭ sir, hã ra tóg ĕ kósĭn tũ ra ter mŭ gé. ³¹ Kŷ ti jãvy ũ tóg fi tŷ prŭg mŭ gé, hã ra tóg ter mŭ gé, ti kósĭn tũ ra. Gen kŷ ag tóg kăgter kăn mŭ kejĕn, ũ tŷ 7 (ke) ěn ag. ³² Kŷ vãhã ag prŭ fi vŷ ter mŭ gé sir. ³³ Kŷ fag kăgter ja tá rĭnrĭr măn kŷ fi hŷn mĕn tŷ 7 (ke) nĭnh mŭ vĕ. Ag kar vŷ fi tŷ prŭg ja nŷtĩgtĩ. Hã kŷ tóg vĕnhmŷ nŷ, ag tŷ: "rĭnrĭr măn jé ĕg tóg ke mŭ," hen kŷ," he ag tóg. Saduceu ag tŷ Jesus mŷ ken hã vĕ.

³⁴ Kŷ Jesus tóg ag mŷ kãmĕn mŭ. "Ēprã ke ag vŷ prŭgprŭg tĩ, kŷ fag vŷ ag tŷ mĕn tĩ gé. ³⁵ Ag kãmĭ ũ ag tóg ĕjag kăgter ja tá rĭnrĭr măn ke mŭ, ti kurã tá krŷg kŷ. Ēn ag vŷ prŭg măn ke tũ nĭ sir, mĕn măn ke tũ fag tóg nĭ gé sir, ĕjag rĭnrĭr măn kŷ. ³⁶ Ter măn ke tũ ag tóg nĭ gé, mŷr, ha mĕ, hã kŷ ag prŭg măn ke tũ nĭ, kŷ fag mĕn măn ke tũ nĭ gé. Kanhkã tãn ri ke ag nŷtĩ, Topĕ tŷ jĕgnĕ jafã ag ri ke mŷr, ũn rĭnrĭr măn mŭ ag. Topĕ krĕ vŷ tŷ ag nŷtĩ sir, ag tŷ ĕjag kăgter tá rĭnrĭr măn ken kŷ. ³⁷ Rĭnrĭr măn jé ag tóg ke mŭ, ũn kăgter mŭ ag, ha vemnĭ. Hã kŷ Moisés tóg Topĕ to tag tó ja nĭ, ha mĕ. Ti tŷ vãnh pŭr nĭ ěn tá ti mrĕ vĕmĕn kar kŷ tóg Topĕ to: "Abraão tŷ ũn to: Topĕ, he mŭ ěn vĕ, Isaque tŷ ũn to: Topĕ, he mŭ ěn, Jacó tŷ ũn to: Topĕ, he mŭ ěn," he ja nĭ, Moisés ti. ³⁸ Kăgter ag huri, Abraão, Isaque, Jacó, hã ra Moisés tóg Topĕ to: "Abraão tŷ ũn to: Topĕ, he mŭ ěn vĕ," he ja nĭ. Ti tŷ tŷ ag Topĕ nĭn kŷ ag tóg rĭnrĭr nŷtĩ, ha mĕ, ag kăgter mŭ ra. Ūn kăgter kar ag vŷ Topĕ mŷ rĭnrĭr nŷtĩ," he tóg, Jesus ti.

³⁹ Kŷ ũ tŷ Topĕ vĭ rán tĩ ũ ag tóg ĕg Senhor tŷ Jesus mŷ: "vĭ há han ĕ, ĕg ter ja tá vŷn kĕnh ke mŭ tag to," he mŭ, ti mŷ. ⁴⁰ Kŷ ũ tóg ti ki jĕmĕ măn sór tũ nĭ sir. Ti kamĕgmĕg ag tóg mŭ, hã kŷ ag tóg ti ki jĕmĕ măn sór tũ nĭ ha.

Cristo mŷ tŷ Davi kósĭn nĭ, Topĕ kósĭn mŷ vó

(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹ Kŷ Jesus tóg ag ki jĕmĕg mŭ gé sir. Kŷ tóg ag mŷ: "Topĕ vĭ rán tĩ ag ne tóg: "Cristo vŷ tŷ Davi kósĭn nĭ," he tĩ," he mŭ. ⁴² "Hã ra Davi tóg Cristo tó ja nĭ, ti tŷ Topĕ jé rán kŷ. Kŷ tóg: "ĕg jóg mág tŷ Topĕ vŷ inh Senhor mŷ

tag tó ja nĭ, ha mĕ: "nĭ ra ver, inh pĕgja tá," he ja ti nĭ. ⁴³ "Isŷ ĕ kato vãsãnsãn mŭ ag tŷ ĕ krĕm vin ke vĕ, kŷ ag sigse ri ke vĕ sir. Tag jãvãnh nĭ ver," he ja ti nĭ, Topĕ ti," he ja tóg nŷgtĩ, Davi ti," he tóg, Jesus ti. ⁴⁴ "Hã kŷ Davi tóg Cristo to: "inh Senhor," he ja nĭ. Kŷ ti kósĭn mŷ tŷ ti kri ke nŷ?" he tóg mŭ, Jesus ti.

Hã ra ag tóg ti mŷ tó tũm mŭ. Ag tŷ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ti kato tĕgtĕ mŭ ag mŷ.

Ūn kŷ Topĕ vĭ to professor ag kamĕg jé ĕg ke mŭ

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40)

⁴⁵ Vĕnh kar tóg mĕg mŭ, Jesus vĭ ti. Kŷ tóg ĕ mrĕ mŭ tĩ ag mŷ: ⁴⁶ "ón kŷ Topĕ vĭ to professor ag kamĕg nĭ," he mŭ. "Kur tĕj rĭnh ka(mĕ) ag nŷtĩ," he tóg. "Kŷ vĕnh kar tŷ ag mŷ: "ĕ mŷ há?" hen kŷ tóg ag mŷ sér tĩ, ag tŷ cidade kuju kãmĭ mŭn kŷ. Vĕnh kanhrãn jafã krĕm ag tóg vĕnh kãpãm kŷ nŷtĩgtĩ. Festa ki ag tóg jĕn vĕn tĩ, ag tŷ tŷ pã'i nŷtĩn kŷ," he tóg. ⁴⁷ "Hã ra ag tóg ũn mĕn ter ja fag tũ măn kãn tĩ. Fag tũ măn kãn kŷ ag tóg ón kŷ Topĕ mrĕ vĭ mág han mŭgtĩ, ĕg tŷ ag to: "ũn há vŷ tŷ ag nŷtĩ," he jé. Hã to ag vĕsŷrĕnh mág tãvĭ han ke mŭ," he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ũ tŷ ón kŷ Topĕ to há nŷtĩ ag kãmĕn hã vĕ.

Ūn mĕn ter ja fi tŷ ĕ tũ vin kãn

(Mc 12.41-44)

21 Kŷ Jesus tóg Topĕ jo ĩn tá jĕ kŷ tãmĭ ĕvãnh kŷ ũn rico ag vĭgvĕg mŭ. Jãnkamy vin jafã ki ag tóg ĕjag tũ vin tĩ, Topĕ mŷ, jãnkamy ti. Vin mág ag tóg mŭ. ² Kŷ ũn mĕn ter ja fi vŷ tá jun mŭ gé sir. Tŷ nĕn ũ tũ fi tóg nĭ, hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre vin mŭ, Topĕ mŷ. ³ Kŷ Jesus tóg fi to: "ve ra ha," he mŭ. "Ūn rico tŷ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĭ (hã) ra. Tŷ nĕn ũ tũ fi tóg nĭ, fi mĕn vŷ hur ter. ⁴ Kŷ fi tóg ĕ tũ vin kãn ja nĭ, fi jĕn mrĕ hã. Jãvo ũn rico ag vŷ ĕjag tũ ke hã tŷ Topĕ mŷ vin mág tĩ. Hã ki fi tóg ag tŷ nĭm kãfór han, fi tŷ nĭm sĭ pĕ han mŭ ra. Ki hã sóg tó mŭ mŷr," he tóg, Jesus ti.

Topĕ jo ĩn kókĕn kŷ nĭnh ke

(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

⁵ Ēn kã ũ ag tóg Topĕ jo ĩn to vĭ há han mŭ. "Sĭnvĭ pĕ ti jĕ," he ag tóg mŭ. "Ti pó ve ra ha, mág ti nŷtĩ. Ti sĭnvĭ han jafã vĕ e nŷtĩ gé," he ag tóg.

⁶ Kŷ Jesus tóg ke mŭ. "Mŷ ĕjag mŷ sĭ?" he tóg. "Kejĕn tóg kókĕn kãn kŷ nŷnh mŭ, ha vemnĭ, kŷ pó vŷ jagnĕ kri nŷtĩ măn ke tũ nĭ ha. Gŭm ke kãn jé tóg ke mŭ, tag ti," he tóg, Jesus ti.

Vĕnh jagãgtar to rã

(Mt 24.3-14; Mc 13.3-13)

⁷ Kŷ ag tóg ĕg Senhor ti mŷ: "kurã tŷ ne kã ke nĕ hŷn?" he mŭ. "Ēg hŷn hĕn ri ken kŷ ti kurã ki kanhró nŷtĩnh mŭ hŷn? Topĕ hŷn ne han ke mŭ, ĕg tŷ kurã ěn ki kanhró nŷtĩ jé?" he ag tóg.

⁸ Kŷ tóg ag mŷ: "ker ũ vĭ jĕmĕ hĕi," he mŭ. "Ū tŷ hĕn ri ke ag vŷ inh jĭji tó kãmũnh mŭ. "Cristo vŷ tŷ inh nĭ," he jé ag tóg ke mŭ. "Inh kurã vŷ hur jun," he jé ag tóg ke mŭ. Ag nón mŭ tũg nĭ. ⁹ Vĕnh génh mĕgmĕ jé ĕjag tóg

ke mŭ, jagně kato vāsānsān mŭ ag. Kaměg tŭg nī hā ra. Vēnh génh tŷ hēn ri ke han jé ag tóg ke mŭ, kurā tŷ ěgno to hā. Ti kurā kā ke pijé," he tóg.

¹⁰ Kŷ tóg ag mŷ: "povo ag tŷ jagně kato vāsānsān ke vē, pā'i krēm ke ag tŷ pā'i ũ krēm ke ag to jŭnh ke vē," he mŭ. ¹¹ "Ga tŷ ragrag ke jagy tŷ hēn ri ke han ke vē gé, ěn kā. Kŷ vējēn tóg tŷ' hēnh ke mŭ gé. Vēnh kaga kórég (ka)mě vŷ vēnh vinven ke mŭ, ěn kā sir. Nén ũ vēnhmŷ vŷ vēnh vinven ke mŭ gé, kanhkā tá, kŷ vēnh kar vŷ kaně junjur ke mŭ," he tóg, Jesus ti.

¹² "Tag to hā ag tóg ājag sigsenh ke mŭ gé, ājag vóg kónān jé ag tóg ke mŭ gé, vēnh kanhrān jafā krēm ag tóg ājag jykre vigvenh ke mŭ gé, vēnh se ja kāki ag tóg ājag vin ke mŭ gé. Pā'i mág tŷ rei ag mŷ ag tóg ājag venven ke mŭ, pā'i tŷ governador ag mŷ ke gé, ājag tŷ inh jyjy tó ja tugnŷ. ¹³ Ājag tŷ inh vī tó jé, hā jé ag tóg ājag tŷ genh ke mŭ. ¹⁴ ěn kā ājag tŷ nén ũ tónh ke to jykren tŷg nŷ, to krŷ kufy han tŷg nŷ gé. ¹⁵ Inh hā vŷ ājag vī han ke mŭ, inh jykre nŷm jé sóg ke mŭ ājag mŷ, ājag tŷ ag mŷ tón jé," he tóg. "Kŷ ag tŷ ājag vī kafān sór mŭ ra tóg ag mŷ vēnhmŷ tŷnh mŭ, ha vemnŷ, ājag kato tēgtē mŭ ag mŷ. Ag tŷ ne tónh ke tóg tŷ tŷnh mŭ, ha vemnŷ," he tóg, Jesus ti.

¹⁶ "Ěn kā ājag han mŭ ěn vŷ ājag senh mŭ, ājag mré pafa mŭ ag ke gé, ājag mré ke ag ke gé, ājag to há kar ag mŷr," he tóg. "Ājag kāmŷ ũ ag kăgtén jé ag tóg ke mŭ gé, ha vemnŷ. ¹⁷ Vēnh kar vŷ ājag to kórég tāvŷ nŷtŷnh mŭ, inh jiji tugrŷn. ¹⁸ Hā ra ājag véké vēsŷrénh ke tŷ nŷ, ājag gānh pir vŷ fagrŷnh mŷ kutēnh ke tŷ nŷ, ha vemnŷ. ¹⁹ To tar nŷtŷmŷnŷ, ājag vēsŷrénh ke to, kŷ ājag tóg rŷr krŷg ja tŷ ěn venh ke mŭ," he tóg, Jesus ti.

Jerusalém kókén kŷ nŷnh ke

(Mt 24.15-21; Mc 13.14-19)

²⁰ "Kejēn ag tóg Jerusalém jy nŷtŷnh mŭ, soldado ag, ag tŷ cidade ěn kókén jé. Ājag tŷ tag ve kŷ ājag tóg ki kanhró nŷtŷnh mŭ. Ag tŷ ti kókén kăn ke kurā vŷ jun ke mŭ, kurā ěn kā. ²¹ Kŷ vēnh pigju mŷmŷnŷ, pānónh ra, ājag tŷ Judéia ki nŷtŷn kŷ. Ājag tŷ cidade mág tá nŷtŷn kŷ pétigtēmnŷ, vānh kāra. Ājag tŷ vānh kāmŷ ěmā kāsir ki nŷtŷn kŷ cidade ra mŭ tŷg nŷ. ²² Topě tŷ ag vóg kónān ke kurā vē sir, ag jykre kórég to, hā kŷ tóg vāsŷ rán kŷ nŷ. Vēnh rá ěn ve jé ājag tóg ke mŭ, kurā ěn kā. ²³ Kŷ ũn kufy fag vŷ vēsŷrénh mág ke mŭ, kurā ěn kā, gŷr pygfām mŭ fag ke gé. Ěprā ke ag vēsŷrénh mág tāvŷ han ke vē, Topě tŷ povo tag to jŷ jagy han ke vē, kurā ěn kā. ²⁴ Ājag kāmŷ ũn e tāvŷ kăgter ke vē, rógro tŷ. Kŷ ājag kāmŷ ũ ag vŷ sigse kŷ mŷnh mŭ, povo kar kāmŷ. Kŷ Jerusalém vŷ kókén kăn kŷ nŷnh ke mŭ. Fóg ag vŷ sāsān ke mŭ, ājag cidade mág ti. Kejēn fóg ag tŷ tŷ' hēnh ke kurā vŷ jun ke mŭ gé hā ra," he tóg, Jesus ti.

Topě kósín kătŷg măn ke

(Mt 24.29-31; Mc 13.24-27)

²⁵ "Kurā ěn kā rā vēnhmŷn ke vē, kysā ti ke gé, krŷg ti ke gé. Kŷ ga kri mŭ ag vŷ kaměgměg kăn ke mŭ. Kaně junjur mág jé ag tóg ke mŭ, povo kar ěn ag. Kŷ goj vŷ krēm ke mŭ, goj kafā tŷ vŷ jŷnh ke mŭ, ti kurā jun kŷ.

²⁶ Kŷ ěprā ke ag fe vŷ vo kónān ke mŭ, ag tŷ jŷrŷn ke vŷ ag kăgtén ke mŭ, ag tŷ ājag tŷ nén venh ke to jŷrŷn ken kŷ. Ěg tŷ kanhkā tá nén vég tŷ kar ěn vŷ ragrag ke kăn mŭ mŷr, ha mẽ. ²⁷ Kŷ vāhā vēnh kar vŷ ti kătŷg ěn venh ke mŭ, ěprā ke fi kósín ěn ti. Kanhkā góg kāmŷ sóg kătŷg ke mŭ vāhā sir. Inh ve vŷ tar nŷnh mŭ, inh kătŷg măn kŷ. Kókov kătŷg jé sóg ke mŭ vāhā sir," he tóg, Jesus ti.

Ka tŷ figueira to comparação

(Mt 24.32-35; Mc 13.28-31)

²⁸ "Ājag tŷ isŷ ājag mŷ nén tó mŭ ěn ve sŷ han kŷ ājag kaně nŷm nŷ, ājag krŷ ti ke gé, ti tŷ ājag mŷ sér gy tŷn kŷ. Isŷ ājag krenkren han ken vē ha, isŷ kurā ěn hā kā jun kŷ," he tóg.

²⁹ Kŷ tóg ag mŷ: "inh kătŷg măn ke vŷ ge nŷnh mŭ, ha mẽ," he mŭ. "Ka tŷ figueira to ki kanhrān nŷ, ka ũ to ke gé, to comparação han kŷ," he tóg. ³⁰ "Ti pē tánh kŷ, ti féj tāg han kŷ tóg kakó tŷ sir, ěkré tygtánh kurā ti. ³¹ Ěn ri ke ti nŷ, ājag tŷ inh kătŷg măn ke kurā ki kanhró nŷtŷ ti. Ājag tŷ sŷ ājag mŷ nén tó ja ěn ve kŷ tóg kakó tāvŷ tŷ ha, inh kătŷg ke ti," he tóg. "Ěn kā Topě tŷ tŷ ěg pā'i nŷ kenh ke vē sir. ³² Sŷ ke há vē, hā kŷ sóg tag tó mŭ, ha mẽ. Ũ tŷ nén kar ěn vég mŭ ag vŷ inh kătŷg măn ke tag venh ke mŭ, ŷri, ag kăgter ke to hā," he tóg. ³³ "Kanhkā vŷ tŷ' he mŭ, ga ti ke gé. Jāvo inh vŷ vŷ tŷ' hēnh ke tŷ nŷ," he tóg, Jesus ti.

Ěg tŷ vēnh ki ěmēnh ke

³⁴ "Vēnh ki ěmē, ājag tŷ vējēn e to nug kaga tŷ nŷ jé, tógá nŷnh to, ājag tŷ kronkron to krŷ vēnhmŷ tŷ nŷ jé gé. Kŷ vējēn to krŷ kufy han tŷg nŷ gé, kur to, tag ki nén ũ kar to. Ke tŷ nŷ mŭ ra kurā ěn vŷ ājag vatánh tá jun ke mŭ, inh kătŷg măn ke kurā ěn ti. ³⁵ Ājag tŷ to vēnh kăn kŷ nŷtŷ tŷ nŷn kŷ tóg ājag mŷ sēsŷ tŷ ěgje ki kutē ri ke nŷ. Vēnh vatánh tá tóg ki kutē tŷ, jēsŷ ti. Ge ti nŷnh mŭ, inh kătŷg măn ke ti, ga kri mŭ ag kar mŷ. Ag vatánh tá sóg jun ke mŭ. ³⁶ Hā kŷ ājag kaně nŷm nŷ, nŷr sór tŷg nŷ. Inh kătŷg kă jatu to ken hā vē, hā vŷ: nŷr, he mŭ. Topě mrě vŷ tovānh tŷg nŷ, ājag tar nŷtŷ jé, nén ũ jagy ěn ve kŷ. Kŷ ājag tóg ěprā ke fi kósín rŷnja tá jēnh ke mŭ sir, mŷ'āg tŷ nŷn kŷ, isŷ vēnh kar jykre tugnŷm kurā ěn kā," he tóg, Jesus ti. Ti tŷ ag mŷ kurā tŷ ěgno kāmén hā vē.

³⁷ Hā ki tóg kurā kar ki Topě jo ěn krēm ag kanhrān-rān tŷ, Jesus ti. Kutyg kŷ tóg cidade tá kăkutē kŷ pānónh ra tŷ tŷ, tá nŷr jé. To ag tóg: Oliveiras, he tŷ, pānónh ěn to. ³⁸ Ti tŷ kusā ki Topě jo ěn tá jun kŷ ag tóg tá ti vŷ jēmēnh kāmŷ tŷ, ũ tŷ hēn ri ke ag.

Ag tŷ Jesus se sór

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Jo 11.45-53)

22 Ěn kā festa tóg kakó tŷ sir. Festa ěn ki ag tóg pāo ũ ko tŷ, hā ra tóg jāgja tŷ ja nŷgtŷ. Festa ěn jŷjŷn hā vŷ: Páscoa, he mŭ. ² Kŷ Topě tŷ ki rŷr tŷ to pā'i ag vŷ Jesus to jykren mŭ. Ag tŷ ti tén sór vē. Topě vŷ to profes-

sor ag vỹ ti tén sór mũ gé. Hã ra ag tóg povo kaměg mũ, kỹ ag tóg to jykrén kỹ nỹtĩ nĩ.

Judas tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven sór
(Mt 26.14-16; Mc 14.10-11)

³ Ěn kã Judas ěn, ũ tỹ Iscariotes he mũ ěn vỹ jagrě vég mũ sir, Satanás tỹ. Hã ra tóg tỹ ũ tỹ 12 (ke) ag kã ũ nĩ, Jesus tỹ ũn vin mũ ag kã ũ vỹ tỹ ti nĩ. ⁴ Ti tỹ Satanás tỹ jagrě nĩn kỹ tóg Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag venh tĩ mũ sir, soldado to pã'i ag ke gé. Ti tỹ ag mỹ Jesus ven sór vỹ, ag tỹ ti se jé.

Kỹ tóg tá jun kỹ ag mỹ tó mũ. ⁵ Kỹ tóg ag mỹ sér pě tĩ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ jãnkamy tó mũ. Ag tỹ ti mỹ vin sór vỹ, ti tỹ ag mỹ Jesus ven kar kỹ. ⁶ Kỹ tóg ag mỹ: "hej," he mũ sir. Kỹ tóg to jykrén mũ, ti tỹ ã mỹ ki króm ke to, ag mỹ: "ha ti kãgmĩ ha," he jé, Judas ti. Ag tỹ vėnh kar vatánh tá ti se sór vỹ. Hã kỹ Judas tóg ti tó sór mũ.

Pedro tỹ João mré festa tỹ Páscoa han
(Mt 26.17-25; Mc 14.12-21; Jo 13.21-30)

⁷ Kỹ tóg pão jãgja tũ ěn konh ke kurã tá krỹg mũ sir. Kurã ěn ki ag tóg mé tãg tãnh tĩ, ovelha tãg ěn, ag tỹ kurã tỹ Páscoa kã ko tĩ ěn. ⁸ Kỹ Jesus tóg Pedro jěněg mũ sir, João mré. Kỹ tóg ag mỹ: "ha mũjěg, mé tãnh jé, ovelha ěn, ěg tỹ kon jé," he mũ. ⁹ Kỹ ag tóg ti mỹ: "ěg hě tá ti tãnh mũ hỹn?" he mũ. ¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: "ha vé," he mũ. "Ěmã mág tag ra mũjěg. Tá ãjag tóg ũ venh mũ. Goj vyn kỹ tóg tĩ mũ. Ěn nón mũmnĩ. Kỹ ti ĩn tá junjun kỹ ti nón gemnĩ. ¹¹ Kỹ ĩn ki rĩr tĩ mỹ: "ěg Senhor vỹ ã mỹ vėnh vỹ jěněg mũ," hemnĩ. "Inh hỹn hě tá ovelha konh ke mũ, inh mré mũ tĩ ag mré?" he ti, ěg Senhor ti," hemnĩ. "Mỹ ki vėnh kánkán jafã tũ?" hemnĩ. ¹² Kỹ tóg ãjag mỹ ven ke mũ sir, kroggrog tỹ kynhmỹ nỹ ěn ti, assoalho tỹ kynhmỹ nỹ ěn ti. Ěh ti nĩ, kỹ mesa to nỹtĩ jafã vỹ tá nỹtĩ gé. Ěn tá ti kãn nĩ ěg mỹ," he tóg, Jesus ti. ¹³ Kỹ ag tóg mũ mũ sir. Jesus tỹ ag mỹ tó ja ěn ve kãn ag tóg mũ, kỹ ag tóg mé tãnh mũ sir, tá.

Santa Ceia

(Mt 26.26-30; Mc 14.22-26; 1Co 11.23-25)

¹⁴ Kỹ tóg ag tỹ konh ke hora tá krỹg mũ sir. Kỹ Jesus tóg tá nĩ nĩ, ti tỹ ũn vin ja ag mré hã, apóstolo ěn ag.

¹⁵ Kỹ tóg ag mỹ vėmén mũ sir. "Sỹ ovelha tag konh ha pě tóg tĩ vỹ ãjag mré," he tóg. "Sỹ inh vėsýrėnh ke to hã ãjag mré ko sór ja vỹ," he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ. ¹⁶ "Ti ko mãn ke tũ inh nĩ ha, ha vemnĩ. Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩ vỹ vėnh ven ke mũ. Ti tỹ vėnh ven ja ěn kã sóg ko mãn ke mũ, kejěn," he tóg.

¹⁷ Kỹ tóg copa mǎg mũ sir. To tóg Topě mré vỹ mũ, kỹ tóg ag mỹ: "ha kron," he mũ. "Ha vėnh kǎpãm," he tóg. ¹⁸ "Tag kron mãn ke tũ inh nĩ ha, ke gé, ha vemnĩ. Topě tỹ tỹ ěg pã'i nĩnh ken kỹ sóg kejěn kron mãn ke mũ, ha vemnĩ," he tóg.

¹⁹ Kỹ tóg ěmĩ mǎg mũ sir. To tóg Topě mré vỹ mũ. Kupãn kỹ tóg ag mỹ vėnh pipin mũ. Kỹ tóg ag mỹ: "inh hã vỹ," he mũ. "Ājag jagfy sóg vėnh fěg ke mũ. Kỹ inh mĩ ěkrén nĩ, ãjag tỹ pão tag konh ken kỹ," he tóg, Jesus ti. ²⁰ Ag tỹ ko kar kỹ tóg copa mǎg mũ gé. Kỹ tóg ag

mỹ: "copa ki jě tag vỹ inh kyvénh ri ke nĩ," he mũ. "Ājag jagfy tóg inh ki kãkutėnh mũ, inh kyvénh ti. Inh jykre tãg to ken hã vỹ, isỹ inh kyvénh tugrĩn ãjag mỹ vėnh pãte fón jé," he tóg.

²¹ "Hã ra ãjag kãmĩ ũ tóg inh vatánh tá isónh ke mũ, inh kato tẽ ag mỹ. Inh mré tóg mesa tag to nĩ nĩ. ²² Tĩg jé sóg ke mũ, sỹ tỹ ěprã ke fi kósın nĩn kỹ. Vãsỹ Topě tóg to jykrén ja nĩ, hã kỹ sóg tĩ mũ. Hã ra ũ tỹ isónh ke ěn mỹ tóg vỹ kónãn tãvĩ han ke mũ, Topě ti," he tóg. ²³ Kỹ ag tóg jagně mỹ ke mũ. "Ěg kãmĩ ũ tỹ hě ně hỹn?" he ag tóg mũ sir jagně mỹ, ũ tỹ ti tónh ke ěn to.

Ŭ tỹ hě ně tỹ ũn mág nĩ

²⁴ Ěn kã ag tóg jagně kǎfór nĩ sór mũ. Hã kỹ ag tóg jagně to jũ mũ. ²⁵ Kỹ Jesus tóg ag mỹ ke mũ. "Fóg ag pã'i ag vỹ ãjag krēm ke ag mỹ vỹ tar han tĩ, kỹ ag tóg ag kri ke ag mỹ: "ěg jóg," he tĩ, ag tỹ ag mỹ vỹ tar han mũ ra. ²⁶ Ag ri ke han tũg nĩ. Ājag mỹ tỹ ũn mág nỹtĩ sór mũ? Kỹ tỹ ũn kãsir ri ke nỹtĩmĩ jagně mré," he tóg, Jesus ti. "Ŭ tỹ inh jykre ki tỹ pã'i nĩn kỹ tóg ã krēm ke ag camarada ri ke nĩnh ke mũ, ag ki rĩr kỹ. ²⁷ Kejě ěg tóg mesa to nỹtĩ, kỹ ũ tóg mesa ki rĩr tĩgtĩ. Ŭ tỹ hě nỹ hỹn mesa ki rĩr tĩ? Ag patrão mỹ', ti camarada mỹ vó? Ti camarada vỹ ki rĩr tĩgtĩ. Jo sóg ãjag ki rĩr tĩgtĩ, ãjag camarada ri ke. ²⁸ Ājag hã ne inh mré mũgtĩ'. Isovãnh ja tũ pě ãjag tóg nỹtĩ. Isỹ nén ũ jagy vég mũ ěn ve kãn ãjag tóg tĩ, inh mré. ²⁹ Inh panh vỹ isỹ pã'i han ke mũ, kỹ sóg ãjag tỹ pã'i han ke mũ gé, ti tỹ isỹ pã'i han kóm, ³⁰ ãjag tỹ inh mré jě ěn tá, inh mré kron jé tá, isỹ tỹ pã'i nĩn kỹ. Kỹ ãjag tóg ãjag nĩgja kri nĩgnĩ kỹ nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ povo tỹ Israel ag jykre vigve jé, povo tỹ 12 (ke) ěn ag," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Pedro mỹ tó

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Jo 13.36-38)

³¹ Kỹ ěg Senhor vỹ Pedro mỹ: "Simão', Simão'," he mũ. "Ha vé, Satanás vỹ ãjag to vỹ, Topě mỹ. Ti tỹ ãjag jykre ve sór vỹ. Trigo tỹ ěg tóg gren ki kãkag tĩ, ěg tỹ ti fár pan jé. Ěn ri ke han jé tóg ke mũ, ãjag tỹ, Satanás ti. ³² Hã ra sóg hur ã jagfy vỹ, ã tỹ inh ki rã tovãnh pě han tũ nĩ jé. Kỹ ã tóg kejě ģ jykre to jykrén mãn ke mũ, ã tỹ inh jykre hã han jé. Ěn kã ã tóg ã mré ke ag jyvėn kỹ ag tỹ tar' he mũ.

³³ Hã ra Pedro tóg ti mỹ: "Senhor'," he mũ. "Ā mré sóg se kỹ jěnh mũ, ã mré sóg ter ke mũ gé," he tóg. ³⁴ Hã ra Jesus tóg Pedro mỹ: "vó," he mũ. "Ha vé, ũri ã tóg iso: "ti ki kagtĩg sóg nĩ," he tãgtũ han ke mũ, galo kyr to hã, ha vemnĩ," he tóg mũ, Jesus ti.

Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ tó

³⁵ Kỹ tóg ag kar mỹ: "ãjag jěgně ja inh nĩ, vãsỹ," he mũ. "Kỹ ãjag tóg nén ũ ma mũ ja tũ nĩgtĩ, sacco tũ, bolsa tũ, pėn né tũ, pėn to ró ěn. Ěn kã ãjag mỹ jagãgtar ja nỹtĩgtĩ?" he tóg. Kỹ ag tóg ti mỹ: "vó," he mũ. ³⁶ Kỹ tóg ag mỹ: "hã ra tóg ũri ke tũ nĩgtĩ," he mũ. "Hã kỹ ãjag jãnkamy ma mũjěg, ãjag sacon ma mũjěg, ãjag bolsa ma mũjěg. Ājag tỹ nén ũ tũ nỹtĩn kỹ ãjag kur

vender hemní, rógro kajām jé sir. ³⁷ Nén ũ tóg iso rán ký ní, hã vỹ: ag mỹ tóg tỹ ũn jykre pãno ní, he mũ. Sỹ vãhã tag venh ke vë ha. Isỹ iso nén rán ký ní ên ve kãn ke vë ha, vãhã," he tóg, Jesus ti.

³⁸ Ký ag tóg ti mỹ: "Senhor'," he mũ. "Rógro régre vỹ ki nỹtĩ," he ag tóg mũ. Hã ra tóg ag mỹ: "gen ký," he mũ.

Jesus tỹ ã panh mré vỹ

(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹ Ký tóg ã tỹ tĩ jafã ra tĩ mũ sir, hã vỹ: pãnónh tỹ Oliveira, he mũ ên ra. Ti mré mũ tĩ ag vỹ ti nón mũ mũ sir. ⁴⁰ Tá jun ký tóg ag mỹ: "Topẽ mré vỹ, ãjag tỹ ti vỹ mranh tũ ní jé, ãjag tỹ nén ũ jagy ve ký," he mũ, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

⁴¹ Ký tóg tĩg sĩ han mũ, ký tóg ã jakrĩ tỹ jëg mũ. Ký tóg Topẽ mré vỹ mũ sir. ⁴² Ký tóg: "panh'," he mũ. "Mỹ ã tỹ inh vësýrenh ke tag tỹ tũ' he mũ jãvãnh? Hã ra isỹ ã mỹ nén to vỹ mũ tag han tũg nĩ. ã tỹ nén han ke mũ ên hã han nĩ," he tóg, Jesus ti, Topẽ mỹ.

⁴³ Ký Topẽ tỹ jënẽ jafã ũ vỹ ti mỹ vënh ven mũ sir, kanhkã tá, ký tóg ti tar han mũ. ⁴⁴ Hã ra tóg ã ter ke to kanẽ jur mũ, ký tóg Topẽ mré vỹ mãn', vỹ mãn', he mũ. Ký ti kãrãn vỹ kyvënh nĩ sir, ký tóg ga kri vënh kugjëg mũ.

⁴⁵ Ký tóg Topẽ mré vỹ kar ã mré mũ tĩ ag to kãtĩ mũ. Hã ra ag tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ. Krónh' krónh' he ja ag tóg nĩ, ag fe kaj tigrĩn. ⁴⁶ Ký tóg ag mỹ: "ãjag ne tóg nũgnũr nỹtĩ nĩ," he mũ. "Nĩgnĩ ra, Topẽ mré vỹ, ãjag tỹ ti vỹ mranh tũ ní jé, ãjag tỹ nén ũ jagy ve ký," he tóg, ti mré mũ tĩ ag mỹ.

Ag tỹ Jesus se

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Jo 18.3-11)

⁴⁷ Ti tỹ ver tỹ vëmén jë ra ag tóg junjun mũ sir, Judas mré hã, ũ tỹ 12 (ke) ag kã ũ ên ti. Ti tỹ ag tatĩn kãtĩg hã vë, ũ tỹ ti senh ke mũ ag. ũ tỹ ag jo tĩ mũ ên tóg sir Jesus to grën ke ký ti ki nhun ke mũ. ⁴⁸ Ký Jesus tóg ti mỹ: "Judas'," he mũ. "ã ne tóg inh ki nhun ke ký iso: "ti hã vë," he mũ', inh kato tẽ ag mỹ, inh, hã vỹ: ëprã ke fi kósín, he mũ," he tóg, Jesus ti.

⁴⁹ Ký ti mré mũ ag tóg ag tỹ ti senh ke vëg mũ. Ký ag tóg ti mỹ: "Senhor'," he mũ. "Ëg mỹ rógro tỹ ag fynh ke tũ'?" he ag tóg. ⁵⁰ Ký ag kã ũ tóg polícia ũ fynh mũ, ti nĩgrëg tỹ rãm ke tóg mũ, ti pëgja tá. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i krëm ke ũ vë, polícia ên ti. ⁵¹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "ag vóg tũg ra, há ti nĩ," he mũ. Ký tóg ti nĩgrëg mãn ký to tỹ grën ke mũ sir.

⁵² Ký Jesus vỹ pã'i ag mré vëmén mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mré, Topẽ jo ĩn ki rĩr tĩ to pã'i ag mré ke gé, kófa ag mré ke gé. Ag kar vỹ ti se kãmũ mũ. Ký tóg ag mỹ: "ãjag ne tóg rógro génh ký iso kãmũ mũ', ka kyv génh ký ke gé," he mũ. "Inh pi(jé) tỹ bandido nĩ," he tóg. ⁵³ "Kurã kar ki sóg Topẽ jo ĩn krëm ãjag mré nĩ ja nĩgtĩ, hã ra ãjag tóg tá ise sór ja tũ ní, ãjag tỹ ag kamëg ký," he tóg. "Hã ra tóg ũri jun, ãjag kurã ti, Japo tỹ ã tỹ nén han sór tĩ ên han jé, ãjag tỹ. Jykre ki kuty ti nĩ, Japo ti," he tóg, Jesus ti.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Jo 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Ký ag tóg ti ség mũ sir. Ag tỹ ti pére mũ ký ag tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ĩn tá junjun mũ sir.

Hã ra Pedro vỹ kuvar há tá ag nón tĩ mũ. ⁵⁵ ĩn vãso tá ag tóg pĩ grug mũ, soldado ag, ký ag tóg tugtón nỹtĩ nĩ. Ký Pedro vỹ ag mré tón nĩ nĩ sir. ⁵⁶ Ký pã'i camarada ũ fi vỹ tá ti vëg mũ, pĩ grun ki. Ký fi tóg ti tugnỹm mũ. Ký fi tóg ag mỹ: "ti mré tĩ ũ vë inh mỹ'," he mũ. ⁵⁷ Hã ra Pedro tóg: "vó," he mũ. "Ti ki kagtĩg sóg nĩ, jỹ," he tóg.

⁵⁸ Kar ký ũ tóg ti tugnỹm mũ gé, ký tóg ti mỹ: "ag kã ũ vỹ tỹ ã nĩ," he mũ. Hã ra Pedro tóg ti mỹ: "inh hã tũ vë, vỹ," he mũ gé.

⁵⁹ Tag kar ký, hora pir tũg ký hën ri ke mũn ũ tóg ti tugnỹm mũ gé. Ký tóg tá nỹtĩ ag mỹ: "ha vé, Galiléia tá ke vỹ tỹ ti nĩ," he mũ. "Inh mỹ tóg tỹ ti mré ke nĩ," he tóg mũ gé sir. ⁶⁰ Hã ra Pedro tóg ti mỹ: "inh pi(jé) ti ki kanhró nĩ, vỹ'," he mũ. "ã tỹ ne tó nẽ?" he tóg mũ sir. Ti tỹ ver tó nĩ ra galo vỹ kyr mũ. ⁶¹ Ký ëg Senhor vỹ vësýjãm ëvãnh ký Pedro tugnỹm mũ. Ký Pedro vỹ to jykren mũ sir, ëg Senhor tỹ ti mỹ nén tó ja to, hã vỹ: "iso ã tóg: "ti ki kagtĩg sóg nĩ," he tãgtũ han ke mũ, ga-lo kyr to hã," he ja ên mĩ. ⁶² Ký Pedro vỹ tá kãkutë mũ, ký tóg fỹ mág han mũ sir.

Ag tỹ Jesus vóg kónãn

(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

⁶³ Ký ũ tỹ Jesus ség mũ ag vỹ ti to é he mũ sir. Ti tãnh ag tóg mũ gé sir. ⁶⁴ Ti kanẽ pãg ký ag tóg ti kakã ki tãnh ký ti mỹ: "ũ nỹ ã tãnh?" he mũ. "ã tỹ nén kar ki kanhró nĩn ký ã hỹn ki kanhró nĩ," he ag tóg ti mỹ. ⁶⁵ Gen ký ag tóg ti mỹ vỹ kónãn tỹ hën ri ke han mũ, ti to é he ký.

Pã'i ag tỹ Jesus ki jëmẽ

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Jo 18.19-24)

⁶⁶ Tỹ vaj ký kófa kar ag tóg vënh mãn mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag mré hã, Topẽ vỹ to professor ag mré hã. Ag vënh mãn ký ag tóg ti jé prër ký ag rĩnja tá ti fëg mũ sir, ag tỹ ón ký ti jykre ve jé. Ag tỹ ti tén sór vë, hã ra ag tóg ón ký ti jykre ve vén sór mũ. ⁶⁷ Hã ký ag tóg ti mỹ: "ã mỹ tỹ Cristo nĩ?" he mũ. "Ha ëg mỹ tó," he ag tóg. Ký tóg ag mỹ: "ãjag pi(jé) inh vỹ kri fig tĩ, isỹ ãjag mỹ tó tĩ (hã) ra'," he mũ. ⁶⁸ "Isỹ ãjag ki jëmẽ sór mũ ra ãjag tóg inh mỹ tó tũ ní gé. Ký ãjag tóg isovãnh tũ ní gé," he tóg. ⁶⁹ "Hã ký ëprã ke fi kósín vỹ Topẽ pëgja tá nĩnh ke mũ ha. Topẽ vỹ tar nĩ. Sỹ ti pëgja tá nĩnh ken vë ha," he tóg.

⁷⁰ Ký ag tóg ti mỹ ke kãn mũ. "Kỹ ã mỹ tỹ Topẽ kósín nĩ?" he ag tóg mũ ti mỹ. Ký tóg ag mỹ: "ki hã ãjag tóg tó mũ," he mũ. "Inh hã vë," he tóg ag mỹ, Jesus ti. ⁷¹ Ký ag tóg: "ti kato vỹ ũ jëmẽ mãn ke tũ ëg nĩ ha," he mũ, jagnë mỹ. "Ti jënky ki kutë mẽ ëg tóg huri. Topẽ to vỹ kónãn ti huri. Ti ter ke vë," he ag tóg mũ sir, pã'i ag, Jesus to.

Pilatos tÿ Jesus ki jëmě

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Jo 18.28-38)

23 Hã ra tá ke kar ag vÿ Jesus pére mÿ mÿ, fóg tÿ pã'i tÿ Pilatos mÿ. ² Tá ag tóg ti kato ví mÿ sir, ký ag tóg Pilatos mÿ: "vënh kar krÿn kónãn han tóg tÿ, ag tÿ vënh jykre há tovãnh jé," he mÿ. "Kÿ tóg ag mÿ: "pã'i mág tÿ imperador mÿ imposto nÿm tÿg nÿ," he tÿ gé. Kÿ tóg vëso: "tÿ inh Cristo nÿ, pã'i mág tÿ rei ti," he tÿ gé," he ag tóg mÿ, Jesus to. ³ Kÿ Pilatos tóg ti mÿ: "ã mÿ tÿ Judeu ag pã'i tÿ rei nÿ?" he mÿ. Kÿ tóg ti mÿ: "ki hã ã tóg tó mÿ," he mÿ, Jesus ti.

⁴ Kÿ Pilatos vÿ ag mÿ kãmén mÿ, Topě tÿ ki rÿr tÿ to pã'i ag mÿ, povo kar mÿ ke gé, ký tóg: "ti tÿ nén ù kórég han ja vég tÿ sóg nÿ, ti ki," he mÿ. ⁵ Hã ra ag tóg ti tovãnh jávãnh pë nÿtÿ. Kÿ ag tóg ti mÿ: "hã ra tóg vënh kar krÿ rÿg tÿgtÿ," he mÿ. "Ga tÿ Judéia kar mÿ tóg tÿg ja nÿ, ga tÿ Galiléia mÿ ke gé, tag mÿ ke gé. Tÿg ký tóg vënh kar krÿn kónãn tÿ," he ag tóg ti mÿ, pã'i ag.

Herodes tÿ Jesus ki jëmě

⁶ Kÿ Pilatos vÿ ga tÿ Galiléia tag to jykren mÿ, ký tóg: "ti mÿ tÿ Galiléia tá ke nÿ?" he mÿ. ⁷ Kÿ ag tóg ti mÿ: "hÿ," he mÿ. Hã ra Herodes vÿ tÿ ga tÿ Galiléia tá pã'i mág nÿ. Hã ký Pilatos tóg ti hã mÿ ti jëněg mÿ. Ěn kã tóg Jerusalém tá nÿ gé, Herodes ti.

⁸ Kÿ tóg Herodes tá jun mÿ sir. Ti tÿ ti ve ký tóg ti mÿ sér tÿ. Ti tÿ ti ve sór ja vë. Ti kãme mē ja tóg nÿ, hã ký tóg ti ve sór ja nÿgtÿ, Herodes ti. "Hën ri ke mÿn tóg nén ù han vãnh han ke mÿ, sÿ ve jé," he tóg.

⁹ Jesus tÿ ti ki jun ký Herodes tóg ti ki jëmě sór mÿ, nén tÿ hën ri ke ki, hã ra tóg ti mÿ ví tÿg mÿ. ¹⁰ Hã ra pã'i ag vÿ tá nÿtÿ nÿ, ký ag tóg ti kato ví mág han mÿ sir, Topě ví to professor ag ke gé. Hã ra Jesus tóg ag mÿ ví tÿg mÿ gé. ¹¹ Kÿ Herodes vÿ ti to é he mÿ gé, ti mré ke kar ag ke gé, ký ag tóg ti nyg mÿ sir. Kur kupri pë tÿ tóg ti kri fón mÿ, ón ký. Kÿ tóg Pilatos mÿ ti jëně mãn mÿ sir.

¹² Kurã ěn kã Pilatos vÿ Herodes mÿ ví há han mÿ. Jagně to há' he mãn ag tóg mÿ ha. Ag tÿ Jesus ve jo ag tóg jagně kato tē ja nÿgtÿ.

Ag tÿ Jesus tén sór

(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Jo 18.39-19.6)

¹³ Kÿ Pilatos vÿ Topě tÿ ki rÿr tÿ to pã'i ag jé prër mÿ sir, pã'i kar ag ke gé. ¹⁴ Kar tóg ag mÿ: "ãjag ne inh mÿ ti fëg'," he mÿ, "ký ãjag ne ti to: "vënh kar krÿn kónãn tóg tÿ," he mÿ'. Ājag rÿnve sóg ti ki jëmě huri, hã ra sóg ve ja tÿ nÿ, ãjag tÿ ti to nén tó ja ti. Nén ù kórég han ja tÿ tóg nÿ. ¹⁵ Kÿ Herodes vÿ vég tÿ nÿ gé. Sÿ ti mÿ ti jëně ja vë, ãjag ke gé. Hã ra tóg inh mÿ ti jëně mãn mÿ gé. Ěg hë ri ken ký ti tén mÿ hÿn'? Sÿ ki kagtÿg tóg tÿ. ¹⁶ Hã ký sóg ti mrãnmrãn kar ti tovãnh ke mÿ," he tóg, Pilatos ti.

¹⁷ Festa tÿ Páscoa ki tóg ag mÿ vëse pir tovãnh tÿ, prÿg kar ki. Ti jykren hã vë. Hã ký tóg: "Jesus tovãnh jé sóg ke mÿ," he mÿ. ¹⁸ Hã ra vënh kar ag tóg vãhã prën-

prër mÿ sir. "!.Ti tén ra..!" he ag tóg mÿ. "!.Barrabás tovãnh ra..!" he ag tóg. ¹⁹ Barrabás vÿ vënh génh to se ký jé nÿ. Cidade tá tóg vënh génh han ja nÿgtÿ, ěn kã tóg ù tén ja nÿgtÿ, hã to tóg se ký jé nÿ.

²⁰ Kÿ Pilatos vÿ ag mÿ ví mãn mÿ. Ti tÿ Jesus tovãnh sór vë, hã ký tóg ag mÿ ví mãn mÿ. ²¹ Hã ra ag tóg prënprër ký: "!.cruz to ti sã, cruz to ti sã..!" he mÿ. ²² Kÿ tóg ag mÿ ví tãgtÿ han mÿ gé, Pilatos ti. "Ti kórég tÿ ne han ti? Sÿ vég tÿ tóg tÿ. Ti tÿ ne to ter ke nē? Sÿ ki kagtÿg tóg tÿ. Hã ký sóg ti mrãnmrãn kar ký ti tovãnh ke mÿ," he tóg. ²³ Hã ra ag tóg prënprër tãví han mÿ sir, hã ký ag tóg ti kutãn mÿ. Ti mÿ ag tóg: "!.cruz to ti sã..!" he tãví han mÿ. Kÿ tóg ag prënprër to ag mÿ han sór mÿ sir. ²⁴ To tóg jykren mÿ, ký tóg ag mÿ: "hej," he mÿ, ag tÿ ti kutãn to. ²⁵ Kÿ tóg ù ěn tovãnh mÿ sir, ù tÿ vënh génh to se ký jé ěn ti, ù tÿ ù tén ja ěn ti. Ag tÿ ù to ví mÿ ěn tovãnh tóg mÿ sir. Kÿ tóg ag mÿ Jesus ti fëg mÿ sir, ag tÿ ti ki han sór mÿ ěn han jé. ²⁶ Kÿ ag tóg ti pére mÿ mÿ, cruz to ti sa jé.

Jesus tÿ cruz to sa

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Jo 19.17-27)

Ag mÿn ký ag tóg ù kãtÿg vég mÿ. Ěpÿ tá tóg kãtÿ mÿ, ti jÿjn hã vÿ: Cirene tá Simão, he mÿ. Ti kri ag tóg Jesus cruz ti fig mÿ, ti tÿ ti jo va tÿg jé, ti nón.

²⁷ Kÿ ù tÿ hën ri ke ag vÿ Jesus nón mÿ mÿ, ùn tÿtã fag ke gé. Ěn fag vÿ vësÿrénh mÿ, kygfÿ mág han fag tóg mÿ sir. ²⁸ Hã ra Jesus tóg vësÿjãm ěvãnh ký fag mÿ ví mÿ. "Jerusalém tá ke'," he tóg. "Ijé kygfÿ tÿg nÿ," he tóg. "Vënh jé kygfÿmÿnÿ, ãjag krě jé kygfÿmÿnÿ," he tóg fag mÿ. ²⁹ "Ha vé, kurã kórég pë vÿ jun ke mÿ ãjag mÿ. Ěn kã ag tóg tag tónh ke mÿ, ha mē: "Ûn kurÿ fag mÿn pãgsÿ nÿnh mÿ, fag tÿ ãjag krě ter vég tÿ nÿn ký. Ûn krě tÿ fag mÿn pãgsÿ nÿnh mÿ, ù tÿ gÿr pafãm tÿ fag mÿ ke gé," he jé ag tóg ke mÿ. ³⁰ Ěn kã ag tóg pãnónh mÿ: "inh kri tÿ ta kem," henh ke mÿ gé, ký ag tóg sór mÿ: "inh péju ra, vënh krēm," henh ke mÿ gé. ³¹ Ěg kato tē ag tÿ ka tánh gÿn ký ag hÿn ka tóg tovãnh ke tÿ pë nÿ. Ka tánh ěn ri ke sóg nÿ, jo ãjag vÿ ka tóg ri ke nÿtÿ. Hã ký ãjag tóg inh vësÿrénh kãfór venh ke mÿ, ha vemnÿ," he tóg, Jesus ti. Jerusalém fÿn rãm ký tóg ke mÿ.

³² Ag tÿ Jesus pére mÿn ký ag tóg ùn régre ag pére mÿ mÿ gé, ùn jykre pãno ag. Ag tÿ ka to ag sanh ke vë gé. ³³ Kÿ ag tóg pãnónh tá junjun mÿ sir, ti jÿjyn hã vÿ: Krÿ Kuka, he mÿ. Tá ag tóg cruz to ti sãg mÿ sir. Ûn jykre pãno tÿ ag tóg cruz to sãg mÿ gé, ti kóm, ký ù vÿ ti pëgja tá sa, jo ù vÿ ti jakãnh tá sa.

³⁴ Kÿ Jesus vÿ: "panh'," he mÿ. "Ag mÿ vënh pãte fón nÿ," he tóg. "Ag pi(jé) ki kanhró nÿtÿ", ag tÿ nén han mÿ tag ti'," he tóg.

Kÿ soldado ag tóg ti kur tÿ jagně mÿ tÿ vënh ken jé to jogar he mÿ sir. ³⁵ Kÿ vënh e ag vÿ tá vég nÿtÿ. Hã ra pã'i ag tóg ti nyg mÿ. Kÿ ag tóg jagně mÿ: "Û ag krenkren han ja tóg nÿgtÿ," he mÿ. "Cristo jé vënh kren han, Topě tÿ ti fëg ja nÿn ký, ti tÿ ti kuprëg ja nÿn ký, hã ra tóg vënh kren han ki kagtÿg nÿ," he ag tóg mÿ, Jesus to é he ký. ³⁶ Kÿ soldado ag vÿ ti nyg mÿ gé. Ti rã hã nÿtÿn ký ag tóg ti mÿ vinagre ven mÿ sir. ³⁷ Kÿ ag tóg:

“ã mÿ tÿ Judeu ag pã'i mág nÿ?” he mÿ. “Vênh kren han ra, ã tÿ tÿ pã'i nÿn kÿ,” he ag tóg mÿ ti mÿ, ti to é he kÿ. ³⁸ Hã ra ag tóg rán ja nÿ gé, ti tÿ cruz to sa kÿ jê ên ti. Ti to rán hã vë, hã vÿ: “Judeu ag pã'i mág tÿ rei hã vë,” he mÿ. Ti kri tóg cruz to sa gé, ên rá ti.

³⁹ Kÿ ti kóm cruz to sa ù tóg ti mÿ ví mÿ gé, ùn jykre pãno ên. Ti to tóg é he mÿ gé. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ tÿ Cristo nÿ?” he mÿ. “Vênh kren han ra, kÿ êg krenkren han gé,” he tóg mÿ gé. ⁴⁰ Hã ra ti kóm cruz to sa ù ù tóg ti mÿ ví jÿ han mÿ, ù tÿ Jesus mÿ ví kónãn mÿ ên mÿ. Kÿ tóg ti mÿ: “kÿ ã mÿ Topê kamêg tÿ?” he mÿ. “Vêsÿrênh ã tóg mÿ gé, ti kóm. ⁴¹ Êg tÿ êg tÿ nén han ja kajãm vë jãvo, êg jykre pãno to êg vêsÿrênh nÿtÿ nÿ. Êg jãvo tóg jykre kuryj nÿ. Ti pi(jé) nén ù kórég han ja nÿ,” he tóg. ⁴² Kÿ tóg Jesus mÿ: “Senhor’,” he mÿ. “Inh ki êkrén nÿ, ã tÿ tÿ pã'i ki rãn kÿ,” he tóg mÿ, Jesus mÿ. ⁴³ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ha mē, ùri ã tóg inh mré nÿnh mÿ, êmã há ên tá, Paraíso he mÿ ên tá, kanhkã tá. Ki hã sóg tó mÿ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Jo 19.28-30)

⁴⁴ Kejên rá tóg êg nÿno kã sa mÿ sir. Hã ra tóg kuty' he mÿ sir, ga kar mÿ hã. Kuty ên tóg hora tãgtÿ han mÿ. ⁴⁵ Kÿ rá vÿ nhyn ke mÿ sir. Topê jo ïn krêm kur tÿ jãnkã mág pë vÿ kã sa nÿ. Ên vÿ jaran ke mÿ. Kuju mÿ tóg jaran ke kãtère mÿ sir, fÿn rãm kãn tóg mÿ.

⁴⁶ Kÿ Jesus vÿ prër mág pë han mÿ. Kÿ tóg: “!..panh'..!” he mÿ. “!..Sÿ ã mÿ vënh fêg vë, inh kuprÿg ti..!” he tóg. Tag tó kar tóg hun ke mÿ sir.

⁴⁷ Hã ra fóg tÿ capitão tóg ti ter vég mÿ. Kÿ tóg Topê mÿ ví há han mÿ. “Vënh ví há ja vë, ùn há ja vë,” he tóg mÿ. ⁴⁸ Kÿ vënh e ên vÿ ti ter vég mÿ gé. Kÿ ag tóg ãjag tÿ nén han ja to jykren mÿ sir. Vãhã tóg ag mÿ e tÿ. “Topê hÿn êg tÿ hë ri kenh mÿ, êg tÿ ti tén kÿ?” he ag tóg mÿ sir. Tag tó kÿ ag tóg ãjag ïn ra vÿnvÿn ke mÿ.

⁴⁹ Hã ra ti to há kar ag vÿ ti vég nÿtÿ nÿ, kakó ki, ùn tãtã fag ke gé. Galiléia tá ke fag tóg ti mré kãmÿ ja nÿgtÿ gé. Ti ter ve kãn fag tóg mÿ sir.

Ag tÿ vënh kej tá Jesus fi

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Jo 19.38-42)

⁵⁰ Kÿ ù tóg tá nÿ gé, vënh jyvën tÿ ù, ha mē, ti jÿin hã vÿ: José, he mÿ. Judeu ag tÿ cidade tÿ Arimatéia tá ke ti nÿ. Jykre kuryj tóg nÿ, jykre há. ⁵¹ Ti pi(jé) ag tÿ Jesus tén ke to: “hej,” he ja nÿgtÿ, ag tÿ Jesus to jykren kÿ. Topê tÿ tÿ êg pã'i nÿnh ke ve sór tóg mÿ gé. ⁵² Ên vÿ Pilatos venh tÿ mÿ. Kÿ tóg ti mÿ Jesus to ví mÿ, ti ter kar kÿ. ⁵³ Kÿ tóg cruz to ti kãtèrem mÿ, kÿ tóg kur há tÿ ti pãg mÿ sir. Kÿ tóg pãro nor kãki vënh kej kãkã ti fig mÿ. Vënh kej tãg vë, ag pi(jé) kãkã ù fi ja nÿgtÿ ver'. ⁵⁴ Hã ra sexta-feira vë sir, vënhkãn ke kurã ki rá tóg nÿ ha, sãbado ki. ⁵⁵ Kÿ ùn tÿtã fag vÿ ag nón mÿ mÿ, ti kej ve jé, ag tÿ ti finh mÿ ja tá. Ti mré Galiléia tá kãmÿ ja ên fag vë, ù tÿ ti fi han vég mÿ fag. ⁵⁶ Ve kar kÿ fag tóg kyrãgrã kÿ nén ger há han mÿ sir, ti tãg jafã ti, ti to tÿn jé. Hã ra fag tóg vënhkãn mÿ ver, vënhkãn ke kurã kã, Topê ví ki króm jé.

Jesus rÿr mãn

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Jo 20.1-10)

24 Kÿ semana kurã ve tóg tá krÿg mÿ sir. Kÿ fag tóg kusã pë ki ti kej tá venh mÿ mÿ. Vëser ger há han jafã ên ma fag tóg mÿ mÿ, fag tÿ han ja ên ti, ti kej ra mÿn kÿ. ² Hã ra pó ên tÿ ti kej nÿfênh kã nÿ ên vÿ kunÿnh kÿ nÿ nÿ. Hã vég fag tóg mÿ. ³ Kÿ fag tóg ti kej tá junjun kÿ ra ge mÿ, hã ra fag tóg vég tÿ nÿ, vëser ti, Jesus ti, êg Senhor ti. ⁴ Kÿ tóg fag fe kaj tÿ sir, fag tÿ ti vég tÿ nÿ kÿ. Kÿ vãhã ùn régre ag vÿ kãge mÿ, kur kupri rÿnh kÿ, kur kókov, Topê tÿ jêñë jafã ag. ⁵ Kÿ fag tóg kanë junjur mÿ sir, kÿ fag tóg êprã êvãnh mÿ. Hã ra ag tóg fag mÿ: “ãjag ne tóg vëser jãvãnh mÿ, ti rÿr ja (hã) ra’,” he mÿ. ⁶ “Ki ti tÿ nÿ, rÿr ti jê ha. Hã kÿ tóg ãjag mÿ tó ja nÿgtÿ, ãjag tÿ Galiléia tá nÿtÿ ên kã. ⁷ Kÿ tóg ãjag mÿ: “êprã ke fi kósin ên fêg jé ag tóg ke mÿ, ù tÿ Topê ví mranh tÿ ag mÿ,” he ja nÿ. “Ka to ag ti sanh ke mÿ, hã ra tóg kurã tãgtÿ ki rÿr mãn ke mÿ,” he ja tóg nÿgtÿ, Jesus ti, vëso,” he ag tóg mÿ, Topê tÿ jêñë jafã ag.

⁸ Kÿ fag tóg Jesus tÿ nén tó ja ên mÿ êkrén mãn mÿ sir. ⁹ Kÿ fag vÿ ti kej tá kãpa kÿ mÿ mÿ sir, ù tÿ 11 (ke) ag mÿ tó jé, ti mré mÿ tÿ kar ag mÿ ke gé. ¹⁰ Maria Madalena fi vë, kar kÿ Joana fi ke gé, Maria ù fi ke gé, Tiago mÿnh tag fi, ù fag ke gé, fag mré. Fag hã ne Jesus tÿ ùn vin mÿ ag mÿ kãmén mÿ, apóstolo ag mÿ. ¹¹ Hã ra tóg ag mÿ tÿ vënh ó nÿ ve nÿ, hã kÿ ag tóg kri fi ja tÿ nÿgtÿ, fag vÿn kri.

¹² Kÿ Pedro vÿ jê kÿ ti kej ra vënh vãg tÿ mÿ. Pãnh ke tóg, kÿ tóg ki êvãnh mÿ, kÿ tóg ti kur tãvÿ vég mÿ sir, ti pãg ja ti. Kÿ tóg ti mÿ e tÿ. Ti tÿ to jykren tÿ tóg tÿ sir. Kÿ tóg tÿg mãn mÿ.

Ag tÿ Emaús ra mÿ

(Mc 16.12-13)

¹³ Kÿ vãhã ag kã ù ag tóg mÿ mÿ, kurã ên kã, ùn régre ag. Êmã sí ra ag tóg mÿ mÿ. Jerusalém tán kakó nÿ, 10 (ke) quilômetros hÿn. Êmã ên jÿjÿn hã vÿ: Emaús, he mÿ. ¹⁴ Ag mÿn kÿ ag tóg jagnë mré vëmén mÿ sir, ãjag tÿ nén ve ja kar ên to.

¹⁵ Ag tÿ vëmén nÿtÿ ra, ag tÿ jagnë mré tÿ vëmén mág han nÿtÿ ra Jesus tóg ag tá jun kÿ ag mré tÿ mÿ. ¹⁶ Hã ra ag tóg ti ki kagtÿg mÿ, ag tÿ ti vég mÿ (hã) ra. ¹⁷ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ ne tó nê?” he mÿ. “Vëmén mág ãjag tóg mÿ nÿ,” he tóg. Kÿ ag tóg krÿg he mÿ sir, ve ù han ag tóg mÿ, ãjag fe kaj tugnÿn. ¹⁸ Kÿ ù tóg ti mÿ tó mÿ. Cleopas he mÿ ên tóg ti mÿ: “kÿ ã mÿ mēg tÿ?” he mÿ. “Û tÿ festa venh kãmÿ ja ag vÿ mē kãn. Æ hã mÿ ã pir mÿ mēg tÿ, êg tÿ nén ve ja ti, ã tÿ Jerusalém kã nÿ (hã) ra?” he tóg ti mÿ. ¹⁹ Kÿ tóg ag mÿ: “ne nê?” he mÿ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “Jesus ti,” he mÿ. “Nazaré tá ke vë. Topê ví tó tÿ vë. Êg tÿ nén han vãnh hÿn han ja tóg nÿgtÿ. Topê ví tó há han ja tóg nÿgtÿ, kÿ Topê vÿ ti mré han tÿ, milagre kar ti. Kÿ povo kar ag vÿ vég tÿ, kÿ tóg êg kar mÿ e tÿ. ²⁰ Kÿ Topê tÿ ki rÿr tÿ ag vÿ ti fêg, êg pã'i kar ag, fóg tÿ pã'i tÿ ti tén jé, cruz to ti sa jé, hã kÿ tóg tÿg mÿ. ²¹ Êg tÿ ti ve kÿ êg tóg ti to: “ti hÿn êg povo tÿ Israel ag krenkren han ke mÿ,” he mÿ vë. Hã ra tóg ter

ja nĩ. Ūri tóg kurā tāgtũ han, ti ter kri," he ag tóg, Jesus mý. ²² "Ký ěg kã ũ fag vỹ ěg mý nén ũ tó gé, ký tóg ěg mý e tí gé. Kusã pẽ ki fag tóg ti kej ra mũjẽg. ²³ Hã ra fag ti vég tũ nĩ, ti tỹ tá nỹ tũ nĩn ký. Ký fag tóg: "nén nẽ ve ěg," he mũ gé. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã nẽji, ký tóg nẽji fag mý: "rĩr ti jẽ nĩ," hé. ²⁴ Ký ěg kã ũ ag vỹ ra mũ mũ, ti kej ra, ký ag tóg vég mũ gé, fag tỹ nén tó ja ti. Hã ra ag tóg ti vég tũ pẽ nĩ," he ag tóg, Jesus mý, ag tỹ ti ki kagtĩg nýtĩn ký.

²⁵ Ký ũ tỹ ag mré tí mũ ěn tóg ag mý: "ãjag tỹ ne jé vãsý Topẽ ví tó tí ag ví kri fi ja tũ nĩ nẽ?" he mũ. "Křĩ tũ ãjag nýtĩ, to jykrén há han tũ ãjag tóg nýtĩ," he tóg. ²⁶ "Cristo vėsýrénh ke vẽ, vėsýrénh kar ký tóg tỹ ũn mág nĩnh mũ vãhã," he tóg. ²⁷ Ký tóg ag mý vėnh rá kãmén kãn mũ sir, Moisés tỹ rá ti, Topẽ ví tó tí ag kar tỹ rá ti, ag tỹ Jesus to rán ja ti.

²⁸ Ag mý kãmén tí ki tóg ěmã ěn tá jun mũ sir. Ag mré tá jun ký tóg mã ra tĩg mũ ve nĩ. ²⁹ Ký ag tóg ti kógfyn mũ sir, ký ag tóg: "ěg mré nĩ," he mũ. "Rãké tóg nỹ ha, kutyg ke rá tóg nỹ ha," he ag tóg mũ sir. Ký tóg ag mré kãra rá mũ, ag mré nĩ jé. ³⁰ Ký tóg ag mré jėn ke mũ gé sir. Ag mré jėn ke ký tóg pão mãg mũ, ěmĩ ti. Ký tóg Topẽ mré ví mũ, kar tóg kupãn ký tỹ vėnh ken mũ. ³¹ Ký ag tóg ti ki kanhrãn mũ sir vãhã. Ti ve há han ag tóg mũ sir. Hã ra tóg ki tũ nĩ ha, ti ve mãn tũ ag tóg nĩ sir.

³² Ký ag tóg jagnẽ mý: "ti tỹ ěg mré vėmén ký tóg ěg fe ki rá," he mũ. "Ěg mý tóg ã to rán ja ěn kãmén kãn, ěg mũn ký. Hã ja vẽ," he ag tóg mũ jagnẽ mý.

³³ Ký ag tóg vėsýmér Jerusalém ra vỹnvyn ke mũ sir. Tá ag tóg ũ tỹ 11 (ke) ag vég mũ, ag mré ke ũ ag mré há. ³⁴ Hã ra ěn ag tóg ag mý: "ěg Senhor vỹ rĩr mãn," he vén mũ. "Simão Pedro mý tóg vėnh ven, mýr, ha mẽ," he ag tóg mũ sir. ³⁵ Ký ag tóg ag mý: "hỹ, ti ve ěg ke gé," he mũ gé. Ký ag tóg ag mý ãjag tỹ nén ve ja ěn tó mũ sir, ag tỹ ãjag mũ ki ti ve ja ti, ti tỹ ag mý ěmĩ kupãn ja ti ke gé. "Hã ki ěg tóg ti ki kanhró nýtĩ, ěmĩ kupãn ja ki," he ag tóg mũ.

Jesus tỹ vėnh kar ěn mý vėnh ven

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)

³⁶ Ag tỹ ver tỹ vėmén nýtĩ ra Jesus tóg ag mré jẽ mũ vãhã, ti tỹ hẽ tá kãrãnh ke tũ nĩ ra. Ký tóg ag mý: "mý sér nýtĩmni," he mũ. ³⁷ Hã ra ag tóg jũrũnrũn ke mũ sir. Ti kamėg ag tóg mũ. "Vėnh kupřĩg hỹn," he ag tóg mũ, Jesus to. ³⁸ Ký tóg ag mý: "ãjag ne tóg jũrũnrũn ke mũ," he mũ. Ājag tỹ ne jé: "vėnh kupřĩg hỹn," he nẽ?"

he tóg. ³⁹ "Inh nĩgė ve ra, inh pėn ve ra, inh hã vẽ," he tóg. "Inh mẽgmẽ ra, ve há han ra. Vėnh kupřĩg pi(jé) fãr nĩ, ti pi(jé) kuka nĩ. Inh fãr ve ra, inh kuka ti," he tóg. ⁴⁰ Ví ký tóg ag mý ã nĩgė ven mũ, ã pėn ke gé.

⁴¹ Hã ra tóg ver ag mý e tí, ag fe tỹ mřin ke pẽ han ký, ký tóg ver ag tỹ ki kagtĩg tí. Hã ký tóg ag mý: "mý ki vėjėn tũ?" he mũ. ⁴² Ký ag tóg ti mý pirã nĩm mũ, mýg mré. ⁴³ Ký tóg mãn ký ko mũ, ag rĩnve.

⁴⁴ Ký tóg ag mý: "hã tó ja inh nĩ, ãjag mý, iser to há, isý ãjag mré nĩgnĩn kã," he mũ. "Vãhã sóg ve kãn ja nĩgtĩ, ag tỹ iso nén rán ja ti, Moisés ti, ti tỹ ãjag mý vėnh jykre nĩm jan ki, kar ký Topẽ ví tó tí ag kar tỹ nén rán ja ki ke gé, Topẽ to jãn ki ke gé. Sý nén ven jan há vẽ," he tóg, ã mré mũ tí ag mý. ⁴⁵ Ký tóg ag mý kãmén há han mũ sir, hã ký ag tóg ti to nén rán ja ki kanhrãn kãn mũ sir, to jykrén há han ag tóg mũ sir, ti tỹ ag nĩ-grėg róm ký. ⁴⁶ Ký tóg ag mý: "tag vỹ rán ký nĩ, ha mẽ," he mũ. "Hã ký Cristo vỹ vėsýrénh, ký tóg rĩr mãn gé, ã ter kar ký, kurã tāgtũ tũg ký. Tag ve kãn sóg huri," he tóg. ⁴⁷ "Ký tóg rán ký nĩ gé, ũ ag tỹ vėnh kar mý inh kãmén ke ti. Inh jijin tó jé ag tóg ke mũ, ag tỹ vėnh kar mý: "ãjag jykre si tovãnh ra," henh ken ký, ũ tỹ inh ví tó tí ag. "Tovãnh ký Topẽ tóg ãjag mý vėnh pãte fón ke mũ, ãjag tỹ ti ví mřanh ja ti," he jé ag tóg ke gé. Povo kar mý ag tóg tónh ke mũ, hã ra ag tóg tag ki tó vén ke mũ, Jerusalém ki. Ājag to ken há vẽ. Inh kãmén jé ãjag tóg ke mũ. ⁴⁸ Ve kãn ãjag tóg mýr, hã ký ãjag tóg tónh ke mũ. ⁴⁹ Ha mẽ, inh panh vỹ ãjag mý nén ũ tó ja nĩ, ãjag tỹ venh ken jé. ěn jėnẽ jé sóg ke mũ ãjag mý. Hã ký tag ki nýtĩmni ver, cidade tỹ Jerusalém tag ki. Hėn ra mũ tũg nĩ. Vãhã ãjag tóg venh ke mũ, inh panh tỹ ãjag mý ũn tó ja ti, hã vỹ: ti kupřĩg, he mũ. Kanhkã tá tóg kãtĩg ke mũ, ũ tỹ ãjag tar han ke ti," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ kanhkã ra tĩg

(Mc 16.19-20; Hk 1.9-11)

⁵⁰ Ký tóg ag jãmĩ tí mũ, ěmã tỹ Betãnia ra. Tá tóg ã nĩgė tỹ ag kri ven mũ. Ký tóg ag mý ví há han mũ sir. ⁵¹ Ag mý ví há han ký tóg ag ré ký tí mũ, kanhkã ra tãpřy tóg mũ. ⁵² Ký ag tóg ti to: "Topẽ vỹ tỹ ti nĩ," he mũ sir. Ký ag tóg Jerusalém ra kãmũ mãn mũ, vėsýkã. Ag mý tóg sér pẽ tí vãhã. ⁵³ Kurã kar ki ag tóg Topẽ jo ĩn ra mũ tí, tá Topẽ to ví há han jé, ti mý nén ũ há kar tó jé, ti tỹ ag mý sér tĩn ký.

Hã vẽ.

JOÃO

Topě tỹ ã ví tỹ nén ũ kar han

1 Topě tỹ nén ũ kar han ja tũg ki tóg nĩ ja nĩ, ěg tỹ ũ to: "Topě ví," he mũ ěn ti, hã to ěg: Jesus, he mũ. Topě mré tóg nĩ. Topě vỹ tỹ ti nĩ gé. **2** Topě tỹ nén (ũ) kar han tũg ki tóg Topě mrě nĩ nĩ. **3** Ti hã tugrĩn tóg nén ũ kar han, Topě ti, ěg tỹ ũ to: "Topě ví," he mũ ěn tugrĩn. Ā pir mỹ Topě tóg nén ũ han tũ nĩ, ti hã mrě tóg nén kar han kãn. **4** ěg tỹ ũ to: "Topě ví," he mu ěn vỹ rĩr nĩ, hã ký tóg ěg rĩnrĩr han mũ gé. Jẽngrě ri ke ti nĩ, ũ tỹ ěg rĩnrĩr han mũ ěn ti. Ti tỹ ěg kanhrãn to ken hã vë. **5** ũn jykre pãno ag vỹ ũ tỹ kuty mĩ mũ ěn ag ri ke nỹtĩ. Hã ra tóg ěg mỹ jẽngrě ri ke nĩ, ěg tỹ ũ to: "Topě ví," he mũ ěn ti. Ký Nén-Kórég vỹ ti tỹ tũ' he han sór ja nĩ, hã ra tóg ti tỹ hẽ ri ke ja tũ nĩ. **6** Ký kejẽn Topě tóg ěprã ke ũ jẽnẽ, ti jiji hã vỹ: João, he mũ. **7** Ti mỹ tóg: "ag mỹ ũ tỹ ag mỹ jẽngrě hen mũ ěn kãmén" he ja nĩ, hã ký tóg ke mỹ, ag kar tỹ ti ví mẽ jẽ, ag tỹ ti ví kri fi jẽ. **8** João pi(jě) ěg mỹ jẽngrě han ja nĩ. Ti tỹ ěg mỹ: "ěn hã vë," henh kãtĩg ja vë, ũ tỹ ěg mỹ jẽngrě han mũ ěn to, hã vỹ: Jesus, he mũ. **9** Jẽngrě pẽ ěn hã vë. ěprã tóg jun, ti tỹ ěg kanhrãn jẽ, ěprã ke kar, ũ tỹ ěg ki jẽngrěg pẽ han mũ ěn ti. **10** Ga han tóg, ũ tỹ ěg mỹ jẽngrě han mũ ěn ti, ký tóg ěg mré ga kri tĩnh kãtĩg gé, ga han kar ký. Hã ra ag tóg ti ki kanhrãn ja tũ nĩ, ěprã ke ag. **11** Ā povo kar mĩ tóg tĩg ja nĩ, hã ra ti mrě ke ag pi(jě) ti ki ge sór ja nĩgtĩ. **12** ũ ag tóg hã ra ti ki ge mũ. En ag to tóg: "Topě krě," he mũ, ũ tỹ ti ki ge ký nỹtĩ tãví ag to. **13** Ti ki ge ký nỹtĩ tugrĩn ěg hã vỹ tỹ ti krě nỹtĩ. ěg mur tugrĩn ěg tóg ver tỹ ti krě tũ nỹtĩ. ěg panh tỹ ěg mỹnh fi mrě nỹ tugrĩn ěg tóg mur mũ gé. Topě tỹ ěg han mãn tugrĩn ěg tóg tỹ ti krě nỹtĩ jãvo. **14** ěg tỹ ũ to: "Topě ví," he mũ ěn vỹ ěg ri ke mur, ký tóg tỹ ěprã ke jẽ sir. ěg mrě tóg tĩg ja nĩgtĩ. Há ký sóg ti vë. Pã'i mág vỹ tỹ ti nĩ, ũn tar, tag ve inh. ěg to há pẽ tãví ti nĩ, ký tóg ki hã to tí gé. Topě kósin pir vë, ký Topě vỹ ti mỹ: "ũn mág vỹ tỹ ã nĩ," hé, ti jóg ti. **15** João vỹ ti kãmén ja nĩ gé. Ti kãmén há han tóg, ký tóg: "inh nón kãtĩ mũ ěn vỹ inh kãfór nĩ," he ja nĩ. "Inh nón kãtĩg jẽ tóg ke mũ, hã ra tóg tỹ ijo ke nĩ. ěn to inh huri ãjag mỹ. Ti hã vë," he ja tóg nĩ, João ti, Jesus to. **16** ěg to hã tãví tóg nĩ, hã ký tóg mỹ nén ũ ha kar han, ěg jagãgtãn ký. ěg jagãgtãn tag tovãnh ke tũ pẽ tóg nĩ. **17** Moisés vỹ ěg mỹ Topě tỹ ěg jyvẽn mũ ěn to ja nĩgtĩ, ěg tỹ ti ví ki króm jẽ, ký Jesus tóg ěg mỹ: "Topě vỹ ãjag mỹ vënh pãte fón sór mũ, ti tỹ ãjag to há nĩn ký," he mũ. Ti hã ne ěg mỹ vënh ví sér ěn to mũ'. **18** ěg pi(jě)

Topě vëg tĩ'. Ký ěg kãmĩ ũ vỹ ti ve ja tũ nĩ gé. Ti kósin pir hã vỹ ěg mỹ ti kãmén tĩ, ti hã vỹ ã jóg mrě nĩ nĩ, Topě mrě. Ti hã vỹ Topě ri ke nĩ. Ký tóg ěg mỹ ã panh ti kãmén tĩ, Topě kósin ti, Jesus ti.

João Batista tỹ Jesus kãmén.

(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Lc 3.1-18)

19 Kejẽn Judeu ag pã'i ag vỹ João mỹ vënh ví jẽnẽg mũ. Jerusalém tá ag nỹtĩ, pã'i ag, Topě tũ ki rĩr tĩ, Levi krě'krě ag ke gé. Ag João mỹ vënh ví jẽnẽ ký ag tóg mỹ: "ũ nỹ tỹ nĩ?" he mũ. **20** Ký tóg ag mỹ: "inh pi(jě) tỹ Cristo nĩ," he mũ. Tó há han tóg, ag mỹ.

21 Ký ag tóg ti mỹ: "ký ã hỹn tỹ ũ nĩ?" he mũ. "Ā mỹ tỹ Elias nĩ?" he ag tóg ti mỹ. Hã ra tóg ag mỹ: "vó" he mũ gé.

Ký ag tóg ti mỹ: "Topě ví to tí ũ nẽji kãtĩg ke mũ gé. Ti hã mỹ tỹ ã nĩ?" he mũ. Hã ra tóg: "vó," he mũ gé.

22 Ký ag tóg ti mỹ: "ũ nỹ tỹ ã nĩ, ge ký?" he mũ. "Pã'i ag vỹ ěg jẽgně, ěg tỹ ã ki jẽmẽ jẽ. ěg hỹn ne tónh ke mũ, ag mỹ?" he ag tóg mũ. "Vëso ã hẽri ke ti?" he ag tóg mũ, João mỹ.

23 Ký João vỹ ag mỹ vënh kãmén mũ. Ā to nén rán ký nĩ ěn to tóg mũ, hã vỹ: "ũ tỹ ěmã tũg ja tá jẽ ký vënh kar mỹ Topě jykre kãmén mũ ěn vỹ tỹ inh nĩ," he mũ. "Ŭ tỹ vënh kar mỹ: "ěg Senhor japry kure ra, ti jamĩn kurynh ra, ti tỹ jagma tĩg há han jé, he tĩ ěn vỹ tỹ inh nĩ. Isaías tỹ inh kãmén hã vë," he tóg, João ti.

24 Jãvo ũ tỹ ti ki jẽmẽg mũ ag vỹ tỹ Fariseu ag mrě ke nỹtĩ. **25** Ký ag tóg ti mỹ: "ã tỹ hẽ ri ken ký ag kygpe sór nẽ, ã tỹ tỹ Cristo tũ hã ra?" he mũ. "Inh pi(jě) tỹ Elias nĩ, he ã tóg tĩ. Inh pi(jě) tỹ Topě ví to tí ěn nĩ, ěg tỹ ũn kãtĩg jãvãnh mũ ěn, he ã tóg tĩ, hã ra ã tóg ag kygpég tĩ," he ag tóg mũ, João mỹ. **26** Ký tóg ag mỹ: "goj tỹ sóg ag kygpég tĩ," he mũ. "Hã ra ũ tóg ãjag kãmĩ tĩ mũ ha, ãjag tỹ ũn ki kagtĩg ũ. **27** ěn vỹ inh nón kãtĩg ke mũ, hã ra tóg inh kãfór nĩ. Sỹ ti camarada nĩnh ke vë vë, sỹ ti pẽn né kunũnh ke vë vë, ti pẽn to ró ti. Hã ra sóg tỹ ti krěm ke pẽ jẽ," he tóg, João ti

28 Ký ag tóg mũ mũ, ti ví mẽ kar ký. Cidade tỹ Betânia tá ag tóg ti venh kãmũ ja nĩgtĩ, Fariseu ag, João ti, Jordão mã tá. Tá tóg ag kygpég jẽ nĩ, João ti.

Jesus tỹ tỹ ěg tỹ Topě mỹ ěg mẽg tãnh ěn ri ke

29 Tỹ vaj ký João vỹ Jesus vëg mũ sir. João tá tóg jun mũ, Jesus ti. Ký João tóg ti to: "ti hã vë," he mũ. "ěg tỹ Topě mỹ ěg mẽg tỹ carneiro krě tãnh ěn ri ke ti nĩ, cordeiro ěn ti. Ti hã vỹ ěg kar tỹ Topě ví mranh jagfy ter ke mũ," he tóg. **30** "Sỹ ũn kãmén mũ ěn hã vë. Ŭ tỹ

ijo jě mũ vỹ inh nón kătĩg ke mũ, he ja inh nĩ ti to. Inh kăfór ti nĩ, ti tỹ inh jo ke nĩn kỹ, he ja inh nĩ. ³¹ Inh pi(jé) ti ki kanhró ja nĩ, hã ra sóg goj tỹ vėnh kar ag kygpé, ag tỹ ti ki kanhrãn kãn jé, povo tỹ Israel ag kar," he tóg, João ti

³² Kĩ tóg: "Topě kuprĩg ve inh," he mũ gé. "Kanhkã tá kăkutě kĩ tóg ti krĩ kri nĩ nĩ. Tỹ sórãg ve ti nĩ, Topě kuprĩg ti, ti tỹ ti krĩ kri nĩn kỹ. ³³ Inh pi(jé) Jesus ki kanhró nĩ vė'. Hã ra Topě tóg inh mỹ: ha ag kygpenh tĩg," he ja nĩgtĩ, kĩ tóg inh mỹ: "ã tỹ inh kuprĩg ve kĩ ã tóg ti ki kanhró nĩnh mũ," he ja nĩ gé. "Kanhkã tá kăkutě kĩ tóg ag kã ùn pir kri nĩnh mũ. Ti tỹ ùn kri nĩ mũ ěn vỹ inh kuprĩg tỹ ag kygpenh ke mũ," he ja tóg nĩ inh mỹ, Topě ti. ³⁴ Tag ve inh, hã kĩ sóg ãjag mỹ: ti hã vỹ tỹ Topě kósin nĩ, he mũ" he tóg, João ti. Ti tỹ Jesus kãmén hã vė.

Jesus tỹ ã mrě mũ tĩ ag jé prěr

³⁵ Tỹ vaj kĩ João vỹ ã mrě mũ tĩ régre ag mré vėmén jě nĩ. ³⁶ Kĩ tóg Jesus tỹ mĩ tĩg vėg mũ, kĩ tóg ag mỹ: "Topě tũ vỹ tỹ ti nĩ," he mũ. "Ěg tỹ Topě mỹ ěg męg tỹ cordeiro tãnh tĩ ěn ri ke ti nĩ," he tóg, João ti.

³⁷ Ag tỹ ti vĩ tag mẽ kĩ ag tóg Jesus nón mũ mũ. ³⁸ Kĩ Jesus vỹ ag vėg mũ, ag tỹ ti nón mũ ti. Kĩ tóg ag mỹ: "ne nẽ?" he mũ. Kĩ ag tóg ti mỹ: "ã hẽ tá ěmã nĩ?" he mũ. ³⁹ Kĩ tóg ag mỹ: "mũ jé ha, inh mrě, ãjag tỹ inh jamã ven jé," he mũ. Kĩ ag tóg ti mrě mũ mũ sir. Ti mré ag kurã ěn tũg mũ. Rã ké ti nỹ ha, ag tỹ ti mrě mũ kri, 4 horas hỹn hẽn ri ke mũn.

⁴⁰ Ti mré mũ ag kã ù vỹ tỹ André nĩ, ù tỹ João tỹ Jesus tó ja ěn męg mũ ag kã ù, hã vỹ: Simão Pedro jãvy, he mũ, André ti, Jesus mrě vėmén tĩ ěn ag kã ù ti. ⁴¹ Ěn tóg tá kătĩg, kĩ tóg vėsỹmér ã kãke tỹ Simão Pedro venh tĩ mũ, kĩ tóg ti mỹ: "Messias ve inh," he mũ. "Messias," he ag tóg tĩ, Topě tỹ ùn jěnhẽnh ke ěn to, Cristo to.

⁴² André tỹ ti mỹ Jesus tó kĩ tóg ti mré ti venh tĩ mũ. Kĩ Jesus vỹ ti ki ěvãnh mũ, kĩ tóg ti mỹ: "Simão vỹ tỹ ã nĩ, João kósin," he mũ. "Sỹ ã jyjyn mãn ke vė, hã vỹ: Cefas, he mũ," he tóg, Jesus ti. Cefas to ken hã vė, hã vỹ: Pedro, he mũ, hã vỹ: pãró, he mũ, ěg vĩ ki.

Jesus tỹ Filipe mré Natanael jé prěr

⁴³ Tỹ vaj kĩ Jesus vỹ ga tỹ Galiléia ra tĩg sór mũ. Ą tĩg ke jo tóg Filipe kato tẽ mũ. Kĩ tóg ti mỹ: "inh mré kătĩg," he mũ. Kĩ tóg tĩ mũ. ⁴⁴ Hã ra Filipe vỹ tỹ Betsaida tá ke nĩ, André mré Pedro jamã ěn tá ke. ⁴⁵ Kĩ Filipe vỹ Natanael venh tĩ mũ, ti mỹ Jesus kãmén jé. Kĩ tóg ti mỹ: "Cristo ve inh huri," he mũ. "Moisés vỹ ti kătĩg ke rãn ja nĩ, Topě vĩ tó tĩ ag ke gé. Jesus to ken hã vė, Nazaré tá ke ěn to ken hã vė, José kósin ěn ti. Ti hã vỹ tỹ Cristo nĩ," he tóg, Filipe ti, Natanael mỹ. ⁴⁶ Kĩ tóg ti mỹ: "hã ra sóg Nazaré tá ùn há ve ja tũ nĩ ver," he mũ. Hã ra Filipe tóg ti mỹ: "ge ra ti venh kătĩg," he mũ. Kĩ tóg ti mré tĩ mũ.

⁴⁷ Ag tỹ Jesus tá junjun mũ ra Jesus tóg Natanael kãmén mũ, ù tỹ tá nỹtĩ ag mỹ. "Ũ tỹ tá kătĩ mũ ěn ve ra," he tóg. "Israel krěkrě pẽ vė," he tóg. "ũn há vỹ tỹ ti

nĩ, ón vãnh ti nĩ," he tóg. ⁴⁸ Hã ra Natanael vỹ Jesus tỹ ã to vĩ tag męg mũ. Kĩ tóg ti mỹ: "kỹ ã mỹ inh ki kanhró nĩ?" he mũ. Kĩ Jesus tóg ti mỹ: "Filipe tỹ ã jé prěr to hã sóg ã vé," he mũ. "Ą tỹ ka krēm jě kĩ sóg ã vé, ka tỹ figueira ěn krēm," he tóg," he tóg. Jesus ti.

⁴⁹ Kĩ Natanael tóg Jesus mỹ: "mẽ," he mũ. "Topě kósin vỹ tỹ ã nĩ," he tóg. "Ěg povo tỹ Israel kri pã'i vỹ tỹ ã nĩ," he tóg.

⁵⁰ Kĩ Jesus tóg: "isỹ ã mỹ: ã ve ja inh nĩ, ã tỹ ka krēm jě ra, hen kĩ tóg ã mỹ e tĩ, kĩ ã tóg inh vĩ kri fi sór mũ," he mũ. "Hã ra tóg ver tỹ nén ù tũ nĩ, sỹ ã ve ja tag ti. Isỹ kar kĩ nén han ke vỹ ã mỹ e pẽ tãvĩ tĩnh mũ, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti. ⁵¹ "Ha vé, ki hã sóg tónh ke mũ, ha mẽ. Kanhkã nor kĩ nĩ ve jé ãjag tóg ke mũ. Tá ãjag tóg Topě tỹ jěgně jafã ag venh ke mũ gé. Kanhkã tá ag kãrenh ke mũ, iso, kĩ ag ra mũ mãn ke mũ gé. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ mỹr," he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ vėnh prũg venh tĩ

2 Kurã tãgtũ tũg kĩ ù tóg vėnh prũg han mũ ěmã tỹ Caná tá, ga tỹ Galiléia tá. Jesus mỹnh fi vỹ venh tĩg ja nĩ. ² Kĩ ag tóg Jesus mỹ tó mũ gé, ti tỹ festa venh kătĩg jé, ti mré mũ tĩ ag mré. ³ Ag tỹ tá nỹtĩ ra vãhã vinho tóg tũ' he mũ. Kĩ Jesus mỹnh fi tóg ti mỹ: "vinho hur tũg," he mũ. ⁴ Hã ra Jesus tóg fi mỹ: "toreg', mỹnh'," he mũ. "Inh mré ke tũ vė, ã tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti," he tóg, Jesus ti, ã mỹnh fi mỹ. ⁵ Hã ra fi tóg ù tỹ festa ki rĩr tĩ ag mỹ: "ti tỹ ãjag mỹ nén ù tó kĩ han nĩ," he mũ.

⁶ Hã ra goj né mág tỹ 6 (ke) vỹ tá nỹtĩ, pó tỹ goj hé mág. Éhé ti nỹtĩ, balde fór tỹ 10 (ke) tỹ ěg tóg ùn pir fãn tĩ. Judeu ag vỹ vėnh kygpe e han tĩ, ag tỹ Topě mỹ há nỹtĩ jé. Ag jykre hã vė. Ag tỹ vėnh kygpe hã jé tóg tá nỹtĩ, goj nén ti. ⁷ Kĩ Jesus tóg festa ki rĩr tĩ ag mỹ: "goj né ěn fónfãn, goj run kĩ," he mũ. Kĩ ag tóg ke mũ. Fónfãn kãn ag tóg mũ. ⁸ Kĩ tóg ag mỹ: "goj tag tỹ festa to pã'i mỹ ven," he mũ. Kĩ ag tóg ke mũ. ⁹ Kĩ tóg kron mũ, festa to pã'i ěn ti. Hã ra tóg tỹ vinho nĩ sir, ag tỹ run ja ti. Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ, festa to pã'i ti. Ũ tỹ festa ki rĩr tĩ ag hã vỹ ki kanhró nỹtĩ, pã'i ěn krēm ke ag.

Pã'i tỹ vinho hã ěn kron kĩ tóg ùn prũg mũ ěn jé prěr mũ. Kĩ tóg ti mỹ: ¹⁰ "vėnh jykre vėnhmỹ han ã," he mũ. "Ag tỹ kronkron vén kĩ ã tóg ag mỹ vinho há tãvĩ nĩm ke mũ vė, kar kĩ vinho pãgsĩ vỹ há nĩ vė. Jãvo ã tóg ag mỹ vinho pãgsĩ ěn nĩm vén, kĩ ã tóg vinho há pẽ tag nĩm sór mũ ha vãhã," he tóg, festa to pã'i ti, ùn prũg mũ ěn mỹ. Hã ra tóg ki kagtĩg nĩ, Jesus tỹ goj tỹ vinho há ěn han mũ ti, há kĩ tóg ti mỹ e tĩ, ti tỹ festa kiju ki vinho há ven sór kĩ.

¹¹ Jesus tỹ ěmã tỹ Caná tá nén han mũn hã vė, Galiléia tá. Ěg tỹ nén han ki kagtĩg hyn han tóg tĩ, kĩ tóg tag han vén. Ti tỹ nén han mũ ki ěg tóg ti jykre tar ki kanhró nỹtĩ sir. Hã kĩ ag tóg ti ki ge mũ sir, ti mré mũ tĩ ag, ag tỹ ti jykre tar ěn ven kĩ.

¹² Kar kĩ Jesus vỹ cidade tỹ Cafarnaum ra tĩ mũ, ti mỹnh fi mrě, ti jãvy ag mré hã, ti mrě mũ tĩ ag mré ke gé. Tá ag tóg nỹtĩg mág sĩ han.

Jesus tỹ Topẽ jo ãn ra tĩ

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-17; Lc 19.45-46)

¹³ Ën kã Judeu ag festa tỹ Páscoa vỹ kakó nĩ ha Kĩ Jesus vỹ cidade tỹ Jerusalém ra tĩ mũ, ti mré mũ ti ag mré. ¹⁴ Ti tỹ Topẽ jo ãn tá jun kỹ tóg ù tỹ boi vender he tĩ ag vég mũ, carneiro vender he tĩ ag ke gé sórág vender he tĩ ag ke gé. Topẽ jo ãn krêm ag tóg ajag negócio hyn han tĩ. Kar kỹ ù ag tóg tá nỹtĩ gé jãnkamy trocar he tĩ ag. ¹⁵ Jesus tỹ ag ve kỹ tóg ti mỹ e tĩ, ag tỹ Topẽ jo ãn kavénh mũn kỹ. Hã kỹ tóg mrãn ke jafã fy tỹ ag mrãnmrãn jafã han mũ. Ën vyn kỹ tóg ag pan mũ, Topẽ jo ãn kãtã, carneiro ti ke gé, boi ti ke gé. Û tỹ jãnkamy trocar he tĩ ag jãnkamy ãn vãm tóg mũ gé, ãprã, kỹ tóg ag mesa tỹ kréj ke mũ gé. ¹⁶ Û tỹ sórág vender he tĩ ag mỹ tóg: “ajag tũ ma mũjég,” he mũ. “Inh panh jo ãn krêm negócio han sór tũg nĩ. Bodega pijẽ, inh panh jo ãn ti,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Ti mré mũ tĩ ag tỹ tag ve kỹ ag tóg ti to rán kỹ nĩ ãn mĩ êkrég mũ, ha mẽ: “ã ãn tóg inh mỹ sĩnvĩ jẽ, kỹ tóg inh mỹ e tĩ, ag tỹn kavénh kỹ. Tag tugrĩn ag tóg inh krĩ rỹ han mũ, kỹ tóg kejẽn isén ke mũ sir, inh kri rỹ ti, ha vemnĩ,” he tóg, Topẽ vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki, Jesus to.

¹⁸ Kỹ Judeu ag pã'i ag vỹ Jesus tỹ ag pan mũ vég mũ gé. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ã tỹ hẽ ri ke nẽ?” he mũ. “Û nỹ hỹn ã mỹ: tag han nĩ, hé? Milagre ù han nĩ, ãg tỹ ù tỹ ã jẽnẽg mũ ki kanhrãn jé,” he ag tóg mũ, pã'i ag, Jesus mỹ.

¹⁹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: “ajag tỹ Topẽ jo ãn tag kókén kỹ sóg ti jégja ki ù han mãn ke mũ, kurã tãgtũ ki, ha vemnĩ,” he mũ. ²⁰ Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “Û tỹ Topẽ jo ãn tag han mũ ag vỹ ano tỹ 46 (ke) ki rãnrãj kỹ ti han. Jãvo ã mỹ kurã tãgtũ ki ti han sór mũ', in ti'?” he ag tóg mũ, Jesus mỹ, pã'i ag. ²¹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ ã ter ke tó ja nĩgtĩ, vènh kãmén ja ti nĩgtĩ, ti tỹ vèso: “Topẽ jo ãn ri ke inh nĩ,” hen kỹ. ²² Ti tỹ kejẽn ã ter kar kỹ rĩr mãn kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti vỹ tag ki êkrén kỹ ki kanhrãn mũ, kỹ ag tóg Topẽ vỹ ki rán kỹ nĩ ãn to jykrén há han mũ vãhã, Jesus vỹ to ke gé, kỹ ag tóg ti ki ge há han mũ ha.

Jesus tỹ vènh kar ki kanhró

²³ Kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag vỹ Jesus ki ge mũ, ti tỹ Jerusalém tá nĩn kỹ, festa tỹ Páscoa ãn kã. Ag tỹ ti tỹ nén han mũ ve kỹ ag tóg ti ki ge mũ. Milagre hyn han tóg tĩ. ²⁴ Hã ra tóg ag jykre ki kanhró nĩ, ù tỹ ón kỹ ti ki ge mũ ag jykre ki. Ón kỹ ag tóg ti ki ge mũ, hã kỹ ag tóg ti ki fe tũ nỹtĩ sir. ²⁵ Kỹ ù tỹ ti mỹ: “ù ãn jykre vỹ ge nĩ,” hen kỹ tóg: “hỹ, ki kanhró inh nĩ,” he tĩ. Vèsóg ki tóg ag jykre ki kanhró nĩgtĩ.

Nicodemos tỹ Jesus mré vèmén

3 Ën kã ù tóg nĩgtĩ, ti jijin hã vỹ: Nicodemos, he mũ. Judeu ag pã'i ù vè, Fariseu ù vè. ² Ën vỹ Jesus ve sór mũ, kỹ tóg kuty ra ti venh tĩ mũ, ti mré vèmén jé. Kỹ tóg ti mỹ: “Topẽ vỹ ã jẽnẽ, tag ki kanhró ãg tóg nỹtĩ,” he mũ. “Topẽ tỹ ãg mỹ ùn jẽnẽ vỹ tỹ ã nĩ, hã kỹ ã tóg ãg tỹ nén han vãn ãn hyn han tĩ. Topẽ tỹ ã mré

han tũ nĩ ra ã tóg ã tỹ han mũ tag ki kagtĩg nĩn mũ vè,” he tóg, Nicodemos ti, Jesus mỹ.

³ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “sỹ ã mỹ tag kãmén ke vè, ha mẽ,” he mũ. “Ûn mur mãn kỹ nỹtĩ ag hã vỹ Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ, ag tãvĩ. Ki hã sóg tó mũ mỹr,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mỹ.

⁴ Kỹ Nicodemos tóg ti mỹ: “kỹ ùn sanh hỹn hẽ ri kenh mũ, ti mur mãn jé?” he mũ. “Ti mỹ vèsĩ han ki kanhró nĩ, kỹn mỹ ã mỹnh fi nug ki rã mãn kỹ mur mãn ke mũ?” he tóg, Nicodemos ti.

⁵ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Ëprã ke ag krẽ vỹ tỹ ãprã ke nỹtĩ, ag mỹnh fag ri ke, Jãvo Topẽ kuprĩg tỹ ù han kỹ tóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ. Mur mãn to ken hã vè, hã vỹ: inh ki rã, he mũ, hã vỹ: mur mãn, he mũ. Goj tỹ ke vè, Topẽ kuprĩg tỹ ke vè gé. Û tỹ gen kỹ mur mãn ja tũ nĩn kỹ tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke tũ pè nĩ. ⁷ Hã ra tóg ã mỹ e tĩ, sỹ ã mỹ: “mur mãn jé ã tóg ke mũ,” hen kỹ. ⁸ Kãka to jykrén nĩ. Ti tỹ mĩ tĩg sór mũ ãn mĩ tóg tĩ tĩ kãka ti. Ti tỹ krog he mũ ãn hã mæg ãg tóg tĩ, hã ra ãg tóg ti vég tũ nĩ, kỹ ãg ti tỹ hẽ ra tĩg ke mũ ki kagtĩg nỹtĩ, ti tỹ hẽ tá kãtĩg ãn ti ke gé. Ge ti nĩgtĩ, Topẽ kuprĩg tỹ ùn han mãn mũ ag mré,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mỹ. (Topẽ kuprĩg vég tũ ãg tóg nĩgtĩ. Ha ra tóg ãg mỹ ã jykre tãg nĩm, ti tỹ ãg han mãn kỹ. Hã kỹ Jesus tóg Nicodemos mỹ: “kãka ri ke nĩ,” he mũ)

⁹ Kỹ Nicodemos tóg: “tag hỹn hẽ ri ke tĩ?” he mũ. ¹⁰ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “Israel ag kanhrãn ã tóg tĩ, hã ra ã tóg sỹ ã mỹ nén tó mũ tag ki kagtĩg nĩ,” he mũ. ¹¹ “Ki hã sóg tó mũ, hã kỹ sóg ã mỹ kãmén mũ. Sỹ nén ù ki kanhrãn mũ ãn hã tó sóg tĩ. Isỹ nén ù ve ja ãn hã kãmén sóg tĩ, hã ra ajag tóg mẽ jãvãn nỹtĩ. ¹² Isỹ ajag mỹ ga kri vènh jykre kãmén mũ ra ajag tóg jẽmẽ sór tũ nĩgtĩ. Kỹ ajag hỹn hẽ ri kenh ke mũ', sỹ ajag mỹ kanhkã tá vènh jykre kãmén kỹ?” he tóg. ¹³ “Ha vé, ajag kãmĩ ù vỹ kanhkã ra tãpry tũ nĩ, tá vènh jykre ãn ve jé. Ajag jãvo isóg tá kãkutẽ ja nĩ, hã kỹ sóg tó tĩ. Inh jamãn hã vè. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁴ “Moisés vỹ pỹn tỹ ka to sa ja nĩgtĩ, ga kórég ãn tá. Pỹn tỹ ferro kusũg tỹ há ãn tỹ tóg ka to sa ja nĩgtĩ. Tag ri ke han jé ag tóg ke mũ, isỹ, isỹ tỹ ãprã ke fi kósin nĩn kỹ. ¹⁵ Kỹ ù tỹ inh ki rãnh ke mũ ãn vỹ kren ke mũ. Rĩr krỹg ja tũ ve jé tóg ke mũ. Hã jé ag tóg ka to isanh ke mũ. ¹⁶ Topẽ vỹ ga kri mũ ag to há nĩ, hã kỹ tóg ã kósin pir fæg, vènh kar tỹ ti ki ge jé, ag tỹ tũ' he tũ nĩ jé, ag tỹ ãg rĩr krỹg ja tũ ãn ven jẽ. ¹⁷ Topẽ vỹ ã kósin jẽnẽ, ti tỹ ãprã ke ag krenkren han jé. Ti pi(jé) sỹ ajag vóg kónãn jé inh jẽnẽ,” he tóg, Jesus ti, Nicodemos mỹ.

¹⁸ “Û tỹ inh ki rãnh ke mũ to tóg jũnh ke tũ nĩ, Topẽ ti. Jãvo tóg ù tỹ inh ki ge tũ ãn ag hã to jũ nĩ isỹ tỹ ti kósin pir nĩn kỹ,” he tóg.

¹⁹ “Topẽ tỹ ù tỹ inh ki ge tũ ag to jũ vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ga kri mũ ag kanhrãn sóg tĩ, hã ki sóg ag mỹ jẽngrẽ ri ke nĩ. Hã ra ag tóg mẽ sór tũ nĩgtĩ. Kuty mĩ ag tóg mũ sór mũ, jẽngrẽ tóg ag mỹ kórég nĩ, ag jykre pãno nĩn kỹ. ²⁰ Û tỹ vènh jykre pãno han mũ kar vỹ kurã to kórég nỹtĩ, kỹ ag tóg kurã ki vènh ven sór tũ nĩ, vènh kar tỹ ag jykre pãno venh ha mẽ tĩn kỹ. ²¹ Û tỹ Topẽ vỹ ki króm

mũ ag vỹ kurã ki vênh ven sór tí. Kurã tóg ag mỹ sér tí, vênh kar tý ag jykre hã ven jé. Topě vỹ ag tar han tí, ag tý nén ù há han jé. Hã ve jé ag tóg ke mũ, vênh kar ag," he tóg, Jesus ti, Nicodemos mỹ. Ti tý ti mỹ Topě jykre kãmén ja hã vë.

João Batista tý Jesus kãmén mǎn

²² Ěn kã kejĕn Jesus tóg ã mré mũ tí ag mré ga tý Judéia ra tí mũ, ký ag tóg tá nýtí, vênh kar kygpe ký. ²³ Hã ra João vỹ ag kygpég mũ gé, ěn kã, vánh tý Enom tá, Salim tóg tá kakó nĩ. Tá goj vỹ éhé nĩ, hã ký tóg ag tý tá vênhmǎn ký ag kygpég mũ, João ti. ²⁴ Ěn kã tóg ver se ký jě tú nĩ, João ti.

²⁵ Kejĕn Judeu ù tóg tá nĩ gé, hã ra tóg João mré mũ tí ag ví kafǎn mũ. "Goj tý ěg tóg Topě mỹ jǎnhkri ký nĩgtí," he tóg mũ, ag mỹ, Judeu ěn ti. Hã to ag tóg jag-ně ví kafǎn mũ. ²⁶ Ký João mré mũ ag tóg João mỹ tag tó mũ, ha mẽ. "Ů tý Jordão mǎtá ã mré nĩ ja ěn vỹ ag kygpég jě nĩ, ã tý ěg mỹ ùn kãmén ja ěn ti. Hã ra vênh kar vỹ ti mré mũ mũ ha, hã ký ag tóg ã venh kãmũ mǎn tú nĩ ha," he ag tóg mũ, João mỹ, Jesus to. ²⁷ Hã ra tóg ag mỹ: "há ti nĩ," he mũ. "Topě tý ěg mỹ ùn nĩm mũ ěn hã vэг ěg tóg tí," he tóg. ²⁸ "Mĩ ěkrén nĩ, sỹ ãjag mỹ nén tó ja ti, hã vỹ: inh pi (jé) tý Cristo nĩ, he mũ. Sỹ ti jǎmĩ tĩg ke hã jé tóg inh jĕně, Topě ti, he ja sóg nĩ ãjag mỹ," he tóg, João ti. ²⁹ "Vênh prũg to jykren nĩ. Ůn prũg mũ hã vỹ ã prũ ke fi mré nĩ nĩ. Ti régre tóg hã ra ti rǎ hã jě, ùn prũg mũ ěn rǎ hã, ký tóg ti ví mĕg mũ, hã ra tóg ti mỹ mẽ sér pĕ tí, ti, ví ti. Ge ti nĩ, inh mré. Inh mỹ tóg sér tí, vênh kar tý ti mré mũn ký, ti tý ùn prũg mũ ri ke nĩn ký, Jesus ti. ³⁰ Ůn e tý ti mré mũn ký tóg há tí, ký tóg tý ùn mág nĩnh mũ ha. Hã ra sóg tý nén ù tú nĩnh ha," he tóg, João ti.

Jesus tý kynhmỹ kǎtĩ

³¹ "Ůn tý kynhmỹ kǎtĩ mũ ěn vỹ vênh kar kafór nĩ. Ěprã ke ag vỹ tý ěprã ke nýtí, ký ag tóg ěprã ke jykre tý vĕmén tí. Ů tý kanhkã tá kǎtĩ mũ ěn vỹ tý vênh kar kri ke jě. ³² Ký tóg ã tý tá nén ve ja ěn hã tó mũ, ã tý tá nén mẽ ja ěn, hã ra ag tóg ti ví mẽ sór tú nĩ. ³³ Ů tý ti ví mĕg mũ ag hã ra Topě to: "ki hã tóg tó tí," he mũ. ³⁴ Topě tý ùn jĕněg mũ ěn vỹ ti ví kãmén mũ. Topě kuprĩg vỹ Jesus tar han mũ, ti tý tý ti jagrĕ pĕ nĩn ký, ti tý ti ve mág han ký. ³⁵ Topě vỹ ã kósin to há tǎvĩ nĩ, ký tóg ti mỹ nén (ũ) kar tovǎnh, ti hã tý ki rĩr jé. ³⁶ Hã ký ù tý ti kósin ki rǎ mũ vỹ ter mǎn ke tú nĩ. Rĩr krỹg ja tú ve jé tóg ke mũ. Ů tý ti ví han sór tú ěn vỹ tag venh ke tú pĕ nĩ, rĩr krỹg ja tú tag ti. Topě vỹ ti vóg kónǎn ke mũ, ký tóg tũg' henh ke tú nĩ, Topě tý ti vóg kónǎn ke ti," he tóg, João ti. Ti tý ã mré mũ tí ag mỹ Jesus kãmén jan hã vë.

Jesus tý Samaria tá fi mré vĕmén mũ

⁴ Ký Fariseu ag vỹ mĕg mũ, ùn tý hĕn ri ke ag tý Jesus mré mũ ěn ti. Ůn e ag kygpég tóg mũ gé, Jesus ti, João tý ùn kygpe ja ag kǎfór. ² Hã ra Jesus vỹ ag kygpe ja tú nĩ. Ti mré mũ tí ag hã vỹ ag kygpe ja nĩgtí. ³ Ký Jesus tóg mĕg mũ, Fariseu ag tý ti tý tý ùn mág nĩ

mě ja ti, hã ký tóg ga tý Judéia tá kǎkutĕ ký ga tý Galiléia ra tí mũ, ti mré mũ tí ag mré. ⁴ Galiléia ra tĩg jé tóg ver ga tý Samaria fĩn rǎm mũ. ⁵ Fĩn rǎm ký tóg Samaria tá cidade ù tá jun mũ, hã vỹ: Sicar, he mũ. Tán kakó nĩ, Israel jóg'jóg ve tý Jacó japỹ ja ti. Ěpỹ ěn fi ja tóg nĩ, ã kósin tý José mỹ, Jacó ti. ⁶ Ký Jacó tý poço vỹ tá nĩ gé. Jesus tý poço ěn tá jun ký tóg tá vĕnhkán ký nĩ nĩ, poço ěn rǎ hã. Rǎ tý ěg nĩno kã sa ra ke ja vë.

⁷ Jesus tý tá nĩn ký ùn týtá fi vỹ tá jun mũ, Samaria tá ke ù fi. Goj run jé fi tóg kǎtĩ mũ. Ký Jesus vỹ fi mỹ: "inh mỹ goj jun, sỹ kron jé," he mũ. ⁸ Ti mré mũ tí ag vỹ tá tũgtũ nýtí, ã pir mỹ tóg tá nĩ nĩ, Jesus ti. Cidade ra ag kagáv, vĕjĕn comprar he jé.

⁹ Jesus tý fi mỹ goj to vĩn ký fi tóg ti mỹ: "Judeu vỹ tý ã nĩ, hã ra ã tóg inh mỹ goj to ví mũ," he mũ, "isỹ tý Samaria tá ke nĩ ra'," he fi tóg mũ, Jesus mỹ. Judeu ag vỹ Samaria tá ke ag to é he tí, hã ký fi tóg ti mỹ ke mũ.

¹⁰ Ký Jesus tóg fi mỹ: "Topě tý ã mỹ nén han sór mũ tag ki kagtĩg ã nĩ ver," he mũ. "Kỹ ã tóg inh ki kagtĩg nĩ gé. Ke tú nĩ mũ ra ã tóg inh mỹ: "inh mỹ goj nĩm," henh ke mũ vë, ký sóg ã mỹ goj ror tý goj nĩm ke mũ vë," he tóg fi mỹ, Jesus ti.

¹¹ Ký fi tóg Jesus mỹ: "runja tú ã nĩ," he mũ, "ký ã hỹn hĕ ri kenh mũ, ã tý goj ror tý goj ěn run jé? Tĕj jagy ti nĩ, poço ti," he fi tóg ti mỹ. ¹² "Ěg jóg'jóg ve tý Jacó vỹ poço tag han, ký ag tóg ti goj kron, ti krĕ ke gé, ti mĕg ke gé. Ą mỹ ti kǎfór nĩ, hã ký ã mỹ goj ror tý goj run sór mũ?" he fi tóg mũ, Jesus mỹ.

¹³ Ký Jesus tóg fi mỹ: "ã tý goj tag kron ký ã tóg kǎnhmar kron mǎn sór mũ," he mũ. ¹⁴ "Isỹ ã mỹ goj nĩm ký ã tóg kron pir han kar ký há nĩ ha, kron mǎn sór ke tú ã nĩ sir. Ą kǎki tóg goj ror han ke mũ, sỹ ã mỹ goj nĩm ke ti. Ký goj tag vỹ ã ter ke tú han ke mũ, ha vem-nĩ," he tóg, Jesus ti. ¹⁵ Ký fi tóg ti mỹ: "inh mỹ nĩm gé, goj tag ti," he mũ. "Kỹ sóg tag ki run mǎn ke tú nĩ ha, ký sóg kron sór mǎn ke tú nĩ ha," he fi tóg.

¹⁶ Hã ra Jesus tóg fi mỹ: "ký ã mén jé prĕrnmĩ ge, ti mré inh venh kǎtĩg nĩ," he mũ fi mỹ. ¹⁷ "Hã ra sóg mén tú nĩ," he fi tóg. "Hỹ," he tóg, Jesus ti. "Mĕn tú ã nĩ, ki hã ã tóg tó mũ. ¹⁸ Ą mén ag vỹ ù tý 5 (ke) ja nĩgtí, ký ã tý ũri ùn mré nĩ ěn pi(jé) tý ã mén nĩ. Ki hã ã tóg tó mũ," he tóg, Jesus ti.

¹⁹ Ký fi tóg Jesus mỹ: "Topě ví tó jafǎ vỹ tý ã nĩ, vэг isóg nĩ nĩ," he mũ. "Kỹ inh mỹ tag tó, ha mẽ. Ěg jóg'jóg ve ag vỹ tag ki Topě mré vĕmén tí ja nĩgtí, pǎnónh tag kri, ký ěg tóg ũri ke tí gé. ²⁰ Hã ra tóg ãjag mỹ há tú nĩ, tag, ãjag tý tý Judeu nýtĩn ký. "Jerusalém tá ěg Topě mré vĕmén ke mũ, Jerusalém tá ěg tóg ti mỹ: ùn mág vỹ tý ã nĩ, henh ke mũ," he ãjag tóg tí. Ti hỹn hĕ tá há nĩ, ěg tý Topě mré vĕmén ke ti?" he fi tóg, Jesus mỹ

²¹ Hã ra Jesus tóg fi mỹ: "ha mẽ, sỹ ã mỹ nén kãmén ke ti," he mũ. "Kǎnhmar ãjag tóg pǎnónh tag kri ěg jóg tý Topě mré vĕmén mǎn ke tú nĩ, ký ěg Jerusalém tá ti mré vĕmén mǎn ke tú nĩ gé. ²² Topě mré ãjag tóg vĕmén sór ti, hã ra ãjag tóg ãjag tý ùn mré vĕmén mũ ki kagtĩg nýtí. Ąjag jǎvo ěg tóg ti ki kanhró nýtí, ù tý vênh kar krenkren han ke ěn tý tý Judeu krĕ'krĕ ag kã ù nĩn ký. ²³ Kǎnhmar vênh kar vỹ Topě mré vĕmén há

han ke mũ. Kakó ti nĩ ha, kurã tag. Kĩ ũ tĩ ti mré vēmén mũ ag vỹ Topě kuprĩg tỹ jagrě nỹtĩ, hã kỹ ag tóg ti mré vēmén há han ke mũ, ěg jóg mág mré. Ũ tỹ ge hã jāvãnh ti mũ, ěg jóg mág ti, ag tỹ ti mré vēmén jé, ti mỹ: “ũn mág vỹ tỹ ã nĩ,” he jé,” he tóg. ²⁴ “Ěg pi(jé) Topě vég tĩ, hã ra tóg ěg mré nĩ nĩ. Kỹ, ěg tỹ ti mré vēmén sór kỹ ěg tóg ti kuprĩg tỹ jagrě nỹtĩnh mũ, ěg tỹ ti mré vēmén há han jé, ěg tỹ ti vég tũ ra. Ěg tỹ ti mỹ: “ũn mág vỹ tỹ ã nĩ,” hen kỹ ěg tóg ti mỹ ón ke tũ nĩ, vėnh vĩ há hã tó jé ěg tóg ke mũ,” he tóg mũ, Jesus ti, fi mỹ.

²⁵ Kỹ fi tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Messias ěn vỹ kãtĩg ke mũ, ěg tỹ ũ to: Cristo, he mũ ěn. Ěn vỹ ěg mỹ kãmén kãn ke mũ, tag kar ti,” he fi tóg ti mỹ. ²⁶ Kỹ Jesus tóg fi mỹ: “inh hã vė,” he mũ. “Ũ tỹ ã mré vēmén jėn hã vė,” he tóg.

²⁷ Ti tỹ fi mỹ tag tó kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti tá junjun mũ. Kỹ ag tóg ti tỹ fi mré vēmén vég mũ, kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. Hã ra ag tóg ti mỹ nén ũ tó tũ nĩgtĩ. “Ā tỹ ne mẽ sór nė, fi ki?” he tũ ag tóg nĩgtĩ. “Ā tỹ ne tó nė, fi mỹ?” he tũ ag tóg nĩgtĩ gé.

²⁸ Hã ra fi tóg ã runja ré kỹ ti mũ, ã jamã ra. Kỹ fi tóg ã nĩgja tá ke ag mỹ: ²⁹ “mũ nỹ, ũ ve jé,” he mũ. “Inh mỹ tóg sỹ nén han ja tó kãn. Ti mỹ tỹ Cristo tũ nĩ vỹ?” he fi tóg ag mỹ. ³⁰ Kỹ ag tóg fi mré kãmũ mũ sir, ti ve jé.

³¹ Fi tĩg kar kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg Jesus mỹ “vėjėn ti ko ra,” he mũ. ³² Hã ra tóg ag mỹ: “ijėn vỹ nĩ nĩ, hã ra tóg ajag jėn ri ke tũ nĩ,” he mũ. ³³ Kỹ ag tóg jagnė mỹ: “ũ nỹ ti mỹ vėjėn nĩm hỹn?” he mũ. ³⁴ Hã ra Jesus tóg: “ijėn to ken hã vė, hã vỹ: tỹ isỹ Topě rãnrãj han kãn ke, he mũ, isỹ ũ tỹ inh jėnėg mũ ěn vĩ han ke, he mũ gé,” he tóg, Jesus ti. ³⁵ “Ajag mỹ ti kysã tỹ 4 (ke) nĩ ver, ěg tỹ ěg jakré kanė venh ke ti. Ha Sicar tá kãmũ mũ ag vigvé. Ũri ag tóg inh ke ge sór mũ, kỹ ag tóg inh mỹ ěg jakré tóg nỹ ěn ri ke nỹtĩ. ³⁶ Fi mỹ sóg Topě vĩ tó, kỹ fi tóg ã mré ke ag mỹ tó. Hã ra sóg ajag mỹ: “ha ag mỹ tó mãn, ag tỹ inh ki ge jé,” he mũ. Kỹ ajag tóg ũ jakré kym ri ke han mũ, ajag tỹ Sicar tá ke ag tỹ inh ki ge mũ ven kỹ. “Ũ vỹ krãn tĩ, kar kỹ ũ vỹ ti kanė mǎg tĩ,” he ěg tóg tĩ. Ki hã tó vė, tag, ěg tỹ ěprã ke ag tỹ inh ki genh ke to jykrén kỹ. Kỹ ũ tỹ ag mỹ tó mãn mũ mỹ tóg sér tĩ, ti tỹ ag tỹ inh ki ge mũ ven kỹ. Ā rãnrãj kaja vég tóg mũ sir. Hã ra ũ tỹ ag mỹ tó vén ja ěn mỹ tóg sér tĩ gé, ag tỹ inh ki ge mũ ti. Ā rãnrãj kaja vég ti tĩ gé,” he tóg, Jesus ti, ã mré mũ tĩ ag mỹ.

³⁹ Hã ra ũn tỹtã ěn fi tóg ã mré ke kar ag mỹ: “inh mỹ tóg sỹ nén han ja tó kãn,” he ja nĩ, Jesus to. Kỹ ag tóg Jesus ki ge mũ, fi vĩ to. ⁴⁰ Kỹ ag tóg Jesus tá junjun mũ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ: “tĩg tũg nĩ. Ěg mré nĩmnĩ,” he mũ. Kỹ tóg ag mré kurã régre tũg mũ. ⁴¹ Kỹ ũ tỹ hėn ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir, ti vĩ to. ⁴² Ũn tỹtã ěn fi mỹ ag tóg: “ã vĩ tugrĩn ěg tóg ti ki ge mũ,” he mũ, “hã kỹ ěg tóg ũri ti vĩ męg mũ, kỹ ěg tóg ti vĩ tugnĩn ti ki ge pė han kỹ nỹtĩ, ũri. Ti ki kanhró ěg tóg nỹtĩ ha. Vėnh kar kren han tĩ ěn vė mỹr,” he ag tóg mũ, ũn tỹtã ěn fi mỹ. Hã kỹ Samaria tá ke tỹ hėn ri ke ag vỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ.

Jesus tỹ pã'i kósin tỹ há' he

⁴³ Jesus tỹ Samaria tá ke ag mré kurã régre tũg kar tóg ga tỹ Galiléia ra tĩ mũ sir. ⁴⁴ “Ũ tỹ Topě vĩ tó ti ěn jamã tá ke ag ne tóg Topě vĩ tó tĩ ěn to é he tĩ,” he ja tóg nĩ, Jesus ti, hã kỹ tóg kór há ra tĩ mũ, Galiléia ra. ⁴⁵ Hã ra ag tóg, ti tỹ tá jun kỹ (ag tóg) ti mỹ vĩ há han mũ. Ti ve ja ag tóg nĩ, Jerusalém tá, festa tỹ Páscoa ěn tá, kỹ ag tóg ti tỹ tá nén hyn han ja ěn ve kãn. Hã kỹ ag tóg ti mỹ vĩ há han mũ.

⁴⁶ Kỹ Jesus tóg ěmã tỹ Caná ra tĩg mãn mũ, ga tỹ Galiléia tá ěmã tỹ Caná ěn ra. Tá tóg goj tỹ vinho han ja nĩgtĩ. Ěn tá cidade tỹ Cafarnaum vỹ kakó nĩ.

Cafarnaum tá pã'i mág tóg nĩgtĩ. Ti kosin vỹ kaga nỹ nĩ. ⁴⁷ Kỹ tóg męg mũ, Jesus tỹ Judéia tá kãtĩg ja ti, ti tỹ Galiléia tá jun ja ti, pã'i mág ěn ti. Kỹ tóg ti venh kãtĩ mũ. “Inh mré inh kósin venh kãtĩg,” he tóg mũ, Jesus mỹ. “Kaga jagy tóg nỹ, kỹ tóg inh mỹ ti ter ha mẽ tĩ. Ā mỹ ti tỹ há' henh ke tũ?” he tóg, pã'i mág ti Jesus mỹ.

⁴⁸ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: “isỹ ěg tỹ nén han vãnh han mũ ve sór ajag tóg mũ, ajag tỹ hėn ri ke mũn inh ki ge jé,” he tóg, Jesus ti. ⁴⁹ Hã ra pã'i ěn tóg Jesus ti mỹ: “vó,” he mũ. “Kuri inh mré tĩg, ti ter tũ nĩ jé,” he tóg. ⁵⁰ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “ha ã hã tĩg,” he mũ. “Há tóg nĩ ha, ã kósin ti,” he tóg. Kỹ tóg Jesus vĩ tag kri fi kỹ tĩ mũ sir, pã'i ěn ti.

⁵¹ Ti tĩg kỹ tóg ã camarada ag kato tẽ mũ. Tỹ vaj kỹ ke vė. Ti ĩn tá ag tóg kãmũ mũ, kỹ ag tóg ti mỹ: “ã kósin tóg há' hé huri,” he mũ sir. ⁵² Kỹ tóg ag mỹ: “ti rã tỹ hė kã sa ra há' hé?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “rãké tá, meio dia pãte ke sĩ,” he mũ. “Ěn kã ti rỹg tóg tũ' he mũ,” he ag tóg ti mỹ. ⁵³ Hora ěn kã Jesus tóg ti mỹ: “ã kósin vỹ há nĩ,” he ja nĩ. Kỹ tóg to jykrén há han mũ sir, pã'i ěn ti, kỹ tóg Jesus ki rã mũ, ti prũ fi ke gé, ti krė kar ag ke gé, ti camarada kar ag ke gé. ⁵⁴ Jesus vỹ ga tỹ Judéia tá kãtĩg kỹ ga tỹ Galiléia ra tĩg ja nĩ. Ěn kã tóg milagre ěn han, kỹ tóg tỹ régre nỹtĩ, ti tỹ ěg tỹ nén ũ han vãnh hyn han mũ ti.

Jesus tỹ ũn grĩn grĩn kỹ nỹ tỹ há' he

5 Tag pãte Judeu ag tỹ festa há ũ tóg kejėn kutė mũ, kỹ Jesus vỹ Jerusalém ra tĩ mũ. ² Tá goj nig tóg nĩgtĩ, cidade jy ró jãnkã rã hã, jãnkã ěn jĩjĩn hã vỹ: carneiro jo jãnkã, he mũ. Goj pėnĩn tóg ĩn tỹ 5 (ke) nỹtĩ, vėnh kaga jo ĩn. Goj ěn jyjy hã vỹ: Betesda, he mũ. ³ Ěn tá vėnh kaga tỹ hėn ri ke ag vỹ nỹtĩgtĩ, ũn kyvó ag, ũn tĩg vãnh ag, ũn grĩn grĩn kỹ nỹtĩ ag ke gé. ⁴ Goj vãn vãn he mũ jāvãnh kỹ ag tóg nỹtĩ. Kejėn Topě tỹ jėnė jafã vỹ goj ki rã kỹ tỹ vãnvãn he han mũ. Ěn kã ũ tỹ kãrãn vén mũ ěn tóg há' he tĩ. Vėnh kaga kar tỹ há' he ti tĩ, goj vãnvor mũ ěn, ũ tỹ ki ge vén mũ ag kar tỹ.

⁵ Ěn tá ũ tóg nĩgtĩ, ũn kaga ũ. Kaga nĩ ki tóg 38 (ke) anos han mũ. ⁶ Kỹ Jesus tóg tá jun kỹ ti vég mũ, ti tỹ tá nỹn kỹ. Hã ra tóg ki kanhró nĩ, ti tỹ vãsỹ tá kaga nỹ ki. Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ há' he sór tũ?” he mũ. ⁷ Hã ra tóg ti mỹ: “vó,” he mũ. “Hã ra tóg tũ tĩ, ũ tỹ goj kãkã inh fėg ke ti,” he tóg, ũn kaga ti. “Goj tỹ vãn vãn he kỹ ag tóg

inh jo kã ra ge tí, ijo tá jun ký," he tóg, ùn kaga si ên ti.

⁸ Ký Jesus tóg ti mý: "jëg ra," he mũ. "Á cama va tíg," he tóg, Jesus ti, ùn kaga si ên mý. ⁹ Vësýmér tóg há' he mũ, ký tóg ã cama va tí mũ sir. Vënhkán ke kurã ki ke vë, Jesus tý ti han mũ ti.

¹⁰ Ti tý vënhkán ke kurã ki ã cama va tíg ký pã'i ag tóg ti mý: "vënhkán ke kurã ki êg tóg nén ù va tíg ke tũ ní vë," he mũ. "Á tý nén han ke tũ han ã tóg mũ," he ag tóg ti mý. ¹¹ Ký tóg ag mý: "ù tý isý há' he mũ ên vỹ inh mý: "ã cama va tíg," he ja ní, há ký sóg va tí mũ," he tóg. ¹² Ký ag tóg ti mý: "ù nỹ ã mý: "ã cama va tíg," hé?" he mũ. ¹³ Há ra tóg ki kagtíg ní, ù tý ti tý há' he mũ ên ti. Jesus vỹ ti tý há' he kar tíg ja ní, vësýmér. E ag nýtí, goj ên tá, vënh kaga ag, há ký Jesus tóg ag ré ký tíg ja ní. Ký ùn kaga ja ên tóg ti jiji mẽ ja tũ ní.

¹⁴ Kar ký Jesus tóg ti ve măn mũ, Topê jo ìn tá. Ký tóg ti mý: "ha vé," he mũ. "Á tý inh há' hé. Topê ví mranh măn sór tüg ní, ã tý ti ví mranh măn mũ ra ã tóg ã kaga kãfór venh ke mũ, ha vemní," he tóg ti mý, Jesus ti, ã tý ù tý há' he ja ên mý.

¹⁵ Há ra tóg tí mũ, pã'i ag mý Jesus ti tó jé. ¹⁶ Ký ag tóg ti tén sór mũ sir, ti tý vënhkán ke kurã ki ùn kaga ên tý há' hen ký. ¹⁷ Há ra Jesus tóg pã'i ag mý: "inh panh vỹ rãnrãj ký ní ní, êg jóg mág ti," he mũ. "Ký sóg ver ti kóm isũ han ke mũ gé," he tóg, Jesus ti, pã'i ag mý. ¹⁸ Ký ag tóg ti to jũ jagy han mũ. "Ti tén jé êg tóg ke mũ," he ag tóg mũ sir jagnë mý. Vënhkán ke kurã ên ki tóg ã tý nén han ke tũ ên han ja ní, Jesus ti, Judeu ag jykre tovãnh ký. Há ra tóg Topê to: "inh panh vỹ tý ti ní," he mũ gé. Ti tý vëso: "Topê ri ke inh ní," he vë. Há ký ag tóg ti to jũ mũ, pã'i ag.

Jesus tý ã tý tý Topê kósín ní kãmén

¹⁹ Ký Jesus tóg ag mý vënh kãmén mũ. "Ki há sóg tó mũ, ha mẽ," he tóg. "Êg jóg mág kósín vỹ ã pir mý nén ù han ki kagtíg ní. Á panh vég tí tí, êg jóg mág kósín ti, ký tóg ã tý ã panh ki nén vég mũ ên há han tí. Êg jóg mág tý nén han mũ ên há han tóg tí gé, ti kósín ti. ²⁰ Êg jóg mág vỹ ã kósín to há tãví nýtí, há ký tóg ti mý ã tý nén han mũ ên ven kãn mũ. Ti tý nén han mũ ù ve ãjag huri, há ra ãjag tóg ti kãfór venh ke mũ ver, ha vemní, ký tóg ãjag mý e tĩnh mũ. ²¹ Tag ve jé ãjag tóg ke mũ, ha mẽ. Êg jóg mág tóg ùn kãgter mũ ag rĩnrĩn măn tí, ag rĩnrĩn nýtí jé. Ên ri ke han jé tóg ke mũ gé, ti kósín ti. Á tý ùn rĩn măn mũ ên rĩn măn jé tóg ke mũ. ²² Ký êg jóg mág vỹ vënh kar jykre tugnyĩm ke mũ, há ra tóg ã kósín mý tag tovãnh. ²³ Ti mý tóg tag tovãnh, vënh kar tý ti to: "ùn mág vỹ tý ti ní," he jé, ag tý êg jóg mág to: "ùn mág vỹ tý ti ní," he mũ tag ri ke. ù tý ti kósín mý: "ùn mág vỹ tý ã ní," he jãvãnh ký tóg êg jóg mág mý tag tónh ke tũ ní gé. Ti há vỹ ã kósín jënë ja nýtí. Inh há vë, ti kósín ti," he tóg, Jesus ti.

²⁴ "Ájag mý sóg tag tó mũ, ha mẽ. Ki há sóg tó mũ, ha mẽ. ù tý inh ví jëmëg mũ ên vỹ ter ke tũ ní, rĩr krýg ja tũ ve jé tóg ke mũ, ti tý ù tý inh jënëg mũ ên ki rã ký jën ký. Ên to tóg jũnh ke tũ ní, Topê ti. Ti ter ke vë vë, há ra tóg ter ke tũ ní. ²⁵ Ki há sóg tó mũ, ha mẽ. Kãnhmar ùn kãgter ký nýtí ag vỹ Topê kósín ví mën

ke mũ, ký ùn tý ti ví mëg mũ ag vỹ rĩnrĩr măn ke mũ. Kakó tãví ti ní ha, ag rĩnrĩr măn ke kurã ti. ²⁶ Inh panh vỹ ã pir mý vënh kar rĩnrĩr han ki kanhró ní, há ra tóg inh mý ã jykre tag nĩm gé, sý vënh kar rĩnrĩr han măn jé gé, isý tý ti kósín nĩn ký. ²⁷ Ký tóg inh mý: "êprã ke kar jykre tugnyĩm ní," he ja nýtí, isý tý êprã ke fi kósín nĩn ký. ²⁸ Tag hýn tóg ãjag mý e tí, sý ãjag mý: "vënh kar rĩnrĩr han jé sóg ke mũ," hen ký. Sý ke há vë, há ra. Kejën ùn kãgter mũ kar ag vỹ inh ví mën ke mũ, ký ag tóg ãjag kej tá kãpa kãn ke mũ. ²⁹ Ký ùn tý vënh jykre há han mũ ag vỹ rĩnrĩr măn ký rĩr krýg ja tũ ên venh ke mũ, jãvo ùn tý vënh jykre pãno han mũ ag rĩnrĩr măn sí han ký nũgme ki vár kãn ke mũ," he tóg, Jesus ti.

Jesus tý vënh kãmén mũ

³⁰ Ký tóg ag mý: "inh pi(jé) isý vësóg ki nén to jykren mũ ên han tí," he mũ, Jesus ti. "Inh panh tý inh mý nén tó mũ ên há tó sóg tí, isý vënh kar jykre tugnyĩm ken ký. Há ký sóg ki há tó tí, isý vësóg ki to jykren tũ nĩn ký. ù tý inh jënëg mũ ên tý inh mý nén tó mũ ên há tó sóg tí, há ký tóg há kar ní," he tóg.

³¹ "Ký isý vëso: "êg jóg mág vỹ inh jënë, inh panh ti," henh mũ ra ãjag tóg inh mý: "ã ón në," henh ke mũ vë. ³² ù vỹ iso: "Topê vỹ ti jënë," he mũ. Há ra tóg ki há tó mũ, ù tý iso tag tó mũ ti. ³³ Ký ãjag tóg João ki jëmë sór ja ní gé, há ký ãjag tóg ti mý vënh ví jënë ja nýtí. Ký tóg ãjag mý inh kãmén há han ja nýtí gé. ³⁴ Há ra tóg inh mý tý nén ù tũ ní, êprã ke tý iso: "Topê vỹ ti jënë," hen ký. Há ra sóg ãjag mý João ví tó mũ, ãjag tý ti ví kri fi jé, ãjag tý inh ki ge jé, ãjag krenkren jé," he tóg, Jesus ti.

³⁵ "João vỹ ãjag mý lampião gru ri ke ja ní, ãjag mý kurã sí han ký, ti tý ãjag mý Topê ví kãmén ja nĩn ký. Ký tóg ãjag mý sér tí ja ní, há ra tóg kurã e han tũ ní.

³⁶ João vỹ ãjag mý inh kãmén ja ní, há ra nén ù vỹ inh kãmén tí gé, ký tóg João ví kãfór ní. Inh panh vỹ inh mý: "êprã ke ag tý nén han vãnh hyn han ní, milagre ti," he ja ní, há ký sóg hyn han tí. Isý milagre hyn han mũ tag vỹ inh kãmén há han tí gé. Ájag tý milagre tag vigven ký ãjag tóg ki kanhrãn ke mũ vë, êg jóg mág tý inh jënë jan ki, inh panh ti. ³⁷ Kar ký êg jóg mág vỹ, ù tý inh jënëg mũ ên vỹ inh kãmén tí gé. Ti ví jëmëg tũ ãjag nýtí, ký ãjag tóg ti vég tũ ní gé. ³⁸ Ký ãjag tóg ti ví to jykren há han tũ ní gé, ãjag tý inh ki ge sór tũ nýtĩn ký. Ti há vỹ inh jënë. ³⁹ Topê ví to ke ãjag tóg tí. Há ti ní, tag ti. "Êg tý Topê ví rá to ken ký êg hýn rĩr krýg ja tũ venh ke mũ," he ãjag tóg tí. Inh há vỹ ki rán ký ní, ha mẽ, há ký ki ve há han ní, vënh rán ki," he tóg. ⁴⁰ "Hã ra ãjag tóg inh ki ge sór tũ ní. Ájag tý inh ki ge ký nýtí ra ãjag rĩnrĩr ký nýtĩnh mũ vë," he tóg, Jesus ti.

⁴¹ "Êprã ke ag tý inh mý ví há han tũ ra tóg inh mý tý nén ù tũ ní. ⁴² Há ra sóg ãjag jykre ki kanhró ní. Ájag pi(jé) Topê to há nýtí. ⁴³ Ájag mý sóg: "êg jóg mág vỹ inh jënë," henh kãtíg ja ní, há ra ãjag tóg inh ví mẽ sór tũ nýtí. ù tóg kejën ãjag mré vëmén kãtíg ke mũ, Topê tý ti jënëg tũ (há) ra. Ên ví jëmë jé ãjag ke mũ, ha vemní. ⁴⁴ Inh ki ge sór tũ ãjag nýtí, ãjag tý êprã ke ag ví jëmén ký. Êprã ke ag tý ãjag mý ví há han ký tóg ãjag

mý sér tí. Ký ājag tóg Topē tý ājag mý nén tónh ke mū mī ēkrég tū nīgtī. “Inh jykre mý ti mý há nī vỹ?” he sór tū ājag nī. ⁴⁵ Ājag hỹn iso: “ti hỹn ēg to vī kónān sór mū, ēg jóg mág mý,” he tí. Hā tū vē. Ū tý ājag to vī kónān ke mū hā vỹ tý Moisés nī, ājag tý ū to: “ti hỹn ēg to há tāvī nī,” he mū ēn ti. ⁴⁶ Ājag tý Moisés vī kri fi (hā) ra ājag tóg inh vī kri nīm ke mū gé vē vē. Moisés vỹ iso livro han ja nī, ha mẽ. ⁴⁷ Hā ra ājag tóg ti vī rá kri fi sór tū nī, hā ký ājag tóg inh vī kri nīm sór tū nī gé,” he tóg, Jesus ti. Ti tý pā'i ag mý vēnh kāmén hā vē.

Jesus tý ūn e jěn

(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Lc 9.10-17)

6 Tag pāte Jesus tóg kejēn ga tý Galiléia tá goj nig fīn rām mū. Goj ēn jiji hā vỹ: Tiberiades, he mū. ² Ký ū tý hēn ri ke ag vỹ ti venh kāmū mū, ti nón, ūn e tāvī ag. Ti tý nén han vānh hyn han mū ēn ve ja ag tóg nī, ti tý ūn kagyga ag tý há' he mū ti. ³ Ký Jesus tóg pānónh tá ā mré mū tí ag mré nī nī. ⁴ Festa tý Páscoa ēn vỹ kakó nī ha, Judeu ag tý festa han tí ēn ti. ⁵ Ký Jesus vỹ ūn e ēn ki ēvānh mū, ū tý ti vī mēnh kāmū mū ag ki. Ký tóg Filipe mý: “ēg hỹn hē tá vējēn venh ke mū, ēg tý ūn e tag ag mý ven jé?” he mū, Jesus ti. ⁶ Filipe mý tóg ke mū, ti tý to ti jykre ve jé. Jāvo Jesus vỹ to jykrén há han huri, ti tý nén han ke mū ēn to.

⁷ Ký Filipe tóg ti mý: “ēg tý ūn e tag ag mý nén ū sī ven jé ēg hỹn jānkamy tý hēn ri ke to comprar henh ke mū, hā ran kākyn kenh ke mū, ha vemnī,” he tóg, Filipe ti.

⁸ Ký ag mré tí ū tóg, André he mū ēn tóg, Simão Pedro jāvy ēn tóg Jesus mý: ⁹ “kyrū ū tóg cevada tý ēmī tý 5 (ke) ma kātīg ja nī, kākufár régre mré,” he mū. “Hā ra tóg tý nén ū tū pē nī, vējēn sī tag. E tāvī ag nýtī,” he tóg mū, André ti.

¹⁰ Hā ra Jesus tóg: “ag mý: “nīgnī ra,” hé,” he mū. Ký ag tóg nīgnī mū. Tá tóg re gỹnh nī, hā ký ag tóg tá nīgnī ký nýtī. Ūn tý 5 mil (ke) ag hỹn tá nýtī, ēg tý ag tāvī tón ký, hā ra fag tóg tá nýtī gé, gĩr tý hēn ri ke ke gé. ¹¹ Ag nīgnī ký Jesus tóg ēmī ēn māg mū, ký tóg Topē mý: “há ti nī,” he mū. Ký tóg ag mý vēnh kápópām mū sir, kākufár ēn ke gé. Ký vēnh kar vỹ ag tý nén ko sór mū ēn ko mū sir. Sī tū tóg nī, vējēn ti.

¹² Ag funfór nýtīn ký Jesus tóg ā mré mū tí ag mý: “ag tý ko ja tū ēn génh mūjēg, ti vāgfor tū nī jé,” he mū.

¹³ Ký ag tóg kēj tý 12 (ke) fān mū, cevada tý ēmī tý 5 (ke) ēn ke tý, vēnh e ēn tý ko kar ký.

¹⁴ Ký tóg ag mý e tí, ag tý Jesus tý milagre tag han mū ven ký. Ký ag tóg ti to: “Topē vī to tí ēn hā vē,” he mū. “Ēg tý ūn jāvānh mū ēn hỹn tóg,” he ag tóg, Jesus to. ¹⁵ Hā ra Jesus vỹ ki kanhró nī, ag tý nén han sór mū ti. Ag tý Jesus tý pā'i mág tý rei han sór vē. Tag ki kanhró tóg nī, Jesus ti. Hā ký tóg ā pir mý tí mū, pānónh ra, vēnh péju jé.

Jesus tý goj nig kri tí (Mt 1422-33; Mc 645-52)

¹⁶ Kutýg ke mū ra ti mré mū tí ag tóg goj nig ra mū mū. ¹⁷ Barco kāra ge ký ag tóg goj fīn rām sór ký Cafarnaum ra mū sór mū. Kejēn tóg kuty pē nỹ ha, hā ra Je-

sus tóg ag to vỹn ke ja tū nī ver. ¹⁸ Ký vāhā kóho jū vỹ kātī mū, ký goj vỹ krém ke mū. ¹⁹ Mū sī han ja ag nī, 5 (ke) quilômetros, hỹn, ke tū nī ký 6 (ke) quilômetros, goj kri. Vāhā ag tóg Jesus vég mū sir, ti tý goj kri tīg ký. Ag barco ki tóg jun mū. Ký ag kanē tóg jūrūn ke mū. ²⁰ Hā ra Jesus tóg ag mý: “inh hā vē, mūmēg tūg nī,” he mū. ²¹ Ký tóg ag mý sér tí, ký tóg barco kāra rā mū sir, ag mré. Ti tý ag mré nīn ký ag tóg kānhmar junjun mū, kafā ū tá.

Vēnh kar tý Jesus ve sór

²² Hā ra vēnh e ēn vỹ kafā ū tá nýtī ver. Tý vaj ký ag tóg Jesus jāvānh mū, tá. Ti jāvānh ký ag tóg: “barco pir vỹ kā nỹ ja nī, kuty ký,” he mū. “Ký ti mré mū tí ag vỹ barco ēn kāra ge ký mū ja nī, hā ra tóg ag mré tīg ja tū nī,” he ag tóg mū sir jagnē mý, ūn e ēn ag. Tag tó mū ra ag tóg Jesus vég tū nī gé. ²³ Ký barco ū tóg ki junjun mū, cidade tý Tiberiades tá kāmū ū. Vēnh e ēn tá ag tóg junjun mū. Tá Jesus vỹ ēmī to Topē mré vī ja nī, kar ký tóg vēnh e ēn mý vēnh kápópām ja nī. ²⁴ Barco tý tá junjun mū ra ag tóg kāra ge ký mū mū sir, Cafarnaum ra, ti ve jé. “Ki ti tū nī, ti mré mū tí ag vỹ ki tūgtū nī gé. Mū nỹ, ti nón,” he ag tóg mū sir, ūn e ag, hā ký ag tóg ti nón mū mū.

Kanhkā tá pāo

²⁵ Ag tý Cafarnaum tá junjun ký ag tóg tá ti vég mū sir, goj nig kafā ū tá, ūn e ēn ag. Ký ag tóg ti mý: “hē ri ken ký ā ki jun?” he mū.

²⁶ Ký Jesus tóg ag mý: “ha mẽ, ki hā sóg tó mū,” he mū. “Ājag tý ēmī ko ja tigrīn ājag tóg inh ve sór mū,” he tóg. “Sỹ milagre hyn han tí ēn vég ājag tóg tí, hā ra ājag tóg to jykrén há han tū nīgtī,” he tóg. “Ājag tógá nýtī tag hā ve sór ājag tóg mū. ²⁷ Ēg tý tag ki vējēn vég mū ēn vỹ kānhmar tū' henh ke mū, ký tag tāvī to vāsān sór tūg nī. Vējēn ū jé vāsān nī, ēmī tý ājag rīnrīr pē han mū ēn jé, ēmī kórég vānh ēn jé. Sỹ ājag mý ēmī ēn nīm sór vē. Ēg jóg tý Topē tý inh mý vēnh rānhraj nīm ja hā vē. Ti tý inh mý tag tó hā ký sóg ājag mý nīm sór mū, ēmī ti. Tý sóg ēprā ke fi kósín nī mýr,” he tóg ag mý, Jesus ti.

²⁸ Ký ag tóg ti mý: “ký ēg hỹn hē ri kenh ke mū, ēg tý Topē jykre han jé?” he mū. ²⁹ Ký Jesus tóg ag mý: “Topē tý ūn jēnēg mū ēn ki gemnī,” he mū. ³⁰ Ký ag tóg ti mý: “ký ā hỹn ne han ke mū, ēg tý ve ký ā ki gen jé?” he mū. “Ā hỹn ne han há nīgtī?” ³¹ Ēg jóg'jóg ve ag vỹ kanhkā tá pāo ēn kó, maná he mū ēn, ag tý ga kórég ēn mī mūn ký. Ag to tag vỹ rán ký nī, ha mẽ: “kanhkā tá tóg ag mý pāo jēnē, ag tý ko jé,” he ja tóg nī, Topē vī tý rán ký nī ki. Jāvo ā hỹn ēg mý ne han ke mū?” he ag tóg, Jesus mý, ti vī káfān ký.

³² Ký Jesus tóg ag mý: “Moisés pi(jé) ājag mý kanhkā tá pāo pē nīm ja nī,” he mū. “Ki hā sóg tó mū, ha mẽ,” he tóg. “Ū tý ājag mý kanhkā tá pāo pē nīm mū ēn vỹ tý inh panh nī. ³³ Topē jamī vỹ kanhkā tá kātēre mū. Ēn vỹ ēprā ke kar rīnrīr han mū,” he tóg, Jesus ti.

³⁴ Kÿ ag tóg ti mÿ: “ëg mÿ ëmĩ ën nĩm, kurã kar ki,” he mü. ³⁵ Kÿ Jesus tóg ag mÿ vënh kãmën mü sir. “Inh hã vÿ tÿ ëmĩ ën ri ke nĩ, inh hã vÿ äjag rĩnrĩr han ke mü,” he tóg. “Ëg tÿ vëjën ko mü ra ëg tóg kãnhmar kókĩr mãn' he tĩ, goj kron mãn sór ëg tĩ gé. Û tÿ iso kãtĩg mü ën mÿ tóg hã ra sér tĩnh mü, ti tÿ inh ki rã kÿ. Ti mÿ sér tĩ ën vÿ tũg' henh ke tũ pë nĩ. Isÿ ti mÿ vënh jykre nĩm ke mü ën vÿ vëjën kãfór nĩ,” he tóg, Jesus ti.

³⁶ “Hã ra äjag tóg äjag tÿ inh vëg mü ra inh ki ge sór tũ nĩ. ³⁷ Inh panh vÿ ù ag kuprëg mü, ag tÿ tÿ isũ nÿtĩ jé. Ën ag vÿ iso kãmü tĩ. Û tÿ iso kãmü tĩ kar ag vÿ inh mÿ há nÿtĩ. Inh pi(jé) ù mÿ: “inh mré kãtĩ tũg,” henh ke mü’. ³⁸ Kanhkã tá sóg kãtére ja nĩ. Inh pi(jé) isÿ vësóg ki nén to jykren mü ën han sór mü’. Û tÿ inh jënëg mü tÿ inh mÿ nén to mü ën hã han sóg tĩ, hã jé sóg tá kãtére ja nĩ. ³⁹ Ti tÿ inh mÿ nén to mün hã vë, ha mē. “Isÿ ä mÿ ùn jënënh ke mü ën ki rĩr há han nĩ, ag vãgfor tũ nĩ jé,” he ja tóg nĩ, inh mÿ, inh panh ti. Hã kÿ sóg ke mü. Kÿ sóg ag rĩnrĩn mãn ke mü, kurã tÿ ëgno ki. ⁴⁰ Hÿ, tag vÿ inh panh mÿ há nĩ. Û tÿ ti kósin to kãmü mü ën mÿ tóg rĩr krÿg ja tũ ven ke mü, inh panh ti, ù tÿ inh ki ge kÿ nÿtĩ ag kar mÿ. Kÿ sóg kurã tÿ ëgno ki ag rĩnrĩn mãn kãn ke mü, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. Ti tÿ Judeu ag mÿ vënh kãmën hã vë.

Ëg tÿ Jesus nĩ konh ke

⁴¹ Kÿ Judeu ag tóg Jesus kato vĩ mü, ti vĩ to, ti tÿ ag mÿ: “ëmĩ tÿ kanhkã tá kãtére mü ën ri ke inh nĩ,” hen kÿ. ⁴² “Ti ki kanhró ëg nÿtĩ,” he ag tóg mü. “José kósin vë, Jesus tag ti. Ti han mü fag ki kanhró ëg nÿtĩ. Hã ra tóg vëso: “kanhkã tá sóg kãtére,” he sór mü’,” he ag tóg mü, Jesus to.

⁴³ Hã ra tóg ag mÿ: “iso vĩ kónãn tũg nĩ, jagnë mÿ,” he mü. ⁴⁴ “Inh panh tÿ ùn krĩn mü ag hã vÿ iso kãmũnh mü. Û tÿ iso kãmü mü ag rĩnrĩn mãn jé sóg ke mü, kurã tÿ ëgno ki. ⁴⁵ Topë vĩ tó tĩ ù vÿ tag rán ja nĩ, ha mē: “Topë vÿ vënh kar kanhrãn ke mü,” he ja ti nĩ. Hã kÿ ù tÿ inh panh vĩ mëg mü ag hã tóg iso kãmũnh ke mü, inh panh tÿ ùn kanhrãn mü ag. ⁴⁶ Ëprã ke ù pi(jé) inh panh ve ja nĩ. Û tÿ Topë tá kãtĩ mü ën hã vÿ ti ve ja nĩ, inh,” he tóg, Jesus ti.

⁴⁷ “Sÿ äjag mÿ ki hã tó mün hã vë. Û tÿ inh ki rã mü ën vÿ rĩr krÿg ja tũ ën venh ke mü. ⁴⁸ Inh hã vÿ ëmĩ pë ri ke nĩ, inh hã vÿ äjag rĩnrĩr han ke mü. ⁴⁹ Äjag jóg'jóg ve ag vÿ, ag tÿ ga kórég mĩ mün kÿ ag tóg kanhkã tá ëmĩ ën ko ja nĩgtĩ, maná he mü ën, ag tÿ ko mü (hã) ra ag tóg kãgter kãn. ⁵⁰ Û tÿ ëmĩ tÿ ëg rĩnrĩr han mü ën ko kÿ, ù tÿ kanhkã tá kãtére ja ën ki rã kÿ tóg ter ke tũ pë nĩ. ⁵¹ Ëmĩ ën hã vÿ tÿ inh nĩ, inh hã vÿ kanhkã tá kãtére, inh hã vÿ äjag rĩnrĩr han ke mü. Äjag tÿ ëmĩ tag ko kÿ äjag ter ke tũ pë nĩ. Isÿ vënh kar mÿ vëjën nĩm ke hã vë, hã vÿ: inh nĩ, he mü. Äjag tÿ inh nĩ kon kÿ äjag rĩnrĩr nÿtĩnh mü,” he tóg, Jesus ti.

⁵² Kÿ Judeu ag vÿ jagnë mÿ: “ti mÿ ëg mÿ ä nĩ nĩm ke mü, ëg tÿ ti nĩ ko jé?” he mü. “Vënhmÿ ti nĩ, tag,” he ag tóg mü.

⁵³ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “isÿ äjag mÿ ke há vë,” he mü. “Äjag tÿ inh nĩ ko sór tũ nĩn kÿ, äjag tÿ inh kyvënh kron

sór tũ nĩn kÿ, äjag rĩnrĩr ke tũ pë nĩ. Tÿ sóg ëprã ke fi kósin nĩ,” he tóg, Jesus ti. ⁵⁴ “Û tÿ inh nĩ ko kÿ, ù tÿ inh kyvënh kron kÿ tóg rĩr krÿg ja tũ venh ke mü, kÿ sóg ti rĩn mãn ke mü, kurã tÿ ëgno ki. ⁵⁵ Inh nĩ vÿ tÿ vëjën pë nĩ, inh kyvënh vÿ tÿ ëg tÿ kron jafã pë nĩ gé. ⁵⁶ Û tÿ inh nĩ kon kÿ, ti tÿ inh kyvënh kron kÿ tóg inh ki rã kÿ jë nĩ, kÿ sóg ti kãki nĩ gé. Jagnë mré ke vÿ tÿ ëg nÿtĩ. ⁵⁷ Inh panh vÿ rĩr nĩ. Ti hã vÿ inh jënë, ti tugrĩn sóg rĩr jë. Kÿ ù tÿ inh ki rã mü ën vÿ isugnĩn rĩr ke mü gé. ⁵⁸ Ëmĩ tÿ kanhkã tá kãtére jan hã vë. Äjag jóg'jóg ve ag tÿ ëmĩ ko ja ën ri ke tũ ti nĩ. Ag hã vÿ äjag tÿ ko mü ra kãgter kãn ja nĩgtĩ. Û tÿ ëmĩ pë tag ko kÿ tóg ter mãn ke tũ nĩ. Inh ki rã to ken hã vë,” he tóg, Jesus ti.

⁵⁹ Cafarnaum tá tóg ag kanhrãn mü, kÿ tóg ag mÿ vënh kãmën kãn mü, Jesus ti, ag tÿ vënh kanhrãn jafã ën krëm.

Û tÿ ón kÿ Jesus mré mü tĩ ag tÿ ti tovãnh

⁶⁰ Kÿ tóg ti mré mü tĩ ù ag mÿ e tĩ, ti vĩ ti. Kÿ ag tóg: “ti vĩ vÿ ëg mÿ më jagy tĩ,” he mü. “Më jãvãnh ëg tóg nÿtĩ, ti tÿ ùri ëg mÿ nén to mü tag ti,” he ag tóg mü.

⁶¹ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tÿ ti vĩ tag to vĩ kónãn mü ti. Hã kÿ tóg ag mÿ: “tag mÿ äjag mÿ há tũ nĩ?” he mü. ⁶² “Kÿ äjag hÿn hë ri kenh ke mü, äjag tÿ hën ri ke mün isÿ kanhkã ra tĩg mãn ven kÿ, isÿ hë tá kãtére ja ën ra tĩg mãn kÿ, isÿ tÿ ëprã ke fi kósin nĩn kÿ?” he tóg. ⁶³ “Û tÿ ëg rĩnrĩr han mü vÿ tÿ Topë kuprĩg ti nĩ. Isÿ äjag mÿ inh nĩ ko mü tag to ken hã vë, hã vÿ: inh ki rã, he mü. Inh vĩ tag ki króm tugrĩn äjag rĩnrĩr nÿtĩnh ke mü. ⁶⁴ Hã ra äjag tóg inh vĩ kri fi sór tũ nÿtĩ,” he tóg, Jesus ti. Ag jykre ki kanhró tóg nĩ, vësóg ki, Jesus ti, hã kÿ tóg ke mü. Û tÿ ón kÿ ä ki ge mü ën ki kanhró tóg nĩ. Kÿ tóg ù tÿ pã'i ag mÿ ti tónh ke mü ën ki kanhró nĩ gé. ⁶⁵ Kÿ tóg ag mÿ: “hã kÿ sóg äjag mÿ: “inh panh tÿ ùn krĩn mü ag hã vÿ iso kãmũnh ke mü,” he ja nĩ,” he mü, Jesus ti.

⁶⁶ Jesus vĩ tag tugrĩn ti mré mü tĩ ù ag tóg ti tovãnh mü sir, ti mré ag mü mãn tũ nĩ. ⁶⁷ Kÿ Jesus tóg ù tÿ 12 (ke) ag mÿ: “äjag hÿn isovãnh sór mü gé,” he mü.

⁶⁸ Kÿ Simão Pedro tóg ti mÿ: “ëg tÿ ä tovãnh mü ra ëg hÿn ù mré münh ke mü?” he mü. “Ä hã vÿ ëg mÿ Topë vĩ tó tĩ, kÿ ëg tóg rĩr krÿg ja tũ vënh ke mü, ëg tÿ ä vĩ kri fi kÿ. ⁶⁹ Ä ki ëg ge kÿ nÿtĩ, kÿ ëg tóg ä ki kanhró nÿtĩ. Cristo vÿ tÿ ä nĩ, Topë vÿ ëg mÿ ä jënë,” he tóg, Pedro ti, Jesus mÿ.

⁷⁰ Kÿ Jesus tóg ù tÿ 12 (ke) ag mÿ: “äjag kuprëg inh,” he mü, “hã kÿ äjag tóg tÿ ù tÿ 12 (ke) nÿtĩ,” he tóg. “Hã ra äjag kãmĩ ùn pir vÿ tÿ Japo tũ nĩ jãvo,” he tóg, Jesus ti. ⁷¹ Ti tÿ Judas ën tó vë, Simão Iscariotes kósin ën. Ën vÿ kejën Jesus tovãnh kÿ pã'i ag mÿ ti ven, ag tÿ ti se jé. Û tÿ 12 (ke) ag kã ù ja vë, Judas ti. Hã ra Jesus tóg ti tÿ nén han ke mü ën ki kanhró ja nĩ.

7 Tag pãte Jesus tóg ga tÿ Galiléia mĩ tĩ mü. Ga tÿ Judéia ra tĩg sór tũ ti nĩ ver, ag tÿ Judéia tá ti tén sór nÿtĩn kÿ, Judeu ag pã'i ag. ² Kejën tóg Judeu ag tÿ festa há ù tá krÿg mü. Festa ën kurã ki ag tóg pãjó krëm nÿtĩ, Jerusalém tá. ³ Kÿ Jesus jãvy ag tóg ti mÿ: “ga tÿ Judéia ra tĩg nĩ, Jerusalém ra,” he mü. “Ä tÿ tag

hã ki milagre hyn han kÿ tá ã mré ke ag tóg vég tũ nÿgtÿ, hã kÿ cidade mág ra tÿg nÿ. ⁴Vênh kar tÿ ãg jykre ve jé ãg tóg vênh kar rÿnve ãg tÿ nén han ke mũ ên han tÿ. Hã ra ã tóg ag vatánh tá milagre ti hyn han tÿ. Ag rÿnve han nÿ, ã tÿ nén han ke ti," he ag tóg mũ, Jesus mÿ, ti jãvy ag. ⁵ Ag pi(jé) ti ki ge kÿ nÿtÿ, ti jãvy ag, hã kÿ ag tóg ti to é he mũ.

⁶ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: "inh kurã vÿ jun ja tũ nÿ ver, hã kÿ sóg tÿg sór tũ nÿ ver," he mũ. "Ājag hÿn kurã tũ nÿtÿ, kurã kar hÿn ājag mÿ há nÿtÿ, hã ra sóg kurã nÿ. ⁷ Ū tÿ iso jũ mũ ag pi(jé) ājag to kórég nÿtÿ, hã ra ag tóg iso kórég nÿtÿ, isÿ ag mÿ: "ājag jykre vÿ kórég pē nÿ," hen kÿ. ⁸ Ha festa venh mÿjēg inhhã. Inh pi(jé) tÿg sór mũ', ver'. Inh kurã vÿ jun ja tũ nÿ ver," he tóg, Jesus ti, ã jãvy ag mÿ. ⁹ Tag tó kar kÿ tóg ver ga tÿ Galiléia mÿ tÿ mũ.

Jesus tÿ festa venh tÿ

¹⁰ Ti jãvy ag mũ kar kÿ kejēn Jesus tóg tÿ mũ gé, Jerusalém ra, festa ên ve jé. Hã ra tóg vênh kar vatánh tá tÿ mũ, vênh péju kÿ. ¹¹ Kÿ Judeu ag tóg festa ki ti jãvãnh mũ. Jagnē mÿ ag tóg: "ti hē kã nÿ?" he mũ.

¹² Vênh kar vÿ ti to vÿ mũ. Ū ag tóg ti to: "ũn há vÿ tÿ ti nÿ," he mũ. Jãvo ũ ag tóg: "vó, ãg mÿ tóg ón tÿ," he mũ gé. ¹³ Hã ra ag tóg jamã hár(a) ti to vēmén tũ nÿgtÿ, pã'i ag kamēg kÿ.

¹⁴ Festa kuju ki Jesus kejēn Topē jo ÿn ra tÿ mũ, ag kanhrãn jé. ¹⁵ Kÿ ti vÿ tóg vênh kar mÿ e tÿ. "Estudo mág han ja tũ ti nÿ, hã ra tóg ki kanhró pē nÿ," he ag tóg mũ ti to, pã'i ag.

¹⁶ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: "isÿ ājag mÿ Topē vÿ tó vē," he mũ. "Inh jykre pijé'. Ū tÿ inh jēnēg mũ ên jykre hã vē," he tóg. ¹⁷ "Ū tÿ Topē vÿ ki króm sór mũ ag vÿ ki kanhró nÿtÿnh mũ, sÿ ājag mÿ ti jykre tó mũ tag ti ki. Isÿ vēsóg ki sÿ nén tónh ke to jykren mũ pijé'," he tóg. ¹⁸ "Ū tÿ ã tÿ vēsóg ki nén to jykren mũ ên tó kÿ tóg tÿ ÿn mág nÿ sór mũ. Hã ra sóg ũ tÿ inh jēnēg mũ ên to: "ũn mág vÿ tÿ ti nÿ," he mũ. Hã kÿ ājag tóg ki kanhró nÿtÿ, isÿ ki hã tó mũn ki. Inh pi(jé) vênh jykre vēnhmÿ tó tÿ. ¹⁹ Moisés vÿ ājag jyvēn ja nÿgtÿ. Topē jykre to. Ājag tÿ ne jé ti vÿ han tũ nÿ nē? Isÿ ti vÿ ki króm mũ ra ājag tóg isén sór mũ'," he tóg, Jesus ti.

²⁰ Kÿ ſn e ên ag tóg ti mÿ: "krÿ vēnhmÿ ã tóg nÿ." he mũ. "Ā tén sór tũ ãg nÿtÿ," he ag tóg mũ, Jesus mÿ.

²¹ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: "milagre pir han ja inh nÿ, vēnhkán ke kurã ên ki, kÿ tóg ājag mÿ e tÿ," he mũ.

²² "Vēnhkán ke kurã ki ājag tóg gÿr ag gré junun fár kym tÿ gé, Moisés tÿ ājag mÿ: "ti mur pãte kurã tÿ 8 (ke) ki ti kym nÿ," he ja nÿ ên kÿ. Hã ra ũ tÿ ã krē fár kym vén pi(jé) tÿ Moisés nÿ ja nÿ. Ti jo ke ũ ja vē, ũ tÿ kym vén ja ti. ²³ Ājag tÿ Moisés vÿ ki króm jé ājag tóg vēnhkán ke kurã ki gÿr fár kym tÿ. Hã ra ājag tóg iso jũ sór mũ, isÿ vēnhkán ke kurã ki ſn kaga pir tÿ há' hen kÿ. ²⁴ Ōn kÿ ājag tóg iso jũ sór mũ. Inh jykre vÿ ājag mÿ kórég nÿ ve nÿ. Ājag tÿ to jykren há han mũ ra ājag tóg inh jykre há nÿ venh mũ vē," he tóg, Jesus ti.

Ag tÿ Jesus to: "ti mÿ tÿ Cristo nÿ vÿ?" he

²⁵ Kÿ Jerusalém tá ke ag tóg Jesus to: "ti tén sór ja ag tóg nÿ," he mũ. ²⁶ "Hã ra tóg jatun mÿ vênh kar mré vēmén jē nÿ. Ti mÿ ag tóg vÿ tũ nÿ, pã'i ag. Ag mÿ hēn ri ke mũn ti to: "Cristo vÿ tÿ ti nÿ, Topē tÿ ſn jēnēg mũ vÿ tÿ ti nÿ," he mũ vÿ, ãg pã'i ag?" he ag tóg mũ, Jesus to.

²⁷ "Hã ra ãg tóg ti tÿ hēn tá kãtÿ mũ ki kanhró nÿtÿ. Cristo ên kãtÿg kÿ ãg tóg ti tÿ hēn tá kãtÿg mũ ki kãtÿg nÿtÿnh mũ, kÿ ti hÿn tÿ Cristo tũ nÿ," he ag tóg mũ, Jesus to.

²⁸ Hã ra Jesus tóg Topē jo ÿn tá jē nÿ, vênh kar kanhrãn kÿ. Kÿ tóg jamã hár(a) ag kanhrãn mũ. "Ti ki kanhró ãg nÿtÿ, he ājag tóg tÿ iso, ón kÿ," he tóg. "Ti tÿ hēn tá kãtÿ mũ ki kanhró ãg tóg nÿtÿ gé, he ājag tóg tÿ, ón kÿ. Inh pi(jé) vēsóg ki: inh hÿn tÿg mũ, hé'. Ū tÿ inh jēnēg mũ ên vÿ ki hã tó tÿ. Hã ra ājag tóg ti ki kãtÿg nÿtÿ, ũ tÿ inh jēnēg mũ ên ti ki. ²⁹ Inh hã vÿ ti ki kanhró nÿ. Ti hã tá sóg kãtére, ājag ve jé, ti tÿ inh mÿ: "ha ag venh tÿg," hen kÿ," he tóg, Jesus ti.

³⁰ Kÿ ag tóg ti se sór mũ, hã ra ag tóg ti vóg tũ pē nÿ ver. Ti ter ke kurã vÿ jun ja tũ nÿ ver, hã kÿ ag tóg ag tÿ ti se sór mũ ra ti ség tũ nÿ. ³¹ Ag jãvo ſn e ag tóg Jesus ki ge mũ. Ti to ag tóg: "ãg mÿ tóg tÿ Cristo nÿ ve nÿ," he mũ. "Cristo kãtÿg kÿ ti nēji milagre hyn han ke mũ. Jesus tÿ milagre hyn han vÿ e nÿtÿ. Ēg mÿ tóg tÿ Cristo nÿ," he ag tóg, Jesus to. Tag tó kÿ ag tóg ti ki ge mũ.

Pã'i ag tÿ Jesus se sór

³² Kÿ Fariseu ag tóg mēg mũ, ſn e ag tÿ Jesus to nén (ũ) tó mũ ti. Kÿ ag tóg Topē tũ ki rÿr tÿ to pã'i ag mré vēmén mũ, ag tÿ Jesus senh ke to. Kÿ ag tóg polícia ag jēnēg mũ, ag tÿ ti se jé. ³³ Hã ra Jesus tóg: "ājag mré sóg nÿ sÿ han ke mũ ver," he mũ. "Tag pãte sóg tÿg ke mũ, isÿ ũ tÿ inh jēnēg mũ ên ve jé. ³⁴ Ēn kã tóg ājag tÿ inh venh há tÿnh mũ, hã ra ājag tóg inh venh ke tũ nÿ. Ēn tá junjun ke tũ ājag tóg nÿ, isÿ hēn ra tÿg ke ên tá," he tóg.

³⁵ Kÿ Judeu ag tóg jagnē mÿ: "ti hÿn hē ra tÿg sór mũ?" he mũ. "Ēg hÿn hē tá ti venh ke tũ nÿ? Ti hÿn hēn ri ke mũn ga tÿ Grécia ra tÿg sór mũ, tá ãg mré ke ag kanhrãn jé. ³⁶ Ne to ke nē, hÿn, hã vÿ: "ājag tÿ inh venh há tóg tÿnh mũ, hã ra ājag tóg inh venh ke tũ nÿ, he mũ tag tÿ?" he ag tóg, Judeu ag. Jesus vÿ vÿ ag mÿ e tÿ, hã kÿ ag tóg ki kãtÿg nÿtÿ, ti tÿ nén tó mũn ki.

Topē kuprÿg tÿ goj ri ke nÿ

³⁷ Vãhã tóg festa tÿ kurã tÿ ãgno tá krÿg mũ. Festa to kurã mág pē vē, kurã tÿ ãgno ên ti, hã kÿ ag e tãvÿ nÿtÿ, Jerusalém tá. Kurã ên kã Jesus tóg jē kÿ vēnh kar mÿ prēr mũ sir. "!.Ājag tÿ goj kron sór kÿ inh mÿ to vÿ, isÿ ājag mÿ goj há ven jé..!" he tóg, prēr kÿ. ³⁸ "!.Topē vÿ ki tag vÿ rán kÿ nÿ, ha mē: !.ājag tÿ inh ki ge kÿ tóg ājag kãki goj ror han ke mũ, isÿ ājag mÿ goj nÿm ke ti..!" he tóg. "!.Kÿ goj tag vÿ ājag rÿnrÿr pē han ke mo..!" he tóg, Jesus ti. Ti tÿ ag mÿ prēr jan hã vē. ³⁹ Jesus tÿ ag mÿ Topē kuprÿg tón hã vē, hã to tóg: goj, he mũ. Topē

kuprīg tỹ tóg ag jagrēn ke mū, ũ tỹ ti ki ge mū ag. Festa ěn kã tóg ag mỹ ti jēnē ja tũ nĩ ver, Topē kuprīg ti, ti tỹ ver ã ter kar kỹ rĩr mãn ja tũ nĩn kỹ, ti tỹ ã panh ra tĩg mãn ja tũ nĩn kỹ ver.

Ag tỹ Jesus ki kagtĩg

⁴⁰ Kỹ Jesus vĩ mēg mū ũ ag tóg ti to: "Topē vĩ tó tĩ pē ěn vē," he mū. ⁴¹ Kỹ ũ ag tóg ti to: "Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topē tỹ ěg mỹ ũn jēnēg mū ěn vỹ tỹ ti nĩ," he tĩ gé. Hã ra ũ ag tóg: "Cristo mỹ hỹn ga tỹ Galilėia tá kãtĩ mū vỹ?" he mū. ⁴² "Topē vĩ rá ki tóg: "Davi kósin vỹ tỹ ti nĩ, Cristo ti," he mū, "ěmã tỹ Belém tá ke vỹ tỹ ti nĩ, Davi jamã ěn tá ke," he tóg, Topē vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hã kỹ tóg ěg mỹ tỹ Cristo tũ nĩ, Jesus ti, ti tỹ tỹ Galilėia tá ke nĩn kỹ," he ag tóg. ⁴³ Hã kỹ ag tóg vėnh kãpãm kỹ nỹtĩ, ti tugnĩn. ⁴⁴ Kỹ ag kãmĩ ũ ag vỹ ti se sór mū, hã ra ag tóg ti kãgmĩg tũ nĩgtĩ, ti kamēg kỹ.

Pã'i ag tỹ Jesus ki ge sór tũ

⁴⁵ Kỹ polícia ag tóg Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i ag to vỹn-vỹn ke mū, Fariseu ag to ke gé, ũ tỹ ag jėgnē ja ag to. Kỹ ag tóg ag mỹ: "hỹn, ti?" he mū. ⁴⁶ Kỹ ag tóg: "hã ra tóg vĩ há tãvĩ han mū," he mū. "Vėnh vỹ tỹ ge mē ja tũ ěg nỹtĩ, hã kỹ ěg tóg ti kãgmĩ ja tũ nĩ," he ag tóg mū, polícia ag. ⁴⁷ Kỹ Fariseu ag tóg ag mỹ: "kỹ ãjag mỹ ti vĩ kri nĩm sór mū, ti ón mū ra?" he mū. ⁴⁸ "Pã'i ũ mỹ ti vĩ kri fig mū? Vó, ke tũ ěg nỹtĩ. Fariseu ũ tỹ ti vĩ kri nĩm tũ nĩ gé. ⁴⁹ Hã ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ũ tỹ ti vĩ kri fig mū ag. Topē vĩ rán ki kagtĩg ag nỹtĩ, kỹ Topē vỹ ag mỹ vĩ kónãn ke mū, ha vemnĩ," he ag tóg mū, Fariseu ag.

⁵⁰ Hã ra Nicodemos vỹ ag mré nĩ gé, ũ tỹ kuty tá Jesus mré vėmėn ja ěn ti. ěn tóg ag mỹ: ⁵¹ "ěg tỹ ti vóg kónãn sór kỹ ěg tóg ti ki jėmē vėn ke mū," he mū. "Ti tỹ nėn han ja to jykren há han jé ěg tóg ke mū, ěg tỹ kar kỹ ti vóg kónãn jé. Topē tỹ ěg mỹ vėnh jykre nĩm jan hã vē," he tóg, Nicodemos ti.

⁵² Hã ra ag tóg ti mỹ: "ã hỹn tỹ Galilėia tá ke nĩ gé, hã kỹ ã tóg ti jy nĩgãn sór mū," he mū. "Topē vĩ ki ve há han nĩ, kỹ ã tóg venh ke mū. Galilėia tá ke ũ vỹ Topē vĩ tónh ke tũ pē nĩ, Topē vỹ tá ke ũ jēnēnh ke tũ pē nĩ," he ag tóg, Nicodemos mỹ. Kỹ ag tóg ãjag jamã ra mū mū sir, pã'i kar ag.

Jesus tỹ ũn tỹtã kórėg fi mỹ vėnh pãte fón

8 Hã ra Jesus tóg pãnónh tỹ Oliveiras ra tĩ mū, tá nũr jé. ² Kurã ke ra tóg Jerusalém ra tĩg mãn kỹ (tóg) Topē jo ĩn tá nĩ mãn mū sir, kỹ vėnh kar ag tóg ti vĩ mėnh kãmũ mū. Tá nĩ kỹ tóg ag kanhrãn mū. ³ Kỹ Topē vĩ to professor ag vỹ ũn tỹtã fi pére kãmũ mū, Fariseu ag ke gé. ũn tỹtã ěn fi ve ja ag tóg nĩ, fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ. Vėnh kuju kã ag tóg fi fėg mū. ⁴ Kỹ ag tóg Jesus mỹ: "Senhor," he mū. "Fi ve ěg tóg, fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ," he ag tóg, Jesus mỹ. ⁵ "Moisés vỹ ěg mỹ: "ãjag kãmĩ ũ fi tỹ fi mén tũ mré nỹn kỹ fi tén nĩ, pó tỹ fi pin kỹ," he ja nĩ. Jo ã hỹn hē ri ke tĩ?" he ag tóg, Jesus mỹ. ⁶ Ag tỹ ón kỹ ti vĩ mē sór vē, ag tỹ ti vĩ to ti se

jé. Hã ra Jesus tóg pãnh ke kỹ nĩ kỹ ga kri rán mū, ã nĩgė tỹ. Vĩ tũ tóg nĩ.

⁷ Hã ra ag tóg ti tovãnh sór tũ nĩ. Kỹ tóg vãhã ag ki ěvãnh kỹ ag mỹ: "ãjag kãmĩ ũ hỹn Topē vĩ mranh ja tũ nĩ ver," he mū. "ěn hỹn fi pin vėn ke mū, pó tỹ," he tóg mū. ⁸ Kỹ tóg pãnh ke mãn kỹ ga kri rán mãn mū.

⁹ Kỹ ti vỹ tóg ag mỹ e tĩ. Ag kar vỹ ãjag tỹ Topē vĩ mranh ja ěn mĩ ěkrėg mū sir, hã kỹ ag tóg mū mū sir. ũn si há ag vỹ mū vėn mū, kar kỹ vėnh kar ag. Koměr hã ag tóg mū kãn mū. Vãhã Jesus vỹ ã pir mỹ nĩ, fi mré. Fi hã vỹ tá jē nĩ, ti mré. ¹⁰ Kỹ tóg fi ki ěvãnh kỹ fi mỹ: "ag hē ra kagáv, ũ tỹ ã kato vĩ mū ag?" he mū. "Ag mỹ ã vóg kónãn tũ?" he tóg. Ag mū kar kỹ tóg fi mỹ ke mū.

¹¹ Hã ra fi tóg ti mỹ: "hỹ," he mū. Kỹ tóg fi mỹ: "kỹ inh hỹn ã vóg kónãn ke tũ nĩ gé," he mū. "Ha tĩg, jatun mỹ. Hã ra Topē vĩ mranh mãn sór tũg nĩ," he tóg, Jesus ti. ũn tỹtã kórėg ěn fi vóg kónãn sór ja tũ ti nĩ, Jesus ti.

Jesus tỹ jėngrė ri ke nĩ

¹² Kỹ Jesus tóg Topē jo ĩn krēm nĩ kỹ vėnh kar kanhrãn mãn mū. "Jėngrė ri ke inh nĩ," he tóg. "ãjag tỹ inh mré mũn kỹ ãjag tóg kuty mĩ mū tũ nĩgtĩ. Jėngrė mĩ ãjag tóg mũgtĩ, kurã mĩ. ãjag tỹ vėnh jykre tãg han ke to ken hã vē," he tóg.

¹³ Hã ra Fariseu ag tóg ti vĩ kafãn mū, kỹ ag tóg ti mỹ: "vėnh kãmėn ã tóg mū ha," he mū. "ěg tỹ vėnh kãmėn kỹ ěg tóg ón kỹ vĩ tĩ," he ag tóg mū sir. ¹⁴ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "hỹ," he mū. "Vėnh kãmėn inh tĩ, hã ra sóg ki hã tó tĩ," he tóg mū. "Isỹ hē tá kãtĩg mū ěn ki kanhró inh nĩ, isỹ hē ra tĩg ke mū ti ke gé," he tóg. "Hã ra ãjag tóg inh ki kagtĩg nỹtĩ, isỹ hē tá kãtĩg mũn ki, isỹ hē ra tĩg ken ki ke gé. ěprã ke ãjag nỹtĩ. ¹⁵ Kãnhmar ãjag tóg ũ to: "jykre kórėg ti nĩ," henh ke mū. ãjag jãvo sóg vėnh kar jykre to nėn ũ tó tũ nĩ ver. ¹⁶ Isỹ hã ra ũ jykre to nėn ũ tó sór mū ra sóg tó há han ke mū vē. Inh pi(jé) inh pir mỹ nėn ũ to jykren tĩ. ũ tỹ inh jēnēg mū vỹ inh mré nėn ũ kar to jykren tĩ. ¹⁷ Kỹ ũn rėgre ag tỹ vėnh vĩ pir han kỹ tóg ãjag mỹ tỹ ki hã ke nĩ. Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, Topē vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ¹⁸ Hã kỹ sóg vėnh kãmėn mū, hã ra inh panh tóg, ũ tỹ inh jēnēg mū tóg inh kãmėn mū gé. Rėgre ěg nỹtĩ, ũ tỹ inh kãmėn mū ti," he tóg, Jesus ti.

¹⁹ Kỹ ag tóg ti mỹ: "hỹn, ã panh ti?" he mū. Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "ãjag pi(jé) inh ki kanhró nỹtĩ," he mū. "Hã kỹ ãjag tóg inh panh ki kagtĩg nỹtĩ gé," he tóg. "ãjag tỹ inh ki kanhró nỹtĩ ra ãjag tóg inh panh ki kanhró nỹtĩnh mū vē gé," he tóg, Jesus ti. ²⁰ Ti tỹ ag mỹ vėnh kãmėn hã vē. Topē jo ĩn krēm nĩ kỹ tóg ag mỹ vėnh kãmėn mū, ti tỹ jãnkamy vin jafã rã hã nĩn kỹ. Kỹ pã'i ag tóg ti se sór mū, hã ra ag tóg ti kãgmĩg tũ nĩgtĩ, ag tỹ ti kamēg kỹ. Ti ter ke kurã vỹ jun ja tũ nĩ ver, hã kỹ ag tóg ti tỹ hē ri ke tũ nĩ ver.

Jesus tỹ hēn ra tĩg ke

²¹ Kỹ tóg ag mỹ kãmėn mãn mū. "Tĩg jé sóg ke mū, kỹ ãjag tóg inh ve sór ke mū, hã ra ãjag tóg inh venh ke tũ nĩ. Inh vėg tũ ki ãjag tóg kãgter ke mū, kỹ ãjag tỹ

Topê ví mranh ja ên vỹ ãjag kãkã nĩ nĩ. ãjag pi(jé) isỹ hên ra tĩg ke mũ ên ki kanhró nỹtĩ. Isỹ hên ra tĩg ke mũ ên ki kagtĩg ãjag nỹtĩ," he tóg, Jesus ti. ²² Kĩ ag tóg jagnê mỹ: "ti mỹ hên ri ke mũn vêsén sór mũ, hã kỹn mỹ: "ãjag pi(jé) isỹ hên ra tĩg ke mũ ên ki kanhró nỹtĩ," he mũ?" he ag tóg, Jesus to. ²³ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "êprã ke vỹ tỹ ãjag nỹtĩ," he mũ. "Jãvo sóg tỹ kanhkã tá ke nĩ. Ga tag ki ke tỹ ãjag nỹtĩ, jãvo inh pi(jé) tỹ ga tag ki ke nĩ. ²⁴ Hã kỹ sóg ãjag mỹ: "kãgter jé ãjag tóg ke mũ, kỹ ãjag tỹ Topê ví mranh ja ên vỹ ãjag kãkã nĩ nĩ," he ja nĩ. Ha vé, ãjag tỹ inh ki ge sór tũ nĩn kỹ tóg ãjag kãkã nĩn ke mũ, ãjag tỹ Topê ví mranh ja ên ti. "Ú ên vỹ tỹ inh nĩ," he ja inh nĩ ãjag mỹ. Tag to: hỹ, hemnĩ," he tóg, Jesus ti.

²⁵ Kĩ ag tóg ti mỹ: "tỹ ã ù nĩ?" he mũ. Kỹ Jesus tóg: "vãsỹ sóg ãjag mỹ tó huri, isỹ ãjag mré vēmén vén kỹ," he mũ. "ãjag mỹ sóg vènh kãmén tĩgtĩ. ²⁶ Hã ra sóg ãjag mỹ tó kãn ja tũ nĩ ver, sỹ ãjag mỹ ví kónãn ke vỹ kã nĩ gé ver. Hã ra sóg ù tỹ inh jènèg mũ ên ví hã tó tĩ, ti tỹ inh mỹ tó ja kar ên ti. Ki hã tóg tó tĩ, ù tỹ inh jènèg mũ ti," he tóg, Jesus ti. ²⁷ Hã ra tóg ag tỹ to jykrén tũ nĩgtĩ, ti tỹ ag mỹ ã panh tó mũ ra.

²⁸ Kỹ Jesus tóg ag mỹ ke mãn mũ. "ãjag tỹ ka to isa kỹ, kỹ ãjag tóg inh ki kanhrãn ke mũ," he tóg. "Tỹ sóg êprã ke fi kósín nĩ. Kurã ên kã ãjag tóg ki kanhró nỹtĩnh ke mũ, isỹ tỹ ùn ên nĩ ti. Inh pi(jé) vêsóg ki nén ù to jykrén tĩ. Inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ên hã tó sóg tĩ. Hã ki kanhró ãjag nỹtĩnh ke mũ, kurã ên kã, ãjag tỹ ka to isa kỹ. ²⁹ Kỹ ù tỹ inh jènèg mũ vỹ inh mré nĩ nĩ. Ti mỹ nén há nĩ ên hã han sóg tĩ, hã kỹ tóg inh mré nĩ nĩ," he tóg, Jesus ti. ³⁰ Ag tỹ ti ví tag mẽ kỹ ùn e ag vỹ ti ki ge mũ, kurã ên kã.

Jesus tỹ êg tar han ke

³¹ Kỹ Jesus tóg ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag kanhrãn mũ. "Inh ví tovãnh tũg nĩ," he tóg. "Kỹ ãjag tóg tỹ inh mré ke pẽ nỹtĩ. ³² Kỹ ãjag tóg Topê ví pẽ ki kanhró nỹtĩnh mũ. Topê ví pẽ ki kanhró tugrĩn ãjag tóg patrão kórég ve mãn ke tũ nĩ," he tóg.

³³ Kỹ ag tóg ti mỹ: "Abraão krê'krê vỹ tỹ êg nỹtĩ," he mũ. "Êg pi(jé) tỹ ù camarada nỹtĩ, ùri, vãsỹ ke gé. Ne to ke nẽ, hã vỹ: patrão kórég ve mãn ke tũ ãjag nĩ, he mũ tag ti?" he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

³⁴ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "ki hã sóg ke mũ, hã kỹ sóg tó mũ," he mũ. "ãjag tỹ Topê ví mranh kỹ ãjag tóg tỹ ti ví mranh jafã nỹtĩ, kỹ tóg êg tỹ ùn kórég tỹ patrão vég mũ ri ke nĩ. ³⁵ Ti camarada ag pi(jé) ti ãn krêm êmã nỹtĩgtĩ. Ti kósín hã vỹ ti ãn krêm nĩgtĩ jãvo. ³⁶ Kỹ, Topê kósín tỹ ãjag tỹ Topê krê han kỹ ãjag tóg patrão kórég ve mãn ke tũ nĩ ha. ³⁷ Abraão krê vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Ki kanhró inh nĩ. Hã ra ãjag tóg isén sór mũ, ãjag tỹ inh ví to há tũ nỹtĩn kỹ. ³⁸ Inh panh tỹ inh mỹ nén tó mũ ên hã tó sóg tĩ. Inh jãvo ãjag tóg ãjag panh tỹ ãjag mỹ nén tó mũ ên hã tó tĩ," he tóg, Jesus ti.

³⁹ Kỹ ag tóg ti mỹ: "hỹ, Abraão vỹ tỹ êg panh nĩ," he mũ.

Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "ãjag tỹ tỹ Abraão krê nỹtĩn kỹ ti jykre han nĩ ge," he mũ. ⁴⁰ "Hã ra ãjag tóg isén sór mũ.

ãjag mỹ sóg Topê ví pẽ tó ja nĩ, Topê tỹ inh mỹ nén tó mũ ên ti, hã ra ãjag tóg isén sór mũ. Abraão vỹ tag han ja tũ nĩ. ⁴¹ Vyrmy ãjag panh ù tũ hã han ãjag tóg tĩ," he tóg.

Kỹ ag tóg Jesus mỹ: "panh êg nỹtĩ, hã vỹ: Topê, he mũ. Êg pi(jé) panh tũ nỹtĩ," he ag tóg mũ.

⁴² Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "Topê tỹ tỹ ãjag panh nĩ ra ãjag tóg iso há nỹtĩnh mũ vè," he mũ. "Inh panh tá sóg kãtére, hã kỹ sóg ãjag mré nĩ nĩ. Inh pi(jé) vêsóg ki nén to jykrén kỹ kãtére mũ. Ti hã vỹ inh jènè. ⁴³ Hã ra ãjag tóg inh ví ki kagtĩg nỹtĩ. Mẽ sór tũ ãjag nỹtĩ, hã kỹ ãjag tóg ki kagtĩg nỹtĩ. ⁴⁴ Japo krê vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, kỹ ãjag tóg ti tỹ nén to jykrén mũ ên han tĩ. Topê tỹ êprã ke ag han ên kã tóg ag kãgtén sór tĩgtĩ, Japo ti. Vãsỹ ti jykre vè, kỹ tóg ùri tỹ ti jykre nĩ gé ver. Ti pi(jé) ki hã tó tĩ. Ki hã tó to ti kórég pẽ nĩ, Japo ti. Vènh ó vỹ tỹ ti tũ pẽ nĩ. Ón mẽ ti nĩgtĩ, vènh ón né vè. Ti hã vỹ tỹ ùn ón mũ ag panh kar nĩ. ⁴⁵ Ti jãvo sóg ki hã tó tĩ. Hã ra ãjag tóg inh ví kri nĩm sór tũ nĩgtĩ. ⁴⁶ Inh hỹ ne ki Topê ví mranh? Ha inh mỹ tó. Mranh ja tũ sóg nĩ. Hã ra sóg ãjag mỹ Topê ví pẽ tó tĩ. ãjag hẽ ri ken kỹ inh ví kri fi sór tũ nĩ? ⁴⁷ Topê krê ag vỹ Topê ví mẽg tĩ. ãjag pi(jé) inh ví jèmè sór tĩ, ãjag tỹ tỹ Topê krê tũ nỹtĩn kỹ," he tóg, Jesus ti, ag mỹ.

Jesus tỹ Abraão kãfór nĩ

⁴⁸ Kỹ Judeu ag tóg ti mỹ: "Samaria tá ke ri ke ã tóg nĩ, ã tỹ ki kagtĩg nĩn kỹ, kỹ ã jagrê kórég nĩ gé," he mũ.

⁴⁹ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "inh pi(jé) jagrê kórég nĩ," he mũ. "Inh panh to sóg: ùn mág vỹ tỹ ti nĩ, he tĩ. Hã ra ãjag tóg iso é he tĩ. ⁵⁰ Inh pi(jé) vêsỹ ùn mág han sór mũ. Ú tỹ isỹ ùn mág han ke mũ vỹ nĩ nĩ, ên vỹ vènh kar jykre tugnỹm ke mũ. ⁵¹ Ki hã sóg ke mũ, hã kỹ sóg tó mũ, ha mẽ. ãjag tỹ inh ví kri fi kỹ ãjag ter ke tũ pẽ nĩ," he tóg, Jesus ti.

⁵² Kỹ Judeu ag tóg ti mỹ: "jagrê kórég ã tóg nĩ," he mũ. "Vãhã tóg ve há tĩ, ã jagrê kórég ti," he ag tóg mũ ti mỹ. "Abraão vỹ ter, kỹ Topê ví tó tĩ ag kar vỹ kãgter. Hã ra ã tóg ón kỹ: "ãjag tỹ inh ví kri nĩm kỹ ãjag kãgter ke tũ pẽ nĩ," he mũ. ⁵³ ã mỹ vêsỹ êg jóg'jóg ve tỹ Abraão kãfór han sór mũ, ã tỹ êg mỹ: kãgter ke tũ ãjag nĩ, hen kỹ? Ter ja ti nĩ, Abraão ti, kỹ Topê ví tó tĩ ag kar vỹ kãgter kãn gé. Vêsỹ ùn mág han kỹ nĩ ve ã tóg nĩ," he ag tóg, Jesus mỹ, Judeu ag.

⁵⁴ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: "isỹ vêsỹ ùn mág han kỹ sóg ón kỹ ke mũ ve nĩ," he mũ. "Hã ra inh panh hã vỹ isỹ ùn mág han ke mũ, ãjag tỹ ù to: êg jóg mág, he mũ ên ti. ⁵⁵ Hã ra ãjag tóg ti ki kagtĩg nỹtĩ, ãjag jãvo sóg ti ki kanhró nĩ. Isỹ ãjag mỹ: "ti ki kagtĩg inh nĩ," he mũ ra sóg ãjag ón tag ri ke han mũ vè, hã ra sóg ti ki kanhró nĩ, kỹ sóg ti ví ki króm tĩ gé. ⁵⁶ ãjag jóg'jóg ve tỹ Abraão vỹ inh kurã ve sór ja nĩ, kỹ tóg kejèn vé, kỹ tóg ti mỹ sér pẽ tĩ, ti tỹ inh kurã ve kỹ," he tóg, Jesus ti.

⁵⁷ Kỹ Judeu ag tóg ti mỹ: "50 (ke) anos han tũ ã nĩ ver, hã ra ã tóg: "Abraão ve inh," he mũ. Ví vènhmỹ han ã tóg," he ag tóg mũ, Jesus mỹ.

⁵⁸ Hã ra Jesus tóg ag mỹ: "ki hã sóg ke mũ, hã kỹ sóg tó mũ, ha mẽ," he mũ. "Abraão mur tũ ra sóg nĩ nĩ," he tóg, Jesus ti. ⁵⁹ Kỹ ag tóg jũgũ mũ, ti tỹ vêsó: "Topê ri

ke inh nĩ," hen kŷ. Hã kŷ ag tóg pó mǎn kŷ ti pin sór mũ. Hã ra Jesus tóg Topê jo ãn kátá kăkutê mũ sir, kŷ tóg tĩ mũ, vênh péju jé.

Jesus tŷ ãn kyvó tŷ há' he

9 Kejên Jesus tóg tŷg kŷ ãn kyvó vég mũ. Æ mur mũn kă tóg kyvó nĩ sir. ² Kŷ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mré ti vég mũ gé. Kŷ ag tóg Jesus mŷ: "ti han mũ fag hŷn Topê ví mranh'," he mũ, "ha kŷ tóg kyvó nĩ," he ag tóg. "Ti tŷ vêsóg ki Topê ví mranh kŷn mŷ kyvó nĩ vó?" he ag tóg mũ. ³ Kŷ Jesus tóg ag mŷ: "ti tŷ Topê ví mranh to ke pijé'," he mũ. "Ti han mũ fag tŷ Topê ví mranh to ke pijé'," he tóg. "Topê tŷ vênh kar mŷ ã tŷ nén han sór mũ ên ven sór vè, ti ki. ⁴ Isŷ ù tŷ inh jênêg mũ ên tŷ inh mŷ nén tó mũ ên han sór vè. Ver tóg inh mŷ kurã nĩ, sŷ rãnrãj jé. Kãnhmar tóg kutŷ nŷnh mũ, kŷ ù tóg rãnrãj mǎn ke tũ nĩ, iser ke kurã ên kã," he tóg. ⁵ "Ver sóg ãjag mré tŷg mũ, kŷ sóg ãjag mŷ jêngrê ri ke nĩ ver," he tóg, Jesus ti. ⁶ Tag tó kar kŷ tóg sug mũ, ga kri, kŷ tóg óré sŷ han mũ. Óré ên tŷ tóg ãn kyvó kanê to tŷn mũ. ⁷ Kŷ tóg ti mŷ: "ha tŷg, goj tŷ Siloé ki vênh kŷpe jé," he mũ. Goj tŷ Siloé to ke hã vŷ: "ũ tŷ inh jênê ja," he mũ, êg ví ki. Kŷ tóg tĩ mũ, ãn kyvó ti. Kŷ tóg tá kătŷg kŷ êvãnh há han tĩ nĩ sir.

⁸ Ti tŷ êvãnh há han kŷ tóg ti rã hã nŷtĩ kar ag mŷ e tĩ. Vênh kar vŷ ti ki kanhró nŷtĩ, vênh kar mŷ tóg: "inh mŷ nén ù nĩm," he tĩ ja nŷgtĩ. Kŷ ag tóg, ag tŷ ti êvãnh há tag ve kŷ (ag tóg) ti to: "ũ tŷ êg mŷ: inh mŷ nén ù nĩm, he tĩ ên hã tũ mŷ?" he mũ. ⁹ Kŷ ag kãmĩ ù tóg: "ti hã vè," he mũ. Hã ra ù ag tóg: "ên ri ke nĩ ve ti nĩ, hã ra tóg êg mŷ tŷ hã tũ nĩ," he mũ gé. Hã ra tóg vèso: "inh hã vè," he mũ. ¹⁰ Kŷ ag tóg ti mŷ: "kŷ ã hẽ ri ké, ã tŷ êvãnh há' he jé?" he mũ. ¹¹ Kŷ tóg ag mŷ: "ag tŷ ù to: Jesus, he mũ ên vŷ óré han, kŷ tóg inh kanê to tŷn, kŷ tóg inh mŷ: "goj tŷ Siloé ra tŷg nĩ, tá vênh kupemni," hé. Kŷ sóg vyr. Vênh kupe sóg, kŷ sóg êvãnh há' he mũ sir," he tóg, ãn kyvó ja ti. ¹² Kŷ ag tóg ti mŷ: "ti hẽ kã jê?" he mũ. Hã ra tóg ag mŷ: "ha'?" he mũ.

Fariseu ag tŷ ãn kyvó ja ki jêmê

¹³ Kŷ ag tóg Fariseu ag mŷ ti pére mũ mũ, ãn kyvó ja ên ti. ¹⁴ Hã ra tóg tŷ vênhkán ke kurã nĩ. Ên kã Jesus tóg óré han kŷ ti tŷ há' hé. ¹⁵ Kŷ Fariseu ag tóg ti ki jêmê sór mũ gé. "Æ hẽ ri ké, ã tŷ êvãnh há' he jé?" he ag tóg mũ gé. Kŷ tóg ag mŷ: "óré tŷ tóg inh kanê to tŷn, kŷ sóg vênh kupenh vyr, kŷ sóg êvãnh há' he mũ sir," he mũ, ag mŷ, ãn kyvó ja ti.

¹⁶ Kŷ Fariseu ù ag tóg Jesus to: "Topê pi(jé) ti jênê'," he mũ. "Vênhkán ke kurã ki tóg vênhkán vãnh nŷgtĩ, kŷ tóg kórég nĩ," he ag tóg mũ, Jesus to, Fariseu ù ag. Hã ra ù ag tóg ti to: "hã ra tóg nén ù há tãví han," he mũ gé. "Ti kórég nĩ ran hŷn tag han ki kagtŷg nŷnh mũ vè," he ag tóg, Fariseu ù ag. Hã kŷ ag vênh kãpãm kŷ nŷtĩ. ¹⁷ Kŷ ag tóg ãn kyvó ja ên ki jêmê mǎn mũ. "Ti mŷ tŷ ãn há nĩ, ãn kórég mŷ vó?" he ag tóg mũ. "Æ tŷ tóg há' hé mŷr," he ag tóg.

Kŷ tóg ag mŷ: "inh mŷ tóg tŷ Topê ví tó jafã nĩ," he mũ, ãn kyvó ja ti.

¹⁸ Hã ra ag tóg ti ví kri nĩm sór tũ nĩ. "Ti mŷ kyvó ja nĩ vŷ?" he ag tóg mũ. Kŷ ag tóg ti han mũ fag jé prêr mũ. ¹⁹ Kŷ ag tóg fag mŷ: "ãjag kósin hã mŷ?" he mũ. "Ti mŷ ã mur mũn hã kã kyvó ja nĩ? Kŷn hŷn hẽ ri ké, ti tŷ ùri êvãnh há nĩn jé?" he ag tóg mũ, ti han mũ fag mŷ.

²⁰ Kŷ fag tóg: "hŷ, êg kósin hã vè," he mũ. "Æ mur mũn hã kã tóg kyvó ja nĩ. ²¹ Hã ra tóg ùri êvãnh há nĩ. Hẽ ri ken kŷ? Ha'? ù nŷ ti han'? Ha ti ki jêmêmni. Sanh há ti nĩ ha. Æjag mŷ ti tónh mũ," he fag tóg, ti han mũ fag.

²² Hã ra fag tóg pã'i ag kamêg mũ, hã kŷ fag tóg: "ha ti ki jêmêmni," he mũ. Pã'i ag vŷ tag tó ja nĩ, Jesus to: "ãjag kãmĩ ù tŷ ti to: "Cristo vŷ tŷ ti nĩ," hen kŷ êg ti kutêm ke mũ," he mũ, "ti tŷ tŷ êg mré ke tũ nĩ jé, ti tŷ êg mré vênhmãn tũ nĩ jé, êg vênh kanhrãn jafã krêm," he ja ag tóg nŷgtĩ. ²³ Hã kŷ ãn kyvó ja ên han mũ fag vŷ Jesus to nén ù tó sór tũ nĩ, hã kŷ fag tóg pã'i ag mŷ: "sanh há ti nĩ ha, ãjag mŷ ti tónh mũ," he mũ, fag kósin kyvó ja ên to.

²⁴ Kŷ ag tóg ãn kyvó ja ên jé prêr mǎn mũ. Kŷ ag tóg ti mŷ: "ker ón hẽ, Topê vŷ ã ví mēg mũ," he mũ. "Ù tŷ ã tŷ há' he mũ ên vŷ kórég nĩ, Topê ví mranh ti tŷ," he ag tóg mũ ti mŷ. ²⁵ Kŷ tóg: "mè," he mũ. "Ti mŷ Topê ví mranh tŷ? Sŷ ki kagtŷg tóg tŷ. Nén ù pir hã ki kanhró sóg nĩ. Kyvó inh vè vè, hã ra sóg êvãnh há nĩ ha," he tóg, ãn kyvó ja ên ti.

²⁶ Kŷ ag tóg ti mŷ: "ti hẽ ri ké, ã tŷ há' he jé?" he mǎn mũ. ²⁷ Hã ra tóg ag mŷ: "ãjag mŷ inh hur tó, hã ra ãjag tóg mẽ sór tũ nĩ," he mũ. "Æjag tŷ ne jé mẽ mǎn sór nê? Æjag mŷ ti mré mũ sór mũ gé?" he tóg.

²⁸ Kŷ ag tóg ti nŷg mũ. "Æ hã vŷ tŷ ti mré ke nĩ," he ag tóg mũ. "Jãvo êg tóg tŷ Moisés mré ke nŷtĩ," he ag tóg, pã'i ag, ãn kyvó ja ên mŷ. ²⁹ "Topê vŷ Moisés mré vémén ja nĩ, tag ki kanhró êg tóg nŷtĩ. Hã ra êg pi(jé) ên ki kanhró nŷtĩ. Ti hŷn tŷ hẽ tá ke nĩ?" he ag tóg, pã'i ag.

³⁰ Kŷ ãn kyvó ja ên tóg ag mŷ: "mè'," he mǎn mũ. "Æjag mŷ ti ki kagtŷg nŷtĩ, ti tŷ tŷ hẽ tá ke nŷn ki? Isŷ tóg há' hé mŷr, inh kanê tŷ. ³¹ Hã ra Topê tóg êg ví mēg tũ nŷgtĩ, êg tŷ tŷ ti ví mranh jafã nŷtŷn kŷ. ù tŷ Topê kamêg mũ ên ví hã mēg ti tŷ. ù tŷ ti ví ki króm mũ ên ví hã mēg ti tŷ, Topê ti. ³² Inh mur mũ kã inh kyvó nĩ ja nĩ. ù tŷ ge tŷ há' he mũ tag ve ja tũ inh nĩ ver. Hã ra tóg isŷ há' hé. ³³ Ti tŷ Topê tá kătŷg tũ ra tóg nén ù há han ki kagtŷg nĩ vè," he tóg, ãn kyvó ja ti, pã'i ag mŷ.

³⁴ Hã ra ag tóg ti mŷ: "Topê ví mranh kŷ ã tóg mur, hã ra ã tóg êg kanhrãn sór mũ," he mũ. Kŷ ag tóg ti kutêm mũ, vênh kanhrãn jafã krêm.

Ûn kyvó to comparação

³⁵ Hã ra Jesus tóg mēg mũ, ag tŷ ti kutêm ja ti. Kŷ tóg ti venh tŷ mũ. Kŷ tóg ti mŷ: "ã mŷ êprã ke fi kósin ên ki rã sór tũ?" he mũ.

³⁶ Kŷ tóg Jesus mŷ: "kŷ ãn nẽ ge?" he mũ. "Sŷ ti ki rã sór vè," he tóg.

³⁷ Kŷ Jesus tóg ti mŷ: "ti ve ã huri," he mũ. "Ù tŷ ã mré vémén jé mũ hã vŷ tŷ ti nĩ, inh hã vŷ tŷ ti nĩ," he tóg.

³⁸ Kÿ ùn kyvó ja tóg ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. “Á ki rá kÿ inh jê nÿ,” he tóg. Kÿ tóg ti krêm mÿg ke mÿ, Jesus krêm, ti mÿ: “Topê kósin vÿ tÿ ã nÿ,” he jé.

³⁹ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ga tag ki sóg jun, sÿ vënh kar jykre tugnÿm jé,” he mÿ. “Ùn kyvó ag tÿ êvãnh há han jé sóg ke mÿ. Ag tÿ iso jykrén há han ke to ken há vë. Kÿ sóg ù tÿ ve há han mÿ ag kyvó han ke mÿ gé. Ag tÿ iso jykrén há han ki kagtÿg to ken há vë,” he tóg, Jesus ti, ùn kyvó ja ên mÿ.

⁴⁰ Hã ra Fariseu ù ag tóg ti vÿ mÿg mÿ. Kÿ ag tóg ti mÿ: “kÿ êg mÿ kyvó nÿtÿ gé?” he mÿ.

⁴¹ Kÿ Jesus tóg ag mÿ: “ãjag tÿ: kyvó êg nÿtÿ, ki kagtÿg êg nÿtÿ,” he mÿ há ra Topê tóg ãjag to jÿ tÿ nÿ ver. Hã ra ãjag tóg vëso: “êvãnh há êg nÿtÿ, ki kanhró êg nÿtÿ,” he tÿ. Hã kÿ ãjag tÿ Topê vÿ mranh ja vÿ ãjag kãkã nÿ nÿ,” he tóg, Jesus ti, Fariseu ag mÿ.

Vënh mÿg tÿ carneiro to comparação

10 Kÿ Jesus tóg ag mÿ vënh kãmén mǎn mÿ. “Ki há sóg ke mÿ, há kÿ sóg tó mÿ,” he tóg. “Êg tÿ êg mÿg tÿ carneiro jy ró han kÿ êg tóg ti jãnkã ra rá tÿ. Jãvo ù tóg kejën ró to tãpÿrÿ kÿ pãte rá sór tÿ. Ti tÿ carneiro péju sór vë, há kÿ tóg ró to tãpÿrÿ kÿ pãte rá sór mÿ. ² Ti jãvo ù tÿ carneiro ki rÿr tÿ vÿ jãnkã ra rá mÿ. ³ Jãnkã ki rÿr tÿ ên vÿ ti mÿ ró nón tÿ, jãnkã ti. Kÿ tóg carneiro jyjji tó kǎn mÿ sir. Ti vÿ ki kanhró fag nÿtÿ, ti mÿg tÿ carneiro fag. ⁴ Kÿ tóg fag jo tÿ mÿ, re ra. Kÿ tóg ã mÿg fag jé prër kǎn mÿ sir, kÿ fag tóg pa kǎn mÿ, ù tÿ carneiro ki rÿr tÿ ên mÿg fag. Kÿ tóg fag jo tÿ mÿ, kÿ fag tóg ti nón mÿ mÿ sir, ti mÿg fag, fag tÿ ti vÿ ki kanhró nÿtÿn kÿ. ⁵ Fag pi(jé) ù nón mÿnh ke mÿ', fag tÿ ùn ki kagtÿg nón. ù jo fag vënh pigjunh ke mÿ, fag tÿ ùn ki kagtÿg ên jo. Fag pi(jé) ti vÿ ki kanhró nÿtÿ, há kÿ fag tóg ti jo vënh pigjunh ke mÿ,” he tóg, Jesus ti. ⁶ Jesus tÿ ag mÿ comparação han vë. Ti mÿ êg tóg vënh mÿg tÿ carneiro ri ke nÿtÿ, êg tÿ ti nón mÿn kÿ. Hã ra Fariseu ag tóg ti vÿ to jykrén tÿ nÿtÿ.

Vënh mÿg to comparação ù

⁷ Hã ra Jesus tóg ag mÿ kãmén mǎn mÿ. “Ki há sóg tó mÿ, há kÿ sóg ke mÿ,” he tóg. “Carneiro jy ró jãnkã ri ke inh nÿ,” he tóg. ⁸ “Ù tÿ inh jo kãmÿ ag vÿ tÿ carneiro pigju(g) tÿ ag nÿtÿ ja nÿgtÿ, ùn jÿ (ka)mê ag nÿtÿ ja nÿgtÿ. Hã ra carneiro fag vÿ ag vÿ mÿ ja tÿ nÿtÿ. ⁹ Inh há vÿ fag mÿ jãnkã ri ke nÿ. ù tÿ inh ki rá mÿ vÿ kren ke mÿ, kÿ tóg ti tÿ jãnkã ra rá ri ke nÿ. Kÿ tóg kãra rá tÿ, kar kÿ tóg kãkutê tÿ gé, ti tÿ vëjën ve kÿ. ¹⁰ Vënh mÿg tÿ carneiro pigju(g) tÿ ên vÿ carneiro pigju há jé kãtÿ tÿ, fag kãgtén jé, fag kókén jé. Ti jãvo sóg fag ki rÿnrÿr há han há jé kãtÿg, fag tÿ jagtar tÿ nÿtÿ jé, fag mÿ sér tÿ jé,” he tóg, Jesus ti.

¹¹ “Ù tÿ carneiro ki rÿr tÿ ri ke inh nÿ gé, ùn tÿ ki rÿr há ri ke inh nÿ. ù tÿ carneiro ki rÿr há han mÿ vÿ ã mÿg jagfy ter ke mÿ, fag krenkren jé. ¹² Kÿ ù camarada vÿ tag ri ke tÿ nÿgtÿ. Mÿg kamêg jé tóg ke mÿ, kÿ tóg mÿg ve kÿ vënhvãg tÿnh ke mÿ, ã patrão mÿg tovãnh kÿ, ti camarada ti. Kÿ mÿg vÿ fag kugmÿnh ke mÿ, kÿ fag tóg vënh

kãpugpóv ke mÿ gé, mÿg tugrÿn, carneiro fag. Ti camarada mÿg pi(jé)', ti patrão mÿg vë, há kÿ tóg fag jy nÿgãnh há han tÿ nÿ. ¹³ Mÿg ve kÿ tóg vënh vãg tÿ mÿ. Jãnkamy há to tóg rãnrãj jé nÿ, há kÿ tóg mÿg kamêg mÿ. ¹⁴ Ti jãvo sóg carneiro ki rÿr há han tÿ. Inh mÿg ki kanhró sóg nÿ, kÿ fag tóg inh ki kanhró nÿtÿ gé. ¹⁵ Ri ke ti nÿ gé, inh panh mré. Inh ki kanhró tóg nÿ, kÿ sóg ti ki kanhró nÿ gé. Kÿ sóg inh mÿg jagfy ter ke mÿ. ¹⁶ Inh mÿg ù vÿ nÿtÿgtÿ gé ver, inh mÿg tÿ hë tá ke fag. ãjag povo kãmÿ ke pijé'. Ên jé prër jé sóg ke mÿ gé, kÿ fag tóg inh mré kãmÿnh ke mÿ gé. Inh vÿ mÿ jé fag ke mÿ gé. Inh mÿg tÿ tag ki fag mré ke vÿ tÿ fag nÿtÿnh mÿ. Fag kar jy sóg ró pir han ke mÿ, inh mÿg kar jy, kÿ sóg inh pir mÿ fag ki rÿr ke mÿ,” he tóg, Jesus ti.

¹⁷ “Inh panh vÿ iso há nÿ, isÿ inh mÿg jagfy ter ken kÿ, kar kÿ sóg rÿr mǎn ke mÿ. ¹⁸ Iser sór tÿ ra ù pi(jé) isén ke mÿ vë'. Hã ra sóg fag jagfy ter sór mÿ. Iser sór kÿ sóg ter ke mÿ. Inh rÿr mǎn sór kÿ sóg rÿr mǎn ke mÿ gé, iser kar kÿ. Inh panh tÿ inh mÿ nén tó mÿn há vë,” he tóg, Jesus ti.

¹⁹ Judeu ag tÿ ti vÿ tag mÿ kÿ ag tóg vënh kãpãm kÿ nÿtÿ mǎn mÿ gé. ²⁰ Ùn e tóg ti to: “jagrê kórég ti nÿ, krÿ vënhmÿ ti nÿ, ti vÿ mÿ sór tÿg nÿ,” he mÿ. ²¹ Hã ra ù ag tóg: “ùn pi(jé) ã jagrê kórég há ra vënh vÿ há tó tÿ,” he mÿ. “Ùn kyvó tÿ há' he ki kagtÿg tóg nÿ gé, ùn jagrê kórég ti,” he ag tóg mÿ, Judeu ù ag, ù tÿ Jesus to há nÿtÿ ag.

Judeu ag tÿ Jesus tén mǎn sór

²² Kejën tóg Judeu ag tÿ festa há' ù tá krÿg mÿ. Vãsÿ ù tÿ Judeu ag kato vãsãnsãn mÿ ag vÿ Topê jo ìn kókén ja nÿgtÿ, há ra Judeu ag tóg kejën ti ìn han mǎn. Ag tÿ ìn han mǎn to festa há vë sir. Prÿg kar ki ag tóg festa ên han tÿ. Kusãg mÿ ên kã ke ja vë, festa ên ti. ²³ Hã ra Jesus tóg venh tÿg ja nÿ, kÿ tóg Topê jo ìn mÿ pasa ke tÿ nÿ, Salomão tÿ jãnkã ên tá. ²⁴ Kÿ Judeu ag tóg ti venh kãmÿ mÿ, ag tÿ ón kÿ ti ki jëmê jé. “Á hë ri ke kã êg mÿ vënh kãmén há han ke mÿ?” he ag tóg mÿ. “Á mÿ tÿ Cristo nÿ? Topê tÿ êg mÿ ùn jënênh ke mÿ ên mÿ tÿ ã nÿ? Ha êg mÿ tó há han,” he ag tóg mÿ, ón kÿ.

²⁵ Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “ãjag mÿ sóg hur tó, há ra ãjag tóg kri nÿm sór tÿ nÿ,” he mÿ. “Milagre hyn han sóg tÿ gé, inh panh tÿ inh mÿ nén tó ja ên. Ên ve kÿ ãjag tóg inh ki kanhró nÿtÿnh mÿ vë. ²⁶ Hã ra ãjag tóg kri fi sór tÿ nÿtÿ. ãjag pi(jé) inh mÿg tÿ carneiro ri ke nÿtÿ, há kÿ ãjag tóg kri nÿm sór tÿ nÿtÿ. ²⁷ Inh mÿg fag vÿ inh vÿ mÿg tÿ, fag ki kanhró sóg nÿ, há kÿ fag tóg inh mré mÿgtÿ. ²⁸ Fag jagfy sóg ter ke mÿ, kÿ fag tóg kãgter ke tÿ nÿ. Mÿg vÿ fag kugmÿnh ke tÿ pë nÿ gé, isÿ fag jy nÿgãnh kÿ. ²⁹ Inh panh tÿ inh mÿ fag vin mÿn há vë, inh mÿg fag. Hã ra tóg vënh kar kãfór nÿ, inh panh ti. Kÿ ù pi(jé) inh panh tÿ ag péju(g) tÿ, ti tÿ tÿ vënh kar kri ke nÿn kÿ. ³⁰ Inh panh mré sóg tÿ ùn pir nÿ,” he tóg, Jesus ti.

³¹ Ag tÿ ti vÿ tag mÿ kÿ ag tóg pó tÿ hën ri ke mǎg mÿ sir, Judeu ag, ag tÿ tÿ ti pin kÿ ti tén jé.

³² Hã ra Jesus tóg ag mÿ: “nén ù há há hyn han ja inh nÿ,” he mÿ. “Inh panh tÿ inh mÿ: “tag han ra,” he ja ên

hã han inh tí. Sý nén han ja tý hẽ nỹ hỹn ãjag mý kórég nĩ, hã ký ãjag tóg isén sór mũ?" he tóg.

³³ Hã ra ag tóg ti mý: "ĕg pi(jé) nén ũ há to ã tén sór mũ," he mũ. "Ĕprã ke vỹ tý ã nĩ, ĕg mré ke vỹ tý ã nĩ, hã ra ã tóg vĕso: "Topĕ kósin vỹ tý inh nĩ," he mũ. Ā tý Topĕ to ví kónãh hã vĕ. Tag to ĕg tóg ã tén ke mũ, pó tý ã pin ký," he ag tóg mũ, Judeu ag.

³⁴ Ký Jesus tóg ag mý: "Topĕ ví tý rán ký nĩ ki tag vỹ rán ký nĩ, ha mẽ," he mũ. "Topĕ vỹ ĕprã ke ag to: "Topĕ ri ke ãjag nỹtĩ," he tí," he tóg, Topĕ ví rá ki. ³⁵ Ký tóg ũ tý ti ví mẽg mũ ĕn ag mý: "Topĕ ri ke ãjag nỹtĩ," he ja nĩ, Topĕ ti. Hã ra tóg ón tũ nĩgtĩ, Topĕ ti. ³⁶ Hã ký tóg vĕnhmỹ tũ nĩ gé, sý ãjag mý: Topĕ kósin vỹ tý inh nĩ, hen ký. Inh panh vỹ inh kuprĕg, ký tóg inh jĕnĕ gé, isỹ ãjag tá jun jé. Topĕ to ví kónãh pijé', sý nén tó mũ tag ti. ³⁷ Isỹ inh panh ví ki króm tũ nĩ ra tóg há nĩnh mũ vĕ, ãjag tý inh ví kri nĩm sór tũ nỹtĩ ti. ³⁸ Hã ra sóg ti ví ki króm tí. Ký inh ví tý ãjag mý kórég nĩn ký isỹ milagre hyn han mũ ĕn vemnĩ. Isỹ milagre hyn han mũ ki tóg ve há tí, isỹ inh panh ri ke nĩ ti, ký inh panh vỹ inh ri ke nĩ gé," he tóg, Jesus ti.

³⁹ Ký ag tóg ti ví to ti se sór mãn mũ sir, hã ra tóg kren mãn mũ gé.

⁴⁰ Ký tóg vĕnh péju ký tí mũ, goj tý Jordão mãra, Jesus ti. João vỹ ĕn tá vĕnh kar kygpég jĕ ja nĩgtĩ, ti tý ag kygpe vén ký. Ĕn ra tóg tí mũ sir, Jesus ti, ký tóg tá nĩ nĩ, ã mré mũ tí ag mré. ⁴¹ Ký ũ tý hĕn ri ke ag vỹ tá ti venh kãmũ mũ. Jesus to ag tóg jagnĕ mý: "ha vé, João vỹ milagre han ja tũ nĩ," he mũ. "Hã ra tóg Jesus kãmén. Tó há han ja tóg nĩ, João ti. Ki hã tóg tó ja nĩ, ti tý ĕg mý Jesus to nén tó mũ ti," he ag tóg. ⁴² Ký tá ũ tý hĕn ri ke ag tóg ti ki ge mũ sir.

Lázaro ter

11 Kejĕn ũ tý Jesus to há ũ tóg kaga nỹ nĩ, cidade tý Betãnia tá. Ũn kaga ĕn jyjn hã vỹ: Lázaro, he mũ. Ti ve fi vỹ tý Maria fi nĩ, Marta fi ke gé. Betãnia tá fag ĕmã nỹtĩ gé. ² Maria ĕn fi vỹ kar ký kejĕn Jesus pĕn kri nén ger há kujĕ, ký fi tóg fi gãnh tý ti pĕn kykũg mũ gé. Ĕn fi mré pafa mũ vỹ kaga nỹ. ³ Ký ti ve fag vỹ Jesus mý vĕnh ví jĕnĕg mũ. Ti mý fag tóg: "ã tý ũ to há nĩ ĕn vỹ kaga nỹ," he mũ. ⁴ Ký Jesus tóg mẽg mũ. Hã ra tóg ã mré mũ tí ag mý: "ti pi(jé) vĕnh kaga tag to ter ke mũ," he mũ. "Topĕ vỹ tý ũn mág nĩ. Tag vỹ vĕnh ven ke mũ, ti kaga tugrĩn. Ký Topĕ kósin vỹ tý ũn mág nĩ gé. Tag vỹ vĕnh ven ke mũ gé, ti kaga tugnĩn," he tóg, Jesus ti. ⁵ Jesus vỹ Marta fi to há tãví nĩ, fi jãvy fi to ke gé, Lázaro to ke gé.

⁶ Hã ra Jesus tóg, ti tý Lázaro kaga mẽg mũ ra (tóg ver) ti venh tí tũ nĩ. Ā tý hẽ tá nĩ ĕn tá tóg ver kurã régre han. ⁷ Tag pãte tóg ã mré mũ tí ag mý: "mũ nỹ, ga tý Judéia ra," he mũ. ⁸ Ký ag tóg ti mý: "Senhor," he mũ. "Ĕg tý Judéia tá nỹtĩn ký Judeu ag tóg ã pin sór ja nĩ, pó tý. Ra tí tũg nĩ," he ag tóg ti mý. ⁹ Hã ra Jesus tóg ag mý comparação han mũ, ti ter ke kurã jun ja tũ to. "Kurã pir vỹ tý 12 (ke) hora ke nĩ," he tóg. "Ĕg tý kurã ĕn ki hĕn ra mũn ký ĕg tóg krĩm kenh ke tũ nĩ, ĕg tý kurã ve há han ký. ¹⁰ Ĕg tý hã ra kuty ra hĕn ra mũn ký ĕg tóg

krĩm ke tí, ĕg tý kuty ki nén ũ vég tũ nĩn ký," he tóg, Jesus ti.

¹¹ Ký tóg ag mý: "ũ tý ĕg to há nĩ ĕn, Lázaro ĕn vỹ nũr nỹ," he mũ. "Isỹ ti tý mrin ke han tĩg ke nĕ ha," he tóg.

¹² Ký ag tóg ti mý: "ti nũr nỹn kỹn kren ke mũ," he mũ.

¹³ Hã ra Jesus tóg ti ter ja tó ja nĩ. Jó ag tóg: "ti nũr vĕ, ti vĕnhkán vĕ," he mũ, ag tý ti ví mẽn ký. ¹⁴ Ký Jesus tóg jamã hár(a) ag mý kãmén mũ. "Lázaro vỹ ter huri," he tóg. ¹⁵ "Ājag tugrĩn tóg inh mý sér tí, isỹ ti ter ve ja tũ nĩn ký. Ājag tý isỹ nén han mũ ven ký ãjag tóg inh ki ge há han ke mũ. Mũ jĕ ha, ti ve jĕ," he tóg.

¹⁶ Ký Tomé he mũ ĕn, ag tý ũ to: "ũn vĕgnig mũ," he tí ĕn vỹ ti mré mũ tí ag mý: "mũ jĕ ha, ti mré, ĕg tý ti mré kãgter jĕ," he mũ. Ký ag tóg mũ mũ sir.

Jesus tý vĕnh kar rĩnrĩr han ke

¹⁷ Ký ag tóg Betãnia tá junjun mũ. Hã ra Lázaro vỹ vĕnh kej tá nỹ nĩ. Kurã tý 4 (ke) vĕ sir, ag tý vĕnh kej tá ti fón ja kri. ¹⁸ Hã ra ag tóg Jerusalém kakó ki nỹtĩ, 3 quilômetros hỹn, ĕmã tý Betãnia ki. ¹⁹ Ký Judeu tý hĕn ri ke fag vỹ Marta fi venh kãmũ ja nĩ, Maria fi ke gé, fag mré vĕser kri fỹ jĕ. ²⁰ Ký Marta fi tóg mẽg mũ, Jesus kãtĩg ti. Ký fi tóg tim ke ký ti venh tí mũ. Hã ra Maria fi tóg ã ĩn krĕm nĩ nĩ. ²¹ Ký Marta fi tóg Jesus kato tĕ mũ. "Senhor," he fi tóg. "Ā tý kãní ra ti ter ke tũ nĩ vĕ," he fi tóg. ²² "Hã ra sóg ã ki kanhró nĩ. Ā tý Topĕ mý nén ũ to vĩn ký tóg ã mý nĩm ke mũ, Topĕ ti," he fi tóg, Marta fi, Jesus mý.

²³ Ký tóg fi mý: "ã mré ke vỹ rĩr mãn ke mũ," he mũ.

²⁴ "Hỹ," he fi tóg. "Vĕnh kar rĩnrĩr mãn ken ký tóg rĩr mãn ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ. Kurã tý ĕgno ki ke vĕ," he fi tóg.

²⁵ Hã ra Jesus tóg fi mý: "inh hã vỹ vĕnh kar rĩnrĩr mãn han tí," he mũ. "Vĕnh kar rĩnrĩn mũ vỹ tý inh nĩ," he tóg. "Ũ tý inh ki rã mũ ĕn vỹ rĩr ke mũ, ti ter ký nỹ (hã) ra. ²⁶ Ký ũn rĩr jĕ tóg, ti tý inh ki rã ký (tóg) ter mãn ke tũ pĕ nĩ. Ā mý inh ví tag kri fig mũ?" he tóg, Jesus ti. ²⁷ "Hỹ," he fi tóg. "Cristo vỹ tý ã nĩ, Topĕ kósin ti, ũ tý ga kri jun ke mũ ĕn ti. Tag vỹ inh mý tý hã nĩ," he fi tóg, Jesus ti mý. ²⁸ Ký fi tóg tí mũ, fi jãvy fi jĕ prĕr jĕ, Maria fi.

Jesus fỹ

Ký Marta fi tóg Maria fi tá jun ký fi mý: "ĕg Senhor vỹ jun, ký tóg ã ve sór mũ," he mũ. ²⁹ Fi tý tag mẽ ký fi tóg tim ke ký tí mũ, Jesus ve jĕ. ³⁰ Hã ra tóg ĕmã ĕn ra rã ja tũ nĩ ver. Ver tóg tá nĩ nĩ, Marta fi tý hẽ tá ti mré vĕmĕn ja ĕn tá. ³¹ Ký Judeu fag vỹ vég mũ, Maria fi tý tim ke ký tĩg mũ ti. Fi mré kygfỹ jĕ fag kãmũ ja nĩ, Judeu fag. Fag tý fi tĩg ve ký fag tóg fi nón kãmũ mũ gé. "Fi hỹn ti kej ra tĩg sór mũ, tá fỹ jĕ," he fag tóg mũ, hã ký fag tóg fi nón kãmũ mũ.

³² Ký Maria fi tóg Jesus tá jun mũ. Fi tý ti ve ký fi tóg ti pĕn krĕm mũg ke mũ. Ti mý fi tóg: "Senhor," he mũ. "Ā tý kãní ra ti ter ke tũ nĩ vĕ," he fi tóg mũ gé. ³³ Ký Jesus tóg fi fỹ mũ vég mũ, ký tóg Judeu tý hĕn ri ke fag vég mũ gé, fi nón kãmũ mũ fag. Ký tóg ti mý e tãví tí. ³⁴ "Ti

hě kã nỹ?" he tóg mũ sir. Kĩ ag tóg ti mĩ: "mũ nỹ, ti ve jé," he mũ. ³⁵ Kĩ Jesus tóg fỹ mũ. ³⁶ Kĩ Judeu ag tóg: "ha vé," he mũ. "Ti to há tãví tóg nĩ, hã kĩ tóg fỹ mũ," he ag tóg. ³⁷ Hã ra ag kãmĩ ù tóg: "ti tỹ há' he ja tũ tóg nĩ," he mũ. "Ùn kyvó kaně tỹ há' he ja tóg nĩ, ti tỹ hě ri ken kũ ti tỹ há' he ja tũ nĩ ně, ti ter tũ nĩ jé? Ti mỹ tỹ hě ri ke tũ nĩ vỹ, ti kaga tỹ?" he ag tóg, Jesus to.

Jesus tỹ Lázaro rĩn mãn

³⁸ Kĩ tóg Jesus mỹ e tãví tí. Kĩ tóg ti tỹ vėnh kej kũ nỹ ẽn ra tí mũ. Hã ra ti kej vỹ tỹ pãró nor nĩ, kũ tóg pó mág tỹ nĩfėnh kũ nĩ, ti kej nor ti. ³⁹ Kĩ Jesus tóg ag mỹ: "ha pó tag kunũ," he mũ. Kĩ Marta fi, ùn ter kũ nỹ ẽn ve fi vỹ ti mỹ: "Senhor," he mũ. "Ti hỹn ger nỹ ha. Kurã tỹ 4 (ke) vė ha, ẽg tỹ ti fón ja kri," he fi tóg mũ. ⁴⁰ Hã ra Jesus tóg fi mỹ: "ã mỹ sóg: ã tỹ inh ki rã há han kũ ã tóg venh ke mũ, Topě tỹ tỹ ùn mág nĩ ti, he ja nĩ," he mũ.

⁴¹ Kĩ ag tóg pó ẽn kunũg mũ.

Kĩ Jesus tóg kanhkã ki ẽvãnh mũ. Kĩ tóg: "panh'," he mũ. "Inh mỹ tóg há tí. Inh ví tag jėmėg ã tóg mũ.

⁴² Jėmėg ã tóg tí, inh ví ti, hã kũ ã tóg sỹ ã mỹ ví tag jėmėg mũ gé. Hã ra sóg jamã hár(a) ã mré ví mũ, ù tỹ ki nỹtĩ kar fag tỹ inh ví mě jé, fag tỹ inh ki ge jé, fag tỹ iso: "Topě tỹ ti jėnė vė," he jé," he tóg, Jesus ti.

⁴³ Tag tó kar kũ tóg jamã hár(a) prěr mũ. "...Lázaro, kuneg..." he tóg. ⁴⁴ Kĩ ùn ter ja ẽn tóg kãtĩg mũ sir, ã kej kãki tóg kãkutě mũ sir, mỹr, ha mě. Ti pėn vỹ sigse kũ nỹtĩ, ti nĩgé ke gé, kũ ti kakã vỹ pãg kũ nĩ gé. Kĩ Jesus tóg ag mỹ: "ha ti kava," he mũ, "ti tĩg jé," he tóg. Kĩ ag tóg ti kyvãn kãn mũ sir.

⁴⁵ Kĩ ù tỹ Maria fi mré kygfỹ jé kãmũ tỹ hėn ri ke fag vỹ Jesus ki ge mũ sir, fag tỹ Jesus tỹ ti rĩn mãn mũ ẽn ven kũ. ⁴⁶ Hã ra ù ag tóg Fariseu ag mỹ tónh mũ mũ, Jesus tỹ ti rĩn mãn ja ti.

Ag tỹ Jesus tén ke to jykrén

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁷ Kĩ Fariseu ag tóg mėg mũ, Jesus tỹ Lázaro rĩn mãn ja ti. Topě tũ ki rĩr tí to pã'i ag vỹ mě kãn mũ gé. Kĩ ag tóg vėnh jyvėn tí kar ag jé prěr mũ. "Èg hỹn ti tỹ hě ri kenh ke mũ?" he ag tóg mũ, Jesus to. "Milagre tỹ hėn ri ke hyn han tóg tí. ⁴⁸ Èg tỹ ti kato vãsãn tũ nĩn kũ tóg ẽg mỹ vėnh kar tỹ ti ki genh ha mě tí. Kĩ ẽg fóg tỹ Romano ag vỹ ẽg kato vãsãnsãn ke mũ. Topě jo ĩn kókén jé ag tóg ke mũ, kũ ag tóg ẽg kãgtén kãn ke mũ gé, ẽg fóg tỹ Romano ag, ha vemnĩ," he ag tóg, vėnh jyvėn tí ag.

⁴⁹ Kĩ pã'i ag kãmĩ ù vỹ tỹ Caifás nĩ. Prỹg ẽn kã tóg tỹ Topě tũ ki rĩr tí to pã'i mág nĩ, Caifás ti. Ẽn vỹ tóg ag mỹ: "to jykrén há han tũ ãjag nỹtĩ," he mũ. ⁵⁰ "Tag to jykrén nĩ, ha mě. Ùn pir ter ke tóg kórég nĩ, hã ra tóg povo kãgter kãn kórég jakrēm nĩ. Kĩ ti hỹn ẽg povo jagfỹ ter ke mũ, Jesus ti," he tóg, Caifás ti. ⁵¹ Hã ra tóg vėsóg ki tag to jykrén ja tũ nĩ. Prỹg ẽn ki tóg tỹ Topě tũ ki rĩr tí to pã'i mág nĩ, hã kũ Topě kuprĩg vỹ ti krĩn ja nĩ, ti tỹ Jesus to: "ẽg povo jagfỹ tóg ter ke mũ," he jé, Caifás ti. ⁵² Hã ra Judeu ag tãví jagfỹ ke pijé'. Topě krė kar jagfỹ ke ja vė. Ti tỹ vėnh kar tỹ ùn pir han sór ja vė,

Jesus ti, hã jé tóg ẽg jagfỹ ter ja nĩ, ù tỹ povo kar kãmĩ ti ki genh ke mũ ag kar jagfỹ.

⁵³ Pã'i ag tỹ tỹ vėmėn kar kũ ag tóg ti tén ke to jykrén mũ sir. ⁵⁴ Hã kũ Jesus tóg vėnh péju kũ tí mũ, ga kórég ra, ẽmã tỹ Efraim ra. Judeu ag mĩ tóg tĩg mãn tũ nĩ sir. Efraim hã tá tóg nĩ nĩ ver, kũ ti mré mũ tí ag vỹ ti mré tá nỹtĩ gé.

⁵⁵ Hã ra Judeu ag tỹ festa tỹ Páscoa há ù vỹ kakó tí ha. Kĩ ù tỹ hėn ri ke ag tóg Jerusalém ra mũ mũ, Páscoa ẽn ve jé. To hã ag tóg ra mũ mũ, vėnh jãnhkrigkrig jé, Judeu ag jykre ki. ⁵⁶ Tá ag tóg Jesus jãvãnh mũ, Topě jo ĩn tá nỹtĩ kũ. Kĩ ag tóg jagně mỹ: "ti ã mỹ hỹn hě ri ke mũ?" he mũ. "Ti mỹ hỹn festa to kãtĩg ke mũ vỹ?" he ag tóg mũ, jagně mỹ. ⁵⁷ Hã ra Topě tũ ki rĩr tí to pã'i ag vỹ vėnh kar mỹ vėnh ví jėnė ja nĩgtĩ, Fariseu ag mré hã. "Ájag tỹ ti ve kũ ẽg mỹ tónh kãmũmnĩ," he ja ag tóg nĩ, vėnh kar mỹ. Ag tỹ ti se sór vė, hã kũ ag tóg ke mũ.

Betânia tá

(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

12 Festa tỹ Páscoa to hã ke vė sir, kurã tỹ 6 (ke) vỹ jun nỹ ha. Kĩ Jesus tóg Betânia ra tĩg mãn mũ, Lázaro jamã ra, ùn rĩr mãn mũ ẽn jamã ra. ² Tá fag tóg Jesus mỹ festa han mũ. Kĩ Marta fi tóg vėjėn ki rĩr mũ. Lázaro vỹ Jesus mré nĩ nĩ, mesa to. ³ Kĩ Maria fi tóg nén ger há ma kãtĩ mũ, garrafa fór, ùn kaja e. Ẽn tỹ fi tóg Jesus pėn kri kujėg mũ, kũ fi tóg ã gãnh tỹ kykũg mũ, ti pėn ti. Kĩ ger há ẽn tóg ĩn kar ẽn kri rũm ke mũ.

⁴ Kĩ tóg Judas Iscariotes mỹ e tí, ù tỹ Jesus mré mũ ẽn ag kã ù tag mỹ, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven ke mũ tag mỹ. Fi tỹ ger há tỹ ti pėn to tĩn kũ tóg ti mỹ e tí, kũ tóg ti to: ⁵ "fi tỹ ger há ẽn fón ke vė vė, jãnkamy tỹ hėn ri ke to," he mũ. "Fi tỹ ùn jagãgtar ag mỹ jãnkamy ẽn kã vėnh kãpópãm jé vė vė," he tóg mũ, Judas ti. ⁶ Hã ra tóg tag tó, ti tỹ Jesus mỹ jãnkamy ki rĩr kũ. Hã ra tóg ti jãnkamy péju(g) tí. Hã kũ tóg fi to tag tó ja nĩ, Judas ti. Ti tỹ ùn jagãgtar ag to jykrén ja pijé'. Ti tỹ jãnkamy ẽn mãn sór ja vė. ⁷ Hã ra Jesus tóg ti mỹ: "fi to ví tũg," he mũ. "Fi tỹ nén ger há ẽn nĩm han ja vė, fi tỹ iser jé inh kri kujėn jé, isỹ inh kej kãkã nỹ jé. Ki hã fi tóg han ja nĩ. ⁸ Ùn jagãgtar ag vỹ ãjag mré nỹtĩ, tũ' henh ke tũ ag tóg nỹtĩ. Ag jãvo sóg kãnhmar ãjag mré nĩ mãn ke tũ nĩ," he tóg, Jesus ti.

Ag tỹ Lázaro tén sór

⁹ Kĩ Judeu tỹ hėn ri ke ag vỹ mėg mũ, Jesus tỹ Betânia tá nĩ ti, kũ ag tóg ti venh kãmũ mũ. Hã ra ag tóg Lázaro ve sór mũ gé, ùn rĩr mãn mũ ẽn ti. ¹⁰ Pã'i ag tóg Lázaro tén sór mũ gé sir. ¹¹ Judeu tỹ hėn ri ke ag vỹ Jesus ki ge kũ nỹtĩ, ti tỹ Lázaro rĩn mãn ja tugrĩn, hã kũ ag tóg Lázaro tén sór mũ.

Jesus tỹ Jerusalém ra tĩg

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Tỹ vaj kũ Jesus tóg Jerusalém ra tí mũ. Kĩ ùn e ag tóg Jesus tỹ Jerusalém ra tí mėg mũ sir, ù tỹ festa venh kãmũ mũ ẽn ag. ¹³ Kĩ ag tóg ti ve jé kãpa mũ,

Jerusalém tá. Tãnh féj génh ký ag tóg ti venh kãmũ mü. Ký ag tóg: “!..Viva..!” he mü. “!..Sér tóg tí ěg mý..! !..Ěg jóg mág vỹ ti jěně..! !..Israel kri pã'i mág pě vě..!” he ag tóg, prěnrěr ký. ¹⁴ Hã ra Jesus vỹ burrico sí ve ja nĩ, ký tóg kri nĩ ký Jerusalém ra tí mü. Hã ra tóg rán ký nĩ, Topě ví tỹ rán ký nĩ ki, ti tỹ burrico sí kri tĩg ke ti, ha mē: ¹⁵ “kaměg tũg nĩ, Sião tá ke kar’,” he tóg. “Ājag pã'i mág vỹ ũri jun ke mü ha. Burrico sí kri tóg jun ke mü ha,” he ja tóg nĩ, Topě ví rán ki, Jesus to.

¹⁶ Kurã ěn kã ag tóg ti rá tag to jykrén ja tũ nĩ ver, Jesus mré mü tí ag. Jesus tỹ kanhkã ra vỹn ke kar ký ag tóg kejěn to jykrén mü ha, ti to rán ký nĩ ěn to, hã ra tóg ge ja nĩ.

¹⁷ ũ tỹ Jesus mý prěnrěr mü ag kãmĩ ũ ag tóg Lázaro ve ja nĩ, Jesus tỹ ti rĩn mãn ký. Lázaro tỹ vėnh kej kãkã nỹ ra Jesus tóg ti jé prěr ký ti rĩn mãn ja nĩ. ũ tỹ tag vég mü ěn ag vỹ jagně mý kãmén mü sir. ¹⁸ Hã ký ũn e ěn ag tóg Jesus kato pétě mü, ti tỹ jun ke ký. ũ ter ký nỹ rĩn mãn ěn ve ja tũ ag tóg nỹtĩ, ký tóg ag mý e tí. ¹⁹ Ký Fariseu ag tóg jagně mý: “ha vé, ag pi(jé) ěg ví jěmě sór mü’,” he mü. “Ti hã mré ag tóg mü mü,” he ag tóg, ti to jũgũ ký, pã'i ag.

Fóg tỹ Grego ag tỹ Jesus ve sór

²⁰ Festa venh kãmũ mü ag vỹ e nỹtĩ. Ag kãmĩ ũ vỹ tỹ ga tỹ Grécia tá ke nỹtĩ gé. ²¹ ěn ag vỹ Jesus ve sór mü. Hã ký ag tóg Filipe mré ví mü. Ga tỹ Galiléia tá ěmã tỹ Betsaida tá ke vỹ tỹ ti nĩ, Filipe ti. Ký fóg tỹ Grego ěn ag tóg Filipe mý: “ěg tỹ Jesus venh há tóg tí,” he mü.

²² Ký Filipe tóg André mý tónh tí mü, ký ag tóg Jesus mý tónh mü mü, Filipe ti, André ti ke gé.

²³ Hã ra Jesus tóg ag mý: “inh kurã vỹ hur jun,” he mü. “Topě vỹ isỹ ũn mág han ke mü ha. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he tóg. ²⁴ “Ki hã sóg ājag mý tó mü, hã ký sóg tó mü. Isén jé ag tóg ke mü, ũn e ag tỹ isugrĩn rĩnrĩr nỹtĩ jé. Ěg tỹ nén ũ fy krãn ri ke ti nĩ. Ti péju(g) ěg tóg tí, ga ki, ký tóg vag tí, nén ũ fy fár ti. Hã ra ti fy ěn tóg rĩr mãn ký mur mü, ký tóg mog ký kaně e han mü. Ěg tỹ ti krãn tũ nĩ ra tóg kaně ke tũ nĩ vě. ²⁵ ěn ri ke tóg nĩ, ěg mré hã. Ěg hã vỹ tỹ nén ũ fy ri ke nỹtĩ gé. Ěg tỹ ěg jykre si tovãnh ký ěg tóg ěg rĩr krỹg ja tũ ěn venh ke mü. Jãvo ěg tỹ ěg jykre si tovãnh pě han tũ nĩn ký ěg rĩnrĩr ke ěn tóg krỹ’ he mü sir. Ký ěg kanhkã tá vég tũ nĩ sir. ²⁶ Ājag tỹ inh rãnrãj han sór ký inh ri ke han nĩ, ký ājag tóg tỹ inh mré ke nỹtĩnh mü, ký ājag tóg inh mré kanhkã tá nỹtĩnh ke mü gé, ājag tỹ inh rãnrãj han ký. Ký inh panh vỹ ājag tỹ ũn mág han ke mü gé, inh ri ke han jé tóg ke mü, ājag tỹ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ě ter ke tó

²⁷ “Ŭri tóg inh mý e tí,” he tóg. “Krĩ kufy jagy isóg nĩ. Ge ra sóg inh panh mý: “inh kren han nĩ, inh jagtar tũ nĩ jé,” he sór tũ nĩ. Inh vėsýrėnh hã jé sóg kãtĩg, ti tỹ inh mý jagy pě (hã) ra. ²⁸ Tag tó jé sóg ke mü, inh panh mý, hã vỹ: “vėnh kar mý ven nĩ, ě tỹ tỹ ũn mág nĩ tag ti,” he mü,” he tóg, Jesus ti.

Ti tỹ tag tó ký vãhã Topě tóg ti mý ví mü, kanhkã tá nĩ ký. Ký tóg jamã hár(a) ti mý: “ag mý sóg ven huri,” he mü. “Hã ra sóg ag mý ven mãn ke mü gé, isỹ tỹ ũn mág nĩ ti,” he tóg, Topě ti. Kanhkã tá nĩg ký tóg ti mý tó mü. ²⁹ Ký ũn e ag tóg mēg mü, Topě ví ti, ag tỹ ěprã nỹtĩ ra. Ký ag tóg ti ví to: “ta tỹ tỹrỹrỹ he hỹn,” he mü. Ag tỹ ki kagtĩg nỹtĩn ký ag tóg Topě ví to: “ta hỹn,” he mü. Hã ra ũ ag tóg: “Topě tỹ jěně jafã ũ hỹn ti mré vėmėn,” he mü gé, ag tỹ ki kagtĩg nỹtĩn ký.

³⁰ Hã ra Jesus tóg ag mý: “Topě pi(jé) isugrĩn ví ja nĩ,” he mü. “Ājag tugnĩn ke ja vě,” he tóg. ³¹ “Hã ký ājag tóg ka to isanh ke mü, kynhmỹ. Topě tỹ ěprã ke ag jykre to: “kórėg ti nĩ,” he vě, ti tỹ tag ki ũn mág tỹ Japo he mü ěn to: ti kutě jé, he vě, hã ký ag tóg cruz to isãg mü. ěn kã vėnh kar ag vỹ inh ki genh ke mü, isỹ ag krĩn ký, ha vemnĩ,” he tóg, Jesus ti. ³³ Tag tó tóg, ě mré mü tí ag mý, ě ter ke kãmén ký, ag tỹ cruz to ti sanh ke ti.

³⁴ Ký vėnh kar ag tóg ti mý: “hã ra ag tóg ěg mý: “Cristo vỹ ter ke tũ nĩ,” he tí. Topě ví ki ti nėji rán ký nĩ,” he ag tóg mü. “Jãvo ě tóg ěg mý: ěprã ke fi kósin ěn tỹ ag tóg cruz to ti sanh ke mü, kynhmỹ, he mü. ũ to ke ně, hỹn, ěprã ke fi kósin ěn?” he ag tóg, Jesus mý.

³⁵ Ký tóg ag mý: “ver sóg ājag mré nĩ nĩ, sỹ ājag mý kurã han jé,” he mü. “Kurã ki inh japry jagma mümnĩ. Kãnhmar ti kuty nĩnh mü. Ājag tỹ kuty ra inh jamĩn jagma mü sór mü ra ājag tóg vãgfor mũnh ke mü. ³⁶ Isỹ ver ājag mré nĩn ký inh ki ge sórnmĩ, ājag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ jé. Ký ājag tóg kurã ki nỹtĩ, isỹ tỹ jėngrė ri ke nĩn ký,” he tóg, Jesus ti. Ā tỹ tag tó kar ký tóg tí mü, ag ré ký. Vėnh péju ký tóg tí mü.

Judeu ag tỹ Jesus ki ge sór tũ

³⁷ Jesus vỹ ag rĩnve nén tỹ hėn ri ke hyn han ja nĩgtĩ, ěg tỹ nén han vãnh tỹ hėn ri ke, milagre tỹ hėn ri ke, hã ra ag tóg ti ki ge sór tũ nĩgtĩ. ³⁸ Hã ra Isaías vỹ tag rán ja nĩ gé. “Ěg jóg mág,” he ja tóg nĩ. “Isỹ ag mý ě kãmén mü ra ag tóg inh ví kri nĩm sór tũ nỹtĩ,” he ja tóg nĩ. “Ag tỹ ě tỹ nén han mü ěn vég mü ra ag tóg: “Topě jykre vỹ tar nĩ,” he ja tũ nĩ,” he ja tóg nĩ, Isaías ti. Hã ra tóg ge nĩgtĩ, Jesus tỹ ag mý Topě ví tón ký, ti tỹ ag mý milagre hyn han ký.

³⁹ Ký Isaías vỹ ag to tag tó gé, ha mē. “Topě vỹ ag kyvó han, nĩgrėg kutu, hã ký ag tóg mēg tũ nĩgtĩ, ký ag tóg to jykrén sór tũ nĩgtĩ gé, ký ag tóg inh ki ge sór tũ nĩgtĩ gé, ký sóg ag tỹ há' henh ke tũ nĩ gé,” he ja tóg nĩ gé, Isaías ti, ti tỹ Topě ví tó ký. Jesus to tóg ke mü. Hã ký ag tóg Jesus ki ge sór tũ nĩgtĩ. ⁴¹ Isaías vỹ Jesus ve ja nĩ, ti tỹ tỹ ũn mág nĩ ti, ũn tar ti. Jesus mur to hã ke ja vě, vãsỹ. Ti tỹ ti ve hã ký tóg tag tó ja nĩ, ti to, Isaías ti.

⁴² Hã ra ũ ag tóg ti ki ge ký nỹtĩ gé, pã'i ũ ag mré hã. Hã ra ag tóg tó sór tũ nĩgtĩ. Fariseu ag kaměg ag tóg tí, hã ký ag tóg tó sór tũ nĩ. “Fariseu ag vỹ ěg pan ke mü, ěg tỹ ěg vėnh kanhrãn jafã ra mü tũ nĩ jé, ěg tỹ ěg mré ke ag mré tá vėnh mãn ký nỹtĩ tũ nĩn jé,” he ag tóg mü, hã ký ag tóg Jesus tó tũ nĩgtĩ. ⁴³ Ěprã ke ag tỹ ag to ví há han mü tag vỹ ag mý sér tí, ký Topě tỹ ag mý ví há han mü vỹ ag mý pãgsĩ tí. Há ti nĩ gé vě vě, hã ra ag tóg ěprã pã'i ag hã kaměg mü.

Ag jykre kórég vënh ven ke

⁴⁴ Kÿ Jesus vÿ jamã hár(a) ke mÿ, vënh kar tÿ ti vÿ mÿ jé. Kÿ tóg: “ãjag tÿ inh ki ge kÿ ãjag tóg ù tÿ inh jënëg mÿ ãn ki ge mÿ gé,” he mÿ. ⁴⁵ “Ãjag tÿ inh ve kÿ ãjag tóg ti vëg mÿ gé, ù tÿ inh jënëg mÿ ãn ti. ⁴⁶ Sÿ ãjag mÿ kurã han hã jé sóg kãtÿg. ãjag tÿ inh ki ge kÿ sóg ãjag mÿ kuty ãn tÿ tÿ” he mÿ. ⁴⁷ ãjag tÿ ón kÿ inh vÿ mÿg mÿ ra sóg ãjag to: “kórég ãjag nÿtÿ,” henh ke tÿ nÿ. Inh pi(jé) ãjag mÿ: “kórég ãjag nÿtÿ,” he jé kãtÿg. Sÿ ãjag krenkren han hã jé sóg kãtÿg. ⁴⁸ ãjag tÿ iso é he kÿ, ãjag tÿ inh vÿ to é he kÿ tóg vënh ven mÿ, ãjag jykre kórég ãn ti, ha vemnÿ. Isÿ ãjag mÿ inh vÿ tó mÿ ra ãjag tóg inh vÿ kri nÿm jãvãnh nÿtÿ. Hã tugrÿn tóg vënh ven ke mÿ, ãjag jykre kórég ti, kurã tÿ ãgno tá hã. ⁴⁹ Inh pi(jé) isÿ vësóg ki nén to jykren ja ãn tó tÿ. Inh panh vÿ hã tó ja inh nÿgtÿ, ù tÿ inh jënëg mÿ ãn vÿ ti. ãn vÿ inh mÿ: “tag tómnÿ, tag tó tÿg nÿ,” he tÿ. ⁵⁰ Ti tÿ inh mÿ nén tó mÿ vÿ ãjag rÿnrÿr han ke mÿ, ki kanhró sóg nÿ. Hã kÿ sóg inh panh tÿ inh mÿ nén tó mÿ ãn hã tó tÿ, tag tãvÿ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tÿ ã mré mÿ tÿ ag pën kugpe

13 Hã ra festa tÿ Páscoa vÿ kakó tãvÿ tÿ sir, hã ra tóg tá krÿg tÿ nÿ ver. Kÿ Jesus vÿ ki kanhró nÿ, ti tÿ ùri ter ke ãn ti. Ti kurã vÿ jun ja nÿ, ti tÿ ã panh ra tÿg jé. ã mré mÿ tÿ ag to tóg há tãvÿ ja nÿgtÿ, ag tÿ tÿ ti tÿ nÿtÿn kÿ. Kÿ tóg ã ter ke kurã ãn kã ag to há tãvÿ nÿ gé, tag ki, ãprã, ti mré mÿ tÿ ag to.

² Kÿ tóg rãkãnh kÿ ag mré jëg mÿ. Hã ra Japo vÿ Judas krÿn huri, ti tÿ pã'i ag mÿ Jesus ven tÿg jé, ag tÿ ti se jé. Judas Iscariotes ãn vë, Simão kósin ãn. ³ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nÿ, ã tÿ Topë tá kãtÿg ja ãn ki, kÿ tóg ki kanhró nÿ gé, ã tÿ ra tÿg mãn ken ki. Kÿ Topë tóg ti tar han mÿ gé, ti tÿ nén ù kar ki ag mÿ tÿ ùn mág jë jé. ãn ki kanhró tóg nÿ gé, Jesus ti. ⁴ Tag kar to jykren kÿ tóg vãhã jëgnë mÿ sir, jën kar kÿ. Jëgnë kÿ tóg ã capa kunÿnh kÿ vënh pëfÿ jafã tÿ vënh pëfÿg mÿ. ⁵ Goj tÿ tóg pënky kãki kujëg mÿ, kÿ tóg ã mré mÿ tÿ ag pën kugpég mÿ. Vënh pëfÿ jafã ãn tÿ tóg ag pën kykÿg mÿ. ⁶ Kÿ tóg Simão Pedro tá jun mÿ gé, ti pën kugpe jé. Hã ra Pedro tóg ti mÿ: ã pi(jé) inh pën kugpenh ke mÿ,” he mÿ.

⁷ Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “ã pi(jé) ki kanhró nÿ, sÿ ã mÿ nén han mÿ ti,” he mÿ. “Kar kÿ ã tóg kejën to jykren ke mÿ,” he tóg.

⁸ Hã ra Pedro tóg ti mÿ: “vó,” he mãn mÿ. “Inh pën kugpenh ke tÿ ã tóg nÿ,” he tóg. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “isÿ ã pën kupég tÿ nÿn kÿ ã tóg tÿ isÿ tÿ nÿnh ke mÿ,” he mÿ.

⁹ Kÿ Pedro tóg ti mÿ: “inh kupe kãn nÿ, ge kÿ, inh pën, inh krÿ, inh nÿgë ke gé,” he mÿ.

¹⁰ Hã ra Jesus tóg ti mÿ: “mro ã huri,” he mÿ. “ã mro kar kÿ sóg ã pën hã kugpenh ke mÿ. Jãnhkri ã nÿ, ã mro kar kÿ. Jãnhkri ãjag nÿtÿ, hã ra ãjag kãmÿ ùn pir vÿ jãnhkri tÿ nÿ,” he tóg, Jesus ti. ¹¹ ù tÿ pã'i ag mÿ ã ven

ke mÿ ãn ki kanhró tóg nÿ, Jesus ti, hã kÿ tóg ag mÿ: “ãjag kãmÿ ùn pir vÿ jãnhkri tÿ nÿ,” he mÿ.

¹² Kÿ tóg ag pën kugpe kãn mÿ. Ag pën kugpe kar kÿ tóg ã kur rÿnh mãn mÿ, kÿ tóg nÿ mãn mÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag mÿ sÿ nén han ja ki kanhró nÿtÿ?” he mÿ.

¹³ “Iso ãjag tóg: Senhor, he tÿ. Tó há han ãjag tÿ. Tÿ sóg ãjag Senhor nÿ. ¹⁴ Kÿ sóg tÿ ãjag professor nÿ gé. Hã ra sóg ãjag pën kugpé. Hã kÿ tóg há tÿ, ãjag tÿ jagnë mÿ jagnë pën kugpe kÿ, inh ri ke han kÿ. ¹⁵ Sÿ ãjag kanhrãn sór vë, hã kÿ sóg ãjag mÿ ãjag pën kugpé. Inh ri ke han nÿ. ¹⁶ Ki hã sóg tó mÿ, hã kÿ sóg ke mÿ. ãg camarada pi(jé) ãjag patrão kãfór nÿtÿ. Kÿ ãg tÿ ù jënëh kÿ tóg ù tÿ ti jënëg mÿ ãn kãfór tÿ nÿ gé. ¹⁷ Tag ki kanhró ãjag nÿtÿ, kÿ tóg há tÿ, ãjag tÿ inh ri ke han kÿ. ¹⁸ ãjag kãmÿ ù tóg tag han ke tÿ nÿ, ki kanhró sóg nÿ. ãjag kuprëg inh, kÿ sóg ãjag ki kanhró nÿ. Tag vÿ ãjag kãmÿ ù to rán kÿ nÿ, ha mÿ: “ù tÿ inh mré inh jamÿ ko mÿ ãn vÿ isovãnh ke mÿ ha,” he ti nÿ, Topë vÿ tÿ rán kÿ nÿ ki. Isÿ tag ve jé sóg ãjag kuprëg. ¹⁹ ùri sóg ãjag mÿ tó mÿ, ti tÿ isovãnh ke to hã, ãjag tÿ ãn ve kÿ inh ki ãkrën' he jé. ãn ve kÿ inh ki ge kÿ nÿtÿmÿnÿ jãvo. ²⁰ Ki hã sóg tó mÿ, hã kÿ sóg ke mÿ. Isÿ ãjag jëgnënh ke vë. Kÿ ù tÿ ãjag mÿ vÿ há han kÿ tóg inh mÿ vÿ há han ke mÿ gé, hã ra tóg ù tÿ inh jënëg mÿ ãn mÿ vÿ há han ke mÿ gé, ãjag mÿ vÿ há han kÿ,” he tóg, Jesus ti, ti mré mÿ tÿ ag mÿ.

Ù tÿ pã'i ag mÿ Jesus ven ke

(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jesus tÿ tag tó kar kÿ tóg ti mÿ e tÿ. Krÿ kufy jagy ti nÿ, kÿ tóg ã mré mÿ tÿ ag mÿ: “ki hã sóg tó mÿ, hã kÿ sóg ke mÿ,” he mÿ. “ãjag kãmÿ ù vÿ pã'i ag mÿ inh ven ke mÿ,” he tóg. ²² Kÿ tóg ag mÿ e tÿ. Ki kagtÿg ag nÿtÿ, kÿ ag tóg véké jagnë ki ãvãnh mÿ.

²³ Hã ra ù tóg Jesus rã hã nÿ nÿ, ãn kã, ti tÿ ti to há nÿn kÿ. ²⁴ Kÿ Pedro tóg ti mÿ ã nÿgë ven mÿ, kÿ tóg ti mÿ: “ti ki jëmë há han,” he mÿ, ù tÿ Jesus rã hã nÿ ãn mÿ. ²⁵ Kÿ tóg ti to grën ke kÿ ti mÿ: “Senhor,” he mÿ. “ù tÿ hë nÿ?” he tóg ti mÿ. ²⁶ Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ëmÿ tÿ sóg ti kume kã tÿ pun ke mÿ,” he mÿ, “kÿ sóg ti mÿ nÿm ke mÿ sir. ãn hã vë,” he tóg mÿ, Jesus ti. Tag tó kÿ tóg ãmÿ mäg mÿ, kÿ tóg ti kume kã tÿ pun ke mÿ sir, kÿ tóg Judas mÿ nÿm mÿ, Simão Iscariotes kósin ãn mÿ. ²⁷ Kÿ Judas tóg ko mÿ. Ti tÿ ko kar mÿ ra vësÿmër Satanás tóg ti kãra rã ja nÿ sir. Kÿ Jesus tóg ti mÿ: “ã tÿ nén han sór mÿ ãn han tÿg nÿ, to fÿrÿn nÿ,” he mÿ. ²⁸ Hã ra ù ag tóg ki kagtÿg nÿtÿ, Jesus tÿ ti mÿ nén tó mÿ ãn ki. ²⁹ Judas vÿ ag jãnkamy ki rÿr tÿ. Hã kÿ ag kãmÿ ù tóg: “ti hÿn ti mÿ: “ãg mÿ festa to compra ù han tÿg,” he sór mÿ, ke tÿ nÿ kÿ ti tÿ ùn jagãgtar ag mÿ nén ù nÿm ke hÿn,” he ag tóg mÿ. ³⁰ Hã ra Judas tóg ãmÿ ãn ko kar kÿ (tóg) króm ke kãkutë mÿ, re ra. Hã ra tóg kuty nÿ.

Vënh jykre tãg

³¹ Judas tÿg kar kÿ Jesus tóg ã mré mÿ tÿ ag mÿ: “vãhã tóg vënh ven ke mÿ, isÿ tÿ ùn mág nÿ ti,” he mÿ. “Tÿ sóg ãprã ke fi kósin nÿ. Hã ra sóg vënh kar mÿ Topë tÿ ùn mág nÿ tag ven ke mÿ gé. ³² Isÿ vënh kar mÿ Topë

tý tý ũn mág nĩ ven ký Topě tóg věnh kar mý ven ke mũ gé, isý tý ũn mág nĩ ti. Věsýmér tóg tag han ke mũ, Topě ti, ha vemní," he tóg, Jesus ti.

³³ "Inh jāvvy', ājag mré sóg nĩ sí pē han mũ ver," he tóg. "Inh jāvānh jé ājag tóg ke mũ, hā ra ājag tóg inh venh ke tũ nĩ. Tag tó inh, Judeu ag mý, hā ra sóg ājag mý tag hā tó mũ gé, hā vỹ: ājag pi(jé) isý hēn ra tīg ke mũ ěn ki kanhró nýtĩ, he mũ. ³⁴ Ký sóg ājag mý věnh jykre tåg nĩm sór mũ, hā vỹ: jagně to há tāvĩ nýtĩmnĩ, he mũ. Ājag to há tāvĩ sóg nĩ gé. Tag ri ke han nĩ, jagně mý. Věnh jykre tåg hā vē. ³⁵ Ājag tý jagně to há nýtĩn ký věnh kar vỹ ājag jykre ki kanhrān ke mũ. "Ti mré ke vỹ tý ag nýtĩ," he jé ag tóg ke mũ ājag to, ag tý ājag jykre há ve ký," he tóg, Jesus ti.

Jesus tý Pedro mý nén tó mũ (Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Ký Simão Pedro tóg Jesus mý: "Senhor," he mũ. "Ā tý hē ra tīg sór nē?" he tóg. Ký Jesus tóg: "ěn ra ā tīg ke tũ nĩ ver, inh mré," he mũ. "Kar ký ā tóg kejēn ěn ra tīg ke mũ gé, inh nón," he tóg.

³⁷ Ký Pedro tóg ti mý: "isý ā mré tīg há tóg tĩ," he mũ. "Isý ā tigrĩn ter ken ký tóg inh mý tý nén ũ tũ tĩnh mũ," he tóg. ³⁸ Hā ra Jesus tóg ti mý: "vó," he mũ. "Ūri ā tóg ón ký iso: "ti ki kagtĩg sóg nĩ," henh ke mũ. "Ti ki kagtĩg sóg nĩ," he tǎgtũ han jé ā tóg ke mũ, galo kynkyr to hā. Ki hā sóg tó mũ, ha vemní," he tóg, Jesus ti. Ti tý Pedro mý tón hā vē.

Kanhkā to ěmĩn

14 Ký Jesus tóg ā mré mũ tĩ ag mý: "krĩ kufy han tũg nĩ," he mũ. "Inh ki rā há han nĩ, ký Topě ki rā há han nĩ gé. ² Inh panh jamā tá ājag ĩn vỹ e nýtĩ, ki hā sóg tó mũ. Ti tý tá tũ nýtĩ ra sóg tónh ke tũ nĩ vē. Ra tīg jé sóg ke mũ, isý ājag mý ājag ĩn kǎnkǎn jé. ³ Isý kǎnkǎn kar ký sóg tá kǎtĩg mǎn ke mũ gé, sỹ ājag tatĩn tīg jé, ký ājag tóg inh mré tá nýtĩnh mũ. ⁴ Ti to ěpry ki kanhró ājag nýtĩ, sỹ hē ra tīg ke to ěmĩn ti," he tóg.

⁵ Ký Tomé tóg ti mý: "ěg pi(jé) ki kanhró nýtĩ, ā tý hē ra tīg ke ti," he mũ. "Hā ký ěg tóg ti to ěpry ki kagtĩg nýtĩ gé," he tóg. ⁶ Ký Jesus tóg ag mý: "ti to ěmĩn vỹ tý inh nĩ," he mũ. "Věnh vĩ há hā tó sóg tĩ. Inh hā vỹ ājag rĩnrĩr han ke mũ. Ū tý inh ki ge mũ ag vỹ inh panh venh ke mũ. ⁷ Ājag tý inh ki kanhró nýtĩn ký ājag tóg inh panh ki kanhró nýtĩ gé. Inh ki kanhrān ājag tóg huri, inh ve ājag tóg huri," he tóg, Jesus ti.

⁸ Ký Filipe tóg ti mý: "ěg mý ěg jóg mág ti ven nĩ," he mũ. "Ěg tý ti venh há tóg tĩ," he tóg. ⁹ Ký Jesus tóg Filipe mý: "ā mý inh ki kagtĩg nĩ ver', isý ājag mré tīg mág ja ra?" he mũ. "Ā tý inh ve ký ā tóg inh panh ti vég mũ gé. Hā ra ā tóg inh mý: ěg mý ti ven nĩ, he mũ. ¹⁰ Inh panh mré sóg tý ũn pir nĩ, ký tóg inh mré tý ũn pir nĩ gé. Ā mý tag kri fig tũ? Inh pi(jé) isý vēsóg ki nén to jykrén mũ tó tĩ. Inh panh tũ hā tó sóg tĩ, ti tũ hā han sóg tĩ, inh mré tý ũn pir nĩ ěn tũ ti. Ký tóg inh mré nén kar han mũ, inh panh ti. ¹¹ Inh vĩ kri nĩmnĩ, isý ā mý: "inh panh mré sóg tý ũn pir nĩ," hen ký. Ā tý hā ra inh vĩ kri fi sór tũ nĩn ký isý nén han mũ ěn ki ěvānh nĩ, ā tý

to jykrén há han jé. ¹² Ki hā sóg tó mũ, hā ký sóg ke mũ. Ū tý inh ki rā há han mũ ěn vỹ isý nén han mũ ri ke han ke mũ gé, hā ra tóg isý nén han mũ kǎfór han ke mũ, ha vemní, isý ũri inh panh venh tīg ken ký. ¹³ Ký sóg ājag tý inh mý nén ũ to vĩ mũ ěn hyn han kǎn ke mũ, isý tý ājag kǎke nĩn ký. Isý věnh kar mý inh panh tý tý ũn mág nĩ ven ke vē, hā jé sóg ājag mý ājag tý nén to vĩ mũ ěn hyn han ke mũ. ¹⁴ Ký, ājag tý inh mý nén ũ to vĩnh ken ký sóg ěn hyn han kǎn ke mũ, isý tý ājag kǎke nĩn ký, ha vemní," he tóg, Jesus ti.

Jesus tý Topě kuprĩg jěněnh ke

¹⁵ "Ājag tý iso há nýtĩn ký han nĩ, isý ājag mý nén tó mũ ti. ¹⁶ Ký isóg inh panh mý ti kuprĩg to vĩnh ke mũ, ti tý ājag mý ti jěně jé, ti tý tý ājag jagrě nĩ jé, ti tý ājag tar han jé, ký tóg ājag tovānh mǎn ke tũ nĩ. Ājag mý tóg ki hā tónh ke mũ. ¹⁷ Hā ra tóg ũ tý inh ki ge jāvānh ěn ag mý nén ũ tónh ke tũ nĩ, ag tý ti ki kagtĩg nýtĩn ký. Ag jāvo ājag tóg ti ki kanhró nýtĩ. Ājag kǎtá tóg ājag mré nĩ nĩ, Topě kuprĩg ti," he tóg, Jesus ti.

¹⁸ "Inh pi(jé) ājag tovānh ke mũ'. Isĩg mũ ra sóg vỹn kenh ke mũ, ājag to. ¹⁹ Kǎnhmar ũ tý inh ki ge jāvānh ěn ag tóg inh ve mǎn ke tũ nĩ. Ag jāvo ājag tóg inh ve mǎn ke mũ. Rĩr inh nĩ nĩ, ký ājag tóg inh ri kén rĩr mǎn ke mũ gé. ²⁰ Ājag tý Topě kuprĩg tý ājag jagrě venh ke kurā ěn ki ājag tóg inh ki kanhrān há han ke mũ, isý inh panh mré tý ũn pir nĩ ěn ti. Ký ājag tóg inh mré tý ũn pir nýtĩnh mũ gé, ha mě," he tóg, Jesus ti.

²¹ "Ū tý inh vĩ hā ki kanhrān mũ ěn, ũ tý inh vĩ hā ki króm mũ ěn hā vỹ iso há nĩ. Ký ũ tý iso há nĩ ěn to inh panh tóg há tāvĩ nĩ. ěn to sóg há tāvĩ nĩ gé. ěn vỹ inh venh ke mũ," he tóg, Jesus ti.

²² Ký Judas tóg ti ki jěměg mũ. Judas Iscariotes pijé', Judas ũ vē. ěn vỹ Jesus mý: "ěg mý ā tóg věnh ven sór mũ," he mũ, "hā ra ā tóg ũ tý ā ki ge sór tũ ag mý věnh ven sór tũ nĩ. Ā hē ri kenh ke mũ?" he tóg mũ.

²³ Ký Jesus tóg ti mý: "ũ tý iso há nýtĩ kar ag vỹ inh vĩ ki króm ke mũ," he mũ. "Ū tý inh vĩ ki króm mũ to inh panh tóg há nĩ, ký tóg ti mré ěmǎn ke mũ. Ký sóg ti mré ěmǎn ke mũ gé. ²⁴ Ū tý iso há tũ ěn vỹ inh vĩ han sór ke tũ nĩ gé. Inh pi(jé) inh vĩ hā tó tĩ. Ū tý inh jěněg mũ ěn vĩ hā tó sóg tĩ, inh panh vĩ ti," he tóg.

²⁵ "Ājag mré sóg nĩ nĩ ver, ký sóg ājag mý tag kāmén mũ. ²⁶ Isĩg kar ký sóg ājag mý vēsýmér ũ tý ājag tar han ke mũ ěn jěněnh ke mũ, hā vỹ: Topě kuprĩg, he mũ. Inh panh vỹ ājag mý ti jěněnh ke mũ. ěn vỹ nén ũ kar to ājag kanhrān há han ke mũ. Ký tóg ājag mý tó mǎn ke mũ gé, sỹ ājag mý nén tó mũ kar ti, ājag tý kǎ jatun tũ nĩ jé," he tóg, Jesus ti.

²⁷ "Ājag krĩ kǎnhvy han jé sóg ke mũ. Sỹ ājag mý nén nĩm ke mũ hā vỹ: krĩ kǎnhvy, he mũ. Hā ra tóg ũ tý inh ki ge jāvānh ag krĩ kǎnhvy sí ěn ri ke tũ nĩ, sỹ ājag mý ājag krĩ kǎnhvy han mũ ti. Krĩ kǎnhvy pē ājag nýtĩnh ha. Hā ký krĩ kufy han tũg nĩ. Kaně jur han tũg nĩ gé. ²⁸ Inh vĩ tag mě ājag tóg huri, isý ājag mý: "tīg jé sóg ke mũ, kar ký sóg ājag to vỹn kenh ke mũ gé," he mũ ti. Ājag tý iso há nýtĩ ra tóg ājag mý sér tĩnh mũ vē, isý inh panh venh tīg ke ti. Inh panh vỹ inh kǎfór nĩ. ²⁹ Ūri

sóg ājag mý tag kāmén mū, ājag tỹ ěn venh ke to hā. Kỹ inh mĩ ěkrén nĩ, ājag tỹ ěn venh ken kỹ. ěn kã inh ki ge kỹ nỹtĩmnĩ. ³⁰ Isỹ ājag mré vēmén tag vỹ rur nĩ ha. ěprã pã'i mág jun ke nẽ ha. Hã ra ti pi(jé) tỹ inh krĩg mý ke nĩ. ³¹ Hã ra sóg sỹ nén han ke mū ěn han sór mū, ěprã ke kar ag tỹ inh jykre ve jé, isỹ inh panh to há tãvĩ nĩ ti. Kỹ sóg inh panh tỹ inh mý nén tó mū ěn han kãn tí. Hã ven sór inh mū, ěprã ke kar ag mý. Mū jé ha, re ra," he tóg, Jesus ti. Ti tỹ ã mré mū tí ag mý ag tỹ nén venh ke kāmén hã vẽ.

Jesus tỹ uva fa ri ke nĩ

15 Ag mũn kỹ Jesus tóg ag mý: "uva fa ri ke inh nĩ," he mū. "Inh panh vỹ ũ tỹ uva ki rĩr mū ěn ri ke nĩ. ² Kỹ ājag uva pẽ ri ke nỹtĩ," he tóg. "Ũ tỹ inh vĩ han sór tũ ěn ag hã vỹ uva pẽ kaněn vãnĥ ěn ri ke nỹtĩ. ěn kym kỹ tóg fón tí, inh panh ti, uva pẽ kaněn vãnĥ ěn ti. Ũn kaně há han mū ěn ki rĩr há han tóg tí, ěn fėj rógrãm tóg tí, ti pẽ kãsir něgněm tóg tí gé, ti tỹ kaně e han jé. ³ Tag ri ke han ti tí, inh panh ti, ājag tỹ. Ājag tỹ há' he tóg huri, inh panh ti, ājag tỹ inh vĩ kri nĩm tugrĩn. ⁴ Isovãnh tũg nĩ, kỹ sóg ājag tovãnh ke tũ pẽ nĩ gé. Uva pẽ ěn ri ke ti nĩ. Ti tỹ ti pẽ rógrãm kỹ tóg tóg mū. Jãvo ti pẽ tỹ uva fa ěn to nỹgtĩn kỹ tóg kaně há han tí. ěn ri ke ti nĩ, ājag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ tag ti. Ājag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ājag tóg věnh jykre há hã han kỹ nỹtĩ nĩ, jãvo ājag tỹ isovãnh kỹ ājag tóg věnh jykre há tovãnh ke mū gé," he tóg, Jesus ti.

⁵ "Uva fa ri ke inh nĩ, kỹ ājag tóg uva pẽ ri ke nỹtĩ gé. Ājag tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ājag tóg kaně e han ke mū, ājag tỹ isovãnh tũ nĩn kỹ. Ājag pi(jé) ājag pir mý nén ũ há han ki kanhró nỹtĩ. Inh hã ne ājag tar han tí. ⁶ Ũ tỹ isovãnh ke mū ěn fón jé tóg ke mū, inh panh ti. ěg tỹ uva pẽ kórég kym kỹ vãm ěn ri ke tóg nĩ. ěg tỹ ti pẽ kym kỹ fón kỹ tóg tóg mū, kỹ ěg tóg ti pũn tí sir. ěn ri ke han jé tóg ke mū, inh panh ti, ũ tỹ isovãnh mū ěn tỹ. ⁷ Ājag tỹ isovãnh tũ nĩn kỹ, ājag tỹ isỹ ājag mý nén tó mū ěn to jykren kỹ nỹtĩn kỹ, kỹ inh mý nén kar to vĩm-nĩ. Han jé sóg ke mū, ājag mý, ājag tỹ inh mý nén to vĩ mū ěn ti, ha vemnĩ. ⁸ Ājag tỹ věnh jykre há han kỹ tóg uva pẽ tỹ kaně e han ri ke nĩ. Kỹ věnh kar ag tóg ājag jykre ve kỹ Topě to: "ũn há vỹ tỹ ti nĩ," hěnh ke mū. Hã ki ag tóg ki kanhró nỹtĩn mū, ājag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ ti. ⁹ Inh panh vỹ iso há tãvĩ nĩ. Ge inh nĩgtĩ gé, ājag to. Ājag to ha pẽ sóg nĩ gé. Inh ki ge kỹ nỹtĩmnĩ, sỹ ājag to há tãvĩ nĩ jé. ¹⁰ Ājag tỹ isỹ ājag mý nén tó mū ki króm kỹ ājag tóg inh ki ge kỹ nỹtĩn mū, kỹ sóg ājag to há nĩ gé. Hã kỹ sóg inh panh vĩ hã ki króm kãn mū, kỹ tóg iso há tãvĩ nĩ.

¹¹ Inh mý tóg sér tí. Kỹ sóg ājag mý tag tó mū, ti tỹ ājag mý sér tĩn jé gé, ti tỹ inh mý sér ěn ri ke tĩn jé gé, ājag mý. Ti tỹ ājag mý sér tí hã jé sóg ājag mý inh jykre kãmén mū. ¹² Sỹ ājag mý věnh jykre nĩm mũn hã vẽ, ha mě. Jagně to há pẽ nỹtĩmnĩ, sỹ ājag to há nĩ ěn ri ke han nĩ, he sóg mū. ¹³ Ũ tỹ ã mré ke ũ ag jagfy ter sór mū ěn vỹ ag to há ja nĩgtĩ. Ũ tỹ ěg to há kãfór pẽ ěn venh ke tũ ěg tóg nĩ, ěprã. ¹⁴ Inh mré ke pẽ vỹ tỹ ājag nỹtĩ, ājag tỹ inh vĩ ki króm kỹ. ¹⁵ Hã kỹ sóg ājag to: "inh

camarada ag," he tũ nĩgtĩ gé. ěg pi(jé) ěg camarada ěn ag mý ěg tỹ nén to jykren mū ěn kãmén tí. ěg mré ke ag hã mý ěg tóg kãmén tí. Ājag mý sóg inh panh tỹ inh mý nén tó mū ěn kãmén kãn huri, hã kỹ sóg ājag to: "inh mré ke ag," he mū. ¹⁶ Ājag pi(jé) inh kuprěg'. Inh hã ne ājag kuprěg'. Kỹ sóg ājag mý: "kaně e han nĩ," he mū ha, hã vỹ: věnh jykre há, he mū. Věnh jykre há hã vỹ tũ' hěnh ke tũ nĩ. Ājag tỹ ěn han kỹ jatun mý Topě mý nén kar to vĩmnĩ, inh jyjy tó kỹ. Ājag tỹ ti mý nén ũ to vĩ mū ěn han jé tóg ke mū, Topě ti, ājag tỹ věnh jykre há han kỹ nỹtĩn kỹ. ¹⁷ Sỹ ājag mý nén tó mũn hã vẽ, hã vỹ: jagně to há nỹtĩmnĩ, sỹ ājag to há nĩ ěn ri ke, he mū," he tóg, Jesus ti.

Ũ tỹ ěg to jũnh ke ag

¹⁸ Ũ tỹ inh ki ge tũ ag vỹ iso jũ vén ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ājag to jũ nỹtĩ gé. Tag mĩ ěkrén nĩ, ag tỹ ājag to jũnh ken kỹ. ¹⁹ Ājag pi(jé) tỹ ag mré ke nỹtĩ. Ājag tỹ tỹ ag mré ke nỹtĩ ra ag tóg ājag to há nỹtĩn ke mū vě, hã ra ājag tóg tỹ ag mré ke tũ nỹtĩ. Ājag kuprěg inh, ag kãmĩ, ājag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ jé, hã kỹ ag tóg ājag to jũ nỹtĩ. ²⁰ Vãsỹ sóg ājag mý: "ājag pi(jé) inh kãfór nỹtĩ," he ja nĩgtĩ. Tag mĩ ěkrén nĩ. Inh camarada ri ke ājag nỹtĩ, jãvo sóg tỹ ājag patrão ri ke nĩ. Ag kãmĩ ũ tóg inh vóg kónãn ke mū. ěn vỹ ājag vóg kónãn ke mū gé. Ag kãmĩ ũ tóg inh vĩ ki króm tí. ěn ag vỹ ājag vĩ ki króm ke mū gé. ²¹ Hã ra ag tóg ājag vóg kónãn ke mū gé, ājag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩn kỹ. Ag pi(jé) ũ tỹ inh jěněg mū ěn ki kanhró nỹtĩ. ²² Inh kãtĩ tũ ra, isỹ ag mý inh vĩ tó tũ ra ag tóg: "hã ra ěg tóg ki kagtĩg nỹtĩ," hěnh ke mū vě. Hã ra sóg ag mý tó, hã kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ. ²³ Ũ tỹ iso jũ nỹtĩ ěn ag vỹ inh panh to jũ nỹtĩ gé. ²⁴ Nén ũ han vãnĥ hyn han sóg tí, ag rĩnve, kỹ ũ vỹ tag han ja tũ pẽ nĩ ijo. Isỹ tag han tũ nĩ ra ag tóg: "věg tũ ěg nĩ," hěnh ke mū vě. Hã ra ag tóg vé, ag tỹ vég mū ra ag tóg ge ra iso jũ nỹtĩ, kỹ ag tóg inh panh to jũ nỹtĩ gé. ²⁵ Hã ra ag tóg rán kỹ nỹtĩ, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. "Nén ũ tũ to ag tóg iso jũ sór mū," he tóg, Topě vĩ rá ki. Hã kỹ ag tóg ke tí," he tóg, Jesus ti.

²⁶ "Hã ra tóg kãtĩg ke mū, ũ tỹ ājag tar han ke ti. Topě kuprĩg to ken hã vě. Ti hã vỹ ki hã tónĥ ke mū, inh panh kuprĩg ti. ěn hã vỹ ājag mý inh kãmén ke mū. ²⁷ Kỹ ājag tóg věnh kar mý inh kãmén ke mū gé, ěn kã. Inh mré ājag tóg mū ja nĩ, isỹ ājag mý tó vén mũn kã," he tóg.

16 "Ājag mý sóg tag kãmén kãn mū, ājag tỹ ki kanhró nỹtĩ jé, ājag tỹ isovãnh sór tũ pẽ nĩ jé, ājag jagtar ke kurã ěn kã. ² Ājag pan jé ag tóg ke mū, pã'i ag, ājag tỹ věnh kanhrãn jafã ra mū mãn tũ nĩ jé. Kỹ ag tóg ājag kãgtěn ke mū gé. Ājag kãgtěn kỹ ag tóg ón kỹ: "Topě vỹ ěg mý tó, hã kỹ ěg tóg ag kãgtěn," hěnh ke mū. ³ Ag tỹ ěg jóg mág ki kagtĩg nỹtĩ hã kỹ ag tóg tag han ke mū. Inh ki kagtĩg ag tóg nỹtĩ gé. ⁴ Ũri sóg ājag mý tó mū. Kỹ ājag tóg, ājag tỹ tag ve kỹ (ājag tóg): "ěg mý tóg tó ja nĩ, ěg tỹ ũri nén vég mū tag ti," hěnh ke mū," he tóg, Jesus ti.

Topě kupřig kätig ke

Väsý sóg äjag mý tag tó ja tũ nĩ ver. Väsý sóg äjag mré tĩg nĩ vē, hã ra sóg äjag mý tag tó ja tũ nĩ, sý ũri äjag mý nén tó mũ tag ti. ⁵ ũri sóg tĩg ke mũ, isý ũ tỹ inh jēnēg mũ ěn ve jé. Ký äjag pi(jé) inh mý: “ã tỹ hē ra tĩg ke nē?” henh ke mũ. ⁶ Äjag mý tóg e tĩ, sý äjag mý isĩg ke tag tó ja nĩn ký, ký äjag tóg fe kaj nýtĩ. ⁷ Há ti nĩ hã ra, isĩg ke ti, ha mẽ. Isĩg tũ nĩn ký ũ tỹ äjag tar han mũ ěn vỹ kätĩg ke tũ nĩ vē, Topě kupřig ti. Isĩg ký sóg äjag mý ti jēnēnh ke mũ. ⁸ Ěn vỹ, ã kätĩg ký (tóg) vēnh kar mý: “Topě vĩ mranh ã huri,” henh ke mũ, ký tóg ag mý vēnh jykre kuryj tónh ke mũ gé, ký tóg ag mý Topě tỹ ag vóg kónān ke ěn tónh ke mũ gé. ⁹ “Jesus ki ã tóg rã tũ nĩ, hã ký ã tóg Topě vĩ mranh tĩ,” he jé tóg ke mũ, vēnh kar mý. ¹⁰ Ký tóg ag mý vēnh jykre kuryj tónh ke mũ gé, Topě kupřig ti. Jãvo sóg tĩg ke mũ, inh panh kukām, ký ag tóg inh venh ke tũ nĩ. ¹¹ Ký Topě kupřig tóg ag mý Topě tỹ ag vóg kónān ke ěn tónh ke mũ gé. Tag ki ũn tỹ tỹ ũn mág pē tỹ Nén-Kórég ěn to tóg: “kórég ti nĩ,” hé huri, Topě ti. Hã to ěg tóg ti tỹ ũn vóg kónān ke mũ ěn ag ki kanhró nýtĩ,” he tóg, Jesus ti.

¹² “Sý äjag mý nén tónh ke mũ vỹ ver e nýtĩ, hã ra tóg ver äjag mý mẽ jagy tĩ, hã ký sóg tónh ke tũ nĩ. ¹³ Topě kupřig tỹ äjag ki jun ký, ũ tỹ ki hã tó tĩ ěn kätĩg ký tóg komēr hã äjag mý tó kãn ke mũ, nén tỹ ki hã tó mũ ěn ti. Ti pi(jé) ã tỹ nén to jykrén mũ ěn tónh ke mũ, Topě kupřig ti. Inh panh tỹ inh mré nén to jykrén mũ ěn hã tó jé tóg ke mũ. Ký tóg äjag mý äjag tỹ kar ký nén venh ke ěn tónh ke mũ gé. ¹⁴ Ti hã vỹ iso: “ũn mág vỹ tỹ ti nĩ,” henh ke mũ gé. Inh vĩ hã tó jé tóg ke mũ äjag mý, hã ký tóg isý tỹ ũn mág nĩ tónh ke mũ. ¹⁵ Inh panh tỹ nén tó mũ ěn hã tó sóg tĩ gé. Ký tóg ěn hã tónh ke mũ gé, ti kupřig ti. Hã ký sóg äjag mý: inh vĩ hã tó jé tóg ke mũ,” he mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ ter kar ký řir mãn ke

¹⁶ “Kānhmar äjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, kejēn äjag tóg kurã ũ ki inh ve mãn ke mũ gé,” he tóg, Jesus ti. ¹⁷ Ký ti mré mũ tĩ ag tóg jagnē mý: “ti hỹn ne tó sór mũ, hã ký tóg: kānhmar äjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, he mũ, hã ký tóg: kejēn äjag tóg kurã ũ ki inh ve mãn ke mũ gé, he mũ?” he ag tóg. “Ti tỹ ne tónh ke nē hỹn, hã ký tóg: inh panh kukām sóg tĩg mũ ha, he mũ?” he ag tóg. ¹⁸ “Ne to ke nē hỹn, hã vỹ: kānhmar, he mũ? Ěg pi(jé) ti tỹ nén tó mũ ěn ki kanhró nýtĩ,” he ag tóg, jagnē mý.

¹⁹ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ag tỹ ti ki nén jēmē sór mũ ěn ki. Hã ký tóg ag mý: “inh vĩ mý äjag mý e?” he mũ. “Kānhmar äjag tóg inh ve mãn ke tũ nĩ ha, kejēn hã äjag tóg kurã ũ ki inh ve mãn ke mũ. ²⁰ Ki hã sóg tó mũ, hã ký sóg ke mũ. Kygfỹ jé äjag tóg ke mũ. Vēsýrēnh jé äjag tóg ke mũ. Hã ra tóg ũ tỹ inh ki ge tũ ag hã mý sér tĩnh mũ. Fe kaj han jé äjag tóg ke mũ, tag pãte tóg äjag mý sér tĩnh mãn ke mũ gé. ²¹ ũn týtã fi tỹ gĩr venh ken ký tóg fi mý jagy tĩ, fi kaga jagy ěn ti. Fi kósĩn tỹ fi ki mur kar ký tóg hã ra fi mý sér tĩ, ký fi tóg ã

kaga ěn mĩ ěkrén mãn tũ nĩgtĩ. Fi tỹ ã kósĩn ve ký tóg fi mý sér tĩ. ²² Ge ve jé äjag tóg ke mũ. ũri tóg äjag mý jagy tĩ, hã ra sóg äjag ve mãn ke mũ, ký äjag fe tóg mrin kenh ke mũ, äjag tỹ inh ven ký. Ký ũ tóg äjag fe kaj han mãn ke tũ nĩ ha, inh kätĩg mãn ký. ²³ Ěn kã äjag tóg inh mý nén ũ to vĩ mãn ke tũ nĩ ha, isý äjag mré nĩn ký. Ki hã sóg tó mũ, hã ký sóg ke mũ. Äjag tỹ inh panh mý nén ũ to vĩn ký tóg äjag mý vin kãn ke mũ, äjag tỹ ti mý nén ũ to vĩ mũ ěn tỹ, äjag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩn ký. ²⁴ Ver äjag tóg ti mý nén ũ to vĩ ja tũ nĩ, äjag tỹ ti mý: “ti mré ke vỹ tỹ ěg nýtĩ,” henh ký. Ti mý nén ũ to vĩmĩnĩ, ký tóg äjag mý hyn han kãn ke mũ, äjag tỹ nén to vĩ mũ ěn ti, ký tóg äjag mý sér tãvĩ tĩnh mũ,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ tỹ ěprã ke kar kri ke nĩ

²⁵ “Äjag mý sóg comparação han ký inh panh kãmén tĩ, kãnhmar sóg jamã hár(a) äjag mý inh panh kãmén ke mũ, ký sóg äjag mý comparação han mãn ke tũ nĩ sir. ²⁶ Kurã ěn kã äjag tóg vēsóg ki inh panh mý nén ũ kar to vĩnh ke mũ, äjag tỹ tỹ inh mré ke nýtĩn ký. Ký sóg äjag jagfy vĩ mãn ke tũ nĩ ha, äjag tỹ vēsóg ki ti mré vēmén ký. Äjag hã vỹ ti mré vēmén ke mũ ha. ²⁷ Inh panh vỹ äjag to há tãvĩ nĩgtĩ, äjag tỹ iso há nýtĩn ký, äjag tỹ iso: “Topě vỹ ti jēnē,” henh ký. ²⁸ Inh panh tỹ inh jēnēn hã ký sóg ga tag ki jun mũ. Hã ra sóg ũri inh mur ja ré ký tĩg ke mũ ha, inh panh kukām,” he tóg, Jesus ti.

²⁹ Ký ti mré mũ tĩ ag tóg ti mý: “vãhã ã tóg ěg mý kãmén há han mũ ha,” he mũ. “Vãhã ã tóg ěg mý comparación tó tũ nĩ ha. ³⁰ Nén ũ kar ki kanhró ã tóg nĩ, vėg ěg tóg mũ. Ěg tỹ ã ki nén ũ jēmē sór ký ã tóg ki kanhró nĩ. Ěg tỹ ã mý nén ũ tó tũ ra ã tóg ki kanhró nĩ. Hã ki ěg tóg vėg mũ, ã tỹ Topě tá kätĩg ja ti,” he ag tóg mũ, Jesus mý.

³¹ Ký tóg ag mý: “vãhã äjag tóg inh ki ge ký nýtĩ ha,” he mũ. ³² “Hã ra äjag tóg kãnhmar inh ré ký mũ kãn mũ ha, äjag ĩn ra. Vėnh kã pugpóv kãn jé äjag tóg ke mũ, ũri. Hã ra sóg pir pē tũ nĩ, äjag tỹ inh ré ký mũ kãn mũ (hã) ra. Inh panh vỹ ěgno kã inh mré jē nĩ. ³³ Tag kãmén sóg äjag mý, äjag tỹ krĩ kãnhvy nýtĩ jé, äjag tỹ inh ki ge ký nýtĩ tugrĩn. Tag ki äjag tóg nén ũ jagy kar vėg tĩ ver. Hã ra to krĩ kufy han tũg nĩ. Ěprã ke kar kri ke vỹ tỹ inh nĩ, ěprã ke kri pã'i ěn, Japo ěn kutēm inh huri,” he tóg, Jesus ti.

Jesus tỹ Topě mré vēmén

17 Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mý tag kãmén kãn kar ký tóg kanhkã ki ěvãnh mũ, ký tóg: “panh’,” he mũ. “Inh hora tán krỹg huri,” he tóg. “Ag mý isý tỹ ũn mág nĩ ven nĩ, isý tỹ ã kósĩn nĩn ký. Ký sóg ag mý ã tỹ tỹ ũn mág nĩ ven ke mũ gé. ² Ěprã ke kar kri ã tóg inh fėg, isý ag mý řir krỹg ja tũ ven jé, ã tỹ inh mý ũn vin mũ kar ěn ag mý, fag mý ke gé. ³ ũ tỹ ã ki kanhrãn mũ ěn vỹ řir krỹg ja tũ venh ke mũ, ũ tỹ ã to: “Topě vē,” he mũ kar ag, ũ tỹ ã to: “Topě ũ vỹ tũ nĩ,” he mũ kar ag, fag kar ke gé. Ký ag tóg inh ki kanhró nýtĩ gé, isý tỹ Jesus

Cristo nĩn ki, ã hã tỹ inh jẽnẽ ãn ki. ⁴ Ag hã mỹ sóg ã tỹ tỹ ùn mág nĩ tag ven, ãprã ke ag mỹ, fag mỹ ke gé. ã tỹ inh mỹ nén tó mü ãn han kãn inh. ⁵ Vãsỹ, ãg tỹ ga tag han tũg ki sóg ã mré nĩ ja nĩgtĩ, ãn kã sóg tỹ ùn mág pẽ nĩ ja nĩgtĩ, ã mré. ãn han mãn nĩ, inh mỹ. Isỹ tỹ ùn mág pẽ nĩ han mãn nĩ, panh'.

⁶ Û ag kuprẽg ja ã nĩ, ag tỹ inh ki ge jé, fag ke gé. ãn ag mỹ sóg ã kãmén ja nĩgtĩ. ã tũ ag vë, hã ra ã tóg inh mỹ ag vin, fag ke gé. ã ví ki króm ag tóg tĩ, fag ke gé. ⁷ Ûri ag tóg ki kanhró nỹtĩ, isỹ ã tũ hã han mü ãn ki, fag ke gé. ã hã ne inh mỹ nén kar ãn tó tĩ. Tag vég ag tóg tĩ. ⁸ Ag mỹ sóg ã ví ti tó tĩ, ký tóg ag mỹ sér tĩ, fag mỹ ke gé. Ký ag tóg vég mü, ã tỹ inh jẽnẽ ãn ti. Ký ag tóg iso: "Topẽ tỹ ùn jẽnẽg mü ãn vë," he mü, fag ke gé.

⁹ ã tỹ inh mỹ ùn vin mü ãn ag hã jagfy sóg ví tĩ, fag ke gé. Û tỹ inh ki ge tũ ãn ag jagfy sóg vĩnh ke tũ nĩ. ã tũ ag hã jagfy sóg ví tĩ. ¹⁰ Ha vé, isũ kar vỹ tỹ ã tũ nỹtĩ, ký ã tũ kar vỹ tỹ isũ nỹtĩ gé. Ag hã tugrĩn sóg tỹ ùn mág nĩ, ù tỹ inh ki ge ký nỹtĩ ãn ag hã tugrĩn, fag ke gé.

¹¹ Inh mur ja ré ký sóg tĩg mü, ijãvo ag tóg ãgno mĩ mü nĩ sir, isũ mré ã tũ ag. Ag jãvo sóg ã venh kãtĩg mü ha. Inh panh mág, há tãví ã tóg nĩ. Ag jy nĩgãn nĩ, ã jykre ki. ã hã ne inh mỹ ag vin'. ã mré sóg tỹ ùn pir nĩ. Ag tỹ jagnẽ mré tỹ ùn pir nỹtĩ han nĩ, isỹ ã mré tỹ ùn pir nĩ tag ri ke han nĩ, ag tỹ, fag tỹ ke gé. ¹² Isỹ ag mré nĩn ký sóg ag jy nĩgãn tĩ, ã jykre ki, ã tỹ inh mỹ ùn vin mü ãn ag kar jy, fag jy ke gé. Ag ki rĩr há han inh, ký ag kã ù tóg vãfor ja tũ nĩ. Ûn pir tóg hã ra vãfor ký nĩ inhhã, hã ra tóg ti to rán ký nĩ, ti tỹ nũgme ki kutẽnh ke ti, hã ký ti tỹ ki kutẽnh ke nẽ ha. ¹³ Ûri sóg ã kukãm kãtĩg mü, hã ra sóg ver tag ki ag mỹ kãmén mü, ti tỹ ag mỹ sér tĩ jé, ti tỹ inh mỹ sér tĩ tag ri ke tĩ jé, ag mỹ. ¹⁴ Ag mỹ sóg hur ã ví kãmén. Ký ù tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ag to jũ mü, ag tỹ tỹ ag mré ke tũ nỹtĩn ký. Inh pi(jé) tỹ ag mré ke nĩ gé, ù tỹ ag to jũ mü ãn mré. ¹⁵ Hã ra sóg ã mỹ: "ha ag jé prẽr," he tũ nĩ, "ag tỹ ga tovãnh jé," he tũ sóg nĩ. "Nén-Kórég jo ag jy nĩgãn nĩ," he sóg mü ã mỹ. ¹⁶ Ag pi(jé) tỹ inh ki ge tũ ag mré ke nỹtĩ. Tỹ sóg ag mré ke tũ nĩ gé, ù tỹ inh ki ge jãvãnh ãn ag mré. ¹⁷ ã ví há ki ag kanhrãn nĩ, ã tỹ ùn kuprẽg mü ãn ag, ag tỹ komẽr hã ã ri ke nỹtĩ jé. ã ví ãn vỹ tỹ vẽnĩ ví há tãví nĩ. ¹⁸ Inh jẽnẽ ã tóg, sỹ ga kri mur jé. Ký sóg ã kóm ag jẽgnẽnh mü, ag tỹ ãprã ke kar ãn ag mỹ inh kãmén jé. ¹⁹ Ag jagfy sóg ã mỹ vẽnĩ fẽg ke mü, ag tỹ inh mré ã mỹ vẽnĩ vin ký nỹtĩ jé.

²⁰ Hã ra sóg nén ù to ví sór mü gé, sỹ ã mỹ ag kãmén kar ký. Û ag tóg ag ví mẽ ký inh ki genh ke mü. ãn ag to sóg ví sór mü gé. ²¹ Ag kar tỹ tỹ ùn pir nỹtĩn ken ký tóg há tĩ, ã tỹ inh mré tỹ ùn pir nĩ ãn ri ke, isỹ ã mré tỹ ùn pir nĩ ãn ri ke. Ag tỹ ãg mré tỹ ùn pir nỹtĩn ký tóg há tĩ. Ký vẽnĩ kar vỹ venh ke mü, ã tỹ nén to inh jẽnẽg mü ti. ²² Isỹ ã tóg ùn mág han. Ký sóg ag tỹ ùn mág han ke mü gé, ag tỹ jagnẽ mré tỹ ùn pir nỹtĩ jé, ã tỹ inh mré tỹ ùn pir nĩ tag ri ke. ²³ Inh mré ke vỹ tỹ ag nỹtĩ, ký sóg tỹ ag mré ke nĩ gé, ký ãg kar vỹ tỹ ùn pir ri ke nỹtĩ. ãg tỹ tỹ ùn pir nỹtĩ tugrĩn vẽnĩ kar tóg venh ke mü, ã tỹ inh jẽnẽ ãn ti. Ûn tỹ inh ki ge ký nỹtĩ ãn ag to há tãví ã tóg

nĩ, ã tỹ iso há nĩ tag ri ke. Tag ve jé ag tóg ke mü, ãprã ke ag, ag tỹ ãg tỹ tỹ ùn pir nỹtĩ tag ven ký.

²⁴ Panh', vãsỹ ã tóg iso há nĩgtĩ vë, ãg tỹ ga tag han tũg ki. Hã ký ã tóg isỹ ùn mág pẽ han. Ký tóg inh mỹ há tĩnh mü, ag tỹ inh mré nỹtĩn ký, ã tỹ inh mỹ ùn vin mü ãn ag. Ag tỹ inh mré nỹtĩn ký ag tóg venh ke mü, ã tỹ isỹ ùn mág han ja ti. ²⁵ Panh', jykre kuryj ã tóg nĩ. Û tỹ inh ki ge tũ ag vỹ ã ki kãgtĩg nỹtĩ, ag jãvo sóg ã ki kanhró nĩ. Ký tag ki inh mré nỹtĩ ag vỹ ki kanhró nỹtĩ gé, ã tỹ nén to inh jẽnẽg mü ti. ²⁶ Ag mỹ sóg ã kãmén huri, ký sóg ag mỹ ã kãmén mãn ke mü gé, ag tỹ jagnẽ to há nỹtĩ jé, ag tỹ ã tỹ iso há tag ri ke nỹtĩ jé. Ký sóg ag mré ãmãn ke mü gé," he tóg, Jesus ti, ã panh mré vãmén ký.

Ag tỹ Jesus se

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Lc 22.47-53)

18 Jesus tỹ tag tó kar ký tóg ã mré mü tĩ ag mré tĩ mü sir. Goj tỹ Cedrom kafã ù ra ag tóg pa mü sir. Tá ka tóg krãnkrãn ký nỹtĩ. Ka kré ãn krẽm ag tóg nĩgnĩ mü sir. ² Hã ra Judas tóg ti tĩg ãn ki kanhró nĩ gé. Tá tóg ã mré mü tĩ ag mré vãmén tỹ hẽn ri ke han huri, Jesus ti, hã ký Judas tóg ag tỹ ra mũnh ke ki kanhró nĩ, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ve ke mü ãn ti. ³ Ký tóg ag nón tá jun mü sir, Judas ti, soldado ag mré, polícia ag mré hã ke gé, pã'i ag tỹ ag jẽgnẽnh ký. Fariseu ag vỹ pã'i ag mré polícia ag jẽgnẽ ja nĩ gé. Lampião e gég ag tóg kãmü mü, pĩ jónhkó ke gé, ka kykyv mré hã. ⁴ Hã ra Jesus tóg ki kanhró nĩ, ã jagtar ken ki, ký tóg ag kato tẽ mü sir. Ký tóg ag mỹ: "ãjag tỹ ù tỹ hẽ ve sór nẽ?" he mü. ⁵ Ký ag tóg ti mỹ: "Nazaré tá ke ãn ve sór ãg tóg mü," he mü. "Jesus vë mỹr," he ag tóg mü. Ký Jesus tóg ag mỹ: "inh hã vë," he mü. Hã ra Judas tóg ag mré kãtĩg ja nĩ gé, ù tỹ pã'i ag mỹ Jesus ven mü ãn ti. ⁶ Jesus tỹ ag mỹ: "inh hã vë," hen ký ag tóg ti jo ranh ke mü. Rom ke ag tóg mü sir, ãprã. ⁷ Ký Jesus tóg ag mỹ ví mãn mü. "ãjag tỹ ù ve sór nẽ?" he tóg. Ký ag tóg ti mỹ: "Jesus, Nazaré tá ke ãn," he mãn mü. ⁸ Ký Jesus tóg ag mỹ: "ãjag mỹ sóg: inh hã vë, hé huri. Ký ãjag tỹ ise sór ký inh mré ke tag ag togvãnh nĩ sir," he tóg. ⁹ Hã ra tóg tag tó, ã tỹ to hã ã panh mỹ: "ã tỹ inh mỹ ùn vin ja ãn ag vỹ ki nỹtĩ, ag kãki ù vỹ vãfor ja tũ nĩ," he jan ký. ã tỹ ag jy nĩgãn jé tóg polícia ag mỹ: "ag togvãnh ra," he mü, ã mré mü tĩ ag to.

¹⁰ Hã ra Simão Pedro tóg ã rógro ãn vyn ký tóg polícia ag kãki ù nĩgrẽg kym ke mü. Ti pẽgja tá ti nĩgrẽg jẽ ãn tỹ tóg kym ke mü. Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág camarada ja vë, ti tỹ ù nĩgrẽg kym mü ãn ti, ti jijin hã vỹ: Malco, he mü. ¹¹ Ký Jesus tóg Pedro mỹ: "ã rógro tỹ ti pãg ja tá fẽg," he mü. "Inh panh tỹ inh mỹ: "vësỹrẽnh jé ã tóg ke mü," he ja vë, hã ký sóg ag mỹ vẽnĩ fẽg ke mü ha. Vẽnĩ nenh ke tũ sóg nĩ," he tóg, Jesus ti.

Pã'i tỹ Anás tỹ Jesus ve

¹² Ký soldado ag tóg, ãjag pã'i mré (ag tóg) Jesus mrĩnh mü sir, vãfe tỹ. Polícia ag vỹ ag mré ti mrĩnh mü gé. ¹³ Ký ag tóg ti pére mü mü, Anás ãn ra. Caifás kakrã vë, Anás ti, hã ra Caifás vỹ tỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag to pã'i

mág nĩ, prýg ẽn kã. ¹⁴ Hã ra Caifás ẽn vỹ pã'i ag mỹ: "ũn pir tỹ ẽg povo jagfý ter ký tóg pãgsĩ nĩ," he ja nĩ. Ẽn kakrã ĩn ra ag tóg Jesus pére mũ mũ.

Pedro tỹ Jesus to: "ti ki kagtĩg sóg nĩ," he vén
(Mt 26.57-58, 69-70; Mc 14.53-54, 66-80; Lc 22.54-57)

¹⁵ Ký Simão Pedro tóg Jesus nón tĩ mũ, Jesus mré ke ù mré. Hã ra Jesus mré ke ù ẽn tóg Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag to pã'i mág ẽn ki kanhró nĩ, hã ký tóg Jesus nón Anás ĩn kãra rã mũ, ĩn vãso ra. ¹⁶ Hã ra Pedro tóg re tá jẽ nĩ, ĩn jãnkã rã hã. Ký Jesus mré ke ù ẽn tóg ver ù tỹ jãnkã ki rĩr mũ ẽn fi mré vēmén mũ, ký fi tóg Pedro ti mỹ: "ha kãrã," he mũ, ti mré ke ù ẽn tỹ pã'i mág ki kanhró nĩn ký. ¹⁷ Ký fi tóg ti mỹ: "ã hỹn tỹ Jesus mré ke nĩ," he mũ, Pedro ti mỹ, ù tỹ jãnkã ki rĩr jẽ ẽn fi. Hã ra tóg fi mỹ ón ký: "vó," he mũ.

¹⁸ Hã ra Anás camarada ù ag vỹ tá nỹtĩ gé, polícia ag mré. ĩn vãso ki ag tóg pĩ han ký nỹtĩ, ti tỹ kusa jagy tĩn ký. Pĩ to ag tóg tugtón nỹtĩ. Ký Pedro tóg ag mré tón nĩ gé, pĩ ẽn ti to.

Anás tỹ Jesus ki jẽmẽ sór
(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Ký pã'i mág tóg Jesus mỹ: "inh mỹ ã mré mũ tĩ ag kãmén," he mũ. "Ã tỹ nén kãmén tĩ ẽn ti kãmén nĩ gé, inh mỹ," he tóg, Anás ti. ²⁰ Ký Jesus tóg ti mỹ: "vẽnh kar mỹ sóg jamã hár(a) tó tĩ," he mũ. "Vẽnh kanhrãnjafã krẽm sóg tó tĩ, Topẽ jo ĩn krẽm ke gé. Judeu kar tỹ vẽnhmãn ký nỹtĩn ký sóg ag mỹ kãmén tĩ. Inh pi(jé) vẽn pēju ký tó tĩ, ký vẽn kar vỹ ki kanhró nỹtĩ. ²¹ Hã ra ã tóg inh ki jẽmẽ sór mũ! Inh vĩ jẽmẽg mũ ẽn ag ki jẽmẽmnĩ. Ki kanhró ag tóg nỹtĩ, isỹ ag mỹ nén tó ja ẽn ki," he tóg, Jesus ti.

²² Jesus tỹ tag tó ký polícia ù tóg Jesus tãnh mũ, ký tóg ti mỹ: "pã'i mág vỹ mỹr," he mũ. "Hã ra ã tóg ti mỹ vỹ mũ," he tóg mũ. ²³ Ký Jesus tóg ti mỹ: "ký inh hỹn vẽn vĩ kórég tỹ ne tó?" he mũ. "Ha inh mỹ sỹ vẽn vĩ kórég tó mũ ẽn tó," he tóg. "Vĩ há han inh, ã tỹ hã ra ne tugnĩn isãnh nẽ?" he tóg.

²⁴ Tag pãte Anás tóg Jesus jẽnẽg mũ sir, ti tỹ Caifás venh tĩg jé, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag to pã'i mág ẽn mỹ. Ti mrĩnh ký jẽ ký tóg ti jẽnẽg mũ.

Pedro tỹ Jesus to: "ti ki kagtĩg sóg nĩ," he mãn
(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵ Hã ra Simão Pedro tóg tón nĩ nĩ, pĩ to. Ký tá nỹtĩ ag tóg ti mỹ: "ã hỹn tỹ ti mré ke nĩ gé," he mũ. Hã ra tóg ón ký: "vó," he mãn mũ. ²⁶ Ký pã'i mág mỹ rãnrãnj tĩ ù vỹ tá nĩ gé. Pedro tỹ ù nĩgrẽg kym ja ẽn kanhkã ù vỹ. Ẽn vỹ Pedro mỹ: "ã ve inh, ka kré krẽm," he mũ. Tá ã tóg ti mré jẽ ja nĩ," he tóg mũ. ²⁷ Hã ra Pedro tóg ón ký ti mỹ: "vó," he mãn mũ. Ẽn kã galo vỹ kynkyr mũ ha.

Pilatos tỹ Jesus ki jẽmẽ
(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Lc 23.1-5)

²⁸ Kusã pẽ ki ag tóg Jesus pére mũ mũ, pã'i tỹ governador ĩn ra, ti vēmén jafã ra, palácio ẽn ra. Caifás ĩn tá ag tóg ti pére kãpa mũ. Hã ra ag tóg pã'i tỹ gover-

nador ĩn kã ra ge sór tũ nĩ. Ag tỹ festa tỹ Páscoa han ke vỹ kakó tĩ ha, ký ù tỹ pã'i tỹ governador ĩn kã ra ge mũ vỹ festa tỹ Páscoa ẽn ki jẽn ke tũ nĩ. Ag jykre vỹ. Hã ra ag tóg ko sór mũ, hã ký ag tóg kã ra ge ja tũ nĩ sir. ²⁹ Ký Pilatos tóg re ra kãkutẽ mũ, ag mré vēmén jé. Ký tóg ag mỹ: "ti hẽ ri ké?" he mũ. "Ti vẽn jykre kórég tỹ ne han?" he tóg, Pilatos ti, Jesus to. ³⁰ Ký ag tóg ti mỹ: "vẽn jykre kórég han ti tĩ," he mũ. "Ti há nĩ ra ẽn tóg ã mỹ ti ven ke tũ nĩ vỹ," he ag tóg, Pilatos mỹ. ³¹ Ký Pilatos tóg ag mỹ: "ha mũjẽg," he mũ. "Ajag jykre ki ajag tóg ti jykre kórég ẽn to jykren ký tónh ke mũ, ti jykre ti," he tóg. Hã ra ag tóg ti mỹ: "ti ter ke vỹ," he mũ. "Kỹ ã hã vỹ ẽg mỹ: "ha ti tén," henh ke mũ," he ag tóg, pã'i ag, Pilatos mỹ. ³² Hã ra Jesus tóg ag tỹ fóg tỹ pã'i mỹ ã fẽg ke tag tó ja nĩ, fóg ag tỹ cruz to ti sa ký ti tén jé. Hã ký ag tóg Pilatos mỹ ti ven mũ.

³³ Ký Pilatos tóg ã ĩn kãra rã mãn mũ, Jesus mré vēmén jé. Ký tóg ti mỹ: "ã mỹ tỹ Judeu ag pã'i mág nĩ?" he mũ. ³⁴ Ký Jesus tóg ti mỹ: "ũ nỹ ã mỹ tag tó?" he mũ. "Ã tỹ vėsóg ki to jykren mỹ vó, pã'i ag tỹ ã mỹ tó mỹ vó?" he tóg. ³⁵ Ký Pilatos tóg: "inh pi(jé) tỹ Judeu nĩ," he mũ. "Ã kanhkã ag vỹ inh mỹ ã fẽg, ã povo to pã'i ag. ã hẽ ri ké?" he tóg.

³⁶ Ký Jesus tóg ti mỹ: "inh pi(jé) tỹ ga tag kri pã'i mág nĩ," he mũ. "Isỹ tỹ tag ki ùn mág nĩ ra inh krẽm ke ag tóg Judeu ag mré jagnẽ génh ke mũ vỹ, ký ag tóg isenh ke tũ nĩ vỹ. Hã ra sóg tag ki tỹ ùn mág tũ nĩ, hã ký ag tóg isé, Judeu ag," he tóg, Jesus ti.

³⁷ Ký Pilatos tóg ti mỹ: "ký ã mỹ hã ra tỹ pã'i mág nĩ?" he mũ. Ký Jesus tóg: "ki há ã tóg tó mũ," he mũ. "Isỹ ki há tó jé, há jé sóg ga kri mur ja nĩ, há jé sóg ga kri tĩ mũ gé. Ký ù tỹ ki há tó to há nỹtĩ ẽn ag kar vỹ inh vỹ jẽmẽg mũ," he tóg, Jesus ti. ³⁸ Ký Pilatos tóg ti mỹ: "ne nỹ tỹ ki há ke nĩ?" he mũ. "Sỹ ki kanhrãnjãvãnh mẽ tóg tĩ," he tóg, Pilatos ti.

Jesus ter ke
(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Lc 23.13-25)

Kỹ tóg re ra tĩg mãn mũ, pã'i ag mré vēmén jé, ký tóg ag mỹ: "ti pi(jé) vẽn jykre kórég han tĩ," he mũ.

³⁹ "Páscoa kar ki sóg ajag mỹ vỹ ù kavãg tĩ. Ký inh hỹn ajag mỹ ajag tỹ ù to: "Judeu ag pã'i," he mũ ẽn kyvãn ke mũ," he tóg, Pilatos ti. ⁴⁰ Hã ra ag kar tóg prẽnprẽr mũ sir. "!.Jesus pijé!.! Barrabás kava ra.!.!" he ag tóg mũ sir, prẽnprẽr ký. Hã ra Barrabás ẽn vỹ tỹ ùn jykre kórég pẽ nĩ.

19 Ký Pilatos tóg soldado ag mỹ: "ti mrãnmrãn ra, ge ký," he mũ. ² Ký ag tóg ti mrãnmrãn mũ. Ti mrãnmrãn kar ký ag tóg sónh pĩrĩn ký ti krĩ tógfĩg mũ sir. Ký ag tóg kur kusũg tỹ ti kri fón mũ gé sir. ³ Ti ki junjun ký ag tóg ti mỹ: "viva, Judeu ag pã'i," he mũ, ti nyg ký. Kar ag tóg ti tãnh mũ gé sir.

⁴ Ký Pilatos tóg re ra kutẽ mãn mũ gé sir. Ký tóg vẽn kar mỹ: "ha vé ha," he mũ. "Ti jykre kórég mẽ ja tũ sóg nĩ vỹ. Ký sóg ajag mỹ ti ven mũ. Nén ù vẽnhmỹ han tũ ti nĩ vỹ," he tóg, Pilatos ti, ag mỹ.

⁵ Ký Jesus tóg kãkutẽ mũ, hã ra tóg sónh tỹ ã krĩ tógfĩn ký kãkutẽ mũ, kur kusũg ẽn tu ký ke gé. Ký Pi-

latos tóg vènh kar mý: "ti ve ra," he mû, ag tỹ hèn ri ke mûn ti tovãnh jé, ag tỹ ti jagtar ên ve ký.

⁶ Pã'i ag tỹ ti ve ký, polícia ag tỹ ti ve ký ag tóg prên-prêr mû gé sir. "!.Ka to ti sã..! !.Ka to ti sã..!" he ag tóg mû sir, prênprêr ký. Ký Pilatos tóg ag mý: "ký ãjag hÿn inhhã ka to ti sa sór mû," he mû. "Ti pi(jé) nèn ù kórég han mû," he tóg.

⁷ Ký ag tóg ti mý: "hã ra tóg: "tỹ inh Topê kósin nĩ," he tĩ êg mý," he mû. "Êg tỹ ù tỹ ge tén ke vè. Hã tó ja ti nĩ, êg mý, Topê ti, hã ký tóg rán ký nĩ," he ag tóg mû sir, Pilatos mý.

⁸ Ký Pilatos tỹ ti tỹ tỹ Topê kósin nĩ mē ký tóg ti mý e tãvĩ tĩ. ⁹ Ký tóg ã ãn kãra rã mãn ký Jesus mý: "tỹ ã hẽ tá ke nĩ?" he mû. Hã ra Jesus tóg ti mré vēmén mãn sór tũ nĩ. ¹⁰ Ký Pilatos tóg ti mý: "ã mý inh mré vēmén ke tũ?" he mû. "Isỹ ã kavãn sór nĩ ký sóg ã kyvãg mû. Isỹ ka to ã sa sór ký sóg to ã sãg mû gé. Tag to jykrén," he tóg, Pilatos ti, Jesus mý. ¹¹ Hã ra Jesus tóg ti mý: "Topê tỹ ã tỹ pã'i han tũ nĩ ra ã tóg tag han ki kagtỹ nĩnh mû vè," he mû. "Hã ký ù tỹ ã mý inh fêg mû ên vỹ ã tỹ Topê vĩ mranh mû tag kãfór nĩ ha," he tóg, Jesus ti.

¹² Ký tóg Pilatos mý e pẽ tãvĩ tĩ, ký tóg ti kavãn sór mû sir. Hã ra Judeu ag tóg ti mý: "ã tỹ tag kyvãn ký ã pi(jé) tỹ êg kar kri pã'i mág pẽ tỹ Imperador ên mré ke nĩ," he mû. "Û tỹ vèsỹ pã'i mág han mû ên vỹ Imperador kato tẽ mû," he ag tóg. ¹³ Ký Pilatos tóg ag vĩ tag mē ký mûmëg mû, ký tóg Jesus jé prêr mû, ti tỹ ti mré re tá jênh kutẽ jé. Ký tóg ã nĩgja ên kri nĩ nĩ, ã tỹ hẽ tá vènh kar jykre vég tĩ ên ki. Tá ag tóg pó nẽ ja nĩgtĩ, hã ký ag tóg to: "Pó Nê," he tĩ, hã vỹ: "Gabatá," he mû, Hebreu vĩ ki. ¹⁴ Meio dia ki ke vè. Tỹ vaj ký ag tóg festa tỹ Páscoa ên han sór mû, hã ký ag tóg ùri vèjên tỹ hèn ri ke kãn mû. Ên kã meio dia ki Pilatos tóg ã nĩgja kri nĩ nĩ, ag mý ag tỹ vènh jykre han ke mû ên tó jé. Ký tóg Judeu ag mý: "ãjag pã'i mág hã vè ha," he mû. ¹⁵ Hã ra ag tóg prênprêr ký: "!.ti tén ra, ti tén ra, ka to ti sã..!" he mû sir.

"Ký inh mý ãjag pã'i mág tỹ cruz to sanh mû?" he tóg, Pilatos ti. Ký pã'i ag tóg ti mý: "pã'i mág êg nýtĩ, hã vỹ: Imperador, he mû," he mû. ¹⁶ Ký Pilatos tóg ag mý: "ha cruz to ti sanh mûjêg gé," he mû sir.

Ag tỹ Jesus tỹ cruz to sanh ke (Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Ký ag tóg Jesus mý cruz fig mû, ti tỹ vyn ký pãnónh tỹ Calvário ra tĩg jé, ag tỹ Hebreu vĩ ki to: Gólgota, he mû ên ra. ¹⁸ Tá ag tóg cruz to ti sãg mû sir. Ti mré ag tóg ùn régre ag tỹ cruz to ag sãg mû gé, ký ù vỹ ti pëgja tá cruz to sa, jãvo ù vỹ ti jakãnh tá cruz to sa gé. Jãvo Jesus vỹ ag kuju kã cruz ti to sa gé. ¹⁹ Hã ra Pilatos tóg Jesus to vènh rá han ja nĩ, ký ag tóg ti krĩg mý vènhrá ên sa ja nĩ, hã vỹ: "Nazaré tá Jesus vè, Judeu ag pã'i tỹ rei vè," he mû, vènh rán ki. Hebreu vĩ ki tóg rán ký nĩ, Latim vĩ ki ke gé, Grego vĩ ki ke gé. ²⁰ Ký Judeu tỹ hèn ri ke ag tóg vég mû sir, vènh rá ti. Jerusalém vỹ tá kakó nĩ, Jesus tỹ hẽ tá cruz to sa ký jê ên ti tá, hã ký ù tỹ hèn ri ke ag tóg ti venh kãmũjêg sir. ²¹ Ký tóg pã'i ag mý há tũ nĩ. Hã ký ag tóg Pilatos mý: "Judeu ag pã'i tỹ rei vè,

he ja ã nĩ, vènh rán ki," he mû. "Hã ra tóg ki krov ja tũ nĩ. Vèso tóg: "tỹ sóg Judeu ag pã'i tỹ rei nĩ," he ja nĩ. Ký: Judeu ag pã'i mág vỹ tỹ inh nĩ, he rán nĩ," he ag tóg, Pilatos mý. ²² Hã ra Pilatos tóg ag mý: "vó," he mû. "Rán inh huri, ký tóg rán ký nĩ ha," he tóg mû.

²³ Ký soldado ag tóg Jesus tỹ ka to sãg mû. Ký ag tóg ti kur mãn ký vènh kãpãm mû. Û tỹ 4 (ke) ag vè, soldado ag, hã ký ag tóg ti kur tỹ vènh kãpãm tỹ 4 (ke) han mû. Hã ra ti vènh kri fêg ja vỹ kur pir tỹ há nĩ. Kurỹr tũ ti nĩ. ²⁴ Ký ag tóg ti capa há ve ký jagnê mý: "êg hÿn tag kym ke tũ nĩ," he mû. "Ti capa to jogar he jé êg tóg ke mû. Û tỹ mág mû ên hã vỹ tóg tunh mû," he ag tóg mû. Ký ag tóg to jogar he mû sir. Hã ra ag tỹ ti kur to jogar he mû ên tóg rán ký nĩ gé, Topê vĩ rá ki, ha mē. "Inh kur tỹ vènh kãpãm ag tóg, hã ra ag tóg inh kur tỹ vènh kri fêg ja to jogar he mû," he ja tóg nĩ, Topê vĩ rá ki, hã ký ag tóg ke mû.

²⁵ Hã ra Jesus mÿnh fi vỹ tá jê nĩ, cruz rá hã, fi jãvy fi mré. Kar ký Maria Madalena fi vỹ tá jê nĩ gé, kar ký Maria ù fi ke gé, Clopas prũ fi. ²⁶ Ký Jesus tóg ã mÿnh fi vég mû sir. Ti mré tĩ mû ù vỹ fi to grèn ke ký jê nĩ, Jesus tỹ ù to há pẽ ên ti. Ký Jesus tóg ã mÿnh fi mý: "tag vỹ tỹ ã kósin nĩnh mû ha," he mû, ã mré tĩ mû ên to. ²⁷ Jãvo tóg ti mý: "fi hã vỹ tỹ ã mÿnh nĩnh mû ha," he mû gé, fi to. Hã ký ti mré tĩ mû ên tóg fi mý: "inh mré nĩnh kãtĩg," he mû, ký fi tóg ti ãn krêm nĩ nĩ, ti tỹ Jesus jêgja ki fi jê'ÿn jé.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Jesus tỹ ã mÿnh fi mý tag tó kar ký tóg sir ã tỹ nèn hÿn han ke mû ên hÿn han kãn ja nĩ. Hã to jykrén ký tóg hã ra nèn tỹ ã to rán ký nĩ ên hÿn han kãn sór mû, hã ký tóg: "inh og há tóg tĩ," he mû sir. ²⁹ Tá runja ù vỹ nĩ nĩ, hã ra vinho kaja pir vỹ ki nĩ, runja ên ki. Ký ag tóg esponja tỹ vinho ki tỹ pun ke mû, ký ag tóg ka tỹ hissopa jurÿn ký (ag tóg) nèn kugpe jafã ên kusón mû, kusón ký ag tóg vinho kãra rãg ký ti mý jun mû sir, vinho ti. ³⁰ Ký tóg ki ùnh ùnh ge mû sir, vinho ên ki. Ký tóg: "ke kãn inh huri," he mû. Ký ti krĩ tóg héré' he mû, ký tóg hun ke mû. Ký tóg hur ter.

Soldado ù tỹ Jesus kusón

³¹ Ký Judeu ag tóg Pilatos mý to vĩ mû, soldado ag tỹ ù tỹ ka to sa ký nýtĩ ag fa mÿnhmranh jé, ag tỹ kãnhmar kãgter jé. Tỹ vaj ký ag mý festa mág vè, ký ag tóg ùri festa ên to nèn kar kãnkãn tĩ gé. Hã ra tóg ag mý kórég nĩ, ù tỹ ag festa kurã ki cruz to sa ký ter mû ti. Hã ký ag tóg Pilatos mý ag kãgtén ke to vĩ mû, ag tỹ ka to ag kãrem jé. ³² Ký soldado ag tóg ù tỹ Jesus mré cruz to vin ký nýtĩ ag fa mÿnhmranh mû mû. ³³ Ký ag tóg Jesus fa mÿnhmranh sór mû gé, hã ra tóg hur ter, hã ký ag tóg mÿnhmranh tũ nĩ sir. ³⁴ Ký soldado ù tóg ã rógro tỹ ti jên'ÿr ki kusón mû, ký ti kyvènh tóg ki kãkutẽ mû, kyvènh jãpri mré.

³⁵ Tag ve inh, mÿr, ha mē, hã ký sóg ãjag mý tó mû. Sỹ ki hã tó vè. Sỹ ãjag mý tag kãmén vè, ãjag tỹ inh vĩ tag kri fi jé, ãjag tỹ ti ki ge sór jé. ³⁶ Hã ra tóg rán ký nĩ

gé, ag tỹ ti kusón ke tag ti. "Ag pi(jé) ti kuka mrynhm-ranh ke mũ," he tóg, Topê vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. ³⁷ Kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, hã mẽ. "Ag tỹ ùn kusón mũ ãn ve je ag tóg ke mũ," he tóg mũ gé, Topê vĩ ki, Jesus to.

Ag tỹ vãnh kej ra ti va mũ
(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Kỹ Jesus to há ù tóg nĩgtĩ, Arimatéia tá José. Ën vĩ ti mré tĩg ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ pã'i ag kamẽg kỹ, hã ra tóg Jesus to há nĩ. Ën vĩ tóg sir Pilatos venh tĩ mũ, kỹ tóg ti mỹ: "sỹ Jesus tỹ ka to ti kãtérem há tóg tĩ," he mũ. Kỹ Pilatos tóg ti mỹ: "há ti nĩ," he mũ. Kỹ Arimatéia tá José ãn tóg Jesus tỹ cruz to ti kãtérem tĩ mũ. ³⁹ Kỹ Nicodemos vĩ kãtĩ mũ gé, ù tỹ kuty tá Jesus mré vēmén mũ ãn ti. Ën vĩ ger há ma kãtĩ mũ, 45 (ke) quilos vễ mỹr. Ka tỹ mirra jẽnjo ger há vễ, kar ka tỹ aloés jẽnjo ger há mré. Ën ma kãtĩg tóg mũ, Nicodemos ti. ⁴⁰ Kỹ ag tóg Jesus ti kãtérem mũ sir, cruz to, José mré Nicodemos ti. Ti pãg ag tóg mũ sir, kur tỹ, hã ra ag tóg nén ger há ãn tỹ ti pãg ke ãn kãkã nĩm mũ gé. Judeu ag jykre hã vễ, ag tỹ vãnh kej tá ù fi kỹ. ⁴¹ Ka kré ù vĩ Gólgota tá kakó nĩ, kỹ tóg tá vãnh kej tãg nĩ, pãró nor ti, ka kré ãn tá. Kuprã ti nỹ. ⁴² Ën kãkã ag tóg ti fig mũ, ti kakó nĩn kỹ. Hã ra tóg rãké nỹ ha, kỹ ag festa tóg kakó' he mũ ha, hã kỹ ag tóg vãnh kej tãg ãn kãkã Jesus fig mũ sir.

Jesus rĩr mãn
(Mt 28.1-8; Mc 16.1-8; Lc 24.1-12)

20 Tỹ vaj ùn kỹ, semana ki kurã ve ki Maria Madalena fi tóg Jesus venh tĩg sór mũ, ti kej tá. Kusã pẽ ki fi tóg ra tĩ mũ, kurã sĩ hã ra. Hã ra fi tóg tá jun kỹ (fi tóg) pó ãn vэг mũ, ti kej nĩfe ãn ti. Kunũnh kỹ tóg jẽ nĩ, kỹ tóg sir nor kỹ nỹ nĩ, ti kej ti. ² Kỹ fi tóg Simão Pedro to vãnhvãg tĩ mũ sir, Jesus mré tĩ tĩ ù to ke gé, ù tỹ Jesus to há tãvĩ ãn to. Kỹ fi tóg ag mỹ: "ẽg Senhor va ag tóg mũ ja nĩ," he mũ. "Ã kej kãki tóg tũ nĩ," he fi tóg mũ. "Ag hỹn hẽ ra ti va kagáv," he fi tóg mũ ag mỹ. ³ Kỹ ag tóg venh mũ mũ gé, Pedro ti, Jesus mré tĩ tĩ ù ãn ke gé. ⁴ Pẽtẽ ag tóg mũ mũ, hã ra ù ãn tóg Pedro kã raran ke mũ, kỹ tóg tá jun vén mũ. ⁵ Kỹ tóg pãró nor ãn ki pãnh ke kỹ kãtã kur ãn vэг mũ, ti pãg ja ti, hã ra tóg kãra rã ja tũ nĩ. ⁶ Kỹ Simão Pedro tóg ti nón tá jun mũ gé, hã ra tóg inhhã kãra rã mũ, ti kej kãra, Pedro ti. Kỹ tóg kur ãn vэг mũ gé sir. ⁷ Ti krĩ pãg ja vĩ vyr mỹ nĩ nĩ, kónhpẽn kỹ. ⁸ Kỹ ù ãn tóg ti nón kãra rã mũ gé sir, kỹ tóg ã tỹ ven kỹ: "hã ja vễ," he mũ. ⁹ Vãhã ag tóg ki kanhró nỹtĩ. Tag to hã ag tóg ti vĩ to jykrén há han ja tũ nĩ ver, ti to nén rán kỹ nĩ ãn to, ti tỹ ã ter kar kỹ rĩr mãn ke ãn to. Vãhã ag tóg ki kanhró nỹtĩ.

¹⁰ Ag tỹ ti kej tỹ kuprã nỹ ve kar kỹ ag tóg vĩnvỹn ke mũ, ãjag ãn ra.

Jesus tỹ Maria Madalena fi mỹ vãnh ven
(Mt 28.9-10; Mc 16.9-11)

¹¹ Hã ra Maria Madalena fi tóg tá jẽ nĩ, ti kej nor nĩ ãn tá. Fỹ fi tóg jẽ nĩ. Fi fỹ kỹ fi tóg ti kej to pãnh ke kỹ (fi tóg) kãtã ãvãnh mũ sir. ¹² Kỹ fi tóg ùn rėgre ag vıgvėg

mũ. Topẽ tỹ jėgnẽ jafã ag vễ. Kur kupri rĩnh kỹ ag nĩgnĩg kỹ nỹtĩ, Jesus nỹgja tá, ti kej kãtã. Ù tóg ti krĩ nĩgja tá nĩ, kỹ ù tóg ti pẽn nỹtĩgja tá nĩ gé. ¹³ Kỹ ag tóg fi mỹ: "ã tỹ ù jãvãnh kỹ fỹ nẽ, jỹ?" he mũ. Kỹ fi tóg ag mỹ: "inh Senhor va ag tóg mũ ja nĩ, hã ra sóg ag tỹ hẽ ra ti va mũ ja ãn ki kagtĩg nĩ," he mũ. ¹⁴ Kỹ fi tóg vėsykã ãvãnh mũ, hã ra Jesus tóg tá jẽ nĩ. Hã ra fi tóg ti ki kagtĩg nĩ. ¹⁵ Kỹ tóg fi mỹ: "ã tỹ ù jãvãnh kỹ fỹ nẽ, jỹ?" he mũ gé. Hã ra fi tóg ti to: "ti hỹn tỹ ka kré tag ki rĩr tĩ jẽ, he sóg mũ," he mũ. Hã kỹ fi tóg ti mỹ: "ã mỹ ag tỹ hẽn ra ti va mũ vэг tũ, vĩ?" he mũ. ¹⁶ Kỹ Jesus tóg fi mỹ: "Maria'," he mũ, fi jiji tó kỹ. Kỹ fi tóg ti tỹ fi mỹ fi jyjy tó kỹ (fi tóg) vãhã ti ki kanhrãn mũ sir. Kỹ fi tóg ti mỹ: "Raboni', ã hã mỹ'?" he mũ. Hebreu vĩ ki fi tóg tó mũ, hã kỹ fi tóg: "Raboni'," he mũ. Ęg vĩ ki Ęg tóg tag to: "Senhor," he tĩ. Fi tỹ vãhã Jesus ki kanhrãn kỹ nĩn kỹ fi tóg ti mỹ ke mũ.

¹⁷ Hã ra Jesus tóg fi mỹ: "inh vóg tũg nĩ ver," he mũ. "Isỹ ver inh panh ra tãprynhe ke vễ. Inh kanhkã ag mỹ tónh tĩg nĩ hã ra. Ag mỹ: "isỹ ver inh panh venh tĩg ke vễ, hã ra tóg tỹ ãjag panh nĩ gé, he tóg," hemnĩ. "Isỹ ver inh Topẽ to tãprynhe ke vễ, kỹ tóg tỹ ãjag Topẽ nĩ gé, he ti," hemnĩ ag mỹ," he tóg Jesus ti, Maria Madalena fi mỹ.

¹⁸ Kỹ fi tóg tĩ mũ, ti mré mũgtĩ ag mỹ tó jé. "Ęg Senhor ve inh," he fi tóg mũ. Kỹ fi tóg ag mỹ tó kãn mũ sir, ti tỹ fi mỹ nén tó ãn ti.

Jesus tỹ ã mré mũ tĩ ag mỹ vãnh ven
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Lc 24.36-49)

¹⁹ Kurã ãn kã, semana tỹ kurã ve ãn tỹ rãkãnh kỹ ag tóg vãnhmãn kỹ nỹtĩ, ãn ù krēm, ti mré mũ tĩ ag. Hã ra ag tóg jãnkã nĩfėnh ja nĩ, chave tỹ, ag tỹ Ęprã pã'i ag kamẽg kỹ. Hã ra Jesus tóg vãhã vãnh ven mũ, ag kãki, kỹ tóg ag mỹ: "mỹ sér nỹtĩmĩnĩ," he mũ. ²⁰ Tag tó kỹ tóg ag mỹ ã nĩgẽ nug ven mũ, ã jẽn'yr ti ke gé. Kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir, ag tỹ Ęg Senhor ven kỹ. ²¹ Kỹ tóg ag mỹ ke mãn mũ. "Mỹ sér nỹtĩmĩnĩ," he tóg. "Inh panh tỹ inh jẽnẽ vễ. Kỹ sóg ùri ãjag jẽnẽg mũ gé, ti tỹ inh jẽnẽ ri ke," he tóg. ²² Tag tó kar tóg ag ki hu he mũ, ag kar ki, kỹ tóg ag mỹ: "Topẽ kuprĩg vĩ tỹ ãjag jãgrẽ nỹtĩ ha," he mũ. ²³ "Ãjag tỹ ù mỹ: "ã tỹ Topẽ vĩ mranh ja ãn tỹ tóg vãnh pãte fón mũ," hen kỹ tóg vãnh pãte fón kỹ nĩ nĩ. Ājag tỹ ù mỹ: "ã mỹ ti vãnh pãte fón ke tũ nĩ," hen kỹ tóg vãnh pãte fón ke tũ nĩ," he tóg, Jesus ti, ti tỹ ag mỹ vãnh ven vén kỹ.

Tomé tỹ vãhã Jesus ve

²⁴ Hã ra Tomé vĩ ag mré nĩ ja tũ nĩ, ag tỹ Jesus vэг mũ ãn kã. Tomé ãn vễ, ag tỹ ù to: "ũn vэгni," he mũ ãn vễ, Jesus mré tĩ tĩ ù ãn ti. ²⁵ Ag tỹ Tomé ãn ve kỹ ag tóg ti mỹ: "ẽg Senhor ve Ęg," he mũ. Hã ra tóg ag mỹ: "ti nĩgẽ nug ve sór inh mũ," he mũ, "isỹ ag tỹ prego tỹ ti nĩgẽ nugnón ja ãn mẽ jé, inh nĩgẽ tỹ," he tóg mũ. "Kỹ sóg ti jẽn'yr ki mẽnh ke mũ gé, sỹ ki ti kusón ja ãn mẽ jé. Ke tũ nĩ (mũ) ra isóg kri nĩm ke tũ pẽ nĩ, ti rĩr mãn kri," he tóg, Tomé ti.

²⁶ Kurã tỹ 8 (ke) tũg kỹ ag tóg vènh mǎn kỹ nỹtĩ gé, kỹ Tomé vỹ ag mré nĩ gé. Ìn jǎnkǎ vỹ ki chaven kỹ nỹtĩ. Kỹ Jesus tóg ag mỹ vènh ven mǎn mũ, ag mré jèn kỹ. Kỹ tóg ag mỹ: “mỹ sér nỹtĩmĩ,” he mũ. ²⁷ Kỹ tóg vèsýmér Tomé mỹ: “ǎ nĩgé tỹ inh nĩgé nugnor mẽ,” he mũ. “ǎ nĩgé tỹ inh jèn'yr kusón ja èn ti mẽ gé. Kri nĩmĩ, to: “vènh ó vè,” he mǎn tũg nĩ,” he tóg, Jesus ti. ²⁸ Kỹ Tomé tóg ti mỹ: “inh Senhor,” he mũ. “Topẽ,” he tóg. ²⁹ Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “vǎhǎ ǎ tóg kri nĩm sór mũ ha, ǎ tỹ inh ve kỹ,” he mũ. “Û tỹ ǎ tỹ inh vég tũ ra kri nĩm mũ èn mỹ tóg vĩ há pẽ han ke mũ, Topẽ ti,” he tóg, Jesus ti, ti tỹ ag mỹ vènh ven mǎn kỹ.

Èg tỹ Jesus ki ge jé livro tag tóg rán kỹ nĩ

³⁰ Jesus vỹ ag rĩnve èg tỹ nén han vǎnh hyn han kǎn ja nĩgtĩ, nén tỹ hèn ri ke, hǎ ra sóg rán kǎn ja tũ nĩ. ³¹ Ý livro tag rán vè, ù tỹ vènh rá tag vég mũ kar èn ag tỹ Jesus ki ge sór jé, ag tỹ ti to: “Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topẽ kósin vỹ tỹ ti nĩ,” he jé. Kỹ ǎjag tỹ ti ki ge kỹ ǎjag tóg rĩr krỹg ja tũ èn venh ke mũ, ti tugrĩn, mỹr, ha mẽ.

Jesus tỹ ǎ mré mũ tĩ ù ag mỹ vènh ven mǎn

21 Tag pǎte Jesus tóg kejèn goj tỹ Tiberiades tá ag mỹ vènh ven mǎn mũ, kỹ tóg ge tĩ, ha mẽ. ² Simão Pedro vỹ tá nĩ, Tomé ti ke gé, ag tỹ ù to: “ùn vègni,” he mũ èn ti, kar kỹ Natanael ti ke gé, èmǎ tỹ Caná tá ke èn, ga tỹ Galiléia tá ke èn, kar kỹ Zebedeu krè ag vỹ tá nỹtĩ gé, ù tỹ Jesus mré mũ tĩ régre ù ag ke gé. ³ Kỹ Simão Pedro vỹ ag mỹ: isỹ pirǎ kugmĩnh tĩg vè,” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ǎ mré èg mũnh mũ,” he mũ gé. Kỹ ag tóg barco ki ge mũ, goj kri mũ jé. Hǎ ra ag tóg nén ù kǎgmĩg tũ pẽ nĩ, kuty èn kǎ. ⁴ Tỹ vaj kỹ kusǎ pẽ ki, rǎ tỹ jun ke mũ ra Jesus vỹ ga fyr tá jè nĩ, hǎ ra ag tóg ti ki kagtĩg nỹtĩ ver. ⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “ǎjag mỹ pirǎ ù kǎgmĩg tũ?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. ⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “rede tỹ barco pègja tá fón,” he mũ, “kỹ ǎjag tóg kugmĩnh ke mũ, pirǎ ti,” he tóg mũ. Kỹ ag tóg ke mũ. Kỹ tóg fór mũ, rede ti, kỹ ag tóg kǎtǎnfyn kórég nỹtĩ, ti kufy tĩn kỹ, pirǎ e nỹtĩn kỹ. ⁷ Kỹ ù tóg Pedro mỹ: “èg Senhor hǎ vè,” he mũ. Jesus tỹ ù to há pẽ èn vỹ Pedro mỹ ke mũ. Kỹ Pedro tóg ti vĩ tag to ǎ kur rĩnh mǎn mũ. Kunũnh ja ti nĩ, ti kur ti. ǎ kur rĩnh kỹ tóg barco ki kǎkutè kỹ (tóg) goj kǎmĩ tĩ mũ sir, ti tỹ Jesus kukǎm tĩg jé, goj kǎmĩ. ⁸ Hǎ ra ag tóg ti nón barco kǎmĩ mũ mũ gé, rede èn raran ag tóg mũ mũ. Kakó ti nĩ ha, goj fyr ti, 100 (ke) metros hỹn. ⁹ Ag tỹ vagvag ke pa kỹ ag tóg Jesus jǎká vég mũ sir. Pirǎ kugjin tóg nĩ nĩ, kỹ èmĩ tóg tá ti rǎ nĩ gé. ¹⁰ Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “ǎjag pirǎ gé kǎmũjèg,” he mũ. ¹¹ Kỹ Simão Pedro tóg barco kǎra rǎ kỹ rede èn raran mũ. Goj fyr kukǎm tóg ma tĩ mũ, kỹ tóg vag ke mũ sir, tar tá. Hǎ ra tóg fór nĩ, rede ti, pirǎ tỹ, 150 (ke) hỹn, pirǎ mág tǎvĩ. Hǎ ra rede tóg jar ja tũ nĩ, ti e tǎvĩ nỹtĩ ra. ¹² Kỹ Jesus tóg ag mỹ: “konh kǎmũjèg,” he mũ. Hǎ ra ag tóg ti mỹ: “tỹ ǎ ù nĩ?” he jǎvǎnh nỹtĩgtĩ. Ti ki kanhró ag tóg nỹtĩ, ti tỹ tỹ èg Senhor nĩn ki. ¹³ Kỹ Jesus tóg ag mỹ èmĩ èn kǎ vènh ken mũ sir, pirǎ ti ke gé.

¹⁴ Jesus tỹ ag mỹ vènh ven tǎgtũ vè ha, èn kǎ, ti ter kar kỹ rĩr mǎn kar kỹ.

Jesus tỹ Pedro mré vèmén

¹⁵ Ag jèn kar kỹ Jesus tóg Simão Pedro mỹ: “Simão’,” he mũ. “João kósin’,” he tóg. “ǎ mỹ iso há tǎvĩ nĩ, ǎ mré ke ag tỹ iso há nỹtĩ èn kǎfór?” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ. Kỹ tóg ti mỹ: “hỹ, hǎ vè,” he mũ. “Ki kanhró ǎ tóg nĩ, isỹ ǎ to há pẽ nĩn ki,” he tóg, Pedro ti, Jesus mỹ. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ inh vĩ tómnĩ,” he mũ.

¹⁶ Kỹ tóg ti mỹ vĩ mǎn mũ, Jesus ti, Pedro mỹ. “Simão’,” he mǎn tóg. “João kósin’,” he tóg. “ǎ mỹ iso há nĩ?” he tóg. Kỹ tóg ti mỹ: “hỹ, hǎ vè,” he mǎn mũ. “Ki kanhró ǎ tóg nĩ, isỹ ǎ to há nĩn ki,” he mǎn tóg. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ inh vĩ tómnĩ,” he mǎn mũ gé.

¹⁷ Kỹ Jesus tóg ti mỹ vĩ mǎn mũ gé, vĩ tǎgtũ han kỹ. “Simão’,” he tóg. “João kósin’,” he tóg. “ǎ mỹ iso há nĩ?” he tóg. Kỹ tóg Pedro mỹ e tĩ, ti tỹ ti mỹ ke tǎgtũ han kỹ. Ti ki jèmè tǎgtũ han tóg, hǎ kỹ tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “nén kar ki kanhró ǎ tóg nĩ,” he mũ. “Ki kanhró ǎ tóg nĩ, isỹ ǎ to há nĩn ki,” he tóg, Jesus mỹ, Pedro ti. Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “kỹ ù tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ inh vĩ tómnĩ,” he mǎn mũ. ¹⁸ “ǎ mỹ sóg ki hǎ tó mũ, ha mẽ,” he tóg mũ. “ǎ kyrũ kǎ ǎ tóg ǎ kur rĩnh kỹ ǎ tỹ hèn ra tĩg sór mũ èn ra tĩg ja nĩgtĩ. Kejèn ǎ kófa nĩnh ke vè. Èn kǎ ǎ tóg ag mỹ ǎ nĩgé tỹ vènh kri tỹ tam kenh mũ, kỹ ag tóg ǎ senh mũ, ha vemnĩ, kỹ ag tóg ǎ pére mũnh mũ, ǎ tỹ hè ra tĩg sór tũ èn ra,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ. ¹⁹ Ti tỹ ti mỹ ag tỹ ti tén ke tó vè. Hǎ ra ag tóg Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩ venh ke mũ, ag tỹ Pedro tén ke tugrĩn. Tag tó ti, Jesus ti, Pedro mỹ. Tag pǎte tóg ti mỹ: “mũ jé ha, inh mré,” he mũ gé sir, Jesus ti.

Jesus tỹ João to Pedro mỹ vĩ

²⁰ Ag mũn kỹ Pedro tóg vèsỹjǎm èvǎnh kỹ (tóg) ù tỹ Jesus nón kǎtĩg mũ èn vég mũ gé, Jesus tỹ ù to há tǎvĩ èn. Ag jèn rén ja èn tá tóg Jesus rǎ hǎ nĩ ja nĩ, ti mré tóg jagnè to grèn ke kỹ nĩ ja nĩ, Jesus tỹ ù to há tǎvĩ èn. Èn kǎ tóg Jesus ti mỹ: “ù nỹ hỹn ǎ ven ke mũ, pǎ'i ag mỹ?” he ja nĩ. Èn hǎ vỹ Jesus nón tĩg mũ, Pedro tỹ ti mré tĩg kỹ. ²¹ Pedro tỹ ti tỹ ag nón kǎtĩ mũ ve kỹ tóg Jesus mỹ: “jǎvo ù tỹ èg nón kǎtĩg mũ tag ti?” he mũ. ²² Kỹ Jesus tóg ti mỹ: “sỹ ti mỹ nén tó mũ vỹ vyr mỹ nĩ,” he mũ. “Kỹ sỹ ǎ mỹ nén tó mũ vỹ vyr mỹ nĩ gé,” he tóg mũ. “Sỹ ti mỹ: “ter ke tũ ǎ tóg nĩ, isỹ vỹn ke ve jé ǎ tóg ke mũ,” he sór mũ ra sóg ti mỹ tónh ke mũ vè,” he tóg. “ǎ hǎ mỹ sóg ǎ tũ tónh ke mũ, hǎ kỹ sóg ǎ mỹ: mũ jé ha, inh mré, he mũ,” he tóg, Jesus ti, Pedro mỹ. Ti tỹ ù tỹ ag mré kǎtĩ mũ èn to ken hǎ vè.

²³ Jesus vĩ tag tugrĩn vènh kar tóg ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tĩ, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag. Hǎ ra Jesus pi(jé) ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he ja nĩgtĩ. Ti to tóg: “sỹ ti mỹ: ter ke tũ ǎ tóg nĩ, isỹ vỹn ke ve jé ǎ tóg ke mũ, he sór mũ ra sóg ti mỹ tag tónh ke mũ vè,” he ja nĩ, Pedro mỹ, ù èn to. Hǎ kỹ ti to: “ter ke tũ ti nĩ,” he tũg nĩ.

João tỹ vãnh kãmén

²⁴ João vỹ tỹ inh nĩ. Inh hã vỹ tag ve kãn ja nĩ, hã kỹ sóg rán. Ki hã tó sóg tĩ, vãnh kar vỹ tag ki kanhró nỹtĩ.

²⁵ Hã ra sóg Jesus tỹ nén hyn han mũ ẽn rán kãn ja tũ nĩ. Ti tỹ nén hyn han mũ ẽn vỹ e tãvĩ nỹtĩ, e tãvĩ. Ęg tỹ

tag rán kãn sór mũ ra ěg tóg livro tỹ hẽn ri ke hyn han ke mũ vễ. Kỹ ěg hỹn hẽ tá livro kar tag vin han ke mũ? Sĩ ti nĩ, ěg ga ti, kỹ ěg tỹ hẽ tá livro tag vin han ke tóg tũ tĩnh mũ, ěg tỹ Jesus tỹ nén hyn han ja ẽn rán kãn sór mũ ra.

Hã vễ.

HAN KĀME

1 Teófilo, inh livro ve ki sóg ã mý Jesus tỹ nén han kar tó ja nĩ, ti tỹ nén han vén mũ ãn ti, ti tỹ nén han rén ãn ti ke gé. Ti tỹ ãg kanhrãn mũ ãn rán sóg huri ke gé. ² Kĩ sóg ti tỹ kanhkã ra tãpny mũ rán huri ke gé. ã tỹ kanhkã ra tãpny to hã tóg apóstolo ag mré vémén ja nĩ ver, ã tỹ ùn kuprẽg mũ ag mré. Topẽ kuprĩg tỹ ti mý nén tó mũ ãn tó tóg mũ ag mý, ag tỹ ki hã han jé. ³ ã ter kar kũ Jesus tóg ag mý vènh ven tỹ hèn ri ke han ja nĩ, kurã tỹ 40 (ke) ki. Rĩr mãn kũ tóg ag mý vènh ven ja nĩ, ti tỹ ùn kuprẽg ja ãn ag mý. Ag tỹ ti ve kũ, ag tỹ ti mré vémén kũ ag tóg ti rĩr jẽ ki kanhró nỹtĩ, apóstolo ag. Ag mý tóg Topẽ tỹ tỹ ãg pã'i nĩ kãmén mũ, Jesus ti.

⁴ Kejèn tóg ag mré nĩ nĩ. Kũ tóg ag mý: “ver cidade tỹ Jerusalém tá kãpa tũg nĩ,” he mũ. “Tá nỹtĩ kũ Topẽ tỹ ãjag mý nén tó ja jãvãnh nĩ,” he tóg, “isỹ ãjag mý nén tó ja ãn ti,” he tóg. ⁵ “João vỹ goj tỹ ãg kygpe ja nĩgtĩ,” he tóg. “Hã ra kãnhmar ãjag tóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ venh ke mũ. Sỹ ãjag kypenh ken hã vè,” he tóg, Jesus ti. Kũ tóg tĩ mũ sir.

Jesus tỹ kanhkã ra tĩg

⁶ Kejèn ag tóg vènh mãn mãn mũ sir, Jesus tỹ ùn vin mũ ag. Kũ tóg ag mré nĩ nĩ, Jesus ti. Kũ ag tóg ti mý: “Senhor,” he mũ. “ã mý ù ri ãg pã'i mág fẽg mãn mũ', ãg povo tỹ Israel tỹ pã'i mág?” he ag tóg ti mý.

⁷ Hã ra tóg ag mý: “vó,” he mũ. “Topẽ hã ki kanhró nĩ,” he tóg. “ãjag tũ pijé,” he tóg. “Kurã ãn ki kanhrãn ke tũ ãjag tóg nĩ, Topẽ tỹ ãjag pã'i mág fẽg mãn ke kurã ti. Topẽ hã ne kurã tag tónh ke mũ,” he tóg. ⁸ “Hã ra Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ãjag jagrẽ nĩnh ke mũ. Kũ ti hã vỹ ãjag tar han ke mũ, ãjag tỹ inh kãmén jé. Cidade tỹ Jerusalém tá ãjag tóg inh kãmén ke mũ, ga tỹ Judéia tá ke gé, ga tỹ Samaria tá ke gé, ga fyn ja tá hã ke gé mýr,” he tóg, Jesus ti.

⁹ ã tỹ tag tó kar kũ tóg vãhã kynh mý tãpny mũ sir ag rĩnve, kũ kanhkã góg vỹ ti kri rũm ke mũ sir, ti ve mãn tũ ag tóg nĩ sir. ¹⁰ Hã ra ag tóg kanhkã tugnyũm mũ, ag tỹ ti tĩg ven kũ, ti tỹ ùn vin mũ ag.

Kũ vãhã ùn régre ag tóg tá nỹtĩ, kur kupri rĩnh kũ. Topẽ tỹ jènẽ jafã ag vè, ùn régre ãn ag. ¹¹ Kũ ag tóg ag mý: “ha vé, Galiléia tá ke’,” he mũ. “ãjag hã ne tóg kanhkã tá ãvãnh nỹtĩ nĩ,” he ag tóg. “Jesus vỹ vỹn kenh mũ, ti tĩg ja ãn ri ke han jé tóg ke mũ. Ti tỹ kanhkã ra tãpny vè, hã ra tóg tá kãtére mãn ke mũ gé,” he ag tóg, Topẽ tỹ jènẽ jafã ag, Jesus tỹ ùn vin mũ ag mý.

Ag tỹ Matias fẽg

¹² Kũ Jesus tỹ ùn vin mũ ag tóg vỹnvỹn ke mũ sir, Jerusalém ra, krĩ tỹ Oliveiras tá kãmũ kũ. Jerusalém kakó kã ti nĩ, 1 quilômetro tá ti nĩ hỹn, krĩ tỹ Oliveiras ti.

¹³ Ag tỹ Jerusalém tá junjun kũ ag tóg ãn to jãpny jafã to jãpny mũ, tá nỹtĩ jé, ãn kri. ù tỹ tá nỹtĩ ag hã vè: Pedro, João, Tiago, André, Filipe, Tomé, Bartolomeu, Mateus, Tiago ù hã vỹ: Alfeu kósin, he mũ, Simão ke gé, vỹ tar han tĩ tag ti, Judas ke gé, Tiago kósin tag ti. ¹⁴ Ag kar ãn tóg Topẽ mré vỹ mũ, jagnẽ mré, ùn tỹtã fag mré hã, Maria fi mré hã, Jesus mýnh ãn fi, Jesus jãvy ag mré hã ke gé, ha mẽ.

¹⁵ Kejèn Jesus mré ke tỹ hèn ri ke ag vỹ tá nỹtĩ nĩ, ãn to jãpny jafã ãn tá, ù tỹ 100 kri 20 (ke) hỹn.

¹⁶ Kũ Pedro vỹ tóg jẽg nẽ mũ, kũ tóg: “ha vé, inh kanhkã’,” he mũ. “Vãsy tóg rán kũ nĩ, Judas to,” he tóg. “Topẽ kuprĩg tóg Davi krĩn ja nĩgtĩ, ti tỹ Judas to rán jé,” he tóg. “Hã ra tóg ki hã tó ja nĩ, vènh rán ki,” he tóg. “Ag jãmĩ tóg kãtĩg ja nĩ, Judas ti, ù tỹ Jesus kãgmĩnh ke mũ ag jãmĩ. ¹⁷ Hã ra tóg tỹ ãg mré ke ja nĩ, kũ ti tỹ nén han mũ tóg ãg tỹ nén han mũ ri ke ja nĩ gé,” he tóg, Pedro ti. ¹⁸ “Hã ra tóg Jesus kato jãnkamy mãn ja nĩ, kũ tóg jãnkamy ãn tỹ ãpỹ kajãm ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ã nunh kã vènh jãján ja nĩ, kũ tóg tam ke kũ kutẽ ja nĩ, kũ ti nug tóg jar ja nĩ, kũ ti nug tóg kãkutẽ ja nĩ, kũ tóg ter ja nĩ, Judas ti,” he tóg, Pedro ti.

¹⁹ “Kũ Jerusalém tá ke kar ag tóg mẽg mũ sir, hã kũ ag tóg ti japỹ to: Aceldama, he mũ, hã vỹ: ãpỹ kyvènh, he mũ, ãg ví ki,” he tóg, Pedro ti.

²⁰ “ãg tỹ Topẽ mý jãn jãn jafã ki tag tóg rán kũ nĩ, hã mẽ: ãn jamã vỹ vag ke mũ, ù pi(jé) ki ãmãn mãn mũ', he tóg, vènh rán ki, Judas to,” he tóg, Pedro ti. “Kũ ù vỹ ge nĩ gé, hã mẽ: ù ù tỹ ti jẽg ja kã jènh ke kũ ti rãnhràj han ke vè, he tóg mũ gé, vènh rán ki,” he tóg, Pedro ti. ²¹ “Hã kũ ãg tỹ ãg mré mũ tĩ ù jãvãnh ke vè. Jesus mré tóg tĩg ja nĩgtĩ, ãg tỹ ùn jãvãnh ke mũ ti, kũ tóg Jesus tỹ ga mĩ tĩ ãn ve ja nĩgtĩ gé. ²² João tỹ Jesus kype ve ja tóg nĩ gé. Jesus tỹ kanhkã ra tãpny ve ja tóg nĩ gé. Jesus tỹ nén han mũ kar ve ja tóg nĩ, ãg tỹ ùn jãvãnh ke mũ ti. Kũ tóg sir Jesus rĩr mãn tónh ke mũ ãg mré,” he tóg, Pedro ti.

²³ Kũ ag tóg ùn régre ag vin mũ, hã vỹ: José, he mũ, ti jyy ù hã vỹ: Barsabás, he mũ. Fóg tỹ ti jiji hã vỹ: Justo, he mũ. Ti mré ag tóg Matias fẽg mũ gé. ²⁴ Kũ ag tóg Topẽ mré vỹ mũ, kũ ag tóg tag tó mũ, ha mẽ. “ãg jóg’,” he ag tóg ti mý. “ãg tỹ nén to jykren mũ ki kanhró ã

tóg nī," he ag tóg mū. "Ā hyn ū tỹ hē kuprēg, ūn régre tag ag kã, ²⁵ ti tỹ ěg mré ã rãnrãj tag han jé, ti tỹ tỹ ěg mré apóstolo jē jé? Judas vỹ ã rãnrãj tovãnh, kỹ tóg ã tỹ ra tĩg ke ěn ra vyr. Kỹ ū tỹ hē nỹ ti jēg ja kã jēnh mū ha?" he ag tóg mū, Topě mỹ. ²⁶ Kỹ ag tóg to jogar he mū sir, hã ra Matias tóg Judas jēgja kã jē nī. Hã kỹ tóg tỹ ū tỹ 11 (ke) ag mré ke nī sir, tỹ tóg apóstolo jē sir.

Topě kuprĩg tỹ tỹ ěg jagrē

2 Vãhã tóg festa tỹ Pentecostes kurã tá krỹg mū. Kỹ vēnh kar vỹ vēnh mãn kỹ nỹtĩ nī, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ěn ag.

² Kỹ vãhã kanhkã tá kóho ri ke tóg mē há tĩ, króg he mū ěn ti. Kỹ ĩn tóg kóho ri ke ěn tỹ fór mū. Hã ra ag tóg ĩn ěn ki nỹtĩ, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag.

³ Kỹ ag tóg nén nē vėg mū, hã ra tóg tỹ pĩ gru hã pē nī, nén nē ěn ti. Vēnh kãpópãm kỹ tóg nī nī, pĩ gru hã pē ěn ti. Kỹ tóg ag kri nĩ nĩ he kãn mū, pĩ gru hã pē ěn ti. ⁴ Kỹ Topě kuprĩg tóg ag ki ge kãn mū, kỹ ag tóg vēnh vĩ ū tugtó mū, Topě kuprĩg tỹ ag krĩn kỹ, ti tỹ tỹ ag jagrē nĩn kỹ.

⁵ Hã ra Jerusalém tá ke ū ag tóg Topě to há nỹtĩ gé. Israel ag vė gé, hã ra ag tóg povo tỹ hēn ri ke mĩ mog-mog ja nī. Hã kỹ ag vĩ tóg tó tỹ hēn ri ke nī.

⁶ Ag tỹ kóho ri ke ěn mē kỹ ag tóg vēnh mãn mū. Kỹ ag tóg ãjag vĩ e ěn ki Pedro ag tỹ nén tó mū mēg mū. ⁷ Kỹ tóg ag mỹ e tĩ. Ag fe tỹ hēn ri ke nĩn kỹ ag tóg: "ha vé, Galiléia tá ke ag vė mỹr," he mū. "Galiléia tá ke ag vỹ vyr mỹ vĩ nỹtĩ. ⁸ Hã ra ěg tóg ěg vĩ pē ki ag vĩ jēmēg mū," he ag tóg. ⁹ "Ěg kã ū ag tóg Pártia tá kãmũ mū, kỹ ū ag tóg Média tá kãmũ mū gé, ū ag tóg ga tỹ Elão tá kãmũ mū, ū ag tóg ga tỹ Mesopotãmia tá kãmũ mū, ū ag tóg Judéia tá kãmũ mū, ū ag tóg Capadócia tá kãmũ mū, kar kỹ Ponto tá, Ásia tá, ¹⁰ Frígia tá, Panfília tá, Egito tá, ga tỹ Líbia tá, cidade tỹ Cirene ěn mã tá. Ū ag tóg cidade tỹ Roma tá kãmũ mū gé. ¹¹ Ū ag tóg tỹ Israel nỹtĩ, kar kỹ ū ag tóg tỹ fóg tỹ Israel jykre han mū nỹtĩ gé. Ū ag tóg goj vãso tỹ Creta tá kãmũ mū, ū ag tóg ga tỹ Arábia tá kãmũ mū gé. Ěg kar tóg ěg vĩ pē ki ag tỹ Topě kãmén mū mēg mū, ag tỹ Topě tỹ nén han ja kãmén mū ti, Topě tỹ milagre hyn han ja ěn ti," he ag tóg. ¹² Ājag mỹ e tĩn kỹ ag tóg jagnē mỹ: "ne nē hỹn'?" he mū. Ag fe tóg jũrũn ke mū, ag tỹ ge ve ja tũ nỹtĩn kỹ.

¹³ Ū ag tóg hã ra nvg mū. "Kronkron kỹ ag kãgter mū mỹr," he ag tóg.

Pedro tỹ ag mỹ Topě vĩ tó

¹⁴ Kỹ Pedro tóg ū tỹ 11 (ke) ag mré jēgnē mū, kỹ tóg jamã hár(a) ag mỹ: "inh kanhkã'," he mū. "Jerusalém tá ke'," he tóg. "Jēmē há han ra, sỹ ãjag mỹ nén tó mū ti," he tóg. ¹⁵ "Ājag hã tóg ěg to: kronkron kỹ ag kãgter mū, he mū. Hã tũ vė hã ra. 9 horas vė ver, meio dia to hãn sa mỹr," he tóg. "Ag kronkron kỹ ag tóg rãkãnh kỹ kronkron kỹ kãgter mũgtĩ, ūn kronkron mū ěn ag," he tóg. "Hã kỹ ěg tóg kron ja tũ nī," he tóg, Pedro ti.

¹⁶ "Hã ra tóg vãsỹ rán kỹ nī, ěg tỹ ūri nén vėg mū ti. Topě vĩ tó tĩ tỹ Joel tóg vãsỹ tag tó ja nī, ha mē: ¹⁷ "kurã tỹ ěgno to hã sóg inh kuprĩg jēnēnh mū, vēnh kar mỹ, ti tỹ tỹ ãjag jagrē nī jé," he ja tóg nī, Topě ti. "Kỹ ãjag krē ag tỹ fag mré Topě vĩ mē kỹ tónh ke vė. Kyrũ ag tỹ nén nē venh ke vė. Kófa ag tỹ vēnh pétinh ke vė. ¹⁸ Sỹ inh camarada ag mỹ inh kuprĩg jēnēnh ke vė gé, fag mỹ ke gé. Kỹ fag tóg inh vĩ tónh ke mū gé," he tóg, Topě ti. ¹⁹ "Ājag tỹ nén han vãnh han jé sóg ke mū gé, ãjag mỹ, kanhkã tá, ga tá ke gé, ěprã, kyvénh mỹr, pĩ mỹr, nĩja mỹr. ²⁰ Kỹ rã tỹ kutyg ke vė, kysã kyvénh ke vė gé. Kar kỹ Topě kurã vė sir, kurã mág ěn ti. ²¹ Kỹ ū tỹ Topě mỹ nén kar to vĩ mū ěn kren ke vė sir," he tóg, Topě ti. Joel tỹ tón hã vė, vãsỹ," he tóg, Pedro ti.

²² "Inh kanhkã', inh vĩ jēmē ra," he tóg. "Nazaré tá Jesus vė mỹr," he tóg. "Ti hã tóg nén han vãnh hyn han ja nĩgtĩ, Topě jykre hyn han ja tóg nĩgtĩ, Topě tỹ ti jēnēnh kỹ. Hã ra Topě tóg Jesus mỹ tó ja nī, ti tỹ milagre ěn hyn han jé. Kỹ tóg ãjag rĩnve hyn han, ãjag tỹ ve jé, Jesus to jykren jé. Hã kỹ ãjag tóg vé," he tóg, Pedro ti. ²³ "Hã ra Topě tóg ãjag mỹ ti fėg sór ja nī, Jesus ti. Kỹ tóg to jykren kỹ ãjag mỹ ti fėg ja nī. Jãvo ãjag tóg ka to ti sa ja nī, ti tén ja ãjag tóg nī. Kỹ ū tỹ ka to ti sãg mū ěn ag jykre vỹ pãno tãvĩ nī. ²⁴ Hã ra Topě tóg ti rĩn mãn ja nī, hã kỹ tóg vėser jagēgtar ěn tỹ tũ' he ja nī ti mỹ. Hã kỹ tóg vėser jamã tá nĩg mág ja tũ nī, Jesus ti," he tóg, Pedro ti.

²⁵ "Hã kỹ Davi tóg Jesus jo tag tó ja nī, kỹ tóg Jesus tỹ ã jóg mré vĩ ri ke nī. Ti to tóg: "ěg jóg'," he ja nī. "Ā vėg isóg nī nī," he ja tóg nī. "Inh pėgja tá ã tóg nī nī, hã kỹ sóg krónh ke tũ nī," he ja tóg nī, Davi ti. ²⁶ "Hã kỹ inh fe tóg mrin ke mū. Vĩ sér han isóg nī nī. Iser kỹ inh fár tóg nỹnh ke mū, hã ra sóg to krĩ kufy tũ nī. ²⁷ Inh kuprĩg vỹ vēnh kuprĩg jamã tá nĩnh ke tũ nī. Inh fár vỹ vag ke tũ nī gé, sỹ tỹ ã tỹ kuprēg ja nĩn kỹ," he ja tóg nī, Davi ti, Topě mỹ. ²⁸ "Inh kanhrãn ã tóg nī nī, isỹ kanhkã to ěpny ěn ve há han jé, kanhkã to ěmĩn ěn ti. Isỹ ã mré nĩn kỹ tóg inh mỹ sér tãvĩ tĩ," he ja tóg nī. Davi tỹ Jesus tón hã vė," he tóg, Pedro ti.

²⁹ "Inh kanhkã'," he tóg. "Ěg jóg'jóg tỹ Davi kãmén há han jé sóg ke mū ãjag mỹ," he tóg. "Vãsỹ ti ter mỹr, kỹ ag tóg vēnh kej tá ti péju, hã ra ěg tóg vėg tĩ, ti kej ti, Davi kej ti," he tóg. ³⁰ "Ā tỹ ga mĩ tĩg kỹ tóg hã ra Topě vĩ tó tĩ ja nĩgtĩ, Davi ti. Topě tóg ti mỹ: "ã krē'krē ag kã ū vỹ tỹ pã'i tỹ rei nĩnh mū," he ja nĩgtĩ, Topě ti. ³¹ Topě vĩ tag kri fi kỹ tóg Cristo rĩr mãn ke tó ja nĩgtĩ gé, Davi ti. Hã kỹ tóg ã vĩ ěn tó ja nĩgtĩ. Cristo pi(jé) vėser jamã tá nĩg mág han', kỹ ti fár vỹ vag ja tũ nī gé," he tóg, Pedro ti.

³² "Cristo vė, hã vỹ: Jesus, he mū. Topě vỹ ti rĩn mãn, kỹ ěg kar tóg ti ve ja nĩgtĩ," he tóg. ³³ "Topě tóg ti mỹ: "kunĩg, inh pėgja tá nī," he ja nī, Jesus ti mỹ. Kỹ ěg jóg tóg ti mỹ ã tỹ ěg mỹ nén tó ja fėg, hã vỹ: Topě kuprĩg, he mū. Hã kỹ tóg ěg mỹ tỹ jagrē han mū, Topě kuprĩg tỹ, Jesus ti. Hã kỹ ãjag tóg ūri tag vėg mū, tag mēg mū," he tóg, Pedro ti.

³⁴ "Davi hã tóg rĩr mãn ja tũ nī ver, kanhkã ra tóg tãpny ja tũ nī ver, ge ra tóg tag tó ja nī, ha mē: "ěg jóg

mág vỹ inh Senhor mỹ tag tó ja nĩ, hã vỹ: “nĩ ra ver, inh pēgja tá,” he ja tóg nĩ, ³⁵ “sỹ ã kato vāsānsān mũ ag tỹ ã jākřēm vin jé, ag sigse jé,” he ja tóg nĩ. Davi tỹ tón hã vỹ,” he tóg, Pedro ti.

³⁶ “Jesus tag hã vỹ, ãjag tỹ ka to ũn sãg mũ tag hã vỹ: tỹ ěg Senhor nĩ, he mũ,” he tóg. “Topě vỹ ti to: “tỹ tóg Cristo nĩ,” he mũ. “Tỹ tóg vėnh kar Senhor nĩ,” he tóg. ěg tỹ vėnh vỹ tag kri finh ke vė. ěg povo tỹ Israel tỹ ti ki kanhrān ke vė, ěg vỹ tag kri nĩm ke vė,” he tóg, Pedro ti, ũ tỹ vėnh mǎn kỹ nỹtĩ kar ag mỹ.

³⁷ Ag tỹ ti vỹ jēmě kỹ ti jykre tóg ag kǎra rǎ mũ sir. Kỹ ag tóg ti mỹ: “kỹ ěg hỹn hě ri kenh mũ, vỹ?” he mũ, Jesus tỹ ũn vin mũ kar ag mỹ ke gé.

³⁸ Kỹ Pedro tóg ag mỹ: “ãjag jykre tovǎnh ra,” he mũ. “Kỹ ěg tóg ãjag kygpenh mũ, Jesus Cristo jiji tó kỹ,” he tóg. “Kỹ Topě tóg ãjag mỹ ãjag tỹ ti vỹ mranh ja ěn tỹ vėnh pǎte fõn ke mũ. Kỹ ãjag tóg Topě kupřig tỹ ja-grě nỹtĩnh mũ gé, Topě tỹ ãjag mỹ ti jėnėn kỹ. ³⁹ Ti tỹ ãjag hã mỹ ti nĩm ke vė inhhã, ãjag krě mré hã ke gé. Ti tỹ ũn mỹ vėnh vỹ jėnėg mũ kar ag mỹ tóg nĩm tĩ, Topě ti, ěg jóg mág ti, ag tỹ ver kuvar há tá mũ hã ra,” he tóg, Pedro ti.

⁴⁰ Vỹ tỹ hěn ri ke han tóg, Jesus kǎmėn kỹ. Ag jyvėn tóg mũ gé, kỹ tóg ag mỹ: “Jesus mỹ: “inh kren han nĩ,” hemnĩ,” he mũ. “ěg kar vỹ vėnh jykre pǎno han kǎn, ã jykre han vǎnh nỹtĩn kỹ. Kỹ inh kren han nĩ, hemnĩ, Jesus mỹ,” he tóg, Pedro ti.

⁴¹ ũ tỹ ti vỹ han mũ ag kygpég ag tóg mũ sir. Kurǎ ěn kǎ ũn kygpe kỹ nỹtĩ ag vỹ tỹ ũ tỹ 3 mil nỹtĩ hỹn, hěn ri ke mũn. ⁴² ěn ag vỹ kurǎ kar ki Jesus tỹ ũn vin mũ ag vỹ jēmě jé vėnh mǎn tĩ, jagně ve jé ke gé. Kỹ ag tóg Jesus jamĩ ko mũ sir. Kỹ ag tóg ti mré vỹ mũ gé, kurǎ kar ki.

Jesus ki ge mũ ag jykre ti

⁴³ Kỹ Jesus tỹ ũn vin mũ ag tóg ěg tỹ nėn han vǎnh tỹ hěn ri ke han tĩ nỹtĩgtĩ. Hã kỹ vėnh kar tóg Topě kaměg tĩ. ⁴⁴ Jǎvo ũ tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tóg jagně mré vėnh jykre pir han mũgtĩ. Kỹ ag kuge vỹ jagně tũ ri ke nỹtĩ.

⁴⁵ ũ ag tóg ãjag kuge ũ vǎvǎm mũ gé, jǎnkamy kato, kỹ ag tóg ũn jǎnkamy tũ ag mỹ vėnh kǎpópǎm mũ.

⁴⁶ Kurǎ kar ki ag kar tóg Topě jo ĩn ra mũ tĩ, ag tỹ ti mré vỹ jé. Ājag ĩn kǎki ag tóg Jesus jamĩ ko mũgtĩ gé. Jatun mỹ ag tóg sir jėgjęg mũ. Kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir. ⁴⁷ Kỹ ag tóg Topě mỹ: “há ti nĩ,” he ti gé. Jó vėnh kar tóg ag to há nỹtĩ gé. Kỹ Topě tóg kurǎ kar ki ũ ag mỹ krĩ há nĩm tĩ gé, kỹ ag tóg ti ki ge mũ, ag krenkren jé. Hã kỹ ag tóg koměr hã e nỹtĩ.

Ũn grĩ tỹ há' he

3 Kejėn Pedro tóg João mré Topě jo ĩn ra mũ mũ, meio dia pǎte 3 horas ki. Israel ag tỹ Topě mré vỹ jafǎ vė, hã vỹ: 3 horas, he mũ.

² Topě jo ĩn tá ũ tóg nĩ nĩ, ũn grĩ. Ā mũr mũ kǎ tóg ge nĩ. Topě jo ĩn jǎnkǎ tá tóg nĩ nĩ, jǎnkǎ sĩnvĩ he mũ ěn tá. Tá tóg: “inh mỹ nėn ũ nĩm,” he nĩgtĩ, ũ tỹ Topě jo ĩn kǎra ge mũ ag mỹ.

ěn va ag tóg kǎmũ mũ, jǎnkǎ tá ti nĩm jé. Kỹ João mré Pedro tóg Topě jo ĩn tá junjun mũ. ³ ũn grĩ tỹ Pedro ag ve kỹ tóg ag mỹ nėn ũ to vỹ mũ. ⁴ Kỹ Pedro ag tóg ti tugnỹm mũ. Kỹ Pedro tóg ti mỹ: “ěg ki ěvǎnh ra,” he mũ. ⁵ Kỹ tóg ag ki ěvǎnh mũ. “Ag hỹn inh mỹ jǎnkamy nĩm ke mũ,” he tóg.

⁶ Hã ra Pedro tóg ti mỹ: “jǎnkamy tóg inh mỹ tũ tĩ,” he mũ. “Sỹ nėn ma tĩ hã tỹ sóg ã mỹ nĩm mũ, hã vỹ: Jesus Cristo jyjy hã tó kỹ, Nazaré tá ke ěn jiji tó kỹ sóg ã mỹ: ha jėg, he mũ, ha mĩ tĩg, he sóg ã mỹ,” he tóg, Pedro ti, ũn grĩ mỹ. ⁷ Kỹ tóg ti pēgja tá ti kǎgmĩ kỹ ti fėg mũ.

Kỹ vǎhã ti pėn tóg tar' he mũ sir, ti pėn nǎgnán ti. ⁸ Hũm hen kỹ tóg jě nĩ sir. Jėg há' he tóg mũ sir. Mĩ tóg tĩ mũ sir. Ag mré tóg Topě jo ĩn kǎra rǎ mũ sir. Tá tóg mũ tĩ kỹ hũm hũm he mũ. Topě mỹ tóg vỹ há han mũ sir.

⁹ Kỹ vėnh kar tóg ti vėg mũ, ti tỹ mĩ tĩg kỹ, ti tỹ Topě mỹ vỹ há han kỹ. ¹⁰ Ag tỹ ti ve kỹ ag tóg ti ki kanhró nỹtĩ. “Topě jo ĩn jǎnkǎ tá nĩ ěn hã vė mỹr,” he ag tóg mũ. “Jǎnkǎ sĩnvĩ he mũ ěn tá nĩ mũn hã vė mỹr,” he ag tóg mũ. “Vėnh kar mỹ: inh mỹ nĩm, he tĩ ěn hã vė mỹr,” he ag tóg ti to. Kỹ tóg ag mỹ e tĩ sir. Ag fe tóg jũrũn ke mũ sir, ag tỹ ti ven kỹ.

Pedro tỹ Topě jykre kǎmėn mũ

¹¹ Hã ra tóg Pedro mré João mré tĩ mũ, ũn grĩ ja ěn ti. Hã kỹ vėnh kar tóg ag to vėnh mǎn mũ, Topě jo ĩn krēm, pǎ'i tỹ Salomǎo he mũ ěn sala tá. Vėnh kar ag mỹ tóg e tĩ, ũn grĩ ěn tỹ há' hen kỹ.

¹² Ā tỹ ũn e ěn ag ve kỹ Pedro tóg ag mỹ: “inh kanhkǎ,” he mũ. “Ājag fe hã ne tóg jũrũn ke mũ,” he tóg. “ěg tỹ vėsóg ki ti tỹ há' he tũ vė. Topě tỹ ti tỹ tĩg há' he vė mỹr. ěg tỹ vėnh jykre kuryj han mũ ra ěg tóg ge han ki kagtĩg nỹtĩ vė,” he tóg, Pedro ti, ũn e ěn ag mỹ.

¹³ “ěg jóg'jóg ve ag vỹ Topě to há ja nỹtĩgtĩ, Abraão ti, Isaque ti, Jacó ti ke gé. Topě ěn vė mỹr, ũ tỹ ti tỹ há' he mũ ti,” he tóg. “Topě ěn vỹ ã kósĩn tỹ ũn mág han. Ti kósĩn hã vė, hã vỹ: Jesus, he mũ. Hã ra ãjag tóg fóg ag mỹ ti fėg ja nĩgtĩ. Fóg tỹ pǎ'i tỹ Pilatos vỹ: “ti kavǎn jé sóg ke mũ,” he mũ vė. Hã ra ãjag tóg ti mỹ: “nejé,” he ja nĩgtĩ. ¹⁴ ũ tỹ vėnh jykre kuryj han mũ to ãjag tóg: “nejé,” he ja nĩgtĩ, Topě tỹ ũn kupřėg mũ ěn to, Jesus ěn to. Hã ra ãjag tóg ũ tỹ ũn tén mũ to: “ti kyvǎn ra,” he ja nĩgtĩ. ¹⁵ ũ tỹ ěg rĩnrĩr han tĩ ěn tén ja ãjag tóg nĩgtĩ mỹr. Topě tóg hã ra ti rĩn mǎn ja nĩ, ti ter mũ hã ra, kỹ ěg tóg ti ve ja nĩgtĩ,” he tóg, Pedro ti, ũn e ěn ag mỹ.

¹⁶ “Kỹ ěg tóg Jesus ki ge mũ. Hã kỹ Jesus tóg ũn grĩ ja tag tỹ tar' he mũ, ãjag tỹ ũn vėg mũ tag ti, ãjag tỹ ũn ki kanhrān mũ tag ti. Jesus vỹ ti tỹ ã ki rǎ han. Kỹ ti tỹ Jesus ki rǎ kỹ tóg há' he mũ sir, ãjag rĩnve,” he tóg, Pedro ti.

¹⁷ “Inh kanhkǎ,” he tóg. “Ājag tỹ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ, hã kỹ ãjag tóg Jesus tén ja nĩgtĩ. Hã kỹ ãjag pǎ'i ag tóg ti tén ja nĩgtĩ,” he tóg.

¹⁸ “Hã kỹ Topě tóg vǎsỹ rán kỹ nĩ ěn han. Topě vỹ tó tĩ ag kar tóg vǎsỹ Jesus jagtar ke ti tó ja nĩgtĩ, Topě tỹ ag mỹ: ha tó, hen kỹ. “Topě tỹ ũn jėnėg mũ ěn tỹ jagtar ke

vě, Cristo ti," he ja ag tóg nīgtī, Topě ví tó tí ag," he tóg, Pedro ti.

¹⁹ "Ký ājag jykre tovānh nī. Topě jykre ki gemnī, Topě tỹ ājag tỹ ti ví mranh tỹ tũ' he jé. ²⁰ Hã ký ājag tóg tỹ Topě mré ke nýtī, ký tóg ājag krī tỹ kānhvy' henh ke mũ, Topě ti. Kar ký tóg ājag mỹ ti jēnē mǎn mũ gé, ti tỹ ājag mỹ ũn jēnēnh ke ěn ti, Cristo ti, hã vỹ: Jesus, he mũ," he tóg, Pedro ti. ²¹ "Ti tỹ kanhkā tá nī vē ver. Ti tỹ ā kurā pétēm ký tóg vāhã tá vỹn kenh mũ, Topě tỹ nén kar han mǎn ke kurā ěn kǎ," he tóg.

"Hã ký Topě tóg vāsỹ ā ví tó tí ag mỹ tó ja nīgtī, ag tỹ vēnh kar mỹ ti ví tó jé, ti tũ ag kar mỹ. ²² Hã ký Moisés vỹ tag tó ja nī, ha mē: "Topě vỹ ājag mỹ ā ví tó tí ũ jēnēnh ke mũ, ājag mré ke ũ, ti tỹ ājag mỹ Topě ví tó jé, inh ri kén. ěn ti ví jēmēmnī," he ja tóg nīgtī, Moisés ti," he tóg, Pedro ti. ²³ "Ū tỹ ti ví jēmē jāvānh ěn ter ke vē," he ja tóg nīgtī, "ěn pi(jé) tỹ Topě tũ nī," he ja tóg nīgtī, Moisés ti," he tóg, Pedro ti.

²⁴ "Topě ví tó tí ag kar vỹ tó ja nīgtī, ěg tỹ ũri vég mũ tag ti. Samuel vỹ tag tó vén ja nīgtī, kar ti nón ke ag kar tóg tag tó ja nī gé vāhã," he tóg, Pedro ti.

²⁵ "Topě ví tó tí ěn krē vỹ tỹ ājag nýtī," he tóg. "Ājag jóg'jóg ve ag hã mré tóg jykrén ja nīgtī, Topě ti, Abraão hã mré. Hã ký tóg Abraão mỹ: "ā kósín ũ hã tugrīn sóg vēnh kar to há nīnh mũ," he ja nīgtī, Topě ti," he tóg, Pedro ti. ²⁶ "Ājag hã mỹ tóg ā kósín jēnē, ti rīn mǎn ký, Topě ti. Ājag hã mỹ tóg tó vén, ājag tỹ tỹ Israel nýtīn ký. Ājag hã mỹ tóg tó, ājag tỹ ājag jykre pāno tovānh jé. Ti tỹ ājag krīn sóg vē, ājag tỹ tovānh jé, ājag jykre pāno ěn ti," he tóg, Pedro ti, ũ tỹ Topě jo ěn krēm vēnh mǎn ký nýtī ěn ag mỹ.

Pǎ'i ag tỹ Pedro mré João to jũ

4 Ag tỹ ver vēmēn ký nýtī ra Topě tũ ki rīr tí ag tóg tá junjun mũ. Topě jo ěn to capitão vỹ ag mré tá jun mũ gé, Saduceu ag ke gé, ũ tỹ: "ěg hỹn rīnrīr mǎn ke tũ nī ha, ěg ter kar ký," he mũ ěn ag. ² Pedro ag to ag tóg jũgjũ mũ, ag tỹ: "Jesus vỹ rīr mǎn," hen ký. "Ký ěg tóg ti ri kén rīr mǎn mũ gé, ěg ter ký," he ag tóg, Pedro ag. Hã ký pǎ'i ag tóg ag to jũgjũ mũ. ³ Hã ký ag tóg Pedro ag sigség mũ, vēse jafã kátá ag tóg ag vām mũ, ag tỹ kátá nũgnūr pir han jé. Rāké ti nỹ ha, hã ký ag tóg: "ha ver kátá nũgnūr," he mũ.

⁴ Hã ra ũ tỹ hēn ri ke ag tóg Pedro ag ví mē ja nīgtī, ký ag tóg sir ti ví kri fig mũ. Ū tỹ 5 mil (ke) ag vē, Jesus ki ge ký nýtī ag, ěg tỹ ũn týtá fag mré tó tũ hã ra.

⁵ Tỹ vaj ký pǎ'i ag tóg vēnh mǎn mũ, kófa ag mré hã, Topě ví to professor ag mré hã. Jerusalém tá ag tóg vēnh mǎn mũ. ⁶ Topě tũ ki rīr tí to pǎ'i mág jyjy hã vỹ: Anás, he mũ. Ag pǎ'i mág ũ jjin hã vỹ: Caifás, he mũ. Pǎ'i mág kanhkā ũ jyjy hã vỹ: João, he mũ, ký ũ jjin hã vỹ: Alexandre, he mũ. Pǎ'i mág mré ke kar ag vỹ tá vēnh mǎn ký nýtī. ⁷ Vēnh kaju ki ag tóg Pedro ag vin mũ, ký ag tóg: "ũ nỹ ājag mỹ vēnh jykre tag nīm, ājag tỹ ũn grī ěn tỹ há' he jé?" he mũ. "Ū jykre tỹ ājag ti tỹ há' hé?" he ag tóg mũ, Pedro ag mỹ.

⁸ Ký vāhã Topě kuprīg tóg Pedro krīn mũ. Ký tóg: "ha vé," he mũ. ⁹ "Nén ũ há to ājag tóg ěg kugmīg mũ, ěg

tỹ ũn grī tỹ há' he mũ ěn to," he tóg. "Ký ājag tóg vāhã ěg jykre jēmē sór mũ ha," he tóg. ¹⁰ "Ājag mỹ sóg ěg jykre tónh mũ, Israel kar tỹ ki kanhró nýtī jé," he tóg. "Jesus tugrīn tóg há' hé, Nazaré tá ke ěn tugrīn tóg tar jē nī, ājag tỹ ũ tỹ ka to sǎg mũ ěn hã tugrīn. Topě tóg ti rīn mǎn ja nī, ũ tỹ cruz to ter mũ ěn ti. ěn vỹ ti tỹ há' hé, ũn grī ja ěn ti," he tóg, Pedro ti. ¹¹ "Jesus ěn hã to tag tóg rán ký nī, Topě ví tỹ rán ký nī ěn ki, ha mē: ājag tỹ pó tỹ ěn han ký ājag tóg pó ũ fón, ti tỹ ājag mỹ kórég nīn ký. Hã ra Topě tóg pó ěn hã tỹ ěn nũna han mũ," he ja tóg nī, Topě ví ki, Jesus to," he tóg, Pedro ti.

¹² "Ū pi(jé) ěg kren han ke mũ'. Topě tóg Jesus fēg inhã, ti hã tỹ ěg kren han jé, ti hã tỹ ěprā ke ag krenkren han kǎn jé, kanhkā krēm ke kar ěn ag. ěg kren han ke mũ ũ venh ke tũ ěg nī mỹr," he tóg, Pedro ti, pǎ'i ag mỹ.

¹³ Pǎ'i ag tỹ Pedro ví mē ký tóg ag mỹ e tí. "ěg kamēg tũ ag tóg nīgtī mỹr," he ag tóg, Pedro to, João to ke gé. "Vēnh rán sí ag nýtī vē mỹr, escola ki ge mág ja tũ ag nýtī vē," he ag tóg. To jykrén ký ag tóg ag ki kanhró nýtī. "Jesus mré ke ag vē," he ag tóg mũ, Pedro ag to. Ký tóg ag mỹ e tí.

¹⁴ Hã ra ũn grī ja tóg tá jē ag mré. Ký ag tỹ ne tỹ ag kato vīnh ke tóg tũ tí sir. ¹⁵ Ký ag tóg Pedro ag mỹ: "ha ver kǎpa jēg," he mũ. Ký pǎ'i ěn ag tóg ver jagnē mré to jykrén mũ. ¹⁶ Ký ag tóg: "ěg hỹn ag tỹ hē ri kenh mũ ha?" he mũ. "Jerusalém tá ke kar vỹ ag tỹ nén han mũ ki kanhró kar nýtī. Ký ag jykre tóg vēnh kar mỹ há nỹ. Ký ěg tỹ ag to: ag ón vē, hen ký tóg tỹ ũn nỹ sir," he ag tóg jagnē mỹ. ¹⁷ "Ag tỹ hã ra vēnh kar mỹ Jesus tó ký tóg tỹ ũ nỹ gé," he ag tóg. "Ký ěg tỹ ag mỹ: ha tó mǎn tũg, henh ke vē," he ag tóg. "Ājag tỹ ti tó mǎn ký ěg tóg ājag vóg kónān ke mũ ha, he jé ěg tóg ke mũ ag mỹ," he ag tóg jagnē mỹ. ¹⁸ Ký ag tóg Pedro ag jé prēr mǎn mũ. Ký ag tóg: "Ker ũ mỹ tó mǎn hē'," he mũ. "Ker Jesus tỹ ví mǎn hē'," he ag tóg mũ ag mỹ.

¹⁹ Hã ra Pedro tóg João mré ag mỹ ke mũ. "Topě tóg ěg mỹ: "ha vēnh kar mỹ tó," he ja nī. Ājag tóg hã ra: "ker tó hē'," he mũ. ěg hỹn ũ tỹ hē ví han mũ', Topě ví vó, ājag ví vó?" he tóg ag mỹ. "Ne nỹ hỹn Topě mỹ há nīnh mũ?" he tóg. "ěg mỹ tó," he tóg. ²⁰ "ěg pi(jé) tó tũg mũ', ěg tỹ nén vég mũ ti, Jesus tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn ti," he tóg ag mỹ, Pedro ti.

²¹ Hã ra pǎ'i ag tóg: "ker tó hē', ker tó hē'," he mǎn mũ gé. Ký ag tóg ag kygvāg mũ sir. Ājag tỹ ag vóg kónān há ra ag tóg ag vóg kónān tũ nī, vēnh kar tỹ ag to há nýtīn ký, vēnh kar tỹ Topě to: "há ti nī, ti hã ne tóg ũn grī ěn tỹ há' he mũ'," hen ký.

²² Hã ra ũn grī ja ěn tóg tí nī sir. 40 anos kǎfór han tóg, ký Topě tóg ti tỹ há' hé.

Jesus mré ke ag tỹ Topě mré ví

²³ Pedro ag tỹ kygvar ký mũ ký ag tóg ājag mré ke ag to mũ mũ. Ký ag tóg pǎ'i tỹ ājag mỹ nén tó ěn kāmén mũ, kófa ag tỹ: "ker Jesus tó hē'," he mũ ěn ti. ²⁴ Ký vēnh kar ag tóg tag jēmē ký Topě mỹ ví há han mũ, jagnē mré. Ký ag tóg: "ěg jóg mág'," he mũ. "Tỹ ā tóg vēnh kar kri ke nī," he ag tóg mũ. "Kanhkā han ā mỹr,

ga ti, goj ti ke gé, mĩ mũ ag kar ke gé," he ag tóg. ²⁵ "Ēg jóg'jóg tỹ Davi krĩn ja ā tóg nĩgtĩ, ā camarada ěn ti. Ā kuprĩg tỹ ā tóg ti krĩn ja nĩ. Kĩ tóg Jesus tó ja nĩgtĩ, kũ tóg: "fóg kar ag ne tóg jũgũ mũ, kanhgág ag ke gé," he ja nĩ. "Inh kanhkā tỹ Israel ag ne tóg nén ũ tũ to jykrén'," he ja tóg nĩ. ²⁶ "Nação kar ag pã'i ag vỹ vėnh génh kũ nỹtĩ, ěg pã'i ag ke gé, Topě kato tēgtē jé, Topě tỹ ũn kuprēg mũ ěn ag kato," he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti," he ag tóg, Topě mỹ. ²⁷ "Hã ra tóg ki hã tó ja nĩ. Ěmã tag ki ag tóg vėnh génh kũ nỹtĩ, ā kósin kato, ā tỹ ũn kuprēg mũ ěn kato, ũn kuryj nĩ ěn kato, hã vỹ: Jesus, he mũ," he ag tóg. "Pã'i mág tỹ Herodes vỹ ti kato tē mũ gé, pã'i tỹ Pilatos ke gé, ag tỹ ũ to: Põncio, he mũ ěn, fóg ag kar, Israel ag kar ke gé," he ag tóg. "Tag ag kar vỹ vėnh génh kũ nỹtĩ, ā kósin kato," he ag tóg. ²⁸ "Ā tỹ nén to jykrén mũ han ag tóg mũ sir, ā kato tēgtē mũ tag ag. Vāsỹ ā tóg to: ge tĩ jé tóg ke mũ, he ja nĩgtĩ," he ag tóg, Topě mỹ. ²⁹ "Pã'i ag tỹ ěg mỹ nén tó mē ā tóg, ag tỹ ěg mỹ: ker tó hē', he mũ tag ti. Kũ ěg tỹ tar' hem-nĩ, ěg tỹ ag kamēg tũ nĩn jé, ěg tỹ ā vĩ tó jé, ěg tỹ tỹ ā camarada nỹtĩn kũ," he ag tóg, Topě mỹ. ³⁰ "Kũ ěg mré milagre hyn han nĩ gé. ũn kagyga ag tỹ há' hem-nĩ, ěg tỹ nén han vānh han nĩ, ěg tỹ ā mỹ to vĩn kũ, ěg tỹ ā kósin tỹ Jesus jyjy tó kũ, ěg tỹ ũn kuryj nĩ ěn tó kũ," he ag tóg, Topě mỹ.

³¹ Ag tỹ ti mré vĩ kar kũ ga tóg jũrũn ke mũ sir, ag tỹ tá nỹtĩ hã ra. Kũ Topě kuprĩg tóg ag krĩn mũ gé. Kũ ag tóg mũmēg vānh kũ Topě vĩ kāmén mũ sir.

Jesus ki ge kũ nỹtĩ ag jykre pir

³² ũ tỹ Jesus ki ge kũ nỹtĩ ag tóg jykre pir han kũ nỹtĩ. ũ pi(jé) ā kuge to: "isũ vė," he tĩ. Ājag kuge kar to ag tóg: "ěg tũ vė," he tĩ. ³³ Jesus tỹ ũn vin mũ ag tóg ěg Senhor tỹ Jesus rĩr mǎn tugtó mũ, to tar pē nỹtĩn kũ. Kũ Topě tóg ag ki rĩr há han mũ gé sir. ³⁴ Ag mré ke ũ pi(jé) jagāgtar nỹtĩ' Ag kāmĩ ũ tóg ěpỹ nỹtĩ, kar ũ tóg ĩn nỹtĩ gé. Ājag tũ ěn funfón ag tóg mũ, kũ ag tóg ti kaja ma kāmũ mũ. ³⁵ Jesus tỹ ũn vin mũ ag mỹ nĩm jé, jānkamy ti. Kũ ũn jagāgtar ag tóg jānkamy ěn to ājag tỹ nén ve sór mũ ěn mǎn mũ sir.

³⁶ Kũ ũ tóg nĩ gé, ti jiji hã vỹ: José, he mũ. Jesus tỹ ũn vin mũ ag tóg ti to: Barnabé, he tĩ, hã vỹ: vėnh jyvėn krē, he mũ, hã vỹ: Barnabé, he mũ. Levi kósin'kósin ũ vė. Goj vāso tỹ Chipre tá ke vė.

³⁷ Ěn hã vỹ ěpỹ nĩ, kũ tóg ā japỹ fón mũ, kũ tóg Jesus tỹ ũn vin mũ ag mỹ ti kaja ma kǎtĩ mũ. Kũ ag tóg jagnē mỹ kǎnhkrég mũ sir.

Ananias fag tỹ Topě mỹ ón

5 Kũ ũ tóg nĩ gé, ti jyjy hã vỹ: Ananias, he mũ. Jāvo ti prũ fi jiji hã vỹ: Safira, he mũ. Ěn vỹ tóg ā japỹ fón mũ gé. ² Kũ tóg ā prũ fi mỹ: "ti kaja vėnh kǎpón péju kũ ěg tóg nĩm mũ," he mũ. Ti vėnh kǎpón ũ tỹ tóg Jesus tỹ ũn vin mũ ag mỹ nĩm mũ. "Ēg japỹ kaja kar hã vė," he tóg mũ ag mỹ, ón kũ.

³ Kũ Pedro tóg ti mỹ: "Satanás hã ne tóg ā krĩn ja nĩ," he mũ. "Hã kũ ā tóg Topě kuprĩg mỹ ón. Hã kũ ā tóg ti

kaja vėnh kǎpón péju kũ nĩm ja nĩ," he tóg. "Hã ra ā tóg ti tỹ ā krĩn mũ ra: "nejé," he ja tũ nĩ, Satanás mỹ," he tóg. ⁴ "Ā japỹ vė (mỹr), ha mē," he tóg. "Kũ ti kaja vỹ tóg tỹ ā tũ nĩ gé sir," he tóg. "Kũ ā tỹ ma kǎtĩ tũ nĩ hã ra tóg tỹ nén ũ tũ nĩ vė," he tóg. "Hã ra ā tóg ā ón ke to jykrén ja nĩgtĩ, ā tỹ ti kaja to ón jé," he tóg. "Hã kũ ā tóg ěg mỹ ón, hã ra ā tóg Topě hã mỹ ón mũ," he tóg, Pedro ti.

⁵ Ananias tỹ ti vĩ mē kũ tóg kutē mũ, ti ter vė sir. ũ tỹ mēg mũ ag kar mỹ tóg e tĩ, kũ ag fe tóg jũrũn ke mũ.

⁶ Kũ kyrũ ag tóg jėgjęg nėgnē kũ ag tóg ti fi han mũ. Kũ ag tóg ti va mũ mũ, kũ ag tóg ti kėnh mũ sir.

⁷ 3 horas tũg kũ ti prũ fi tóg mĩ kǎtĩ mũ gé. Hã ra fi tóg ā mén ter mē ja tũ nĩ ver. ⁸ Kũ Pedro tóg fi mỹ:

"ājag mỹ ti kaja tag to fón, ājag japỹ ti?" he mũ fi mỹ.

Kũ fi tóg: "hỹ, ti kaja tag to ěg tóg fón," he mũ, ón kũ.

⁹ Kũ Pedro tóg fi mỹ: "ājag ne tóg jagnē mré to jykrén ja nĩ gé," he mũ. "Topě kuprĩg mỹ ājag ón mỹr. ũ tỹ ā mén kėnh mũ ag vỹ mĩ kāmũ jėg. Ā va ag tóg mũnh mũ gé," he tóg fi mỹ, Pedro ti.

¹⁰ Kũ fi tóg kutē kũ hun ke mũ gé sir. Kyrũ ag tỹ jun-jun kũ ag tóg fi ter vėg mũ gé, kũ ag tóg fi kėnh mũ mũ gé, fi mén mré. ¹¹ Kũ Jesus ki ge kũ nỹtĩ kar ag fe tóg jũrũn ke mũ, ũ tỹ mēg mũ kar ag ke gé.

Hã kũ Ananias fag tóg Topě mỹ ón tugrĩn kǎgter mũ. Kũ tóg vėnh kar mỹ e tĩ sir.

Ag tỹ Jesus tỹ ũn vin mũ ag vóg kónān

¹² Jesus tỹ ũn vin mũ ag tóg nén ve vānh tỹ hėn ri ke hyn han mũgtĩ, vėnh kar mỹ. Jesus ki ge kũ nỹtĩ kar ag vỹ kurā kar ki vėnh mǎn tĩ, pã'i tỹ Salomão he mũ ěn sala tá, Topě jo ĩn krēm. ¹³ Jesus ki ge tũ ag tóg venh kāmũ tũ nĩgtĩ, ag tỹ ag kamēg kũ. Hã ra tóg vėnh kar mỹ há tĩ sir, Jesus ki ge kũ nỹtĩ ag jykre ti. ¹⁴ Kurā kar ki ũ tóg to jykrén ke mũ, Jesus ki rǎ jé, ũ tỹ hėn ri ke ag, fag ke gé. Hã ki ag tóg e nỹtĩ sir, Jesus ki ge mũ ěn ag.

¹⁵ Kejėn ag tóg ũn kagyga gé kāmũ mũ gé vāhā, ěpryn kri, ěmĩn kri. Tá ag tóg cama kri nỹtĩ, nỹg jafān ki. Kũ ag tóg Pedro jāvānh mũ. "Ti kǎnhvėg tỹ ěg mĩ tĩg kũ ũ tóg hėn ri ke mũn tỹ há' henh ke," he ag tóg.

¹⁶ ũ tỹ hėn ri ke ag tóg Jerusalém tá vėnh mǎn mũ, ěmā kar tá kāmũ ěn ag. ũn kagyga ag gé(g) ag tóg kāmũ mũ, ũn jagrē kórėg ag ke gé. Kũ ag tóg há' he kǎn mũ sir.

¹⁷ Kũ Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg jũ tāvĩ nĩ, ti mré ke kar ag ke gé, Saduceu he mũ ěn ag kar. ¹⁸ Kũ ag tóg Jesus tỹ ũn vin mũ ag sigsėg mũ, vėse ja mág tá.

¹⁹ Hã ra kuty tá Topě tỹ jėnē jafā tóg tere kũ vėse ja jānkān nugnón mũ, rugróm tóg mũ. Ag gé(g) tóg tĩ mũ, ag kygvān kũ, kũ tóg ag mỹ: ²⁰ "ha mũ jėg, Topě jo ĩn ra, ājag tỹ vėnh kar mỹ Topě vĩ tó jé, Topě tỹ ěg rĩn-rĩn mǎn ke ěn ti," he mũ, Topě tỹ jėnē jafā ti, ag mỹ.

²¹ Ag tỹ ti vĩ mē kũ ag tóg kusā pē ki Topě jo ĩn ra mũ mũ, tá Topě vĩ tó jé. Hã ra Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg ā mré ke ag jėgnėg mũ, ag tỹ kófa ag jé prėr jé, vėnh jyvėn tĩ kar ěn ag, povo tỹ Israel to pã'i ag ke gé. Kũ ag tóg vėse ja ra ũ jėgnėg mũ, ag tỹ vėsigse ag tatĩ kāmũ jé. ²² Polícia ag tỹ tá junjun mũ ra ag tóg vėse ja kǎtá tũgtũ nỹtĩ. Kũ ag tóg vỹnvỹn ke mũ. ²³ Kũ ag tóg:

“vēse ja tóg nīfénh ký jē nī, nīfénh jāfa tỹ,” he mū. “Kỹ ũ tỹ ki rīr mū ag tóg tá nýtĩ gé, ti jānkān tá. Ēg tỹ nón mū ra tóg kuprā jē nī,” he ag tóg mū, pā'i ag mỹ.

²⁴ Topē jo ĩn to capitāo tỹ mē ký tóg ti mỹ e tí, Topē tũ ki rīr tí to pā'i mág ag mỹ ke gé. Ký tóg ag krí tũ tí sir.

²⁵ Ký ũ tóg tá jun ký: “Topē jo ĩn krēm ag nýtĩ, ājag tỹ ũn sigség mū ag,” he mū. “Tá ag tóg vēnh kar mỹ Topē vĩ tó nýtĩ,” he tóg.

²⁶ Ký capitāo tóg polícia ag mré tí mū, ag tatĩ kāmū jé. Komēr hā ag tóg vĩ mū, ag mré. “Ēg vāsānsān ký ũ tỹ ag vĩ mēg mū ag tóg hēn ri ke mūn ěg pin ke mū, pó tỹ,” he ag tóg, polícia ag.

²⁷ Apóstolo ag tỹ ag mré junjun ký ag tóg pā'i ag jo ag vin mū. Ký Topē tũ ki rīr tí to pā'i mág tóg ag mỹ.

²⁸ “Ājag mỹ ěg tóg: ker ěn jiji tó mǎn hē,” he ja nĩgtĩ,” he mū. “Ge ra ājag tóg Jerusalém tá ke kar ag mỹ tugtō ja nĩgtĩ, ěn vĩ ti,” he ag tóg, Jesus vĩ to. “Ājag hỹn ti ter to ěg jagāgtar han sór mū,” he ag tóg, pā'i ag.

²⁹ Ký Jesus tỹ ũn vin mū ag kar tóg ag mỹ tag tó mū, ha mē. Pedro tóg ag mỹ tag tó mū, ha mē: “Topē tỹ ěg mỹ nén tó mū ěn han jé ěg tóg ke mū (mỹr),” he tóg. “Ēprā ke ag tỹ ěg mỹ: “ke tũg nī,” he mū hā ra ěg tóg ti tỹ ěg mỹ nén tó mū ěn han mū,” he tóg. ³⁰ “Ēg jóg'jóg ag vỹ Topē to há nýtĩgtĩ. Ag tỹ ũ to há nýtĩ ěn vỹ Jesus ti rīn mǎn ja nĩgtĩ, ājag tỹ ũn tén mū ěn ti, ka to ũn sǎg mū ěn ti,” he tóg. ³¹ “Kỹ Topē tóg ti tỹ pā'i mág han mū, ti tỹ ěg kren han tí han ký, ti tỹ ti mỹ: “kunĩg, inh pēgja tá nī,” hen ký. Jesus tỹ tóg ěg kar krín sór mū, ěg povo tỹ Israel kar tỹ vēnh jykre pāno tovǎnh jé, ti tỹ ag tỹ Ā vĩ mranh tỹ vēnh pāte fón jé,” he tóg. ³² “Nén kar ěn ve ja ěg tóg nĩgtĩ, hā ký ěg tóg ti vĩ tó mū sir. Ký Topē kuprĩg tóg ěg kanhrān mū gé. Topē vỹ ũ tỹ ti vĩ han mū kar ag mỹ Ā kuprĩg jēnēg mū,” he tóg, Pedro ti.

³³ Pā'i ag tỹ ti vĩ mē ký ag fe tóg gỹm ke mū, ký ag tóg ag kǎgtén ke to jykrén mū, Jesus tỹ ũn vin mū ěn ag. ³⁴ Ký vǎhā ũ tóg jēg nē mū, Fariseu ũ, ti jyjy hā vỹ: Gamaliel, he mū. Topē vĩ to professor ũ vē, ký vēnh kar mỹ tóg há nỹ, ti jykre ti. Ký tóg: “ver ag kǎpan nī,” he mū. ³⁵ Ag mū kar tóg ag mỹ: “inh kanhkā,” he mū. “To jykrén nī ver, ājag tỹ han tũ jé,” he tóg. ³⁶ “Pedro ag jo ke ũ tóg jē ja nĩ gé, ti jiji hā vỹ: Teudas, he mū. Ti hā ne tóg vēsỹ tỹ pā'i mág han ja nī, ký ũ tỹ 100 tỹ 4 ag vỹ ti nón mū ja nĩgtĩ sir. Ti tén ja ag tóg nĩ jāvo, pā'i ag, ký ũ tỹ ti vĩ han mū ag tóg tǎmĩ mū ja nī, ký tóg tũ' he mū,” he tóg. ³⁷ “Kar ký ũ vỹ jē ja nĩ gé, ti jyjy hā vỹ: Judas, he mū. Galiléia tá ke ěn vē. Ag tỹ vēnh kar jyjji ránrán mū ra tóg tá jē ja nī, Judas ěn ti, ký ũ tỹ hēn ri ke ag tóg ti nón mū ja nĩgtĩ gé. Ēn tén ja ag tóg nĩ gé, pā'i ag, ký ũ tỹ ti vĩ han mū ag tóg krig' ke ja nī, vēnh pipin ký,” he tóg.

³⁸ “Isỹ nén to jykrén hā vē, ha mē: Pedro ag tovǎnh nī ver,” he tóg. “Ag mỹ: ha mū jēg, hemnī ver,” he tóg. “Ag tũ tỹ tỹ ěprā ke ag jykre nĩn ký tóg tũ' henh ke mū (mỹr), vēsóg ki, ha mē,” he tóg. ³⁹ “Ti tỹ hā ra tỹ Topē jykre nĩn ký ājag tóg tỹ tũ' henh ke tũ nī,” he tóg. “Ājag tỹ ge ra ag to jũ nýtĩn ký ājag tóg vǎhā Topē kato tē mū,” he tóg, Gamaliel ti.

⁴⁰ Ký ag tóg ti mỹ: “hej,” he mū. Ký ag tóg Jesus tỹ ũn vin mū ag jé prēr mǎn mū. Ag mrānmrān ag tóg mū. Ký ag tóg: “ker Jesus tó mǎn hē,” he mǎn mū ag mỹ. Ký ag tóg: “ha mū jēg ge,” he mū.

⁴¹ Ký ag tóg mū mū, Jesus tỹ ũn vin mū ag. Ag mỹ tóg sér tí, ha mē. Ag tỹ Jesus ri ke jagēgtar mū ra tóg ag mỹ sér tí, ag tỹ Jesus ri kén jagāgtar ke ki krỹg ký.

⁴² Kurā kar ki ag tóg Topē jo ĩn tá Jesus tó tí, ti to: “Topē vỹ ti jēnē,” hen ký. Vēnh kar ĩn tá ag tóg ti kāmén mū gé, ũ tỹ ag kógfyn ký. To ag tóg krónh ke tũ nĩgtĩ sir.

Ag tỹ ũ tỹ 7 (ke) ag vin

6 Ký ũ tỹ hēn ri ke ag tóg Jesus ki ge mū. ũ ag tóg Grego vĩ tó tí, Jesus mré mū ũ ag. Ký ũ ag tóg Hebreu vĩ tó tí gé, ti mré mū ũ ag. Ag e nýtĩn ký ũ tỹ Grego vĩ tó mū ag tóg kejēn vĩ kónān mū, Hebreu vĩ tó tí ag kato. “Ŭ tỹ Hebreu vĩ tó mū ag vỹ ěg ki króm tũ nýtĩ (mỹr),” he ag tóg. “Ag kǎ ũn mén ter ja fag vỹ kurā kar ki vējēn há vég tí, ag tỹ fag mỹ vin ký,” he ag tóg. “Hā ra ěg kǎ ũn mén ter ja ěn fag kǎ ag tóg jatun nýtĩ, fag tỹ ag vĩ tó tũ nĩn ký. Hā ký fag tóg jagāgtar nýtĩ, ěg mré ke fag,” he ag tóg.

² Ký ũ tỹ 12 ag tóg mēg mū, Jesus tỹ ũn vin mū ag. Ký ag tóg Jesus mré mū kar ag jé prēr mū. Ký ag tóg: “Ēg tũ hā vē, hā vỹ ěg tỹ tỹ Topē vĩ tó ti nỹ,” he mū. “Ēg tỹ vējēn ki rīr ký ěg tóg kutar nýtĩ, ký ěg tóg ěg tỹ nén han ke ki rīr há han ke tũ nĩ gé,” he ag tóg. ³ “Kỹ ũ tỹ 7 (ke) ag vin nī, ũn kǎme kórég tũ ag, ũn jykre há ag, ũ tỹ Topē kuprĩg tỹ jagrē nī ěn ag,” he ag tóg. “Ēn mỹ ěg tóg vēnh rǎnhrāj ěn nĩm mū, ag tỹ vējēn ki rīr jé,” he ag tóg. ⁴ “Ēg hā tóg hā ra Topē mré vĩ ký nýtĩ, ti vĩ tó ký nýtĩ. Ēg tỹ nén han ken hā vē,” he ag tóg, Pedro ag.

⁵ Ag vỹ vēnh kar mỹ há nī ha, ký ag tóg Estêvão fēg mū sir, ũ tỹ Jesus ki rǎ ký jē ěn ti, ký Topē kuprĩg vỹ tỹ ti jagrē nī. Ti mré ag tóg Filipe fēg mū gé, Prócoro ke gé, Nicanor ke gé, Timom ke gé, Pármenas ke gé, Nicolau ke gé, cidade tỹ Antioquia tá ke tag ti, fóg tỹ Israel jykre han mū tag ti. ⁶ Ēn ag vin ag tóg mū, Jesus tỹ ũn vin mū ag jo. Ký ag tóg ag to Topē mré vĩ mū, ag nĩgé tỹ ag mē ký. Hā ký ag tóg ag mỹ vēnh rǎnhrāj ěn nĩm mū, ag tỹ vējēn ki rīr jé.

⁷ Ký Topē vĩ tóg vēnh kar kri rǔm ke mū sir. ũ tỹ Jesus mré mū ag vỹ tóg hēn ri ke nýtĩ, Jerusalém tá. Ký Topē tũ ki rīr tí ũ ag tóg Jesus vĩ kri fi ký ti ki ge mū gé sir.

Ag tỹ Estêvão se

⁸ Estêvão vỹ hā ra krí há nī, Topē tỹ ti mỹ vēnh jykre nĩm ký. Ký tóg ěg tỹ nén han vǎnh tỹ hēn ri ke hyn han mū, vēnh kar mỹ. ⁹ Ký Israel ag vēnh kanhrān jāfā ũ tá ag tóg ti vĩ kafān mū, ũn kygvān ký nýtĩ he mū ěn ag, cidade tỹ Cirene tá ke ag ke gé, cidade tỹ Alexandria tá ke ag ke gé, ga tỹ Cilícia tá ke ag ke gé, ga tỹ Ásia tá ke ag ke gé. Ēn ag kar vỹ ājag tỹ Estêvão mré vĩn ký ti vĩ kafān mū. ¹⁰ Hā ra ag tỹ ti vĩ kafān ke tóg tũ tí, ti krí há nĩn ký, ti tỹ Topē kuprĩg tỹ jagrē nĩn ký. ¹¹ Ký ag tóg ũ ag krín mū, ag tỹ ti kato vĩ jé, Estêvão kato. Ký ag tóg: “ti vĩ mē ěg (mỹr),” he mū. “Moisés kato vĩ kónān tóg

(mȳr), Topē kato ke gé," he ag tóg ón kȳ, Estêvão to.
¹² Hã kȳ vėnh kar tóg ti to jũgũ mũ, Estêvão to, kófa ag mré hã, Topē vĩ to professor ag mré hã. Kȳ ag tóg ti kãgmĩ kȳ ti ség mũ. Kȳ ag tóg pã'i ag jo ti pére kãmũ mũ. ¹³ Ū tȳ ón kȳ ti kato vĩnh ke mũ ag jé ag tóg prēr mũ gé, pã'i ag. Kȳ ag tóg ti kato: "Topē jo ĩn kato tóg vĩ kónãn tĩ, Topē tȳ ěg mȳ nén tó ja ti kato ke gé," he mũ ón kȳ. "Hã ra tóg ă vĩ kónãn to krónh ke tũ nĩgtĩ," he ag tóg ón kȳ, Estêvão to. ¹⁴ "Ti vĩ mẽ ěg (mȳr)," he ag tóg. "Jesus kãmén tóg tĩgtĩ, Nazaré tá ke ěn ti," he ag tóg. "Topē jo ĩn kókén jé tóg ke mũ, Jesus ti," he tóg nĩgtĩ, Estêvão ti, kȳ tóg Moisés tȳ ěg mȳ vėnh jykre nĩm mũ ěn tȳ tũ' he sór mũ gé, ěg mȳ vėnh jykre ũ nĩm kȳ," he ag tóg. Ag tȳ Estêvão to ón hã vė.

¹⁵ Kȳ pã'i kar ag tóg ti tugnȳm mũ, hã ra ti ve tóg sir Topē tȳ jėnė jafã ve ri ke nĩ, Estêvão ti.

Estêvão tȳ vėnh kãmén

7 Kȳ Topē tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tóg ti mȳ: "Ki hã ke mȳ?" he mũ.

² Kȳ Estêvão tóg ag mȳ: "ijóg'," he mũ. "Inh kanhkã'," he tóg. "Ěg jóg tȳ Topē vȳ tóg vėnh kar kãfór nĩ," he tóg. "Ti hã ne ěg jóg'jóg tȳ Abraão mré vĩ ja nĩgtĩ, ti tȳ ver ga tȳ Mesopotâmia tá nĩ ki, ti tȳ ver ěmã tȳ Harã ra tĩ tũ ki.

³ Kȳ tóg ti mȳ: "ă jamã tá kutė," he ja nĩ. "Ă kanhkã ag kar ré kȳ tĩg," he ja tóg nĩ ti mȳ. "Ga ũ ra tĩg, isȳ tá ă mȳ: tag kã nĩm nĩ, he jé," he ja tóg nĩ ti mȳ, Topē ti.

⁴ Hã kȳ tóg ga tȳ Caldéia tá kãkutė mũ, Hãra tá ěmãn jé, Abraão ti. Ti panh ter kar kȳ Topē tóg ti mȳ: "ga tag ra tĩg sir," he mũ.

Ěg jamãn hã vė, Abraão jamã ja ti," he tóg, Estêvão ti, pã'i ag mȳ.

⁵ "Ge ra Topē tóg Abraão mȳ ga ěn nĩm ja tũ nĩ, ěpȳ pir mré tó kȳ. Ti mȳ tóg hã ra: "ă tũnh ke vė, kar kȳ, ă krė tũnh ke vė gé," he ja nĩ, Topē ti. Hã ra tóg ver kósın ja tũ nĩ, Topē tȳ ti mȳ: "ă krė tũnh ke vė," he mũ ra.

⁶ Kȳ Topē tóg ti mȳ: "ă krė ag tȳ fóg ũ ag mré mũnh ke vė, fóg ěn jamã tá," he mũ. "Fóg ěn ag tȳ camarada han ke vė, ag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, prȳg tȳ 100 tȳ 4 ki," he tóg, Abraão mȳ, Topē ti. ⁷ "Hã ra ũ tȳ ag vóg kónãn mũ ěn ag vóg kónãn jé sóg ke mũ gé, kar kȳ," he tóg, Topē ti. "Isȳ ag vóg kónãn kar kȳ ă krė ag tóg tá kãpanh mũ. Kȳ ag tóg ga tag ki isũ ti han mũ," he tóg, Topē ti. Ti tȳ Abraão mȳ ken hã vė," he tóg, Estêvão ti.

⁸ "Kȳ tóg ti mȳ vėnh jykre nĩm mũ, ti tȳ ă krė ag gré junun făr kym jé. Kȳ ti sinal vė sir. Kar kȳ Abraão tóg Isaque han mũ. Ti tȳ kurã tȳ 8 han kȳ tóg ti mȳ kym mũ. Isaque tȳ Jacó han kȳ tóg ge han mũ gé, kȳ Jacó tóg ge han mũ gé, ti tȳ ă krė tȳ 12 ěn ag han kȳ, ěg tȳ ũ to: ěg jóg'jóg kar, he mũ ěn ag," he tóg. ⁹ "Hã ra ěg jóg'jóg ěn ag tóg ăjag jävȳ tȳ José to jũgũ nȳtĩ, ăjag tȳ ti tũ to ěn kȳ. Hã kȳ ag tóg ti vėne he mũ, José ti, ũ tȳ ga tȳ Egito ra mũ mũ ag mȳ. Hã ra Topē tóg ti ki rĩr mũ. ¹⁰ Kȳ tóg ti jy nĩgãn mũ, ti tȳ vėnh jagtar vėg mũ ra. Ti jykre há nĩn kȳ tóg Egito tá ke ag pã'i mág mȳ há tĩ, ag tȳ ũ to: Faraó, he mũ ěn mȳ. Hã kȳ tóg ti tȳ pã'i mág han mũ, Faraó ti, José ti tȳ. Ti tȳ tóg pã'i mág han mũ, ti

tȳ Egito tá ke kar ag ki rĩr jé, Faraó mré ke kar ag ki rĩr jé gé sir.

¹¹ Kejėn tóg prȳg han mũ, ga tȳ Egito mĩ hã, ga tȳ Canaã mĩ hã ke gé. Kȳ vėnh kar tóg kókĩnkĩr mũ, prȳg kã. Kȳ ěg jóg'jóg ěn ag tóg kókĩnkĩr mũ gé. ¹² Kȳ ũ tóg Jacó mȳ: "Egito tá ti vėjėn nĩ inhhã," he mũ. Kȳ tóg ěg jóg'jóg ag jėgnėg mũ, Jacó ti, ag tȳ Egito ra mũ vėn jé. ¹³ Ag tȳ ra mũ mãn kȳ José tóg vãhã ag mȳ: "inh hã vė," he mũ, ă kãke ag mȳ. Hã kȳ Faraó tóg José kanhkã ki kanhró nĩ gé sir. ¹⁴ Kȳ José tóg ă panh tȳ Jacó jé prēr mũ, ti tȳ vėnh kar tatĩn kãtĩg jé. Ū tȳ 70 kri 5 ag vė, ti kanhkã ag. ¹⁵ Kȳ Jacó tóg Egito ra tĩ mũ. Tá tóg ter mũ kejėn. Kar kȳ ěg jóg'jóg ag vȳ tá kãgter kãn mũ gé.

¹⁶ Ěmã tȳ Siquém tá ag tóg kėnh kȳ nȳtĩ, Abraão vȳ tóg vėnh kej ěn to jãnkamy nĩm ja nĩ, Emor krė ag mȳ, ěmã tȳ Siquém tá," he tóg, Estêvão ti.

¹⁷ "Vãhã tóg kurã pétėm ke mũ sir, Topē tȳ Abraão mȳ: "ă krė mȳ sóg ga ěn nĩm mũ," he mũ kurã ti. Kȳ ag tóg Egito tá vėnh grun mũ.

¹⁸ Kejėn ũ tá pã'i tóg tȳ pã'i jė, Egito tá. Hã ra tóg José mẽ ja tũ nĩ, pã'i tag ti. ¹⁹ Ěn tóg ěg kanhkã ag kãug mũ, ag lograr ke tóg mũ, ěg jóg ag vóg kónãn tóg mũ gé. Kȳ tóg ag mȳ: "ăjag krė kãsir ag vãm ra, ag kãgter jé," he mũ, pã'i ěn ti," he tóg, Estêvão ti.

²⁰ "Ti tȳ tag tó kar vãhã Moisés tóg mur mũ, kȳ tóg Topē mȳ há tĩ. Hã ra ti han mũ fag tóg kysã tăgtũ hã ki ti ki rĩr mũ. ²¹ Kysã tăgtũ tũg kȳ fag tóg sir ti fón mũ. Hã ra Faraó ěn kósın fi tóg ti ve kȳ ti vãg mũ, ti jė'yn jé. Kȳ tóg fi kósın ri ke nĩ, Moisés ti. ²² Kȳ tóg nén kar ki kanhrãn mũ, Egito tá vėnh jykre kar ěn ki. Kȳ ti jykre vȳ vėnh jykre tȳ hėn ri ke nĩ, kȳ ti vĩ vȳ vėnh vĩ tȳ hėn ri ke nȳ gé, Moisés ti," he tóg, Estêvão ti.

²³ "Vãhã tóg prȳg tȳ 40 han mũ, Moisés ti. Kȳ tóg ă kanhkã pė ag to jykrén mũ, povo tȳ Israel to, ag tȳ nén han mũ venh tĩg jé. ²⁴ Kȳ tóg ũ vėg mũ. Egito tá ke ũ vėg tóg mũ, Moisés ti. Ti tȳ Israel vóg kónãn vėg tóg mũ, nén ũ tũ to. Kȳ tóg ti to jũ kȳ Israel ěn kajãm mũ, ti tén tóg mũ, Egito tá ke ěn ti. ²⁵ "Inh kanhkã ag hȳn isȳ nén han mũ to jykrén mũ," he tóg. "Hã kȳ ag tóg ki kanhró nȳtĩ, Topē tȳ inh tugrĩn ag kren han ke ti," he tóg, Moisés ti. Hã ra ag tóg to jykrén tũ nȳtĩ, ti kanhkã ag," he tóg, Estêvão ti.

²⁶ "Tȳ vaj kȳ tóg ag to tĩg mãn mũ, ă kanhkã ag to. Kȳ ũn régre ag tóg jagnė to jũ nȳtĩ, Israel ag. Kȳ Moisés tóg ag tȳ jagnė to há han sór mũ. Hã jé tóg ag mȳ: "tȳ ăjag tóg jagnė kanhkã nȳtĩ vė," he mũ. "Ăjag tȳ ne jé jagnė vóg kónãn sór nė?" he tóg.

²⁷ Ū tȳ ă régre vóg kónãn mũ ěn tóg ti vóg kȳ ti mȳ: "ă pi(jé) tȳ ěg pã'i nĩ," he mũ. "Ă pi(jé) ěg jyvėn mũ'," he tóg. ²⁸ "Ă hȳn isén sór mũ, ă tȳ rãké tá Egito tá ke ěn tén ri ke han sór ă hȳn mũ," he tóg ti mȳ," he tóg, Estêvão ti.

²⁹ "Kȳ Moisés tóg ă tȳ ti vĩ mẽ kȳ tóg vėnh péju kȳ tĩ mũ. Kȳ tóg ga tȳ Midiã ra tĩ mũ. Povo ũ ag mĩ tóg tĩ mũ gé. Tá tóg prȳg kȳ kósın régre han mũ. ³⁰ Prȳg tȳ 40 tũg kȳ Topē tȳ jėnė jafã vȳ ti mȳ vėnh ven mũ, ti tȳ ěmã tũ ja mĩ tĩ mũ ra, krĩ tȳ Sinai tá. Vãnh grug ki tóg ti vėg mũ, Moisés ti, Topē tȳ jėnė jafã ěn ti. ³¹ Ti tȳ ti ve kȳ tóg

ti mý e tí. Ký tóg ra tí mü, ti ve há han jé. Ký tóg vènh ví mèg mü. Topè ví vè. ³² Ký tóg ti mý: "tý sóg ã jóg'jóg ag Topè ní," he mü, "Abraão Topè, Isaque Topè, Jacó Topè," he tóg, vènh ví ti.

Hã ra Moisés tóg jürün ke mü, ti kamæg ký. Ký tóg tá èvành jävành ní.

³³ Hã ra Topè tóg ti mý: "ã pèn né kunū ra, ã pèn to ró ti," he mü. "Inh jo ã tóg jè ní (mýr), hã ra sóg vènh kar káfór ní. Hã ký kunū," he tóg, Topè ti. ³⁴ "Egito tá ke ag tý isū ag vóg kónān vég isóg ní ní. Ag vèkrēnkrēr mèg sóg ní ní. Ký sóg tére, sý ag kygvān jé. Hã ký sóg ã jēnēg mü, ga tý Egito ra, ã tý ag kygvān jé. Ha tīg," he tóg, Topè tý jēnē jafā ti, Moisés mý," he tóg, Estêvão ti.

³⁵ "Moisés èn hã jēnē ja tóg ní, Topè ti, ti tý ã kanhkā ag kren han jé, ti tý tý pā'i ní jé. Hã to Topè tý jēnē jafā tóg ti mý vènh ven, vānh gru ki. Hã ra ti kanhkā ag tóg ti to é he ja nīgtī, ti mý: "ã pi(jé) tý èg pā'i ní," hen ký, "ã pi(jé) èg jyvèn mü'," hen ký. ³⁶ Moisés tóg sir èg tý nèn han vānh hyn han, ga tý Egito tá, goj kafā tū tá ke gé, goj kusūg he mü èn tá ke gé. Ký ag tóg èmā tū mī mü mü, prýg tý 40 ki, ti kanhkā ag. Ký Moisés vý ag jo tí mü, ti tý ga tý Egito tá ag kāpan ký. Hã ra tóg ag mūn ki èg tý nèn han vānh hyn han mü gé," he tóg, Estêvão ti.

³⁷ "Moisés tóg ã kanhkā ag mý, povo tý Israel ag mý tóg tag tó ja ní: "Topè vý ājag mý ã ví tó tí ü jēnēnh mü, ājag mré ke ü, ti tý ājag mý Topè ví tó jé inh ri kén," he ja tóg nīgtī, Moisés ti. ³⁸ Moisés èn hã ne tóg povo tý Israel ag mré èmā tū mī tí ja nīgtī. Ag tý kejēn pānónh tý Sinai tá nýtīn ký tóg Topè tý jēnē jafā mré ví mü, Moisés ti. Ký tóg ti mý vènh ví nīm mü, Topè ti, èg tý ti ví èn han ký èg tý èg rīr krýg ja tū ve jé. Ký Moisés tóg èg jóg'jóg ag mý vènh ví èn tugtó mü. Hã ra tóg èg mý tó mü gé," he tóg, Estêvão ti.

³⁹ "Moisés ví han vānh ag nýtī, èg jóg'jóg ag. Ký ag tóg ti tovānh ký ga tý Egito ra mü mān sór mü, kyrāgrā ký. ⁴⁰ Ký ag tóg Moisés jāvy tý Arão mré ví mü. Ký ag tóg ti mý: "Èg mý vènh kāggrā tý topè han, retrato tý, èg tý vènh jo ag gé(g) mü jé," he ag tóg.

Hã ra Moisés vý ver pānónh tý Sinai kri ní ní.

Ký ag tóg Arão mý: "Moisés tóg èg jo tīg ja ní," he mü. "Èg kāpan ja tóg ní, ga tý Egito tá, hã ran hē ra vyr hýn?" he ag tóg ti mý. Ký tóg ag mý: "hej," he mü. ⁴¹ Ký ag tóg monh sí kāggran mü. Ký ag tóg ti kāggrā èn mý ag tóg ājag mèg kugprūn mü, retrato èn mý. Ag tý han mü tóg ag mý sīnvī tí. Ký tóg ag mý sér tí sir.

⁴² Hã ra Topè tóg vènh kaja jé ag tovānh mü gé, hã ký ag tóg rā to jānjān mü, kysā to (mýr), krīg kar to (mýr). Hã ký Topè ví tó tí ü tóg ag to rán mü gé, ký tóg: "Israel," he mü. "Ājag tý èmā tū ja mī mūn ký ājag tóg inh mý nèn ü pūn ja tū nīgtī (mýr)," he tóg. "Prýg tý 40 ki ājag tóg èmā tū ja mī mü ja nīgtī," he tóg, "hã ra ājag tóg topè ü ag mý kugprūn ja nīgtī, inh mý pūn tū nīn ký," he tóg, Topè ti, ã ví tó tí tý. ⁴³ "Topè tý Moloque ĩn sí va ājag tóg mü ja nīgtī, krīg kāggrā ke gé, hã vý: Renfā, he mü, krīg retrato èn ti," he tóg. "Vènh kāggrā èn to ājag tóg jānjān ja nīgtī," he tóg. "Hã ký sóg ājag vóg kónān ký Babilônia tá ke ag jēgnēnh mü, ag tý

ājag tatīn mü jé, cidade tý Babilônia mã ra," he tóg, Topè ti, ã ví tó tí tý," he tóg, Estêvão ti.

⁴⁴ "Èg jóg ag tý èmā tūg ja mī mūn ký ag tóg kur tý Topè pè jo ĩn han ja ní, ag tý tá Topè tū han jé, ti ĩn tá. Topè vý Moisés mý tó ja ní, ti tý kur tý Topè jo ĩn han jé, ký tóg ti tý nèn han ke ven ja ní ti mý. ⁴⁵ Ag krē tóg sir ag ri kén ĩn tý kur èn ma mü ja nīgtī gé, ag tý Topè tý ājag mý èmā tó mü èn ra mūn ký. Moisés ter kar Josué tóg sir ag jo tí mü, ký ag tóg ga èn ra mü mü. Hã ra Topè tóg ga èn tá ke ag kāpan mü, èg jóg'jóg ag jo.

Kejēn Davi tóg tý ag pā'i ní sir, prýg tý hēn ri ke kar ký. Hã ra ĩn tý kur èn tóg ver jē ní. ⁴⁶ Topè vý Davi to há ní. Ký Davi tóg ti mý: "sý ã mý ĩn há han há tóg tí vè," he mü. "Ā hã ne tóg tý ijóg'jóg tý Jacó Topè ní," he tóg. "Ký tóg ã tý ĩn tý kur krēm nīn ký inh mý há tū ní," he tóg ti mý, Davi ti.

⁴⁷ Hã ra Davi tóg han tū ní ver. Ti kósin tý Salomão tóg ĩn èn han mü," he tóg, Estêvão ti.

⁴⁸ Ký tóg ag mý: "hã ra vènh kar káfór èn tóg èg tý ti jo ĩn han mü èn krēm ní tū nīgtī (mýr)," he mü. "Hã ký Topè ví tó tí ü tóg ti to tag tó ja ní, ha mẽ. ⁴⁹ "Kanhkā tån vý tý inh ní," he tóg. "Inh nīg ja ri ken hã vè," he tóg. "Ký ga vý tý isū ní gé. Sý tá vènhkán sór nīn ký sóg kenh ke mü. Isū kar vè. Ký ājag tý inh mý ĩn han sór ký ājag hýn hē ri kenh mü?" he tóg. "Pétēm ke tū ājag nīnh mü, ājag tý inh mý vènhkán jafā han ken ki," he tóg. ⁵⁰ "Inh hã ne tóg nèn kar hyn han ja ní inhhā," he tóg, Topè ti, ã ví tó tí tý," he tóg, Estêvão ti.

⁵¹ Ký tóg ag mý: "krī tū ājag nýtī (mýr)," he mü. "Ki kanhrān jävānh ājag tóg nýtī (mýr)," he tóg. "Ký ājag nīgrēg tóg kutu ní gé (mýr), Topè kuprīg kato ājag tóg vāsānsān nýtī. Ājag jóg'jóg ag mré ājag tóg ti kato vāsānsān nýtī," he tóg. ⁵² "Ājag jóg'jóg ag ne tóg Topè ví tó tí ag kar vóg kónān ja nīgtī, ag kāgtén ja ag tóg nīgtī. Hã ra èn ag tóg ü tý vènh jykre kuryj han mü èn kāmén ja nīgtī, hã vý: Jesus, he mü. Ti kātīg ke jo ag tóg ti tó ja nīgtī, Topè ví tó tí ag. Jāvo ājag tóg èn kato ví ja nīgtī, fóg mý. Ký ājag tóg ti tén ja nīgtī, Cristo ti," he tóg, Estêvão ti.

⁵³ "Topè hã ne ājag mý ã ví nīm ja ní, ã tý jēgnē jafā ag tý. Hã ra ājag tóg ti ví mrynhmranh ja nīgtī," he tóg. Estêvão tý pā'i ag mý tón hã vè.

Ag tý Estêvão tén

⁵⁴ Ü tý tá nýtī ag tý ti ví mẽ ký ag fe tóg gým ke mü. Ký ag tóg ājag jā tý gyngyn he mü, tý ag tóg gangan ke mü. ⁵⁵ Hã ra Topè kuprīg tóg Estêvão krīn mü, ký Estêvão tóg kanhkā ki èvānh mü. Ký tóg Topè vég mü, ti kókov ti. Jesus vég tóg mü gé, Topè pēgja tá tóg jē ní, Jesus ti. ⁵⁶ Ký tóg: "ha vé," he mü. "Kanhkā tá sóg vég mü," he tóg. "Ký èprā ke fi kósin tóg Topè pēgja tá jē ní," he tóg.

⁵⁷ Ký ag tóg prēnprēr mü sir, ājag nīgrēg nīgfénh ký. Ti to ag tóg vènh génh mü sir, ag kar ti. ⁵⁸ Ký ag tóg ti ség mü, cidade tý Jerusalém tá ag tóg ti kutēm mü gé. Ký ag tóg ti pin mü, pó tý. Ājag kur vāvām ag tóg mü, ký kyrū tóg ki rīr mü, ag kur ki. Kyrū èn jiji hã vý: Saulo, he mü.

⁵⁹ Kŷ ag tóg Estêvão pin mũ sir, pó tŷ. Hã ra Estêvão tóg jamã hár(a): “!..inh Senhor'..!” he mũ. “!..Jesus'..!” he tóg. “!..Inh kuprĩg jãvãnh ra..!” he tóg mũ. ⁶⁰ Kŷ tóg ã jakrĩ tŷ jẽ kŷ prẽr mũ, jamã hár(a), kŷ tóg: “!..inh Senhor'..!” he mũ. “!..Ag tŷ inh pin tŷ vãnh pãte fón ne..!” he tóg mũ. Kar kŷ tóg hun ke mũ sir.

Saulo tŷ ag vóg kónãh

8 Jãvo Saulo ãn mũ tóg há tĩ, ag tŷ ti tén kŷ. Kurã ãn kã ag tóg Jesus ki ge mũ kar vóg kónãh jagy han mũ, Jerusalém tá. Û tŷ vãnh mãn tĩ ag vóg kónãh ag tóg mũ gé, ù tŷ Topẽ ví mẽ jé vãnh mãn tĩ ag. Kŷ ag tóg jagãgtar tãví nŷtĩ. Kŷ ag tóg vãnh kãpugpów kãn mũ sir. Ga tŷ Judéia kar mũ ag tóg mũ mũ, ga tŷ Samaria mũ ke gé. Hã ra Jesus tŷ ùn vin mũ ag hã tóg Jerusalém tá nŷtĩ nĩ.

² Û tŷ Topẽ to há tĩ ag tóg fe kaj nŷtĩ, Estêvão ter kŷ. Kŷ ag tóg kygfŷ mág kŷ ti kénh mũ.

³ Hã ra Saulo tóg Jesus ki ge kŷ nŷtĩ kar ag vóg kónãh jagy han mũ, ù tŷ Topẽ ví mẽ jé vãnh mãn tĩ ag. Ti tŷ ag tũg sór vë, Saulo ti. Hã jé tóg ãn kar kãra rã tĩ. Ti tŷ Jesus ki rã kŷ jẽ ù ven kŷ tóg vëse jan kãtã ti fón ti, ùn gré ag, ùn tãtã fag ke gé.

Samaria tá Topẽ ví tó

⁴ Û tŷ vãnh kãpugpów mũ ãn ag vŷ vãnh kar mũ vãnh ví sér tugtó mũgtĩ, Topẽ ví ti. ⁵ Kŷ Filipe tóg tĩ mũ gé. Ga tŷ Samaria ra tóg tĩ mũ, kŷ tóg cidade ù ki ra mũ, Cristo kãmén jẽ. ⁶ Kŷ vãnh kar tóg ti ví mẽgmẽg mũ. Jẽmẽ há han ag tóg mũ, Filipe ví ti. Hã ra Filipe tóg ãg tŷ nén han vãnh hyn han mũ gé. Kŷ ag tóg vég mũ. Hã kŷ ag tóg jẽmẽ há han mũ. ⁷ Vãnh jagrẽ kórég tŷ hên ri ke pan tóg mũ, Filipe ti. Ti tŷ ag pan kŷ ag tóg jamã hár(a) prẽr mũ, kŷ ag tóg kãpa mũ. Û grĩ ag tŷ há' he tóg mũ gé, ùn vagvá ag tŷ ke gé, ùn vygvã ag tŷ. ⁸ Kŷ tóg vãnh kar mũ sér tĩ sir, cidade ãn tá.

⁹ Kŷ Simão tóg nĩ nĩ, cidade ãn tá ke ù. Kujã vë, Simão ãn ti. Kŷ tóg nén vênhmŷ hyn han tĩgtĩ. Kŷ tóg ga tŷ Samaria tá ke ag tŷ ti tŷ nén han ve kŷ tóg ag mũ e tĩ. Vëso tóg: “ag kãfór inh nĩ,” he tĩ, ag tŷ ti kamẽg jé. ¹⁰ Hã kŷ vãnh kar tóg ti kamẽg mũ sir, ùn sanh ag, gĩr ag ke gé. Ti to ag tóg: “Topẽ jykre han tóg tĩgtĩ, Topẽ jykre mág (pẽ) ãn,” he tĩ, Simão ãn to. ¹¹ Kysã tŷ hên ri ke ki tóg nén vênhmŷ hyn han ti, kŷ tóg vãnh kar mũ e tĩ, hã kŷ ag tóg ti kamẽg tĩ sir.

¹² Vãhã ag tóg Filipe ví kri fig mũ, Samaria tá ke ag, ti tŷ Jesus Cristo tón kŷ. Topẽ tŷ tŷ ãg pã'i nĩ kãmén tóg mũ, Filipe ti. Û tŷ ã ví kri fig mũ ag kygpég tóg mũ, ùn gré ag, ùn tãtã fag ke gé. ¹³ Kŷ Simão ãn tóg ti ví kri fig mũ gé, kujã ãn ti. Kŷ Filipe tóg ti kypég mũ gé. Kŷ tóg Filipe mré nĩ nĩ. Kŷ tóg Filipe tŷ ãg tŷ nén han vãnh hyn han mũ vég mũ, Topẽ jykre tŷ. Kŷ tóg ti mũ e (pẽ) tãví tĩ sir, Simão mũ.

¹⁴ Kŷ vãhã Jesus tŷ ùn vin mũ ag tóg kejẽn mẽg mũ, Samaria tá ke ag tŷ Topẽ ví kri fig mũ ãn ti. Jerusalém tá ag tóg mẽg mũ, kŷ ag tóg João mré Pedro jẽnẽg mũ, ag tŷ ve jé. ¹⁵ Pedro ag tŷ tá junjun kŷ ag tóg ag to

Topẽ mré ví mũ, Samaria tá ke ag to, Topẽ tŷ ã kuprĩg tŷ ag jagrẽn jé. ¹⁶ Tá ke ù tóg tŷ jagrẽ tũ ja nĩ ver. Kygpe kŷ ag nŷtĩ inhhã, Jesus jiji tó kŷ, ãg Senhor jyjy tó kŷ.

¹⁷ Kŷ Pedro ag tóg ãjag nĩgé tŷ ag mẽgmẽg mũ, kŷ Topẽ kuprĩg tóg ag kãra rã mũ.

¹⁸ Hã ra Simão tóg vég mũ, Jesus tŷ ùn vin mũ ag tŷ nén han mũ ti. Ag tŷ ù mẽ kŷ Topẽ kuprĩg tóg ag kãra rã mũ. ãn vég tóg mũ, Simão ti. Kŷ tóg ag mũ jãnkamy ven mũ, Pedro ag mũ. ¹⁹ Kŷ tóg ag mũ: “inh mũ vãnh jykre tag nĩm nĩ, jãnkamy tag to,” he mũ. “Sŷ ù mẽ kŷ Topẽ kuprĩg tóg ag kãra rãnh ke mũ. Sŷ vãnh jykre ãn ki kanhrãh há tóg tĩ,” he tóg.

²⁰ Hã ra Pedro tóg ti mũ: “ã jãnkamy mré ã nũgme ki kutẽnh mũ,” he mũ. “Topẽ tŷ nĩm ja vë (mŷr), hã ra ã tóg jãnkamy ti mãn sór mũ, vãnh jykre ti,” he tóg. ²¹ “Ã pi(jé) Topẽ jykre tag ki kanhró nĩnh mũ', kŷ Topẽ tóg ã mũ nĩm ke tũ nĩ,” he tóg. “Ã jykre pijé kuryj nŷ', Topẽ mũ,” he tóg. ²² “Ã jykre pãno tag tovãnh ra,” he tóg. “Topẽ mré ví. Hên ri ke mũn tóg ã mũ vãnh pãte fón mũ, ã tŷ vãnh jykre pãno to jykren mũ tag ti,” he tóg.

²³ Pedro ti. “Fe kórég tãví ã nĩ (mŷr), kŷ ã jykre vŷ pãno nŷ gé sir,” he tóg, Pedro ti.

²⁴ Kŷ Simão tóg ti mũ: “iso Topẽ mré ví, inh jagtar jẽg tũ nĩ jé, ã tŷ inh mũ tó mũ tag ti,” he mũ.

²⁵ Hã ra Pedro ag tóg mũ mãn gé, ag tŷ ãg Senhor tŷ Jesus ví tó kar kŷ. ãjag tŷ nén ve ja ãn tó kãn ag tóg, Jesus tŷ nén han ja ti. Kŷ ag tóg Jerusalém to vŷnvŷn ke mũ sir. Ag mũ kŷ ag tóg ga tŷ Samaria mũ Topẽ ví há tugtó mũ gé.

Filipe tŷ ùn kypég mũ

²⁶ Hã ra Topẽ tŷ jẽnẽ jafã tóg Filipe mũ ví mũ, kŷ tóg: “kanhkã tãpér ra tĩg, ãpry jagma tĩg, ãmĩn jagma,” he mũ. Jerusalém tán kãtĩ, Gaza mũ, hã ra tóg ãmã tũ fin kutẽ mũ. ãpry ãn jagma tĩg, ãmĩn ãn jagma,” he tóg mũ, Topẽ tŷ jẽnẽ jafã ti.

Kŷ tóg tĩ mũ sir, Filipe ti. ²⁷ Tá jun kŷ tóg ga tŷ Etiópia tá ke vég mũ, pã'i fi rãnhraj han tĩ ti, pã'i tŷ rainha fi tŷ nén ù kar vég tĩ ti, ùn kurĩ ãn ti. Pã'i fi jijin hã vŷ: Candace, he mũ. Fi krẽm pã'i ãn tóg Jerusalém ra tĩg ja nĩ, ùn kurĩ ãn ti. Tá tóg Topẽ kurã mág ve ja nĩ, festa mág ti, Jerusalém tá. ²⁸ Hã ra tóg ã jamã ra vŷn ke mũ sir, carroça kãmĩ. Tĩg kŷ tóg Topẽ ví to ke mũ, Isaías tŷ rá ãn ti. Vãsŷ Topẽ ví tó tĩ vë, hã vŷ: Isaías, he mũ.

²⁹ Kŷ Topẽ kuprĩg tóg Filipe mũ: “carroça kukãm tĩg,” he mũ. ³⁰ Kŷ Filipe tóg fũrũn tĩ mũ, kŷ tóg ti tŷ vãnh rá to ke mẽg mũ, Isaías tŷ rá ãn to, vãsŷ Topẽ ví tó tĩ tŷ rá ãn to. Kŷ tóg ti mũ: “ã mũ ã tŷ nén to ke mũ tag ki kanhró nĩ?” he mũ.

³¹ Hã ra tóg: “vó,” he mũ. “Û tóg inh mũ kãmén ja tũ nĩ ver,” he tóg. “Ã mũ inh mũ kãmén ke tũ nĩ?” he tóg. “Tãpry ra, inh mré nĩ jé,” he tóg. Kŷ tóg ke mũ, Filipe ti.

³² Ti tŷ ken hã vë, ha mẽ: “ovelha ri ke han tóg, ù ãn ti. Ovelha pére ãg mũgtĩ, ti tãnh jé, hã ra tóg ví tũ nĩgtĩ (mŷr). Cordeiro ri ke han tóg mũ gé. ãg tŷ ti kyki ronh mũ ra tóg jatun mũ jé nĩ gé (mŷr). ³³ Û ãn tŷ Topẽ ví mranh tũ hã ra ag tóg ti vóg kónãh, ag tŷ ti jyvẽn tũ ra. Ti mré ke ag jykre pãno tó kãn ke tũ ãg tóg nĩgtĩ (mŷr).

Ti tén ja ag tóg (mýr), ký tóg ter mũ sir," he tóg, vènh rá ti.

³⁴ Ký ùn kurí ên tóg Filipe mý: "ũ to ke nê hýn'? Topê ví tó tí tỹ ne tó nê hýn'?" he mũ. "Inh mý tó," he tóg. "Tĩ tỹ vèso ke mý', ù to ke mý vó?" he tóg.

³⁵ Ký Filipe tóg ti mý vènh rá tag kāmén mũ sir. Jesus kāmén tóg mũ. Ti mý tóg vènh ví há ên tó mũ, Jesus to.

³⁶ Ge ag tóg mũ mũ, êpny jagma, êmĩn jagma. Ký ag tóg goj tá junjun mũ. Ký ùn kurí ên tóg: "tag ki tóg goj nĩ," he mũ. "Ă tỹ ki inh kype jé tóg há nĩ, he tóg.

³⁷ Ký Filipe tóg ti mý: "ă tỹ ă fe tỹ ti ki rã ký nĩ nĩn ký tóg há nĩ," he mũ.

Ký tóg: "ti ki sóg rã ký nĩ," he mũ. "Jesus tóg tỹ Topê kósín nĩ (mýr), Jesus Cristo ti," he tóg, ùn kurí ti. ³⁸ Ký tóg carroça tĩn ti mý: "ver krýg hé," he mũ. Ký tóg Filipe mré goj ra tére mũ, ký tóg kãra rã mũ, ùn kurí ti. Ký Filipe tóg ti kypég mũ sir.

³⁹ Ag tỹ goj kãtã kãjãpny ký Filipe tóg tũ' he mũ, Topê kuprĩg tỹ ti ma tĩg ký. Ký ùn kurí tóg ti ve măn tũ nĩ sir. Hã ra tóg tĩ mũ, ă jamãn ra. Ti mý tóg sér tĩ sir.

⁴⁰ Hã ra Filipe tóg cidade tỹ Azoto tá nĩ nĩ. Ký tóg tĩg ký Jesus ví tó tĩ mũ, êmã kar mĩ. Ký tóg kejên cidade tỹ Cesaréia tá jun mũ, Jesus kãme sér tó jé.

Saulo tỹ Jesus ki rã (Hk 22.6-16; 26.12-18)

9 Hã ra Saulo tóg ver ù tỹ êg Senhor tỹ Jesus mré mũ mũ ag vóg kónãn sór mũ. Ag to tóg krĩ rỹ nĩ ver. Ti tỹ ag kãgtén sór vè. Hã to tóg Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág to tĩ mũ. ² Ký tóg ti mý permissão to ví mũ, ti tỹ cidade tỹ Damasco ra tĩg jé. Tá tóg permissão ên tỹ pã'i ag mý ven sór mũ, ag tỹ ti mý: "ha ag venh tĩ gé," he jé. Ti tỹ Jesus mré tĩ mũ ù ve ký tóg ti se sór tĩ. Jerusalém ra tóg ag tatĩ tĩg sór tĩ, ti tỹ ùn ség mũ ag, ùn gré ag, ùn tãtã fag ke gé. ³ Hã jé tóg Damasco ra tĩ mũ. Ti tỹ kakó ke mýr hã jẽngrẽ tar tóg vènh ven mũ, kanhkã tá. Rã kãfór tóg nĩ, hã ra tóg Saulo ki kómkóm ke mũ sir. ⁴ Ký Saulo tóg kutẽ mũ, ga kri tóg tá' ke mũ. Ký tóg vènh ví mẽg mũ. Ký tóg: "Saulo', Saulo'," he mũ. "Ă tỹ ne jé isũ ag vóg kónãn nê?" he tóg, vènh ví ti.

⁵ Ký Saulo tóg êg Senhor mý: "ă tỹ ù nê?" he mũ.

Ký tóg ti mý: "tỹ sóg Jesus nĩ, ă tỹ ùn vóg kónãn sór tĩ ên vỹ tỹ inh nĩ," he mũ. ⁶ "Jẽg nê ra, cidade tag ki rã, tá ù tóg ă mý tónh mũ, ă tỹ nén han ke ti," he tóg, vènh ví ti.

⁷ Ti mré mũ ag vỹ vènh ví tag mẽg mũ gé, hã ra ag tóg nén ù vég tũ nĩ. Ký ag kãne tóg jũrũn ke mũ. ⁸ Ký Saulo tóg jẽg nê mũ sir. Ký tóg tãmĩ êvãnh sór mũ, hã ra tóg nén ù vég tũ nĩ. Ký ag tóg ti nĩgẽ kãgmĩ ký ti pére mũ mũ, cidade tỹ Damasco ra. ⁹ Kurã tãgtũ ki tóg êvãnh tũ nĩ, ký tóg jẽg tũ (pẽ) nĩ gé, kron tũ (pẽ) ti nĩ gé, Saulo ti.

¹⁰ Damasco tá ke ù tóg nĩ nĩ, ti jyji hã vỹ: Ananias, he mũ. Jesus mré tĩ ù vè. Ký Jesus tóg ti mý vènh ven mũ. Ký tóg: "Ananias'," he mũ.

Ký Ananias tóg êg Senhor ti mý: "inh hã vè," he mũ.

¹¹ Ký Jesus tóg ti mý: "jẽg nê ra," he mũ. "Êmĩn kuryj he mũ ên ra tĩg. Judas he mũ ên ĩn kãra rã. Tá ù tóg nĩ nĩ, ti jiji hã vỹ: Saulo, he mũ. Cidade tỹ Tarso tá ke vè. Ên mré vĩmnĩ," he tóg. "Ha vé, inh mré tóg ví nĩ," he tóg. ¹² "Ký tóg ù vég nĩ nĩ, ti jyji hã vỹ: Ananias, he mũ. Ă hã vè. Ă tỹ ti ĩn kãra rãnh ke vè. Ă tỹ ă nĩgẽ tỹ ti mẽnh ke vè. Ký tóg ve măn ke mũ, ă tỹ ti mèn tỹ. Tag vég tóg nĩ nĩ, Saulo ti," he tóg, Jesus ti, Ananias mý.

¹³ Ký Ananias tóg êg Senhor ti mý: "vènh kar tóg ti kāmén tĩ hã ra, ă tỹ inh mý tó mũ tag ti," he mũ. "Jerusalém tá tóg ă tũ ag vóg kónãn," he tóg. ¹⁴ "Ký tóg permissão ma kãtĩ mũ, Topê tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tỹ ti mý han ký. Ký tóg ù tỹ ă mré ví mũ kar sigse sór mũ, cidade tag ki," he tóg, Ananias ti, Jesus mý.

¹⁵ Ký êg Senhor tỹ Jesus tóg ti mý: "ti venh tĩg," he mũ. "Ti kuprẽg isóg (mýr), ti tỹ ijiji tó jé, fóg ag kar mý, kanhgág ag kar mý ke gé, povo tỹ Israel ag mý ke gé," he tóg. ¹⁶ "Ti mý sóg ven mũ, ti tỹ isugrĩn jagtar ke ti," he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Ký Ananias tóg tĩ mũ. Ti tỹ ĩn ên tá jun ký tóg ă nĩgẽ tỹ ti mẽg mũ, ký tóg ti mý: "Saulo'," he mũ. "Rẽgre'," he tóg mũ. "Êg Senhor vỹ inh jẽnẽ, Jesus mýr, sỹ ă ve jé," he tóg. "Ti ve ă (mýr), êpny kri, ă tỹ tag ki jun mũn kã," he tóg. "Hã ký sóg kãtĩ mũ, ă tỹ ve măn jé, Topê kuprĩg tỹ tỹ ă jagrẽ nĩ jé," he tóg, Ananias ti.

¹⁸ Ký tóg vãhã ti kanẽ tá pa mũ, pirã fãr ri ke. Ký tóg ve há' he măn mũ sir. Ký tóg jẽg nê mũ sir. Ký tóg ti kypég mũ sir, Ananias ti. ¹⁹ Ký tóg jẽg mũ gé sir, hã ký tóg tar' he mũ sir. Damasco tá tóg nĩ nĩ ver, Jesus mré mũ tĩ ag mré. ²⁰ Ký tóg vèsýmér Jesus kāmén mũ, Israel ag vènh kanhrãn jafã krẽm. "Tỹ tóg Topê kósín nĩ," he tóg mũ, Jesus to. ²¹ ù tỹ ti ví mẽg mũ kar ag mý tóg e tĩ. "Jerusalém tá tóg ag vóg kónãn, ù tỹ Jesus tó mũ ag," he ag tóg. "Ký tóg tag ki jun mũ gé, ag sigse jé, Topê tũ ki rĩr tĩ tỹ pã'i mág ag mý ag tatĩ tĩg jé," he ag tóg, Saulo to. Ký tóg ag mý e tĩ, ti tỹ Jesus to: Topê kósín vè," hen ký.

²² Hã ra Saulo tóg fe tar nĩ. Ký tóg Israel ag kanhrãn mũ, cidade tỹ Damasco tá. Ag mý tóg Jesus kāmén mũ. "Tỹ tóg Cristo nĩ, Jesus ti," he tóg, ag mý Topê ví kāmén ký. Ký tóg ag tỹ ti ví kafãn sór mũ hã ra ag mý vènhmỹ tĩ sir.

Saulo tỹ cidade tỹ Jerusalém ra tĩg

²³ Kurã tỹ hẽn ri ke tũg ký Israel ag tóg kejên jagnẽ mré jykrén mũ, Saulo tén ke to. ²⁴ Hã ra Saulo tóg mẽg mũ, ag tỹ ti to jykrén ên to. Cidade ên to ró jãnkã tá ag tóg vãjig nỹtĩ, ti jo, kurã kar ki, kuty tá ke gé, ag tỹ hẽn ri ke mũn tá ti tén jé. Ký tóg mẽg mũ sir, Saulo ti. ²⁵ Ký ti mré ke ag vỹ kuty tá kěj kãkã ti nĩm ký ti térem mũ, cidade ên to ró to. Ký tóg Jerusalém ra tĩ mũ.

²⁶ Ti tỹ Jerusalém tá jun ký tóg Jesus mré mũ ag mré nĩ sór mũ, Jesus mré mũ tĩ ag mré. Hã ra ag tóg ti kamẽg mũ. "Ti ón hýn," he ag tóg ti to, ti tỹ ag vóg kónãn jan ký. ²⁷ Ký Barnabé tóg ti mré ví ký Jesus tỹ ùn vin mũ ag to ti pére tĩ mũ. Ký tóg ag mý ti tỹ Jesus ve ja ên kāmén mũ, êpny jagma. "Ký Jesus tóg ti mré ví ja nĩ gé," he tóg. "Kar tóg Damasco tá ke ag mý Jesus

kāmén ja nī gé, ti tǵ mǔmēg tǔ nīn kǵ,” he tóg, Barnabé ti.

²⁸ Kǵ Saulo tóg ag mré tǵ nī ver, Jerusalém tá. Tá tóg Jesus kāmén mǔ gé, ti tǵ mǔmēg tǔ nīn kǵ. ²⁹ Kǵ tóg Israel ag mré vī mǔ gé, ũ tǵ Grego vī tó mǔ ag mré ke gé. Ag tǵ ti vī kafān kǵ tóg ag mré vī mǔ. Hā ra ag tóg ti tén ke to jykrén mǔ, Saulo tén ke to. ³⁰ Kǵ Jesus mré ke ag tóg mēg mǔ gé, ag tǵ Saulo tén ke to jykrén mǔ ěn to. Kǵ ag tóg cidade tǵ Cesaréia ra ti pére mǔ mǔ. Tá junjun kǵ ag tóg cidade tǵ Tarso ra ti jēnēg mǔ.

³¹ Jesus ki ge kǵ nǵtǵ ag kar vǵ jatun mǵ nǵtǵ nī sir, ũ tǵ Topě vī mē jé vēnh mǎn tǵ ěn ag. Jatun mǵ ag tóg nǵtǵ sir, ga tǵ Judéia tá, ga tǵ Galiléia tá ke gé, ga tǵ Samaria tá ke gé. Kǵ ag tóg jatun mǵ vēnh kanhrān mǔ, Topě jykre tǵ. Topě vī ki ag tóg króm mǔ, Topě kamēg kǵ. Topě kuprǵg vǵ ag krǵn mǔ. Kǵ ag krǵ vǵ kǎnhvy' he mǔ. Kǵ ag tóg e nǵtǵ gé sir.

Enéias

³² Kejēn Pedro tóg vēnh kar ag vegvenh tǵ mǔ. Kǵ tóg cidade tǵ Lida ra tǵ mǔ gé, tá Topě tǔ ag vegve jé. ³³ Tá ũ tóg nǵ nī, ti jijin há vǵ: Enéias, he mǔ. Grǵn kǵ tóg nǵ nī, ā cama kri. 8 anos han tóg, grǵ nǵ ki.

³⁴ Kǵ Pedro tóg ti mǵ: “Enéias,” he mǔ. “Jesus Cristo vǵ ā han,” he tóg. “Jēg nē ra, ā cama fi han ra,” he tóg.

³⁵ Kǵ tóg vēšmér jēg nē mǔ. Kǵ cidade tǵ Lida tá ke kar ag vǵ ti vég mǔ, cidade tǵ Sarona tá ke kar ag ke gé. Kǵ ag tóg ti ve kǵ Jesus ki ge mǔ gé sir.

Dorcas fi

³⁶ Cidade tǵ Jope tá ũ fi tóg nī nī, Jesus mré tǵ mǔ fi, fi jiji há vǵ: Tabita, he mǔ, há vǵ: Dorcas, he mǔ, fi jyjy ti, fóg tǵ Grego vǵn ki. ěn fi há vǵ nén kar há han mǔ. Ūn jagāgtar fag mǵ fi tóg nén vin tǵ.

³⁷ Kejēn fi tóg kaga nǵ nī, kǵ fi tóg ter mǔ sir. Kǵ fag tóg fi kupe kǵ ĩn to jāpry jafā tá fi fig mǔ, kynh mǵ.

³⁸ Jo Jope tóg Lida kakó kā nī, há ra Pedro tóg Lida tá nī nī. Kǵ Jope tá ke ag tóg ti ki kanhró nǵtǵ, Pedron ki, Jesus mré mǔ ag.

Kǵ ag tóg ũn régre ag jēgnēg mǔ, ag tǵ ti mǵ: “kur kǎtǵg mē han,” he jé. ³⁹ Kǵ Pedro tóg vēšmér tǵ mǔ. Kǵ tóg tá jun mǔ. Hā ra Dorcas fi tóg ĩn to jāpry jafā tá nǵ nī, ter kǵ. Pedro jun kǵ ag tóg ĩn to jāpry jafā to jāpry mǔ, ti mré. Kǵ ũn mén ter ja ěn fag kar vǵ ti to kāmǔ mǔ. Kygfǵ fag tóg mǔ. Ti mǵ fag tóg kur venven mǔ, fi tǵ fag mǵ kugrǵn ja ti, camisa, vestido ke gé, vēnh kri fě ke gé. Dorcas fi tóg fag mǵ kugrǵn mē han ja nǵgtǵ.

⁴⁰ Kǵ Pedro tóg vēnh kar mǵ: “ha pa jēg,” he mǔ. Kǵ tóg ā jakrǵ tǵ jēg kǵ Topě mré vī mǔ. Kǵ tóg vēser fi mǵ: “Tabita', nī ra,” he mǔ. Kǵ fi tóg mrin ke mǔ. Kǵ fi tóg nī mǔ, fi tǵ Pedro ven kǵ. ⁴¹ Kǵ tóg fi nǵgé kāgmǵ kǵ fi fēg mǔ. Kǵ tóg vēnh kar jé prēr mǔ, Topě tǔ kar, ũn mén ter ja ěn fag mré há. Kǵ tóg fag mǵ fi ven mǔ.

⁴² Kǵ Jope tá ke kar ag vǵ mēg mǔ sir, fi rǵr mǎn ěn ti. Kǵ ũ tǵ hēn ri ke ag vǵ Jesus ki ge mǔ sir.

⁴³ Kǵ Pedro tóg cidade tǵ Jope tá nī nī ver, Simão he mǔ ěn mré, ũ tǵ nén fār tǵ tǎnǵj ke tǵ ěn mré.

Capitão tǵ Cornélio

10 Cidade tǵ Cesaréia tá ũ tóg nī nī, ti jiji há vǵ: Cornélio, he mǔ. Soldado tǵ 100 to pǎ'i vē, ag tǵ ũ to: ga tǵ Itália tá ke ag, he mǔ ěn to capitão vē. ² ěn vǵ Topě to há nī, kǵ tóg Topě kamēg tǵ. Ti mré ke kar vǵ ge nǵtǵ gé. Povo tǵ Israel ag kāmǵ ũn jagāgtar ag jagāgtǎn tóg tǵgtǵ, ti tǵ tǵ Israel ag mré ke tǔ há ra. Topě mré tóg vī tǵ gé. ³ ěn tóg nén nē vég mǔ, 3 horas ki, ā nǵr tǔ ra. Kǵ tóg Topě tǵ jēnē jafā jun vég mǔ. Kǵ tóg ti mǵ: “Cornélio,” he mǔ, Topě tǵ jēnē jafā ti.

⁴ Ti tǵ ti ve kǵ ti fe tóg jǵrǵn ke mǔ, kǵ tóg: “ne nē?” he mǔ.

Hā ra tóg ti mǵ: “Topě vǵ ā vī mēg mǔ (mǵr),” he mǔ. “Ā tǵ ũn jagāgtar ag mǵ nén nīm tǵ vég tóg mǔ gé,” he tóg. “Hā kǵ tóg ā to jykrén mǔ,” he tóg. ⁵ “Kǵ ũ jēgnēm-nī, ag tǵ Jope ra mǔ jé. Tá ũ tóg nī nī, ti jiji há vǵ: Simão, he mǔ, kǵ ti jyjy ũ há vǵ: Pedro, he mǔ. ěn jé prērnmǵ,” he tóg. ⁶ “Simão mré tóg nī nī, ũ tǵ nén fār tǵ tǎnǵj ke tǵ ěn mré, kǵ ti ĩn vǵ goj kafā tǔ fyr tá jē nī,” he tóg.

⁷ Kǵ Topě tǵ jēnē jafā tóg tǵ mǔ, ti mǵ tó kar kǵ. Kǵ capitão ěn tóg ā camarada régre ag jé prēr mǔ, soldado pir mré, ũ tǵ Topě kamēg mǔ ěn ti. Ū tǵ ā rǎnhrǵj han mǔ ěn jé tóg prēr mǔ. ⁸ Kǵ tóg ag mǵ ā tǵ nén ve ja tó mǔ, kǵ tóg cidade tǵ Jope ra ag jēgnēg mǔ.

⁹ Tǵ vaj kǵ ag tóg cidade ěn to há nǵtǵ, meio dia ki. Kǵ Pedro tóg ĩn kri kyjer ěn ra tāpry mǔ, Topě mré vī jé.

¹⁰ Kǵ tóg kókǵr mǔ. Kǵ tóg fag mǵ vējén to vī mǔ. Fag tǵ ver ti mǵ han mǔ ra tóg nén nē vég mǔ, Pedro ti. ¹¹ Kǵ tóg ag tǵ kanhkā nón mǔ vég mǔ. Tá nén ũ tóg kǎtère mǔ. Kǵ tóg tǵ kur mág ve nī. Ti péno kygje kǵ tóg ga kri kǎtère mǔ, kur ti. ¹² Hā ra bicho kar tóg kur ěn kāki nǵtǵ nī, fa tǵ 4 (ke) kar tóg nǵtǵ, ũ tóg ā nug kri mǵgtǵ gé, sēsǵ kar ke gé, jēsǵ kar. ¹³ Kǵ vēnh vī tóg mē há tǵ, kǵ tóg: “tǎg’,” he mǔ. “Tǎnh kǵ kó, vǵ,” he tóg.

¹⁴ Kǵ Pedro tóg ěg Senhor ti mǵ: “nejé,” he mǔ. “Nén ũ jēggry ko ja tǔ sóg nī (mǵr),” he tóg. “Ěg povo jykre tǔ vē, ěg tǵ bicho ěn kon kǵ,” he tóg.

¹⁵ Kǵ tóg ti mǵ vī mǎn mǔ sir jāvo, vēnh vī ti, kǵ tóg: “Topě tóg há ra to: há ti nī, he mǔ. Kǵ jēggryg tǔg nī,” he tóg.

¹⁶ Ge tāgtǔ han tóg, kǵ nén nē ěn tóg vég tǔ! he mǔ sir, kanhkā tá.

¹⁷ Hā ra tóg Pedro mǵ e tǵ. Ti tǵ to jykrén tǔ tóg tǵ, ti tǵ vég mǔ to. Ti tǵ ver to jykrén mǔ ra ag tóg junjun mǔ, Cornélio tǵ ũn jēgnēg mǔ ag. Ū tóg ag mǵ: “ĩn ěn vē,” he ja nī.

¹⁸ Kǵ ag tóg tá junjun mǔ. Ró to jēgjē kǵ ag tóg jamā hár(a) ke mǔ, kǵ ag tóg: “Simão Pedro ag mǵ ki nǵtǵ?” he mǔ.

¹⁹ Hā ra Pedro tóg ver ā tǵ vég mǔ ěn to jykrén nī nī. Kǵ Topě kuprǵg tóg ti mǵ ke mǔ. “Ha vé, ũn régre ag vǵ ā jé prēr mǔ,” he tóg. ²⁰ “Jēg nē ra, kǎtère ra, tǵ ra ag mré,” he tóg. “To jykrén tǔg. Isǵ ag jēgnē vē,” he tóg, Pedro mǵ, Topě kuprǵg ti.

²¹ Kǵ Pedro tóg ag to kǎtère mǔ, kǵ tóg ag mǵ: “ĩnh há vē,” he mǔ. “ĩnh jé prēr ja ājag tóg nī,” he tóg. “Ājag tǵ ne to kāmǔ nē?” he tóg ag mǵ.

²² Kĩ ag tóg ti mĩ: “Cornélio tĩ ěg jęgně vě,” he mũ. “Capitão vě, Cornélio ti. Ůn jykre kuryj vě, kĩ tóg Topě kaměg tĩ,” he ag tóg. “Israel kar ag tóg ti to há nĩtĩ, ti to ag tóg vĩ há han tĩ. Topě tĩ jěně jafā vỹ ti mĩ ke ja nĩ, ti tĩ ģ ję prěr ję, ģ tĩ ti ĩn ra tĩg ję, ģ tĩ ti mĩ Topě kāmén ję,” he ag tóg, Pedro mĩ.

²³ Kĩ Pedro tóg ag mĩ: “kāge jęg ra,” he mũ. Kĩ ag tóg tá nũgnũr mũ. Tĩ vaj kĩ tóg ag mré tĩ mũ. Kĩ Jope tá ke ũ ag tóg ti mré mũ mũ gé, Jesus mré ke ũ ag.

²⁴ Tĩ vaj kĩ ag tóg Cesaréia tá junjun mũ. Tá Cornélio tóg ag jāvānh mũ. Hā kĩ tóg ģ kanhkā ag kar kógfyn ja nĩ, ag mĩ vēnh vĩ jěně ja tóg nĩ, ģ mré ke kar ag mĩ. Kĩ ag tóg kāmũ ja nĩ, kĩ ag tóg tá nĩtĩ sir.

²⁵ Pedro tĩ tá jun kĩ Cornélio tóg ti kato tě mũ, kĩ tóg ti jo mũg ke mũ. “Ti hĩn tĩ Topě nĩ,” he tóg, hā kĩ tóg ti jo mũg ke mũ, Cornélio ti.

²⁶ Hā ra Pedro tóg ti fęg mũ, kĩ tóg: “ke tũg ra,” he mũ. “Tĩ sóg ěprā ke nĩ gé,” he tóg ti mĩ. ²⁷ Kĩ tóg ti mĩ vĩ há han mũ. Kĩ tóg kāra rā kĩ ũn e ag vég mũ, ũn vēnh mǎn kĩ nĩtĩ ag, Pedro ti. ²⁸ Kĩ tóg ag mĩ: “Israel ag vỹ fóg mré nĩ tũ nĩgtĩ (mỹr),” he mũ. “Ěg jykren hā vě,” he tóg. “Kĩ ěg tóg fóg ĩn kāra rā tũ nĩgtĩ gé (mỹr) sir. Tag ki kanhró ājag tóg nĩtĩ,” he tóg. “Hā ra Topě tóg inh kanhrān, ģ jykre tĩ. Kĩ sóg vēnh kar ĩn kāra rānh mũ, jęggry tũ nĩn kĩ,” he tóg. ²⁹ “Hā kĩ sóg jatun mĩ kǎtĩg, vēsýmér, ājag tĩ inh ję prěr kĩ. Kĩ sỹ ājag ki jěměnh há tóg tĩ. Ājag tĩ hē ri ke ję inh ję prěr ně?” he tóg ag mĩ, Pedro ti.

³⁰ Kĩ Cornélio tóg ti mĩ: “4 dias vě ha ũri,” he mũ, “kĩ sóg Topě mré vĩnh ke nĩ nĩ, jęg tũ nĩn kĩ. 3 horas vě. Inh ĩn krēm sóg Topě mré vĩnh ke nĩ nĩ, kĩ sóg ũ vég nĩ nĩ. Ti kur tóg kókov nĩ. ³¹ Kĩ tóg inh mĩ: “Cornélio,” he mũ. “Topě vỹ ģ vĩ męg mũ. Ā tĩ ũn jagęgtar mĩ nén vin ěn ve tóg. To tóg jykren, Topě ti,” he tóg. ³² “Kĩ Jope ra ũ jěně. Tá Simão ję prěr, ũ tĩ Pedro he mũ ěn ti. Nén fār tĩ tǎnǎj ke tĩ ěn ĩn krēm tóg nĩ nĩ, hā vỹ: Simão, he mũ. Ti ĩn vỹ goj kafā tũ fyr tá jě nĩ,” he tóg inh mĩ, Topě tĩ jěně jafā ti,” he tóg, capitão ti. ³³ “Kĩ sóg vēsýmér ģ to ũ ag jęgně. Kĩ ģ tóg kǎtĩ mũ. Kĩ tóg há tĩ, ģ kǎtĩg ti. Hā to ěg tóg vēnh mǎn, Topě jo. Topě tĩ ģ mĩ nén tó ja kāmén ra ěg mĩ. Ěg tĩ měnh há tóg tĩ vē,” he tóg, Cornélio ti, Pedro mĩ.

Pedro tĩ Cornélio mĩ Topě vĩ tó

³⁴ Kĩ Pedro tóg ag mĩ kāmén mũ, kĩ tóg: “vāhā tóg sỹ to jykren mũ,” he mũ. “Topě mĩ nén ũ tũ vē, Israel he mũ ěn ag, fóg he mũ ěn ag ke gé, kanhgág ag ke gé, Israel jykre han tũ kar ag,” he tóg. ³⁵ “Ů tĩ ti kaměg mũ vỹ ti mĩ há nĩtĩ, Topě mĩ, ũ tĩ vēnh jykre kuryj han mũ ag kar, povo kar kāmĩ,” he tóg. ³⁶ “Povo tĩ Israel mĩ tóg ģ vĩ ěn jěně ja nĩ, Topě ti. Ěg mĩ tóg tó, ěg tĩ jatu nĩtĩ ję, ti tĩ Jesus Cristo tugrĩn ěg to há nĩn kĩ. Jesus ěn vỹ tĩ vēnh kar Senhor nĩ,” he tóg.

³⁷ “Věnh vĩ ěn mē kǎn ājag tóg huri. Judéia kar mĩ tóg rũm ke ja nĩ. João tóg vēnh kar mĩ: “ājag jykre tovānh ra,” he ja nĩgtĩ. Kĩ tóg ag kygpe ja nĩ. Kar kĩ Jesus tóg Galiléia mĩ tĩg vén mũ, Nazaré tá ke ěn ti. ³⁸ Kĩ Topě tóg Jesus mĩ ģ kuprĩg jěně ja nĩ. Kĩ tóg ti mĩ vēnh

jykre nĩm ja nĩ. Ga kar mĩ tóg tĩg ja nĩgtĩ. Nén kar há han ja tóg nĩgtĩ. Japo tĩ ũn vóg kónān mũ ag tĩ há' he ja tóg nĩ gé. Topě hā ne ti mré han ja nĩgtĩ hā ra',” he tóg.

³⁹ “Nén kar ěn ve ja ěg tóg nĩgtĩ, ti tĩ nén han mũ kar, ga tĩ Judéia tá, Jerusalém tá ke gé. Ěn tĩ ag tóg cruz to ti sa ja nĩgtĩ, ti tén ja ag tóg nĩgtĩ. ⁴⁰ Kurā tāgtũ tũg kĩ Topě tóg ěn rĩn mǎn ja nĩgtĩ, kĩ tóg vēnh ven ja nĩgtĩ,” he tóg, Pedro ti.

⁴¹ “Hā ra vēnh kar vỹ ti ve ja tũ nĩ. Ěg hā mĩ tóg vēnh ven ja nĩ. Hā to Topě tóg ěg kupręg ja nĩgtĩ. Ti mré ěg tóg jěnh ja nĩgtĩ, kron ja nĩgtĩ gé, ti tĩ ģ ter kar rĩr mǎn kĩ,” he tóg, Pedro ti. ⁴² “Kĩ tóg ěg mĩ: “vēnh kar mĩ inh kāmén nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Topě vỹ ti tĩ vēnh kar kǎfór han, hemnĩ,” he ja tóg nĩ ěg mĩ. “Kĩ tóg vēnh kar tĩ nén han mũ venh ke mũ sir. Ů tĩ ũri rĩnrĩr mũ ag kar tĩ nén hyn han mũ ve ję tóg ke mũ, ũn ter mũ ag kar tĩ nén hyn han mũ kar ke gé, hemnĩ,” he ja tóg nĩgtĩ ěg mĩ, Jesus ti,” he tóg, Pedro ti.

⁴³ “Vāsỹ Topě vĩ tó tĩ ag kar vỹ ti kāmén ja nĩgtĩ, kĩ ag tóg: “ũ tĩ ti ki rā mũ mĩ tóg vēnh pǎte fón ke mũ, Topě ti, ti tĩ ti vĩ mranh mũ ti,” he ja nĩgtĩ. “Cristo tugrĩn tóg vēnh pǎte fón ke mũ,” he ja ag tóg nĩgtĩ, Topě vĩ tó tĩ ag,” he tóg, Pedro ti.

Topě kuprĩg tĩ tĩ ag jagrě nĩ

⁴⁴ Pedro tĩ ver tag tó kĩ vāhā Topě kuprĩg tóg ag ki rā mũ, ũ tĩ ti vĩ męg mũ ag ki. ⁴⁵ Kĩ Israel ag tĩ Jesus ki ge kĩ nĩtĩ ag mĩ tóg e tĩ, ũ tĩ Pedro mré kāmũ ag mĩ. “Topě kuprĩg tóg tĩ ag jagrě nĩ,” he ag tóg. “Ag tĩ tĩ fóg nĩtĩ ra tóg ag ki rā mũ,” he ag tóg. ⁴⁶ “Věnh vĩ ũ tugtó ag mũ (mỹr),” he ag tóg. “Věnh vĩ ěn ki ag tóg Topě mĩ: há ģ tóg nĩ, he mũ,” he ag tóg.

⁴⁷ Kĩ Pedro tóg: “ũ tóg ag to: ag kygpenh ke tũ ěg nĩ, henh ke tũ nĩ (mỹr),” he mũ. “Topě kuprĩg tĩ ag jagrě nĩtĩ. Ěg ki rā ri ke han tóg ag ki, Topě kuprĩg ti. Kĩ ěg hĩn ag kygpenh mũ ha,” he tóg, Pedro ti. ⁴⁸ Kĩ tóg ũ mĩ: “ag kygpe ra ge, Jesus Cristo jiji tó kĩ,” he mũ sir.

Ājag kygpe kar kĩ ag tóg Pedro mĩ: “ver ěg mré nĩ,” he mũ. Kĩ tóg ag mré nĩ sĩ han kar kĩ tĩ mũ sir.

Pedro tĩ Jerusalém tá ģ tĩ nén han mũ tó

11 Kĩ Jesus tĩ ũn vin mũ kar ag vỹ jěmęg mũ, fóg ag tĩ Topě vĩ kri fig mũ ti. Judéia kar mĩ ag tóg jěmęg mũ, Jesus mré ke kar ag. ² Kĩ Pedro tóg Jerusalém ra tĩ mũ. Kĩ tá Jesus ki ge mũ ag tóg ti mré vĩ mũ. Ti mré vĩ mũ ag tóg: “vēnh kar vỹ ājag gré junjun fār kym ke mũ, ěg jykre han ję, ag tĩ Topě jykre han sór kĩ,” he ag tóg tĩ. Ěn ag vỹ Pedro mĩ vĩ mũ, ³ kĩ ag tóg: “ũn fār kym ja tũ ag mré ģ tóg jęg mũ (mỹr), ag ĩn ki,” he mũ.

⁴ Kĩ Pedro tóg ag mĩ nén kar ěn kāmén mũ, ⁵ kĩ tóg: “cidade tĩ Jope tá sóg nĩ ja nĩ, kĩ sóg Topě mré vĩ nĩ ja nĩgtĩ. Ti mré vĩ kĩ sóg nén ně vég mũ,” he tóg. “Nén gé(g) tĩg jafā vě, kur mág ri ke. Ti péno kygje tóg kanhkā tá kǎtėre mũ. Kĩ tóg inh ki jun mũ. ⁶ Kĩ sóg kǎki ěvānh mũ, kĩ sóg bicho kar vég mũ, fa tĩ 4 ke ti nĩtĩ,

nĕn tĕn ag mré hā, ag nug kri mŭ tĭ ag mré hā, sĕsĭ kar mré hā, jĕsĭ kar. ⁷ Kŭ sóg vĕnh vĭ mĕg mŭ, kŭ tóg: "tág', vŷ," he mŭ. "Tānh kŷ kó," he tóg. ⁸ Kŭ sóg ti mŷ: "nejé," he mŭ. "Nĕn ũ jĕggry ko ja tŭ sóg nĭ," he sóg ti mŷ. "Ēg jykre tŭ vĕ, ĕg tŷ bicho ĕn kon kŷ," he sóg ti mŷ. ⁹ Kŭ tóg inh mŷ tó mĕn mŭ gé, kanhkā tá vĕnh vĭ ti, kŷ tóg: "Topĕ tóg hā ra to: há tĭ nĭ, he mŭ. Kŷ jĕggry tŭg nĭ," he tóg, kanhkā tá. ¹⁰ Ge tāgtŭ han tóg, kŷ nĕn ĕn tóg vég tŭ' he mŭ sir, kanhkā tá. ¹¹ Kŷ vĕsŷmér ũn tāgtŭ ag vŷ tá nŷtĭ, inh nĭ ĕn rā. Cidade tŷ Cesarĕia tá ag kāmŭ ja nĭgtĭ, fóg tŷ iso ag jĕgnĕn kŷ. ¹² Kŷ Topĕ kuprĭg tóg inh mŷ: "ha jatun mŷ ag mré tĭg," he mŭ. Kŷ tag ag tóg inh mré mŭ mŭ, ũ tŷ 6 (ke) tag ag, Jesus mré ke tag ag. Kŷ ĕg tóg ĕn ĭn kāra ge mŭ sir.

¹³ Kŷ tóg ĕg mŷ ā tŷ Topĕ tŷ jĕnĕ jafā ve ja tó mŭ. Ti ĩn kĕtā tóg nĕji jĕ ja nĭ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafā ti. Kŷ tóg nĕji ti mŷ: "Jope ra ũ jĕgnĕ," he mŭ. "Tā Simāo jĕ prĕr, ũ tŷ Pedro he mŭ ĕn," he ja tóg nĕji ti mŷ. ¹⁴ "Ēn vŷ ā mré vĭnh mŭ. Ti vĭ tŷ ā tóg kren ke mŭ, ā mré ke kar fag ke gé," he ja tóg nĕji nĭ ti mŷ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafā ti," he tóg, Pedro ti.

¹⁵ "Kŷ sóg ag mŷ kāmĕn mŭ. Isŷ tó sĭ han mŭ ra Topĕ kuprĭg tóg ag ki rā mŭ. Ti tŷ ĕg ki rā ri ke han tóg mŭ, kurā ĕn kā. ¹⁶ Kŷ sóg Jesus vĭ to jykrĕn mŭ, ti tŷ ĕg mŷ: João tóg goj tŷ ag kygpe ja nĭgtĭ, hā ra Topĕ kuprĭg tóg ag kāra rānh mŭ, tŷ vĕnh kype ri ke vĕ sir, he ĕn to," he tóg, Pedro ti. ¹⁷ "Kŷ Topĕ vŷ ag jagrĕn mŭ, ā kuprĭg tŷ, ti tŷ ĕg jagrĕn ri ke vĕ, ĕg tŷ Jesus Cristo ki ge kŷ. Hā kŷ sóg Topĕ kato tĕ jāvānh ja nĭ," he tóg, Pedro ti.

¹⁸ Ag tŷ tag mĕ kŷ ag krĭ tóg kusa' he mŭ. Kŷ ag tóg: "Topĕ vŷ fóg ag krĭn mŭ gé, ag tŷ ājag jykre tovānh jĕ, ag tŷ ĕg rĭr krŷg ja tŭ ve jĕ," he ag tóg mŭ.

Antioquia tá ke ag tŷ Topĕ vĭ kri fi

¹⁹ Ag tŷ Estĕvāo tĕn kar kŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg ĕn ra mŭ mŭ, ag tŷ ag vóg kónān kŷ. Kŷ ag tóg ga tŷ Fenĕcia ra mŭ mŭ, goj vāso tŷ Chipre ra, cidade tŷ Antioquia ra ke gé. Ag mŭn kŷ ag tóg Israel ag hā mŷ Topĕ vĭ tó mŭ.

²⁰ Kejĕn Chipre tá ke ũ ag tóg cidade tŷ Antioquia ra mŭ mŭ, Cirene tá ke ag ke gé. Ēn ag tóg fóg tŷ Grego vĭ tó mŭ ag mŷ Jesus Cristo kāmĕn mŭ, vĕnh vĭ sér tag ti. ²¹ Kŷ Topĕ tóg ag mré ag krĭn mŭ. Kŷ ũ tŷ ĕn ri ke ag tóg Jesus ki ge mŭ, Topĕ jykre han jĕ. ²² Kŷ Jerusalĕm tá ke ag tóg mĕg mŭ, fóg ag tŷ Jesus vĭ kri fig mŭ ti. Jerusalĕm tá Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg mĕg mŭ gé, ũ tŷ tá Topĕ vĭ mĕ jĕ vĕnh mĕn tĭ ag. Kŷ ag tóg Barnabĕ jĕnĕg mŭ, ti tŷ Antioquia ra tĭg jĕ.

²³ Ti tŷ tá jun kŷ ti fe tóg mrin ke mŭ, Topĕ tŷ ag jagāgtān kŷ. Kŷ tóg ag jyvĕn mŭ, ag tŷ Jesus ki rā to krónh ke tŭ nĭn jĕ, ag tŷ fe tar nŷtĭn jĕ. ²⁴ Barnabĕ vŷ tŷ ũn vĭ há nĭ, Topĕ kuprĭg vŷ tŷ ti jagrĕ nĭ. Kŷ ti jykre kar tóg Jesus ki rā ja nĭ. Kŷ ũ tŷ ĕn ri ke ag vŷ Jesus ki ge mŭ gé sir, ti tŷ ag jyvĕn kŷ.

²⁵ Kŷ Barnabĕ tóg cidade tŷ Tarso ra tĭ mŭ, Saulo jāvānh jĕ, tá. ²⁶ Ti tŷ ti ve kŷ tóg ti pére tĭ mŭ, Antioquia ra. Kŷ ag tóg prŷg pir han, Antioquia tá. Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tŷ vĕnh mĕn kŷ ag tóg ag kanhrān tĭ, Barnabĕ

ti, Saulo ti ke gé. Kŷ ũn e vŷ Barnabĕ ag vĭ jĕmĕg tĭ. Kŷ ag tóg Antioquia tá ag tóg ũ tŷ Jesus mré mŭ ag to: "Cristo mré ke ag," he vĕn. Kŷ ag jiji vĕ sir, hā vŷ: Cristo mré ke ag, he mŭ.

²⁷ Kejĕn Jerusalĕm tá ke ũ ag tóg Antioquia tá junjun mŭ, Topĕ vĭ tó tĭ ag. ²⁸ Ag kā ũ jijin hā vŷ: Ágabo, he mŭ. Ēn vŷ kejĕn Topĕ kuprĭg tŷ ti krĭn kŷ: "kejĕn ĕg tóg prŷg venh mŭ, kānhmar," he mŭ, "ga kar mĭ hā," he tóg. Kŷ tóg Cláudio tŷ pĕi tŷ imperador nĭn kŷ tóg ge nĭ. ²⁹ Kŷ ag tóg prŷg nĭnh ken kŷ Jesus mré mŭ ag tóg Judĕia tá ke ag to jykrĕn mŭ sir. Kŷ ag tóg: "ĕg hŷn ag mŷ nĕn ũ jĕnĕnh mŭ, ag tŷ kon jĕ," he mŭ. Kŷ vĕnh kar vŷ ag tŷ kuju vin han mŭ, ag tŷ Judĕia tá Jesus mré ke ag mŷ jĕnĕ jĕ. ³⁰ Kŷ ag tóg Barnabĕ jĕnĕg mŭ, Saulo ke gé, ag tŷ gé(g) mŭ jĕ, kófa ag mŷ vin jĕ, ũ tŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag ki rĭr tĭ ag mŷ. Kŷ ag tóg ke mŭ sir.

Ag tŷ Pedro se

12 Kejĕn pĕi tŷ rei tŷ Herodes vŷ Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ũ ag sigség mŭ, ag vóg kónān jĕ. ² Kŷ tóg soldado jĕnĕg mŭ, ti tŷ Tiago tĕn jĕ, João kĕke ĕn. Kyfé tĕj tŷ tóg ti tĕn mŭ, rógro tĕj tŷ, soldado ti, Herodes tŷ ti jĕnĕn kŷ. ³ Kŷ tóg Israel ag mŷ há tĭ, ti tŷ Tiago tĕn kŷ. Kŷ Herodes tóg Pedro kĕgmĭg mŭ gé sir. Festa kĕki tóg ti kĕgmĭg mŭ. Festa ĕn ki ag tóg pĕo jĕgĵā tŭ ko tĭ, Israel ag. Ag jykre vĕ.

⁴ Soldado ag tŷ Pedro ve kŷ ag tóg vĕse ja kĕki ti fón mŭ. Soldado tŷ 16 ag vŷ ti ki rĭr mŭ, ũ tŷ 4 tŷ ti ki rĭr nŷtĭn kŷ ũ tŷ 4 ũ ag nŷtĭg ja ki nŷtĭ ke tĭ, jagnĕ ri kĕn. "Festa tŷ Páscoa kar kŷ sóg ag mŷ ti ven mŭ, ag tŷ ti vóg kónān jĕ," he tóg, Herodes ti. ⁵ Kŷ Pedro tóg se kŷ jĕ nĭ. Hā ra Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag tóg ti jo Topĕ mré vĭ kŷ nŷtĭ, ag tŷ to krónh ke tŭ nĭn kŷ.

Pedro tŷ kavār nĭ

⁶ Tŷ vaj kŷ Herodes vŷ ag mŷ ti ven sór mŭ. Tŷ kuty ĕn kā Pedro tóg soldado régre ag kuju ki nŷr mŭ. Ferro régre tŷ tóg se kŷ nŷ ag mré. Soldado ũ ag tóg vĕse ja jānkā ki rĭr mŭ.

⁷ Kŷ vāhā Topĕ tŷ jĕnĕ jafā tóg ti mré jĕ nĭ, kŷ tóg ĩn ĕn krĕm jĕngrĕ nĭ, kuty hā ra. Ēn tóg Pedro ki péren ke mŭ, ti kāvy ki. Ti rĭn tóg mŭ, kŷ tóg ti mŷ: "kur nĭ," he mŭ. Kŷ ti nĭgé se ja tóg varan ke mŭ, ferro ĕn ti. Kŷ tóg kavār kŷ nĭ nĭ, kyvar kŷ, Pedro ti. ⁸ Kŷ Topĕ tŷ jĕnĕ jafā tóg ti mŷ: "vĕsóg fĭ ra," he mŭ. "Ā pĕn né tu ra gé, ā pĕn to ró ti," he tóg. Kŷ tóg ke mŭ sir. Kŷ tóg ti mŷ: "Ā kur rŷ tu kŷ inh nón kĕtĭg," he mŭ.

⁹ Kŷ tóg kĕkutĕ mŭ. Ti nón tóg tĭ mŭ, Pedro ti. Hā ra tóg ti mŷ tŷ nĕn ũ ve jĕ, ti tŷ vég mŭ ti. Ti mŷ tóg tŷ ti vĕnhpĕti ve tĭ, Topĕ tŷ jĕnĕ jafā tŷ nĕn han mŭ ti. ¹⁰ Jānkā ki rĭr vĕn mŭ ĕn pĕtĕn ag tóg mŭ, jānkā ki rĭr mŭ ũ ke gé. Kŷ ag tóg jānkā mĕg tá junjun mŭ, ferro tŷ han kŷ jĕ ĕn, kyfé tŷ han kŷ jĕ ĕn, ũn tŷ cidade to nón mŭ ĕn. Jānkā ĕn vŷ vĕsógki rĕm ke mŭ ag jo. Kŷ ag tóg kĕpa mŭ sir. Ēpry jagma ag tóg mŭ mŭ, ĕmĭn jagma. Kŷ vāhā Topĕ tŷ jĕnĕ jafā tóg tĭ mŭ sir. ¹¹ Kŷ vāhā Pedro tóg mrin ke mŭ, kŷ tóg: "vāhā sóg ki kanhró nĭ," he mŭ.

“Topě vỹ ã tỹ jĕnĕ jafã jĕnĕ ja nĩ, ký tóg inh kren han mũ, pã'i tỹ Herodes jo. Israel kar ag tóg inh jagtar nĩnh ke jãvãnh mũ, hã ra sóg venh ke tũ nĩ,” he tóg, Pedro ti.

¹² To jykren ký tóg Maria fi ĩn ra tĩ mũ, João mýnh ěn fi, ag tỹ ũ to: Marcos, he mũ ěn mýnh fi. Fi ĩn krĕm ag tóg vĕnh mãn ký nýtĩ nĩ, Topě mré ag vĩ nýtĩ nĩ, ũ tỹ hĕn ri ke ag. ¹³ Ký tóg ĩn to ró jãnkã tỹ tórón' tórón' ke mũ. Ký fi camarada fi tóg venh kãtĩ mũ. Fi jyjy hã vỹ: Rode, he mũ. ¹⁴ Ký fi tóg Pedro vĩ ki kanhró nĩ, hã ra fi tóg ti mý nón tũ nĩ, róm tũ fi nĩ, jãnkã ti, fi fe tỹ mrin ke mũ ra. Fi tỹ ĩn kãra rãn ký fi tóg vĕnh kar mý: “Pedro vỹ ró to jĕ,” he mũ.

¹⁵ Ký ag tóg fi mý: “krĩ vĕnhmỹ ã nĩ,” he mũ. Hã ra fi tóg: “ti hã vĕ,” he mũ. Ký ag tóg fi mý: “ti ki rĩr tĩ ěn vĕ hỹn,” he mũ.

¹⁶ Ký Pedro tóg ver re tá jĕ nĩ, jãnkã tỹ tórón' tórón' ke mãn ký. Ký ag tóg ti mý róm mũ, jãnkã ti. Ti vég ag tóg mũ sir, ký tóg ag mý e tĩ. ¹⁷ Ký Pedro tóg ag mý ã nĩgĕ tỹ ge mũ, ag tỹ katy' he jé. Ký tóg ag mý Topě tỹ ti kavãn tó mũ sir, Topě tỹ ti kyvãn ký. Topě tỹ vĕse ja kãtã ã kutĕm kãmĕn tóg mũ sir. Ký tóg ag mý: “Tiago mý kemnĩ, Jesus mré ke kar ag mý ke gé,” he mũ. Ký tóg Jerusalém tá kutĕ ký ěmã ũ ra tĩ mũ sir.

¹⁸ Tỹ vaj ký soldado ag fe tóg jũrũn ke mũ. “Pedro hỹn hĕ kãtã vyr, ti hỹn ne kãtã vyr?” he ag tóg mũ, ti jãvãnh ký. ¹⁹ Ký Herodes tóg ũ ag jĕgnĕg mũ gé, ti kãgmĩ jé. Hã ra ag tóg ti vég tũ nĩ gé. Ký Herodes tóg Pedro ki rĩr mũ ag ki jĕmĕg mãn mũ. Kar ký tóg soldado ũ ag mý: “ag kãgtĕn ra, ti ki rĩr mũ ag,” he mũ. Ký ag tóg ag kãgtĕn mũ sir.

Kar ký Herodes tóg Judĕia tá kutĕ ký cidade tỹ Cesarĕia ra tĩ mũ sir, tá nĩ jé.

Herodes ter

²⁰ Herodes tóg cidade tỹ Tiro tá ke ag to jũ mũ, cidade tỹ Sidom tá ke ag to ke gé. ěn ag tóg Herodes nĩgja tá junjun mũ. Ký ag tóg pã'i sĩ mré vĩ mũ, ti jiji hã vỹ: Blasto, he mũ. Herodes vỹ ti tỹ pã'i han ja nĩ. ěn mý ag tóg to vĩ mũ, ti tỹ ag jagfy vĩ jé, pã'i tỹ Herodes mré, ti tỹ ti fe tỹ há' he jé. Herodes krĕm ke ag tóg ag mý vĕjĕn vĕne he ja nĩgtĩ, Tiro tá ke ag mý, Sidom tá ke ag mý ke gé. Herodes tỹ ag to jũ nĩn ký ag tóg tá vĕjĕn ve mãn tũ nĩ sir. Hã ký ag tóg ti fe tỹ há' he sór mũ, ti tỹ ag mý vĕne he mãn jé.

²¹ Ký Herodes tóg ag mý kurã nĩm mũ. Ký tóg ã kur sĩnvĩ ěn tu mũ, pã'i kur ěn ti. Ký tóg ã nĩgja kri nĩ ký ag mý vĩ mág han mũ. ²² Ký vĕnh kar tóg ti to: “ěprã vĕnh vĩ pijé,” he mũ. “Tỹ tóg Topě vĩ mĕ tĩ, ti vĩ ti,” he ag tóg mũ. ²³ Ký vĕsýmĕr Topě tỹ jĕnĕ jafã tóg ti vóg kónãn mũ sir, ti tỹ ag mý: “vó,” he tũ nĩn ký. “Inh pi(jé) tỹ Topě nĩ,” he ja tũ tóg nĩ, hã ký tóg ti vóg kónãn mũ sir. Ký ti nug ga vỹ ti kagrãg mũ, hã ký tóg ter mũ.

Barnabé tỹ Saulo mré Topě vĩ tónh tĩg

²⁴ Jó ũ tỹ hĕn ri ke ag vỹ Topě vĩ mĕg mũ, ký ag tóg Jesus ki ge mũ.

²⁵ Ký Barnabé vỹ Saulo mré ãjag tỹ nĕn gé(g) kãmũ mũ ěn vin mũ, Jerusalém tá ke ag mý. Prỹg nĩn ký Jesus ki ge ký nýtĩ ag tóg Jerusalém tá ke ag mý vĕjĕn jĕgnĕ ja nĩgtĩ. Ag mý vĕjĕn ěn vin ký ag tóg vỹnvỹn ke mũ sir, Barnabé ti, Saulo ti ke gé. João pére ag tóg mũ mũ, Marcos he mũ ěn ti.

13 Antioquia tá ũ ag tóg nýtĩ, Topě vĩ tó tĩ ũ ag, Jesus jykre tỹ vĕnh kanhrãn nýtĩ ag ke gé. Jesus ki ge ký nýtĩ ag mré ag tóg nýtĩ, ũ tỹ vĕnh mãn tĩ ag mré, ag tỹ Topě vĩ mĕ jé. Ký ũ jijin hã vỹ: Barnabé, he mũ, kar ũ jyjyn hã vỹ: Simão Negro, he mũ. ũ tóg tỹ Lúcio nĩ, Cirene tá ke tag ti. Ký ũ tóg tỹ Manaém nĩ, pã'i tỹ Herodes mré mog mũ tag ti. Ký ũ tóg tỹ Saulo nĩ gé.

² Kejĕn ag tóg jagnĕ mý Topě jykre tó mũ, ag tỹ jĕg tũ nĩn ký. Ký Topě kuprĩg tóg ag mý: “Barnabé fĕg ra, Saulo mré,” he mũ, “ag tỹ inh rãhrãj han jé, isỹ nĕn to jykren mũ ěn ti, ag tỹ inh jykre tó jé, vĕnh kar mý,” he tóg, Topě kuprĩg ti.

³ Ký ag tóg jĕg tũ nĩn ký Topě mré vĩ mãn mũ. Ājag nĩgĕ tỹ ag tóg ag mĕg mũ, ag kymĕn ag tóg mũ, ký ag tóg: “ha mũ jĕg ge,” he mũ. Hã ký Topě kuprĩg tóg ag jĕgnĕg mũ sir.

Kujá tỹ Elimas

⁴ Topě kuprĩg tỹ ag jĕgnĕn ký ag tóg cidade tỹ Selĕucia ra mũ mũ. Tá junjun ký ag tóg goj vãso tỹ Chipre ra mũ mũ, canoa mág kãmĩ. ⁵ Ký ag tóg cidade tỹ Salamina tá junjun mũ. Tá ag tóg Topě vĩ kãmĕn mũ, Israel ag tỹ vĕnh kanhrãn jafã kãtã. João Marcos vỹ ag mré tĩ mũ gé. Ag camarada vĕ, João Marcos ti.

⁶ Goj vãso mĩ ag tóg pa mũ. Ký ag tóg cidade tỹ Pafos tá junjun mũ, Topě vĩ kãmĕn ký. Tá ũ tóg nĩ nĩ, kujá ũ. Ón ký tóg Topě vĩ tó sór mũ. Israel ũ vĕ, ti jiji hã vỹ: Bar Jesus, he mũ. ⁷ Governador mré tóg nĩ nĩ. Governador jyjy hã vỹ: Sérgio Paulo, he mũ. Krĩ há ti nĩ, Sérgio Paulo ti. Ký tóg Barnabé jé prĕr mũ, Saulo jé ke gé, ti tỹ Topě vĩ jĕmĕ sór ký.

⁸ Ký kujá ěn tóg ag vĩ kato tĕ mũ, governador tỹ Topě vĩ kri fig tũ nĩ jé. Kujá ěn jiji ũ hã vỹ: Elimas, he mũ, hã vỹ: kujá, he mũ, ti jyjy ti.

⁹ Ký vãhã Topě kuprĩg tóg Saulo krĩn mũ. Saulo jiji ũ hã vỹ: Paulo, he mũ.

Ký Topě kuprĩg tỹ ti krĩn ký Paulo tóg kujá ěn ki kanĕ jũ han ký ti ki ěvãnh mũ, ¹⁰ ký tóg: “tỹ ã tóg ũn ón mé nĩ,” he mũ. “Jykre pãno ã nĩ (mýr),” he tóg. “Japo kósin vỹ tỹ ã nĩ (mýr), vĕnh jykre kuryj kato tĕ ã nĩ (mýr),” he tóg. “Topě japry vỹ kugryj nýtĩ, ti jamĩn ti, hã ra ã tóg tỹ pãno ke sór tĩ (mýr), ký ã tóg vĕnh jykre pãno to krónh ke tũ nĩgtĩ (mýr),” he tóg. ¹¹ “Ha vé, Topě vỹ ã vóg mũ, ký ã tóg kyvãn ha,” he tóg. “Rã venh ke tũ ã nĩnh mũ, kurã tỹ hĕn ri ke ki,” he tóg, Paulo ti.

Ký tóg vĕsýmĕr ti mý kuty' he mũ. Kyvó tóg nĩ sir. Ký tóg jĕmĩg mũ. ũ jé tóg prĕr mũ, ti tỹ ti pére tĩg jé.

¹² Governador tỹ tag ve ký tóg ti mý e tĩ. Ký tóg Jesus ki rã mũ. Topě jykre tóg ti mý tar ja nĩ.

Paulo tŷ cidade tŷ Antioquia tá Topě ví tó

¹³ Kŷ vāhā Paulo ag tóg Pafos tá pa mŷ. Canoa mág kāmī ag mŷ mŷ. Kŷ ag tóg ga tŷ Panfília tá junjun mŷ, cidade tŷ Perge tá. Hā ra João Marcos tóg kyrā mŷ. Ag ré kŷ tóg Jerusalém ra vŷn ke mŷ, João Marcos ti. ¹⁴ Jó ag tóg Perge tá pa mŷ, ga tŷ Pisidia ra mŷ jé, cidade tŷ Antioquia ra. Tá junjun kŷ ag tóg vēnhkán ke kurā ki ag tóg Israel tŷ vēnh kanhrān jafā kāra ge mŷ, tá ag nŷgnī mŷ gé.

¹⁵ Ű tóg tá Topě tŷ ěg mŷ vēnh jykre nŷm ja ěn to ke mŷ, rán kŷ nŷ ěn to. Ti tŷ ěg jyvěn tó tóg mŷ gé, vāsŷ Topě ví tó tí ag tŷ rán ja ěn ti. Kar kŷ pā'i ag tóg Paulo ag jé prěr mŷ. Kŷ ag tóg: "kanhkā'," he mŷ. "Ājag tŷ ěg jyvěn sór nŷtŷn kŷ tóg há tí," he ag tóg.

¹⁶ Kŷ Paulo tóg jěg ně mŷ. Ā nŷgé tŷ tóg ag mŷ ge mŷ, ag tŷ katy' he jé. Kŷ tóg ag mŷ: "ha mě, Israel kar'," he mŷ. "Jěmě ra ha, ŷ tŷ Topě kaměg mŷ kar, ājag tŷ tŷ fóg nŷtŷ ra," he tóg. ¹⁷ "Israel ag vŷ Topě kaměg tí. Topě tag tóg ěg jóg'jóg ag kuprěg ja ní. Ag tŷ tóg povo mág han, ag tŷ ver Egito tá ke ag mré nŷtŷn kŷ. Tá tóg ag kãpan mŷ, ā jykre tar ěn tŷ, Topě ti," he tóg. ¹⁸ "Ag to tóg fen mág mŷ, Topě tag ti, ag tŷ ěmā tŷg ja mŷ mŷn kŷ, prŷg tŷ 40 ěn ki. ¹⁹ Povo tŷ 7 tŷ tóg tŷ' he mŷ, ga tŷ Canaā tá. Kŷ tóg ěg jóg'jóg ag mŷ ag ga fig mŷ, tŷ ag tŷ ní jé. ²⁰ Kŷ tóg ag mŷ pā'i ag vin mŷ gé, ag jyvěn jafā ag, 100 tŷ 4 kri 50 anos ki. Kar kŷ Samuel vŷ tŷ Topě ví tó tí ní gé. ²¹ Kŷ ag tóg pā'i mág tŷ rei ve sór mŷ. Kŷ ag tóg Topě mŷ to ví mŷ. Hā kŷ Topě tóg Saulo fěg mŷ, Quis kósín ěn. Benjamim krě'krě ŷ vē, Saulo ti. 40 anos ki tóg tŷ pā'i mág tŷ rei ní. ²² Ti tŷ ěn kutěm kar tóg Davi fěg mŷ, Topě ti. Davi to tóg ví há han mŷ, Topě ti, kŷ tóg: "Davi ve sóg, Jessé kósín," he mŷ. "Něn há han tóg tŷgtŷ. Kŷ sóg ti to há ní. ěn hā vŷ inh jykre kar han mŷ," he tóg, Topě ti, Davi to," he tóg, Paulo ti.

²³ "Davi kósín ŷ vē, hā vŷ: Jesus, he mŷ. Topě vŷ vāsŷ ti kãtŷg ke tó ja nŷgtŷ. Kŷ tóg vāhā Jesus jěně ja ní, ěg povo tŷ Israel to, ti tŷ ěg kren han jé. ²⁴ João vŷ ti kãtŷg ke jo vēnh kar mŷ: "ājag jykre tovānh ra," he ja nŷgtŷ, "isŷ ājag kygpe jé," he ja tóg nŷgtŷ, ěg povo tŷ Israel kar mŷ. ²⁵ João rãnhřaj tŷ tŷ' henh ken kŷ tóg ag mŷ: "iso ājag tóg Cristo he sór mŷ," he ja nŷgtŷ, João ti. "Hā tŷ vē," he ja tóg nŷgtŷ. "Inh pi(jé) tŷ Cristo ní," he ja tóg nŷgtŷ. "Ha vé, inh nón tóg kãtŷg, inh Senhor ti, hā vŷ: Jesus, he mŷ. Sŷ tŷ ti camarada nŷnh ke vē vē, sŷ ti pěn né kunŷ jé, ti pěn to ró ti, hā ra sóg tŷ ti krěm ke pě jě," he ja tóg ní, João ti," he tóg, Paulo ti.

²⁶ "Inh kanhkā'," he tóg. "Abraão krě'," he tóg. "Ű tŷ Topě kaměg mŷ', fóg kāmī'," he tóg. "Topě vŷ ěg hā mŷ vēnh ví tag jěně, ěg krenkren jé," he tóg. ²⁷ "Jerusalém tá ke ag vŷ Jesus ki kagtŷg ja nŷtŷgtŷ. Ti tŷ tŷ Topě kósín nŷn ki kagtŷg ja ag tóg nŷtŷgtŷ, ag pā'i ag ke gé. Hā kŷ ag tóg vāsŷ rán kŷ ní ěn han. Věnhkán ke kurā ki ag tóg végtŷ, Topě ví tó tí ag tŷ něn rán ja ti. Hā ra ag tóg sir ag tŷ něn tó mŷ ěn ki króm, ājag tŷ Jesus to: ter jé tóg ke mŷ, hen kŷ. ²⁸ Něn ŷ kórěg han ja tŷ ti ní, kŷ ti ter ke tŷ vē vē, hā ra ag tóg Pilatos mŷ: "ěg tŷ ti těn há tóg tí vē," he ja nŷgtŷ. ²⁹ Ag tŷ ti to rán ja ěn ki króm kãn

kŷ ag tóg cruz ěn to ti térem ja nŷgtŷ, vēnh kej kãtá ag tóg ti fón ja nŷgtŷ.

³⁰ Hā ra Topě tóg ti rŷn mǎn ja nŷgtŷ, ti ter mŷ ra. ³¹ Kŷ tóg ā mré ke ag mŷ vēnh ven ja nŷgtŷ sir, Jesus ti, ŷ tŷ ti mré Jerusalém ra mŷ ja ag mŷ, Galiléia tá kāmŷ kŷ. ěn ag tóg ti kāměn mŷ sir, vēnh kar mŷ. ³² Věnh ví tag tó ěg tóg mŷ," he tóg, Paulo ti.

³³ "Ěg jóg'jóg ag vŷ Topě ví ěn mě ja nŷgtŷ. Hā ra tóg ŷri han mŷ, Topě ti, ā tŷ vāsŷ něn tó ja ěn ti. Ěg jóg'jóg ag krě'krě ag mŷ tóg han mŷ, ti tŷ vāsŷ něn tó ja ěn ti, Topě ti. Hā kŷ tóg Jesus rŷn mǎn, ti ter kŷ. Kŷ tóg ti mŷ: "tŷ ā tóg inh kósín jě. Űri sóg ā han," he ja nŷgtŷ, Topě ti, Jesus mŷ. Topě mŷ jãn jafā ki tóg rán kŷ ní, jãn tŷ 2 ki," he tóg, Paulo ti.

³⁴ "Hā ra tóg ti tŷ ti rŷn mǎn ke tó ja nŷgtŷ gé, ti mur ke to hā. Ti vag ke tŷ ěn tó ja tóg nŷgtŷ gé, kŷ tóg: "sŷ Davi mŷ něn tó ja ěn ki króm jé sóg ke mŷ," he ja nŷgtŷ. "Ājag mŷ sóg han mŷ, sŷ ti mŷ něn tó ja ěn ti," he ja tóg nŷgtŷ, Topě ti," he tóg, Paulo ti.

³⁵ "Kŷ tóg tag tó ja nŷgtŷ gé: "ā tŷ vŷ vag ke tŷ ní," he ja tóg nŷgtŷ gé, Topě ti," he tóg, Paulo ti.

³⁶ "Hā ra Davi vŷ ter ja nŷgtŷ, ā jóg'jóg ag nón. Kŷ tóg vag ja ní inhā. Topě tŷ ti mŷ něn tó jan ki króm ja tóg nŷgtŷ, Davi ti. Ā mré ke ag mŷ tóg han, Topě tŷ ti mŷ něn tó ja ti. Hā ra tóg ter kŷ vag ja nŷgtŷ inhā, Davi ti.

³⁷ Ti jãvo tóg vag ja tŷ ní inhā, Jesus ti, Topě tŷ ti rŷn mǎn kŷ," he tóg, Paulo ti.

³⁸ "Ha vé, inh kanhkā'," he tóg. "Jesus tag tugrŷn Topě vŷ ājag mŷ vēnh pãte fón sór mŷ, ājag tŷ ti ví mranh ja ti. Hā kŷ sóg ājag mŷ tó mŷ," he tóg. ³⁹ "Ājag tŷ Moisés ví měg mŷ ra ājag jykre tóg kuryj ja tŷ ní ver. Ājag tŷ hā ra Jesus ki ge kŷ tóg ke mŷ sir, Topě ti. Ājag kugrynh tóg mŷ sir. ⁴⁰ Hā ra ti to é he tŷg ní. Ke tŷ ní mŷ ra ājag tóg venh ke mŷ, vāsŷ něn rán kŷ ní ěn ti, Topě ví tó tí tŷ něn tó ěn ti, ⁴¹ hā vŷ: "iso ājag tóg é he mŷ (mŷr)," he mŷ. "Sŷ něn han ke ve jé ājag tóg ke mŷ, kŷ ājag kaně jur ke mŷ, ājag fe tóg jŷrŷn kenh ke mŷ gé," he ja tóg nŷgtŷ, Topě ti. "Ājag tŷ kri finh ke tŷ vē vē, ŷ tŷ ājag mŷ tó mŷ ra. Hā ra ājag tóg venh ke mŷ," he ja tóg nŷgtŷ, Topě ví tó tí ti," he tóg, Paulo ti.

⁴² Ag tŷ Paulo ví mě kãn kŷ ag tóg ĩn ěn kãtá pa mŷ. ĩn kãtá pa kŷ ag tóg ti mŷ: "vēnh kán ke kurā ŷ tá ěg mŷ kāměn mǎn ní," he mŷ. ⁴³ Kŷ Israel tŷ hěn ri ke ag tóg Paulo ag nón mŷ mŷ. Fóg ag tóg ag nón mŷ mŷ gé, fóg tŷ Israel jykre han mŷ ag, ŷ tŷ Topě kaměg mŷ ag. Kŷ Paulo ag tóg ag jyvěn mŷ, ag tŷ Topě to jykren kŷ nŷtŷ jé, ag tŷ ti tŷ ěg jagãgtãn to jykren kŷ nŷtŷ jé.

⁴⁴ Věnhkán ke kurā ŷ tá cidade ěn tá ke kar ag vŷ vēnh mǎn mŷ, Topě ví jěmě jé. ⁴⁵ Kŷ Israel ag tóg ŷn e ěn vég mŷ. Kŷ ag tóg jŷgjŷ mŷ, vēnh kar tŷ Paulo ag to há nŷtŷn kŷ. Hā kŷ ag tóg Paulo ví kafãn mŷ sir, ti tŷ ag mŷ Topě ví tón kŷ. Ti to ag tóg ví ví he mŷ gé.

⁴⁶ Hā ra Paulo ag tóg ag kaměg tŷ ní. Ag mŷ ag tóg: "ājag hā mŷ ěg tóg tó vén, Topě ví ti," he mŷ, "ti tŷ ěg mŷ: Israel ag mŷ tó vén, hen kŷ. Hā ra ājag tóg mě jãvãnh nŷtŷ," he ag tóg. "Ěg rŷr krŷg ja tŷ venh ke tŷ ājag ní, ājag tŷ mě jãvãnh nŷtŷn kŷ," he ag tóg. "Hā kŷ ěg tóg sir fóg ag hā mŷ tónh ke mŷ, Topě ví ti," he ag

tóg. ⁴⁷ “Topē vỹ ěg mỹ: “Ājag tỹ sóg néj gru ri ke han mũ,” he mũ, “fóg kar ag tỹ ājag ki Topē ve jé, kanhgág ag ke gé. Ājag ki ag tóg mēnh ke mũ, Jesus tỹ ag krenkren han ke ti, ga fyn ja mĩ hã,” he ja tóg nĩ ěg mỹ, Topē ti,” he ag tóg, Paulo ag.

⁴⁸ Fóg ag tỹ tag mē kỹ tóg ag mỹ sér tí sir. Kỹ ag tóg Topē ví to há nỹtĩ, ti mỹ ví há han kỹ. Kỹ ag tóg Jesus ki ge mũ, Topē tỹ ũn kuprēg mũ ag, ag tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ ve jé. ⁴⁹ Kỹ ga ěn tá ke kar ag vỹ Topē ví jēmēg mũ.

⁵⁰ Hã ra Israel ag tóg ũn tātá há ũ fag mré ví mũ, fóg tỹ Israel jykre han mũ fag. Pã'i ag mré ag tóg ví mũ gé. Paulo ag kato ag tóg ví mũ. Kỹ ag tóg ag vóg kónān mũ. “Ha mũ jēg, ěmā ũ ra,” he ag tóg mũ sir, ag vóg kónān kar kỹ.

⁵¹ Kỹ Paulo ag tóg ājag pēn kykũnhkũnh mũ, ag mỹ: “Topē tovānh ājag huri,” he jé. Kỹ ag tóg cidade tỹ Icônio ra mũ mũ sir. ⁵² Jesus mré mũ ag mỹ tóg hã ra sér tí. Topē kuprĩg vỹ tỹ ag jagrē nĩ, kỹ tóg ag mỹ sér tí sir.

Cidade tỹ Icônio tá Topē ví tó

14 Ag tỹ cidade tỹ Icônio tá junjun kỹ ag tóg sir Israel tỹ vēnh kanhrān jafā kāra ge mũ. Kỹ ag tóg ag mỹ Topē ví kāmén mũ. Kỹ Israel tỹ hēn ri ke ag tóg Jesus ki ge mũ gé, fóg tỹ hēn ri ke ag ke gé, ũ tỹ Grego ví tó mũ ěn ag. ² Kỹ Israel ag tóg, ũ tỹ Jesus ki ge jāvānh ag tóg fóg ag krĩn kónān mũ sir, Jesus mré ke ag to.

³ Hã ra Paulo ag tóg tá nỹtĩ mág han mũ. Kỹ ag tóg Topē ví tó mũ, ag tỹ ag kamēg tũ nĩn kỹ, Topē ví kri fi kỹ. Kỹ Topē tóg ag mỹ ā jykre fig mũ, ag tỹ ěg tỹ nén han vānh hyn han jé. Hã kỹ vēnh kar tóg Topē jykre ki kanhró nỹtĩ sir.

⁴ Kỹ vēnh kar tóg vēnh kápugpóv kỹ nỹtĩ nĩ. ũ ag tóg Israel ag to há nỹtĩ, jó ũ ag tóg Jesus tỹ ũn vin mũ ag tó há nỹtĩ. ⁵ Kỹ Israel ag tóg fóg ag mré jykren mũ, fóg tỹ pã'i ag mré, ag tỹ Paulo ag vóg kónān jé, ag tỹ pó tỹ ag pin jé. ⁶ Kỹ Paulo ag tóg jēmēg mũ, kỹ ag tóg cidade ũ ra mũ mũ, cidade tỹ Listra ra, cidade tỹ Derbe ra ke gé. Ga tỹ Licaônia tá ti nỹtĩ, cidade tag ti. ⁷ Cidade ěn mĩ mũn kỹ ag tóg tá Jesus ví há tugtó mũ sir.

Ag tỹ cidade tỹ Listra tá Paulo vóg kónān

⁸ Cidade tỹ Listra tá ke ũ tóg nĩ nĩ, ũn tĩg vānh. Ti pēn vỹ grĩ nỹtĩ. Ge pē tóg nĩ, ā mur mũn kã. Pēn krój tóg nĩ.

⁹ ěn tóg sir Paulo ví mēg mũ. Kỹ Paulo tóg ti tugnỹm mũ. Kỹ tóg ti tỹ Jesus ví kri fig mũ vėg mũ, Jesus tỹ ti tỹ há' he jé. ¹⁰ Kỹ tóg jamā hár(a) ti mỹ ke mũ, kỹ tóg: “jēg nē ra,” he mũ. “Vēnhrā hã jēg,” he tóg ti mỹ, Paulo ti. Kỹ tóg vāhā hũm he mũ. Kỹ tóg mĩ tí mũ.

¹¹ Kỹ tóg vēnh kar ěn mỹ e tí, ag tỹ Paulo tỹ nén han mũ ven kỹ. Kỹ ag tóg ājag ví ki jagnē mỹ ke mũ, ví tỹ Licaônica he mũn ki. Jamā hár(a) ag tóg: “topē ag vỹ ěg tá junjun,” he mũ. “Ěg ri ke ag nỹtĩ, topē ag, kỹ ag tóg ěg tá re mũ,” he ag tóg, Paulo ag to. ¹² Kỹ ag tóg Barnabé to: Júpiter, he mũ. Paulo to ag tóg: Mercúrio, he

mũ sir, ti ví mág to. Őn kỹ ag topē jygji vē, hã vỹ: Júpiter, Mercúrio, he mũ.

Hã ra Paulo ag tóg ag ví ki kagtĩg nỹtĩ.

¹³ Júpiter jo ĩn vỹ cidade fyr tá jē nĩ, kỹ ti tũ ki rĩr tí tóg tá nĩ gé. Kỹ tóg monh gé(g) tí mũ, ka fej tỹ coroa ke gé, Júpiter tũ ki rĩr tí ěn ti. Cidade to ró jānkā māra tóg gé(g) tí mũ. Tá tóg monh kugprũn sór mũ, Barnabé mỹ, Paulo mỹ ke gé. Őn kỹ ag tóg Paulo ag to: “topē ag vē,” he mũ, hã kỹ ag tóg ag mỹ monh kuprũn sór mũ, tá ke kar ěn ag.

¹⁴ Hã ra Paulo ag tóg mēg mũ, kỹ ag tóg ājag kur jan-jān mũ, jũgũ kỹ. ũ tỹ vēnh mǎn kỹ nỹtĩ ag to ag tóg pētē mũ. Prēr kỹ ag tóg ag mỹ: ¹⁵ “ne nē?” he mũ. “Tỹ ěg ěprā ke nỹtĩ, ājag ri ke,” he ag tóg. “Hã ra ěg tóg ājag mỹ kāmén sór mũ, ājag tỹ ũn kỹ topē tag ag tovānh jé. Topē pē ki gemnĩ, ũn rĩr mũn ki. Kanhkā han tóg, ga ke gé, goj ke gé, mĩ mũ kar ěn ke gé, Topē ti,” he ag tóg. ¹⁶ “Vāsỹ Topē tóg nação ag mỹ nén ũ tó ja tũ nĩgtĩ, kỹ ag tóg ājag jykre mĩ mũgtĩ. ¹⁷ Ge ra tóg ag ki rĩr há han mũ, Topē ti, ag tỹ tag to vāhā ti ki kanhrān jé. Hã jé tóg ta jēnē, kỹ ājag jakré tóg mogmog mũ. Kỹ ājag tóg konh ke mũ. Kỹ ājag fe tóg há' he mũ sir. Ājag mỹ tóg sér tí sir, ti tỹ ājag mỹ vējēn han kỹ, Topē ti,” he ag tóg, Paulo ag.

¹⁸ Ag ví ki ag tóg ag mỹ nén ũ kugprũn tovānh mũ, Paulo ag mỹ, vēnh kar ěn ag. Hã ra ag tóg ag mỹ nén ũ kugprũn kren ja nĩgtĩ, tá.

¹⁹ Kar kỹ cidade tỹ Antioquia tá ke ag tóg tá junjun mũ, cidade tỹ Icônio tá ke ag ke gé. Israel ag vē, tá junjun mũ ag. ěn ag vēnh kar krĩn kónān mũ, kỹ ag tóg Paulo pin mũ, pó tỹ. “Ter ti huri,” he ag tóg mũ sir, ti pin kar kỹ. Kỹ ag tóg ti raran mũ sir. Cidade fyr tá ag tóg ti raran kỹ ti fón mũ sir. ²⁰ Kỹ Jesus mré mũ ag tóg ti venh kāmũ mũ, hã ra tóg jēg nē mũ, Paulo ti. Cidade kāra tóg rā mũ.

Tỹ vaj kỹ tóg hã ra cidade tỹ Derbe ra tí mũ, Barnabé mré. ²¹ Tá ag tóg Jesus kāme há tó mũ gé, Derbe tá. Kỹ ũ tỹ hēn ri ke ag tóg Jesus ki ge mũ sir.

Paulo ag tỹ cidade tỹ Antioquia ra vỹnvỹn ke

Kar kỹ ag tóg cidade tỹ Listra ra vỹnvỹn ke mũ, cidade tỹ Icônio ra ke gé, cidade tỹ Antioquia ra ke gé, Paulo ag. ²² Vỹnvỹn ke ki ag tóg Jesus mré mũ ag jyvēn mũ sir, ag tỹ Jesus ví kri fi to krónh ke tũ nĩn jé, ag tỹ to fe tar nĩn jé ke gé. “Ěg tỹ Topē tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ve sór nỹtĩn kỹ ěg tóg ti venh ke jo vēnh jagāgtar jagy venh ke mũ,” he ag tóg, Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ, Paulo ag. ²³ Kỹ ag tóg ag mỹ kófa ag kuprēg mũ, ag tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag ki rĩr jé, ũ tỹ Topē ví mē jé vēnh mǎn tí ag ki. Ag to ag tóg Topē mré ví mũ gé, nén ũ ko tũ nĩn kỹ. Kỹ ag tóg: “Topē vỹ ājag ki rĩr há han mũ,” he mũ. Kỹ ag tóg mũ mũ sir. ²⁴ Kỹ ag tóg ga tỹ Pisidia fin pa mũ. Ga tỹ Panfília tá ag tóg junjun mũ. ²⁵ Cidade tỹ Perge tá ag tóg Topē ví tó mũ gé sir. Kar kỹ ag tóg cidade tỹ Atália ra mũ mũ. ²⁶ Tá junjun kỹ ag tóg cidade tỹ Antioquia ra mũ mũ gé, canoa mág kāmĩ. Antioquia ěn tá ag tóg pa ja nĩ (mỹr). Tá ke ag tóg ag to Topē mré ví ja nĩgtĩ, ti tỹ ag jy nĩgān jé, ag tỹ ti rānhřāj han kỹ. Vēnh rānhřāj ěn

han kǎn ag tóg mǔ (mǔr) sir, kǔ ag tóg Antioquia ra vǔnvǔn ke mǔ. ²⁷ Tá junjun kǔ ag tóg Jesus ki ge mǔ kar jé prēr mǔ, ag tǔ vǔnh mǎn jé. Kǔ ag tóg ag mǔ Topě tǔ nén han mǔ kar kǎmén mǔ. “Fóg ag ne tóg Jesus ki ge mǔ gé, Topě tǔ ag krǐn kǔ,” he ag tóg mǔ ag mǔ.

²⁸ Kǔ ag tóg tá nǔtǐ, kysǎ tǔ hǔn ri ke ki. Jesus mré mǔ ag mré ag tóg nǔtǐgtǐ.

Ag tǔ Topě jykre to jykrén

15 Kejĕn Judéia tá ke ũ ag tóg tá junjun mǔ, Antioquia tá. Tá junjun kǔ ag tóg Jesus mré ke ag mǔ kǎmén mǔ, kǔ ag tóg: “ǎjag gré junun fár kym nǐ,” he mǔ. “Moisés tǔ ěg mǔ nén tó mǔ ěn han nǐ. Ke tǔ nǐ mǔ ra ǎjag tóg krenkren ke tǔ nǐ,” he ag tóg.

² Hǎ ra Paulo ag tóg: “ke tǔ vǔ,” he mǔ. Kǔ ag tóg jag-ně ví kafǎn mǔ sir. Kǔ Jesus mré ke kar ag tóg Paulo ag mǔ ke mǔ, ag tǔ Jerusalém ra mǔ jé. “Tag ag mré mǔmnǐ, Jerusalém ra,” he ag tóg. “Tá Jesus tǔ ũn vin mǔ ag mré vímnǐ, kófa ag mré. Ag mǔ: ěg hǔn hǔ ri kenh mǔ, vǔnh gré junun fár kym ke to? hemnǐ,” he ag tóg.

³ Kǔ Paulo ag tóg: “ěg mǔnh ke nǔ ha,” he mǔ. Jesus ki ge kǔ nǔtǐ ag tóg ag mré mǔ sǐ han, kǔ ag tóg mǔ mǔ. Kǔ ag tóg ga tǔ Fenícia fǐn pa mǔ sir, ga tǔ Samaria fǐn ke gé. Ag mǔnh kǔ ag tóg Jesus mré ke kar ag mǔ fóg ag kǎmén mǔ, fóg ag tǔ Jesus ki ge mǔ ag. Kǔ tóg vǔnh kar mǔ sér tǐ sir. ⁴ Hǎ kǔ ag tóg Jerusalém tá junjun mǔ. Kǔ tá Jesus ki ge kǔ nǔtǐ ag tóg vǔnh mǎn mǔ, Jesus tǔ ũn vin mǔ ag mré hǎ, kófa ag mré hǎ. Kǔ ag tóg ag mǔ Topě tǔ nén han mǔ kar tugtó mǔ.

⁵ Hǎ ra Fariseu ũ ag tóg tá nǔtǐ gé, ũ tǔ Jesus ki ge mǔ ag. ěn ag tóg ag mǔ ke mǔ. “ěg mǔ tóg há tǐ, ag tǔ ǎjag gré junun fár kym kym ken kǔ,” he ag tóg mǔ, fóg ag to. “Ag tǔ Moisés tǔ ěg mǔ vǔnh jykre nǐm ja ki kanhrǎn kǔ tóg ěg mǔ há tǐ,” he ag tóg mǔ sir, Fariseu ag, fóg ag to, ũ tǔ Israel jykre han tǔ ag to.

⁶ Kǔ vǎhǎ Jesus tǔ ũn vin mǔ ag vǔ kófa ag mré vǔnh mǎn mǔ, vyr mǔ, to vǔmén jé. ⁷ Kǔ ag tóg to vǔmén mág han mǔ sir. Kǔ kejĕn Pedro tóg jĕg nǔ kǔ ag mǔ: “inh kanhkǎ,” he mǔ. “Vǎsǔ Topě tóg inh kuprĕg ja nǐ, isǔ fóg ag mǔ Jesus ví há tó jé, ag tǔ jĕmĕ kǔ krenkren jé,” he tóg. “Tag ki kanhró ǎjag tóg nǔtǐ,” he tóg. ⁸ “Kǔ Topě tóg ag mǔ ǎ kuprĕg jĕnĕg mǔ. Ag fe ki kanhró tóg nǐ, Topě ti, kǔ tóg ag mǔ ti jĕnĕg mǔ. Hǎ ki tóg ěg mǔ ven mǔ, ag tǔ Jesus ki ge kǔ nǔtǐ ti, ěg ri kén,” he tóg.

⁹ “Hǎ kǔ Topě tóg ag to: vyr mǔ ke ag vǔ, he tǔ nǔgtǐ. Ag tǔ ti ki ge kǔ nǔtǐn kǔ tóg ag fe tǔ jǎnhkri’ he mǔ, fóg ag fe tǔ,” he tóg. ¹⁰ “Topě tǔ há vǔ (mǔr). To: vǔnhmǔ ti nǐ, he tǔg nǐ,” he tóg. “Ag mǔ ǎjag tóg vǔnh jykre jagy ěn fi sór mǔ, ti tǔ ěg mǔ han jagy ja ra. ěg jóg’jóg ag mǔ tóg han jagy ja nǐ, kǔ tóg ag mǔ ag tǔ ki króm tǔ nǐnh ha mĕ tóg tǐ, ěg mǔ ke gé. Hǎ ra ǎjag tóg ag mǔ fi sór mǔ,” he tóg. ¹¹ “Ke tǔg nǐ. Jesus tǔ ěg jagǎgtǎn kǔ tóg ěg kren han mǔ, ěg tǔ ti ví kri fi kǔ. Kǔ ěg tóg ag ri ke tǎví nǔtǐ,” he tóg, Pedro ti.

¹² Kǔ vǔnh kar ag tóg ěmĕ kǔ nǔtǐ nǐ. Kǔ ag tóg Barnabé tǔ ag mǔ nén tó mǔ mĕg mǔ, Paulo tǔ ag mǔ nén kǎmén ti ke gé. Ag tǔ ěg tǔ nén han vǎnh hyn han mǔ

tó ag tóg mǔ gé. Ag tǔ Topě jykre ki fóg ag mǔ nén hyn han mǔ tó ag tóg mǔ gé sir.

¹³ Ag tǔ tó kǎn kǔ Tiago tóg sir ag mǔ: “ha mĕ, inh kanhkǎ,” he mǔ. ¹⁴ “Simão vǔ ěg mǔ tó ja nǐ, Topě tǔ nén han ve ti, Simão tǔ fóg ag mǔ Topě ví tó ve ti. Kǔ ag tóg tǔ Topě tǔ nǔtǐ sir, fóg tǔ ti ví mĕg mǔ ag. Jesus mré ke vǔ tǔ ag nǔtǐ, ag tǔ ti ki ge kǔ nǔtǐn kǔ. ¹⁵ Hǎ ra tóg vǎsǔ rán kǔ nǐ. Topě ví tó tǐ tóg tag rán ja nǔgtǐ, ha mĕ: ¹⁶ “kǎtǐg jé sóg ke mǔ, he tóg, Topě ti. Davi krĕm Israel ag tóg e pĕ ja nǔtǐ ja nǔgtǐ. Hǎ ra Davi jykre tóg tǔ’ he mǔ. Kǔ tóg ĩn vag ri ke nǐ sir. ĩn tǎg han jé sóg ke mǔ, hǎ vǔ: Davi krĕ’krĕ ũ vǔ tǔ pǎ’i nǐnh mǎn mǔ, he mǔ. Isǔ han ken hǎ vǔ. ¹⁷ Ti tǔ sóg ũn mág pĕ han ke mǔ, povo kar kǎmǐ ke ag tǔ inh ki ge sór jé, fóg kar kǎmǐ ke ag tǔ isǔ nǔtǐ jé, kanhgág kar kǎmǐ ke ag ke gé, isǔ ũn kuprĕg mǔ ag, he tóg. ¹⁸ Topě tǔ tón hǎ vǔ. ũ tǔ vǎsǔ tag kǎmén mǔ tǔ tón hǎ vǔ,” he tóg, Topě ví tó tǐ ti. Hǎ kǔ ěg tóg tag ki kanhró tǎví nǔtǐ,” he tóg, Tiago ti.

¹⁹ “Isǔ nén to jykrén hǎ vǔ, ěg tǔ ag mǔ ěg jykre jagy ěn tó tǔ nǐn jé, ũ tǔ fóg kar kǎmǐ Topě jykre han sór mǔ ag mǔ, kanhgág ag mǔ ke gé,” he tóg. ²⁰ “ěg tǔ ag mǔ tónh ke, ha mĕ: vǔnh kǎggrá to festa ko tǔg nǐ, ǎ prǔ tǔ fi mré nǔ tǔg nǐ, nén ũ tǔ vǔsókĭ ter mǔ ko tǔg nǐ, nén ũ kyvénh ko tǔg nǐ gé,” he tóg, Tiago ti. ²¹ “Moisés jykre tugtó ag tóg tǐ, ěg mré Israel ag, cidade kar ki. Vǔnh kǎn ke kurǎ ki ag tóg ti tǔ rán mǔ to ke tǐ. Vǎsǔ ag tóg ke ja nǔtǐ, kǔ ag tóg ũri ke tǎví tǐ gé,” he tóg. “Hǎ kǔ ũ tǔ han sór mǔ tóg han tǐ, Moisés jykre ti,” he tóg, Tiago ti.

Apóstolo ag tǔ carta rán mǔ

²² Kǔ Jesus tǔ ũn vin mǔ ag tóg to jykrén mǔ, kófa ag ke gé, Jesus ki ge mǔ ag kar ke gé, ũ tǔ Topě ví mĕ jé vǔnh mǎn tǐ ag. Kǔ ag tóg ũ ag kuprĕg mǔ, ag tǔ Antioquia ra mǔ jé, Paulo mré, Barnabé mré. Ag tǔ ũn kuprĕg mǔ ag hǎ vǔ, hǎ vǔ: Judas, he mǔ, ti jiji ũ hǎ vǔ: Barsabás, he mǔ. Silas kuprĕg ag tóg mǔ gé. ěn ag tóg tǔ Jesus mré ke ag pǎ’i nǔtǐ. ²³ Ag mǔ ag tóg vǔnh rán nǐm mǔ gé. Ag tǔ rán hǎ vǔ, ha mĕ:

“Jesus tǔ ũn vin mǔ ag tǔ rán hǎ vǔ, kófa ag tǔ rán ke gé, Jesus mré ke ag. ěg tǔ cidade tǔ Antioquia tá ke ag mǔ rán hǎ vǔ, fóg tǔ Jesus mré ke ag mǔ, ga tǔ Síria tá ke ag mǔ, ga tǔ Cilícia tá ke ag mǔ ke gé. ǎjag mǔ há?

²⁴ ěg kǎ ũ ag tǔ ǎjag tá junjun mĕ ěg tóg. ǎjag krǐn ũ han ag tóg mǔ, kǔ ǎjag krǐ tóg kufy’ he mǔ. Hǎ ra ěg tóg ag mǔ: ha vǔnh jykre tag tó, he ja tǔ nǔgtǐ. ²⁵ Kǔ ěg tóg vǔnh mǎn, ěg tǔ to jykrén jé. Kǔ ěg kar tóg to jykrén kǔ tag ag kuprĕg, ěg tǔ ǎjag to ag jĕgnĕ jé, ag tǔ Barnabé mré mǔ jé, Paulo mré. Ag to ěg há tǎví nǔtǐ, Barnabé to, Paulo to ke gé. ²⁶ Ag hǎ ne tóg fe tǔmĕ nǔtǐgtǐ, fe tar kamĕ ag nǔtǐgtǐ. Kǔ ag tóg ěg Senhor tǔ Jesus Cristo ví tó mǔgtǐ, ũ tǔ hǔn ri ke tǔ ag tén sór mǔ hǎ ra. ²⁷ ěg tǔ ag to há nǔtǐn kǔ ěg tóg Judas jĕnĕg mǔ, Silas ke gé, ag tǔ ǎjag mǔ ěg tǔ rán mǔ tag ti kǎmén jé.

²⁸ Topě kuprĕg vǔ ěg mǔ tó, kǔ tóg ěg mǔ há tǐ gé, ěg tǔ ǎjag mǔ vǔnh jykre jagy ěn fig tǔ nǐn jé. Tag hǎ han jé ǎjag tóg ke mǔ, ha mĕ: ²⁹ vǔnh kǎggrá to festa ko tǔg nǐ, nén ũ kyvénh ko tǔg nǐ gé. Nén ũ tǔ vǔsóg ki ter

mũ ěn ko tũg nĩ gé. Ājag prũ tũ fag mré nỹ tũg nĩ gé. Ājag tỹ tag ki króm kỹ tóg há tí. Jatun mỹ nỹtĩmnĩ.”
Věnhrán hã vě.

³⁰ Kỹ ag tóg ag mỹ: “ha mũ jěg ge,” he mũ. Kỹ ag tóg mũ kỹ Antioquia tá junjun mũ. Tá ag tóg věnh kar jé prěr mũ. Jesus ki ge mũ kar jé ag tóg prěr mũ sir, ag tỹ to věnh mǎn jé. Kỹ ag tóg ag mỹ věnh rán ěn nĩm mũ.
³¹ Kỹ ag tóg to ke mũ, věnh rán to. Kỹ tóg ag mỹ há tí, ag tỹ věnh jyvěn rá ěn ven kỹ. Kỹ ag krĩ tóg kǎnhvy' he mũ sir.

³² Kỹ Judas vỹ Silas mré věnh kar jyvěn mũ gé. Topě vỹ tó tí ag vě. Hã kỹ ag tóg ag jyvěn tỹ hěn ri ke han mũ. Ag fe tỹ ag tóg tar' he mũ. ³³ Tá ag tóg semana tỹ hěn ri ke han mũ. Kỹ Jesus mré ke ag tóg ag mỹ: “ha jatun mỹ mũ jěg,” he mũ, ag tỹ Jerusalém ra vỹnvyn ke jé, ũ tỹ Ājag jěgněg mũ ěn to. ³⁴ Hã ra tóg Silas mỹ há nĩ, kỹ tóg tá nĩ nĩ sir, tí tũ tóg nĩ sir.

³⁵ Kỹ Paulo tóg Barnabé mré Antioquia tá nĩ nĩ. Topě vỹ tỹ ag tóg ag kǎnhrán mũ, kǎmén kỹ. Hã ra ũ tỹ hěn ri ke ag tóg ag ri kén Topě vỹ tó mũ gé.

Paulo tỹ ã pir mỹ tĩg, Barnabé tỹ ã pir mỹ tĩg

³⁶ Si há tũ ra Paulo tóg Barnabé mỹ: “mũ nỹ, ěg tỹ ěmǎ ěn kar mĩ mũ mǎn jé, ěg tỹ Jesus vỹ tó ja tá,” he mũ. “Isỹ Jesus mré ke ag venh há tóg tí. Ag mỹ hěn ri ke mũn mũ há han mũ vỹ? he sóg tí,” he tóg, Paulo ti, Barnabé mỹ.

³⁷ Kỹ Barnabé tóg João Marcos pére tĩg sór mũ. ³⁸ Hã ra Paulo mỹ tóg kórég nĩ, Marcos tỹ ag ré kỹ tĩg ja nĩn kỹ, ga tỹ Panfília tá. “Ũ tỹ ěg mré Topě rǎnhraj han ja tũ ěn pére sóg tĩg mǎn ke tũ nĩ ha,” he tóg, Paulo ti.

³⁹ Hã to ag tóg jagně to jũgũ mũ. Kỹ ag tóg věnh kǎpugpón kỹ mũ mũ. Kỹ Barnabé tóg Marcos mré goj vǎso tỹ Chipre ra tí mũ, canoa mág kǎmĩ.

⁴⁰ Jó Paulo tóg Silas kuprěg mũ, ti tỹ ti mré tĩg jé. Kỹ tóg tí mũ sir. Jesus mré ke ag tóg Paulo to Topě mré vỹ mũ, ti tỹ ti jy nĩgǎn jé. ⁴¹ Kỹ ag tóg ga tỹ Síria mĩ pa mũ, ga tỹ Cilícia mĩ ke gé. Jesus ki ge mũ kar jyvěn tóg mũ, ã tĩg kỹ, Paulo ti.

Timóteo tỹ Paulo mré tĩg

16 Kỹ Paulo ag tóg cidade tỹ Derbe tá junjun mũ, cidade tỹ Listra tá ke gé. Kỹ tá ũ tóg nĩ nĩ, Jesus mré tí ũ, ti jyjy hã vỹ: Timóteo, he mũ. Ti mỹnh fi ne tóg tỹ Israel nĩ, hã ra fi tóg Jesus ki rǎ ja nĩgtĩ. Ti panh tóg tỹ fóg tỹ Grego nĩ, Timóteo panh ti.

² Ti to ag tóg vỹ há han mũ, Jesus mré ka ag, Listra tá ke ag, Icônio tá ke ag ke gé, Timóteo to. ³ Kỹ Paulo tóg ti pére tĩg sór mũ, kỹ tóg ti gré junun fár kym mũ, Israel ag tugrĩn. Věnh kar tóg ti panh tỹ tỹ fóg tỹ Grego nĩ ki kǎnhró nỹtĩ, hã kỹ tóg ti fár kym ja tũ nĩ. Hã ra ag tỹ ra mũnh ke tá ag tóg e nỹtĩ, Israel ag, hã kỹ Paulo tóg ti fár kym mũ sir.

⁴ Kỹ ag tóg cidade ěn mĩ mũ mũ. Kỹ ag tóg ag mỹ Jesus tỹ ũn vin mũ ag tỹ rá kǎmén mũ sir, kófa ag tỹ Jerusalém tá nén rán ja ti, Jesus mré ke ag mỹ. Ag tỹ nén ki króm ke hã tỹ ag tóg ag mỹ kǎmén mũ. ⁵ Hã kỹ

Jesus ki ge mũ ag tóg tar nỹtĩ sir, Jesus jykren ki. Věnh mǎn ag tóg tí, ag tỹ Topě vỹ mě jé. E ag tóg nĩgtĩ sir, koměr hã.

Paulo tỹ nén ně vėg mũ

⁶ Kỹ Paulo ag tóg ga tỹ Frigia mĩ pa mũ, ga tỹ Galácia mĩ ke gé. Kỹ ag tóg ga tỹ Ásia tá Topě vỹ tó sór mũ, hã ra Topě kuprĩg tóg ag mỹn nenh mũ. ⁷ Kỹ ag tóg ga tỹ Mísia tá junjun mũ. Kỹ ag tóg ga tỹ Bitinia ra mũ sór mũ, hã ra Topě kuprĩg tóg ag mỹn nenh mũ gé. ⁸ Kỹ ag tóg Mísia jy mũ kỹ cidade tỹ Tróade tá junjun mũ. ⁹ Kỹ kutyg kỹ Paulo tóg nén ně vėg mũ. Ga tỹ Macedônia tá ke vėg tóg mũ, ti věnhpéti ki. Kỹ tóg ti jo jě nĩ. Kỹ tóg ti mỹ: “Macedônia to kǎtĩg, ěg kǎnhrán jé,” he mũ ti mỹ, ga tỹ Macedônia tá ke ěn ti. Kỹ Paulo tóg rĩr mũ sir.

¹⁰ Paulo tỹ nén ně ěn ve kar kỹ ěg tóg vėsýmér Macedônia ra mũ sór mũ sir. “Jesus hỹn ěg mỹ: ha mũ jěg, hé,” he ěg tóg. “Ag mỹ inh vĩn tó, he ti hỹn, Jesus ti,” he ěg tóg, Paulo tỹ nén ně ěn ve kỹ. ¹¹ Kỹ ěg tóg cidade tỹ Tróade ki pa mũ. Vėsýmér ěg tóg goj vǎso tỹ Samotrácia ra mũ mũ. Tỹ vaj kỹ ěg tóg cidade tỹ Neápolis ra mũ mũ. ¹² Tá pa kỹ ěg tóg cidade tỹ Filipos ra mũ mũ. Ga tỹ Macedônia ki cidade ve vě. ěg tỹ tá junjun vén jan hã vě. Fóg tỹ Romano ag jamǎ ũ vě. Tá ěg tóg kurǎ e sí ki nỹtĩ nĩ.

Lídia fi tỹ Jesus ki rǎ

¹³ Věnh kǎn ke kurǎ ki ěg tóg cidade to ró mǎra mũ mũ, goj ra. “Tán hỹn Topě mré vỹ jafǎ nĩ,” he ěg tóg. Tá ěg tóg nĩgnĩ mũ sir. ũn tǎtǎ fag tóg tá nỹtĩ nĩ, kỹ ěg tóg fag mré vỹ mũ.

¹⁴ Tá ũ fi tóg nĩ nĩ, fi jiji hã vỹ: Lídia, he mũ. Negociar he fi nĩ. Kur kósóg tỹ fi tóg negociar he nĩ. Tỹ fi cidade tỹ Tiatira tá ke nĩ. Topě kaměg fi tóg tí. ěn fi vỹ Paulo vỹ měg mũ sir. Kỹ Topě tóg fi mỹ krĩ há nĩm mũ, kỹ fi tóg Paulo vỹ jěmě há han mũ. ¹⁵ Kỹ ěg tóg fi kypég mũ, fi mré ke kar mré hã. Kỹ fi tóg ěg mỹ: “isỹ Jesus ki rǎ kỹ jě ve Ājag (mỹr),” he mũ. “Ti tỹ Ājag mỹ gen kỹ inh ĩn ki gemnĩ,” he fi tóg. “Tá inh mré nỹtĩmnĩ,” he fi tóg. Vĩ ki fi tóg ěg kutǎn mũ. Kỹ ěg tóg ke mũ.

Paulo ag tỹ Filipos tá se kỹ nỹtĩ

¹⁶ ěg tỹ kejěn Topě mré vỹ jafǎ ra mũ mǎn kỹ ũ fi tóg ěg kato tě mũ. ũ camarada fi vě. Hã ra fi tóg jagrě kórég nĩ, kỹ fi jagrě tóg věnh kar mỹ ag tỹ nén venh ke tó tí. Fi patrǎo ag tóg fi tugnĩn jǎnkamy mág vėg tí, fi tỹ jǎnkamy to věnh kar mỹ ag tỹ nén venh ke tón kỹ.

¹⁷ ěn fi vỹ Paulo nón tí mũ, ěg nón, kỹ fi tóg jamǎ hár(a) prěr mũ, kỹ fi tóg: “Topě pě camarada ag vě (mỹr),” he mũ. “Věnh kar kǎfór camarada ag vě mỹr. Ag hã ne tóg Ājag mỹ věnh vỹ tó tí, Ājag tỹ to krenkren jé,” he fi tóg ěg to. ¹⁸ Kurǎ tỹ hěn ri ke han fi tóg, vỹ tỹ ge han kỹ. Kỹ tóg Paulo mỹ tỹ ũ nỹ, kỹ tóg kyrǎ kỹ fi jagrě mỹ: “Jesus Cristo jykre tỹ sóg ã mỹ tó mũ, ã tỹ fi tovǎnh jé,” he mũ. Kỹ tóg vėsýmér fi tovǎnh mũ sir, fi jagrě kórég ěn ti.

¹⁹ Hã ra fi patrão ag mý tóg tỹ ù nỹ, ag tỹ fi tugrĩn ganho ve mǎn tũ nĩn kỹ. Kỹ ag tóg Paulo ség mũ, Silas ke gé. Pǎ'i ag mý ag tóg ag ven mũ, cidade kju ki. ²⁰ Pǎ'i ag mý ag ven kỹ ag tóg: "Israel tag ag ve ra ha," he mũ. "Věnh kar jũgũ han ag tóg mũ nĩ (mỹr), ěg jamã tag mĩ," he ag tóg. ²¹ "Věnh jykre věnhmỹ tó ag tóg mũ (mỹr), ěg tỹ nén han ke tũ tó ag tóg mũ (mỹr). Tỹ ěg tóg Romano nỹtĩ, kỹ ag jykre tóg ěg mý tỹ ù nỹ," he ag tóg. ²² Povo ěn kar tóg ag to kórég nỹtĩ, kỹ ag tóg ag kato vĩ mũ.

Kỹ pǎ'i ag tóg polícia ag mý: "ag kur nũ ra," he mũ. "Ag mrǎnmrǎn ra," he ag tóg mũ gé. ²³ Ag mrǎnmrǎn tỹ hěn ri ke han ag tóg mũ, ka téj tỹ. Kar ag tóg vĕse ja kãki ag vǎm mũ. Vĕse ja ki rĩr tĩ mý ag tóg: "ag nĩgfěnh há han nĩ, ag tỹ kãpa tũ nĩ jé," he mũ. ²⁴ Ag tỹ ti mý tag tó to tóg vĕse ja kju tá ag vǎm mũ, vĕse ja mág ěn kju tá. Ka tỹ tóg ag sigség mũ sir.

²⁵ Meia noite ki Paulo tóg Silas mré Topĕ mré vĩ mũ. Ti mý ag tóg jǎnjǎn mũ, Topĕ mý. Kỹ vĕse ag kar vỹ jĕmĕg mũ sir. ²⁶ Kỹ vǎhã ga tóg jũrũn ke mũ. Vĕse ja krĕm tóg jũrũn ke mũ. Kỹ vĕsýmér jǎnkã kar vỹ nognor kǎn tĩ mũ, rómrom kǎn tóg mũ. Kỹ vĕse ag kar ěn ferro tóg kygvar kǎn mũ, ag se ja ti. ²⁷ Kỹ tóg vĕse ja ki rĩr tĩ nũnmǎn mũ gé. hã ra vĕse ja jǎnkã kar tóg nognor kỹ nỹtĩ nĩ, rómrom kỹ tóg nỹtĩ nĩ. Kỹ ù tỹ ag ki rĩr tĩ ěn tóg ã kyfĕ téj, ã rógro ěn kunũnh kỹ tóg věnh kusón sór mũ. "Vĕse kar ag hỹn věnh pigju kǎn," he tóg. Hã kỹ tóg věnh kusón sór mũ.

²⁸ Hã ra Paulo tóg jamã hár(a): "ker věnh vóg kónǎn hĕ'," he mũ. "Ěg kar vỹ ki nỹtĩ," he tóg.

²⁹ Kỹ tóg néj gru to vĩ mũ, ù tỹ ag ki rĩr tĩ ěn ti. Kỹ tóg Paulo ag se ja kãra věnhvǎg rã mũ, jũrũn ke kỹ. Paulo jo tóg mũg ke mũ, Silas jo ke gé, ag tỹ ti mý ti kǎfór nỹtĩn kỹ. ³⁰ Ag gé(g) tóg tĩ mũ, vĕse ja kǎtá kǎkutĕ kỹ, kỹ tóg ag mý: "inh hỹn hĕ ri kenh mũ vỹ?" he mũ. "Topĕ vĩ mranh sóg, hã ra tóg ti tỹ inh kren han há tĩ," he tóg, ù tỹ vĕse ja ki rĩr tĩ ěn ti.

³¹ Kỹ ag tóg ti mý: "Jesus Cristo ki rã ge," he mũ. "Kỹ ã tóg kren mũ, ã mré ke kar ag mré hã," he ag tóg ti mý, Paulo ag. ³² Kỹ ag tóg ti mý Jesus vĩ kǎmén mũ, ti mré nỹtĩ ag mý ke gé. ³³ Kỹ tóg ag ki rĩr mũ vĕsýmér, kuty ke nỹ ra. Ag tỹ ag mrǎnmrǎn ja ěn kupég tóg mũ ag mý. Kỹ ag tóg věnh kaja jé ti kypég mũ gé, ti mré nỹtĩ ag mré, ag tỹ Jesus ki ge kỹ. ³⁴ Kỹ tóg ã ĩn ra ag tatĩn tĩ mũ. Ag jĕn tóg mũ. Ti fe tóg mrin ke mũ sir, ti tỹ Jesus ki rã kỹ. Ti mré nỹtĩ ag kar mý tóg sér tĩ gé sir, ù tỹ vĕse ja ki rĩr tĩ ěn mré ke fag mý.

³⁵ Tỹ vaj kỹ pǎ'i ag tóg polícia ag jĕgnĕg mũ, ù tỹ vĕse ja ki rĩr tĩ ěn mý. "Ěn ag mý: ha mũ jĕg, hemnĩ," he ag tóg ti mý. ³⁶ Kỹ ù tỹ vĕse ja ki rĩr tĩ ěn tóg Paulo mý ke mũ. "Pǎ'i ag vỹ inh mý věnh vĩ jĕnĕ, isỹ ģag mý: ha mũ jĕg, he jé. Hã kỹ jatun mý mũ jĕg," he tóg, Paulo ag mý.

³⁷ Kỹ Paulo tóg ti mý: "hã ra ag tóg věnh ó to ěg mrǎnmrǎn ja nĩ," he mũ. "Věnh kar vỹ ag tỹ ěg mrǎnmrǎn ve kǎn. Hã ra ag tóg ěg ki jĕmĕ ja tũ nĩ, ěg jyvĕn ja tũ ag nĩ gé. Tỹ ěg Romano nỹtĩ, hã ra ag tóg vĕse ja kãki ěg vǎm. Jó ag tóg věnh kar vatánh tá ěg mý: ha mũ

jĕg, he sór mũ. Mũnh ke tũ ěg nĩ. Ag hã tóg kǎmũnh mũ, pǎ'i ag. Ěg tatĩ ag tóg mũnh mũ. Kỹ ěg mũnh mũ ha," he tóg, Paulo ti.

³⁸ Kỹ polícia ag tóg pǎ'i ag mý tag tó mũ sir, kỹ tóg ag mý e tĩ. Ag tỹ Romano ù vóg kónǎn ke tũ vĕ vĕ, hã kỹ ag fe tóg jũrũn ke mũ, pǎ'i ag. ³⁹ "Ěg mý věnh pǎte fón nĩ, ěg tỹ ģag se ja ti," he ag tóg mũ. Kỹ ag tóg ag tatĩ mũ mũ. "Ĥag tỹ ěg jamã ki pa kỹ tóg há tĩ," he ag tóg mũ sir ag mý.

⁴⁰ Ag tỹ vĕse ja ki pa kỹ ag tóg Lídia fi ĩn ra mũ mũ sir. Jesus mré ke ag vĕg ag tóg mũ. Kỹ ag tóg ag jyvĕn mũ. Kỹ ag tóg cidade ěn ki pa mũ sir.

Cidade tỹ Tessalônica tá

17 Kỹ ag tóg cidade tỹ Anfípulis mĩ pa mũ, cidade tỹ Apolônica mĩ ke gé. Kỹ ag tóg cidade tỹ Tessalônica tá junjun mũ. Tá Israel tỹ věnh kanhrǎn jafã tóg nĩ. ² Kỹ Paulo tóg ã tỹ nén han tĩ ěn han mũ sir. Israel tỹ věnh kanhrǎn jafã kãra tóg rã mũ. Ag mré tóg vĩ mũ, věnh kǎn ke kurã tǎgtũ ki. Topĕ vĩ tó tóg mũ sir ag mý, Paulo ti, vǎsỹ rán kỹ nĩ ěn ti. ³ Ag mý tóg Cristo kǎmén mũ, ti jagtar ti, ti ter kar rĩr mǎn ja ěn ti. "Jesus hã vĕ, hã vỹ: Cristo, he mũ," he tóg. "Cristo tóg vǎsỹ rán kỹ nĩ, ti jagtar ke ti, ti rĩr mǎn ke ti ke gé, hã vỹ: Jesus, he mũ," he tóg, Paulo ti.

⁴ Kỹ tóg ù ag mý ge nĩ, Israel kǎmĩ ù ag mý. Kỹ ag tóg Paulo mré mũgtĩ, Silas mré ke gé. Kỹ fóg tỹ Grego he mũ tỹ hěn ri ke ag tóg to há nỹtĩ gé sir, ù tỹ Topĕ kamĕg mũ ag, ùn tǎtá há fag ke gé.

⁵ Hã ra Israel ù ag mý tóg tỹ ù nỹ. Hã kỹ ag tóg ùn kórég ag mý: "kǎmũ jĕg ra," he mũ, ùn rǎnhrǎj vǎnh ag mý. Věnh génh kỹ ag tóg věnh kar jũgũ han mũ. Kỹ ag tóg Jasão he mũ ěn ĩn jy nỹtĩ nĩ sir. Paulo ag kanĕg ag tóg mũ, ag jǎvǎnh kỹ, ag tỹ věnh kar jũgũ ěn ag mý ag ven jé. ⁶ Hã ra ag tóg ag vĕg tũ nĩ, Paulo ag. Kỹ ag tóg Jasão pére mũ mũ, Jesus mré ke ù ag mré ke gé. Pǎ'i ag mý ag tóg ag vin mũ. Kỹ ag tóg jamã hár(a) prĕr mũ. "Ú tỹ mundo kar ki věnh kar jũgũ han mũ ag tóg tag ki junjun mũ (mỹr)," he ag tóg mũ. ⁷ "Jasão tóg ag mý: kǎge jĕg ra, hé. Hã ra ag kar tóg pǎ'i mág tỹ imperador vĩ mranh ja tĩgtĩ. "Vyr mý ěg pǎ'i mág nĩ, hã vỹ: Jesus, he mũ," he ag tóg. "Kỹ ěg pi(jé) imperador krĕm nỹtĩgtĩ," he ag tóg, Paulo ag," he ag tóg mũ. Ag tỹ Paulo to ón hã vĕ, pǎ'i ag mý.

⁸ Kỹ ù tỹ mĕg mũ ag vỹ fe ù nỹtĩ sir, cidade ěn tá pǎ'i ù ag, cidade ěn tá ke kar ag ke gé. ⁹ Kỹ pǎ'i ag tóg Jasão ag mý: "ěg mý jǎnkamy nĩm ké, ěg tỹ to ve jé, ģag tỹ imperador kato tĕnh ke tũ ti," he ag tóg. Ag tỹ ag mý nĩm kar kỹ ag tóg: "ha mũ jĕg (ge)," he mũ sir.

Cidade tỹ Beréia tá

¹⁰ Kuty ěn kã Jesus mré ke ag tóg Paulo mý: "ha tĩg, cidade tỹ Beréia ra," he mũ. Silas mý ag tóg ke mũ gé. Kỹ ag tóg mũ mũ.

Ag tỹ Beréia tá junjun kỹ ag tóg Israel tỹ věnh kanhrǎn jafã kãra ge mũ, ag mý Topĕ vĩ tó jé.

¹¹ Beréia tá ke ag tóg jykre há nýtí. Ag pi(jé) Tesselônica tá ke ag ri ke nýtí. Ký ag tóg Paulo ag ví kri fig mü. Ag mý tóg há tí sir. Kurā kar ki ag tóg Topē ví ki es-tudar he mü, ag tý to: “ki hā tóg tó tí,” hen ký. ¹² Ký ũ tý hēn ri ke ag tóg Jesus ki ge mü, fóg tý Grego ag mré hā, ũn tātá há fag mré hā.

¹³ Ký Israel ag tóg mēg mü, cidade tý Tessalônica tá. Paulo tý Beréia tá Topē ví tó mü mēg ag tóg mü sir. Ký ag tóg Beréia tá junjun mü, ag tý tá vēnh kar jūgū han jé. ¹⁴ Ký Jesus mré ke ag tóg Paulo mý: “ha tīg, canoa mág kāmī,” he mü. Hā ra Silas vỹ tí tū nī, Timóteo ke gé. Beréia tá ag nýtí. ¹⁵ Ký ũ ag tóg Paulo mré mü mü. Cidade tý Atenas ra ag tóg ti pére mü mü. Ag tý tá vñ-vñ kenh ken ký Paulo tóg ag mý ke mü, ag tý Silas jé prēr jé, ag tý Timóteo jé prēr jé ke gé, ag tý vēsýmér cidade tý Atenas kukām kāmü jé.

Cidade tý Atenas tá

¹⁶ Ký Paulo tóg Atenas tá nī nī, Silas jāvānh ký, Timóteo jāvānh ký ke gé. Hā ra tóg sir krí ũ nī, ti tý tá vēnh kággrá tý hēn ri ke ven ký, ti tý ag tý to jān jafā ěn ven ký. ¹⁷ Ký tóg Israel tý vēnh kanhrān jafā ki Israel ag mré ví mü, fóg tý Israel jykre han mü ag mré ke gé. Kurā kar ki tóg cidade kaju tá vēnh kar mré ví mü gé sir, ũ tý tá nýtí ag mré.

¹⁸ Ký ũ ag tóg ti mré ví mü, ũ tý Epicuro tý nēn rán ja to jyrén mü ag, ũ tý Estóico he mü ag tý nēn rán ja to jyrén mü ag ke gé. Ký ag tóg ti to: “ví mā pē tóg nī, ví kamē tóg nī,” he mü. “Ti hñn tóg ne tó?” he ag tóg. Ký ũ ag tóg ti to: “topē ũ tugtó ti hñn, kór há tá topē,” he mü. Hā ra Paulo tóg Jesus tý vēme sér tó mü. Jesus rñr mñn tó tóg mü, Paulo ti.

¹⁹ Ký ag tóg sór tý Areópago ra ti pére mü mü. Tá pā'i ag tóg ag jyvēn tí, sór tý Areópago tá. Ký pā'i ag tóg ti mý: “ā tý vēnh jykre tag tó mü kāmén há han ra ěg mý,” he mü, ti mý. ²⁰ “(Ge) mē ja tū ěg nýtí, ā tý ěg mý tó mü tag ti. Ký ěg mý kāmén há han nī,” he ag tóg, pā'i ag.

²¹ Hā ra Atenas tá ke ag tóg vēnh ví tåg mē to há nýtí, cidade ũ tá kāmü ký tá nýtí ag ke gé. Ag tý vēnh ví tåg mē ký ag fe tóg mñn ke tí.

²² Ký Paulo tóg sór tý Areópago kri jē ký ag mý: “Atenas tá ke’,” he mü. “Topē tý hēn ri ke kamēg ājag tóg tí (mýr). Tag ve sóg,” he tóg. ²³ “Ājag jamā mī sóg tí, ký sóg ājag tý topē jo ĩn kāsir kar vīgvé. Ký sóg topē jo ĩn sí ũ vé, ký tóg to rán ký nī, hā vỹ: ěg tý topē ki kagtīg jo ĩn, he mü, ti rá ti. Topē ěn tó sóg tí, ājag tý Topē ki kagtīg ěn. Ājag tý ti ki kagtīg nī ra ājag tóg ti mý nēn ũ kugprñn tí,” he tóg.

²⁴ “Topē ěn vỹ mundo kar han, mī mü kar ke gé. Kanhkā tñn vē mýr, ký tóg tý ga to pā'i nī gé. Hā ký tóg ěg tý ti jo ĩn han krēm nī tū nīgí (mýr),” he tóg. ²⁵ “Ký ěg tóg ti ki rñr ke tū nī gé, ti jagtar tū nñn ký. Vēnh kar rñn tóg nīgí (mýr), Topē ti, ký tóg vēnh kar tý hāmham ke han tí. Vēnh kar tý nēn precisar he kar nñm tóg tí (mýr),” he tóg. ²⁶ “Ký tóg vēnh kyvēnh pir tý ěprā ke kar hñn han, nação kar (mýr), ga kar mī mü mü ag (mýr). Tý ěg vēnh kyvēnh pir nýtí. Ký tóg ěg mý ěg mur kurā

nñm mü gé, ěg ter kurā ti ke gé. ěg mý tóg ěg jamā nñm mü gé, Topē ti,” he tóg. ²⁷ “Vēnh kar hñn han tóg, Topē ti, ěg tý ti to há nñn jé, ěg tý ti ki kanhró nýtí jé. Kór gy tū ti nī, ti pi(jé) kuvar gy nñ. Kakó ti nī, Topē ti,” he tóg. ²⁸ “Ti tý ěg han vē mýr, hā ký ěg tóg rñnrñ nýtí nī, ti tugrñn. Ti tugnñn ěg tóg mügtí (mýr), ký ěg tóg ti tugrñn nýtí gé (mýr), Topē tugrñn. Hā ký ājag kāmī vēnhrán tí ag tóg tó ja nīgí gé, ký ag tóg: tý ěg Topē krē nýtí, he ja nīgí. ²⁹ ěg tý tý ti krē nýtñn ký ěg tóg ti ki kanhró nýtí gé. Ouro ri ke tū ti nī, Topē ti. Ti pi(jé) prata ri ke nñ. Ti pi(jé) pó ri ke nñ. Ti pi(jé) tý vēnh kággrá nñ, retrato ke gé, ti sñnví ra. ěprā ke tý nēn to jyrén mü ri ke tū ti nī, ěg tý nēn han mü ri ke tū ti nī. Topē vē (mýr), Topē,” he tóg, Paulo ti.

³⁰ “Hā ra Topē tóg ěg to fe mág mü, ěg tý ti ki kagtīg nýtñn ký. Hā ký tóg vāhā vēnh kar mý vēnh ví jēnēg mü, ěg tý ěg jykre tovānh jé. ³¹ Kurā nñm tóg huri, ký tóg kurā ěn ki ěprā ke jykre kar tugnñm ke mü. Kurā ěn ki tóg vēnh jykre kuryj han ke mü inhhā, Topē ti, ti tý ěg jykre tugnñm ke mñn ký. ũn pir kuprēg tóg, ti tý ti jagfy ěg kar jykre tugnñm jé. ěn tóg ter ja nī, hā ra Topē tóg ti ter ký ti rñn mñn ja nī, ěg tý ti ki kanhró nýtí jé, ũ tý Topē jagfy ěg jykre tugnñm ke ti,” he tóg, Paulo ti.

³² Ti tý ag mý ti ter kar rñr mñn tón ký ũ ag tóg to é he mü. Jó ũ ag tóg: “kurā ũ kã ěg hēn ri ke mñn ā ví mē mñn sór mü,” he mü. ³³ Hā ký Paulo tóg tí mü, ag ré ký. ³⁴ Ký ũ ag tóg ti nón mü mü, ký ag tóg Jesus ki ge mü sir. Ag kã ũ vỹ tý Dionísio nñ. Areópago tá ag jyvēn tí ag kã ũ vē, Dionísio ti. Ký ũ fi tóg Jesus ki rá mü gé. Fi jyjy hā vỹ: Damáris, he mü. Ký ũ ag vỹ ti ki ge mü gé sir.

Cidade tý Corinto tá

18 Ký Paulo tóg cidade tý Atenas ki kutē ký cidade tý Corinto ra tí mü.

² Tá Israel ũ tóg nñ nñ, ti jiji hā vỹ: Áquila, he mü. Ponto tá ke vē. ũri tóg ga tý Itália tá kätig ja nñ, ā prñ fi mré. Fi jyjy hā vỹ: Priscila, he mü. Pā'i mág tý imperador tý Cláudio he mü tóg Israel kar ag mý: “cidade tý Roma ki pa jēg,” he ja nīgí. Hā ký fag tóg cidade tý Corinto tá junjun ja nīgí.

³ Ký Paulo tóg fag mré nñ nñ sir. Fag mré tóg rñnrñ mü sir. Hā ra fag tóg kur tý ĩn han mügtí, Paulo kóm. Fag rñnrñ hā vē. Hā ký Paulo tóg fag mré rñnrñ mü sir, ti tý fag mré nñn ký. ⁴ Ký tóg vēnhkán ke kurā kar ki ag mý Topē ví tó mü, Israel tý vēnh kanhrān jafā krēm, Israel ag tý ti ví kri fi jé, fóg tý Grego ag ke gé. ⁵ Ký Silas vỹ Macedônia tá kätí mü, Timóteo ke gé. Ký Paulo tóg Topē ví tó tāví nñ nñ, ĩn tý kur han mñn tū tóg nñ. Israel ag mý tóg Jesus kāmén mü, ti tý tý Cristo nñ ti.

⁶ Hā ra ag tóg ti kato ví mü. Ký ag tóg Jesus to é he mü. Ký Paulo tóg ā kur rñmrñm mü, ag mý: “vēnh hā ki ājag tóg vāgfor kenh mü, nūgme ki vár ký, inferno ki,” he jé. “Ājag mý sóg tó, Jesus ti, hā ra ājag tóg mē jāvānh nýtí. Ký ājag tý vēsóg ki vēsýrēnh ke vē. Inh hā tóg fóg ag kar mý tónh tīg ha, kanhgág ag kar mý ke gé,” he tóg mü, Paulo ti. ⁷ Hā ký tóg tá kutē ký fóg ĩn kãra rá mü, ti jiji hā vỹ: Tício Justo, he mü. Topē kamēg

ti tĩ. Ti ĩn vỹ Israel tỹ vėnh kanhrĀn jafĀ rĀ jė gė. Kỹ Paulo tóg ti ĩn kĀra rĀ mũ sir.

⁸ HĀ ra Israel tỹ vėnh kanhrĀn jafĀ to pĀ'i vỹ Jesus ki rĀ mũ, ti jyy hĀ vỹ: Crispo, he mũ. Ti mrė ke kar vỹ Jesus ki ge mũ gė, Corinto tĀ ke tỹ hėn ri ke ag ke gė, ag tỹ Paulo vĩ mē kỹ. Kỹ ag tóg kygpe kỹ nỹtĩ sir.

⁹ Kejėn Paulo tóg kuty kĀ nėn nė vėg mũ. Topė tỹ ti mỹ vėnh ven vė, kỹ tóg ti mỹ: "kamėg tũg ra," he mũ. "Īnh vĩ kĀmėn ra, ha mē kỹ nĩ tũg," he tóg. ¹⁰ "Ā mrė sóg nĩnh mũ. Ū pi(jė) Ā vóg kónĀn mũ," he tóg. "Cidade tag ki ũ tỹ hėn ri ke ag vỹ tỹ isũ nỹtĩnh mũ," he tóg, Topė ti.

¹¹ Kỹ Paulo tóg prỹg pir kri kysĀ tỹ 6 ke ki tĀ nĩ nĩ. Ag mỹ tóg Topė vĩ kĀmėn tĩ nĩ sir, tĀ.

¹² Kejėn ũ tỹ GĀlio he mũ tóg tỹ Romano tỹ governador nĩ, ga tỹ Grėcia ki. Kỹ Israel ag kar tóg Paulo ka-to vĀsĀnsĀn mũ. Kỹ ag tóg ti kĀgmĩ kỹ pĀ'i mág mỹ ti ven mũ mũ. ¹³ Kỹ ag tóg governador mỹ: "tag tóg ěg jykre tỹ tũ' he sór mũ," he mũ. "Vėnh kar tóg ti vĩ tugnĩn Topė to jĀnjĀn tĩ, vėnh jykre tĀg tỹ hĀ ra," he ag tóg ti mỹ.

¹⁴ Kỹ Paulo tóg vĩ sór mũ, hĀ ra GĀlio tóg Israel ag mỹ: "Israel," he mũ. "Ti tỹ nėn ũ kórėg han mũ ra sóg Ājag jagfy vĩ tĩ vė, ti tỹ crime han mũ ra, Paulo ti," he tóg. ¹⁵ "HĀ ra Ājag jykre to Ājag tóg ti to jũ mũ, Ājag jiji to, Ājag vėnh rĀ to (mỹr). Isũ pijė', Ājag tũ tag ti'. Ājag hĀ ne tag to jykrėn ke mũ inhhĀ'. Īnh pi(jė) Ājag tũ to jykrėn sór mũ," he tóg, GĀlio ti, pĀ'i mág ěn ti. ¹⁶ Kỹ tóg ag mỹ: "ha mũ jėg," he mũ sir, vĩ tar han kỹ.

¹⁷ Kỹ tĀ nỹtĩ ag tóg Sóstenes kĀgmĩg mũ. Israel tỹ vėnh kanhrĀn jafĀ to pĀ'i vė. Ti kĀgmĩ kỹ ag tóg ti mrĀnmrĀn mũ, pĀ'i mág ěn ĩn tĀ, hĀ ra GĀlio tóg ki ěmė sór tũ nĩ.

Paulo tỹ Antioquia ra vỹn ke

¹⁸ Kỹ Paulo tóg tĀ nĩ sir, kurĀ tỹ hėn ri ke ki. Kỹ tóg ke-jėn Jesus mrė ke ag mỹ: "isĩg vė ha," he mũ. Kỹ Āquila tóg ti mrė tĩ mũ, ti prũ tỹ Priscila fi mrė hĀ. Ag tỹ ga tỹ SírĀ ra mũnh ke vė. Cidade tỹ Cencreía tĀ ag tóg canoa mág ki ge sór mũ, va mũ jė. To hĀ tóg vėnh jĀrėg mũ, Paulo ti, Topė mỹ promessa han kỹ. ¹⁹ Kỹ ag kar tóg canoa mág kĀki cidade tỹ Ēfeso ra mũ mũ. HĀ ra Āquila fag vỹ tĀ nỹtĩ, mũ mĀn tũ fag nĩ sir.

Kỹ Paulo tóg Israel tỹ vėnh kanhrĀn jafĀ kĀra rĀ mũ, Israel ag mrė vĩ jė. ²⁰ Ag tỹ ti vĩ mē kỹ tĀ ke ag tóg ti mỹ: "ėg mrė nĩ nĩ," he mũ.

HĀ ra tóg ag mỹ: "hĀ ra sóg ver tĩg mũ ha," he mũ. ²¹ "KĀnhmar sóg vỹn kenh ke mũ hĀ ra, Topė tỹ ĩnh vỹn kenh ke to hĀ nĩn kỹ," he tóg. Kỹ tóg cidade tỹ Ēfeso tĀ kutė mũ. ²² Kỹ tóg cidade tỹ Cesarėia tĀ jun mũ. Kỹ tóg cidade tỹ Jerusalėm ra tĩg kỹ Jesus ki ge mũ kar vıgvėg mũ, ũ tỹ Topė vĩ mē jė vėnh mĀn tĩ ag. Kar kỹ tóg cidade tỹ Antioquia ra tĩ mũ. ²³ TĀ tóg nĩ sĩ han mũ. Kar kỹ tóg tĀ kutė kỹ ga tỹ GalĀcia mĩ kutė mũ, ga tỹ Frıgia mĩ ke gė. Jesus mrė mũ ag jyvėn tóg mũ sir, ag tỹ tar nỹtĩ jė.

Apolo tỹ Topė vĩ tó

²⁴ Kejėn Israel ũ tóg cidade tỹ Ēfeso tĀ jun mũ, ti jiji hĀ vỹ: Apolo, he mũ. Cidade tỹ Alexandria tĀ tóg mur ja nĩ. Vĩ hĀ ti nĩ. Topė vĩ tó tóg tĩ gė, vĀsỹ rĀn kỹ nĩ ěn to tóg tar nĩ.

²⁵ Ēn tóg Jesus japry ki kanhró nĩ, Jesus jamĩn ki. Mũmėg vĀnh nĩn kỹ tóg Jesus vĩ tó tĩ mũ, ti tỹ to krónh ke vĀnh nĩn kỹ. HĀ ra tóg JoĀo tỹ ag kygpėg mũ ěn hĀ ki kanhró nĩ. Ēg tỹ Jesus jyy tó kỹ kygpe kỹ nĩ tag ki kagtĩg tóg nĩ ver.

²⁶ Ēn tóg Israel tỹ vėnh kanhrĀn jafĀ krėm ag kanhrĀn mũ sir, ti tỹ mũmėg vĀnh nĩn kỹ. Āquila fag tỹ ti vĩ mėg kỹ fag tóg ti mỹ: "ėg venh kĀtĩg nĩ," he mũ. Kỹ fag tóg ti mỹ Topė japry kĀmėn kĀn mũ, Topė jamĩn ti. ²⁷ Kar tóg ga tỹ Grėcia ra tĩg sór mũ, Apolo ti. Kỹ Jesus mrė ke ag tóg ti mỹ: "hĀ ti nỹ, ha tĩg ge," he mũ. Kỹ ag tóg Jesus mrė mũ ag mỹ vėnh rĀ jėnėg mũ, ag tỹ ti mỹ: "kĀrĀ ra," hen jė. TĀ jun kỹ tóg Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag jyvėn mũ, kỹ ag tóg ti tỹ ag jyvėn to tar han kỹ nỹtĩ nĩ sir, Topė tỹ ũn jagĀgtĀn mũ ag. ²⁸ Israel ag mrė tóg vĩ tĩ, Apolo ti, vėnh kar jo. Ag mỹ tóg Topė vĩ tó tĩ, vĀsỹ rĀn kỹ nĩ ěn ti. Kỹ tóg ag mỹ Cristo kĀmėn mũ sir. "Cristo vỹ tỹ Jesus nĩ," he tóg mũ ag mỹ, Apolo ti, ag mỹ Topė vĩ rĀ kĀmėn kỹ.

Paulo tỹ cidade tỹ Ēfeso tĀ nĩ

19 Kỹ Apolo tóg cidade tỹ Corinto tĀ nĩ nĩ sir. HĀ ra Paulo tóg cidade tỹ Ēfeso tĀ jun mũ. Ga ěn mĩ tóg tĩg ja nĩgtĩ, pĀnónh kri kyjer ěn mĩ. Kỹ tóg Ēfeso tĀ jun mũ sir.

² TĀ ũ ag tóg Jesus ki ge ja nĩgtĩ. Kỹ Paulo tóg ag mỹ: "Ājag mỹ Topė kuprĩg tỹ jagrė nỹtĩ', Ājag tỹ Jesus ki gen kĀ'?" he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: "kỹ ne nė ge, Topė kuprĩg ti?" he mũ, Paulo mỹ. ³ Kỹ Paulo tóg: "Ājag tỹ kygpe kỹ Ājag hė ri kė?" he mũ. Kỹ ag tóg: "JoĀo tỹ ag kygpe ri ke ti nĩ, ěg kygpe ti," he mũ. ⁴ Kỹ Paulo tóg: "JoĀo tóg ag kygpe ja nĩgtĩ, ag tỹ Ājag jykre tovĀnh sór nỹtĩn kỹ," he mũ. "Kỹ tóg vėnh kar mỹ kĀmėn ja nĩ gė, ag tỹ ũ tỹ ti nón kĀtĩ ěn ki ge jė, hĀ vỹ: Jesus, he mũ," he tóg, Paulo ti. ⁵ Ag tỹ tag mē kỹ ag tóg ti mỹ: "Jesus jiji tó kỹ ěg kygpe ge," he mũ. ⁶ Kỹ Paulo tóg Ā nĩgė tỹ ag mėg mũ, kỹ Topė kuprĩg tóg ag ki rĀ mũ sir. Vėnh vĩ ũ han ag tóg mũ sir. Kỹ ag tóg Topė vĩ tó mũ gė. ⁷ Ū tỹ 12 ag hỹn, vėnh vĩ ũ han mũ ěn ag.

⁸ Kỹ Paulo tóg Israel tỹ vėnh kanhrĀn jafĀ kĀra rĀ mũ. Ti tỹ mũmėg vĀnh nĩn kỹ tóg Topė tỹ tỹ ěg pĀ'i nĩ kĀmėn mũ. KysĀ tĀgtũ ki tóg ag mỹ kĀmėn mũ, ag tỹ hėn ri ke mũn ti vĩ kri fi jė. ⁹ HĀ ra ũ ag tóg ti vĩ to fe ũ nỹtĩ sir, ag tỹ kri fi jĀvĀnh nỹtĩn kỹ. Kỹ ag tóg to é hen kỹ ag tóg to vĩ kónĀn mũ, vėnh kar jo. Kỹ Paulo tóg ag mrė vĩ mĀn tũ nĩ sir. Jesus mrė mũ ag mỹ tóg: "vyr mỹ ěg nỹtĩ," he mũ. Kỹ tóg escola krėm ag kanhrĀn mũ sir, kurĀ kar ki. Escola to professor ěn jiji hĀ vỹ: Tirano, he mũ.

¹⁰ Prỹg rėgre ki tóg tĀ nĩ nĩ, gen kỹ, Paulo ti. HĀ kỹ ga tỹ Āsia tĀ ke ag kar vỹ Jesus vĩ mėg mũgtĩ, Israel ag

kar, fóg tỹ Grego he mũ ag kar ke gé. ¹¹ Kĩ Topě tóg Paulo mũ vėnh jykre nĩm mũ gé, kĩ tóg ẽg tỹ nén han vėnh tỹ hėn ri ke hyn han mũ. ¹² Kejėn ag tóg Paulo kur tỹ ũn kagyga ag mẽgmėg mũ, ag tỹ há' he jé. Paulo tỹ kur mẽ kar kĩ ag tóg tỹ ũn kagyga ag mẽgmėg mũ. Kĩ ag tóg hághá' he mũ. Vėnh jagrė kórég ag vỹ gen kĩ pa mũ gé, ũn kaga ag tỹ ti kur mẽ kĩ.

Kujá ag

¹³ Kĩ Israel ag kujá ag vỹ tá nỹtĩ gé. Kujá ẽn ag tóg ẽmã kar kri rĩm ke tĩ. Kejėn ag tóg ăjag tỹ vėnh jagrė kórég ven kĩ ag tóg Jesus jyjy tó tĩ. Ón kĩ ag tóg tó tĩ. Kĩ ag tóg ũ mỹ: "Jesus jykre tỹ sóg ă kutėm ke mũ, Paulo tỹ ũn kămén tĩ ẽn jykre tỹ," he mũ, ũn jagrė kórég mỹ. Hã ra ag tỹ ón kĩ Jesus jiji tó vė. Ti mré ke pi-jé'. ¹⁴ ũ tỹ ge tó mũ ag vỹ tỹ Israel ag nỹtĩ. Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág krė ag vė, kĩ ti jiji há vỹ: Ceva, he mũ, ag panh jyjy ti. ũ tỹ 7 ke ag vė, ti krė ẽn ag.

¹⁵ Ag tỹ ũn jagrė kórég mỹ Jesus jiji tó kĩ vėnh jagrė kórég ẽn tóg ag mỹ: "Jesus ki kanhró sóg nĩ, Paulo mẽ inh huri ke gé, há ra ăjag tóg tỹ ũ nỹtĩ?" he mũ ag mỹ, kujá ag mỹ. ¹⁶ Kĩ ũn jagrė kórég ẽn tóg ag to hũm he mũ. Ag kygrėg tóg mũ, há ra ag tóg ti tỹ hė ri ke tũ nĩ. Kĩ ag tóg kator kĩ rinfig mũ sir, kygvėnh kĩ. ¹⁷ Kĩ Éfeso tá ke ag kar tóg mẽg mũ, Israel kar, fóg tỹ Grego ag kar ke gé. Kĩ ag tóg mũmėgmėg mũ sir. Kĩ Jesus Cristo jiji tóg ag mỹ tar nĩ, ag mỹ tóg nén kar kăfór nĩ, Jesus Cristo jyjy ti.

¹⁸ Kĩ Jesus ki ge kĩ nỹtĩ ag tóg ăjag jykre kórég tugtó mũ sir, jagnė mỹ. ¹⁹ ũ ag tóg curandeiro tũ han ja nĩgtĩ, kujá tũ ke gé. Kĩ ag tóg ăjag vėnh rán gé kămũ mũ, curandeiro tỹ vėnh rán ẽn ti. Kĩ ag tóg kuprũn kãn mũ sir, vėnh kar rĩnve. Ag tỹ ti kaja nĩkrén kĩ tóg kaja e ja nĩ, jănkamy tỹ 50 mil hỹn. ²⁰ Hã kĩ Topě vĩ tóg sir vėnh kar kri rĩm ke mũ. Kĩ ũ tỹ hėn ri ke ag tóg kri fig mũ sir.

Éfeso tá vėnh génh

²¹ Kar kĩ Paulo tóg to jykrén mũ. Ga tỹ Macedônia mũ tóg kutė sór mũ, ga tỹ Grécia mũ, Jerusalém ra tĩg jé. "Isỹ Jerusalém ra tĩg kar kĩ sóg cidade tỹ Roma ra tĩg sór mũ gé," he tóg, Paulo ti. ²² Kĩ tóg ga tỹ Macedônia ra ũn régre ag jėgnėg mũ, ti mré rănhrăj mũ ag, há vỹ: Timóteo mré Erasto, he mũ. Ti há tóg há ra ga tỹ Ásia tá nĩ nĩ ver, Paulo ti.

²³ Kejėn vėnh génh tóg kutė mũ, Jesus japry tugrĩn, ti jamĩn tugnĩn. ²⁴ ũ tóg Éfeso tá nĩ nĩ, ũ tỹ prata tỹ ĩn sĩ kăggrá han mũ ti, ũ tỹ topě tỹ Diana he mũ fi jo ĩn sĩ ẽn kăggrá han mũ ti, retrato ẽn. ũ tỹ han mũ jiji há vỹ: Demétrio, he mũ. Ti camarada tỹ hėn ri ke ag tóg vėnh rănhrăj ẽn ki nén há vėg tĩ. Ag ganho vė.

²⁵ Kĩ tóg ă camarada ag jé prėr kãn mũ, Demétrio ti. ũ tỹ ă ri kén rănhrăj mũ ag jé prėr tóg mũ gé. Ag vėnh măn kĩ tóg ag mỹ: "ha vé," he mũ. "Vėnh rănhrăj tag ki ẽg tóg nén ũ há vėg mũgtĩ, ẽg ganho ti. Tag ki ẽg há nỹtĩ," he tóg. ²⁶ "Hã ra Paulo tag tóg cidade tag ki tóg ũ tỹ hėn ri ke krĩn mũ sir, ga tỹ Ásia mũ ke gé. Ag mỹ tóg:

"vėnh nĩgé tỹ han ja pi(jé) tỹ Topě nĩ," he tĩ. Kĩ ag tóg ti vĩ kri fig mũ sir. Tag vėg ẽg mũ (mỹr)," he tóg. ²⁷ "Kĩ ẽg tỹ nén tag tóg tũ' he sór mũ sir ti tugrĩn, ẽg ganho ti. Hã ra Diana fi jo ĩn tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ke gé, ti sĩnĩ nĩ ra. Kĩ fi tóg tỹ nén ũ tũ nĩ gé sir, fi tỹ tỹ ũn mág nĩ ra. Ásia kar mũ ag tóg fi to jănjăn tĩ, ga kar mũ ke gé. Hã ra tóg fi tỹ tũg' henh ha, Paulo ti, ti tỹ: "vėnh kăggrá pi(jé) tỹ Topě nĩ, hen kĩ," he tóg, Demétrio ti, ũ tỹ fi jo ĩn sĩ han mũ ẽn ti.

²⁸ Ag tỹ tag mẽ kĩ ag fe tóg gỹm ke mũ sir. Kĩ ag tóg jamã há(a) prėr kĩ: "!..topě tỹ Diana fi vỹ kăfór ne..! !..Tỹ fi Éfeso ag tũ ne..!" he mũ sir, prėnprėr kĩ. ²⁹ Kĩ cidade ẽn ki ag vėnh génh vė sir, kĩ vėnh kar tóg ĩn mág ẽn ra pétė mũ, ĩn kri ĩn tũ ẽn ra. Gaio he mũ ti pére ag tóg mũ mũ, ti kăgmĩ kĩ, Aristarco ke gé. Macedônia tá ke ag vė. Ẽn ag tóg Paulo mré kămũ ja nĩgtĩ. Ẽn ag kugmĩg ag tóg mũ, ag tỹ ĩn mág ẽn ra ag tatĩ mũ jé.

³⁰ Kĩ Paulo tóg ra tĩg sór mũ, ag mré vĩ jé, há ra ũ tỹ Jesus ki ge kĩ nỹtĩ ag tóg ti mỹ: "tĩ tũg ra," he mũ. ³¹ Kĩ ga tỹ Ásia tá pã'i ag tóg ti mỹ vėnh vĩ jėnėg mũ gé, ti tỹ ĩn mág ẽn ra tĩ tũ nĩ jé. Ti to ag tóg há nỹtĩ, pã'i ag.

³² ĩn mág tá ag tóg vėnh măn kĩ nỹtĩ nĩ, ũ tỹ hėn ri ke ag. Kĩ ũ ag tóg nén ũ tó tĩ, prėnprėr kĩ, jó ũ ag tóg nén ũ tó tĩ, prėnprėr kĩ. Kĩ vėnh kar tóg vĩ vĩ he kãn mũ sir. Vėnh măn kĩ ag nỹtĩ, há ra ag tóg: "ẽg tỹ hė ri ke jé vėnh măn nė hỹn'?" he mũ. ³³ Kĩ Israel ag tóg vėnh kar mỹ ũ ven mũ gé, Alexandre he mũ ẽn. Kĩ Alexandre tóg ă nĩgé tỹ ge mũ, ag tỹ katy' he jé. Kĩ tóg ag mỹ kămén sór mũ. ³⁴ Kĩ ag tóg vėg mũ sir, ti tỹ tỹ Israel nĩ ti, Alexandre ti. Hã ra ag tóg tỹ fóg nỹtĩ, tá vėnh măn kĩ nỹtĩ ag. Kĩ ag tóg Israel ag to jũgũ nỹtĩ nĩ. Ag tỹ ti tỹ tỹ Israel nĩ ẽn ven kĩ vėnh kar tóg prėr pir han mũ, há vỹ: "!..Éfeso tá ke fi tỹ vėnh kar kăfór ne..! !..Diana he mũ fi vỹ vėnh kar kăfór ne..!" he mũ, prėnprėr kĩ. Hora régre han ag tóg mũ sir, ge nỹtĩ ki.

³⁵ Governo mỹ rán tĩ ẽn tóg há ra ag fe tỹ há' he mũ. Kar kĩ tóg ag mỹ: "Éfeso tá ke'," he mũ. "Vėnh kar vỹ Diana fi ki kanhró nỹtĩ," he tóg. "Éfeso tá ẽg tóg fi ki rĩr mũ. Fi kăggrá nėji tóg kanhkă tá kăkutė ja nĩ. Vėnh kar tóg tag ki kanhró nỹtĩ," he tóg. ³⁶ "ũ tóg tag kato vĩ tũ nĩgtĩ (mỹr)," he tóg. "Hã kĩ jatu ké. Krĩ rỹg tũg ra," he tóg. ³⁷ "Tag ag tatĩ ăjag tóg kămũ ja nĩgtĩ, há ra ag tóg topě fi jo ĩn tá nén ũ péju ja tũ nĩgtĩ. Ẽg topě fi to ag tóg vĩ kónăn tũ nĩgtĩ (mỹr)," he tóg. ³⁸ "Demétrio mỹ ag kato vĩ sór ke mũ'?" he tóg. "Vėnh kăggrá han mũ ag mỹ ti mré ag vĩ kafăn sór mũ'?" he tóg. "Kĩ kófa ag mỹ tómnĩ ge, vėnh jyvėn ke kură ẽn kă. Ag kato vĩmnĩ ge," he tóg. ³⁹ "Ăjag tỹ há ra nén ũ tó sór kĩ ăjag tóg ẽg tũ ki kanhró nỹtĩ. Kură nĩm jé ẽg tóg ke mũ, kĩ ẽg vėnh măn kĩ venh mũ ha," he tóg. ⁴⁰ "Hã ra ẽg tỹ ón kĩ vėnh génh kĩ ũ ag hỹn ẽg to: pã'i mág tỹ imperador kato ag tẽ sór mũ, he mũ. Nén ũ tũ to ăjag tóg vėnh măn mũ (mỹr)," he tóg. "ũ tỹ ẽg mỹ: ne nė? he mũ ra ẽg tỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ," he tóg, governo mỹ rán tĩ ti. ⁴¹ Kar kĩ tóg ag mỹ: "ha mũ jėg," he mũ. Kĩ ag tóg mũ mũ sir.

Paulo tȳ ga tȳ Macedônia mĩ tĩg

20 Vēnh kar tȳ jatu ke mǎn kȳ Paulo tóg Jesus ki ge kȳ nȳtĩ ag jé prēr mǔ. Ag jyvēn tóg mǔ, kȳ tóg ag mȳ: “sȳ tĩ ma,” he mǔ. Kȳ tóg ga tȳ Macedônia ra tĩ mǔ. ² Kȳ tóg ga ēn mĩ tĩ mǔ, kȳ tóg fĩn kutē mǔ. Jesus ki ge kȳ nȳtĩ kar ag jyvēn mág tóg mǔ. Kȳ tóg tĩg mǎn kȳ ga tȳ Grécia tá jun mǔ. ³ Tá tóg kysǎ tǎgtũ tũg mǔ. Kȳ tóg ga tȳ Síria ra vȳn ke sór mǔ, canoa mág kǎmĩ. Hǎ ra Israel ag tóg tá ti vóg kónǎn sór mǔ. Kȳ tóg to jykrén kȳ ga tȳ Macedônia mĩ kutē mǔ, ga tȳ Síria ra vȳn ken jé. ⁴ Ti mré ag tóg mǔ mǔ, hǎ vȳ: Sópattro, he mǔ, Pirro kósin tag ti, Beréia tá ke tag ti. Kȳ Tessalônica tá Artistarco tóg ti mré tĩ mǔ, Segundo ke gé. Derbe tá Gaio tóg ti mré tĩ mǔ, Timóteo ke gé. Ásia tá Tíquico tóg ti mré tĩ mǔ, Trófimo ke gé. ⁵ Ēn ag kar vȳ ěg jo mǔ mǔ, cidade tȳ Trôade ra. Tá ag tóg ěg jǎvǎnh mǔ sir. ⁶ Kȳ ěg tóg cidade tȳ Filipos tá pa mǔ, festa tȳ pǎo jęgja tũ ke kurǎ kar kȳ. Kȳ ěg tóg kurǎ tȳ 5 (ke) tũg kȳ Trôade tá junjun mǔ ag tá, ěg jo mǔ ag tá. Tá ěg tóg kurǎ tȳ 7 (ke) tũg mǔ sir.

Cidade tȳ Trôade tá

⁷ Semana tȳ kurǎ ve ki ěg tóg vēnh mǎn mǔ sir, Domingo kǎ, Jesus jamĩ kó jé. Kȳ Paulo tóg tȳ vaj kȳ tĩg sór mǔ, hǎ kȳ tóg ag mré vēmén mág mǔ. Kȳ ěg tóg meia noite pétēm mǔ, vēmén nȳtĩn ki. ⁸ Īn to jǎpry jafǎ tá ěg nȳtĩ, kȳ néj gru tȳ hēn ri ke tá grug kȳ nȳtĩ nĩ. ⁹ Kȳ kyrũ tóg tá nĩ nĩ, ti jyjy hǎ vȳ: Éutico, he mǔ. Jǎnkǎ ror kǎ tóg nĩ nĩ, janela kǎ. Hǎ ra tóg nũr mǔ sir. Nũr sér han tóg mǔ sir. Jó Paulo tóg vēmén jē nĩ. Kȳ tóg ǎ nũr kȳ jǎnkǎ ror ki kutē mǔ. Janela tǎgtũ tá nĩ kȳ tóg ěprǎ kutē mǔ. Kȳ tóg ter ja nĩ sir, ag tȳ re kȳ, ti ve jé.

¹⁰ Kȳ Paulo tóg tére mǔ gé sir. Ti kri tóg pǎnh ke mǔ. Kȳ tóg ti kǎgũg mǔ, ǎ nĩgnó tȳ. Kȳ tóg ag mȳ: “fe kaj tũg ra,” he mǔ. “Ti kuprĩg vȳ ti kǎkǎ nĩ nĩ,” he tóg. ¹¹ Kȳ tóg tǎpry mǔ, Paulo ti. Jesus jamĩ kǎnhkrég tóg mǔ sir, kȳ tóg ko mǔ gé. Ag mȳ tóg vēmén mág han mǎn mǔ gé, kȳ tóg tȳ vaj mǔ. Vaj kȳ tóg tĩ mǔ, cidade ēn ki kutē kȳ, Paulo ti.

¹² Hǎ ra ag tóg kyrũ ěn pére kǎmũ mǔ. Rĩr tóg nĩ nĩ, kȳ ag krĩ tóg há' he mǔ sir.

Cidade tȳ Mileto ra

¹³ Kȳ ěg tóg ti jo canoa mág kǎra ge mǔ, Paulo jo. Kȳ ěg tóg cidade tȳ Assôs ra mǔ mǔ. Tá Paulo tóg ěg mré canoa kǎra rǎ sór mǔ gé, ti tȳ ěg mré tĩg jé. “Iso ra mǔ jęg, inh hǎ vȳ inh pēn kǎ ra tĩ mǔ,” he ja tóg nĩgtĩ, Paulo ti. ¹⁴ Ēg tȳ cidade tȳ Assôs tá pa kȳ tóg ěg mré tĩ mǔ gé, Paulo ti, canoa mág kǎmĩ. Kȳ ěg tóg cidade tȳ Mitilene tá junjun mǔ. ¹⁵ Tá pa kȳ ěg tóg tȳ vaj kȳ goj vǎso tȳ Quios kakǎm krȳg mǔ. Tȳ vaj kȳ ěg tóg goj vǎso tȳ Samos to hǎ nũgnũr mǔ, kȳ ěg tóg tȳ vaj kȳ cidade tȳ Mileto tá junjun mǔ sir. ¹⁶ Paulo tóg: “Ēfeso ra ěg mũnh ke tũ nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Ēg tȳ Jerusalém kukǎm mũnh ke vē, hǎ kȳ ěg tóg Ásia ki nȳtĩnh ke tũ nĩ. Festa

tȳ Pentecoste ki tóg sȳ Jerusalém tá nĩnh há tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Paulo ti.

Paulo tȳ Jesus mré ke ag mré vĩ

¹⁷ Mileto tá nĩ kȳ tóg Ēfeso ra vēnh vĩ jēněg mǔ, Paulo ti, kófa ag mȳ, Jesus ki ge kȳ nȳtĩ to pǎ'i ag mȳ, ag kǎmũ jé. ¹⁸ Ag tȳ tá junjun kȳ tóg ag mȳ: “inh ve ja ājag tóg (mȳr),” he mǔ. “Inh kǎtĩg ven kǎ ājag tóg inh vé, isȳ ga tȳ Ásia tá jun vén kǎ,” he tóg. ¹⁹ “Ēg Senhor tȳ Jesus tȳ inh mȳ nēn nĩm ja han isóg tĩ. Vēnh kǎfór han tũ sóg tĩ. Kejēn sóg fȳ tĩ gé, sȳ vēnh jykre pǎno ven kȳ. Israel ag tóg iso jũgũ tĩ gé, kȳ sóg vēsȳrēnh tĩ gé,” he tóg.

²⁰ “Nēn há kar tó sóg tĩ ājag mȳ. Inh pi(jé) ājag mȳ tó tũ nĩgtĩ, sȳ nēn ki kanhrǎn mǔ ti'. Ēg vēnh mǎn ki sóg tó ja nĩgtĩ, ājag ĩn krēm ke gé,” he tóg. ²¹ “Israel ag mȳ sóg tó ja nĩgtĩ, inh mré ke ag mȳ, fóg tȳ Grego ag mȳ ke gé, ag tȳ ājag jykre tovǎnh jé, Topē jykre han jé, Jesus Cristo ki rǎ jé, ěg Senhor ki. Tag tó ja sóg nĩgtĩ,” he tóg, Paulo ti.

²² “Ha vé, Jerusalém ra sóg tĩ mǔ, Topē kuprĩg tȳ inh mȳ: ha tĩg, hen kȳ. Isȳ tá nēn venh ke ki kagtĩg sóg nĩ ver,” he tóg. ²³ “Hǎ ra Topē kuprĩg tóg inh mȳ tag tó tĩ, ha mē: “ǎ se jé ag tóg ke mǔ, ǎ vóg kónǎn jé ag tóg ke mǔ,” he tóg tĩ. Isȳ ěmǎ ũ ki rǎ tóg inh mȳ inh vēsȳrēnh ke tó tĩ, Topē kuprĩg ti,” he tóg. ²⁴ “Hǎ ra tóg inh mȳ tȳ nēn ũ tũ nĩ. Ag tȳ isēn ke mǔ ra tóg inh mȳ tȳ nēn ũ tũ nĩ gé. Sȳ inh rǎnhrǎj kǎn há tóg tĩ, Jesus Cristo tȳ inh mȳ vēnh rǎnhrǎj nĩm ja ěn ti, hǎ vȳ: sȳ vēnh kar mȳ Jesus to vĩ sér ěn tó jé, he mǔ, sȳ Topē tȳ ěg jagęgtǎn mǔ ti tó jé, he mǔ,” he tóg.

²⁵ “Ha vé, inh ve mǎn ke tũ ājag tóg nĩ ha, ki kanhró sóg nĩ. ũ tȳ hēn ri ke ag mȳ sóg Topē tȳ tȳ ěg pǎ'i nĩ tó ja nĩgtĩ, isȳ ag venh tĩg kȳ. Hǎ ra ag kar ěn tóg inh ve mǎn ke tũ nĩ ha,” he tóg. ²⁶ “Hǎ kȳ sóg ājag mȳ tó mǔ. ũ tȳ Jesus ki rǎ tũ nĩn kȳ tóg iso: inh mȳ tóg tó ja tũ nĩ, hēnh ke tũ nĩ,” he tóg. ²⁷ “Ājag mȳ sóg tó kǎn, Topē jykre kar tó sóg ājag mȳ. Inh pi(jé) ājag mȳ nēn ũ tó tũg ja nĩ,” he tóg. ²⁸ “Vēnh ki rĩrmnĩ, vēso jykrén kȳ. Kȳ Jesus ki ge mǔ kar ag ki rĩrmnĩ gé. Topē kuprĩg vȳ ājag tȳ ag to pǎ'i hyn han, kȳ ag ki rĩr há han nĩ. Ā kvēnh tȳ tóg ag kygǎm mǔ mȳr, Jesus ti. Ti mȳ ag tóg tȳ ti męg ri ke nȳtĩ, kȳ ājag tȳ ti męg ěn jēn ke,” he tóg. ²⁹ “Isĩg kȳ ũ ag tóg ājag to junjun ke mǔ, kȳ ag tóg mĩg ri ke nȳtĩ, ti męg mǎn sór kȳ, hǎ vȳ: Jesus ki ge kȳ nȳtĩ ag kókén sór mǔ, he mǔ,” he tóg. ³⁰ “Ājag kǎmĩ ũ tóg vēnh ó tónh ke mǔ gé, Jesus mré mǔ ag tȳ ag mré mǔ kónǎn han jé,” he tóg. ³¹ “Kȳ vēnh ki rĩr. Iso jykrén. Prȳg tǎgtũ ki sóg ājag jyvēn, kurǎ ki, kuty ki ke gé. Ājag kar jyvēn sóg (mȳr). Ājag jyvēn kȳ sóg fȳ tĩ gé kejēn,” he tóg. ³² “Hǎ ra sóg Topē mȳ: ag ki rĩr, he mǔ, ājag to. Topē vȳ ǎ vĩ tȳ ājag ki rĩr ke mǔ gé, ti tȳ ājag jagęgtǎn kȳ. Ti hǎ vȳ ti ki rǎ to ājag tar han ke mǔ, Topē ti. Ājag mȳ tóg ěmǎ há tǎvĩ nĩm ke mǔ gé, kar kȳ, ti tũ kar ag mré hǎ,” he tóg, Paulo ti.

³³ “Inh pi(jé) ājag mȳ: inh mȳ jǎnkamy nĩm, inh mȳ kur nĩm, he mǔ,” he tóg. ³⁴ “Isȳ nēn ũ génh jé sóg rǎnhrǎj ja nĩgtĩ (mȳr), inh nĩgé tȳ. Kȳ inh rǎnhrǎj ki inh companheiro ag vȳ ājag tũ ti vigve ja nĩgtĩ gé inh kóm,”

he tóg. ³⁵“Hã ki sóg ājag mý Jesus jykre ti ven mũ. Ęg rãnhřaj ki ěg tũ ven ký ěg tóg ũn krónhkrój ag mý nén ũ vin ke mũ gé, ěg tỹ ti jykre han ký. Ęg Senhor tỹ Jesus ví mĩ sóg ěkrég tí. Ti hã tóg ěg mý tag tó ja nĩgtĩ, ký tóg: “ũ tỹ ěg mý nén ũ nĩm ký tóg pãgsĩ nỹ,” he ja nĩgtĩ. “Hã sí tóg nỹ. Ęg tỹ ũ mý ěg tũ nĩm hã ký tóg há nỹ,” he ja tóg nĩgtĩ, Jesus ti,” he tóg, Paulo ti. Paulo tỹ ag mý ken hã vĕ.

³⁶Ti tỹ tó kãn ký tóg ā jakřĩ tỹ jĕ mũ, ký tóg Topĕ mrĕ ví mũ, vĕnh kar to. ³⁷Ký ag tóg kygfỹ' he mũ. Paulo nunh jãgmỹ ag tóg ājag nĩgnó fón mũ, ti ki ag tóg nhun ke mũ. ³⁸Ag mý tóg e tí, ti tỹ ag mý: “inh ve mãn ke tũ ājag nĩ ha,” hen ký. Ký ag tóg canoa mág ra ti mrĕ mũ mũ sir.

Jerusalém ra

21 Vãhã ěg tóg ag mý: “ěg mũ sór vĕ,” he mũ. Ęg tỹ ag ré ký mũ ký tóg ag mý jagy tí. Ge ra ěg tóg tá pa mũ. Ký ěg tóg canoa mág kãmĩ mũ mũ, goj vãso tỹ Cós kukãm, vĕsýmĕri. Tỹ vaj ký ěg tóg goj vãso tỹ Rodes tá junjun mũ. Kar ěg tóg cidade tỹ Pátara tá junjun mũ sir. ²Tá ěg tóg canoa mág ũ vĕg mũ gé, ũ tỹ ga tỹ Fenícia ra tí mũ ěn. Ký ěg tóg kãra ge ký kãmĩ mũ mũ sir. ³Goj vãso tỹ Chipre vĕg ěg tóg mũ, ěg jakãnh tá. Ký ěg tóg ga tỹ Síria kukãm mũ mũ. Cidade tỹ Tiro tá ěg tóg krýg mũ. Ag tỹ canoa tỹ nén rĩnh tí ěn tỹ tá vin han ke vĕ, cidade tỹ Tiro tá. ⁴Tá ěg tóg Jesus mrĕ mũ ag vĕg mũ. Hã ký ěg tóg kurã tỹ 7 (ke) ki tá nýtĩ nĩ. Topĕ kupřĩg tỹ ag krĩn ký ag tóg Paulo mý ke mũ, ti tỹ Jerusalém ra tĩg tũ nĩ jĕ, he ag tóg. ⁵Ge ra ěg tóg kurã tỹ 7 (ke) tũg ký mũ mãn mũ. Hã ra ag tóg ěg mrĕ mũ sí han mũ, ājag prũ fag mrĕ hã ke gé. Cidade tá ag tóg pa mũ ěg mrĕ, ký ěg tóg goj fyr tá ěg jakřĩ tỹ nýtĩn ký Topĕ mrĕ ví mũ. ⁶Ký ěg tóg: “ěg mũnh ken vĕ ha,” he mũ. Ký ěg tóg canoa kãra ge mũ. Jó ag tóg ājag jamã ra vỹnvỹn ke mũ gé.

⁷Ký ěg tóg cidade tỹ Tiro tá pa ký mũ mãn ký cidade tỹ Ptolemaida tá junjun mũ. Jesus mrĕ ke ag vĕg ěg tóg mũ sir tá. Ag mrĕ ěg tóg kurã pir han mũ.

⁸Tỹ vaj ký ěg tóg tá pa ký cidade tỹ Cesaréia ra mũ mũ, ěg pĕn kã. Tá ěg tóg Jesus ví tó tí ũ ĩn krĕm nýtĩ mũ, ti jiji hã vỹ: Filipe, he mũ. ũ tỹ 7 (ke) ěn ag kã ũ vĕ, ũ tỹ vĕjĕn vĕnh kãpópãm mũ ěn ag kã ũ vĕ. ⁹Ti kósin fag vỹ tỹ 4 (ke) nýtĩ, ũn mén ja tũ fag. Ęn fag vỹ Topĕ ví tó mũgtĩ.

¹⁰Sĩ há tũ tá Judéia tá ke ũ tóg kãtĩ mũ, ũ tỹ Topĕ ví tó tí ti, ti jyjy hã vỹ: Ágabo, he mũ. ¹¹Ęn tóg ěg tá jun ký Paulo vĕsógřĩn ja tỹ ā nĩgé sigsĕg mũ, ā pĕn ke gé. Ký tóg: “Topĕ kupřĩg tỹ tón hã vĕ, ha mĕ: ũ tỹ vĕsógřĩn ja tag tỹ tũ nĩ ěn vỹ se ký jĕnh mũ,” he mũ. “Israel ag vỹ ti senh mũ, ký ag tóg fóg ag mý ti fĕg mũ, he tóg, Topĕ kupřĩg ti,” he tóg, Ágabo ti.

¹²Ęg tỹ tag mĕ ký ěg tóg Paulo mý: “Jerusalém ra tí tũg nĩ,” he mũ. Ký tá ke ag tóg ge mũ sir ěg mrĕ. ¹³Hã ra Paulo tóg: “ājag hã ne tóg kygfỹ' he mũ,” he mũ. “Inh fe kaj han ājag tóg mũ,” he tóg. “Ag tỹ ise sór nýtĩn ký tóg inh mý tỹ nén ũ tũ nỹ gé, ag tỹ Jerusalém tá inh

vóg kónãn sór ký, ěg Senhor tỹ Jesus tugnĩn,” he tóg, Paulo ti.

¹⁴Ęg ví mĕ jãvãnh tóg nĩ. Ký ěg tóg ví mãn tũ nĩ sir. “Jesus tỹ nén han mũ vỹ tóg há nĩ,” he ěg tóg mũ sir. ¹⁵Kar ký ěg tóg nén kar kãn mũ. Ký ěg tóg Jerusalém ra mũ mũ. ¹⁶Cesaréia tá ke ũ ag tóg ěg mrĕ mũ mũ gé, Jesus mrĕ ke ũ ag. Ęg mý ag tóg ũ ven mũ, ěg tỹ ti ĩn krĕm nýtĩ jĕ. Ti jiji hã vỹ: Menasom, he mũ. Goj vãso tỹ Chipre tá ke vĕ. Vãsỹ tóg Jesus ki rã ja nĩgtĩ. Ęg tỹ ti ĩn krĕm nũgnũr ke vĕ.

Paulo tỹ Tiago mrĕ vĕmĕn

¹⁷Ęg tỹ Jerusalém tá junjun ký Jesus mrĕ ke ag fe tóg mřin ke mũ sir.

¹⁸Tỹ vaj ký Paulo tóg ěg mrĕ Tiago venh tí mũ. Ký kófa ag kar tóg tá vĕnh mãn mũ gé. ¹⁹Ag mý tóg: “ājag mý há?” he mũ. Ký tóg ag mý Topĕ tỹ nén han kar tugtó mũ. Tugtó kãn tóg mũ, Topĕ tỹ fóg kar krĩn mũ ti, ti tỹ ag mý Topĕ ví tón ký. ²⁰Ag tỹ mĕ ký ag tóg Topĕ mý ví há han mũ. Ký ag tóg Paulo mý: “rĕgre,” he mũ. “Israel tỹ hĕn ri ke ag vỹ Jesus ki ge ký nýtĩ, ũ tỹ mil tỹ hĕn ri ke ag. Ęn kar tóg Moisés tỹ ěg mý vĕnh jykre nĩm ja han (ka)mĕ nĩgtĩ,” he ag tóg. ²¹“Hã ra ũ ag tóg ag mý ā to ón ja nĩgtĩ. Ā to ag tóg: “Israel kar krĩn kónãn tóg tí,” he tí. “Israel tỹ fóg mĩ mũ kar krĩn kónãn tóg tí, ag tỹ Moisés tỹ ěg mý nén nĩm ja tovãnh jĕ,” he ag tóg tí ā to, ón ký. Ājag krĕ grĕ junun fár kym tũg nĩ, he ā nĕji tí. Moisés tỹ ěg mý nén nĩm ja hán mãn tũg nĩ, he ā nĕji tí,” he ag tóg, Paulo mý. ²²“Ký ěg ne han mũ ha?” he ag tóg. “Ŭ tỹ hĕn ri ke ag vỹ vĕnh mãn ke mũ, ag tỹ ā kãtĩg mĕn ký,” he ag tóg, Paulo mý. ²³“Tag hã han jĕ ā tóg ke mũ, ha mĕ. ũ tỹ 4 (ke) ag vỹ ki nýtĩ ěg mrĕ, Topĕ mý promessa han mũ ag,” he ag tóg. ²⁴“Ag mý: “inh mrĕ nýtĩmĩ,” hemnĩ. Ag mrĕ vĕnh jãnhkri han nĩ, ěg jykre ki. Ag tỹ vĕjãrĕg mũ ký ag jo kajãm nĩ. Hã ký vĕnh kar tóg ā jykre ki kanhró nýtĩ sir. Ŭ ěn ag tỹ ā to ón mũ ve jĕ ag tóg ke mũ, ā tỹ Moisés tỹ ěg mý nén nĩm ja ěn han ký,” he ag tóg mũ, Tiago ag, Paulo mý.

²⁵“Jó ěg tóg fóg ag tỹ Jesus ki ge mũ ag mý vĕnh rá jĕnĕ ja nĩgtĩ, kanhgág ag mý ke gé. Ŭ tỹ Israel jykre han tũ kar to ěg tóg jykřĕn, ký ěg tóg ag mý vĕnh rá ěn jĕnĕ ja nĩ. Ag mý ěg tóg: Moisés tỹ ěg mý nén nĩm ja ěn han ke tũ ājag nĩ, he ja nĩgtĩ. Ājag tỹ nén han ken hã vĕ, ha mĕ: vĕnh kãggrá to festa ko tũg nĩ, retrato to festa ěn. Nén ũ kyvĕnh ko tũg nĩ gé. Nén tỹ vĕsóg ki ter ja ěn ko tũg nĩ gé. Ājag prũ tũ fag mrĕ nỹ tũg nĩ gé, he ja ěg tóg nĩgtĩ ag mý, ũ tỹ Israel jykre han tũ ag mý,” he ag tóg, kófa ag, Paulo mý.

²⁶Ký Paulo tóg ũ tỹ 4 (ke) ěn ag mý: “inh mrĕ nýtĩmĩ,” he mũ, ũ tỹ promessa han mũ ag mý. Tỹ vaj ký tóg ag mrĕ vĕnh jãnhkřĩg mũ, Israel ag jykre ki. Ký tóg Topĕ jo ĩn to tĩg ký ũ tỹ ki řĩr tí ag mý: “ag mrĕ sóg vĕnh jãnhkřĩg mũ,” he mũ sir. Ag mý tóg kurã nĩm, Paulo ti, ag tỹ kurã ěn kã Topĕ mý ti tũ pũn jĕ, ũ tỹ 4 (ke) ag jo, Topĕ tũ ki řĩr tí ag. Kurã ěn to hã ag tóg vĕnh jãnhkřĩg tí, kurã tỹ 7 (ke) ki, promessa han mũ ag.

Ag tỹ Paulo se

²⁷ Kỹ tóg kurā tỹ 7 (ke) ěn tũ ken kỹ Israel tỹ Ásia tá ke ag tóg Topě jo ĩn tá ti vég mũ sir, Paulo ti. Kỹ ag tóg vėnh génh mág han mũ. Ti kāmĩg ag tóg mũ, kỹ ag tóg přenpřer mũ sir. ²⁸ “!..Israel kar, kāmũ jėg ra..!” he ag tóg. “!..Ūn gré ěn ve ra..! !..Ū tỹ vėnh kar krĩn kónān mũ ěn ve ra..! !..Ěg povo to tóg vĩ kónān mo..! !..Moisės tỹ ěg mỹ nén nĩm ja to..! !..Topě jo ĩn to tóg vĩ kónān mo..! !..Kỹ tóg fóg ag mỹ: Topě jo ĩn kāra ge jėg, he ja ne..! !..Hā kỹ tóg Topě jo ĩn kavėnh mo..!” he ag tóg, přenpřer kỹ, Paulo to. ²⁹ Fóg tỹ Tróximo ěn ve ja ag tóg nĩgtĩ, Ěfeso tá ke ěn, Paulo mré tĩ mũ ěn. Jerusalém tá ag tóg ti ve ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ón kỹ: “Paulo hỹn ti pére vyr, Topě jo ĩn kāra,” he mũ.

³⁰ Kỹ cidade ěn tá ke kar ag vỹ vėnh génh mũ sir, jũgũ kỹ. Ag tỹ Paulo kāgmĩ kỹ ag tóg Topě jo ĩn kātá ti kutēm mũ. Kỹ ũ tỹ ki rĩr tĩ ag tóg Topě jo ĩn nĩgfėnh mũ sir. ³¹ Kỹ ag tóg ti rėg mũ, Paulo ti.

Hā ra soldado ag pā'i vỹ mėg mũ, major ti, Jerusalém tá ke kar ag tỹ vėnh génh kỹ. ³² Kỹ tóg soldado ag jé přer kỹ, ag pā'i jé přer kỹ tóg ag to pétě mũ. Ag tỹ soldado ag ve kỹ, ag tỹ major ve kỹ ag tóg sir krỹg he mũ, Paulo rėn kỹ. ³³ Hā ra major tóg tá jun mũ. “Ti kāgmĩ ra,” he tóg, soldado ag mỹ. “Ti se ra, ferro régre tỹ,” he tóg. “Ū nē?” he tóg. “Ti tỹ ne han nē?” he tóg, vėnh kar mỹ, major ti. ³⁴ Hā ra ũ ag tóg ti mỹ nén ũ tó, kỹ ũ ag tóg ti mỹ nén ũ tó, kỹ tóg ki kanhrān tũ nĩ sir. Kỹ tóg soldado ag mỹ: “ěg ĩn kāra ti rāg,” he mũ.

³⁵ Ag tỹ sānsān he jafā tá junjun kỹ ag tóg ti vāg mũ. Vėnh kar tỹ ti to vėnh génh kỹ ag tóg ti vāg mũ, ag tỹ ti kā kyn ke jé. ³⁶ Vėnh kar tóg ag nón mũ kỹ: “!..ti rė ra..!” he mũ, přenpřer kỹ.

Paulo tỹ ag mỹ vėnh kāmén mũ

³⁷ Ag tỹ ĩn kāra ti rāg sór kỹ Paulo tóg major mỹ: “sỹ ā mré vėmén há tóg tĩ,” he mũ. Grego vĩ ki tóg ti mỹ ke mũ. Fóg tỹ major vė, hā kỹ tóg Grego vĩ hā tó tĩ.

³⁸ Kỹ major tóg ti mỹ: “ā hā ne tóg Grego vĩ tó há nĩ,” he mũ. “Kỹ ā mỹ tỹ Egito tá ke ěn tũ nĩ, ũ tỹ kurā ěn kā vėnh génh han mũ ěn”, ũ tỹ mil tỹ 4 (ke) mré tĩ mũ ěn, governo kato tē mũ ěn ag mré, ěmā tũ mĩ tĩ mũ ěn?” he tóg, Paulo mỹ, major ti.

³⁹ Kỹ Paulo tóg ti mỹ: “hỹ,” he mũ. “Tỹ sóg Israel nĩ,” he tóg. “Tỹ sóg cidade tỹ Tarso tá ke nĩ. Ga tỹ Cilícia tá cidade mág káfór vė, ĩn mur ja ti. Isỹ povo tag mré vĩnh há tóg tĩ,” he tóg, Paulo ti, major mỹ. ⁴⁰ Kỹ tóg ti mỹ: “hā vĩ ge,” he mũ.

Kỹ Paulo tóg sānsān he jafā kri jě kỹ ag mỹ ke mũ sir. Hebreu vĩ ki tóg ag mỹ ke mũ, kỹ tóg:

22 “ĩn kanhkā,” he mũ. “Ijóg’,” he tóg. “Isỹ ājag mỹ ĩn jykre kāmén ke vė, ki ěmė,” he tóg ag mỹ.

² Kỹ ag tóg ti tỹ Hebreu vĩ ki ag mỹ vĩ mėg mũ sir, kỹ ag tóg katy’ he mũ sir.

³ Kỹ tóg ag mỹ: “tỹ sóg Israel nĩ,” he mũ. “Cidade tỹ Tarso tá ĩn mur, ga tỹ Cilícia tá. Cidade tag ki sóg hā

ra mog mũ, kỹ Gamaliel tóg ĩn kanhrān. ĩn mỹ tóg ěg jóg’jóg ag jykre tó kān, kỹ sóg to tar ja nĩ. Topě jykre to sóg tar tāvĩ ja nĩgtĩ, ājag tỹ ũri han mũ ri kén,” he tóg. “Topě jykre hỹn, he sóg tĩ gé, ěg jykre ěn to, hā ra sóg kygnė. ⁴ Hā kỹ sóg Jesus mré mũ ag to jũ tāvĩ ja nĩgtĩ. Ag kāgtén sór ja ĩn nĩgtĩ, ũn tātá fag ke gé. Ag sigse ja sóg nĩgtĩ, vėse ja kākĩ sóg ag vām ja nĩgtĩ gé. ⁵ Topě tũ ki rĩr tĩ to pā'i mág vỹ ki kanhró nĩ, kófa ag kar ke gé. Ag hā tóg ĩn mỹ permissāo han ja nĩgtĩ, sỹ cidade tỹ Damasco ra tĩg jé, tá ěg mré ke ag mỹ ven jé. Tá sóg Jesus mré ke ag sigse sór ja nĩ gé, Jerusalém ra ag tatĩ kātĩg jé, tag ki ag vóg kónān jé,” he tóg, Paulo ti.

Paulo tỹ ā tỹ Jesus ki rā kāmén

(Hk 9.1-19; 26.12-18)

⁶ “Isĩg kỹ sóg Damasco tá jun mũ. Kỹ tóg vāhā vėnh jėngrė tar tāvĩ tóg vāhā ĩn ki kómkóm ke mũ. Kanhkā tá ke vė, vėnh jėngrė tag ti. Rā tỹ ěg nĩno kā sa ra tóg ke mũ. ⁷ Kỹ sóg kutě mũ. Kỹ sóg vėnh vĩ mėg mũ, kỹ tóg ĩn mỹ: “Saulo’, Saulo’, ā tỹ ne jé isũ ag vóg kónān nē?” he mũ, vėnh vĩ ti. ⁸ Kỹ sóg ěg Senhor mỹ: “ā tỹ ũ nē?” he mũ. Kỹ tóg ĩn mỹ: “tỹ sóg Jesus nĩ, Nazaré tá ke ěn,” he mũ, “ā tỹ ũn vóg kónān sór tĩ ěn hā vỹ tỹ ĩn nĩ,” he tóg ĩn mỹ. ⁹ ĩn mré mũ ag vỹ vėnh jėngrė ěn vigvég mũ. Hā ra ag tóg ũ tỹ ĩn mỹ vĩ mũ mėg tũ nĩ.

¹⁰ Kỹ sóg ěg Senhor ti mỹ: “kỹ sỹ hė ri kėnh ke nē?” he mũ. Kỹ tóg ĩn mỹ: “jėg nē ra,” he mũ. “Damasco ki rā. Tá ũ tóg ā mỹ tó kān mũ, ā tỹ nén han ke ti,” he tóg ĩn mỹ, vėnh vĩ ti. ¹¹ Hā ra sóg nén ũ vég tũ nĩ, vėnh jėngrė ěn tar tāvĩ nĩn kỹ. Kỹ ĩn mré mũ ag tóg ĩn nĩgé kāgmĩ kỹ ĩn pére mũ mũ. Hā ki ěg tóg Damasco tá junjun mũ sir.

¹² Kỹ ũ tỹ Ananias he mũ ěn tóg ĩn venh kātĩ mũ. Moisės tỹ ěg mỹ vėnh jykre nĩm ja ěn han kān tóg nĩgtĩ, Ananias ti. Damasco tá ke kar vỹ ti to vĩ há han mũgtĩ, Israel ěn ag kar. ¹³ Ěn tóg ĩn venh kātĩ mũ, kỹ tóg iso jun kỹ ĩn mỹ: “régré’,” he mũ. “Saulo’,” he tóg mũ. “ĩn ki ěvānh ra,” he tóg. Kỹ sóg vėšymér ti vég mũ sir. ¹⁴ Kỹ tóg ĩn mỹ: “ěg jóg’jóg ag tỹ Topě vỹ ā kuprėg, vāsỹ,” he mũ, “ā tỹ ti jykre ki kanhró nĩ jé, ā tỹ ũn kuryj nĩ ěn ve jé, Cristo ěn. Ti hā tóg ā mré vĩnh mũ,” he tóg ĩn mỹ, Ananias ti. ¹⁵ “Ā tỹ vėnh kar mỹ ā tỹ nén vég mũ tónh ke vė, ā tỹ nén mėg mũ ti,” he tóg ĩn mỹ. ¹⁶ “Kỹ ěmė kỹ nĩ tũg nĩ. Jėg nē ra, ā tỹ kype kỹ jě jé, Topě tỹ ā tỹ ti vĩ mranh tỹ tũ’ he jé. Ti mré vĩ, ti jiji tó kỹ,” he tóg ĩn mỹ, Ananias ti,” he tóg, Paulo ti.

Paulo tỹ ā rānrāj kāmén

¹⁷ “Isỹ Jerusalém ra vỹn ke kỹ sóg Topě jo ĩn krēm ti mré vĩ mũ. Kỹ sóg nén nē vég mũ. ¹⁸ Ti hā vė, ěg Senhor hā vė. Kỹ tóg ĩn mỹ: “kur Jerusalém tá kutě,” he mũ. “Ā vĩ mėnh ke tũ ag nĩ, ā tỹ ag mỹ ĩn kāmén mũ ra,” he tóg ĩn mỹ.

¹⁹ Kỹ sóg ěg Senhor ti mỹ: “hā ra ag tóg isỹ nén han ja ki kanhró nỹtĩ,” he mũ. “Ag sigse han ja isóg tĩgtĩ. Vėnh kanhrān jafā krēm sóg ag mrānmrān ja tĩgtĩ gé, ũ tỹ ā ki ge kỹ nỹtĩ ag,” he sóg ti mỹ. ²⁰ “Kỹ sóg ag tỹ Es-

têvão tén ký, ag tý ũ tý ã ví tó mũ ên tén ký sóg tá jě ja nĩ gé, ký tóg inh mũ há ja tí, ag tý ti tén ký. Ag kur ki sóg rĩr ja nĩgtĩ gé, ũ tý Estêvão tén mũ ag kur ki,“ he sóg, ěg Senhor mũ.

²¹ Hã ra tóg inh mũ: “vó, ha tĩg,” he mũ. “Kór há ra sóg ã jěnh mũ, kuvar há ra. Fóg kar to sóg ã jěnh mũ, kanhgág kar to ke gé,” he tóg inh mũ,” he tóg, Paulo ti.

²² Hã ra vėnh kar ěn ag tóg ěmẽ ký nĩtĩ nĩ. Ag tý ti ví tag mẽ ký ag tóg prėnprėr mũ sir. “!..Ti tén ra..!” he ag tóg. “!..Ũ tý ge vỹ kórég ne..!” he ag tóg. “!..Ti rĩr nĩn ký tóg ěg mũ tý ũ nĩnh mo..!” he ag tóg. ²³ Prėnprėr ag tóg mũ. Ājag kur vãm ag tóg mũ, ga funfur han ag tóg mũ sir. Ag jũgũ vė.

²⁴ Ký major vỹ: “ĩn kãra ti rãg,” he mũ. “Nén fãr tý ti mrãnmrãn, caval tỹ mrãn ke jafã ri ke ěn tý. Hã tý ti ki jěmẽ. Ag tý hẽ ri ke jé ã to ví kónãn nẽ? hemnĩ ti mũ,” he tóg, major ti, soldado ag mũ. Major tóg Paulo tý ag mũ nén tó ja ěn mẽ ja tũ nĩ, ti tý Hebreu ag ví ki kagtĩg nĩn ký. Hã ký tóg soldado ag mũ: “ti ki jěmẽ,” he mũ sir.

²⁵ Ký ag tóg ti ség mũ, nén fãr tý, ag tý ti mrãnmrãn jé. Hã ra Paulo tóg capitão mũ, ũ tý tá jě ěn mũ tóg: “mỹ ã mũ kuryj, ag tý inh mrãnmrãn ke ti?” he mũ. “Tỹ sóg Romano nĩ, hã ra ag tóg nén fãr tý inh mrãnmrãn sór mũ, ũ tý inh ki jěmẽg tũ ra, ag tý inh jyvėn tũ ra,” he tóg, Paulo ti. ²⁶ Ký tóg capitão mũ e tí, ký tóg major mũ tónh tí mũ. Ti mũ tóg: “ã tý ne han ke nẽ ha?” he mũ. “Romano vė mỹr,” he tóg ti mũ. ²⁷ Ký major tóg ti to kãtĩ mũ, ký tóg ti mũ: “kỹ ã mũ tý Romano nĩ?” he mũ. Ký Paulo tóg: “hỹ,” he mũ. ²⁸ Ký major tóg ti mũ: “isỹ tý Romano nĩ jé sóg jãnkamy tý hěn ri ke tý ka-jãm,” he mũ ti mũ. Ký Paulo tóg ti mũ: “inh mur kã sóg ge nĩ hã ra, inh panh ri kén,” he mũ. ²⁹ Ký ag tóg ti tovãnh mũ sir, ũ tý ti mrãnmrãn ke mũ ěn ag. Hã ra tóg major mũ e tí, ti tý ti se ký. Ti tý ũn Romano senh ke tũ vė vė, hã ký tóg ti mũ e tí.

Israel tý pã'i ag tý Paulo ví mẽg mũ

³⁰ Tý vaj ký major tóg Israel ag ki jěmẽ mãn sór mũ, ag tý hẽ ri ke ký Paulo to jũ mũ ti. Ký tóg ti kavãn mũ. Ký tóg Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i mág ag jé prėr mũ, vėnh jyvėn tí kar ag ke gé. Ký tóg Paulo pére tí mũ, ag jo ti fėg jé.

23 Ký Paulo tóg vėnh jyvėn ti ag vėg mũ, ký tóg: “inh kanhkã’,” he mũ. “Vėnh jykre há kar han isóg nĩgtĩ (mỹr), kurã kar ki, ũri ke gé, isỹ Topẽ mĩ ěkrén ký,” he tóg.

² Ký Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i mág tóg ke mũ, ũ tý Ananias he mũ ěn vỹ: “ti jěnkỹ ki tãnh,” he mũ, ti jy nĩtĩ ag mũ.

³ Ký Paulo tóg ti mũ: “Topẽ vỹ ã tãnh ke mũ,” he mũ. “Jykre régre ã nĩ, ký ã tóg tý ĩn to ró ri ke nĩ. ěg tý tinta kupri tý to tĩn ký ěg tóg ti kórég vėg tũ nĩgtĩ, tinta krėm ti kórég ti,” he tóg. “Inh jyvėn sór ã tóg mũ, Topẽ jykre ki, hã ra ã hã tóg Topẽ jykre mranh, ã tý ag mũ: ti tãnh ra, hen ký,” he tóg, Paulo ti.

⁴ Ký tá nĩtĩ ag tóg ti mũ: “ã hã tóg Topẽ camarada mũ ví kónãn, Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i mág mũ,” he mũ, Paulo

mỹ. ⁵ Ký Paulo tóg: “mẽ’,” he mũ. “Ti tý tý pã'i mág nĩn ki sóg kagtĩg ja nĩ, ke tũ nĩ mũ ra sóg ti to ví kónãn ja tũ nĩ vė,” he tóg. “Topẽ ví ki tag tóg rán ký nĩ nĩ, hã vỹ: ã povo tý pã'i mág to ví kónãn tũg nĩ, he mũ,” he tóg, Paulo ti.

⁶ Hã ra Paulo tóg ag vėg mũ, vėnh jyvėn tí ag. ũ ag tóg tý Saduceu nĩtĩ, ký ũ ag tóg tý Fariseu nĩtĩ. Vyrmỹ ag jykre nĩtĩ. Ký Paulo tóg jamã hár(a) ke ký ag mũ: “inh kanhkã’,” he mũ. “Tỹ sóg Fariseu nĩ, ký inh panh tóg tý Fariseu nĩ gé,” he tóg. “Topẽ vỹ ũn ter mũ ag rĩn-rĩn mãn ke mũ. Tag vỹ inh mũ ki hã ke nĩ, hã ký Ājag tóg iso jũgũ mũ,” he tóg, Paulo ti.

⁷ Ti tý tag tó kar ký vėnh jyvėn tí ag tóg vėnh kãpug-póp ký nĩtĩ. Fariseu ag tóg Saduceu ag mré ví jũgũ han mũ, jagně ví kafãn ký. ⁸ Saduceu ag mũ tóg tũ tí, Topẽ tý ěg ter mũ rĩn mãn mũ ti. Topẽ tý jěnh jafã tóg ag mũ tũ tí gé. Ký vėnh kuprĩg tóg ag mũ tũ tí gé. Hã ra Fariseu ag mũ tóg nĩtĩ, vėnh kuprĩg, Topẽ tý jěnh jafã, ti tý ěg rĩn mãn mũ ke gé. Hã ký ag tóg jagně ví kafãn mũ sir. ⁹ Ký ag tóg jagně to jũgũ ký prėnprėr mũ. Fariseu ag kãmĩ ũ ag tóg jėg nẽ nẽ ký, Saduceu ví kafãn ký ag tóg: “nén ũ kórég han tũ ti nĩ, Paulo ti,” he mũ. “Hěn ri ke mũn ti hỹn nén nẽ ve ja nĩ, vėnh kuprĩg hěn ri ke mũn, ke tũ nĩ ký Topẽ tý jěnh jafã,” he ag tóg, Fariseu ag, Topẽ ví to professor ag. ¹⁰ Ký vėnh génh tóg kutě mũ ve nĩ. Ký major tóg Paulo to jykren mũ. “Ag hỹn gen ký ti janjãn ke mũ, ti jónjãn ký,” he tóg, vėnh génh ven ký. Ký tóg soldado ag mũ: “kur mũ jėg, ti kãgmĩ jé, ěg ĩn kãra ti rãg jé,” he mũ, major ti. Ký ag tóg ĩn kãra ti rãg mũ.

¹¹ Tý kuty ký Jesus tóg Paulo mré ví mũ. “Kamėg tũg ra,” he tóg ti mũ. “Jerusalém tá ã tóg inh ví tó há han. Ge jé ã tóg ke mũ, cidade tý Roma tá,” he tóg, Paulo mũ, Jesus ti.

Ag tý Paulo tén sór

¹² Tý vaj ký Israel ag tóg vėnh mãn mũ sir. Jagně mré ag tóg jykren mũ. “Paulo tén jé ěg tóg ke mũ,” he ag tóg. “Jěn ke tũ ěg nĩ, kron ke tũ ěg nĩ gé, ěg tý Paulo tén ke jo, ke tũ nĩ mũ ra Topẽ jé ěg vóg kónãn,” he ag tóg. ¹³ ũ tý 40 (ke) kãfór vė, jagně mré jykren mũ ag.

¹⁴ ěn ag vỹ Topẽ tũ ki rĩr tí to pã'i mág ag mré vĩnh kãmũ mũ, kófa ag mré hã. “Jagně mré ěg jykren,” he ag tóg. “Nén ũ kãmėnh ke tũ ěg nĩ, ěg tý Paulo tén ke jo, ke tũ nĩ mũ ra Topẽ jé ěg vóg kónãn,” he ag tóg.

¹⁵ “Kỹ major mré vĩnh mũmnĩ. Vėnh jyvėn tí ag mré mũmnĩ, Ājag tý ti mré ví jé. Ti mũ: ěg tý ti tý nén ũ kórég han mũ to jykren mãn ke vė, hemnĩ, hã to ěg mũ ti ven mãn nĩ, hemnĩ ti mũ. Ti tý: hej, hen ký ěg tóg ti tén ke mũ, ký tóg Ājag to jun ke tũ nĩ,” he ag tóg, pã'i ag mũ.

¹⁶ Hã ra Paulo ve fi kósin tóg ag tý han sór mũ ěn mẽg mũ. Ký tóg soldado jo ĩn kãra rã ký Paulo mũ tó mũ. ¹⁷ Ký Paulo tóg capitão ũ jé prėr ký ti mũ: “major mũ kyrũ tag pére tĩg, ti tý ti mũ nén ũ tó jé,” he mũ ti mũ.

¹⁸ Ký tóg ti pére tí mũ sir, major to. Ký tóg ti mũ: “ũ se ký jě ěn tóg, Paulo ěn tóg inh jé prėr,” he mũ, “kỹ tóg

inh mý: “kyrū tag tỹ major mý ti pére tĩg,” he mũ. Ti tỹ nēji ā mré ví sór nē,” he tóg, capitão ti.

¹⁹ Kĩ major tóg ti nĩgē kǎgmĩ kỹ ti pére tĩ mũ, věnh péju kỹ. Kỹ tóg ti mý: “ā hē ri ké?” he mũ.

²⁰ Kỹ tóg ti mý: “Israel ag tóg to jykrén, ag tỹ ā mý to ví jé, ā tỹ vaj kỹ Paulo jēnē jé, věnh jyvēn tĩ ag to. Ōn kỹ ag tóg ā mý: “ti ve mǎn jé ēg tóg ke mũ, ēg tỹ ti to jykrén mǎn jé,” hēnh ke mũ. Hǎ ra ag ón vē,” he tóg, major mý. ²¹ “Ag mý: hej, he tũg nĩ. Ū tỹ 49 (ke) ag tóg, ti jo vǎjig mũ. Jagnē mré ag jykrén, ag tỹ nén ū konh ke tũ nĩ jé, kron ke tũ nĩ jé, ti tén ken jo. “Ke tũ nĩ mũ ra Topē jé ēg vóg kónān,” he ag tóg. Ēn ag tóg ā tỹ ag mý: hej, hēnh ke jǎvānh mũ sir,” he tóg, kyrū ti, major mý.

²² Kỹ major tóg ti mý: “ũ mý: ti mý sóg tó, he tũg nĩ,” he mũ. “Ha jatun mý tĩg,” he tóg ti mý.

Major tỹ Paulo jēnēnh ke, pǎ'i mág tỹ governador ra

²³ Kỹ major tóg capitão régre ag mý: “kāmũ jēg ra,” he mũ. Kỹ tóg ag mý: “ājag tũ kǎnkǎn ra,” he mũ. “Cidade tỹ Cesaréia ra ājag mũnh mũ, kuty tag kǎ 9 horas ki. Kỹ soldado tỹ 200 (ke) ag vỹ mũnh mũ, cavalo kri mũ ag tỹ 70 (ke) ag ke gé, kỹ ū tỹ 200 (ke) ū ag vỹ rógro pu gég mũnh mũ,” he tóg. ²⁴ “Kỹ cavalo ū ag vỹ mũnh ke mũ gé, Paulo tỹ kri nĩ jé. Governador tỹ Félix to ti pére mũ jēg, tĩ tỹ jatun mý tá jun jé,” he tóg, major ti, capitão ag mý.

²⁵ Kỹ tóg pǎ'i mág tỹ Félix mý rán mũ, major ti, kỹ tóg:

²⁶ “Cláudio Lísias tỹ rá vē,” he mũ. “Isỹ Governador tỹ Félix mý rán hǎ vē, ā tỹ inh kǎfór nĩn kỹ. Ā mý sóg: ā mý há? he mũ,” he tóg.

²⁷ “Tag vỹ tỹ Israel ag vēse jē. Ti tén kren ag tóg. Hǎ ra sóg ti tỹ tỹ Romano nĩ jēmē, kỹ sóg inh soldado ag mré ti kren han. ²⁸ Hǎ ra sóg ti kato tē mũ ag ki jēmē sór mũ. Ag tỹ hē ri ke jé ti to jũgũ nē? he sóg. Hǎ kỹ sóg vēnh jyvēn tĩ ag mý ti ven mũ. ²⁹ Kỹ sóg vэг mũ. Ag jykre tũgrĩn ag tóg ti to jũgũ mũ. Crime han tũ ti nĩ. Ti tỹ nén ū to ter jé han tũ ti nĩ gé. Kỹ tóg ti tỹ nén ū to se kỹ nỹ jé tóg han tũ nĩ gé. ³⁰ Hǎ ra sóg nén ū mē gé. Ti to ag tóg vǎjig mũ sir, hǎ kỹ sóg vēsýmér ti jēnēg mũ ā to. Ti kato ví mũ ag mý sóg: ti hǎ mré vĩmnĩ, he mũ gé,” he tóg.

Vēnh rá ki tóg tó ja nĩ, major ti, governador mý.

³¹ Kỹ soldado ag tóg han mũ sir, ti tỹ ag mý nén tó mũ ti. Paulo pére ag tóg mũ mũ. Kuty tá mũ kỹ ag tóg cidade tỹ Antipátride tá junjun mũ. ³² Tỹ vaj kỹ ag tóg kyrāgrā mũ, ājag jamā ra, ū tỹ ājag pēn kǎ mũ mũ ag. Cavalo kri mũ ag tóg ti pére mũ mũ inhhǎ. ³³ Ēn ag vỹ Cesaréia tá junjun mũ. Governador mý ag tóg vēnh rá ěn nĩm mũ. Kỹ ag tóg ti mý Paulo ven mũ.

³⁴ Kỹ pǎ'i mág ěn tóg vēnh rá vэг mũ, kỹ tóg Paulo mý: “tỹ ā ga tỹ hē tá ke nĩ, ga tỹ ne tá?” he mũ. Kỹ tóg ti mý: “ga tỹ Cilícia tá,” he mũ. ³⁵ Kỹ tóg Paulo mý: “ā kato ví mũ ag tỹ junjun kỹ sóg ā ki jēmēnh mũ,” he mũ. Kỹ tóg soldado ag mý: “pǎ'i mág tỹ Herodes tỹ vēnh jyvēn jafā krēm ti nĩm,” he mũ, pǎ'i mág tỹ Félix ti.

Ag tỹ Paulo kato ví

24 5 dias tũg kỹ pǎ'i tỹ Ananias vỹ tá jun mũ, cidade tỹ Cesaréia tá. Topē tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág vē. Kófa ag vỹ junjun mũ gé ti mré. Ū vỹ ví kǎfór han tĩ gé, ti jiji hǎ vỹ: Tértulo, he mũ. Kỹ ag tóg pǎ'i mág tỹ governador mý Paulo tó mũ, ón kỹ ti kato ví kỹ. ² Kỹ tóg Paulo jé prēr mũ.

Kỹ Tértulo tóg ti kato ví mũ, kỹ tóg: “Félix,” he mũ. “Hǎ tāví ā tóg jē,” he tóg ti mý. “Ēg ki ā tóg rĩr hǎ tāví han tĩ, kỹ ēg tóg jatun mý nỹtĩ. Ā tỹ nén to jykrén mũ kar tóg ēg mý há tĩ,” he tóg, Félix mý. ³ “Hǎ kỹ ēg tóg ā to há (pē) tāví nỹtĩ. Ā to ēg jykrén há han tĩ. Kurā kar ki ēg tóg ā to ví há han tĩ,” he tóg. ⁴ “Kỹ ēg tóg ā mré nén ū sĩ (pē) to vĩnh kāmũ mũ. Kutar ā nĩ, ēg ki rĩr há han kỹ, hǎ kỹ ēg tóg ā mý ví mág han sór tũ nĩ. Ēg to ā há nĩ, hǎ kỹ ā tóg ēg ví mē sór mũ,” he tóg.

⁵ “Tag ti vỹ ví kónān tāví han tĩ. Israel kar ag krĩn kónān tóg tĩ, kỹ ag tóg tĩ tũgrĩn vēnh kǎpugpóv kỹ nỹtĩ. Ga kar mĩ tóg ke tĩ. Kỹ tóg tỹ Nazaré tá ke ěn mré ke ag pǎ'i mág nĩ gé,” he tóg. Paulo to tóg ke mũ. ⁶ “Kỹ tóg Topē jo ĩn kǎvénh sór mũ gé, hǎ kỹ ēg tóg ti kǎgmĩ. Ēg tỹ ēg jykre ki ti jyvēn ke vē vē. ⁷ Hǎ ra Lísias tóg kǎtĩ mũ, major ěn ti. Kỹ tóg ti kǎgmĩg mũ. Ēg kũju ki tóg ti tỹ hǎn ke mũ, jũ kỹ. ⁸ Kỹ tóg ti kato ví mũ ag mý ké, ag tỹ ā venh kāmũ jé. Ā tỹ vēse tag ti ki jēmē kỹ ā tóg venh mũ. Ki hǎ ēg tóg ke tĩ. Ā mý ti tónh mũ,” he tóg, Tértulo ti. Ti tỹ Paulo to ón hǎ vē.

⁹ Kỹ Israel ag tóg ti mré tó mũ gé, pǎ'i ěn ag. “Ti tỹ ki hǎ ke vē,” he ag tóg, Tértulo to.

Paulo tỹ vēnh kāmén

¹⁰ Kỹ governador tóg Paulo mý ā nĩgē tỹ ven mũ, Paulo ví jé. Kỹ Paulo tóg: “prỹg tỹ hēn ri ke ki ā tóg tỹ pǎ'i mág nĩ, Israel ag mý,” he mũ. “Hǎ kỹ tóg sỹ ā mý inh jykre tón kỹ tóg inh mý sér tĩ,” he tóg.

¹¹ “Kurā tỹ 12 pǎtén tũ tóg nĩ, sỹ Jerusalém tá jun ti. Sỹ tá Topē tũ han jé sóg ra tĩg ja nĩgtĩ. Vēnh kar vỹ tá inh ve ja nĩgtĩ. Ag hỹn ā mý tónh mũ, ā tỹ ag ki jēmēn kỹ,” he tóg. ¹² “Hǎ ra sóg jatun mý isũ han tĩ ja nĩ. Topē jo ĩn krēm sóg ū ví kafān ja tũ nĩ. Vēnh génh han ja tũ sóg nĩ gé, ēg vēnh kanhrān jafā krēm. Cidade ki sóg nén ū kórég han ja tũ nĩ gé,” he tóg. ¹³ “Ag tỹ inh kato ví mũ pi(jé) tỹ ki hǎ ke nĩ. Ā tỹ ve há nĩn kỹ ā tóg ki kanhró nĩnh mũ,” he tóg. ¹⁴ “Kỹ sóg ā mý ki hǎ tónh mũ ha,” he tóg. “Inh jóg'jóg ag tỹ Topē jykre han tĩ ěn hǎ han isóg tĩ gé, kỹ sóg vǎsỹ nén rán kỹ nĩ ěn kri fig tĩ gé, ū tỹ Topē ví tó tĩ ag tỹ nén rán ja ěn ti, Moisés mré hǎ. Hǎ ra sóg vēnh jykre tǎg tag han mũ gé, Topē tỹ ūri ēg mý nén tó mũ ti. Tag to ag tóg: “vyr mý vēnh jykre vē,” he tĩ, pǎ'i ag. ¹⁵ Hǎ ra sóg ag ri kén Topē tỹ nén han ke ěn ve sór mũ. Ti tỹ ēg ter kar kỹ ēg rĩn mǎn ěn ve sór isóg mũ. Ūn jykre kuryj ag rĩn mǎn jé tóg ke mũ, ūn jykre pǎno ag ke gé,” he tóg. ¹⁶ “Kỹ sóg tĩg há han sór mũ (mýr), ū tỹ iso: nén ū kórég han ti huri, he tũ nĩn jé,” he tóg. “Topē rĩnve sóg tĩg há han sór mũ,” he tóg.

¹⁷“Vāhā sóg Jerusalém tá jun mǎn. Prýg tǵ hēn ri ke ki sóg tá jun ja tū nǐ vē. Hǎ ra sóg ra vyr, sǵ inh povo ki ũn jagāgtar fag mǵ nén ũ vin jé, sǵ Topē mǵ nén ũ pūn jé gé,” he tóg. ¹⁸“Vēnh jānhkrig ja sóg nǐ, ěg jykre ki. Kǵ sóg Topē jo ĩn kǎra rǎ ja nǐ, jatun mǵ, vēnh génh han tū kǵ. ¹⁹Hǎ ra Israel ag tǵ Āsia tá ke ag vǵ tá inh ve ja nǐgtǐ gé,” he tóg. “Ēn ag tǵ ā jo nǵtǐn kǵ, ag tǵ inh kato vǐ kǵ tóg há tǐ vē, ag tǵ iso jykrén mǵ ra, ag tǵ iso jū mǵ ra,” he tóg. ²⁰“Hǎ ra ũ tǵ ki nǵtǐ ag tǵ ā mǵ inh jykre kórég tónh ke vē. Vēnh jyvēn tǐ ag vǵ inh ki jēmē ja nǐ, kǵ tag ag vǵ tá nǵtǐ ja nǐ. Hǎ ra ag tóg tá isǵ nén ũ vēnhmǵ han ve ja tū nǐ,” he tóg. ²¹“Vēnh vǐ pir tǵ sóg jamā hár(a) tó ja nǐ, isǵ ag rǐnve jēn kǵ, hǎ vǵ: Topē tǵ ũn ter mǵ rǐn mǎn mǵ ěn kri sóg fig mǵ, hǎ kǵ ājag tóg ũri iso jūgtǐ mǵ, he ja sóg nǐ ag mǵ,” he tóg, Paulo ti.

²²Kǵ Félix tóg kurā ũ kǎ ti ve mǎn sór mǵ, pǎ'i mág tǵ governador ěn ti. Jesus japry ki kanhró tóg nǐ, Jesus jamǐn ki, ti jykre ki, Félix ti. Hǎ kǵ tóg: “major tǵ Lísias kǎtǐg kǵ sóg ājag ki jēmē kǎn mǵ,” he mǵ. ²³Kǵ tóg capitão mǵ: “ti fēg han ra,” he mǵ. “Ti jagāgtǎn ra hǎ ra,” he tóg. “Ti mré ke ag tǵ ti mǵ nén ũ nǐm sór kǵ tóg há nǐ. Ag mǵ nenh tūg nǐ,” he tóg, capitão mǵ, Félix ti. Ti tǵ Paulo to ken hǎ vē.

Félix tǵ Paulo ki jēmē mǎn

²⁴Si há tū ra Félix vǵ Paulo vǐ mē mǎn sór mǵ, ti prǐ fi mré. Fi jyjy hǎ vǵ: Drusila, he mǵ. Israel fi vē. Kǵ tóg Paulo jé prēr mǵ sir, Félix ti, ti tǵ fag mǵ Jesus Cristo ki rǎ kǎmén jé.

²⁵Kǵ Paulo tóg vēnh jykre kuryj kǎmén mǵ sir. Vēso jykrén ke kǎmén tóg mǵ. Topē tǵ kar kǵ vēnh kar tǵ nén han mǵ tó tóg mǵ. Kǵ Félix tóg ā kanē tǵ jūrǔn' ke mǵ sir, ti tǵ ā jykre pǎno mǐ ěkrén kǵ. Kǵ tóg ti mǵ: “ha ver tǐg,” he mǵ. “Kejēn sóg ā ki jēmē mǎn mǵ gé, kar kǵ, inh kutar tū nǐn kǵ,” he tóg, Félix ti, Paulo mǵ. ²⁶Hǎ ra tóg Paulo ki jānkamy mǎn sór mǵ gé, ti tǵ ti kavǎn jé, ti tǵ ti kyvǎn jé. Hǎ jé tóg kǎnhmar ti jé prēr mǎn', kǎnhmar ti jé prēr mǎn' he tǐ, ti mré vēmén jé. Hǎ ra Paulo tóg ti mǵ ven tūg.

²⁷Hǎ ki prýg régre tóg tūg mǵ sir. Kǵ Félix jēgja kǎ ũ tóg jē mǵ sir, hǎ vǵ: Pórcio Festo, he mǵ. Kǵ Félix tóg Israel ag tǵ ā to vǐ há han sór mǵ, ag tǵ ti tǵ jykrén há han jé, ti nón. Hǎ kǵ tóg Paulo kavǎg tū nǐ. Se kǵ tóg jē nǐ.

Paulo tǵ pǎ'i mág tǵ Imperador ve sór

25 Hǎ kǵ Festo vǵ tǵ governador nǐ sir. Ti tǵ 3 (ke) dias ěn kǎ pǎ'i mág nǐn kǵ tóg cidade tǵ Cesaréia tá kutē kǵ cidade tǵ Jerusalém ra tǐ mǵ. ²Kǵ Topē tū ki rǐr tǐ to pǎ'i mág ag vǵ Israel há ag mré vǐ mág han mǵ, Paulo kato. Kǵ ag tóg governador mǵ nén ũ to vǐ mǵ. ³“Ā tǵ ěg to há nǐn kǵ vēnh vǐ jēnēmnǐ, Paulo tǵ Jerusalém mǐ kǎtǐg jé, ěg mǐ,” he ag tóg ti mǵ. Hǎ ra ag tóg ti kǎtǐg kǵ ti tén sór mǵ, ěpry kri, ěmǐn kri.

⁴Hǎ ra Festo tóg ag mǵ: “Cesaréia tá tóg se kǵ jé, Paulo ti,” he mǵ. “Jó sóg kǎnhmar ra tǐg mǵ gé,” he tóg. ⁵“Kǵ ājag pǎ'i ag vǵ inh mré mǐnh mǵ gé. Tá sóg

ājag mré ti venh mǵ, ti tǵ hēn ri ke mǐn nén ũ kórég han ja ěn ti,” he tóg. ⁶Kǵ tóg tá nǐ sǐ han mǵ sir, 8 (ke) dias hǐn hēn ri ke mǐn, ke tū nǐ kǵ 10 (ke) dias hǐn. Kǵ tóg Cesaréia ra vǐn ke mǎn mǵ. Tǵ vaj kǵ tóg ā tǵ kri nǐn kǵ ag jyvēn jafā kri nǐ mǵ. Kǵ tóg soldado mǵ: “Paulo pére kǎtǐ,” he mǵ. ⁷Ti kǎtǐg kǵ Israel ag tóg ti jy nǵtǐ, Jerusalém tá kǎmǵ ag. Paulo kato ag tóg vǐ tǵ hēn ri ke han mǵ. Ti jykre pǎno tugtó ag tóg mǵ sir, ón kǵ, hǎ ra tóg ag mǵ ki krov tū nǐ.

⁸Kǵ Paulo tóg vēnh kǎmén mǵ sir, kǵ tóg: “Israel ag jykre mranh ja tū sóg nǐ,” he mǵ. “Topē jo ĩn kavēnh ja tū sóg nǐ gé. Kǵ sóg ěg kar pǎ'i mág tǵ Imperador vǐ mranh ja tū nǐ gé,” he tóg, Paulo ti.

⁹Hǎ ra Festo tóg Israel ag mǵ nén ũ há han sór mǵ. Hǎ kǵ tóg Paulo mǵ: “mǵ ā tǵ Jerusalém ra tǐg jé há?” he mǵ. “Sǵ tá ā jykre venh há tóg tǐ, ag tǵ ā kato vǐ ti,” he tóg, Festo ti.

¹⁰Hǎ ra tóg Paulo mǵ ag tǵ tá ti tén ha mē tǐ, hǎ kǵ tóg: “ne jé,” he mǵ. “Ēg pǎ'i mág tǵ Imperador jēgja kǎ ā tóg inh ki jēmēg mǵ,” he tóg. “Hǎ kǵ ā tǵ tag ki inh jykre venh ke vē,” he tóg. “Israel ag to sóg jykre pǎno han ja tū nǐ (mǵr). Kǵ ā tóg ki kanhró nǐ (mǵr), ha mē,” he tóg. ¹¹“Isǵ crime han ra isǵ to ter ke vē vē. Kǵ sóg ne tónh ke tū nǐ vē. Hǎ ra ag tóg ón kǵ inh kato vǐ mǵ sir. Hǎ kǵ tóg ā tǵ ag mǵ inh fēg kǵ vēnhmǵ tǐ. Ā tǵ ag mǵ nén há han sór vē (mǵr), hǎ kǵ ā tóg ag mǵ ke mǵ. Ēg pǎ'i tǵ Imperador hǎ tóg ā pin kǵ inh jykre venh ke mǵ,” he tóg, Paulo ti.

¹²Kǵ Festo tóg ā mré jykrén mǵ ag mré vǐ mǵ, kǵ tóg Paulo mǵ: “ā tǵ Imperador ve sór kǵ ā tóg Imperador venh tǐg mǵ, cidade tǵ Roma ra,” he mǵ, Paulo mǵ.

Pǎ'i tǵ Agripa tǵ Paulo mré vǐ

¹³Si há tū ra Israel ag pǎ'i mág tǵ Agripa vǵ cidade tǵ Cesaréia tá jun mǵ, ti prǐ tǵ Berenice fi mré. Fag tǵ Festo to pygsa ke vē. ¹⁴Tá fag tóg kurā pir tūg mǵ. Kǵ Festo tóg ti mǵ Paulo kǎmén mǵ. Kǵ tóg ti mǵ: “Félix vǵ vēse ũ kavǎn ja tū nǐ,” he mǵ. ¹⁵“Kǵ Topē tū ki rǐr tǐ to pǎ'i mág ag tóg inh mǵ ti kǎmén, Israel ag kófa ag ke gé. Jerusalém tá ag tóg inh mré ti kato vǐ, isǵ ag mǵ: té, ha ti vóg kónǎn, he jé,” he tóg. ¹⁶“Kǵ sóg ag mǵ: ěg jykre tóg ge tū nǐ, he mǵ. Ēg pi(jé): ti tén ra, henh mǵ', kǎnhmar', he sóg. Ti kato vǐ mǵ ag tǵ ti kato nǵtǐn kǵ tóg vēnh kǎmén tǐ, vēse ti. Kar ěg tóg ti vóg kónǎn tǐ sir. Romano jykrén hǎ vē, he sóg ag mǵ,” he tóg Festo ti. ¹⁷“Hǎ kǵ ag tóg tag ki vēnh mǎn mǵ. Kǵ sóg vēsǐmér ag vég mǵ, tǵ vaj kǵ. Inh nǐg jafā kri nǐ kǵ sóg Paulo jé prēr mǵ,” he tóg. ¹⁸“Kǵ ag tóg ti kato vǐ mǵ. Hǎ ra ag tóg isǵ nén to jykrén mǵ tó tū nǐgtǐ (mǵr), ti jykre kórég ti,” he tóg. ¹⁹“Ag Topē jykre tó ag tóg mǵ. ũn ter mǵ tó ag tóg mǵ, ag tǵ ũn to: Jesus, he mǵ ěn ti. Hǎ ra Paulo tóg ti to: rǐr ti jē nǐ, he mǵ,” he tóg. ²⁰“Kǵ sǵ ne to jykrén ke tóg tū tǐ inh mǵ. Kǵ sóg Paulo mǵ: ā mǵ Jerusalém ra tǐg ke tū nǐ? he mǵ. Tá ag tóg ā jyvēn há han mǵ sir, he sóg ti mǵ,” he tóg. ²¹“Hǎ ra Paulo tóg ěg pǎ'i mág tǵ Imperador ve sór mǵ, ti tǵ ti jykre ve jé. Hǎ kǵ sóg soldado ag mǵ: ti fēg han ra, he mǵ. Kejēn

sóg Imperador ra ti jēnēnh mū, he sóg ag mý," he tóg, Festo ti, pā'i tỹ Agripa mý.

²² Kỹ Agripa vỹ Festo mý: "sỹ ti vỹ mēnh hã tóg ti," he mū.

Kỹ Festo tóg: "vaj kỹ ã tóg ti vỹ mēnh mū," he mū

²³ Tỹ vaj kỹ Agripa vỹ kãtĩ mū, Berenice fi mré. Kur sīnvĩ rīnh kỹ fag nỹtĩ, pā'i mág kur ti. Tenente ag mré fag tóg kãmũ mū, ùn kãfór ag mré ke gé, cidade ěn tá ke ag. Īn mág kãra ag tóg ge mū. Kỹ Festo tóg Paulo jé prēr mū sir. Kỹ ag tóg ti pére kãmũ mū.

²⁴ Kỹ Festo vỹ: "pā'i tỹ Agripa'," he mū. "Tag ki ke kar'," he tóg. "Tag ti ve ra ha," he tóg. "Israel kar ag tóg Jerusalém tá inh mré ti to vỹ. Tag ki ag tóg inh mré vỹ mū gé ti to. Prērprēr ag tóg, ti ter jé," he tóg. ²⁵ "Hã ra sóg vég mū. Nén ũ vēnhmỹ han tũ tóg nĩ, ti tỹ to ter jé. Kỹ tóg pā'i mág tỹ Imperador ve sór mū, hã kỹ sóg to jykrén mū. Sỹ ti jēnēnh ke vỹ," he tóg. ²⁶ "Hã ra sóg ti to nén rán ke ki kagtĩg nĩ ver, sỹ Imperador mý nén rán jé. Hã kỹ sóg ti jé prēr, ãjag tỹ ti ve jé, ã tỹ ti ve jé, pā'i tỹ Agripa'," he tóg. "Ãjag tỹ ti ki jēmē kỹ sóg sỹ nén rán ke ki kanhró nĩnh mū," he tóg. ²⁷ "Sỹ nén rán tũ ra ti jēnē kỹ tóg vēnhmỹ nỹnh mū, sỹ ag tỹ ti kato nén tó mū ěn rán tũ ra," he tóg, Festo ti.

Paulo tỹ vēnh kãmén mãn

26 Kỹ Agripa vỹ Paulo mý: "ã tỹ vēnh kãmén kỹ tóg há tĩ," he mū. Kỹ Paulo tóg ã nĩgé tỹ krỹg he mū, kỹ tóg: "pā'i Agripa'," he mū. ² "Ã hã ne tóg Israel jykre kar ki kanhró nĩ. Hã kỹ tóg inh mý há tĩ, sỹ ũri ã jy vỹ kỹ," he tóg. ³ "Israel ag tỹ inh kato vỹ mū to sóg kãmén kãn sór mū ã mý," he tóg. "Hã kỹ jatun mý inh vỹ jēmēmĩ," he tóg.

⁴ "Israel kar vỹ inh ki kanhró nỹtĩ, vãsỹ, isĩ kã, isỹ inh mur ja tá nĩn kã, isỹ kar kỹ Jerusalém tá nĩn kỹ ke gé," he tóg. ⁵ "Isĩ kã sóg ěg jykre han kãn mū, tag ki kanhró ag nỹtĩ, ag tỹ tó sór kỹ," he tóg. "Tỹ sóg Fariseu nĩ (mýr), jó Fariseu ag vỹ ěg jykre kar to tar nỹtĩ (mýr)," he tóg. ⁶ "Hã ra ag tóg inh kato vỹ mū. Topē vỹ ěg jóg'jóg ag mý: "rĩr mãn jé ãjag tóg ke mū, ãjag ter kỹ," he ja nĩgtĩ. Ti vỹ tag kri sóg fig mū, hã kỹ ag tóg inh kato vỹ mū," he tóg. ⁷ "Povo tỹ 12 (ke) vỹ tỹ ěg nỹtĩ. ěg kar vỹ Topē jykre hyn han tĩ, kuty ki, kurã ki ke gé. ěg tỹ ter kar rĩr mãn jé, hã jé ěg tóg ke tĩ, hã jé ěg tóg Topē jykre han tĩ, pā'i tỹ Agripa'," he tóg. "Sỹ Topē tỹ ěg mý tag tó kri fi kỹ Israel ag tóg inh kato vỹ mū," he tóg. ⁸ "Mý ãjag mý vēnhmỹ, Topē tỹ ùn ter kar rĩn mãn ke ti'?" he tóg. "Vēnhmỹ ke tũg nĩ," he tóg, Paulo ti.

⁹ "Hã ra sóg vãsỹ Jesus kato tē ja nĩ gé. Nazaré tá ke ěn mré ke ag vóg kónãn jagy han ja sóg nĩ vē, vãsỹ," he tóg. ¹⁰ "Jerusalém tá sóg ke ja nĩgtĩ. Jesus tũ ag sigse ja sóg nĩgtĩ gé. Topē tũ ki rĩr tĩ to pā'i mág ag vỹ inh mý tag to permissão han ja nĩgtĩ gé," he tóg. "Ag tỹ Jesus mré ke ag kãmĩ ũ tén kỹ tóg inh mý há ja tĩgtĩ gé," he tóg. ¹¹ "ěg vēnh kanhrãn jafã krēm isóg ag vóg kónãn ja nĩgtĩ gé, ag tỹ Jesus ki ge tag tovãnh jé, ag tỹ ti mý vỹ kónãn jé. Ag to sóg jũ tãvĩ ja nĩgtĩ gé, inh fe tỹ gỹm ken kỹ. Kỹ sóg cidade ũ ra ag nón tĩg ja nĩgtĩ gé, ag vóg kónãn jé," he tóg.

Paulo tỹ ã tỹ Jesus ki rã kãmén

(Hk 9.1-19; 22.6-16)

¹² "Hã kỹ sóg cidade tỹ Damasco ra tĩg ja nĩ gé. Topē tũ ki rĩr tĩ to pā'i mág ag vỹ inh mý permissão han ja nĩgtĩ, inh mý: ha tĩg, hen kỹ. ¹³ ěpřy jagma sóg meio dia ki jēngrē tar vé, kanhkã tá. Rã kãfór vē, ha mē, pā'i," he tóg. "Jēngrē ěn vỹ inh ki kómkóm ké, inh mré mū ag ki ke gé. ¹⁴ Kỹ ěg kar vỹ vár mū, ga kri. Kỹ sóg vēnh vỹ mē. Īnh mré tóg vỹ, Hebreu vỹ ki, kỹ tóg inh mý: "Saulo', Saulo'," he mū. "Ã hã ne tóg isũ ag vóg kónãn nĩ," he tóg inh mý. "Ã vóg isóg mū, ka junun kri ferro ěn tỹ, monh vóg jafã ěn tỹ. Kỹ tóg ã tỹ inh kato nig kỹ, ã tỹ ka kato vãsãn kỹ tóg kaga mág tĩnh mū," he tóg inh mý, vēnh vỹ tĩ," he tóg, Paulo ti.

¹⁵ "Kỹ sóg ěg Senhor mý: "ã tỹ ũ nē?" he mū. Kỹ tóg inh mý: "tỹ sóg Jesus nĩ," he mū. "Ã tỹ ùn vóg kónãn sór tĩ ěn vỹ tỹ inh nĩ," he tóg inh mý. ¹⁶ "Jēg ra, vēnh rã hã jēg," he tóg. "Ã mý sóg vēnh ven, ã tỹ isũ han jé, ã tỹ nén vég mū tag tó jé. Ā mý sóg vēnh ven mãn ke mū gé, kejēn. Tag kar tó jé ã tóg ke mū," he tóg inh mý. ¹⁷ "Ã povo mý sóg ã jēnēnh mū, fóg kar ag mý ke gé, kanhgág kar ag mý ke gé. Hã ra sóg ã jy nĩgãn mū," he tóg inh mý. ¹⁸ "Ag kanē nugnón sór inh mū (mýr). Ag tỹ vēnh jykre pãno han kỹ tóg ag kãki kuty nĩ sir, hã ra sóg ag kãki jēngrē han sór mū. Satanás krēm ag nỹtĩ, Japo krēm. Hã ra sóg ag kygvãn sór mū, ag tỹ inh jykre han jé. Ag tỹ inh vỹ mranh tỹ sóg vēnh pãte fón sór ke mū (mýr), ag tỹ ũ tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ ag mré kanhkã tá nỹtĩnh ken jé, isỹ ùn kuprēg kar ag mré hã," he tóg inh mý, Jesus ti," he tóg, Paulo ti.

Paulo tỹ ã rãnrãj kãmén

¹⁹ "Kỹ sóg ti vỹ mranh tũ nĩ, pā'i tỹ Agripa'," he tóg. "Kanhkã tá nĩ kỹ tóg inh mré vỹ ja nĩ, Jesus ti, kỹ sóg ti vỹ han. ²⁰ Damasco tá ke ag mý sóg tó vén, kar Jerusalém tá ke ag mý ke gé, ga tỹ Judéia tá ke ag kar mý ke gé. Israel kar ag mý sóg tó mū, kar sóg fóg ag mý tó mū gé sir, kanhgág ag mý ke gé. Ag mý sóg tó, ag tỹ ãjag jykre tovãnh jé, ag tỹ Topē jykre han jé sir, ag tỹ vēnh jykre kuryj han jé, vēnh kar tỹ ag tỹ ãjag jykre tovãnh ve jé," he tóg, Paulo ti.

²¹ "Isỹ tag han to Israel ag tóg Topē jo ĩn krēm inh kãgmĩ ja nĩgtĩ, isén jé," he tóg. ²² "Hã ra Topē tóg inh jy nĩgãn mū. Hã kỹ sóg ũri jē mū. Ti vỹ tó inh mū (mýr), ùn mág ag mý, ùn kãsir ag mý ke gé. Vãsỹ Topē vỹ tó tĩ ag tóg tó ja nĩgtĩ, isỹ nén tó mū tag, Moisés mré hã," he tóg. ²³ "Cristo jagtar ke tó ja ag tóg nĩgtĩ. Ā ter kar rĩr vén ke ti, ěg jo, he ja ag tóg nĩgtĩ, Cristo to. Kỹ tóg ěg povo mý jēngrēg tĩ ěn ri ke nĩ sir, fóg kar ag mý ke gé, kanhgág kar ag mý ke gé," he tóg, Paulo ti.

²⁴ Paulo tỹ gen kỹ tóg Festo mý e tĩ sir, Paulo tỹ vēnh kãmén kỹ. Kỹ Festo tóg jamã hár(a): "krĩ tũ ã nĩ, Paulo'," he mū. "Ã tỹ vēnh rá ve mág kỹ tóg ã krĩ tũ (pē) tĩ," he tóg, Festo ti.

²⁵ Hã ra tóg ti mý: "inh krĩ vỹ há nĩ, Festo'," he mū. "Hã tãvĩ ã jē nĩ vỹ," he tóg ti mý. "Hã ra sóg ki hã tó mū (mýr), to jykrén há han kỹ," he tóg. ²⁶ "Tag kã nĩ vỹ ki

kanhró nī, pā'i tỹ Agripa tag ti. Hã kỹ sóg ti ve kỹ mỹ'äg tũ nī. Tó kãn sóg mũ. Mě ti huri, ki kanhró tóg nī. Věnh kar tóg mẽ kãn tĩ ha," he tóg.

²⁷ "Pā'i tỹ Agripa'," he tóg. "Á mỹ Topě vĩ tó tĩ ag tỹ nén tó mũ kri fig mũ?" he tóg. "Kri nĩm ã tóg mũ, ki kanhró sóg nī," he tóg.

²⁸ Kỹ Agripa tóg Paulo mỹ: "věme sĩ tỹ ã mỹ isỹ Cristo ki rã han sór mũ?" he mũ.

²⁹ Kỹ Paulo tóg ti mỹ: "hỹ," he mũ. "Hã to sóg Topě mré vĩ mũ," he tóg. "Á tỹ věme sĩ hã ki Jesus ki rãnh ken kỹ tóg há tĩ vě, ke tũ nī kỹ věme mág ki. Á tỹ inh ri kén ke kỹ tóg há tĩ vě, ã, ã mré inh vĩ mēg mũ ag ke gé. Isỹ se kỹ jě tag hã to sóg ã mỹ: inh ri kemnĩ, henh ke tũ nī," he tóg, Paulo ti.

³⁰ Kỹ pā'i tỹ Agripa vỹ jěg ně mũ sir, governador ke gé, Berenice fi ke gé, ag mré nỹtĩ kar ag ke gé. ³¹ Kỹ ag tóg kãpa mũ. Kỹ ag tóg jagně mré vĩ mũ. "Nén ũ kórég han tũ ti nī," he ag tóg. "Véké tóg se kỹ jě. Á tỹ nén han tũ to tóg ter ke tũ nī," he ag tóg. ³² Kỹ Agripa tóg Festo mỹ: "ti tỹ kyvar kỹ jě hã vě vě, hã ra tóg pā'i mág tỹ Imperador ve sór mũ," he tóg mũ.

Cidade tỹ Roma ra

27 Hã kỹ Festo tóg kejěn Paulo mỹ: "ã tỹ ga tỹ Itália ra tĩg ke ně ha," he mũ. Kỹ tóg pā'i mỹ ti fěg mũ. Soldado ag capitão vě, pā'i ěn ti. ũ tỹ Imperador mré ke ag he mũ ěn capitão vě. Ti jiji hã vỹ: Júlio, he mũ. Ti mỹ ag tóg vēse ũ ag vin mũ gé.

² Kỹ ěg tóg canoa mág kãra ge mũ sir. Cidade tỹ Adramítio tá ke vě, canoa mág ěn ti. Ag tỹ ga tỹ Ásia fyr to mũ sór vě, canoa kãmĩ. Kỹ ěg tóg goj kãmĩ mũ mũ, tá pa kỹ. Aristarco tóg ěg mré tĩ mũ, cidade tỹ Tesalônica tá ke ěn ti, ga tỹ Macedônia tá ke ěn ti.

³ Tỹ vaj kỹ ěg tóg cidade tỹ Sidom tá krỹg mũ sir. Kỹ Júlio tóg Paulo mỹ vĩ há han mũ. Kỹ tóg ti mỹ: "ã mré ke ag venh tĩg, ag tỹ ã ki rĩr jé," he mũ.

⁴ Tá pa kỹ kãka tóg ěg kato tẽ mũ. Kỹ ěg tóg goj vãso tỹ Chipre kakãm mũ mũ, ti tỹ ěg jakãnh tá nĩn kỹ. ⁵ Kỹ ěg tóg goj kafã tũ kãmĩ mũ mũ, ga tỹ Cilicias fyr to, ga tỹ Panfília fyr to ke gé. Kỹ ěg tóg cidade tỹ Mirra tá junjun mũ sir, ga tỹ Lícia tá. ⁶ Tá capitão tóg canoa mág ũ vég mũ, cidade tỹ Alexandria tá canoa, ũ tỹ ga tỹ Itália ra tĩ mũ ěn. Kỹ tóg ěg mỹ: "kã ge jěg," he mũ, capitão ti. ⁷ Kãmĩ ěg tóg mũ mũ. Koměr hã ěg tóg mũ mũ, kurã tỹ hěn ri ke ki. Kỹ ěg tóg vãhã goj vãso tỹ Cnido tá junjun mũ. Hã ra kãka tóg ěg kato tẽ mũ gé. Kỹ ěg tóg tá fĩn rãm tũ nĩgtĩ. Kỹ ěg tóg goj vãso tỹ Creta kakãm mũ mũ, kãka tỹ ěg tỹ vĩrĩn ke kỹ. Krĩ tỹ Salmona kakãm mũ ěg tóg mũ, kãka krěfĩn. ⁸ Kãmĩ tĩg tóg jagy tĩ, Creta fyr to hã tĩg kỹ. Kỹ ěg tóg vãhã koměr hã ěg tóg canoa sag ja há he mũ tá junjun mũ. Cidade ũ vỹ tá kakó nĩ, ti jyjy hã vỹ: Laséia, he mũ. ⁹ Hã ra ěg tóg koměr hã mũ ja nĩgtĩ, hã kỹ kusa tóg kakó tĩ ha. Kỹ tóg goj kãmĩ tĩg kórég nĩ, kóho tigrĩn. Festa ũ pãtén tóg huri, Israel ag vãkre jafã ti. Hã kỹ Paulo tóg ag jyvěn kỹ: ¹⁰ "goj tóg kãmĩ tĩg kórég tĩ ha, vỹ," he mũ. "Kỹ ěg tóg jagãgtar mũ ha. Kỹ tóg inh mỹ canoa tỹ nĩnũh mỹ tĩg ha mẽ tĩ,

kỹ ãjag tũ vỹ vãgfor mũ sir, jó ěg hěn ri ke mũn kãgter ke mũ gé," he tóg, Paulo ti.

¹¹ Hã ra capitão tóg canoa tỹ ũ tũn mũn vĩ mēg mũ sir. Canoa vóg mũ vĩ mēg tóg mũ gé, hã kỹ tóg Paulo vĩ mēg tũ nĩ sir. ¹² Canoa sag ja ěn tóg há sĩ nĩ, hã kỹ ag tóg tá kusa fĩn pa vãnh nỹtĩ. Hã kỹ ũn e ag tóg tá pa sór mũ, ag tỹ cidade tỹ Fenice tá junjun jé, tá kusa fĩn pa jé. Goj vãso tỹ Creta tá cidade ũ vě, canoa sag ja ũ vě, Fenice ti. Tá rã krěfĩn tá kãka vỹ króg he tũ nĩgtĩ. Hã kỹ ag tóg ra mũ sór mũ sir.

Kóho mág

¹³ Hã ra kãka sĩ tóg koměr hã kraug he mũ sir. Kỹ tóg ag mỹ há tĩ. Hã kỹ ěg tóg tá pa kỹ Creta fyr ra mũ mũ sir, Creta fyr kakó ra, goj kãmĩ mũn kỹ. ¹⁴ Vãhã kóho jũ tóg canoa kato tẽ mũ sir, ti jiji hã vỹ: Nordeste, he mũ. Creta tán kãtĩ mũ. ¹⁵ Hã ra ěg tóg kóho jũ tag kato canoa vóg tỹ hě ri ke tũ nĩ, kỹ ěg tóg ti vóg tovãnh mũ sir. Kỹ kóho tóg canoa va tĩ mũ. ¹⁶ Kỹ ěg tóg goj vãso sĩ to hã mũ mũ, ti jyjy hã vỹ: Cauda, he mũ. Hã ra ěg tóg canoa sĩ nỹgnỹn kãmũ ja nĩ, ti se kỹ. Cauda tá ěg tóg canoa mág kri ti fi han sór mũ, hã ra ěg tóg to jagãgtar mũ, kóho to. ¹⁷ Vãhã ag tóg ti kãtãnfyn mũ, canoa vóg tĩ ag. Kar ag tóg canoa mág tógfĩn mũ, ti tỹ vãm ke tũ nĩ jé. Hã ra ag tóg rỹnhřjy kaměg mũ, rỹnhřjy tỹ Sirte he mũ ěn, ga tỹ Líbia fyr tá. Hã kỹ ag tóg kur kunũg mũ sir. Kur ěn vỹ canoa kri sag tĩ, kãka tỹ ti tĩn jé. ěn kunũg ag tóg mũ sir.

¹⁸ Hã ra ěg tóg kóho jũ to jagãgtar' he mũ, kỹ ag tóg tỹ vaj kỹ canoa tỹ rĩg mũ ěn kju vãm mũ sir, goj ki, ti kufy vėnh kãpãm ag tóg mũ sir. ¹⁹ Tỹ vaj ũn kỹ ěg tóg jagãgtar tãvĩ nỹtĩ, kỹ ěg tóg vãvãm kãn mũ sir, canoa kãki nỹtĩ ěn, ti tralha ti. ěg kar tóg ag mré vãvãm mũ sir. ²⁰ Kurã tỹ hěn ri ke ki ěg tóg rã vég tũ (pě) nĩ, krĩg ke gé. Kóho jũ ěn tóg ěg kato tẽ mũ. Kỹ tóg ěg mỹ ěg kãgter ha mẽ tĩ. "Ěg hỹn krenkren ke tũ nĩ ha," he ěg tóg.

²¹ Hã ra ěg tóg jěg tũ (pě) ja nĩ, kurã tỹ hěn ri ke ki. Kỹ Paulo tóg ag to tĩg kỹ: "ãjag tỹ inh vĩ kri finh ke vě vě," he mũ. "Ěg tỹ Creta tá kãpa tũ nĩ ra ěg jagãgtar tũ nĩnh ke vě vě, kỹ ãjag tỹ nén ũ kren tũ nĩnh ke vě vě," he tóg. ²² "Hã ra ãjag fe ti tỹ rỹnh kemnĩ. Ěg kar vỹ krenkren mũ. Canoa hã vỹ tũ' henh mũ'," he tóg.

²³ "Kuty tag kã Topě tỹ jěně jafã tóg inh mré vĩ mũ. Inh Senhor hã vě, ũ tỹ ti jěněg mũ ti, hã vỹ: Topě, he mũ," he tóg. ²⁴ "Ti tỹ jěně jafã tóg inh mỹ: "kaměg tũg nĩ, Paulo'," he mũ. "Pā'i mág tỹ Imperador ve jé ã tóg ke mũ, kỹ Topě tóg ã mré mũ ag kar vin, ag tỹ ã mré krenkren jé," he tóg inh mỹ," he tóg, Paulo ti. ²⁵ "Kỹ ãjag fe ti tỹ há' hemnĩ. Topě vĩ kri sóg fig mũ. Ti tỹ inh mỹ tó mũ vỹ ge nĩnh mũ," he tóg, Paulo ti. ²⁶ "Jó ěg tỹ canoa tỹ goj vãso to tĩn há tóg tĩ," he tóg.

²⁷ Semana régre vě sir, ěg tỹ goj kafãn tũ mĩ mũ kri, kóho tỹ ěg ran tĩ ki. Goj kafã tũ ěn jiji hã vỹ: Mediterrâneo, he mũ. Meio noite ki canoa vóg tĩ ag tóg: "ga hỹn kakó nĩ ha," he mũ. ²⁸ Kỹ ag tóg goj kãmũn mũ sir. Kỹ tóg 36 (ke) metros he mũ. Kãnhmar ag tóg kãmũn mãn, kỹ tóg 27 (ke) metros he mũ sir. ²⁹ Kỹ ag tóg pãro

kamēg mū, ěg tỹ ag mỹ kĀ ta kenh ha mē tĩn kỹ. Kỹ ag tóg canoa nér tá ti se jafĀ tỹ 4 (ke) vin mū. Ferro ũ vē, ti se jafĀ ti. Ti tỹ rỹnhřj kĀkĀ nỹ kỹ canoa tóg tá krỹg he mū. Ti vin kỹ tóg ag tỹ kurĀ venh há tĩ, canoa vóg tĩ ag. ³⁰ Kỹ ag tóg canoa sĩ ěn térem mū, goj ki. Canoa se jafĀ tỹ ag tóg kĀki vin mū, ag tỹ ón kỹ canoa krĩ tá vin jé. HĀ ra ag tóg canoa mág ré kỹ ga ra mū sór mū.

³¹ HĀ ra Paulo tóg vég mū. Kỹ tóg capitĀo mỹ, soldado ag mỹ tóg: “ag tỹ pa kỹ Ājag vỹ krenkren ke tũ nĩ,” he mū.

³² Kỹ soldado ag tóg vĀfe kym mū sir, ag tỹ vĀfe tỹ canoa sĩ térem kỹ. Kỹ canoa sĩ ěn tóg kutē mū sir.

³³ Tỹ vaj ken kỹ Paulo tóg vĕnh kar jyvĕn mū, ag jĕn jé. Kỹ tóg: “semana régre vē (mỹr), Ājag fe von kỹ,” he mū. “Nén ũ kĀmĕg tũ Ājag nỹtĩ (mỹr) ver,” he tóg.

³⁴ “PĀo ko ra, Ājag tỹ tar há ki krenkren jé. ũ vỹ ter ke tũ nĩ, kỹ ũ vỹ kaganh ke tũ nĩ gé,” he tóg, Paulo ti. ³⁵ Ti tỹ tag tó kar kỹ tóg pĀo mĀg mū sir. Vĕnh kar rĩnve tóg Topĕ mré vĩ mū, kỹ tóg kupĀn kỹ ko mū sir.

³⁶ Kỹ vĕnh kar tóg fe tar nỹtĩ sir. Kỹ ag tóg ko mū gé sir. ³⁷ 276 (ke) ěg nỹtĩ, canoa mág ěn kĀki.

³⁸ ěg tỹ ko kar kỹ ag tóg goj ki trigo kujĕg mū, canoa tỹ kĀnhvy' hen jé.

³⁹ Tỹ vaj kỹ ag tóg vég mū sir, hĀ ra ag tóg goj vĀso ěn ki kagřĩg nỹtĩ. Kỹ ag tóg tá rỹnhřj vég mū sir, rĩnhřj ti. Tá kóho tóg há sĩ nĩ. Kỹ ag tóg tag ra canoa tĩn sór mū. ⁴⁰ Kỹ ag tóg ferro ěn kykym mū sir, goj kĀki. Kỹ ag tóg canoa vóg jafĀ kygvĀg mū gé. Canoa krĩ tá ag tóg kur kujén mū, kóho kato. ⁴¹ HĀ kỹ ěg tóg rỹnhřj ěn to mū mū sir. Kỹ goj régre tóg jagnĕ ki jun nĩ. Kỹ canoa tóg rỹnhřj kĀra rĀ mū sir. Ti krĩ tóg rĩnhřj krĕm rĀ mū, kỹ tóg sir tar mū sir. Kỹ ti nér tóg kam ke mū sir, goj jũ kỹ. Kỹ tóg mráj mū, canoa ti.

⁴² Kỹ soldado ag tóg vĕnh sigse ag kĀgtĕn sór mū, ag mrogmro kỹ vĕnh pigju tũ nĩn jé, ag krenkren tũ nĩn jé.

⁴³ HĀ ra capitĀo tóg Paulo kren han sór mū. Kỹ tóg ag mỹ: “ke tũg ra,” he mū. “Ājag tỹ tũgnũm há nĩn kỹ goj kĀra ge vén inhĀ, Ājag tỹ ga ra ge vén jé, tũgnũm kỹ,” he tóg. ⁴⁴ “Ājag tỹ tũgnũm kóreg kỹ kan kri nỹmnĩ, canoa mránhráj kri,” he tóg, capitĀo ti.

Kỹ ag tóg ge mū sir. HĀ kỹ ěg kar tóg ga tá junjun mū, krenkren kỹ.

Goj vĀso tỹ Malta tá

28 ěg tỹ ga tá nỹtĩn kỹ ěg tóg ga jiji mĕg mū, hĀ vỹ: Malta, he mu. ² Tá ke ag tóg ěg jagĀgtĀn mū. Kỹ ag tóg pĩn han mū. ěg mỹ ag tóg: “kĀge jĕg ra,” he mū, ta kutē kỹ, kusa jagy tĩn kỹ. Kanhgág ri ke ag vē, tá ke ag.

³ Kỹ Paulo tóg pĩnh tĩ mū, kỹ tóg pĩ ki nĩn mū. HĀ ra pỹn tóg pĩ kĀkĀ nỹ ja nĩ. Rỹ mĕ kỹ tóg tim ke kỹ Paulo prĀg mū, ti nĩgé ki. ⁴ Kỹ tá ke ag tóg pỹn ěn vég mū, ti tỹ ti nĩgé to sa kỹ. Kỹ ag tóg jagnĕ mỹ: “ũ tén tĩ hỹn vē,” he mū. “Goj tán kren, hĀ ra tóg Ā tỹ nĕn han jan kajĀm mū,” he ag tóg, Paulo to.

⁵ HĀ ra Paulo tóg pỹn kĀvĕn mū, pĩ ki tóg tỹ vén mū. HĀ ra tóg kaga tũ nĩ, ti nĩgé ti, Topĕ tỹ ti tỹ há' hen kỹ.

⁶ HĀ ra ag tóg ti tugnỹm mū, ti kĀnhpar ve jé, ke tũ nĩ kỹ ti ter kỹ kutē ve jé. HĀ kỹ ag tóg ti vég nỹtĩ, hora tỹ hĕn ri ke ki. HĀ ra tóg ke tũ nĩ. Kỹ ag tóg ti to jykrĕn mĀn mū. “Topĕ tũ mỹ vó?” he ag tóg mū, ón kỹ, Paulo to. Ag mỹ tóg e tĩ, hĀ kỹ ag tóg ti to: “topĕ hỹn,” he mū.

⁷ Goj vĀso tá ke ěn ag kĀfór vỹ tỹ Públjo nĩ. Tá tóg ĩn nĩ, Ā japỹ tá. ěg tỹ tón nỹtĩ tag tá tóg kakó nĩ, ti ĩn ti. Kỹ tóg ěg mỹ: “kĀge jĕg ra,” he mū. Ti mré ěg tóg kurĀ tĀgtũ han mū.

⁸ HĀ ra Públjo panh tóg kaga nỹ nĩ. JĀgfĀ kyvĕnh han tóg, kỹ tóg to rỹg nỹ nĩ gé. Kỹ Paulo tóg ti venh rĀ mū. Kỹ tóg ti to Topĕ mré vĩ mū. Ā nĩgé tỹ tóg ti mĕg mū, kỹ tóg há' he mū sir. ⁹ Ti han kỹ vĕnh kagyga kar ag vỹ tá junjun mū sir, goj vĀso ěn tá. Kỹ tóg ag tỹ há' he kĀn mū, Paulo ti.

¹⁰ Kỹ ag tóg ěg ki rĩr há han mū. ěg tỹ kar kỹ canoa ũ kĀra ge kỹ ag tóg ěg mỹ ěg tỹ nĕn ve sór mū kar ěn vin mū.

Roma ra

¹¹ KysĀ tĀgtũ tũg kỹ ěg tóg canoa ũ kĀra ge mū sir. Cidade tỹ Alexandre tá ke vē gé, canoa ěn. Tá tóg kusa fĩn rĀ ja nĩ, Malta tá. Ti rá vỹ tỹ ti vēgni kĀggrĀ nĩ, ti retrato ěn ti. Ón kỹ Romano ag topĕ ũ vē, ti vēgni kĀggrĀ ti.

¹² Tá pa kỹ ěg tóg mū kỹ cidade tỹ Siracusa tá krỹg mū. Kỹ ěg tóg tá kurĀ tĀgtũ tũg mū. ¹³ Tá pa kỹ ěg tóg cidade tỹ Régio tá junjun mū. Tỹ vaj kỹ kĀka tóg ěg vóg há han mū. HĀ kỹ ěg tóg kurĀ régre tũg kỹ cidade tỹ Pozuoli tá junjun mū sir. ¹⁴ Tá ěg tóg Jesus mré ke ag vég mū, kỹ ag tóg ěg mỹ: “ěg mré semana tũg nĩ ver,” he mū. Kar kỹ ěg tóg cidade tỹ Roma ra mū mū sir.

¹⁵ Roma tá ke ag tóg ěg kĀmũ mĕ ja nĩ, Jesus mré ke ag. Kỹ ag tóg ěg venh kĀmũ mū. Cidade tỹ Āpio jamĀ he mū ěn tá ag tóg ěg kato tĕgtĕ mū, ěmĀ tỹ Venda TĀgtũ he mū ěn tá ke gé. Paulo tỹ ag ve kỹ ti fe tóg mrin ke mū. Kỹ tóg Topĕ mỹ vĩ há han mū. Ti krĩ tóg kĀnhvy' he mū sir.

¹⁶ ěg tỹ cidade mág tỹ Roma tá junjun kỹ Paulo tóg vyr mỹ nĩ nĩ, vēse ũ ag mré tóg nĩ tũ nĩ. Soldado pir hĀ tóg ti ki rĩr mū. CapitĀo tóg ti mỹ tag to: “hej,” he ja nĩ.

Roma tá

¹⁷ KurĀ tĀgtũ tũg kỹ Paulo tóg Israel kĀfór ag jé prĕr mū. Ag vĕnh mĀn kỹ tóg ag mỹ: “inh kanhkĀ,” he mū. “Se kỹ inh jĕ, Jerusalém tá, kỹ ag tóg tá fóg tỹ Romano ag mỹ inh fĕg, isỹ nĕn ũ han tũ hĀ ra, isỹ ěg jykre mranh tũ hĀ ra, isỹ ěg jóg'jóg tỹ ěg mỹ vĕnh jykre nĩm ja ěn mranh tũ hĀ ra,” he tóg. ¹⁸ “Fóg tỹ Romano ag tóg inh kavĀn sór mū vē, ag tỹ inh ki jĕmĕ kar kỹ. Isỹ nĕn han ja tũ to sóg ter ke tũ nĩ vē. ¹⁹ HĀ ra Israel ag tóg inh kato vĩ, hĀ kỹ sóg sir pĀ'i mág tỹ Imperador ve sór mū, ag tỹ isĕn tũ nĩ jé. HĀ ra sóg ěg povo kavĕnh sór tũ nĩ, Imperador jo,” he tóg. ²⁰ “HĀ kỹ sóg Ājag jé prĕr mū, sỹ Ājag ki jĕmĕ jé. ěg povo tỹ Israel kar vỹ Cristo ve sór mū. Sỹ Cristo tó hĀ to sóg se kỹ jĕ nĩ,” he tóg, Paulo ti.

²¹ Kŷ ag tóg ti mŷ: “ŭ tóg ěg mŷ ã to věnh rán han ja tũ nŷ, Judéia tá,” he mũ ti mŷ, pã'i ag. “Kŷ ěg kanhkã ŭ tóg ěg ki jun ja tũ nŷ jé, ti tŷ ěg mŷ ã tŷ nén ŭ kórég han mũ ěn tó jé,” he ag tóg. ²² “Hã ra tóg ěg tŷ ã ki jēmēnh há tŷ, ã tŷ nén to jykrén mũ ti. Vēnh jykre tãg tag kato ag tóg vŷ tŷ, věnh kar ag, hã kŷ tóg ěg tŷ ã ki jēmēnh há tŷ,” he ag tóg ti mŷ, Israel mág ag.

²³ Kŷ ag tóg ti mŷ kurã nŷm mũ. Kŷ ŭn e ag tóg věnh mãn mũ sir, ti tŷ ĩn krēm nŷ ěn tá. Ag mŷ tóg Topē tŷ tŷ ěg pã'i nŷ kãmén mũ. Jesus kãmén tóg mũ, ag tŷ hēn ri ke mũn ti ki ge jé. Moisés tŷ ag mŷ věnh jykre nŷm ja ěn tó tóg mũ sir ag mŷ, vãsŷ Topē vŷ tó tŷ ag vŷ ke gé. Vēnh rá ěn ki tóg ag mŷ Jesus ti ven mũ sir. Kusã ki ag tóg kãmũ ja nŷ, tŷ vēmén nŷtŷ ki ag tóg kutyg mũ. ²⁴ Kŷ tóg ŭ ag mŷ ki hã tó ti, Paulo tŷ ag mŷ nén tó mũ ti, kŷ ag tóg kri fig mũ. Hã ra tóg ŭ ag mŷ há tũ nŷ. ²⁵ Hã kŷ ag tóg věnh kãpugpóv kŷ nŷtŷ. Kŷ ag tóg mũ mũ, Paulo tŷ ag mŷ tag tó kar kŷ, ha mẽ. Ag mŷ tóg: “Topē kuprŷg tóg tó há han ja nŷ, ti tŷ Topē vŷ tó tŷ Isafas mŷ: ag mŷ tag tó, hen kŷ,” he tóg. ²⁶ “Ěg jóg'jóg ag mŷ tóg tag tó ja nŷ, hã mẽ: “povo tag mŷ tag tó, hã mẽ: mẽ jé ãjag

tóg ke mũ, ón kŷ, hã ra ãjag tóg to jykrén ke tũ nŷnh mũ, hemnŷ,” he tóg. ²⁷ “Kŷ ag tóg ki kagtŷg nŷtŷnh mũ. Povo tag ag vŷ krŷ tũ nŷtŷ, nŷgrég kutu ag tóg nŷtŷ gé, kanē kyvó ag tóg nŷtŷ gé, ag tŷ nén ŭ ve sór tũ nŷtŷnh kŷ, ag tŷ jēmē sór tũ nŷtŷnh kŷ, ag tŷ to jykrén sór tũ nŷtŷnh kŷ ke gé. Hã kŷ ag tóg ĩnh ki ge sór tũ nŷtŷnh gé, kŷ sóg ag tŷ há' henh ke tũ nŷ gé,” he tóg, Isafas ti,” he tóg mũ, Paulo ti, Israel ag mŷ.

²⁸ “Hã kŷ sóg, ãjag mŷ tó mũ,” he tóg, Paulo ti. “Ājag tŷ mẽ jãvãnh nŷtŷnh kŷ fóg ag vŷ mẽnh mũ, kanhgág ag ke gé, Topē tŷ ag krenkren han sór mũ ti. Kŷ ag tóg ti mŷ: hej, henh mũ,” he tóg, Paulo ti, Israel ag mŷ.

²⁹ Paulo tŷ tag tó kar kŷ Israel ag tóg mũ mũ sir, jag-nē vŷ kafãnh kŷ.

³⁰ Paulo vŷ prŷg régre tũg mũ, ã ĩn krēm nŷnh kŷ. Alugar hen kŷ tóg jé nŷ, ĩn ěn ti, kŷ tóg kajãm mũ, Paulo ti, ã jãnkamy tŷ. Kŷ tóg ŭ tŷ ti mré vŷ sór mũ mũ: “kãrã ra,” he ti. ³¹ Vēnh kar mŷ tóg Topē tŷ tŷ ěg pã'i nŷ kãmén mũ sir, fe tar han kŷ. Ěg Senhor tŷ Jesus Cristo kãmén tóg mũ sir. Ŭ tóg ti mŷ: “vŷ tũg ra,” he tũ nŷ, ti se kŷ nŷ hã ra.

ROMA

1 Paulo tỹ rá vě. Isỹ cidade tỹ Roma tá ke ag mỹ rán ken hã vě.

Tỹ sóg Jesus Cristo camarada nĩ, kỹ tóg inh fěg, isỹ tỹ apóstolo nĩ jé. Hã jé tóg inh jé prěr. Kỹ tóg inh kuprěg gé, isỹ věnh kar mỹ věnh ví sér kãmén jé, Topě tỹ ěg mỹ věnh ví jěně ja ěn ti. ² Topě vỹ vãsỹ ã ví tó tĩ ag mỹ: "ha inh kósin kãme tó," he ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ti kãme rán ja nĩgtĩ gé, ag tỹ Topě ví rán kỹ. ³ Topě kósin ěn tó ja ag tóg nĩgtĩ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ti. Tỹ tóg vãsỹ pã'i mág tỹ Davi kósin nĩ, Jesus ti. Ti jóg'jóg ve hã vě, Davi ti. ⁴ Ti tỹ tỹ Davi kósin nĩn kỹ tóg tỹ ěprã ke nĩ, Davi ri ke, hã ra tóg tỹ Topě kósin nĩ gé, hã kỹ tóg ã ter kar kỹ rĩr mãn ja nĩ. Topě tỹ ti rĩn mãn to ěg tóg ti tỹ tỹ Topě kósin nĩn ki kanhró nỹtĩ. Topě vỹ ti tỹ ùn mág han mũ gé sir, ěg Senhor tỹ Jesus tỹ.

⁵ Topě hã ne isar han', Jesus tigrĩn. Ti hã ne inh fěg', isỹ tỹ apóstolo nĩn jé, isỹ fóg ag kar mỹ ti kãmén jé, kanhgág ag mỹ ke gé, ag tỹ ti ki ge jé, ti ví kri fi jé, ti ví kri nĩm jé, ti jiji mě kỹ. ⁶ Ů tỹ inh ví mēg mũ vỹ tỹ ājag nỹtĩ gé.

Topě vỹ ājag kuprěg, hã kỹ ājag vỹ tỹ Jesus Cristo tũ nỹtĩ. ⁷ Kỹ sóg ājag mỹ věnhrá jěněg mũ, Topě tỹ ājag to há nĩn kỹ. Cidade tỹ Roma tá ājag tóg nỹtĩ. Topě ne ājag kuprěg', hã kỹ ājag vỹ tỹ ti tũ nỹtĩ. Hã kỹ sóg ěg jóg tỹ Topě mỹ: "ag tar han nĩ, ag mỹ věnh jykre kusa nĩm nĩ," he tĩ, Topě mỹ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ ke gé.

Paulo tỹ Roma tá ke ag ve sór

⁸ Ha mě, věnh kar vỹ ājag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tag mě huri, kỹ sóg ājag to Topě mỹ ví há han tĩ, Jesus Cristo tigrĩn. Ti hã mré sóg věmén tĩ. ⁹ Ti hã mỹ sóg rãnhřãj tĩ, to krónh ke vãnh sóg nĩgtĩ, hã kỹ sóg ti kósin to věme sér ěn tó tĩ. Ti hã mré sóg ājag jagfy ví tĩ gé, kỹ tóg ki kanhró nĩ. Kurã kar ki sóg ājag kãmén tĩgtĩ, ti mỹ. ¹⁰ Isỹ ti mré věmén kỹ sóg ājag tó tĩ. Ti mỹ sóg sỹ kejěn ājag ve sór mũ tó tĩ. Ti tỹ kejěn sỹ ājag venh ke to há nĩn kỹ tóg inh mỹ: hej, henh ke mũ. ¹¹ Ājag ve sór tãví inh nĩgtĩ, sỹ ājag mỹ Topě kuprĩg tỹ inh kanhrãn ja ěn kãmén jé, ājag tỹ inh ví jěmėn kỹ tar nỹtĩ jé. ¹² Kỹ ěg tóg jagně tar han ke mũ sir, ěg tỹ jagně jykre ven kỹ, ājag tỹ isỹ Jesus ki rã kỹ nĩ ven kỹ, isỹ ājag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ven kỹ ke gé.

¹³ Inh kanhkã', inh mỹ tóg ājag tỹ tag ki kanhró nỹtĩnh há tĩ, ha mē: ājag venh tĩg ke to inh jykren tỹ hěn ri ke han huri, hã ra tóg inh mỹ ki króm ja tũ nĩ ver. Isỹ ājag mỹ Topě ví kãmén sór vě, Roma ki ke ũ ag mỹ ke gé, ag kãmĩ ũ tỹ Topě ki ge jé. Fóg kar mỹ sóg ke

tĩ, kỹ tóg inh mỹ sér tĩnh mũ, sỹ Roma tá tónh ke mũn kỹ ke gé. ¹⁴ Fóg tỹ Grego ag mỹ sóg Topě ví tó tĩ, fóg kar ag mỹ ke gé, kanhgág ag mỹ ke gé, ũ tỹ nén ũ ki kanhró ag mỹ, ũ tỹ nén ũ ki kagtĩg ag mỹ ke gé. Topě vỹ inh mỹ: "ha ag mỹ tó," he ja nĩgtĩ. ¹⁵ Hã kỹ sóg Roma tá ti tó sór mũ gé, Topě ví sér ěn ti.

Topě jykre tar

¹⁶ Inh pi(jé) Topě ví sér tag to mỹ'ãg sór mũ'. Topě hã ne tag to ěg kren han tĩ', ěg tỹ kri fin kỹ. Topě jykre tar hã vě. Judeu ag kren han sór tóg mũ, kar kỹ fóg kar ag ke gé, kanhgág ag ke gé. ¹⁷ Tag hã ki ěg tóg Topě jykre ki kanhró nỹtĩnh mũ, Topě ví sér hã ki. ěg tỹ ti ki rã hã kỹ ěg tóg ti mỹ kuryj nỹtĩ. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mē: "ěg tỹ Topě ki rã hã tugnĩn ěg tóg ti mỹ kuryj nỹtĩnh ke mũ, kỹ ěg rĩnrĩr mãn ke mũ," he ja tóg nĩ, Topě ví rán ki.

Ěprã ke ag jykre pãno

¹⁸ Hã ra Topě tóg jũ nĩ gé, kanhkã tá. Ů tỹ ti ki ěkrég tũ ag to tóg jũ mũ. Topě vỹ ag mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ, hã kỹ ag tóg věnh jykre kuryj han sór tũ nĩgtĩ. Věnh ví há tỹ ag tóg tũg' he sór tĩ gé, věnh jykre kórég han sór kỹ. ¹⁹ Topě jykre há nỹtĩn hã ki kanhró ag tóg nỹtĩ vě, ag tỹ ki kanhrãn sór kỹ. Topě vỹ ěg kar mỹ tag ven tĩ. ²⁰ ěg pi(jé) Topě vég tĩ'. Hã ra tóg nén ũ kar han, ěg tỹ nén vég mũ kar. ěn vigve kỹ ěg tóg ti jykre mág nĩ ěn ki kanhró nĩ sir. "Ů tỹ tag han mũ vỹ tỹ ùn mág nĩ," he jé ěg tóg ke mũ. "ěn jykre vỹ tar nĩ, ěn hỹn tóg tũ' henh ke tũ nĩ," he jé ěg tóg ke mũ, ěg tỹ Topě tỹ nén han ja vigve kỹ. Hã ra ag tóg ki kanhrãn jãvãnh nỹtĩ, hã kỹ Topě tóg ag to jũnh ke mũ, hã ra ag tỹ ne tónh ke tóg tũ tĩnh mũ. ²¹ Ti tỹ tỹ Topě nĩn ki kanhró ag tóg nỹtĩ vě, hã ra ag tóg ti to: "Topě vě," he tũ nĩgtĩ. Ti tỹ tỹ ùn mág nĩ tag tó sór tũ ag tóg nĩgtĩ. Ti mỹ ag: "inh mỹ tóg há tĩ," he ja tũ nĩgtĩ gé, ti tỹ ag ki rĩr há han mũ ra. Hã kỹ ag tóg ag tỹ krĩ há ra ki kagtĩg nỹtĩ sir, ag krĩ há tóg tũ' he ja nĩgtĩ sir. Nén ũ há to jykren mũ ki kagtĩg ag nỹtĩ ha. ²² "Ki kanhró mág inh nĩ," he ag tóg tĩ, hã ra ag tóg krĩ věnhmỹ nỹtĩ ha. ²³ Kỹ ag tóg Topě pě tag jěgja kã, ùn ter vãnh tag jěgja kã ag tóg sir ěprã ke kãggrã fěg mũ sir, ěprã ke ag kãgter tĩn ra. Sēsĩ kãggrã vin ag ke gé, bicho tỹ fa tỹ 4 ag kãggrã ke gé, pỹn kãggrã ke gé. Tag vỹ ag mỹ tỹ topě nỹtĩ sir.

²⁴ Hã kỹ Topě tóg ag tovãnh mũ sir. Ag tỹ ājag tỹ nén to ěn mũ ěn han sór nỹtĩn kỹ tóg ag tovãnh mũ, ag tỹ han jé. Jagně kavėnh ag tóg mũ sir. ²⁵ Topě ví há kri fi vãnh ra ag tóg věnh ó hã kri nĩm tĩ. Ag tỹ ũ tỹ nén ũ

kar han ja ěn to: "Topě vě," henh ke vě vě, hã ra ag tóg ti tý nén han ja to: "Topě vě," he sór mũ, ón ký. Ú tý nén ũ kar han mũ hã ne ã pir mũ tý ũn mág nĩ, ti hã mũ ěg tóg ví há han ke mũ'. To krónh ke vãnh ěg nýtĩ. Amém.

²⁶ Ag tý Topě tý nén han ja to: "Topě vě," hen ký Topě tóg ag togvãnh gé, ag tý ãjag tý nén to én mũ ěn han jé, ěg kavénh tí ěn ti. Ag prũ fag tý ag mré nỹ tũg ký fag tóg jag(ně) hã mré ti vėnhmỹ han mũ sir, mỹr, ha mẽ. ²⁷ Ký fag mén ag tóg ãjag prũ fag mré nỹ tovãnh ký jagně to én mũ gé sir. Jagně to én ký ag tóg jagně mré nỹ ký ti kórég han mũ gé sir, jagně kavénh ký. Hã ký ag tóg ag tý Topě tovãnh to jagãgtar nýtĩnh mũ. Ti tý ag vóg kónãn hã vě.

²⁸ Ve ra ha. Topě ki ěkrén jãvãnh ag tóg nýtĩ, ti to é he ký. Hã ký Topě tóg ag togvãnh ja nĩgtĩ gé sir, vėnh ka-to, ag tý vėnh jykre pãno han sór ký. "Ha han, ge ký sir," he ja tóg nĩgtĩ. ²⁹ Vėnh jykre pãno tý ag fór nýtĩ ha, ti kórég tãví tý. Nén kar to én (ka)mě ag nýtĩ. Vėnh jykre kuryj han vãnh ag nýtĩ. Jagně tũ to én (ka)mě ag nýtĩ. Jagně kãgtén ag tóg tí gé. Jagně ví kafãn ag tóg tí gé. Jagně mũ un'ón ag tóg tí gé. Jagně krĩn kónãn ag tóg tí gé. Jagně to ví kónãn ag tóg tí gé. ³⁰ Jagně to un'ón ag tóg tí gé. Topě kato tẽ mág ag tóg nýtĩ. Jagně vóg kónãn ag tóg tí. "Ag kãfór vỹ tý inh nĩ," he ag tóg tí, ký ag tóg vėso nén ũ há tó tí, ón ký. "Inh hỹn vėnh jykre pãno tý ne han mũ, ũri?" he ag tóg tí, kurã kar ki. ãjag mỹnh fag ví han vãnh ag tóg nýtĩ gé, ãjag panh ag ví ti. ³¹ Krĩ tũ ag nýtĩ. Ón ký ag tóg jagně mré nén kar to jykren tí, ãjag tý ki króm ke tũ (hã) ra. Jagně mré há nýtĩ ki kãgtĩg ag nýtĩ, ký ag tóg jagně jagãgtãn ki kãgtĩg nýtĩ gé. ³² Topě vỹ ũ tý tag han mũ to: "kãgtjer jé ag tóg ke mũ," he ja nĩgtĩ. Ag tý tag ki kanhró nýtĩ ra ag tóg han mũ sir, ký ag tóg ũ tý tag han mũ to há nýtĩ gé, mỹr, ha mẽ.

Topě tý vėnh jykre pãno to jũ

2 Fóg mré kanhgág ag vỹ vėnh jykre kórég tag hyn han kãn tí, ký ag tóg Judeu ag mũ kórég nýtĩ. Hã ra Judeu ag vỹ ti kórég han tí gé, ag tý ón ký ag to ví mũ ra. "Kórég ag nýtĩ," he ag tóg tí, hã ra ag tóg fóg jykre kórég ěn han tí gé, kanhgág jykre kórég ti ke gé. Hã ký ag tóg ãjag jykre tugnĩn ti kórég venh ke mũ gé. ² Topě vỹ ũ tý tag han mũ vóg kónãn ke mũ, ti jykre kuryj nĩn ký, Topě ti. Ti tý ke há vě. ³ ũn jykre kórég ag tóg ag mũ kórég nýtĩ, Judeu ag mũ, hã ra ag tóg hã han tí gé. Ký ag hỹn hẽ ri kenh mũ, Topě tý ag vóg kónãn tũ nĩ jé? Ag vóg kónãn jé tóg ke mũ, ha vemnĩ. ⁴ Ver tóg ěg to há nĩ, ver tóg ěg to fen nĩnh mũ, ver tóg jũ vãnh nĩ, Topě ti. Ti tý ěg tý ěg jykre kórég tovãnh ve sór vě, hã ký tóg ver ěg to há tãví nĩ. Hã ra tóg ag mũ tý nén ũ tũ nĩ ve nĩ, Topě tý ěg to fen nĩnh ke mũ ti. ⁵ Kutu ag nýtĩ, vėnh jykre pãno tovãnh jãvãnh ag nýtĩ, hã ký Topě tý ag to jũ tóg koměr hã mág rã nĩ. Kejěn tóg Topě tý vėnh kar jykre venh ke kurã pétẽm ke mũ sir. Ký ag tóg venh ke mũ, Topě tý ag vóg kónãn ke ti, ký vėnh kar vỹ ti jykre kuryj venh ke mũ, ti tý ěg mũ ki há tó mũ ti. ⁶ Ti hã ne ěg mũ nĩm ke mũ', ěg tý nén hyn

han ja ěn kaja ti. ⁷ ěn kã tóg ěg mũ ěg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, ũn jykre kuryj ag mũ. ěg tý ti jykre há to tar nýtĩn ký tóg ěg mũ ěg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, ěg tý tá tý ũn mág nýtĩ sór ký, ěg tý Topě hã tý ěg mũ ví há han ke ve sór ký, ěg tý ěg rĩr krỹg ja tũ ve sór ký. Ký tóg ěg mũ ven ke mũ. ⁸ Hã ra tóg ũ vóg kónãn ke mũ gé. Ú tóg ãjag tý nén han sór mũ ěn hã han tí. Vėnh ví há kri fi vãnh ag nýtĩ, ag tý vėnh jykre pãno hyn han sór ký. Hã ký tóg ag vóg kónãn ke mũ. ⁹ Ú tý vėnh jykre pãno han mũ kar vỹ kaně junjur ke mũ, jagtar jagy hyn han ký. Ag tý tý Judeu nýtĩ ra ag tóg jagãgtar ke mũ, kar ký fóg kar ag ke gé, kanhgág ag ke gé. ¹⁰ Ú tý vėnh jykre kuryj han mũ tý tóg ũn mág hyn han ke mũ hã ra, to tóg ví há han ke mũ, ěg mũ tóg vėnh jykre kusa nĩm ke mũ, ěg tý tý Judeu nýtĩ ra, kar ký fóg ag mũ ke gé, kanhgág ag mũ ke gé.

¹¹ Ha vé, Topě mũ ti tý nén ũ tũ nĩ, Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag. Ti mũ ěg tóg tý ũn pir nýtĩ. ¹² Ú ag tóg Topě ví mẽ ja tũ nýtĩ. Ký ag tóg ti kórég kar hyn han mũ sir. Ký ag tóg nũgme ki vãr ke mũ sir, inferno ki, ag jykre kórég to. Ag jãvo Judeu ag vỹ Topě ví mẽ ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg ti kórég han tí gé. Ký Topě tóg ag vóg kónãn ke mũ gé sir. "Isỹ ãjag mũ nén tó ja ěn han ja tũ ãjag nýtĩ," he jé tóg ke mũ. ¹³ Ha vé, ěg tý Topě ví mẽg mũ ra han tũ nĩn ký ěg Topě mũ há tũ nýtĩ. ěg tý ti ví ki króm ký ěg tóg ti mũ kuryj nýtĩ. ¹⁴ Fóg ag mré kanhgág ag vỹ Topě ví mẽ ja tũ nĩ ver, ũ tý Judeu jykre han tũ kar ag. Ge ra vėnh jykre há tóg ag mũ sér tí, ag tý Topě ví mẽ ja tũ (hã) ra. Ký ag tý vėnh jykre há han sór mũ tag vỹ ag mũ ag tý ki króm han jafã nĩ. ¹⁵ Topě tý nén tó ja ěn vỹ ag kãkã nĩ, hã ký ag tóg han sór mũ, ag tý mẽ ja tũ ra. Hã ký tóg ag mũ sér tí, ag tý nén ũ há han ký. Jãvo tóg ag mũ e tí, ag tý ti kórég han ký. Ag tý Topě ví mẽ ja tũ ra ag tóg vėnh jykre há ki kanhró nýtĩ. ¹⁶ Kejěn Topě tóg Jesus Cristo mũ: "ag jykre ve kãn nĩ," henh ke mũ, ti kurã ěn kã. Ký vėnh kar jykre vỹ vėnh ven ke mũ, ag jykre kórég mré hã, ag tý vėnh kar vatãnh tá nén han ja ti. Tag hã tó sóg tí, sỹ vėnh kar mũ ti ví sér kãmén ký.

Judeu ag tý Topě ví mranh ja

¹⁷ Ha vé, Judeu ag mũ tóg sér tí, ag tý tý Judeu nýtĩn ký. "Topě ne ěg jyvėn ja nĩgtĩ, ký ěg nũgme ki vãr ke tũ nĩ," he ag tóg tí. "Topě to ěg há nýtĩ," he ag tóg tí gé. ¹⁸ Ti tý ěg ki nén ve sór mũ ki kanhró ag tóg nýtĩ. Ti ví ki tóg rán ký nĩ, hã ký ag tóg ěn ve ký vėnh jykre kuryj ki kanhró nýtĩ. ¹⁹ "Ki kanhró ěg nýtĩ," he ag tóg tí, hã ký ag tóg ũ tý ki kãgtĩg ag mũ tó tí, Judeu ag, ag tý ag mũ ũn kvó ag ri ke nýtĩn ký. Kutu mũ ag tóg mũgtĩ, ký ag tóg ag mũ jėngrė han sór tí, ag mũ Topě ví tó ký. ²⁰ Ú tý ki kãgtĩg ag kanhrãn ag tóg tí, gĩr ag ke gé. "Topě ví vỹ há nĩ, vėnh jykre há vě, ki hã tóg tó tí, hã to ěg Topě ki kanhrãn tí," he ag tóg tí. ²¹ Ón ký ag tóg ũ ag kanhrãn tí, ãjag tý ki kãgtĩg nýtĩ (hã) ra. Ú mũ ag tóg: "nén ũ péju(g) tũg nĩ," he tí. Hã ra ag tóg ũ tũ péju(g) tí. ²² Ón ký ag tóg: "ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, ã mén tũ mré nỹ tũg nĩ gé," he tí. Hã ra ag tóg fag mré nỹgnỹ tí. Ón ký ag tóg vėnh kãggrã tý topě to: "Topě pijé," he tí. Hã ra

ag tóg vėnh kăggrá ag jo ĩn krėm ag tũ pėju(g) tĩ.
²³ “Topė vỹ ěg jyvėn ja nĩgtĩ,” he ag tóg tĩ. Hă ra ag tóg ti vĩ mranh tĩ. Topė kavėnh ag tóg tĩ. ²⁴ Hă kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, Judeu ag to, Topė vĩ rán ki, ha mē: “ăjag jykre kórėg ve kỹ fóg ag mrė kanhgág ag vỹ Topė jykre to: kórėg ti hỹn nĩ,” he tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Judeu ag to, Topė vĩ rán ki.

²⁵ Há ti nĩ, ěg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ti, ěg tỹ Topė vĩ ki króm kỹ. ěg tỹ hă ra ti vĩ mranh kỹ tóg ěg mỹ nén ũ há han ke tũ nĩ, ěg tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra. Fóg ri ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, kanhgág ri ke, ěg tỹ ti vĩ mranh kỹ. ²⁶ Kejėn fóg ũ tóg sir Topė vĩ ki króm mũ sir, kanhgág ũ hėn ri ke mũn. Kỹ tóg Topė mỹ tỹ Judeu ri ke nĩ sir, ti tỹ Topė vĩ ki króm to. ²⁷ Hă kỹ fóg ag mrė kanhgág ag vỹ Judeu ag jykre kórėg tónh ke mũ, ha vemnĩ, ag tỹ Topė vĩ ki króm kỹ. Topė vĩ mranh ag tóg tĩ, ag tỹ tỹ Judeu nỹtĩ ra, ag tỹ Topė vĩ rá vėg nỹtĩ ra. Hă tó jé ag tóg ke mũ, fóg ag, kanhgág ag ke gé. ²⁸ Ón kỹ ag tóg tỹ Judeu nỹtĩ, ag pi(jé) tỹ Topė tũ pė nỹtĩ. Ón kỹ ag grė junun făr vỹ kym kỹ nĩ, Topė tỹ ag mỹ: “kym ra,” he ja nĩn kỹ. Kỹ ag tóg tag tugnĩn jagnė mỹ: “Topė tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ,” he tĩ. Hă ra ag pi(jé) tag tugrĩn tỹ Topė tũ nỹtĩ. Topė tũ ag vỹ äjag fe tỹ ti ki rá tĩ, kỹ ag jykre hă ne kym kỹ nĩ ri ke nĩ. Ag tỹ vėnh jykre kórėg tovănh to ken hă vė. Topė kuprĩg ne ěg jykre há han tĩ, kỹ Topė tóg ěg mỹ vĩ há han tĩ gé sir, ěg jykre há nỹtĩn kỹ. Ti pi(jé) ěpră ke ri ke ón kỹ vĩ há han tĩ, ti ki ge kỹ nỹtĩ ag mỹ. ěg hă vỹ tỹ Topė tũ pė nỹtĩ.

3 Kỹ Judeu ag hỹn inh mỹ: “kỹn mỹ há tũ nĩ, ěg tỹ tỹ Judeu ag krė nỹtĩn kỹ?” he sór mũ. “ěg grė junun făr kym kỹ nĩn kỹn mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ?” he sór ag hỹn mũ. ² Vó, há tăvĩ ti nĩ gé. ěg hă mỹ tóg ä vĩ ti tó ja nĩgtĩ, Topė ti, ěg tỹ tỹ Judeu krė nỹtĩn kỹ. ³ ěg kămĩ ũ tóg ti vĩ kri fig tũ nĩgtĩ. Hă ra Topė pi(jé) ag tugrĩn ä tỹ nén tó ja ěn han ke tũ nĩ, ag tỹ ti vĩ ki króm tũ ra tóg ä vĩ ki króm tĩ, Topė ti, ag jăvo. ⁴ Ti tỹ ěg mỹ tó ja ěn han ti tĩ, ón vănh ti nĩgtĩ. ěpră ke ag ne un’ón tĩ, hă ra tóg ón ke tũ pė nĩ, Topė ti. Hă kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, Topė vĩ rán ki, hă vỹ: “vėnh kar vỹ venh ke mũ, ä tỹ ä vĩ han tĩ ti,” he mũ. “Ū tỹ ä jykre tugnỹm kỹ tóg venh ke mũ sir, ä tỹ ki hă tó tĩ ti,” he ja tóg nĩ, Topė to, Topė vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hă ra tóg ge nĩ.

⁵ Kỹ Judeu ag hỹn ón kỹ inh mỹ: “kỹn hỹn há nĩ, ěg jykre păno ti,” he sór mũ. “Vėnh kar vỹ ěg jykre păno ve kỹ Topė jykre kuryj nĩ ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ěg jăvo vėnh jykre păno to há tũ nĩn kỹ. Hă kỹ ěg jykre păno tag vỹ tỹ nén ũ há nĩ. Hă ra tóg to ěg vóg kónăn sór mũ, ěg jykre păno to, ti tỹ tỹ nén ũ há nĩ ra. Tag tugnĩn tóg jykre păno nĩ ve nĩ, Topė ti,” he sór ag hỹn mũ, Judeu ũ ag. ěpră ke ag vỹ ón kỹ vĩ tỹ ge han tĩ. ⁶ Hă ra tóg há tũ nĩ, ag vĩ tag ti. Topė jykre hă ne kuryj nĩ. Ti jykre há nĩn kỹ tóg ěpră ke jykre to: “há tũ ti nĩ,” henh ke mũ. Jykre kuryj ti nĩ inhă.

⁷ Hă ra Judeu ũ ag tóg ón kỹ: “vėnhmỹ ěg ki króm kỹ nỹtĩ vė,” he tĩ gé. “ěg ón tugrĩn Topė tỹ tỹ ũn mág nĩ tag vỹ vėnh ven mũ, ti ón vănh vỹ vėnh ven mũ ěg jăvo. Há ti nĩ, tag ti. Hă kỹ ti tỹ ěg ón mũ tag to: “inh vĩ mranh ja äjag tóg nĩgtĩ,” hen kỹ tóg vėnhmỹn kỹ tó

mũ, Topė ti,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. ⁸ “Ti kórėg han jé ěg tóg ke mũ, Topė tỹ ěg jykre kórėg tỹ nén ũ há han jé,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Kỹ ag tóg iso ón kỹ: “tag tó ti tĩ, Paulo ti,” he tĩ gé. Ū tỹ tag tó mũ ag vóg kónăn jé tóg ke mũ, Topė ti, ag ón mũ tag to, ti jykre kuryj nĩn kỹ, ha vemnĩ.

ěg kar tỹ Topė vĩ mranh kăn

⁹ Kỹ isỹ Judeu ag to ne tó nē? ěg mỹ fóg ag kăfór nỹtĩ, ěg tỹ tỹ Judeu nỹtĩn kỹ? Vó, ag kăfór tũ ěg nỹtĩ. Topė vĩ mranh kăn ěg mỹr, Judeu, fóg, kanhgág, ěg kar mỹr. Tag tó inh huri. Hă ra tóg ge nĩ. ¹⁰ Hă kỹ tag tóg rán kỹ nĩ gé, ha mē: “ũn jykre kuryj vỹ tũ tĩ, ũn jykre kuryj venh ke tũ pė ěg nĩgtĩ. ¹¹ Vėnh jykre há han ki kagtĩg kar ěg nỹtĩ, ũ tỹ Topė jykre han sór mũ vỹ tũ tĩ. ¹² ěg kar vỹ Topė japry, Topė jamĩn tovănh kăn kỹ nỹtĩ. Jykre kórėg kar ěg nỹtĩ. Vėnh jykre kuryj han vănh ěg nỹtĩ. Ūn jykre há venh ke tũ pė ěg nĩ. ¹³ Un’ón (ka)mė kar ěg nỹtĩ, jagnė to. ěg tỹ vėser to nón kỹ vėser ger tóg kăkutė tĩ. ěg ón vỹ vėser ger tag ri ke nĩ. Jagnė mỹ ěg tóg un’ón tĩ gé. ěg vĩ jũ tỹ ěg tóg jagnė kăgtén ri ke han tĩ gé, kỹ tóg pỹn veneno ri ke nĩ, ěg vĩ jũ ti. ¹⁴ Vėnh vĩ jũ tỹ ěg fór nỹtĩ, kỹ ěg tóg vėnh kar mỹ vĩ kónăn tĩ. ¹⁵ Jagnė kăgtén (ka)mė ěg nỹtĩ, tag hă tóg ěg mỹ sér tĩ. ¹⁶ ěg tỹ hėn mĩ mũ kỹ ěg tóg nén ũ kar kókėg tĩ, hă kỹ ěg mrė ke fag vỹ jagtar nỹtĩ, ěg to. ¹⁷ ěg pi(jé) vėnh jykre kusa ve sór tĩ. ¹⁸ Topė kamėg sór vănh ěg nỹtĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Topė vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki. Hă ra tóg ge nĩ.

¹⁹ Hă ra ěg kar vỹ tag ki kanhró nỹtĩ, ha mē. ěg hă mỹ ti rán kỹ nĩ, Topė vĩ ti, ěg tỹ ki króm jé. Hă ra ěg tóg mranh kăn. Kỹ Topė tỹ ěg mỹ: “ti kórėg han ä,” he mũ ra tóg ěg tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ, ěg kar ti. Hă jé tóg ěg mỹ ä vĩ jėnė ja nĩgtĩ, ěg tỹ to ěg kórėg nĩ tag ki kanhrăn jé. ²⁰ Topė vĩ ki króm kăn ja tũ ěg tóg nỹtĩ, hă kỹ ěg kuryj tũ nỹtĩ, Topė mỹ. Hă kỹ ěg tỹ Topė tỹ văsỹ ěg jyvėn ja ěn mėg mũ ra ěg tóg Topė vĩ mranh ki kanhrăn mũ, ti tỹ ěg mỹ: “tag han tũg ra,” hen kỹ. Ge ta ěg tóg mranh tĩ.

Topė tỹ ěg kren han sór

²¹ Văhă Topė jykre kuryj tóg vėnh ven ja nĩgtĩ. Ti hă ne ěg mỹ vėnh păte fón mũ sir, inhă, ěg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ, ěg tỹ ti tỹ ěg jyvėn ja ěn mranh ja (hă) ra. Ti jykre kuryj hă vė. Văsỹ tóg tó ja nĩ, Topė ti, ti tỹ tag han ke ti. Ā jykre si ki tóg tó ja nĩ, kỹ ti vĩ tó tĩ ag, profeta ěn ag tóg tó ja nĩgtĩ gé, ti jykre tăg ke ti. Ū tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ kar mỹ tóg vėnh păte fón tĩ. Kỹ ěg kar tóg jagnė ri ke nỹtĩ ha, ěg tỹ ti ki ge kỹ. ²³ Topė vĩ mranh kăn ěg, vėnh jykre kuryj han tũ ěg nỹtĩ, Topė jykre kuryj tag han ki kagtĩg ěg nỹtĩ. ²⁴ Hă ra tóg ěg jagăgtăn kỹ ěg mỹ vėnh păte fón sór mũ. Fagrĩnh mỹ ke vė, kajăm ke tũ ěg tóg nĩ. Jesus Cristo tugnĩn tóg ěg kren han sór mũ. ²⁵ Topė ne Jesus fėg, ti hă tỹ ěg tỹ Topė vĩ mranh tỹ tũg’ hen jé, ti ter kỹ ti kyvėnh tỹ ěg jagfy ti ki kăkutė kỹ. Kỹ ěg tóg ti ki rá kỹ há nỹtĩ sir, Topė jykre kuryj hă vė sir. Jesus to ěg ki kanhrăn mũ, vėnh jykre kuryj ti. Hă kỹ Topė tóg ěg tỹ văsỹ ti vĩ mranh ja ěn to

tóg ěg vóg ja tũ nĩ ver, ěg to fen kũ, ²⁶ ti tũ ũri ěg mĩ ģ jykre tãg ven sór kũ. Topě vỹ kuryj nĩ. Ti tũ ěg mĩ vėnh pãte fón kũ ěg ti mĩ kugryj nỹtĩ sir, ěg tũ Jesus ki gen kũ. Topě jykre kuryj hã vė sir.

²⁷ Kũ Judeu ag hỹn inh mĩ: “kũ ěg mĩ Topě mĩ há tũ nỹtĩ, ěg tũ ti vĩ ki króm sór mũ ra?” he sór mũ. Hỹ, hã vė. Kórég ěg nỹtĩ, hã kũ ěg tóg ti vĩ ki króm sór mũ ra mranh tĩ. ěg tũ ti ki ge kũ tóg ěg mĩ vėnh pãte fón tĩ, kũ ěg há nỹtĩ. ²⁸ Tag ki kanhró ěg nỹtĩ, ha mẽ. ěg tũ Topě jykre si ěn han sór mũ ra ěg jykre pãno vỹ ěg kãkã nĩ nĩ. ěg tũ Jesus ki gen hã kũ tóg ěg mĩ vėnh pãte fón ke mũ hã ra. ²⁹ Topě pi(jé) Judeu ag tãvĩ vėg nĩ nĩ. Fóg ag vėg ti nĩ gé, kanhgág ag ke gé. ³⁰ Pir ti nĩ, Topě ti. Hã kũ tóg ũ tũ ti ki ge mũ ag mĩ vėnh pãte fón tĩ, Judeu ag mré hã, fóg ag mĩ ke gé, kanhgág ag mĩ ke gé. ěg tũ ti ki ge to tóg ěg mĩ vėnh pãte fón tĩ, ěg kar mĩ.

³¹ Kũ ěg mĩ ti ki ge kũ (ěg mĩ) Topě tũ vãsỹ ěg mĩ vėnh jykre nĩm ja ěn tũ tũg' he tĩ, Topě tũ Judeu ag jyvėn ja ěn ti? Vó. Vãhã ěg ki króm há han ki kanhró nỹtĩ, Topě tũ ěg mĩ vėnh jykre nĩm ja ěn ki.

Topě tũ Abraão mĩ vėnh pãte fón

4 Kũ Judeu ag hỹn inh mĩ: “ěg jóg'jóg ve pė tũ Abraão hỹn hė ri ke tĩ?” he sór mũ. ² “Nén ũ há kar han ti tĩ, Abraão ti, hã tugrĩn tóg tũ Topě mĩ ũn há nĩ,” he sór ag hỹn mũ, Judeu ag. Vó, hã tũ vė. Ti ki rã tugrĩn ke vė. Hã kũ tag vỹ ti to rán kũ nĩ, ha mẽ: “Abraão vỹ Topě ki rã, hã kũ tóg tũ Topě mĩ ũn há nĩ, ti tũ ti ki rã tugrĩn,” he tóg mũ, Topě vĩ rán ki. Ti tũ nén ũ há han tugrĩn Topě mĩ tũ ũn há nĩ ra tóg vėso: “tũ sóg ũn há nĩ, ag kar kãfór,” henh ke mũ vė, vėsỹ ũn há han sór kũ. Hã ra ěg vėsỹ ũn há han ki kagtĩg nỹtĩ.

⁴ Hã vé, ěg rãnrãj to ěg tóg ěg rãnrãj kaja vėg tĩ. Fagrĩnh mĩ ke tũ vė, ěg rãnrãj kaja ti. ⁵ Topě jykre vỹ ge tũ nĩgtĩ. ěg tũ ti ki ge kũ ěg tóg ti mĩ tũ, ũn há nỹtĩ. ěg tũ ti ki ge tugrĩn tóg ěg mĩ vėnh pãte fón tĩ, ěg tũ ti vĩ mranh ja ti. ěg rãnrãj pijé'. Topě tũ nén han mũn hã vė.

⁶ Hã kũ vãsỹ ěg pã'i tũ Davi tóg tó ja nĩgtĩ gé. ũ tũ nén ũ kórég han tĩ ěn to tóg vĩ há han ja nĩ, Davi ti. Topě vỹ ěg mĩ vėnh pãte fón tĩ, ěg tũ ti vĩ mranh ja ti. Topě tũ ũn mĩ vėnh pãte fón ja ěn to Davi tóg tag tó ja nĩgtĩ, ha mẽ: ⁷ “Topě vỹ ěg ve há han ke mũ, hã kũ tóg ěg mĩ ěg tũ ti vĩ mranh ja ěn tũ vėnh pãte fón tĩ. Kũ ěg ve mãn ke tũ nĩ ha, ěg jykre pãno ja ěn ti, ti tũ vėnh pãte fón kũ nĩn kũ. ⁸ Topě vỹ ěg ve há han ke mũ, hã kũ tóg ěg mĩ ěg tũ ti vĩ mranh ja ěn kaja kórég ěn ven ke tũ pė nĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, Davi ti.

⁹ Kũ Judeu ag hỹn inh mĩ: “Davi hỹn ũ tũ hė to tag tó ja nĩgtĩ?” he sór mũ. “Judeu jykre han mũ ag to ke mĩ vó, ag jykre han tũ ag to ke mĩ vó?” he sór ag hỹn mũ. ěg kar to ke vė. Hã vė, Abraão to sóg: “ti tũ Topě ki rã tugrĩn tóg tũ Topě mĩ ũn há nĩ,” he ja nĩ. ¹⁰ Kũ ti jykre tũ Topě mĩ kuryj nĩ ěn kã ti mĩ Judeu ag jykre han kũ tĩ nĩ, Abraão ti? Vó, ěn kã ti ěg jykre han tũ nĩ ver. ěn kã ti ģ gré junun fãr kym ja tũ nĩ ver. ¹¹ Topě vỹ ti mĩ vėnh pãte fón, ti tũ ti ki rã tugrĩn, ti tũ ver Israel ag jykre ki

kagtĩg nĩn kã. Ti mĩ vėnh pãte fón kar kũ Topě tóg ti mĩ ěg jykre tag nĩm ja nĩ, ti tũ ģ gré junun fãr kym jé sir, vėnh kar tũ ti jykre há nĩ ki kanhrãn jé. Hã kũ tóg tũ ũ tũ Topě ki ge mũ kar jóg nĩ sir, Abraão ti, ag tũ Judeu ag jykre han tũ ra, ag tũ ģ jag fãr kym tũ ra ke gé. Topě ki ge kũ ěg tóg Topě mĩ tũ ũn há nỹtĩ, Abraão ri ke.

¹² Kũ tóg tũ Judeu jykre han mũ ag jóg'jóg ve pė nĩ gé sir, Abraão ti, ag tũ ti mré Topě ki ge kũ. Judeu jykre han to hã tóg Topě ki rã, ěg jóg tũ Abraão ti. Kũ ěg tũ Topě ki ge kũ tóg tũ ěg jóg pė nĩ gé sir, ěg tũ tũ Judeu krė nỹtĩ ra Topě ki ge kũ nỹtĩn kũ. ¹³ Topě vỹ Abraão mĩ: “ã krė vỹ ga kar mĩ mũnh mũ, kũ tóg tũ ag tũ kar nĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ. Ti tũ Topě vĩ kri fi tugrĩn tóg ti mĩ tag tó. Vėnh jykre si ki króm tugrĩn ke pijé'. Ti tũ Topě ki rã kũ tóg ti mĩ tũ ũn há nĩ, hã kũ Topě tóg ti mĩ tag tó ja nĩ.

Topě tũ ũ tũ ti ki ge kũ nỹtĩ ag to há

¹⁴ Ha vé, ěg tũ Topě tũ vãsỹ ěg mĩ vėnh jykre nĩm ja ěn han sór mũ ra ěg tóg mranh tĩ, kũ Topě tóg ěg vóg kónãn ke mũ vė sir. Hã kũ ěg tóg ti tũ ěg mĩ nén ũ há tó ja ěn venh ke tũ pė nĩ vė sir. ěg vóg kónãn jé tóg ke mũ vė sir, kũ tóg ěg mĩ nén ũ há nĩm ke tũ nĩ vė sir. Kũ tóg ěg mĩ: “ha inh ki rã,” henh ke tũ nĩ vė gé. Topě tũ ěg vóg kónãn ke mũ hã ne kã nĩ vė', ti vĩ mranh tugrĩn.

¹⁶ Hã ra tóg ěg mĩ: “ha inh ki rã, sỹ ģ jag mĩ nén ũ há ěn han jé, ģ jag tũ inh ki ge tugrĩn,” he ja nĩgtĩ. Ti tũ ěg jagãgtãn hã vė. Topě tóg Abraão krė kar ag mĩ vin sór mũ, ģ tũ nén tó ja ěn. Ti pi(jé) Judeu jykre han mũ ag tãvĩ mĩ vin sór mũ'. ũ tũ Abraão ri ke Topě ki ge mũ ag mĩ tóg vin sór mũ gé, Topě ti. ěg kar jóg'jóg ve vỹ tũ ti nĩ, Abraão ti. ¹⁷ Topě hã ne ti mĩ: “ã krė tũ sóg povo e hyn han ke mũ,” he ja nĩ, hã kũ tóg tũ ěg kar jóg'jóg ve pė nĩ. Rãn kũ ti nĩ, Topě vĩ rán ki. Kũ tóg ti vĩ tag kri fi ja nĩgtĩ, Abraão ti, ģ tũ gĩr ve vãn h nĩ ra, ti kófa nĩn kũ. ũn ter mũ ag rĩnrĩr mãn han ki kanhró tóg nĩ, Topě ti. Kũ tóg nén kar han ki kanhró nĩgtĩ gé. Nén ũ tóg tũ tĩ ver, hã ra Topě tóg nén ũ kar han tĩ, ģ vĩ tũ. Hã kũ tóg

Abraão mĩ ti kósin ke tó ja nĩgtĩ gé. Kũ Abraão tóg ti vĩ kri fi ja nĩgtĩ. Ver tóg kósin ja tũ nĩ, ģ kófa nĩ ra, hã ra tóg Topě vĩ kri fi ja nĩgtĩ, Topě tũ ti mĩ: “ã krė tũ sóg povo e hyn han ke mũ,” he ja tag to. ¹⁹ Topě tũ ti mĩ tag tó kũ tóg 100 (ke) anos pėtėm, Abraão ti. Si há ti nĩ ja nĩgtĩ, ti prũ tũ Sara fi ke gé. Gĩr han vãn h fag nỹtĩ, ěn kã. ěn hã kã Topě tóg ti mĩ ti krė e hyn han ke tó ja nĩgtĩ. Kũ tóg ti vĩ kri fi ja nĩgtĩ, to krónh ke tũ ja tóg nĩgtĩ. “Hỹ mĩ vỹ?” he ja tũ ti nĩgtĩ, Topě vĩ tag to. Ti vĩ kri fi kũ tóg Topě to: “ũn mág vỹ tũ ti nĩ,” he ja nĩgtĩ.

²¹ “Topě vỹ ģ tũ nén tó ja han ki kanhró nĩ,” he ja ti nĩ, Abraão ti, to krónh ke tũ nĩn kũ. ²² Tag hã tugrĩn tóg Topě mĩ tũ ũn há nĩ, ti tũ ģ fe tũ ti ki rãn kũ.

²³ Topě vĩ tó tũ tóg Abraão to rán ja nĩ, Topě vĩ rán ki, ti tũ Topě mĩ tũ ũn há nĩ ti. ²⁴ Hã ra tóg ěg to rán ja nĩ gé. Topě mĩ ěg tóg tũ ũn há nỹtĩnh ke mũ gé, Abraão ri ke, ěg tũ ti ki ge kũ. Hã kũ tóg ěg Senhor tũ Jesus rĩn mãn ja nĩgtĩ, ti ter ja tá. ²⁵ ěg jagfỹ tóg ter ja nĩ, Jesus ti, ti tũ ěg tũ Topě vĩ mranh tũ tũg' he jé. Hã jé

Topě tóg ti fěg ja nĩ. Kĩ tóg ti rĩn mǎn ja nĩ gé, ti tỹ ěg mỹ vėnh pǎte fón jé, ěg tỹ ti vĩ mranh ja ti.

Topě tỹ ěg to jũ mǎn ke tũ

5 Kĩ tóg ěg mỹ vėnh pǎte fón mũ sir, ěg tỹ Jesus Cristo ki ge kũ nỹtĩn kũ. Kũ ěg tóg jatun mỹ nỹtĩ, Topě tỹ ěg to jũ mǎn tũ nĩn kũ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tugrĩn. ² Ti hǎ tugnĩn Topě tóg ěg jagǎgtǎn tĩ. Tag tugrĩn ěg tar nỹtĩ sir. Kũ tóg ěg mỹ sér tĩ gé. Topě vỹ ěg tỹ ũn mág han ke mũ, ti tỹ tỹ ũn mág nĩ ěn ri ke han jé tóg ke mũ, kũ tóg ěg mỹ sér tĩnh mũ sir. ³ Ver ěg tóg ti jagy vég tĩ, tag ki. Hǎ ra tóg ěg mỹ sér tĩ gé, ěg tỹ ti jagy vég mũ ra. ěg tỹ ti jagy vég mũ tag ne ěg tar han ke mũ', koměr hǎ. ⁴ ěg tar nỹtĩn kũ ěg ti tovǎnh sór tũ nĩ ki kanhró nỹtĩ sir. ěg tỹ ti tovǎnh sór tũ nỹtĩn kũ ěg tóg Topě tỹ ěg mỹ nén tó ja kar venh ke mũ, ti tỹ ěg mỹ nén ũ há ven ke ěn ti, tá. ⁵ ěg pi(jé) venh ke tũ nĩ, Topě tỹ nén tó ja ěn ti. ěg mỹ tóg ǎ kuprĩg jěně huri, ti tỹ tỹ ěg jagrě nĩ jé. ěg jagrě tag vỹ ěg mỹ: "Topě vỹ ǎ to há nĩ," he tĩ. Ti hǎ tugrĩn ěg ki kanhró nỹtĩ, ěg tỹ Topě tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn venh ke ki.

⁶ Jykre pǎno ěg nỹtĩ, krój ěg nỹtĩ. ěg tỹ ver kórég nỹtĩ ěn kǎ Cristo ne ěg jagfy ter ja nĩgtĩ'. ⁷ Ti jǎvo ěg kǎ ũ tóg ěg jagfy ter ke tũ nĩ. ũn jykre há jagfy ter ke tũ ěg nỹtĩ. ⁸ ěg jǎvo Cristo vỹ ěg jagfy ter ja nĩ, ěg tỹ tỹ Topě vĩ mranh jafǎ nỹtĩ ra. Hǎ ki ěg ki kanhró nỹtĩ, Topě tỹ ěg to há tǎvĩ nĩ ti. ⁹ Kũ Topě tóg ěg mỹ vėnh pǎte fón mũ sir, Jesus tỹ ěg jagfy ter ja tugnĩn, ti kyvėnh tugrĩn. Kũ tóg Topě tỹ vėnh kar to jũnh ke kurǎ ěn ki ěg kren han ke mũ gé, ha mẽ. ¹⁰ ěg tỹ ver ti kato tẽ nỹtĩ ra Topě kósin tóg ěg jagfy ter, kũ Topě tóg ěg to há nĩ, ěg to jũ mǎn tũ ti nĩ. Kũ tóg ěg to há nĩ ha. Kũ tóg kurǎ ěn kǎ ěg kren han ke mũ gé, ti rĩr jěnh kũ, ti kósin ti. ¹¹ Kurǎ ěn kǎ tóg ěg kren han ke mũ, hǎ ra tóg ũri ěg to há nĩ gé, kũ tóg ěg mỹ sér tĩ. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tugnĩn ke vė. Ti hǎ ne Topě tỹ ěg to há nĩnh ke han'. Ti hǎ ne Topě tỹ ěg to jũ tỹ tũ' he mũ'.

Adǎo vỹ Topě vĩ mranh vén, Jesus vỹ ki króm kǎn

¹² Ha vé, ũn pir vỹ Topě vĩ mranh vén, kũ Topě vĩ mranh vỹ kǎ nĩ nĩ sir. Ti vĩ mranh tugrĩn tóg ter ja nĩ gé, ũ tỹ ti vĩ mranh vén mũ ěn ti. ũ tỹ ti vĩ mranh vén ja ěn ri ke ěg nỹtĩ, Topě vĩ mranh kǎn ja ěg tóg nĩ gé, ěg tỹ tỹ ũn ve nón ke nỹtĩn kũ. Kũ ěg tóg kǎgter kǎn ke mũ gé, Topě vĩ mranh kũ. ¹³ Topě tỹ ěg jyvėn to hǎ ag tóg ti vĩ mranh ja nĩgtĩ gé, hǎ ra ag tóg vėnh jykre kórég to: "Topě vĩ mranh vė," he ja tũ nĩ ver, ag tỹ Topě tỹ ěg jyvėn tĩ ěn mẽ ja tũ nĩn kũ, Moisés tỹ Topě vĩ rán ja to hǎ. ¹⁴ Ge ra ag tóg kǎgter ja nĩ, ěn to. Adǎo vỹ ter, ti nón ke ag vỹ kǎgter, Moisés mur to hǎ. Adǎo ne Topě tỹ ti mỹ ka kaně to: "ko tũg nĩ," he ja ěn ko ja nĩgtĩ'. Ti nón ke ag vỹ Topě vĩ mranh gé, hǎ ra ag pi(jé) Adǎo tỹ Topě vĩ mranh ja ěn ri ke hyn han ja nĩgtĩ'. Ge ra ag tóg kǎgter. Kũ ěg ũri kǎgter tĩ gé, ěg tỹ ũn ve ěn nón Topě vĩ mranh kũ.

ũn pir tỹ Topě vĩ mranh vén ja tugrĩn ěg tóg kǎgter kǎn ke mũ. ũn ve tỹ ěg jo vėnh jykre kórég han jan hǎ

vė. Ti jǎvo ti nón ke ěn ti, Jesus hǎ vỹ ěg mỹ vėnh jykre há nĩm ke mũ. Ti tugnĩn Topě vỹ ũn e tǎvĩ jagǎtǎn ke mũ sir. ěg mỹ tóg nén tỹ ěn ri ke hyn han ke mũ sir, kũ tóg presente há tǎvĩ ri ke nĩ sir, ũn pir tugrĩn, hǎ vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Kũ Jesus tỹ ěg mỹ vėnh jykre há nĩm mũ ěn vỹ ũn ve tỹ ěg mỹ vėnh jykre kórég nĩm ja ěn kǎfór nĩ. ¹⁶ ũn pir tỹ Topě vĩ mranh vén ěn tugnĩn ěg kǎgter kǎn ke mũ. Topě vĩ mranh pir tugrĩn tóg ěg vóg kónǎn kǎn ke mũ. Hǎ ra tóg ěg mỹ presente ri ke han sór mũ ha. ěg jagǎgtǎn tóg tĩ, ěg tỹ ti vĩ mranh tỹ ěn ri ke han ja ra, kũ tóg ěg mỹ vėnh pǎte fón mũ gé sir. ¹⁷ ũn pir tỹ Tope vĩ mranh vén ja tugnĩn ěg kar kǎgter kǎn ke mũ. Hǎ ra tóg ũn pir ũ tugrĩn ěg jagǎgtǎn ke mũ ha, kũ tóg ěg mỹ vėnh pǎte fón mũ. Kũ tóg ěg kugrynh ke mũ. ěg mỹ presente ri ke han hǎ vė. Kũ ěg tóg rĩnrĩr mǎn ke mũ gé, kũ ěg tóg tá tỹ ũn mág nỹtĩnh mũ sir, ũn pir tugnĩn, hǎ vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Hǎ ki Jesus tỹ ěg mỹ vėnh jykre há nĩm mũ tóg ũn ve tỹ ěg mỹ vėnh jykre kórég nĩm ja ěn kǎfór nĩ.

¹⁸ Hỹ, ũn pir tỹ Topě vĩ mranh vén ja tugrĩn Topě tóg ěg vóg kónǎn kǎn ke mũ sir. Ri ke ti nĩ, Jesus tỹ ěg kren han mũ ti. ũn pir tỹ Topě vĩ ki króm kǎn tugnĩn Topě tóg ěg kar jagǎgtǎn ke mũ sir, kũ tóg ěg mỹ vėnh pǎte fón ke mũ, ěg kǎgter mǎn tũ nĩ jé, ěg kuprĩg ti. ¹⁹ ũn pir tóg Topě vĩ han ja tũ nĩ, kũ ěg kar vỹ Topě vĩ mranh tĩ sir, ti nón. Kar kũ ũn pir vỹ Topě vĩ han kǎn ja nĩgtĩ, kũ Topě tóg ti tugrĩn ěg mỹ vėnh pǎte fón kǎn ke mũ gé sir. ²⁰ Kũ Topě tóg Moisés tỹ ěg jyvėn ja nĩgtĩ, hǎ kũ tóg rán ja nĩ. Kũ ěg tóg ti vĩ mẽ kũ ěg tỹ Topě vĩ mranh e han ja ěn ki kanhrǎn mũ sir. ěg tỹ ti vĩ mranh e tǎvĩ nĩ ra Topě tóg ěg jagǎgtǎn kǎfór han mũ gé sir, ²¹ ti tỹ ěg jykre kugrynh jé sir. Nũgme ki ěg tóg vǎr kǎn ke mũ vė, inferno ki, ěg tỹ Topě vĩ mranh to. Jagy ti nĩ. Hǎ ra Topě tóg ěg jagǎgtǎn kǎn ke mũ, kũ tóg ěg kugrynh ke mũ, kũ ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, nũgme ki vǎr ke tũ ěg nỹtĩ, inferno ki. Topě tỹ ěg jagǎgtǎn hǎ vė, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ ěg jagfy ter ja tugrĩn ken hǎ vė.

Jesus Cristo tỹ ěg jykre si tũg

6 Kũ Judeu ũ hỹn inh mỹ: "kỹn hỹn há nĩnh mũ, ěg tỹ Topě vĩ mranh kũ," he sór mũ. "Kũ tóg ěg jagǎgtǎn kǎfór han ke mũ gé, ěg tỹ mranh mág kũ," he sór ag hỹn mũ. ² Vó, há tũ pě ti nĩ. Kórég ti nĩ. Ti ki ge kũ ěg tóg vėnh jykre tǎg han tĩ, kũ ěg jykre si tóg tũ tĩ ha, ti tỹ ěg jykre si tỹ tũ' hen kũ.

³ Ha vé, vėnh kype kũ ěg nỹtĩ. Batismo tag vỹ ge nĩ, ha mẽ. ěg tỹ Cristo ki rǎ to ken hǎ vė. Cristo vỹ ter ja nĩ. Ter kũ tóg ěg jykre si tỹ tũ' hé. ⁴ Tũg kũ tóg ti mré vėnh kej kǎkǎ nỹ ri ke han mũ gé, ěg jykre si ti. Kũ Cristo vỹ rĩr mǎn, ter kar kũ, Topě tỹ ti rĩn mǎn kũ. Tar ti nĩ, Topě ti, hǎ kũ tóg ti rĩn mǎn. ěg tỹ ti mré rĩr mǎn ri ke ti nĩ, hǎ vỹ: vėnh jykre tǎg to tar nĩ, he mũ. Batismo to ken hǎ vė.

⁵ ěg jykre si tỹ tóg tũ' hé, ti ter kũ, kũ ěg jykre tǎg tóg nỹ ha, ěg tỹ ti mré rĩnrĩr nỹtĩn kũ, ti rĩr mǎn ěn ri ke. ⁶ Ti tỹ cruz to sa kũ ěg jykre si tóg ti mré to sa ri ke han gé, kũ tóg tũ' he mũ, ěg tỹ ti vĩ mranh mǎn tũ nĩ jé. Topě vĩ mranh jafǎ vỹ tỹ ěg nỹtĩ ja nĩgtĩ, hǎ kũ tóg tỹ tũg' he ja

nĩ, Jesus Cristo ti. Hã ký êg tóg ùri Topê ví mranh tí ag ri ke tú nýtĩ ha. ⁷ Êg jykre si tũg ký êg tóg jykre kuryj nýtĩ ha, ha mẽ, ký êg tóg mranh sór mǎn tú nĩ ha.

⁸ Cristo vỹ êg jykre si tỹ tũg' hé, ti ter ký. Ký tóg êg mỹ vènh jykre tǎg han mũ gé, rĩr mǎn ký, ký êg tóg ti mré jykre tǎg ên hã mĩ mũnh mũ. Vènh ví há to ken hã vè.

⁹ Cristo ne rĩr mǎn', ter kar ký. Ký tóg ter mǎn ke tú nĩ ha. Û vỹ ti tén mǎn ke tú pè nĩ ha. ¹⁰ Ter ja ti nĩ. Ti ter ja vỹ pir nĩ, êg tỹ Topê ví mranh ên tugnĩn. Ký tóg rĩr jẽ nĩ sir, Topê mỹ, ti tỹ Topê tú han kǎn jé. ¹¹ Ký ti ri ke han nĩ. Topê ví mranh tũg nĩ, ãjag jykre si ter ký nỹn ký. Topê jykre hã han nĩ, ãjag tỹ ti tú han kǎn jé, ãjag tỹ Jesus Cristo ki ge ký nýtĩn ký.

¹² Êg jykre vỹ Topê ví mranh sór mũ, êg jykre ter ke tag. Êg jykre tỹ nén to én mũ ên han tũg nĩ, Topê ví mranh tũg nĩ. ¹³ Kejèn ãjag tóg ãjag pèn tỹ, ãjag nĩgé tỹ, ãjag nũnè tỹ, ãjag há ki nýtĩ kar tỹ Topê ví mranh sór mũ. ãjag tỹ mranh ký ãjag tóg ãjag há tỹ vènh jykre pǎno han ja nýtĩgtĩ, Topê kato tẽ ja nýtĩgtĩ. Ký ke tũg nĩ. Topê mỹ vènh fèg nĩ. ãjag jykre si ter ký, ãjag jykre tǎg nýtĩn ký Topê mỹ vènh fèg kǎn nĩ, ti jykre hã han sórmnĩ, ãjag jykre tỹ, ãjag há ki nýtĩ kar tỹ. Êg tỹ ti mỹ vènh fèg ký êg tóg ti jykre há han kǎn ke mũ sir.

¹⁴ Ký êg tóg ùri Topê ví mranh tí ag ri ke tú nýtĩ ha, Topê tỹ êg jagǎgtǎn ký, ti tỹ êg tar han ký. Ti tỹ êg jyvèn ja ên tugnĩn tóg êg vóg kónǎn ke mũ vè, êg tỹ mranh ký, hã ra tóg êg jagǎgtǎn mũ ha.

Jesus Cristo tỹ êg jykre tǎg

¹⁵ Ký Judeu ag hỹn inh mỹ: "ký Topê vỹ êg tỹ ti ví mranh mũ ra êg vóg kónǎn mǎn ke tú nĩ. Ký êg hỹn jatun mỹ mranh mũ," he sór mũ. "Êg jagǎgtǎn ti tí, hã ký tóg tỹ nén ù tú nĩ, ti ví mranh mũ ti," he sór ag hỹn mũ. Hã tú vè hã ra. Kórég ti nĩ, êg tỹ ti ví mranh ký.

¹⁶ Êg tỹ ù mỹ vènh fèg ký tóg tỹ êg patrǎo nĩ, ký êg hã vỹ tỹ ti camarada nýtĩ. Ri ke ti nĩ, êg tỹ Topê ví mranh sór ký. Ti ví mranh jafǎ vỹ tỹ êg nýtĩ, ên kǎ. Êg tỹ Topê ví kri fig tí nĩn ký êg tóg ti mỹ há nýtĩ sir. ¹⁷ Vǎsỹ ãjag tóg tỹ Topê ví mranh jafǎ ja nýtĩgtĩ. Hã ra ãjag tóg ùri Topê ví kri fig tí ha, ãjag fe tỹ ti ki ge ký. ãjag tỹ Topê ví mẽ ja ên kri fig ãjag tóg tí, ký sóg Topê mỹ ví há han tí, ãjag to. ¹⁸ Topê vỹ ãjag jykre kugrynh, ãjag tỹ tỹ ti ví mranh jafǎ tú nýtĩ jé, ùri. Ký ãjag tóg tỹ Topê krêm ke nýtĩ, ãjag tỹ tỹ ti jykre kuryj mĩ mũ jafǎ nýtĩ jé, ùri.

¹⁹ ãjag mỹ sóg êg tỹ tỹ ti ví ki króm jafǎ nýtĩ tag tó mũ, comparação han ký, ãjag tỹ to êg tỹ tỹ ùn há mỹ vènh fèg ki kanhró nýtĩ jé, hã vỹ: Topê, he mũ. Vǎsỹ ãjag tóg vènh jykre pǎno han sór ja nýtĩ, nén ù kavéj ti, nén ù kórég kar ti. Tag han ký ãjag tóg ùn kórég mỹ vènh fèg ja nýtĩ. ùri Topê mỹ vènh fèg kǎn, ãjag tỹ tỹ ti tú nýtĩ jé, vènh jykre kuryj hã han jé sir. ²⁰ Vǎsỹ, ãjag tỹ tỹ Topê ví mranh ký nýtĩn ký vènh jykre há tóg ãjag mỹ tũg ja nĩ. ²¹ Ký ãjag ne han ja nýtĩ, tempo ên kǎ? Vènh jykre kórég tǎví han ja ãjag tóg nýtĩ. ãjag tỹ ãjag jykre si to jykren ký tóg ãjag mỹ'a tí, ùri. Vènh jykre tag tugnĩn êg nũgme ki vǎr kǎn ke mũ vè, hã ký tóg ãjag mỹ'a tí, ãjag tỹ ti kórég han ja to jykren ký. ²² ùri ãjag tóg kygvar ký nýtĩ, mỹr, ha mẽ, Topê ví mranh ja ên tỹ

tóg tũg' he ja nĩ. Topê mỹ ãjag vènh fèg ký nýtĩ. ãjag tỹ nén han mũ vỹ tỹ ti tú nĩ, ti jykre kuryj, ký ãjag tóg ter ke tú nĩ ha, ãjag kuprĩg vỹ rĩr nĩ ha. ²³ Topê ví mranh tu-grĩn êg nũgme ki vǎr ke mũ vè. Topê tỹ êg vóg kónǎn hã vè. Hã ra tóg êg jagǎgtǎn mũ, ký tóg êg mỹ rĩr krỹg ja tú ven ke mũ. Ti tỹ êg mỹ presente han hã vè, hã vỹ: êg tỹ êg rĩr krỹg ja tú venh ke, he mũ, êg Senhor tỹ Jesus Cristo tugnĩn.

Vènh prũg to comparação

7 Inh kanhkǎ', Topê tỹ vǎsỹ êg mỹ vènh jykre nĩm ja ên ki kanhró ãjag tóg nýtĩ, Moisés tỹ rán ja ên ti. Êg rĩr nýtĩn ký êg tóg vènh jykre ên han ký nýtĩ, êg ter ký tóg êg mỹ tú' he mũ, vènh jykre ên ti. ² Ri ke ti nĩ gé, êg prũ fi mré. Fi mén rĩr jèn ký fi tóg tỹ ti tú jẽ, fi mén tú. Ti ter ký fi tóg tỹ ti tú tú jẽ sir, ti tũg ký. ³ Fi mén rĩr jèn ký fi tóg tỹ ti tú jẽ. Fi tỹ ti rĩr tí ra ù mré nỹ ký fi tóg ã mén tú mré nỹ mũ. Ti ter ký fi tóg mén tú jẽ sir, ký, fi tỹ ù mré tĩg sór ký tóg sir há tí, fi mén vè sir, fi tỹ ù mré tí mũ ên ti. ⁴ Ri ke ti nĩ, Topê tỹ vǎsỹ êg mỹ vènh jykre nĩm ja ên ti. Cristo ter ký tóg êg jykre si tỹ tũg' hé gé. Hã ký tóg êg tỹ ti tỹ êg jyvèn ja ên mranh ja ra tóg êg vóg kónǎn ke tú nĩ sir. Vǎhã êg tóg tỹ Cristo tú nýtĩ ha, ù tỹ ter kar ký rĩr mǎn ja ên tú vỹ tỹ êg nýtĩ. Ký êg tóg ùri Topê jykre hã han sór mũ ha, ti mỹ sér tí jé. ⁵ Vǎsỹ êg tóg êg tỹ nén to én ja ên hyn han tí ja nĩgtĩ. Ký êg tóg vènh jykre kavéj han kǎn ja nĩgtĩ, êg jykre tỹ, êg há ki nýtĩ kar tỹ ke gé. Êg jykre kavéj tugrĩn êg nũgme ki vǎr ke mũ vè. Topê tỹ êg jyvèn mũ jèmèn ký êg tóg ki kanhrǎn mũ, êg tỹ ti ví mranh mũ tag ki. Jérĩn mỹ êg tóg mranh mǎn', mranh mǎn' he mũ sir. ⁶ Hã ra tóg êg mỹ tú tí ha, êg tỹ Topê tỹ vǎsỹ êg jyvèn jèmèg mũ ra mranh mũ ti, Cristo tỹ ter ký êg jykre si tỹ tũg' hen ký. Topê ví mranh sór tú êg nýtĩ ha. Êg kygvǎn ti huri, ký êg tóg Topê tú hã han tí sir, Topê kuprĩg tỹ êg krĩn ký. Ký êg tóg Topê tỹ êg jyvèn to kanè jur han mǎn ke tú nĩ ha. Ki króm sór êg nýtĩ ha. Êg kanè jur pijé'. Topê kuprĩg tỹ êg mỹ vènh jykre tǎg nĩm jan hã vè.

Vènh jykre kórég han ký êg Topê ví mranh tí

⁷ Ký Judeu ag hỹn inh mỹ: "ký Topê tỹ vǎsỹ êg jyvèn mũ ên mỹ kórég nĩ?" he sór mũ. Vó, kórég tú ti nĩ. Êg jyvèn ja tóg nĩgtĩ, ký êg tóg ti ví mẽ ký: "vènh jykre kórég han ký inh hỹn tóg ti ví mranh tí," he tí. Topê vỹ êg mỹ: "nén ù to én tũg nĩ," he ja nĩ. Tag jèmèn ký êg tóg ù tú to én tag tỹ Topê ví mranh nĩ ki kanhró nýtĩ. ⁸ Topê tỹ êg jyvèn mũ ra êg tóg ti ví mranh sór mũgtĩ, Jérĩn mỹ. Ti tỹ êg mỹ: "tag han tũg ra," he mũ ra êg tóg han sór tí, hã ký êg tóg ù tú to én sór tí. Topê tỹ êg jyvèn tú ra êg ki kanhrǎn ke tú nĩ vè, vènh jykre pǎno tỹ ti ví mranh nĩn ki. ⁹ Vǎsỹ êg tóg Topê tỹ êg jyvèn mũ ên mèg tú ja nýtĩgtĩ. Véké êg tóg mũ ja nýtĩgtĩ, jatun mỹ. Ký tóg vǎhã êg mỹ ã ví jènè ja nĩ, Topê ti, êg jyvèn ký. Ên mẽ ký êg tóg êg tỹ ti ví mranh ja ên ki kanhrǎn ja nýtĩgtĩ, êg tỹ to nũgme ki vǎr ke mũ mré hã. Ký êg tóg kanè jur nýtĩ ha. ¹⁰ Topê vỹ tóg êg jyvèn, êg tỹ nũgme ki vǎr ke tú nýtĩ jé. Jérĩn mỹ êg tóg ki vǎr ke

mũ, ãg tỹ ti tỹ ãg jyvẽn kri fig tũ nĩn kỹ. Hã ve ãg tóg, ãg tỹ ti tỹ ãg jyvẽn mẽ kỹ. ¹¹ ãg tỹ Topẽ ví mranh kỹ ãg tóg Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ kato tẽ mũ. Kỹ ãg nũgme ki vár ke mũ sir, ãg tỹ: "ti hỹn tỹ nẽn ù tũ nĩ, sỹ ti ví mranh mũ ti," he mũ ra.

¹² Hã kỹ Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn mũ ãn vỹ há nĩ, ti tỹ tỹ Topẽ tũ nĩn kỹ. Kỹ Topẽ tỹ vãsỹ ãg mỹ vẽn jykre nĩm ja ãn vỹ kuryj nĩ gé. Há ti nĩ, Topẽ tũ vỹ tỹ ti nĩ gé.

¹³ Kỹ Judeu ag hỹn inh mỹ: "ãg mỹ vẽn jykre há tugnĩn nũgme ki vár ke mũ?" he sór mũ. Vó, ke tũ vẽn. Topẽ ví mranh tugrĩn ãg nũgme ki vár ke mũ. Nẽn ù há ja vẽn, Topẽ tỹ ãg jyvẽn ja ti, há ra ãg tóg mranh. ãg tỹ Topẽ tỹ ãg jyvẽn mẽ kỹ ãg tóg ãg jykre kórég to: "ti ví mranh ja inh nĩgtĩ," he tĩ. Hã ki ãg tóg ki kanhrãn mũ, ãg tỹ Topẽ ví mranh tag tỹ tỹ nẽn ù kórég tãví nĩn ki.

¹⁴ Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ ãn vỹ tỹ ti tũ nĩ, ti kuprĩg vỹ to ãg kanhrãn tĩ. Jérĩn mỹ ãg tóg ãg tỹ nẽn to ãn mũ ãn han sór tĩ, ãg krój nỹtĩn kỹ. Ti ví mranh kỹ ãg tóg tỹ ti ví mranh jafã nỹtĩ.

ãg tỹ ti kórég han sór tũ ra ãg tóg han tĩ

¹⁵ ãg jykre tóg inh mỹ e tĩ. Sỹ nẽn to há ãn han tũ sóg nĩgtĩ. Sỹ nẽn to há tũ ãn há han sóg tĩ mỹr, kỹ tóg inh mỹ e tĩ. ¹⁶ ãg tỹ ti kórég han sór tũ ra ãg tóg han tĩ. Ti ví mranh mũ vỹ ãg mỹ kórég nĩ, kỹ ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ãg jyvẽn há han ja ãn ki. Ge ra ãg tóg mranh tĩ.

¹⁷ ãg jykre si há vẽn. ãg tỹ ãg jykre si tovãnh kãn ja tũ nĩn kỹ ãg tóg ti ví mranh tĩ, ãg tỹ mranh sór tũ (hã) ra. ãg jykre tãg tũ vẽn, tag ti. ¹⁸ ãg pi(jé) vẽn jykre há to tar nỹtĩ. Vẽn jykre kórég vỹ ver ãg kãkã nĩ nĩ. Vẽn jykre kuryj tóg ãg mỹ sér tĩ, ge ra ãg tóg ti pãno han tĩ, ãg tỹ ùn há han sór mũ ra. ¹⁹ Hã kỹ ãg pi(jé) vẽn jykre há han tĩ, ãg tỹ han sór mũ ra. Ti kórég há han ãg tĩ, ãg tỹ han sór tũ ra. ²⁰ ãg tỹ nẽn han sór tũ ãn han ãg tóg tĩ, vẽn vatãnh tá. ãg jykre si há tugrĩn ãg tóg Topẽ ví mranh tĩ, ãg tỹ tovãnh kãn ja tũ nĩn kỹ.

²¹ Ha vé, ãg jykre ti. ùn há há han sór ãg tóg mũgtĩ. Ge ra ãg tóg ùn kórég há han tĩ, ãg jykre si tỹ ãg kãkã nĩn kỹ. ²² ãg tỹ to jykren há han kỹ ãg tóg: "Topẽ tỹ ãg jyvẽn mũ vỹ há nĩ," he ti. ãg mỹ tóg sér tĩ. ²³ ãg tỹ há ra ãg jykre to jykren kỹ ãg tóg vẽn jykre kórég há han mũgtĩ ver, vẽn vatãnh tá. Kỹ ãg tóg sir vẽn jykre há kato tẽ mũ, ãg tỹ vẽn jykre kórég han kỹ, vẽn jykre há tỹ ãg mỹ há nĩ (hã) ra. Ti ví mranh jafã vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ãg tỹ Topẽ ví mranh to ãn kỹ, ãg tỹ to ãn sór tũ ra. ãg kãkã tóg nĩ nĩ, vẽn jykre kórég ti. ²⁴ ãg tỹ to jykren há han kỹ Topẽ tỹ ãg jyvẽn tĩ ãn tóg ãg mỹ há tĩ, kỹ ãg tóg han sór mũ. Ge ra ãg tóg ti ví mranh ja nĩgtĩ, kỹ ãg tóg mranh mãn', mranh mãn' he tĩ sir, ãg tỹ mranh sór tũ ra.

Jagy pẽ ti nĩ. Kórég ãg nỹtĩ, ãg tỹ ùn há han ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Nũgme ki vár kãn jé ãg tóg ke mũ mỹr. ù nỹ hỹn ãg kren han ki kanhró nĩ, vẽn jykre kórég tag to? ãg Senhor tỹ Jesus Cristo há vẽn. Ti há vỹ ãg kren han mũ. Kỹ ãg tóg Topẽ mỹ: "há ti nĩ, ã kósin tỹ ãg kren han mũ ti," he tĩ. Hã kỹ ãg tóg vêsóg ki ãg jykre si tỹ tũg' he ki kagtĩg nỹtĩ. Jesus há tugnĩn Topẽ tóg ãg mỹ vẽn pãte fón tĩ, kỹ ãg tóg ti mỹ há nỹtĩ.

Topẽ kuprĩg tỹ ãg jagrẽ

8 Kỹ tóg, ãg tỹ Jesus Cristo ki rã kỹ Topẽ tóg ãg vóg kónãn mãn ke tũ nĩ ha. ² Vẽn jykre tãg vỹ ãg kãkã nĩ ha, Topẽ kuprĩg tugrĩn, ãg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ti tỹ tỹ ãg jagrẽ nĩn kỹ ãg rĩnrĩr nỹtĩ, kỹ ãg kygvar kỹ nỹtĩ sir, Topẽ ví mranh jan ki. Nũgme ki vár ke tũ ãg nỹtĩ ha. ³ Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn mũ ra ãg krenkren ja tũ nĩ ver, ãg tỹ ki króm kãn ja tũ nĩn kỹ, ãg krónhkrój nỹtĩn kỹ. Hã kỹ Topẽ tóg ã kósin jẽn ja nĩ. ù tỹ Topẽ ví mranh jafã ri ke tóg mur, ãg ri ke, há ra tóg mranh ja tũ nĩ inhhã. Kỹ tóg ãg jagfy ter ja nĩ, ãg há tỹ ti ví mranh ja tugrĩn. Topẽ tỹ ti vóg kónãn há vẽn, ãg nỹtĩg ja ki. ⁴ Vãhã ãg tóg Topẽ tỹ vãsỹ ãg jyvẽn mũ ãn króm há nỹtĩ, Topẽ kuprĩg tỹ tỹ ãg jagrẽ nĩn kỹ. Kỹ ãg tóg ãg tỹ nẽn to ãn mũ ãn han mãn ke tũ nỹtĩ sir, ãg jagrẽ há tỹ ãg tar han mũ tugnĩn. ⁵ ãg tỹ ãg tỹ nẽn to ãn mũ ãn han sór kỹ ãg tóg tỹ Topẽ ví mranh jafã nỹtĩ. ãg tỹ há ra Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩn kỹ ãg tóg ti há tỹ ãg mỹ nẽn to mũ ãn han tĩ. ⁶ ãg tỹ nẽn to ãn mũ ãn han kỹ ãg nũgme ki vár ke mũ vẽn. ãg tỹ Topẽ kuprĩg tỹ ãg mỹ nẽn to mũ ãn han kỹ ãg tóg vẽn jykre tãg han kỹ nỹtĩ, kỹ ãg jatun mỹ mũgtĩ sir.

⁷ ù tỹ ãg tỹ nẽn to ãn mũ ãn han kỹ tóg Topẽ kato tẽ mũ sir. Ti pi(jé) Topẽ jykre han tĩ. Han ki kagtĩg tóg nĩgtĩ. ãg jykre sin há vẽn. ⁸ ù tỹ ãg tỹ nẽn to ãn mũ ãn han to tóg kórég nĩ, Topẽ ti. ⁹ Ag jãvo ãjag tóg Topẽ kuprĩg tỹ ãjag mỹ nẽn to mũ ãn há han tĩ. ãg tỹ nẽn to ãn mũ ãn han vãn ãjag nỹtĩ, Topẽ kuprĩg tỹ tỹ ãjag jagrẽ nĩn kỹ. ù tỹ Cristo kuprĩg tỹ jagrẽ tũ nĩ ãn pi(jé) tỹ tũ nĩ. ¹⁰ Cristo tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ, kỹ tóg ãg kãkã jẽ nĩ, Jesus Cristo ti, ã kuprĩg tỹ. Kỹ ãg há vỹ ter ke mũ, ãg tỹ Topẽ ví mranh jan kỹ. Há ra ãg tóg ãg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, Topẽ tỹ ãg mỹ vẽn pãte fón ja nĩn kỹ. ¹¹ Topẽ kuprĩg vỹ tỹ ãg jagrẽ jẽ ha. Topẽ vỹ Jesus rĩn mãn, ti ter kar kỹ. Ti tỹ Jesus rĩn mãn kỹ tóg ãg há ter ke tag rĩn mãn ki kanhró nĩ gé, ãg mỹ ãg há tãg han kỹ, ti kuprĩg tỹ tỹ ãg jagrẽ nĩn kỹ.

¹² Inh kanhkã', Topẽ tũ vỹ tỹ ãg nỹtĩ ha, ãg tỹ ti jykre há han jé. Kỹ han tũg nĩ, ãjag tỹ nẽn to ãn mũ ti. ¹³ ãg tỹ nẽn to ãn mũ ãn han kỹ ãg nũgme ki vár ke mũ. Topẽ tỹ ãg jagrẽ vỹ ãg tỹ nẽn to ãn mũ tag tỹ tũg' he sór mũ. ãg tỹ ti mré tỹ tũg' hen kỹ ãg vẽn jykre tãg han kỹ nỹtĩn mũ. ¹⁴ ãg tỹ Topẽ kuprĩg tỹ ãg mỹ nẽn to tĩ ãn han kỹ ãg tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ, Jesus jãvy ãg nỹtĩ mỹr, ha mẽ. ¹⁵ ãg tỹ tỹ Jesus jãvy nỹtĩn kỹ ti pi(jé) ãg kanẽ jun ke mũ. Ti kuprĩg vỹ tỹ ãg jagrẽ nĩ, kỹ ãg tóg tỹ Jesus jãvy nỹtĩ ha. Topẽ pi(jé) tỹ ãg patrão kórég ri ke nĩ. Tỹ tóg ãg panh nĩ ha. Hã kỹ ãg tóg ti mỹ: "Aba," he tĩ, há vỹ: "ãg jóg," he mũ, ãg ví ki. ãg jagrẽ há jamẽn kỹ ãg tóg ti mỹ: "ãg jóg mág," he tĩ. ¹⁶ Topẽ kuprĩg há ne ãg mỹ tó tĩ, ãg tỹ tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ ti, Jesus jãvy. Hã kỹ ãg ki kanhró nỹtĩ. ¹⁷ ãg tỹ tỹ ti krẽ nỹtĩn kỹ tóg ãg mỹ ã tũ nĩm kãn ke mũ gé, Topẽ ti. Jesus Cristo há mỹ tóg nĩm kãn ke mũ, kỹ tóg ãg mỹ nĩm kãn ke mũ gé sir, ãg kãke mré. Há jé ãg tóg ti mré jagãgtar ke mũ gé, ti tỹ vẽn jykre há to jagtar ja ãn ri ke. Kỹ ãg tóg ti mré tỹ ùn mág nỹtĩn ke mũ gé, ãg jagtar kar kỹ.

Kanhkã ve jé ěg tóg ke mũ

¹⁸ Ha vé, tag ki kanhró sóg nĩ, ha mẽ. Kanhkã tá tóg sér pẽ tĩnh mũ. Tá ěg tóg tỹ ùn mág nỹtĩnh mũ. Kĩ ěg tỹ ùri ti tugnĩn jagãgtar mũ tag vỹ tỹ ěg mỹ nén ù tũ pẽ nĩgtĩ, ěg tỹ tỹ ùn mág nĩnh ke to jykrén kỹ. ¹⁹ Topẽ vỹ ã krẽ tỹ tỹ ùn mág han ke mũ. Kỹ Topẽ tỹ ùn han mũ kar ag tóg tag hã ve sór mũ gé, bicho kar, ka kar, ěkré kar ke gé, nén kar ti. ²⁰ Nén kar vỹ jagãgtar nỹtĩ, ùn ve tỹ Topẽ vỹ mranh tugrĩn. Vẽnh kókén ja tũ ti nĩ, Topẽ vỹ mranh ja tũ ti nĩ, hã ra tóg ùn ve tỹ Topẽ vỹ mranh ja tugnĩn jagtar nỹtĩ, Topẽ tỹ ěg mré ti vóg kónãnh kỹ, nén kar ti. ²¹ Hã ra Topẽ tóg ã tỹ ùn han mũ kar ag mỹ: “ke-jẽn ãjag jagtar mãn ke tũ nỹtĩ ha,” he ja nĩ. Kỹ Topẽ tỹ Jesus jãvy ag tỹ ùn mág hyn han ke kurã ěn kã tóg nén kar tỹ há' henh ke mũ gé, kỹ tóg tũg mãn ke tũ nĩ ha, nén kar ti. Nén kar vỹ há nỹtĩnh mũ, Jesus jãvy há nỹtĩnh ke ěn ri ke. ²² Ver tóg Topẽ tỹ ùn han mũ kar ag mỹ jagy tĩ, kỹ tóg fag tỹ fag kósin mãn kỹ fag vẽnhrẽr ěn ri ke han tĩ, Topẽ tỹ ùn han kar ti, ti jagãgtar nỹtĩn kỹ. ²³ Nén ù kar tag vẽnhrẽr ri ke han ěg tóg tĩ gé, ěg tỹ ti jagy ven kỹ, ěg tỹ ti kuprĩg tỹ jagre nỹtĩ ra. ěg jagrẽ to ěg tóg ki kanhró nỹtĩ, ěg tỹ tá tỹ ùn mág nỹtĩnh ke ti. Ge ra tóg ver ěg mỹ jagy tĩ, tag ti ki, kỹ ěg tóg ti mré nỹtĩ sór mũ. Kỹ ěg tóg venh ke mũ sir, ti tỹ ã krẽ pẽ mỹ nén nĩm ke mũ ěn ti. Hã jãvãnh ěg tóg mũ. ěn kã tóg ěg mỹ ěg fár tãg han ke mũ, ěg fár ter ke tũ ti.

²⁴ Krenkren kỹ ěg nỹtĩ, hã ra ěg tóg ver vég tũ nĩgtĩ, ěg krenkren kỹ nỹtĩ tag, ěg fár tãg tag. ěg tỹ venh há tóg tĩ. Hã jãvãnh ěg tóg tĩ. ěg tỹn jãvãnh mũ ra ěg tóg ver vég tũ nỹtĩ. ěg tỹn ve kar kỹ ěg tóg ti jãvãnh mãn ke tũ nỹtĩ ha. ²⁵ Hã ra ěg tóg ver vég tũ nỹtĩ, hã kỹ ěg tóg ti jãvãnh mũ ver. To krónh ke tũ ěg tóg nỹtĩ, ti jãvãnh to.

Topẽ kuprĩg tỹ ěg jagfy vỹ

²⁶ Hã ra Topẽ kuprĩg vỹ ěg tar han tĩ, ěg krój nỹtĩn kỹ. Kejẽn ěg ki kagtĩg nỹtĩ, ěg tỹ ne to vĩnh ken ki, ěg tỹ Topẽ mré vēmén kỹ. Hã kỹ tóg ěg jagfy vỹ tĩ, Topẽ kuprĩg ti. Kejẽn ěg jẽnger mág han tĩ, ěg tỹ nén ù to vĩnh ken ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Hã ra tóg ěg mré vỹ tĩ gé, ěg jagfy, Topẽ kuprĩg ti. Ti vỹ ki kagtĩg ěg nỹtĩ, hã ra tóg ěg jagfy vỹ' vỹ' he tĩ. ²⁷ Kỹ Topẽ vỹ ěg tỹ nén ù to jykrén mũ kar vég tĩ. Kỹ tóg ã kuprĩg tỹ nén tó mũ tag ki kanhró nĩ gé. Ti jykre vỹ ti mỹ há nĩ, ti tỹ nén to vỹ mũ ti, ěg jagfy, Topẽ tũ kar ag jagfy. Topẽ tỹ nén ù han sór mũ ěn hã to vỹ tóg tĩ, ti kuprĩg ti.

²⁸ Ha vé, Topẽ to há ěg nỹtĩ, hã kỹ ěg tỹ nén vég mũ kar vỹ ěg tar han ke mũ, ěg tỹ ti jagy vég mũ mré hã. Topẽ hã vỹ ěg ki rĩr mũ, hã kỹ nén ù kar vỹ ěg tar han ke mũ, ti tỹ ěg kuprẽg ja nĩn kỹ. ²⁹ ěg tỹ ti ki ge tũg ki tóg: “inh ki tóg rãnh ke mũ, tag,” he ja nĩ, ki kanhró nĩn kỹ. Kỹ tóg ěg kuprẽg ja nĩ gé, ěg tỹ ti kósin ri ke pẽ nỹtĩ jé. Ti hã vỹ tỹ Topẽ kósin pẽ nĩ inhhã, ti kósin ve, kỹ tóg tỹ ěg kãke nĩ gé sir, kỹ ti jãvy ag, ti ve fag vỹ e tãvĩ tãvĩ nỹtĩnh mũ ha. ěg hã vỹ sir. Topẽ tỹ nén to jykrén hã vỹ. ³⁰ Hã jé tóg ěg kuprẽg, kỹ tóg ěg mỹ vẽn vỹ jẽnẽ. Ti tỹ

ěg mỹ vẽn vỹ jẽnẽ kỹ tóg ěg mỹ vẽn pãte fón gé. ěg mỹ vẽn pãte fón kỹ tóg ěg tỹ ùn mág hyn han ke mũ gé, ti mré, tá.

Topẽ tỹ ěg to há

³¹ Tag tóg inh mỹ e tĩ, sỹ to jykrén ke tóg inh mỹ tũ tĩ. Topẽ vỹ tỹ ěg mré ke nĩ mỹr. Hã kỹ ěg kato tẽ ù pi(jé) ěg tỹ hẽ ri kenh mũ ha'. ³² Topẽ vỹ ã kósin pir fẽg ja nĩ, ti tỹ ěg jagfy ter jé. ã kósin pir nenh ja tũ tóg nĩ, hã kỹ tóg ěg mỹ nén ù há nenh ke tũ pẽ nĩ, ti tỹ ã kósin pir nenh ja tũ nĩn kỹ. ³³ Topẽ tỹ ěg kuprẽg kỹ tóg ù tỹ ěg kato vỹ sór mũ ra tóg ag mỹ vẽn mỹ tĩ. Topẽ hã ne ěg mỹ vẽn pãte fón ja nĩgtĩ. ³⁴ Kỹ ù ag tỹ ěg to: “kórég ag nỹtĩ,” he mũ ra ěg tóg Topẽ mỹ há nỹtĩ. Jesus Cristo hã tóg ter ja nĩ, ěg jagfy, kỹ tóg rĩr mãn ja nĩ gé. Topẽ pẽg-ja tá tóg nĩ nĩ, ti rã hã, kỹ tóg ěg jagfy vỹ tĩ.

³⁵ Kỹ ù pi(jé) Cristo tỹ ěg to jũ han ki kanhró nĩ. Ti fe vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Kejẽn ěg tóg nén ù jagy venh ke mũ, ti tugrĩn. Kejẽn ěg kanẽ jur ke mũ. Kejẽn ag tóg ěg vóg kónãnh ke mũ. Kejẽn ěg tóg kókĩnkĩr ke mũ. Kejẽn ěg tóg kur venh ke tũ nĩ gé. Kejẽn ěg tóg kãgter kren ke mũ. Kejẽn ag tóg ěg kãmĩ ù tén ke mũ. Jérĩn mỹ ěg tóg Cristo tovãnh ke tũ nĩ. Kỹ tóg ěg tovãnh ke tũ nĩ gé, Jesus Cristo ti. ěg to há nĩn kỹ tóg nĩ nĩ. ³⁶ Kejẽn ěg tóg ti jagy tag vég tĩ, hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “ěg tỹ ã to há nỹtĩ tugnĩn ag tóg ěg tén sór tĩ, kurã kar ki. Ag mỹ ěg tóg carneiro ri ke nỹtĩ. Carneiro tãnh ěg tóg tĩ, ěg tỹ ko jé. Vẽn mẽg ri ke ěg nỹtĩ, ag mỹ, ěg tỹ ã to há nỹtĩ tugrĩn,” he ja tóg nĩ, Topẽ vỹ rá ki. Hã ra tóg ge nĩ. ³⁷ Hã ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ, ěg mỹ. Ti hã ne ěg tar han tĩ, ù tỹ ěg to há tãvĩ nĩ tĩ. Hã kỹ tóg ěg mỹ sér tĩ, ěg tỹ nén jagy vég mũ ra, ti tugrĩn.

³⁸ Ha vé, tag ki kanhró sóg nĩ, ha mẽ. Nén ù pi(jé) Topẽ tỹ ěg to há nĩ tag tỹ tũg' henh mũ', ha mẽ. ěg ter mũ ra tóg ěg to há nĩ, ěg ter tũ ra ke gé. Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ag vỹ Topẽ tỹ ěg kato tẽ han ki kagtĩg nỹtĩ gé. Japo ag vỹ ti tỹ ěg kato tẽ han ke tũ nĩ gé, ag tỹ han sór mũ ra. Pã'i kar ag vỹ tag han ki kagtĩg nỹtĩ gé. ěg tỹ ùri nén ù jagy vég mũ ra ěg tóg ti tovãnh ke tũ nĩ, kỹ tóg ěg to jũnh ke tũ nĩ gé, ěg tỹ kejẽn nén ù jagy tãvĩ vég mũ ra. ³⁹ Kanhkã tãnh ag vỹ ti tỹ ěg to jũ han ke tũ nĩ gé, nũgme tãnh ag ke gé, ag tỹ ti tỹ ěg to jũ han sór mũ ra. Topẽ tỹ nén hyn han ja kar vỹ ti tỹ ěg to jũ (jé) han ke tũ pẽ nĩ. ěg to há nĩ kỹ tóg nĩ nĩ, ěg tỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

Topẽ tỹ Judeu ag kuprẽg

9 Nén ù tó sór inh mũ gé, ha mẽ. Cristo vỹ ki kanhró nĩ, sỹ tónh ke mũ tag. Sỹ ki hã ke vỹ, ón tũ sóg nĩgtĩ, kỹ Topẽ kuprĩg vỹ inh mỹ: “ki hã ã tóg tó,” he tĩ gé. ² Ha mẽ, inh mré ke ag to sóg fe kaj tãvĩ nĩ, Judeu ag to, ag tỹ Jesus kato tẽn kỹ. Fỹ sóg tĩ, sỹ ag mĩ ěkrén kỹ, inh mỹ tóg vẽn kaga jagy ri ke nĩ, ha mẽ. Kỹ, Topẽ tỹ ag jagfy inh kato tẽ ra tóg inh mỹ há tĩ vỹ, Jesus tỹ ěg jagfy ter ri ke, ag tỹ ti ki ge jé. Ti tỹ ag jagfy isỹ Cristo mré ke tũ han ra tóg inh mỹ há tĩ vỹ. Tỹ ag tóg inh kanhkã pẽ nỹtĩ, ⁴ isỹ tỹ ag mré Israel krẽ nĩn kỹ. Tỹ

ag tóg Topě krě ja nýtí vě, ký tóg ag mý ã jykre tar ven ja ní gé. Ag mré věnh jykre tý hěn ri ke han ja tóg nigtí, ag jyvěn ja tóg nigtí gé, ký ti ví tó tí ag vỹ rán ja nigtí gé, Topě ví ti. Ti jo ĩn pě han ja ag tóg nigtí, Jerusalém tá, krēm nén ũ kar pũn jafã. Ag mý tóg ã tý nén han ke ti kãmén ja nigtí. ⁵ Ěg jóg'jóg ve ag, ũ tý vãsý Topě mré vémén tí ag vỹ ag jóg'jóg ve nýtí gé, ký Cristo vỹ tý ag kã ũ ní gé, ag kanhkã, ti tý ga kri tĩg ký. Ěg kri ke kar vě, Cristo ti, Topě ti. Ti hã mý ěg ví há han ke mũ, to ěg krónh ke vãnh nýtí, ga kri, kanhkã tá ke gé, ti mý ví há han to. Amém.

⁶ Jesus kato tẽ ag tóg nýtí ha, Israel ag, Topě tý ag jyvěn ja ra. Hã ký tóg Topě tý ag mý tó há han ja tũ ní ve ní. Hã tũ vě hã ra. Ag hã ne to jykrén há han ja tũ ní, ti tý ag mý tó há han ja ra. Ěg tý to jykrén há han ký ěg Israel ag jykre ki kanhrãn mũ, ha mẽ: Israel krě ũ tóg tý Topě krě pě tũ nýtí, ha mẽ. ⁷ Hã ra ag tóg: "Abraão vỹ tý ěg jóg'jóg ve ní," he tí, "hã ký ěg tóg tý Topě krě nýtí, Abraão tugnĩn," he ag tóg tí. Kyně ký ag tóg tag tó tí, ha mẽ. Topě tóg Abraão mý: "ã kósin tý Isaque krě vỹ tý ã krě pě nýtĩnh mũ," he ja ní. ⁸ Hã ra Abraão vỹ krě e han ja nigtí, kósin pir tũ ti ní. Hã ký Abraão krě ũ vỹ tý Topě krě tũ nýtí, Abraão tý ag han ja ra. ũ tý Topě ki ge ký nýtí ag hã vỹ tý Topě krě nýtí, Topě tý ũn kuprěg ja ag.

⁹ Topě vỹ Abraão mý: "prýg tũg ký sóg ã venh kãtĩg mãn ke mũ, ký Sara fi kósin vỹ kã nýnh mũ sir, ha vemní," he ja ní. Topě tý Abraão mý Isaque mur ke tó jan hã vě, ti tý Isaque hã kuprěg jan ký. ¹⁰ Ký tóg ge ní gé, ěg tý Rebeca fi krě to jykrén ký, Isaque prũ fi. Krě věgni han ja fi ní, ký ag tóg tý ěg jóg tý Isaque krě kar nýtí, ũn věgni ja ag. ¹¹ Ký ag mur tũg ki, ag tý ver nén ũ han tũg ki Topě tóg ag mýnh fi mý: "ũn mur vén ke mũ vỹ tý ũ tý ti nón mur ke mũ ěn krēm ke jěnh ke mũ, ha vemní," he ja ní. Topě tý fi mý tó kã ag tóg nén ũ há mré nén ũ kórég han ja tũ ní ver. Ag mur tũg ki ke ja vě. Topě tý ěg mý ã jykre ven sór ja vě, hã ký tóg ag mur tũg ki tag tó ja ní. Ā tý nén to jykrén mũ ěn han ti tí, Topě ti. Ký tóg ã tý ũn kuprěg sór mũ ěn hã kuprěg tí gé, ag tý ver nén ũ han tũg ki. ¹³ Hã ký tag tóg rán ký ní gé, Rebeca fi krě ěn ag to, ha mẽ: "Jacó to inh há ní, hã ra sóg ti jo mur ja tý Esaú to kórég ní," he ja tóg ní, Topě ví rán ki.

¹⁴ Ký Judeu ag hýn inh mý: "Topě jykre vỹ há tũ ní," he sór mũ. "Kuryj tũ ti ní, ti tý vėsóg ki nén to jykrén sór ký, ti tý ũn kuprěg mũ ěn to," he ag hýn tí. Hã tũ vě hã ra. ¹⁵ Hã ký tóg Moisés mý: "isý ũn jagãgtãn sór mũ ěn hã jagãgtãn jé sóg ke mũ," he ja ní, Topě ti. ¹⁶ Ěg tý to vãsãn tũ vě, ěg tý to tar nĩnh ke tũ vě. Topě tý vėsóg ki ěg jagãgtãn hã vě. ¹⁷ Hã ký ga tý Egito tá pã'i tý Faraó to tag tóg rán ký ní gé, ha mẽ. "Ŭn tar vỹ tý inh ní," he ja ti ní, Topě ti, Faraó mý. "Ā tý sóg ũn tar han, věnh kar tý isý tý ũn tar ní tag ki kanhró nýtí jé, isý ã vóg kónãn to, ã tar jě ra. Věnh kar tý inh jyjy mēnh ke vě, hã jé sóg ã fěg," he ja ti ní, vãsý, Topě ti, Faraó mý.

¹⁸ Hã ký, Topě tý ũn jagãgtãn sór nĩn ký tóg ti jagãgtãn tí sir. Hã ra tóg ũ tý mẽ jãvãnh ěn ti kutu kãfór han mũ sir, Faraó ri ke.

Topě tý ã tý nén han sór mũ ěn han tí

¹⁹ Ký Judeu ag hýn inh mý: "ký ěg hýn Topě tý ěg kuprěg tũ tugrĩn kutu nýtĩnh mũ," he sór mũ. "Ti tugnĩn ke vě. Ký ti tý ne jé ěg vóg kónãn sór nẽ?" he sór ag hýn mũ, ón ký Topě to vĩn ký. ²⁰ Ha vé, ěprã ke vỹ tý ěg nýtí. Ti ví kafãn ke tũ pě ěg tóg ní. Ti kaměg jé ěg tóg ke mũ. Ā tý nén han sór mũ ěn han ti tí.

Ěg rãnrãj to jykrén ní. Kejěn ěg tóg nén ũ han tí, go'or tý. Ký go'or tóg ěg mý: "isý kukrũ kórég han tũg ní, isý kukrũ sĩnvĩ han ní," he tũ nigtí. Ěg ví kafãn ke tũ ti ní, go'or ti. Ěg tý tý nén han sór mũ ěn han ěg tóg tí, ti ki jěmẽ vãnh ěg nýtí. ²¹ Go'or ũ tý ěg kukrũ sĩnvĩ han tí, ũ tý ěg kukrũ kórég han tí. Ěg tý nén han sór mũ ěn han ěg tóg tí.

²² Topě vỹ ěg rãnrãj tag ri ke han tí gé. Ti tý nén han sór mũ ěn han ti tí, ěg tý, ěg tý ti mý go'or tý kukrũ ri ke nýtĩn ký. ũ ag to tóg jũ tí, ěg kar tý ag ki ti tar ní to jykrén jé, ti jũ ěn ti, Topě ti. Ký tóg kãnhmar ag to jũnh ke vě vě, hã ra tóg ver ag to fe mág ní, ag kórég tãví nýtí ra, ti tý ũ to jũnh ke mũ ag. Hã ra tóg ag vóg kónãn ke mũ, ha vemní. ²³ Ký tóg ũ ag jagãgtãn mũ gé, věnh kar tý ag ki Topě tý tý ũn há tãví ní to jykrén jé, ěg há kar kãfór. Hã jé tóg ag kuprěg ja nigtí. Ti tý ag tý ũn mág han sór vě, ti mré. ²⁴ Ěg hã vě sir, ũn kuprěg ký nýtí tag ag. Hã ký tóg ěg mý věnh ví jěně. Judeu ag kãmí tóg ěg mý věnh ví jěně, fóg ag kãmí ke gé, kanhgág ag kãmí ke gé, ti tý ěg jagãgtãn sór ký.

²⁵ Hã ký Oséias tóg tag tó ja ní, ha mẽ. "Vãsý ag vỹ tý inh mré ke tũ ja nýtí, hã ra sóg ag mý: "inh mré ke vỹ tý ãjag nýtĩnh mũ ha, isũ ag," he sór mũ, he ti, Topě ti," he ja tóg nigtí, Oséias ti. "Vãsý sóg ag to há tũ ja nigtí, hã ra sóg ag to há nĩnh mũ ha," he ti. ²⁶ "Vãsý sóg ag mý: "ãjag pi(jé) tý isũ nýtí," he ja nigtí. Hã ra sóg ag mý: "Topě krě vỹ tý ãjag nýtĩnh mũ," henh ke mũ, "ũn rĩr ní ěn krě vỹ tý ãjag nýtĩnh mũ," he jé sóg ke mũ ag mý," he ti, Topě ti," he ja tóg ní, Oséias ti. Ti tý ũ tý ũri Cristo ki ge ký nýtí ag kãmén hã vě.

²⁷ Ký Isaías vỹ Israel krě ag to tag tó, ha mẽ: "e ag nýtí, Israel krě ag, rýnhryj e ní ěn ri ke, goj kãmí pó rýnhryj e ní ěn ri ke. Ge ra ag pipir nýtĩnh mũ, ũn krenkren ke mũ ag. ²⁸ Topě vỹ kãnhmar ã tý nén tó ja ěn han ke mũ, ga tag ki, ký tóg ag vóg kónãn kãn ke mũ, ũn e ěn ag, ag kórég nýtĩn ký," he ja ti ní, Isaías ti. ²⁹ Ký tóg tag tó ja ní gé, ha mẽ: "ěg tũg kãn kren ti, Topě ti, věnh kar kri ní ěn ti. Hã ra tóg ěg kãmí ũn pipir krenkren han ja nigtí. Cidade tý Sodoma tá ke ag tũg kãn ja tóg ní, Topě ti, cidade tý Gomorra tá ke ag ke gé. Ký tóg ěg tũg kãn kren gé, ag ri kén, hã ra tóg ěg kãmí ũ krenkren han mũ," he ja tóg ní, Isaías ti.

³⁰ Oséias mré Isaías ag tý tó mũ vỹ ge ní, ha mẽ. Fóg ag, kanhgág ag pi(jé) věnh jykre kuryj nón mũ ja nigtí. Ge ra Topě tóg ag jagãgtãn ký ag mý věnh pãte fón mũ ha, ag tý Jesus ki rã ký. ³¹ Ag jãvo Israel krě ag vỹ ãjag jykre hã tý Topě tý ag jyvěn ki króm sór ja nigtí. "Ti ví han ěg tí, ký tóg ěg to há ní," he ag tóg tí. Hã ra ag tóg ki króm kãn ja tũ ní, hã ký Topě tóg ag to há tũ ní, jěrĩn mý. ³² Hě ri ken ký hýn? Ag tý ti ki ge ja tũ nĩn ký,

hã ký tóg ag mý vènh pãte fón ja tũ nĩ gé. Ag tỹ vèsóg ki Topè jykre ki króm sór ja vè. Hã ký ag tóg ón ký ki króm ja nĩgtĩ. Hã ký ag tóg Cristo kato tẽ nýtĩ.

Pó ri ke ti nĩ, Cristo ti, ãg tỹ tỹ krím ke jafã. Ag tỹ ti tỹ krím ke jan hã vè, hã vỹ: ti ki rã tũ, he mũ. ³³ Hã ký tag tóg rán ký nĩ, Jesus Cristo to, ha mẽ. "Pãnóh sí tỹ Sião pénin cidade ki sóg pó nĩm mũ, ag tỹ tỹ krím ke jé. Ký ag tóg, pãró tag tỹ ag tóg krím ke ký vár ke mũ sir. Hã ra ù tỹ ti ki rã mũ vỹ ã tỹ nèn ve sór mũ ãn venh ke mũ," he ja ti nĩ, Topè ví rán ki, Jesus Cristo to.

Judeu ag tỹ Jesus ki ge ký krenkren ke

10 Inh kanhkã', isỹ inh mré ke tỹ Israel tỹ krenkren han venh há tãví tóg tĩ, hã jé sóg Topè mré vémén tĩ. ² Topè ví han jé ag tóg vãsãnsãn mũgtĩ, tag vég isóg nĩ nĩ. Hã ra ag tóg ki kagtĩg nýtĩ, ký ag tóg ãg tỹ nèn han ke tũ ãn han tĩ. ³ Vèsóg ki ag tóg vènh jykre kuryj to vãsãn sór tĩ. Hã ra ù tỹ ãg mý vènh jykre kuryj nĩm sór mũ vỹ tỹ Topè ti nĩ. Tag ve sór tũ ag nýtĩ, Topè tỹ ãg mý nĩm ke tag. Hã ký ag tóg Topè kato vãsãnsãn mũ. ⁴ Cristo vỹ hur kãtĩg. Ký ãg tóg ti ki ge ký nýtĩn ký ti mý há nýtĩ ha. ãg tỹ Topè tỹ vãsỹ ãg jyvèn ki króm tugnĩn ke pijé'. Jesus Cristo ki rã tugnĩn ke vè.

⁵ Ha vé, Moisés vỹ Topè jykre si to tag rán, ha mẽ. "Ù tỹ vènh jykre kuryj han kãn mũ vỹ rĩr nĩnh ke mũ, ù tỹ ge vỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ, ti tỹ Topè tỹ ãg jyvèn tĩ ãn ki króm kãn tugnĩn," he ja tóg nĩ, Moisés ti. Hã ra ãg tóg ki króm kãn ki kagtĩg nýtĩ, hã ký ãg tóg ãg tỹ ki króm kãn sór mũ ra rĩr nĩnh ke tũ nĩ. ⁶ ãg tỹ Jesus ki rã tugnĩn ãg Topè mý há nýtĩ. Ký ãg tóg: "ù nỹ hỹn kanhkã' ra tĩg mũ, Cristo pére kãtĩg jé?" henh ke tũ pẽ nĩ. Mur ký ti nĩ ha. ⁷ Ký ãg: "ù nỹ hỹn vènh kuprĩg ag jamã ra tĩg mũ, Cristo rĩn mãn jé?" henh ke tũ pẽ nĩ gé. Rĩr mãn ký ti nĩ ha. ⁸ Tag tó jé ãg tóg ke mũ, ha mẽ: "jagy tũ ti nĩ, Topè ví ti, to jykrén há ti nĩ. Kãnhmar ãg tónh ke mũ, kãnhmar ãg to jykrén ke mũ, Topè ví to," he jé ãg tóg ke mũ.

Topè ví tag hã tó sóg tĩ. "Jesus Cristo ki rã tugnĩn ãg krenkren ke mũ," he sóg tĩ. ⁹ ãg krenkren jé ãg tóg Jesus to: "ãg Senhor vỹ tỹ ti nĩ," henh ke mũ. Vènh kar mý ãg tónh ke mũ. Ký ãg tóg ãg fe tỹ ti ki rãnh ke mũ gé. Topè tỹ ti ter kar ký ti rĩn mãn ja tag vỹ tỹ ãg mý ki hã ke nĩ, ký ãg kri fig mũ. Ký ãg tóg krenkren ke mũ sir. ¹⁰ ãg tỹ ãg fe tỹ ti ki rã ký ãg tóg ti mý há nýtĩ. ãg tỹ vènh kar mý ti kãmén ký ãg krenkren ke mũ sir. ¹¹ Hã ký tag tóg rán ký nĩ, ha mẽ: "ãg tỹ ti ki ge ký ãg tóg ãg tỹ nèn ve sór mũ ãn venh ke mũ," he ja tóg nĩ, Topè ví rán ki. ¹² Vènh kar mý ke vè sir, vènh ví tag. Judeu ag mý ke vè, kar ký fóg ag mý ke vè gé, kanhgág ag mý ke vè gé. Tỹ tóg ãg kar Senhor nĩ mýr. Ký, ãg tỹ ti mý nèn ù to vĩn ký tóg ãg mý nèn ù tỹ hèn ri ke nĩm ke mũ gé sir, ãg kar mý. ¹³ Tag hã vỹ rán ký nĩ gé, ha mẽ: "ãg tỹ ãg Senhor mý: "inh kren han nĩ," henh ký ãg krenkren ke mũ, ãg kar," he ja tóg nĩ, Topè ví rán ký nĩ ki.

¹⁴ ãg tỹ ti ki rã tũ nýtĩ ra ãg tóg: "inh kren han nĩ," he ki kagtĩg nýtĩnh mũ vè. ãg tỹ ti ví mẽ ja tũ nýtĩ ra ãg tóg ti ki ge ki kagtĩg nýtĩnh mũ vè. ù tỹ ãg mý ti ví tó tũ nĩ ra ãg ti ví mẽnh ke tũ nĩnh mũ vè. ¹⁵ Topè tỹ ag

jègnèg tũ nĩ ra ag tóg ãg mý ti ví tónh ke tũ nĩnh mũ vè. Hã ký tag tóg rán ký nĩ, ha mẽ. "Ù tỹ ãg mý Topè ví sér ma kãmũ ag junjun vỹ ãg mý sér pẽ tĩ," he ja tóg nĩ, Topè ví rán ký nĩ ki. Topè tỹ ã ví tó tĩ ag jègnè to ken hã vè.

¹⁶ Hã ra ù ag tóg kri fi jãvãnh nýtĩ gé, ag tỹ ón ký mẽg mũ ra, Topè ví sér ti. Isaías vỹ ag to Topè mý tag tó ja nĩ. "ãg jóg mág', inh ví mẽ jãvãnh ag nýtĩ," he ja tóg nĩ. ¹⁷ Hã ký tóg, ãg tỹ ti ví mẽ há han kar ký ãg tóg ti ki rã tĩ. ãg tỹ Cristo kãmè mẽ ký ãg ti ki rã tĩ.

¹⁸ Ký ãg hỹn inh mý: "Judeu ag mý hèn ri ke mũn mẽ ja tũ nĩ, hã ký ag mý ti ki ge ja tũ nĩ?" he sór mũ, ãg tỹ inh carta tag ve ký. Vó, mẽ ký ag nýtĩ vè. Tag vỹ rán ký nĩ, ha mẽ: "ga kar mĩ ag tóg mẽ ja nĩgtĩ, ã ví ti. Ga fyr tá tóg jun gé, ã ví ti," he ja ti nĩ, Topè ví rá ki.

¹⁹ Ký ãg hỹn inh mý: "ký Judeu ag hèn ri ke mũn to jykrén há han ki kagtĩg nýtĩ, ag tỹ mẽg mũ ra?" he sór mũ, ãg tỹ inh carta tag ve ký. Vó, ag tỹ to jykrén sór ký ag tóg to jykrén mũ vè. Moisés vỹ ãg mý tag kãmén, ha mẽ: "Topè tóg fóg mré kanhgág to tag tó sór mũ, ha mẽ," he tóg. "Ag vỹ tỹ isũ tũ nýtĩ ver, hã ra sóg ag tỹ isũ han sór mũ, ãg tỹ ag ve ký ãg tỹ inh ki rã to én jé," he tóg. "Fóg mré kanhgág ag vỹ ãg mý krĩ tũ nýtĩ, hã ra sóg ag to há nĩ sór mũ, ãg tỹ ag tugnĩn jũgũ jé, he tóg, Topè ti," he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti, Judeu ag mý.

²⁰ Ký Isaías tóg tag tó mũ gé, fóg ag to, kanhgág ag to, ha mẽ. "Ù ag tóg inh jãvãnh ja tũ nýtĩgtĩ, hã ra ag tóg inh ví jèměg mũ ha. Topè hèn ri ke tĩ? he ja tũ ag nýtĩ, hã ra sóg ag mý inh ví jèněg mũ ha, he tóg, Topè ti," he ja ti nĩ gé, Isaías ti. Pã'i ag kamèg vãnh ký tóg Judeu ag mý fóg ag mré kanhgág ag tỹ Topè ki genh ke tó ja nĩ, Isaías ti. ²¹ Ký tóg Israel ag to tag tó ja nĩ gé sir, ha mẽ: "kurã kar ki sóg ãg mý: kunĩg, he tĩ. Hã jé sóg ãg mý inh nĩgé ven tĩ, ãg tỹ gĩr mý ãg mý nĩgé ven tĩ ãn ri ke. Hã ra ãg tóg inh ví mẽ jãvãnh nýtĩ". Inh ví kafãn kónãh ãg tóg mũ mýr'," he ja tóg nĩ, Isaías ti, ti tỹ Judeu ag mý Topè ví tón ký.

Israel krè'krè pipir ag vỹ tỹ Topè tũ nýtĩ

11 Ký ãg hỹn: "ký Topè mý ã povo tỹ Israel tovãnh kãn ký nĩ?" he sór mũ, ãg tỹ inh carta tag ve ký. Vó, ag tovãnh kãn tũ ti nĩ. Hã vé, tỹ sóg Israel krè nĩ gé, hã ra sóg ti ki rã. Abraão krè'krè ù vỹ tỹ inh nĩ gé, ti kósin'kósin tỹ Benjamim krè'krè ù mýr. ² Isovãnh ja tũ ti nĩ, Topè ti, hã ký tóg ã povo tovãnh kãn ja tũ nĩ. Nèn kar han tũg ki tóg ãg kuprèg ja nĩ, ãg tỹ tỹ tũ nýtĩ jé.

Elias to jykrén nĩ. Ti kãmè tóg rán ký nĩ, Topè ví rá ki. Elias tempo kã Israel ag tóg Topè kato tẽ mũ. Ký ag tóg Elias kato tẽ mũ gé, ti tén jé. Hã ký tóg Topè mý tó mũ, Elias ti, ký tóg: ³ "Senhor'," he mũ. "Á ví tó tĩ ag kãgtén kãn ag huri, ã mý pũn jafã kókén ag huri ke gé. Inh pir mý sóg kren, ký ag tóg isén sór mũ ha ke gé. Á tovãnh kãn ký ag nýtĩ," he ja tóg nĩ, Elias ti, Topè mý, Israel ag to. ⁴ Hã ra Topè tóg ti mý: "krĩ kufy han tũg nĩ," he mũ. "Ù tỹ 7 mil (ke) vỹ ki nýtĩ, ù tỹ isovãnh tũ ag, sỹ ùn kuprèg ja ag. Tag ag vỹ vènh kãggrá tỹ topè tỹ Baal mý: "Topè vỹ tỹ ã nĩ," he ja tũ nĩ," he ja tóg nĩ,

Topě ti, Elias mý. Ti tý Israel pipir ag tý Topě továnh tũg ja ěn tó vě.

⁵ Ge ti nĩgtĩ, ůri. Pir ag nýťĩ, Israel tý Topě to há nýťĩ ag. Ti kato tě kãn tũ ěg mýr. Topě vỹ ěg jagãgtãn, kỹ tóg ěg kuprĕg, hã kỹ ěg tóg ti to há nýťĩ, ěg pipir nýťĩ ra, ěg tý tý Israel krĕ nýťĩn kỹ. ⁶ ěg tý vĕsóg ki han pijé', ěg tý to vãsãn pijé'. Topě tý vĕsóg ki ěg jagãgtãn hã vě. Ke tũ nĩ mũ ra tóg: "vĕsóg ki sóg ãjag jagãgtãn," henh ke tũ nĩ vě. Hã ra tóg vĕsóg ki ěg jagãgtãn.

⁷ Ge ti nĩ, ha mẽ, Israel ag vỹ ve sór ja nĩgtĩ, Topě tý ěg mý nĕn ũ há ven ke ěn ti, hã ra ag tóg venh ke tũ nĩ. Topě tý ũn kuprĕg mũ ag hã mý tóg ven ti, Topě ti. Jãvo ũ ag tóg kutu nýťĩ sir, ag tý Topě vĩ mẽ jãvãnh nýťĩn kỹ. ⁸ Hã kỹ tag tóg rãn kỹ nĩ, Israel ag to, ha mẽ: "Topě vỹ ag krĩ tũ han, hã kỹ ag tóg ti vĩ rá vĕg mũ ra to jykrĕn tũ nýťĩgtĩ. Mĕg tũ ag nýťĩ, ãjag nĩgrĕg ra. Ůri ag tóg gen kỹ nýťĩnh mũ ver," he ja ti nĩ, Topě vĩ rãn ki.

⁹ Kỹ Davi vỹ Judeu ag to tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: "Topě mý festa han ag tóg tí. Hã ra ag tóg ón kỹ ti mý festa han tí, kỹ ag tóg to sigse kỹ nýťĩnh mũ, ag festa to. Ag sigse kỹ tóg ag vóg kónãn ke mũ, Topě ti. Krenkren ke tũ ag tóg nĩ. ¹⁰ Kutu ag nýťĩ, to jykrĕn ke tũ pĕ ag nýťĩ, kỹ ag tóg vĕnh jykre kufy hã venh ke mũ, hã to ag jagtar nýťĩnh mũ," he ja tóg nĩ, Judeu ag to, Davi ti.

Judeu ag to é henh ke tũ ěg tóg nĩ

¹¹ Kỹ ãjag hýn inh mý: "kỹ Topě mý Judeu ag tý nũgme ki vár ke tag ve sór mũ, hã jĕn mý ag mý Jesus jĕnĕ ja nĩ, ag tý ti tý prãnh ke jé?" he sór mũ. Vó. Hã ra ag tóg Topě kato tĕgtĕ tí. Ti vĩ mranh ja ag tóg nýťĩgtĩ, hã kỹ Topě tóg fóg ag mrĕ kanhgág ag krenkren han sór mũ, Judeu ag tý ag ve kỹ ti ki ge to ěn jé. ¹² Kỹ Judeu ag tý Topě vĩ mranh kỹ Topě tóg fóg mrĕ kanhgág kar to há nĩ. Kỹ Judeu ag vỹ jagãgtar nýťĩ. Ag nýťĩg ja ki ũ ag kar vỹ Topě tý ag to há nĩ vĕg mũ. Há ti nĩ, tag. Kỹ, Topě tý Judeu ag to há' he mãn nĩ ra tóg hã ra ga kri mũ kar mý há pĕ tãvĩ tĩnh mũ vě, mýr, ha mẽ. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

¹³ Kỹ sóg ãjag mý tag tó sór mũ, ãjag tý tý fóg nýťĩn kỹ, kanhgág ag mý ke gé. Ājag apóstolo vỹ tý inh nĩ, sý ãjag mý Topě vĩ tó jé. Inh rãnhřaj vỹ inh mý sér pĕ tí.

¹⁴ Isý ãjag mý Topě vĩ tó kỹ inh mrĕ ke ag hĕn ri ke mũn ãjag kóm Jesus ki ge sór mũ gé, kỹ ag krenkren ke mũ sir, Israel ag. ¹⁵ Ha vé, Topě tý inh mrĕ ke ag tovãnh to tóg povo ũ ag to há nĩ ha, ag to jũ mãn tũ tóg nĩ sir. Topě tý Israel ag to há' he mãn mũ ra tóg vĕnh kar mý há pĕ tãvĩ tĩnh mũ vě, kỹ vĕnh kar vỹ rĩnrĩ mãn ke mũ vě, ũn kãgter mũ ag mrĕ hã. Hã ra tóg ag to há tũ nĩ ver.

¹⁶ Ěmĩ to jykrĕn nĩ. Ěmĩ kupar ko há nĩn kỹ tóg ko há kar nĩ. Ge ti nĩgtĩ gé, ka tý. Ti jãre há nĩn kỹ ka vỹ há kar nĩ. Israel ag vỹ tag ri ke nýťĩ. Ag jóg'jóg ve ag vỹ ka jãre ri ke nýťĩ. Topě mý ag há nýťĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ ag krĕ vỹ Topě mý há nýťĩnh ke mũ gé. ¹⁷ Povo tý Israel vỹ ka tý oliveira há ri ke nýťĩ. Ti jãre vỹ há nĩ, hã ra ti pĕ ũ tóg kórĕg nýťĩ. Hã kỹ tóg mrynhmranh kỹ vãvãm mũ, Topě ti, ti pĕ kórĕg ěn ti. Ti tý Israel kórĕg ag togvãnh to ken hã vě, hã vỹ: ka pĕ kórĕg vãvãm, he mũ. Ka pĕ kórĕg

tag nýťĩg ja ki tóg ka ũ pĕ vin, vãnh kãmĩ ka tý oliveira pĕ tý, ũn kanĕn vãnh pĕ tý. Ājag hã vě sir, ãjag tý tý fóg nýťĩn kỹ, kanhgág ag ke gé. Hã ra ka ũ pĕ tag vỹ ka há jãre ěn tý ti kume vĕg tí, kỹ tóg tý há' he mũ sir. Ājag tý Topě tý Israel jóg'jóg ve tý Abraão mý nĕn tó ja ěn vĕg mũ to ken hã vě, hã vỹ: ka há jãre kume vĕg mũ, he mũ. ¹⁸ Kỹ Israel ag to é he sór tũg nĩ, Topě tý ag vãm mũ ra, ěg tý ka pĕ kórĕg vãm ri ke. Ag nýťĩg ja ki ãjag nýťĩ. Hã ra ka jãre vỹ tý Judeu ag jóg'jóg ve nýťĩ. Ājag jóg'jóg ve pijé', fóg pijé', kanhgág pijé'. Judeu ag vě. Kỹ Judeu ag to é he sór tũg nĩ.

¹⁹ Hĕn ri ke mũn ãjag tóg inh mý: "hã ra tóg Judeu ag vãm, ěg to há nĩ jé," he sór mũ. "Hã kỹ tóg ěg to há nĩ," he ãjag hýn mũ. ²⁰ Hý, ag vãm tóg. Hã ra ag tóg ti ki rá jãvãnh ja nýťĩgtĩ, hã kỹ tóg ag vãm. Jãvo tóg ãjag to há nĩ, ãjag tý ti ki ge to. Hã kỹ ag to é he sór tũg nĩ. Topě kamĕg nĩ mýr. Ag jagãgtãn jãvãnh tóg nĩ ha. Kỹ tóg ãjag jagãgtãn ke tũ nĩ gé, ãjag tý ti ki ge to tar tũ nýťĩn kỹ. Hã kỹ ti hã kamĕg nĩ.

²² Hã ki Topě tý tý ũn há nĩ tóg ve há tí, hã ra tóg ũ ag vóg kónãn jagy han tí gé. Ŭ tý ti vĩ mranh mũ ag vóg kónãn jagy han tóg tí, Topě ti. Hã ra tóg sir ãjag to há nĩ sir, ãjag tý ti tovãnh tũ nĩn kỹ. Ājag tý ti tovãnh kỹ tóg ãjag vãm ke mũ gé, ha vemnĩ. ²³ Judeu ag tý ti ki ge kỹ tóg ag to há nĩ mãn ke mũ gé sir, kỹ tóg ka há ki ti pĕ mrynhmráj ja ěn ki vin mãn ke ri ke nĩ sir. ²⁴ Ha vé, ãjag hã vỹ tý ka kanĕn vãnh pĕ ri ke nýťĩ. Hã ra tóg ka há ki ãjag vin, ãjag tý tý ka kanĕn vãnh pĕ nýťĩ ra. Kỹ tóg, ti tý ka há ěn pĕ mrynhmráj ja ěn ki vin mãn sór nĩ ra tóg vin mãn mũ sir, ka há ěn ki, hã vỹ: Judeu ag tý Jesus ki rá, he mũ. Ka há pĕ mrynhmráj ja ěn ki vin mãn to ken hã vě. ěg pi(jé) ka kanĕn vãnh pĕ tý ka kanĕn há ki vin tí. ěg tý ka há pĕ tý ki vin mãn tag vỹ jagy tũ nĩ vě. Hã kỹ tóg Topě mý jagy tũ tí, ti tý Judeu ag to há nĩ mãn kỹ.

Topě tý Israel ag krenkren han sór

²⁵ Isý ãjag mý nĕn ũ kãmĕn sór vě, ãjag tý mẽ ja tũ ũ, ha mẽ. Sý ãjag mý kãmĕn sór vě, ãjag tý Judeu ag to é he tũ nĩ jé. Ha vé, Israel ũ ag vỹ ver mẽ sór tũ nýťĩ. Ŭ ag tóg mẽ sór mũ, hã ra ũ ag tóg mẽ jãvãnh nýťĩ gé, vĕnh kar tý Topě vĩ mẽ jé, Judeu tũ ag kar. Kejĕn ag tóg mẽ kãn ke mũ, fóg kar, kanhgág kar ke gé. ²⁶ Ag tý mẽ kãn ke ěn kã Israel ag tóg krenkren ke mũ gé. Hã kỹ tag tóg ag to rãn kỹ nĩ, ha mẽ: "ag krenkren han tí vỹ jun ke mũ. Pãnónh sí tý Sião pĕnĩn cidade ěn tá tóg vĕnh ven ke mũ, ag krenkren han tí ti. ěn vỹ Jacó krĕ ag tý inh vĩ mranh ja ěn tý vĕnh pãte fón ke mũ, Israel krĕ en ag mý. ²⁷ Sý ag mrĕ jykrĕn jan hã vě. Ag tý inh vĩ mranh tý sóg tũg' he mũ," he ja tóg nĩ, Topě vĩ rá ki, Judeu ag to. ²⁸ Jesus kato tě ag tóg mũ ver, ti kãmĕ sér mẽ jãvãnh ag nýťĩ ver, hã kỹ ãjag tóg ag nýťĩg ja ki Topě vĩ sér mĕg mũ. Hã ra ag jóg'jóg ve ag vỹ Topě to há nýťĩ ja nĩgtĩ, hã kỹ Topě tóg ag krĕ'krĕ to há nĩnh ke mũ ge kejĕn, ti tý vãsý ag kuprĕg ja nĩn kỹ. ²⁹ Topě tý ũ to há nĩn kỹ tóg ti to há nĩ, ti tý ũ kuprĕg kỹ tóg kuprĕg kỹ jĕ nĩ gé. Tý tũg' henh ke tũ ti nĩ, Topě ti.

³⁰ Väsý äjag tóg Topē vī ki kagtīg ja nýtīgті gé. Hã ra Topē tóg ũri äjag jagãgtãn, äjag týt ti ki ge jé, Judeu ag týt ti vī mranh ag nýtīg ja kã. ³¹ Kýt ěn ag tóg ti vī mranh mügtī ver, Topē týt kar kýt ag jagãgtãn jé, ti týt äjag jagãgtãn ri ke. ³² Kýt Topē tóg ěg kar mýt ěg týt ti vī mranh mü tag ven kãn sór mü, ěg týt to jykrén mãn jé. Ti týt ěg jagãgtãn sór vē, ěg týt ti ki ge jé, hã jé tóg ěg mýt ěg týt ti vī mranh mü ven sór mü.

Topē jykre týt ěg jykre kãfór nī

³³ Topē výt týt ũn mág pē nī, mýt, ha mẽ. Ti jykre výt vĕnh kar kri nī kar nī. Ve kãn jãvãnh ěg nýtī, ti jykre ti, tá krýt jãvãnh ěg nýtī. Nén ũ kar ki kanhró ti nī mýt, nén ũ kar to jykrén há han kãn ti tīt mýt. Ti týt nén to jykrén mü ve kãn ke tũ pē ěg nī. "Ti hýt hē ri ken kýt tag han?" henh ke tũ ěg tóg nī gé. To jykrén kórég ěg tóg nýtī. ³⁴ ũ nýt Topē týt nén to jykrén mü ki kanhró nīt? Ki kagtīg kar ěg nýtī. ũ nýt Topē mýt: "tag han ra, tag han tũg ra," he tīt? ũ výt ti jyvĕn ke tũ pē nī. ³⁵ ũ nýt ti mýt nén ũ nīm', Topē týt ti mýt kajãm jé? Nén kar výt týt ti tũ nýtī mýt, hã kýt tóg ěg hã mýt nén ũ kar nīm tīt, ěg jagãgtãn kýt. ³⁶ Topē hã ne nén kar hyn han'. Ti hã jamĕn kýt ěg tóg nýtī, nén ũ kar výt ti jamĕn kýt nýtī gé. Hã kýt ěg tóg týt ti tũ nýtī gé, nén ũ kar ti ke gé. Kýt ti hã ne tóg týt ũn mág nīt, ti pir mýt. Ti hã mýt ěg tóg vīt há han tīt, to krónh ke tũ ěg nīt, ga kri, kanhkã tá ke gé. Amém.

Topē mýt ěg vĕnh fĕg ke mü

12 Inh kanhkã', Topē výt äjag jagãgtãn. Hã kýt sóg äjag mýt: "ti mýt vĕnh fĕg," he mü. Kýt tóg ěg týt ti mýt nén ũ pũn ri ke nīt, ěg týt ti mýt vĕnh fĕg kýt. Judeu ag výt äjag mĕg tãnh kýt pũn tīt. Ag jãvo ěg tóg ti mýt ěg rĩn-rĩn nýtĩn kýt vĕnh fĕg tīt. Ti mýt tóg sér tīt, ěg týt tag han kýt, ěg týt týt ti tũ nýtĩn kýt sir. Gen kýt äjag tóg Topē jykre han ke mü. ² ěprã ke ag jykre han sór tũg nīt. Topē výt äjag krītãg han sór mü. Vĕnh jykre tãg han sór tóg mü. Kýt äjag tóg nén há han ki kanhró nýtĩnh mü. Vĕnh jykre kuryj han jé äjag tóg ke mü. Kygnĕnh ke tũ äjag tóg nīt. Tag ve sór tóg mü, Topē ti. Tag hã to tóg ěg kanhrãn ke mü.

³ Ha vé, Topē výt isar han, kýt sóg äjag jyvĕn há han ki kanhró nīt. Hã kýt sóg äjag kar mýt tag tó mü. Vĕsýt ũn mág han sór tũg nīt. "Týt inh ũn mág nīt," he tũg nīt, ä týt týt ũn mág tũ nĩn kýt. ěg kar výt Topē ki ge kýt nýtīt, kýt tóg ěg kar týt nén ũ to tar han tīt, ěg kar týt ti rãnhřãj han jé. Tag to jykrén kýt jagnĕ to é he tũg nīt.

⁴ ěg há to jykrén nīt. Ti ki nýtīt výt e nýtīt, ěg pĕn, ěg nĩgnó, ěg kanĕ, ěg nĩgrĕg, ti kar ti. ěg há ki nýtīt výt jagnĕ kóm rãnhřãj nýtīt kar nýtīt, vyr mýt. ⁵ Ge ti nĩgtīt, ěg mré. E ěg nýtīt, hã ra ěg týt Cristo ki ge kýt nýtĩn kýt ěg tóg ěg há ri ke nýtīt, kýt ěg tóg jagnĕ ki rĩr ke mü sir, ěg há ki nýtīt týt jagnĕ ki rĩr tīt ěn ri ke. ⁶ Hã ra ũ tóg nén ũ han há nĩgtīt, kýt ũ tóg nén ũ ũ han há nĩgtīt gé, Topē týt to ěg tar han kýt. ěg kãmīt ũ mýt tóg: "ag jyvĕn nīt," he tīt, Jesus ti. Kýt Topē týt ä mýt nén tó mü hã týt ěg jyvĕn nīt, ti týt ä mýt: "ag jyvĕn nīt," hen kýt. ⁷ ěg kãmīt ũ mýt tóg: "ũ

jagãgtar ag jagãgtãn nīt," he ti gé. Kýt ěg jagãgtãn há han to tar nĩmnīt. ěg kãmīt ũ mýt tóg: "inh vīt kãmĕn nīt," he tīt gé. Kýt to krónh ke tũg nīt. ⁸ ěg kãmīt ũ mýt tóg: "ag mýt ag týt nĕn han ke kãmĕn nīt," he tīt gé. Kýt ä rãnhřãj tag ki rĩr há han nīt. ěg kãmīt ũ mýt tóg: "ã týt nĕn ũ nĩm mág nīt, inh mýt," he tīt gé. Kýt ón kýt ti mýt nĩm sór tũg nīt. ěg kãmīt ũ mýt tóg: "culto to pã'i výt týt ä nīt," he tīt gé. Ä týt týt to pã'i nĩn kýt to jykrén há han nīt. ěg kãmīt ũ mýt tóg: "ag jagãgtãn nīt," he tīt gé. Kýt ti týt ä mýt ä týt ěg jagãgtãn ke tag tó kýt to mýt sér nĩmnīt. ěg týt jagnĕ ki rĩr to ken hã vē.

⁹ Jagnĕ to há tävīt nýtĩmnīt. Ón kýt jagnĕ to há nýtīt sór tũg nīt. Vĕnh jykre pãno to kórég tävīt nýtĩmnīt, kýt tovãnh kãn nīt. Vĕnh jykre há hã mīt mümnīt. ¹⁰ Jagnĕ to há pē tävīt nýtĩmnīt, äjag týt jagnĕ mré pafa ja ag to há ri ke nýtĩmnīt, jagnĕ to. Jagnĕ mýt komĕr hã vĩmnīt, ěg týt pã'i mýt komĕr hã vīt ěn ri kemnīt, jagnĕ mýt. ¹¹ Topē jykre to krónh ke tũg nīt. Ti týt äjag mýt: "tag han ra," he to jĕnjĕr ke tũg nīt gé, to vãsãn nīt. Ti kuprĩg týt äjag mýt nĕn tó mü ěn ki króm nīt, kýt tóg äjag mýt sér tĩnh mü. ěg Senhor tũ han nīt. ¹² Topē výt ěg mýt nĕn ũ há kar han ke mü. Tag to mýt sér nýtĩmnīt. Kejĕn äjag tóg nĕn ũ jagy venh ke mü, ti tugnĩn. Tag to krónh ke tũg nīt. Topē mré vĕmĕn kýt nýtĩmnīt. ¹³ Äjag mré Topē ki rã ũ jagtar nĩn kýt ti jagãgtãn nīt. ũ týt äjag to pasa ke kýt ti mýt: "inh mré nīt," hemnīt.

¹⁴ Kejĕn ũ tóg äjag vóg kónãn sór mü. ěn to Topē mýt: "ti jagãgtãn nīt," hemnīt. Ti to: "ti vóg kónãn nīt," he tũg nīt. ¹⁵ Kejĕn tóg ũ mýt sér tīt. Kýt ti mré mýt sér nýtĩmnīt gé. Kejĕn ũ tóg fýt tīt. Ti mré fýmĩnīt gé. ¹⁶ Jagnĕ mré vĕnh jykre pir hã han nīt, hã výt: jagnĕ to há, he mü. Vĕsýt ũn mág han sór tũg nīt. Týt ũn kãsir ag mré ke nýtĩmnīt. "Ag mré ke výt týt inh nīt," hemnīt, ũn kãsir ag to. Hĕn ri ke mũn äjag kãmīt ũ tóg vĕnh kanhrãn mág to tar nīt, äjag kãfór. Ti jé: "ag kãfór inh nīt, vĕnh kanhrãn mág ja tag to," he tũg nīt.

¹⁷ Kejĕn ũ tóg äjag mýt nĕn ũ kórég han tīt. Ge ra ti mýt nĕn ũ há hã han nīt. Vĕnh kar mýt vīt há tävīt han nīt, ũ týt äjag to: "kygnĕ ti huri," he tũ nīt jé. ¹⁸ Vãsãn nīt, äjag týt ũ to krīt rýt tũ nýtīt jé, äjag týt vĕnh kar to krīt kuprã nýtīt jé.

¹⁹ Inh kanhkã, ũ týt äjag mýt nĕn ũ kórég han mü ra vĕnh kajãm sór tũg nīt. Topē hã tóg ä týt ti to jũnh ke ěn ki kanhró nīt. Hã kýt tag výt rán kýt nīt, ha mẽ: "inh hã ne äjag kajãm ke mü', inh hã ne ag mýt ven ke mü', ag týt äjag jykre kórég to jagãgtar ke ti, he ti, ěg Senhor ti," he ja tóg nīt, Topē vīt týt rán kýt nīt ki. ²⁰ Kýt ũ týt äjag kato tĕ mü mýt nĕn ũ há kar han nīt. Ti kókĩr nĩn kýt ti mýt vĕjĕn ven nīt. Ti hãghã kýt ti mýt goj ven nīt. Gen kýt ä tóg ti mýt'a pē han ke mü, ha vemnīt, ä týt ti to há nĩn kýt, ti týt ä to kórég nīt ra. ²¹ ũ týt vĕnh jykre pãno han mü ag výt ěg kato tĕ tīt. Kýt ěg tóg ag ki rĩr ke mü, vĕnh kaja jé. Ag jagtar nýtĩn kýt ěg tóg ag jagãgtãn ke mü. ěg týt ag jagãgtãn kýt ag jykre pãno tóg ag mýt vĕnhmýt nĩnh mü, ag týt ěg jykre ve kýt, ha vemnīt.

ěg pã'i ag

13 ěg kri pã'i výt nýtĩgtīt. Kýt tóg ěg týt ag vīt ki han há tīt. Topē týt ag týt pã'i han hã vē, ag krĩn kýt. Ti hã

vỹ ù tỹ hẽ nỹ tỹ pã'i nĩnh ke to jykrén tí'. ² Kĩ ag kato tẽ sór tũg nĩ. Topẽ hã vỹ ag vin tí, pã'i ag krĩn kũ, kũ ag kato vãsãn tũg nĩ. Û tỹ ag kato vãsãnsãn mũ ag vóg kónãn jé ag tóg ke mũ, pã'i ag. ³ Ēg tỹ vẽn h jykre há han kũ Ēg tóg pã'i ag vэг mũ ra kanẽ jur han ke tũ nĩ. Û tỹ vẽn h jykre kórég han mũ ag vỹ veso kanẽ jur tí, pã'i ag ve kũ. Kũ Ēg hỹn hẽ ri kenh ke mũ, ag tỹ Ēg kanẽ jun tũg jé? Vẽn h jykre há tãvĩ han jé Ēg tóg ke mũ, kũ ag tóg Ēg to vémén há han ke mũ sir, pã'i ag. ⁴ Ēg pã'i ag ne Ēg jyvẽn tí', Ēg tỹ vẽn h jykre há to tar nỹtĩ jé. Ag tỹ Topẽ tỹ ag mỹ nén tó mũn han hã vẽ. Ā tỹ vẽn h jykre kórég han kũ kanẽ jurmĩ. Ā vóg konãn jé ag tóg ke mũ, ha vemnĩ, hã jé Topẽ tóg ag vin. Topẽ tũ ag vỹ, ag tỹ ùn jykre kórég han mũ ag vóg kónãn jé, ag tỹ ag jykre pãno to ag jagãgtar han jé. ⁵ Hã kũ ag vĩ ki króm nĩ, ag tỹ ãjag to jũ tũ nỹtĩ jé. Ājag kakã kavénh ti tí gé, ãjag tỹ pã'i ag vĩ ki króm tũ Ēn ti. Hã kũ ki króm sórmnĩ.

⁶ Kũ governo mỹ imposto kajãm nĩ gé. Topẽ tỹ ag mỹ vẽn h rãnrãj nĩm ja Ēn han ag tí, kurã kar ki, pã'i ag, governo mỹ rãnrãj tí ag. Kũ ag mỹ kajãm nĩ. ⁷ Kũ ãjag név(e) kajãm kãn nĩ, governo mỹ ke gé. Ājag tỹ pã'i ù mỹ imposto kajãm ken kũ ti mỹ ven nĩ, jãnkamy ti. Ājag pã'i ag kamẽg nĩ, ag mỹ komẽr hã vĩmĩnĩ.

Topẽ jykre hã mĩ mũmĩnĩ

⁸ Ājag név(e) kajãm kãn nĩ. Mré hã jagnẽ to há tãvĩ nỹtĩmĩnĩ gé. Jagnẽ to há nỹtĩ to krónh ke tũg nĩ. Ēg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kũ Ēg tóg Topẽ tỹ Ēg jyvẽn ja Ēn ki króm kãn mũ sir. ⁹ Ha vé, Topẽ tóg Ēg mỹ: "ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, kũ ã mén tũ mré nỹ tũg nĩ gé," he ja nĩ. Kũ tóg: "ũ tén tũg nĩ, nén ù péju(g) tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ, nén ù to én tũg nĩ gé," he ja nĩ gé. Ti tỹ Ēg jyvẽn vỹ e nỹtĩ. Hã ra Ēg tỹ ti tỹ Ēg jyvẽn kar tỹ tó pir han sór kũ Ēg tóg tag tónh ke mũ, ha mẽ: "ã régre ki rĩr nĩmĩnĩ. Ā tỹ vẽn h ki rĩr há ri ke han nĩ, ã régre ki," he jé Ēg tóg ke mũ. ¹⁰ Ēg tỹ Ēg régre kar ki rĩr há nỹtĩn kũ Ēg tóg ag mỹ nén ù kórég han ke tũ nĩ. Hã kũ Ēg tóg jagnẽ ki rĩr há nỹtĩn ki Topẽ tỹ Ēg jyvẽn tí Ēn ki króm kãn ke mũ.

¹¹ Vãsãn nĩ. Vẽn h jykre kórég tovãnh kãn nĩ. Ti tỹ Ēg kren han ke kurã vỹ kakó pẽ tí ha. Ēg tỹ ti ki ge vén kũ tóg ver kór gy nỹ ja nĩ, kuvar gy nỹ ja tóg nĩ ver Ēn kã, hã ra tóg ùri kakó tãvĩ tí ha. ¹² Ti kãtĩg to hã tóg Ēg mỹ kuty ri ke nĩ. Kuty tag vỹ tũg ke nẽ ha, tỹ vaj ke ti nỹ ha. Ti tỹ kãnhmar kãtĩg ke to ken hã vỹ. Hã kũ ag tỹ kuty kã nén han tí Ēn han mãn sór tũg nĩ, vẽn h jykre kavéj Ēn ti. Ēg tỹ kurã ki nén han jafã Ēn han nĩ, vẽn h jykre kuryj ti, Ēg tỹ vẽn h jykre há han kũ vẽn h jykre kórég kato tẽ jé, tỹ tũg' he jé. ¹³ Ēg tỹ kurã mĩ tĩg há han tí Ēn ri ke han nĩ. Ag tỹ baile ki nén ù vẽn hmỹ han tí Ēn han tũg nĩ. Kronkron tũg nĩ gé. Fag to én tũg nĩ, kũ fag mré nỹ tũg nĩ, ag mré ke gé. Jagnẽ to jũ tũg nĩ gé, jagnẽ tũ to én tũg nĩ gé. ¹⁴ Ēg Senhor tỹ Jesus Cristo jykre tãg hã han nĩ. Ēg tỹ nén to én mũ Ēn han sór mãn tũg nĩ. Ēg jykre si tovãnh kãn nĩ.

Jesus ki ge kũ nỹtĩ fag tỹ jagnẽ to há nỹtĩn h ke

14 Û tóg krój nỹtĩ ver. Jesus jykre ù tóg ver ag mỹ jagy tí, ag tỹ ti ki ge kũ nỹtĩ ra. Û tỹ ge tovãnh tũg nĩ, ag mỹ: "Ēg mré Topẽ vĩ mẽn h kãtĩg nĩ," hemnĩ. Ag vĩ kafãn tũg nĩ hã ra, ag tỹ kygnẽ kũ: "tag tóg inh mỹ ge nĩ, ge nĩ," he mũ ra. ² Û mỹ tóg nén kar ko há tí, hã ra ù tóg nén ù nĩ ko vãn h nĩn kũ Ēkré hã ko tí. "Vẽn h kãggrã mỹ ag tóg pũn ja nĩ, vẽn h mẽg Ēn nĩ ti, ag tỹ ón kũ topẽ kãggran ja Ēn mỹ, hã kũ sóg ti nĩ ko sór tũ nĩ," he ag tóg tí, ùn krój ag. ³ Hã ra ãjag kãmĩ ù ag tóg ge ra ko tí, vẽn h kãggrã tỹ ag mỹ tỹ nén ù tũ nĩn kũ. Ājag tỹ ko kũ ù tỹ ko vãn h Ēn to é he tũg nĩ. Kũ ãjag tỹ ko sór vãn h kũ ù tỹ ko mũ Ēn to: "ti kórég han ti tí," he sór tũg nĩ gé. Vějẽn to jagnẽ mỹ vĩ tũg nĩ. Ā mré tóg Topẽ ki rã kũ jẽ gé, ù tỹ ko mũ ti, kũ ti to vĩ tũg nĩ. ⁴ Jesus mỹ rãnrãj tí vỹ tỹ Ēg nỹtĩ, Ēg kar, hã kũ tóg vẽn hmỹ tí, Ēg tỹ jagnẽ to vĩ sór kũ. Û tỹ Ēg mỹ vĩnh ke mũ vỹ tỹ Ēg Senhor ti nĩ, Ēg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kũ. Hã ra Ēg kar vỹ há kutẽ kãn ke mũ, kurã Ēn kã, ha vemnĩ, Ēg Senhor tỹ Ēg tar han kũ.

⁵ Û tóg vẽn h kãn ke kurã to: "kurã kórég," he tí, kurã ù to ke gé. Jãvo ù tóg kurã kar to: "kurã há," he tí gé. Há kar ti nỹtĩ, ãjag tỹ kurã han mũ ti. Kũ ãjag tỹ nén to jykrén mũ Ēn hã han nĩ. ⁶ Ēg kar vỹ Ēg Senhor jykre mĩ mũ sór mũ, hã kũ ù tóg kurã kórég han sór tí, ti jykre mĩ tí jé, jãvo ù tóg kurã kórég han vãn h nĩ, ti jykre mĩ tí jé. Há kar ti nĩ.

Kũ ù tỹ nén ù kar ko mũ vỹ ge nĩ gé. Ēg Senhor jykre mĩ tí hã jé tóg ko tí gé. Ti hã mỹ tóg to vĩ há han tí, vějẽn to, Topẽ hã mỹ. Û tỹ nén ù nĩ ko vãn h Ēn vỹ Ēg Senhor jykre mĩ tí hã jé ko vãn h nĩ gé, ti tỹ ti mỹ há nĩ jé. Kũ tóg to Topẽ mỹ vĩ há han tí gé. Há kar ti nĩ, Ēg tỹ nén ù nĩ ko mũ ti, Ēg tỹ ko vãn h ti ke gé.

⁷ Ēg pi(jé) Ēg jykre han ke mũ', Ēg tỹ ga kri mũn kũ. Kũ, Ēg ter ken kũ Ēg pi(jé) Ēg jykre ki ter ke mũ gé'. ⁸ Ēg tỹ ga kri mũn kũ Ēg tóg Ēg Senhor jykre hã han ke mũ. Ti tũ han hã jé Ēg tóg ga kri mũ nĩ. Kũ, Ēg ter ken kũ Ēg tóg ti jykre hã ki ter ke mũ gé'. Hã kũ Ēg tóg tỹ ti tũ kar nỹtĩ sir, Ēg tỹ ga kri mũn kũ ke gé. Ēg Senhor tỹ Jesus Cristo tũ vỹ tỹ Ēg nỹtĩ. ⁹ Ēg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ hã jé tóg ter ja nĩ. Hã jé tóg rĩr mãn ja nĩ gé. Ti tỹ tỹ Ēg Senhor nĩ hã jé tóg ter ja nĩ, vẽn h kar pã'i, ùn rĩnrĩr mũ ag pã'i, ùn kãgter ja ag pã'i ke gé.

¹⁰ Kũ ãjag tỹ hẽ ri ke jé jagnẽ to vĩ sór nẽ? Ājag tỹ hẽ ri ke jé jagnẽ to é he nẽ? Topẽ hã vỹ Ēg jykre ve kãn ke mũ, Ēg kar, ti tỹ Ēg jé prẽr ken kũ. ¹¹ Hã kũ tag tóg rán kũ nĩ, ha mẽ. "Rĩr inh jẽ nĩ," he tóg, Ēg Senhor ti. "Vẽn h kar vỹ inh krẽm grĩnh kenh ke mũ, ha vemnĩ. Vẽn h kar vỹ inh mỹ: "ũn mág vỹ tỹ ã nĩ," henh ke mũ, he ti, Topẽ ti," he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán kũ nĩ ki. ¹² Ēg kar vỹ Topẽ rĩnja tá nỹtĩn h ke mũ, kũ tóg Ēg jykre tugnỹm ke mũ. Ēg hã ki tóg jẽmẽn h ke mũ, Ēg tỹ nén han ja Ēn to. ¹³ Hã kũ jagnẽ to vĩ mãn tũg nĩ.

Ěg tŷ jagně to fen ke

Jagně to: "kórég ti ní," he mǎn tŷg ní. Ājag tŷ nén ũ han ken ký tag to jykrén ní, ha mě. "Isŷ tag han ký inh régre mŷ inh ve ký Topě ví mranh ke tŷ ní vŷ?" he jé ěg tóg ke mŷ. "Ti mŷ tŷ prǎnh kenh ke tŷ ní vŷ, isŷ tag han ký?" he jé ěg tóg ke mŷ.

¹⁴ Tag ki kanhró inh ní, ha mě: "vějĕn pi(jé) ěg kavénh tí." Jesus tŷ tón há vě. Nén ũ tŷ vě, vějĕn ti, ěg tŷ ko jafā tāví vě. Há ra ũ tóg nén ũ ní to: "věnh kǎggrá mŷ ag tóg pŷn ja ní, věnh mĕg ěn ní ti, há ký sóg ko ký Topě ví mranh tí," he tí. Ŭ tŷ tag tó mŷ jykre kavénh ti tí, ti tŷ ge ra kon ký. ¹⁵ Inh mŷ tóg tŷ Topě ví mranh tŷ ní, isŷ nén ũ ní ko tag ti. Ký sóg ko' he mŷ sir. Ký inh régre ũ tóg isŷ ko mŷ ve ký ko sór mŷ gé sir, há ra tóg ti há mŷ Topě ví mranh ri ke ní. Ký tóg ko ký isugrĕn Topě ví mranh mŷ sir. Ký tóg nŷgme ki kutĕnh ke mŷ sir, ti tŷ ko ký Topě ví mranh ký. Ký tóg isŷ ti tén ri ke ní sir, Cristo tŷ ũn jagfy ter ja ěn ti. Isŷ tag han ký tóg sŷ ti to há tŷ ri ke ní, isŷ inh jĕn tugnĕn ti tén ri ke han ký. ¹⁶ Ký tag han sór tŷg ní, ũ tŷ ājag tŷ nén han mŷ to ājag to ví tŷ ní jé. Há ti ní vě, ājag tŷ kon ký, há ra ũ tŷ ājag jĕn to ājag to vín ký ko sór tŷg ní. ¹⁷ Topě tŷ tŷ ěg Senhor nĕn ký ěg jĕn tóg tŷ nén ũ tŷ ní ha mŷr, ký ěg tŷ nén ũ ní ko tŷ ra tóg ěg mŷ tŷ nén ũ tŷ ní. Nén ũ ũ to ěg jykrén ke mŷ ha, há vŷ: věnh jykre kuryj, he mŷ, věnh jykre kusa, he mŷ, věnh jykre sér, he mŷ, Topě kuprĕg tŷ mŷr, ěg jagrĕ tǎg ti. ¹⁸ Ěg tŷ gen ký Cristo jykre han ký tóg Topě mŷ há tí ha, ěg jykre ti, ký tóg ěg mré ěprā ke ag mŷ há tí gé sir, ha vemní.

¹⁹ Ký ěg jé jagnĕ krĕ kuprāg há to jykrén. Ěg jé jagnĕ tar han sór. ²⁰ Ký tóg ěg tŷ nén ũ ní ko to ěg régre tŷ tŷ prǎnh ke han ký tóg kórég ní, ěg tŷ ũ tŷ Topě ki rá ký ní ũ tŷ tŷ prǎnh ke han ký. Vĕjĕn kar vŷ há ní. Há ra ũ tóg vějĕn ũ to jykrén kónān sór mŷ, ti tŷ to Topě ví mranh ký. Ti tŷ ge ra kon ký tóg tŷ prǎnh ke mŷ sir. ²¹ Ký tóg kórég ní, ěg régre tŷ ěg tugnĕn Topě ví mranh ký. Há jé nén ũ ní ko tŷg ní, ā régre tŷ to tŷ prǎnh kenh (ka) mĕ tĕn ký. Ti rĕnve vinho kron tŷg ní gé. Nén ũ tŷ ā régre tŷ Topě ví mranh han ěn tovānh kǎn ní. ²² Ā tŷ nén ũ to: "kórég tŷ ti ní," hen ký Topě há mŷ tómnĕ. Há ra ā régre rĕnve han tŷg ní, ti tŷ ā mŷ há ní ra, ā régre tŷ ā tugnĕn Topě ví mranh tŷ ní jé. Ā tŷ Topě tŷ ā mŷ nén tó há han ký tóg há ní, ký ā tóg jatu ní, ha vemní. ²³ Ŭ tóg ko tí, há ra tóg ā tŷ ko mŷ tag to: "isŷ Topě ví mranh ja mŷ vŷ?" he mŷ sir. Ti tŷ ge ra ko ký tóg to krĕ kufy ní sir, ký tóg Topě ví mranh mŷ sir. Ěg tŷ ti ki ge ký nŷtĕn ký ěg tóg ti tŷ há han sór mŷ sir. Ěg tŷ nén ũ to: "tag han ký inh mŷ ti ví mranh mŷ vŷ?" hen ký ěg han ke tŷ ní, ke tŷ ní mŷ ra ěg ti ví mranh mŷ.

Ěg tŷ ěg mré ke ag to há nŷtĕnh ke

15 Ha vé, tar ěg nŷtĕ. Há ký tóg ěg tŷ ũn krój nŷtĕ ag to fen nŷtĕnh há tí. "Ěn tóg inh mŷ há tí, há ký sóg han sór mŷ," henh ke tŷ ěg tóg ní. ² "Mŷ inh régre mŷ há ní vŷ?" he jé ěg tóg ke mŷ. Ti tŷ ti mŷ há tŷ nĕn ký ěg han ke tŷ ní. Ěg tŷ ti tar han sór vě, ěg tŷ nén han

mŷ kar tŷ. ³ Cristo pi(jé) ā tŷ nén to ěn mŷ ěn han ja nĕgtĕ, há ký tóg ěg jagfy jagtar ja nĕgtĕ. Ký tóg Topě mŷ: "ā to ag tóg ví kónān tí, ā kato tĕ ag, há ra ag ví vŷ inh kri kutĕnh ke mŷ," he ja ní. Ti mur tŷg ki Topě ví tó tí ũ tóg ti ví tag rán ja ní, há ra tóg ge ní. ⁴ Há ra Topě tóg ěg kanhrān sór mŷ, há ký tóg ā ví tó tí ag mŷ: "ha rán," he ja nĕgtĕ, há ký ag tóg ránrán ja nĕgtĕ. Ěn ve ký ěg tar nŷtĕ, Jesus jykre mŷ mŷ to, ký ěg tŷ prǎnh kenh ke tŷ ní. Ký ěg tóg ěg tŷ kanhkā tá nén venh ke ěn kǎ jatu' henh ke tŷ ní gé. ⁵ Topě vŷ ěg to fen ký ní. Ti há vŷ ājag tŷ jagnĕ to fen han ke mŷ, ti kóm, ājag tŷ ti mré jykre pir nŷtĕ jé, ājag tŷ Jesus Cristo ki ge ký nŷtĕn ký. Ěg tŷ to vāsān han ki kanhró tóg ní, Topě ti. ⁶ Ký ājag tóg jagnĕ mré ěg jóg tŷ Topě to: "ŭn mág vŷ tŷ ti ní," henh ke mŷ gé. Vĕnh ví pir han jé ājag tóg ke mŷ, ti to, ěg Senhor tŷ Jesus Cristo to ke gé.

Fóg ag mré kanhgág ag tŷ Topě ví mĕnh ke

⁷ Há ký jagnĕ to há nŷtĕmnĕ, Cristo tŷ ěg to há ní ri ke nŷtĕmnĕ, jagnĕ to. Ký ũ tóg ājag jykre ve ký Topě to: "ŭn mág vŷ tŷ ti ní," henh ke mŷ. ⁸ Tag to jykrén ní, ha mě. Cristo vŷ Judeu ag ki rĕr jé kǎtĕg ja ní, ti tŷ Topě tŷ vāsŷ ěg jóg'jóg ve ag mŷ nén tó ja ěn ki han jé. Ěn ve ký ěg tóg ki kanhrān mŷ, Topě tŷ věnh ví há há tó tí ti. ⁹ Ký tóg povo ũ ag jagāgtān gé, ký ag tóg ti tugrĕn Topě mŷ ví há han mŷ gé sir, fóg ag, kanhgág ag ke gé. Há ký Davi tóg tag rán ja ní gé, ha mě: "tag tugnĕn sóg ā mŷ ví há han ke mŷ, fóg ag rĕnve, kanhgág ag rĕnve ke gé. Ag rĕnve sóg ā mŷ jĕn ke mŷ, ā jé tó jé sóg ke mŷ, ā jĕjĕ tó ký," he ja tóg ní, Davi ti, Topě ví tŷ rán ký ní ki. ¹⁰ Ký tag tóg rán ký ní gé, ha mě. "Fóg', kanhgág', mŷ sér nŷtĕmnĕ, Judeu ag mré há, ti tŷ ag mré há," he tóg mŷ gé, Topě ví tŷ rán ký ní ki. ¹¹ Ký tag tóg rán ký ní gé, ha mě. "Fóg', kanhgág', ěg Senhor mŷ ví há han ní. Topě to ví há han kǎn ní, povo kar'," he ja tóg ní gé, Topě ví tŷ rán ký ní ki. ¹² Ký Isaías vŷ Cristo to tag tó ja ní gé, ha mě: "Jĕssĕ krĕ'krĕ ũ vŷ tŷ ũn mág jĕnh mŷ, Davi panh ěn krĕ'krĕ ũ, ký tóg tŷ povo kar ag pǎ'i mág jĕnh mŷ. Fóg ag vŷ kanhgág ag mré ti ki ge sór ke mŷ," he ja tóg ní, Isaías ti. Ti tŷ Jesus tón há vě. ¹³ Topě há ne ěg mŷ ven ke mŷ', nén ũ há kar, há ký tóg ěg mŷ tó ja ní. Ti há ki ājag tóg ge ký nŷtĕ. Ti há vŷ ājag fe tŷ mrin kenh ke mŷ, ti há vŷ ājag krĕ kuprāg ke mŷ'. Topě kuprĕg vŷ tŷ ājag jagrĕ ní, ký tóg nén kar han há nĕgtĕ. Ti há vŷ ājag tar han ke mŷ', ājag tŷ Topě tŷ ěg mŷ nén ũ há ven kenh ke ěn to tar nŷtĕ jé, ājag tŷ tag há mĕ ěkrén jé.

Paulo rǎnhrāj

¹⁴ Inh kanhkā', věnh jykre há han ký ājag tóg nŷtĕ. Isŷ ājag mŷ tó tŷg ki ājag tóg ki kanhrān ja ní. Vĕg isóg ní ní. Há ký ājag tóg jagnĕ jyvĕn ki kanhró nŷtĕ gé. ¹⁵ Inh věnh rá tag ki sóg ājag mŷ nén ũ tŷ hĕn ri ke kǎmén, ti tŷ inh mŷ sér tĕn ký, sŷ ājag vég tŷ ra. Ājag mŷ sóg kǎmén há han, ājag tŷ kǎ jatu tŷ ní jé, ājag tŷ mĕg mŷ tag kǎ. Topě ne tag to inh jĕnĕ', tag to tóg isar han'. ¹⁶ Inh jé prĕr tóg, isŷ povo kar mŷ Jesus Cristo kǎmén

je. Ký sóg ti tú ki rír jě ní, Topě ví sér tó sóg tí, fóg ag mý, kanhgág ag mý ke gé. Ag tý ti ki ge ký tóg ti mý sér tí, Topě kupríg tý ag tý ün há han ký, ag tý tý Topě tú nýtín ký. Inh rānhrāj há vē.

¹⁷ Tý sóg Jesus Cristo rānhrāj han jafā ní, Topě tý isar han ký, ký inh rānhrāj tóg inh mý sér tí. ¹⁸ Ký sóg ājag mý Cristo tý inh mý vēnh rānhrāj nīm ja há tý vēmén sór mū. Fóg ag mré kanhgág ag tý ti ki ge jé tóg isar han tí, ti ví tó tag to. Inh ví mẽ ký ag tóg ti ki ge sór mū, ag tý inh jykre ve ký ke gé. Jesus Cristo tý nén han mūn há vē. ¹⁹ Milagre hyn han sóg tí gé, Topě tý isar han ký. Ti kupríg tý inh krīn ký sóg hyn han tí, milagre ti. Milagre hyn han ký sóg vēnh kar mý ti ví ti tó ja nīgtí, Jerusalém tá, ký tá kākutě ký sóg ga kar mī tīg ja nīgtí gé, ga tý Ilíria mī há. Vēnh kar mý sóg Cristo kāme sér tó ja nīgtí. ²⁰ Ū tý tá jun tú ra sóg tá jun vén ja nīgtí, sý tá ti ví tó vén jé, ag tý vāhā Cristo kāme mẽ jé, ū tý mẽ ja tú ag. Inh há ne ag mý tó vén sór ja nīgtí, isý ū rānhrāj ja ki rānhrāj tú ní jé. ²¹ Há ký tag tóg rán ký ní, ha mẽ: “Ū tý ti vēme mẽ ja tú ěn ag vỹ ti ki kanhrān ke mū. Ū tý ti ví mẽ ja tú ag vỹ mẽnh ke mū,” he ja tóg ní, Topě ví rá ki. Sý ti ví tag há ki króm sór vē.

Paulo tý Roma ra tīg sór

²² Há ký sóg ājag tá jun ja tú ní ver, sý ājag venh há há ra. ²³ Há ra sóg hur han kǎn, tag ki inh rānhrāj ti. Vāsý sóg to jykren, sý ājag venh tīg jé. ²⁴ Ký tóg hěn ri ke mūn inh mý ki króm ke mū ha. Sý ga tý Espanha ra tīg sór vē, ký sóg ājag venh rānh mū, ěpry kākre ki, ěmīn kākre ki. Ký tóg há tí, ājag tý inh jagāgtān ken ký, sý ājag tá jun ken ký. Ājag tý inh jagāgtān há han ký sóg tīg há han ke mū, Espanha ra. Há ra sóg ājag mré ní sí han sór mū, ājag tý isar han jé.

²⁵ Há ra sóg ver Jerusalém ra tīg sór mū. Sý tá Topě tú ag mý jānkamy ma tīg ke vē. ²⁶ Ga tý Macedōnia tá Jesus mré ke ag vỹ inh mý jānkamy vin, ga tý Grécia tá Jesus mré ke ag ke gé, isý Jerusalém tá ün jagāgtar nýtí ag jagāgtān jé, jānkamy ěn tý. Ěg mré ke ag vē gé, Jerusalém tá ün jagtar nýtí ag. ²⁷ Macedōnia tá ke ag mý tóg sér tí, ag tý Jerusalém tá ke ag mré jānkamy vēnh kǎpām ký. Grécia tá ke ag mý tóg sér tí gé. Há ra tóg inh mý há tí gé. Jerusalém tá ke ag vỹ Jesus ki ge vén, Judeu ag, ký fóg ag vỹ ag ví mẽ ký Jesus kāme mẽ ja nīgtí. Há ký fóg ag vỹ Judeu ag tú mǎn ja ní, há vỹ: Topě ví, he mū. Ký tóg há ní ha, ag tý mẽ kar ký ag mý ājag tú vēnh kǎpām ký, vēnh kaja jé, ag jānkamy ti.

²⁸ Isý tag han kǎn ký, sý ag mý jānkamy tag vin kar ký sóg cidade tý Roma tá ní sí han kar ký ga tý Espanha ra tīg sór mū ha. ²⁹ Ha mẽ, isý ājag ki jun ken ký Cristo ví vỹ ājag mý sér tīnh mū, ěg tý jagně mré ti to vēmén ký, isý ājag mý ti ví tón ký, ha vemní. Ti ví sér to tóg ěg mý sér tīnh mū.

³⁰ Inh kanhkā', ěg Senhor tý Jesus Cristo ki ge ký ājag tóg nýtí, ký ājag tóg jagně to há nýtí gé, Topě kupríg tugrīn. Ký sóg ājag mý tag to ví sór mū gé, ha mẽ. Iso Topě mré vímní, inh mré, to krónh ke tūg ní. ³¹ Judéia tá ag vỹ e nýtí, ū tý Jesus kato tē mū ag, ký ag tóg inh kato tē sór mū gé. Ký iso Topě mré vímní, ti tý inh jy

nīgān jé, Jerusalém tá ū tý Jesus ki ge ký nýtí ag tý inh mý ví há han jé gé, ti tý ag mý há tí jé, sý jānkamy ěn tý ag jagāgtān sór mū tag ti. ³² Tá kātīg ký sóg jatun mý ājag ki jun ke mū. Ký tóg ěg kar mý sér tīnh mū, sý ājag to pasanh tīg ken ký, Topě tý isíg ke tag to há nīn ký. Ký ājag tóg isar han ke mū sir.

³³ Topě vỹ ěg krí kuprāg tí. Ký sóg ti mý to ví tí, ti tý ājag krí kǎnhvy han jé. Amém.

Paulo tý ün e mī ěkrég tí

16 Ājag mý sóg ěg mré ke fi tó sór mū, Febe fi. Cidade tý Cencreia tá fi tóg Jesus ki ge ký nýtí fag ki rír tīgtí. ² Fi tý kejēn ājag ki jun ký fi mý: “ha kārā,” hemní. Ājag mré fi tóg Jesus ki rá ký jě ní, ký fi mý nén tý fi mý tú ěn ven kǎn ní. Ū tý hěn ri ke jagāgtān fi huri, inh ke gé.

³ Priscila fi mī sóg ěkrég tí, fi mén tý Áquila mī ke gé. Inh mré fag tóg rānhrāj mág, Jesus Cristo rānhrāj han ký. ⁴ Isugnīn fag tóg kǎgter kren, inh jy nīgān jé. Tag há mī sóg ěkrég tí, ký sóg fag to há tǎví ní. Ký fóg kar kāmí Jesus ki ge ký nýtí ag vỹ tag tugrīn fag to há nýtính ke mū gé, fag tý inh jy nīgān ký. ⁵ Fag ĩn krēm ū ag tóg vēnh mǎn tí gé, culto han jé. ěn fag ki sóg ěkrég tí gé.

Iso há ū vỹ ní gé, há vỹ: Epēneto, he mū. Ga tý Ásia tá ū tý Jesus ki rá vén jan há vē. Ti mī sóg ěkrég tí gé. ⁶ Ký Maria fi vỹ ní gé. Ājag mý fi rānhrāj mág. Fi mī sóg ěkrég tí gé. ⁷ Ký sóg Adrōnico mī ěkrég tí gé, Júnias mī ke gé. Inh kanhkā ag vē. Inh mré ag tóg sigse ký nýtí ja nīgtí gé. Apóstolo ag kāmí ag tóg tý ün mág nýtí. Vāsý ag tóg Jesus ki ge jěg, isý ti ki rá tūg ki.

⁸ Ampliatio mī sóg ěkrég tí gé. Ti to inh há tǎví ní, ěg Senhor tugrīn. ⁹ Ký sóg Urbano mī ěkrég tí gé. Inh mré tóg Cristo rānhrāj han tí. Kar ký iso há ū vỹ ní gé, Estáquis ti. Ti ki sóg ěkrég tí gé. ¹⁰ Apeles mī sóg ěkrég tí gé. Cristo tovānh jāvānh ja ti ní. Aristóbulo mré ke fag mī sóg ěkrég tí gé. ¹¹ Kar ký inh kanhkā ū vỹ tá jě gé, Herodião ti. Ti ki sóg ěkrég tí. Ký sóg Narciso mré ke fag mī ěkrég tí, ū tý fag kāmí ěg Senhor ki ge ký nýtí fag.

¹² Ký sóg Trifena fi ki ěkrég tí, Trifosa fi mī ke gé. Ěg Senhor mý fag rānhrāj mūgtí. Ký sóg iso há tǎví ū fi mī ěkrég tí gé, há vỹ: Pérside, he mū. Ěg Senhor mý rānhrāj to fi tar tǎví ní. ¹³ Ký sóg Rufo mī ěkrég tí. Topě ne ti kuprēg', ti mýnh fi ke gé'. Inh mý fi tóg tý inh mýnh ri ke ní, ti mýnh fi. ¹⁴ Ký sóg Asíncrito mī ěkrég tí, Flegonte mī ke gé, Hermes mī ke gé, Pátrobas mī ke gé, Hermas mī ke gé, ag mré Topě ví mẽ jé vēnh mǎn tí ag mī ke gé. ¹⁵ Ký sóg Filólogo mī ěkrég tí, Júlia fi mī ke gé, Nereu mī ke gé, ti ve fi mré, Olimpas mī ke gé, ký ag mré Jesus ví mẽ jé vēnh mǎn tí ag mī ke gé, Topě tú kar ag mī.

¹⁶ Ký jagně ki nhun ke ri ke han ní, Jesus mré ke kar ki, jagně nīgě kǎgmí ký. Cristo ki ge ký nýtí kar vỹ ājag mī ěkrég tí, ěmā kar ki ke ag.

Ón ký věnh ví há mẽ sór tũg nĩ

¹⁷ Nén ũ tó sór sóg mũ gé ver ãjag mĩ. Ũ ag tóg ãjag tỹ jagnẽ to jũ han sór mũ. ãjag tỹ jagnẽ ví kafãn kónãn mũ han sór ag tóg mũ. Ag pi(jé) ãjag tỹ Topẽ ví mẽ ja ẽn ri ke tó tĩ. Ẽn ag ví mẽ sór tũg nĩ. ¹⁸ Ag pi(jé) ẽg Senhor tỹ Cristo rãnhřaj han sór tĩ. Ag nug hã ki rĩr ag tóg tĩ. Ag ví vỹ mẽ há tĩ, ón ký, ký ũ tỹ hẽn ri ke ag tóg kri fi sór mũ, ag ví kri, ag tỹ ag jykre kórég ki kagtĩg nỹtĩn ký, ũ tỹ nén ũ věnhmỹ to jykrén tũ ag. Inh mỹ tóg ag tỹ ũ tỹ ge krĩn kónãn ha mẽ tĩ. Ký ag ví mẽ sór tũg nĩ.

¹⁹ ãjag tỹ Topẽ ví kri nĩm mũ tag vỹ mẽ há tĩ. Vẽn kar vỹ mẽ, ký tóg inh mỹ sér tĩ sir, ãjag to. Ký tóg ãjag tỹ věnh jykre há ki kanhrãn mág nỹtĩnh há tĩ. ãjag tỹ věnh jykre pãno to jykrén tũ pẽ nỹtĩn ký tóg há tĩ gé.

²⁰ Topẽ vỹ ẽg krĩ kuprãg tĩ. Kãnhmar tóg ẽg mỹ Satanás tỹ tũg' henh ke mũ gé, ha vemnĩ, ký tóg ãjag vóg mãn ke tũ nĩ ha.

Ẽg Senhor tỹ Jesus mỹ sóg to ví tĩ, ti tỹ ãjag mỹ ã tỹ nén ũ há ẽn vin jé.

Paulo mré ke ag tỹ Roma ki ke fag mĩ ẽkrég tĩ

²¹ Inh mré Jesus rãnhřaj han mũ tỹ Timóteo vỹ ãjag mĩ ẽkrég tĩ gé, Lúcio ti ke gé, Jasão ke gé, Sosípatro ke gé, inh kanhkã ag.

²² Ũ tỹ Paulo mỹ tag rán mũ vỹ tỹ inh nĩ, hã vỹ: Tércio, he mũ. Ký sóg ãjag mĩ ẽkrég tĩ gé, ãjag tỹ inh mré ẽg Senhor ki ge ký nỹtĩn ký.

²³ Gaio vỹ ãjag mĩ ẽkrég tĩ. Ti ĩn krẽm sóg jẽ, ký ẽg tóg ti ĩn krẽm culto han tĩ. Erasto vỹ ãjag mĩ ẽkrég tĩ gé, ũ tỹ cidade jãnkamy ki rĩr tĩ ẽn ti. Ẽg régre tỹ Quarto vỹ ãjag mĩ ẽkrég tĩ gé. ²⁴ Ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ sóg to ví tĩ, ti tỹ ãjag kar tar han jé. Amém.

Topẽ mỹ ẽg ví há han ke

²⁵ Ha mẽ, ẽg jé Topẽ mỹ ví há han. Ẽg tar han ki kanhró tóg nĩ, ẽg tỹ ti ki rã kar krónh ke tũ nĩn jé. Sỹ ãjag mỹ Topẽ ví sér tó mũn hã vē, Jesus Cristo kãmén ký. Vãsỹ ẽg tóg mẽ ja tũ nĩ, ti ví sér tag ti. Ẽg tỹ vãhã mẽ vē, Topẽ tỹ ẽg mỹ to věnh jykre nĩm ký. Prỹg tỹ hẽn ri ke ki ag tóg mẽ ja tũ nỹtĩ, ẽg jo ke ag. ²⁶ Ũri hã ẽg tóg mẽg mũ. Vãsỹ Topẽ ví rán tĩ ag vỹ ẽg tỹ ũri mẽg mũ tag tó ja nĩgtĩ. Ký Topẽ tóg tag to: "povo kar mỹ kãmén nĩ, fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ, Judeu ag mré hã," he ja nĩ, ẽg tỹ mẽ kãn jé, ti ki ge jé, ti ví kri fi jé, ti tỹ tỹ ẽg Senhor kar jẽ jé. Á tỹ nén kar han tũg ki tóg nĩ nĩ, Topẽ ti, ũ tỹ ti han ja tũ (hã) ra. Ký tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé. Gen ký tóg nĩ nĩ.

²⁷ Ti hã ne ã pir mỹ nén ũ kar ki kanhró nĩ, Topẽ ti. Jesus Cristo hã tóg ẽg mỹ Topẽ ven ke mũ. Ký ẽg tóg ti hã mỹ ví há han sór mũ, Topẽ hã mỹ, ký tóg krỹg henh ke tũ nĩ, ẽg tỹ ti mỹ ví há han mũ ti. Amém.

1 CORINTO

1 Paulo tỹ rá vĕ. Isỹ cidade tỹ Corinto tá ke ag mỹ rán hã vĕ. Kỹ ěg régre tỹ Sóstenes vỹ inh mré rán mũ gé. Topĕ hã ne inh kuprĕg', kỹ tóg inh jé prĕr, Jesus Cristo tỹ inh fĕg jé, sỹ tỹ ti apóstolo jĕ jé sir. Hã kỹ sóg ājag mỹ rán mũ. ² Corinto tá ājag tóg vĕnh mǎn tĩ, Topĕ ví mĕ jé. Topĕ tũ vỹ tỹ ājag nỹtĩ, ājag tỹ tỹ Jesus Cristo mré ke nỹtĩn kỹ. Ājag jé prĕr tóg, ājag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn jé.

Vĕnh kar mỹ ke vĕ gé, vĕnh rá tag ti, ũ tỹ hĕ tá ěg Senhor tỹ Jesus Cristo jiji tó tĩ ag mỹ. ũ tỹ ti hã to: “ěg Senhor vĕ,” he tĩ ag mỹ ke vĕ gé. Ag Senhor vĕ, kỹ tóg tỹ ěg Senhor nĩ gé, Jesus ti.

³ Topĕ mỹ sóg to ví tĩ, ti tỹ ājag tar han jé, ti tỹ ājag krĩ kuprǎg jé, ěg jóg mág ti, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo jóg ti.

Topĕ tỹ ěg mỹ nén han mũ vỹ há nĩ

⁴ Kurǎ kar ki sóg ājag to Topĕ mré ví tĩ. Ti mỹ sóg: “há ti nĩ, ā tỹ Jesus Cristo tugrĩn ag tar han kỹ,” he tĩ. ⁵ Ti tugrĩn ājag tóg ũn rico ag ri ke nỹtĩ, nén kar to mỹr, Topĕ ví to, vĕnh jykre há kar to. Ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. ⁶ Cristo tỹ vĕme ki kanhró ājag tóg nỹtĩ mỹr, to tar ājag tóg nỹtĩ. ⁷ Hã kỹ Topĕ kuprĩg tỹ ěg mỹ nén nĩm tĩ ěn vỹ tũg' he vǎnh nĩgtĩ ājag mỹ. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo vĕnh ven mǎn ěn jǎvǎnh ājag tóg mũgtĩ gé, ti kǎtĩg ke ti. ⁸ Ti hã vỹ ājag tar han mũ', ājag tỹ ti tovǎnh tũ nĩ jé, ājag tỹ kygnĕg tũ nĩ jé. Kỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo kǎtĩg mǎn kỹ, ti kurǎ ki, kỹ tóg ājag tỹ kygnĕg ja tũ ěn venh ke mũ sir. ⁹ Topĕ ne fagrĩnh mỹ ví vǎnh nĩgtĩ'. Ājag jé prĕr tóg, ājag tỹ tỹ ti kósĩn tỹ Jesus Cristo mré ke nỹtĩ jé, ājag tỹ tỹ ěg Senhor mré ke nỹtĩ jé gé.

Vĕnh kǎpǎm kỹ nỹtĩ tũg nĩ

¹⁰ Inh kanhkǎ', vĕnh ví pir han nĩ. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo jiji ki sóg ājag jyvĕn sór mũ, hã kỹ sóg ke mũ. Vĕnh kǎpǎm sór tũg ra. Vĕnh jykre pir han sór ra. Nén pir hã to jykrén nĩ. Vĕnh jykre pir hã han sór ra.

¹¹ Inh kanhkǎ, ājag to sóg vĕnh ví jagy mĕ. Cloe fi mré ke fag vỹ inh mỹ tó, kỹ fag tóg inh mỹ ājag tỹ vĕnh kǎpǎm sór mũ kǎmĕn, ājag tỹ jagnĕ to jũ sór mũ ti.

¹² Tag mĕ sóg, ha mĕ: ājag kǎmĩ ũ tóg nĕji: “tỹ sóg Paulo mré ke nĩ,” he tĩ. Kỹ ũ tóg nĕji: “tỹ sóg Apolo mré ke nĩ,” he tĩ gé. Jǎvo ũ tóg: “tỹ sóg Pedro mré ke nĩ,” he tĩ, kỹ ũ tóg: “tỹ sóg Cristo mré ke nĩ,” he tĩ gé. ¹³ Cristo mỹ vĕnh kǎpǎm kỹ nĩ? Vó. Inh hã mỹ ājag jagfy cruz to sa? Vó. Inh jyjy tó kỹ ājag mỹ vĕnh kygpe kỹ nỹtĩ', isỹ tỹ Paulo nĩn kỹ? Vó, ke tũ vĕ.

¹⁴ Hã kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ũri, sỹ ājag kygpe ja tũ nĩ ti. Tag to sóg Topĕ mỹ: “há ti nĩ,” he tĩ. ¹⁵ Kỹ ājag tóg iso: “ti jiji tó kỹ sóg kype kỹ nĩ,” he vǎnh nỹtĩgtĩ. Crispo hã kype inh, kar kỹ Gaio ti ke gé. ¹⁶ Kar kỹ sóg Estéfanas fag kygpé gé. Kar inh ũ kygpég tũ nĩ, hỹn, he sóg.

¹⁷ Cristo pi(jé) inh mỹ: “ha ag kygpenh tĩg,” he ja nĩ'. Inh mỹ tóg: “ha ag mỹ inh kǎmĕn tĩg, ha inh ví tónh tĩg,” he ja nĩ. Kỹ sóg tó tĩgtĩ. Hã ra sóg ón kỹ tỹ vĕme kanhró han vǎnh nĩgtĩ, ke tũ nĩ mũ ra Cristo tỹ cruz to sa ja ěn tỹ nén ũ tũ ri ke nĩ sir, isỹ inh ví kanhró tỹ ājag krĩn sór mũ ra.

Jesus tỹ cruz to sa ja hã tó ěg tĩ

¹⁸ ũ mỹ ěg tóg vĕnh kagtĩg nỹtĩ ve nĩ, ěg tỹ Jesus tỹ cruz to sa mũ ěn tó kỹ. Hã ra ag tỹ nũgme ki vár ke vĕ. Ag jǎvo tóg ěg mỹ Topĕ tỹ há (r) nĩ, Jesus tỹ cruz to sa ti, hã kỹ ěg krenkren kỹ nỹtĩ, Topĕ tỹ hã tugrĩn ěg krenkren han kỹ. ¹⁹ Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, ha mĕ. “Ŭn kanhró mág ag jykre tỹ sóg tũ' henh ke mũ, ha vemnĩ, ũn estudo mág ag tỹ nén to jykrén mũ tỹ sóg tũ' henh ke mũ,” he tóg, Topĕ ti.

²⁰ Hã kỹ ón kỹ ũn kanhró mág ag pi(jé) tỹ nén ũ nỹtĩ'. Ón kỹ vĕnh rán tĩ ag pi(jé) tỹ nén ũ nỹtĩ'. Ón kỹ ũn estudo mág ag pi(jé) tỹ nén ũ nỹtĩ'. ěg tỹ tag ki nén ũ ki kanhrǎn mũ to tóg: “nén ũ tũ vĕ,” he ja nĩgtĩ, Topĕ ti. “Krĩ tũ ag nỹtĩ, ũ tỹ tag hã nón mũ sór mũ ag,” he tóg, Topĕ ti.

²¹ Topĕ tỹ nén to jykrén mũ vỹ ge nĩ, ha mĕ. ěg tỹ vĕsóg ki Topĕ to jykrén sór mũ ra ěg tóg ti ki kanhrǎn ja tũ nĩgtĩ, ěg tỹ ga kri mũn kỹ. Hã kỹ Topĕ tóg ěg tỹ ti ví jĕmĕ kỹ kri fi kỹ ěg kren han mũ. Hã kỹ tóg ag mỹ Topĕ krĩ tũ nĩ ve nĩ, ũ tỹ ki kagtĩg ag mỹ. ²² Judeu ag ne ěg tỹ nén han vǎnh ve sór mũ', milagre ti, ag tỹ Topĕ jykre ki kanhrǎn jé. Kỹ fóg tỹ Grego ag ne ón kỹ ti jykre to vĕmĕn sór mũ'. ²³ Ag jǎvo ěg tóg nén pir hã tó tĩ, hã vỹ: Cristo tỹ cruz to sa kỹ ter ja ti, he mũ. Judeu ũ ag mỹ tóg jĕggry tĩ, ti cruz ti, jǎvo tóg Judeu tũ ag mỹ ěg krĩ tũ nĩ ve nĩ, ag tỹ ěg ví mĕ kỹ, fóg ũ ag mỹ, kanhgág ũ ag mỹ ke gé. ²⁴ Judeu kǎmĩ ũ ag tóg kuprĕg kỹ nỹtĩ jǎvo, fóg kǎmĩ ũ ag tóg kuprĕg kỹ nỹtĩ gé, kanhgág ag kǎmĩ ke gé. Ag hã mỹ tóg há tĩ, Cristo tỹ cruz to sa kỹ ter ja ti, ũn kuprĕg kỹ nỹtĩ ag mỹ. ěg hã vĕ. Topĕ jykre tar hã vĕ, Cristo tỹ cruz to sa ja ti. Topĕ krĩ há to ken hã vĕ, hã vỹ: Cristo ter ja ti, he mũ. ²⁵ Topĕ krĩ tũ nĩ ve vỹ ěprǎ ke krĩ há nĩ ve kǎfór nĩ mỹr, ti hã ne ā pir mỹ krĩ há nĩ'. Kỹ Topĕ krój nĩ ve vỹ ěprǎ ke ag tar nĩ ve kǎfór nĩ gé. Topĕ hã ne ā pir mỹ tar nĩ'.

Topě vỹ ěg kuprěg, ěg tỹ tỹ nén ũ tũ ra

²⁶ Inh kanhkä', vëso jykrén. Topě vỹ äjag já přer. Äjag kãmí ti pipir nýtí, ũn kanhró mág ag, escola tỹ hën ri ke ki vënh kanhrän ja ag. ũn mág ag vỹ pipir nýtí gé, ũn mág krě ag ke gé. ũ tỹ ge kuprěg mág tũ ti nıgtí, Topě ti. ²⁷ ũ tỹ ũn mág ag mỹ krí tũ nı ve ag hã kuprěg ti tĩ mỹr, ũn vënh kagtıg ag. Ti tỹ ũn krí há ag mỹ'a han sór vë. Ký tóg tag ki ũn krój nýtí ag kuprěg, ũn tar ag mỹ'a han já. ²⁸ Hã já Topě tóg ũ tỹ tag ki jagtar nýtí ag kuprěg. ũn mág ag tỹ ěg ve ký ěg tóg ag mỹ jagägtar nýtí. Nén ũ tũ vỹ tỹ ěg nýtí. Hã ra Topě tóg ěg kuprěg mü, ag tỹ tũ' hen já, ũn mág ag vỹ tỹ. ²⁹ Hã ký ũ tóg Topě mỹ: "ũn mág vỹ tỹ inh nı, há inh nı," henh ke tũ pë nı, ěg tỹ kejën ti ve ký. Hã já Topě tóg ũn jagtar ag kuprěg.

³⁰ Topě mré ke vỹ tỹ ěg nýtí, ha mẽ, ěg tỹ tỹ Jesus Cristo mré ke nýtín ký. Topě hã vỹ ěg krí há han mü', Jesus tugnın. Topě hã vỹ ěg mỹ vënh päte fón mü', ti tugrın. Ti hã ne ěg tỹ tỹ ti tũ nýtí han mü', ti tugnın. Ti hã ne ěg krenkren han mü'. Topě tỹ ti mỹ vënh jykre nım hã vë, ěg tỹ tag han já, ³¹ ũ tỹ rán ký nı tag ti, hã vỹ: "äjag tỹ ũ to: ũn mág vỹ tỹ ti nı, he sór ký ěg Senhor ti tómnı," he mü, Topě vı rán ki.

Paulo vỹ krój nı gé

2 Inh kanhkä', äjag ki sóg jun ja nı, sỹ äjag mỹ Topě jykre tó já. Inh pi(jé) äjag mỹ ón ký vëme kanhró han'. Inh pi(jé) äjag tỹ vënh vı ki kanhró jävänh tó'. ² Nén pir hã to sóg jykrén ja nıgtí, sỹ äjag mỹ tó já, hã vỹ: Jesus Cristo, he mü, ti tỹ cruz to sa ký ter ja ën ti. ³ Krój ja inh nı, sỹ äjag ki jun ký. Mümëg ja inh nı, kanë jur han ja inh nı, sỹ äjag mré nım ký. ⁴ Isỹ äjag mỹ Topě vı tó ký inh pi(jé) vënh vı sınıvı tỹ äjag krın sór ja nıgtí, inh pi(jé) inh krí há tỹ vënh vı kanhró tó ja nıgtí. Topě kuprıg tỹ inh jagrë nı hã tỹ sóg äjag mỹ tó ja nıgtí, ti jykre tar tỹ. ⁵ Hã ký äjag pi(jé) ěprä ke jykre há ki ge jëg', ěprä ke vı kanhró ki'. Hỹ, hã ra äjag tóg Topě jykre tar ki ge jëg mỹr'.

Topě kuprıg vỹ Topě tỹ nén to jykrén mü ki kanhró nı

⁶ Jävo sóg ũ tỹ Jesus ki kanhró mág ag mỹ Topě vı kanhró tó tĩ gé, ũ tỹ to jykrén há ag mỹ. Hã ra ti pi(jé) tỹ ěprä ke vı kanhró nı'. Ga kri ke ag jykre tó tũ sóg nıgtí, ũri ũn mág ag vı ti. Tũ' he já tóg ke mü, ũri ũn mág ag vı ti. ⁷ Topě vı kanhró tó sóg tĩ mỹr'. ěn tỹ ěg vësóg ki ki kanhrän ke tũ nı. Väsỹ ěg tóg ki kanhrän ja tũ nı gé. Hã ra Topě tóg väsỹ to jykrén mü, mundo tỹ kã nı to hã tóg to jykrén mü, ěg tỹ ti vı ki kanhrän já, ěg tỹ ti jykre ki kanhró tugrın tỹ ũn mág nýtí já. ⁸ ũri ũn mág ag pi(jé) ki kanhró nýtí, Topě jykre tag ki'. Ag tỹ ki kanhró nýtí ra ag pi(jé) Jesus tỹ ka to ti sanh mü vë', ěg Senhor tỹ, ũ tỹ vënh kar kãfór nı tag tỹ mỹr. Hã ra ag tóg ti ki kagtıg nýtín ký ag tóg cruz to ti sa ja nıgtí. ⁹ Hã ra tóg rán ký nı, Topě jykre ti, hã vỹ: "Topě tóg ěg mỹ nén ũ há tävı kãn ja nı, ũ tỹ ti to há kar mỹ mỹr," he mü. "ũ pi(jé) tag ve ja nı ver'. ũ pi(jé) tag mẽ ja nı ver'.

Ěprä ke ag pi(jé) to jykrén ja nı ver'. Topě hã ne to jykrén ja nıgtí, ti tỹ ěg mỹ kãn ke ën to," he ja tóg nıgtí, Topě vı rán ki.

¹⁰ Ký tóg ěg hã mỹ tó ja nı. Ä kuprıg tỹ tóg ěg kanhrän ja nı, to. Ti kuprıg vỹ nén kar to jykrén tıgtí, Topě tỹ nén to jykrén mü mré hã, ti tỹ vënh kar vatánh tá nén to jykrén mü mré hã. ¹¹ Ge ti nı, ha mẽ. Ěprä ke tỹ nén to jykrén mü ki kanhró ěg tóg nı. Ký ěg ne tỹ ki kanhrän tı'? Ěg krí tỹ ěg ki kanhrän tı. Ěprä ke krí vỹ ěprä ke tỹ nén to jykrén mü ki kanhrän tı. Hã ra Topě kuprıg vỹ Topě tỹ nén to jykrén mü ki kanhrän tı. Ěprä ke pi(jé) Topě tỹ nén to jykrén mü ki kanhrän tı', ti tỹ Topě kuprıg tỹ jagrë tũ ra'. ¹² Hã ra Topě pi(jé) ěg mỹ ěprä ke kuprıg tỹ ěg jagrë han'. Topě kuprıg tỹ tóg ěg mỹ ěg jagrë han, ěg tỹ ti tỹ ěg mỹ nén nım mü ki kanhrän nýtí já. Ti hã vỹ ěg kren han sór mü, ěg tỹ vënh krenkren han ki kagtıg ra. Ti tỹ ěg mỹ nén nım to ken hã vë.

¹³ Hã tó sóg tı. Ěprä vënh kanhró pijé', sỹ äjag mỹ tó mü tag ti. Topě kuprıg kanhró vë. Hã ký sóg ti kuprıg hã tỹ ti jykre kãmén tı. ¹⁴ Ěprä ke ag pi(jé) Topě kuprıg to há nýtí, ti jykre to'. Ag mỹ tóg tỹ Topě krí tũ nı ve nı. To jykrén há han ki kagtıg ag nýtí, ag tỹ Topě kuprıg tỹ jagrë tũ nýtín ký. ¹⁵ ũ tỹ ti kuprıg tỹ jagrë jë ën hã ne nén kar to jykrén há han tı'. Ký ũ pi(jé) ěg tỹ nén han mü ën ki kanhró nı', ti tỹ vëg mü ra, ti tỹ Topě kuprıg tỹ jagrë tũ jën ký.

¹⁶ Hỹ, ũ nỹ hın Topě tỹ nén to jykrén mü ki kanhró nı'? ũ nỹ hın Topě kanhrän mü'? ũ tỹ ti kanhrän mü venh ke tũ ěg tóg nı. Jävo Cristo hã ne ěg kanhrän tı', ti tỹ ěg krí ri ke nım ký.

Topě camarada ag tỹ jagnë ri ke

3 Inh kanhkä', inh pi(jé) äjag mỹ Topě jykre tó kãn ja nı ver', sỹ äjag mỹ tó sóg mü ra. ũ tỹ Topě kuprıg tỹ jagrë nýtí tũ ri ke vỹ tỹ äjag nýtí, gır ri ke vỹ tỹ äjag nýtí, äjag tỹ Cristo jykre to tar tũ nýtín ký. ² Hã ký sóg äjag mỹ leite ri ke hã ven ja nı, sỹ äjag mỹ Topě vı tó ký. Inh pi(jé) äjag mỹ vëjën tar ri ke ven ja nıgtí, äjag tỹ to tar tũ ja nýtín ký ver. Ký äjag tóg ũri to tar tũ nýtí gé. Ver äjag tóg ũ tỹ Topě kuprıg tỹ jagrë tũ nýtí ve nı. ³ Hã ký äjag tóg vënh kãpugpöv ký nýtí, äjag tỹ jagnë to jũ nýtín ký. Hã ki äjag tóg ěprä ke jykre han tı, hã ki äjag tóg ti tỹ jagrë tũ nýtí ve nı. ⁴ Ký äjag kãmí ũ ne tóg: "Paulo mré ke vỹ tỹ inh nı," he tı'. Ký ũ tóg: "jävo sóg tỹ Apolo mré ke nı," he tı gé'. Ěprä ke jykre hã vë, äjag tỹ han mü tag ti.

⁵ ũ nỹ tỹ Apolo nı', jo ũ nỹ tỹ inh nı', hã vỹ: Paulo, he mü? Topě camarada ri ke ěg nýtí, ký äjag tóg ěg vı kri fi ký Jesus ki ge ja nıgtí, ěg Senhor tỹ äjag krın ký. Ti hã vỹ ěg mỹ ěg rãnrãj nım ja nı. ⁶ Topě vı krän inh, äjag kãki, ký Apolo vỹ ki gónh, hã ra ũ tỹ ti mog han mü vỹ tỹ Topě nı. ⁷ Hã ký ũ tỹ krän mü pi(jé) tỹ ũn mág nı'. ũ tỹ ki gónh mü pi(jé) tỹ ũn mág nı gé'. Pir ti nı, ũn mág ti, hã vỹ: Topě, he mü, ũ tỹ ti mog han mü ën ti. ⁸ ũ tỹ krän mü vỹ ũ tỹ ki gónh mü ën ri ke nı. Kanhkä tá ěg tóg ěg rãnrãj kaja venh ke mü. Sỹ krän ja kaja ve já sóg ke mü, jävo tóg ä tỹ ki gónh ja kaja venh ke mü gé.

⁹ Topě hã mré ěg tóg rãhrãj mũgtĩ. Topě japý ri ke ějag nýtĩ.

Topě tỹ ěg rãhrãj tugnỹm ke

Kỹ ājag tóg ti tỹ ĩn han mũ ri ke nýtĩ gé. ¹⁰ ĩn tỹ kri jě jafã ri ke han inh, ĩn króggróg ri ke ti, sỹ ājag mỹ ti jykre tó ký, Topě tỹ to inh krĩn ký. Ký sóg to jykren há han, sỹ ĩn tỹ kri jě jafã ri ke ěn tar há han jě. Ký ājag kãmĩ tóg kri ĩn ri ke han mũ sir, ti tỹ isỹ ājag kanhrãn nón ājag kanhrãn ký. Ký ũ tỹ Topě ví tó mũ jé to jykren há han. ¹¹ ĩn tỹ kri jě jafã ri ke ěn vỹ pir nĩ, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ, hã ký sóg ājag mỹ ri ke han, sỹ ti kãmén ký. ũ venh ke tũ ěg tóg nĩgtĩ. ¹² Kri ěg tóg ĩn ri ke hyn han tí. ũ tóg ouro tỹ han mũ, ũ tóg prata tỹ han mũ, ũ tóg pó sĩnvi tỹ han mũ, ũ tóg ka tỹ han mũ, ũ tóg re tỹ han mũ, ũ tóg ěkré fár tỹ han mũ. ¹³ Kurã tỹ ěgno ki ěg tóg venh ke mũ, ĩn há ti, hã vỹ: ěg tỹ ũ mỹ ti ví kãmén há han ja ti, he mũ. Pĩ vỹ ěg rãhrãj kókén ke mũ, ký ěg tóg pĩ ki ěg rãhrãj jykre venh ke mũ. ¹⁴ Pĩ tỹ ti kókén vãnh nĩn ký ěg tóg ti kaja venh ke mũ sir, ěg tỹ ĩn tỹ kri jě jafã kri han ja kaja ti. ¹⁵ Pĩ tỹ ěg rãhrãj kókén ký ěg tóg ěg rãhrãj ti kren ke mũ sir, ti tũg ký, ge ra ěg hã tóg kren ke mũ hã ra, ěg tỹ kanhkã ra mũn ký. Hã ra tóg ěg tỹ pĩ ki kren ri ke nĩ sir.

¹⁶ Ha mẽ, Topě ĩn ri ke ěg nýtĩ, Topě kuprĩg tỹ ěg kãkã jěn ký. Ājag mỹ tag ki kagtĩg? Ki kagtĩg nĩ ve ājag nýtĩ. ¹⁷ ũ tỹ Topě ĩn kókén mũ ěn kókén jé tóg ke mũ, Topě ti. Ti tũ vẽ mỹr, ti ĩn ti. Ājag hã vẽ, ti ĩn ti, ěg hã vẽ.

Ěg pi(jé) jagně kãfór nýtĩ

¹⁸ Kygně tũg nĩ, ājag tỹ veso: “ki kanhró mág inh nĩ,” hen ký. Ājag tỹ ěprã ki kanhró mág nýtĩn ký to: “nén ũ tũ vẽ,” hemnĩ, to: “sỹ nén ũ ki kagtĩg ri ke vẽ,” hemnĩ, ājag tỹ Topě jykre hã ki kanhrãn jé. ¹⁹ ěprã ki kanhró mág ag to Topě tóg: “nén ũ tũ vẽ,” he tí. Věnh kagtĩg ag tóg nýtĩ, ti mỹ. Hã ký tag tóg rán ký nĩ, ha mẽ: “ěprã ke ag mỹ tóg ag tỹ ki kanhró mág nýtĩ ve nĩ, hã ra Topě tóg hã ki ag mỹ ag krĩ tũ nýtĩ ěn ven ke mũ,” he tóg, Topě ví rá ki. ²⁰ Ký ti rá ũ vỹ ge nĩ gé, ha mẽ: “Topě vỹ ki kanhró nĩ, ũ tỹ ki kanhró mág ag tỹ nén to jykren mũn ki. Nén ũ tũ vẽ, ag tỹ nén to jykren mũ ti. Ký tóg ki kanhró nĩ, Topě ti,” he tóg mũ gé, Topě ví rá ki. ²¹ Hã ký ěprã ke jiji tó sór tũg nĩ. Ag pi(jé) tỹ ũn mág nýtĩ. Ājag mré ke kar ag vẽ mỹr. ²² Inh hã vỹ tỹ ājag mré ke nĩ. Apolo vỹ tỹ ājag mré ke nĩ gé, Pedro ti ke gé. Mundo ki ke kar vỹ tỹ ājag tũ nĩ gé, ājag rĩnrĩr nĩ ti ke gé, ājag ter ke ti ke gé, ājag tỹ ũri vėg mũ ti ke gé, ājag tỹ vãhã venh ke ti ke gé. Ājag tũ kar vẽ mỹr, ²³ jãvo ājag hã ne tỹ Cristo tũ nýtĩ, ký Cristo vỹ tỹ Topě tũ nĩ. Vyrmy tũ han sór tũg nĩ.

Apóstolo ag

4 Ājag tỹ ěg to jykren ký tag to jykren nĩ, ha mẽ. Cristo camarada vỹ tỹ ěg nýtĩ. Topě jykre tó ěg tóg tí, ěg tỹ vėsóg ki nén to jykren vãnh ěn. ěn ki rĩr ěg tóg tí. ² Ký ěg patrão tóg nén ũ pir ve sór nĩgtĩ, ěg tỹ ti tũ ki rĩr mũn ký, hã vỹ: ěg tỹ ki rĩr há han mũ, he mũ. Ge ti

nĩ, Topě tỹ ěg ki nén ve sór mũ ti. Ti tũ ki rĩr há han jé ěg tóg ke mũ. ³ Ký ājag tỹ isỹ nén han mũ to ví mũ ra tóg inh mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ, ěprã ke ag tỹ inh jykre to ví mũ ra. Ký isóg inh jykre to: há ti nĩ, he tũ nĩgtĩ gé. ⁴ Inh pi(jé) sỹ ti ví mranh mũ ki kanhró nĩ. Hã ra sóg tag to: “hã ký inh jykre vỹ kuryj kar nĩ,” he tũ nĩgtĩ gé. Topě hã ne ěg jykre tugnỹm tí, hã ký tóg ki kanhró kar nĩ, hã ký tóg tóh ke mũ. ⁵ Ký ũ jykre to ví sór tũg nĩ, kurã tỹ ěgno to hã, ěg Senhor kãtĩg ke to hã. Ti ha ne nén kar vėnh ven han ke mũ, ěg tỹ vėnh vatãnh tá nén han mũ mré hã, ěg tỹ kuty tá nén han mũ mré hã. Ký tóg ěg tỹ nén ũ to jykren mũ ěn vėnh ven han kãn ke mũ gé mỹr. Ký ěg tóg mēnh mũ sir, Topě tỹ ěg mỹ ví há han ke ti. Vyrmy tóg ěg mỹ tóh ke mũ, ěg kar mỹ, ěg tỹ nén han ja ti.

⁶ Inh kanhkã, Topě ví rán ja pãtén sór tũg nĩ. ũ tỹ ājag kanhrãn mũ to: “Topě ví tó tí ag kãmĩ kãfór vỹ tỹ ti nĩ,” he tũg nĩ. Ājag tỹ to jykren há han jé, hã jé sóg vėnh hã to tag rán, ājag mỹ, Apolo to ke gé, ěg tỹ jag-ně ri ke nýtĩ tag ti. ⁷ ěg tỹ jagně kãfór han sór ký ěg tóg ón ký ke tí. Ha vé, Topě vỹ ěg mỹ ěg tũ vin kãn. ěg tỹ vėsóg ki mãn ja pijé. Ký ājag tỹ ne jé to: “isũ vẽ,” he sór ně? Tỹ tóg Topě tỹ ājag mỹ nĩm tũ nĩ ve nĩ, ājag tỹ to: “isũ vỹ ã tũ kãfór nĩ,” hen ký.

⁸ Tỹ ũn há nýtĩ ve ājag nýtĩ, vėnhmỹ. Rico nýtĩ ve ājag nýtĩ, vėnhmỹ. Tỹ ũn mág nýtĩ ve ājag nýtĩ vėnhmỹ, inh jãvo. Hỹ, há ti nĩ vẽ, ājag tỹ tỹ ũn mág nýtĩ ra. Ký sóg tỹ ājag mré ũn mág nĩnh mũ gé vẽ vẽ. Hã ra tóg ke tũ tí. ⁹ Jesus tỹ ũn fėg mũ vỹ tỹ inh nĩ, apóstolo vỹ tỹ inh nĩ. Hã ra tóg sỹ to jykren mũ ra tóg Topě tỹ isỹ ũn jykre kórég ag ri ke han nĩ ve nĩ, ũn kónėg ag ri ke, ag tỹ ũn kãgtén mũ ěn ag ri ke. Vėnh kar ne tóg isugnỹm tí, ěprã ke kar, Topě tỹ jěně jafã ag kar ke gé, mundo tag ki ke kar ag mỹr. ¹⁰ Krĩ tũ nĩ ve sóg nĩ mỹr, Cristo tu-grĩn. Inh jãvo ājag tóg krĩ há nýtĩ ve nýtĩ, Cristo jykre ki. Krój inh nĩ, jãvo ājag tóg tar nýtĩ ve nýtĩ. Ājag to ag tóg ví há han tí, jãvo ag tóg iso é he tí. ¹¹ Hã ký sóg kókĩr mũ, ũri, kur tũ sóg nĩ gé, iso kry ag tóg mũ gé, jamã tũ sóg nĩ gé, ¹² ron sóg tí gé, sỹ inh rãhrãj ki jěn ven jě. Ag tỹ iso é he mũ ra sóg ag mỹ nén ũ há tó tí, Topě tỹ ag mỹ han jé. Ag tỹ inh vóg kónãnh ký sóg ag mỹ vėnh nenh tũ nĩgtĩ. ¹³ Ag tỹ iso fé fé he mũ ra sóg koměr hã ag mỹ ví tí, ag jũ tỹ tũ' he jé. Vãfár ri ke inh nĩ, vėnh kar mỹ, ag tỹ nén fón tí kar ri ke inh nĩ.

¹⁴ Inh pi(jé) ājag mỹ'a han sór mũ. Hã ra sóg ājag mỹ tag rán, sỹ ājag jyvėn jé, ājag tỹ tỹ inh krě ri ke nýtĩn ký, sỹ ājag to há tãví nĩn ký. ¹⁵ ũ tỹ ājag kanhrãn sór mũ vỹ e nýtĩ, ũ tỹ Cristo jykre tỹ ājag kanhrãn sór mũ ag. Mil kãfór ag nýtĩ, hỹn. Hã ra sóg pir nĩ, sỹ ājag panh ri ke nĩn ký. Isỹ ājag mỹ Jesus Cristo kãmén ký sóg ājag panh ri ke nĩ, ti tỹ sỹ ājag hyn han ri ke nĩn ký. ¹⁶ Hã ký sóg ājag jyvėn mũ, ājag tỹ sỹ nén han mũ han jé. ¹⁷ Hã jé sóg Timóteo jěně, ājag to. Inh kósin ri ke ti nĩ, ti to inh há tãví nĩ, ký tóg ěg Senhor jykre to tar nĩ. ěn hã vỹ ājag mỹ tó mãn ke mũ, isỹ Jesus Cristo japry jagma tí ti, isỹ ti jamĩn jagma tí ti, isỹ igreja kar ki ke ag kanhrãn tí ti, ěmã kar mĩ hã.

¹⁸ Jāvo ājag kāmī ũ tóg vēsý ũn mág han sór mū, iso: “kātīg ke tū pē ti nī,” hen ký. ¹⁹ Hā ra sóg kānhmar ājag to pasa ke kātīg ke mū, ha vemnī, ēg Senhor tý: “ha tīg,” hen ký. Ký sóg ag jykre venh ke mū, vēsý ũn mág han mū ag. Ēg pi(jé) ũ ví tý Topē tý tý ēg pā'i nī ěn vég tí. Hā ra ti jykre tar hā tý ēg vég tí. Hā ký inh pi(jé) ag vī mē sór mū ver'. Ag jykre tar ve sór inh mū, ũ tý vēsý ũn mág han mū ag. ²¹ Ký isý ājag tá jun ký ne ný hýn ājag mý há nính mū? Inh mý ka ma kātī mū', ājag mrānmrān jé? Inh mý ājag mý ví há han ke mū', komēr hā, ājag tý tý inh fe nýtīn ký? Ne ný hýn há nī ājag mý? Ha to jykren.

Ūn prūg kónān mū

5 Nén ũ tóg mē há tí ājag to, ke gé. Nén ũ vēnhmý han ājag nēji tí, hā ra tóg kórég pē nī, ājag kāmī ũ tý nén han mū ti. Tag mē inh, ha mē: ājag kāmī ũ tóg nēji ā panh prū fi tý prūg mū. Ū tý Topē jykre ki kagtīg ag pi(jé) ti ri ke han tí, ti jykre kórég tag ti'. ² Hā ra ājag tóg to fe kaj tū nýtīgí. Vēsý ũn mág han sór ājag tóg mūgtí, vēnh jykre kórég tag tý ājag kāmī ũ kākā ný ra. Ājag ne tóg vēsýrénh tū nýtīgí, ājag tý ũ tý ti kórég tý ge han mū ěn kutēm jé, ājag kāmī. ³ Ha mē, ēg tý ti tý nén han ke to inh jykren huri, sý ājag mré nī tū ra ver. Hā ra sóg ājag to jykren tí. Sý ājag mré nī ri ke han sóg tí, sý ājag mré ti to jykren ký. Ū tý vēnh jykre pāno tý ge han mū ěn tý tag han nī, ha mē. ⁴ Vēnh mán jé ājag tóg ke mū, jó sóg ājag mré nī ri ke han mū, ājag vēnh mán ki. Ēn ki ēg Senhor tý Jesus vý ājag mý vēnh jykre nīm ke mū. Ký ājag tóg sir Jesus jyjy tó ký ⁵ ti fēg ke mū, ũn jykre kórég ěn ti, Satanás mý, ti tý ti fār kókén jé. Satanás tý ti fār kókén ký tóg hēn ri ke mūn to jykren mán ke mū, ký ti kuprīg vý kren ke mū, ēg Senhor tý Jesus kurā ěn kā.

⁶ Ājag tý vēso: “há ēg nýtī,” he mū ran pi(jé) há nītī. Ha mē, pāo jāgja sí tý, fermento sí tý pāo kar tóg són ke ký mog tí. Tag to jykren. ⁷ Hā ký fón kán nī, pāo jāgja si ti, ājag tý pāo tąg han jé, ũn jāgja tū ri ke ājag nýtī, ājag jykre ti, ti há nính ký. Ký vēnh jykre kórég vām kán nī. Cristo vý ēg jagfy ter mýr. Ēg tý Páscoa kā cordeiro tành tí ěn ri ke ti nī, Jesus ter ti. ⁸ Ēg tý festa ěn ko jé ēg tóg pāo jāgja si fón kán tí. Ký kemnī gé, hā vý: vēnh jykre pāno tovānh, he mū, nén ũ vēnhmý han mán tūg, he mū, ājag tý pāo jāgja tū ri ke nýtī jé, hā vý: vēnh jykre kuryj han nī, he mū, vēnh jykre pir han nī, he mū gé.

⁹ Hā jé sóg ājag mý rán ja nī, ājag tý ũ tý nén ũ vēnhmý han mū ag mré mū tū nī jé. ¹⁰ Hā ra sóg ũ tý Jesus ki ge tū ag tó ja tū nī, isý: “ag mré mū tūg nī,” hen ký. Jykre pāno ag nýtī, ēprā ke ag, hā vý: nén kar to én (ka)mē, he mū, nén ũ péju tí he mū vurmý topē han mū, he mū. Ājag tý tag ag mré vēmēn sór tū nín ký ājag hýn mundo tag tovānh ký hē ra mūnh ke mū. Inh pi(jé) tag tó ja nī. ¹¹ Hā ra sóg ājag mý ũ tý ón ký tý ēg régre nī ěn rán mū. Ū tý: “tý inh ā mré Jesus ki rá ký nī,” he mū ra nén ũ vēnhmý han tovānh sór tū nín ký ti mré tīg mán tūg nī, ti tý nén kar to én (ka)mē nính ký, ti tý vurmý topē han ký, ti tý ũ to ví kónān (ka)mē nính ký,

ti tý kron (ka)mē nính ký, ti tý nén ũ pigju(g) ti nính ký. Ū tý ge mré nī sór tūg, nī, ti mré jēn tūg nī gé.

¹² Ēg pi(jé) ēg mré ke tū ag jykre tugným ke mū', Jesus ki ge tū ag. Ājag tý ēg mré ke ag jykre tugným ke vē, ag jykre to: “tag vý há nī, tag vý kórég nī,” henh ke vē. ¹³ Topē hā ne ũ ag jykre venh ke mū', ēg mré ke tū ag. Ēg mré ke tý vēnh jykre pāno han ký ēg ti jykre tónh ke mū. Hā ký ũ tý vēnh jykre kórég han mū ěn kutēm nī, ājag kāmī.

Ēg tý pā'i ag mý ēg mré Jesus ki rá ký nýtī ũ tónh ke tū

6 Ký nén ũ tóg vēnhmý tí gé. Ājag kāmī ũ tóg ā mré ke to jū ký Jesus mré ke tū ag tý pā'i mý tó tí, pā'i ag jykre pāno ra. Ti pi(jé) Topē tū ag mý tó tí. Vēnhmý ti nī, tag ti. ² Ēprā ke ag jykre tugným jé ājag tóg ke mū mýr, ājag tý tý Topē tū nýtīn ký. Ājag mý tag mē ja tū? Ký, ājag tý ga kri ke kar jykre tugným ken ký ājag hýn jagnē jykre tugným há han ke mū gé, jagnē to jū tý tū' henh ke jé ājag tóg ke mū gé. Ki ājag tóg krýg mū mýr. ³ Topē tý jēnē jafā ag jykre tugným jé ājag tóg ke mū mýr, ājag mý tag mē ja tū? Ký ājag hýn ēprā ke jykre tugným há han ke mū gé. ⁴ Ge ra ājag tóg ēg mré ke tū ag mý: “ha inh mý isū ti vé,” he tí, ũ tý ēg mré vēnh mán tí tū ag mý, ag tý ga kri ājag tū ven jé. ⁵ Mý ājag mý'a tū? Ājag kāmī ũ mý kri há tū nī, ti tý ājag jyvēn jé ājag tū to, ājag tý jagnē tū to jykren mū to? ⁶ Vēnhmý ti nī, irmāo tý irmāo ũ tón ký, ũ tý Jesus ki rá ký nī tū mý, ti tý ājag tū ven jé. ⁷ Ājag tý jagnē tū to jykren kónān ký tóg vēnhmý pē nī, ājag tý to jagnē to jū ký mýr. Ājag tý ne jé ājag tū tovānh sór tū nī nē? Ājag tý ne jé ũ tý ājag tū mán sór ký ti mý nenh ke nē? Ti hā tóg vēnh jykre pāno han mū, ājag tū mán sór ký. Ge ra ti mý nīm nī. Ký ā tóg Topē ví mranh tū nī, inhhā, ti tigrīn. ⁸ Hā ra ājag tóg ti mý nenh sór mū. Ký ājag tóg jagnē tū to vēnh jykre kórég han tí gé mýr, jagnē tū mán sór ājag tóg mū gé mýr, ājag mré ke tū ěn mýr. ⁹ Ūn jykre pāno ag pi(jé) Topē tý tý ēg pā'i nī venh ke mū'. Ājag mý tag mē ja tū?

Ha mē, ker kygnē hē'. Ū tý ũn mén tū fag mré ný mū ag pi(jé) venh ke mū', Topē tý ēg pā'i nī ti. Ū tý vurmý topē han mū ag pi(jé) venh ke mū'. Ū tý ā prū ra ũ fi mré ný mū ěn pi(jé) venh ke mū', ũ fi tý ā mén ra ũ mré ný ký fi pi(jé) venh ke mū'. Ūn gré tý ũn gré ũ tý prūg mū ěn pi(jé) venh ke mū'. Ūn gré tý ti tý prūg sór mū mý nenh tū ěn pi(jé) venh ke mū gé'. ¹⁰ Ūn tū péju(g) tí ěn pi(jé) venh ke mū', ũ tý nén kar to én (ka)mē pi(jé) venh ke mū', ũn kron (ka)mē pi(jé) venh ke mū', ũ tý ēg to ví kónān tí pi(jé) venh ke mū', ũ tý ēg vatānh tá ēg tū mág tí pi(jé) venh ke mū'. Topē tý tý ēg pā'i nī venh ke tū ag tóg nī, vēnh jykre tý ge han tí ag. ¹¹ Ājag kāmī ũ tóg vēnh jykre tý ge han ja nītī, vāsý, hā ra ājag tóg vēnh kugpe ký nýtī, ũri. Kykūnh ký ājag tóg nýtī, ěn tý, ký Topē tóg ājag mý vēnh pāte fón ja nī sir, ēg Senhor tý Jesus Cristo tigrīn, Topē kuprīg tugnīn.

Ēg tǵ nén ũ vēnhmǵ han ke tǵ

¹² Kǵ ājag hǵn inh mǵ: “isǵ nén han sór mǵ ěn han jé sóg ke mǵ. Topě vǵ ge ra inh jagāgtān ke mǵ,” he sór mǵ. Vó. Nén ũ tóg ěg mǵ nén ũ há han ke tǵ nǵ, kǵ tóg ěg tǵ ěn han mǵ ra há tǵ nǵ. Ēg tǵ nén ũ han sór mǵ ěn tóg han há nǵtǵn mǵ vē, há ra isǵ nén ũ kórég tǵ tǵn nǵn kǵ tóg inh mǵ há tǵ nǵ sir. ¹³ “Vějěn vǵ tǵ ěg nug tǵ nǵ, kǵ ěg nug vǵ tǵ vějěn né nǵ,” he ājag tóg tǵ. Hǵ, há ra Topě vǵ tǵ tǵ' henh ke mǵ, vějěn tǵ, ěg nug tǵ ke gé. Ēg han ja tóg nǵgtǵ, Topě ti. Há ra ti pi(jé) ěg tǵ tǵ ũn mén tǵ mré nǵ jafā han'. Ēg Senhor tǵ vē, ěg, kǵ ěg Senhor vǵ tǵ ěg tǵn nǵ sir. ¹⁴ Ēg Senhor rǵn mǵn tóg, Topě ti, kǵ tóg ěg rǵn mǵn ke mǵ gé, ti jykre tar tǵ.

¹⁵ Kǵ ěg há vǵ tǵ Cristo tǵ nǵtǵ, ti mré ěg tóg tǵ ũn pir ri ke nǵtǵ. Ājag mǵ tag mē ja tǵ? Kǵ ěg tǵ Cristo tǵ tǵ ũn mén tǵ fi mré tǵ ũn pir ri ke han kǵ tóg vēnhmǵ pē nǵgtǵ, fi mré nǵn kǵ. Ke tǵg nǵ. ¹⁶ Ha mē, ũ tǵ ũn mén (ka)mē fi mré nǵ kǵ tóg fi mré tǵ ũn pir ri ke nǵ. Há kǵ tóg vāsǵ tó ja nǵ. “Ūn pir ri ke fag nǵtǵ, jagně mré nǵtǵ fag,” he ja tóg nǵ. Ājag mǵ tag mē ja tǵ? ¹⁷ Fag jāvo ěg tǵ tǵ ěg Senhor mré ke nǵtǵn kǵ ěg tóg ti mré vēnh kuprǵg pir ri ke nǵtǵ gé sir.

¹⁸ Ēg tǵ ũn mén tǵ mré nǵ kǵ, ěg tǵ ũn prǵg tǵ mré nǵ kǵ ěg tóg vēnh kavěnh tǵ sir, ěg tǵ Topě vǵ mranh tag tǵ. Ēg tǵ nén ũ ũ ki Topě vǵ mranh kǵ ěg tóg vēnh kavěnh tǵ ge han tǵ nǵgtǵ. Há kǵ ũn mén tǵ mré nǵ tovānh kǵn nǵ, ũn prǵ tǵ mré nǵ tovānh kǵn nǵ gé. ¹⁹ Ēg há vǵ Topě kuprǵg jo ĩn ri ke nǵtǵ. Ēg kākā tóg jē nǵ, Topě kuprǵg ti, ti tǵ tǵ ěg jagrě nǵn kǵ. Topě tǵ ěg mǵ nén han há vē. Ājag mǵ tag mē ja tǵ? Há kǵ ěg pi(jé) tǵ vēnh pǵ'i jē'. Topě krēm ke vǵ tǵ ěg nǵtǵ. ²⁰ Ēg kajām tóg mǵr, kaja e to. Há kǵ vēnh kar mǵ Topě tǵ tǵ ũn há nǵ ven nǵ, ājag tǵ ti jykre kuryj han mǵn kǵ.

Ēg tǵ prǵg há han to vēnh jykre

7 Ājag tǵ inh mǵ vēnh rán jěněn kǵ ājag tóg inh mǵ ājag prǵg ke ti tó ja nǵ. Ājag prǵg tǵ nǵn kǵ tóg há tǵ vē. ² Há ra tóg ājag mǵ vēnhmǵ tǵn mǵ, kǵ tóg inh mǵ ājag tǵ ũn mén tǵ fag to ěn ha mē tǵ. Há kǵ tóg há nǵ, ũ tǵ ũn pir fi tǵ prǵg kǵ, fi tǵ tǵ ti prǵ pē nǵ jé. Ū fi tǵ ũn pir tǵ mén kǵ tóg há tǵ gé, ti tǵ fi mén pē nǵ jé gé. ³ Kǵ fi mén jé fi mǵ fi tǵ han, fi mré nǵ kǵ, jāvo ti prǵ fi jé ti tǵ han, ti mré nǵ kǵ. ⁴ Fi pi(jé) tǵ vēsǵ nǵ, fi mén jěn kǵ'. Fi mén tǵ vē sir. Kǵ ti há vǵ ri ke nǵ gé. Ti pi(jé) tǵ vēsǵ nǵ gé, ti prǵ jěn kǵ'. Fi tǵ vē, fi mén ti. ⁵ Há kǵ jag-ně mǵ vēnh nenh tǵg nǵ. Hěn ri ke mǵn ājag kejěn jag-ně mré to jykrén sór mǵ, ājag tǵ kuty pipir ki jagně mré nǵ tǵ nǵ jé, ājag tǵ Topě mré vēmén jé vāsānsān jé. Kǵ tag pǵte jagně mré nǵ mǵn nǵ sir, Satanás tǵ ājag krǵn kónān tǵ nǵ jé. Ājag tǵ ũ mré nǵ sór kǵ tóg inh mǵ to ājag tǵ Topě vǵ mranh ha mē tǵ, Satanás tǵ ājag krǵn kǵ. Há kǵ tóg ājag tǵ kǵnhmar jagně mré nǵ mǵn kǵn há tǵ.

⁶ Tag kar tó sóg ājag mǵ, ājag krój nǵtǵn kǵ. Inh pi(jé) vēnh kar mǵ: “ha prǵg, ha mén,” he sór mǵ'. ⁷ Věnh kar tǵ inh ri ke nǵtǵ ra tóg inh mǵ há tǵ vē, isǵ prǵ tǵ nǵ tar

ri ke. Há ra Topě tóg vēnh kar tǵ vǵrmǵ nén ũ to tar han tǵ, ěg tǵ ki króm jé. Há kǵ ũ tóg ā prǵ tǵ to tar nǵ, jó ũ tóg ā prǵ fi to tar nǵ. Topě tǵ nén han jan há vē.

⁸ Há ra sóg ũn prǵ tǵ mǵ tag tó sór mǵ, ha mē. Ājag tǵ inh prǵ tǵ ri ke nǵtǵ ra tóg há tǵ vē, kǵ ũn mén ter ja fag tǵ mén mǵn tǵ ra tóg há tǵ vē gé. ⁹ Ājag tǵ há ra prǵg sór kǵ, ājag tǵ mén sór kǵ tóg há tǵ gé, kǵ ājag tóg vēnh prǵg han mǵ sir. Ājag tǵ prǵ tǵ nǵ ra fag to ěn kǵn pi(jé) há nǵ, ājag tǵ ag to ěn kǵ ke gé'. Há kǵ prǵg nǵ, mén nǵ ājag tǵ ũ to ěn tǵ nǵ jé.

¹⁰ Ājag kǵmǵ ũ tóg prǵ nǵtǵ, ũ fag tóg mén nǵtǵ gé. Ēg Senhor vǵ ājag há mǵ tag tó mǵ, sǵ tónh ke tag, ha mē. Isǵ tó pijé', ti tǵ tó há nē', ha mē. Ā mén fón tǵg nǵ. ¹¹ Ā tǵ ge ra to fón kǵ mén mǵn tǵg nǵ. Ā tǵ mén mǵn sór kǵ ā mén fón jan há mré to jykrén, ājag tǵ jagně mré nǵtǵ mǵn jé sir. Kǵ ā prǵ jěn kǵ fi fón tǵg nǵ gé. Ēg Senhor tǵ tón há vē.

¹² Jāvo inh há tóg tag tó mǵ ājag mǵ, ha mē. Ēg Senhor tǵ tó pijé', ha mē. Ājag kǵmǵ ũ prǵ fi tóg Jesus ki rǵ sór tǵ nǵ, fi mén tǵ tǵ Jesus mré ke nǵ ra. Fi tǵ ti mré nǵ sór nǵn kǵ tóg fi mré nǵ ha sir. Fi tovānh sór tǵg nǵ. ¹³ Kǵ ā mén tǵ Jesus ki rǵ sór tǵ ra ā mré nǵ sór kǵ ti mré nǵmǵnǵ gé. ¹⁴ Topě tǵ vǵ tǵ ā nǵ, ā mén tǵ ti ki rǵ sór tǵ ra. Há ra tóg ā mré nǵn kǵ tǵ ti tǵ ri ke nǵ gé sir. Kǵ ā prǵ fi tǵ Jesus ki rǵ sór tǵ ra fi tóg tǵ Topě tǵ ri ke nǵ gé sir, fi tǵ ā mré nǵn kǵ. Ke tǵ nǵ mǵ ra ājag krě vǵ ti ki rǵ tǵ krě ri ke nǵtǵn mǵ vē, Topě mǵ. Há ra ag pi(jé) ri ke nǵtǵ'. Tǵ Topě tǵ ri ke ag nǵtǵ gé sir, ājag krě ti. ¹⁵ Hěn ri ke mǵn ā mén, ā prǵ fi ā fón sór mǵ, fi tǵ Jesus ki rǵ sór tǵ nǵn kǵ. Kǵ fi mǵ, ti mǵ: “ha tǵ ge,” hemnǵ. Topě vǵ ěg krǵ kuprǵg sór mǵ, há jé tóg ěg kuprěg. Há kǵ ā pi(jé) tǵ ā mén krēm ke nǵ, ti tǵ ā tovānh sór kǵ, ā pi(jé) tǵ ā prǵ fi krēm ke nǵ gé', fi tǵ ā tovānh sór kǵ, ā tǵ Jesus ki rǵ tu-grǵn. ¹⁶ Hěn ri ke mǵn ti kejěn kren ke mǵ, ā jaměn kǵ, ā mén ti, há ra ā pi(jé) ki kanhró nǵ, ti kren ke ti'. Hěn ri ke mǵn fi kejěn kren ke mǵ, ā jaměn kǵ, ā prǵ fi, há ra ā pi(jé) ki kanhró nǵ, fi kren ke ti'. Há kǵ fi tǵg kaměg tǵg nǵ, fi tǵg sór kǵ, ti tǵg sór kǵ ke gé.

Ēg tǵ Topě jykre há mǵ mǵnh

¹⁷ Topě tǵ ā jykre tǵ ā kuprěg ja ěn há mǵ tǵg nǵ, ěg Senhor tǵ ā mǵ Věnh jykre nǵm ja ěn há mǵ. Há tó sóg tǵ, ěg mré vēnh mǵn tǵ kar ag mǵ. ¹⁸ Topě vǵ ā kuprěg. Ā tǵ tǵ Israel mré ke nǵn kǵ ā gré junun fár vǵ kym kǵ nǵgtǵ. Kǵ tóg há tǵ. Tǵ tǵ' he sór tǵg nǵ. Ā tǵ tǵ Israel mré ke tǵ nǵn kǵ ā fár vǵ kym kǵ nǵ tǵ nǵ. Kǵ tóg há tǵ gé. Kym sór tǵg nǵ gé. ¹⁹ Nén ũ tǵ vē, ti fár kym ke ti, ti fár kym ke tǵ ti ke gé. Nén pir vǵ há nǵ, há vǵ: ěg tǵ Topě vǵ ki króm, he mǵ, ěg tǵ ti tǵ ěg jyvěn mǵ han, he mǵ.

²⁰ Topě tǵ há tǵ ā kuprěg kǵ vēnh jykre ěn há mǵ tǵm-nǵ. ²¹ Ājag kǵmǵ ũ vǵ patrāo nǵtǵ. Ājag kajām tóg, ājag patrāo ti, ěg tǵ ěg měg kajām ěn ri ke, há kǵ ājag tóg tǵ ti tǵ nǵtǵ, fagrǵn mǵ ājag tóg ti rǵnhrǵj han ti. To krǵ kufy nǵtǵ tǵg nǵ. Ājag tǵ há ra ājag patrāo tovānh to vēnh jykre há ve kǵ tovānh nǵ, ti tǵ ājag tovānh sór kǵ. ²² Ha vé, ěg Senhor vǵ ājag kuprěg, ājag patrāo nǵtǵ ra. Ājag tǵ tǵ Cristo tǵ nǵtǵn kǵ ājag tóg tǵ ũn patrāo tǵ ěn ri ke nǵtǵ sir, ājag tǵ ěprā patrāo krēm nǵtǵ ra. Kǵ ājag

patrão vỹ ge nĩ gé. Ęg Senhor tỹ ti kupręg kỹ tóg tỹ ti patrão jẽ sir. Hã kỹ ùn patrão tũ ag vỹ Cristo ki ge kỹ tỹ Cristo krêm ke nỹtĩ. jãvo ùn patrão ag vỹ Cristo tugrĩn tỹ ùn patrão tũ ěn ri ke nỹtĩ gé. ²³ Hỹ, ěg kygĩãm ti mỹr, kaja e tỹ, Cristo ti. Hã kỹ ěprã ke ag krêm nỹtĩ sór tũg nĩ, tũ nĩ mũ ra ag tóg ãjag tỹ Cristo mré mũ kamęg mũ.

²⁴ Inh kanhkã', Topẽ tỹ hã tỹ ãjag kupręg kỹ vẽn h jykre ěn hã mĩ mũmĩ.

Ùn mén ja tũ fag tó vẽn h jykre

²⁵ Ùn mén ja tũ fag tó ja ãjag tóg nĩgtĩ inh mỹ, ãjag tỹ rán ki. Hã ra ěg Senhor pi(jé) fag to nén ù to ja nĩgtĩ'. Kỹ sóg to jykrén kỹ ãjag mỹ tag tó sór mũ, ha mẽ. Ęg Senhor tóg inh jagãgtãn, kỹ tóg isar han, sỹ to jykrén há han jé. ²⁶ Kỹ sóg ěg tỹ ti jagy vэг tĩ tag to jykrén mũ. To jykrén kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ ùri nén han mũ tag tovãnh sór tũ nĩ jé. ²⁷ Ā mỹ prũ jẽ? Kỹ fi fón sór tũg nĩ. Ā mỹ prũ tũ jẽ? Kỹ prũg sór tũg nĩ gé. ²⁸ Ā tỹ ge ra prũg sór kỹ tóg há tĩ gé hã ra, Topẽ vỹ mranh ke tũ ã tóg nĩ, prũg kỹ. Kỹ ùn mén ja tũ fi mén kỹ tóg há tĩ gé sir. Topẽ vỹ mranh pijé'. Hã ra tóg jagy tĩnh mũ. Krĩ kufy ve jé ãjag tóg ke mũ, tag ki, ěprã, ãjag prũg kỹ, ãjag mén kỹ ke gé. Hã ra tóg inh mỹ há tĩ vỹ, ãjag krĩ kufy tũ nĩ ti.

²⁹ Inh kanhkã', inh vỹ tag jẽmẽ ra, ha mẽ. Kurã tỹ ěg- no vỹ kãnhmar jun ke mũ. Hã kỹ ùn mén fi jé ùn mén ja tũ fi ri ke nĩ, ùn prũg ja tũ ri ke nĩ gé. Tag ki vẽn h jykre vỹ, fag tỹ jagnẽ mré nỹtĩg ti. Kãnhmar tóg tũ' henh ke mũ. ³⁰ Hã kỹ ù tỹ tag ki fỹ mũ jé ùn fỹ tũ ri ke nĩ. Ù tỹ tag ki mỹ sér nĩ jé ùn mỹ sér vãn h ri ke nĩ. Ù tỹ nén ù comprar he mũ jé ù tỹ nén ù comprar he tũ ri ke nĩ. ³¹ Ù tỹ ga kri tỹ nén ù mág nĩ ěn jé ù tỹ nén ù tũ ěn ri ke nĩ. Tũg kãn jé tóg ke mũ, ěg tỹ tag ki nén vэг mũ ti.

³² Nén ù pir tóg inh mỹ há tĩ vỹ, hã vỹ: ãjag krĩ kuprã kỹ nỹtĩmĩ, he mũ, ãjag tỹ nén ù to krĩ kufy tũ nỹtĩ jé.

Ùn prũg tũ ěn vỹ ěg Senhor tũ ki rĩr tĩgtĩ, kỹ tóg: "ěg Senhor mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?" he tĩ. ³³ Jã- vo ùn prũg mũ vỹ ěg tỹ tag ki nén vэг tĩ ki rĩr nĩgtĩ, kỹ tóg: "inh prũ fi mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?" he tĩ gé. ³⁴ Kỹ tóg ěg Senhor tũ ki rĩr tãvĩ han tũ nĩ sir, ùn prũ ěn ti. Kỹ fi vỹ ge nĩgtĩ gé, ùn mén ter ja fi, ùn mén ja tũ fi ke gé. Ęg Senhor tũ ki rĩr fag tóg nĩgtĩ, fag tỹ tỹ ti tũ tãvĩ nỹtĩ jé, fag tỹ ti tũ ki króm há han jé, fag tỹ nén ù han kỹ, fag tỹ nén ù to jykrén kỹ ke gé. Ùn mén mũ fi tóg hã ra ěg tỹ tag ki nén vэг tĩ ki rĩr nĩgtĩ, kỹ fi tóg: "inh mén mỹn mỹ há nĩ vỹ, sỹ nén han mũ ti?" he tĩ gé.

³⁵ Sỹ ãjag tũ to jykrén há han kỹ, hã kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ. Inh pi(jé) ãjag mỹ vỹ tar han sór mũ', ãjag tỹ ti tỹ ãjag mỹ há tũ nĩ ěn han jé'. Ājag tỹ mũ há han kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ ěg Senhor tũ ki rĩr há han kỹ, nén ù tỹ ãjag kutãn tũ nĩ jé.

³⁶ Hẽn ri ke mũn ti ãjag kãmĩ ù mỹ há tũ nĩ, ti kósin fi mén tũ nĩn kỹ. Hẽn ri ke mũn tóg fi mỹ vẽn hmỹ nỹ ve nĩ, fi panh mỹ ke gé. Hẽn ri ke mũn fi sanh há nĩ ha, hẽn ri ke mũn fi jagtar ke mũ, fi mén ke tũ to. Kỹ tóg

jatun mỹ fi tỹ ã tỹ nén han sór mũ ěn han mũ sir, fi panh ti. Há ti nĩ, fi mén ke ti. Topẽ vỹ mranh pijé'. ³⁷ Hẽn ri ke mũn ù tóg to jykrén há han mũ hã ra, kỹ tóg fi mén sór tũ nĩ sir. Kỹ tóg tá krỹ nĩ, ã kósin fi ki rĩr ke ti. Kỹ tóg to jykrén mãn mũ ra tóg ti mỹ há tĩ, fi mén ke tũ ti. Tovãnh sór tũ ti nĩ. Kỹ tóg fi mén tũ nĩ sir. Tag vỹ há tãvĩ nĩ. ³⁸ Hã kỹ tóg ge nĩ, ha mẽ. Ti tỹ fi mén kỹ tóg há nĩ, ã kósin mén ja tũ fi. Ti tỹ fi mén tũ nĩn kỹ tóg há kãfór nĩ.

³⁹ Ùn tỹtã fag vỹ tỹ ãjag mén tũ nỹtĩ, ag rĩnrĩr nỹtĩn kỹ. Ù fi mén ter kar kỹ fi hã ra ù tỹ mén sór mũ kỹ fi tóg mén mũ sir, jatun mỹ. Fi mén mãn vỹ sir, Há ti nĩ. Hã ran jé tỹ ěg Senhor mré ke nĩ, fi mén mãn ke ti. ⁴⁰ Fi tỹ mén mãn sór tũ nĩn kỹ tóg há kãfór nĩ sir, fi mỹ sér kãfór. Isỹ fag to jykrén hã vỹ. Hã ra sóg Topẽ kuprĩg tỹ jagrẽ nĩ, hã kỹ sóg ãjag mré to jykrén há han mũ gé.

Vẽn h kãggrã tỹ topẽ to vẽn h jykre

8 Kỹ sóg ãjag mỹ vỹ ěn tó sór mũ gé. Ājag męg tãnh kỹ ag tóg vẽn h kãggrã tỹ topẽ mỹ pũn vén tĩ, pũn kar kỹ ag tóg açougue ki ãjag mỹ vỹne he tĩ. Kỹ ãjag kãmĩ ù tóg: "inh mỹ açougue ki mãn kỹ konh mỹ vỹ?" he tĩ, hã kỹ sóg ãjag mỹ kãmén sór mũ.

Hã ra ãjag kãmĩ ù tóg: "ki kanhró ěg nỹtĩ, to tar ěg nỹtĩ," he tĩ. "Jatun mỹ ěg tóg konh ke mũ," he ag tóg tĩ. Ęg tỹ nén ù to: "ki kanhró mág inh nĩ," hen kỹ tóg inh mỹ ěg tỹ kãnhmar ù to: "ti pi(jé) inh ri ke nĩ, ti kãfór inh nĩ," henh ha mẽ tĩ. Ęg tỹ jagnẽ to há nỹtĩnh ke vỹ. Ęg tỹ jagnẽ to há nỹtĩn kỹ ěg tóg jagnẽ mỹ nén ù há tó tĩ, ěg kar tỹ ki kanhrãn há han jé sir. ² Ęg tỹ nén ù to: "ki kanhró sóg nĩ, ã jãvo," hen kỹ ěg pi(jé) ki kanhrãn há han mũ ver'. ³ Ęg tỹ Topẽ to há nỹtĩn kỹ, kỹ tóg ěg tỹ ti ki kanhrãn há han mũ sir Topẽ ti.

⁴ Kỹ sóg ãjag mỹ vỹ ěn kãmén sór mũ, ag tỹ ón kỹ vẽn h kãggrã tỹ topẽ mỹ pũn tĩ ěn ti. Nén ù tũ vỹ ón kỹ vẽn h kãggrã tỹ topẽ ti. Pir ti nĩ, Topẽ ti. Topẽ ù vỹ tũ nĩ. ⁵ Nén ù e to ag tóg ón kỹ: "Topẽ vỹ," he tĩ, kanhkã tãn ù ag to, ga tãn ù ag to ke gé, Ù tỹ ge vỹ e nỹtĩ, topẽ tỹ ge ti, Senhor tỹ ge ti. ⁶ Hã ta tóg ěg mỹ pir nĩ, Topẽ ti, ěg jóg mág ti, ag jãvo. Nén kar han ja ti nĩgtĩ mỹr vẽn hmỹ, kỹ ěg tóg ti hã ve sór mũ gé sir. Pir ti nĩ gé, ěg Senhor ti, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Nén ù kar vỹ nỹtĩ ti tu- grĩn, kỹ ěg ti tugnĩn krenkren ke mũ gé.

⁷ Hã ra ěg kãmĩ ù ag tóg tag ki kagtĩg nỹtĩ ver. Tãg ti nĩ ver, ãjag tỹ ón kỹ vẽn h kãggrã tỹ topẽ tovãnh mũ ti, kỹ tóg ver ag mỹ e tĩ. Hã kỹ ón kỹ vẽn h kãggrã tỹ topẽ mỹ vỹ ěn pũn ja ěn tóg tỹ vẽn h kãggrã tỹ topẽ ěn tũ nĩ nỹti ag mỹ. Kỹ tóg ag tũ vỹ ěn ko kỹ tóg ag tỹ vẽn h kãggrã tỹ topẽ ěn tũ ko ri ke nĩ sir ag mỹ. Kỹ tóg ag mỹ há tũ tĩ sir, ag tỹ tag to krój nỹtĩn kỹ ver. Kỹ tóg ag mỹ ag tỹ vỹ ěn to vẽn h kavẽn h ha mẽ tĩ.

⁸ Ęg pi(jé) vỹ ěn tugrĩn Topẽ to há nỹtĩ', ti to kórég nỹtĩ'. Ęg tỹ ko tũ (hã) ra nén ù tũ vỹ gé, vẽn h kãggrã tỹ Topẽ mỹ pũn ja ěn ti. Vỹ ěn vỹ mỹr. ⁹ Nén ù kar vỹ tỹ ěg tũ nĩ.

Hã ra ùn krój tóg hẽn ri ke mũn Topẽ vỹ mranh ke mũ, ěg tugrĩn, ti tỹ ěg tỹ ti mỹ nén ù vẽn hmỹ to tar nỹtĩ nĩ ve nĩn kỹ. Kỹ tag han sór tũg nĩ. ¹⁰ Ve ra ha. Tar ã tóg

nĩ, ki kanhró ã tóg nĩ, vènh kãgrá tỹ topě vỹ tỹ nén ũ tũ nĩ ã mỹ. Hã kỹ ã tóg ti jo ìn krēm rã kỹ ko mũ sir, ti festa ti, ã mré ke ũ tỹ ti mỹ festa han kỹ. Nén ũ tũ vè vè. ã tỹ ti festa ko mũ ti. Hã ra ãgr mré Jesus ki rã kỹ jẽ ũ tóg tag to krój nĩ ver, kỹ tóg tá ã vèg mũ sir, ã tỹ ti festa ko mũ ãn kã. Kỹ tóg ã ve kỹ to jykřn mũ sir, ti festa ko sór jé, vènh kãgrá tỹ topě mỹ festa ãn, ti mỹ pũn ja ãn ti. Hã ra vènh kãgrá tỹ topě tóg ti mỹ tar nĩ, ùn krój mỹ, ti tỹ Jesus ki rã kỹ nĩ (hã) ra. ¹¹ Kỹ tóg ã tỹ ko mũ tũgrĩn vãfor ke mũ sir, ùn krój nĩ ti. Ti jãvo ã tóg ki kanhró nĩ, hã ra tóg ã tũgrĩn tũ' henh ke mũ, ùn krój nĩ ti. Hã ra Cristo tóg ti jagfy ter ja nĩgtĩ. ¹² ã tỹ ti vĩ mranh hã vè sir, ã rėgre krój ãn to. Ti vóg kónãn ã tóg mũ sir, ti krój nĩn kỹ. Hã ki ã tóg Cristo vĩ mranh mũ sir, mỹr, ha mẽ. ¹³ Hã kỹ sóg tag han sór tũ nĩ. Inh irmão tỹ isỹ nén ũ nĩ ko to Topě vĩ mranh kỹ sóg nén ũ nĩ ko sór mãn ke tũ nĩ ha, ón kỹ vènh kãgrá tỹ topě mỹ pũn ja ãn ti, ti tỹ mranh tũ nĩ jé sir, isugřĩn.

Paulo tỹ jãnkamy ve sór tũ

9 Isỹ nén han mũ ve ra. Ěprã ke ag tỹ inh mỹ nén tó mũ ãn han sór tũ inh nĩgtĩ. Jesus hã vỹ inh fėg, isỹ tỹ apóstolo jẽ jé. Ti ve inh mỹr, ěg Senhor tỹ Jesus ti. Kỹ ãjag vỹ isugřĩn ěg Senhor ki ge jėg. Inh rãnrãj kaja vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. ² Hėn ri ke mũn sóg ũ mỹ tỹ apóstolo tũ nĩ. Ājag hã mỹ sóg tỹ apóstolo jẽ mỹr, ãjag tỹ inh vĩ mẽ tũgrĩn ti ki ge kỹ. Hã ki tóg ve há tĩ, ěg Senhor tỹ inh fėg ja ti. ³ Kỹ ũ tỹ kejėn inh kato vĩ sór mũ mỹ sóg tag tó tĩ, ha mẽ. ⁴ Jesus tỹ ùn vin mũ ũ ag ri ke inh nĩ, apóstolo ũ ag ri ke, ũ tỹ Jesus mré pygfa mũ ag ri ke, Pedro ri ke ke gé, isỹ vėjėn to, inh prũ tũ to ag jykře han tũ ra. Ājag prũ fag pėre ag mũ tĩ, ag tỹ hėn ra mũn kỹ. Isỹ ag ri ke ũ tỹ Jesus ki rã kỹ jẽ ũ fi tỹ prũg sór mũ ra sóg fi pėre tĩg ke mũ vè gé, hã ra sóg ke sór tũ nĩ. Kỹ ag tóg ãjag jėn ko tĩ, ag tỹ ãjag mỹ Topě vĩ tó to. Isỹ ag ri kén ãjag jėn ko sór mũ ra sóg konh ke mũ vè gé, hã ra sóg ko sór tũ nĩ. ⁶ Inh nĩgé rãnrãj ja kaja hã ko sór inh tĩ, Barnabé ti ke gé. Ěg tỹ Topě vĩ tó tĩ ũ ag ri kén ěg nĩgé rãnrãj tovãnh sór mũ ra ěg tóg tovãnh ke mũ vè, hã ra ěg tóg rãnrãj sór mũ. ⁷ Ěg tỹ Topě tỹ ěg mỹ vènh rãnrãj nĩm kaja venh ken kỹ tóg há tĩ vè. Soldado jykře ri ke ti nĩ. Ag pi(jé) ãjag tũ ko tĩ, ag tỹ vènh génh han kỹ, soldado ag. Ājag vènh génh hã to ag tóg vėjėn vėg tĩ. Kỹ ũ tỹ uva ki rĩr tĩ vỹ ti kaně ko tĩ gé. Kỹ ũ tỹ ovelha ki rĩr tĩ vỹ fi leite kron tĩ gé. Hã kỹ tóg ěg tỹ Topě vĩ tó to ganho ve sór mũ ra tóg há tĩ vè, hã ra ěg tóg ve sór tũ nĩ.

⁸ Ěprã ke jykře ki ěg tóg ěg rãnrãj pė to ěg jėn vėg tĩ. Kỹ Topě vỹ tag tó ja nĩgtĩ. ⁹ Moisés vỹ tag rán ja nĩ, ha mẽ. "Monh tỹ ěkré jãnkře ki rãnrãj kỹ ti jėnky tógřĩn tũg nĩ, ti jėn kamėg tũg nĩ," he ja ti nĩ, Topě vĩ rá ki. Topě mỹ monh hã to jykřn kỹ tag tó ja nĩ? Vó. ¹⁰ Ěg to jykřn hã kỹ tóg tag tó ja nĩ. Ěg hã to tóg rán kỹ nĩ, ěg tỹ ěg rãnrãj to ěg jėn ve jé. Hã kỹ ũ tỹ ěpỹ ki rãnrãj mũ tóg to nén ũ ve sór mũ, hã jé tóg rãnrãj jẽ nĩ. ũ tỹ jãnkřėg mũ vỹ to nén ũ ve sór mũ gé, ã rãnrãj to. ¹¹ Isỹ ãjag mỹ kanhkã jykře tó kỹ tóg sỹ nén ũ krãn ri ke nĩ, kỹ sỹ ãjag ki nén ũ ve sór mũ ra tóg há tĩ vè,

ijėn jé, hã ra sóg ve sór tũ nĩ. ¹² ũ ag tóg ãjag jėn vėg tĩ, Topě vĩ to. Kỹ tóg sỹ ag ri kén ãjag ki jãnkamy ve sór mũ ra há tĩ vè, sỹ ãjag mỹ Topě vĩ tó vėn kỹ. Hã ra sóg ãjag jėn ve sór tũ nĩ. Inh jagtar ra tóg inh mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ, ũ tỹ isugřĩn Cristo kãme sér kato vĩ tũ nĩ jé, sỹ ti kaja ve tũgrĩn Jesus to kórėg tũ nĩ jé. Hã kỹ sóg ve sór tũ nĩ.

¹³ ũ tỹ Topě ìn krēm ti tũ ki rĩr tĩ ag vỹ tá ãjag jėn vėg tĩ gé, ag tỹ Topě mỹ nén vin tĩ ěn tỹ. Kỹ ũ tỹ Topě mỹ nén ũ pũn tĩ ěn vỹ ti ke ko tĩ gé. Ājag mỹ tag mẽ ja tũ? ¹⁴ Hã kỹ ěg Senhor vỹ tag tó ja nĩgtĩ gé, hã vỹ: "ũ tỹ ti kãmén mũ ãn vỹ tag to ãjag jėn venh ke mũ," he mũ. ¹⁵ Hã ra sóg ãjag jėn ve sór ja tũ nĩ. Kỹ sóg ve sór tũ nĩ gé, ũri, hã kỹ sóg ãjag mỹ rán mũ. Isỹ ijėn to inh nĩgé tỹ rãnrãj mũ hã to sóg tỹ ùn mág nĩnh mũ, kanhkã tá. Kỹ sóg tỹ tũ' he sór tũ nĩgtĩ. Iser jé tóg inh mỹ há tĩ, ũ tỹ inh mỹ Topě vĩ kajãm sór mũ (hã) ra.

¹⁶ Jesus kãmén sóg tĩ. Inh rãnrãj hã vè. Ti hã tóg inh mỹ tó, sỹ ti kãmén jé. Kỹ sóg ti tó tũgrĩn tỹ ùn mág nĩnh ke tũ nĩ. Isỹ ti kãmén sór tũ ra Topě tóg inh vóg kónãn ke mũ vè, isỹ inh rãnrãj han tũ nĩn kỹ. ¹⁷ Topě tỹ inh mỹ: "ha kãmén," he tũ nĩ ra sóg kanhkã tá to ganho venh ke vè vè, sỹ ti kãmén tĩ ti to. Hã ra tóg inh mỹ: "ha kãmén," he ja nĩ, kỹ tóg sỹ ti rãnrãj ki rĩr há han mũ ve sór mũ sir inh ki, Topě ti. ¹⁸ Kỹ sóg kanhkã tá to ganho venh ke tũ nĩ, inh rãnrãj ja to. Hã ra sóg ganho ve sór mũ tá. Hã kỹ sóg ěprã ke ag ki sỹ nén ve sór mũ ãn ve sór tũ nĩ, ijėn jé. Ājag tỹ inh mỹ nén vin ke ti ve sór tũ inh nĩ. Vėké sóg ãjag mỹ tó tĩ, Topě vĩ ti, vènh kar mỹ ke gé. Ājag tỹ inh mỹ kajãm tũ ra tóg inh mỹ há tĩ. Kỹ sóg tag hã to kanhkã tá inh ganho ti venh ke mũ.

Ũn e tỹ Jesus ki ge kỹ tóg Paulo mỹ há tĩ

¹⁹ ũ pi(jé) inh kri ke nĩ. Ge ra sóg vėšỹ vènh kar krēm ke han, vènh kar tỹ inh patrão ri ke nỹtĩ jé. "Hėn ri ke mũn ũ tóg Jesus ki rã sór mũ, isỹ tỹ ti krēm ke nĩn kỹ," he sóg tĩ. Hã jé sóg vėšỹ ag krēm ke han tĩ, ũ tỹ ti ki ge mũ ag e nỹtĩ jé, isugřĩn. ²⁰ Judeu ag tũgrĩn sóg vėšỹ Judeu han tĩ, Judeu ag tỹ Jesus ki ge jé. Isỹ ag jykře han sór tũ ra inh han ke tũ nĩ vè, hã ra sóg han sór tĩ, isỹ ag to há nĩn kỹ. Kỹ sóg Judeu jykře han mũ ag tũgrĩn ag jykře han tĩ, ũ tỹ ag jykře han mũ ag tỹ Jesus ki ge jé, isugřĩn. ²¹ Kỹ fóg ag vỹ Judeu jykře han tũ nĩgtĩ, kanhgág ag ke gé. Kỹ sóg fóg ag tũgrĩn fóg jykře han tĩ, kanhgág ag tũgrĩn sóg kanhgág jykře han tĩ, ag tỹ isugřĩn Jesus ki ge jé. Inh pi(jé) Topě jykře tovãnh mũ hã ra'. Cristo jykře han sóg tĩgtĩ mỹr. Judeu jykře hã tovãnh inh tĩ, fóg to, kanhgág to ke gé. ²² Kỹ sóg ùn krój ag mỹ komėr hã vĩ tĩ, ag tỹ isugřĩn Jesus to vãsãnsãn mãn jé. Isỹ ùn jykře ve kỹ sóg ti jykře ri ke han tĩ, ag tỹ Jesus ki ge jé, isugřĩn. ²³ Tag kar han sóg tĩ, Jesus kãmė tũgrĩn, isỹ ti mré ti rãnrãj ki rĩr jé.

²⁴ Ha mẽ, ùn e tóg corrida han tĩ, hã ra ùn pir tóg ganhar ke tĩ inhhã. Ag ri ke han nĩ. Vãsãn ra, ãjag tỹ ganhar ken jé, Jesus tỹ ěg mỹ nén ven ke ti. ²⁵ Ha vé, ũ tỹ torneio han tĩ ag vỹ to jykřn mág tĩ, kỹ ag vãkrėg tĩ gé, ag tỹ ganhar ken jé. Ěprã jykře ki ag tóg ganhar ke

sór tĩ, hã já ag vãkrég tĩ, ti tỹ kãnhmar tũ' he mũ ra, ag ganho ti. Hã ra ěg tóg kanhkã tá ěg ganho venh ke mũ, ũ tỹ tũg ke vãnh ěn ti. ²⁶ Ge sóg tĩ gé, sỹ corrida ri ke han kỹ. Pétẽm sór inh nĩ, to krónh ke tũ sóg nĩ. Rára ri ke han sóg tĩ to. Inh pi(jé) véké rará tĩ'. ²⁷ Vẽnh hã to rá sóg tĩ, kỹ sóg isỹ nén to én mũ ěn han ke tũ nĩ. Inh mỹ Topẽ tỹ inh fón ha mẽ tóg tĩ, isỹ ãjag jyvẽn kar kỹ vẽnh jykre pãno han kỹ. Hã kỹ sóg vëso rá tĩ, sỹ han tũg já.

Ěg jo ke ag to jykren nĩ

10 Inh kanhkã', tag jẽmẽ ra, ãjag tỹ ki kanhrãn já. Ěg jóg'jóg ve ag vỹ Moisés mré mũ ja nĩgtĩ. Kanhkã góg ěn krẽm ag tóg mũ kãn ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg goj kusũg nig ěn kafã ra pa kãn ja nĩgtĩ gé. ² Ěg vẽnh kygpe ri ken hã vë, ag tỹ kanhkã góg krẽm mũ ja ti, ag tỹ goj kusũg nig kafã ra pa ja ti ke gé. Ěn kã Moisés vỹ ag jãmĩ tĩg ja nĩgtĩ, Jesus tỹ ěg ki rĩr nĩ tag ri ke. ³ Kỹ ěg jóg'jóg ve ag tóg kanhkã tá vëjẽn ko kãn ja nĩgtĩ gé, ⁴ kanhkã tá goj tỹ ěganẽ ki kronkron kãn ja ag tóg nĩgtĩ gé, kanhkã tá goj tỹ vẽnh kanẽ ti. Pãro tá ag tóg goj ve ja nĩgtĩ, hã ra tóg tỹ kanhkã tá ke nĩ ja nĩgtĩ. Cristo to ken hã vë. Ti hã vỹ ag mré tĩ ja nĩgtĩ. Kỹ tóg ag mỹ goj ěn ven ja nĩgtĩ. ⁵ Ge ra Topẽ tóg ěg jóg'jóg ve ag to jũ kãn ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg kãgter kãn ja nĩgtĩ, ga kórég ěn tá. Hã ra tóg ũn pipir ag hã to há ja nĩgtĩ, Topẽ ti, kỹ ag hã tóg krenkren ja nĩgtĩ, ũn pipir ěn ag. ⁶ Hã ra tóg rán kỹ nĩ, ěg tỹ tỹ vẽnh kanhrãn já, ěg tỹ nén ũ kórég to én tũ nĩ já. To én ja ag tóg nĩgtĩ, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ ěg tag han ke tũ nĩ.

⁷ Hã kỹ ón kỹ vẽnh kãggrá tỹ topẽ nón mũ sór tũg nĩ. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag. Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, hã mẽ. "Povo kar vỹ nĩgnĩ mũ sir, ag tỹ vẽnh kãggrá tỹ topẽ to festa ko já, ag kronkron já sir, ag tỹ kar kỹ vẽnh gringrén já fag mré," he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ ví rán ki. Hã to Topẽ tóg ag to jũ ja nĩgtĩ gé.

⁸ Kỹ ěg ũn mén tũ fag mré nỹnh ke tũ nĩ gé. Tag han ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ kurã pir ki ũ tỹ 23 mil (ke) ag vỹ kãgter ja nĩgtĩ, Topẽ tỹ ag tũg kỹ. ⁹ Kỹ ěg Topẽ to: "ti hỹn iso jũnh ke tũ nĩ, sỹ ti ví mranh mũ ra," henh ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ pỹn tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ, Topẽ tỹ ag to jũn kỹ. ¹⁰ Kỹ ěg Topẽ to ví kónãn ke tũ nĩ gé. Ke ja ag tóg nĩgtĩ gé, ěg jóg'jóg ve ag, kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ.

¹¹ Hã ra Topẽ tóg ag vóg kónãn, ěg tỹ ag to vẽnh kanhrãn já. Hã já tóg rán kỹ nĩ gé, ti tỹ to ěg jyvẽn já. Ěg hã mỹn kakó nĩ, kurã tỹ ěgno ti. ¹² Hã kỹ vëso jykren. Ā tĩg há han kỹ, ã tỹ ti ví mranh tũg kỹ tóg há tĩ. Hã já vẽnh ki rĩr, ã tỹ prãnh ke tũ nĩ já. ¹³ Nén-Kórég vỹ ěg krĩn sór mũ, ěg tỹ Topẽ ví mranh já. Hã ra tóg ěprã ke jykre ki ěg krĩn sór tĩgtĩ, Japo ti. Kỹ Topẽ tóg ti vég tĩ, kỹ tóg ěg ki rĩr tĩ. Kỹ tóg kejẽn ti mỹ: "gen kỹ," he tĩ sir, ti tỹ ěg kutãn tãví han mũ ra ěg tỹ hẽ ri ke tũ nĩ já. Kỹ tóg ěg tar han ke mũ gé, ěg tỹ Nén-Kórég tỹ ěg krĩn kónãn mũ ra ti kato tẽ já, ěg tỹ ti mỹ: "hej," he tũ nĩ já.

Vẽnh kãggrá tỹ topẽ jykre han sór tũg nĩ

¹⁴ Inh krẽ', tag tugrĩn vẽnh kãggrá tỹ topẽ tovãnh pẽ han nĩ, ve sór tũg nĩ. ¹⁵ Ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ, hã kỹ ěg tỹ Jesus jamĩ ko tĩ ěn to jykren nĩ, ha mẽ. ¹⁶ Ěg tỹ Cristo ter ja mĩ ěkren kỹ ěg tóg kron tĩ, ti kyvẽnh ri ke ěn ti. Copa ěn to Jesus tóg Topẽ mré ví há han ja nĩgtĩ, ag tỹ kron já. Kỹ ěg tóg to Topẽ mré ví kar kỹ kron tĩ sir. Ěg tỹ kron kỹ ěg tóg tỹ ti mré ke nỹtĩ sir, ěg tỹ ti kyvẽnh ri ke ěn kron kỹ. Kỹ ti jamĩ vỹ ge nĩgtĩ gé. Kupãn kỹ ěg tóg ko tĩ, Cristo tỹ ěg mỹ tón kỹ. Ěg tỹ kon kỹ ěg tóg tỹ ti mré ke nỹtĩ gé sir, ěg tỹ ti nĩ ri ke ěn kon kỹ. ¹⁷ Ti jamĩ vỹ pir nĩ, kỹ ěg tóg ko kãn kỹ ěg tóg tỹ ũn pir nỹtĩ gé, ti mré, ěg e hã ra. Jesus jamĩ ko to vẽnh jykre hã vë.

¹⁸ Kỹ povo tỹ Israel ag to jykren nĩ gé, ha mẽ, Israel krẽ ag to. Topẽ mỹ ag tóg nén ũ pũn tĩ, ti pũn jafã kri. Pũn kỹ ag tóg ko tĩ gé. Ag tỹ kon kỹ ag tóg tỹ ag tỹ ũn mỹ pũn mũ ěn mré ke nỹtĩ gé sir, ěg tỹ tỹ Jesus mré ke nỹtĩ ri ke. ¹⁹ Kỹ ón kỹ vẽnh kãggrá tỹ topẽ to jykren nĩ gé, ha mẽ. Ag tỹ vẽnh kãggrá tỹ topẽ mỹ nén ũ pũn kỹ ag tóg Nén-Kórég ag hã mỹ pũn tĩ. Ag pi (jé) Topẽ pẽ mỹ pũn tĩ'. Hã kỹ tóg inh mỹ há tũ nĩ, ãjag tỹ tỹ Nén-Kórég ag mré ke nỹtĩn kỹ, ãjag tỹ ag tũ kon kỹ ke gé.

Inh pi(jé) ãjag mỹ: "vẽnh kãggrá tỹ topẽ vỹ nỹgtĩ, kỹ ag tỹ ag mỹ pũn mũ ěn vỹ tỹ nén ũ nĩ," he sór tĩ'. Nén ũ tũ vë, Topẽ tũ vë, ón kỹ vẽnh kãggrá tỹ topẽ ti. ²¹ Hã ra tóg vẽnhmỹ nĩ, ãjag tỹ ěg Senhor tỹ copa ki ke kron kar kỹ Nén-Kórég tỹ copa ki ke kron kỹ ke gé. Vẽnhmỹ ti nĩ, ãjag tỹ ěg Senhor jẽn ko kar Nén-Kórég ag jẽn kon kỹ ke gé. ²² Ěg tỹ Nén-Kórég ag tũ kon kỹ ti hẽn ri ke mũn ěg to jũnh ke mũ, ěg Senhor ti. Ti tỹ ěg to jũ nĩn kỹ tóg vẽnhmỹ nĩ. Ěg pi(jé) ti tỹ hẽ ri kenh mũ'. Hã kỹ ón kỹ vẽnh kãggrá tỹ topẽ ve sór tũg nĩ.

Ěg régre tugrĩn ěg kejẽn konh ke tũ nĩ

²³ Hã ra ãjag tóg inh mỹ: "isỹ nén han sór mũ ěn han já sóg ke mũ, pi(jé) kórég nĩ," he sór mũ. Há ti nĩ vë, tag ti. Hã ra ěg tỹ nén han mũ ũ tóg ěg mỹ nén ũ há han tũ nĩgtĩ. Nén ũ kar han há ěg tóg tĩ vë, hã ra ěg tỹ nén han mũ ũ tóg ěg tar han ke tũ nĩ, Jesus to. ²⁴ Kỹ ã tũ to jykren tãví han tũg nĩ, ã régre tũ to jykren nĩ gé, ti mỹ há nĩ já, ha mẽ. ²⁵ Kỹ ã tỹ nén ũ tãnh jafã ki nén ũ nĩ kajãm sór nĩn kỹn há tĩ, kỹ ag mỹ: "ũ mỹ ón kỹ vẽnh kãggrá tỹ topẽ mỹ ti nĩ tag pũn ja tũ?" he tũg nĩ. Jẽmẽ tũg nĩ, jatun mỹ komnĩ. ²⁶ Topẽ tũ vë, ga ti, ga kri ke kar ti ke gé, hã kỹ jatun mỹ komnĩ. ²⁷ Kejẽn ũ tỹ Jesus ki rã tũ ũ vỹ ã mỹ: "inh mré jẽn kãtĩg," he mũ sir. Ā tĩg sór kỹ ã tóg tĩg mũ, kỹ ã tóg nén ũ kar konh ke mũ. Ti ki jẽmẽ tũg nĩ, ũ tỹ hẽn ri ke mũn ón kỹ vẽnh kãggrá tỹ topẽ mỹ nén ũ pũn ja ti, ã tỹ jatun mỹ ko já. ²⁸ Hẽn ri ke mũn ũ tóg sir ã mỹ: "vëjẽn tag ũ pũn ag, ón kỹ vẽnh kãggrá tỹ topẽ mỹ," he mũ. Kỹ ko tũg nĩ sir, ti tugrĩn, ũ tỹ ã mỹ tó mũ tugnĩn, ti tỹ ã to jykren kónãn tũ nĩ já. ²⁹ Ā pi(jé) to jykren mũ vë', hã ra ti hã tóg to jykren mũ, hã kỹ tóg ã mỹ tó mũ. Há tũ ti nĩ inh mỹ, ũ tỹ iso jykren kónãn kỹ, isỹ nén ũ tỹ inh mỹ kórég tũ han to. ³⁰ Topẽ mỹ sóg vëjẽn ěn to ví há han ja nĩgtĩ. Kỹ ũ tỹ tag to iso

vĩ vĩ he mũ ra tóg inh mý kórég nĩ, sý Topě mý vĩ há han ja ěn to. Hã kýt sóg ko sór tũ nĩ, ũ týt iso jykrén kónãn sór kýt.

³¹ Hã kýt Topě hã mý nén kar han nĩ, vėnh kar týt Topě jykre há nĩ ve jé. Ā jėn kýt ti jykre ki jėn nĩ. Ā kron kýt ti jykre ki kron nĩ. Ā týt nén ũ han kýt ti jykre hã ki han nĩ gé, vėnh kar týt ti jykre há nĩ ve jé. ³² ũ týt ā tigrĩn Topě to jũ tũ nĩ jėn há tĩ, Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag, Topě tũ ag ke gé, ũ týt ěg mré ke ag. Kýt vėnh jykre há hã han nĩ. ³³ Ke sóg tĩ gé. Vāsãn sóg tĩ, vėnh kar týt iso há nýtĩ jé. Hã jé sóg isũ ki rĩr tãvĩ han tũ nĩgtĩ. Vėnh kar tũ ki rĩr inh tĩ, ag týt Jesus ki ge jé.

11 Inh jykre han sórmnĩ, isý Jesus jykre han ri ke.

Ũn týtá fag jykre

² Hý, ājag mý sóg vĩ há han sór mũ mýr. Isý ājag mý nén tó mũ ěn to jykrén kãn ājag tóg mũgtĩ mýr'. Isý ājag kanhrãn ěn ki króm sór ājag tóg tĩ. ³ Hã kýt sóg nén ũ ki ājag kanhrãn sór mũ sir, ha mẽ. Cristo výt týt ag kri ke nĩ, kýt ag výt týt ājag prũ fag kri ke nýtĩ, kýt Topě výt týt Cristo kri ke nĩ gé. ⁴ Kýt ag kãmĩ ũ týt kur týt vėnh kri fón kýt Topě mré vĩ kýt tóg há tũ nĩ, ti týt kur týt vėnh kri fón kýt jėn kýt Topě vĩ tón kýt. Ti mý'āg vė sir. ⁵ Ũn týtá fag týt hã ra kur týt vėnh kri fón tũ ra Topě mré vĩ kýt tóg há tũ nĩ. Fag týt kur týt vėnh kri fón tũ ra Topě vĩ tó kýt fag tóg ājag kri ke ěn mý'a han mũ sir, kýt tóg fag mý'a tĩ gé sir, fag krĩ kator ri ke ti nĩ sir. ⁶ Hã kýt tóg fag týt vėnh kri fón sór tũ kýt fag krĩ kator ri ke nĩ. Hã ra tóg fag mý'a tĩ, fag gãn rh ke to, fag krĩ kator nĩnh ke to. Hã kýt tóg há tĩ gé, fag týt kur týt vėnh kri fón ti. ⁷ Hý, hã vė. Ag kãmĩ ũ tóg kur týt vėnh kri fón ke tũ nĩ, ti týt týt Topě ri ke nĩn kýt, ěg týt ti tigrĩn Topě týt ti kri týt ũn mág nĩ ven kýt. Hã ra ěg tóg ũn týtá fag hã tigrĩn ěg tóg ag týt fag kri týt ũn mág nýtĩ vėg tĩ. ⁸ Ha vé, Topě pi(jé) ũn ve fi týt ũn ve ti han ja nĩ. ũn ve týt tóg fi han ja nĩ mýr. ⁹ Kýt pi(jé) fi tigrĩn ti han'. Ti hã tugnĩn tóg fi han. ¹⁰ Hã kýt ũn týtá fag tóg kur týt vėnh kri fón ke mũ, fag týt týt ag krēm ke nýtĩn kýt. Kýt Topě týt jėn ě jafá ag tóg fag týt týt ag tũ nýtĩ ki kanhró nýtĩ sir, kur ěn to. ¹¹ Hã ra ěg kar výt ěg Senhor ki ge kýt nýtĩ. Ti ki ge kýt nýtĩn kýt ũn týtá fag pi(jé) ājag pir mý týt nén ũ nýtĩ'. Ag mré ke fag nýtĩ. Kýt ag pi(jé) ājag pir mý týt nén ũ nýtĩ gé'. Fag mré ke ag nýtĩ gé. Jagnė ki rĩr ěg tóg tĩ ha. ¹² Hý, ũn týtá fi výt týt ti ki han kýt nĩ. Hã ra ag kar tóg fag ki mur tĩ sir, jā-vo ěg kar výt týt Topě týt há (r) kar nýtĩ.

¹³ Kýt to jykrén, ājag. Há tũ tóg nĩ, ũn týtá fag týt kur týt vėnh kri fón tũ ra Topě mré vėmėn kýt. ¹⁴ Fag kar výt kur týt vėnh kri fón tĩ, ěg mré ke tũ fag mré hã. Hã kýt ěg vėsóg ki ki kanhró nýtĩ, vėnh jykre tag ti. Há ti nĩ mýr.

Ag mý'a tóg tĩ, ag gãn rh tėj ti. Vėsóg ki ěg tag to jykrén tĩ. ¹⁵ Hã ra tóg fag mý sér tĩ, fag gãn rh tėj ti. Hý, fag gãn rh výt týt fag krĩ kri fón ja ri ke nĩ. ¹⁶ Hėn ri ke mũn ājag kãmĩ ũ mý tóg há tũ nĩ hã ra, fag krĩ kri fón ja ti. Kýt tag to jykrén nĩ, ha mẽ: ā týt kri fón sór tũ tag pi(jé) týt ěg jykre nĩ. Topě tũ fag jykre pijé'. Igreja kar ki fag tóg kur týt vėnh kri fón tĩ, ha mẽ. Kýt igreja krēm ěg mý'a han sór tũg nĩ.

Santa Ceia to vėnh jykre

(Mt 26.26-28; Mc 14.22-24; Lc 22.17-20)

¹⁷ Kýt sóg nén ũ ki ājag mý vĩ há han ke tũ nĩ gé. Ājag jykre ũ tóg há tũ nĩ, ha mẽ. Ājag vėnh mũn kýt ājag nėji, Jesus jamĩ ko kýt ājag nėji jagnė jėn vóg tĩ, kýt ājag nėji jagnė kókég tĩ sir. ¹⁸ Ājag vėnh mũn kýt ājag nėji jagnė kato tē tĩ, vėnh kãpãm kýt, kýt tóg inh mý ki hã ke ve nĩ, sý to jykrén kýt. Ājag kãmĩ ũ hýn vėnh kãpãm sór tĩ, he sóg tĩ. ¹⁹ Hý, há ti nĩ vė, ājag týt vėnh kãpãm kýt nýtĩn kýt. Kýt ũn jykre há ag výt vėnh ven ke mũ, ājag kãmĩ.

²⁰ Kýt, ājag vėnh mũn kýt ājag pi(jé) ěg Senhor jamĩ ko tĩ', Santa Ceia he mũ ěn ti'. ²¹ Týt festa han kýt ājag kar nėji vėnh fãn hã jé ko tĩ, ājag fór sór kýt. Tá jun kýt ājag nėji kãn hmar ko tĩ. Kýt ũ ag nėji vėnh fãn tĩ, vinho kron kýt ag nėji týt pėpėv tĩ, jó ũ ag tóg kókĩnkĩr tĩ sir, ũ týt kãn hmar tá junjun mũ ag týt ag tũ kaggran kýt. ²² Ha mẽ, vėnh mý ti nĩ. Topě mré ke ag to é he mũ ve ājag tóg nýtĩ mýr', ājag týt ag tũ kaggran kýt. ũn jagtar ag mý'a han ājag tóg mũ mýr', ājag týt ag jėn kaggran kýt, ag junjun to hã. Tag týt inh hýn hė ri kenh mũ? Inh mý ājag mý vĩ há han ke mũ', tag to? Vó', kenh ke tũ inh nĩ. Kórég ti nĩ, ājag týt han mũ tag ti. Ājag ĩn hã tá vėjėn týt vėnh fãn nĩ.

²³ Ha mẽ, ěg Senhor tóg inh mý tó ja nĩ, sý ājag mý tó mũ ti, ěg týt ti ter to jykrén kýt tag han jé, ha mẽ. Kuty ěn kã, Judas týt pã'i ag mý ěg Senhor týt Jesus tó ja ěn kã ěg Senhor tóg ěmĩ mũn ja nĩgtĩ, Jesus ti. ²⁴ To tóg Topě mré vĩ ja nĩgtĩ. Kupãn kýt tóg ag mý: "inh hã vė," he ja nĩgtĩ. "Ājag jagfy sóg ter ke mũ. Kýt inh mĩ ěkrén nĩ, ājag týt pão tag kon kýt," he ja tóg nĩgtĩ. ²⁵ Ag týt ko kar kýt tóg copa mũn ja nĩgtĩ gé sir. Kýt tóg ag mý: "copa ki jė tag výt inh kyvėnh ri ke nĩ," he ja nĩgtĩ. "Inh jykre tãg to ken hã vė, isý inh kyvėnh tigrĩn ājag mý vėnh pãte fón jé. Kýt inh kyvėnh týt inh ki kutė mũ ěn mĩ ěkrén nĩ, ājag týt copa kãkã nĩ tag kron kýt," he ja tóg nĩgtĩ gé. ²⁶ Hã kýt ěg týt ěmĩ ěn kon kýt, ěg týt copa kãkã nĩ ěn kron kýt ěg tóg sir ěg Senhor ter ti tó tĩ. Tag han ěg tĩ, ti kãtig ken jo.

²⁷ Hã kýt vėnh jykre kórég ki ěmĩ ěn ko sór tũg nĩ, copa kãkã nĩ ěn kron kónãn sór tũg nĩ gé, ěg Senhor tũ ti. Ke tũ nĩ mũ ra tóg ěg týt ti ter to é he ri ke nĩ, ěg týt ti kyvėnh kutė to é he ri ke ti nĩ, ěg týt ěg jykre kórég ra kron kýt. ²⁸ Hã kýt ěg jé ěg jykre tugným. Tugným kar kýt, ti há nĩ ve kar kýt ěg tóg ěmĩ ěn konh mũ, copa kãkã nĩ ěn kron ke mũ gé. ²⁹ ěg týt ón kýt ko sór kýt, ón kýt kron sór kýt, ti týt ěg mý vėjėn ũ ri ke nĩn kýt Topě tóg ěg vóg kónãn ke mũ sir, ěg týt ěmĩ ěn to ěg Senhor ter mĩ ěkrég tũ nĩn kýt. Kýt ěg tóg Topě týt ěg vóg kónãn hã jé týt nén ũ tũ han kýt ko' he mũ, kron' he mũ gé sir.

³⁰ Ājag týt Jesus jamĩ ko to vėnh ki rĩr há han tũ nýtĩn kýt, hã kýt ũ ag tóg krón hkrój nýtĩ, ājag kãmĩ, kýt ũ ag tóg kaga nýtĩ, kýt ũ týt hėn ri ke ag tóg kãgter huri ke gé.

³¹ Ha vé, ěg týt ěg jykre tugným kýt ti mý tó kýt tóg ěg mý vėnh pãte fón ke mũ. Kýt tóg ěg jykre tugným mũn ke tũ nĩ sir, ěg vóg kónãn ke tũ tóg nĩ gé, ěg Senhor ti.

³² Hã ra tóg kejėn ěg vóg kónãn tĩ. ěg Senhor týt ěg

kanhrän sör vē, ti tǵ ěg tǵ kygně to ěg vóg kónān kǵ, ti tǵ ěg vām tǹ nǵ jé, ũ tǵ ti vǵ mranh mǹ ag mré hǎ.

³³ Inh kanhkā', tag to jykrén, kǵ jagně jāvānh nǵ, ājag tǵ vējēn tǵ Santa Ceia ko sör kǵ. ³⁴ Ājag kāmǵ ũ kókǵr nǵn kǵ tóg ā ĩn tá ā jēn tǵ vēnh fān ke mǹ, ke tǹ nǵ mǹ ra tóg ājag vóg kónān ke mǹ, ěg Senhor ti, ājag tǵ vēnh mǎn kǵ vēnh fānfān kǵ.

Sǵ ājag mǵ nén tónh ke ũ tóg nǵtǵ ke gé, hǎ ra sóg rán ke tǹ nǵ. Sǵ ājag mré nǵnh ken kǵ sóg ājag mǵ kāmén ke mǹ.

Topě vǵ ěg tar han mǹ, ti kuprǵg tǵ

12 Kǵ sóg ājag mǵ Topě kuprǵg tǵ ěg krǵn ke tag tó sör mǹ, ājag tǵ inh ki jēmēn kǵ. Kejēn tóg nén ũ to ěg tar han tǵ, ěg tǵ han jé, Topě kuprǵg ti. ² Ha vé, vāsǵ, ājag tǵ Jesus ki ge tǹg ki ājag tóg ón kǵ vēnh kǎg-grá tǵ topě nón mǹ ja nǵgtǵ gé. Vǵ vānh ti nǵtǵ, vēnh kǎggrá tǵ topě ti, hǎ ra Japo vǵ ājag tǵ ag ki rǎ han ja nǵgtǵ. ³ Hǎ kǵ sóg tag to ājag kanhrän sör mǹ, ha mē. Topě kuprǵg tǵ ěg krǵn kǵ ěg pi(jé) Jesus to: "Nén-Kórég ag pǎ'i mág," he tǵ. Jāvo ěg tǵ Jesus mǵ: "ěg Senhor," hen kǵ Topě kuprǵg tóg ěg krǵn mǹ sir, ke tǹ nǵ mǹ ra ěg ti mǵ: "ěg Senhor," he vānh nǵ sir.

⁴ Kǵ Topě kuprǵg vǵ tǵ ũn pir nǵ, hǎ ra tóg ěg tar han tǵ, nén ũ kar to. Vyrmǵ tóg ěg tǎn tǵ, ěg tǎn tǵ he tǵ. ⁵ Kǵ ěg rānhřǵj vǵ e nǵtǵ gé, ěg kar vǵ vyrmǵ rānhřǵj nǵtǵ gé, hǎ ra tóg pir nǵ, ěg Senhor ti, ũ tǵ ěg mǵ vēnh rānhřǵj nǵm tǵ ti. ⁶ Kǵ ěg tǵ ti jykre ki nén ũ hyn han mǹ vǵ e nǵtǵ, hǎ ra tóg pir nǵ, Topě ti, ũ tǵ ěg tar han mǹ ti.

⁷ Kǵ Topě kuprǵg vǵ ěg tar han kǎn tǵ sir, kǵ tóg ũ tǵ nén ũ to tǎn kǵ nǵ han tǵ, jó tóg ũ tǵ nén ũ ũ to tǎn kǵ nǵ han tǵ gé, ěg kar tǵ jagně mǵ nén ũ há han jé, ěg tǵ nén ũ to tar nǵtǵ ěn tǵ. ⁸ Hǎ kǵ Topě kuprǵg tóg ũ tar han tǵ, ti tǵ ěg mǵ ti vǵ kāmén há han jé sir. ũ tar han tóg tǵ gé, ti tǵ Topě vǵ ki nén ũ kar ki kanhró nǵ jé. ⁹ Kǵ Topě kuprǵg tóg ũ tar han tǵ, ti tǵ ti ki fé mág to. ũ tar han tóg tǵ gé, ti tǵ ũn kagyga tǵ há' he jé, Topě kuprǵg ěn ti mǵr. ¹⁰ ũ tar han tóg tǵ gé, ti tǵ ěg tǵ nén han vānh han jé, ũ tar han tóg tǵ, ti tǵ ěg jyvēn há han jé, kǵ tóg ũ tar han tǵ, ti tǵ: "tag vǵ tǵ vēnh jagrě há nǵ, tag vǵ tǵ vēnh jagrě kórég nǵ," he jé. ũ tar han tóg tǵ, ti tǵ ěg tǵ vēnh vǵ ki kagtǵg ki Topě mré vēmén jé, kǵ tóg ũ tar han tǵ, ti tǵ ěg tǵ vēnh vǵ ki kagtǵg mē kǵ ěg vǵ ki tó jé sir. ¹¹ Hǎ ra tóg pir nǵ, Topě kuprǵg ti. Ti pir nǵ ra tóg nén ũ e tag hyn han tǵ, kǵ tóg to ěg tar han tǵ. Ti hǎ ne to jykrén kǵ: "tag tar han jé sóg ke mǹ, tag to, jó sóg ũ ěn tar han ke mǹ, ěn to," he tǵ. Kǵ tóg vyrmǵ ũ tar han', vyrmǵ ũ tar han' he tǵ sir.

Nén ũ pir ri ke ěg nǵtǵ, ěg jagrě pir nǵn kǵ

¹² ěg há to jykrén nǵ, ha mē. ěg há vǵ tǵ ũn pir nǵ, hǎ ra ěg há ki nǵtǵ vǵ e nǵtǵ, ěg pēn, ěg nǵgé, ěg nǵgrēg, ti kar ti. Kǵ ěg há ki nǵtǵ kar vǵ tǵ ěg há nǵ sir. Nén ũ pir vē sir, ti e nǵtǵ ra, ti tǵ ěg ki nǵtǵ kar nǵn kǵ. Tag ri ke ěg nǵtǵ gé. Cristo há ri ke ěg nǵtǵ, ěg tǵ ti ki ge kǵ nǵtǵn kǵ. ¹³ Topě kuprǵg vǵ tǵ ũn pir nǵ, kǵ ěg kar vǵ kygpe kǵ nǵtǵ, ti kuprǵg tǵ, hǎ vǵ: Cristo há pir, he mǹ. ěg kāmǵ ũ

ag tóg tǵ povo tǵ Israel ag ki ke nǵtǵ, ũ ag tóg tǵ povo ũ ag ki ke nǵtǵ gé, ũ ag tóg ěprā ke tǵ patrāo nǵtǵ, jó ũ ag tóg patrāo tǵ nǵtǵ. Hǎ ra Topě kuprǵg vǵ tǵ ũn pir nǵ, ěg jagrě ti, kǵ tóg tǵ ěg jagrě kar nǵ, ti pir nǵ hǎ ra. Nén ũ pir vǵ tǵ ěg nǵtǵ.

¹⁴ ěg há vǵ ge nǵ, ha mē. ěg há ki nǵtǵ pi(jé) tǵ ũn pir nǵ. E ti nǵtǵ, ěg há ki nǵtǵ ti. Kǵ ěg jé ěg rānhřǵj to vǵ vǵ he tǹ nǵ. ¹⁵ Hēn ri ke mǹn ěg pēn tóg to jykrén kǵ: "inh pi(jé) tǵ vēnh nǵgé nǵ, hǎ kǵ sóg vēnh há ki nǵtǵ tǹ nǵ," he tǵ. Hǎ tǹ vē hǎ ra. ěg há ki nǵtǵ ti nǵ, ěg pēn ti, ti tǵ tǵ ěg nǵgé tǹ nǵ ra. ¹⁶ Kǵ ěg nǵgrēg tóg to jykrén kǵ hēn ri ke mǹn: "inh pi(jé) tǵ vēnh kaně nǵ, hǎ kǵ sóg vēnh há ki nǵtǵ tǹ nǵ," he tǵ gé. Hǎ tǹ vē mǵr. ¹⁷ ěg há tǵ tǵ vēnh kaně tǎvǵ nǵ hǎ ra ěg ne tǵ jēmēnh mǹ vē? ěg há tǵ tǵ vēnh nǵgrēg tǎvǵ nǵ hǎ ra ěg nén ũ ger mēnh ke tǹ nǵ vē. ¹⁸ Topě hǎ ne ěg há ki nǵtǵ hyn han kǎn', kǵ tóg ti ki nǵtǵ kar mǵ vyrmǵ vēnh jykre vin kǎn ja nǵgtǵ, ti tǵ ā rānhřǵj ěn han jé. Topě tǵ nén to jykrén jan hǎ vē. ¹⁹ Kǵ ti ki nǵtǵ kar tǵ vēnh jykre pir nǵ ra ěg há vǵ tǹ nǵ vē. ²⁰ Há ti nǵ, Topě jykre ti. ěg há ki nǵtǵ jykre e han ti, ti e tǵ ěg há pir han jé sir.

²¹ Hǎ kǵ ěg kaně pi(jé) ěg nǵgé mǵ: "ā pi(jé) inh mré rānhřǵj tǵ," he tǵ. Kǵ ěg krǵ vǵ ge nǵgtǵ gé. ěg pēn mǵ ti: "ā pi(jé) inh mré rānhřǵj tǵ," he tǹ nǵgtǵ gé. ²² Ge tǹ ti nǵ, ěg há jykre ti. ěg há ki nǵtǵ ũ tóg rānhřǵj krój han nǵ ve nǵ, hǎ ra ěg tóg jarǵn mǵ tǵ jagně mré rānhřǵj kǎn tǵ. ²³ Kǵ ti ki nǵtǵ ũ tóg rānhřǵj kufy han tǵ, kǵ ěg tóg hǎ ra ti ki rǵr há han tǵ sir. Kǵ ti ki nǵtǵ ũ tóg ěg mǵ sǵnvǵ tǹ nǵtǵ, hǎ kǵ ěg tóg kur krēm ti rǎg tǵ. ²⁴ ũ tǵ ěg mǵ sǵnvǵ nǵtǵ tǵ ěg tóg kur krēm rǎg tǹ nǵgtǵ sir. Kǵ Topě tóg ěg mǵ vēnh jykre nǵm, ěg tǵ ti ki nǵtǵ tǵ vēnh rānhřǵj kufy han mǹ ěn ki rǵr há han jé sir. ěg há jykre hǎ vē. Topě vǵ to jykrén kǎn, kǵ tóg ěg há ki nǵtǵ han kǎn, ²⁵ ěg há tǵ vēnh jykre pir han jé. Kǵ tóg ti mǵ há tǵ, ěg tǵ ěg mré Jesus ki ge kǵ nǵtǵ kar ag ki rǵr há han kǵ. ěg tǵ jagně ki rǵr há han kǵ ěg kāmǵ ũ vǵ jagtar tǹ nǵtǵnh mǹ, ěg tǵ ěg há ki nǵtǵ jykre pir ri ke han kǎn kǵ, jagně mǵ. ²⁶ Hǵ, ěg há ki nǵtǵ pir kaga nǵn kǵ tóg kaga kǎn tǵ sir. Kǵ tóg ge nǵ gé, ěg mré. Jagně mré tóg ěg mǵ e tǵ. Kǵ ũ tǵ ěg kāmǵ ũ mǵ vǵ há han kǵ tóg ěg kar mǵ sér tǵ gé sir.

²⁷ Ha mē, Cristo há ri ke ěg nǵtǵ, kǵ ěg kar vǵ ti há ki nǵtǵ ri ke nǵtǵ gé sir. ²⁸ Kǵ Topě tóg ũ tǵ igreja ki ke kar mǵ vēnh rānhřǵj vin kǎn, ěg mǵ. ěg kāmǵ ũ ag vin tóg, ag tǵ tǵ apóstolo nǵtǵ jé. Tag pǎte tóg ũ ag vin, ag tǵ jagně jykre ki kanhrän kǵ jagně jyvēn jé. Tag pǎte tóg ũ ag vin, ag tǵ tǵ ti vǵ tó jafā nǵtǵ jé. Kǵ tóg ũ ag vin, ag tǵ ěg tǵ nén han vānh hyn han jé. Kǵ tóg ũ ag vin, ag tǵ ũn kagyga tǵ há' he jé. Kǵ tóg ũ ag vin, ag tǵ ũ jagāgtǎn jé. Kǵ tóg ũ ag vin, ag tǵ tǵ igreja krēm tǵ pǎ'i nǵtǵ jé. Kǵ tóg ũ ag vin, ag tǵ ěg tǵ vēnh vǵ ki kagtǵg ki Topě mré vēmén jé. ²⁹ ěg kar pi(jé) tǵ apóstolo nǵtǵ. ěg kar pi(jé) tǵ vēnh jyvēn jafā nǵtǵ. ěg kar pi(jé) tǵ Topě vǵ kāmén jafā nǵtǵ. ěg kar pi(jé) ěg tǵ nén han vānh hyn han tǵ. ³⁰ ěg kar pi(jé) ũn kagyga tǵ há' he tǵ. ěg kar pi(jé) ěg tǵ vēnh vǵ ki kagtǵg tǵ Topě mré vēmén tǵ. ěg kar pi(jé) vēnh vǵ ěn mē kǵ ěg vǵ ki há tó tǵ. ³¹ Kǵ Topě mǵ to vǵ mág, ti kuprǵg tǵ nén ũ há to ājag tar han jé, ājag kar tǵ jagně mré rānhřǵj kǎn jé sir.

Ājag tỹ nén han mũ ù tóg há sĩ nĩ, kỹ ù tóg há távĩ nĩ gé. Kỹ sóg ājag mỹ nén ù há távĩ kāmén sór mũ, ha mẽ.

Věnh kar to há nỹtĩmĩ

13 Hěn ri ke mũn ěg tóg ěprã ke ag vĩ tỹ hěn ri ke tó há nỹtĩgtĩ, Topě tỹ jěně jafã ag vĩ mré hã. ěg tỹ jarĩn mỹ věnh kar to há tũ nỹtĩn kỹ ěg tóg ón kỹ ke nĩ hã ra, ěg vĩ tag ti. ěg tỹ věnh kar to há tũ nỹtĩn kỹ ěg tóg ón kỹ vĩ há han tĩ, ferro tỹ véké kyr ri ke, sino tỹ ke-jěn ón kỹ kyr ěn ri ke. ² Hěn ri ke mũn ěg tóg věnh jyvěn há han tĩgtĩ. Topě hěn ri ke mũn nén ù kar tó tĩ ěg mỹ, ěprã ke jykre ki kanhró kar ěg nỹtĩ hěn ri ke mũn. Hěn ri ke mũn ěg tóg Topě ki rã há han kỹ nỹtĩ, kỹ ěg ti vĩ to: “hỹ mỹ vỹ?” he tũ pě nĩgtĩ. Kỹ ěg tóg pãnónh mỹ: “ha tĩg,” he tĩ, hã ra tóg sir tĩ tĩ. ěg tỹ jarĩn mỹ věnh kar to há tũ nỹtĩn kỹ tóg tỹ ón kỹ ke nĩ. ³ Hěn ri ke mũn ěg tóg ěg tũ vin kãn tĩ, ùn jagtar ag mỹ. Hěn ri ke mũn ěg tóg ù tỹ Jesus kato tẽ mũ ag mỹ věnh fěg mũ, ag tỹ ěg pũn jé. ěg tỹ jarĩn mỹ věnh kar to há tũ nỹtĩn kỹ tóg ěg mỹ nén ù há han ke tũ nĩ.

⁴ ěg tỹ věnh kar to há nỹtĩn kỹ ěg tóg věnh kar to fen nỹtĩ. Ag mỹ ěg tóg nén há kar han sór mũ. ěg pi(jé) jagně tũ to én ke mũ'. “Ā kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” henh ke tũ ěg tóg nĩ. “Ūn mág vỹ tỹ inh nĩ,” henh ke tũ ěg tóg nĩ gé. ⁵ Věnhmỹ mẽ han ke tũ ěg tóg nĩ gé, ěg tũ távĩ hã to jykren ke tũ ěg tóg nĩ gé. “Ti hỹn ne ki kanhrãn ke tũ pě nĩ,” henh ke tũ ěg tóg nĩ gé. Kỹ ù tỹ ěg vóg kónãn mũ ra ěg tóg ti to jũnh ke tũ nĩ gé. ⁶ ěg tỹ věnh jykre pãno ven kỹn pi(jé) ěg mỹ sér tĩnh mũ'. ěg tỹ ù tỹ ki hã tó mũ mẽ kỹ tóg ěg mỹ sér tĩnh mũ. ⁷ ěg tỹ nén ù jagy vég mũ ra ěg pi(jé) to vĩnh ke mũ'. Nén ù kar to ěg tóg: “Topě vỹ tag han há nĩ,” henh ke mũ. Ti hã ki ěg tóg nén ù kar ve sór ke mũ. Věnh kar ki ěg fe mág nỹtĩnh mũ, ěg tỹ věnh kar to há nỹtĩn kỹ.

⁸ ěg tỹ věnh kar to há nỹtĩ ěn vỹ krỹg ja tũ nĩnh mũ. Jãvo ěg tỹ jagně jykre ki věnh kanhrãn kỹ jagně jyvěn tĩ ěn vỹ krỹg ja nỹ. ěg tỹ ěg tỹ věnh vĩ ki kagtĩg tỹ Topě mré vēmén tĩ ěn vỹ krỹg ja nỹ gé. ěg tỹ ěprã nén ù ki kanhró nỹtĩ ěn kar vỹ krỹg ja nỹ gé. ⁹ Ūri ěg tóg nén sĩ hã ki kanhró nỹtĩ. Nén sĩ tỹ ěg tóg jagně jyvěn tĩ, Topě tỹ ěg mỹ tó tỹ. ěg pi(jé) ki kanhrãn kãn kỹ nỹtĩ ver'.

¹⁰ Kãnhmar tóg věnh ven ke mũ, ù tỹ nén ù kar ki kanhró kar nĩ ěn ti. Kỹ hã ěg tóg nén ù hyn han há távĩ han kãn ke mũ, kurã ěn kã.

¹¹ ěg mog mũ ri ke ti nĩ. Vãsỹ sóg sĩ ja jěgtĩ. Kỹ sóg ùn kãsir ag tỹ nén tó tĩ ěn tó ja nĩgtĩ gé. Ūn kãsir ag mỹ ke ěn tóg inh mỹ ke ja nĩgtĩ gé. Ūn kãsir tỹ nén to jykren tĩ ěn to sóg jykren ja nĩgtĩ gé. Kejěn sóg sanh há jě sir. Kỹ sóg ùn kãsir jykre tovãnh kãn ja nĩgtĩ. ěn ri ke ti nĩ, ěg Senhor kãtĩg mãn ke ti. Ki kanhrãn kãn jé ěg tóg ke mũ, ěn kã. ¹² Ūri ěg tóg ve há han tũ nĩgtĩ ver, ěg Senhor jykre ti, kỹ tóg ěg tỹ věnh ve jafã ki věnh ve há han tũ ri ke nĩ. Kutỹ nĩ ve ti nĩ, ěg tỹ věnh ve jafã ki nén vėg mũ ti. Hã kỹ ěg tóg ve há han tũ nĩ ver. Kurã ěn kã ěg tóg nén kar ve há han kãn ke mũ hã ra. ěg hã vỹ tóg ti venh ke mũ. Ūri ěg tóg sĩn kỹ ti ki kanhró nỹtĩ. Kurã ěn

kã ěg tóg ki kanhrãn kãn ke mũ, ti tỹ ěg ki kanhró kar ěn ri ke.

¹³ Hã kỹ tag vỹ krỹg ja tũ nỹ, ha mẽ. ěg tỹ Topě ki rã mũ vỹ krỹg ja tũ nỹ. ěg tỹ ti hã ki nén ù kar ve sór mũ vỹ krỹg ja tũ nỹ gé. ěg tỹ věnh kar to há vỹ krỹg ja tũ nỹ gé. Kỹ nén ù pir tóg kãfór nĩ, hã vỹ: ěg tỹ věnh kar to há nĩ, he mũ.

Topě vỹ ā kuprĩg tỹ ěg tar han tĩ, ěg tỹ jagně ki rĩr jé

14 Kỹ věnh kar to há nỹtĩmĩ. Kỹ Topě mỹ to vĩmĩ gé, ti kuprĩg tỹ nén ù to ājag tar han jé. Ti tỹ nén ù to ěg tar han tĩ ù vỹ kãfór nĩ, hã vỹ: ěg tỹ jagně jykre ki kanhrãn kỹ jagně jyvěn tĩ, he mũ. ² ěg tỹ hã ra ěg tỹ věnh vĩ ki kagtĩg ki vēmén kỹ ěg pi(jé) ěprã ke ag mỹ nén ù tó tĩ'. Topě hã mỹ ěg tó tĩ, ěg tỹ tag tó kỹ. Ū pi(jé) ki kanhró nĩ, ěg tỹ věnh vĩ ki kagtĩg ki vēmén kỹ'. Topě kuprĩg hã tóg ěg krĩn tĩ, ěg tỹ věnh vĩ ki kagtĩg ěn tó jé. Kỹ ěg tóg ki kagtĩg nỹtĩ, ěg tỹ nén tó mũ ti. ³ ěg tỹ hã ra ěg vĩ ki jagně jyvěn kỹ ěg tóg ù tỹ měg mũ kar jyvěn tĩ sir. Tỹ ěg tóg jagně tar han tĩ, Topě to. Jagně jyvěn ěg tóg tĩ, jagně fe kaj tỹ ěg tóg tũg' he tĩ gé, ěg tỹ jagně mỹ ěg vĩ ki vēmén kỹ. ⁴ Ū tỹ ěg tỹ věnh vĩ ki katĩg ki vēmén mũn vỹ věnhmỹ tỹ ùn tar jě sir, Topě to, ùn vēmén mũ ti. Ū tỹ ěg vĩ ki věnh jyvěn tĩ ěn tóg ěg tar han kãn mũ sir, Topě to, ěg mré věnh mãn kỹ nỹtĩ ag kar.

⁵ Inh mỹn há tĩ vė, ājag kar tỹ ěg tỹ věnh vĩ ki kagtĩg tỹ Topě mré vēmén há hã ra. Ājag kar tỹ ěg vĩ ki jagně jykre to jagně jyvěn há nỹtĩ ra tóg hã ra tag kãfór nĩ. Kỹ tóg inh mỹ há kãfór nĩ vė, ājag tỹ ke kãn mũ ra. Ū tỹ ěg vĩ ki tó mũ vỹ ù tỹ ěg tỹ věnh vĩ ki kagtĩg ki vēmén mũ ěn kãfór nĩ, ù tỹ ěg vĩ ki jagně jykre to věnh jyvěn tĩ ěn, mỹr, ha mẽ. Kejěn ù tóg ěg tỹ věnh vĩ ki kagtĩg ki vēmén tĩ. Kar kỹ ù tóg ti vĩ ěn mẽ kỹ ěg vĩ ki tó mũ sir, ti tỹ nén tó ja ěn ti. Tag vỹ há tĩ gé. Ū tỹ věnh mãn kỹ nỹtĩ kar vỹ ki kanhrãn kãn mũ sir, ti vĩ ti, kỹ ag tóg tỹ tar nỹtĩnh mũ sir.

⁶ Inh kanhkã', ha vé. Hěn ri ke mũn sóg ājag ki jun kỹ ěg tỹ věnh vĩ ki kagtĩg ki vēmén mũ. Kỹ sóg ājag mỹ nén ù há han ke tũ nĩ ha, tỹ, ājag tỹ inh vĩ ki kagtĩg nỹtĩn kỹ. Jãvo isỹ ājag mỹ Topě tỹ inh mỹ nén tó mũ tỹ ěg vĩ ki kãmén kỹ sóg tỹ ājag tar han mũ sir, isỹ ājag mỹ sỹ nén to jykren mũ kãmén kỹ, sỹ ājag jyvěn kỹ, sỹ ājag mỹ Topě vĩ ki nén rán kỹ nĩ ěn kãmén kỹ. Kỹ sóg tỹ ājag tar han mu sir, mỹr, ha mẽ, ājag tỹ inh vĩ ki kanhrãn kỹ.

⁷ Vãn tỹ vãkyn jafã to jykren nĩ, vãkyn jafã ù to ke gé. Ag tỹ kyn kórég kỹ ěg tóg ki kagtĩg nỹtĩ sir, ag tỹ vãkyn mũ ti. ⁸ Kỹ vãkyn jafã tỹ trombeta vỹ ge nĩgtĩ gé. Ag tỹ ti kyr mẽ kỹ soldado ag vỹ věnh kãn kãn tĩ, věnh génh ke to. Ag tỹ tỹ kyn há han tũ nỹtĩn kỹ ag pi(jé) věnh génh ke to věnh kãn ke mũ'. ⁹ Ge ti nĩ gé, ěg vĩ ti. ěg tỹ ag tỹ ki kagtĩg ěn tó kỹ ag tóg to jykren ke tũ nĩ gé, ěg tỹ nén tó mũ to. Véké ěg tóg vēmén mũ sir, ěg tỹ gen kỹ.

¹⁰ Věnh vĩ vỹ e nỹtĩ, ga tag kri. Povo kar vỹ vỹrmỹ vĩ nĩ he kar nỹtĩ. ěg vĩ pě ki ěg tóg vēmén ki kanhró nỹtĩ.

¹¹ Kỹ sóg kejěn hẽ tá ke ù vĩ měg tĩ. Sỹ ti vĩ ki kagtĩg nĩn

ký sóg ti jykre ki kanhrän ke tú nĩ, ùn ví mũ ti, ký tóg inh jykre ki kanhrän ke tú nĩ gé. Ge ti nĩ gé, ãg tý vènh ví ki kagtĩg ki vèmén ký. Ki kagtĩg ãg tóg nýtĩ sir.

¹² Topẽ kuprĩg tý ãjag tar han mũ ve sór ãjag tóg nýtĩ, nén ù to. Ký tóg há tí. Ký há ra ãg mré ke ag tar han jafã to én nĩ, ên há to Topẽ mré vĩmnĩ, há vỹ: ãg ví ki jagnẽ jyvẽn, he mũ.

¹³ ãg tý vènh ví ki kagtĩg ki Topẽ mré vèmén ký ãg tóg to jykrén ký nĩ tú ra Topẽ mré vèmén tí. Ký, ã tý vènh ví ki kagtĩg ki vèmén to tar nĩn ký Topẽ mỹ to vĩmnĩ, ti tý ã tý nén to ja ên ki kanhrän ký ãg mỹ ãg ví ki kãmén to ã tar han jé gé. Ký ã tóg: “tag to ja inh nĩ, tag to ja inh nĩ,” henh ke mũ gé sir, ký tóg há tí. ¹⁵ ãg tý to jykrén ký nĩ tú ra Topẽ mré vèmén ký tóg há tí. ãg tý há ra to jykrén ký nĩn ký ti mré vèmén ký tóg há tí gé. ãg tý to jykrén ký nĩ tú ra Topẽ mỹ jãn ký tóg há tí gé. Sỹ tag han kãn sór vè. ¹⁶ Ha vé, ã tý to jykrén ký nĩ tú ra Topẽ to ví há han ký ã ví mẽg mũ ag vỹ ki kagtĩg nýtĩ, ã ví ti, ã tý ãg tý vènh ví ki kagtĩg ki vèmén ký. Ký tóg ag tý ã mré: “hỹ, há vè,” he sór mũ ra tóg vènhmỹ tí. “Ti ne to mũ vỹ? Sỹ ki kagtĩg tóg tí,” he jé ag tóg ke mũ. ¹⁷ Tó há han ã tĩgtĩ, ã tý ãg tý vènh ví ki kagtĩg ki vèmén ký. Há ra ù tý mẽg mũ ag vỹ ki kagtĩg nýtĩ, ký ã pi(jé) ag tar han tí.

¹⁸ ãg tý vènh ví ki kagtĩg ki vèmén to sóg tar pẽ nĩ inhã. To tar nĩn ký sóg ãjag kãfór nĩ. ¹⁹ Há ra sóg tag to sór tú nĩ, ãg vènh mãn ký nýtĩn ký. Hên ri ke mũn sóg vènh ví tý mil (ke) han ke mũ, ãg tý vènh ví ki kagtĩg ki vèmén ký. Há ra sóg jérĩn mỹ ãjag tar han ke tú nĩ. Há ký sóg tag to sór tú nĩ. Sỹ nén to jykrén mũ há to sór inh mũ, ký sóg inh ví pir tý ãjag tar han ke mũ.

²⁰ Inh kanhkã', to jykrén há han nĩ. Gĩr tý nén ù to jykrén tú ên ri ke nýtĩ sór tũg nĩ. Vènh jykre pãno há to gĩr tý ti ki kagtĩg nĩ ên ri ke nýtĩmnĩ, ãjag tý ti kórég han tú nĩ jé. Nén ù há to jykrén ký tóg inh mỹ ãjag tý ùn sanh há ag tý nén ù to jykrén há ên ri ke nýtĩnh há tí. ²¹ Ve ra, Topẽ ví rán ki tag vỹ rán ký nĩ, ha mẽ. “Inh povo tý inh ví mẽ jãvãnh nýtĩn ký sóg ag mỹ ùn ví ù ag ví ki inh ví jẽnẽnh ke mũ. Povo tý vỹrmỹ ví ag mỹ sóg: “ha ag mỹ inh ví ti tóg,” henh ke mũ, “ag ví tú ki há ra, ù tý inh ví mẽ jãvãnh ag mỹ,” he jé sóg ke mũ. Há ký ag tóg mẽnh ke tú nĩ, inh povo ti, ag tý ag ví tú ki ag mỹ vèmén ký,” he tóg, ãg Senhor ti, Topẽ ví rá ki. ²² Há ký tóg tý ù tý Topẽ ki ge jãvãnh ag tý ki kagtĩg han jafã nĩ, ãg tý vènh ví ki kagtĩg tý vèmén mũ ti. Ti ki ge ký nýtĩ ag mỹ ke pijé'. Jãvo ãg tý jagnẽ jykre ki kanhrän ký jagnẽ jyvẽn tag vỹ tý ti ki ge ký nýtĩ ag tar han jafã nĩ. Ti ki ge jãvãnh ag mỹ ke pijé'.

²³ Ha vé, kejẽn ãg mré ke ag vỹ vènh mãn kãn mũ. Ký vènh kar tóg hên ri ke mũn ãg tý vènh ví ki kagtĩg ki vèmén mũ. Ký ù tý ki kagtĩg tóg venh ke kãtĩg mũ, ù tý Jesus ki rá ja tú ti hên ri ke mũn. Ký tóg ti tý ãjag tý vènh ví ki kagtĩg tag mẽ ký tóg ãjag to: “krĩ vènhmỹ ag nýtĩ,” henh ke mũ sir, ón ký. ²⁴ ãjag tý ãg ví ki jagnẽ jykre ki kanhrän ký jagnẽ jyvẽn ký tóg há ra há tí. Ký ù tý Jesus ki rá tú vỹ jun mũ, ù tý ki kagtĩg. Ký tóg ãjag ví mẽnh mũ, ký tóg to jykrén ke mũ sir. ãjag ví to tóg: “hỹ, há vè,” henh ke mũ. Ti jykre pãno to tóg jykrén ke

mũ gé. ²⁵ Ti tý nén ù to jykrén mũ vỹ vènh ven kãn ke mũ, ký tóg ti mỹ e tĩnh mũ sir. Mũg ke jé tóg ke mũ. “Topẽ vỹ tý ùn mág nĩ,” he jé tóg ke mũ. Ký tóg ki kanhró nĩnh mũ, tó jé tóg ke mũ sir, Topẽ tý ãjag mré nĩ ti.

Culto ki vènh jykre

²⁶ Ký ãjag vènh mãn ký tag vỹ há nĩ, ha mẽ. ù tóg Topẽ mỹ jãn ke mũ, ti mỹ cantar ken jé. ù tóg Topẽ ví tý vènh kanhrän ký tónh ke mũ. ù mỹ tóg nén ù tónh mũ, Topẽ ti, ti tý tý ãjag jyvẽn jé. ù tóg ãg tý vènh ví ki kagtĩg ki vèmén ke mũ, ù tóg ti ví mẽ ký ãg ví pẽ ki tónh ke mũ, ti tý nén to mũ ên ti. Há kar ti nĩ, ãjag tý tag tý Topẽ to tar nýtĩ jé. ²⁷ ãjag tý ãg tý vènh ví ki kagtĩg ki vèmén sór ký ùn pipir ag há tóg tónh ke mũ, hên ri ke mũn ùn régre, ke tú nĩn ký ùn tãgtũ, jagnẽ ri ke. ù tý tóg ký ù tóg vĩnh ke tú nĩ sir. ùn pir tý vèmén ký tóg há tí. Ký ù tóg ti ví mẽ ký ãg ví pẽ ki tónh ke mũ gé sir, ti tý nén to mũ ên ti. ²⁸ Kejẽn tóg ki tú nĩ, ù tý ti tý nén to mũ ên tý ãg ví ki tónh ke mũ ti. Ký ãg tóg ãg tý vènh ví ki kagtĩg tý vèmén ke tú nĩ sir, vènh kar rĩnve. ãjag ĩn há tá vèmén nĩ, ãg tý vènh ví ki kagtĩg tý. Ên tý igreja krẽm vèmén tũg nĩ, ãg tý vènh ví ki kagtĩg tý, ù tý ti tý nén to mũ tý ãg ví ki tónh ke tú nĩn ký.

²⁹ Ký tóg ãjag tý jagnẽ jykre ki kanhrän ký ãg ví ki jagnẽ jyvẽn ken ký tóg ge nĩ gé, ha mẽ. ùn régre vỹ tónh ke mũ, ke tú nĩn ký ùn tãgtũ, jagnẽ ri kén tón jé. Ký ag ví mẽg mũ ag vỹ to jykrén ke mũ, ag tý ti kygnẽ tú ve jé. ³⁰ Há ra hên ri ke mũn Topẽ tóg ù mỹ nén ù tónh ke mũ gé. Ký ùn vèmén ven mũ tóg krỹg henh ke mũ ver, ký ù tóg ti ri kén tónh mũ sir, Topẽ tý ti mỹ nén to ja ti. ³¹ Há ký ãjag kar vỹ jagnẽ jyvẽn ke mũ, ãjag tý jagnẽ ri kén vèmén ký. Gen ký ãjag tóg jagnẽ kanhrän ke mũ sir, jagnẽ krĩ kuprãg ke ãjag tóg mũ gé sir. ³² Topẽ kuprĩg vỹ ãg krĩn tí, ãg tý jagnẽ jyvẽn jé. Há ra ti pi(jé) ãg tý nén to sór tú ra ãg kri gĩnh ke tí'. ³³ Há ký tóg Topẽ mỹ há tú nĩ, ãg tý ù vèmén jẽ ra ãg tý nén tónh ke mũ ên to sór ký. ãg tý jagnẽ tý tóg kar ký ãg tý nén tónh ke tóg ký tóg ti mỹ há tí, ký vènh kar tóg jatun mỹ mẽnh ke mũ sir, ãg tý nén to mũ ti. Topẽ jykre kusan há vè.

³⁴ Topẽ tú vỹ tý ãg nýtĩ. Ký ùn týtã fag vỹ vèmén ke tú nĩ, igreja krẽm. Hẽ tá igreja krẽm fag vỹ jatu nýtĩgtĩ, êmã kar mĩ, ký ãjag tóg fag ri ke jatu nýtĩnh mũ gé. “Tý fag tóg ag krẽm ke nýtĩ,” he ja tóg nĩ, Topẽ ti, há ký fag tóg vèmén ke tú nĩ, igreja krẽm. ³⁵ Ký fag tóg ãjag tý Topẽ ví ki kanhrän há han tú nĩn ký fag tóg ãjag ĩn tá ãjag mén ki jẽmẽnh mũ, ãjag tý ki kanhrän há han tú ja ên ti. ãg mỹ'a tóg tí, fag tý igreja krẽm vèmén sór ký, ký ke sór tũg nĩ. ³⁶ ãjag hỹn tag ki króm sór tú nĩ, vég isóg nĩ nĩ. “ãg há vỹ to jykrén há tãví han tí, ãg há vỹ tóg vèn, vènh kar jo, Topẽ ví ti,” he ãjag tóg tí, ãg kãfór nýtĩ sór ký. Há ra tóg e nýtĩ, Jesus ki ge mũ ag. Tó há han ag tóg tí gé. Ag mré vènh jykre pir han sórmnĩ.

³⁷ ãjag kãmĩ ù hỹn: “Topẽ vỹ inh mré vèmén tí, ti kuprĩg tý inh krĩn tag to sóg tar tãví nĩ,” he tí. Kĩn hỹn ki kanhró nĩ, sỹ ãjag mỹ Topẽ jykre to mũ tag, ãjag tý igreja krẽm vènh mãn ke to. ãg Senhor tý ãg mỹ vènh

jykre nīm jan hã vë, sÿ ãjag mÿ rán mŭ tag ti. ³⁸ Ū tÿ tag to: "nén ũ tũ vë," he mŭ ra sóg ti to: "nén ũ tũ vÿ tÿ ã nĩ," he mŭ gé.

³⁹ Inh kanhkã', Topë mÿ to vĩ mág, ti kuprīg tÿ ãjag tar han jé, ãjag tÿ jagnë jykre ve ký jagnë jyvën há han jé, ãg vĩ ki. Ū tÿ ãg tÿ vënh vĩ ki kagtīg ki vëmén sór ký ti mÿ: "vĩ tũg ra," he tũg nĩ gé. ⁴⁰ Hã ra ũ vëmén jë ra ãg tÿ nén tónh ke mŭ ên tó sór tũg nĩ. To jykre kusa nÿtĩmnĩ.

Jesus rĩr jë

15 Inh kanhkã', sÿ ãjag mÿ Jesus kãme sér ên tó măn ke vë, sÿ ãjag mÿ tó ja ên ti. Ên kri fig ãjag tóg tĩ, ký ãjag tóg mí mügtĩ. ² Ti vĩ kri nīm ký ãjag tóg krenkren ke mŭ, ãjag tÿ tovãnh tũ nĩn ký. Sÿ ãjag mÿ nén tó ja ên tÿ tũ' he tũg nĩ, ke tũ nĩ mŭ ra ãjag tóg véké kri fi ja nĩnh mŭ. Ký ãjag tóg tá nén ũ venh ke tũ nĩ gé.

³ Sÿ ãjag mÿ Topë vĩ kãmén ký sóg ãjag mÿ sÿ nén mẽ ja ên hã tó vén ja nĩgtĩ, hã vÿ: Cristo vÿ ãg jagfy ter ja nĩgtĩ, ãg tÿ Topë vĩ mranh ja tugrĩn, he mŭ. Tag vÿ rán ký nĩ, Topë vĩ rá ki. ⁴ Ký ag tóg vënh kej kátá ti fi ja nĩgtĩ. Kurã tágtũ tũg ký tóg rĩr măn ja nĩgtĩ gé. Tag vÿ rán ký nĩ gé, Topë vĩ rá ki. ⁵ Ký tóg Pedro mÿ vënh ven, kar ký ũ tÿ 12 (ke) ag mÿ ke gé. ⁶ Kar ký tóg ũ tÿ 500 (ke) kãfór ag mÿ vënh ven gé, vënh ven pir ki, ag vënh măn ký nÿtĩ ên ki. Ên ag kãmĩ ũn pipir ag tóg kãgter ja nĩgtĩ, hã ra ũn e ag tóg ver ãg mré nÿtĩ. ⁷ Kar ký Tiago tóg ti vé gé, kar ký ti tÿ ũn vin mŭ kar ag, ke gé, apóstolo kar ên ag. ⁸ Kar ký sóg vãhã ti vé gé, ag kar nón. Sÿ ti venh ke tũ vë vë, sÿ kãnhmar ti ki rá ja tũ nĩn ký. ⁹ Apóstolo ag krëm ke kar vÿ tÿ inh nĩ. Sÿ tá krÿg ke tũ vë vë, sÿ tÿ apóstolo nĩnh ke ti, isÿ Topë ki ge ký nÿtĩ ag vóg kónãn jan ký, fag ke gé. ¹⁰ Hã ra Topë tóg inh jagãgtãn, hã ký tóg isÿ apóstolo han mŭ. Ký ti pi(jé) fagrĩnh mÿ inh jagãgtãn'. Rãnhraj mág han inh mÿr, ag rãnhraj kãfór kar. Hã ra sóg inh pir mÿ han tũ nĩgtĩ. Topë hã ne isar han tĩ', inh rãnhraj to'.

¹¹ Hã ra ãg kar tóg Jesus tó tĩ. "Jesus vÿ rĩr jë," he ag tóg tĩ, apóstolo ũ ag, ký sóg tag tó tĩ gé, ag mré. Ký ãjag tóg sÿ ti kãmén ký inh vĩ kri fig tĩ. ¹² Ëg kar vÿ Cristo tÿ ter kar ti rĩr măn ja ên tó tĩ.

Jesus mré ãg rĩnrĩr măn ke mŭ gé

Cristo rĩr măn mŭ ra ãjag kãmĩ ũ tóg ón ký: "ãg ter kar ký ãg rĩr măn ke tũ nĩ ha," he tĩ'. Hã tũ vë. ¹³ Ëg tÿ ãg ter kar ký rĩr măn ke tũ nĩ hã ra Cristo vÿ rĩr măn ja tũ nĩnh mŭ gé vë vë. ¹⁴ Cristo rĩr măn ja tũ nĩ hã ra ãg tóg fagrĩnh mÿ ãjag mÿ ti kãmén ja nĩnh mŭ gé vë vë. Ký ãjag tóg fagrĩnh mÿ kri fi ja nĩnh mŭ gé vë vë. ¹⁵ Ký ãg tóg Topë to ón ja nĩnh mŭ gé vë vë, ãg tÿ ti to: "Cristo rĩn măn ja tóg nĩ," hen ký. Ký ãg kar vÿ ti to ón ja nĩnh mŭ vë. Hã ra tóg Jesus rĩn măn ja nĩ, Topë ti.

¹⁶ Hÿ, ũn kãgter mŭ ag rĩnrĩr măn ke tũ nĩ ra Cristo vÿ rĩr măn ja tũ nĩnh mŭ gé vë vë, ha mẽ. ¹⁷ Ký Cristo rĩr măn tũ nĩ ra ãg tóg fagrĩnh mÿ ti ki ge ja nĩnh mŭ gé vë vë. Ký ãg tóg Topë vĩ mranh ja ên hã ki nÿtĩnh mŭ vë

ver, tÿ tũ' he ja tũ ti nĩnh mŭ vë, ti rĩr măn tũ nĩ hã ra.

¹⁸ Ký ũ vë gé, ha mẽ: ti rĩr măn tũ nĩ ra ũ tÿ Cristo ki ge kar ký kãgter mŭ ên ag vÿ nũgme ki vár kãn ký nÿtĩnh mŭ gé vë vë, ha mẽ. ¹⁹ Hã ký tóg vënhmÿ tĩ, ãjag tÿ: "rĩr măn ke tũ ãg nĩ," hen ký. Cristo pi(jé) ãg tÿ ga kri mŭ tag távĩ ki rĩr nĩgtĩ'. Kanhkã tá ãg tóg junjun ke mŭ. Ke tũ nĩ mŭ ra ãg tóg ũn jagãgtar ag kãfór kar nÿtĩnh mŭ vë, ãg tÿ fagrĩnh mÿ Jesus ki rá ja nÿtĩ ra. Hã tũ vë mÿr.

²⁰ Cristo vÿ rĩr măn, ter kar ký. Hã vë. ũn kãgter ký nÿtĩ ag kar kãmĩ ti rĩr măn vén, Cristo ti, hã ký ãg tóg rĩnrĩr măn ke mŭ gé, ãg tÿ ti ki ge ký. ²¹ ũn pir tugrĩn ãg kar vÿ kãgter ke mŭ, hã ký ãg tóg ũn pir tugrĩn rĩnrĩr măn kãn ke mŭ gé, ãg ter kar ký. ²² Adão tÿ Topë vĩ mranh tugrĩn ãg tóg kãgter kãn ke mŭ, ãg tÿ tÿ ti krëm nÿtĩn ký. Ri ke ti nĩ, Cristo tugrĩn ãg tóg rĩnrĩr măn kãn ke mŭ gé, ãg tÿ ti ki ge ký nÿtĩn ký.

²³ Topë tÿ nén to jykrén mŭn hã vë, Cristo tÿ ãg jo rĩr măn tag ti. Hã ký tóg rĩr măn vén. Kar ký ũ tÿ Cristo ki ge ký nÿtĩ ag vÿ rĩnrĩr măn ke mŭ gé sir, ti kãtīg măn ký. ²⁴ Ký vãhã kurã tÿ ãgno vë sir. Kurã ên kã Jesus vÿ Topë mÿ: "ã hã ne ãg kri ke jë ha'," henh ke mŭ, ti panh mÿ. ũri tóg tÿ pã'i mág nĩ ver, Cristo ti, ký tóg pã'i ũ ag vÿ tÿ tũ' he kãn mŭ, ũn jykre tar kar, ũ tÿ ãg kãfór nÿtĩ kar. Tÿ tũ' he kãn jé tóg ke mŭ, hã jé tóg ver tÿ pã'i mág nĩ, Cristo ti, ti tÿ ã kato tẽgtẽ mŭ ag jykre sãn kãn jé, ti tÿ ag vÿ tÿ tũ' he kãn jé.

²⁶ Ëg tÿ Topë vĩ mranh tugrĩn ãg kãgter kãn mŭ. Hã ra tóg tÿ tũ' henh ke mŭ gé, ãg ter mŭ tÿ, ký ãg ter măn ke tũ nĩ ha, kurã tÿ ãgno ên kã. Ti tÿ ãg ter mŭ tÿ tũ' hen ký tóg há kar nĩ sir. ²⁷ Hÿ, vënh kar vÿ tÿ ti krëm ke nÿtĩ, ti tÿ ag jykre sãn ký, ti tÿ ũn mág ag vÿ tÿ tũ' hen ký. Vënh kar vÿ tÿ ti krëm ke nÿtĩ, Cristo krëm. Hã ra ũn pir vÿ tÿ ti krëm ke tũ nĩ, hã vÿ: ũ tÿ vënh kar tÿ ti krëm ke han ja ên, he mŭ, hã vÿ: Topë, he mŭ. ²⁸ Vënh kar tÿ ti krëm ke nÿtĩn ký, kurã ên kã tóg ti krëm vënh fẽg ke mŭ gé, ti kósĩn ti, ã panh krëm, ũ tÿ vënh kar tÿ ti krëm vin ja ên krëm. Kurã ên kã Topë tóg tÿ vënh kar kri ke jënh mŭ, ã pir mÿ. Ký ũ tóg ti ri ke jënh ke tũ pẽ nĩ.

²⁹ Ëg rĩr măn ke tũ nÿtĩ ra ãjag kã ũ tóg fagrĩnh mÿ ũn ter mŭ ag jagfy vënh kygpenh mŭ vë. Ag rĩr măn tũ ra tóg vënhmÿ tĩ vë, ãjag tÿ ag jagfy vënh kygpenh ke ti. Hã tũ vë hã ra. Rĩr măn jé ãg tóg ke mŭ. ³⁰ Hã ký sóg kurã kar ki ti jagy vég tĩ gé, hã ra sóg ag mÿ vënh nenh tũ nĩgtĩ, ũ tÿ inh vóg kónãn sór mŭ ag mÿ. ³¹ Kurã kar ki sóg ter kren' he tĩgtĩ. Ki hã sóg tó tĩ, ki kanhró ãjag nÿtĩ. ãjag hã ki sóg tÿ ũn mág nĩ, Jesus Cristo ki, ãg Senhor ki. ³² Cidade tÿ Éfeso tá sóg mĩg mré rárá ri ke han mÿr, hã ra tóg inh mÿ nén ũ há han ke tũ nĩ vë, ãg tÿ rĩr măn' he tũ ra. ũn kãgter mŭ ag rĩnrĩr măn ke tũ ra ãg tóg jatun mÿ ãg tÿ nén to éĩn mŭ han ke mŭ vë, ãg tÿ: "mŭ nÿ, jën jé, kron jé, ãg hÿn vaj ký ter ke mŭ," hen ký, Topë ki ge tũ ag ri kén ken ký. ³³ Hã tũ vë hã ra.

Kygnë tũg nĩ. Tag to jykrén nĩ, ha mẽ: ũn vĩ kórég ag vÿ jëmẽ sór tũg nĩ. Vënh jykre há pãno han ti tĩ, ag vÿ kórég ti. ³⁴ Krĩ há han ra, tag hã ne há nĩ'. Topë vĩ mranh tũg nĩ. ãjag kãmĩ ũ vÿ Topë ki kanhró tũ nÿtĩ ver'. Tag to vënh mÿ en nĩ.

Ĕg rĭr mǎn ke to vĕnh jykre

³⁵ Kŷ ũ tóg to jykrĕn kŷ inh mŷ: "Topĕ hŷn hĕ ri kenh ke mŷ, ti tŷ ũn ter mŷ ag rĭnrĭr mǎn jĕ?" he sór mŷ. "Ĕg fár hŷn hĕ ri kenh ke mŷ?" he sór ājag hŷn mŷ. ³⁶ Krĭ tŷ ājag nŷtĭ mŷr'. Nĕn ũ fy jykre vŷ ĕg ter ri ke nĭ, ha mĕ. Ĕg tŷ krǎn kŷ tóg kugnǎnh tĭ, ti fár ti, jāvo tóg ti kǎtá mur mǎn mŷ sir. ³⁷ Kŷ ti fy pi(jĕ) ti fĕj ri ke nĭ gé', ti tŷ han ke ti. Sĭ ti nĭ, trigo fy ti, nĕn ũ kar fy ti ke gé. ³⁸ Topĕ hǎ ne ti pĕn han mŷ, ti fĕj ke gé, ti fej ke gé. Ti hǎ ne to jykrĕn tĭ'. Kŷ tóg nĕn kar fy mŷ ti fĕj ũ nĭm', ti fĕj ũ nĭm' he tĭ.

³⁹ Kŷ nĕn ũ fár vŷ ge nĭgtĭ gé. Ti pi(jĕ) pir nĭ gé'. Ĕg fár vŷ vyrmŷ nĭ, kar kŷ bicho fár vŷ vyrmŷ nĭ gé, kar kŷ sĕsĭ fár vŷ vyrmŷ nĭ gé, jĕsĭ fár ti, kar kŷ pirǎ fár vŷ vyrmŷ nĭ gé.

⁴⁰ Kŷ kanhkǎ tǎn ag vŷ vyrmŷ fár nŷtĭ gé, ĕprǎ ke ag vŷ vyrmŷ fár nŷtĭ gé. Kŷ ĕg ve vŷ ge nĭgtĭ gé. Kanhkǎ tá ke ag ve vŷ vyrmŷ nĭ, ĕprǎ ke ag ve vŷ vyrmŷ nĭgtĭ gé.

⁴¹ Rǎ jĕngrĕ vŷ vyrmŷ nĭ, kysǎ jĕngrĕ vŷ vyrmŷ nĭ gé, krĭg jĕngrĕ vŷ vyrmŷ nĭ gé. Kŷ krĭg ag vŷ jagnĕ ri ke tŷ nŷtĭ gé, ājag jĕngrĕ ki.

⁴² Ge ti nĭ, ĕg ter kar kŷ ĕg rĭr mǎn ke ti. Ter jĕ ĕg tóg ke mŷ, kŷ tóg ĕg tŷ nĕn ũ fy krǎn ri ke nĭ sir, ĕg fár tŷ ga ra rǎ mŷ ti. Ĕg rĭr mǎn kŷ ĕg pi(jĕ) ter mǎn ke mŷ'.

Kejĕn tóg ĕg mŷ'a tĭ, ĕg ter ke to hǎ. Hǎ ra ĕg tóg sĭn-vĭ nŷtĭnh mŷ, ĕg rĭr mǎn kŷ. ⁴³ Krój ĕg nŷtĭ. Hǎ ra ĕg tóg tar nŷtĭnh mŷ, ĕg rĭr mǎn kŷ. ⁴⁴ Ūri ĕg tóg tŷ ĕprǎ ke nŷtĭ, kŷ ĕg fár vŷ tŷ ĕprǎ ke fár nĭ. Ĕg rĭr mǎn kŷ ĕg tóg Topĕ kuprĭg jamǎ tá fár nŷtĭnh mŷ. Ĕprǎ ĕg fár nŷtĭ, kŷ ĕg tóg tŷ ĕprǎ ke nŷtĭ. Kŷ ĕg tóg ĕg tŷ Topĕ kuprĭg jamǎ tá ĕg fár ũ venh ke ki kanhró nŷtĭ sir. Ĕprǎ ke fár ve vĕn ĕg tĭ. Kar kŷ ĕg tóg Topĕ kuprĭg jamǎ tá fár ũ venh ke mŷ, ĕprǎ ke fár ve kar kŷ. ⁴⁵ Hǎ kŷ tag tóg rán kŷ nĭ, ha mĕ: "Ūn ve ti, Adǎo ti vŷ rĭr nĭ ja nĭgtĭ. Jǎvo ũ tŷ ĕgno ti, Cristo ti vŷ ā kuprĭg tŷ nĕn kar rĭnrĭr han," he ja tóg nĭgtĭ, Topĕ vĭ rá ki. ⁴⁷ Ūn ve ĕn, Adǎo ĕn vŷ ga tŷ há (r) nĭ, hǎ kŷ ti jykre tóg tŷ ĕprǎ ke jykre nĭ. Cristo vŷ tŷ kanhkǎ tá ke nĭ. ⁴⁸ Ūn ve vŷ tŷ ĕprǎ ke nĭ, kŷ ti krĕ kar vŷ tŷ ĕprǎ ke nŷtĭ gé, ti mré. Jǎvo Cristo vŷ tŷ kanhkǎ tá ke nĭ. Kŷ ti mré ke kar vŷ tŷ kanhkǎ tá ke nŷtĭ gé, ti mré. ⁴⁹ Ĕprǎ ke ĕn ve ri ke ĕg nŷtĭ, ĕg kar tŷ Adǎo ve kŷ. Kŷ ĕg tóg kanhkǎ tá ke ĕn ve ri ke nŷtĭnh ke mŷ gé, ĕg tŷ Cristo ve kŷ, ĕg rĭnrĭr mǎn ken kŷ.

Jesus kǎtĭg mǎn ken kŷ tóg ĕg kar han mǎn ke mŷ

⁵⁰ Inh kanhkǎ', sŷ ājag mŷ tag tó há han sór vĕ, sŷ ki kanhrǎn há han kŷ, ha mĕ. Ĕg fár tŷ ĕprǎ ke tag pi(jĕ) Topĕ tŷ tŷ ĕg pǎ'i nĭ venh ke mŷ'. Nĕn ter ke mŷ ĕn pi(jĕ) nĕn ũ ter vǎnh tá venh ke mŷ'. Topĕ vŷ ĕg han mǎn ke mŷ, ĕg tŷ ve jĕ.

⁵¹ Kŷ sóg ājag mŷ nĕn ũ tó sór mŷ gé, ājag tŷ mĕ ja tŷ ti, ha mĕ. Ĕg kǎmĭ ũ ag tóg ti jun ke pétĕm mŷ, kǎgter ke tŷ ag tóg nĭ. Kŷ Topĕ tóg ĕg kar han mǎn kǎn ke mŷ, kurǎ ĕn kǎ, ĕg tŷ ti ki ge kŷ nŷtĭn kŷ. ⁵² Kŷ tóg ĕg tŷ pan ke kar mrin ke ĕn ri ke nĭnh mŷ, ti tŷ ĕg han mǎn ke ti, trombĕta kyr rĕn kǎ. Trombĕta kyr ĕn vŷ mĕ há

tĭnh mŷ, kŷ ũn kǎgter mŷ ag vŷ rĭnrĭr mǎn kǎn ke mŷ, ag tŷ kǎgter mǎn ke tŷ nĭ jĕ sir. Ĕn kǎ tóg ĕg han mǎn ke mŷ gé sir, ĕg tŷ ti jun ke pétĕm mŷ ra kǎgter ja tŷ ra. ⁵³ Ha vé, ti tŷ ĕg fár kókrǎnh mŷ tag tŷ ũ han tŷ ra ĕg tóg venh ke tŷ nĭnh mŷ vĕ, kanhkǎ ti. Hǎ kŷ tóg ĕg fár ter ke mŷ tag tŷ ũ han ke mŷ, ti han mǎn kŷ, ti ter mǎn tŷ nĭ jĕ, kókrǎnh mǎn tŷ nĭ jĕ. Kejĕn tóg kenh ke mŷ. ⁵⁴ Ĕg fár kókrǎnh mŷ tag tŷ tóg ũ han ke mŷ, ti kókrǎnh vǎnh nĭ jĕ sir. Ĕg fár ter ke mŷ tag tŷ ũ han jĕ tóg ke mŷ, ti ter vǎnh nĭ jĕ. Kurǎ ĕn kǎ ĕg tóg vĕnh rá tag venh ke mŷ gé, vǎsŷ rán kŷ nĭ tag, hǎ vŷ: "tŷg ti huri, ĕg ter ke mŷ ti, ĕg ter pǎte rĕg kŷ," he mŷ. "Topĕ vŷ tŷ tŷg' hé, ĕg ter ke mŷ tŷ. ⁵⁵ Kǎgter kǎn ja ĕg tóg nĭgtĭ. Hǎ ra ĕg tóg tag ve mǎn ke tŷ nĭ ha. Nĕn ũ tŷ ā prĕj tŷ ĕg tugtǎn tŷ ĕg tĕn ri ke ti nĭ, ĕg ter ke mŷ ti, hǎ ra Topĕ tóg tŷ tŷg' hé," he tóg, Topĕ vĭ rá ki.

⁵⁶ Topĕ vĭ mranh hǎ tugrĭn ĕg tóg kǎgter tĭ. Nĕn ũ tŷ ĕg tugtǎg tĭ prĕj ri ken hǎ vĕ, hǎ vŷ: ĕg tŷ Topĕ vĭ mranh, he mŷ. Hǎ ra Jesus tóg tŷ tŷg' he kǎn, ĕg tŷ Topĕ vĭ mranh tŷ. Kŷ tóg nĕn ũ prĕj ĕn tŷ prĕj tŷ nĭ ri ke nĭ sir. Ter mǎn ke tŷ ĕg tóg nŷtĭ ha, kurǎ ĕn kǎ. Topĕ vŷ ĕg jyvĕn tĭ. Ĕg tŷ ti vĭ mranh hǎ tugrĭn ĕg tóg kǎgter kǎn ja nĭgtĭ. ⁵⁷ Hǎ ra Jesus tóg tŷ tŷg' hé huri.

Topĕ hǎ mŷ sóg vĭ há han mŷ, ti hǎ vŷ ĕg tar han tĭ, ĕg tŷ ti vĭ mranh mǎn tŷg jĕ. Ĕg Senhor tŷ Jesus Cristo tugrĭn tóg ĕg tar han tĭ, Topĕ ti.

⁵⁸ Tag to jykrĕn kŷ tar nŷtĭmnĭ, Topĕ to, ājag tŷ ti ki rǎ tovǎnh tŷ nĭ jĕ. Ĕjag to sóg há tǎvĭ nĭ, inh kanhkǎ'. Ĕg Senhor rǎnhrǎj han kǎn sórnmĭ. Tag to jykrĕn nĭ, ha mĕ: ĕg pi(jĕ) véké rǎnhrǎj tĭgtĭ', ĕg tŷ ĕg Senhor rǎnhrǎj han kŷ'. Ti kaja ve jĕ ĕg tóg ke mŷ mŷr, kanhkǎ tá.

Ĕg tŷ ĕg mré Jesus ki ge kŷ nŷtĭ ag jagǎgtǎn ke

16 Kŷ sóg ājag mŷ ājag tŷ ũ tŷ Topĕ ki ge kŷ nŷtĭ ra jagǎgtar nŷtĭ ag mŷ jānkamy jĕnĕnh ke ĕn tó sór mŷ gé sir, ājag tŷ inh ki nĕn jĕmĕ sór mŷ ti. Ga tŷ Galácia tá igreja krĕm vĕnh mǎn tĭ ag mŷ sóg tag tó ja nĭ, sŷ ājag mŷ tónh ke tag ti, ha mĕ. ² Domingo kar ki nĕn ũ sĭ tŷ vyrmŷ nĭmnĭ, ājag ĩn tá. Ū tŷ nĕn ũ mág ĕn tóg nĕn ũ mág sĭ tŷ vyrmŷ nĭm ke mŷ gé, kŷ ũ tŷ nĕn ũ sĭ ĕn tóg nĕn ũ sĭ tŷ vyrmŷ nĭm ke mŷ gé. Ĕjag tŷ semana kar ki nĭm han kŷ tóg komĕr hǎ mág mŷ sir. Kŷ tóg kar kŷ nĭ, sŷ ājag ki jun mŷ ra. Ĕjag tŷ inh kǎtĭg ken jo vyr mŷ nĭm han ja tŷ nĭn kŷ tóg há tŷ nŷ. ³ Kŷ ũn kuprĕg nĭ gé, ag tŷ ājag tŷ nĕn ũ ma mŷ jĕ, Jerusalĕm ra, ājag tŷ tá ke fag mŷ nĕn ven sór mŷ ti. Inh jun kŷ sóg ag jĕgnĕnh ke mŷ, carta mré hǎ. ⁴ Ĕjag tŷ nĕn ũ ĕn éhé nĭn kŷ sóg ĕn ri ke mŷn ma tĭg sór mŷ gé, kŷ sóg ag mré tĭg mŷ gé.

Paulo tŷ nĕn han sór mŷ

⁵ Kŷ tóg, isŷ ga tŷ Macedônia mĭ kutĕnh ken kŷ sóg vǎhǎ ājag tá jun sór mŷ sir. Isŷ Macedônia mĭ kutĕ sór vĕ. ⁶ Hǎ ra sóg ājag mré nĭg mág sĭ han sór mŷ, ti tŷ inh mŷ ki króm ken kŷ. Ĕn ri ke mŷn sóg prŷg kusa fĭn rǎm ke mŷ, ājag mré nĭ ki, kŷ ājag tóg sir inh

jagāgtān kenh ke mū, isy kar hēn ra tīg ken ky. ⁷ Inh pi(jé) ājag ve sí han sór mū, hā ra sóg ver kutar nī, hā ky sóg kar hā ājag venh tīg sór mū. Sý ājag mré nī sór vē mýr, ěg Senhor tý to há nīn ky. ⁸ Ver sóg cidade tý ěfeso tag kā nī ki festa tý Pentecoste pétēm sór mū. ⁹ Tag ki ke ag tóg mẽ há han mū, inh ví ti, ũ tý hēn ri ke ag. Hā ra tag ki ver ũ tý inh kato vāsānsān mū ag vỹ e nýtĩ. Hā ky sóg ěfeso tag kā nīg mág sí han sór mū, sý kar ājag venh tīg jé.

¹⁰ Hēn ri ke mūn Timóteo tóg ājag ki jun ke mū. Ky ti ví jēmē há han nī, ti mý'āg tū nī jé, ti tý ājag mré nīn ky. ěg Senhor rānhrāj han tóg tĩ mýr, inh kóm. ¹¹ Ky ti to é he tūg nī, ti kyrū hā ra. Ky ti tīg ken ky ti jagāgtān nī gé, ti tý jatun mý inh ki jun jé. Sý ti jāvānh vē, ěg régre ag mré hā.

¹² ěg régre tý Apolo mré sóg vēmén gé. Ti mý sóg to ví mū vē, ti tý ājag venh tīg jé, ěg régre tag ag mré hā, ũ tý ājag venh kāmū tag ag mré. Hā ra tóg tīg jāvānh nī ver. Ti tý ti mý ki króm ken ky ti nēji kejēn ājag venh tīg ke mū hā ra.

Jesus ki ge ky nýtĩ ag tý jagnē mĩ ěkrén

¹³ Ājag kanē fān nī. ěg Senhor ki rā tovānh tūg nī. Krónh ke tūg nī, tar nýtĩmnĩ. ¹⁴ Ky ājag tý nén ũ kar han ky vēnh kar to há nýtĩmnĩ.

¹⁵ Ky sóg ājag mý nén ũ to ví sór mū gé, Estéfanos to mýr. Estéfanos fag vỹ Jesus ki ge vén ja nĩgtĩ, ājag jamā tá, ga tý Grécia tag tá. Ky fag tóg Topē tū fag ki rĩ

nýtĩgtĩ, Topē tū fag kar ki. ¹⁶ Hā ky sóg fag tó mū ājag mý. Ky fag ví jēmēmnĩ. Ky Topē rānhrāj han mū ag kar ví jēmē kán nī, ke gé, ěg mré rānhrāj mū ag kar ví ti.

¹⁷ Estéfanos tóg inh ki jun há han, Fortunato ke gé, Acaico ke gé. Ag tý inh ki junjun ky inh fe tóg mrin ke mū mýr. Sý ājag venh há tĩn ky tóg inh mý sér pē tĩ, sý ag ve ky, ājag jēgja kā ke vē mýr, ag tý tý ājag mré ke nýtĩn ky. ¹⁸ Inh mý ag tóg ví há han mū ājag to, ky ag tóg inh krĩ kusāg mū sir. Ag tý ājag krĩ kusāg ke vē gé. Ũ tý ge to há tāvĩ nýtĩmnĩ.

¹⁹ Ga tý Āsia tá igreja krēm vēnhmān tĩ ag vỹ ājag mĩ ěkrég tĩ. Ky Āquila mré Priscila fag vỹ ājag mĩ ěkrén mág tĩ gé, fag tý ājag mré ěg Senhor ki ge ky nýtĩn ky. Fag tĩn krēm fag tóg culto han tĩ. Fag tĩn tá culto to kāmū fag vỹ ājag mĩ ěkrég tĩ gé, ²⁰ kar ky ěg Senhor ki ge ky nýtĩ fag kar ke gé. Jagnē to há tāvĩ nýtĩmnĩ, ky jagnē ki nhun ke ri ke han nī, Jesus mré ke kar ki, ājag tý jagnē nīgē kāgmĩ ky.

²¹ Sý vāhā vēsóg ki ājag mý rán vē, ũ tý inh ví rán ja pāte, inh, hā vỹ: Paulo, he mū. ²² Topē mý sóg to ví tĩ, ti tý ũ tý ěg Senhor to há tāvĩ tū ěn ag vóg kónān kán jé. "Marana tá," he sóg tĩ, hā vỹ: ha kātīg, Senhor, he mū, ājag ví ki.

²³ ěg Senhor tý Jesus mý sóg to ví tĩ, ti tý ājag tar han jé. ²⁴ Ājag jé isy ājag to há tāvĩ nī ki kanhrān, ěg tý Jesus Cristo ki ge ky nýtĩn ky.

Hā vē.

2 CORINTO

1 Paulo tỹ rá vĕ, ěg régre tỹ Timóteo mré. Jesus Cristo hã ne inh fĕg', isỹ tỹ ti apóstolo jĕ jé, Topĕ tỹ inh kuprĕg ký. Isỹ Topĕ tũ ag mỹ rán vĕ, ũ tỹ cidade tỹ Corinto tá vĕnh mǎn tĩ ag mỹ, ũ tỹ Grécia tá vĕnhmǎn tĩ ag mỹ ke gé. **2** ěg jóg tỹ Topĕ jé ājag tar han, ti jé ājag krĩ kuprǎg, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ti ke gé.

Topĕ tỹ Paulo krĩ tỹ kǎnhvy' he

3 Topĕ mỹ sóg vĩ há han tĩ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo panh ti mỹ, ěg jóg mỹ, ũ tỹ ěg jagǎgtǎn tĩ ěn mỹ. ěg vĕsýrĕnh ký tóg ěg krĩ tỹ kǎnhvy' he tĩ, Topĕ ti. Ti hã mỹ sóg agradecer he tĩ mýr. **4** Ti hã ne inh vĕsýrĕnh mũ ra inh krĩ tỹ kǎnhvy' he tĩ', inh jagtar tĩnh ký. Ti tỹ inh krĩ tỹ kǎnhvy' he tugrĩn sóg inh kanhkǎ ag krĩ tỹ kǎnhvy' he ki kanhró nĩ ha, inh kanhkǎ ũ tỹ nĕn ũ jagy vég mũ ra. **5** Cristo jagtar ja ěn ri ke pĕ ve mág sóg mýr, hã ký Cristo tóg inh krĩ kufy tỹ hĕn ri ke tỹ tũ' he tĩ gé sir. **6** Hã ra sóg ājag jagfy jagtar nĩ, ājag tỹ ti hã to tar nýtĩn jé gé, ājag krenkren jé. Topĕ tỹ isar han ký tóg inh kóm ājag tar han ke mũ gé sir. Ājag tỹ inh kóm jagtar nýtĩn ký ājag tóg inh kóm ti to krónh kenh ke tũ nĩ gé sir. **7** Ājag ki ěkrĕn mág sóg tĩ, hã ra sóg ki kanhró nĩ, Topĕ tỹ ājag tar han ěn ki. Ūri ājag tóg hã ra inh mré jagtar nýtĩ, hã ký Topĕ tóg ājag krĩ tỹ kǎnhvy' he tĩ gé, ti tỹ inh krĩ tỹ kǎnhvy' he tĩ ěn ri ke han tóg tĩ, ājag mỹ.

8 Inh kanhkǎ', ājag mỹ sóg inh jagtar mág ja tó sór mũ. Ga tỹ Ásia tá sóg nĕn ũ jagy tǎvĩ ve ja nĩ, tá ag tóg isỹ hĕn ri ke kren, ký sóg: "Ūri inh hýn kren mǎn ke tũ nĩ ha," he ja nĩ. **9** "Ag tỹ isỹ tũg' hĕnh ke hýn," he sóg mũ vĕ. ěn kǎ sóg Topĕ hã mĩ ěkrĕg mũ sir, isỹ vĕnhmỹ kren mǎn ke tũ nĩnh ký. "Ti hã ne inh kren han ki kanhró nĩ," he ja inh nĩ. "Ūn kǎgter mũ ag rĩnrĩn mǎn ki kanhró tóg nĩ, ký tóg inh kren han ki kanhró nĩ gé," he ja inh nĩ. **10** Ký tóg inh kren han ja nĩ, iser kren mũ ěn kǎ, ký tóg kejĕn inh kren han mǎn ke mũ gé. Ti hã mỹ sóg to vĩ tĩ, ti hã tỹ inh kren han jé. **11** Ký iso vǎsǎn nĩ gé, iso Topĕ mré vĩ ký, ký Topĕ tóg ājag vĩ mĕnh mũ. Ti tỹ ājag vĩ mĕ tugrĩn inh jagǎgtǎn ký ājag tóg ti mỹ agradecer hĕnh ke mũ. Ký ũ tỹ hĕn ri ke ag vỹ Topĕ mỹ vĩ há han ke mũ, ti tỹ inh jagǎgtǎn ke tugrĩn.

Paulo tỹ Corinto tá ke ag venh kǎtĩg ja tũ

12 Ha vé, inh jykre tóg tỹ ũn há nỹ, ki kanhró inh nĩ. Vĕnh kar mỹ sóg nĕn ũ há hã han tĩ, vĕnh jykre kuryj, ký sóg ki hã tó tĩ gé, Topĕ jykre han ký. Inh pi(jé) isỹ vĕsóg ki nĕn to jykrĕn mũ ěn hã han tĩ'. Topĕ hã ne isar han tĩ', isỹ ti jykre ki króm jé. Ký sóg ājag mỹ ti jykre

hã kǎmĕn ja nĩgtĩ gé. **13** Tag hã rán isóg tĩ gé, ký ājag tóg isỹ rá ve ký (ājag tóg) ki kanhrǎn ke mũ gé sir. Ti pi(jé) mĕ jagy tĩ'. Ājag tỹ ki kanhrǎn kǎn ký tóg há tĩnh mũ. **14** Ājag tỹ ki kanhrǎn sĩ tag kǎfór han ký tóg há tĩnh mũ. Ký kurǎ ěn kǎ, ěg Senhor tỹ Jesus kurǎ ěn kǎ tóg ājag mỹ sér tĩnh ke mũ, ājag tỹ inh ven ký. Ký tóg inh mỹ sér tĩnh ke mũ gé, isỹ ājag ven ký.

15 Tag to jykrĕn ký sóg ājag ki jun kren ja nĩgtĩ. Isỹ ājag ki jun ke vĕ vĕ, isỹ ājag tar han jé. Isỹ vǎsỹ ājag tar han ja ěn ri ke han mǎn ke vĕ vĕ. **16** Ký sóg ājag ve kar ký (sóg) ga tỹ Macedônia ra tĩg ke mũ vĕ. Kar ký, isỹ Macedônia tá kǎtĩg mǎn ký sóg ājag ve mǎn ke mũ vĕ gé, ājag tỹ inh jagǎgtǎn ký inh mỹ jǎnkamy nĩmĩm' he jé vĕ vĕ, isỹ ga tỹ Judéia ra tĩg há han ke to. **17** Hã ra tóg inh mỹ ki krov ja tũ nĩ, hã ký sóg kǎtĩg ja tũ nĩ. Ký inh mỹ kanhir ký ājag mỹ: "kǎtĩg jé sóg ke mũ," he ja nĩ? Vó. Inh jykre pijé', isỹ kanhir ký tó tĩ ěn ti. Ký sóg jykré régre han tũ nĩgtĩ gé. Ūn jykre régre ag tỹ: "hej," he mũ ra ag tóg han sór tũ nĩ. Ge tũ inh nĩgtĩ. **18** Topĕ hã ne ón vǎnh nĩ, hã ra tóg ki kanhró nĩ, inh jykre pir nĩ ti. **19** Topĕ kósin jykre hã han sóg tĩ, Jesus Cristo jykre ti. Inh hã ne ājag mỹ ti kǎmĕn ja nĩ, Silas mré, Timóteo mré ke gé. Ti pi(jé) ě tỹ: "hej," he mũ ra han ke tũ nĩ'. Han ti tĩ, nĕn ũ kar ti, Topĕ kósin ti. **20** Topĕ hã vỹ ěg mỹ ěg tỹ nĕn vĕnh ke ti tó ja nĩgtĩ, ký ěg tóg ti kósin hã tugrĩn vég mũ sir, ti panh tỹ ěg mỹ nĕn tó mũ ěn ti. Hã tó sóg tĩ, vĕnh kar mỹ, Topĕ ón vǎnh ěn hã tó sóg tĩ. Ký ěg tóg ti hã mỹ vĩ há han tĩ sir, Topĕ hã mỹ, ěg tỹ ti tỹ ěg mỹ nĕn tó mũ ěn to: "hã vĕ," hĕn ký. **21** Topĕ hã ne Cristo ki isar han, ājag mré hã. Ký tóg ěg kuprĕg gé. **22** Ký tóg ěg nĩgĕg ký ěg vin tĩ gé. Ā kuprĩg jĕnĕg tóg mũ ěg mỹ. Ti tỹ ěg mỹ ě kuprĩg jĕnĕ tugrĩn ěg tóg ki kanhró nýtĩ, ti tỹ ěg mỹ nĕn ũ kar vin ke mũ ěn ti.

23 Ha vé, ki hã sóg tó mũ, Topĕ ne ki kanhró nĩ'. Inh ón tĩ nĩ ra tóg inh vóg kónǎn mũ vĕ. Isỹ ājag to jũ tũ nĩ jé, hã jé sóg ājag tá jun ja tũ nĩ ver, cidade tỹ Corinto tá. Sỹ tá jun ra sóg ājag to jũnh ke mũ vĕ. **24** Inh pi(jé) ājag to tar han sór mũ'. Jesus hã ki ge ký ājag nýtĩ, ti hã to tar ājag nýtĩ. Ājag fe tỹ mrin ke han sór sóg mũ vĕ, hã jé sóg ājag to vǎsǎn tĩ vĕ.

2 Hã ký sóg tag to jykrĕn ja nĩ, ha mĕ: "ag kanĕ jun mǎn sór tũ inh nĩ," he sóg, "hã ký sóg ag venh tĩg ke tũ nĩ ver," he sóg ājag to. **2** Ha mĕ, isỹ ājag kanĕ jun ký ũ nỹ hýn inh fe tỹ mrin kenh mũ? Isỹ ājag kanĕ jun ký ũ tỹ inh fe tỹ mrin kenh ke tóg tũ tĩ. **3** Hã ký sóg ājag mỹ vĕnh rá ěn jĕnĕ gé, ājag tỹ inh kanĕ jun tũ nĩn jé gé, sỹ ājag ki jun ký. Inh jun ký tóg inh mỹ há tĩnh mũ, ājag tỹ inh fe tỹ mrin ken ký. Tag to sóg jykrĕn tĩ gé, ha mĕ. "Ag tỹ inh fe tỹ mrin ke ký tóg hýn ag mỹ sér tĩ gé,"

he sóg tí, ājag to. ⁴Sý ājag mý carta ěn rán mŭn ký sóg to fý mág mýr, ājag tugrín sóg kaně jur, ājag tugrín sóg věnh mý en. Inh pi(jé) ājag kaně jun sór ja nĩ. Isý ājag to há pě nĩn ký sóg ājag mý věnh rá ěn han ja nĩgtĩ, ājag tỹ isý ājag to há nĩ tag ki kanhró nýtĩn jé.

Ěg tỹ jagně mý věnh pāte fón ke

⁵Ha mē, ājag kāmĩ ũ tóg ājag kaně jur han ja nĩ. Ti pi(jé) isavĩn kaně jun ja nĩ. Ājag kar kaně jun ja tóg nĩ. Hěn ri ke mŭn sóg tó há han ja tũ nĩ, isý: “ājag kar,” he ký. Ājag kāmĩ ũn e kaně junjur han tóg hā ra, ti tỹ Topě ví mranh tugrín. ⁶Ký ājag tóg hur ti mý ví kónān. Ha ti tovānh, gen ký. ⁷Vāhā ti mý věnh pāte fón nĩ, ti mý věnh ví há hā tómnĩ. Ke tũ nĩ (mũ) ra ti fe kaj tóg ti tén ke mŭ, ha vemnĩ. ⁸Hā ký sóg ājag mý tag to ví sór mŭ vāhā, ha mē: ti mý ven nĩ, ājag tỹ ti to há nýtĩ ti. ⁹Isý ājag tỹ inh ví kri fig mŭ ěn ve sór ja vē, hā jé sóg ājag mý věnh rá ěn jēnē ja nĩ, mýr, ha mē. ¹⁰Ājag tỹ ũ mý věnh pāte fón ký sóg ti mý věnh pāte fón tí gé. Kejēn sóg věnh pāte fón tí, ũ mý. Ký sóg Cristo rĩnve ti mý věnh pāte fón tí, ājag jagāgtān ký. ¹¹Satanás tỹ ěg tỹ hě ri ke tũ nĩn jé sóg věnh pāte fón tí. Ti tỹ nén to jykrén mŭ ěn ki kanhró ěg tóg nĩ mýr, Satanás tỹ nén to jykrén mŭ ti.

Paulo krĩ kufy

¹²Ha vé, isý cidade tỹ Trōade tá jun ja nĩn ký sóg tá ke ag mý Cristo kāme sér ěn tó ja nĩgtĩ. Ký ag tóg jēmē há han ja nĩgtĩ, ěg Senhor tỹ ag krĩn ký. ¹³Hā ra sóg ěg mré ke tỹ Tito ve ja tũ nĩ tá. Isý tá ti venh ke vē vē, hā ra tóg ki tũ nĩ, isý tá jun mŭ ra. Hā ký sóg ti to krĩ kufy nĩ ja nĩgtĩ. Hā ký sóg ag mý: “isĩg ke vē,” he ký tĩg ja nĩ sir, ga tỹ Macedōnia ra, ti nón.

Jesus ví tỹ nén ger há ri ke nĩ

¹⁴Hā ra sóg Topě hā mý ví há han tí. Ti hā ne inh jēnēg tĩ, isý ěmā kar mĩ tĩg jé, Cristo tugrín. Ký věnh kar tóg ti tỹ tỹ ũn mág pě nĩ hā vég tí, ag tỹ inh jykre jagma ěvānh ký. Hā ký věnh kar tóg ti ki kanhrān mŭ sir, isý ag mý ti tón ký. Ký tóg ag mý nén ger há kri nĩ nĩ, ag tỹ ti ví mēn ký. ¹⁵Nén ger há tóg věnh kar kri rŭm ke tí. Ri ke ti nĩ, isý věnh kar mý Cristo kāmén ký, ag tỹ Topě ki kanhrān jé. Vēnh kar mý sóg ti ví tó tí, ũn krenkren mŭ ag mý, ũn vāgfor ký nýtĩ ag mý ke gé. ¹⁶Ŭn vāgfor ký nýtĩ ag tỹ inh ví mēg mŭ ra kri fig tũ nĩn ký ag tóg nŭgme ki vār ke mŭ. Ký inh ví tóg ag mý nén ũ ter ger gy ěn ri ke nĩ. Ag jāvo ũn krenkren mŭ ag tỹ inh ví jēmē ký ag tóg rĩnrĩr ke mŭ, ag tỹ inh ví kri nĩm ký. Ký inh ví tóg ag mý ěg tỹ nén ger há mē ký ěg fe tỹ mrin ke ěn kri nĩ nĩ. Hā ra ěg pi(jé) vēsóg ki věnh rānrāj tag han há nýtĩgtĩ. ¹⁷Ha vé, ũ ag vỹ Topě ví kāmén to ti kaja ve sór tí, jānkamy ve sór to ag tóg Topě ví kāmén tí. Ke tũ nĩ ký ag tóg ti ví tó ěn tugrín vēsý ũn mág han tí. Ag jāvo inh pi(jé) ti kaja ve sór tí, inh pi(jé) vēsý ũn mág han sór mŭ. Cristo ki rā ký sóg Topě rĩnve ti kāmén tí. Jykre pir han sóg tí gé mýr. Ký ũ tỹ inh jēnēg mŭ vỹ tỹ Topě ti nĩ.

Vēnh jykre tąg

3 Ký ājag hŷn iso: “tỹ sóg ũn há nĩ, he tóg tí, Paulo ti,” he sór tí. Hā tũ vē. Ŭ ag tóg ājag mý carta to ví tí, ký ag tóg: “ũn há vỹ tỹ ti nĩ, hemnĩ iso, carta ki,” he tí, “ký věnh kar tóg věnh rá tag ve ký isý tỹ ũn há nĩ ki kanhró nýtĩn mŭ,” he ag tóg tí. Inh pi(jé) carta tỹ ge ma tĩg sór mŭ. ²Inh mý ājag tóg carta ri ke nýtĩ. Ājag mĩ sóg ěkrég tí, ký sóg věnh kar mý ājag kāmén tí. Inh hā ki ag tóg ājag jykre há vég tí, ký ag tóg isý tỹ ũn há nĩ ěn ki kanhrān mŭ sir. Hā ki ājag tóg carta ri ke nýtĩ. ³Ājag mý sóg Cristo jykre kāmén ja nĩ, ký ājag tóg mĩ mŭgtĩ. Ký věnh kar tóg ājag jykre ve ký (ag tóg) Cristo ki kanhró nýtĩ, ký ājag tóg tỹ Cristo tỹ věnh rá ri ke nýtĩ, sý carta han ja ri ke. Hā ra ti pi(jé) caneta tỹ rán ký nĩ. Topě kuprĩg tỹ tóg rán ký nĩ, ũn rĩr nĩ ěn kuprĩg tỹ tóg rán ký nĩ, carta ěn ti. Ký tóg pó tỹ rán jāfā kri rán ký nĩ tũ nĩ gé. Ěg ki tóg rán ký nĩ, ký tóg tỹ ěg jykre nĩ sir, carta ri ke ěn ti.

⁴Topě hā vỹ Cristo tỹ isar han tí, hā ký sóg ājag ki carta tỹ ge han ki kanhró nĩ. ⁵Inh pi(jé) vēsóg ki nén ũ há to jykrén ki kanhró nĩ. Inh pi(jé) vēsóg ki nén ũ há han ki kanhró nĩ gé. Hỹ, Topě hā ne isar han tí, isý nén ũ há han ke to. ⁶Ti hā ne inh krĩn tí, isý ti jykre tąg kāmén jé, věnh kar mý. Ti pi(jé) ěg mý vāsý nén rán ký nĩ ěn tó mān mŭ. Vāhā tóg ěg mý ā kuprĩg jēnēg mŭ. Vēnh jykre tąg to ken hā vē, hā vỹ: “Topě kuprĩg tỹ ěg krĩn mŭ,” he mŭ. Ha vé, Topě kuprĩg vỹ ěg rĩn tí, jāvo vāsý Topě ví rán ký nĩ ěn vỹ ěg tén ke ja nĩgtĩ, ěg tỹ mranh ký.

⁷Topě ví tỹ vāsý rán ký nĩ ja ěn vỹ pó kri rán ký nĩ ja nĩ, ũ tỹ ěg tén mŭ ěn ti. Moisés tóg pó kri ti rán ja nĩ, Topě tỹ ti mý tón ký. Ti tỹ ti mý tó kar ký ti kakā tóg jēngrē nĩ ja nĩgtĩ, Moisés ti. Ký tóg Israel ag mý e ja tí, Moisés kakā ki ěvānh tũ ja ag tóg nĩgtĩ sir, ti tỹ kakā jēngrē nĩn ký. Hā ra tóg kejēn tũ' he ja nĩgtĩ gé, ti kakā jēngrē ti. ⁸Ký ũ tỹ Topě kuprĩg kāmén mŭ ěn hŷn tóg Moisés kakā jēngrē kāfór nĩ, ti sĩnvĩ kāfór ti nĩ. ⁹Moisés vỹ Topě tỹ ěg vóg kónān ke ěn tó ja nĩgtĩ. Hā ra Topě ví tag tóg ti kakā jēngrē han, ti sĩnvĩ han ti. Jāvo sóg Topě tỹ ěg mý věnh pāte fón ke ěn hā tó tí. Ti tỹ ěg to “jykre há ag nýtĩ ha,” he mŭ ěn tó sóg tí. Topě ví tag tugrín sóg Moisés sĩnvĩ kāfór pě nĩ. ¹⁰Ký vāsý nén sĩnvĩ ěn tóg vāhā ěg mý sĩnvĩ tũ nĩ ha, vāsý jēngrē ěn tóg ěg mý jēngrē tũ nĩ ha, ěg tỹ ũ tąg tag sĩnvĩ ve ký, ěg tỹ ũ tąg jēngrē ven ký. Ŭn tąg tag vỹ nén kar sĩnvĩ kāfór nĩ.

¹¹Vāsý rán ký nĩ ja ěn tóg tũ' he ja nĩ. Ký ũ tỹ tũ' he mŭ ěn tóg sĩnvĩ ja nĩgtĩ gé. Ti jāvo isý věnh jykre tó mŭ tag vỹ tũ' henh ke tũ pě nĩ, hā ký tóg ũn si sĩnvĩ ěn kāfór nĩ.

¹²Ěg tỹ tag venh ke jāvānh sóg mŭ mýr. Hā ký sóg jamā hár(a) tó mŭ, inh pi(jé) sý ag mý tó jé to mý'āg mŭ. ¹³Moisés ri ke han tũ sóg nĩ. Kur tỹ tóg věnh kri fón ja nĩ. Ký tóg věnh pugrín ja nĩ, ti tỹ ā kakā jēngrē ěn péju jé. Hā ra tóg komēr hā tũ' he ja nĩ, ti jēngrē ěn ti. Hā ký tóg kur krēm věnh péju, Moisés ti, Israel ag tỹ ti jēngrē vég tũ nĩ jé. ¹⁴Hā ra ag tóg ũri ki kagtĩg nýtĩ gé ver. Kyvó ri ke ag nýtĩ, kutu, Israel ag. Ag tỹ vāsý rán ký nĩ ěn to ken ký tóg ag mý Moisés věnh pugrín ký nĩ

ën ri ke nĩ, ti pãkrĩ ri ke. Ag tỹ ki kagtĩg to ken hã vë. Cristo hã tugrĩn ãg tóg vãsỹ nén rán kỹ nĩ ãn to jykrén há han mũ ha, hã ra ag tóg ki kagtĩg nỹtĩ jãvo. ¹⁵ Hã kỹ ag tóg Moisés tỹ nén rán mũ to ke ãn mæg tĩ, hã ra ag tóg to jykrén tũ nĩgtĩ, kỹ tóg Moisés vënh pugrĩn ãn ri ke nĩ ag mỹ, ti pãkrĩ ãn ri ke. ¹⁶ Kejën ù tóg ãg Senhor ki rã mũ, ag kãki ù. Kỹ tóg vãhã ag tỹ ti vënh pugrĩ vym ri ke nĩ. ¹⁷ Hã kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, Topẽ vĩ rá ki, ha mē: Moisés tỹ ãg Senhor mré vēmén kỹ tóg ã vënh pugrĩn tỹ vym ke ja nĩgtĩ,“ he ja tóg nĩ, Topẽ vĩ rá ki. Topẽ kuprĩg to ken hã vë, ãg Senhor he mũ tag ti. Kỹ ãg Senhor kuprĩg hã ne ãg kygvãn ke mũ, ãg tỹ ti vĩ ki króm ke to. ¹⁸ Hã kỹ tóg ãg mỹ ti vënh pugrĩn tỹ vym ke ja ri ke nĩ, kỹ ãg tóg ãg Senhor sĩnvĩ ãn, jëngrẽ ãn ve há han tĩ. ãg tỹ vënh ve jãfã ki nén ù ve há ãn ri ke tóg nĩ sir. ãg tỹ ãg Senhor ki ãvãnh kỹ ãg tóg ti ri ke nỹtĩnh ke mũ gé. Komēr hã ãg tóg ve ù han ke mũ, ti ve ãn ri ke, ãg tỹ ti tugnỹm kỹ, ãg tỹ ãg Senhor tugnỹm kỹ, ti kuprĩg ti.

Paulo krój nĩ

4 Inh rãnhřãj hã vë, Topẽ tỹ inh mỹ vënh rãnhřãj nĩm jan hã vë. Kỹ tóg inh jagãgtãn mũ gé, isỹ ti rãnhřãj to krónh ke tũ nĩ jé. ² Hỹ, ù ag tóg nén tỹ ãg mỹãg han tĩ ãn han tĩ, kuty tá, ù tỹ ag vëg tũ nĩn jé. Vënh jykre tỹ ge tovãnh kãn inh huri mỹr. Kỹ sóg ãjag mỹ ón tũ nĩgtĩ gé, ãjag lograr henh ke tũ sóg nĩ gé. Ón kỹ sóg: “Topẽ vỹ tag tó ja nĩ,“ he tũ nĩ gé. Ki hã sóg tó tĩ. Topẽ rĩnve sóg vēmén tĩ, hã kỹ sóg ón tũ nĩgtĩ. ù tỹ isugnỹm mũ ãn vỹ ki kanhrãn kãn ke mũ, inh jykre ki. ³ Kỹ ù tóg kejën ki kagtĩg nỹtĩ, isỹ Jesus kãme sér tó mũ ãn ki. Ag mỹ tóg nén ù péju kỹ nĩ ri ke nĩ. ù tỹ vãgfor kỹ nỹtĩ ag vë, hã kỹ ag tóg ki kanhrãn tũ nĩgtĩ. ⁴ Kyvó ag nỹtĩ, krĩ tũ ag nỹtĩ. Jesus ki ge sór tũ ag nỹtĩ, Satanás tỹ ag kyvó nĩm ti kỹ. Ęprã pã'i ag kri ke vỹ tỹ ti nĩ, Satanás ti. Ti tỹ ag kyvó nĩm ti kỹ ag tóg Cristo kãme tag to jykrén tũ nĩgtĩ. Ti jëngrẽ vëg tũ ag tóg nĩgtĩ, ti sĩnvĩ ti. Cristo hã vỹ tỹ Topẽ kãnhvëg ri ke nĩ, ti ve ri ke.

⁵ Inh pi(jé) inh jykre kãmén tĩ. Jesus Cristo hã kãmén sóg tĩ, ti tỹ tỹ ãg Senhor nĩ ti. Jãvo sóg tỹ ãjag camara-da ri ke nĩ, isỹ Jesus to há nĩn kỹ. ⁶ Ha vé, ù tỹ kutyg mũ ra kurãg han mũ ãn tóg ãg ki kurã han mũ gé sir, Topẽ ti, ãg tỹ ki kanhrãn jé, Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩn ki. ãg tỹ Cristo ve kỹ ãg tóg Topẽ ki kanhrãn tĩ. Cristo vỹ tóg Topẽ ve hã pẽ nĩ. ãg ki kurã to ken hã vë, hã vỹ: Topẽ ki kanhró he mũ.

⁷ ãg tỹ tỹ Ęprã ke nỹtĩ (hã) ra tóg ãg kanhrãn sór tĩ, kỹ tóg ãg tỹ go'or tỹ kukrũ han kỹ kãki jãnkamy e vin ãn ri ke nĩ. ãg hã vỹ tỹ go'or tỹ kukrũ ãn ri ke nỹtĩ, ãg krój nỹtĩn kỹ, inh ke gé. Hã ra tóg ãg kanhrãn tĩ, vënh kar tỹ ti hã tỹ tỹ ùn tar tãvĩ nĩ ãn ve je. Jãnkamy ri ke to ken hã vë. ãg pi(jé) tar nỹtĩ. ù tỹ ãg tar han mũ vỹ tỹ Topẽ ti nĩ. ⁸ Inh krój nĩ ra Topẽ tỹ isar han mũ vë, ha vé ha. Nén kar tóg inh kutãn tĩ, hã ra inh pi(jé) to krĩ kufy han tĩ. Kejën tóg inh jykre tũ tĩgtĩ, kỹ tóg isỹ: hỹ mỹ vỹ? he ja há tĩgtĩ, hã ra inh pi(jé) to krónh ke tĩ. ⁹ Inh vóg kónãn ag tóg tĩ, hã ra Topẽ pi(jé) isovãnh tĩ. Inh rỹnh ag tóg tĩ, hã ra ag pi(je) isén tĩ. ¹⁰ Kurã kar ki sóg Jesus

vësýrénh ãn ri ke han tĩgtĩ. Hã tugrĩn vënh kar tóg Jesus rĩr nĩ tag venh ke mũ gé, inh vësýrénh tugrĩn.

¹¹ Kurã kar ki sóg ter kren tĩ, Jesus tugrĩn. Hã ki Jesus rĩr nĩ tóg inh ki ve há tĩ, inh fãr vag ke mũ ra. ¹² Iser kren kỹ ãjag tóg tar nỹtĩ jãvo, rĩnrĩr ãjag nỹtĩ.

¹³ Tag vỹ Topẽ vĩ ki rán kỹ nĩ, ha mē: “Topẽ vĩ kri nĩm inh, hã kỹ sóg tó,“ he ja tóg nĩgtĩ, Topẽ vĩ rá ki. Topẽ vỹ tag hã vỹ inh jykre han tĩ, hã kỹ sóg tó tĩ gé. Kri fig sóg tĩ, hã kỹ sóg tó tĩ mỹr. ¹⁴ Topẽ ne ãg Senhor tỹ Jesus rĩn mãn ja nĩ. ãn vỹ inh rĩn mãn ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ. Kurã ãn kã tóg ãjag mré inh jé prër ke mũ, ãg tỹ ti mỹ vënh ven jé. ¹⁵ ãjag tugrĩn sóg ti jagy tag ve kãn tĩ. Kỹ komēr hã ùn e tóg Topẽ tỹ ag jagãgtãn tag mēnh ke mũ. Vënh grun jé ãg tóg ke mũ, kỹ ùn e tóg sir ti mỹ vỹ há han ke mũ. Kỹ Topẽ to vỹ há han mũ ag tóg e tãvĩ nỹtĩ sir. Topẽ tỹ tỹ ùn mág nĩn hã vë.

ãg tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ãg krenkren ke

¹⁶ Hã kỹ sóg to krónh ke jãvãnh nĩ. Ha vé, inh fãr tag tóg krój nĩ, komēr hã tóg ter sór mũ, ti vag jé. Hã ra inh kuprĩg tóg tar nĩ jãvo. Kurã kar ki tóg vënh han mãn tĩ, Topẽ tỹ isar han kỹ, inh kuprĩg ti. ¹⁷ Tag ki sóg ti jagy vëg tĩ, hã ra tóg inh mỹ kãnhvy nĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ, tag ki ti jagy ti. Tá ãg tóg nén ù há tãvĩ venh ke mũ, ãg tỹ tag ki ti jagy ve ja tugrĩn, hã ra tóg tũ' he jãvãnh nĩ, ãg tỹ tá nén venh ke mũ ãn ti. Ki kagtĩg ãg nĩ ver, hã ra tóg há tãvĩ nĩnh mũ, ãg tỹ tag ki nén ù há ve kãfór ti nĩnh mũ, tá. ¹⁸ Hã ve sór inh nĩ, hã mĩ sóg ãkrég tĩ. Ver ãg tóg vëg tũ nĩgtĩ, sỹ nén ve sór mũ tag ti. Hã kỹ sóg ãg tỹ nén (ũ) vëg mũ tag to jykrén sór tũ nĩgtĩ. ãg tỹ nén (ũ) vëg mũ tag vỹ tũ' henh ke mũ. ãg tỹ ùri nén (ũ) vëg tũ ãn vỹ tũ' henh ke tũ nĩ, ãg tỹ tá nén venh ke mũ ãn ti.

5 ãg fãr vỹ ãg pãjó ri ke nĩ. Tũ' he jé tóg ke mũ, ãg fãr ti. Hã ra Topẽ ne ãg mỹ ĩn tãg ri ke han ke mũ', kanhkã tá'. Hã ra tóg ãg tỹ tag ki ĩn han ri ke tũ nĩ. Tũ' he jãvãnh tóg nĩ, Topẽ tỹ ãg jamã tãg han mũ ti. ² Tag ki ãg tóg vësýrénh tĩ, ãg fãr tỹ ãg pãjó ri ke tag ki. Kỹ tóg ãg tỹ kanhkã tá ãg jamã tãg ãn venh há tĩ. Hã jé ãg tóg prër tĩ. Kỹ tóg ãg tỹ kur tãg tu ri ke nĩ. ³ ãg tỹ kur tu kỹ ãg kator tũ nỹtĩ. ãg kur ri ke ti nĩ, kanhkã tá ãg jamã ti, ãg tỹ ãg fãr tãg tun kỹ. ⁴ Ha vé, ki hã sóg tó mũ. Tag ki, ãg tỹ ãg fãr tỹ pãjó ri ke tag ki nỹtĩn kỹ ãg tóg vësýrénh tĩ, ãg mỹ ãg ter jãvãnh tĩn kỹ. ãg mỹ tóg ãg rĩr hã tag tỹ kanhkã tá jun há tĩ vë, kỹ tóg ãg tỹ tag ki ãg kur kunũg tũ ra ãg tỹ kanhkã tá jun kỹ ãg kur tãg tu ri ke nĩnh mũ, ãg mỹ. Kỹ ãg tỹ ãg fãr tãg ve kỹ ãg fãr si tóg tũ' he mũ, ãg ter tũ ra. Tag hã tóg ãg mỹ há tĩnh mũ vë. ⁵ ãg tỹ kanhkã tá ãg fãr tãg venh ke jé Topẽ tóg ãg mỹ vënh jykre nĩm, kỹ tóg ãg mỹ ãg kuprĩg jënẽ gé. Hã ki ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, ãg tỹ tá nén (ũ) venh ke mũ ãn ki.

⁶ Hã kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. ãg tỹ ver ga kri mũn kỹ ãg tóg ãg Senhor vëg tũ nĩgtĩ ver. ⁷ ãg tỹ ti vëg tũ ra ãg tóg ti vĩ kri fig tĩ. ⁸ Kỹ sóg kanẽ jur mãn tũ nĩ ha. Isỹ inh fãr tỹ pãjó ri ke tag tovãnh há tóg tĩ, sỹ ãg Senhor mré nĩ jé, inh jamã pẽ tá. ⁹ Hã kỹ sóg vãsãn tĩ, inh jykre tỹ ti

mý há nǐ jé. Isý tag kǎ nǐ ký sóg vāsān tǐ, ký sóg tá vāsān ke mǔ gé, sý tá ti mré nǐnh ken ký.

¹⁰ Ha vé, ěg kar vỹ Cristo mý vĕnh ven ke mǔ, ti tỹ ěg jykre tugnỹm jé. Ký tóg ěg mý nĩm ke mǔ, ěg tỹ tag ki nén (ũ) han mǔ kaja ti. Ũ tỹ tag ki nén (ũ) há han mǔ ěn tóg ā tũ kajan venh ke mǔ gé, ký ũ tỹ tag ki nén (ũ) kórég han mǔ ěn ag tóg ājag vĕsýrĕnh venh ke mǔ gé sir.

Cristo tỹ ěg jykre si tỹ tũ' he

¹¹ Ha vé, ěg Senhor kamĕg sóg tǐ, hǎ ký sóg ěprǎ ke ag mý ki hǎ tó tǐ, ag tỹ ti ki ge jé. Topĕ hǎ ne inh ki kanhró kar nĩ. Ký ājag hỹn, ājag tỹ nén to jykrén há han ký (ājag hỹn) inh ki kanhró nýtĩnh ke mǔ gé, he sóg tǐ. ¹² Inh pi(jé) ājag mý: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he sór tǐ. Hǎ ra sóg ājag mý vĕnh kāmén mǔ, ti tỹ ājag mý sér tǐ jé, sý ājag mý nén (ũ) kāmén mǔ ěn tugrĩn, ājag tỹ iso: “jykre há tǎvĩ ti nĩ,” he jé. Tag tómnĩ, ũ tỹ vĕsý tỹ ũn mág han sór mǔ ag mý. Ũ tỹ ge jykre vỹ sĩnvĩ nĩ ve nĩ, hǎ ra tóg ěg tỹ ve há han ký (tóg) krój nĩ, ag jykre ti. ¹³ Ha vé, krĩ tũ inh nĕji nĩ. Topĕ jykre han tugrĩn sóg krĩ tũ nĩ ve nĩ. Kejĕn sóg krĩ há han tǐ gé. Ājag tugrĩn ke vĕ, inh krĩ há ti. ¹⁴ Cristo hǎ vỹ tỹ inh fe nĩ, hǎ ký sóg vĕnh kar to há nĩ. Tag to sóg jykrén mǔ, ha mĕ: vĕnh kar jagfy tóg ter ja nĩ, Cristo ti, ký ěg kar jykre si vỹ tũ' he mǔ sir, ti jamĕn ký. ¹⁵ Ti hǎ ne vĕnh kar jagfy ter ja nĩ. Hǎ ký ěg pi(jé) tỹ ěg tũ nýtĩ, ũri'. Ti tũ vỹ tỹ ěg nýtĩ, ti tỹ ěg jagfy ter ja nĩn ký, ti tỹ ěg jagfy rĩr mǎn ja nĩn ký ke gé. Ký ti hǎ ne ěg mý ěg tỹ nén han ke mǔ ěn tó tǐ, ũri'.

¹⁶ Vāsý ěg tóg ěg tỹ vĕsóg ki nén (ũ) to jykrén ký (ěg tóg) ěprǎ ke jykre to: “tag vỹ há nĩ, tag vỹ kórég nĩ,” he ja nĩgtĩ. ũri ěg tóg vĕsóg ki tag to jykrén mǎn ke tũ nĩ ha. Cristo to ěg vĕsóg ki jykrén mǎn ke tũ nĩ gé, ěg tỹ vāsý vĕsóg ki ti to jykrén' he ja ěn ri ke tũ vĕ ha, ũri. ¹⁷ Hĕ ri ken ký? Cristo tỹ ěg han mǎn ký mýr. Ti ki ge ký ěg nýtĩ, hǎ ký tóg ěg han mǎn ja nĩ. ěg jykre si tóg tũ tǐ ha, ěg tỹ nén han ja ěn tóg tũ tǐ ha ke gé. ũri ěg tóg tỹ ũn tǎg nýtĩ ha, ěg krĩ, ěg jykre ti ke gé. ¹⁸ Topĕ tỹ nén han mǔn hǎ vĕ. Topĕ kato vāsān ěg tǐ vĕ, hǎ ra ěg tóg ũri tỹ Cristo mré ke nýtĩ ha, Topĕ tỹ ěg han mǎn ký, Cristo tugrĩn. Ký tóg ěg mý vĕnh rǎnhřǎj tag nĩm mǔ gé sir, ěg tỹ vĕnh kar mý: tỹ Cristo mré ke nýtĩmnĩ, he jé. ¹⁹ Ha vé, Topĕ vỹ Cristo jĕnĕ, ti tỹ ěg tỹ tỹ ti mré ke nýtĩ han jé, ěprǎ ke kar tỹ ti ki ge sór jé. Ký tóg ěg tỹ ti vỹ mranh tỹ tũ' he sór mǔ gé sir, ěg tỹ ti kaja kórég vĕg tũ nĩ jé. Ký tóg ěg mý: ha vĕnh kar mý tó, isý ag to há nĩ sór mǔ ti,” he ja nĩ gé.

²⁰ Cristo hǎ ne inh jĕnĕg mǔ', isý ti jiji tó jé. Ký Topĕ tóg vĕnh kar jyvĕn tǐ, ký sóg hǎ tó jĕ nĩ. Hǎ ký sóg Cristo jyjy tó ký (sóg) ājag mý tag to vỹ sór mǔ, ha mĕ: “Topĕ to há nýtĩmnĩ, ti kato vāsān mǎn sór tũg nĩ,” he sóg mǔ. ²¹ Jesus pi(jé) Topĕ vỹ mranh ja nĩgtĩ. Hǎ ra tóg ěg tỹ ti vỹ mranh ja ěn kajām kǎn. Ký tóg ěg mý Topĕ jykre kuryj ěn nĩm mǔ sir, ěg jagfy kajām kar ký.

6 Topĕ mré sóg rǎnhřǎj tĩgtĩ. Hǎ ký sóg ājag jyvĕn mǔ, ājag tỹ Topĕ vỹ ki króm jé. Ājag tỹ ti vỹ ki króm tũ nĩn ký tóg fagrĩnh mý ājag jagāgtǎn nĩ. ² Ti hǎ ne tag tó ja nĩ, ha mĕ: sý ājag jagāgtǎn ke kurǎ ki sóg ājag tỹ

inh mý nén to vỹ mǔ ěn han ke mǔ. Ājag krenkren ke kurǎ ki sóg ājag krenkren han ke mǔ,” he ja tóg nĩ, Topĕ ti. Ājag krenkren ke kurǎ vỹ hur jun, ha mĕ. ũri tóg ěg krenkren han sór mǔ, Topĕ ti.

³ Ký sóg nén ũ vĕnhmý han tũ nĩgtĩ sir, ũ tỹ iso vĕnh jykre kórég tó tũ nĩ jé, inh rǎnhřǎj to. ⁴ Vĕnh jykre há mĩ sóg tǐ mýr, isý tỹ Topĕ camarada jĕn ký, ký inh jykre tóg vĕnh kar mý ve há tǐ. Isý nén ũ jagy vĕg mǔ ra sóg ti to krónh ke tũ nĩgtĩ, ijagtar nĩ ra, inh kanĕ jur mǔ ra. ⁵ Kejĕn ag tóg inh mrǎnmrǎn tǐ, vĕseja kǎtá ag tóg inh fón tǐ, vĕnh kar tóg kejĕn inh kri rǔv tǐ. Kejĕn sóg inh rǎnhřǎj tỹ inh kutǎn to jagtar tǐ, kejĕn sóg nũr tũ nĩgtĩ, kejĕn sóg vĕjĕn vĕg tũ nĩgtĩ. ⁶ Isý ti jagy vĕg mǔ hǎ ra ijykre tóg tỹ ũn há nỹ, Topĕ vỹ ki kanhró mág sóg nĩ, vĕnh kar to sóg fe nĩ, vĕnh kar mý sóg komĕr hǎ vĩ tǐ, vĕnh kar tỹ isý tỹ Topĕ camarada jĕ tag ki kanhrǎn kǎn jé. Topĕ kuprĩg vỹ tỹ inh jagrĕ nĩ, hǎ ký sóg vĕnh jykre kuryj to tar nĩ. Inh pi(jé) ón ký ũ to há nĩ. ⁷ Ki hǎ tó sóg tǐ. Topĕ hǎ ne isar han'. Ti hǎ ne inh mý ā jykre kuryj nĩm', ký tóg tỹ isý tỹ rǎrá jafǎ nĩ, Topĕ jykre há ěn ti. Inh kren han tóg, Topĕ ti, ti tỹ inh mý vĕnh jykre kuryj nĩm ti ký, ký ag tóg ti jykre hǎ tugrĩn (ag tóg) ājag jykre kórég vĕg tǐ gé.

⁸ Kejĕn ag tóg inh mý vỹ há han tǐ, kejĕn ag tóg iso é he tǐ. Kejĕn ag tóg iso ti kórég kar tó tǐ, kejĕn ag tóg iso nén ũ há tó tǐ. Kejĕn ag tóg iso: “ti ón nĕ,” he tǐ, hǎ ra sóg ón vǎnh nĩgtĩ. ⁹ ũ tóg kāmĩ inh ki kagtĩg nĩ ve nýtĩ, hǎ ra vĕnh kar tóg inh ki kanhró nýtĩ. Ter kren tỹ hĕn ri ke han sóg tĩgtĩ, hǎ ra sóg rĩr tǐ nĩ ver. Inh vóg kónǎn ag tóg tǐ, hǎ ra ag tóg isén ja tũ nĩ. ¹⁰ Inh fe kaj tóg tǐ, ge ra tóg inh mý sér tǐ. Jagtar sóg tǐ, hǎ ra sóg ũ tỹ hĕn ri ke ag jagāgtǎn tǐ, ag mý Topĕ vỹ tón ký. Nén ũ tỹ isóg tũ tũ nĩ, hǎ ra Topĕ tỹ ěg mý nén nĩm mǔ ěn kar vỹ tỹ isũ nýtĩ.

¹¹ Ājag hǎ mý sóg ijagtar tag kāmén mǔ, tó kǎn sóg mǔ, ājag mý, isý ājag to há tǎvĩ nĩn ký. Ājag hǎ to sóg fen mág ký nĩ. ¹² Inh pi(jé) ājag to kórég nĩ. Ājag hǎ ne iso há tũ nĩ ve nýtĩ. ¹³ Inh krĕ ri ke ājag nýtĩ. Hǎ ký sóg ājag mý tag to vỹ sór mǔ, ha mĕ: “isý ājag to há kóm iso há nýtĩmnĩ, iso fe mág nýtĩmnĩ,” he sóg mǔ.

Ũ tỹ Jesus ki ge tũ ag pi(jé) tỹ ěg mré ke nýtĩ

¹⁴ ũ tỹ Jesus ki rǎ tũ mré jykrén sór tũg nĩ. Tỹ ag ěg mré ke tũ nýtĩ. Hǎ ký ũn jykre pǎno ag mré jykrén sór tũg nĩ gé, ājag tỹ vĕnh jykre kuryj han ký nýtĩn ký. Kurǎ pi(jé) tỹ kuty mré ke nĩ. ¹⁵ Cristo pi(jé) Japo mré jykrén tǐ. Ký ũ tỹ ti ki rǎ ký jĕ pi(jé) ũ tỹ ti ki rǎ tũ mré jykrén há nĩnh mǔ'. ¹⁶ Ký Topĕ jo ĩn pi(jé) tỹ ón ký topĕ jo ke nĩ. Ha vé, Topĕ jo ĩn vỹ tỹ ěg nýtĩ, ũn rĩr mǔ jo ĩn. Ti hǎ ne tag tó', ha mĕ: “ag ki sóg ijamǎ han ke mǔ, ag mré sóg tĩg ke mǔ, ag Topĕ vỹ tỹ inh nĩnh mǔ, ký ag vỹ tỹ inh povo nýtĩnh mǔ,” he ja ti nĩgtĩ. ¹⁷ Hǎ ký ěg Senhor tóg tag tó, ha mĕ: “ag ré ký mǔmnĩ, vyrmý nýtĩmnĩ. Vĕnh jykre kavĕj han tũg nĩ, ký sóg ājag mý: ha kāmũ jĕg, hĕnh ke mǔ. ¹⁸ Ājag jóg vỹ tỹ inh nĩnh mǔ, ký ājag vỹ tỹ inh krĕ nýtĩnh mǔ,” he tóg, ěg Senhor ti, ũ tỹ nén (ũ) kar han ki kanhrǎn ký nĩ ěn ti,” he ja tóg nĩgtĩ, Topĕ vỹ rǎn ki.

7 Inh kanhkã', inh fe vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ tag tó mũ. Ēg hã mỹ tóg tó mũ, Topẽ ti, ti tỹ tỹ ěg jóg mág nĩ tag ti, kỹ ěg tóg ti venh ke mũ. Ājag tỹ ti ve hã jé nén (ũ) kavéj ěn tovãnh kãn nĩ, ãjag jãnhkri nỹtĩ jé. Nén (ũ) kavéj han tũg nĩ, to jykrén tũg nĩ gé. Komēr hã jykre há tãvĩ nỹtĩ sórmnĩ. Topẽ tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, kỹ ti kamĕg nĩ, ti jykre kuryj ěn ri ke nỹtĩ sórmnĩ.

Paulo fe tỹ mrin ke

² Iso fe mág han mãn nĩ, ha mẽ. Inh pi(jé) ũ mỹ vĕnh jykre pãno han sór tĩ, inh pi (jé) ũ krĩn kónãn sór tĩ, inh pi(jé) ũ tỹ nén ũ péju sór tĩ. ³ Isỹ ãjag mỹ tag tó mũ jãvo sóg ãjag to kórég tũ nĩ. Ājag mré ke vỹ tỹ inh nĩ, kỹ ěg tóg jatun mỹ jagnĕ mré mũ mũ, jagnĕ mré kãgter ěg tóg ke mũ gé, hĕn ri ke mũn. ⁴ Inh mỹ ag tóg vĕnh vĩ há tónh ke mũ, he sóg tĩ ãjag to. Kỹ sóg vĕnh kar mỹ ãjag to: há ag nỹtĩ, he tĩ. Tag ki sóg ti jagy pĕ vég mũ, hã ra inh krĩ tóg kãnhvy nĩ, ãjag to, kỹ tóg sir inh mỹ sér pĕ tĩ.

⁵ Ha vé, isỹ ga tỹ Macedônia tá jun kỹ sóg nén ũ tỹ inh krĩ kuprãg ke ve ja tũ nĩ. Tá sóg ti jagy ve mãn gé. Iso rárá ag tóg, tá, kỹ sóg vĕnhmỹ en mãn gé sir. ⁶ Hã ra Topẽ tóg inh mỹ Tito jĕnĕ, kỹ ti hã tóg inh krĩ tỹ kãnhvy' hé. Ũn vĕsỹrénh mũ ěn mỹ tóg vĩ há han tĩ, Topẽ ti, hã kỹ tóg inh mỹ Tito jĕnĕ, ěn kã. ⁷ Ti tỹ inh ki jun kỹ tóg inh mỹ vĩ há han. Kỹ tóg inh mỹ ãjag tỹ iso vĩ há han ja tag tó mũ gé sir, ãjag tỹ inh ve sór mũ tag tó ti mũ, ãjag tỹ vĕnh jykre kórég to vĕnhmỹ en ěn kãmén ti mũ, ãjag tỹ inh jagfy vĕnh vĩ tó sór mũ tó ti mũ gé inh mỹ. Sỹ tag mẽ kỹ tóg inh mỹ sér gy tĩ sir.

⁸ Inh carta tỹ ãjag ki jun kỹ tóg ãjag fe kaj han, isỹ rá ti. Hã ra tóg há tĩ. Ājag fe kaj han tóg, kurã pir ki, kỹ ãjag tóg ãjag jykre kórég ěn tovãnh ja nĩ, hã kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Ũri tóg inh mỹ sér tĩ, isỹ carta rán kỹ jĕnĕ ja ěn mĩ ěkrén kỹ, hã kỹ sóg rán tũg sór ja tũ nĩ. ⁹ Inh mỹ tóg sér tĩ. Hĕ ri ken kỹ? Ājag fe kaj mỹ inh mỹ sér tĩ? Vó. Ājag tỹ ãjag fe kaj tỹ ãjag mỹ jagy tĩn kỹ ãjag jykre kórég ěn tovãnh kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. Ājag fe kaj tugrĩn ãjag tóg Topẽ mỹ vĕnh fĕg, kỹ inh carta tóg ãjag mỹ nén (ũ) kórég kãmén ja tũ nĩ. ¹⁰ Ēg tỹ ěg fe kaj tugrĩn Topẽ mỹ vĕnh fĕg kỹ ěg tóg ěg jykre kórég tovãnh kãn ke mũ, kỹ ěg krenkren ke mũ. Tag vỹ ěg mỹ sér tĩ. Jãvo ěg tỹ fe kaj ra ěg jykre kórég tovãnh tũ nĩn kỹ ěg ter pĕ han ke mũ sir.

¹¹ Ha vé. Ājag fe kaj tĩn kỹ ãjag tóg ãjag jykre tugnỹm mũ sir, Topẽ tỹ ãjag krĩn kỹ. Vĕnh jykre kórég ěn to ãjag tóg jũ mũ sir, kanĕ jur han ãjag tóg mũ sir, kỹ ãjag tóg: "vĕnh jykre kórég ěn han sór tũ ěg tóg nĩgtĩ," he mũ sir. Inh ve sór ãjag tóg mũ nĩ sir, vĕnh jykre kórég tỹ ãjag tóg tũ' he sór mũ, ũn tỹ vĕnh jykre kórég han mũ ěn mỹ vĩ tar han sór ãjag tóg mũ. Há kar ti nĩ. Hã ki tóg ãjag tỹ ti mré ti jykre kórég ěn han ja tũ (tóg) ve há tĩ sir.

¹² Isỹ ãjag mỹ carta ěn rán kỹ sóg ũ tỹ vĕnh jykre kórég han mũ ěn tó ja nĩ, ti tỹ ũn mỹ ti kórég han mũ ěn tó ja inh nĩ gé. Hã ra sóg tag to jykrén, sỹ rán kỹ, ha mẽ: "isỹ Corinto tá ke ag tỹ iso há nỹtĩ venh há tóg tĩ, ag tỹ ãjag tỹ iso há nĩn ki kanhrãn jé, Topẽ rĩnve," he ja

sóg nĩ, hã kỹ sóg carta ěn rán ja nĩ. ¹³ Hã kỹ inh krĩ tóg kãnhvy' he mũ sir, isỹ ãjag tỹ iso há nỹtĩn mĕn kỹ. Kỹ inh krĩ tỹ kãnhvy' hen mré tóg inh mỹ sér pĕ tĩ gé sir, Tito tỹ ãjag to vĩ há han kỹ. Ti krĩ tỹ kuprã' he ja ãjag tóg nĩ, ti tỹ ãjag mré nĩn kỹ, kỹ tóg ti mỹ há tĩ gé. ¹⁴ Ti mỹ sóg ãjag kãmén ja nĩ, ãjag tỹ ti mỹ vĩ há han ke tag ti. Ti tĩg ke to há sóg ti mỹ ãjag kãmén ja nĩ, hã ra ãjag tóg ti mỹ ki hã han ja nĩ. Inh kavĕnh ja tũ ãjag tóg nĩ. Ha vé, ãjag mỹ sóg ki hã tó há han tĩ. Kỹ tóg ri ke nĩ ja nĩgtĩ, sỹ Tito mỹ ãjag to vĩ há han ja nĩn kỹ. Ki hã han ja ãjag tóg nĩgtĩ.

¹⁵ Kỹ tóg kurã kar ki ãjag mĩ ěkrég tĩ, ãjag to tóg há tãvĩ nĩ, Tito ti. Ājag tỹ inh vĩ kri nĩm mũ ěn mĩ tóg ěkrég tĩ, ãjag tỹ inh kamĕg mũ ěn mĩ, kỹ ãjag nĕji ti kamĕg ja nĩ gé, isỹ ti jĕnĕn kỹ. Hã tó tóg tĩ. ¹⁶ Kỹ tóg inh mỹ sér tĩ gé sir, ãjag tỹ inh kavĕnh ja tũ nĩn kỹ, ãjag tỹ inh vĩ ki króm kỹ.

Ēg tỹ jãnkamy nĩm ke

8 Kỹ sóg ãjag mỹ Topẽ tỹ ga tỹ Macedônia tá ke ag tar han mũ tó sór mũ gé, Macedônia tá igreja krĕm vĕnhmãn kỹ nỹtĩ ag, ũ tỹ tá vĕnh pãpin tĩ ag. Ājag jagãgtar hã ra ag tóg Jerusalém tá ke ag jagãgtãn sór mũ, ag mỹ jãnkamy jĕnĕn kỹ. ² Ha vé, ti jagy pĕ hã ve ja ag tóg nĩgtĩ, Macedônia tá ke ag, ag jykre há vĕnh ven jé. Ge ra tóg ag mỹ sér tĩ. Jagãgtar ag nỹtĩ gé, tỹ nén (ũ) mág tũ ag nỹtĩ. Hã ra ag tóg, ag mỹ sér nĩn kỹ (ag tóg) vin mág pĕ han ja nĩgtĩ, ag jagtar mág mũ ra. Ag tỹ Jerusalém ra jãnkamy jĕnĕ sór vĕ. ³ Ha vé, ag jykre ve inh. Ājag tỹ nén (ũ) tỹ vĕnh kãpãm ag tóg, ag jĕn mré hã. ⁴ To ag tóg inh mỹ to vĩ mág, isỹ ag mỹ: "ãjag tũ tỹ vĕnh kãpãm tũg nĩ," he tũ nĩn jé. Ag tỹ Topẽ tũ ag mỹ nén ũ há han sór vĕ. Tag hã ne ag mỹ sér tĩ, Topẽ tỹ tag to ag tar han kỹ, hã kỹ ag tóg inh mỹ: "ěg tỹ ag mỹ jãnkamy jĕnĕ sór vĕ," he mũ. ⁵ Kỹ ag tóg vĕnh jykre há han, isỹ ag ki vĕnh jykre há ve sór mũ ěn kãfór. Ēg Senhor mỹ ag tóg vĕnh vin, kar kỹ ag tóg inh mỹ vĕnh vin gé, Topẽ tỹ ag mỹ: "ha ti mỹ vĕnh vin," hen kỹ.

⁶ Kỹ sóg Tito mỹ ké, ti tỹ ãjag ki jãnkamy ũ ve jé, ãjag tỹ Jerusalém tá ke ag mỹ jãnkamy jĕnĕnh ke ti. Ājag ki tóg hur jãnkamy sí vé, kỹ tóg ti tỹ ũri ve kãn há tĩ, ti tỹ ãjag mỹ sér tĩ jé gé, Topẽ tỹ tag to ãjag tar han kỹ. ⁷ Ha vé, Jesus ki ge kỹ ãjag nỹtĩ. Vĩ há ãjag nỹtĩ. Ki kanhrãn mág ãjag nỹtĩ. Ũ jagãgtãn sór ãjag nỹtĩ. Jagnĕ to há ãjag nỹtĩ. Tag kar ki ãjag tóg ũn rico ri ke nỹtĩ. Kỹ nén ũ há tag han sórmnĩ gé, Tito tỹ ãjag ki nén venh ke mũ tag ti.

⁸ Inh pi(jé) ãjag mỹ: "ker ag jagãgtãn tũg hĕ'," he sór mũ. Sỹ ãjag tỹ vĕnh kar to há nỹtĩ ve sór vĕ, ãjag tỹ ũ ag jagãgtãn mũn ki. ⁹ Ha vé, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo vỹ ěg jagãgtãn ja nĩ gé. Tag ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Kanhkã tá ti rico nĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ã tỹ nén (ũ) ěn tovãnh kãn. Ā tỹ ěg jagfy jagtar tĩ jé tóg kãtĩg. Kỹ ěg tóg ti jagtar tugrĩn rico nỹtĩ sir.

¹⁰ Kỹ sóg tag to jykrén, ha mẽ. Ano ti nĩ ha, ãjag tỹ ag mỹ jĕnĕnh ke tỹ vyrmỹ vin han vén kri. Ājag hã ne to jykrén vén ja nĩgtĩ gé', Jerusalém tá ke ag mỹ jãnkamy

jēnēnh ke to. ¹¹ Kŷ ājag tŷ nēn han vēn ja ēn han kǎn nī, ūri. To jykrén ja ājag tóg nŷgtŷ, kŷ han kǎn sórnmŷ gé. Ājag tŷ vyrmŷ nēn vin ja ēn kri vin mǎn nī, ag mŷ jēnēn jé. ¹² Ājag tŷ nēn nīm kŷ ti tŷ ājag mŷ sér nīn kŷ tóg Topē mŷ há tí. Ū tŷ nēn ū mág vŷ nīm mág han ke mŷ, ū tŷ nēn ū sŷ vŷ sŷn kŷ nīm ke mŷ. Topē pi(jé) ū tŷ nēn ū sŷ tŷ nīm mág ve sór mŷ'.

¹³ Ti tŷ ājag tŷ ū jagāgtān tigrŷn ājag mŷ tŷ tŷn kŷ tóg Topē mŷ ū tí sir. Vēnh kar tŷ nēn ū sŷ ve kŷ tóg há tí.

¹⁴ Ūri ājag tŷ tóg e nī, hǎ kŷ tóg ājag tŷ ūn jagāgtar ag mŷ vēnh kǎpām há tí. Kejēn tóg ājag mŷ tŷ' hēnh ke mŷ gé, kŷ ag tóg sir ājag mŷ nēn (ū) vin ke mŷ gé, vēnh kato. Kŷ vēnh kar vŷ jagnē ri ke nŷtŷ sir. Tag hǎ vŷ há nŷ. ¹⁵ Hǎ kŷ tag tóg rán kŷ nī, ha mē: "ū tóg vējēn génh mág han ja nŷgtŷ, ū tóg génh pir han ja nŷgtŷ gé. Kŷ ū tŷ génh mág han mŷ mŷ tóg kǎfór ja tŷ nŷgtŷ, hǎ ra ū tŷ génh pir han mŷ ēn mŷ tóg tŷ' he ja tŷ nŷgtŷ gé," he tóg mŷ, Topē vŷ rá ki. Jagnē ri ke ag tóg nŷtŷ ja nŷgtŷ. Hǎ kŷ tóg ēg tŷ ū tŷ nēn (ū) pir nī ēn jagāgtān há tí.

Tito to vēme

¹⁶ Topē hǎ ne Tito fe han', ti tŷ ājag to há tǎvŷ nī jé. Kŷ sóg Topē mŷ vŷ há han tí sir, ti tŷ ti fe han kŷ. ¹⁷ Kŷ tóg kǎnhmar inh mŷ: "hej," hé, sŷ ti mŷ: "ha Corinto ra tŷg," hēnh kŷ. Kǎnhmar tóg tŷg sór ja nī, Tito ti. ¹⁸ Kŷ sóg ti mré ēg régre ū jēnē sór mŷ gé. Ēg régre tag vŷ Jesus kāmén tí, kŷ igreja krēm vēnhmǎn kŷ nŷtŷ ag kar vŷ ti to vŷ há han tí, ū tŷ ēmǎ kar ki Topē vŷ to vēnh pǎnpin tí ag. ¹⁹ Kŷ igreja krēm ke kar vŷ ti hǎ kuprēg, ti hǎ tŷ inh mré ēg tŷ ūn jagāgtar ag mŷ nēn jēnēnh ke tag ki rŷr jé. Ēg Senhor tŷ ūn mág nī tag vēnh ven hǎ jé ēg tóg tag ki rŷr sór mŷ, ēg tŷ ag jagāgtān ke tag ti ki. Kŷ tóg inh mŷ há tí gé, sŷ inh pir mŷ ki rŷr tŷ nŷn kŷ.

²⁰ Kŷ ū tóg iso jykrén kónān ke tŷ nī gé, isŷ inh pir mŷ ki rŷr tŷ nŷn kŷ. Jǎnkamy e vē, ēg tŷ ma mŷnh ke ti, kŷ tóg inh mŷ ū tŷ tag to iso jykrén kónān ha mē tí. Kŷ tóg inh mŷ há tí, ū ag tŷ inh mré ki rŷr mŷn kŷ. ²¹ Isŷ vēnh jykre kuryj han sór vē, hǎ to sóg jykrén tí. Ēg Senhor ne inh jykre ki kanhró nŷ, kŷ tóg há tí gé, ēprǎ ke ag tŷ inh jykre há vég mŷn kŷ.

²² Inh mré tŷg ke mŷ tag vŷ Tito mré ājag ki jun ke mŷ, kar kŷ ēg régre ū ke gé. Ēg régre tag hǎ ne ēg Senhor tŷ ki rŷr há han tŷgtŷ, tag ve tŷ hēn ri ke han inh huri. Ti tŷ ki rŷr nī vŷ ti mŷ sér tí. Kŷ tóg ājag vēme mē, hǎ kŷ tóg ājag ve sór mŷ. Ājag to tóg há tǎvŷ nī, ti tŷ ājag vēme mēn kŷ.

²³ Kŷ Tito ne ājag venh kǎtŷg ke mŷ'. Inh mré rǎnhraj jafǎ vē, Tio ti, kŷ tóg inh mré ājag to vǎsǎn tí. Ti mré kāmŷ tag ag vŷ tŷ ūn há nŷtŷ gé. Ū tŷ igreja krēm vēnhmǎn kŷ nŷtŷ ag vŷ ag jēgnē ja nī, ājag to. Ag tŷ Cristo jykre há ēn han kŷ nŷtŷ vŷ ve há tí. ²⁴ Ag tŷ ājag ki junjun kŷ ag ki rŷr há han nī, vēnh kar tŷ ve jé, ājag tŷ ag to há nŷtŷ ti, igreja krēm vēnh pǎnpin tí ag kar tŷ ājag jykre há ve jé. Vēnh kar mŷ sóg ājag to: "vŷ há tǎvŷ han ag tóg tí," he tí. Kŷ Tito ag mŷ vŷ há han nī, ke tŷ nī (mŷ) ra sóg ón ja nŷnh mŷ.

Ag tŷ jǎnkamy jēnēnh ke

⁹ Kŷ ājag tóg, ēg tŷ Jerusalém tá Topē ki ge kŷ nŷtŷ ag mŷ jēgnēnh ke tag ki kanhró (ājag tóg) nŷtŷ, hǎ kŷ sóg tó sór tŷ nī. ² Ag jagāgtān sór ājag tóg mŷ, ki kanhró sóg nī. Hǎ kŷ sóg Macedônia tá ke ag mŷ tó tí. Ag mŷ sóg: "Grécia tá ke ag ne Jerusalém tá ke ag mŷ nēn ū jēnē sór tí," he tí. "Kri prŷg tóg nŷ ha, ag tŷ nēn ū jēnē sór mŷn kri," he sóg tí, ājag to. Kŷ ag tóg ke sór mŷ gé sir, ājag kóm. ³ Hǎ kŷ sóg ājag mŷ ēg régre ag jēgnēg mŷ, ājag tŷ ki kanhrǎn jé, sŷ ājag kāmén mŷ ti. Kŷ ājag tŷ nēn (ū) nīm sór mŷ ēn vin kǎn nī, ūri, kŷ sóg fagrŷnh mŷ vŷ ja tŷ nŷnh mŷ. ⁴ Hēn ri ke mŷn Macedônia tá ke ū ag tóg inh mré kāmŷ sór mŷ. Kŷ tóg ājag tŷ nēn vin ja tŷ nŷ kŷ inh mŷ'a tŷnh mŷ, isŷ ón kŷ vŷ ja nŷn kŷ. Kŷ tóg ājag mŷ'a tŷnh mŷ gé sir. ⁵ Hǎ kŷ sóg to jykrén, sŷ ājag mŷ ēg régre tag ag jēgnē jé, inh kǎtŷg ke to hǎ, ājag tŷ nēn vin han kǎn jé, ājag tŷ nēn (ū) tŷ ēg mré ke ag jagāgtān ke ti. Vǎsŷ ājag tóg to ja nī, ājag tŷ nēn vin sór mŷ ēn ti, kŷ ha vin han, kŷ tóg e nŷnh mŷ, jǎnkamy ti, kŷ tóg ve há tí, ti tŷ ājag mŷ sér nī ti. Kŷ ū tóg ājag to: "ti mŷ ag mŷ há tŷ ja, hǎ kŷ ag tóg nīm sŷ han ja nŷ?" hēnh ke tŷ nī.

⁶ Kŷ sóg tag tó sór mŷ, ha mē: "ū tŷ ti fy pir krǎn kŷ tóg pin kŷ génh ke mŷ gé sir. Ū tŷ krǎn mág mŷ ēn hǎ tóg génh mág han ke mŷ gé sir," he sóg tí. ⁷ Kŷ ājag tŷ nēn to jykrén mŷ ēn hǎ vin nī, ājag tŷ Jerusalém ra jēnē jé. Ti tŷ ājag mŷ sér tŷ nŷn kŷ tóg há tŷ nī. Inh pi(jé) ājag mŷ vŷ tar han mŷ'. Mŷ sér nŷtŷmŷnŷ, ājag tŷ ēg mré ke ag jagāgtān to, kŷ tóg Topē mŷ há tí sir. Ū tŷ ge to tóg há tǎvŷ nī. ⁸ Kŷ Topē tóg to tar nī gé, ājag mŷ nēn vin mág han ke to, ājag tŷ tŷ ājag ki e nŷ jé, kurǎ kar ki, nēn ū tŷ ājag mŷ tŷ' he tŷ nŷ jé. Kŷ tóg, ājag tŷ tŷ ājag ki mág nŷn kŷ (tóg) ājag tŷ ū jagāgtān', ū jagāgtān' hēnh há tí sir. ⁹ Tag vŷ rán kŷ nī, ha mē: "ūn jagāgtar ag mŷ tóg vin mág tí, ti tŷ ēg mŷ vēnh vŷ há tó tóg tŷ' hēnh ke tŷ nī," he tóg, Topē vŷ rá ki.

¹⁰ Ha vé, Topē ne ēg mŷ nēn (ū) kar fy vin mŷ', ēg tŷ krǎn jé, kŷ tóg ēg mŷ pǎo han jafǎ nīm mŷ gé, ēg tŷ tŷ pǎo han kŷ kon jé. Kŷ tóg ājag mŷ ājag tŷ tŷ ū jagāgtān ke mŷ ēn ven mŷ gé, kŷ tóg nēn ū fy ri ke nī. Kanē há ri ke han jé tóg ke mŷ gé, ājag tŷ vēnh jykre kuryj tag han kŷ, hǎ vŷ: jagnē jagāgtān, he mŷ. ¹¹ Tag ki ājag tóg rico nŷtŷnh ke mŷ, ājag tŷ vēnh kar jagāgtān kŷ. Kŷ ag tóg e nŷtŷnh mŷ gé sir, ū tŷ ēg tŷ tŷn Topē to vŷ há han mŷ ag, ag tŷ ēg tŷ ag jagāgtān tigrŷn Topē to vŷ há han kŷ. ¹² Kŷ tóg ge nī. Ēg tŷ Topē ki ge kŷ nŷtŷ ag jagāgtān kŷ ēg tóg ag jagāgtar tŷ tŷ' he mŷ. Tag tóg há tí. Hǎ ra ag tóg ēg tŷ ag jagāgtān tigrŷn (ag tóg) Topē mŷ vŷ há han ke mŷ gé sir. ¹³ Hǎ ki ag tóg ājag tŷ Topē vŷ kri fig mŷ vég mŷ, ājag tŷ ag jagāgtān ki. Kŷ ag tóg tag to Topē to vŷ há han ke mŷ gé sir, ha vemnŷ. Cristo to vēme to ājag nēji há nŷtŷ. Hǎ ve jé ag tóg ke mŷ, ājag tŷ ag jagāgtān mág kŷ, ājag tŷ vēnh kar jagāgtān kŷ ke gé. ¹⁴ Kŷ ag tóg ājag to Topē mré vēmén ke mŷ gé sir, ājag to há tǎvŷ nŷtŷn kŷ. Topē tŷ ājag jagāgtān há pē han mŷ ēn ve jé ag tóg ke mŷ, hǎ kŷ ag tóg ājag ve sór ke mŷ gé sir. ¹⁵ Topē ne ēg mŷ nēn ū há tǎvŷ vin tí mŷr'.

Pi(jé) kaja nĩ, ti tỹ ěg mỹ nén vin mũ ti. Ěg jé ti mỹ to vĩ há han, ti mỹ agradecer hen kỹ.

Paulo tỹ nén to vĩ

10 Ha vé, ājag jyvěn sór inh mũ, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. Sỹ ājag mré nĩn kỹ sóg nĕji komĕr hã vĩ tĩ, kỹ, isỹ kór há tá nĩn kỹ isóg nĕji vĩ jũ han tĩ ājag mỹ. Cristo ne komĕr hã vĩ tĩ. Ũn há vĕ, Cristo ti. Ti jykre hã han sór inh nĩgtĩ. ² Hã kỹ sóg ājag mỹ tag to vĩ sór mũ, ha mẽ. Isỹ ājag mỹ nén rán mũ tag jĕmĕmnĩ. Kỹ sóg ājag ki jun kỹ vĩ jũ han ke tũ nĩ. Vĩ jũ han jé sóg ke mũ, ha vemnĩ, ũ tỹ inh kato vĩ mũ ag mỹ, ũ tỹ iso: “ã tỹ vĕsóg ki nén to jykrén mũ ěn hã han tóg tĩ,” he mũ ag mỹ. ³ Ěprã ke vỹ tỹ inh nĩ, hã ra inh pi(jé) ěprã ke jykre han kỹ vĕnh jykre kórég han to vãsã tĩ. ⁴ Vãsãn mág sóg tĩ, hã ra inh pi(jé) ěprã ke ag jykre han kỹ vãsãn mũ. Topĕ jykre tar ěn hã han kỹ sóg hã to vãsãn tĩ, kỹ tóg soldado tỹ rárá jafã ri ke nĩ, Topĕ jykre tar ti. Tỹ sóg ěg kato tĕ mũ ag vĕnh pigju jafã mág ěn kókég tĩ, hã vỹ: isỹ ũ tỹ ěg vĩ kato vãsãnsãn mũ ag vĩ tỹ tũ' he mũ, he mũ. ⁵ ũ tỹ Topĕ kato vĩ sór mũ ag vĩ tỹ sóg tũ' he tĩ gé. Vĕsỹ ũn mág han sór ag tóg nỹtĩ, Topĕ kato vãsãn kỹ, ěg tỹ Topĕ jykre ki kanhrãn mũ kato vãsãn kỹ. Tỹ tũ' he jé sóg ke mũ, Topĕ jykre tar hã tỹ. Ěprã ke ag tỹ Topĕ vĩ kato tĕ mũ ag tỹ Cristo krĕm ge han kãn sór sóg mũ, kỹ ag sigse kỹ nỹtĩ ri ke vĕ sir. ⁶ Kỹ, sỹ ājag tỹ Topĕ vĩ kri nĩm mũ ve kỹ sóg ũ tỹ kri fi sór tũ ag mỹ vĩ jũ han ke mũ sir, ha vemnĩ.

⁷ To jykrén há han nĩ, ha mẽ. “Tỹ sóg Cristo mré ke nĩ,” he ājag tóg tĩ, ājag kãmĩ ũ. Kỹ to jykrén há han nĩ. Tỹ sóg Cristo mré ke nĩ gé, inh, ājag kóm mỹr, ha mẽ. ⁸ Ěg Senhor ne inh fĕg', sỹ ājag jyvěn jé. Ti pi(jé) inh mỹ: “ha ag kókén,” hé'. Kỹ sóg ājag mỹ tó, ěg Senhor tỹ inh fĕg ja ti. Isỹ vĕso vĩ há han mũ ti. ⁹ Sỹ ājag jyvěn sór vĕ. Inh pi(jé) ājag kanĕ jun sór mũ'. Ājag jyvěn hã jé sóg ājag mỹ rán. ¹⁰ Inh carta ki inh nĕji ājag mỹ vĩ tar han tĩ, vĩ jũ, kỹ sỹ ājag mré nĩn kỹ sóg nĕji krój nĩ ve nĩ, kỹ inh vĩ nĕji tóg tỹ nén ũ tũ nĩ ve nĩ. ¹¹ Tag to jykrén, ha mẽ: isỹ rán mũ ri ke han jé sóg ke mũ, isỹ ājag mré nĩnh ken kỹ, ha mẽ. Ājag vég tũ sóg nĩ, isỹ carta tag rán kỹ. Isỹ ājag mré nĩnh ken kỹ sóg inh vĩ tag ri ke han ke mũ, ha vemnĩ.

¹² Ājag kãmĩ ũ tóg vĕso vĩ há han sór tĩ. Inh pi(jé) ag ri ke nĩ, inh pi(jé) tỹ ag mré ke nĩ gé'. Vĕsóg ki to jykrén kỹ ag tóg nén ũ to: “tag vỹ há nĩ, tag vỹ há tũ nĩ,” he tĩ. Tag to jykrén kỹ ag jykre tóg ag mỹ há nĩ ve nĩ. Topĕ jykre ve vén sór tũ ag tóg nĩ. Ag tỹ vĕsóg ki nén to jykrén hã tóg ag mỹ há tĩ. Krĩ tũ ag nỹtĩ.

¹³ Ag jāvo sóg Topĕ jykre vég tĩ, hã kỹ sóg ājag mỹ: “inh jykre vỹ há nĩ,” he tĩ. Topĕ ne inh mỹ inh rãnrãj ti nĩm, kỹ tóg inh mỹ: “ha Corinto tá ke ag ki rĩr,” he ja nĩgtĩ gé. ¹⁴ Inh pi(jé) Topĕ tỹ inh mỹ vĕnh rãnrãj nĩm ěn pãtén tĩ, kỹ sóg pãtén ja tũ nĩ gé, sỹ ājag mỹ rán kỹ. Inh hã ne ājag mỹ Cristo kãmén vén ja nĩgtĩ'. ¹⁵ Hã kỹ sóg isũ tỹ ājag jyvěn tĩ. ũ tũ pijé'. Inh pi(jé) ũ rãnrãj to: “isỹ han ja vĕ,” he mũ'. Isũ hã ki sóg tỹ ũn mág nĩ. Kỹ sóg tag to jykrén mũ gé, ha mẽ: ājag tỹ Topĕ ki ge

kỹ nỹtĩ to tar nỹtĩn kỹ sóg tỹ ũn mág tãvĩ nĩnh ke mũ gé, ājag mré. Isũ hã vĕ, inh rãnrãj hã vĕ. ¹⁶ Kỹ sóg ājag jamã mã ra tĩg sór mũ gé, sỹ Cristo kãmén jé, ũ tỹ ag mỹ tó ja tũ ěn ra. Sỹ tátá ag mỹ kãmén kỹ sóg inhã ki rãnrãj mũ sir, ũ tỹ ag mỹ tá Topĕ vĩ kãmén ja tũ nĩn kỹ. Kỹ sóg inh rãnrãj hã tugnĩn tỹ ũn mág jĕnh mũ, ũ rãnrãj tugrĩn ke tũ vĕ.

¹⁷ Hã ra tóg há tũ tĩ, ěg vĕme tag ti. Ājag tỹ ũn mág nĩ tó sór kỹ ěg Senhor ti tómnĩ. ¹⁸ Ěg tỹ vĕso: “ũn há vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ ra ěg pi(jé) tỹ ũn há nỹtĩ'. Ěg Senhor tỹ ěg to: “ũn há vỹ tỹ ã nĩ,” hen hã kỹ ěg tóg tỹ ũn há nỹtĩ.

Ōn kỹ apóstolo ag

11 Iso fe nỹtĩmnĩ. Krĩ tũ nĩ ve inh nĩ, isỹ vĕsóg kỹ. Hã ra ājag tóg iso fe nỹtĩ, kỹ tóg há tĩ. ² Ājag to sóg há pĕ nĩ, Topĕ tỹ ājag to há nĩ ri ke, hã kỹ sóg ājag jyvěn tĩ. Kỹ ājag tóg ũn mén ke mũ fi ri ke nỹtĩ, kỹ Cristo vỹ ājag mén ke ri ke nĩ sir. Vĕnh prũg tag to sóg ājag kãn sór mũ mỹr, ājag jãnhkri nỹtĩ jé, tátãg tỹ mén ja tũ jãnhkri ri ke. ³ Hã ra sóg ājag to: “ag mỹ ti tovãnh sór tũ nĩ vỹ?” he mũ. Pỹn vỹ Eva fi mỹ ón, Japo ti, ti jykre (ka)mĕ nĩn kỹ, kỹ fi tóg ti vĩ kri nĩm. Kỹ tóg ājag mỹ ón sór mũ gé, Japo ti, ājag tỹ Cristo tovãnh jé, ājag tỹ ti jykre pir tovãnh jé, ājag tỹ ti to tar ěn to krónh ke jé. ⁴ Hã kỹ ājag tóg ũ ag vĩ jĕmĕ sór mũ, ag tỹ ājag mỹ ón kỹ Jesus tó kỹ, ag tỹ isỹ ājag mỹ nén tó mũ ěn hã tũ tó mũ ra ājag tóg jĕmĕ sór tĩ. Ōn kỹ jagrĕ vỹ ājag mỹ há nĩ ve nĩ, Topĕ tỹ ājag mỹ nĩm ja tũ ěn. Ōn kỹ topĕ vĩ vỹ ājag mỹ mẽ sér tĩ ve nĩ, ājag tỹ vãsỹ mẽ ja tũ ěn. Vĕnhmỹ han sór ājag tóg mũ.

⁵ Ōn kỹ apóstolo ag ne ājag mỹ vĕnh vĩ tag tó sór mũ'. Inh pi(jé) tỹ ag krĕm ke nĩ, ha mẽ. ⁶ Vĩ sĩnvĩ han tũ inh nĕji nĩ, ag vĩ sĩnvĩ ri ke han tũ inh nĕji nĩ. Hã ra sóg nén tỹ hĕn ri ke ki kanhró nĩgtĩ, tag ve ājag tóg mỹr, ājag tỹ inh vĩ mẽ tỹ hĕn ri ke han mũ ěn ki.

⁷ Ājag mỹ sóg Topĕ vĩ tó ja nĩgtĩ, kỹ sóg tag to ājag ki ti kaja ve sór ja tũ nĩ. Vĕsỹ ũn sĩ han ja inh nĩ, sỹ ājag mré nĩn kỹ, ājag tỹ tỹ ũn mág nỹtĩ jé, isugrĩn. Tag tugrĩn inh mỹ Topĕ vĩ mranh'? Vó, vĕnh jykre há vé.

⁸ Ěmã ũ tá Jesus ki ge kỹ nỹtĩ fag ne inh mỹ fag jãnkamy vĕnh kãpãm, kỹ fag tóg inh mỹ ti jĕnh ja nĩ, sỹ ājag mré nĩn kỹ. Fag tũ hã ko ja inh nĩgtĩ. ⁹ Kỹ, isỹ jãnkamy ve sór mũ ra sóg ājag mỹ tó ja tũ nĩ gé. “Ti hỹn ag mỹ jagy tĩnh mũ,” he sóg tĩ, hã kỹ sóg ājag mỹ to ja tũ nĩ. Ga tỹ Macedônia tá ěg régre ag ne inh ki junjun ja nĩgtĩ', sỹ ājag mré nĩn kỹ, kỹ ag tóg inh mỹ jãnkamy ũ ma kãmũ ja nĩ gé, sỹ to nén tỹ inh mỹ tũ nĩ ěn mãn jé. Gen kỹ sóg isũ vég tĩ hã ra, ti tỹ ājag mỹ jagy tũ nĩn jé. Inh jykren hã vĕ. Tovãnh sór tũ inh nĩgtĩ. ¹⁰ Ki hã tó sóg tĩ, Cristo tỹ ki hã tó tĩ ěn ri ke han sóg tĩ. Kỹ sóg ājag to: “ga tỹ Grécia tá ke ag vỹ jãnkamy to inh jykre ki kanhrãn kãn ke mũ, ag tỹ iso vĩvĩ he tũ nĩn jé,” he mũ. Ājag jãnkamy ve sór tũ pĕ inh nĩgtĩ. ¹¹ Hĕ ri ken kỹ? Inh mỹ ājag to há tũ nĩgtĩ? Vó, ājag to sóg há tãvĩ nĩ, kỹ Topĕ ne ki kanhró nĩ.

¹² Hã ra sóg ājag tũ ve sór tũ nĩ, sỹ ag vĩ tỹ tũ' hen jé, ón kỹ apóstolo ěn ag vĩ ti. Inh mỹ tóg ag tỹ ājag mỹ: “Paulo ri ke inh nĩ. Inh mỹ ājag tũ vĕnh kãpãm,” henh

ha mẽ tí. Hã ký sóg ãjag tú ve sór tú nĩ. ¹³ Ón ký apóstolo vỹ tỹ ag nỹtĩ, mỳr, ha mẽ, ón ký ag tóg: “Topẽ rãnhràj han ãg tóg mũ,” he tí. Ón ký ag tóg: “Cristo vỹ ãg tỹ apóstolo han,” he tí. ¹⁴ Satanás jykre hã vẽ. Vēsỹ tóg Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ri ke han tí, ón ký, Satanás ti. ¹⁵ Ký Satanás mỹ rãnhràj tí ag tóg ón ký (ag tóg) jykre kuryj nỹtĩ ve nĩ gé. Hã ra Topẽ tóg ag vóg kónãn ke mũ, ag rãnhràj kórég to.

Paulo jagtar

¹⁶ Ha mẽ, tó mãn jé sóg ke mũ, sỹ tó ja ti. Inh pi(jé) krĩ tú nĩ. Isỹ ãjag mỹ krĩ tú nĩ ve (hã) ra, ge ra iso hã nỹtĩmni, sỹ veso vẽnĩ ví há tón ký. ¹⁷ Sỹ ãjag mỹ sỹ nén ve ja ãn tó sór vẽ, ký tóg inh krĩ tú nĩ ve nĩ. Sỹ veso ví há han ký sóg krĩ tú nĩ ve nĩ. Ëg tỹ ãg Senhor jykre tó ký ãg tóg tag tó tú nĩgtĩ, sỹ tónh ke tag. ¹⁸ Hã ra sóg tó sór mũ. Vẽnĩ kar tóg ãjag mỹ ag tỹ nén ve ja tó tí, ký sóg ãjag mỹ sỹ nén ve ja ãn tó sór mũ gé, ha mẽ. ¹⁹ Krĩ há ãjag nỹtĩ, ge ra ãn krĩ tú ag tóg ãjag mỹ há nỹtĩ ve nĩ. ²⁰ Û tỹ ãjag mỹ: “tag han ra, tag han tũg ra,” hen ký tóg ãjag mỹ sér tí ve nĩgtĩ. Û tỹ ãjag tú mãn sór ký tóg ãjag mỹ há tí ve nĩgtĩ, ù tỹ ãjag mỹ un’ón mũ ag tóg ãjag mỹ há nỹtĩ ve nĩgtĩ, ù tỹ veso: “tỹ inh ãn mág nĩ,” he mũ ag vỹ ãjag mỹ há nỹtĩ ve nĩgtĩ gé, ù tỹ ãjag kãkã ki tãnh tí ãn ag ke gé. Û tỹ ge vỹ ãjag mỹ há kar nỹtĩ ve nĩgtĩ. ²¹ Inh mỹ’a tóg tí, sỹ tag tó ký. Vẽnĩ jykre tag to sóg krój nĩ, tag han sór vãnĩ inh nĩgtĩ, ag tỹ han ri ke tag.

Hã ra ag tóg ãjag mỹ ag tỹ nén ve ja ãn ti tó sór mũ, ón ký apóstolo ãn ag, ag tỹ nén ù há kar han mũ tó ag tóg tí. Ký sóg ag ri ke tónh ke mũ gé sir, ãn krĩ tú ag ri kén. ²² Hebreu vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tỹ sóg Hebreu nĩ gé. Israel krẽ’krẽ vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tỹ sóg Israel krẽ’krẽ nĩ gé. Abraão krẽ’krẽ vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tỹ sóg Abraão krẽ’krẽ nĩ gé. ²³ Cristo camarada vỹ tỹ ag nỹtĩ. Tag to sóg ag kãfór nĩ hã ra. Ha vé, krĩ tú pẽ nĩ ve sóg nĩ, sỹ tỹ ag kãfór nĩ tag tón ký.

Ha mẽ, isỹ tỹ Cristo camarada nĩ ti: inh rãnhràj e tag hã to sóg ag kãfór nĩ, ise ký nĩn e ja hã to sóg ag kãfór nĩ gé. Inh mrãnmrãn kãfór han ag tóg tí gé, ter kren tỹ hẽn ri ke ve inh, ag kãfór ke gé. ²⁴ Judeu ag ne inh mrãnmrãn tỹ 5 (ke) han’, ag tỹ ù mrãnmrãn tỹ 39 (ke) han tí ãn tỹ 5 (ke) han ag tóg isỹ, kurã tỹ hẽn ri ke han tóg, ti tỹ 5 (ke) ãn tá krỹg jé. ²⁵ Kar ký ag tóg ka tỹ inh mrãnmrãn tỹ 3 (ke) han ja nĩgtĩ gé. Kurã tỹ hẽn ri ke han tóg ke gé, ti tỹ 3 (ke) ãn tá krỹg jé. Pó tỹ ag inh pin ja nĩgtĩ gé, isén jé, kurã pir ki. Kar ký sóg goj ki ter kren tãgtũ han ke gé, ãn kã sóg kejẽn kuty pir ki kurã mré goj nig kãki nãgnãr, goj kafã tũ kãki. ²⁶ Kuvar há ra tĩg tỹ hẽn ri ke han inh, ký goj var tóg inh jagtar han. Ëg tũ péju(g) tí ag vỹ inh jagtar han tí. Inh mré ke ag vỹ inh vóg kónãn sór nĩgtĩ, fóg ag ke gé, cidade ki ke ag ke gé, ãmã tũ tá ke ag ke gé. Goj kafã tũ kri inh jagtar han. Ón ký ãg kanhkã ag vỹ inh jagtar han tí gé.

²⁷ Rãnhràj mág to inh jagtar tí gé, to sóg ron tí, ký sóg nũr tũ tỹ hẽn ri ke hyn han tí gé. Kejẽn sóg kókĩr tí, kejẽn sóg goj vég tũ nĩgtĩ, vãkre tỹ hẽn ri ke han sóg tí, kusa mẽg sóg tí, inh kur tóg iso tũg tí gé. ²⁸ Ký, isỹ kurã

kar ki ti jagy tag vég mũ mré hã sóg igreja krẽm vẽnĩmãn tí ag to krĩ kufy han tí gé. ²⁹ Û tỹ Cristo ví to krónh ken ký tóg inh mỹ jagy tí gé. Û tỹ Topẽ ví mranh ký sóg kanẽ jur tĩgtĩ gé.

³⁰ Ký, isỹ veso ký sóg isỹ nén ù jagy vég mũ ãn tó sór tí, inh krój nĩ ãn ti. ³¹ Topẽ ne ki kanhró nĩ, ãg Senhor tỹ Jesus jóg ti. Ëg tỹ ti mỹ ví há han tóg tũ’ henh ke tũ pẽ nĩ. Ti hã ne ki kanhró nĩ. Inh pi(jé) ón mũ. ³² Cidade tỹ Damasco tá sóg nĩ ja nĩgtĩ, ký pã’i mág tỹ rei tỹ Aretas ãn krẽm pã’i ù vỹ governo ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ. ãn tóg ijo vãji ja nĩgtĩ. Ti polícia ag tóg ijo vãji ja nĩgtĩ, ag tỹ ise jé. ³³ Hã ra inh mré ke ag tóg kěj mág kãkã inh péju ký jãnkã ror tỹ isérem, cidade to ró tỹ, hã ký sóg kren. Isỹ ti jagy ve jan hã vẽ.

Paulo tỹ nén nẽ ve

12 Ký ãjag tỹ isỹ tỹ ãn mág nĩ tag mẽ sór ký, ký sóg ãjag mỹ ãg Senhor tỹ inh mỹ nén ven mũ ãn tó sór mũ gé ver, ti tỹ inh mỹ nén kãmén mũ ti. Sỹ ãjag mỹ tónh ke tũ vẽ vẽ, hã ra ãjag tóg mẽ sór mũ. ² Ha vé, ù ki kanhró sóg nĩ, Jesus ki rã ù. ¹⁴ (ke) anos ti nĩ ha, ti tỹ kanhkã ra tĩg kri, kanhkã tãgtũ he mũ ãn ra. Hẽn ri ke mũn tóg ã rĩr há ra vyr, hẽn ri ke mũn ti kuprĩg tóg ra vyr, inh pi(jé) ki kanhró nĩ. Topẽ hã ne ki kanhró nĩ. ³ Hã ra tóg ra vyr, hẽn ri ke mũn ã rĩr há ra, ti kuprĩg hẽn ri ke mũn, inh pi(jé) ki kanhró nĩ, Topẽ hã ne ki kanhró nĩ. ⁴ Ký tóg ãg tỹ hẽ tá Topẽ mré nỹtĩnh ke mũ ãn ra vyr, Paraíso he mũ ãn ra. Tá tóg vẽnĩ ví jẽmẽ, ãprã ke tỹ nén tónh ke tũ ãn mẽ tóg tá, kanhkã tá vẽnĩ jykre sĩnvĩ pẽ ãn, ãg tỹ tag ki nén ki kagtĩg ãn. ⁵ ãn hã to sóg: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he sór mũ. Isỹ veso ký ki kanhkã ra tĩg pijé’. Isỹ ãg tỹ ãprã vég tí ãn tó ký sóg inh krój nĩ hã tó sór mũ. ⁶ Isỹ ãn mág nĩ tag tó ký sóg ki hã tó tí, vẽnĩ ó pijé’. Hã ra sóg tó tũ nĩ, ãjag tỹ iso: “vẽnĩ kar kãfór vỹ tỹ ti nĩ,” he tũ nĩ jé. Inh jykre vég ãjag tóg mũgtĩ, inh ví mẽg ãjag tóg mũgtĩ, ký tag hã to jykren nĩ, tag hã to ãjag tóg inh jykre ki kanhrãn ke mũ.

⁷ Ký Topẽ tóg, ti tỹ inh mỹ kanhkã ven kar ký (tóg) to jykren gé, sỹ veso ãn mág han sór tũ nĩ jé. Hã jé tóg inh há tỹ nén ù jagy ki nĩ han tí gé, ký tóg sónh tỹ inh ki já ri ke nĩ. Satanás krẽm ke ù vẽ, ký tóg isãnh tí, isỹ veso ãn mág han tũ nĩ jé. ⁸ Ký sóg ãg Senhor mỹ to ví tãgtũ han, ti tỹ inh mỹ tỹ tũ’ hen jé. ⁹ Hã ra tóg ke jãvãnh ja nĩ. Ký tóg inh mỹ: “ã jagãgtãn sóg tí,” he ja nĩ, “ký tóg há tí,” he ja tóg nĩ, ãg Senhor ti. “Ã krój nĩ hã ki isỹ tỹ ãn tar nĩ ve há tí,” he ja tóg nĩ inh mỹ, ãg Senhor ti. Hã ký inh krój nĩ tag tóg inh mỹ há tí. Inh krój nĩn ký sóg Cristo tar hã tỹ tar nĩ nĩ. Tag hã ne há tí. ¹⁰ Hã ký inh krój nĩ tóg inh mỹ sér tí, ag tỹ iso ví kónãn ti ke gé, inh jagtar nĩ ti ke gé, ag tỹ inh vóg kónãn ti ke gé, inh kanẽ jur ti ke gé. Inh mỹ tóg sér kar tí, sỹ nén vég mũ ti, sỹ Cristo hã tỹ fe nĩn ký. Inh krój nĩ ãn kã sóg tar nĩ, mỳr, ha mẽ.

Paulo tỹ Corinto tá ke ag to nén to jykren

¹¹ Ha vé ha, veso ãn krĩ tú nĩ ãn ri ke han sóg, ãjag tỹ inh kutãnh ký. ãjag tỹ iso ví há han ke vẽ vẽ. Inh pi(jé) ù

tý vėsý apóstolo han mũ ên ag krêm ke nĩ, isý tý nén (ũ) tũ hã ra, mÿr, ha mẽ. ¹² Ājag mÿ sóg sÿ tý apóstolo jê ven huri. Isý nén (ũ) jagy vég mũ ra sóg to krónh ke tũ nĩgtĩ. Ēg tý nén han vãnh hyn han ja inh nĩgtĩ, ājag rĩnve, milagre ti, Topê jykre ti ke gé. Hã ki ājag tóg venh mũ, sÿ tý apóstolo jê ti. ¹³ Kÿ inh ājag mÿ ne han ja tũ nĩ nēji, ājag tý êmã ũ tá Jesus to vênhmãn tĩ ag to: “Ēg kãfór ag nÿtĩ,” hen jé? Nén pir hã han tũ inh nĩ, hã vÿ: ājag jên ko ja tũ inh nĩ, he mũ, sÿ ājag mré nĩn kÿ, kÿ tóg ājag mÿ jagy nĩ ja tũ nĩ. Tag tý kórég kÿ inh mÿ vênh pãte fón nĩ.

¹⁴ Ha vé ha, sÿ ājag ve mãn sór vè mÿr. Sÿ tag to jykre tãgtũ hã vè sir. Kÿ sóg inh jun kÿ ājag mré nĩn kÿ (sóg) ājag mÿ ti jagy nĩm sór tũ nĩ gé, ũri. Inh pi(jé) ājag tũ mãn sór mũ'. Sÿ ājag venh kãtĩg ke vè. Ēg krê pi(jé) Ēg rico han tĩ, Ēg tý ag jê'ÿn mũ ra. Ēg hã ne Ēg krê mÿ nén ũ nĩm tĩ'. ¹⁵ Hã kÿ sóg isũ fón kãn ke mũ, ājag tu-grĩn, vênh fêg jé sóg ke mũ gé, sÿ ājag krenkren han jé. Ājag to sóg há tãvĩ nĩ. Hã kÿ tóg inh mÿ e tĩ, ājag tý iso há tũ nÿtĩ ti. ¹⁶ Kÿ ājag tóg ki kanhró nÿtĩ, isý ājag mré nĩn kÿ ājag mÿ ti jagy nĩm sór tũ nĩ ti.

Hã ra sóg nēji ājag vatánh tá ājag krĩn tĩ, ājag mÿ sóg nēji ón tĩ. ¹⁷ Kÿ inh mÿ ājag vatánh tá ājag tũ mäg tĩ', sÿ ājag mÿ inh mré ke ag jêgnên kÿ? Ke tũ sóg nĩgtĩ mÿr. ¹⁸ Tito mÿ sóg to vĩ, ti tý Ēg régre ũ ên mré ājag venh tĩg jé. Kÿ Tito mÿ inh mÿ ājag tũ ma kãtĩg ja nĩ? Ke tũ tóg nĩ, ki kanhró ājag tóg nÿtĩ. Inh jykre hã han tóg tĩ, Tito ti. Isý nén han mũ ên hã han tóg tĩ.

¹⁹ Ājag hÿn iso: “ón kÿ tóg vênh jagfy vĩ mũ,” he mũ. “Ti tý Ēg tý ã to há nÿtĩ ên han sór vè,” he ājag hÿn mũ iso. Hã tũ vè, kÿ Cristo vÿ ki kanhró nĩ, Topê ti ke gé. Ājag to sóg há pẽ nĩ, hã kÿ sóg vĩ mũ, ājag tý inh vĩ tu-grĩn ti hã to tar nÿtĩ jé. ²⁰ Tag hã to sóg jykren mũ, ha mẽ: hên ri ke mũn Ēg tóg jagnê tý ũn mũ, sÿ ājag ki jun kÿ. Hên ri ke mũn ājag tóg jagnê to jũ mũ, hên ri ke mũn ājag tóg jagnê tũ ki vè'ĩ mũ, hên ri ke mũn ājag tóg jagnê to krĩ rÿ nÿtĩ, vênh kar hên ri ke mũn ājag tũ hã mĩ êkren sór tĩ, hên ri ke mũn ājag tóg jag-nê to vĩ kónãn mũ, hên ri ke mũn ājag tóg jagnê to vĩ vĩ henh mũ, hên ri ke mũn ājag tóg jagnê kãfór nÿtĩ sór mũ, hên ri ke mũn ājag tóg vênh jykre e han sór mũ. ²¹ Kÿ tóg inh mÿ'a tĩnh mũ, sÿ ājag ki jun kÿ, kÿ Topê tý isý ũn sĩ han ri ke vè sir. Inh fÿnh ke vè, ājag tý vãsý Topê vĩ mranh ja ên tovãnh sór tũ nÿtĩn kÿ, nén ũ kavéj ên ti, ã prũ tũ fi mré nÿ, ã mén tũ mré nÿ, fag to én tĩ ên mÿr. Ājag tý ên tovãnh tũ nĩn kÿ tóg inh mÿ'a tĩnh mũ.

Paulo tý ag jyvẽn mãn mũ

13 Sÿ ājag ve tãgtũnh ke vè ha. Kÿ sóg ājag jykre venh ke mũ. Ũ tý ājag jykre kórég vég mũ vÿ tónh ke mũ, ājag tý ti kórég han ja ti. Ũn régre vÿ tugtónh ke mũ, ke tũ nĩn kÿ ũn tãgtũ. ² Tag tó inh huri, kÿ sóg tó mãn sór mũ mÿr. Sÿ ājag mré nĩ ja nĩn kÿ sóg ājag mÿ tag tó ja nĩ, kÿ sóg ũri ājag mÿ rán mũ sir, sÿ ājag mré nĩ tũ nĩn kÿ, ha mẽ. Sÿ ājag mré nĩ ja nĩn kÿ sóg komêr hã vĩ ja nĩ, ũ tý Topê vĩ mranh ja ên ag mÿ. Inh jun mãn kÿ inh pi(jé) komêr hã vĩ mãn mũ', ha vemnĩ. Vĩ tar han jé sóg ke mũ mÿr. ³ Cristo vĩ mẽ sór ājag mũ, inh ki. Mẽ jé ājag tóg ke mũ. Ti pi(jé) krój nĩ. Tar ti nĩ, hã kÿ sóg vĩ tar han ke mũ gé. ⁴ Krój nĩ ve ja ti nĩ, ti tý cruz to sa kÿ. Hã ra tóg rĩr mãn, Topê tý ti rĩn mãn kÿ. Topê tar nĩ hã vè. Kÿ sóg krój nĩ gé, sÿ ti ki rã kÿ jên kÿ, hã ra sóg ti mré rĩr kÿ jê gé, ājag mÿ, Topê tar nĩn kÿ.

⁵ Ājag jykre tugnÿm nĩ. “Inh mÿ Jesus ki rã há han mũ vÿ?” hemnĩ, veso jykren kÿ. “Jesus Cristo mÿ inh kãkã nĩ?” hemnĩ. Ājag tý tag to: “hÿ, hã vè,” he tũ nĩn kÿ ājag pi(jé) tý ti tũ nÿtĩ'. Ēn kã ājag tóg ti tovãnh kÿ mũ nĩ sir. ⁶ Hã ra sóg ti tovãnh ja tũ nĩ. Ājag tý tag ki kanhrãn kÿn há tĩ. ⁷ Ājag to sóg Topê mré vēmén tĩ, ājag tý nén ũ kórég han tũ nĩ jé. Kÿ inh rãnrãj tóg Topê mÿ há tĩ sir, vênh kar mÿ ke gé. Ag tý hã ra iso é he mũ ra nén ũ há tãvĩ han sórmnĩ, ha mẽ, kÿ ājag tý Jesus tũ hã han ke mũ tag ne há tãvĩ nĩnh mũ'. ⁸ Inh pi(jé) ũ tý ki hã tó mũ kato tẽ sór mũ'. Ũ tý ki hã tó mũ tag ve sór inh nĩ mÿr. ⁹ Inh mÿ tóg sér tĩ, inh krój nĩn kÿ, kÿ tóg inh mÿ sér tĩ gé, ājag tar nÿtĩn kÿ. Hã jé sóg Topê mré vĩ tĩ, ti tý ājag mÿ vênh jykre há ên nĩm jé, ājag tý há pẽ nÿtĩ jé. ¹⁰ Hã kÿ sóg ājag mÿ carta tag rán, sÿ ājag vég tũ nĩn kÿ. Kÿ sóg komêr hã vĩ sór mũ, sÿ ājag mré nĩnh ken kÿ. Inh pi(jé) vĩ tar han sór mũ', inh pi(jé) Ēg Senhor tý isar han kÿ inh vĩ tar tý ājag kókén sór mũ'. Ājag tar han sór inh mũ mÿr.

¹¹ Inh kanhkã', sÿ ājag mÿ rán kãn hã vè. Hã ra sóg ver tag tó sór mũ, ha mẽ: vênh kãn nĩ, ājag tý kygnêg tũ nĩ jé, inh vĩ jēmēmñĩ, vênh jykre pir han nĩ, krĩ kuprã nÿtĩmñĩ. Topê ne Ēg to há nĩ, ti ne Ēg krĩ kuprãg tĩ'. Ti hã ne ājag ki rĩr mũ', ājag tý ti jykre tag han kÿ.

¹² Jagnê ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mré ke kar ki, ājag tý jagnê nĩgê kãgmĩ kÿ. Topê tũ ki ge kÿ nÿtĩ kar vÿ ājag mÿ: “ājag mÿ há?” he sór mũ.

¹³ Ēg Senhor tý Jesus Cristo jé ājag tar han tĩ. Topê vÿ ājag to há nĩ. Ti kuprĩg vÿ tý ājag jagrê nĩ. Ti jykre hã mĩ mũmñĩ. Hã vè.

GALÁCIA

1 Paulo tỹ rá vě, inh. Isỹ ga tỹ Galácia tá ke ag mỹ rán hã vě. Jesus Cristo hã vỹ inh fěg, sỹ tỹ ti apóstolo jě jé, ěg jóg tỹ Topě ti ke gé. Ěprã ke tỹ inh fěg pi-jé'. Jesus Cristo hã ne inh fěg', Topě tỹ ũn rĩn mãn mũ ti, ti ter kar kỹ. ²Sỹ inh mré ke ag mré ga tỹ Galácia tá ke ag mỹ rán hã vě, ũ tỹ Galácia tá Jesus to věnhmãn tĩ ag mỹ.

³Topě mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tar han jé, ěg jóg mág tỹ ãjag krĩ kuprãg jé, ěg pã'i tỹ Jesus Cristo ti ke gé.

⁴Ti hã ne ũ tỹ ã tén mũ ag mỹ věnh fěg', ti tỹ ěg tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũ' he jé, kỹ tóg ěg kren han, ěprã ke jykre to. Ěprã ke jykre tỹ pãno nĩ kỹ tóg věnh jykre tag ki ěg kunũ. Ěg jóg tỹ Topě tỹ nén ve sór mũn hã vě, ti hã ne Jesus mỹ tag tó ja nĩ. ⁵Kỹ ěg tóg Topě to vĩ há han sór mũ, kỹ tóg tũg' he jãvãnh nĩ, ti to vĩ há tag ti. Hã vě.

Jesus kãme pir nĩ

⁶Ājag ne tóg kãnhmar sỹ ãjag mỹ Cristo kãmén ja ěn tovãnh sór mũ', ti tỹ ěg jagfỹ ter ja kãme ti. Ti kãme ũ nón mũ sór ãjag tóg mũ, Cristo tỹ ěg mỹ tó ja tũ nón. Inh mỹ tóg e tĩ mỹr, ãjag jykre tag ti. ⁷Cristo kãme vỹ pir nĩ, kỹ ti kãme ũ tóg tũ tĩ. Hã ra ũ ag tóg ãjag krĩ kufy han sór mũ, hã kỹ ag tóg Cristo kãme ěn ki króm há han tũ nĩgtĩ. ũ tó sór ag tóg mũ mỹr, Cristo jykre to, hã vỹ: "ãjag krenkren jé ãjag tóg Cristo ki rã kar kỹ Judeu ag jykre han ke mũ gé, Topě tỹ Moisés mỹ nén tó ja ěn ti," he mũ. ⁸Hã ra sóg ãjag mỹ tó há han ja nĩgtĩ, isỹ ãjag mỹ: "ti ki rã tãvĩ han jé ãjag tóg ke mũ," hen kỹ. ũ tỹ inh vĩ tag ri ke tó tũ ag jé mũ kónãh. Hěn ri ke mũn isóg ãjag mỹ tag tó tũ nĩ, hěn ri ke mũn sóg ti pãte nén ũ tónh ke mũ. Kỹ inh jé tĩg kónãh. Hěn ri ke mũn kanhkã tá Topě tỹ jěně jafã tóg isỹ tó ja ěn ri ke han ke tũ nĩ, pãte tóg hěn ri ke mũn nén ũ tó sór mũ. Kỹ ti jé tĩg kónãh. ⁹Tag tó ja inh nĩ, kỹ sóg tó mãn mũ sir. ũ tỹ ãjag mỹ Cristo kãmén kỹ, hã ra tóg ãjag mỹ isỹ tó ri ke han tũ nĩ, isỹ tó pãte tóg ũ tó sór mũ, kỹ ti jé tĩg kónãh.

¹⁰Vĩ tar han sóg tĩ, ěprã ke kórég ag to. Inh pi(jé) ón kỹ ag mỹ vĩ há han sór mũ', ag tỹ iso há nỹtĩ jé'. Ěprã ke ag tỹ iso há nĩ tag, ag tỹ iso kórég nĩ tag tóg inh mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ.

Isỹ ěprã ke ag tỹ iso nén tó mũ to jykren nĩ ra inh hỹn Cristo tũ ki rĩr tũ nĩnh mũ vě. Hã ra sóg ti hã to jykren tĩ. "Isỹ nén tó mũ hỹn ti mỹ há nĩ, ti mỹ kórég nĩ vó?" he sóg tĩ, ti tỹ inh mỹ vĩ há han jé, Topě ti.

Paulo tỹ Topě vĩ hã tó

¹¹Cristo kãmén ja inh nĩgtĩ, isỹ ãjag mỹ: "ti ki rã kỹ ěg krenkren ke mũ, ěg tỹ Moisés jykre han tũ ra," hen kỹ. Ěprã ke tỹ véké nén ũ to jykren ja pijé', sỹ ãjag mỹ nén tó mũ ti. Ěprã ke tỹ inh kanhrãh ja pijé'. ũ pi(jé) inh mỹ: "tag tómnĩ," he mũ'. Jesus Cristo hã ne inh kanhrãh', ti hã ne inh mỹ tag tó kãn'. Tag to jykren nĩ, inh kanhkã'.

¹³Isỹ vãsỹ nén han ja mẽ ãjag tóg huri. Tỹ sóg Judeu krě nĩ, hã kỹ sóg Judeu jykre han tĩ ja nĩgtĩ, Moisés tỹ ěg jóg'jóg ve ag mỹ Topě jykre tó ja ěn ti. Kỹ sóg inh povo jykre ki, Judeu jykre ki sóg vãsãh mág, hã kỹ sóg inh régre ag pãtén, sỹ ěg jykre ki króm to tar tãvĩ nĩn kỹ. Ěg jóg'jóg ve ag jykre tãvĩ han sóg nĩgtĩ mỹr, tag hã mĩ sóg ěkren ja nĩgtĩ. Kỹ sóg kygně kỹ: "Jesus hỹn ón kỹ vėsỹ Topě han," he ja nĩ gé. Hã kỹ sóg ti ki ge kỹ nỹtĩ ag vóg kónãh tãvĩ han, isỹ ag tỹ tũ' he jé. Ag jagãgtãh vãnh ja inh nĩgtĩ.

¹⁵Hã ra Topě tóg kejěh inh mỹ Jesus to: "inh kósin vỹ tỹ ti nĩ," hé, isỹ fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ ti kãmén jé, ũ tỹ mẽ ja tũ ag kar mỹ. Ti hã tóg inh mur to hã inh kuprěg, inh jagãgtãh kỹ. Kỹ, Jesus tỹ inh mỹ věnh ven kar inh pi(jé) ěprã ke ũ mré vēmén', ti ki jěmě jé'. ¹⁷Kỹ sóg Jerusalém ra tĩg ja tũ nĩ gé, sỹ ijo apóstolo ag mré vēmén jé. Ga tỹ Arãbia ra sóg vyr, ěn kã, kar kỹ sóg tá kãtĩg kỹ cidade tỹ Damasco tá jun mãn.

¹⁸Kỹ, 3 anos tũg kỹ sóg kejěh Jerusalém ra vyr, sỹ apóstolo Pedro mré vēmén jé. Ti mré sóg kurã tỹ 15 (ke) han, tãvĩ. ¹⁹Ěn kã inh pi(jé) apóstolo ũ ag vé'. Tiago hã ve inh, ěg Senhor jãvy ěn, isỹ Pedro mré vĩn kỹ.

²⁰Ājag mỹ sóg ki hã rán mũ. Inh pi(jé) ón mũ', Topě hã ne ki kanhró nĩ.

²¹Tag pãte sóg ga tỹ Síria ra vyr, ga tỹ Cilícia ra ke gé. ²²Isỹ ra tĩg jé sóg ga tỹ Judéia fĩn rãm. Kỹ Judéia tá Jesus to věnh mãn tĩ ag inh ki kagtĩg nỹtĩ ja nĩgtĩ. Inh ve ja tũ ag nỹtĩ ver, Judéia tá Cristo ki ge kỹ nỹtĩ ag. ²³Iso vĩ hã mẽ ja ag tóg nĩgtĩ, hã vỹ: "ũ tỹ ěg vóg kónãh mũ ěn něji Cristo tó mũ," he mũ. "Vãsỹ tóg ũ tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag tũg sór ja nĩ, hã ra tóg ũri ti kãmén mũ ha, něji," he ja ag tóg nĩgtĩ iso. ²⁴Kỹ ag tóg isugrĩn Topě to vĩ há han ja nĩgtĩ, ag tỹ tag mẽ kỹ.

Paulo jykre tỹ apóstolo ũ ag mỹ há nĩ.

2 Tag pãte 14 anos tũg kar sóg Jerusalém ra tĩg mãn gé, Barnabé mré, kỹ Tito tóg ěg mré vyr gé. ²Topě tỹ inh mỹ: "ha ra tĩg," he ja vě. Tá jun kỹ sóg ag mỹ isỹ nén tó tĩ ěn kãmén kãn ja nĩ sir, sỹ fóg ag mỹ nén kãmén tĩ ěn ti. Vyr mỹ sóg tag to pã'i ag mré

vémén. Fóg ag mý sóg: "Jesus ki rá ký ěg krenkren ke mŭ, ěg tŷ Moisés jykre han tŷ ra," he tí. Ký sóg tag to pã'i ag ki jëmě sór ja ní, sŷ ag mý: "mŷ há, fóg ag tŷ Moisés jykre han tŷ ra, kanhgág ag ke gé?" he jé. Isŷ fagrŷnh mŷ rãnhřãj jãvãnh tóg tí, isŷ fagrŷnh mŷ carreira ri ke han jãvãnh tóg tí, hã ký sóg ag ki jëměnh vyr. ³ Ký tóg ag mŷ há tí, sŷ fóg ag mŷ, kanhgág ag mŷ Jesus hã tó mŷ ti, sŷ ag mŷ Moisés tó tŷ ra, sŷ ag mŷ Judeu ag jykre tó tŷ ra, sŷ ag mŷ: "ha ãjag gré fár junun kym," he tŷ ra. Hã ký ag tóg Tito mŷ: "ha kym," he ja tŷ ní gé. Fóg tŷ Grego vĕ, Tito ti, ũ tŷ Jerusalém ra inh mré tí mŷ ěn ti. Hã ký tóg ã gré fár kym ja tŷ ní, ti tŷ tŷ Judeu tŷ nŷnh ký. ⁴ Hã ra ón ký Jesus ki ge ký nŷtŷ ag tóg ti kym sór ja ní. Ón ký ag tóg Jesus jykre ve sór ja ní. "Ti mŷ Moisés jykre tovãnh tŷ?" he ag tóg iso. Ag tŷ Moisés jykre krĕm ěg vin mãn sór ja vĕ, ký tóg ěg patrão ri ke ní, Moisés jykre ěn ti. ⁵ Hã ra sóg ag kato tĕ. Inh pi(jé) ag mŷ: "hŷ," he ja nŷgtŷ. Ag kato tĕ tãvŷ han ja inh nŷgtŷ ãjag jagfy, ãjag tŷ vĕnh ví há hã kri fi jé, Jesus kãme tŷ ãjag mŷ sér tí jé, ãjag tŷ Moisés jykre kufy ěn han tŷ nŷnh ký.

⁶ Ký pã'i ag tóg isŷ ag mŷ nĕn kãmĕn mŷ ěn to: "tó kãn ja tŷ ã ní," he ja tŷ ní gé, ũn mág ag. Vãšŷ ag tóg tŷ pã'i tŷ ja nŷtŷgtŷ, ũn mág tag ag, hã ra tóg inh mŷ tŷ nĕn ũ tŷ ní, ha mĕ. Topĕ mŷ ti tŷ nĕn ũ tŷ ní, ěg tŷ ěprã ke ag mŷ tŷ ũn mág nŷtŷ ti, ũn sí nŷtŷ ti ke gé. ⁷ Ký tóg pã'i tag ag mŷ há tí, sŷ fóg ag mŷ, sŷ kanhgág ag mŷ Topĕ ví tónh ke ti, ũn gré fár junun kym ja tŷ ěn ag mŷ, Topĕ tŷ inh mŷ: "povo ũ ag mŷ tónh tŷg," hen ký. "Topĕ vŷ Pedro mŷ tó, ti tŷ Judeu ag mŷ tó jé, ũn gré fár junun kym ký nŷtŷ ěn ag mŷ, hã ra ã tóg ũ ag mŷ tónh ke mŷ," he ja ag tóg ní inh mŷ, Jerusalém tá ũn mág ag. ⁸ Topĕ ne Pedro ti tar han, ti tŷ tŷ Judeu ag apóstolo jĕ jé. Ký tóg isar han, isŷ tŷ ũ ag apóstolo jĕ jé, ũn tŷ Judeu ag jykre han tŷ kar ag. ⁹ Tag ve ag, Topĕ tŷ tag to isar han mŷ ve ag, Tiago ti, Pedro ti, João ti ke gé. Igreja to pã'i vŷ tŷ ag nŷtŷ, ký ag tóg tŷ igreja nŷna ri ke nŷtŷ. ěn ag ne inh nŷgé mĕ', Barnabé nŷgé ke gé. Hã ký ag tóg ěg mŷ: "há ti ní, ãjag rãnhřãj ti, ãjag tŷ nĕn han sór mŷ ti," he mŷ. "Ha fóg ag mŷ tónh mŷjĕg, kanhgág ag mŷ, jãvo ěg tóg ũ tŷ Judeu ag jykre han mŷ ag hã mŷ tónh ke mŷ," he ag tóg mŷ ěg mŷ, pã'i ag. ¹⁰ Ký ag tóg ěg mŷ to ví, ěg tŷ ag kãmŷ ũn vĕšŷrĕnh mŷ ag jagãgtãn jé, ěg tŷ ag mŷ nĕn ũ jĕnĕ jé, fag mŷ ke gé. Tag han sóg tí mŷr. Inh pi(jé) kã jatun tí'.

Fóg ag tŷ Judeu ag ri ke nŷtŷ

¹¹ Ký kejĕn Pedro tóg cidade tŷ Antioquia tá jun ja nŷgtŷ. Hã ra tóg tá kygnĕ, ký sóg ti kato tĕ. Ti hã mŷ sóg ti kygnĕ ěn tó. ¹² Ký Tiago tóg kejĕn ti mré ke ũ ag jĕgnĕ ja nŷgtŷ. Ag tŷ junjun tŷ ki Pedro tóg fóg ag mré jĕn ja nŷgtŷ, Judeu tŷ ag mré. Hã ra Tiago tá ke ag tŷ junjun ký tóg sir Judeu tŷ ag mré jĕn jãvãnh ní sir, ti tŷ Judeu ag kamĕg vĕ sir, ũn gré junun fár kym tí ag jagfy. Ký Pedro tóg ón ký vyrmŷ ní mŷ sir, fóg ag vãm ký. ¹³ Ký ti mré Judeu ũ ag tóg fóg ag vãm mŷ gé sir. Ký vãhã Barnabé tóg fóg ag vãm mŷ gé sir. Ki kanhró ti ní vĕ, Barnabé ti, ěg tŷ jatun mŷ fóg mré nŷnh ke ti, ěg tŷ

tŷ Judeu nŷtŷ ra. ¹⁴ Ag kar vŷ kygnĕ kãn, Pedro nón. Jesus jykre pijé', vĕnh ví sér pijé'.

Sŷ ag tŷ kygnĕ tag ve ký sóg vĕnh kar rŷnve Pedro mŷ tag tó, ha mĕ. "Ha vé, Judeu vŷ tŷ ã ní," he sóg ti mŷ. "Ã tŷ tŷ Judeu ní ra ã tóg fóg jykre han ja nŷgtŷ, fóg mré jĕn ký," he sóg ti mŷ. "Ký ã tŷ ne jé ũri Judeu jykre han mãn sór nĕ? ã tŷ ne jé fóg ag mŷ: Judeu ag jykre han ní, he sór nĕ?" he sóg ti mŷ.

Jesus ki ge ký nŷtŷ ký ěg povo pir ri ke nŷtŷ

¹⁵ Judeu krĕ vŷ tŷ ěg nŷtŷ, ký ěg tóg fóg ag tŷ Topĕ ví mranh tí ěn ri ke tŷ nŷtŷ. ¹⁶ Hã ký ěg tóg Topĕ tŷ vãšŷ ěg jyvĕn tí ěn ki kanhró nŷtŷ. Hã ra ěg pi(jé) tag tugrŷn Topĕ mŷ há nŷtŷ. ěg tŷ Jesus Cristo ki ge ký ěg ti mŷ há nŷtŷ. Hã ký ěg tóg Jesus Cristo ki ge ký nŷtŷ, ěg tŷ ti mŷ tŷ ũn há nŷtŷ jé, ti tŷ ěg tŷ ti ki ge ký nŷtŷ tag tugrŷn ěg mŷ vĕnh pãte fón jé sir. ěg pi(jé) Topĕ tŷ vãšŷ ěg jyvĕn tí ěn ki króm ja nŷgtŷ, hã ký ěg tóg ti mŷ tŷ ũn há tŷ nŷtŷ, ěg tŷ ti tŷ vãšŷ ěg jyvĕn han sór mŷ ra. Topĕ pi(jé) Moisés tŷ ěg mŷ vĕnh jykre nŷm ja ěn tugrŷn ěg mŷ vĕnh pãte fón ke mŷ'. Jesus Cristo tugrŷn ke vĕ.

¹⁷ Ký tóg ge ní. ěg tŷ Cristo ki ge tugrŷn ěg tóg Topĕ mŷ tŷ ũn há nŷtŷ. ěg tŷ Topĕ ví mranh ký, hã ký tóg ěg mŷ vĕnh pãte fón mŷ, ěg tŷ tŷ Judeu nŷtŷn ký, ký tóg fóg ag mŷ vĕnh pãte fón mŷ gé, kanhgág ag mŷ ke gé.

Ký ãjag hŷn iso: "ã tŷ tag tó ký ã tóg: Cristo vŷ Topĕ ví mranh tag to há nŷgtŷ, he tí," he sór mŷ. Vó, hã tŷ vĕ.

¹⁸ Hã ra tag to jykřĕn, ha mĕ: ěg tŷ Topĕ tŷ vãšŷ vĕnh jykre to: "vĕnh jykre tag han mãn ke tŷ ěg ní ha," he kar ký: "vó, han mãn jé ěg tóg ke mŷ, ge ra," hen ký tóg vĕnhmŷ tí sir. Vĕnh jykre régre vĕ sir. ¹⁹ Topĕ tŷ vãšŷ ěg jyvĕn ja ěn ki kanhró ěg tóg nŷtŷ. Ký ěg tóg ti tŷ ěg jyvĕn mŷ ěn mĕ ký: "vĕnh jykre kórĕg han ký sóg Topĕ ví mranh tí," he mŷ sir. Ti ví ki króm ki kagtŷg ěg tóg nŷtŷ, ěg tŷ ki króm sór mŷ ra. Hã ra Cristo vŷ ěg jykre si tŷ tŷ' he ja ní. Ti mré tóg cruz to sa ja ní, ěg jykre si ti. Ký tóg ěg mŷ vĕnh jykre tãg nŷm mŷ sir, ěg tŷ tŷ Topĕ tŷ nŷtŷ jé. ²⁰ ěg jykre si vŷ tŷ' hé. Hã ký ěg tóg ti tŷ hã han tí, ěg tŷ ver ga kri mŷn ký. Topĕ kósin ki rá tugrŷn ěg tóg sir rŷnrŷr nŷtŷ. Ti fe vŷ tŷ ěg nŷtŷ, ěg kar vŷ tŷ ti fe nŷtŷ, ký tóg ěg jagfy ũ tŷ ã tĕn tí ag mŷ vĕnh fĕg, ký tóg ěg jagfy ter ja ní. ²¹ Ti ki ge ký nŷtŷ tugrŷn ěg tóg Topĕ mŷ há nŷtŷ. Topĕ tŷ ěg jagãgtãn hã vĕ. ěg tŷ: "Topĕ jykre si ki króm ký inh hŷn Topĕ mŷ tŷ ũn há ní," hen ký Cristo vŷ fagrŷnh mŷ ter ja ní. Ký ěg tóg Topĕ tŷ ěg jagãgtãn tag tŷ tŷ' he mŷ. Hã tŷ vĕ mŷr.

ěg tŷ Jesus ki ge ký ěg krenkren ke

3 Galácia tá ke', ãjag ne tóg krŷ tŷ nŷtŷ ve nŷtŷ. ũ nŷ ãjag krŷn kónãn, ãjag tŷ Jesus Cristo tovãnh sór jé? Ti tŷ ka to sa ja ěn tó kãn inh mŷr ãjag mŷ, ký ãjag tŷ ne jé vãšŷ vĕnh jykre ěn han sór nĕ? ² Ký sóg ãjag ki tag jĕmĕ sór mŷ, ha mĕ: Topĕ ne ãjag mŷ ã kuprŷg jĕnĕ'. ãjag tŷ vãšŷ vĕnh jykre si ěn mŷ mŷ tugrŷn ãjag mŷ jagrĕn ký nŷtŷ? Vó, inh ví tugrŷn ãjag tóg Cristo ki ge ký nŷtŷ, ký ãjag tóg Cristo ki ge tugrŷn jagrĕn ký nŷtŷ. ³ Ký krŷ vĕnh mŷ han sór tŷg ní. Topĕ kuprŷg tŷ ãjag

krīn kŷ ājag Jesus ki ge ja nī. Kŷ: vēsóg ki sóg ti jykre ki krov," he tūg nī. ⁴ Ke tū nī (mū) ra ājag tóg fagrīnh mŷ Topē kuprīg tŷ jagrē nī ēn vé. Hā ra tóg inh mŷ fagrīnh mŷ ke tū nī. ⁵ Kŷ ū tŷ ājag mŷ ā kuprīg jēnēg mū ēn vŷ ēg tŷ nén han vānh hyn han ja nīgtī gé. Ti mŷ ājag tŷ vāsŷ vēnh jykre si mī mū tigrīn milagre ēn hyn han? Vó. Ājag tŷ Cristo kāme sér mē kŷ ti ki ge tigrīn tóg milagre ēn hyn han. Tag to jykren.

⁶ Kŷ Abraão to jykren nī gé. Topē ki tóg rā kŷ nī ja nī, kŷ tóg Topē mŷ tŷ ūn há nī sir, Abraão ti. ⁷ Tag to jykren há han nī. Ēg tŷ Abraão nón Topē ki ge kŷ nŷtī kŷ ēg tóg Abraão krē'krē ag ri ke nŷtī. ⁸ Topē vŷ fóg ag mré kanhgág ag krenkren han sór mū, ag tŷ ti ki ge kŷ. Ū tŷ Judeu jykre han tū ag kar krenkren han sór tóg mū. Hā tóg rán kŷ nī. Vāsŷ tóg rán kŷ nī, Topē vī tŷ rán kŷ nī ki. Vāsŷ tóg Abraão mŷ vēnh vī sér tag tó ja nī, ha mē: "povo kar mŷ sóg vī há han ke mū, ā tigrīn," he ja tóg nī, Topē ti, Abraão mŷ. ⁹ Ti mŷ tóg vī há han ja nī, Topē ti, Abraão mŷ, ti tŷ ti ki rā há han kŷ. Kŷ tóg ū tŷ ti nón ti ki ge kŷ nŷtī ag mŷ vī há han ke mū gé.

¹⁰ Ū tŷ vāsŷ vēnh jykre si ēn ki króm tigrīn kren sór mū ag mŷ tóg vī kónān ke mū, Topē ti, ag tŷ ki króm sór mū ra mranh kŷ, mŷr, ha mē. Hā kŷ tag tóg rán kŷ nī, ha mē. "Topē tŷ ēg jyvēn mū tóg e nŷtī, kŷ ti vī tóg rán kŷ nŷtī. Ēg tŷ ki króm kán ke vē. Ū tŷ mranh pir han mū mŷ tóg vī kónān ke mū, Topē ti," he tóg, Topē vī tŷ rán kŷ nī ki. ¹¹ Hā kŷ ēg tŷ Topē tŷ vāsŷ ēg jyvēn mū ēn ki króm sór mū ra ēg tóg ti mŷ tŷ ūn há tū nŷtī, Topē ti mŷ, ēg tŷ ki króm kán tū nŷn kŷ. Hā kŷ tag tóg rán kŷ nī gé: "ēg tŷ Topē ki ge kŷ nŷtīn hā kŷ ēg tóg ti mŷ tŷ ūn há nŷtī, kŷ ēg tóg krenkren ke mū ha," he ja tóg nī, Topē vī tŷ rán kŷ nī ki. ¹² Kŷ Topē tŷ vāsŷ ēg jyvēn tŷ ēn vŷ ēg tŷ ti ki rā ri ke tū nī. Hā kŷ tóg tag tó ja nī, Topē ti, ha mē: "ājag tŷ inh vī ki króm tigrīn ājag krenkren ke mū," he ja tóg nī. Hā ra ēg tóg ki króm ki kagtīg nŷtī, hā kŷ ēg tóg ti jykre si ki króm sór mū ra ki króm ja tū nī, hā kŷ ēg tóg krenkren ke tū nī sir.

¹³ Jāvo ēg tŷ Cristo ki ge kŷ ēg krenkren ke mū. Topē vŷ ēg mŷ vī kónān ke mū vē, ēg tŷ ti tŷ vāsŷ ēg jyvēn mū ēn mranh ja to. Hā ra Cristo tóg ēg kren han mū, Topē tŷ ēg mŷ vī kónān tū nī jé. Cristo hā ne Topē mŷ: "ha ag jagfy inh hā mŷ vī kónān," he ja nīgtī. Ti to tag tóg rán kŷ nī, ha mē: "ū tŷ cruz to sa mū ēn mŷ tóg vī kónān mū, Topē ti," he ja tóg nīgtī, Topē vī tŷ rán kŷ nī ki. ¹⁴ Ti tŷ Cristo hā mŷ vī kónān kŷ tóg ēg hā mŷ vī há han mū sir, ti tŷ Abraão mŷ vī há han ja ēn ri ke. Fóg ag mŷ tóg vī há han mū, kanhgág ag mŷ ke gé, Jesus Cristo tigrīn. Kŷ tóg ēg mŷ ā kuprīg jēnēg mū sir, ēg tŷ ti ki rā ja tigrīn. Tó ja ti nī, ti tŷ ēg jagrēn ke ti, kŷ tóg ke mū, ēg tŷ ti ki rā ja tigrīn.

Abraão tŷ Topē vī kri nīm kŷ tŷ ūn há nī

¹⁵ Inh kanhkā', ēprā ke jykre to jykren. Kejēn ūn régre ag tóg jagnē mré nén ū to jykren tī. To jykren kar kŷ ag tóg rán tī, kŷ ag tóg ājag jygji ránrán tī gé sir. Ag jygji ránrán kar kŷ ū tóg sir tŷ nén ū han mán ke tū nī. Rán kŷ tóg nī nī, kŷ ag tóg tŷ ti rā ū han tū nīgtī sir. Ēprā ke jykre hā vē. ¹⁶ Kŷ Topē jykre vŷ ge nīgtī gé. Topē vŷ

Abraão mŷ tó ja nī, vāsŷ, ti tŷ ti mŷ nén ū há han ke ti, ti krē'krē mŷ ke gé. Kŷ tóg, ti tŷ ti krē'krē tó kŷ (tóg) Abraão krē'krē ag kā ūn pir hā tó ja nī. Ti pi(jé) Abraão mŷ: "ā krē'krē ag," he ja nī. "Ā krē'krē," he ja ti nī, hā vŷ: Cristo, he mū, hā vŷ: Abraão krē'krē ag kā ūn pir, he mū.

¹⁷ Kŷ Topē tóg Moisés mur ke to hā Abraão mŷ ti tŷ ti krē'krē ag kā ū mŷ vī há han ke tag tó ja nī, ti tŷ Abraão mré jykren kŷ. Kŷ, tag pāte, 430 (ke) anos tūg kŷ tóg Moisés mŷ ti tŷ ēg jyvēn ke ēn nīm. Hā ra tóg ā tŷ Moisés mŷ vēnh jykre ēn nīm mū ra tóg ā tŷ Abraão mŷ vēnh jykre tó ja ēn tŷ tū' he ja tū nī. ¹⁸ Kŷ Topē tŷ Abraão mŷ: "ve jé ā tóg ke mū, ā krē'krē mré," he ja ēn tigrīn tóg ve ja nī, Topē vī hā tigrīn tóg ve ja nī, Abraão ti. Ti tŷ ēg jyvēn ēn to ke tū vē, ti tŷ ēg mŷ: "ēn ve jé ājag tóg ke mū," hen kŷ ēg tóg venh ke mū, ti vī tugenīn.

¹⁹ Kŷ ājag hŷn inh mŷ: "Topē tŷ ne jé Moisés mŷ ti tŷ ēg jyvēn ke ēn tó ja nē?" he sór mū. Ēg tŷ: "venh jykre kórég han kŷ inh hŷn tóg Topē vī mranh," he jé, hā jé Topē tóg Moisés mŷ ti tŷ ēg jyvēn ke ēn nīm ja nī, Jesus mur ke to hā. Abraão kósin tŷ Jesus mur ke tūg ki ke ja vē, Topē tŷ ēg jyvēn ja ēn ti. Ti hā mŷ tóg vī há han sór ja nī, Topē ti, Jesus hā mŷ.

Topē tŷ Israel ag jyvēn kŷ tóg ā tŷ jēnē jafā ag mŷ tó ja nī. Kŷ Topē tŷ jēnē jafā ag tóg Moisés mŷ tó ja nī, Moisés tŷ Israel ag mŷ kāmén jé. Topē tŷ ēg jyvēn jafā ti nī ja nī, Moisés ti. ²⁰ Topē jēgja kā jēg kŷ tóg Israel ag mŷ vī ja nīgtī, Moisés ti, Topē tŷ Israel ag mré jykren kŷ. Kŷ Moisés tóg ag jyvēn, ag tŷ Topē vī ki króm jé. Topē tŷ ēg kren han kŷ tóg ge tū nīgtī. Ā pir mŷ tóg ēg mŷ tó mū, ti tŷ ēg kren han sór mū ti, Topē ti. Ū tóg ti jagfy ēg mré vī tū nī sir.

Topē vŷ ēg jyvēn, ēg tŷ ti vī ki kanhrān jé

²¹ Isŷ tag tó kŷ Topē hŷn ājag mŷ tŷ ūn ón mé nī ve nī. "Topē tŷ ēg jyvēn mū ra ēg tóg ti vī mranh tī. Hā kŷ tóg ēg vóg kónān ke mū. Kŷ tóg ēg kren han ke tū nī," he ājag hŷn tī. Vó, Topē pi(jé) ón tī. Hā ra Topē tŷ ēg jyvēn mū ra ēg tóg ki króm tū nīgtī, hā kŷ ti tŷ ēg jyvēn tag tóg ēg kren han jāvānh nī. Ti tŷ ēg jyvēn ēn tŷ ēg kren han mū ra ēg tóg ti tŷ ēg jyvēn tigrīn jykre kuryj nŷtīnh mū vē. ²² Hā ra tag tóg rán kŷ nī, ha mē: "vēnh kar vŷ Topē vī mranh kán ja nīgtī," he ja tóg nī, Topē vī tŷ rán kŷ nī ki. Kŷ ēg tŷ Jesus ki ge hā kŷ ēg tóg krenkren ke mū sir. Ū tŷ ti ki ge kŷ nŷtī ag hā vŷ krenkren ke mū.

²³ Kŷ, ēg tŷ Cristo ki rānh ke to hā ēg tóg Topē tŷ vāsŷ ēg jyvēn mū ēn krēm nŷtī ja nīgtī, kŷ tóg ēg kanhrān tī ja nīgtī. Ti tŷ ēg mrānmrān ri ke ja ti nīgtī, ti vī ti. Krēm ēg tóg sigse kŷ nŷtī ja nīgtī. Ēg tŷ Cristo ki ge kŷ ēg tóg kygvar kŷ nŷtī sir. Cristo mur to hā ke ja vē, Topē tŷ vāsŷ ēg jyvēn ja ti. ²⁴ Kŷ tóg ēg jyvēn ja nīgtī, ēg tŷ Cristo ki rānh ke to jykren jé. Cristo ki ge tigrīn ēg tóg Topē mŷ tŷ ūn há nŷtī ha. ²⁵ Kŷ, ēg tŷ ti ki rā kar kŷ ēg tóg Topē tŷ vāsŷ ūn mŷ: ag jyvēn nī, he mū ēn krēm ke tū nŷtī ha.

²⁶ Topě krě vỹ tỹ ěg nýtĩ ha, ěg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ. ²⁷ Ti jiji tó kỹ ěg kygpe kỹ nýtĩ, kỹ ěg tóg ti ri ke nýtĩ sir, tỹ ti hã ri ken hã vë. ²⁸ Hã kỹ ěg tóg tỹ jagnë hã nýtĩ gé. Kỹ ěg tỹ ti ki ge kỹ Judeu ag vỹ fóg ag ri ke nýtĩ, kỹ fóg ag vỹ kanhgág ag ri ke nýtĩ gé. Û camarada ag vỹ ājag patrão ri ke nýtĩ. Ag vỹ fag ri ke nýtĩ gé. Nén ù pir vỹ tỹ ěg nýtĩ, ěg tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nýtĩn kỹ. ²⁹ Kỹ, ěg tỹ tỹ Cristo mré ke nýtĩn kỹ ěg tóg tỹ Abraão krë'krë ag ri ke nýtĩ gé sir, ěg kar, kỹ ěg venh ke mũ sir, Topě tỹ Abraão mỹ nén to mũ ěn ti.

4 Sỹ ājag mỹ kãmén mãn ke vë, sỹ nén tó ja ěn ti. Ûn rico kósin vỹ ti tũ mãn kãn ke mũ, ti mog kỹ. Ti tỹ ver sĩ nĩn kỹ tóg nén ù venh ke tũ nĩ ver. Ti panh camarada ri ke tóg nĩ ver, ti sĩ nĩn kỹ. Hã ra ti panh tỹ nén kar vỹ tỹ ti tũ nýtĩn ke mũ. ² Ge ra ag tóg ver ti kanhrãn tĩ, ti sĩ nĩn kỹ. Kỹ ti kri ke ag ne ti tũ to jykrén tĩ. Gen kỹ tóg kejẽn ti panh tỹ ti mỹ kurã nĩm ja ěn pëtẽm ke mũ. ěn kã tóg ã tũ mãn kãn ke mũ sir. ³ Ge ti nĩgtĩ ěg mré, ěg tỹ tỹ Topě krë nýtĩn kỹ. Jesus mur ke to hã ěg tóg gĩr ri ke nýtĩ ja nĩgtĩ. Nén kar tãn kamẽg ja ěg tóg nĩgtĩ, krĩg tãn mré hã. ěg sigse ri ke han ja ag nĩgtĩ, nén tãn ag. ⁴ Kỹ, ti kurã tá krỹg kỹ Topě tóg ã kósin jẽnë. ěprã ke fi ki tóg mur. Moisés tỹ ěg jyvẽn tĩ ěn ki króm kãn ja tóg nĩgtĩ. ⁵ ěg kren han jé tóg mur, ti tỹ Moisés tỹ ěg jyvẽn ja ěn to ěg kygvãn jé sir, ěg tỹ vãhã tỹ Topě krë pẽ nýtĩ jé sir. Tỹ ěg ti krë tũ ja nýtĩgtĩ vë, hã ra Topě tóg ěg jẽ'yn sór mũ ha sir.

⁶ Kỹ ěg tóg tỹ ti krë nýtĩ sir. ěg tỹ tỹ ti krë nýtĩn kỹ tóg ěg mỹ ã kuprĩg jẽnëg mũ sir, ti tỹ tỹ ěg jagrë nĩ jé. Ti kósin kuprĩg ri ke ti nĩ, Topě kuprĩg ti. ěg jagrë tag tỹ ěg tóg sir Topě to: "ěg jóg mág," he tĩ. ⁷ Hã kỹ ěg tóg tỹ ù camarada ri ke tũ nýtĩ ha. Topě krë vỹ tỹ ěg nýtĩ ha. Kỹ, ěg tỹ tỹ ti krë nýtĩn kỹ ěg tóg ti tỹ nén mãn ke mũ gé sir, ti tỹ ěg mỹ nén nĩm ke ti. Topě tỹ ěg mỹ nén han hã vë.

Paulo tỹ krĩ kufy nĩ

⁸ Vãsỹ ājag tóg Topě ki kagtĩg ja nýtĩgtĩ. Kỹ ājag tóg ón kỹ vënh kãgrã hã to: "ěg Topě vë'," he ja nĩgtĩ. Vënh kãggrã pi(jé) tỹ Topě nĩ. Vënh kãggrã hã nón mũn kỹ ājag tóg sigse kỹ nýtĩ ja nĩgtĩ. ⁹ Ûri ājag tóg Topě ki kanhró nýtĩ jãvo. Hã ra tóg vãsỹ ājag ki kanhró nĩ ja nĩ vë, Topě ti, ha mẽ. Kỹ ājag tỹ ne jé tỹ nén kar tãn ag mré ke nýtĩ mãn sór nẽ? Krój ti nýtĩ, nén kar tãn ti, to ěg jagtar' he nýtĩ ja nĩgtĩ, sigse kỹ ěg nýtĩ ja nĩgtĩ, ěg tỹ tỹ ag mré ke ja nýtĩn kỹ. Ājag mỹ sigse kỹ nýtĩ mãn sór mũ'? ¹⁰ Kurã to ājag tóg jykrén sór mũ, kurã kórég to, kar kỹ kysã kórég to ke gé, prỹg kórég to ke gé. ¹¹ Inh kanë jur tóg tĩ, sỹ tag mẽ kỹ. Inh hỹn fagrĩnh mỹ ag mỹ Jesus kãmén, he sóg tĩ, mỹr.

¹² Inh kanhkã, inh ri ke nýtĩ sórmnĩ. Ājag mré ke vỹ tỹ inh nĩ, kỹ inh ri ke han sórmnĩ. Tag hã to sóg vĩ mũ, ājag mỹ. Ājag pi(jé) inh jũ han'. ¹³ Sỹ ājag ki jun vén mũ ěn mĩ ěkré, sỹ ājag mỹ Topě vĩ tó vén mũ ti. ěn kã sóg kaga nỹ ja nĩgtĩ. ¹⁴ Kỹ tóg ājag mỹ e tĩ ja nĩgtĩ, ājag tỹ inh kaga ven kỹ. Ge ra ājag tóg iso é he ja tũ nĩgtĩ, ti pi(jé) ājag mỹ jëgry ja nĩgtĩ, inh kaga ti. Inh mỹ vĩ há han ja ājag tóg nĩgtĩ, sỹ tỹ Topě tỹ jẽnë jafã nĩn kỹ, ājag

mỹ. Ājag tỹ Jesus Cristo ki rĩr mũ ěn ri ke han ja ājag tóg nĩgtĩ isỹ. ¹⁵ ěn kã tóg ājag mỹ sér pẽ tĩ ja nĩgtĩ. Hã kỹ ājag tóg inh jagãgtãn ja nĩgtĩ. Isỹ ājag mỹ ājag kanë to vĩ ra ājag hỹn inh mỹ vin ke mũ vë. Kỹ ti tỹ ne jé ājag mỹ sér tũ tĩ nẽ, ùri? ¹⁶ Ājag mỹ sóg ki hã tó mũ. Inh mỹ tag tugrĩn ājag mỹ kórég nĩ ha'? Inh mỹ tóg e tĩ, tag ti.

¹⁷ Û ag tóg ājag mỹ vĩ há han sór mũ. Ag ón vë hã ra. Ag tỹ ājag tỹ inh kato tẽ han sór vë, hã kỹ ag tóg ón kỹ vĩ há han sór mũ, ājag tỹ ag hã nón mũ jé sir, isovãnh kỹ. ¹⁸ Há ti nĩ vë, nén ù há tỹ ājag mỹ sér nĩn kỹ. Isỹ ājag mré nĩn kỹ nén ù há ěn tóg ājag mỹ sér nĩ ja nĩgtĩ. Kỹ ājag tỹ tag tovãnh tũ nĩ kỹ tóg há tĩ, inh mỹ. Kỹ nén ù há hã to tar nýtĩmĩ.

¹⁹ Inh krë', ājag mỹnĩ ri ke vỹ tỹ inh nĩ. ěg mỹnĩ fi ne kaga tĩ', ěg tỹ fi ki mur ken kỹ. Fi kaga tag ri ke han mãn inh, ājag to. Ājag tỹ Cristo hã ri ke nýtĩn kỹ tóg há tĩ, sỹ tag hã ve sór vë, hã jé sóg ěg mỹnĩ fi kaga ěn ri ke han mãn mũ, ājag tugrĩn. ²⁰ Sỹ ājag mré nĩnh há tóg tĩ, sỹ ājag mré vëmén jé, sỹ ājag mỹ kãmén há han jé sir. Sỹ komër hã ājag mỹ kãmén há tóg tĩ. Hã ra sóg kanë jur mũ, ājag to, hã kỹ sóg vĩ mũ.

Agar fi mré Sara fag to vënh jykre

²¹ Ājag kãmĩ ù tóg Moisés tỹ ěg jyvẽn ja ěn han sór mũ. Ājag hỹn mẽ kãn ja tũ nĩ, vãsỹ vënh jykre ěn ti, hã kỹ ājag tóg han sór mũ. Ājag tỹ mẽ há han kãn ja nĩ ra ājag hỹn han sór ke tũ nĩ vë. Hã mẽ, vãsỹ vënh jykre ěn ti, ājag tỹ nén han sór mũ ěn ti. ²² Tag vỹ rán kỹ nĩ, ha mẽ. Abraão vỹ kósin régre nĩ ja nĩgtĩ. Û mỹnĩ fi vỹ tỹ ti camarada fi nĩ, kỹ ù mỹnĩ fi vỹ tỹ ti prũ pẽ fi nĩ. ²³ Kỹ Abraão tóg ã camarada fi mré nỹ ja nĩ, ti tỹ ver kófa tũ ra, kỹ ti kósin tóg fi ki mur mũ sir. Hã ra tóg ã prũ pẽ fi ki (tóg) ã kófa ra kósin mũ gé sir. Topě tỹ ti mỹ: "ã kófa nĩ ra ã tóg kósin ke mũ," he jan hã vë. ²⁴ Topě tóg tag han, ěg tỹ ti jykre ki kanhrãn jé. Ti tỹ ěg mỹ comparação han hã vë, fag to, ha mẽ. Topě tỹ ěg mré jykrén mũ ri ke fag nýtĩ, Abraão prũ fag. Agar fi vỹ tỹ Abraão camarada ja nĩgtĩ. Ti mré ke pẽ tũ fi vë. Kỹ fi tóg ri ke nĩ, Topě tỹ krĩ tỹ Sinai tá Moisés mỹ ti tỹ ěg jyvẽn ěn tó ja ti. Tag vỹ Agar fi ri ke nĩ, ti camarada fi ri ke. Û tỹ vënh jykre ěn han mũ vỹ tỹ ù camarada ri ke nýtĩ, fi kóm. Tỹ ag tóg sir Topě mré ke tũ nýtĩ, ù tỹ Judeu jykre han mũ ag. ²⁵ Kỹ Agar fi vỹ krĩ tỹ Sinai ri ke nĩ, ga tỹ Arãbia tá. Hã ra fi tóg cidade tỹ Jerusalém ri ke nĩ gé, hã vỹ:

Judeu ag jykre han mũ ag kar, he mũ, hã vỹ: Jerusalém, he mũ. Tỹ ag Topě mré ke tũ nýtĩ, ù tỹ Judeu ag jykre han mũ ag. ²⁶ Hã ra ěg jamã vỹ kanhkã tá nĩ, Jerusalém tãg to ken hã vë, hã vỹ: kanhkã, he mũ. ěg mỹnĩ ri ke vë sir, Abraão prũ pẽ fi ri ke vë sir, Jerusalém tãg, he mũ tag ti. ²⁷ Tag to tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: "kurĩ ã tóg nĩ, krëg vãnã ã tóg nĩ. Ge ra mỹ sér tímĩnĩ, jamã há ra prërmnĩ, ã mỹ sér tĩn kỹ, gĩr ù tỹ ã ki mur ja tũ ra. Ā krë vỹ e tãvĩ nýtĩn mũ, ùn krëg mũ fi krë e kãfór ti nýtĩn mũ, ã krë ti, ã mén tỹ ã fón mũ ra. Û tỹ fi mén mré tĩ mũ fi krë kãfór ti nýtĩn mũ, ã krë ti," he ja tóg nĩ, Topě vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki.

²⁸ Kỹ ěg tóg Isaque ri ke nýtĩ. Topě tóg Isaque to Abraão mỹ: "ã kófa nĩ ra ã tóg kósin ke mũ," he ja nĩ. Kỹ

ĕg tóg Cristo ki ge ký nýtí ký tý Topě krě nýtí, Topě tý: "inh krě vỹ tý ājag nýtinh mũ," hen ký. Topě vỹ tag tugrín ĕg tóg Isaque ri ke nýtí. ²⁹ Ký Abraão kósín ve vỹ ti prũ pẽ fi kósín vóg kónān ja nĩgtí. Abraão vỹ ā kófa tũ ra ā kósín ve ěn han, hã ra tóg Topě kuprĩg tugrín ā prũ pẽ fi kósín han, ā kófa pẽ ra. Ký ti kósín ve vỹ ĕgno vóg kónān mũ. Hã ký ĕg tóg tag vég tí gé, ũri. Judeu jykre han mũ ag vỹ ĕg vóg kónān sór tí gé ver. ³⁰ Ký Abraão krě ag to tag vỹ rán ký nĩ, ha mẽ: "ā camarada fi fón nĩ, fi kósín mré," he ja tóg nĩ. "Ā camarada fi kósín pi(jé) ā prũ pẽ fi kósín mré ā tũ mǎn ke mũ'. Ā pir mỹ ti mǎn ke mũ, ā prũ pẽ fi kósín ti," he ja tóg nĩgtí, Topě vỹ tý rán ký nĩ ki, Abraão krě to. ³¹ Ký ĕg tóg ti prũ pẽ fi kósín ri ke nýtí. Ēg pi(jé) tý ti camarada fi kósín ri ke nýtí, ĕg tý Jesus ki ge ký nýtín ký.

Jesus tý ĕg kygvǎn ja

5 Ký Jesus tóg ĕg kygvǎ, vĕnh jykre si to, ĕg kygvar ký nýtí jé sir. Hã ký Judeu ag jykre ěn han sór tũg nĩ. ũ tý tag to ājag krĩn sór mũ ěn ag kato tĕmni, ag nón mũ sór tũg nĩ, ājag tý vĕnh jykre ěn krĕm sigse ký nýtí mǎn tũ nĩn jé sir.

² Hã ký sóg ājag mỹ kǎmĕn mũ, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. Sỹ ājag mỹ nĕn tónh ken hã vĕ, ha mẽ: ājag tý ājag gré junun fár kym ký, ājag tý Judeu ag jykre han jé, ký Cristo vỹ ājag mỹ nĕn ũ há han ke tũ nĩ. ³ Ha vé, sỹ tag tó mǎn ke vĕ gé, ha mẽ. Ājag tý ājag fár kym ký ājag han kǎn ke mũ sir, Moisés tý ĕg mỹ vĕnh jykre nĩm ja ěn ti. ⁴ Hã ra ājag tóg Cristo tovǎnh ke mũ, ājag tý Moisés tý ĕg jyvĕn tí ěn han sór ký, ājag tý Moisés jykre tugrín Topě mỹ tý ũn há nýtí sór ký. Topě vỹ ĕg jagǎgtǎn sór mũ. Ājag tý Moisés jykre han sór ký ājag tóg ti tý ĕg jagǎgtǎn tag to é he mũ sir. ⁵ Ājag jāvo ĕg tóg ĕg tý Jesus ki gen ký Topě mỹ tý ũn há nýtinh mũ. Ēg tý ti ki ge ký nýtín ký ĕg tóg Topě kuprĩg tý jagrĕ nýtí. Ēg jagrĕ tag tugnĩn ĕg tóg Topě mỹ tý ũn há nýtí. ⁶ Ha vé, ĕg tý Jesus Cristo ki ge ký nýtín ký tóg tý nĕn ũ tũ tí sir, ũn gré junun fár kym ja ti, ũn tý kym ja tũ ti ke gé. Ti ki ge ký ĕg tóg nýtí, ký ĕg tóg tý nĕn ũ pir nýtí ha, jagnĕ to há ĕg nýtí ha.

⁷ Ha vé, mũ há han ja ājag nĩgtí. Ājag tý ne jé tovǎnh sór nĕ? Ājag tý ne jé vĕnh ví há kri nĩm sór tũ nĩ nĕ?

⁸ Topě tý ājag krĩn pijé'. Ti hã ne ājag jé prĕr ja nĩgtí'.

⁹ Tag to jykrĕn: fermento sĩ vỹ ĕg tý pǎo kujǎgja ký kri rũm ke tí, ký tóg tý sónsón ke kǎn tí, tý nĩ kǎn tóg tí, pǎo ti. Topě ví kujǎgja vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ke tũg nĩ. ¹⁰ Ēg Senhor tũ vỹ tý ājag nýtí. Hã ký sóg ājag to: "ag hỹn ti tovǎnh ke tũ nĩ," he tí, "ag hỹn ti japry, ti jamĩn jagma mũ mǎn ke mũ," he sóg tí. ũ tý ājag krĩn mũ ěn ne vĕsýrĕnh ke mũ', ājag krĩn kónān ja tag to, ti tý tỹ pǎ'i nĩ ra.

¹¹ Inh pi(jé) ĕg gré junun fár kym to: "ke ra," he tí'. Isỹ ag mré tag tó ra ag hỹn inh vóg kónān ke tũ nĩ vĕ. Isỹ ag mré tag tó ra ag hỹn iso jũnh ke tũ nĩ vĕ. Ēg tý ĕg fár kym tugrín krenkren tí ra ĕg tóg Jesus tý ka to sa ja ěn to krenkren ke tũ nĩ vĕ, ký tóg ag mỹ sér tí vĕ, isỹ vĕnh jykre si tó tí ra. Hã ra sóg tó tũ nĩgtí. ¹² ũ tý tag to

mũ ag jé ājag grǎfy kym kǎn, ũ tý ājag krĩn kónān mũ tag ag.

¹³ Hã ra Topě tóg ĕg jé prĕr, ti tý ĕg kygvǎn jé. Ti tý ĕg kygvǎn ký ĕg kygvar ký nýtí ha. Ge ra ĕg tóg ĕg tý vĕsóg ki nĕn to jykrĕn mũ ěn han sór ke tũ nĩ, ti kórĕg nĩn ký. Ēg tũ hã han ke tũ ĕg nĩ. Ēg tý jagnĕ to há nýtí tag hã ne há nĩ'. Jagnĕ ki rĩr to ken hã vĕ. ¹⁴ Ha vé, Topě tý ĕg jyvĕn e ěn ki króm kǎn jé ĕg tóg ke mũ, ĕg tý nĕn ũ pir han ký, hã vỹ: "ā régre ki rĩr há han nĩ, ā tý vĕnh ki rĩr há ri ke han nĩ, ā régre ki," he mũ. ¹⁵ Jāvo ājag tóg mĩg ri ke jagnĕ mǎn sór mũ, jagnĕ to jũn ký. Jagnĕ tý tũ' he jé ājag tóg ke mũ, ge ký, ha vemnĩ.

Ēg tý ĕg tý nĕn to ěn mũ ěn han ke tũ

¹⁶ Hã ký sóg ājag mỹ: "Topě kuprĩg tý ājag mỹ nĕn tó mũ ěn hã han nĩ," he sór mũ. Ký ājag tóg ājag tý nĕn to ěn mũ ěn han ke tũ nĩ. ¹⁷ Ēg tý nĕn to ěn mũ vỹ Topě kuprĩg tý ĕg mỹ nĕn tó mũ ěn kato tĕ nĩ, ký Topě kuprĩg vỹ ĕg tý nĕn to ěn mũ ěn kato tĕ nĩ gé. Jagnĕ to rará ag tóg tí, hã ký ĕg tóg ĕg tý nĕn han sór mũ ěn han ke tũ nĩ. ¹⁸ Ēg tý hã ra Topě kuprĩg tý ĕg mỹ nĕn tó mũ ěn han kǎn ký tóg ĕg se mǎn ke tũ nĩ sir, Topě tý vǎsỹ ĕg jyvĕn ja ěn ti.

¹⁹ Ēg tý vĕsóg ki nĕn to jykrĕn mũ ěn vỹ kórĕg nĩ, ký vĕnh kar vỹ ki kanhró nýtí. Ēg tý vĕsóg ki nĕn to jykrĕn to ken hã vĕ, hã vỹ: mén tũ mré nỹ, he mũ, prũ tũ mré nỹ, he mũ, nĕn ũ kavĕj han tí, he mũ, ĕg tý nĕn to ěn mũ kar han tí, he mũ, ²⁰ ĕg tý vĕnh kǎgrá to: Topě vĕ, he tí, he mũ, kujá jykre han tí, he mũ, curandeiro jykre han tí, he mũ, jagnĕ kato vǎsǎn tí, he mũ, jagnĕ to ājag fe tý gỹm ke (ka)mĕ, he mũ, jagnĕ tũ to jykrĕn kónān tí, he mũ, vĕsỹ ũn mág han sór mũ, he mũ, vĕnh kǎpǎm ký nýtí sór mũ, he mũ, jagnĕ ví kato tĕ mũ, he mũ, ²¹ jagnĕ tũ to ěn tí, he mũ, kronkron tí, he mũ, krĩn tũ, he mũ, vĕnh jykre pǎno han tí tý hĕn ri ke ke gé. Tag to sóg ājag jyvĕn huri, hã ra sóg tó mǎn sór mũ. ũ tý tag han mũ ag pi(jé) Topě tý tý ĕg pǎ'i nĩ venh ke mũ'.

²² Topě kuprĩg tý ĕg kanhrǎn mũ vỹ tag ri ke tũ nĩ. Há kar ti nĩ. Ti tý ĕg kanhrǎn to ken hã vĕ, hã vỹ: jagnĕ to há, he mũ, mỹ sér tí, he mũ, krĩ kuprǎ, he mũ, jagnĕ to fe há nýtí, he mũ, komĕr hã ví, he mũ, jagnĕ jagǎgtǎn tí, he mũ, jagnĕ mỹ ón vǎnh, he mũ, ²³ vĕsỹ ũn mág han sór tũ, he mũ, vĕso jykrĕn tí, he mũ. Topě pi(jé) tag kato tĕ tí, ti tý vǎsỹ ĕg jyvĕn ti vỹ tag ri ke ja nĩgtí gé. ²⁴ Ēg tý tý Jesus Cristo tũ nýtín ký, ký ĕg tóg tý ti tý ka to sa ja ěn ri ke nýtí. Hã ký ĕg tóg ĕg tý nĕn to ěn mũ ěn han mǎn sór ke tũ nĩ ha sir, ĕg tý nĕn ki vĕ'ĩ mũ ěn han mǎn sór ke tũ ĕg nĩ ha.

²⁵ Ēg tý Topě kuprĩg tý jagrĕ nýtín ký, ký ĕg tóg ti tý ĕg mỹ nĕn tó mũ ěn han kǎn ke mũ sir, ti kuprĩg tý ĕg mỹ nĕn tó mũ ěn ti. ²⁶ Ký ĕg tóg sir tý ũn mág nýtí sór ke tũ nĩ, jagnĕ jũ han mǎn sór ke tũ ĕg nĩ, jagnĕ tũ mǎn sór ke tũ ĕg nĩ gé. Vĕnh jykre há hã han jé ĕg tóg ke mũ.

Ěg tŷ jagně jagăgtăn ke

6 Inh kanhkă', kejĕn ājag kămĭ ũ tóg kygnĕg tŷ, vĕnh vatănh tá. Kŷ ũ tŷ kygnĕg mŷ ěn mŷ: "kygnĕ ā mŷr," hemnĭ, ājag tŷ Topĕ kuprĭg tŷ jagrĕ nŷtĭn kŷ. Komĕr hă ti mŷ tómnĭ, ti tŷ kygnĕg mŷ ěn ti. Kŷ vĕso jykrén há han nĭ gé, ājag tŷ ti tŷ kygnĕ ěn ri ke han tŷ nĭ jé, ti kóm. ²Jagnĕ ajudar hemnĭ, ājag mré ke ũ tŷ jagtar nĭn kŷ. Cristo tŷ ěg jyvĕn mŷn hă vĕ. ³Kejĕn ũ tóg vĕsóg ki vĕsŷ ũn mág han sór tŷ. Hă ra tóg tŷ nĕn ũ tŷ nĭ. Kygnĕg ti tŷ, ũ tŷ tag to jykrén mŷ ti. Vĕnh hă mŷ tóg ón mŷ sir. ⁴Ājag jykre tugnŷm nĭ. Ti há nĭn kŷ tóg há tŷ, kŷ tóg tŷ ũn há nĭ, ũ tŷ vĕnh jykre há han mŷ ěn ti. Jagnĕ mŷ: inh jykre há vŷ ā jykre há kăfór nĭ, he tŷg nĭ. ⁵Topĕ hă ne ěg ki ěg jykre há ěn vĕg tŷ, kar kŷ tóg ěg mré ke ag jykre ki kanhró nĭ gé, Topĕ ti.

⁶Kejĕn ũ tóg ājag mŷ Topĕ vĭ kămén mŷ. Ti mŷ ājag tŷ nĕn ũ nĭmnĭ, ti tŷ ājag mŷ kămén mŷ kaja ti.

⁷Kygnĕ tŷg nĭ, ěg tŷ Topĕ to é he kŷn pi(jé) há nĭ. Ěg tŷ ón kŷ: vĕnh jykre há kăgmĭ kŷ inh nĭ ha, hen kŷ tóg ěg kren han ke tŷ nĭ. Topĕ vŷ ěg jykre ki kanhró nĭ. ⁸Ge ti nĭgtĭ, ěg tŷ nĕn han mŷn ti. Ěg tŷ ěg tŷ nĕn to ěn mŷ ěn han kŷ ěg tóg ter ke mŷ sir. Kŷ tog ěg tŷ mandioca ko vănh krăn kŷ ti nin ko kŷ ti tŷ ěg tén ěn ri ke nĭ sir. Ěg tŷ Topĕ kuprĭg tŷ ěg mŷ nĕn tó mŷ ěn han kŷ ěg tóg rĭr krŷg ja tŷ ěn venh ke mŷ, kŷ tóg ěg jakré tŷ kanĕn há han kŷ ěg tŷ ko ěn ri ke nĭ sir. ⁹Hă kŷ nĕn ũ há han to krónh ke tŷg nĭ. Ve jé ěg tóg ke mŷ, ti kanĕ há ěn ti, Topĕ tŷ ěg mŷ nĕn ũ há han ke ti, ěg tŷ Topĕ jykre há tovănh tŷ nĭn kŷ. ¹⁰Hă kŷ ěg tóg vĕnh kar jagăgtăn ke mŷ. Kŷ tóg há tăvĭ nĭ, ěg tŷ ěg mré Jesus ki ge kŷ nŷtĭ jagăgtăn ti.

Paulo tŷ ag jyvĕn măn

¹¹Ha vé, rá mág han sóg tŷ, sŷ vĕsóg ki ājag mŷ rán kŷ.

¹²Ŭ ag tóg ājag kutăn tŷ, ājag tŷ ājag gré junun făr kym jé. Ag tŷ vĕnh mŷ nĕn ũ há han sór vĕ, ha mĕ. Judeu ag tóg ěg vóg kónăn tŷ, ěg tŷ fóg ag mŷ: "ājag gré junun făr kym nĭ," he tŷ to. Ŭ tŷ ājag kutăn mŷ ag vŷ Judeu tŷ ag vóg kónăn ěn ve sór tŷ nĭ. Cristo tŷ cruz to sa ja ra ag vĕsŷrĕnh sór tŷ nĭ, hă kŷ ag tóg ājag mŷ: "ha ājag făr kym nĭ," he mŷ. Ag vĭ jĕmĕ tŷg nĭ. ¹³Ha vé, ag tŷ ājag gré junun făr kym ja ra ag tóg Topĕ tŷ văsŷ ěg jyvĕn tŷ ěn han kăn ja tŷ nĭgtĭ. Hă ra ag tóg ājag mŷ ājag tŷ vĕnh kym ke ti tó mŷ, ag tŷ vĕnh kar mŷ ājag tŷ nĕn han mŷ tó jé sir. Tag ki ag tóg tŷ ũn mág nŷtĭ sór mŷ, vĕsóg ki. ¹⁴Ag jăvo sóg tŷ ũn mág nĭ sór tŷ nĭ. Nĕn pir tóg inh mŷ sér tŷ, hă vŷ: ěg pă'i tŷ Jesus Cristo tŷ cruz to sa ja ěn, he mŷ. Kŷ ěpră ke jykre inh mŷ tŷ tŷ' he ja nĭ, ěpră ke jykre tŷ, Jesus ti. Kŷ sóg han sór tŷ nĭ ha. Jăvo sóg cruz to sa ri ke han kŷ nĭ gé, ěpră ke jykre mŷ sóg hur tŷg. Sŷ han tŷ to ken hă vĕ. ¹⁵Ŭ ag tóg ājag făr kym tŷ, jăvo ũ ag tóg kym tŷ nĭ gé. Hă ra tóg tŷ nĕn ũ tŷ nĭ gé. Topĕ mŷ ěg há nŷtĭ, ěg tŷ ti ki ge kŷ nŷtĭn kŷ. Topĕ vŷ ěg han măn, kŷ ěg tóg tŷ ũn tăg nŷtĭ ha. Tag hă ne há nĭ. ¹⁶Ŭ tŷ vĕnh jykre tăg tag han mŷ ag krĭ kuprăg ti tŷ, Topĕ ti, ũ tŷ ge jagăgtăn ti tŷ. Topĕ tŷ ag hă vĕ ha. Is-rael pĕ ag hă vĕ sir.

¹⁷Kŷ inh kutăn măn tŷg nĭ, inh vĕsŷrĕnh han măn tŷg nĭ. Jesus vĕsŷrĕnh ja ěn ri ke han inh mŷr, hă kŷ sóg ti ri kĕn kygven kŷ nĭ ha.

¹⁸Inh kanhkă', ěg pă'i tŷ Jesus Cristo jé ājag tar han, ti jé ājag krĭ kuprăg. Hă vĕ.

ÉFESO

1 Paulo tỹ rá vĕ. Isỹ cidade tỹ Éfeso tá ke ag mỹ rán hã vĕ. Jesus Cristo vỹ inh fĕg', sỹ tỹ ti apóstolo jĕ jé, Topĕ tỹ isỹ apóstolo han kỹ. Hã kỹ sóg ājag mỹ carta tag rán mũ. Topĕ tũ vỹ tỹ ājag nỹtĩ, kỹ ājag tóg cidade tỹ Éfeso tá Jesus to vĕnhmãh tĩ. Jesus Cristo tovãnh tũ ājag tóg nỹtĩ. ² Ēg jóg tỹ Topĕ jé ājag tar han, ti jé ājag krĩ kuprãg, ĕg Senhor tỹ Jesus Cristo ti ke gé.

Cristo tỹ ĕg mỹ vĩ há han mũ

³ Ēg kar jé Topĕ mỹ vĩ há han, ĕg jé ti mỹ agradecer hé, ĕg Senhor tỹ Jesus Cristo panh mỹ. Ēg tỹ Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ tóg ĕg mỹ kanhkã ti ven sór mũ, Topĕ ti. Tá tóg ĕg mỹ nĕn (ũ) há kar ven sór mũ gé, kỹ nĕn ũ tóg ĕg mỹ tũ' henh ke tũ pĕ nĩ, tá. Hã jé tóg ĕg mỹ ā kuprĩg jĕnĕ, ĕg tỹ ti tugrĩn nĕn (ũ) há kar ve jé. ⁴ Vãšỹ tóg ĕg kuprĕg ja nĩ, ā tỹ nĕn (ũ) kar han ke to hã tóg ĕg kuprĕg ja nĩ, Topĕ ti, ĕg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé, Cristo tugrĩn. Ēg tỹ ti ri ke nỹtĩ jé tóg ĕg kuprĕg, ĕg tỹ kygnĕg tũ nĩ jé. Ti fe vỹ tỹ ĕg nỹtĩ. ⁵ Hã kỹ tóg ĕg kuprĕg, ĕg tỹ tỹ ti krĕ nỹtĩ jé, Jesus Cristo tugrĩn. Ti hã ne vĕsóg ki ĕg kuprĕg ke to jykrĕn ja nĩgtĩ. ⁶ Ēg tỹ ti mỹ vĩ há han jé tóg ĕg kuprĕg. Ũn mág vỹ tỹ ti nĩ, ĕg jagãgtãh tóg tĩ, hã kỹ tóg há tĩnh mũ, ĕg tỹ ti mỹ agradecer hen kỹ. Ti kósĩn pir tugrĩn ĕg tóg tỹ ti fe pĕ nỹtĩ.

⁷ Ti hã ne ĕg kren han tĩ', ti kyvĕnh tỹ ĕg jagfy kãkutĕ ja nĩn kỹ. Tỹ tóg ĕg tỹ Topĕ vĩ mranh ja ĕn tỹ tũ' he ja nĩgtĩ, ā kyvĕnh tỹ. Topĕ tỹ ĕg mỹ nĕn ũ há han hã vĕ.

⁸ Hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ti tỹ ĕg mỹ nĕn nĩm ja tag tĩ. Krĩ há ti nĩ, nĕn kar to jykrĕn há han ti tĩ, Topĕ ti.

⁹ Vãšỹ tóg to jykrĕn ja nĩgtĩ, kỹ tóg ũri ĕg mỹ tó mũ sir, ti tỹ Cristo tugrĩn nĕn han sór mũ ti. ¹⁰ Cristo tỹ tóg ũn mág han sór mũ, vĕnh kar kri ke, kanhkã tãh ag kri ke, ga kri mũ ag kri ke gé, kỹ vĕnh kar vỹ tỹ ti krĕm ke nỹtĩnh mũ. Povo pir ri ke ag nỹtĩnh mũ, kurã ĕn kã. Ti kurã ki tóg ti tỹ ũn mág han sór mũ ha, Topĕ ti.

¹¹ Ēg tỹ Cristo ki ge kỹ nỹtĩ kỹ ĕg tóg venh ke mũ gé, Topĕ tỹ ā tũ ag mỹ nĕn ven ke mũ ĕn ti. Ēg tỹ ĕn ve jé Topĕ tóg ĕg kuprĕg ja nĩ, ti tỹ ĕg kuprĕg to jykrĕn kỹ. Nĕn kar to tóg jykrĕn há han tĩ, vĕsóg ki, kỹ tóg ĕg kuprĕg to jykrĕn ja nĩ gé, ¹² ĕg tỹ Jesus hã pin kỹ ti ki ĕvãnh jé. Ēg tỹ ti ki ĕvãnh kar kỹ ĕg tóg vãhã Topĕ mỹ vĩ há han ki kanhró nỹtĩ. Ti hã ki ĕvãnh kỹ ĕg tóg Topĕ to: "ũn mág vỹ tỹ ti nĩ," he' he tĩ sir.

¹³ Ti kãme mĕ ja ājag tóg nĩgtĩ gé, vĕnh vĩ há ĕn, ti tỹ ĕg krenkren han sór mũ kãme. Ti kãme ĕn mĕ kỹ ājag tóg ti ki ge jĕg. Kỹ Topĕ tóg ājag mỹ ā kuprĩg jĕnĕ. Tỹ tóg ājag jagrĕn há han. Ti tỹ ājag nĩgjĕg hã vĕ, ā kuprĩg tỹ. ¹⁴ Ēg jagrĕ tugrĩn ĕg tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ

ĕg mỹ ā tỹ ĕg mỹ nĕn tó ja ĕn ven kãh ke ti. Kejĕn ĕg tóg venh ke mũ, ha vemnĩ, ĕg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ, kỹ tóg ĕg mỹ sér tĩnh mũ. Kỹ ĕg tóg ti mỹ vĩ há han ke mũ, ti tỹ tỹ ũn mág jĕn kỹ.

Paulo tỹ Topĕ mré vĩ mũ

¹⁵ Ājag tỹ ĕg Senhor tỹ Jesus ki ge mĕ kỹ inh nĩ, ājag tỹ jagnĕ to há nỹtĩ ti ke gé, ājag tỹ ũ tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag kar to há nỹtĩ ti. ¹⁶ Hã kỹ sóg ājag to Topĕ mỹ: "há ti nĩ," he tĩ. Ājag to ti mré vĕmĕn to krónh ke vãnh inh nĩgtĩ. ¹⁷ Ēg Senhor tỹ Jesus Cristo panh mré sóg vĕmĕn tĩ, ĕg jóg mré, ũn mág pĕ ĕn mré. Ti mré vĕmĕn kỹ sóg ti mỹ: "ā kuprĩg tỹ ag krĩn nĩ," he tĩ, "ā kuprĩg tỹ ag mỹ vĕnh kãmĕn há han nĩ, ag tỹ ā ki kanhrãh há han jé," he sóg tĩ. ¹⁸ "Ha ag mỹ krĩ há nĩm. Ha ag kanĕ tar han, ag tỹ ve há han jé. Ag kuprĕg ja ā tóg nĩ, ā tỹ ag mỹ nĩm jé, ā tỹ nĕn tó ja ĕn ti. Ag tỹ tỹ ā tũ nỹtĩn kỹ ā tóg ag mỹ ā tũ vin ke mũ, ā tỹ nĕn tó mũ ĕn ti, hã ra tóg e tãvĩ nỹtĩ, ā tỹ ag mỹ nĕn vin ke mũ ĕn ti. ¹⁹ Tar tãvĩ ā tóg nĩ gé, kỹ ā tóg ag mỹ nĕn kar há han tĩ tag ki, tá ke gé, ag tỹ ā ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ag mỹ tag kãmĕn nĩ," he sóg tĩ, Topĕ mỹ.

²⁰ Ti tar tãvĩ nĩn kỹ tóg Cristo ter kar kỹ ti rĩn mãh ja nĩgtĩ gé. Kỹ tóg ti mỹ: "ha inh pĕgja tá nĩ," he ja nĩ gé, kanhkã tá. ²¹ Ti tỹ tóg pã'i mág han, kỹ tóg tỹ pã'i kar ag kri ke jĕ, kanhkã tãh kar ag kri ke, ĕg tỹ ũn vĕg tũ kar ag kri ke, ũn tar ag, ũn mág ag. Tỹ tóg ag kri ke kar jĕ, Cristo ti, kỹ ti jiji vỹ vĕnh kar ag jyggi kãfór nĩ gé, ĕg tỹ ũri ũn tó mũ ag jygyj, ĕg tỹ kar kỹ ũn tónh ke ag jyggi mré hã. ²² Kỹ Topĕ tóg ti krĕm vĕnh kar vin kãh. Kỹ tóg tỹ vĕnh kar kri ke jĕ sir, Cristo ti. Kỹ tóg tỹ ĕg kri jĕ nĩ sir, ĕg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩn kỹ. ²³ Jãvo ĕg tóg ti há ri ke nỹtĩ gé sir, kỹ ĕg tóg tỹ ũn pir nỹtĩ jagnĕ mré, Jesus ti mré ke gé. Ēg há vỹ ā pir mỹ tỹ nĕn ũ tũ nĩ. Ēg krĩ mré tóg tỹ nĕn ũ pir nĩ, ĕg há ti. Ri ke ti nĩ, ĕg tỹ Jesus mré tỹ ũn pir nỹtĩ ti. Ti hã vỹ nĕn kar rĩr han tĩ, Jesus ti.

Ti ki ge kỹ ĕg rĩnrĩr nỹtĩ

2 Vãšỹ ājag tóg nũgme ki vár ke mũ vĕ, ājag tỹ ti vĩ ki króm ja tũ nĩn kỹ, ājag tỹ ti vĩ mranh ja nĩn kỹ. ² Ēn kã ājag tóg ĕprã ke ag jykre pãno jagma mũ ja nĩgtĩ, Nĕn-Kórĕg pã'i mág ĕn tỹ ājag krĩn kỹ, ũ tỹ nĕn ũ ũ tãh ag kri pã'i ĕn tỹ ājag krĩn kỹ. Tỹ ti krĩg tãh ag kri pã'i nĩ gé. Ēn vỹ tỹ ũ tỹ Topĕ vĩ mranh tĩ ag jagrĕ nĩ mỹr. ³ Vãšỹ ĕg tóg tỹ ti tũ nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, ti krĕ ag ri ke. Ēn kã ĕg tóg ĕg tỹ nĕn to ĕn mũ ĕn han ja nĩgtĩ, ĕg tỹ nĕn to jykrĕn mũ kar ĕn ti. Kỹ Topĕ tóg ĕg vóg kónãh mũ vĕ, ti tỹ ag vóg kónãh ke ĕn ri ke.

⁴ Hã ra Topě tóg ěg jagãgtãn pẽ han. Ěg to tóg há tãví nĩ, ký ěg tóg tý ti fe nýtĩ. ⁵ Ěg tý ti ví mranh ja nĩn ký ěg tóg vēser ri ke nýtĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ěg rĩnrĩn mãn ja nĩgtĩ, Cristo mré. Ti tý ěg jagãgtãn ký tóg ěg krenkren han ja nĩgtĩ. ⁶ Cristo mré tóg ěg rĩnrĩn mãn ja nĩgtĩ gé. Kanhkã tá tóg ěg tý ũn mág han ke mũ, Jesus Cristo mré hã. ⁷ Tag ve ký vēnh kar vỹ ki kanhró nýtĩnh mũ, Topě tý Jesus Cristo tugrĩn ěg to há tãví nĩn ki. Hã jé tóg ěg mỹ nén ũ há ěn ven ke mũ. Tũ' he jãvãnh ti nĩ, ti tý ěg mỹ nén ven ke ti. Ti tý Jesus Cristo to há nĩn ký tóg ěg mỹ nén ũ há kar ven ke mũ.

⁸ Ha vé, ti tý ěg jagãgtãn ký tóg ěg kren han ja nĩgtĩ, ěg tý ti ki ge ký nýtĩn ký. Ěg tý vēsóg ki vēnh kren han pijé'. Topě tý ěg kren han ja vē mỹr. Ký tóg ti tý ěg mỹ presente han ri ke nĩ. ⁹ Ěg vãsãn pijé'. Ěg tý ěg vãsãn to kren tí ra ěg Topě mỹ: "há inh nĩ, vãsãn ja inh nĩ, hã ký sóg kren mũ," henh mũ vē. Hã ra ěg pi(jé) ěg vãsãn to kren ke mũ'. Ti tý ěg jagãgtãn vē mỹr. ¹⁰ Ti hã ne ěg han mãn ja nĩgtĩ'. Jesus Cristo tý tóg ěg han ja nĩgtĩ, ěg tý vēnh jykre há han jé. Topě vỹ ěg mỹ vēnh jykre há tag nĩm kãn, ěg tý vēnh jykre tag jagma mũ jé.

Ěg tý Cristo mré tý ũn pir nýtĩ

¹¹ Ājag tý vãsỹ nén han tí ja ěn mĩ ěkré. Fóg vỹ tý ājag nýtĩ, Judeu ag tý ũ to: "ũn gré junun fár kym ja tũ ag," he mũ ěn ag vỹ tý ājag nýtĩ. Jãvo Judeu ag vỹ ājag gré junun fár kym tí. Hã ra ěg fár vỹ tý ěprã ke nĩ. ¹² ũ tý kym tí ag jãvo ājag tóg vãsỹ Cristo ki kagtĩg ja nýtĩgtĩ, ký ājag pi(jé) tý Israel ag mré ke nýtĩ ja nĩgtĩ', vãsỹ. Topě tý Israel jóg'jóg ve ag mré nén ũ to jykren mũ ěn ki kagtĩg ja ājag tóg nýtĩ gé, Topě ki kagtĩg ja ājag tóg nýtĩgtĩ gé, ký ājag tóg Topě tý ěg mỹ nén ven ke mũ tag ki kagtĩg ja nýtĩgtĩ gé. ¹³ Ěn kã tóg ājag mỹ kuvar gy nĩ ja nĩgtĩ, Topě ti. ũri tóg ājag mỹ kakó nĩ ha, Topě ti, ājag tý Jesus Cristo ki ge ký nýtĩn ký. Ti tý ěg jagfy ā kyvėnh kujėn ja tugrĩn tóg ājag mỹ kakó nĩ ha.

¹⁴ ũri ěg tóg tý povo pir ri ke nýtĩ, Judeu ag, fóg ag, kanhgág ag. Topě hã ne ěg tý jagnė to há nýtĩ tag han'. Jagnė fyn ký ěg tóg nýtĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg vãfynyn ěn kókėn, Jesus ter ký. Ěg tý tóg povo pir ri ke han, ěg tý jagnė kato vãsãn mãn tũ nĩ jé. ¹⁵ Topě tý vãsỹ Judeu ag jyvėn tí ěn tý tũ' he ja tóg nĩgtĩ, ti tý ag jyvėn kar ěn tý. Ā ter tugrĩn tóg tý tũ' he ja nĩgtĩ, ti tý ěg mỹ ũ tãg nĩm jé sir. Nén ũ rėgre tý tóg ũn pir han ja nĩgtĩ, ũ tãg, ěg tý jagnė kato vãsãn mãn tũ nĩ jé. Topě tý nén to jykren mũn hã vē. Cristo tugrĩn tóg ěg tý ũn pir han, ěg tý tý vēnh kanhkã pir nýtĩ jé. ¹⁶ Cristo vỹ ā ter ký Topě tý ěg kar to há nĩ han, Judeu mré Judeu tũ ag to. Ti tý cruz to sa ký tóg Topě tý ěg kato tẽ ěn tý tũ' he kãn ja nĩgtĩ.

¹⁷ Jesus tý nén han jan hã vē. Ký tóg Topě tý ěg to há nĩ tag tó ja nĩ, ājag mỹ, ājag tý tý Judeu tũ ra, ěg mỹ ke gé, ěg tý tý Judeu nýtĩn mỹ. ¹⁸ Ti tugrĩn ěg tóg ěg jóg tý Topě mré vėmėn tí ha, ājag, ājag tý tý Judeu tũ ra, ěg ke gé, ěg tý tý Judeu nýtĩ ag ke gé. Ti kuprĩg vỹ tý ũn pir nĩ, hã tý ěg kar tóg ti mré vėmėn tí.

¹⁹ Hã ký ājag kórėg tũ nýtĩ ha. Ājag pi(jé) tý ěmã ũ tá ke nýtĩ ha', ti mỹ, ājag tý tý fóg nýtĩ ra, ājag tý tý kan-

hgág nýtĩ ra ke gé. Ěg mré ke vỹ tý ājag nýtĩ ha, Topě tũ vỹ tý ājag nýtĩ ha. Topě krė vỹ tý ājag nýtĩ ha. ²⁰ Topě jo ĩn ri ke vỹ tý ěg nýtĩ. Ti nũna runrur ri ke vỹ tý apósto- tolo nýtĩ, Topě ví tó tí ag mré. Ti nũna tėj ri ke vỹ tý Je- sus Cristo nĩ. Ti kuge ri ke vỹ tý ājag nýtĩ, ěg mré. ²¹ ĩn nũna tugrĩn ĩn tóg jė nĩ, ký tóg komėr hã kar ký jėnh mũ. Ti kar ký jė ký tóg tý ěg Senhor tũ jė sir. ²² Cristo vỹ komėr hã ti han mũ, ĩn kar ri ke ti, hã vỹ: ěg, he mũ. Ký Topě kuprĩg vỹ krėm ěmãn nĩ, ěg kãkã. ũ tý Jesus ki ge mũ ag to ken hã vē.

Paulo tý fóg mré kanhgág ag mỹ Jesus kãmėn

3 Hã ký sóg Topě mré ví tí, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. Se ký inh jé, Jesus Cristo tugrĩn. Isỹ ājag to há jėn ký sóg se ký jė, isỹ ũ tý Judeu jykre han tũ kar ag to há jėn ký. ² Ājag hỹn tóg Topě tý isar han, mũ ěn mė. Isỹ ājag ki rĩr jé tóg isar han, isỹ ũ tý Judeu jykre han tũ ag ki rĩr jé. ³ Topě ne inh mỹ ā tý vãsỹ nén to jykren mũ ěn tó', hã ra ěg tóg ki kagtĩg ja nýtĩgtĩ. Vãhã tóg inh mỹ tó mũ ha', hã ký sóg ājag mỹ kãmėn sĩ han huri, Topě tý nén ũ tãg to jykren mũ ěn ti. ⁴ Ājag tý inh vēnh rán tag ve ký ājag tóg venh ke mũ sir, inh jykre ti. Cristo vỹ nén ũ tãg han jé kãtĩg ja nĩ, ěn ki kanhró sóg nĩ. ⁵ Ti tý inh mỹ tag tó to há ag tóg ki kagtĩg ja nýtĩgtĩ, ěg jóg'jóg ag, ěprã ke kar ag. ũri tóg ěg mỹ tó mũ, Topě ti, ā kuprĩg tý. Apóstolo ag mỹ tóg tó mũ ha, ũri, ti tũ ag mỹ, ěg jyvėn tí ag mỹ ke gé. ⁶ Ti tý ěg mỹ nén ũ tãg tó mũn hã vē, ha mė. Vãsỹ Topě tóg Judeu ag hã mỹ ví há han ja nĩ. ũri tóg fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ ví há han mũ ha, Judeu ag mré. Ěg kar vỹ tý Jesus Cristo há ri ke nýtĩ ha, ěg tý ti ki ge ký nýtĩn ký. Topě tý Judeu ag mỹ nén tó mũ ěn, ěg tý Jesus Cristo tugrĩn nén venh ke mũ ěn ve kãn jé ag tóg ke mũ gé, ěg mré, fóg ag, kanhgág ag. ũ tý Jesus ki ge ký nýtĩ ag hã vỹ venh ke mũ.

⁷ Tag to Topě tóg inh mỹ: "ha fóg kar ag mỹ, kanhgág kar ag mỹ tónh tĩg," he ja nĩgtĩ, ký tóg tag to isar han. Ti tar nĩn ký tóg isar han, inh rãnhřã to. ⁸ Topě tũ kãsir ag kar jakrėm inh nĩ, hã ra tóg isar han, sỹ fóg ag mỹ, kanhgág ag mỹ Cristo kãmėn jé. Cristo tugrĩn tóg ěg mỹ nén (ũ) há tãví han ke mũ, Topě ti. Hã tó sóg tí, vēnh kar mỹ. ⁹ Vėnh kar mỹ sóg kãmėn tí, Topě tý nén han ke ti, ti tý ā tý vãsỹ nén to jykren mũ tag han ke ti. Vãsỹ tóg to: "tag han jé sóg ke mũ," he ja nĩgtĩ. Ti tý nén kar han tũg ki tóg to jykren ja nĩgtĩ. Ti hã ne nén kar han'. Ký tóg, ā tý ěn han ke to jykren mũ ra tóg ũ mỹ tó ja tũ nĩ ver. ¹⁰ ũri tóg ve há tí ha, ti tý vãsỹ nén to jykren mũ ěn ti. Kanhkã tãn ag mỹ tóg ve há tí ha, tá pã'i ag mỹ, Topě krĩ há tag vỹ ve há tí ha, ti jykre há pẽ ěn ti. Ag tý ũ tý Jesus ki ge ký nýtĩ ag ve ký ag tóg Topě jykre ki kanhró nýtĩ, kanhkã tãn ag.

¹¹ Vãsỹ tóg to jykren, Topě ti, ti tý ěg pã'i tý Jesus Cristo tugrĩn nén (ũ) han sór mũ ěn ti. ¹² Ti hã ki ěg ge ký nýtĩ, hã ký ěg tóg jatun mỹ Topě mré vėmėn tí ha. Ěg kanė jun mãn ke tũ ti nĩ ha, Topě ti. ¹³ Hã ký sóg ājag mỹ: "sỹ ājag jagfy jagtar nĩ tag to jykren tũg nĩ," he mũ. Inh jagtar mĩ ěkrėn ký Jesus to krónh ke sór tũg nĩ gé. Ājag jagfy ke vē, isỹ nén vėg mũ tag. Inh jagtar tag tugrĩn ājag tóg nén ũ há venh ke mũ, ha vemnĩ.

Cristo tǵ ěg to há nĩ

¹⁴ Hã jé sóg Topě mré vēmén tĩ. ěg jóg vĕ mǵr. ¹⁵ Ti tugrĩn ěg tóg rĩnrĩr nǵtĩ, ěprã ke kar, kanhkã tá ke kar ke gé, ký tóg ěg ki rĩr tĩgtĩ. ¹⁶ Ký sóg ti hã mǵ to vĩ tĩ, ti tǵ ã jykre tǵ ãjag tǵ tar' he jé, ti kuprĩg tǵ. Nén ũ kar vǵ tǵ ti tũ nǵtĩ, tar ti jĕ gé, hã ký sóg ti hã mǵ to vĩ tĩ, ¹⁷ ti tǵ Cristo tǵ ãjag ki ěmã han jé, ãjag tǵ ti ki ge nǵtĩn ký. Ti tǵ ěg to há nĩ vǵ tǵ ga ri ke nĩ, ěg tǵ ti ki jãrén jé, ka jãrén ri ke. Ký ěg tóg ti to tar nǵtĩ sir. Hã jé sóg ti mǵ ãjag tó tĩ gé. ¹⁸ Topě tǵ ěg kren han mũ vǵ ěg tǵ nén ve vãnh ri ke nĩ, ge ve ja tũ ěg nĩgtĩ. Ký sóg Topě mré vēmén tĩ, ti tǵ ãjag mǵ tag kãmén kãn jé, ti tũ kar ag mǵ ke gé. Nén (ũ) tĕj gy ri ke ti nĩ, nén (ũ) tãpĕr mág ri ke, kãgnó tĕj gy ri ke ti nĩ, nén (ũ) krǵg ja tũ ri ke ti nĩ, Topě tǵ ěg kren han mũ tĩ. Hã ký ěg tóg vĕsóg ki to jykren kãn ke tũ nĩ. ¹⁹ Cristo vǵ ěg to há tãvĩ nĩ, tag to jykren kãn ke tũ ěg tóg nĩ gé. Ký sóg Topě mǵ: "ha ag mǵ tag kãmén," he tĩ, ãjag tǵ ti hã tǵ krĩn ký nǵtĩ jé.

²⁰ Ha vé, Topě hã ne tar tãvĩ nĩ. Hã ký tóg ěg tǵ ti mǵ nén (ũ) to vĩn ký (tóg) ěg tǵ ti mǵ nén (ũ) to vĩ mũ ěn kãfór han ki kanhró nĩ. Ký tóg ěg tǵ nén (ũ) to jykren mũ kãfór han ki kanhró nĩ gé. ²¹ Ký ěg tóg ti hã mǵ vĩ há han ke mũ, ěg tǵ ti ki ge ký nǵtĩn ký, ěg tǵ Jesus Cristo ki ge ký nǵtĩn ký. ěg tǵ ti mǵ vĩ há han vǵ tũ' henh ke tũ nĩ. Hã vĕ.

ěg tǵ Cristo mré tǵ ũn pir nǵtĩ

4 Ký sóg ãjag jyvĕn sór mũ ha. Se ký inh jé nĩ, ěg Senhor tugrĩn, ký sóg ãjag jyvĕn sór mũ. Mũ há han sórmnĩ. Topě vǵ ãjag kuprĕg, ký ãjag tǵ vĕnh jykre há han ke hã to vãsãn nĩ. ² ãjag régre to: "ti kãfór vǵ tǵ inh nĩ," he sór tũg nĩ. Jagnĕ mǵ komĕr hã vĩmnĩ. Jagnĕ to fe nǵtĩmnĩ. Jagnĕ to há nǵtĩmnĩ. Jagnĕ ajudar hemnĩ. ³ Topě kuprĩg vǵ tǵ ũn pir nĩ, ký tóg ãjag mǵ vĕnh jykre pir nĩm tĩ. Vãsãn nĩ, ãjag tǵ vĕnh jykre pir ěn hã han jé, ãjag tǵ krĩ kuprã nǵtĩn jé. ⁴ Topě kuprĩg pir ěn vǵ tǵ ěg kar jagrĕ nĩ, ký ěg kar vǵ tǵ Cristo há ri ke nǵtĩ, jãvo tóg tǵ ěg krĩ ri ke nĩ, Cristo ti. ěg kar mǵ ti nén ũ há han ke mũ, jagnĕ ri ke, ti tǵ ěg kuprĕg ký. ⁵ Ký ěg Senhor vǵ tǵ ũn pir nĩ gé. ěg kar vǵ ti ki ge ký nǵtĩ. Ti jiji hã tǵ ěg kygpe ký nǵtĩ gé. ⁶ ěg jóg tǵ Topě vǵ tǵ ũn pir nĩ gé, ěg kar jóg ti. Ti hã ne tǵ vĕnh kar krĩg mǵ ke nĩ. ěg kar tǵ tóg ã tǵ ũn han sór mũ ěn han tĩ, ký tóg ěg kãkã nĩ gé, ěg jóg ti.

⁷ Cristo vǵ ěg tar han tĩ gé, ěg kar, ti rãnrãj to. ũ mǵ tóg vĕnh rãnrãj ũ nĩm', nĩm' he tĩ. ⁸ Hã ký tag tóg rán ký nĩ, ha mĕ: "ti tǵ kanhkã ra tãpry ký tóg ũn sigse ký nǵtĩ ěn ag tatĩn vyr. Ký tóg ěprã ke ag tar han mũ gé, ag tǵ ti rãnrãj han ke to," he ja tóg nĩgtĩ, Tope vĩ rán ki.

⁹ Ha vé, ti tãpry ký tóg ã tǵ kanhkã ra tĩg ke to hã tóg tĕre ja nĩ gé, ěprã. ¹⁰ ũn tĕre mũ ěn vǵ tãpry mãn ja nĩ gé, ký tóg kanhkã pãtén ký tĩ mũ sir. Kanhkã pãtén ký tóg kanhkã kri nĩ nĩ sir. Kanhkã kri nĩn ký tóg nén (ũ) kar ki kanhró nĩ sir, ti tǵ ěmã kar vĕg nĩn ký. ¹¹ Ti hã ne ã rãnrãj kar to ěg tar han tĩ. ũ ag vin ký tóg ag tǵ

apóstolo hyn han. ũ tǵ tóg ti tǵ ěg jyvĕn tĩ nĩnh ke han. ũ mǵ tóg: "ũ tǵ inh vĩ mĕ ja tũ ag mǵ inh vĩ tónh tĩg nĩ," he mũ. ũ tǵ tóg igreja krĕm pã'i han, ũ mǵ tóg: "ũ tǵ igreja krĕm vĕnh mãn tĩ ag mǵ inh vĩ kãmén nĩ," he mũ gé. ¹² Tag to tóg ěg tar han tĩ, ěg tǵ jagnĕ tar han jé sir, ti rãnrãj to, ěg tǵ tǵ ti jãvy nǵtĩn ký, ti ve fag ke gé. ěg tǵ ěg rãnrãj tag ki króm ký Cristo há ěn vǵ tar pĕ nĩ ha, ěg tǵ tǵ ti há nǵtĩn ký. ¹³ Ti tǵ ěg kar tǵ vĕnh jykre pir han mũ ve sór vĕ, ěg tǵ ti ki ge ký nǵtĩn ký, ěg tǵ Topě kósin ki kanhró nǵtĩn ký. Ký ěg kar vǵ ěg rãnrãj to tar nǵtĩ sir, ěg tǵ jagnĕ mré tǵ ũn pir nǵtĩn ký. Ký ěg Cristo tǵ ěprã ke jykre kãfór nĩ ěn ri ke nǵtĩ sir, ký ěg tóg komĕr hã ti tǵ nén kar han mũ mré ti tǵ nén to jykren mũ ki kanhrãn kãn ke mũ gé sir, ký ěg tóg ũn sanh há kanhró ri ke nǵtĩ sir.

¹⁴ ěg tǵ gĩr ri ke nǵtĩn ký tóg ti mǵ há tũ nĩ. Gĩr ag ne ki kagtĩg nǵtĩ'. Ký ag tóg, ag tǵ nén ũ mĕ ký ag tóg kãnhmar nén ũ nón tĩ', nén ũ nón tĩ', he' he tĩ. ěg tǵ ti vĩ to gĩr tǵ ki kagtĩg ěn ri ke nǵtĩn ký tóg ěg tǵ ũn ón mũ vĩ kri nĩm ja há (tóg) tĩ, ěg tǵ ki kagtĩg nǵtĩn ký. ũ ag tóg Topě vĩ to ón tĩ. Ag tǵ ěg tǵ ãjag mré kygnĕ han sór vĕ. Vĩ há nĩ ve ag tóg nǵtĩ, ký tóg ěg tǵ ag vĩ kri fi ja há tĩ sir. ¹⁵ Ký tóg há tĩnh mũ, ěg tǵ Topě tǵ ki hã tó mũ ěn hã han ký. Ký ěg tóg jagnĕ to há tãvĩ nǵtĩnh mũ gé. Hã tǵ ěg tar nǵtĩnh mũ. Ti ki mog ri ke vĕ sir, ti tǵ tǵ ěg kri nĩ nĩn ký, Cristo ti. ¹⁶ ěg tǵ tǵ ti mré ke nǵtĩn ký ěg tóg tǵ ti há tǵ tǵ ũn pir ěn ri ke nǵtĩ. ěg kar vǵ rãnrãj ke mũ, ěg tǵ ti jykre pir to tar nǵtĩ jé. ěg kar vǵ tǵ jagnĕ mré ke nǵtĩ. ěg kar tǵ Topě tǵ ěg mǵ nén nĩm ja ěn to vãsãnsãn ký ěg tóg ũn sanh há tar ri ke nǵtĩ sir. Mog jé ěg tóg ke mũ, ěg tǵ jagnĕ to há nǵtĩn ký.

Cristo tǵ ěg mǵ vĕnh jykre tãg nĩm

¹⁷ Ký sóg ãjag jyvĕn sór mũ, ěg Senhor tǵ inh mǵ: "ha ag jyvĕn," hen ký. Hã ký sóg ãjag mǵ: "ũ tǵ Topě ki kagtĩg ag jykre han sór tũg nĩ," he mũ. Kórĕg ti nǵ, ag jykre ti, mǵr. Ag tǵ vĕsóg ki nén to jykren mũ ěn hã han ag tóg tĩ. ¹⁸ Kutu mĩ ag mũgtĩ, ki kagtĩg ag nǵtĩ. Hã ra ag tóg ki kanhrãn sór tũ nĩ gé. Hã ký ag tóg Topě tǵ ěg mǵ vĕnh jykre nĩm ěn ki kagtĩg nǵtĩ. ¹⁹ Ký ag tóg vĕnh jykre há to é he tĩ. Mǵ'ãg vãnh ag nǵtĩ. Ag vĕnh kavĕnh vǵ ag mǵ há tĩ. Vĕnh jykre kórĕg tǵ ag kókĕg mũ ra tóg ag mǵ sér tĩgtĩ, ký ag tóg to krónh ke jãvãnh nǵtĩ. Ke tũg nĩ, ag jãvo.

²⁰ Cristo jykre vǵ ge tũ nĩgtĩ, ki kanhró ãjag tóg nǵtĩ.

²¹ Ti kãme ki kanhró kar ãjag nǵtĩ ha, ti jykre ke gé. ãjag mǵ ag tóg kãmén kãn, Jesus jykre ti, ěg tǵ ti ki ge ký nǵtĩn ký nén han ke mũ ěn ti. ²² Ti ki ge ký nǵtĩn ký ěg tóg ěg tǵ vãsĩ nén han ja ěn ri ke han mãn ke tũ nĩ ha. Tag mĕ ãjag huri. ãjag jykre si ěn tovãnh kãn jé ãjag tóg ke mũ. ãjag tǵ ãjag jykre si jagma mũn ký ãjag tóg ãjag tǵ nén to ěn mũ ěn hã han mũ ja nĩgtĩ ver. Hã ra ěg tóg tag hã to ter ke mũ. ²³ Ký Topě mǵ to vĩmnĩ, ti tǵ ãjag mǵ ãjag jykre kurnh kãn jé, ti tǵ ãjag fe jãnhkrig jé. ²⁴ Vĕnh jykre tãg hã han sórmnĩ, Topě tǵ ěg mǵ vĕnh jykre tãg nĩm mũ ěn ti. Ký ěg tóg ti ri ke nǵtĩnh mũ, kuryj ěg nǵtĩnh mũ ha, há ěg nǵtĩnh mũ, ti há ri ke. Ký ěg vĕnh vĩ há hã han ke mũ.

²⁵ Hã ký jagně mý ón mǎn tũg nĩ. Ki hã tómnĩ, jagně mý. Jagně mré ke vỹ tỹ ěg nýtĩ, ěg tỹ Cristo há ri ke nýtĩn ký. ²⁶ Ājag fe tỹ gỹm ke mũ ra Topě ví mranh tũg nĩ. Ājag tỹ jagně to jũ nýtĩn ký kurā ũ jāvǎnh sór tũg nĩ. Kutyg ke to hã tỹ há' hemnĩ. ²⁷ Japo tỹ ājag krĩn sór mũ ra ti ví jěmě tũg nĩ. ²⁸ Vāsỹ ājag kāmĩ ũ vỹ ũ tỹ nén ũ pigju (ka)mě ja nĩgtĩ. Ký ěn han mǎn tũg nĩ. Ājag rǎnhrāj nón ājag mũnh ke mũ ũri. Ājag nĩgě tỹ nén ũ há han nĩ, ājag tỹ ājag rǎnhrāj to nén (ũ) kar ve jé. To vāsǎn nĩ, ti tỹ ājag mý kén jé, ājag tỹ ājag tỹ nén ũ tỹ ũn jagāgtar ag jagāgtǎn jé.

²⁹ Věnh ví kórég tó sór tũg nĩ. Nén ũ há hã tỹ vēmén nĩ, ājag tỹ ājag ví tỹ jagně tar han jé, ājag tỹ jagně jykre kuryh jé.

³⁰ Topě kuprĩg fe kaj han sór tũg nĩ gé. Topě vỹ ěg mý ā kuprĩg jěně, ti tỹ hã tugrĩn ěg nĩgǰěg jé, ěg krenkren ke to. Ti tỹ tỹ ěg jagrě nĩn ký ěg tóg ki kanhró nýtĩ, ěg tỹ Topě tỹ ěg krenkren han ke kurā ěn tá krỹg mũn ki. ³¹ Jagně to jykřén kónǎn tũg nĩ. Jagně to krĩ rỹ han tũg nĩ. Ājag fe tỹ gỹm ke (ka)mě nýtĩ tũg nĩ. Féfén tũg nĩ. Jagně to ví kónǎn tũg nĩ. Věnh jykre pǎno tovǎnh kǎn nĩ. ³² Jagně to ví há han nĩ. Jagně mý koměr hã vímnĩ. Jagně mý věnh pǎte fón nĩ, Topě tỹ Cristo tugrĩn ěg mý věnh pǎte fón ja ri kén.

Ěg jykre tǎg

5 Topě tỹ věnh jykre han tĩ ěn hã han nĩ, ājag tỹ tỹ ti fe nýtĩn ký, ti krě. ² Jagně to há kar nýtĩmnĩ, Cristo tỹ ěg to há nĩ ri ke. Ěg jagfy tóg věnh fěg. Ěg tỹ Topě mý nén (ũ) pũn ri ke ti nĩ, ti tỹ ěg jagfy věnh fěg mũ ěn ti. Topě mý nén ger há pũr ri ke ti nĩ, ký tóg Topě mý há tĩ sir.

³ Topě tũ vỹ tỹ ājag nýtĩ. Hã ký věnh jykre pǎno tỹ vēmén sór tũg nĩ, ājag tỹ han sór tũ nĩ jé. Ěg prũ tũ mré nỹ, ěg mén tũ mré nỹ, tỹ vēmén sór tũg nĩ, ājag tỹ nén e hã tỹ vāsǎn (ka)mě tỹ vēmén sór tũg nĩ gé. ⁴ Ký jagně mý ví kónǎn tũg nĩ, jagně to ví kónǎn tũg nĩ gé. Fagrĩnh mý ví tũg nĩ gé. Nén ũ kavěj tỹ vēmén tũg nĩ gé. Ěg tỹ tag tó kȳn pi(jé) há nĩ, ěg tỹ tỹ Topě krě nýtĩn ký. Ěg tỹ nén tónh ken hã vē, ha mē: “ǎ tỹ inh mý nén jěněg mũ kar tóg inh mý há nýtĩ,” he jé ěg tóg ke mũ, Topě mý agradercer hen ký. ⁵ Tag to jykřén, ha mē: ũ tỹ ā prũ tũ fi mré nỹ mũ ěn, ũ fi tỹ ā mén tũ mré nỹ mũ ěn fi pi(jé) Cristo tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ venh ke mũ'. ũ tỹ ā tỹ nén e hã tỹ vāsǎn mũ ěn pi(jé) venh ke mũ'. Ěg tỹ věnh kǎggrá to jǎn ěn ri ke ti nĩ, ěg tỹ ěg tỹ nén e hã tỹ vāsǎn mũ ěn ti. ũ tỹ ge pi(jé) Cristo venh ke mũ', Cristo tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ ěn ti.

⁶ ũ tóg ón ký ājag mý věnh ví há tó sór tĩ. ũ tỹ ge ví jěmě tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra Topě tóg ājag to jũnh ke mũ. Ti ví mranh vē mýr, ký tóg ũ tỹ ge to jũnh ke mũ. ⁷ Hã ký ag ví jěmě sór tũg nĩ. ⁸ Vāsỹ ājag tóg věnh jykre ki kuty hã han ja nĩgtĩ gé. Hã ra Topě tóg ājag mý věnh jykre ki kurā ěn nĩm, ājag tỹ ti ki gen ký. Ký věnh jykre ki kurā tag hã han sórmnĩ. ⁹ Ěg tỹ věnh jykre ki kurā hã han ký ěg tóg jagně mý ví há han ke mũ, věnh jykre kuryj. Ki hã tó jé ěg tóg ke mũ gé, jagně mý. ¹⁰ Věnh

jykre tỹ ěg Senhor mý há nỹ ěn hã han sórmnĩ. Ěn hã to jykřén mág nĩ.

¹¹ Kejěn ājag tóg ũ vėg tĩ, hã ra tóg věnh jykre ki kuty han tĩ. Ký ti mré han sór tũg nĩ. Ti mý: “kórég ti nĩ, tovǎnh nĩ,” hemnĩ. ¹² Věnh péju ký ag tóg han tĩ, věnh jykre kórég ti. Ěg mý'a tóg tĩ, ěg tỹ ag tỹ nén han tĩ ěn ve ký. ¹³ Kejěn tóg ag tỹ nén han mũ kri kurāg tĩ, ký tóg ve há tĩgtĩ, ag tỹ nén han mũ ti. Kurā ki ěg tóg ti kórég nĩ ěn vėg tĩ. ¹⁴ Ký tóg há nĩ ha, ěg tỹ věnh jykre kórég to: kórég ti nĩ, hen ký. Ký ěg tóg tovǎnh sór ke mũ. Hã ký ěg tóg tag tó tĩ, ha mē: “Topě ví mranh sór mǎn tũg nĩ. Nũgme ki kutě sór mǎn tũg nĩ. Ký Cristo vỹ ā mý jěngřě han ke mũ,” he ěg tóg tĩ, ěg jǎn ký.

¹⁵ Ājag tỹ nén han mũ to jykřén nĩ. Krĩ tũ nĩ sór tũg nĩ, věnh jykre há ki věnh kanhrǎn ký mũmnĩ. ¹⁶ Kurā kren tũg sórmnĩ. Nén ũ jagy ve jé ěg tóg ke mũ, hã ký tóg há tĩ, ěg tỹ kurā kren tũ nĩn ký. ¹⁷ Ěg Senhor vỹ ěg tỹ nén ũ há han mũ ve sór tĩ. Ký ti tỹ nén (ũ) ve sór mũ tag hã to jykřén nĩ, ājag tỹ tag hã han jé.

¹⁸ Vinho tỹ vėsén tũg nĩ, tỹ věnh pėnmǎn tũg nĩ. Věnh jykre kórég vē, ěg tỹ nén ũ fa tỹ vėsén mũ ti, tỹ věnh pėnmǎn mũ ti. Tope kuprĩg tỹ ěg fǎn tag hã ne há nĩ. ¹⁹ Jagně mré vēmén ký Topě tỹ jǎn nĩ, ti jé tómnĩ, ěg Senhor jé ti. Ti kuprĩg vỹ ěg kanhrǎn tĩ gé, ěg tỹ ěg Senhor mý nén tó sór mũ to, ěg tỹ ti tỹ jǎn há han jé. Ěg tỹ ti mý: “há kar ti nĩ,” henh ke vē gé. ²⁰ Ěg jóg tỹ Topě mý ěg tóg tónh ke mũ, ti hã mý ěg tóg: “ǎ tỹ ěg mý nén ven mũ vỹ há kar nýtĩ,” henh ke mũ, ěg tỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo jyjy tón ký.

²¹ Ěg tỹ Cristo kaměg ký tóg há tĩ, ký tóg ěg tỹ jagně jykre mĩ mũn ký (tóg) há tĩ gé, ěg tỹ tỹ ti mré ke nýtĩn ký.

Ŭ tỹ jagně mré nýtĩ fag jykre

²² Ŭn týtá fag jé ājag mén ag jykre mĩ mũjěg. Fag mý tóg ěg Senhor ri ke nĩ, fag mén ti. ²³ Fi krĩ vē, fi mén ti. Cristo vỹ tỹ ti ki ge ký nýtĩ kar ag kri ke nĩ, ký ěg tóg tỹ ti há ri ke nýtĩ, ti tỹ ěg kren han ký. ²⁴ Hã ký ěg tóg tỹ ti krěm ke nýtĩ, Cristo krěm ke. Ge ti nĩgtĩ, ũn týtá fag jykre ti. Fag mén krěm ke vỹ tỹ fag nýtĩ, fag tỹ ājag mén ví han jé.

²⁵ Ký sóg fag mén ag mý tag tó sór mũ gé. Ājag prũ to há tǎví nýtĩmnĩ. Cristo vỹ ěg to há nĩ, ěg tỹ tỹ ti tũ nýtĩn ký. Ěg jagfy tóg věnh fěg, ²⁶ ěg tỹ tỹ ti tũ nýtĩ jé. Ký tóg ěg kykũnh, goj tỹ ěg kygpe ký, ti ví tỹ ke gé. ²⁷ Ti tỹ ěg há nýtĩ ve sór vē, ěg tỹ věnhmý nýtĩnh ke tũ vē, ěg kaga ri ke nýtĩnh ke tũ vē, ěg kórég nýtĩnh ke tũ vē gé, ěg sǎnvĩ tǎví nýtĩnh ke vē, ěg tỹ tỹ ti tũ nýtĩn ký. Cristo prũnh ke ri ke vỹ tỹ ěg nýtĩ.

²⁸ Tag ri ke han nĩ, ājag prũ tỹ. Fag to há nýtĩmnĩ. “Inh há ri ke vỹ tỹ fi nĩ,” hemnĩ, fag to. ũ tỹ ā prũ fi to há nĩn ký tóg vēso há nĩ sir. ²⁹ Věnh ki rĩr há han ěg tóg tĩ, jěg ěg tóg tĩ, ěg tar nýtĩ jé. Ěg pi(jé) věnh kókén sór tĩ. Cristo vỹ ěg tỹ ge tĩ gé. Ěg ki rĩr há han tóg tĩ gé. ³⁰ Ti há vỹ tỹ ěg nýtĩ, ěg kar, ěg tỹ ti ki ge ký nýtĩn ký.

³¹ Tag vỹ rán ký nĩ, ha mē: “ũn gré tóg ā prũ fi to ā panh ré ký tĩ mũ, ā mýnh fi ré ký ke gé. Ā prũ fi mré tóg tĩnh mũ. Fi mré tóg tỹ ũn pir nĩ sir, ti prũ fi mré,” he

ja tóg nĩgtĩ, Topě ví rán ki. ³² Tag vỹ tỹ nén ũ sĩnvĩ pě nĩ. Kĩ tóg Cristo to rán kĩ nĩ gé, ti tỹ ũ tỹ ti ki ge kĩ nĩtĩ ag mré tỹ ũn pir nĩn kĩ. ³³ Hã ra tóg ěg mỹ rán kĩ nĩ gé, ěg tỹ ěg prũ fag to há nĩtĩ jé, ěg tỹ vėnh ki rĩr há han mũ tag ri ke. Kĩ tóg fag mỹ rán kĩ nĩ gé, fag tỹ ājag mén vĩ kĩ jémėn jé.

Ěg han mũ fag to vėnh jykre

6 Kĩ sóg ājag krě mỹ tag tó mũ, ha mẽ. “Ājag han mũ fag vĩ kri fimnĩ,” he sóg mũ, ag mỹ. Há ti nĩ, ěg Senhor jykre ha vė. ² Ājag han mũ fag kamėg nĩ. Topě tỹ ěg mỹ tag tó kĩ tóg ěg mỹ nén ũ há tó mũ gé, hã vỹ: ³ “ã han mũ fag kamėg nĩ, ã tỹ tĩg há han jé, ã tỹ ga kri tĩg mág han jé,” he ja tóg nĩ, Topě ti.

⁴ Kĩ sóg ũn sanh ag mỹ: “ājag krě mỹ vĩ tar pě han tũg nĩ, ag tỹ ājag to jũ tũ nĩ jé,” he mũ gé. Ājag krě jyvėn nĩ, ag mỹ ěg Senhor jykre kāmėn nĩ, ag tỹ mĩ mũn jé.

Camarada ag tỹ ājag patrão mré nĩtĩ jykre

⁵ Ājag kāmĩ ũ ag tóg patrão krēm nĩtĩ gé, fagrĩnh mỹ ti mỹ ti rãnrãj han tĩn kĩ. Ājag patrão vĩ kri fimnĩ. Ti kamėg nĩ, ti to jũrn kemnĩ. Ti rãnrãj ki rĩr há han nĩ, ājag tỹ Cristo rãnrãj ki rĩr tĩ ěn ri ke. ⁶ Ũ tóg kejėn ti patrão tỹ ti mỹ vĩ há han hã jé (tóg) ti patrão tũ ki rĩr tĩ, ón kĩ. Tag han tũg nĩ. Ājag patrão tũ ki rĩr pě han nĩ, ājag tỹ tỹ Cristo camarada nĩtĩn kĩ, Topě jykre tỹ ājag mỹ sér nĩn kĩ. ⁷ Ājag patrão rãnrãj ki rĩr kĩ mỹ sér nĩtĩmnĩ. Ājag tỹ ěg Senhor rãnrãj ki rĩr vė, ājag tỹ ājag patrão rãnrãj ki rĩr kĩ. ⁸ Ha vé, ěg tỹ nén ũ há han kĩ ěg tóg ti kaja venh ke mũ, kanhkã tá. Ěg Senhor vỹ ěg mỹ ti kaja ven ke mũ, ti camarada ag mỹ, ag patrão mỹ ke gé, ti ki ge kĩ nĩtĩ kar ag mỹ.

⁹ Ājag kāmĩ ũ vỹ tỹ patrão nĩtĩ, kĩ ājag camarada vỹ nĩtĩ, ājag krēm. Ag to há nĩtĩmnĩ. Ag mỹ vĩ kónãn tũg nĩ. Ěg Senhor vỹ kanhkã tá nĩ. Ājag pã'i vė, ājag camarada pã'i vė gé hã ra, ũ tỹ kanhkã tá nĩ ti. Ti mỹ ěg tóg tỹ ũn pir nĩtĩ, tag ki ũn mág mré ũn kāsir ag.

Topě tỹ ěg tỹ Japo katō vāsãnsãn jafã vin sór

¹⁰ Kĩ sóg ājag mỹ tag tó sór mũ gé ver, ha mẽ. Ěg Senhor ki ge kĩ nĩtĩ to tar nĩtĩmnĩ. Tar ti nĩ, kĩ tóg ěg tar han ki kanhró nĩ gé. ¹¹ Tag ki ěg vėnh génh han tĩ, ěg tỹ Japo kato vāsãnsãn kĩ nĩtĩn kĩ. Hã ra Topě tóg ěg mỹ ěg tỹ ti kato vāsãnsãn jafã nĩm tĩ. Kĩ mãn nĩ, Topě tỹ ěg mỹ ti kato vāsãnsãn jafã nĩm mũ ěn ti, kĩ Japo tóg ěg tỹ hě ri kenh ke tũ nĩ. Tar jé ěg tóg ke mũ ha. Ěg pi(jé) ěprã ke ag kato vāsãnsãn tĩ, ěg pi(jé) ěg mré ke ag kato vāsãnsãn tĩ. Pã'i ag nĩtĩ, ũ tỹ ěg kato vāsãnsãn mũ ag, hã ra ěg tóg ag vėg tũ nĩgtĩ. Kutý tãn ag vė, ga

to pã'i ag vė gé. Kanhkã krēm ag ěmã nĩtĩ gé. Kórėg kar ag nĩtĩ. ¹³ Kĩ mãn kãn nĩ, Topě tỹ ěg mỹ nén tỹ ag kato vāsãnsãn jafã vin sór mũ ěn ti, ājag tỹ ag kato vāsãnsãn to tar nĩtĩ jé. Kejėn ag tóg ěg kato vāsãn mág han ke mũ. Kurã ěn kã ag tóg ěg tỹ hě ri kenh ke tũ nĩ, Topě tỹ ěg tar han kĩ, ti tỹ ěg mỹ ěg tỹ ag kato vāsãnsãn jafã ěn vin kĩ.

¹⁴ Hã kĩ tar nĩtĩmnĩ. Ěg Senhor vỹ ón vãnh nĩ. Ti ón vãnh vỹ ěg vėsóg fĩn ja mág ri ke nĩ. Tỹ vėsóg fĩn ri ke han nĩ, ti ón vãnh ri ke han to ken hã vė. Vėnh jykre kuryj vỹ tỹ soldado tỹ camisa tỹ ferro ri ke nĩ. ěn tu ri ke han nĩ, vėnh jykre kuryj han to ken hã vė. ¹⁵ Ěg tỹ Topě ví sér tó sór mũ vỹ ěg pėn né, ěg pėn to ró ri ke nĩ, ěg tỹ vėnh kar mỹ Topě tỹ ěg krĩ kuprãg ke mũ tónh ke mũ tag ti. ěn rĩnh ri ke han nĩ, vėnh kar mỹ Topě vỹ kãmėn to ken hã vė. ¹⁶ Ěg tỹ ti ki rã kĩ tóg soldado tỹ vėjy ven jafã ma tĩ ěn ri ke nĩ. Satanás tỹ ěg kato vāsãn kĩ tóg ti tỹ no tỹ ěg to pėg grug ri ke nĩ. Ěg tỹ vėjy ven jafã tỹ vėjy ven kĩ tóg tỹ nhyn ke tĩ, ti no gru ěn tỹ. Ěg tỹ Jesus ki rã to ken hã vė. ¹⁷ Ěg kren han ke vỹ soldado sãpe ri ke nĩ, sãpe tỹ ferro ěn ri ke. Kĩ Topě ví vỹ rógro ri ke nĩ gé. Topě kuprĩg vỹ ěg mỹ kãmėn tĩ, Topě ví ti. Topě tỹ ěg mỹ Japo kato vāsãnsãn jafã vin ke mũn hã vė. ¹⁸ Kĩ Topě mré vėmėn nĩ gé, ti mỹ nén kar to vĩmnĩ. Ti kuprĩg vỹ ěg jagfy vĩ tĩ gé. Topě mré vĩ to krónh ke tũg nĩ. Ěg tỹ to krónh ken kĩ tóg ěg nũr ri ke nĩ sir. Ke tũg nĩ. Ěg mré ti ki ge kĩ nĩtĩ kar to vĩmnĩ. ¹⁹ Kĩ inh jagfy ti mré vėmėn nĩ gé. Topě ví tó sóg tĩ. Kĩ inh mré to vĩmnĩ, sỹ tó há han jé, isỹ inh kato vāsãnsãn mũ ag kamėg tũ nĩ jé, isỹ vėnh kar mỹ Topě tỹ nén han sór mũ ěn kãmėn há han jé, vėnh ví sér ěn. ²⁰ Topě vỹ inh mỹ tag nĩm ja nĩ, sỹ han jé, hã ra sóg ver se kĩ jé. Kĩ tóg sỹ ag kamėg tũ nĩnh há tĩ, sỹ Jesus kãme tó kãn jé, sỹ ti tỹ inh mỹ: “ha ag mỹ kãmėn,” he mũ tag tó kãn jé.

Paulo tỹ Tíquico jėnėnh ke

²¹ Kĩ tóg inh mỹ há tĩ, ājag tỹ isỹ nén ve ja tag mẽ kãn jé, isỹ nén han mũ mré hã. Hã jé sóg ājag mỹ Tíquico ti jėnėnh ke mũ. Ěg régre ũ vė gé, iso há tavĩ ti nĩ, Tíquico ti. Ěg Senhor rãnrãj han ti tĩ, ti to krónh ke tũ ti nĩgtĩ. ²² Ti hã vỹ ājag mỹ inh kãmėn ke mũ, ti tỹ ājag fe tỹ há' he jé. Hã jé sóg ti jėnėnh ke mũ.

²³ Ěg jóg tỹ Topě jé ājag krĩ kuprãg, ěg régre kar ag mré hã. Ti jé ājag tỹ jagně to há kar han. Ti jé ājag tỹ ti ki rã há han, ěg jóg tỹ Topě ti, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ti ke gé. ²⁴ Topě jé ājag tar han, ũ tỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo to há nĩtĩ ag kar, kĩ tóg tũ' he jãvãnh nĩ, ěg tỹ ti to há nĩtĩ ti.

Hã vė.

FILIPOS

1 Paulo tỹ rá vĕ, inh. Isỹ cidade tỹ Filipos tá ke ag mỹ rán hã vĕ. Kỹ Timóteo vỹ inh mré ãjag mỹ jĕnĕg mũ gé, vĕnh rá tag ti, inh mré Jesus Cristo mỹ rãnhřãj tĩ tag ti. Isỹ ãjag mỹ ti rá tag jĕnĕ vĕ, ãjag tỹ tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Kỹ sóg ãjag pã'i ag mỹ jĕnĕg mũ gé, ù tỹ ãjag ki rĩr tĩ ag mỹ ke gé.

² Ęg jóg tỹ Topĕ jé ãjag tar han, ti jé ãjag krĩ kuprãg, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ke gé.

Paulo tỹ Topĕ mré vĩ

³ Ājag to sóg Topĕ mré vĩ há han tĩ, sỹ ãjag mĩ ěkrén kỹ. ⁴ Sỹ ãjag to Topĕ mré vĩ kỹ inh fe tóg mrin ke tĩ. Inh mỹ tóg sér tĩ, sỹ ãjag mĩ ěkrén kỹ. ⁵ Ājag tỹ inh mré Jesus kãmén kỹ tóg inh mỹ há tĩ, ãjag tỹ inh mré ti to tar nỹtĩn kỹ. Kỹ sóg Topĕ mỹ vĩ há han tĩ, ãjag to. Isỹ ãjag mỹ ti vĩ tó vén kỹ ãjag tóg kãnhmar inh mré ti kãmén ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg ùri ti vĩ tó há han tĩ gé. Tovãnh tũ ãjag nĩ. Kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. ⁶ Tag ki kanhró sóg nĩ, ha mẽ. Topĕ vỹ ãjag krĩn rã nĩ, komĕr hã, nén ù há kar to. Kỹ tóg ãjag krĩn tĩgtĩ sir, ti tỹ komĕr hã ãjag krĩn kãn jé, Jesus Cristo kãtĩg mãn ke kurã to hã. Ti hã vỹ ãjag krĩn ke mũ, Topĕ ti. ⁷ Tag to sóg jykrén, sỹ ãjag mĩ ěkrén kỹ. Hã ra tóg há nĩ. Inh fe vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Inh hã mré tóg ãjag tar han tĩ, ěg Senhor ti. Hã kỹ ãjag tóg inh mré jagãgtar nỹtĩ, inh se kỹ jĕ tag ti to. Isỹ vãsỹ kavãr kỹ jĕ ja nĩn kỹ sóg ag mỹ Topĕ vĩ kãmén ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg inh mré to tar nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, pã'i ag tỹ inh ki Jesus jĕmĕn kỹ ke gé. Kỹ ãjag tóg ùri inh mré ti to tar nỹtĩ gé. ⁸ Sỹ ãjag kar venh há tóg tĩ, kỹ Topĕ vỹ ki kanhró nĩ. Inh mỹ ãjag tóg tỹ inh fe pĕ nỹtĩ, ěg tỹ Jesus Cristo mỹ tỹ ti fe pĕ ěn ri ke ãjag nỹtĩ, inh mỹ.

⁹ Sỹ Topĕ mré vĩn kỹ sóg ti mỹ tag tó tĩ, ãjag to, ha mẽ. "Jagnĕ to há ag nỹtĩ," he sóg tĩ, Topĕ mỹ. "Ag tỹ komĕr hã jagnĕ to há kar nỹtĩ han nĩ," he sóg tĩ ãjag to, Topĕ mỹ. "Ag kanhrãn nĩ gé, ag tỹ komĕr hã ã jykre ki kanhrãn kãn jé, ag tỹ ki króm kãn jé," he sóg tĩ, ãjag to. ¹⁰ "Ā tỹ ag kanhrãn kỹ ag tóg nén (ũ) há kar ki kanhró nỹtĩnh ke mũ. Kỹ ag tóg to jykrén há han ke mũ, ag tỹ nén ù ve sór kỹ. "Tag vỹ há pe nĩ, tag vỹ há sĩ nĩ," he jé ag tóg ke mũ, ã tỹ ag kanhrãn kỹ," he sóg tĩ ãjag to, Topĕ mỹ. Ājag tỹ tag to jykrén há nỹtĩn kỹ ãjag tóg jãnhkri nỹtĩnh ke mũ, kỹ ãjag tóg mỹ'ãg mãn ke tũ nĩ, Cristo kãtĩg mãn ke kurã ěn kã. ¹¹ Kỹ ãjag tóg vĕnh jykre há han kãn ke mũ sir, Jesus Cristo tỹ ãjag mỹ ã jykre há ěn nĩm kỹ. Hã jé sóg Topĕ mỹ ãjag tó tĩ. Ti tỹ ãjag krĩ kugrynh kỹ vĕnh kar tóg ti tỹ tỹ ùn mág nĩ venh ke mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ vĩ há han ke mũ gé sir.

Jesus tỹ inh jykre

¹² Inh kanhkã', inh jagtar mũ ra Jesus kãmé tóg vĕnh kar kri rũm ke mũ. Tag to jykrén. ¹³ Vĕnh kar tóg mẽ kãn, ti vĩ ti, polícia ag mré hã, ù tỹ palácio ki rĩr tĩ ag mré hã. Cristo tugrĩn sóg se kỹ jĕ, hã vég ag tóg mũ.

¹⁴ Kỹ Jesus mré ke tỹ hĕn ri ke ag vỹ fe tar nỹtĩ gé sir, ěg Senhor jykre to, inh se kỹ jĕ tag tugrĩn. Hã kỹ ag tóg Topĕ vĩ tó tĩ sir, ag tỹ to fe tar nỹtĩn kỹ, ag mũmĕg vãnh nỹtĩn kỹ. ¹⁵ Û ag tóg iso jũ nỹtĩ, ha kỹ ag tóg Jesus tó tĩ, ag tỹ inh ri ke han sórn kỹ. Kỹ ù ag tóg iso há nỹtĩ, hã kỹ ag tóg ti tó tĩ sir. ¹⁶ Topĕ vĩ hã to sóg se kỹ jĕ, sỹ pã'i ag mỹ ti kãmén jé. Topĕ tỹ inh mỹ vĕnh rãnhřãj nĩm hã vĕ. Hã vég ag tóg tĩ, ù tỹ iso há nỹtĩ ag, kỹ ag tóg ti vĩ tó tĩ, ù tỹ iso há nỹtĩ ag. ¹⁷ Û ag tóg hã ra iso jũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg ón kỹ Cristo kãmén tĩ, ag tỹ inh vĩ kãfór han sórn kỹ. Ag tỹ inh kato tĕ mũ ag tỹ iso jũ han sórn vĕgtĩ gé, ag tỹ inh se tỹ hĕn ri ke han sórn vĕ. Hã jé ag tóg Cristo vĩ tó tĩ. ¹⁸ Hã ra sóg ag to vĕnh mỹ nĩ sórn tũ nĩ. Cristo tó ag tóg mũ mỹr. Û tóg ón kỹ tó tĩ, jo ù tóg tó há han tĩ. Ag kar vỹ ti tó tĩ, kỹ tóg há tĩ. Hã kỹ tóg inh mỹ sér tĩ, kỹ sóg inh mỹ sér tỹ tũ' he sórn tũ nĩ.

¹⁹ Hã ra sóg kren ke mũ gé, ha vemnĩ. Ki kanhró sóg nĩ. Ājag hã ne iso Topĕ mré vĩ tĩ, kỹ Jesus Cristo vỹ isar han tĩ gé, ã kuprĩg tỹ. Hã kỹ sóg kren ke mũ. ²⁰ Kỹ sóg tag jãvãnh mũ, ha mẽ. Hĕn ri ke mũn ag tóg inh kyvãnh ke mũ, hĕn ri ke mũn ag tóg isén ke mũ. Isỹ tag to jykrén kónãnh tũ nĩ jé, hã jé sóg ti mré vĩ tĩ. Isar han jé tóg ke mũ, sỹ nén ù kamĕg tũ nĩ jé, sỹ ti kavĕnh tũ nĩ jé, inh mỹ'ãg tũ nĩ jé. Vĕnh kar tỹ isugrĩn Jesus tỹ tỹ ùn mág nĩ venh kỹ tóg inh mỹ sér tĩ. ²¹ Inh jykre hã vỹ tỹ Cristo ti nĩ, hã kỹ sóg iser kỹ ti venh tĩg ke mũ, kỹ tóg sér tĩ. ²² Kỹ sóg hã ra inh kren kỹ ti rãnhřãj hã han ke mũ. Hã kỹ sóg sỹ nén han sórn mũ ki kagtĩg nĩ. ²³ Inh kren ke mỹ inh mỹ hãnh tĩ vỹ, iser ke vó? he sóg tĩ. Iser kỹ sóg Cristo mré nĩ nĩ, kỹ tag tóg inh mỹ há pĕ nĩ, isỹ ti venh há tĩn kỹ. ²⁴ Jãvo isỹ ãjag mré nĩn kỹ sóg ãjag tar han ke mũ, kỹ tag tóg inh mỹ há kãfór nĩ. ²⁵ Hã tóg inh mỹ ge nĩ. Kren jé sóg ke mũ, he sóg tĩ, kỹ sóg ãjag kar mré nĩnh ke mũ. Ājag ve jé sóg ke mũ, ãjag tỹ komĕr hã inh vĩ mẽ kỹ ti vĩ kri fi kãn jé. Kỹ tóg ãjag mỹ sér tĩnh mũ, ha vemnĩ. ²⁶ Isỹ ãjag mré nĩ mãn ken kỹ tóg inh mỹ há tĩnh mũ. Kỹ ãjag fe tóg mrin ke tãvĩ han ke mũ, ãjag tỹ inh ve mãn kỹ. Ājag mỹ sóg tỹ ùn mág jĕ, Jesus Cristo tugrĩn.

²⁷ Ha vé, Cristo jykre hã han nĩ, tag hã to vãsãnsãn nĩ. Hĕn ri ke mũn sóg ãjag venh kãtĩg ke mũ, hĕn ri ke mũn sóg ãjag venh kãtĩg ke tũ nĩ. Inh kãtĩ tũ ra jagnĕ

mré věnh jykre pir han ký nýtímní, Jesus káme há tómní, ti ki ge ký nýtímní. Sý tag mēnh há tóg tí, ājag to. ²⁸ Ū tỹ ěg kato vāsānsān mū ag kamēg tūg nī, hā tugnīn ag tóg ājag tỹ nūgme ki vār ke ki kanhró nýtí, inferno ki. Hā tugnīn ājag tóg ājag krenkren ke mū ěn ki kanhró nýtí gé sir. Topě vỹ ěg tar han ke mū, ěg tỹ ag tỹ hēn ri ke jé gé, ū tỹ ěg kato vāsānsān mū ěn ag tỹ. ²⁹ Cristo ki ge ký ājag nýtí, ký ājag tóg ti tugrīn jagāgtar nýtính ke mū gé. Hā jé tóg ājag kuprēg. ³⁰ Hā ký ājag tóg inh kóm ti jagy vėg tí gé. Ag tỹ vāsỹ inh kato vāsānsān ěn ve ja ājag tóg nīgtí gé. Ūri sóg hā vėg tí ver. Ký inh kóm tar nýtímní.

Topě kósin tỹ tỹ ěprā ke nī

2 Ha vé, sý ājag jyvėn sór mū, ha mē. Ājag tỹ Jesus jykre han ký nýtí tag vỹ ājag tar han tí. Ti tỹ ājag to há nī tag vỹ sér tí. Ti kuprīg vỹ tỹ ājag jagrē nī. Ký ājag tóg jagnē to há nýtí gé, jagnē jagāgtān ājag tóg tí gé. ² Ký inh jagāgtān nī gé, inh fe tỹ mrin kemnī gé, inh mỹ sér tí jé. Jagnē mré věnh jykre pir hā han nī, ha mē. Jagnē to há tāvī nýtímní. Ājag tỹ nén ū to jykrén ký jagnē mré to jykrén nī, ājag tỹ věnh jykre pir hā han jé. ³ Vėsỹ ūn mág han sór tūg nī, jagnē kāfór han sór tūg nī. “Tỹ inh ūn sī nī,” hemnī. Jagnē to: “inh kāfór ti nī,” hemnī gé. ⁴ Ājag tỹ ājag tū ki rīr mré hā jagnē tūn ki rīrmnī gé. ⁵ Jesus Cristo kóm ti jykre han nī gé, jagnē mỹ. Ti tỹ věnh jykre han hā vē, ha mē.

⁶ Topě hā pē ja ti nī mýr, Jesus ti, ti tỹ ti mré nīn ký. Hā ra tóg tá nī ký: “isū vē, kanhkā ti, hā ký sóg ěprā ke ag to tīg ke tū nī,” he ja tū nī. ⁷ Kanhkā tá ā tỹ nén tovānh kān sór ja ti nī, ký tóg ěg ri ke nī jé kātīg sór ja nī, hā ký tóg kātīg ja nī. ěprā ke jagtar ri ke tóg nī, ti tỹ ěprā ke fi ki mur ký. ěg tỹ ěprā ti ve ký tóg tỹ ěg hā pē nī, ti tỹ kanhkā tá tỹ Topě hā pē ja ra. ⁸ Vėsỹ ūn mág han ja tū tóg nī, ký tóg ā jóg vī hā han ja nīgtí. Ti vī han ký tóg ter ja nī, cruz to sa ký tóg ter ja nī, mýr, ha mē. ⁹ Hā ký Topě tóg ti tỹ věnh kar kāfór han sir, ký tóg ti jijin mū sir, ký ti jyjy tag tóg věnh kar jyjji kāfór nī. ¹⁰ ěg tỹ ti jyjy mē ký věnh kar ag tóg ti krēm mūgmūg ke kān mū sir, kanhkā tá ke kar ag, ěprā ke kar ag ke gé, věnh kuprīg kar ag ke gé. ¹¹ Ký věnh kar ag tóg: “Jesus Cristo vỹ tỹ pā'i mág nī,” hēnh ke mū sir. Tag hā tugrīn ag tóg sir Topě to: “tỹ tóg ěg kāfór kar nī,” he mū. Tag to jykrén nī, ājag tỹ ti kóm han jé, Jesus Cristo kóm.

ěg tỹ ěprā ke ag mỹ jėngrē há han

¹² Inh kanhkā', ājag ki sóg fe nī. Inh vī han ājag tóg mūgtí, sý ājag mré nīn ký, hā ra sóg ūri ājag mré nī tū nī. Ge ra inh vī kri fi há han nī. Ājag krenkren ke vē, ký Topě jykre hā han nī. Topě kamēg nī, ājag fe tỹ jūrūn kemnī. “Ti mỹ ěg to jūnh ke tū nī vỹ?” hemnī. Ký ti jykre hā han nī. ¹³ Ti hā ne tóg ājag krīn há han tí, ti jykre tỹ ājag mỹ sér tīn jé, ājag tỹ hā mī hā mūn jé.

¹⁴ Ājag tỹ ti jykre han ký ti jykre to vī vī he tūg nī, ti tỹ kejėn ājag mỹ jagy ra. Ký jagnē mỹ jagnē vī kafān tūg nī gé, ti jykre to. ¹⁵ Hā tugnīn ū tóg ājag to jykrén kónān ke tū nī, ājag tỹ kygnėg tū nīn ký. Ký ājag tóg

jānhkri nýtí. Ký ājag tóg tỹ Topě krē nýtí gé, ājag tỹ ti jykre há ri ke nýtín ký. ěprā ke kar vỹ jykre pāno nýtí, Topě vī mranh ký ag tóg nýtí, ājag tỹ ūn mré ga kri mū ag. Ký ājag tóg ag mỹ jėngrē ri ke nýtí, ājag tỹ ag mỹ Topě vī kāmén ký, ū tỹ ěg rīnrīr han mū ěn vī ti. ¹⁶ Ājag tỹ tag han ký sóg tỹ ūn mág jėnh ke mū gé, ājag tugrīn, Cristo kātīg mān ke kurā ěn kā. Ký sóg ājag to: “inh pi(jé) fagrīnh mỹ ag to vāsān', inh pi(jé) fagrīnh mỹ ag mỹ Topě vī kāmén',” hēnh ke mū.

¹⁷ Hēn ri ke mūn ag isén ke mū, ký inh kvvėnh tỹ inh ki kutē ký tóg ěg tỹ Topě mỹ nén ū pūn ri ke nīnh mū. Ājag tỹ ti ki ge ký nýtí tugrīn ke vē. Ge ra tóg inh mỹ sér tīnh mū. Inh fe tóg mrin kēnh ke mū, ājag kóm. ¹⁸ Ký tóg inh mỹ ti tỹ ājag mỹ sér tīnh há tí gé, iser ke ti.

Timóteo mré Epafrodito

¹⁹ Sý ājag mỹ Timóteo jėnėnh há tóg tí, ěg Senhor tỹ to: “hej,” hēnh ký. Sý ti jėnėnh ke vē, ti tỹ tá vỹn ke ký inh mỹ ājag kāmén jé. Ký inh krī tóg ājag to kānhvy' hēnh ke mū sir, isỹ ājag vēmé há mēn ký. ²⁰ Ti hā ne tóg ājag mī ěkrén mág tí, Timóteo ti. Ū tóg ti ri ke tū pe nī, ti tỹ ājag to há nīn ki. ²¹ Ag kar vỹ: “inh rānhrāj vỹ inh kutān mū,” he kān mū. Hā ký ag tóg Jesus rānhrāj han tū nīgtí. ²² Hā ra ājag tóg Timóteo ki kanhró nýtí. Inh kósin ri ke ti nī. ěg krē ag vỹ ěg mré ěg rānhrāj han tí. Ký Timóteo vỹ inh mré Topě vī tó tỹ rānhrāj tīgí, ti tỹ tỹ inh kósin ri ke nīn ký. ²³ Ti hā jėnē jé sóg ke mū, ājag to. Hā ra sóg ver ag tỹ inh mỹ nén tónh ke jāvānh sór mū, ū tỹ inh ség mū ag. Isỹ ag tỹ inh mỹ nén tó mū mē kar ký sóg vāhā ti jėnėnh ke mū. ²⁴ Hēn ri ke mūn sóg kānhmar ājag venh tīg ke mū gé. ěg Senhor tỹ Jesus hā ne ki kanhró nī.

²⁵ Hā ra tóg sý vēsýmér ū jėnėnh há tí, ājag to. Hā ký sóg Epafrodito mỹ: “ha ag to vỹn ké,” he mū. Ājag hā ne ti jėnē ja nīgtí, ti tỹ inh ki rīr jé. Ký tóg inh mỹ há tí. Inh mré tóg Topě rānhrāj han tí mýr. Ký tóg inh mré Topě vī to jagtar nī gé. ²⁶ Hā ra tóg ājag mī ěkrég mū, Epafrodito ti. Ký tóg ājag to krī kufy jagy nī sir, ājag tỹ ti kaga mē ja ěn tugrīn. ²⁷ Kaga ja tóg nīgtí mýr, ký tóg ter kren ja nīgtí. Hā ra Topě tóg ti jagāgtān, ký tóg há' he mū sir. Ti ter ra sóg ijagtar tag krīg mỹ vēsýrėnh mág ke mū vē, hā ra Topě tóg ti jagāgtān, ký tóg inh jagāgtān gé. ²⁸ Hā ký sóg ti mỹ: “ha tīg, ā tīg to fūrūn,” he mū sir, ājag fe tỹ mrin ke jé, ājag tỹ ti ve ký. Hā ký inh jagtar tóg pāgsī hēnh mū gé sir. ²⁹ Ti jun ký ti to mỹ sér nýtímní, ājag tỹ ti ve mān ký, ěg Senhor tỹ ti jy nīgān ký. Ký ti mỹ: “há tóg tí,” hemnī, ājag mỹ sér tīn ký, ti kātīg ký. ³⁰ Cristo rānhrāj tugrīn tóg ter kren mýr. Hā ra tóg tovānh ja tū nī, ā ter kren mū ra. Hā ký tóg inh ki rīr há han. Ājag jėgja kā jėg ký tóg inh ki rīr há han. Ū tỹ ge mỹ vī há han nī.

Jesus tỹ ěg kurynh pē han

3 Inh kanhkā', vāhā sóg ājag mỹ nén ū tónh ke mū gé sir, ha mē. ěg Senhor ki ājag ge ký nýtí, hā ký mỹ sér nýtímní. Tag rán inh huri, hā ra sóg rán mān

mũ. Sý ājag mý tag tó to sóg krónh ke sór tũ nĩ. Ājag mý tóg há tí, sý ti tỹ ājag mý sér nĩ to ājag jyvĕn ký.

² Vĕnh ki rĩr. Ōn ký Topĕ vĩ tó tí ag vỹ junjun ke mũ, vĕnh jykre pāno han mũ ag, ha vemnĩ. Inh mý ag tóg cachorro ri ke nýtĩ. Ōn ký ag tóg ājag gré junun fār kym sór mũ. Hã ký vĕnh ki rĩr. ³ “Ēg fār kym hã tigrĩn ěg tóg tỹ Topĕ krĕ nýtĩ,” he ag tóg tí, ōn ký. Hã tũ vĕ. Topĕ kuprĩg vỹ tỹ ěg jagrĕ nĩ, ký ěg tóg ěg jagrĕ tag tigrĩn Topĕ mý vĩ há han tí. Ký Jesus Cristo vỹ ěg mý tỹ ūn mág nĩ, ěg tỹ ti ki ge ký nýtĩn ký. Hã tigrĩn ěg tóg tỹ Topĕ krĕ pĕ nýtĩ. Ēg tỹ ěg fār kym mũ ra tóg tỹ nĕn ū tũ nĩ sir. Ēg fār vĕ mýr, ký tóg ěg kren han ke tũ nĩ. ⁴ Ēg fār tỹ ěg kren han ki kanhró nĩ ra sóg tỹ inh kren han sór mũ vĕ. Moisés jykre hã tỹ ěg kren han ke ki kanhró nĩ ra sóg hã tỹ inh kren han sór mũ vĕ. Hã ra tóg ge tũ nỹ. ⁵ Vāsỹ inh jykre hã vĕ, ha mẽ. Isỹ kurā tỹ 8 (ke) han ký ag tóg inh gré junun fār kym, isỹ tỹ povo tỹ Israel krĕ nĩn ký, ěg jóg'jóg ve tỹ Benjamin krĕ'krĕ ag kã ū. Ký inh han mũ fag vỹ tỹ Hebreu pĕ nýtĩ. Inh mog ký sóg tỹ Fariseu nĩ, hã ra Fariseu ag tóg Judeu ag jykre to tar tãvĩ nýtĩ. ⁶ Sý ěg jykre to tar pĕ nĩn hã ký sóg Jesus ki ge ký nýtĩ ag vóg kónān. Topĕ tỹ Moisés mý vĕnh jykre nĩm ja ěn ki króm kãn ja sóg nĩgtĩ mýr. Vĕnh jykre ěn mranh ja tũ sóg nĩgtĩ, ěn kã sóg tỹ ūn kuryj ja nĩgtĩ. ⁷ Hã ký sóg ag mý tỹ ūn há pĕ ja nĩgtĩ. Hã ra sóg ūri tag kar to: “nĕn ū tũ vĕ, inh kókĕn jé tóg ke mũ,” he mũ sir. Sý Cristo ki rã ký sóg ěn tovānh kãn mũ sir. ⁸ Ký, hã vĕ. Inh jykre si kar tóg inh mý kórĕg nỹ, ūri, ti tỹ inh kókĕn ký. Nĕn pir hã ne há nỹ, hã vỹ: isỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ki kanhró nĩ jé, he mũ. Ēg tỹ nĕn ki kanhró kar kãfór ti nĩ, ěg tỹ ti ki kanhró nĩ ti. Tag to sóg inh jykre si ěn fón kãn. Inh mý tóg vĕnh jãgfa prĕnhprĕj ěn ri ke nỹ, inh jykre si ěn ti, isỹ Cristo hã ki rã ký jĕn ký. ⁹ Ký sóg ti hã ki rã ký jĕ sir. Ūri sóg Moisés jykre ki króm tigrĩn vĕsỹ ūn mág han mǎn sór tũ nĩ ha. Jesus ki rã hã tigrĩn sóg tỹ ūn mág jĕ ha. Hã tigrĩn Topĕ tóg iso: “há ti jĕ ha,” he mũ. Jesus ki rã tigrĩn ke vĕ ha. ¹⁰ Sý ti ki kanhrān ký jĕ tag hã tóg inh mý há nỹ. Ti hã vỹ ě ter kar ký rĩr mǎn, ký sóg ti mrĕ rĩr mǎn sór mũ gé. Hã jé sóg ti mrĕ jagtar sór mũ gé, iser ký sóg ti ter ri ke han sór mũ gé. ¹¹ Sý rĩr mǎn há tóg tí mýr, iser kar ký. Hã jé sóg ti ri ke han sór tí.

Vĕnhvó to comparação

¹² Ver sóg ki kanhrān kãn ja tũ nĩ, ver sóg tá krỹg ja tũ nĩ. Hã ra sóg vāsān tí, sý komĕr hã ti ki kanhrān kãn jé, ti tỹ inh ki kanhró nĩ ěn ri ke, isỹ tỹ ti tũ jĕn ký, Cristo ti.

¹³ Inh kanhkã', ver sóg tá krỹg ja tũ nĩ. Hã ra sóg tag han mũ, ha mẽ. Vĕsỹjām sóg mĩ ěkrĕn mǎn tũ nĩ ha, vāsān mǎn', vāsān mǎn', he jé sóg ke mũ ha, isỹ kejĕn tá krỹg jé. ¹⁴ Ag tỹ jagnĕ mrĕ pétĕ ri ke han sóg tí mýr. Jagnĕ mrĕ ag tóg pétĕ tí, ū tóg ganhar he sór tí. ěn ri ke han sóg tí. Inh ganho vỹ tỹ isỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke ti nĩ. Hã jé Topĕ tóg ěg kuprĕg, Jesus Cristo tigrĩn.

¹⁵ Ū tỹ Jesus to sygsanh mũ ag jé inh kóm han kãn. Ū tỹ hã ra to: “hã tũ vĕ,” hen ký Topĕ jé ti kanhrān. ¹⁶ Ký

ājag tỹ ti jykre mĕg mũ tag hã jagma mũmnĩ, ājag tỹ tá junjun jé.

¹⁷ Inh kanhkã', inh jykre hã han kãn nĩ. Ký ū tỹ inh jykre ri ke han mũ ěn jykre tugnỹm nĩ gé, ājag tỹ ag mrĕ hã han jé. ¹⁸ Ū ag tóg ōn ký Jesus Cristo ki ge ký nýtĩ, hã ra ag tóg ti jykre kato vāsānsān mũ, Jesus tỹ ěg jagfy cruz to ter mũ ra. Ag kāmĕn inh huri mýr, ājag mý. Tó tỹ ěn ri ke han isóg huri. Hã ra sóg ājag mý ag tó mǎn ke mũ gé sir. Inh fe kaj tóg tí, ký sóg fỹ mũ sir, ag jykre to. ¹⁹ Nũgme ki ag tóg vár ke mũ, inferno ki, ha mẽ. Jĕn há tãvĩ han sór ag tóg mũ, tag hã tóg ag mý sér tí. Nĕn tỹ ěg mý'a han tí tag hã tóg ag mý sér tí. Ēg tỹ tag mĩ vég tí ěn hã to ag tóg jykrĕn sór tí. ²⁰ Ag jãvo ěg jamā vỹ tỹ kanhkã ti nĩ. Kanhkã tá tóg kãtĩg ke mũ, ěg kren han ke mũ ti, hã vỹ: ěg Senhor tỹ Jesus Cristo, he mũ. Ti hã jãvānh ěg tóg nýtĩ. ²¹ Ti hã ne tóg ěg han mǎn ke mũ', ě kãtĩg ký'. Ēg tỹ ga kri mũn ký ěg tóg ver krój nýtĩ, ěg tỹ tỹ ěprā ke nýtĩn ký. Ti tỹ ěg han mǎn ký, ti tỹ ěg mý ěg fār tãg han ken ký, ký ěg tóg ti ri ke nýtĩn mũ, ti mág ri ke, ti tar ri ke, ti sĩnvĩ ěn ri ke. Ti hã tóg ěg tỹ ū tãg han mǎn ke mũ, ti tỹ tỹ ūn tar nĩn ký. Ti tar tugnĩn tóg nĕn kar tỹ ě krĕm ke han mǎn ke mũ gé.

Paulo tỹ ěg jyvĕn

4 Inh kanhkã', tỹ ājag tóg inh mý inh jãvy ri ke nýtĩ, ký tóg sý ājag venh há tĩgtĩ, sý ājag to há nĩn ký. Ājag hã tugnĩn inh fe tóg mrin ke tí, ājag hã tigrĩn sóg tỹ ūn mág jĕ. Ājag to sóg há pĕ nĩ. Hã ký tar nýtĩmnĩ, ěg Senhor jykre to.

² Vāhã sóg Evódia fi jyvĕn sór mũ, Síntique fi ke gé, ha mẽ. “Jagnĕ mrĕ vĕnh jykre pir hã han nĩ,” he sóg mũ, ājag mý. “Jesus mrĕ ke vỹ tỹ ājag nýtĩ, ký jagnĕ kato vāsān tũg nĩ,” he sóg tí. ³ Ký sóg ě mý ke mũ gé, vỹ. Inh ri kĕn ě tóg ěg Senhor rānhraj han tí. Ký fag jyvĕn nĩ, fag tỹ jagnĕ to há nýtĩ jé. Inh mrĕ fag tóg vĕnh kar mý Jesus kāmĕn tí, ký fag tóg Clemente mrĕ Topĕ vĩ ti tó tí gé, inh mrĕ ti tó mũ kar ag mrĕ ke gé. Fag jygjy vỹ ránrán ký nýtĩ, Topĕ livron ki, hã ký fag tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Hã ký tóg tỹ ū nỹ, fag tỹ jagnĕ to jũ ti.

⁴ Ēg Senhor mrĕ ke vỹ tỹ ěg nýtĩ, ký mý sér nýtĩmnĩ. Tag to inh huri, hã ra sóg tó mǎn ke mũ sir, ha mẽ. Mý sér nýtĩmnĩ mýr, ha mẽ.

⁵ Vĕnh kar to fe nýtĩmnĩ. Ēg Senhor kãtĩg mǎn ke vỹ kakó tí ha, ha mẽ. ⁶ Krĩ kufy nýtĩ tũg nĩ. Nĕn kar tómnĩ, Topĕ mý, ti mrĕ vĩn ký. Ký ti mý nĕn kar to vĩmnĩ gé, ājag tỹ nĕn ve sór mũ kar to. Ký ti mý nĕn kar to: “há ti nĩ,” hemnĩ gé, ājag tỹ ti mý agradecer hen ký. ⁷ Ký Topĕ vỹ ājag krĩ tỹ kuprā' henh ke mũ. Ēg tỹ nĕn kar to jykrĕn há ra ěg tóg vĕsóg ki ěg krĩ kuprāg ki kagtĩg nýtĩ. Ti hã ne ěg fe tỹ há' he tí, ti hã ne ěg krĩ kuprāg tí, ký tóg kuprā pĕ nĩgtĩ sir, ti tỹ ěg krĩ tỹ kuprā' hen ký, ěg tỹ Jesus Cristo ki ge ký nýtĩn ký.

⁸ Inh kanhkã', vāhã sóg ājag mý nĕn ū tó sór mũ gé. Nĕn ū há hã to jykrĕn nĩ, hã vỹ: “ki hã tó,” he mũ. Ēg tỹ nĕn ū to: “há ti nĩ,” he ěn hã to jykrĕn nĩ. Vĕnh jykre kuryj hã to jykrĕn nĩ, nĕn ū jānhkri hã to jykrĕn nĩ. Nĕn ū sĩnvĩ kar to jykrĕn nĩ gé, ki hã ke kar to. Tag kar to ěg

tóg: sér ti tí, he tí, há ký to jykrén mág han ní. ⁹ Ājag kanhrān mág sóg huri, sý ājag mý ti jykre kāmén ký. Ký ājag tóg inh jykre tugnȳm ja ní gé. Ājag t̄y is̄y nén han mū ēn hā han ní. Ký ū t̄y ēg krí kuprāg mū ēn hā v̄y ājag tar han ke mū, Topē ti.

Paulo t̄y ag m̄y agradecer he

¹⁰ Ha vé, inh fe tóg mrin ke mū, ājag t̄y inh m̄y nén ū jēnēn ký. Ký sóg to Topē mré vī há han', vī há han' he mū. Inh mī ājag tóg ēkrég mūgtī, há ký ājag tóg inh m̄y nén ū jēnē mán. Vās̄y ājag t̄y inh m̄y ne jēnēnh ke tóg tū tí, há ký ājag tóg inh m̄y nén ū jēnē ja tū nīgtī. Vāhā tóg jun, ājag t̄y inh m̄y nén jēnēg mū ti. ¹¹ Hā ra sóg ājag m̄y is̄y nén ve sór mū ēn ti tó ja tū ní. S̄y nén vég mū kar v̄y inh m̄y há n̄y. ¹² Is̄y nén ū vég tū (hā) ra tóg inh m̄y há n̄ygtī gé. Is̄y nén ū e vég mū ra tóg inh m̄y há n̄ygtī gé. Nén kar tag ve sóg huri. Kejēn sóg tógá n̄ygtī, kejēn sóg kókīr n̄ygtī. Kejēn sóg nén ū kar vég tí, kejēn sóg nén ū vég tū n̄ygtī. ¹³ Nén kar to sóg tar ní, ēg Senhor t̄y isar han ký.

¹⁴ Hā ra tóg há n̄y, ājag t̄y inh jagāgtān ký, ājag t̄y inh jagtar ní tag to jykrén ký. ¹⁵ Vās̄y ājag tóg inh m̄y ū nīm ja n̄ygtī gé, is̄y ājag m̄y Jesus kāmén vén ký. S̄y ga t̄y Macedônia ki kutē ký ājag hā tóg inh m̄y nén ū jēnē ja n̄ygtī, ājag pir m̄y, ājag, há v̄y: Filipos tá ke ag, he mū. Ū pi(jé) ājag mré is̄y nén vég mū to jykrén ja n̄ygtī, is̄y

nén vég tū ēn to ke gé. Ājag pir m̄y ājag tóg inh mré to jykrén inh hā, tag ki kanhró ājag tóg n̄ygtī. ¹⁶ Is̄y cidade t̄y Tessalônica tá n̄in ký ājag tóg inh m̄y nén ū jēnē mán ja n̄ygtī gé, kar ký ājag tóg ū jēnē mán', ū jēnē mán' he ja n̄ygtī gé, ājag t̄y inh ki r̄ir há han jé. ¹⁷ Hā ra sóg is̄y jānkamy venh ke ēn to jykrén sór tū n̄ygtī. Ājag tū mág n̄ygtī ký tóg inh m̄y há tí. ¹⁸ Nén kar v̄y inh ki jun-jun há han, ký sóg ve kán mū, s̄y nén ve sór mū ēn ve kán inh huri. Epafrodito v̄y inh m̄y vin kán, ājag t̄y inh m̄y nén jēnēg mū ti. Topē m̄y nīm ja vē, ājag t̄y inh m̄y nén nīm ja ti, ký tóg ti m̄y sér tí sir. Ti m̄y tóg ājag t̄y ti m̄y nén ger há pūn ēn kri ní ní sir, ājag t̄y inh m̄y nén jēnēg mū ēn ti. ¹⁹ Ēg jóg t̄y Topē v̄y ājag m̄y nīm kán ke mū, ājag t̄y nén ve sór mū ēn ti. Ti hā ne tóg nén kar t̄y tū ní, kanhkā tá ní ēn ti', há ký tóg ājag m̄y nén kar nīm ke mū, Jesus Cristo tugr̄in. ²⁰ Ēg kar jé ēg jóg t̄y Topē to: "t̄y ti ūn mág ní, t̄y ti ūn tar ní," hé, ký ēg t̄y ti m̄y vī há han v̄y tū' henh ke tū ní. Hā vē.

Paulo t̄y ag m̄y ēkrén

²¹ Ū t̄y Jesus Cristo ki ge ký n̄ygtī kar ag m̄y sóg ēkrég tí. Ēg kanhkā t̄y tag ki inh mré n̄ygtī ag v̄y ājag m̄y ēkrég tí gé. ²² Kar ký tag m̄y ū t̄y Topē ki ge ký n̄ygtī kar ag v̄y ājag m̄y ēkrég tí gé, p̄a'i t̄y imperador ĩn t̄y palácio krēm n̄ygtī ag kar ke gé.

²³ Ēg p̄a'i t̄y Jesus Cristo jé ājag tar han. Hā vē.

COLOSSOS

1 Paulo tỹ rá vë. Topë vỹ inh fëg, sỹ tỹ Jesus Cristo apóstolo jë jé. Hã ký sóg ãjag mỹ carta tag rán mũ. Ký ãg régre tỹ Timóteo vỹ inh mré rán mũ gé. ² ãg tỹ cidade tỹ Colossos tá Topë tũ ag mỹ rán hã vë, ãg kanhkã ag mỹ, ù tỹ Cristo ki ge tovãnh tũ ag mỹ. ãg jóg tỹ Topë jé ãjag tar han, ti jé ãjag krĩ kuprãg.

Topë kuprĩg tỹ ãg tar han

³ ãg Senhor tỹ Jesus Cristo panh mỹ sóg vĩ há han tĩ, ãjag to, ti mỹ sóg agradecer he tĩ, kurã kar ki, sỹ Topë mré vëmén ký. ⁴ ãjag tỹ Jesus Cristo ki ge tag mẽ inh, ký ãjag tóg nẽji jagnë to há tävĩ nỹtĩ gé, Topë ki ge ký nỹtĩ ag kar to ke gé. ⁵ Topë tỹ kanhkã tá ãg mỹ nén (ũ) ven ke mũ ãn hã to jykrén ãjag tóg tĩ nẽji. Ti tỹ ãg mỹ nén ù ven ke mũ mẽ ãjag tóg huri. ãjag tỹ Cristo kãme sér ãn mẽ ký ãjag tóg tag mẽ gé. ⁶ Ga kar mĩ tóg tĩ ha, vënh vĩ há tag, hã ký tóg ãjag ki jun ja nĩ gé. Vënh vĩ há tag tóg Topë mỹ êkré kanë ri ke han tĩ, vënh kar tỹ ti ki ge ký. Hã ký ãjag tóg ti ki ge gé, ãjag tỹ ti vĩ mẽ vén ký. ãn kã ãjag tóg Topë tỹ ãg jagãgtãn ki kanhrãn ja nĩ, ký ãjag tóg ki kanhró nỹtĩ ha. ⁷ ù tỹ ãjag mỹ tó vén mũ vỹ tỹ Epafras nĩ. Jagnë to há tävĩ ãg nỹtĩ, Epafras mré. Inh mré tóg Cristo rãnhràj han tĩgtĩ. ãjag ki rĩr há han tóg tĩ, ãjag mỹ ti vĩ kãmén ký. To krónh ke tũ ti nĩgtĩ. ⁸ Ti hã vỹ inh mỹ ãjag tỹ ãg to há nỹtĩ tag tó, Topë kuprĩg tỹ ãjag tỹ ãg to há nỹtĩ han mũ ãn ti.

⁹ Epafras vĩ mẽ ký sóg ãjag jagfy Topë mré vëmén tĩ sir. Ti mỹ sóg to vĩ tĩ, ãjag tỹ ti tỹ ãjag ki nén ve sór mũ ãn ki kanhrãn kãn jé, ti tỹ ãjag mỹ krĩ há nĩm jé, ti tỹ ã kuprĩg tỹ ãjag kanhrãn jé. ¹⁰ Ký ãjag tóg ãg mré ãg Senhor jykre ki tỹ króm kenh ke ki kanhró nỹtĩnh mũ gé, ãjag jykre tỹ ti mỹ há nỹn jé. ãg tỹ vënh jykre há han ký ãg tóg ti mỹ êkré kanë há ãn ri ke han tĩ. ãjag tỹ tag han ký tóg há tĩ. Ký ãjag tóg Topë ki kanhrãn há han ke mũ gé sir. ¹¹ Ký ãjag tóg tỹ ãn tar nỹtĩnh mũ gé sir. Ti hã ne ãjag tar han tĩ, ti tar nĩn ký. Ký ãjag tóg ti to krónh ke tũ nĩgtĩ. Vënh kar to ãjag fe nỹtĩnh mũ.

¹² Ký tóg ãjag mỹ sér tĩnh mũ gé. Ký ãjag tóg ãg jóg mỹ vĩ há han ke mũ. Ti hã ne ãjag tỹ há' he mũ', ãjag tỹ kanhkã ve jé. Ti tỹ ãg krĩn ken ký ãg tóg kurã krỹg ja tũ ãn venh ke mũ, ký ãjag tóg venh ke mũ gé, ãg mré.

¹³ ãg kygva tóg huri, hã ký ãg tóg tỹ kuty tãn ag krëm ke tũ nỹtĩ ha. Topë kósin krëm ke vỹ tỹ ãg nỹtĩ, ùri, Topë tỹ ù to: inh fe, he mũ ãn krëm. ¹⁴ Ti hã ne ãg kren han mũ', ti hã tugrĩn Topë tóg ãg mỹ vënh pãte fón mũ, ãg tỹ ti vĩ mranh ja ti.

Jesus tugrĩn nén kar tóg vënh ven ke mũ

¹⁵ Topë ri ke pë ti nĩ, ti kósin ti. ãg pi(jé) Topë vég tĩ'. ãg tỹ ti kósin ve ký ãg tóg Topë ki kanhró nỹtĩ. ã panh kósin ve vỹ tỹ ti nĩ. Topë tỹ nén (ũ) kar hyn han ký tóg ã panh mré nĩ nĩ, ti kósin ti. ¹⁶ ã kósin tugrĩn tóg ã tỹ nén (ũ) kar hyn han tĩ ãn nĩm ja nĩgtĩ gé, Topë ti. Kanhkã tá ke ãn hyn han kãn ja ti nĩgtĩ, Topë ti, ã kósin tugrĩn, ga kri ke kar hyn han ja ti nĩgtĩ gé, ãg tỹ nén vég tĩ kar hyn han ja ti nĩgtĩ gé, ãg tỹ nén ve vãnh kar hyn han ja ti nĩgtĩ gé. Pã'i kar hyn han ja ti nĩgtĩ gé, ãn tar ag kar, ãn mág ag kar hyn han ja ti nĩgtĩ, ãn kãsir kar ag mré há. ã kósin tugrĩn tóg nén ù kar hyn han ja nĩ, ký tóg ti há mỹ hyn han kãn ja nĩ, nén (ũ) kar ti. ¹⁷ Nén kar tỹ vënh ven tũg ki tóg kã nĩ nĩ, Cristo ti. Ti tugrĩn nén kar tóg vãhã vënh ven kãn tĩ. ¹⁸ Ti ki ge ký nỹtĩ kar ag krĩ ri ke ti nĩ, ký ãg tóg ti há ri ke nỹtĩ. ãn ve vỹ tỹ ti nĩ, ký tóg rĩr mãn gé, ti ter kar ký, ãg rĩr mãn ken jo. Nén (ũ) kar kri ke vỹ tỹ ti nĩ. ¹⁹ Topë mỹ tóg sér tĩ, ti kósin tỹ ti ri ke pë nĩn ký, ti tỹ tỹ ti ve pë nĩn ký. ²⁰ Ký tóg ti ter tugrĩn vënh kar to há nĩ ha, Topë ti, Jesus tỹ cruz to sa tugrĩn, ti kyvënh jamén ký. Ký Topë tóg ãg to jũ tũ nĩ ha, ù tỹ ga kri mũ ag to, kanhkã tãn ag to ke gé.

²¹ Hã ký tóg ãjag to há nĩ ha, ke gé. Vãsỹ ãjag tóg vënh jykre kórég há han ja nĩgtĩ, hã ký ãjag tóg Topë kato vãsãnsãn ja nỹtĩgtĩ. ²² Hã ra ti kósin tóg ãg ri ke mur ja nĩ, ký tóg ãg jagfy ter ja nĩ, hã ký Topë tóg ãjag to há nĩ ha, ãjag tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé, ãjag tỹ há pë nỹtĩ jé, ký ãjag jykre si ãn tóg tũ tĩ ha. ²³ Hã jé ti ki ge tovãnh tũg nĩ. Tar nỹtĩm nĩ, ti to krónh ke tũg nĩ. ãjag tỹ Jesus kãme sér ãn mẽ ký ãjag tóg Topë tỹ ãg mỹ nén (ũ) vin ke mũ ãn kãme mẽ ja nĩgtĩ gé. Tag hã mĩ êkrén nĩ, tovãnh tũg nĩ. Ga kri mũ kar ag vỹ mëg mũ ha, Jesus kãme sér ãn. Inh rãnhràj hã vë, sỹ ag mỹ tónh ke ti, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ.

Paulo tỹ vësỹrénh mág ja

²⁴ ãjag jagfy sóg vësỹrénh mũ. Hã ra tóg inh mỹ sér tĩ. Cristo vỹ vësỹrénh mág, ãg tỹ ti ki ge jé, ký ãg tóg ti vësỹrénh ãn ri ke han ke mũ gé, ù tỹ hën ri ke ag tỹ ãg tugrĩn ti vĩ ki króm sór jé. ²⁵ Topë ne inh mỹ: "ha vënh kar mỹ inh vĩ ti tó," he ja nĩgtĩ, sỹ ti rãnhràj ki rĩr jé, sỹ ãjag mỹ tó jé gé, ti vĩ ti. Ti tỹ ãjag mỹ vënh vĩ jënë vë.

²⁶ Topë tóg vãsỹ ã tỹ nén han ke to jykrén ja nĩgtĩ, ã tỹ nén (ũ) kar hyn han tũg ki tóg to jykrén ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ãn kã ù mỹ tó ja tũ nĩ ver. Vãhã tóg ù tỹ ti ki ge mũ ãn ag mỹ tó mũ, ti tỹ vãsỹ nén to jykrén ja ãn ti. ²⁷ ãg hã mỹ tóg tó mũ ha, ti tỹ povo kar mỹ nén ù há tävĩ vin

sór mǔ ti, hǎ kǎ tóg to hǎ ũ mǔ tó jǎ tǔ nǐ ver, ti tǔ ěg hǎ mǔ tó sór kǎ. Ti tǔ ěg mǔ nén vin ken hǎ vē, ha mẽ: Cristo vǎ ājag kǎtǎ jamǎn nǐ ha, hǎ kǎ ājag tóg ěg tǔ kanhkǎ tá nén venh ke ěn ti venh ke mǔ gé sir, ěg mré, ũ tǔ ti ki ge kǎ nǐtǎ ag.

²⁸ Cristo jykre tag hǎ tó inh tǐ, vēnh kar mǔ. Vēnh kar kanhrǎn há han sóg tǐ, Topě tǔ inh mǔ krǐ há nǐm jan tugrǐn. Kǎ sóg vēnh kar jyvēn tǐ gé, ag tǔ ti ki ge há han jé, ag tǔ kygně sór tǔ nǐ jé. Kǎ ag tóg há pě nǐtǐnh mǔ, ag tǔ Cristo ki ge kǎ. ²⁹ Hǎ to sóg vǎsǎn tǐ, kǎ sóg to ron tǐ gé. Ti hǎ ne isar han tǐ, ti tar nǐn kǎ.

2 Ha vé, ājag jagfy sóg vēnh rǎnhraj mág pě to vǎsǎn tǐ, Laodicea tá ke ag jagfy ke gé, ũ tǔ inh ve ja tǔ ag jagfy ke gé. Inh mǔ tóg há tǐ, ājag tǔ isǎ vǎsǎn tag mẽn kǎ. ² “Ag tǔ tag mẽ kǎ ag hǐn tóg nén ũ kaměg ke tǔ nǐ, kǎ ag hǐn jagně to há kar nǐtǐnh mǔ,” he sóg tǐ. Kǎ ājag tóg ki kanhrǎn ke mǔ gé, Topě tǔ nén to jykrenǔ mǔ ěn ti. Inh mǔ tóg ājag tǔ tag ki kanhrǎn kǎn há tǐ, inh mǔ tóg ājag tǔ to krǐ há nǐtǐnh há tǐ. Topě tǔ nén to jykrenǔ jan hǎ vǎ tǔ Cristo nǐ. ³ ěg tǔ ti ki kanhrǎn kǎ ěg tóg Topě ki kanhró nǐtǐnh ke mǔ gé. Ti pǎte ěg tóg vēnh vǐ sér ũ ve mǎn ke tǔ nǐ, ti hǎ tugrǐn ěg tóg Topě ki kanhrǎn kǎ nǐtǐ.

⁴ Tag kǎmėn sóg mǔ ājag mǔ, ũ tǔ ājag krǐn kónǎn tǔ nǐ jé. ũ tǔ ājag krǐn kónǎn sór mǔ vǐ tóg há nǐ ve nǐ, hǎ ra tóg tǔ hǎ tǔ nǐ. ⁵ Ājag vėg tǔ sóg nǐ. Hǎ ra sóg ājag ki ěkrėg tǐ, kǎ tóg sǎ ājag ve ěn ri ke tǐ inh mǔ. Inh mǔ tóg sér tǐ, ājag tǔ Cristo ki ge tovǎnh tǔ nǐn kǎ, ājag tǔ ti to tar tǎvǐ nǐtǐnh kǎ.

Cristo jykre

⁶ Ha vé, Jesus Cristo ki ge kǎ ājag nǐtǐ, ěg Senhor ki. Kǎ ti jykre hǎ han nǐ. ⁷ Ti hǎ vǎ ěg mǔ ga ri ke nǐ. Ti ki jǎre han nǐ, ka jǎre ěn ri ke han nǐ. Kǎ tóg ěg mǔ ĩn tǔ kri jě jafǎ ri ke nǐ gé, ĩn nǔna tǔ kri gunh kǎ fėg ěn ri ke ti nǐ gé. Ti ki ge tovǎnh tǔg nǐ. Tag hǎ mẽ ājag, ājag tǔ ti vǐ mẽ vėn kǎ. Kǎ to tar nǐtǐmǐ, Topě mǔ vēnh vǐ há tó kǎ.

⁸ Ha vé, vēso jykrenǔ. Inh mǔ tóg ũ tǔ ón kǎ ājag krǐn kónǎn sór ha mẽ tǐ. ũ tóg krǐg tǎn tó tǐ, ũ tóg nén ũ tǎn tó tǐ gé. Nén kórėg mré ke ag vē, nén ũ tǎn kar ti. Kǎ ũ tóg ěprǎ ke jykre tó tǐ gé. Cristo jykre tǔ vē, ěprǎ ke jykre kar ti. Hǎ kǎ ũ tǔ ājag mǔ tag tó sór mǔ ag vǐ jėmė tǔg nǐ. ⁹ Cristo vǎ tǔ nén (ũ) kar kri ke nǐ, pǎ'i kar kri ke vǎ tǔ ti nǐ. Ti fǎr vǎ ěg ri ke ja nǐgtǐ, ti tǔ ga kri tǐ mǔn kǎ, hǎ ra tóg tǔ Topě jě nǐ, ti fǎr kǎkǎ ti jě nǐ, Topě ti. Topě pě hǎ vē sir. Kǎ ājag tóg há nǐtǐ gé sir, ājag tǔ ti ki ge kǎ, há tǎvǐ.

¹¹ Kǎ, ěg tǔ ěg grė junun fǎr kym mǔ vǎ ge nǐ, ha mẽ. Ti ki ge kǎ ěg tóg ěg jykre si tovǎnh mǔ sir. Judeu ag tóg ājag grė junun fǎr kym ja nǐgtǐ, vēnh kar tǔ ag tǔ Topě jykre hǎ han mǔ ěn ki kanhró nǐtǐ jé. ũri ěg tóg ěg jykre si tovǎnh mǔ, vēnh kar tǔ ěg tǔ Topě jykre han mǔ ki kanhró nǐtǐ jé. ěg tǔ ti mré ter ri ke ti nǐ, ěg tǔ ěg jykre si tovǎnh mǔ ti, kǎ ěg tóg ěg tǔ nén ũ to ěn mǔ ěn han mǎn ke tǔ nǐ. ěg tǔ Cristo mǔ vēnh fėg to ken hǎ vē. ¹² Ti mré ter ri ke han kǎ ěg tóg vēnh kej kǎkǎ nǐ ri ke han mǔ gé, ti mré. Vēnh kype to ken hǎ vē,

batismo to ken hǎ vē, hǎ vǎ: ti mré vēnh kej kǎkǎ nǐ ri ke han mǔ, he mǔ. Kǎ ěg tóg ti mré rǐr mǎn ri ke han mǔ gé sir, ěg tǔ goj kǎtǎ kǎkutě kǎ. ěg jykre si tǔ tóg hur tǔ' hé, kǎ ěg rǐr mǎn vē sir. Topě vǎ Cristo rǐn mǎn, ti ter kǎ. ěg tǔ ti ki ge kǎ tóg ěg rǐn mǎn mǔ gé sir.

¹³ Vǎsǎ ājag tóg vēser ri ke nǐtǐ ja nǐgtǐ. Ājag tǔ ti vǐ mranh tugrǐn, ājag tóg ājag kǎgter ra mǔ ja nǐgtǐ, ājag grė junun fǎr kym tǔ ja tugrǐn. Hǎ ra tóg ājag rǐn mǎn ja nǐgtǐ, Cristo mré Topě ti. Ājag mǔ tóg hur vēnh pǎte fón, ājag tǔ vēnh jykre kórėg han ja ěn ti tǔ. ¹⁴ ěg nėv(e) rá ěn tǔ tóg tǔ' hé huri, ěg mǔ. Rǎn kǎ tóg nǐ ja nǐgtǐ, ěg nėv(e) ěn ti, hǎ vǎ: ěg tǔ ti vǐ mranh, he mǔ. Tag to tóg ěg to jǔ ja nǐ vē. Hǎ ra Cristo tóg tǔ tǔ' hé. Cruz to tóg ti sa, ěg nėv(e) ěn ti, kǎ tóg tǔ tǔ' hé. Kajǎm kǎn tóg huri. ¹⁵ Kǎ tóg Japo pǎ'i kar ag tǔ tǔ' he ja nǐgtǐ gé, ũn tar ja ěn ag tǔ. Cruz to sa kǎ tóg ag tar tǔ tǔ' hé, ũ tǔ ti kato vǎsǎnsǎn mǔ ěn ag tǔ, kǎ ěg kar tóg ag venh ke mǔ, kǎ ěg tóg ag to é henh ke mǔ sir. Cristo tóg ag pan kar kǎ ag tatǐn tǐg kǎn ke mǔ, nǔgme ki ag vǎm jé. Tag ve jé ěg tóg ke mǔ.

¹⁶ Kǎ ũ tǔ vėjėn há to ājag mǔ: “ǎ tǔ tag kon kǎ Topě tóg ǎ to jǔnh mǔ,” hen kǎ hǎ ra kri nǐm tǔg nǐ. Kurǎ kórėg tó sór ag tóg tǐ gé, festa kar, kysǎ tǎg ke gé, vēnh kǎn ke kurǎ ke gé. ¹⁷ Vǎsǎ ke ja vē, vēnh jykre tag, Cristo kǎtǐg ke jo ke ja vē, tag. Cristo kǎtǐg kǎ ěg tóg vēnh jykre tǎg vėg nǐtǐ ha, kǎ ěg ti si tovǎnh mǔ sir.

¹⁸ ũ tóg ājag mǔ Topě tǔ jėnė jafǎ ag tó sór mǔ gé. “Topě tǔ jėnė jafǎ vėg sóg tǐ, tag hǎ tóg inh mǔ sér tǐ,” he ag tóg tǐ. “Isǎ tǔ nén ũ tǔ (hǎ) ra sóg vėg tǐ. Kǎ sóg kanhkǎ tǎn tag ag mǔ jǎn sór tǐ,” he ag tóg tǐ, ón kǎ. Hǎ ra ag tóg tag hǎ to (ag tóg) tǔ ũn mág nǐtǐ sór mǔ, ājag kǎfór nǐtǐ sór ag tóg mǔ. ¹⁹ Ag pi(jé) Cristo jykre han sór mǔ'. Cristo jykre hǎ tóg ǎ pir mǔ tar nǐ. ěg krǐ ri ke ti nǐ, Cristo ti, kǎ ěg tóg ti há ri ke nǐtǐ, ěg tǔ ti ki ge kǎ nǐtǐnh kǎ. ěg krǐ vǎ ěg tǔ nén (ũ) han sór mǔ ěn han tǐ, ěg kujej tǔ, ěg mó tǔ ke gé. Kǎ ěg há tóg mog mǔ sir, ti tǔ ěg krǐ mré vēnh jykre pir han kǎ. Kǎ ěg tóg Cristo jykre han ke mǔ, ti tǔ ěg krǐ ri ke nǐn kǎ. Hǎ ra ag tóg tag han sór tǔ nǐ, ũ tǔ ājag krǐn kónǎn tǐ ag.

Jesus mré ěg rǐnrǐr nǐtǐnh

²⁰ Hǎ kǎ ājag tóg Cristo mré ter ri ke han. Krǐg tǎn kórėg ag pi(jé) ājag tǔ hě ri ke mǎn mǔ ha', nén ũ ũ kar tǎn kórėg ag ke gé. Kǎ ag jykre ěn vǎ ājag mǔ tǔ' hé. Ājag tǔ ne jé han mǎn sór ně? Ke tǔg nǐ. Ājag pi(jé) tǔ ag mré ke nǐtǐ'. Ājag tǔ ne jé ag tǔ ājag mǔ vǐ jėmė sór ně, ag tǔ ón kǎ vėjėn há to: ²¹ “tag vóg tǔg nǐ, Topě mǔn kórėg nǐ, tag ko tǔg nǐ, ěn vóg tǔg nǐ,” hen kǎ? Ag vǐ tag jėmė tǔg nǐ. ²² ěprǎ ke ag jykre vē, tag ti. Tag mǐ ke vē, ěg tǔ nén (ũ) vóg mǔ ti. Tǔg kǎn jé tóg ke mǔ, kejėn, hǎ kǎ ěg tóg Topě vǐ hǎ jėmėg tǐ. ²³ Ag jykre vǎ há nǐ ve nǐ. Krǐ há nǐ ve ag nǐtǐ. Kanhkǎ tǎn to ag há nǐtǐ, ag to ag jǎn tǐ, kǎ ag tóg vēsǎ vēnh kar krėm ke nǐtǐ sór ve nǐ gé, vēsǎvǐn vóg kónǎn ag tóg tǐ gé. Tag hǎ to jykrenǔ kǎ ag tóg vēsǎ ũn mág han sór mǔ jǎvo. Ājag tǔ nén to ěn mǔ ěn han ag tóg tǐ, vēnh jykre tag han kǎ, hǎ kǎ ag vǐ jėmė sór tǔg nǐ.

3 Ha vé, Cristo mré ājag tóg rīnrīr mǎn. Hǎ kǵ ti jykre hǎ han sórmnī. Kanhkā tá tóg nī nī, Topē pēgja tá ti nī, Cristo ti. Kǵ ti hǎ mī ēkrén nī, ājag tǵ ti mré tá junjun ti jé. ² Ū tǵ kynhmǵ nī ēn jykre hǎ han sórmnī. Ēprǎ vēnh jykre to jykren tūg nī. ³ Ter jé ēg tóg ke mǔ, ēg fār tag ti. Hǎ ra ēg tóg Cristo mré Topē ki vēnh péju ri ke han. Ti tǵ ēg jy nīgān to ken hǎ vē, ēg ter pē han tǔ nī jé, ēg tǵ ti mré rīnrīr nǵtī jé. ⁴ Kejēn tóg vēnh ven ke mǔ, Cristo ti, ēg rīnrīr han mǔ ti. Kǵ vēnh kar tóg venh ke mǔ, ēg tǵ ti mré rīnrīr nǵtī ti, ēg tǵ tǵ ūn mág nǵtī ti.

Ēg jykre si mré ēg jykre tǎg

⁵ Ājag jykre si tovānh nī, ājag tǵ nén to én mǔ ēn mǵ vēnh nenh nī. Ēg jykre si hǎ vē, ha mē: ēg prǔ tǔ mré nǵ, ēg mén tǔ mré nǵ, nén vēnh mǵ kar han, Topē tǵ nén ū to: “han tūg nī,” he mǔ ra to én mǔ, ā tǵ nén e hǎ tǵ vāsān (ka)mē. Vēnh kāgrá to jān ēn ri ke ti nī, ēg tǵ ēg tǵ nén e hǎ tǵ vāsān sór kǵ. ⁶ Tag tugrīn Topē tóg ēg to jǔ mǔ, ti ví mranh hǎ vē. ⁷ Tag han ja ājag tóg nǵtīgtī, vāsǵ, ājag tǵ vēnh jykre kórég tag mī mǔn kǵ. ⁸ Hǎ kǵ tag tovānh kǎn.

Fe gǵv (ka)mē han tūg nī. Jagnē to krī rǵ han tūg nī. Ū to jykren kónān tūg nī. Ū mǵ ví kónān tūg nī, ū to ví kónān tūg nī gé. ⁹ Jagnē mǵ ón tūg nī gé. Ājag jykre si ēn tovānh kǎn nī, kǵ tóg ēg tǵ ēg kur si nūnh ri ke nī. ¹⁰ Kǵ vēnh jykre tǎg hǎ han kǎn nī gé, kǵ tóg ēg tǵ kur tǎg tu ri ke nī. Ēg tǵ tóg ū tǎg han sór mǔ, Topē ti, ēg tǵ tǵ ti kǎnhvég ri ke nǵtī jé, ū tǵ ēg han mǔ kǎnhmég ēn ri ke, ēg tǵ ti ki kanhrān pē han jé. ¹¹ Kǵ ēg tóg tǵ ūn pir nǵtī ha, fóg ag, Judeu ag, ū tǵ Judeu jykre han mǔ ag, ū tǵ ag jykre han tǔ ag ke gé, kanhgág ag, kanhgág jǔ ag, patrǎo krēm ke ag, ag patrǎo mré hǎ. Ēg tǵ Cristo ki ge kǵ ēg tóg tǵ ūn pir nǵtī, kǵ Cristo hǎ vǵ tǵ ēg kar krīg mǵ ke nī.

¹² Topē vǵ ājag kuprēg, ājag tǵ tǵ ti tǔ nǵtī jé, ti tǵ ājag to há tāví jēn kǵ. Kǵ ti jykre hǎ han nī. Jagnē jagāgtān nī. Jagnē mǵ ví há han nī. Vēsǵ ūn mág han sór tūg nī. Komēr hǎ vímnī. Jagnē to fen mág nǵtīmǵ. ¹³ Jagnē to jǔ tūg nī. Jagnē mǵ vēnh pāte fón nī, ū tǵ ājag mǵ ví kórég han kǵ. Ēg Senhor vǵ ēg mǵ vēnh pāte fón tǵ gé, kǵ jagnē mǵ vēnh pāte fón nī, ti ri kén. ¹⁴ Ājag tǵ jagnē fe ri ke nǵtīn kǵ tóg há kar tǵ. Kǵ ājag tóg vēnh jykre pir han ke mǔ. ¹⁵ Cristo jé ājag krī kuprǎg, kǵ ājag tóg krī kǎnhvy nǵtīnh mǔ ha. Ēg krī kuprǎ nīn kǵ ēg tóg jatun mǵ jagnē mré nǵtīnh mǔ, ēg tǵ Cristo há ri ke nǵtī jé. Hǎ jé tóg ēg jé prēr, Topē ti. Kǵ ti mǵ tag to agradecer hemnī. ¹⁶ Cristo ví hǎ tǵ jagnē mǵ tómnī, hǎ ki kanhrān sórmnī. Tag tǵ jagnē jyvēn nī, tag hǎ to krī há han nī. Kǵ Topē mǵ ví há han nī gé. Ti mǵ jān nī, ti jé hǎ tómnī, ti kuprīg tǵ ājag mǵ nén tó mǔ ti. Ti hǎ mǵ ví há han nī, ti mǵ: “inh mǵ tóg há tǵ, ā tǵ inh mǵ nén han mǔ ti,” hemnī. ¹⁷ Ājag tǵ nén ū han kǵ ēg Senhor mré vēmén kar kǵ han nī, ājag tǵ ti jykre hǎ han jé. Ājag tǵ nén ū tó sór kǵ ti hǎ mǵ tó vén nī gé. Ēg Senhor tǵ Jesus jykre hǎ han jé ēg tóg ke mǔ, kǵ ēg tóg ti hǎ tugrīn (ēg tóg) ēg jóg tǵ Topē mǵ vēnh ví há tónh ke mǔ gé sir, ti mǵ agradecer hen kǵ.

Ēg jykre tǎg

¹⁸ Kǵ sóg ūn mén nǵtī fag jyvēn sór mǔ. Ājag mén jykre mī mǔmnī. Ēg Senhor jykren hǎ vē.

¹⁹ Ājag mén jyvēn sór sóg mǔ gé. Ājag prǔ to há tāví nǵtīmǵ. Fag mǵ ví tar han tūg nī.

²⁰ Kǵ sóg ājag krē mǵ tag tó sór mǔ gé. Ājag han mǔ fag ví jēmēmǵ. Ēg Senhor vǵ tag ve sór mǔ, ājag ki.

²¹ Kǵ sóg ūn sanh ag mǵ: ājag krē mǵ ví tar pē han tūg nī, ag tǵ ājag to jǔ tǔ nī jé, he mǔ gé. Krónh ke jé ag tóg ke mǔ, ājag tǵ ag mǵ ví tar pē han kǵ.

²² Ājag kǎmī ū tóg patrǎo mǵ rānhrāj tǵ, fagrīnh mǵ. Ājag jyvēn kǵ sóg ājag mǵ: ājag patrǎo ví ki hǎ han nī, he mǔ. Ū tóg kejēn ā patrǎo tǵ ti mǵ ví há han hǎ jé tóg ā patrǎo tǔ ki rīr tǵ, ón kǵ. Tag han tūg nī. Ājag patrǎo tǔ ki rīr pē han nī, ājag tǵ ēg Senhor kamēg kǵ. Vēnh jykre pir hǎ han nī, ājag patrǎo mǵ. ²³ Ti rānhrāj ki rīr kǵ mǵ sér nǵtīmǵ. Ājag tǵ ēg Senhor tǵ Jesus rānhrāj han ri ke ti nī, ājag patrǎo rānhrāj han mǔ ti. ²⁴ Ēg Senhor vǵ ājag mǵ ājag rānhrāj kajām ke mǔ, ājag tǵ ti tǔ kar ag mré tá junjun ken kǵ. Tá ti vin han kǵ nǵtī, ti tǵ ājag mǵ nén vin ke mǔ ēn ti. Ājag patrǎo pē vǵ tǵ ēg Senhor tǵ Cristo nī. Ti hǎ mǵ ājag tóg rānhrāj tǵ. ²⁵ Ū tǵ vēnh jykre pāno han mǔ ēn vóg kónān jé tóg ke mǔ, Topē ti, ag tǵ tǵ ūn mág nǵtī (hǎ) ra. Topē mǵ ēg tóg jagnē ri ke kar nǵtī, tag ki ūn mág ag mré ūn kāsir ag. Vēnh kar vóg kónān jé tóg ke mǔ, vēnh jykre pāno to, Topē ti.

4 Ājag kǎmī ū vǵ tǵ patrǎo nǵtī, kǵ sóg patrǎo hǎ jyvēn sór mǔ ha. Ājag camarada ag vǵ ājag rānhrāj han tǵ. Kǵ ag mǵ vēnh jykre kuryj han nī. Ag ki rīr há han nī. Patrǎo ū vǵ tǵ ājag krīg mǵ ke nī, hǎ vǵ: ēg Senhor, he mǔ, kanhkā tá nī ti. Tag to jykren.

Paulo tǵ ēg jyvēn

² Topē mré vēmén tovānh tūg nī. Ti mǵ: “inh mǵ tóg há tǵ,” hemnī gé. Mǔmēg nī, ājag tǵ ti mré vēmén to krónh ke tǔ nī jé. ³ Kǵ ti mré iso vēmén nī gé. Topē ví tó sóg tǵ. Kǵ ti mǵ to vímnī, ag tǵ inh ví mē há han jé, sǵ ag mǵ Cristo kǎmén kǵ, sǵ ag mǵ Topē tǵ nén han sór mǔ ēn kǎmén kǵ. Tag tugrīn sóg se kǵ jé. ⁴ Hǎ ra sóg tó há han sór mǔ, Topē tǵ inh mǵ vēnh rānhrāj tag nīm kǵ. Hǎ jé iso ti mré vēmén nī.

⁵ Ū tǵ ēg jāvo Jesus ki ge tǔ ag mǵ ví há han nī. Kurǎ kren tūg sórmnī. ⁶ Nén ū há tǵ vēmén nī, vēnh kar mǵ sér tǵ jé, ag tǵ ājag ví mēn kǵ. Kǵ ājag tóg vēnh kar mǵ kǎmén há han ki kanhró nǵtīnh mǔ.

Paulo tǵ ag mī ēkrén

⁷ Sǵ ājag mǵ Tíquico jēnē vē, ti tǵ ājag mǵ isǵ nén (ŭ) vég mǔ kǎmén kǎn jé, isǵ nén (ŭ) han mǔ ti ke gé. Ēg régre vē, Tíquico ti. Ēg to há tāví ti nī. Ēg Senhor rānhrāj han ti tǵ, to krónh ke tǔ ti nǵgtī. ⁸ Ti hǎ vǵ sǵ nén vég mǔ tó kǎn ke mǔ, hǎ jé sóg ti jēnēg mǔ, ti tǵ ājag fe tǵ mrin ke jé. ⁹ Ti mré sóg ājag mré ke tǵ Onésimo jēnēg mǔ gé. Ēg régre vē gé, ēg to há ti nǵgtī gé, Topē ki rǎ to krónh ke tǔ ti nǵgtī. Ag hǎ ne ājag mǵ tónh ke mǔ', cidade tag ki nén kutē mǔ ti.

¹⁰ Aristarco vỹ inh mré se ký jě gé. Ājag mĩ tóg ěkrég tí. Marcos vỹ ājag mĩ ěkrég tí gé, Barnabé kanhkã ěn ti. Marcos to sóg ājag mỹ vĕnh ví jĕně huri, ājag tý ti mỹ: “ha kãrã,” he jé, ti tý kejĕn ājag tá jun ti ký. ¹¹ Josué vỹ ājag mĩ ěkrég tí gé, ag tý ũ to: Justo, he mũ tag ti. Judeu ag vĕ, Aristarco mré Marcos mré Josué ti. Inh mré ag tóg rãnrãj tí, Topĕ ví ki. Ag jãvo Judeu ũ ag vỹ inh mré rãnrãj jãvãnh nýtí gé. Ký ũ tãgtũ tag ag tóg inh fe tý mrin ke tí, ag tý inh mré rãnrãj ký.

¹² Epafras vỹ ājag mĩ ěkrég tí gé, ājag mré ke tag ti. Jesus Cristo rãnrãj han ký tóg jĕ nĩ. Ājag to tóg Topĕ mré vĕmĕn tí, to tóg vãsãn tí, to krónh ke tũ ti nĩgtí, ājag tý kygnĕg tũ nĩn jé, ājag tý Topĕ tý ěg ki nĕn ve sór mũ ěn hã han sór jé, ājag tý tag hã to tar nýtí jé.

¹³ Ājag hã ki tóg ěkrég tí, tag vĕg sóg tí, ký tóg Laodicéia tá ke ag mĩ ěkrég tí gé, Hierápolis tá ke ag mĩ ke gé. ¹⁴ Lucas vỹ ājag mĩ ěkrég tí gé, médico ěn ti, ũ tý ěg to há tãví ěn ti, kar ký Demas ti ke gé.

¹⁵ Laodicéia tá ěg régre ag mỹ tómnĩ, sỹ ag mĩ ěkrég mũ ti. Ninfa fi mĩ sóg ěkrég tí gé, fi ĩn tá vĕnh mãn jafã ěn ki. ¹⁶ Ājag tý vĕnh rán tag to ke kar ký Laodicéia tá Topĕ ki ge ký nýtí ag mỹ jĕnĕmnĩ, ký tá ke ag tũ to kemnĩ gé, vĕnh kato, sỹ ag mỹ carta jĕnĕg mũ ti. ¹⁷ Ký Arquipo mỹ: ěg Senhor tý ã mỹ nĕn (ũ) tó mũ ěn han nĩ, to krónh ke tũg nĩ, “hemnĩ.

¹⁸ Vãhã sóg vĕsóg ki ājag mỹ rán ke mũ ha', inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. Isỹ se ký jĕ tag kã jatu' he tũg nĩ. Topĕ jé ājag tar han tí. Hã vĕ.

1 TESSALÔNICA

1 Paulo tỹ rá vě. Isỹ cidade tỹ Tessalônica tá ke ag mỹ rán hã vě. Tessalônica tá ājag tóg věnh mǎn tĩ, Topě ví mẽ jé. Topě tũ vỹ tỹ ājag nỹtĩ, ěg jóg mág ti. Jesus Cristo tũ vỹ tỹ ājag nỹtĩ gé, ěg Senhor ti. Sỹ ājag mỹ věnh rá jěně vě, kỹ Silas vỹ jěněg mũ gé inh mré, Timóteo ke gé. Topě mỹ sóg to ví tĩ, ti tỹ ājag tar han jé, ti tỹ ājag mỹ věnh jykre kusa nĩm jé.

Věnh kar tỹ Tessalônica tá ke ag jykre vég tĩ

² Kurā kar ki sóg ājag to Topě mré ví tĩ. Ti mỹ sóg: “há ti nĩ, ā tỹ ag krĩn há han kỹ,” he tĩ, kurā kar ki. ³ Sỹ ti mré vĩn kỹ sóg ājag mĩ ěkrég tĩ. Ājag tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ājag tóg nén ũ há kar han mũgtĩ. Ājag tỹ ti to há nỹtĩn kỹ ājag tóg rǎnhrāj mág han mũgtĩ. Ājag tỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ve sór kỹ ājag tóg to krónh ke tũ nĩgtĩ. Tag mĩ sóg ěkrég tĩ, kurā kar ki, sỹ Topě mré vĩn kỹ, ěg jóg mág mré.

⁴ Inh kanhkā', tỹ ěg tóg Topě fe nỹtĩ, ti tỹ ěg kuprĕg ja nĩn kỹ. Tag ki kanhró ěg tóg nỹtĩ. ⁵ Sỹ ājag mré nĩn kỹ sóg ājag mỹ Topě ví sér tó ja nĩgtĩ. Inh pi(jé) inh jykre tỹ vēmén ja nĩgtĩ. Topě jykre hã tỹ sóg vēmén tĩ, Topě kuprĩg tỹ inh krĩn kỹ. Ti hã vỹ ěg tar han tĩ. Ki hã tó sóg mũ ājag mỹ, tag ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. Isỹ ājag mré nĩn kỹ ājag tóg inh ve ja nĩgtĩ, hã kỹ ājag tóg inh jykre ki kanhró nỹtĩ. Sỹ ājag to há nĩn kỹ, hã kỹ sóg ājag mỹ tó ja nĩ. ⁶ Inh ri ke han sór ājag tóg mũ, ěg Senhor ri ke ke gé. Sỹ ājag mỹ nén tó ja ěn kri fig ājag tóg tĩ. Kỹ ājag tóg to vēsýrénh jagy han tĩ, ũri, pǎ'i ag tỹ ājag to kórég nỹtĩn kỹ. Hã ra Topě kuprĩg vỹ tỹ ājag jagrĕ nĩ, hã kỹ ājag krĩ tóg kǎnhvy' he mũ, ājag vēsýrénh mũ (hã) ra, ěprā. ⁷ Hã kỹ věnh kar tóg ājag tỹ nén han mũ mẽg mũ sir, ga tỹ Macedônia tá, ga tỹ Grécia tá ke gé, ag tỹ ājag kóm han kǎn jé sir, ũ tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag ke gé. ⁸ Věnh kar vỹ ājag tỹ nén han mũ mẽgmĕ kǎn huri. Topě ví tó ājag tóg mũ, hã kỹ ag tóg ga tỹ Macedônia tá mẽgmĕ, ga tỹ Grécia tá ke gé, ěmā kar mĩ hã. Ājag tỹ Topě ki ge mũ mẽgmĕ kǎn ag tóg huri. Isỹ ag mỹ tó sór kỹ ag tóg: “mě ěg huri,” he tĩ. ⁹ Kỹ ag tóg inh mỹ kǎmén mũ, sỹ ājag mỹ Topě ví tó ja ěn ti. “Ā ví kri fig ag nĕji mũ, Tessalônica tá ke ag,” he ag tóg tĩ inh mỹ, ājag to. “Topě ki ge kỹ ag nĕji nỹtĩ, věnh kǎggrā tỹ topĕ tovǎnh kỹ, ag tỹ Topě ví hã han jé sir, ũn rĩr mũ ví ti, hã vỹ: Topě pĕ, he mũ,” he ag tóg tĩ ājag to. ¹⁰ “Ti kósin nĕji vỹn kenh ke mũ, kanhkā tá. Ti kǎtĩg jǎvǎnh ag nĕji mũ,” he ag tóg tĩ. “Topĕ nĕji ti rĩn mǎn, ti ter kar kỹ, Jesus ti. ěn nĕji ěg krenkren han mũ, ěg tỹ Topĕ jũ vég tũ nĩ jé, Jesus kǎtĩg jǎvǎnh ag nĕji mũ, Tessalônica tá ke ag,” he ag tóg tĩ ājag to.

Paulo tỹ ag mỹ Topě ví tó há han

2 Inh kanhkā', inh ve ājag tóg, isỹ ājag mré nĩ ja nĩn kǎ. Isỹ ājag mỹ Topě ví tó kỹ ājag tóg Topě ki rá. Tó há han ja sóg nĩ. ² Cidade tỹ Filipos tá ag tóg inh vóg kónǎn ja nĩgtĩ. Tá ag tóg iso é he ja nĩgtĩ. Tá kǎkutĕ kỹ sóg ājag tá jun ja nĩgtĩ. Tag ki kanhró ājag tóg nỹtĩ. Ge ra sóg ājag mỹ tó, Topě ví sér ti. Ājag kamĕg ja tũ sóg nĩ, Topě tỹ isar han kỹ, sỹ inh jagtar jagy ěn ve ja ra. ³ Sỹ ājag jyvĕn kỹ sóg ājag mỹ ki hã tó ja nĩgtĩ, kygnĕ ja tũ inh nĩ. Nén ũ vēnhmỹ tó ja tũ sóg nĩgtĩ gé. Ājag tỹ nén ũ to ěn ja tũ sóg nĩgtĩ gé. ⁴ Topĕ hã ne inh jykre ve kỹ inh mỹ: “ha inh ví ti tó,” he ja nĩ. Hã kỹ sóg tó mũ sir. ěprā ke ag tỹ iso ví há han tũ ra tóg inh mỹ tỹ nén ũ tũ nỹ. Topĕ tỹ iso ví há han ke tag hã tóg inh mỹ há nĩ. Hã jé sóg ti ví hã ki króm sór mũ. Ti hã ne ěg jykre ve kỹ ěg ki kanhró nĩ, Topĕ ti.

⁵ Hã kỹ sóg ājag mỹ ón kỹ: “há ājag tóg nỹtĩ,” he ja tũ nĩgtĩ. Tag ve ājag mỹr. Ājag tỹ nén ũ to ěn ja tũ sóg nĩgtĩ gé. Ājag ki sóg ganho ve sór ja tũ nĩ gé. Topĕ hã ne tag vé'. ⁶ Kỹ ěprā ke ag tỹ iso ví há han tũ ra tóg inh mỹ tỹ nén ũ tũ nỹ mỹr. Ājag tỹ inh mỹ ví há han tũ ra tóg inh mỹ tỹ nén ũ tũ nỹ gé. ⁷ Cristo hã vỹ inh jěně ja nĩ, hã kỹ tóg, sỹ ājag mỹ ví tar han há tóg tĩ vě. Hã ra sóg ke ja tũ nĩ. Komĕr hã sóg ví ja nĩgtĩ. ěg tỹ ěg krĕ kǎsir mré ví ri ke han ja sóg nĩgtĩ. Gĩr mỹnh fi tỹ komĕr hã ví ěn ri ke han ja sóg nĩgtĩ. ⁸ Ājag to sóg há tǎví nĩ, hã kỹ sóg ājag mỹ Topĕ ví sér tó kǎn sór ja nĩgtĩ. Kỹ tóg inh mỹ tỹ nén ũ tũ nĩ gé, sỹ ājag jagfy ter ke ti.

⁹ Inh kanhkā', inh rǎnhrāj to jykren nĩ. Inh rǎnhrāj vỹ inh kutǎn tĩ. Kutỹ ki sóg inh rǎnhrāj han tĩ, kurā ki ke gé, isỹ vējĕn comprar he jé. Hã kỹ sóg ājag jĕn ko ja tũ nĩgtĩ. Topĕ ví hã tó ja sóg nĩ, ājag kanhrǎn kỹ. Tag to jykren. ¹⁰ Isỹ nén han mũ ve kǎn ājag tóg, kỹ Topĕ vỹ inh vég tĩ gé. Topĕ jykre hã han isóg tĩ, věnh jykre kuryj ti, nén ũ vēnhmỹ han vǎnh sóg nĩgtĩ. Ājag rĩnve sóg han, ājag tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. ¹¹ Gĩr panh vỹ ā kósin jyvĕn tĩ, kỹ tóg kejĕn ti jyvĕn tar han tĩ gé. Kỹ tóg kejĕn ví há han tĩ gé, ti fỹn kỹ. Ti ri ke han ja sóg mỹr, ājag mỹ. ¹² Hã kỹ sóg ājag fe tar han. Ājag jyvĕn ja sóg nĩgtĩ, kỹ sóg ājag jyvĕn tar han ja nĩgtĩ gé kejĕn, kỹ sóg ājag fe tỹ há' he ja nĩgtĩ gé, sỹ ājag jyvĕn tar han kar kỹ. Ājag tỹ Topĕ jykre ki króm jé, hã jé sóg ājag mỹ ke ja nĩgtĩ. Ti hã ne ājag kuprĕg', ājag tỹ ti tỹ tỹ ěg pǎ'i nĩ ve jé, ājag tỹ ti jykre mág ve jé, ti jykre tỹ ěg kǎfór nĩ ěn ti. ¹³ Ājag tỹ Topĕ ví mẽ kỹ ājag tóg to: “hej,” he ja nĩgtĩ. Ājag mỹ sóg tó, ti ví ti, kỹ tóg ājag mỹ há ja nĩgtĩ. Tag to sóg Topĕ mỹ: “ǎ hã ne tóg ag krĩn', kỹ tóg inh mỹ sér

tĩ," he tĩ. Kurã kar ki sóg ti mý tó tĩ. Isý ãjag mý Topě ví tó ký ãjag tóg to: "Topě ví vě," he ja nĩgtĩ. Hã ra tóg ge nĩ. Hã ký tóg ãjag jykre kugrynh mũ sir, Topě ví ti, ãjag tỹ ti ví kri fin ký.

¹⁴ Inh kanhkã', ga tỹ Judéia tá ke ag kóm ãjag tóg vėsýrénh mũ. Tá ũ ag tóg vėnh mǎn tĩ, Topě ví mẽ jé, ag tỹ Jesus Cristo ki ge ký nýtĩn ký. Ký ag mré ke ag tóg ag vóg kónǎn tĩ, Israel ag. Ge ti nĩ gé, ãjag mré ke ag tỹ ãjag vóg kónǎn ti. Hã ký ãjag tóg ag kóm vėsýrénh mũ gé. ¹⁵ Israel pǎ'i ag vỹ Jesus tén, ěg Senhor ti. Topě ví tóg tĩ ag kǎgtén ag tóg tĩ gé. Ký ag tóg ěg vóg kónǎn tĩ gé sir. Hã ki ag tóg Topě jũ han tĩ. Ěprã ke kar ag kato vāsǎnsǎn ag tóg tĩ. ¹⁶ Hã ký ag tóg inh mý: "ker fóg ag mý ví hě," he tĩ. "Ker kanhgág ag mý Topě ví tó hě", ag krenkren tũ nĩ jé," he ag tóg tĩ inh mý. Hã ki ag tóg Topě ví mrynhmranh kǎn tĩ. Ký ag tóg ti ví mranh kǎn ký nýtĩ ha. Hã ký Topě tóg ag to jũ mũ sir. Ký tóg ag vóg kónǎn kǎn ke mũ gé sir, vėnh kaja jé.

Paulo krĩ kufy

¹⁷ Inh kanhkã', isý ãjag vég tũ nĩn ký tóg inh mý e tĩ. Hã ký sóg fe kaj nĩ. Tǎg ti tĩ ver, sý ãjag ve ja ti. Hã ra inh pi(jé) ãjag kǎ jatu' he mũ'. ãjag ve sór tǎví inh nĩ, ký sóg ãjag to kǎtĩg kren. ¹⁸ Isý ãjag to kǎtĩg ke vě vě, hã ra Satanás vỹ inh kato tẽ. Kar ký sóg to jykrén mǎn, hã ra Satanás vỹ inh kato tẽ mǎn. Hã ký sóg ãjag to jun ja tũ nĩ, inh, hã vỹ: Paulo, he mũ. ¹⁹ ãjag hã to sóg jykrén mũ, Jesus tỹ ãjag hã ki inh jykre ve jé, ti kǎtĩg mǎn ký, ěg Senhor ti. ãjag tỹ ti ví ki króm ký tóg vég mũ, inh rǎnhrǎj ti, Jesus ti. ãjag hã to inh fe tóg mrin ke mũ, ãjag hã ki sóg tỹ ũn mág nĩnh mũ, Jesus mý. Hã ký sóg ãjag to jykrén tĩ. ²⁰ ãjag hã tugerĩn sóg tỹ ũn mág nĩ, ãjag hã tugerĩn tóg inh mý sér tĩ.

3 ãjag to jykrén mág sóg tĩ, hã ký sóg Timóteo jěně ja nĩ, ti tỹ ãjag ve jé, ěg tỹ cidade tỹ Atenas tá nýtĩn ký. Ti mý sóg: "ha inh ré ký tĩg," he ja nĩ, "sý inh pir mý tag kǎ nĩ jé," he ja sóg nĩ. "Ag hýn ne han mũ'? he sóg mũ, ký ag venh tĩg, inh mý," he ja sóg nĩ ti mý, isý ãjag to krĩ kufy ja nĩn ký. ² Timóteo vỹ tỹ Jesus mré ke nĩ. Topě camarada ri ke tóg nĩ. Cristo kǎmén ti tĩgtĩ, inh ri ke. Ký tóg ãjag tá jun ký ãjag jyvėn ja nĩ, ãjag fe tỹ há' he ja tóg nĩ, ãjag tỹ Jesus ki rǎ tovǎnh tũg jé. Hã jé sóg ti jěně ja nĩ. ³ "Hėn ri ke mũn ag hýn krĩ kufy nýtĩ, ag jagǎgtar mũn ký," he ja sóg nĩgtĩ ãjag to. "Ag mré ke ag ne tóg ag vóg kónǎn mũ', Topě jykre to'," he ja sóg nĩgtĩ. Hã ra sóg ãjag mý tó ja nĩ, ěg jagǎgtar ke ti, Topě jykre to. ⁴ Isý ãjag mré nĩ mũ ěn kǎ sóg ãjag mý tó, ěg jagǎgtar ke ti, ti tugerĩn. Hã ra tóg ge nĩ. Hã to ãjag tóg jagǎgtar tĩ, vėsýrénh tĩ sir. ⁵ Hã ký sóg Timóteo jěně, isý ãjag to krĩ kufy ja nĩn ký. "Ag mý Topě tovǎnh tũ nĩ vỹ?" he ja sóg nĩ. "Ěg krĩn kónǎn tĩ ěn mý ag krĩn tũ nĩ vỹ, Japo ti?" he ja sóg nĩ mýr. "Ti tỹ ag krĩn kónǎn ký sóg tagrĩnh mý ag mý tó ja nĩ mýr'," he ja sóg nĩ ãjag to. Hã ký sóg Timóteo jěně ja nĩ.

Timóteo tỹ Paulo krĩ kuprǎg

⁶ Hã ra tóg sir inh ki jun mǎn mũ, Timóteo ti, ãjag ve kar ký. Ūri tóg jun. ãjag kǎmén tóg mũ, tó há han tóg mũ, ký inh fe tóg mrin ke mũ sir. "Jesus ki ge to tar ag nýtĩ," he tóg mũ. "Jagně to há ag nýtĩ, ě mĩ ěkrég ag tóg tĩ. Ě ve sór ag tóg tĩ. Ě tỹ ag ve sór ri ke han ag tóg tĩ," he tóg mũ inh mý, Timóteo ti. ⁷ Ký inh krĩ tóg kǎnhvy' he mũ sir ãjag to. Inh jagtar mũ ra inh fe tóg há' he mũ sir, ãjag tỹ Jesus ki ge ký nýtĩn ký. ⁸ ãjag tỹ ti to tar nýtĩn ký tóg inh mý inh rĩr mǎn ri ke nĩ, ký sóg mrin ke ri ke han mũ sir. ⁹ Topě mý sóg ví há han mũ sir ãjag to. Inh fe vỹ mrin ke mũ, sý ãjag tỹ nén han mũ ěn mẽ ký. Hã ký sóg Topě mý ví há han mũ sir, ãjag tỹ inh fe tỹ mrin ken ký. ¹⁰ Kuty kar ki sóg ti mré vémén tĩ, kurã kar ki ke gé. Sý ãjag ve sór nĩn ký sóg Topě mý isýg ke to ví tĩ, sý ãjag tar han sór ký, ãjag tỹ ti ki rǎ to tar nýtĩ jé.

¹¹ Topě tỹ kejėn inh mý: "ha ag venh tĩg," hen ký tóg inh mý sér tĩnh mũ, ěg jóg mág tỹ inh mý tag tó ký, Jesus ti ke gé, ěg Senhor ti. ¹² Ěg Senhor mý sóg to ví tĩ, ti tỹ ãjag tỹ jagně to há tǎví han jé. Jagně to há ãjag nýtĩ, ký sóg ti mý to ví tĩ, ti tỹ tag to ãjag tar tǎví han jé, ãjag tỹ vėnh kar to há nýtĩ to tar nýtĩ jé gé, isý ãjag to há nĩ ri ke. ¹³ Ký sóg ti mý to ví tĩ gé, ti tỹ vėnh jykre há to ãjag tar han jé. Kejėn ěg Senhor tỹ Jesus vỹ kǎtĩg mǎn ke mũ, ě tũ kar ag mré. Ěg jóg tỹ Topě tỹ ũri ãjag tar han ký ãjag tóg kurã ěn kǎ ti rĩnja tá jǎnhkri nýtĩnh mũ, ãjag tỹ kygně ja tũ nĩn ký.

Jesus jykre mĩ ěg mũnh ke mũ

4 Inh kanhkã', vǎhã sóg ãjag mý nén ũ tó sór mũ gé. Ěg Senhor tỹ Jesus rĩnve sóg ãjag jyvėn sór mũ. ãjag mý sóg ti jykre tó huri, ãjag tỹ ti japry jagma, ti jamĩn jagma mũ há han jé, ãjag tỹ Topě mý há nýtĩ jé. Tag han ãjag tóg mũgtĩ. Gemnĩ. To tar nýtĩmnĩ. ² Tag kǎmén sór isóg mũ ãjag mý, ěg Senhor tỹ Jesus tỹ inh mý: "tag tómnĩ," he ja nĩn ký. ³ Topě vỹ ãjag to jykrén, ãjag tỹ ti jykre hã han jé. Ký ãjag prũ tũ fag mré nỹ tũg nĩ, ãjag mén tũ ag mré nỹ tũg nĩ gé. ⁴ ãjag tỹ ãjag prũ fi mré nỹ ký fi mré nỹ há han nĩ, Topě jykre han jé. Ký ěprã ke ag vỹ ãjag to jykrén kónǎn ke tũ nĩ gé. Fi tỹ prũg kónǎn tũg nĩ. ⁵ Fi to ěn kónǎn tũg nĩ gé, ãjag prũ fi to. Ū tỹ Jesus ki rǎ tũ ag jykre han tũg nĩ. Ū tỹ Topě jykre ki kagtĩg nýtĩ ag jykre han tũg nĩ, ãjag prũ fi to. Fi tỹ prũg há han nĩ.

⁶ ãjag régre tỹ nén ũ to ěn tũg nĩ. Ti tũ vě mýr, ký ti tũ ki Topě ví mranh tũg nĩ. Topě hã ne tag to jũ tĩ'. Ký ãjag régre tỹ nén ũ vóg tũg nĩ. ãjag tỹ ti tũ vóg ký Topě vỹ ãjag vóg ke mũ gé, ti kajǎm jé. Tag tó sóg huri ãjag mý, tag to sóg ãjag mý ví tar han huri, hã ra sóg ãjag mý tó mǎn mũ gé. ⁷ Ěg tỹ vėnh kavėnh ký ěg tóg Topě jykre han tũ nĩgtĩ mýr. Ti jykre vỹ kuryj nỹ. Ěg tỹ tỹ ti tũ nýtĩ hã jé tóg ěg kuprėg. ⁸ Ěprã ke ví pijé', sý ãjag mý nén tó mũ tag ti'. Topě ví vě mýr. ãjag tỹ inh ví tag han tũ nĩn ký ãjag tóg Topě ví mranh mũ. Ti hã ne tóg ě

kuprīg tǵ inh jagrē han ja nī, kǵ tóg tǵ ājag jagrē han ja nī gé.

⁹Nén ũ to ājag tar nǵtǵ, hǵ vǵ: jagnē to há, he mǵ. Hǵ kǵ sóg tag to ājag mǵ rán mág han ke tǵ nī. Topē vǵ ājag kanhrān, ājag tǵ jagnē jagāgtān ken ki. Ki hǵ han ājag tóg tǵ. ¹⁰Ga tǵ Macedōnia tá ke kar ag to ājag há nǵtǵ, Jesus mré ke kar ag to ke gé. To tar nǵtǵmǵnī, to krónh ke tǵg nī, ājag tǵ tǵ Jesus mré ke nǵtǵn kǵ. Hǵ jé sóg ājag jyvēn mǵ.

¹¹Vāsān nī, ājag tǵ jatun mǵ nǵtǵ jé, jatun mǵ ājag rānhrāj hyn han jé. Ājag rānhrāj pē ēn to tar nǵtǵmǵnī, hǵ jé sóg ājag jyvēn ja nī. Kǵ sóg to ājag jyvēn mān mǵ, ājag rānhrāj to. ¹²Kǵ nén ũ vǵ ājag mǵ tǵ' henh ke tǵ pē nī. Hǵ ki vēnh kar tóg ēg jykre há ki kanhró nǵtǵnh mǵ. Ājag tǵ ājag rānhrāj to nén ũ kar ve kǵ tóg há tǵ, ũ tǵ ājag mǵ nén ũ nīm tǵ nī jé, fagrǵnh mǵ.

Jesus mré ke ter kǵ fǵ mág tǵg nī

¹³Inh kanhkā', sǵ nén ũ ki ājag kanhrān há tóg tǵ gé, ha mē. Ēg mré ke ũ ag tóg kǵgter kǵ nǵtǵ. Kǵ fǵ mág tǵg nī ag jé. Jesus ki ge tǵ ag ri ke han tǵg nī. Ag ter kǵ ag tóg nén ũ há venh ke tǵ nī. Hǵ kǵ ag tóg fǵ mág tǵ, Jesus ki ge tǵ ag. Hǵ ra tóg ēg mǵ ge tǵ nī. ¹⁴Jesus vǵ ter ja nī, kar kǵ tóg rǵr mān ja nī. Tag ki kanhró ēg tóg nǵtǵ. Hǵ ri ke ti nī, Jesus ki ge mǵ ag kǵgter ti. Topē vǵ ēg han mān ke mǵ, Jesus tugrǵn, ēg tǵ ti mré nǵtǵ jé sir. ¹⁵Ēg Senhor vǵ inh kanhrān, hǵ kǵ sóg tó mǵ. Ti jēnky ki tóg kutē, sǵ tónh ke tag ti, ha mē. Ver ēg rǵnrǵr nǵtǵ. Hēn ri ke mǵn ēg kǵgter kǵn ke tǵ nī, ti kǵtǵg ken jo. Kǵ ēg tóg ti kǵtǵg venh mǵ sir. Hǵ ra ēg tóg ũn kǵgter mǵ ag jo mǵnh ke tǵ nī. Ag hǵ mré ēg tóg mǵnh ke mǵ.

¹⁶Ti kǵtǵg vǵ ge nǵnh mǵ, ha mē. Tére jé tóg ke mǵ, ēg Senhor ti, kanhkā tá. Kǵ vēnh vǵ tóg mē há tǵnh mǵ. Topē tǵ jēnē jafā ag pǵ'i mág vǵ prēr ke mǵ sir. Topē tǵ vǵkyn jafā vǵ mē há tǵnh mǵ, trombeta ēn ti. Kǵ ũn kǵgter mǵ ag vǵ rǵnrǵr mān mǵ sir, Jesus mré ke ag. ¹⁷Kar kǵ ēg tóg ag mré jāpryn mǵ gé, ēg tǵ ti kǵtǵg ke jo ter tǵ hǵ ra. Ag mré ēg tóg jāpryn mǵ, ũn rǵnrǵr mān mǵ ag mré. Kanhkā góg kāmī ēg tóg jāpryn mǵ, kǵ ēg tóg ēg Senhor kato tēgtēnh mǵ sir, kanhkā krēm. Hǵ kǵ ēg tóg ti mré nǵtǵnh mǵ sir, ēg Senhor mré, ēg tǵ kanhkā ra mǵn kǵ. Ti ré kǵ ēg mǵ mān ke tǵ nī sir. ¹⁸Tag tómnī jagnē mǵ, ājag krǵ tǵ kǵnhvǵ' he jé, ũn kǵgter mǵ ag to.

Jesus tǵ kǵnhmar kǵtǵg mān ke

5 Inh kanhkā', ti kǵtǵg ke ki kanhró ēg tóg nǵtǵ, hǵ ra ēg tóg ti kurā hǵ ki kagǵg nǵtǵ, ti prǵg ke gé. Tag mē ājag tóg huri, hǵ kǵ sóg ājag mǵ tó mág ke tǵ nī ha. ²Vāhān kǵtǵg, ēg Senhor ti, hǵ ra tóg tǵ nén ũ péju mé kǵtǵg ri ke nǵnh mǵ, ti kǵtǵg ti. Ēg vatánh tá tóg ēg tǵ māg tǵ, nén ũ péju mé ti. Kǵ tóg ge nǵnh mǵ, ēg Senhor kǵtǵg ti. ³Ti to há tǵ ag vǵ: "jatun mǵ ēg nǵtǵ," henh ke mǵ. "Ū vǵ ēg vóg ke tǵ nī," he jé ag tóg ke mǵ. Ag tǵ tag tó mǵ ra tóg vāhā kǵtǵg mǵ, ēg Senhor ti. Kǵ ag tóg nǵgme ki vǵr mǵ sir. Ag tǵ to jykrén tǵ hǵ ra ti kǵtǵg kǵ ag tóg krenkren ke tǵ pē nī, ha vemnī.

⁴Inh kanhkā', ājag hǵ ne tóg tǵ Jesus mré ke nǵtǵ'. Hǵ kǵ tóg ājag ki kuty tǵ nī. Kǵ ājag tóg ki kanhró nǵtǵ, kǵ ti kǵtǵg vǵ ājag mǵ nén ũ péju mé kǵtǵg ri ke tǵ nī, ājag tǵ ti ki kanhró nǵtǵn kǵ. ⁵Ti krē vǵ tǵ ājag nǵtǵ, hǵ kǵ tóg ājag ki kurā nī, ājag tǵ ki kanhró nǵtǵn kǵ. Kuty tǵ ti nī, ēg ki. Ti kǵtǵg ke ki kanhró ēg tóg nǵtǵ, hǵ kǵ tóg ēg ki kurā nī sir.

⁶Kǵ ti kǵtǵg ke kǵ jatu ke tǵg nī. Vēso jykrén nī, ājag tǵ ti kǵtǵg ke to vēnh preparar ken jé, ājag tǵ kǵ jatu ke tǵ nī jé. ⁷Ūn nǵgnūr mǵ ag vǵ kuty kǵ nǵgnūr tǵ, kǵ ag tóg ti kǵtǵg ke kǵ jatu nǵtǵ. Kǵ ũn kronkron mǵ ag vǵ kuty kǵ pēnmév nǵtǵ, kǵgter ag nǵtǵ gé. Kǵ ag tóg vēso jykrén tǵ nǵtǵ. Kuty tá vēnh jykrén hǵ vē. ⁸Ēg jé kurā tá vēnh jykre há ēn ti han jāvo. Ēg jé vēso jykrén kǵ ti ki rǵ to krónh ke tǵg. Ēg jé jagnē to há to krónh ke tǵg gé.

Kǵ ēg tóg vēnh génh jafā ag tar ri ke nǵtǵ. Kǵ tóg ēg mǵ soldado kur ri ke nī sir, ti ki rǵ ti, jagnē to há ti ke gé. Soldado tǵ camisa tǵ ferro ri ke ti nī, ēg tǵ ti ki rǵ jykrén jagnē to há to tar nǵtǵn kǵ. To tar nǵtǵn kǵ ēg krenkren ke mǵ, nǵgme ki vǵr ke tǵ ēg nī. Tag mǵ ēkrén nī. Kǵ tóg ēg mǵ soldado tǵ sāpe tǵ ferro ri ke nī sir, ēg tǵ ti ve sór mǵ to tar nī ti. To tar nǵtǵn kǵ ēg tóg vēnh preparar ke kǵ nǵtǵ, vēnh kǵn kǵ ēg nǵtǵ, ti kǵtǵg ke to. ⁹Topē vǵ ēg kuprēg, ēg tǵ ti jǵ vég tǵ nī jé, ēg krenkren jé, ēg tǵ nǵgme ki vǵr tǵ nī jé, Jesus Cristo tugrǵn, ēg Senhor ti. ¹⁰Ti hǵ ne ēg jagfǵ ter ja nī, ēg tǵ ti tugrǵn rǵnrǵr nǵtǵ jé, ti mré nǵtǵ jé sir. Ēg tǵ ti kǵtǵg ke jo kǵgter mǵ ra ēg tóg ti mré nǵtǵnh mǵ, ti kǵtǵg kǵ. Ēg kǵgter tǵ ra ēg tóg ti mré tá nǵtǵnh ke mǵ gé, ti kǵtǵg kǵ. Jagnē ri ke ēg nǵtǵnh mǵ. ¹¹Tag tómnī jagnē mǵ. Tǵ jagnē krǵ tǵ kǵnhvǵ' hemnī gé, ũn ter mǵ to. Kǵ tǵ jagnē jyvēn nī gé, ājag tar nǵtǵ jé. Tó ājag tóg mǵgtǵ, kǵ tó há han nī.

Vēnh jykre há ti

¹²Inh kanhkā', nén ũ tó jé sóg ke mǵ gé. Ājag kāmī ũ ag tóg tǵ ājag pǵ'i nǵtǵ, igreja to, Jesus mré ke ũ ag. Ājag jyvēn ag tóg tǵ, ājag to ag tóg vāsān tǵ. ¹³Ēn ag kamēg nī. Ag mǵ vǵ há han nī, ag to há tāvǵ nǵtǵmǵnī, ag tǵ ājag ki rǵr kǵ. Jagnē krǵ rǵg tǵg nī.

¹⁴Inh kanhkā', tag ti tó jé sóg ke mǵ gé, ha mē. Ū tǵ vēnhmǵ mē ag jyvēn tar han nī. Ū tǵ kǵnhmar krónh ke tǵ ag mré komēr vǵmǵnī. Ūn fe krónhkrój ag fe tǵ tar' hemnī. Vēnh kar mǵ komēr hǵ vǵmǵnī. ¹⁵Ū tǵ ājag mǵ nén ũ kórég han mǵ ra ti mǵ nén ũ kórég han tǵg nī jāvo, vēnh kajām tǵg nī. Nén ũ há tāvǵ han nī jagnē mǵ, vēnh kar mǵ ke gé.

¹⁶Kurā kar ki ājag fe tǵ mǵn kemnī. ¹⁷Kurā kar ki ēg jóg mág mré vǵmǵnī, ājag tǵ ti to krónh ke tǵ nīn jé.

¹⁸Nén ũ kar to ti mǵ: "inh mǵ tóg há tǵ," hemnī gé.

Topē jykrén hǵ vē. Jesus Cristo nón ēg tóg ti jykre han ke mǵ. Ēg tǵ nén ũ vég mǵ kar to ēg tóg: "inh mǵ tóg há nī," henh ke mǵ, Topē mǵ.

¹⁹Topē kuprīg tǵ ājag krǵn sór kǵ ti mǵ: "vó," he tǵg nī. ²⁰Kejēn Topē kuprīg tóg ũ krǵn tǵ, kǵ tóg Topē vǵ tó mǵ sir. Ēn to é he tǵg nī. ²¹Ū tǵ ājag mǵ vǵn kǵ to: "vēnh vǵ há mǵ?" hemnī. Ti tǵ tǵ ājag mǵ vēnh vǵ há nǵn kǵ jēmēmnī. ²²Ti há tǵ nǵn kǵ jēmē tǵg nī, ājag tǵ nén ũ kórég han tǵg jé. Nén ũ kórég han sór tǵg nī.

²³ Topě vỹ ãjag krĩ kuprãg tí. Ti mỷ sóg to vĩ tí, ti tỹ ãjag tar han jé, ãjag tỹ tỹ ti tú nỹtĩ to tar nỹtĩ jé. Ti mỷ sóg to vĩ tí gé, ti tỹ ãjag tỹ kygně kaměg jé, ti tỹ ãjag jykre há han jé, ãjag fe ti ke gé, ãjag krĩ ti ke gé. Ęg Senhor tỹ Jesus Cristo kãtĩg mãn kỹ tóg ěg jykre tugnỹm ke mũ sir, hã jé tóg ěg jykre há han sór mũ. ²⁴ Ú tỹ ěg kuprẽg mũ vỹ ěg jykre há han sór mũ, hã vỹ: Topě, he mũ. Fagrĩnh mỷ vĩ vãnħ ti nĩgtĩ.

²⁵ Inh kanhkã', iso Topě mré vĩmnĩ gé. ²⁶ Jagně ki nhun ke ri ke han nĩ, Jesus mré ke kar ki, jagně nĩgé kãgmĩ kỹ. ²⁷ Ęg Senhor rĩnve sóg ãjag mỷ tag tó mũ, ha mẽ. "Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag tỹ isỹ nén rán mũ tag mẽ kãn ke vễ," he sóg mũ mỷr. Hã kỹ sóg: "ag kar mỷ to kemnĩ," he mũ. ²⁸ Ęg Senhor tỹ Jesus Cristo mỷ sóg to vĩ tí, ti tỹ ãjag tar han jé. Hã vễ.

2 TESSALÔNICA

1 Paulo tỹ rá vĕ. Isỹ cidade tỹ Tessalônica t'a ke ag mỹ rán hã vĕ. Tessalônica tá ãjag tóg Topĕ vĩ mẽ jé vĕnhmãn tí. Topĕ tũ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ, ěg jóg mág ti. Jesus Cristo tũ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ gé, ěg Senhor ti. Sỹ ãjag mỹ vĕnh rá jĕnĕ vĕ. Kỹ Silas vỹ jĕnĕg mũ gé inh mré, Timóteo ke gé. ² ěg jóg tỹ Topĕ mỹ sóg to vĩ tí, ti tỹ ãjag tar han jé, ti tỹ ãjag krĩ kuprãg jé gé. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ sóg tag to vĩ tí gé.

Cristo tỹ ũ tỹ ěg vóg kónãn mũ ag vóg kónãn ke

³ Inh kanhkã', isỹ kurã kar ki ãjag to Topĕ mré vĩ vĕ, ãjag to sóg ti mỹ vĩ há han tí. Ājag jykre tóg inh mỹ sér tí. Ājag hã ne tóg ti vĩ to tar tãvĩ nỹtĩ, kri fi kỹ. Jagnĕ mré ãjag tóg há tãvĩ nỹtĩ gé, ãjag kar ti. Hã kỹ sóg Topĕ mỹ vĩ há han tí, ãjag to. ⁴ Hã kỹ sóg Topĕ tũ kar ag mỹ ãjag tó tí, ěg vĕnhmãn kỹ. "Ti vĩ kri fi to ag tar nỹtĩ, ag tỹ ag vóg kónãn mũ ra," he sóg tí ãjag to. "Ag jagãgtar mũ ra ag tóg ti to tar nỹtĩ," he sóg tí. Isỹ tag tó tóg inh mỹ sér tãvĩ tí. ⁵ Hã tugrĩn ěg tóg Topĕ jykre kuryj ki kanhró nỹtĩ, ãjag tỹ ti tovãnh tũ nĩn kỹ. Kỹ ti tỹ nĕn han mũ vỹ kugryj kar nỹtĩ, ti tỹ nĕn tó mũ kar ke gé. Jagtar ãjag tóg mũ, hã ra ãjag tóg ti tovãnh tũ nĩgtĩ. Ti tỹ tỹ ěg pã'i nĩ ve jé ãjag tóg ke mũ, kanhkã tá krỹg he jé ãjag tóg ke mũ, ti tugnĩn, ha vemnĩ. Hã kỹ ãjag tóg sir ti tugrĩn jagtar mũ sir. ⁶ Ha vé, ũ tỹ ãjag jagãgtar han mũ ěn jagãgtar han jé tóg ke mũ gé, vĕnh kaja jé, Topĕ ti. Hã ki ěg tóg ti jykre kuryj ki kanhrãn mũ sir. Tag to jykren. ⁷ Ag jãvo tóg ãjag tar han mũ sir, ãjag jagtar mũ hã ra, kỹ tóg sir ãjag jagãgtar tỹ tũg' he mũ gé sir, ěg kar mỹ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ kanhkã tá kãtĩg kỹ. Kanhkã tãn ag mré tóg kãtĩg ke mũ, kỹ ěg tóg ti venh mũ sir. ⁸ Tỹ tóg pi gru ve kãtĩg ke mũ. Kỹ tóg ũ tỹ Topĕ ki kanhrãn jãvãnh ag vóg kónãn ke mũ sir, vĕnh kaja jé, ũ tỹ ěg Senhor tỹ Jesus vĩ sér mranh mũ ěn ag. ⁹ Ag vóg kónãn jé tóg ke mũ, kỹ ag vĕsyrĕnh vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. ěg Senhor mré ag nỹtĩnh ke tũ nĩ sir. Ti jykre há ěn venh ke tũ ag nĩ, ti tỹ tỹ pã'i mág pĕ nĩ ěn ti, ũn mág tãvĩ ěn.

¹⁰ Ā kãtĩg kỹ tóg ag vóg ag vóg kónãn ke mũ. Kỹ tóg vãhã ã tũ ag tỹ ũn mág han ke mũ sir. Kỹ vĕnh kar tóg ěg tugrĩn ti jykre ve kãn ke mũ, ěg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ājag hã tóg inh vĩ kri fi, sỹ ãjag mỹ ti vĩ tón kỹ. Hã kỹ ãjag tóg kurã ěn venh ke mũ. ¹¹ Hã jé sóg ãjag to Topĕ mré vĩ tí, kurã kar ki. Ti mỹ sóg: "ag tar han nĩ," he tí. "Nĕn ũ há han sór ag tóg mũ, ã ki ge kỹ nỹtĩ ag, ã jykre han sór ag tóg mũ, kỹ ag tar han nĩ, ag tỹ kygnĕg tũ nĩ jé. Ag kuprĕg ã tóg, ag tỹ kurã ěn ve jé, kỹ ag tar han nĩ, ag tỹ kurã ěn tá krỹg jé," he sóg tí (mỹr), Topĕ mỹ.

¹² Ti tỹ ãjag kri tỹ ũn mág nĩ jé, hã jé sóg ti mỹ tó mũ. Ti tỹ ěg kri tỹ ũn mág nĩn kỹ tóg ěg tỹ ũn mág han mũ gé. Topĕ tỹ ěg mỹ ã tỹ nĕn ũ há nĩm ěn hã vĕ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ ke gé.

Jesus kato tĕ mág mũ ěn tỹ vĕnh ke

2 Inh kanhkã', sỹ ãjag jyvĕn há tóg tí sir. Kãnhmar ti kãtĩg mũ, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo ti, kỹ ěg tóg vĕnh mãn mũ, ti tỹ ěg gé(g) tĩg jé sir. Kỹ ěg tóg ti mré nỹtĩ. ² Ha ra tóg ver kór gy sí tí, kuvar gy sí ti nĩ ver. Kỹ ũ tỹ ãjag mỹ: "Topĕ kuprĩg tóg inh mỹ: ũri ke vĕ, hé," he mũ ra kri fi tũg nĩ, ãjag fe tỹ jũrũn ke tũg nĩ. ũ tỹ ãjag mỹ: "Paulo vỹ inh mỹ tó, kỹ tóg: ũri ke vĕ, hé," he mũ ra kri nĩm tũg nĩ gé. ũ tỹ ãjag mỹ vĕnh rá ven mũ ra, to: "Paulo tỹ rá vĕ mỹr," he mũ ra kri fi tũg nĩ gé. ³ Ag jykre tugnỹm ra, ũ tỹ ãjag krĩn kónãn sór mũ ag. ũri ke tũ vĕ ver, ti kãtĩg ke ti. ũ tỹ hĕn ri ke ag vỹ ti tovãnh ke mũ ver, ti kãtĩg ke to hã. Ti kato tĕgtĕ jé ag tóg ke mũ ver. Kỹ ũ tóg ver vĕnh ven ke mũ gé, hã vỹ: ũ tỹ Topĕ vĩ mranh tí ěn, he mũ, ũ tỹ nũgme ki kutĕnh ke mũ ěn ti, he mũ. ⁴ Ti ve pĕ vĕ, Topĕ vĩ mranh mũ ti, hã kỹ Topĕ vỹ nũgme ki ti fón ke mũ. ěn vỹ tóg Topĕ kato tĕnh ke mũ ver, vĕnh kãggrá tỹ topĕ kato ke gé. Nĕn kar to: topĕ, he mũ kar kato tóg tĕnh ke mũ ver. "Topĕ kar kãfór vỹ tỹ inh nĩ," he jé tóg ke mũ. Kỹ tóg vãhã sir Jerusalem tá Topĕ ĩn krĕm rãnh mũ, Topĕ nĩg ja ěn tá tóg nĩnh mũ, kỹ tóg vĕso: "tỹ sóg Topĕ nĩ," henh ke mũ, ón kỹ.

⁵ Isỹ ãjag mré nĩn kỹ sóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ. Mĩ ěkrĕn nĩ, sỹ ãjag mỹ tó ja ěn ti. ⁶ Mĩ ěkrĕn kỹ ãjag tóg ki kanhró nỹtĩ sir, ũ tỹ ver ti ki rĩr mũ ěn ki. Ti kỹ ti ki rĩr nĩn kỹ tóg ver vĕnh ven tũ nĩ, ũ tỹ ón kỹ: "tỹ sóg Topĕ nĩ," he mũ ěn ti. Ti kurã ki tóg vĕnh ven ke mũ sir vãhã. ⁷ ũri ũ tỹ hĕn ri ke ag tóg vĕnh jykre pãno han mũgtĩ, Topĕ vĩ mranh kỹ. Hã ra ag tóg ver vĕnh pigju kỹ han tí, kỹ ěg tóg ve hã han tũ nĩ, ag jykre pãno ti. Kỹ ũ tỹ ón kỹ: "tỹ sóg Topĕ nĩ," he mũ ěn tóg vĕnh ven tũ nĩ gé ver. ũ tỹ ti ki rĩr nĩ ěn tóg ver ti ki rĩr mũ, ti vĕnh ven tũ nĩ jé ver.

⁸ Ti tỹ ti ki rĩr tovãnh kỹ tóg vĕnh ven ke mũ sir vãhã, ũn jykre pãno ěn ti. Hã ra ěg Senhor tỹ Jesus vỹ ti tĕn ke mũ, ã jĕnger tỹ. Kỹ tóg ti tỹ tũ' he mũ sir, ã vĕnh ven ti kỹ, Jesus ti. Ā jun kỹ tóg ti tỹ tũ' he mũ. ⁹ Hã ra ũn jykre pãno ěn vỹ tóg Satanás jykre han mũ, Nĕn-Kórĕg tỹ ti krĩn kỹ. Kỹ tóg ón kỹ vĕnh jykre tar hyn han mũ, ěg tỹ nĕn han vãnh ěn (mỹr). Kujá ag jykre ri ke han jé tóg ke mũ. ¹⁰ Vĕnh kar lograr he jé tóg ke mũ gé. Jykre kuryj nĩ ve tóg nĩnh mũ, hã ra tóg pãno nỹ. Kỹ ũ tỹ

nügme ki vár ke mü ag vỹ ti vỹ kri fi kãn ke mü, ag tỹ Topẽ ví kri fig tũ nýtĩn ký. Vẽnh ví há to ag tóg há tũ nýtĩ, há ký ag tóg krenkren ke tũ nĩ. Há ký ag tóg ki rom ke mü sir, nügmen ki, infernon ki. ¹¹ Há jé Topẽ tóg ag mỹ vẽn h ó jẽnẽn h ke mü, ón ký vẽn h jykre ên ti, ag tỹ vẽn h ó ên kri fi jé, ag tỹ kri nĩm sór nýtĩn ký. ¹² Topẽ tỹ ag jykre tugnỹm ký tóg nügme ki ag vãm ke mü. Vẽn h ví há kri fi jãvãnh ag tóg nýtĩ (mỹr). Vẽn h jykre pãno há to ag tóg há tãví nýtĩ (mỹr), há ký tóg ag vãm ke mü, nügme ki, Topẽ ti.

Topẽ tỹ ẽg kuprẽg, ẽg krenkren jé

¹³ Jãvo sóg ajag to Topẽ mré ví há han tĩ, kurã kar ki (mỹr). Tỹ ajag tóg Jesus mré ke nýtĩ, ẽg Senhor mré ke ag. Ký tóg ajag to há tãví nĩ. Topẽ vỹ ajag kuprẽg, nén kar há(r) ven ki, ajag krenkren jé, nügme to, inferno to. Ā kuprĩg tỹ tóg ajag tỹ Ā tũ han ja nĩ. Ājag tỹ tag ve jé ajag tóg ti ví kri fig mü, vẽn h ví há ên kri. ¹⁴ Isỹ ajag mỹ Jesus ví tón ký Topẽ vỹ ajag kuprẽg, ajag tỹ ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo mré tỹ ùn mág nýtĩ jé.

¹⁵ Inh kanhkã', tar nýtĩmnĩ, sỹ ajag kanhrãn to, ajag ký ti króm jé. Isỹ ajag mỹ Jesus jykre tó mü ên to tar nýtĩmnĩ, sỹ ajag mỹ nén rán mü tag to ke gé. ¹⁶ Ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo há vỹ ẽg to há tãví nĩ, ẽg jóg tỹ Topẽ ke gé. Ký tóg ẽg krĩ kuprãg mü sir, ẽg tỹ to krónh ke tũ nĩn jé. Ti há ne tóg ẽg mỹ Ā tỹ nén ù há ên ven ke mü. Há ve sór ẽg tóg mü. ¹⁷ Ti mỹ sóg to ví tĩ, ti tỹ ajag fe tỹ há' he jé, ti tỹ ajag tỹ nén ù há han jé, ajag tỹ ki há kãmén jé ke gé.

Topẽ tỹ ẽg jy nĩgãn

3 Inh kanhkã', vãhã sóg ajag mỹ nén ù to ví mü gé. Iso Topẽ mré vĩmnĩ, ẽg Senhor ví tỹ vẽn h kar kri rũm ke jé, kãnhmar (mỹr), vẽn h kar tỹ ti ví to há nýtĩ jé ke gé, ti mỹ ví há han jé (mỹr), ag tỹ ajag ri ke nýtĩ jé. ² Ti mỹ to vĩmnĩ, ti tỹ ijy nĩgãn jé, vẽn h jykre pãno han mü ag jo, ùn jykre pãno ag jo ke gé. Û ag tóg Jesus ki ge jãvãnh nýtĩ, há ký ag tóg iso kórég nýtĩ sir.

³ Há ra ẽg Senhor vỹ Ā tỹ nén tó ja ên han ke mü. Ājag tar han jé tóg ke mü. Ājag jy nĩgãn jé tóg ke mü gé, Japo jo, Nén-Kórég ên jo. ⁴ Ājag hỹn inh ví han ke mü, ký tóg inh mỹ há tĩ. Topẽ vỹ ajag krĩn ke mü, ajag tỹ sỹ ajag mỹ nén tó mü ên ki króm jé. Ki króm ajag tóg mü (mỹr), ký ajag tóg to krónh kenh ke tũ nĩ sir.

⁵ Ẽg Senhor je ajag krĩn, ajag tỹ ti to há nýtĩ jé, ti tỹ ẽg to há ri ke. Ti jé ajag krĩn, ajag tar nýtĩ jé, ajag jagãgtar há ra. Cristo vỹ ge ja nĩ gé. Ký ti nón gemnĩ.

Ẽg tỹ vẽn h rãnhrãj to tar nýtĩn h ke

⁶ Inh kanhkã', vãhã sóg ajag jyvẽn mü gé sir, ajag jyvẽn tar han sóg mü gé. Ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo jykre tỹ sóg ajag mỹ tag tó mü, ha mẽ: Jesus mré ke ù ag tóg vẽn hmỹ mẽ han sór nýtĩ. Inh ví mranh sór ag nýtĩ, sỹ ajag mỹ nén tó ja ên ti. Ên mré ví mãn tũg nĩ. ⁷ Sỹ ajag mré nĩn ký sóg vẽn hmỹ mẽ han ja tũ nĩ. Tag ve ajag (mỹr), ký ajag tóg inh kóm han ki kanhrãn ke mü. ⁸ Fagrĩnh mỹ sóg ajag mré rãgró ko ja tũ nĩgtĩ (mỹr). Kajãm ja sóg nĩgtĩ (mỹr), sỹ ajag mré nén ko ja ti. Kutu kar ki sóg rãnhrãj ja nĩgtĩ, kurã kar ki ke gé. Ký sóg inh rãnhrãj to ron mág ja nĩgtĩ. Sỹ ajag tũ kagrãg tũ nĩ jé, há jé sóg rãnhrãj mág ja nĩgtĩ. Há ve ajag mỹr. ⁹ Sỹ ajag tũ konh ke vẽ vẽ, há ra sóg ajag tỹ nén han ke mü ên han sór ja nĩgtĩ ajag mỹ, ajag tỹ to ki kanhrãn jé, ajag tỹ inh kóm han jé sir inh nón. ¹⁰ Isỹ ver ajag mré nĩn ký sóg ajag mỹ tag tó ja nĩ gé, ha mẽ: "ùn rãnhrãj vãn h ên vỹ ne konh ke tũ nĩ," he ja sóg nĩgtĩ ajag mỹ. ¹¹ Ājag kãmĩ ù ag nẽji tag han vãn h nýtĩ. Rãnhrãj vãn h ag nẽji nýtĩ, há ra ag nẽji vẽn h kar to ví ví he tĩ. ¹² Ên jyvẽn sór sóg nĩ, ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo jykre tỹ. Ag jyvẽn tar han jé sóg ke mü, ha mẽ: "rãnhrãj ra, jatun mỹ. Ājag tũ há ko ra, ajag rãgró ti. Û jẽn ko tũg ra," he sóg mü sir ajag mỹ.

¹³ Inh kanhkã', nén ù há tãví han kãn sórmnĩ. To krónh ke tũg nĩ. ¹⁴ Hẽn ri ke mũn ù tóg isỹ rá tag kri finh ke tũ nĩ. Ên jykre vэг nĩmnĩ, ký ti mré vẽn h tũg nĩ, ti mỹ'ãg jé sir, ti tỹ to jykrén mãn jé. ¹⁵ Há ra ti kato vãsãn tũg nĩ, ti to kry nĩ tũg nĩ. Jesus mré ke vẽ mỹr, ký ti jyvẽn nĩ, ti tỹ to jykrén mãn jé.

¹⁶ Ha mẽ, ẽg Senhor mỹ sóg to ví tĩ, ti tỹ ajag krĩ kuprãg jé, ajag jagtar há ra. Ti há ne tóg ẽg krĩ kuprãg tĩ'. Ẽg Senhor jé ajag mré nĩgtĩ.

¹⁷ Sỹ vãhã vèsóg ki ajag mỹ rán vẽ, ù tỹ inh ví rán ja pãte, inh há vỹ Paulo nĩ. Isỹ rán mũn há vẽ. Ge inh nĩgtĩ, isỹ ù mỹ vẽn h rá jẽnẽn ký.

¹⁸ Ẽg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ sóg to ví tĩ, ti tỹ ajag tar han jé.

Hã vẽ.

1 TIMÓTEO

1 Paulo tǵ rá vě. Topě ne inh kuprěg ja nǵ, ěg kren han tǵ ti. Isǵ tǵ Jesus Cristo apóstolo jě jé tóg inh fěg ja nǵ. Ti hǵ ve sór ěg tóg mǵ, Jesus Cristo ti.

² Isǵ inh kósin tǵ Timóteo mǵ rán hǵ vě. Tǵ ã inh kósin pě ri ke nǵ, ã tǵ isugrǵn Topě ví kri fin kǵ.

Ěg jóg tǵ Topě mǵ sóg to ví tǵ, ti tǵ ã tar han jé, ti tǵ ã jagāgtǵn jé, ti tǵ ã krǵ kuprǵ han jé, ěg Senhor tǵ Jesus Cristo ti ke gé.

Ěg tǵ vyrmǵ věnh ví jěmě sór ke tǵ

³ Isǵ cidade tǵ Éfeso tá kǵkutě kǵ ga tǵ Macedônia ra tǵg kǵ sóg ã mǵ to ví, ã tǵ ver Éfeso tá ke ag ki rǵr jé. Ā mǵ sóg tó, ã tǵ tá nǵtǵ ag jyvěn jé. Ón kǵ ag tóg Topě jykre kǵmėn sór tǵ. Tag to ag mǵ: “han tǵg nǵ,” hemnǵ.

⁴ Topě jykre tovǵnh kǵ ag tóg vyrmǵ nėn ũ ũ to jykrėn sór mǵ, hǵ vǵ: kanhkǵ tǵn tǵ ó, he mǵ, kar ag tóg gufǵ ag jiji tó sór mǵ gé. Ag tǵ nėn tó mǵ ěn tó kǵn ke tǵ ěg tóg nǵ. Tag to jagně ví kafǵn mǵ vǵ kutě tǵ. Ěg pi(jé) tag tǵ Topě jykre han tǵ. Topě jykrėn hǵ vě, hǵ vǵ: věnh kar tǵ ki rǵ, he mǵ.

⁵ Ěg tǵ Topě jykre han kǵ ěg tóg jagně to há tǵvǵ nǵtǵ, ěg fe kar tǵ, kǵ ěg tóg jagně mǵ věnh jykre pir han tǵ gé, ti ki rǵ há han jé ěg tóg ke mǵ gé. ⁶ Tá ke ũ ag tóg věnh jykre há tag togvǵnh, kǵ ag tóg véké vėmėn mǵ nǵ ha. Ag tǵ kygnėn hǵ vě. ⁷ Topě tǵ vǵsǵ ěg jyvěn tǵ ěn tǵ ag tóg ājag kanhrǵn sór tǵ, ag tǵ ki kagtǵg (hǵ) ra. Ón kǵ ag tóg tó tǵ, ag tǵ ki kagtǵg nǵtǵn kǵ. Topě ví kǵmėn sór ag tóg tǵ, to ag tóg: “tag to ke vě,” he tǵ, ag tǵ ki kagtǵg nǵtǵn kǵ.

⁸ Ag jāvo ěg tóg ki kanhró nǵtǵ, Topě tǵ vǵsǵ ěg jyvěn tǵ ěn há nǵ ti. Ěg tǵ to jykrėn há han kǵ ěg tóg ti há nǵ vég tǵ. ⁹ Topě pi(jé) ũ tǵ ti ví ki króm mǵ ag tugrǵn ěg jyvěn ja nǵgtǵ. ũ tǵ věnh jykre kuryj han vǵnh ěn ag tugnǵn ken hǵ vě, ũ tǵ ti ví han sór tǵ ag tugrǵn, ũ tǵ Topě to é he mǵ ag tugrǵn, ũ tǵ ti ví mranh mǵ ag tugrǵn, ũ tǵ ti ki kanhrǵn sór vǵnh ag tugnǵn, ũ tǵ věnh jykre pǵno han mǵ ag tugrǵn ke gé. ũ tǵ ge ag vǵ ājag panh tén tǵ, ājag mǵnh tén ag tóg tǵ, jagně kǵgtén ag tóg tǵ, ¹⁰ ājag prǵ tǵ fag mré ag tóg nǵ tǵ, ājag mėn tǵ ag mré fag tóg nǵ tǵ, jagně ki vǵn ke ag tóg tǵ, jagně věne he ag tóg tǵ, jagně mǵ ag tóg ón tǵ, jagně to ag tóg ón tǵ gé, věnh jykre pǵno kar han ag tóg tǵ, Topě tǵ nėn ũ to: “kórėg ti nǵ,” he mǵ ěn han kǵn ag tóg tǵ. ¹¹ ũ tǵ tag han mǵ tugnǵn tóg ěg jyvěn ja nǵ, Topě ti, ěg tǵ han tǵg jé. Ti hǵ vǵ ěg mǵ věnh ví sér tó ja nǵgtǵ, ti hǵ vǵ inh mǵ to: “ha věnh kar mǵ tónh tǵg,” he ja nǵ. Topě hǵ ne ã pir mǵ há nǵ. Jǵvo ag tóg ti ví tag kato tě tǵ.

Topě tǵ ěg jagāgtǵn sór

¹² Ěg Senhor tǵ Jesus Cristo ne isar han tǵ, hǵ kǵ sóg ti hǵ mǵ ví há han tǵ. Ti hǵ ne iso jykrėn kǵ inh kuprěg, sǵ ti rǵnhrǵj han jé, kǵ tóg vég mǵ, sǵ to tar nǵ ti, ti tǵ isar han kǵ. ¹³ Sǵ tá krǵg ke tǵ vě vě, isǵ ti rǵnhrǵj han jé. Vǵsǵ sóg ti mǵ ví kónǵn ja nǵgtǵ, ti vóg kónǵn ja sóg nǵgtǵ, ti to jǵ pě han ja sóg nǵgtǵ gé. Hǵ ra sóg ti ki kagtǵg nǵ ja nǵgtǵ, kǵ sóg ti ki rǵ sór ja tǵ nǵgtǵ gé. Hǵ kǵ tóg inh jagāgtǵn, sǵ ti ki rǵ jé. ¹⁴ Inh jagāgtǵn há tǵvǵ han tóg, ěg Senhor ti, hǵ kǵ sóg ti ki rǵ há han, kǵ sóg ti to há tǵvǵ nǵ gé, Jesus Cristo to.

¹⁵ Tag vǵ tǵ věnh ví há nǵ, ha mǵ, kǵ věnh kar tǵ tag to há nǵtǵ ran jé há tǵ vě, hǵ vǵ: Jesus Cristo vǵ ga kri mur, ti tǵ Topě ví mranh tǵ ag kren han jé, he mǵ. Topě ví mranh tǵ ag kar kórėg kǵfór vǵ tǵ inh nǵ. ¹⁶ Hǵ kǵ tóg inh jagāgtǵn ja nǵ gé. Jesus Cristo tǵ věnh kar mǵ ven sór vě, ti tǵ Topě ví mranh tǵ ag jagāgtǵn sór mǵ ti. Hǵ kǵ tóg inh jagāgtǵn, sǵ ũ tǵ ti ví mranh mǵ ag kǵfór han ja hǵ ra. Kǵ věnh kar tóg inh ve kǵ Topě tǵ ag to há ki kanhró nǵtǵnh mǵ. Vėnh kar vǵ ěg rǵr krǵg ja tǵ venh ke mǵ, ěg tǵ ti ki ge kǵ.

¹⁷ Topě hǵ ne ã pir mǵ tǵ pǵ'i mǵg nǵ. Ā tǵ nėn kar han to tóg nǵ nǵ, kǵ tóg ter ke tǵ nǵ gé. Ti vég tǵ ěg tóg nǵgtǵ. Ā pir mǵ tóg tǵ Topě nǵ. Kǵ ěg tóg ti hǵ mǵ ví há han ke mǵ, ti to ke gé. Ti mǵ ví há han ke tag tóg tǵg' henh ke tǵ nǵ gé. Amėm.

Timóteo rǵnhrǵj

¹⁸ Timóteo, inh kósin vǵ tǵ ã nǵ. Sǵ ã mǵ ã rǵnhrǵj tag nǵm vě. Vǵsǵ ã tóg mǵ ja nǵ, Topě ví tó tǵ ag tǵ ã to nėn tó ja ti. Kǵ ag ví mǵ ěkré. Soldado tǵ ã rǵnhrǵj to vǵsǵn ri ke han kǵ ã jě nǵ, Topě ví tó kǵ. Topě ví tó tǵ ag ví vǵ ã tar han ke mǵ, ã tǵ ã rǵnhrǵj to vǵsǵn há han jé. ¹⁹ Ti ki rǵ to krónh ke tǵg nǵ. Ā fe kavėnh sór tǵg nǵ. ũ ag tóg ājag fe kavėnh ja nǵgtǵ. Hǵ ra ag tóg kykǵnh sór ja tǵ nǵgtǵ, ag fe kavėj ti. Hǵ kǵ ag tóg ti ki rǵ kǵ tǵ tovǵnh tǵ, kǵ tóg ěg barco tǵ goj ki pun ke ri ke nǵ. ²⁰ Ag kǵmǵ ũ vǵ tǵ Himeneu nǵ, Alexandre ti ke gé. Topě to é he ag tóg mǵ ha ũri, hǵ kǵ sóg Satanás mǵ ag vin, ti tǵ ag vóg kónǵn jé. Satanás tǵ ag vóg kónǵn tugrǵn ag hǵn ki kanhrǵn ke mǵ, ěg tǵ Topě to é henh ke tǵ ti.

Igreja krēm věnh jykre

2 Ā tǵ ã tǵ ag jyvěn kǵ ag mǵ ag tǵ Topě mré vėmėn ke hǵ tómnǵ. Ag mǵ: “Topě mré vėmėn e han nǵ,” hemnǵ. “Ti mǵ nėn ũ kar to vǵmnǵ, věnh kar jagfy vǵmnǵ, ti mré, ti mǵ nėn ũ kar to: “há ti nǵ,” hemnǵ gé,” hemnǵ

ag mý. ² Pã'i mág ag jagfy Topě mré vïmnï gé, pã'i kar ag to ke gé. Ký ag tóg jatú nýtí. Ký ěg tóg jatun mý ag krēm nýtín ký ěg rãnrãj nón mũnh ke mũ gé, ěg tý Topě to há nýtín ký, ěg tý jagně to há nýtín ký ke gé. ³ Topě mý tóg há nĩ, tag ti, ũ tý ěg kren han tí ti mý, ti mý tóg sér tí. ⁴ Ti tý tag han sór vĕ, ha mĕ: ěprã ke ag krenkren han sór tóg mũ, vĕnh kar tý ti tý ki hã tó mũ tag mĕ han kãn jĕ. ⁵ Pir ti nĩ, Topě ti. Pir ti nĩ gé, ũ tý Topě mré ěg jagfy ví mũ ti, hã vỹ: ěg mré ke tý Jesus Cristo, he mũ, ũ tý ěg ri ke mur ja ěn ti. ⁶ Ti hã ne vĕnh fĕg', ti tý vĕnh kar kygjãm jĕ. Topě tý ti mý kurã nĩm ěn kã ke ja vĕ. Ký vĕnh kar vỹ mĕnh ke mũ, ũ tý ve ja ag ví ti. ⁷ Hã ký tóg inh mý: "ha vĕnh kar mý tónh tĩg," he ja nĩ. Sý tý ti apóstolo jĕ jĕ tóg inh kuprĕg, hã ký sóg tó mũ. Ki hã sóg tó mũ. Inh pi(jé) ón mũ'. Fóg ag to tóg inh jĕnĕ, kanhgág ag to ke gé, sý ag mý vĕnh ví há tó jĕ, ag tý Topě ki ge jĕ gé.

⁸ Ký tá Jesus ki ge ký nýtí ag mý tómnĩ, ag kar tý igreja krēm Topě mré vĕmĕn jĕ. Hã ra tóg há tũ nĩ, ũ tý ě jykre pãno tovãnh sór tũ nĩn ký, ti tý Topě mré vĕmĕn mũ (hã) ra. Ag tý Topě mré vĕmĕn ký ag tóg ějag jũ tovãnh ke mũ, ag tý ũn kato tĕ mũ ag tovãnh jĕ ag tóg ke mũ gé. Tag tómnĩ ag mý.

⁹ Ký ũn týtã fag vỹ ge nýtín mũ gé, ějag tý vĕnh mãn ký nýtín ký. Fag sĩnvĩ han jafã vỹ tý fag jykre kuryj nĩ. Fag tũ hã vĕ. Tag han ký ěg tóg vég mũ, fag tý Topě to há nýtí ti. Kur to mý'ãg tí ra rãnh ke tũ fag nĩ hã ra. Fag tý ějag kur tý vĕsĩ tãví han tí to ken hã vĕ, fag gãnh to ke gé. Pi(jé) há nĩ, fag tý brinco mág tý vĕso vin ký, jãnka e tý vĕso sa ký, kur kaja e tu ký, fag tý nĕn kar kaja e génh ký tóg há tũ nĩ, fag tý tý vĕsĩ tãví han ký. Fag kur há vỹ há nĩ, kur sĩnvĩ ti.

¹¹ ějag tý vĕnh mãn ký nýtín ký fag vỹ vĩnh ke tũ nĩ. Mĕ tãví han jĕ fag tóg ke mũ, fag tý tý ag krēm ke nýtín ký. ¹² Fag tý ag mý vĕnh jykre nĩm ký tóg há tũ nĩ. Fi tý fi mĕn krĩn sór nĩn ký tóg kórĕg nĩ gé. Fag tý ěmĕ kã nýtín ký tóg há tí. ¹³ Tag to jykren nĩ, ha mĕ. Topě tý ũn han vén mũ vỹ tý Adão nĩ, kar ký Eva fi. Ti tý tý fi kri ke to ken hã vĕ. ¹⁴ Ký Japo tý ũn krĩn kónãn mũ fi vỹ tý fi nĩ ja nĩgtĩ. Adão pijé'. Fi hã ne Topě ví mranh vén', ký tóg fi nón mranh ja nĩgtĩ gé, Adão ti. Hã ký tóg há tũ nĩ, fag tý ag krĩn sór ký. ¹⁵ Hã ra fag krenkren ke mũ gé, fag krĕ mré hã. Ký tóg há nĩ, fag tý Jesus tovãnh sór tũ nýtín ký, fag tý ti to há nýtín ký, jagně to há ke gé, fag tý tý ti tũ nýtín ký. Fag krĩ há nýtín ký tóg há tí.

Igreja to pã'i mág

3 Sý ke há vĕ, ha mĕ. ũ tý igreja to tý pã'i mág nĩ sór ký tóg vĕnh rãnrãj mág han ke mũ. ² Hã ra igreja to pã'i mág vỹ ge jĕnh mũ, sý ě mý ti jykre kãmĕn ke vĕ, ha mĕ. ũ tý kygnĕ tũ vỹ há nĩ, ũ tý prũ pir han ký nĩ, ũ tý nĕn ũ há to jykren mũ, ũ tý vĕso jykren mũ, ũ tý kór há tá ke ag mý: "inh mré nĩnh kãtĩg," he tí, ũ tý ag kanhrãh há han tí, ³ ũ tý vinho kron (ka) mĕ tũ, ũ tý ě fe tý gym ke vãnh, ũ tý vĕnh kar mý komĕr hã ví tí, ũ tý vĕnh kar krĩ kuprã nĩ ve sór tí, ũ tý rico nĩ sór vãnh, ⁴ ũ tý ě ĩn krēm nýtí fag ki rĩr há han tí, ũ tý ě krĕ jyvĕh há han tí, ti krĕ ag tý ti kamĕg jĕ. ⁵ ũ tý ě ĩn krēm

nýtí fag ki rĩr há han tũ nĩ tóg igreja krēm ke ag ki rĩr há han ke tũ nĩ gé. ⁶ ũ tý Jesus ki rã tãg tóg tý pã'i jĕnh ke tũ nĩ ver, ke tũ nĩ mũ ra tóg inh mý ti tý: "tý sóg ũn mág nĩ," hĕnh ha mĕ tí, ký tóg inh mý ti tý Japo jykre han ha mĕ tí, Japo tý ti krĩn ký. Ký Topě tóg ti vóg kónãn ke mũ. ⁷ Vĕnh kar tý igreja to pã'i to ví há han ký tóg há tí, ũ tý Jesus ki ge tũ ag mré hã. Ký tóg mý'ãg ke tũ nĩ, ti tý kygnĕg tũ nĩn ký. Ký tóg Japo jykre han mãn sór ke tũ nĩ gé. Hã ký ũn há tãví vỹ tý pã'i jĕnh mũ.

Igreja to pã'i kãsir

⁸ Ký igreja to pã'i kãsir ag vỹ nýtí gé. ũ tý ge ag vỹ vĕnh jykre há han ký nýtín mũ gé, vĕnh ví pir han ký nĩ, vinho kron mág tũ, nĕn ũ to ěn ke tũ, rico nýtí sór ke tũ. ⁹ Topě vỹ ěg mý vĕnh ví jĕnĕ, ěg tý ti ki rã jĕ, ěg tý ti ví tag to krónh ke tũ nýtí jĕ, ěg tý ěg fe kavĕnh tũ nĩ jĕ gé. Ag tý ti ví tag to tar nýtín ke vĕ, igreja to pã'i kãsir ag. ¹⁰ ũ tý Jesus ki rã tãg nĩ ký tóg ver tý pã'i nĩnh ke tũ nĩ, ěg tý ver ti jykre ven jĕ. Ti tý kygnĕg tũ nĩn ký tóg há tí, ti tý tý pã'i nĩnh ke ti.

¹¹ Ký ag prũ fag vỹ ge nýtín mũ gé. Fag tý nĕn ũ há han kãn ký tóg há tí. Ký tóg há tí gé, fag tý ũ mý ví kónãn tũ nĩn ký, fag tý nĕn ũ há kar to jykren ký, fag tý fag rãnrãj ki rĩr há han ký.

¹² Igreja to pã'i sĩ vỹ prũ pir han ký nĩnh mũ gé, ký tóg ě krĕ kanhrãh há han ke mũ gé, ký tóg ě ĩn krēm nýtí fag ki rĩr há han ke mũ gé. ¹³ ũ tý ě rãnrãj tag ki rĩr há han ký tóg tý ũn mág jĕnh mũ. Jesus Cristo ki rã ký tóg jĕnh mũ, ký tóg Topě to kanĕ jur mãn ke tũ nĩ, jatun mý tóg nĩnh mũ.

Jesus kãme

¹⁴ ě mý sóg vĕnh rá tag han mũ, hã ra sóg kãnhmar ě ve sór mũ. ¹⁵ Hã ra sóg hĕn ri ke mũn kãtĩg vãnh han ke mũ, ký ě tóg Topě jo ĩn krēm vĕnh jykre ki kanhró nĩnh mũ. Hã jĕ sóg ě mý rán mũ. Topě vỹ rĩr jĕ. Ti tũ vỹ tý ěg nýtí, ũ tý ti ki ge ký nýtí ag. ěg hã vỹ vĕnh ví há há tó tí, Topě ví to, vĕnh kar tý mĕ jĕ. ĩn nũna tugrĩn ĩn vỹ tar jĕ. Jãvo ěg tugnĩn vĕnh kar vỹ vĕnh ví há ěn mĕnh ke mũ. ¹⁶ Ha vé, Topě tý ũri ěg mý nĕn tó mũ tag vỹ tý nĕn ũ há tãví nĩ. Vãsý ag tóg mĕ ja tũ nĩ, ěg tý ũri mĕg mũ tag ti. Ti jykren hã vĕ, ha mĕ:

Jesus Cristo vỹ ěg ri ke mur, ga kri, ký Topě tóg ti tý ũn mág han, tá, ti tý jykre kuryj nĩn ký.

Ký tóg ě tý jĕgnĕ jafã ag mý ti ven, ký ti mré mũ tí ag vỹ povo kar mý ti tó.

Hã ký ga kri mũ ag vỹ ti ki ge mũ, ký Topě tóg kanhkã tá ti tý ũn mág han.

ěg tý Jesus kãmĕn hã vĕ.

Ón ký Topě kãmĕn tí ág

4 Ha vé, Topě kuprĩg vỹ ěg mý nĕn ũ jagy tó tí, ha mĕ. Jesus kãtĩg mãn ke tý kakó ěn kã ũ ag nĕji ti tovãnh ke mũ, ag tý vĕnh ó hã ki rã jĕ, Nĕn-Kórĕg ag jykre ki, Japo tý ag kanhrãh mũn ki. ² ũ tý Japo mré ke ag vỹ un'ón tí, hã ra ag tóg ag ví jĕmĕ ký Jesus tovãnh ke mũ. Jykre régre han ag tóg tí, Japo mré ke tag ag.

Ājag fe kygvénh ja ag nýtigtī, kŷ ag tóg ki kagtīg nýtī ha, ag tŷ un'ón mŷ ti. "Vénh ví há vē," he ag tóg tī, vénh ó to. ³ "Prŷg tŷg ra, mén tŷg ra," he ag tóg tī. "Tag ko tŷg ra," he ag tóg tī gé, Topē tŷ nén han ja to. Ēg tŷ Cristo ki ge há han kŷ, ěg tŷ ti ví kri fi kŷ ěg tóg ti há mŷ to ví há han ke mŷ, vējēn to, kŷ ěg tóg nén kar konh ke mŷ. ⁴ Topē tŷ nén han mŷ kar vŷ há nī. Kŷ ěg tŷ ti mŷ: "há ti nī, ā tŷ ěg mŷ vējēn tag ven mŷ ti," hen kŷ ěg jatun mŷ konh ke mŷ. "Tag konh ke tŷ inh nī," henh ke tŷ ěg tóg nī. ⁵ Topē ví vŷ nén kar jānhkri han tī, kŷ ěg tóg to Topē mré vēmén tī gé, kŷ ěg tóg jatun mŷ konh ke mŷ.

Ēg mré ke kar ag kanhrān nī

⁶ Tag kar tómnī, ěg mré ke kar ag mŷ. Ag mŷ kāmén kŷ ā tóg Jesus Cristo rānhrāj han há han mŷ. Topē ví vŷ ā mŷ tŷ vējēn ri ke nīnh mŷ, kŷ ā tóg tŷ tar jē, ā tŷ ti jykre mī tīn kŷ. Ki kanhró ā tóg nī, Topē jykre ti, ěg tŷ ti ki rā kŷ nýtī ti. ⁷ Ū tóg vŷrmŷ nén ū to jykren sór tī, tŷ vénh ó han kŷ, Topē ví ki rán kŷ nī tŷ ěn. Tag jēmē sór tŷg nī. Vénh jykre kuryj há mī tīg nī, tag há to tar nīm-nī. ⁸ Kejēn ěg tóg vākreg tī. Ēg tŷ vākreg to tar nýtīn kŷ tóg há sī nī. Ēg tŷ jāvo vénh jykre kuryj kar to tar nýtī tag vŷ há tāví nī sir. Tag to ěg tóg tag mī mŷ há han tī, kar ěg tóg tá mŷ há han ke mŷ gé. ⁹ Tag vŷ tŷ vénh ví há nī, vénh jykre kuryj ti. Vénh jykre kuryj tŷ vénh kar mŷ há nī ra tóg há tī vē. ¹⁰ Vénh jykre kuryj ve jé sóg rānhrāj mŷ, tag ve jé sóg vāsān mŷ. Topē há ki ěg tóg nén ū kar vég tī, há kŷ sóg ti há to vāsān mŷ. Rīr ti nī, ěg jóg tŷ Topē ti. Ti há ne ěg kren han tī, vénh kar ag, ū tŷ ti ki ge kŷ nýtī ag.

¹¹ Tag kāmén nī, tag to vénh kar mŷ: "tag han ra," hemnī. ¹² Kyrŷ ā tóg jē. Ū jé ā to é he tŷg, ā kyrŷ jēn kŷ. Nén kar há ěn han nī, ag tŷ ve jé, ag tŷ ā kóm han sór jé, ā ví ri ke ěn ti, ā tŷ nén han mŷ ri ke, ā tŷ vénh kar to há nī ri ke, ā tŷ Jesus ki rā kŷ jē ri ke, ā tŷ nén ū jānhkri han ja ri ke ke gé. ¹³ Inh kātīg ke to há ā tŷ nén han tī ěn han tīmŷ ver. Ag mŷ Topē ví rán to kemnī, ag jyvén nī, ag kanhrān nī gé. ¹⁴ Ēg jyvén tī ag ne ā mŷ tó', Topē tŷ nén to ā tar han ke ti, Topē kuprīg tŷ ag krīn kŷ, igreja to pā'i ag tŷ ājag nīgē tŷ ā kri fi ja ěn kā. ¹⁵ Ag tŷ ā mŷ nén tó ja ěn tovānh tŷg nī. To jykren nī, to tar nīmŷ, vénh kar tŷ ā tŷ to tar nī ěn ve jé. ¹⁶ Vēsō jykren nī, kŷ ā tŷ Topē ví tŷ ag kanhrān ke ěn to jykren nī gé, ā tŷ kygnē tŷg jé. Tag to tar nīmŷ. Ā tŷ tag han kŷ ā kren ke mŷ, kŷ ū tŷ ā ví mēg mŷ ag vŷ krenkren ke mŷ gé.

5 Ūn si há ag mŷ ví tar han tŷg nī. Komēr há ag jyvén nī, ěg tŷ ū tŷ ěg han mŷ ěn mré ví ri ke han nī, ā tŷ ūn si há ag mré vēmén kŷ. Ā tŷ kyrŷ ag jyvén kŷ ěg tŷ ěg jāvy ag jyvén ri ke han nī. ² Ā tŷ ūn si há fag jyvén kŷ ěg tŷ ěg mŷnh fi jyvén ri ke han nī. Ā tŷ tátāg fag jyvén kŷ ěg tŷ ěg ve fi jyvén ri ke han nī. Ā tŷ fag jyvén kŷ vénh ki rīrmnī, ā tŷ fag to én tŷ nī jé.

Ū tŷ hē nŷ ūn mén ter ja fag ki rīr ke mŷ

³ Ū fag mén vŷ ter, há ra tóg tŷ tī, ū tŷ fag ki rīr ke ti. Ēn fag ki rīrmnī. ⁴ Ūn mén ter ja ū fag krē vŷ nýtī, fag

krē'krē mré há. Kŷ fag krē há vŷ fag ki rīr ke mŷ'. Ag tŷ ājag mré ke fag jagāgtān kŷ tóg há tī, ū tŷ ag han mŷ fag. Ag tŷ gīr nýtī kŷ fag tóg ag jē'ŷn ja nīgītī, kŷ ag tóg vénh kaja jé fag jē'ŷn mŷ ha. Topē jykren há vē, tag vŷ ti mŷ há nī. ⁵ Há ra ūn mén ter ja ū fag vŷ krē tŷ nýtī, kŷ ū tŷ fag jē'ŷn ke tóg tŷ tī gé. Kŷ Jesus ki ge mŷ kar ag vŷ fag jē'ŷn ke mŷ, fag tŷ Topē há ki nén ū kar ve sór kŷ, ti mré vēmén kŷ, ti há mŷ nén ū kar to ví kŷ. Fag tŷ tag to krónh kenh ke tŷ vē, kurā mré há, kuty mré há ke gé. ⁶ Fag tŷ há ra ag to kanhir sór kŷ fag tóg vénh jykre pāno han mŷ, kŷ fag tóg mŷ kónān ke mŷ. ⁷ Tag tómnī, fag mŷ, fag tŷ tŷ prānh ke tŷ nī jé.

⁸ Ā rānhrāj jafā tá ke ag kāmī ū tóg kejēn ā mré ke fag ki rīr tŷ nī, ā ĩn krēm nýtī fag. Ēn vŷ Jesus ki rā tovānh ja nī, ti tŷ fag ki rīr ja tŷ tŷgrīn. Kórég tāví ti nī, tag ti. Ū tŷ Jesus ki rā ja tŷ kórég káfór ti nī.

Ū tŷ hē fag tŷ igreja ki rīr ke

⁹ Tá ūn mén ter ja fag vŷ ājag jiji rānrán sór mŷ, fag tŷ igreja ki rīr jé. Ūn si há fag jiji rán nī, ū tŷ 60 anos káfór nýtī fag, ūn mén pir han kŷ nýtī ja fag. ¹⁰ Vénh kar tŷ fi jykre há ki kanhró nýtīn kŷ fi jyj rán nī, fi tŷ fi krē ki rīr há han ja nīn kŷ, fi tŷ kór há tá ke fag mŷ: "inh mré nīnh kātīg," he ja nīn kŷ, fi tŷ ā ĩn krēm Topē tŷ ag ki rīr há han ja nīn kŷ, fi tŷ vénh kar jagāgtān ja nīn kŷ, ūn vēsŷrénh mŷ ag, fi tŷ nén ū há kar to tar ja nīn kŷ. Ū tŷ ge fi jiji rán nī.

¹¹ Ūn mén ter ja ū fag vŷ si há tŷ nýtī ver, kŷ fag jyj rán tŷg nī. Fag tŷ ū to én kŷ fag tóg Cristo tovānh kŷ mén sór mŷ. ¹² Kŷ tóg vénhmŷ tīnh mŷ, fag tŷ fag jiji rán ja nīn kŷ, há vŷ: "mén mán ke tŷ inh nī ha, sŷ Cristo tŷ há ki rīr jé," he mŷ. Fag mén sór kŷ fag tóg fag ví tag mranh mŷ sir. ¹³ Kŷ fag tóg rānhrāj tŷ nýtīn kŷ fag tóg ĩn kar mī pasa he sór mŷ, ha vemnī, kŷ fag tóg fagrīnh mŷ vēmén ke mŷ gé sir. Vénh kar tŷ nén han mŷ tŷ fag tóg vēmén sór mŷ, ha vemnī. Nén tó vānh tó jé fag tóg ke mŷ gé. Kŷ tóg há tŷ nīnh mŷ. ¹⁴ Há kŷ tóg há tīnh mŷ, fag mén mán kŷ, ūn mén ter ja tŷ gīr fag. Fag tŷ krē ve kŷ tóg há tī. Fag tŷ fag ĩn ki rīr há han kŷ tóg há tī gé. Kŷ ū tŷ ěg mŷ fag to ví sór mŷ ra tóg ag mŷ vénhmŷ tīnh mŷ, ha vemnī. ¹⁵ Ha vé, ū fag vŷ Cristo tovānh huri, ūn mén ter ja tŷ gīr ū fag, kŷ fag tóg Satanás jykre han mŷ sir. Kŷ tóg kórég nī.

¹⁶ Tá ke fag kāmī ū ĩn krēm ūn mén ter ja ū fag vŷ nýtī. Fag há vŷ fag jē'ŷn ke mŷ. Fag tŷ fag mŷ: "Jesus ki ge mŷ ag tŷ ā jē'ŷn kŷ tóg inh mŷ há tīnh mŷ vē," henh ke tŷ vē. Ke tŷ nī mŷ ra Jesus ki ge kŷ nýtī ag vŷ ū tŷ hēn ri ke fag ki rīr ke mŷ, kŷ fag jēn vŷ fag kā kyn kenh mŷ, fag tŷ e nýtīn kŷ. Jesus ki ge mŷ ag vŷ ūn mén ter ja tŷ ge há ki rīr ke mŷ, há vŷ: ūn kanhkā tŷ, ūn krē tŷ, he mŷ.

Jesus ki ge kŷ nýtī ag tŷ igreja to pā'i ag jē'ŷn ke

¹⁷ Tá ke ag kāmī ū tóg tŷ pā'i nýtī, igreja to. Ag tŷ ag rānhrāj ki rīr há han kŷ ag tóg ěg mŷ tŷ ūn mág tāví nýtī. Igreja to pā'i ag kāmī ū tóg igreja ki ké ag kanhrān tī, Topē ví tŷ, kŷ ag tóg to krónh ke tŷ nīgītī.

Tag ag vỹ tỹ ěg mỹ ũn mág tãvĩ nỹtĩ. Ag tỹ igreja krēm ũn kanhrãn tĩ ag jé ag mỹ kajãm mág, ũ tỹ ag kanhrãn tĩ ag mỹ. ¹⁸ Tag vỹ rán kỹ nĩ, ag to, ha mẽ: “monh tỹ ěkré jãnkre ki rãnhraj kỹ ti jẽnky tógfĩn tũg nĩ, ti jẽn kamẽg tũg nĩ,” he ja tóg nĩ, Topě vĩ rán ki. Kỹ tag vỹ rán kỹ nĩ gé: “ũn rãnhraj mũ ěn tóg ti kaja venh ke mũ, ã rãnhraj kaja ti,” he ja tóg nĩ gé, Topě vĩ rá ki. Ti tỹ ěg tỹ Topě vĩ tó tĩ ag mỹ kajãm to ken hã vễ, ěg tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩn kỹ.

¹⁹ ũ tóg kejẽn ã mỹ igreja to pã'i jykre kórég tó sór mũ. ũn régre ag tỹ ti jykre kórég ve ja nĩn kỹ ã mỹ tó kỹ ag vĩ jẽmẽmnĩ, ke tũ nĩn kỹ ũn tãgtũ ag vĩ ti. ũn pir vĩ jẽmẽ sór tũg nĩ. ²⁰ Pã'i ũ tỹ kygnẽ kỹ vẽnũ kar rĩnve ti jyvẽn nĩ, vẽnũ kar tỹ ti mré ěg tỹ kygnẽg tĩ ěn kamẽg jé.

²¹ Tag han ra, ha mẽ. Ker han tũg hẽ'. Topě vỹ ã tỹ nén han mũ vég tĩ, Jesus Cristo ti ke gé, Topě tỹ jẽnẽ jafã ag ke gé, Topě tỹ ũn kuprẽg ja ag. Ti hỹn ã mỹ jagy nỹ, sỹ ã mỹ tó mũ tag. Hã ra vẽnũ kar mỹ vẽnũ jykre pir han nĩ. ũ to: “ti tỹ iso há nĩn kỹ sóg ti mỹ vĩ tar han sór tũ nĩ, ti tỹ kygnẽ ja ra,” he sór tũg nĩ. Ge ra ti jyvẽn tar han nĩ. ²² Kỹ kãnhmar ũ kri ã nĩgẽ fi sór tũg nĩ gé. Ti tỹ ã tỹ Topě vĩ mranh ja ěn tovãnh kãn ja tũ nĩn kỹ ã tóg ti mré mranh mũ, ã tỹ ge ra ti kri ã nĩgẽ fi kỹ, ti vĩ mranh tỹ ver ti kãkã nĩn kỹ. Kỹ vẽso jykrén nĩ gé, ã jãnhkri kar jẽ jé.

²³ Goj tãvĩ kron sór tũg nĩ. Sĩn kỹ vinho kron nĩ. Vẽnũ kagta vễ ã mỹ, ã kaga nĩn kỹ, ã tỹ fe kórég (ka)mẽ nĩn kỹ.

²⁴ ũ ag tóg Topě vĩ mranh pẽ han tĩ, kỹ vẽnũ kar tóg ag vég tĩ. Topě vỹ ag vóg kónãn ke mũ, ag tỹ ti vĩ mranh pẽ han to. ũ ag tóg vẽnũ péju kỹ mranh tĩ. Ag tỹ Topě vĩ mranh mũ ěn vỹ vẽnũ ven ke mũ gé kejẽn, ha vemnĩ. ²⁵ Ge ti nĩ gé, vẽnũ jykre há mré. Vẽnũ kar vỹ vég mũ, ũ tỹ vẽnũ jykre há han mũ ti. Kejẽn ũ tóg nén ũ há han tĩ, hã ra tóg vẽnũ péju kỹ han tĩ. Vẽnũ ven jé tóg ke mũ gé, ti tỹ han mũ tag ti.

Patrão camarada jykre

6 Tá ke ag kãmĩ ũ tóg tỹ patrão camarada nỹtĩ. Kỹ ũ ag patrão vỹ Cristo ki kagtĩg nĩ. Ti camarada ag mỹ kemnĩ, ag tỹ ãjag patrão kamẽg jé, ag tỹ ag patrão tũ ki rĩr há han jé. Kỹ ũ tóg ěg to vĩnh ke tũ nĩ, Topě to, ti vĩ to, ag tỹ vẽnũ jykre há han kỹ. ² ũ ag patrão vỹ Cristo ki rã ja nĩ. Ti camarada ag mỹ kemnĩ, ag tỹ ti to é he tũg jé. “Inh mré ke vỹ tỹ ti nĩ, inh patrão ti, ti tỹ Cristo ki rã kỹ. Kỹ inh hỹn ti vĩ han ke tũ nĩ,” he tũg nĩ. Ti tỹ ěg mré Jesus ki rã kỹ Jesus vỹ ti to há nĩ. Kỹ tóg ũn vẽnũrẽnh mũ ag jagãgtãn tĩ, ag patrão ti. Kỹ tóg há tĩ, ti camarada ag tỹ ti tũ ki rĩr há tãvĩ han kỹ. Tag tómnĩ, vẽnũ kar mỹ. Tag tỹ ag jyvẽn nĩ.

Ŕn kỹ Topě kãmén tĩ ag

³ ũ ag tóg vỹrmỹ jykrén kỹ nén ũ tó sór tĩ. Topě vĩ rán kỹ nĩ ěn tó sór tũ ag nĩgtĩ. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ nén tó mũ ěn tovãnh kỹ ag nỹtĩ ha, vẽnũ vĩ há ěn, Topě jykre ěn. ⁴ “ũn mág vỹ tỹ ěg nỹtĩ,” he ag tóg tĩ. Hã ra ag

tóg jykre tũ nỹtĩ. “Topě hỹn tóg tag tó sór mũ, ti tỹ ěn tó kỹ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ, ag tỹ ũ tỹ ag mỹ vẽnũ vĩ há tó mũ ag kato tẽ sór kỹ. Kaga ag nỹtĩ, krĩ vẽnũmỹ ag nỹtĩ, hã kỹ ag tóg fagrĩnh mỹ vĩ mũgtĩ. Ag vĩ tugnĩn jag-nẽ tũ ki vẽĩ vỹ kutẽ tĩ, jagnẽ to jũ ke gé, jagnẽ to vĩ kónãn, jagnẽ to jykrén kónãn, ⁵ jagnẽ to féfén ke gé. Krĩ tũ nĩ ve ag nỹtĩ. Vẽnũ vĩ há ki kagtĩg ag nỹtĩ. Kỹ ag tóg ón kỹ Topě kãmén to ricon sór nỹtĩ. ⁶ Hỹ, Topě to ěg rico nỹtĩnh mũ, ěg tỹ ěprã ricon sór tũ nỹtĩn kỹ. ⁷ Ha vễ, ěg mur kỹ ěg tóg tỹ nén ũ tũ mur, kỹ ěg ter ken kỹ ěg tóg nén kar tovãnh kỹ tĩg mũ gé. ⁸ Kỹ tóg há tĩ, ěg tỹ ũri vẽnũ mré ěg kur ven kỹ, tag tãvĩn. ⁹ ěg tỹ rico nỹtĩ sór kỹ tóg inh mỹ ěg tỹ Topě vĩ mranh ha mẽ tĩ. Kãnhmar ěg tóg nén ũ to ěn', nén ũ to ěn' he tĩ, kỹ tag tóg inh mỹ ěg kókén ha mẽ tĩ. Kỹ ěg tag to nũgme ki vãr ke mũ. Pi(jé) há nĩ'. ¹⁰ ěg tỹ jãnkamy mág to ěn kỹ ěg tóg nén ũ kórég kar han sór tĩ. Ka jãre kórég ri ke ti nĩ, ěg tỹ jãnkamy mág ve sór mũ ti. Vẽnũ jykre kórég vễ. Tag to ũ ag tóg Jesus ki rã tovãnh huri, kỹ ag tóg vẽnũrẽnh mũ ha, ag tỹ jãnkamy mág to há nỹtĩ tugnĩn.

Ã rãnhraj ki rĩr há han nĩ

¹¹ Ag jãvo ã hã vỹ tỹ Topě tũ nĩ. Kỹ vẽnũ jykre kórég tag tovãnh kãn. Ā tỹ nén han ken hã vễ, hã vỹ: vẽnũ jykre kuryj, he mũ, Topě kamẽg mũ, he mũ, ti ki rã kỹ tĩ, he mũ, vẽnũ kar to há nĩ, he mũ, vẽnũ kar to fen nĩ, he mũ, komẽr hã vĩ, he mũ gé. ¹² ěg tỹ ti ki rã kỹ ěg tóg ti jykre to vãsãnsãn ke mũ, ěg tỹ ka kunũnh sór kỹ to vãsãn ri ke. To tar nĩmnĩ, ã tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ ve jé. Tag hã to tóg ã jé prẽr, Topě ti. Kỹ ã tóg vẽnũ kar mỹ tó ja nĩ gé, kurã ěn kã. ũn e ag vỹ ã vĩ ěn mẽgmẽ. Kỹ to tar nĩmnĩ.

¹³ Sỹ ã jyvẽn sór vễ, kỹ Topě vỹ mẽnh mũ. Ti hã ne nén kar rĩnrĩr han tĩ', Topě ti. Kỹ Jesus Cristo vỹ inh vĩ mẽnh mũ gé. Ti hã ne vẽnũ kãmén há han', pã'i tỹ Põncio Pilatos ěn mỹ. ¹⁴ Sỹ tag tó sór vễ, ã mỹ, ha mẽ: ã rãnhraj ki rĩr há han nĩ. To krónh ke tũg nĩ, to kygnẽ sór tũg nĩ gé. Tag han kỹ ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ vỹn ke ěn jãvãnh nĩ. ¹⁵ Ti kurã ki Topě vỹ ti mỹ: “ha tĩg,” henh ke mũ. Topě vỹ ã pir mỹ tỹ nén ũ kar kri ke nĩ. Kỹ ěg tóg ti hã mỹ vĩ há han ke mũ. Pã'i kar kri tóg tỹ pã'i nĩ. ũn mág kar kri tóg tỹ ũn mág nĩ. ¹⁶ Ti hã ne ã pir mỹ ter ke tũ nĩ'. Ti hã ne jẽngrẽ kãkã nĩ nĩ', tá ěg jun ke tũ nĩ. ěprã ke ũ vỹ ti ve ja tũ nĩ gé, kỹ ěg tóg ti venh ke tũ nĩ gé, ěg tỹ tỹ ěprã ke nỹtĩn kỹ. Ti hã ne tỹ ũn mág nĩ'. Ti hã ne tar nĩ'. Tũg' he jãvãnh ti nĩ, ti tỹ tỹ ũn mág nĩ ti. Amém.

Ěprã ũn rico ag

¹⁷ Ěprã ũn rico ag mỹ tómnĩ, ag tỹ vẽso: “tỹ inh ũn rico mág nĩ,” he tũ nĩ jé. Kỹ tóg há tũ nĩ gé, ag tỹ: “isỹ nén ũ kar tỹ tũ nĩn kỹ isóg nén ũ jagy venh ke tũ nĩ,” henh kỹ. Ag rico vỹ kãnhmar tũg' henh mũ. Ag jé Topě hã ki nén ũ kar ve sór. Ti hã vỹ ěg mỹ nén ũ kar nĩm tĩ, ěg fe tỹ mrin ken jé. ¹⁸ ũn rico ag jé vẽnũ jykre kuryj han, ag jé ãjag tũ tỹ vẽnũ kãpãm, ag jé ũn jagãgtar ag jagãgtãn to krónh ke tũg. ¹⁹ Ag tỹ nén ũ há kar han kỹ

ag tóg kanhkã tá rico nýtĩnh mũ, kanhkã tá ag tóg vin han ke mũ, ãjag tũ ti. Kĩ ag tóg ẽg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ gé. Ǻ tỹ ẽprã ùn rico ag mỹ tónh ken hã vë.

²⁰ Timóteo', ã tỹ Topě vĩ mẽ ja ẽn kã jatu tũg nĩ, ki króm nĩ, to jyrén kỹ. Ǻ ag tóg fagrĩnh mỹ vēmén mág han sór tĩ, ón kỹ vĩ (ka)mẽ han kỹ. Ón kỹ ag tóg: “vënh

vĩ há vỹ jagně kato tẽ tĩ,” he tĩ, kỹ ag tóg Topě vĩ tỹ jag-ně kato tẽ ẽn tó sór tĩ. Hã ra ag tóg fagrĩnh mỹ vĩ tĩ. Ag vĩ mẽ sór tũg nĩ. ²¹ “Ki kanhró ẽg nýtĩ,” he ag tóg tĩ, hã ra ag tóg Topě ki rã tovãnh huri. Kórég ag nýtĩ.

Topě mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ãjag tỹ ã to tar han jé. Hã vë.

2 TIMÓTEO

1 Paulo tỹ rá vě. Topě ne inh fěg', isỹ tỹ Jesus Cristo apóstolo jě jé. Inh mỹ tóg tó, isỹ věnh kar mỹ ěg tỹ Jesus Cristo tugrĩn rĩnrĩr nỹtĩnh ke tag tó jé. Topě tỹ ěg mỹ nén han sór mũn hã vě.

² Isỹ inh kósin tỹ Timóteo mỹ rán hã vě, isỹ ũ to há tãví nĩ ěn mỹ. ěg jóg tỹ Topě mỹ sóg to ví tĩ, ti tỹ ě tar han jé, ti tỹ ě jagãgtãn jé, ti tỹ ě krĩ kuprãg jé ke gé. ěg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ sóg tag to ví tĩ gé.

Paulo tỹ Topě mỹ ví há han

³ Topě mỹ sóg ví há han tĩ. Ti hã mỹ sóg rãnrãj tĩ, inh jóg'jóg ve ag ri kén. To kygně sór vãnh inh nĩgtĩ.

Ā tó sóg tĩ, sỹ Topě mré vēmén kỹ. To krónh ke tũ inh nĩgtĩ, kurã kar ki, kuty ki ke gé. ⁴ Isĩg kỹ ě tóg fỹ ja nĩ. Hã mĩ sóg ěkrég tĩ, hã kỹ sóg ě ve sór tãví nĩ, inh fe tỹ mrin ke jé. ⁵ Jesus ki rã há han ě tóg nĩ, ě fe kar tỹ, ě vóvó tỹ Lóide fi ri ke, ě mỹnh tỹ Eunice fi ri ke. Fag ri ke han kỹ ě tóg ti ki rã gé, ki kanhró sóg nĩ.

⁶ Hã kỹ sóg ě jyvěn sór mũ. Topě vỹ ě mỹ věnh rãnrãj nĩm, isỹ inh nĩgé tỹ ě kri fi ja nĩn kỹ. ěn to tar nĩmnĩ. ⁷ Topě vỹ ěg mỹ ě kuprĩg jěně, ěg kaně jur tũ nĩ jé, ěg tar nỹtĩ jé, ěg tỹ jagně to há nỹtĩ jé, ěg tỹ veso jykrén jé.

⁸ Hã kỹ ěg Senhor to mỹ'ãg tũg nĩ. Ti kãmén nĩ, kỹ inh kãmén nĩ gé, isỹ ti tugnĩn se kỹ jě tag ti. Kỹ ě tỹ ti tugrĩn vėsỹrėnh ke tag kaměg tũg nĩ gé inh mré. Topě ví to ěg vėsỹrėnh tĩ, hã ra Topě tóg to ěg tar han tĩ gé. ⁹ Ti hã ne ěg kren han', ti hã ne ěg kuprěg', ěg tỹ tỹ ti tũ nỹtĩ jé. ěg tỹ vėsóg ki to vãsãn pijé'. Ti hã ne to jykrén', kỹ tóg ěg jagãgtãn kỹ ěg kuprěg, Jesus Cristo tugnĩn. ěg tỹ ti ri ke há nỹtĩ jé tóg ěg kuprěg. Hã ra tóg nén kar han ke to hã tag to jykrén ja nĩgtĩ. ¹⁰ Kỹ tóg ũri hã ěg mỹ tó, ěg kren han tĩ tỹ Jesus Cristo jěněn kã. ěn vỹ ěg ter ke tag tỹ tũg' hé, kỹ tóg ěg rĩnrĩr han mũ sir, ěg tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ ve jé sir, ěg tỹ ti ví sér kri fi kỹ. ¹¹ Kỹ tóg inh mỹ: "věnh kar mỹ inh ví tónh tĩg," he ja nĩ gé, sỹ tỹ ti apóstolo jě jé, sỹ ti ví tỹ věnh kar kanhrãn jé. ¹² Hã kỹ sóg se kỹ jě ha. Hã ra sóg mỹ'ãg ke tũ nĩ. Ti ki rã kỹ sóg jě ha, ti ki kanhró sóg nĩ, sỹ ũn ki rã ja ěn ti. Nén ũ kar to tóg tar nĩ, hã kỹ tóg inh ki rĩr há han ki kanhró nĩ gé, sỹ ti mỹ věnh fěg kỹ, isỹ kurã tỹ ěgno pétēm há han jé.

¹³ Isỹ nén tỹ ě kanhrãn ja ěn kã jatu tũg nĩ. Věnh ví há vě, sỹ ě mỹ nén tó ja ti. Tag ki króm kỹ inh ri kén kãmén nĩ. Ti ki rã to tar nĩmnĩ, věnh kar to há nĩmnĩ gé, Jesus Cristo tỹ nén han ja ěn ri ke han nĩ. ¹⁴ Ti tỹ ě mỹ věnh rãnrãj nĩm ja ěn ki rĩr há han nĩ, ũ tỹ Topě ví tỹ ũ han tũ nĩ jé. Topě kuprĩg vỹ ěg kãki jamã nĩ. ěn vỹ ě tar han ke mũ, ě tỹ ti ví tó há han ke to.

¹⁵ Ha vé, ga tỹ Ásia tá ke kar ag vỹ isovãnh kãn, Fígelo ke gé, Hermógenes ke gé. Tag mẽ ě hỹn huri. ¹⁶ Topě mỹ sóg to ví tĩ, ti tỹ Onesiforo mré ke fag jagãgtãn jé, ũn tũg mũ ěn ti. Iso há tãví ti nĩ ja nĩgtĩ. Iso mỹ'ãg tũ ja ti nĩgtĩ, ise kỹ jě (hã) ra. ¹⁷ Ti tỹ cidade tỹ Roma tag ki jun kỹ tóg inh jãvãnh tãví han ja nĩ, kỹ tóg kejěnh inh ve ja nĩ. ¹⁸ ěg Senhor hỹn ti jagãgtãn ke mũ, ti tỹ kurã tỹ ěgno ki ti kren han jé, kỹ tóg inh mỹ sér tĩnh mũ. Ki kanhró ě tóg nĩ, ti tỹ ěfeso tá inh ki rĩr há han ja ti. Sỹ ě mỹ Onesiforo jykre tón hã vě.

ěg vãsãn ke

2 Inh kósin', Jesus Cristo ne ě tar han ke mũ', kỹ krónh ke tũg nĩ. ² Inh ví mẽ ě, sỹ ũn e ag kanhrãn kỹ. Tag tómnĩ gé, ũ ag mỹ. ũ tỹ krónh ke tũ ag mỹ tómnĩ, ũ tỹ ě kóm ag kanhrãn ke to jykre há nỹtĩ ag mỹ.

³ ěg tỹ Jesus tugrĩn vėsỹrėnh ke to tar nĩmnĩ inh mré, Timóteo'. Jesus Cristo soldado ri ke ěg nỹtĩ. ⁴ Soldado jykre tag to jykrén nĩ. Ag pi(jé) vyr mỹ jykrén tĩ', soldado ag. Ājag pã'i ví ki hã han ag tóg tĩ, Ājag pã'i tỹ ag to há nĩ jé. Hã kỹ ag tóg vyr mỹ ganho ve sór tũ nĩgtĩ. Soldado ag ri ke han nĩ gé, Timóteo'.

⁵ Kỹ ũ ag tỹ corrida han mũ ag jykre to jykrén nĩ gé. Ag corrida vỹ to věnh jykre nĩ. Corrida to věnh jykre ěn hã han ag tĩ, ag tỹ ganhar ken jé. ũ tỹ corrida han mũ ag ri ke han nĩ, Timóteo'.

⁶ Kỹ ěpỹ ki rĩr tĩ ag vỹ rãnrãj mág han tĩ gé, hã kỹ ag tóg krãn kỹ ti kaně ko tĩ. Ag ri kén ě tóg venh ke mũ gé, ě tỹ nén ve sór mũ ti, ě rãnrãj mág kỹ, ha vemnĩ.

⁷ Tag to jykrén há han nĩ, sỹ ě mỹ tó mũ tag to. Kỹ ěg Senhor vỹ ě tỹ to jykrén há tãví han ke mũ sir. ⁸ Jesus Cristo mĩ ěkrén nĩ. Ti ter kar kỹ tóg rĩr mãn. Ti jóg'jóg ve vỹ tỹ Davi ja nĩgtĩ. Hã tó sóg tĩ, ti kãmén kỹ. ⁹ Hã kỹ sóg se kỹ jě, ferro tỹ mỹr. "Ti hỹn tỹ ũn jykre pãno nĩ," he ag tóg tĩ iso, hã kỹ ag tóg ferro tỹ isé. Hã ra Topě ví pi(jé) se kỹ nĩ nĩ. Tãmĩ tóg tĩ ha. ¹⁰ Hã kỹ sóg ise kỹ jě (hã) ra ti to tar nĩ, Topě tỹ ũn kuprěg mũ ag jagfy, ag krenkren jé, ag tỹ Jesus Cristo ki ge tugrĩn, ag tỹ ti tugnĩn kanhkã tá junjun jé. ¹¹ Věnh ví há vě, tag ti, ha mẽ: ěg tỹ ti tugrĩn kãgter mũ ra ěg tóg ti mré rĩnrĩr mãn ke mũ gé. ¹² ěg tỹ ti tugrĩn nén ũ jagy kar to tar nỹtĩn kỹ ěg tóg ti mré tỹ ũn mág nỹtĩnh ke mũ gé. ěg tỹ ti tovãnh kỹ tóg ěg tovãnh ke mũ gé. ¹³ ěg tỹ ti to krónh ke tĩ ra tóg ěg to krónh kenh ke tũ nĩ jãvo. Ti pi(jé) ón tĩ', hã kỹ tóg ěg to krónh kenh ke tũ nĩ gé, ti tỹ: "krónh ke tũ inh nĩ," hen kỹ.

Ěg tý Topě rãhrãj han há han ke

¹⁴ Tag tomnĩ, vënh kar mÿ. Tý ag jyvën nĩ, ký ag jyvën tar han nĩ gé. Topě vÿ ã ví mënň mü. Ag mÿ: "Ěg kato tẽ mü ag ví kafã sór tũg nĩ," hemnĩ. "Jagně ví kafã pi(jé) ěg tar han mũ". Ů tý tag mẽ ký tóg krónh ke sór mü," hemnĩ ag mÿ. ¹⁵ Vãsã ra, Topě tý ã rãhrãj to: "há ti nĩ," he jé, ã tý ã rãhrãj to mÿ'ãg tú nĩ jé. Topě ví to vãsã nĩ, ã tý ki kanhrãn há han jé, ã tý vënh kar mÿ tó há han jé gé. ¹⁶ Ů tý kanhir ký nén ũ kórég tó ký jëmẽ sór tũg nĩ, ũn ví (ka)mẽ ên ví ti. Ů tý tag tó mü ag vÿ Topě to kórég tãví nÿtĩ, ký ag ví vÿ ag kókén ke mü, ký tóg ag jykre pãno pẽ han mũ. ¹⁷ Vënh ví tý ge vÿ ěg kar kókén ke mü, komër hã, ti tý vënh kar kri rũm ken ký. Vënh kaga kórég tý vënh kar kri rũm ke ri ke ti nĩ.

Ů tý vënh ví tý ge han mũ vÿ tý Himeneu nĩ gé, Fileto ke gé. ¹⁸ Tag ag vÿ un'ón tĩ, Topě ví to. "Rĩr mãn ri ke han ěg huri, ěg tý Cristo ki gen ký, hã ký ěg rĩnrĩr mãn ke tũ nÿtĩ ha, ěg ter kar ký, Jesus kãtĩg mãn ký," he ag tóg tĩ. Ag tý tag tó ký ag tóg ũ ag tý Jesus to krónh ke han tĩ, ký ag tóg Cristo tovãnh mũ ha ag tugrĩn.

¹⁹ Ěg tý ĩn han ký ěg tóg ti tý kri jẽ jafã ên tar han tĩ. Ěn ri ke ti nĩ, Topě jykre ti. Jesus Cristo kãme vÿ há nĩ, ký tóg tũg' henh ke tũ nĩ, ũ ag tý ón ký to ví mũ (hã) ra. Ěg tý ti ki ge ký nÿtĩn ký tag vÿ ěg to rán ký nĩ, ha mẽ: "Ěg Senhor vÿ ã tũ ag ki kanhró nĩ," he tóg mü.

Kar ký tag vÿ rán ký nĩ gé, ha mẽ: "vënh jykre pãno tovãnh kãn ra, ãjag tý: inh Senhor vÿ tý ti nĩ, Jesus ti, he jé," he tóg mü. Cristo jykre to ken hã vë. Ón vãnh ti nĩgtĩ.

²⁰ Ha vé, ĩn mág krëm kukrũ vÿ e nÿtĩ. Ů vÿ ouro tý há nÿtĩ, ũ vÿ prata tý há nÿtĩ. Ký ũ vÿ ka tý há nÿtĩ gé, ũ vÿ go'or tý há nÿtĩ gé. Kukrũ há vÿ tý vëjën né nĩ, ký ũn kórég vÿ tý vãfãr né nĩ gé. ²¹ Ký tóg ge nĩ, ũ tý kanhir ký nén ũ kórég tó (ka)mẽ ên ag. Kukrũ kórég ri ke ag nÿtĩ. Hã ký Topě tóg ag mÿ: "inh rãhrãj han ra," henh ke tũ nĩ sir. Ěg tý ti kórég tovãnh kãn ký ěg tóg kukrũ há ri ke nÿtĩ, ký Topě tóg ěg mÿ: "inh rãhrãj han nĩ," henh ke mü gé sir. Ti tũ vÿ tý ěg nÿtĩnh mü, ký tóg ěg mÿ ã rãhrãj nĩm sór mü, ěg tý han jé. Ký ěg tóg vësýmër han sór mü sir, ti tý ěg mÿ tó ký, ký tóg Topě mÿ sér tĩ.

²² Kyrũ ag vÿ nén ũ kar to én (ka)mẽ nÿtĩ. Ěn tovãnh kãn. Vënh jykre há hã mĩ tĩg sórmnĩ. Jesus ki rã hã to jykren nĩ, vënh kar to há nĩmnĩ, krĩ kuprã nĩmnĩ, ũ tý ěg Senhor mré ke ag to, ũn jãnhkri ag to, vënh kar to ke gé.

²³ Ů ag tóg ón ký: "Topě hÿn tag tó sór mü, ti tý ên tó ký," he sór ti. Topě tý nén tó vãnh ên tó sór ag tóg tĩ. Tag tugrĩn jagně to jũ tóg kutẽ tĩ, hã ký ag mré to jykren sór tũg nĩ. ²⁴ Ů tý Topě mÿ rãhrãj tĩ jé vënh kar to há nĩ. Ti tý kãnhmar ag to jũn ký tóg tý ũ nÿ. Ti tý komër hã ví ký tóg há tĩ, ag kanhrãn jé, vënh kar to fe há nĩn ký. ²⁵ Ů tóg ti ví kafã sór mü. Ěn mÿ tóg ví há han ke mü. Komër hã tóg ag mÿ Topě ví tónh ke mü, Topě tý ag jagãgtãn jé, ag tý ãjag jykre tovãnh ký, vënh ví há hã nón mü jé. ²⁶ Ký ag krĩ há nÿtĩnh mü. Japo tũ vÿ tý ag nÿtĩ ja nĩgtĩ, ti tý ag se jan ký, ag tý ti rãhrãj han jé. Ag tý ti tovãnh ký Topě tóg ag krenkren han ke

mũ. Ký tóg ag tý Japo jykre tag to vënh nenň to ag tar han ke mü, ěg ke gé. Ký tóg há tĩ.

Kurã tý ěgno to hã vënh jykre

3 Tag to jykren, ha mẽ. Ga tý tũ' henh ke to hã ěg tóg nén ũ jagy ve kãn ke mü. Vënh kar tý vënh jykre pãno han mũ ve jé ěg tóg ke mü. ² Ājag jykre hã han sór jé ag tóg ke mü. Nén ũ kar to én jé ag tóg ke mü, ag rico nÿtĩ jé. "Tý inh ũn mág nĩ, tag han inh tĩ, tag han inh tĩ," he jé ag tóg ke mü. Jagně to ví kónãn jé ag tóg ke mü. Ājag panh ví ki hã han ke tũ ag tóg nĩ. "Kórég ti nĩ," he jé ag tóg ke mü, ũ tý ag mÿ nén ũ há nĩm mũ ra. Topě to ag é henh ke mü gé. ³ Jagně to jykre kórég ag nÿtĩnh mü, ãjag krẽ to ke gé. Jagně mÿ vënh pãte fón ke tũ ag nĩ gé. Jagně to ag un'ón ke mü. Vëso jykren ke tũ ag tóg nĩ. Ag tý ũ vóg kónãn ký tóg ag mÿ sér tĩnh mü. Vënh jykre há kato tẽ jé ag tóg ke mü. ⁴ Ājag régre ag vatãnh tá ag tóg ag to ví kónãn ke mü gé. Ů tý ãjag jykre kórég to ag vóg kónãn ke tag kamẽg vãnh ag nÿtĩ. Vëso ag tóg: "vënh kar kãfór vÿ tý inh nĩ," henh ke mü gé. Ag tý Topě to há nÿtĩnh ke vë vë, hã ra ag tóg ãjag tý nén to én mü ên hã han sór ke mü. ⁵ Ón ký ag tóg Topě to há nĩ ve nÿtĩnh mü, hã ra ag tóg ti jykre han sór ke tũ nĩ, ti tý ěg tar han tĩ tag vÿ ag mÿ há tũ nĩnh mü. Ů tý ge ag tovãnh nĩ, vÿ.

⁶ Ag kãmĩ ũ ag vÿ ĩn kar mĩ mũnh mü, ký ag tóg ũn tÿtã jykre tũ fag mré vëmén sór ke mü, ũ tý Topě ví mranh tĩ fag, ũn én sór (ka)mẽ fag. Ěn fag mÿ ag tóg vĩnh mü, fag tý ag ví ki han jé. ⁷ Ón ký fag tóg vënh kanhrãn to tar nÿtĩnh mü, hã ra fag tóg vënh ví há ki kagtĩg nÿtĩ, hã ký fag tóg ag ví ki han mũ, ũ tý fag mÿ ón mü ag vĩn ki. ⁸ Ů tý fag mré vëmén mü ên ag vÿ Topě ví kato tẽ nÿtĩ, vënh ví há ên kato. Vãsÿ Janes vÿ Moisés ví kato tẽ ja nĩgtĩ, Jambres ti ke gé. Ag ri ke ag nÿtĩ, Topě ví kato tẽ ag tóg tĩ, ũ tý fag nón mü ên ag. Vënh jykre pãno han (ka)mẽ ag tóg nÿtĩ, krĩ tũ ag nÿtĩ. Ón ký ag tóg Jesus ki ge nÿtĩ ve nĩ, ag tý ón ký ti ví tón ký. ⁹ Hã ra ũn e vÿ ag ví kri finh ke tũ nĩ, ha vemnĩ. Vënh kar vÿ ag krĩ tũ tag venh ke mü, ha vemnĩ. Janes mré Jambres ri ke han jé ag tóg ke mü. Vënh kar vÿ ag krĩ tũ ki kanhró ja nÿtĩgtĩ gé, Janes mré Jambres ti.

Ěg tý Topě to tar nÿtĩn ký ěg nén jagy vënh ke mü

¹⁰ Ag jãvo ã tóg inh ví kri fi há han tĩ, Timóteo'. Isÿ nén han mũ ên ri ke han ã tóg tĩ gé. Isÿ nén ve sór mü ên ve sór ã tóg tĩ gé. Isÿ Jesus ki rã ri ke han ã tóg tĩ gé. Isÿ komër hã ví ri ke han ã tóg tĩ gé. Isÿ vënh kar to há nĩ ri ke han ã tóg tĩ gé. ¹¹ Ag tý inh vóg kónãn ve ja ã nĩ gé, isÿ nén ũ jagy vëg tĩ ên ti. Inh vóg kónãn tý hën ri ke han ja ag tóg, Antioquia tá, Icônia tá, Listra tá ke gé. Ter kren pẽ han inh, tá. Hã ra ěg Senhor tóg inh jy nĩgãn. ¹² Ha vé, ěg tý Jesus Cristo jykre mĩ mũn ký ěg kar tóg ag tý ěg vóg kónãn venh mü. ¹³ Ěg jãvo ũn jykre pãno ag vÿ komër hã vënh jykre pãno han kãn ký nÿtĩ, ũn un'ón mü ag ke gé. Ů ag lograr ke ag tóg tĩ, hã ra ag tóg ag lograr ke tĩ gé, vënh kato.

¹⁴ Ag jāvo isy ā mý nén tó ja ěn mĩ tĩg nĩ, ā tỹ nén mẽ ja kar ěn mĩ, ā tỹ ki rā kỹ jē ěn mĩ. Isy ā kanhrān ja ěn to tar nĩmnĩ. Inh jykre ki kanhró ā tóg nĩ. ¹⁵ Ā sĩ kã ā tóg Topě vĩ mẽ, ā kóněg kã. ěn kã ā tóg Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ěn mẽ. Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ěn to jãn kỹ ā tóg ki kanhrān mũ, ěg tỹ Jesus Cristo ki rā tugnĩn krenkren ke mũ ti.

¹⁶ Ū tỹ hēn ri ke ag vỹ Topě vĩ ránrán ja nĩgtĩ. Hã ra Topě kuprĩg tóg ag mý tó ja nĩgtĩ, ag tỹ nén rán ke ti, hã kỹ ag tóg ránrán. Ti vĩ rán kỹ nĩ to ken kỹ ěg tóg vėnh vĩ há ki kanhrān mũ, kỹ ěg tóg kãmén há han ke mũ gé. ěg mý tóg ěg tỹ kygně ja ěn ven tĩ, kỹ ěg tóg jagně mý ven tĩ gé. Tỹ Topě tóg ěg jyvėn mũ gé, ti vĩ rán kỹ nĩ ki, kỹ ěg tóg jagně jyvėn ke mũ gé. Kỹ ěg tóg vėnh jykre kuryj ki kanhrān tĩ gé, ti vĩ rán kỹ nĩ ki, ěg tỹ jagně mý tó jé. ¹⁷ Topě tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Ti pi(jé) ěg tỹ vėnh kygně ve sór mũ. ěg tỹ kygněg tũ nỹtĩn kỹ ěg tóg nén ū kar há han to tar nỹtĩ. Ti tỹ tag ve sór vė, hã jé tóg ěg mý ā vĩ jėně ja nĩgtĩ.

4 Inh kósín', sỹ ā jyvėn ke vė, ha mẽ, kỹ Topě vỹ mēnh mũ, Jesus Cristo ti ke gé, ū tỹ vėnh kar jykre tugnỹm ke mũ ěn ti, ũn rĩnrĩr nỹtĩ ag jykre, ũn kãgter nỹtĩ ag jykre ke gé. Vỹn ke mǎn jé tóg ke mũ, ha vemnĩ, kỹ tóg tỹ pã'i mág jėnh mũ, ha vemnĩ. ěg Senhor rĩnve sóg ā mý: ² "Topě vĩ kãmén ra," henh mũ. Kejėn ag tóg mẽ sór tĩ, kejėn ag tóg mẽ sór tũ nĩgtĩ. Ge ra ag mý kãmén nĩ. Ag jyvėn nĩ, ag mý ag tỹ vėnh kygně ja ěn tómnĩ, ag jyvėn tar han nĩ, ag tỹ mẽ jāvānh kỹ. Ag jyvėn to krónh ke tũg nĩ, ag tỹ kejėn Jesus ki rā sór jé. Topě vĩ tó há han nĩ. ³ Kurā tỹ ěgno to hã ag tóg jėmě sór ke tũ pě nĩnh mũ, vėnh vĩ há ti, ha vemnĩ. Kỹ ag tóg vėnh vĩ kórég nón mũ sór mũ, ag tỹ nén to ěn mũ ěn ti. Ū tỹ ón kỹ ag mý tónh ke mũ ěn vỹ vėme sér tónh ke mũ, kỹ tóg ag mý sér tĩnh mũ. ⁴ Vėnh vĩ há jėmėnh ke tũ ag nĩ, hã kỹ ag tóg vėnh ó jėmėnh ke mũ sir.

⁵ Ag jāvo nén ū kar to jykren há han nĩ. Ā tỹ nén ū jagy ve kỹ kato tar nĩmnĩ. Cristo to vėme sér ěn kãmén nĩ, vėnh kar mý. Ā rānrāj ki rĩr há han nĩ gé.

⁶ Ag hỹn kānhmar isén ke mũ, Jesus Cristo tugrĩn. Hã ra tóg inh mý tỹ nén ū tũ nĩ. Jesus tugnĩn ke vė, iser ke ti, hã kỹ tóg inh mý tỹ nén ū tũ nĩ. ⁷ Kejėn ěg tóg rará tĩ, kỹ ěg tóg vāsān tĩ. ěg tỹ rará to vāsān ri ke han inh, Topě rānrāj han kỹ. ěg tỹ carreira han kỹ ěg tóg vāsān tāvĩ han tĩ gé, ěg tỹ ganhar he jé. Vėnhvó tāvĩ han ěg tóg tĩgtĩ. Tag ri ke han inh, isy Topě rānrāj han kỹ. Ti rānrāj han kãn inh huri. Ti ki rā tovānh ja tũ inh nĩgtĩ.

⁸ Ū tỹ carreira ki ganhar he mũ ěn vỹ ka féj tỹ coroa ganhar he tĩ. ěn ri ke nĩm jé tóg ke mũ inh mý, Topě ti, inh jykre kuryj to. Nĩm han kỹ tóg nĩ nĩ, Topě tỹ inh mý nén nĩm ke mũ ti, ag tỹ coroa vėg mũ ěn ri ke ti. Kurā ěn kã tóg inh mý nĩm ke mũ, ěg Senhor ti. Vėnh kar mý ti nĩm ke mũ gé, ū tỹ ti kãtĩg jāvānh kỹ nỹtĩ ag kar mý.

Paulo tỹ nén ve ja

⁹ Kuri inh venh kãtĩg. ¹⁰ Demas vỹ isovānh kỹ vyr. ěprā vėnh jykre han sór ti nĩ, hã kỹ tóg isovānh kỹ Tesalônica ra vyr. Crescente vỹ Galácia ra vyr, kỹ Tito vỹ Dalmácia ra vyr. ¹¹ Lucas vỹ inhhā inh mré nĩ nĩ. Marcos pére kãtĩg, ti tỹ inh rānrāj han jé. Tag to tóg tar nĩ. ¹² Tíquico jėně inh, ti tỹ ěfeso ra tĩg jé. ¹³ Kỹ, ā kãtĩg kỹ inh mý inh capa ma kãtĩg. Trōade tá ti nĩ, Carpo ĩn krēm. Kỹ inh mý inh livro gé kãtĩg gé, livro grĩngrĩn kỹ nỹtĩ ěn mré hã, nén ū fār ki rán kỹ nỹtĩ ěn mré. Isy livro ěn venh há pě tóg tĩ.

¹⁴ Alexandre, ū tỹ ferro tỹ nén ū kar han tĩ ěn vỹ iso kórég tāvĩ nĩ. ěg Senhor vỹ ti jykre kórég to ti vóg kónān ke mũ. ¹⁵ Ti kaměg ra. Inh vĩ kato tē mág han tóg.

¹⁶ Fóg tỹ pã'i vỹ inh ki inh jykre jėmě pin huri. ěn kã ū tóg inh mré ve ja tũ nĩ. Isovānh kãn ag tóg. Topě mý sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ag mý vėnh pãte fón jé. ¹⁷ Ag jāvo ěg Senhor vỹ isar han, ti tỹ inh mré tag kã jē nĩn kỹ. Hã kỹ vėnh kar vỹ ti vĩ mẽ huri, isy ag mý kãmén kỹ. Povo kar ag vỹ hur mẽ kãn. Kỹ ěg Senhor tóg inh jy nĩgān, ag tỹ mĩg mý inh fón tũ nĩ jé. ¹⁸ Inh jy nĩgān mǎn jé tóg ke mũ gé, Nén-Kórég tỹ isy hē ri ke tũ nĩ jé. Inh ki tóg rĩr há han ke mũ, sỹ kanhkā ra tĩg há han jé, ti nĩgja ra. Ti hã mý ěg vĩ há han ke mũ'. Kỹ tóg tũg' henh ke tũ nĩ, ěg tỹ ti mý vĩ há han ke ti. Amém.

¹⁹ Priscila fi mré fi mén tỹ Áquila mĩ sóg ěkrég tĩ, Onesíforo mré ke fag mĩ ke gé. ²⁰ Erasto vỹ Corinto tá nĩ nĩ. Jāvo Trófimo tóg Mileto tá kaga nỹ ja nĩ, isy tá kãtĩ mũn kã.

²¹ Kur kãtĩg mẽ han, prỹg tỹ kusa tá krỹg tũ ki. ěubulo vỹ ā mĩ ěkrég tĩ, Prudente ti ke gé, Lino ti ke gé, Cláudia fi ke gé, ěg régre kar ag mré hã. ěn ag vỹ ā mý abraços jėněg tĩ.

²² ěg Senhor mý sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ā tar han jé, ti tỹ ājag kar tar han jé gé.

Hã vė.

TITO

1 Paulo tỹ rá vĕ. Sỹ Tito mỹ rán hã vĕ. Topĕ mỹ sóg rãnhřaj tĩgtĩ, kỹ Jesus Cristo vỹ inh fĕg, sỹ tỹ ti apóstolo jĕ jé. Topĕ tóg ĕprã ke ũ ag kuprĕg, ag tỹ ti ki ge jé. Kỹ tóg inh mỹ: “ha isỹ ũn kuprĕg ja ag mỹ tónh tĩg,” he ja nĩ. “Ag mỹ inh vĩ ti kãmén nĩ, sỹ ki hã tó mũ ĕn ti, ag tỹ ã vĩ jĕmĕ kỹ inh ki ge há han jé,” he ja tóg nĩ. ² Topĕ vỹ ĕg mỹ: “rĩr krỹg ja tũ ve jé ãjag tóg ke mũ,” he ja nĩ. Hã ve sór ĕg tóg mũ. Topĕ tỹ nén tón hã vĕ, vãsỹ, hã ra tóg ón tũ nĩgtĩ. ³ Vãhã tóg ĕg mỹ ã vĩ tag jĕnĕ ja nĩ, ti tỹ ĕg mỹ jĕnĕnh ke kurã ki. Jesus tỹ tóg ĕg mỹ jĕnĕ ja nĩ. Hã to Topĕ tóg inh mỹ: “ha vĕnh kar mỹ tónh tĩg,” he ja nĩ, ĕg kren han tĩ ĕn ti.

⁴ Hã kỹ sóg ã mỹ tó mũ, Tito'. Inh kósín pĕ vỹ tỹ ã nĩ, ã tỹ inh mré Jesus ki rã kỹ jĕn kỹ. ĕg jóg tỹ Topĕ mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ ã tar han jé, ã krĩ kuprã nĩ jé ke gé. ĕg kren han tĩ tỹ Jesus Cristo mỹ sóg tag to vĩ tĩ gé.

Tito tỹ Creta ki ke ag ki rĩr

⁵ ã mỹ sóg: “ha ver goj vãso tỹ Creta tá jĕ,” he ja nĩgtĩ, ã tỹ tá isỹ nén han kãn ja tũ ĕn han kãn jé. Hã kỹ sóg ã mỹ: “cidade kar ki igreja to pã'i vin,” he ja nĩ. ã tỹ ũ kuprĕg kỹ, ti tỹ tỹ pã'i jĕ jé, kỹ tag to jykrén nĩ, ha mĕ.

⁶ ũn kãmĕ kórĕg tũ jãvãnh jé ã tóg ke mũ, ũn prũ pir han kỹ nĩ ti. Ti krĕ tỹ Jesus ki rã kỹ tóg há tĩnh mũ, ag tỹ nén ũ vĕnhmỹ han tũ nĩn kỹ, ãjag panh vĩ jĕmĕnh kỹ.

⁷ Ha vé, ũ tỹ tỹ igreja to pã'i jĕ sór kỹ tóg tỹ ũn jykre há jĕnh mũ, ũ tỹ Topĕ tũ ki rĩr há han mũnh ke mũ ti. Ti tỹ ã mré ke ag to: “ag kãfór vỹ tỹ inh nĩ,” henh ke tũ vĕ. ũn fe tỹ gỹm ke (ka)mĕ vỹ há tũ nĩ, ũ tỹ vinho kron (ka)mĕ ti, ũn jũ (ka)mĕ ti. Kỹ tóg ã tỹ rico kenh ke hã to ĕn ke tũ nĩ gé. ⁸ Ti tỹ ũ tỹ kuvar há tá kãmũ ag mỹ: “inh mré jĕ,” hen kỹ tóg há tĩ, ti tỹ vĕnh jykre há to há nĩn kỹ, ti tỹ vĕso jykrén kỹ, vĕnh jykre kuryj han kỹ, Topĕ vĩ hã ki króm kỹ, ti tỹ vĕnh kanhrãn kỹ tĩg kỹ. ⁹ Topĕ vĩ mĕ ja tóg nĩ. Kỹ ti tỹ tag kã jatu tũ nĩn kỹ tóg há tĩ gé. Kỹ tóg ũ tỹ ã vĩ mĕg mũ ag kanhrãn há han ke mũ gé, ag jyvĕn há han jé tóg ke mũ gé. ũ tỹ ti vĩ kafãn mũ mỹ tóg tó há han ke mũ gé, ti tỹ kã jatu tũ nĩn kỹ.

¹⁰ Ha vé, ũ tỹ hĕn ri ke ag tóg mĕ jãvãnh nỹtĩ. Véké ag tóg ón kỹ vĕmén tĩ. Ag tỹ ũ lograr he sór vĕ. Judeu ag vỹ tag to tar nỹtĩ, ha mĕ. ¹¹ ĕg tỹ ag vĩ tỹ tũg' henh ke vĕ. Ha vé, ũ fag ne ag vĩ kri fi sór mũ', kỹ fag tóg Topĕ vĩ tovãnh sór mũ, fag mén mré hã, fag krĕ mré hã. Un'ón ag tóg tĩ, ũ tỹ fag kanhrãn sór mũ ag. Hã ra ag tóg hã to nén ũ ve sór mũ, jãnkamy ti, ag tỹ rico nỹtĩ jé.

¹² Ag kãmĩ ũ vỹ ki hã tó ja nĩ, ag jyvĕn tĩ ũ, ti tỹ ag kato tĕ kỹ tag tón kỹ, ha mĕ: “Creta tá ke ag vỹ tỹ ũn ón mé nỹtĩ,” he ja tóg nĩgtĩ. “Mĩg jũ ri ke ag nỹtĩ. Rãnhřaj vãnh

ag nỹtĩ, hã ra ag tóg jĕn mág tãvĩ han sór tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ. ¹³ Hã ra tóg ge nĩ. Hã kỹ ag jyvĕn tar han nĩ, ag tỹ Topĕ ki rã to tar nỹtĩ jé. ¹⁴ Ag mỹ: “Judeu ag tỹ vĕnh ó tó mũ jĕmĕ sór tũg nĩ,” hemnĩ. Kỹ ag tóg ag mỹ ĕprã ke jykre tó sór mũ gé, ũ tỹ Topĕ vĩ há mĕ vãnh ag. ĕg mré ke ag mỹ ké, ag tỹ ũ tỹ ge vĩ jĕmĕ tũg jé. ¹⁵ Ha vé, ũ tỹ vĕnh jykre kuryj han mũ mỹ tóg kuryj kar tĩ, jãvo ũ tỹ vĕnh jykre pãno han mũ mỹ tóg pãno kar tĩ gé, ũ tỹ ti ki ge tũ ag mỹ. Ag krĩ vỹ kórĕg nĩ, kỹ ag tóg ãjag jykre pãno to: “há ti nỹ,” he tĩ, jãvo ag tóg vĕnh jykre há to: “kórĕg ti nỹ,” he tĩ gé. ¹⁶ “Topĕ ki kanhró ĕg tóg nĩ,” he ag tóg tĩ, ón kỹ. Hã ra ag tóg ti jykre han vãnh nỹtĩ. Ag tỹ ti jykre han vãnh ki ĕg tóg vég tĩ, ag ón mũ ti. ũ tỹ ge to ti kórĕg nĩ, Topĕ ti, ag tỹ ti vĩ ki króm sór tũ pĕ nỹtĩn kỹ. Nén ũ há han ki kagtĩg ag nỹtĩ.

Vĕnh kar jyvĕn há han nĩ

2 Ag jãvo Topĕ vĩ kãmén há han nĩ, ã tỹ ag jyvĕn kỹ, Tito'. ² Kófa ag mỹ: “nén ũ há hã to jykrén nĩ,” hemnĩ. “Goj fa kron sór tũg nĩ. Nén há kar hã han sórmnĩ. Vĕso jykrén nĩ. Ti ki rã há han kỹ nỹtĩmnĩ. Jag-nĕ to há nỹtĩmnĩ. Ti tovãnh sór tũg nĩ,” hemnĩ, kófa ag mỹ.

³ Kỹ kófa fag jyvĕn nĩ gé. “Vĕso jykrén nĩ,” hemnĩ fag mỹ. “ũ to vĩ kónãnh tũg nĩ. Vinho to ĕn sór tũg nĩ. Vĕnh jykre há hã han nĩ, vĕnh kar tỹ ve jé. ⁴ Kỹ ãjag tóg tátãg fag kanhrãn há han ke mũ,” hemnĩ fag mỹ. “Fag kanhrãn nĩ, fag tỹ ãjag mén to há nỹtĩ jé, fag krĕ to, ⁵ fag tỹ vĕso jykrén jé, nén ũ vĕnhmỹ han sór tũg jé, fag tỹ ãjag ĩn ki rĩr há han jé, vĕnh kar mỹ vĩ há han jé, fag tỹ ãjag mén vĩ mranh sór tũg jé, hemnĩ, tátãg fag mỹ,” hemnĩ, kófa fag mỹ. Fag tỹ tag han kỹ ũ tóg Topĕ vĩ to é henh ke tũ nĩ, fag tugrĩn.

⁶ Kyrũ ag jyvĕn nĩ gé. Ag mỹ: “nén ũ kar to jykrén há han nĩ, ãjag tỹ ĕg tỹ nén to ĕn tĩ ĕn han tũ nĩ jé,” hemnĩ. ⁷ Tag han nĩ gé, Tito', vĕnh kar tỹ ã jykre há tag ve kỹ ã kóm vĕnh jykre há han sór jé gé. ã tỹ ag kanhrãn kỹ ki hã tómnĩ. Kanhir kỹ vĩ tũg nĩ. ⁸ Topĕ vĩ tó há han nĩ, ũ tỹ ã to: “kygnĕ ti huri,” he tũ nĩ jé. Kỹ ũ tỹ ĕg kato tĕ mũ ag vỹ nén ũ tónh ke tũ nĩ. Kỹ tóg ag mỹ'a tĩnh mũ, ag tỹ ón kỹ ĕg kato vĩ ja nĩn kỹ.

⁹ ũ mỹ rãnhřaj tĩ ag jyvĕn nĩ gé. Ag mỹ: “ãjag patrão vĩ han nĩ,” hemnĩ. “Ti mỹ há ĕn han nĩ, ti tỹ ãjag mỹ vĩ há han jé. Ti vĩ kafãn tũg nĩ. ¹⁰ Ti tũ péju(g) tũg nĩ. Ti tũ ki rĩr há han nĩ, ti tỹ ã to vĩ kónãnh tũ nĩ jé. ã tỹ ti tũ ki rĩr há han kỹ tóg Topĕ vĩ to vĩ há han ke mũ, ĕg kren han tĩ ĕn vĩ to, ã patrão ti, ti tỹ Topĕ vĩ mĕ kỹ,” hemnĩ, ũ mỹ rãnhřaj tĩ ag mỹ.

¹¹ Topě tóg ěg jagāgtān sór mū, ěprā ke kar ag, kŷ tóg ěg kren han sór mū. Hā jé Jesus tóg kātīg ja nī.
¹² Kŷ tóg ěg kanhrān sór mū gé, ěg tŷ ti kato tē tū nī jé, ěg tŷ nén ũ to én sór tī ěn han tū nī jé gé, ěg tŷ ga kri mūn kŷ. ěg kanhrān sór tóg mū, ěg tŷ vēso jykren jé, vēnh jykre kuryj han jé, Topě jykre ti. ¹³ Ti kātīg ve sór ěg nŷtī, hā kŷ tóg ěg mŷ sér tī. Tŷ ti pā'i mág tāvī nī, Topě ti. Tar tāvī ti nī, ěg kren han tī tŷ Jesus Cristo ti ke gé. Ti ve jé ěg tóg ke mū, kŷ tóg sínvī tīnh mū, sér pē. Hā kŷ tóg há tī, ěg tŷ tag ki mū há han kŷ. ¹⁴ ěg jagfŷ tóg ter ja nī, ti tŷ ěg jykre kórég ěn kókén jé. Kŷ tóg ěg kykūg mū, ěg jānhkri nŷtī jé. Kŷ ěg tóg tŷ ti tū nŷtīnh mū sir, vyr mŷ. ěg pi(jé) tŷ ũ tū nŷtī ha'. Ti tū vŷ tŷ ěg nŷtī, ěg tŷ vēnh jykre há to tar nŷtī jé.
¹⁵ Tag kar tómnī, Tito'. Tŷ ag jyvĕn tar han nī gé ke jĕn. Ā tū vē mŷr, ā tŷ ag jyvĕn ke ti, kŷ ũ jé ā to é he tūg.

Topě jykre

3 Ag mŷ: "governo vī jĕmĕmnī, ěg pā'i vī ti," hemnī. "Ag vī ki króm nī. Ag tŷ nén ũ há to: han nī, hen kŷ han sórmnī, vēšmĕr," hemnī. ² "Ū to vī kónān tūg nī," hemnī ag mŷ. "Ū vī kafān tūg nī. Vĕnh kar mŷ vī há han nī. Vĕnh kar mŷ komĕr hā vīmīnī," hemnī ag mŷ. ³ Ha vé, vāsŷ ěg tóg kórég nŷtī ja nīgtī gé. Ki kagtīg nŷtī ja ěg nīgtī. Ti vī mranh ja ěg tóg nīgtī gé. Vāgfor mū ja ěg tóg nīgtī, kŷ ěg tóg ũ tŷ ón kŷ ěg mŷ vēnh jykre tó mū ěn vī han ja nīgtī gé. ěg tŷ nén to én mū ěn han kān ja ěg tóg nīgtī, nén ũ vēnhmŷ kar ěn ti. Vĕnh jykre pāno han ja ěg tóg nīgtī. Jagnĕ tū to én ja ěg tóg nīgtī. ěg jykre kórég tag vŷ vēnh kar mŷ kórég nī ja nīgtī. Jagnĕ to jūgjŷ (ka)mĕ (pĕ) ja ěg tóg nŷtīgtī. ⁴ Vāhā ěg tóg ki kanhró nŷtī, Topě tŷ ěg jagāgtān kŷ, ěg kren han tī ti. Ti tŷ ěg to há nī mĕ ěg tóg vāhā. ⁵ ěg pi(jé) vēnh jykre kuryj han ja nīgtī'. Hā ra tóg ge ra ěg jagāgtān ja nīgtī, hā kŷ tóg ěg kren han mū sir. ěg han mān ja tóg nī, ěg kygpe kŷ nŷtīn kŷ. Ā kuprīg tŷ tóg ěg han mān, kŷ ěg tāg nŷtī ha. ⁶ ěg mŷ tóg ā kuprīg jĕnĕ, ti tŷ tŷ ěg jagrĕ

nī jé. Jesus Cristo hā tugrīn tóg ti jĕnĕ, ěg kren han tī ěn hā tugrīn. ⁷ Hā kŷ tóg ěg mŷ vēnh pāte fón mū sir. Ti tŷ ěg jagāgtān hā vē. Kŷ tóg ěg mŷ ā tū tovānh sór mū. Hā tó ja ti nī. Rīr krŷg ja tū ve jé ěg tóg ke mū. ěg tŷ tag ve jé tóg ěg mŷ ā kuprīg jĕnĕ.

⁸ Tag vŷ ki hā ke nī. Hā kŷ vēnh kar mŷ tómnī, ag jyvĕn to krónh ke tūg nī. Ū tŷ Topě ki ge mū ag jyvĕn há han nī, ag tŷ vēnh jykre há hā han sór jé. Kŷ ag tóg tag hā to vāsān ke mū. Tag vŷ há nī. Kŷ tóg ěg mŷ nén ũ há han ke mū gé, vēnh jykre há ti.

⁹ Judeu ũ ag tóg véké ón kŷ vēmĕn sór tī. Tag jĕmĕ sór tūg nī. Ājag gufā ag jiji tó sór ag tóg tī. Jagnĕ vī kafān ag tóg tī. Kŷ ag tóg Topě tŷ vāsŷ ěg jyvĕn tī ěn to jagnĕ vī kafān mū gé. Tag kar vŷ ěg mŷ nén ũ há han ke tū nī. Nén ũ tū vē, tag ti, hā kŷ jĕmĕ sór tūg nī. ¹⁰ Ū tŷ vyrmŷ vēnh jykre han sór kŷ ti mŷ: "ke tūg ra," hemnī. "Ke tūg ra," he régre han nī, ti tŷ kānhmar ā vī jĕmĕg tū nīn kŷ. Tag pāte ti tovānh nī, ti tŷ mĕ jāvānh nīn kŷ. ¹¹ Ti jykre vŷ pāno tāvī nī. Topě vī mranh ti tī. Topě vŷ ũ tŷ ge to: "kórég ti nī," he tī.

Tito tŷ ne han ke ti

¹² Kejĕn sóg ā mŷ Ártēmas jĕnĕ sór mū, ke tū nī kŷ Tíquico ti. Ti tŷ ā tá jun kŷ, vēšmĕr inh kukām kātīg, cidade tŷ Nicópolis ra. Tá sóg kusa fīn rām ke mū.

¹³ Zenas ki rīr há han nī gé, lei to estudo han tī ěn ti, kar kŷ Apolo ti ke gé. Kŷ, ag tŷ mū mān ken kŷ ag mŷ vin nī, jānkamy tŷ ag mŷ tūg ke mū ěn ti.

¹⁴ Kŷ, ěg mré ke kar ag jyvĕn há han nī, ag tŷ vēnh rānhraj há to tar nŷtī jé. Kŷ ag tóg ũn jagtar ag mŷ vin ke mū gé, ājag tŷ nén ũ vēnh kāpām kŷ. Tag ne há nŷnh mū'. ěg tŷ Topě jykre han to ken hā vē, kŷ tóg ěg tŷ Topě mŷ nén ũ kanĕ han ri ke nī sir.

¹⁵ Inh mré nŷtī kar ag vŷ ā mī ěkrég tī. Kŷ ěg mré Jesus ki ge mū kar ag mŷ: "ājag mī ti ěkrég tī, Paulo ti," hemnī, ěg to há nŷtī kar ag mŷ.

Topě mŷ sóg to vī tī, ti tŷ ājag kar tar han jé. Hā vē.

FILEMOM

1 Paulo tỹ rá vě, inh, isỹ se ký jě ra rá vě. Ký ěg régre tỹ Timóteo vỹ inh mré rán mũ gé. Isỹ Filemom mỹ rán há vě. Ā to há távĩ sóg nĩ, Filemom'. Inh mré Ā tóg Cristo rãnrãj han tĩ gé. **2** Ký sóg ěg régre tỹ Áfia fi mỹ rán mũ gé, Arquipo mỹ ke gé, inh mré Cristo rãnrãj to vãsã tĩ tag ti, kar ký sóg ũ tỹ Filemom ĩn krēm věnh mãn tĩ ag mỹ rán mũ gé, ũ tỹ Topě vĩ mẽ jé věnh mãn tĩ ag mỹ.

3 ěg jóg tỹ Topě mỹ sóg to vĩ tĩ, ti tỹ Ājag tar han jé, ti tỹ Ājag krĩ kuprãg jé, ěg Senhor tỹ Jesus Cristo panh ěn ti.

Filemom jykre

4 Isỹ Topě mré vēmén ký sóg Ā mĩ ěkrég tĩ, Filemom', ký sóg Ā to Topě mỹ vĩ há han tĩ. **5** ěg Senhor tỹ Jesus ki rã há han ký Ā tóg nĕji nĩ, há ký Ā tóg nĕji Jesus ki ge ký nỹtĩ ag to há távĩ nĩ gé. Tag mẽ inh. **6** Há ký sóg Topě mỹ to vĩ tĩ, ti tỹ Ā krĩn há han jé, Ā tỹ ti jykre há mĩ tĩg ki kanhró há nĩ jé, Ā tỹ ěg mré Cristo ki rã ký jĕn ký. Ký tóg Ā krĩ tỹ há' henh ke mũ, Ā tỹ komĕr há ti vĩ ki króm ki kanhrãn kãn jé. ěg tỹ Cristo ki ge ký nỹtĩn ký ěg tóg věnh jykre sér to tar nỹtĩ.

7 Jãvy', inh fe tỹ mrin ke ja Ā nĩ, inh fe tỹ há' he ja Ā nĩ, Ā tỹ iso há távĩ nĩn ký. Ký Topě ki ge ký nỹtĩ kar ag vỹ Ā jykre ki kanhró kar nỹtĩ. Ký ag fe tóg mrin ke mũ gé.

Paulo tỹ Onésimo jagfy vĩ

8 Ký sóg Ā mỹ: "tag han jé Ā tóg ke mũ," henh ke mũ vě, **9** há ra sóg Ā mỹ vĩ tar han sór tũ nĩ. Komĕr há sóg Ā mỹ to vĩ sór mũ, Ā tỹ iso há nĩ tugrĩn tag han jé, sỹ Ā mỹ nĕn to vĩ sór mũ tag ti. Ha vé, kófa inh nĩ ha, inh, há vỹ: Paulo, he mũ. Jesus Cristo tugnĩn sóg se ký jě ha. **10** Ā mỹ sóg inh kósin tỹ Onésimo jagfy vĩ sór mũ. Inh kósin ri ke ti nĩ ha, ti tỹ isugrĩn Cristo ki rã ký, isỹ tag kã se ký jě há ra. **11** Vãsỹ tóg Ā tũ ki rĩr tĩ vě, há ra tóg Ā mỹ nĕn ũ há han ja tũ nĩgtĩ. Ūri tóg há nĩ ha, ký tóg Ā tũ ki rĩr há han ke mũ ha, ti tỹ inh ki rĩr há han mũ tag ri ke.

12 Sỹ Ā mỹ ti jĕnĕnh ke vě. Inh fe vỹ tỹ ti nĩ. **13** Há ký sóg ti jĕnĕ sór ja tũ nĩ vě, ti tỹ Ā jĕgja ki inh ki rĩr jé, isỹ Jesus kãme sér tugrĩn se ký jĕn ki. **14** Há ra sóg Ā mỹ ti

jĕnĕnh ke mũ, isỹ Ā mỹ: "mỹ há, ti tỹ inh ki rĩr mũ tag ti?" he ja tũ nĩn ký. Isỹ ti tĩg kamĕg mũ ra tóg Ā tỹ inh ki rĩr mũ ri ke nĩ vě, há ra Ā tóg ki kagtĩg nĩ vě, Ā tỹ inh mỹ nĕn ũ há han mũ tag ti. Há ký sóg Ā mỹ ti jĕnĕnh ke mũ, Ā tỹ Ā tỹ nĕn han sór mũ ěn han jé, venh jykre há ěn ti.

15 Ā camarada ja vě, Onésimo ti, há ra tóg Ā tovãnh ký věnh péju ký vyr. Vĕnh péju sĩ han tóg, há ra tóg Ā to vỹn ke mãn ke mũ ha, isỹ ti jĕnĕn ký. Tĩg mãn ke tũ ti nĩ ha. **16** Ti tỹ věnh péju ký tĩ mũ ěn kã tóg tỹ Ā camarada jě vě, há ra tóg tỹ Ā jãvy jě ha, ũri. Ā to há távĩ tóg jě ha, ti tỹ Cristo ki rã ký jĕn ký. Ti to sóg há távĩ nĩ gé, ký tóg Ā tỹ ti to há nĩ jé há tĩ gé. Ā camarada vỹ tỹ ti nĩ, há ra tóg tỹ Ā jãvy nĩ gé, ký tóg Ā tỹ ti to há pĕ nĩn kỹn há tĩ.

17 Ký, Ā tỹ iso há nĩn ký ti mỹ komĕr há vĩmĩnĩ, Ā tỹ komĕr há inh mỹ vĩ ěn há han nĩ, ti mỹ, ti tỹ inh jĕgja ki Ā to jun ký. **18** Ti mỹ Ā tỹ nĕn ũ péju ký ma vyr'? Ti mỹ Ā mỹ nĕv(e) jě'? Kajãm jé sóg ke mũ, ti jagfy. **19** Vĕsóg ki sóg Ā mỹ rán mũ, inh, há vỹ: Paulo, he mũ. Kajãm jé sóg ke mũ, ti nĕv(e) ti, ki há sóg tó mũ. Há ra Ā tóg inh mỹ nĕv(e) jě gé, Ā tỹ isugrĩn Jesus ki ra ký. **20** Ha vě, jãvy'. Inh fe tỹ mrin kemnĩ, inh mỹ han nĩ, sỹ Ā mỹ nĕn to vĩ mũ tag ti, ěg tỹ jagnĕ mré ěg Senhor ki ge ký nỹtĩn ký. Inh fe tỹ há' hemnĩ, Ā tỹ tỹ inh mré ke nĩn ký, Ā tỹ inh mré Cristo ki rã ký jĕn ký.

21 Isỹ Ā mỹ nĕn to vĩ mũ tag han já Ā tóg ke mũ, ki kanhró sóg nĩ. Há ký sóg Ā mỹ rán mũ. Isỹ Ā mỹ nĕn to vĩ mũ tag kãfór han jé Ā tóg ke mũ gé, ki kanhró sóg nĩ.

22 Ký inh jo inh nũr jafã ti kãn nĩ gé. Topě vỹ kãnhmar Ājag vĩ mĕnh ke mũ, há ký sóg Ājag venh kãtĩg ke mũ, ha vemnĩ.

Ū tỹ Filemom tá ke ag mĩ ěkrég tĩ ag

23 Epafra vỹ Ājag mĩ ěkrég tĩgtĩ. Inh mré tóg se ký jě, Jesus Cristo tugrĩn. **24** Marcos vỹ Ājag mĩ ěkrég tĩ gé, Aristarco ti ke gé, Demas ti ke gé, Lucas ti ke gé. Inh mré ag tóg rãnrãj mũgtĩ, tag ag.

25 ěg Senhor tỹ Jesus Cristo jé Ājag tar han kãn. Há vě.

HEBREU

Topě kósin

1 Topě vỹ vāsý ěg jóg'jóg ve ag mré vēmén (ka)mě ja nĩgtĩ. Ag mý tóg tó mǎn', tó mǎn', he ja nĩgtĩ. Ti ví tó tí ag mý tóg tó ja nĩgtĩ, vāsý, ag tỹ vėnh kar mý ti ví kǎmén jé. ² Ůri tóg kakó tí ha, kurǎ tỹ ěgno ti, ký tóg ůri ā kósin jėně, ti tỹ ěg mý Topě ví tó jé. Ti mré tóg nén ũ kar hyn han ja nĩgtĩ, Topě ti, ā kósin mré. Ký tóg ti mý nén ũ kar tag vin ke mŭ gé. Ti hǎ mý tóg vin sór mŭ, Topě ti, ā tŭ kar ěn ti. ³ Ěg tỹ Topě kósin ve ký ěg tóg Topě tỹ tỹ ũn mág nĩ ki kanhró nỹtĩ. Ti ri ke pě ti nĩ, ti hǎ pě, tỹ ti Topěn hǎ ve nĩ, ti kósin ti. Ti ví vỹ tar nĩ, tỹ tóg ěg tỹ nén kar vég mŭ tag ki rĩr tí, ā ví tỹ. Ti hǎ vỹ ěg tỹ Topě ví mranh ěn tỹ tŭg' he tí, ký tóg ěg jǎnhkrig ký ěg fėg ke mŭ. Ěg jagfý ter kar ký tóg Topě pėgja tá nĩ nĩ, ũn tỹ vėnh kar tar kǎfór nĩ ěn pėgja tá, ti kósin ti.

Topě kósin tỹ Topě tỹ jėgně jafǎ ag kǎfór nĩ

⁴ Topě kósin vỹ Topě tỹ jėgně jafǎ ag kǎfór nĩ, kanhkǎ tǎn ag. Ti jiji vỹ ag jygjy kǎfór nĩ gé. Hǎ ký ěg tóg vég tí, ti tỹ ag kǎfór nĩ ti. ⁵ Topě pi(jé) ā tỹ jėně jafǎ ag kǎ ũ mý: "inh kósin vỹ tỹ ā nĩ," he ja nĩgtĩ. "Ůri hǎ sóg ā mý: tỹ inh ā panh nĩ, he mŭ," he ja tŭ ti nĩ, Topě ti, ā tỹ jėgně jafǎ ag kǎ ũ mý. Ký tóg ag kǎ ũ to: "ti panh vỹ tỹ inh nĩnh mŭ, ký tóg tỹ inh kósin nĩnh mŭ," he ja tŭ nĩ gé. Ā kósin hǎ to tóg tag tó ja nĩ, Topě ti.

⁶ Ā kósin ve ěn jėně ja ti nĩ, ěg to, Topě ti. Ā tỹ ti jėněn ký tóg tag tó gé, ha mě: "isý jėgně jafǎ ag vỹ ti krēm mŭg ke kǎn mŭ, ha vemnĩ," he ja ti nĩ, Topě ti.

⁷ Hǎ ra ti tỹ jėgně jafǎ ag to vėnh jykre tag tóg rán ký nĩ, ha mě: "Topě vỹ ā tỹ jėgně jafǎ ag tỹ kǎka ri ke han, ký tóg ag tỹ pĩ gru ri ke han mŭ gé, Topě ti," he tóg mŭ gé, Topě ví rán ki, kanhkǎ tǎn ag to.

⁸ Ký tóg ā kósin mý tag tó, ha mě: "Topě vỹ tỹ ā nĩ. Ā tỹ tỹ pǎ'i mág nĩ vỹ tŭg' henh ke tŭ pě nĩ. Vėnh jykre kuryj han ā tí, ā krēm ke kar ag mý. ⁹ Vėnh jykre kuryj to ā há nĩ. Vėnh jykre pǎno to ā jŭ nĩ. Hǎ ký sóg ā kuprėg, isý tỹ Topě nĩn ký, isý tỹ ā pǎ'i nĩn ký. Ā tỹ sóg ũn mág han, ā krēm ke kar ag kǎfór ā tóg nĩ. Ā tỹ tỹ pǎ'i mág nĩ tigrĩn ā fe tóg mrin kenh ke mŭ, vėnh kar fe tỹ mrin ke kǎfór," he ja tóg nĩ gé, Topě ti, ā kósin ti mý.

¹⁰ Ký tóg ti mý tag tó gé, ha mě: "ěg tỹ nén (ũ) kar han ve ki ā tóg ga han, kanhkǎ ti ke gé, ā nĩgé tỹ.

¹¹ Tŭg' he kǎn jé tóg ke mŭ, ā tỹ nén han ja tag ti, jǎvo ā hǎ tóg tŭg' henh ke tŭ pě nĩ. Ā tỹ nén han ja tóg ā sinsin ký kugnǎnh ke mŭ, kur ri ke. ¹² Ti kǎnhpėn jé ā tóg (ke) mŭ, ěg tỹ kur kónhpėn ri ke. Ěg kur kunŭg ěg

tĩ, ěg tỹ ũ kǎra rǎg jé. Tag ri ke han jé ā tóg ke mŭ, ā tỹ han ja kar tag ti tỹ, ā tŷn kókén ký. Hǎ ra ā hǎ tóg tŭg' henh ke tŭ nĩ. Sin ke tŭ pě ā tóg nĩ jǎvo, kófǎn ke tŭ pě a tóg nĩ jǎvo," he ja tóg nĩ, Topě ti, ā kósin ti mý.

¹³ Hǎ ra Topě pi(jé) ā tỹ jėgně jafǎ ag mý: "inh pėgja tá nĩ," he ja nĩ. "Nĩ ra ver, inh pėgja tá, sý ā kato ví mŭ ag tỹ ā krēm vin jé, ký ag se vė sir," he ja tŭ ti nĩ, ti tỹ jėgně jafǎ ag mý. Ā kósin hǎ mý tóg tag tó. ¹⁴ Topě tỹ jėgně jafǎ ag vỹ vėnh kuprĩg ri ke nỹtĩ, hǎ ra ag tóg Topě rǎnhrǎj ti han tí. Topě vỹ ag jėgněg tí, ag tỹ ti tŭ ag jy nĩgǎn jé, ũn krenkren ke mŭ ěn ag jy.

Ěg tỹ Topě ví to é henh ke tŭ

2 Hǎ ký tóg há tí, ěg tỹ ti ví mě ký ti jykre hǎ han ký, ěg tỹ tỹ prǎnh ke tŭ nĩ jé. ² Topě tỹ jėgně jafǎ ag vỹ vāsý Topě ví ma kǎmŭ ja nĩgtĩ. Hǎ ra ag tóg ki hǎ tó ja nĩgtĩ. Ů tỹ ag ví ki krov tŭ ěn vóg kónǎn ja ti nĩgtĩ, Topě ti. "Ů tỹ ag ví mě sór tŭ ěn ag vóg kónǎn jé sóg ke mŭ," he ja ti nĩ, hǎ ký tóg hǎ ra ke ja nĩgtĩ. ³ Ký ěg tóg ůri kren ke tŭ nĩ gé, ěg tỹ ti to é hen ký, ti tỹ ěg kren han sór mŭ ra. Nén ũ mág pě vė mýr, Topě tỹ ěg krenkren han sór mŭ tag ti. Ěg pǎ'i vỹ ā mré mŭ tí ag mý tó vén, ti tỹ ěg kren han sór mŭ tag ti. Ů tỹ ti ví mēg mŭ ag vỹ ěg mý tó ja nĩgtĩ gé, ti tỹ ěg kren han sór tag ti, hǎ ký ěg tóg ki kanhró nỹtĩ ha. ⁴ Ký Topě vỹ ũ tỹ ěg mý ti ví to mŭ ěn ag ví to: "há ti nĩ," he ja nĩ gé, hǎ ký tóg ag tar han, ag tỹ ěg tỹ nén ũ han vǎnh ěn hyn han jé, milagre ti, ěg tỹ vėsóg ki nén han ki kagtĩg ěn. Tag to ag tar nỹtĩ, Topě tỹ ag tǎn ký, ũ tỹ ti ví tó tí ag. Ký tóg ag mý ā kuprĩg jėně gé. Ti hǎ ne to jykren ký: "tag tar han jé sóg ke mŭ, ěn to, ký sóg ũ ěn tar han ke mŭ, ũ ũ to," he ja nĩ, ti ví tó tí ag to, Topě ti.

Topě kósin tỹ ěg tỹ ũn mág han ke

⁵ Topě vỹ nén (ũ) kar ěn han mǎn ke mŭ, ký tóg tỹ ũ tǎg nỹtĩnh mŭ. ěn kri pǎ'i vỹ tỹ ěg nỹtĩnh mŭ, ěg tỹ tỹ ěprǎ ke nỹtĩ ra. Ti tỹ jėgně jafǎ ag pi(jé) tỹ ga tǎg kri pǎ'i nỹtĩnh mŭ! ⁶ Hǎ ký ti ví tó tí ũ vỹ tag rán ja nĩ, ti ví rán ki, ha mě. Topě mý tóg: "tỹ ěg tóg nén ũ tŭ nỹtĩ vė, ěg tỹ tỹ ěprǎ ke nỹtĩn ký, hǎ ra ā tóg ěg hǎ mĩ ěkren ký nĩ nĩ," he ja nĩ. "Tỹ ěg tóg nén ũ tŭ nỹtĩ vė, ěg tỹ tỹ ěprǎ ke krē nỹtĩn ký, hǎ ra ā tóg ěg ki rĩr tí. ⁷ Ký ā tóg prýg pipir ki ā tóg ěg tỹ ũn kǎsir han ja nĩ, ký ěg tóg ěn kǎ ā tỹ jėgně jafǎ ag krēm nỹtĩ. Tag pǎte ā tóg ěg tỹ ũn mág han ke mŭ, ũn tar, pǎ'i mág tỹ ũn há nĩ ěn ri ke, ěg tỹ vėnh kar kri nỹtĩ jé. ⁸ Ký ā tóg ěg krēm nén (ũ) kar vin kǎn ke mŭ," he ja tóg nĩ, Topě mý, Topě ví tó tí ti.

Ha vé, Topě vỹ ěg krēm nén (ũ) kar vin ja nĩ, ěg tỹ tỹ nén (ũ) kar pã'i nỹtĩ jé. Kỹ nén (ũ) kar vỹ ěg krēm nỹtĩ. Ěg krēm nỹtĩ tũ vỹ tũ tĩ. Hã ra ěg tóg ver vég tũ nĩgtĩ, nén (ũ) kar tỹ ěg krēm nỹtĩ ti. Ver tóg nén ũ ũ tỹ ěg tũ tũ nỹtĩ ven nĩ. ⁹ Hã ra ěg tóg Jesus hã tỹ tỹ ũn mág nĩ ěn vég tĩ, ũri, ti tỹ tỹ ũn há nĩ ěn, pã'i mág ri ke. Prỹg pipir ki Jesus tóg Topě tỹ jěgně jafã ěn ag krēm ke ja nĩ, kanhkã tãn ěn ag krēm, kỹ tóg ěg kar jagfỹ ter ja nĩ, Topě tỹ ěg jagãgtãn kỹ. Kỹ tóg ũri tỹ ũn mág pě nĩ nĩ, ti tỹ ěg jagfỹ ter ja ěn tugrĩn.

¹⁰ Topě vỹ tỹ nén (ũ) kar kri ke nĩ, kỹ nén (ũ) kar vỹ ti tugrĩn rĩnrĩr nỹtĩ. Hã kỹ tóg vėnhmỹ tũ nĩ, Topě tỹ Jesus mỹ: "ã jagtar tugrĩn ã tóg tỹ ũn há tãvĩ nĩnh mũ," hen kỹ. Hã jé Jesus tóg jagtar nĩ ja nĩgtĩ, ti tỹ tỹ ũn há tãvĩ nĩnh jé. Kỹ tóg ũn e krenkren han mũ sir. Ěg jo tóg tĩg mũ sir, Topě krě kar ag jo, ěg tỹ ti ri ke há nỹtĩ jé gé, ěg tỹ Topě jamã sĩnvĩ ěn tá junjun jé, ti mré.

¹¹ Ha vé, Jesus vỹ ěg tar han tĩ, ěg tỹ Topě vĩ mranh mãn sór tũ nĩ jé. Kỹ ũ tỹ ěg tar han mũ vỹ ěg mré jóg pir nĩ, Jesus ti. Hã kỹ tóg ěg to: "inh jãvy ag, inh ve fag," he mũ. Ěg to tóg mỹ'ãg tũ nĩ. ¹² Ěg to tóg: "inh jãvy ag mỹ sóg ã jiji tónh ke mũ, jóg'," he ja nĩ. "Ag rĩnve sóg ã tỹ tỹ ũn há nĩ ěn kãmén ke mũ, ã jé tó jé sóg ke mũ, ag to sóg mỹ'ãg ke tũ nĩ," he ja tóg nĩ, Jesus ti, ěg to. ¹³ Kỹ tóg: "Topě ki sóg rã kỹ jě," he mũ gé. Kỹ tóg: "inh mré ke ag hã vė, Topě tỹ inh mỹ ũn vin mũ ag kar hã vė, fag ke gé," he ja nĩ gé.

¹⁴ Jesus mré ke ěn ag hã vỹ tỹ ěprã ke ag nỹtĩ, fag ke gé. Hã kỹ Jesus vỹ ag mré ke tỹ ěprã ke nĩ ja nĩ gé, hã kỹ tóg ěg jagfỹ ter ja nĩ. Ti tỹ Japo tũg ke vė, ã ter tugrĩn. Japo vỹ ěg tén sór to tar nĩ, hã ra Jesus vỹ ti tỹ tũ' henh ke mũ. ¹⁵ Kỹ tóg ěg krenkren han ke mũ, ěg tỹ ěg ter ke kaměgměg kỹ. Ěg ter ke tugrĩn ěg tóg nén (ũ) tỹ ěg tén ke mũ kar kaměg tĩ, nén (ũ) tỹ ěg vóg kónãn tĩ kar ke gé. Hã ra Jesus tóg ěg krenkren han mũ, kỹ ěg tóg nén ũ kaměg mãn ke tũ nĩ ha. ¹⁶ Ti pi(jé) Topě tỹ jěgně jafã ag krenkren han mũ', kanhkã tãn ag'. Abraão krě ag hã krenkren han tóg mũ, ag jóg mré hã, hã kỹ tóg rán kỹ nĩ. ¹⁷ Hã jé tóg ã jãvy ag ri ke nĩ ja nĩgtĩ, Jesus ti. Tỹ tóg ěg hã pě ja nĩgtĩ. Ěg tỹ nén (ũ) kar han mũ ve kãn ja ti nĩgtĩ, ěg jagtar mré hã. Hã kỹ tóg ěg jagfỹ vėnh fěg, kỹ tóg ěg tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũ' he ja nĩ. Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág tỹ vėnh rãnrãj han mũ ěn ri ke han ja ti nĩ, Jesus ti. Ti tỹ ěg jagfỹ Topě tũ ki rĩr nĩn kỹ tóg ěg jagãgtãn tĩ. Ki rĩr há han tóg tĩ gé, ti tỹ ěg mré tỹ ěprã ke ja nĩn kỹ. ¹⁸ Ěg mré tóg jagtar ja nĩgtĩ, Jesus ti. Japo vỹ ti tỹ Topě vĩ mranh han sór ja nĩgtĩ gé, ěg ri ke, hã ra tóg mranh ja tũ nĩ inhhã. Hã kỹ tóg ki kanhró nĩ, ěg tỹ nén (ũ) vég mũ kar ki. Hã kỹ tóg tag kar to ěg tar han ki kanhró nĩ inhhã.

Jesus tỹ tỹ Moisés kri ke nĩ

3 Inh kanhkã', Topě tũ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Kỹ tóg ãjag kuprěg, ãjag tỹ kanhkã tá ve jé. Hã kỹ Jesus mĩ ěkrén nĩ. Topě vỹ ti fěg. Kỹ tóg ěg mỹ Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ěn ri ke nĩ, ěg tỹ ti ki rã kỹ. Ti hã kãmén ěg tóg tĩ gé. ² ũ tỹ ti fěg mũ ěn rãnrãj han tóg tĩ, Moisés ri ke. Moisés vỹ Topě tũ kar ki rĩr há han ja nĩgtĩ gé, Topě

povo kar ki, ti ĩn krēm ke kar fag ki. ³ Hã ra Jesus vỹ Moisés kãfór nĩ. ũ tỹ ĩn han tĩ vỹ ũ tỹ ĩn ki rĩr tĩ ěn kãfór nĩ. Ri ke ti nĩ, Jesus tỹ Moisés kãfór nĩ ti. Ěprã ke vỹ tỹ ti nĩ, Moisés ti, kỹ Jesus vỹ ti kãfór nĩ. ⁴ Gĩr kar vỹ panh nỹtĩ gé. ũ tỹ vėnh kar han mũ vỹ tỹ Topě ti nĩ. ⁵ Moisés vỹ Topě tũ ag ki rĩr ja nĩgtĩ, kỹ tóg ki rĩr há han ja nĩgtĩ. Topě camarada vỹ tỹ ti nĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg Topě ĩn krēm ke fag ki rĩr nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg Cristo tỹ nén han ke ěn kãmén ja nĩ gé, Moisés ti. ⁶ Cristo vỹ tỹ Topě kósin nĩ, kỹ tóg Topě tũ ag ki rĩr há han tĩ, hã ra ag tóg tỹ ti tũ nỹtĩ, ti ĩn krēm ke kar ěn ag, ã tỹ ũn ki rĩr tĩ ag, fag ke gé. Ěg hã vė, ti tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ti ĩn krēm ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti to tar nỹtĩn kỹ, ěg tỹ ti kãmén há han kỹ, ti tỹ ěg mỹ sér nĩn kỹ, ěg tỹ tá nén venh ke ti.

Ěg tỹ vėnhkãn ke

⁷ Tag tó tóg mũ, Topě ti, ã kuprĩg tỹ, ha mẽ: "ãjag tỹ ũri inh vĩ mẽ kỹ vėnh kutu han tũg nĩ," he tóg. ⁸ "ãjag jóg'jóg ve ag vỹ vėnh kutu han ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg inh kato vãsãn ja nĩgtĩ, ag tỹ ga kórég ki nỹtĩn kỹ," he tóg, Topě ti. ⁹ "En kã ag tóg iso vĩ pãtigtén ja nĩgtĩ gé. "Ěg tỹ ti vĩ mranh mũ ra tóg ěg vóg konãn ke tũ nĩ," he ja ag tóg nĩgtĩ, ag tỹ isỹ nén han mũ ěn ve ja ra, isỹ prỹg tỹ 40 (ke) ěn ki ag ki rĩr há han mũ ra. ¹⁰ Hã kỹ sóg ag to jũ ja nĩ. Ag to sóg: "kórég ag nỹtĩ," hé. "Vėnh jykre há to jykren tũ ag tóg nỹtĩgtĩ," he sóg. "Inh japry ve sór ja tũ ag tóg nỹtĩ, inh jamĩn ti," he sóg. ¹¹ Kỹ sóg ag to jũ nĩn kỹ (sóg) ag to vĩ jũ han kỹ tag tó, ha mẽ. "Sỹ ag vėnhkãn han ke vė vė, hã ra ag tóg iso vĩ jũ han ja nĩ, hã kỹ ag tóg vėnhkãn han ke tũ nĩ ha. Hã kỹ ag ri ke han tũg nĩ, ãjag tỹ ũri inh vĩ mẽ kỹ, he sóg mũ," he tóg, Topě ti.

¹² Inh kanhkã, tag to jykren, ãjag tỹ Topě kato vãsãn sór tũ nĩ jé, ãjag tỹ ti vĩ mranh sór tũ nĩ jé gé, ãjag tỹ Topě tovãnh sór tũ nĩ jé. Ti hã ne ěg rĩnrĩr han ki kanhró nĩ, Topě ti. Hã kỹ ti tovãnh tũg nĩ. ¹³ Jagně jyvėn nĩ, kurã kar ki, ũri mỹr. ãjag tỹ jagně jyvėn to tar nỹtĩn kỹ ãjag tóg Topě to tar nỹtĩn ke mũ gé, ha vemnĩ, kỹ ãjag kãmĩ ũ vỹ vėnh kutu han ke tũ nĩ. Ěg tỹ ti vĩ mranh kỹ ěg tóg kutu nỹtĩ, ha mẽ, ti vĩ mranh tỹ ěg mỹ sĩnvĩ nĩn kỹ. ¹⁴ Ha mẽ, Cristo tũ vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti tovãnh sór tũ nỹtĩn kỹ. Ěg tỹ ti ki rã ve kã ěg tóg ti to tar nỹtĩ ja nĩgtĩ. Ěg tỹ ěn ri ke ti to tar nỹtĩn kỹ ěg tóg tỹ ti tũ nỹtĩ. ¹⁵ Hã kỹ tóg ěg mỹ: "ãjag tỹ ũri inh vĩ mẽ kỹ vėnh kutu han tũg nĩ," he mũ. ãjag jóg'jóg ve ag vỹ tóg vėnh kutu hyn han' he ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg inh kato vãsãnsãn, isỹ ag jykre ve sór ja nĩn kỹ. Ag ri ke han sór tũg nĩ," he tóg mũ ěg mỹ. ¹⁶ ũ tỹ hě nỹ hyn ti vĩ mẽ kỹ ti kato vãsãnsãn ja nĩgtĩ? ũ tỹ ga tỹ Egito tá kã pa ja ěn ag hã ja vė, ha mẽ, Moisés tỹ tá ag tatĩn kãtĩg kỹ. ¹⁷ Kỹ Topě hyn ũ tỹ hě to jũ ja nĩgtĩ, prỹg tỹ 40 (ke) ěn ki? ũ tỹ ti vĩ mranh ja ěn ag hã to tóg jũ ja nĩ, hã kỹ ag tóg ga kórég ěn ki tũ' he kãn. ¹⁸ Kỹ Topě hyn ũ tỹ hě to: "vėnhkãn ke tũ ag nỹtĩ ha," he ja nĩgtĩ? ũ tỹ ti vĩ han sór tũ ěn ag to ke ja vė, mỹr, ha mẽ. ¹⁹ Ag tỹ ti tovãnh kỹ, hã kỹ ag tóg ag tỹ nén ve sór ja ěn ve ja tũ nĩ sir, mỹr, ha mẽ.

4 Topě vỹ ěg mỹ tag tó ja nĩgtĩ gé. Ti tỹ ěg vėnhkãn han sór vė, kỹ ti vĩ to é he tũg nĩ. Vėnh ki rĩr há

han nĩ, ājag tỹ to krónh ke tũ nĩn jé. ² Mě ěg huri, Topě tỹ ěg mỹ nén han sór mũ ěn ti, ũ tỹ ga kórég mĩ mũ ěn ag tỹ mẽ ri ke han ěg tóg huri. Hã ra ag tóg vėké mẽ ja nĩgtĩ, kri fi ja tũ ag nỹtĩgtĩ, ag tỹ mēg mũ ra. Hã kỹ tóg ag mỹ nén ũ há han ja tũ nĩ, Topě vĩ ti. ³ ěg tỹ ti ki ge hã kỹ ěg tóg vėnhkánkán ke mũ. Hã kỹ Topě vỹ tag tó, ha mẽ: “ag to jũ nĩn kỹ sóg ag to vĩ jũ han kỹ tag tó, ha mẽ. “Sỹ ag vėnhkán han ke vė vė, hã ra ag tóg vėnhkán ke tũ nỹtĩ ha,” he ja ti nĩ. Topě vỹ vāsỹ vėnhkán ja nĩgtĩ, ti tỹ nén (ũ) kar pě han han ti kỹ. Kỹ nén (ũ) kar vỹ hyn han kỹ nỹtĩ ha. ⁴ Hã kỹ kurā tỹ 7 (ke) ěn to tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ. Topě tỹ nén kar hyn han kãn ja to tag tóg rán kỹ nĩ, ha mẽ: “kurā tỹ 7 (ke) ki Topě vỹ vėnhkán, ā rānrāj han kãn kỹ,” he tóg mũ, Topě vĩ rán ki. ⁵ Hã ra tóg Israel ũ ag to tag tó ja nĩ gé, hã vỹ: “kỹ ag tóg vėnhkánkán ke tũ nỹtĩ ha,” he mũ gé. ⁶ Hã kỹ ũ ag tóg vėnhkánkán ke mũ. Vāsỹ Topě tóg ěg jóg'jóg ve ag mỹ ag vėnhkánkán ke tag tó ja nĩgtĩ vė, hã ra ag tóg ti vĩ jēmě ja tũ nĩgtĩ, hã kỹ ag tóg vėnhkánkán ke tũ nỹtĩ ha. Kỹ Topě tóg ũ ag kuprěg ja nĩgtĩ, kỹ tóg ag hã mỹ ag vėnhkánkán ke ti nĩm mũ sir, ěg hã mỹ. ⁷ Kurā tąg nĩm ja ti nĩ gé, ěg vėnhkán ke to, hã vỹ: “ŭri,” he mũ. Hã kỹ Davi tóg kurā tąg tag to tag rán ja nĩ, ha mẽ. Ag tỹ ga kórég ěn tá kãpa kar kỹ, ag tỹ ga há tá junjun kar kỹ Davi tóg tag rán ja nĩ gé, ha mẽ: “ājag tỹ ŭri ti vĩ mẽ kỹ vėnh kutu han tũg nĩ,” he ja tóg nĩ. Kurā tąg to ken hã vė.

⁸ Josué vỹ Israel ag mré ga há ěn ra tĩg ja nĩgtĩ. Hã ra ag tóg tá vėnhkán pě han ja tũ nĩgtĩ ver, hã kỹ Davi vỹ ag mỹ kurā ũ tó ja nĩ, ag vėnhkán pě han ke ěn ti tó ja ti nĩgtĩ. ⁹ Ha mẽ, Topě povo vỹ vėnhkán ke mũ, ha vem-nĩ, ti tỹ ag mỹ kurā nĩv ki. ¹⁰ ũ tỹ vėnhkán pě ěn vėg mũ vỹ ā rānrāj ki vėnhkán ke mũ, Topě tỹ ā rānrāj ki vėnhkán mũ ěn ri ke, kurā tỹ 7 (ke) ěn ki. ¹¹ Hã kỹ vāsānsān, ājag tỹ tỹ prānh ke tũ nĩ jé, ājag tỹ ga kórég kri mũ ja ěn ag nón ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ājag tỹ ājag vėnhkán ke ěn ve jé.

¹² Topě vĩ hã tugrĩn ěg tóg rĩnrĩr nỹtĩ. Ā vĩ hã tỹ tóg nén kar hyn han tĩ. Rógro jā régre vỹ nén (ũ) kym há nỹgtĩ. Hã ra Topě vỹ vỹ ti tỹ nén (ũ) kym há kãfór han tĩ, kỹ ti vĩ tóg ěg kãra rã tĩ, ěg nĩ ti kãra, ěg kukã ti kãra ke gé, ěg krĩ ti kãra ke gé, ěg kuprĩg ti kãra tóg rã tĩ gé. Kỹ tóg ěg tỹ nén (ũ) to jykrén mũ kar ki kanhró nĩ, ěg tỹ nén (ũ) han sór mũ ki kanhró kar ti nĩ gé, Topě ti. ¹³ Nén (ũ) kar ki kanhró tóg nĩ, Topě ti, ā tỹ nén han mũ kar ki kanhró tóg nĩ. Nén ũ tóg ti mỹ vėnh péju kỹ nĩ tũ pě nĩ. ũ tóg ti vatánh tá nén ũ han ke tũ pě nĩ gé. Ki kanhró kar ti nĩ, ũ tỹ ěg jykre tugnỹm ke mũ ěn ti.

Jesus tỹ ěg jagfy vĩnh ke

¹⁴ Ti to tar nỹtĩmnĩ, ha mẽ. Ti ki rã kỹ ājag nỹtĩ, kỹ ti to tar nỹtĩmnĩ. ěg jagfy Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vỹ nĩ nĩ, hã vỹ: Jesus, he mũ, Topě kósin, he mũ. ěn vỹ kanhã tá jun huri. ¹⁵ Ti pi(jé) ěg krój nỹtĩ tag ki kagtĩg nĩ. Ki kanhró tóg nĩ mỹr. ěg ri kén tóg jagtar nĩ ja nĩgtĩ gé, kỹ Japo vỹ ti tỹ Topě vĩ mranh han sór ja nĩgtĩ gé, hã ra tóg inhã mranh ja tũ nĩgtĩ. ¹⁶ Hã kỹ ěg tóg Topě mré vėmén ke mũ, jatun mỹ. Mũmēg vānh nỹtĩ jé ěg

tóg ke mũ. ěg jagāgtān jé tóg ke mũ, Topě ti, kỹ tóg ěg tar han ke mũ gé, ěg krój nỹtĩn kỹ.

⁵ ěprā ke tỹ Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág jykre vỹ ge nỹgtĩ, ha mẽ. Ā mré ke ag jagfy tóg vĩ tĩ, Topě mré, kỹ tóg ag jagfy Topě mỹ nén ũ pũn tĩ gé, kỹ tóg ag mēg tãnh kỹ pũn tĩ gé, ag tỹ Topě vĩ mranh ja tugrĩn. ² Hã ra tóg tỹ ěprā ke nĩ gé, ag mré, ag krój ri ke tóg nĩ gé, hã kỹ tóg ag krój nỹtĩ ra ag jagāgtān há han tĩ, ũ tỹ Topě vĩ mranh sór tũ ra mranh mũ ěn ag. ³ Mranh tóg tĩ gé, Topě tũ ki rĩr tĩ to pã'i mág ěn ti, hã kỹ tóg ā tỹ mranh mũ ěn to Topě mỹ tãnh kỹ pũn tĩ gé, ā mré ke ag tũ ěn mré. ⁴ Hã ra tóg vėso: “inh hyn Topě tũ ki rĩr sór mũ, kỹ inh hyn tỹ tag to pã'i mág nĩnh mũ,” henh ke tũ pě nĩ. Topě hã ne ũ to: “isũ ki rĩr tĩ to pã'i mág vỹ tỹ ā nĩnh mũ,” he tĩ, ti tỹ vāsỹ Arāo kuprěg vėn ěn ri ke.

⁵ Hã kỹ Cristo vỹ vėsoğ ki tag to jykrén ja tũ nĩ gé. Ti pi(jé) vėśỹ pã'i han ja nĩgtĩ, vėśỹ Topě tũ ki rĩr tĩ ěn to pã'i mág han sór ja tũ tóg nĩgtĩ. Topě hã ne ti mỹ: “inh kósin vỹ tỹ ā nĩ,” he ja nĩ. “ŭri sóg ā mỹ: tỹ inh ā panh nĩ, he mũ,” he ja ti nĩ, Topě ti, Jesus mỹ. ⁶ Kỹ tóg ti mỹ tag tó gé, kỹ tóg rán kỹ nĩ gé, Topě vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki, ha mẽ: “isũ ki rĩr jé ā tóg ke mũ. Tũ' henh ke tũ ti nĩnh mũ, ā tỹ isũ ki rĩr nĩ ti, Melquisedeque tỹ isũ ki rĩr mũ ěn ri ke,” he ja ti nĩ gé, Cristo mỹ, Topě ti.

⁷ Jesus vỹ, ā tỹ ga mĩ tĩg kỹ jagtar nĩn kỹ (tóg) Topě mỹ to vĩ, to vĩ' he ja nĩgtĩ, ti tỹ ti kren han jé, ti ter tũ nĩ jé. Kỹ tóg fỹ gé, Topě mré vėmén kỹ. Vėśyrėnh jagy han tóg. Kỹ Topě vỹ ti vĩ jēmě ja nĩ, Jesus tỹ ti mỹ to vĩn kỹ. Topě mỹ tóg tỹ ũn há nĩ, Jesus ti, hã kỹ tóg ti vĩ jēmě ja nĩ. ⁸ Topě kósin vỹ tỹ ti nĩ, Jesus ti, hã ra tóg ā jagtar tugrĩn (tóg) Topě tỹ nén tó mũ ki kanhrān kãn ja nĩ, ti tỹ Topě vĩ hã han jé. ⁹ Ti tỹ vėnh kanhrān kãn kỹ tóg ěg kren pě han ki kanhró nĩ ge sir. ěg jagfy tóg ter ja nĩ, kỹ tóg ěg kren han mũ, ěg tỹ ti vĩ ki króm kỹ. ¹⁰ Topě vỹ ti mỹ: “inh mỹ isũ ag ki rĩrmnĩ, to pã'i mág vỹ tỹ ā nĩ, Melquisedeque ěn ri ke,” he ja nĩ. Hã kỹ tóg tỹ pa'i nĩ, Jesus ti.

ěg tỹ ti to krónh kenh ke tũ

¹¹ Sỹ ājag mỹ tag kãmén kãn sór mũ ra tóg jagy tĩ. Tó jagy ti tĩ, tag ti. Kỹ ājag tóg mẽ há han tũ nĩgtĩ gé. Ājag pi(jé) krĩ há nỹtĩ ver'. ¹² Ājag tỹ ũ ag kanhrān ke vė vė, ājag tỹ vāsỹ Topě vĩ mẽ ja nỹtĩn kỹ. Hã ra ājag tóg ver ki kagtĩg nỹtĩ. Ājag kã ũ tỹ ājag mỹ Jesus kãmén vėn ěn tó mǎn kỹ tóg há nỹnh mũ vė. Ğĩr kāsir ri ke ājag nỹtĩ. Ğĩr kāsir ag vỹ leite hã kron tĩ, ājag tỹ ver kāsir nỹtĩn kỹ. ¹³ Jāvo ũn sanh ag hã vỹ vėjėn kufy ko tĩ. Ğĩr tỹ leite kron mũ ri ke ājag nỹtĩ, ājag tỹ Jesus kãme ěn ki kanhrān kãn tũ nỹtĩn kỹ ver. ¹⁴ ũ tỹ to jykrén há han mũ ěn vỹ ũn sanh há ri ke nĩ, kỹ tóg ki kanhró nĩ. “Tag vỹ há nĩ, tag vỹ há tũ nĩ, tag vỹ kuryj nĩ, jāvo tag vỹ kygně kỹ nĩ,” he jé tóg ke mũ, ũ tỹ ki kanhrān há han mũ ěn.

⁶ Ājag tỹ ver Ğĩr kāsir ri ke nỹtĩ ra sóg ājag mỹ Jesus kãmén vėn ja ěn tó sór tũ nĩ ha. Sỹ ājag mỹ ũn sanh ag tũ kãmén sór vė ha, ājag tỹ ver to tar nỹtĩ tũ ra. Jesus kãmén vėn jā ěn hã vė, Ğĩr tỹ ā pafa ja kron ěn ri ken hã vė, ha mẽ: vėnh jykre kórég tovānh jé ěg tóg

ke mŭ, ěg tŷ nén to ter ke mŭ ěn tovãnh kãn jé ěg tóg ke mŭ. Topě ki rã jé ěg tóg ke mŭ. ² Ů tŷ ti ki rã mŭ ěn kype jé ěg tóg ke mŭ, kŷ ěg tóg ti kri ěg nígé finh ke mŭ gé, ti tŷ ěg mré Jesus ki rã kŷ jé jé. Kar kŷ ěg tóg ěg ter kar kŷ rŷr mãn ěn to jykrén ke mŭ gé, Topě tŷ ěg jykre tugnym ke ěn to. Věnh kãme tag kar vŷ gŷr tŷ ã pafa ja kron ěn ri ke nŷ. ³ Tag tó mãn sór tũ inh nŷ ha, ãjag tŷ vãsŷ mě ja tag. Sŷ ãjag mŷ tag pãte Jesus kãmén sór vě, kŷ tóg ũn sanh tŷ vějěn kufy ko ěn ri ke nŷ. Topě tŷ tag to isar han kŷ sóg ãjag mŷ kãmén há han ke mŭ.

⁴ Ha mě, ěg kãmŷ ũ ag tóg ag tŷ Topě ki rã kar kŷ (ag tóg) ti tovãnh pě han ja nŷgtŷ. Kŷ ag tóg ti ki ge mãn ke tũ nŷtŷ ha. ěg tŷ Topě ki ge kŷ tóg ěg kanhrãn ke mŭ, věnh jykre há ki. Topě vŷ ěg mŷ kanhkã tá věnh jykre há ěn nŷm mŭ. ěg mŷ tóg ã kuprŷg jěněg mŭ gé. ⁵ Topě vŷ há nŷ ěn věg ěg tóg tŷ. ěg tŷ kanhkã tá něn venh ke ěn ve sŷ han ěg tóg tŷ, ěprã, ěg tŷ Topě ki ge kŷ. ⁶ Ů tŷ ti jykre tag ve kar kŷ ti tovãnh pě han kŷ tóg věnhmŷ nŷ. Kŷ tóg ti ki rã mãn ke tũ nŷ ha, ã jykre kórég tovãnh mãn ke tũ ti nŷ ha, ũ tŷ ti tovãnh pě han mŭ ěn ti. Ha vé, ěg tŷ ti ki rã há han kar kŷ ti tovãnh kŷ ěg tóg ti tŷ cruz to sa mãn ri ke han mãn mŭ sir, Topě kósin ti. ěg tŷ věnh kar tŷ ti to é he han mãn vě sir.

⁷ ěpŷ ri ke ti nŷ, ha mě. Ta tŷ ti kri kutě kŷ ga mrãn kŷ ěg jakré tóg mog há han tŷ, ěg tŷ ga há ki ti krãn ti kŷ. ěg tŷ ěpŷ há ri ke nŷtŷn kŷ, ěg tŷ Topě mŷ věnh jykre há han kŷ tóg ěg ve há han mŭ, Topě ti. ⁸ ěpŷ ũ tóg há ra kórég nŷ. Kŷ sónh há tóg ki munmur tŷ, vãn ti ke gé, kŷ tóg mogmog kónãh tŷ sir, ěg jakré ti. ěg tŷ ěpŷ kórég ěn ri ke nŷtŷn kŷ Topě vŷ ěg tovãnh ke mŭ sir, kŷ tóg ěg mŷ vŷ kónãh han ke mŭ, kŷ ěg kejěn pŷr ke mŭ, kurã ěn kã.

⁹ Ha mě, vŷ tar han inh huri. Há ra ãjag tóg ti jagy tag venh ke tũ pě nŷ, ki kanhró inh nŷ. Ājag to sóg há nŷ. Krenkren jé ãjag tóg ke mŭ, ki kanhró inh nŷ. ¹⁰ Rãnhřãj há han ãjag tóg tŷ. Ti to ãjag há tãvŷ nŷtŷ. Ti tũ ki rŷr há han ãjag tóg tŷ gé. Topě vŷ tag věg tŷ, ãjag rãnhřãj há tag. Ti pi(jé) kã jat u nŷgtŷ. Věnh jykre věnhmŷ han tũ pě ti nŷgtŷ, Topě ti. ¹¹ Há ra sóg ãjag mŷ tag tó, ãjag tŷ ti to tar tãvŷ nŷtŷ jé, ãjag tŷ ti to krónh ke tũ nŷ jé. Kŷ ãjag tóg venh ke mŭ, ãjag tŷ něn (ũ) ve sór mŭ ěn ti. ¹² Ājag tŷ ti to krónh ken kŷ tóg kórég nŷ. Ů tóg ěg jo Topě ki rã ja nŷgtŷ, há ra ag tóg ti tovãnh ja tũ pě nŷgtŷ, kŷ ag tóg hur vé, Topě tŷ ěg mŷ něn ven sór mŭ ěn ti. Tag ag ri ke han nŷ, ũ tŷ ěg jo ti tovãnh jãvãnh ěn ag ri ke han nŷ.

Topě tŷ ã vŷ ěn han kãn ke

¹³ Topě vŷ Abraão mŷ: “ã to vŷ há han jé sóg ke mŭ, ã krě e han jé sóg ke mŭ,” he ja nŷ. Kŷ tóg ti mŷ: “ã pi(jé) tag venh ke tũ nŷ, inh há vŷ ki kanhró nŷ,” he ja nŷ gé. Ů tŷ ti kãfór nŷ ra tóg ěn to: “ti há vŷ ki kanhró nŷ,” henh ke vě vě. Há ra ũ tóg Topě kãfór nŷ tũ nŷ, há kŷ tóg: “inh há vŷ ki kanhró nŷ,” he ja nŷ, Topě ti. ¹⁵ Kŷ Abraão vŷ Topě tŷ ti mŷ něn tó ja tag to tar nŷ ja nŷgtŷ gé. Jatun mŷ tóg ã kósin ke ěn jãvãnh ja nŷgtŷ, há kŷ tóg kejěn ti vé.

¹⁶ ěprã ke ag vŷ, ag tŷ jagně mŷ vŷ há han sór kŷ ag tóg jagně mŷ: “inh kri nŷ ěn vŷ ki kanhró nŷ, sŷ ã mŷ něn han ke ti,” he tŷ. Tag tó kŷ ag tóg jagně jũ tŷ tũ he tŷ. Ů tŷ tag tó kŷ ag tóg ki kanhró nŷtŷ, ti tŷ ki há tó ja ti. ěprã ke ag jykre há vě. ¹⁷ Věnh jykre tag han ja ti nŷ, Topě ti, ti tŷ ěg mŷ ã vŷ jěněn kŷ. Ti tŷ ěg mŷ něn tó ja ěn ve jé ěg tóg ke mŭ. ěg tŷ tag ki kanhrãn há han há jé tóg ěg mŷ: “ki kanhró inh nŷ,” he ja nŷ. Tó ũ han mãn ke tũ ti nŷ ha. Ā tŷ tó ja ěn há han jé tóg ke mŭ, ti tŷ: “ki kanhró inh nŷ,” hen kŷ. ¹⁸ Ti vŷ régre to ěg tóg ki kanhrãn há han tŷ. ěg mŷ tó kar kŷ tóg: “ki kanhró inh nŷ,” he ja nŷ gé. Ti vŷ régre há vě. Há kŷ ěg tóg venh ke mŭ, ti tŷ ěg mŷ něn tó ja ti. Tó ũ han mãn ke tũ ti nŷ ha, há ra tóg ón ja tũ nŷ gé, ti tŷ ón ki kagtŷg nŷn kŷ. Ti tŷ ěg mŷ něn tó ja ěn ve sór ěg tóg mŭ, há vŷ: kanhkã, ěg mŷ, há kŷ tóg ěg há mŷ tó ja nŷ, Topě ti. ¹⁹ ěg tŷ kanhkã ve sór kŷ ěg tóg to krónh ke tũ nŷgtŷ. ěg tŷ kanhkã tá ũn ve sór mŭ há vŷ ěg tar han tŷ, ěg tŷ tŷ prãnh ke tũ nŷ jé. Tá jun jé ěg tóg ke mŭ, ha vemnŷ, Topě jamã tá. ²⁰ Jesus vŷ tá jun vén, ěg jo, kŷ tóg ěg mŷ Topě to ěpŷy ti han, Topě to ěmŷn ti. ěg jagfy tóg tŷ Topě tũ ki rŷr tŷ to pã'i mág nŷ, Melquisedeque ěn ri ke. Kurã krŷg ja tũ ti nŷ, ti tŷ tŷ pã'i nŷ ti. Kŷ tóg ěg jo Topě rŷnja tá nŷ nŷ, ěg tŷ ti nón tá junjun jé gé.

Melquisedeque kãme

7 Melquisedeque ěn vŷ tŷ pã'i mág nŷ ja nŷgtŷ, cidade tŷ Salém kri, kŷ tóg Topě tũ ki rŷr nŷ ja nŷgtŷ gé, ũ tŷ věnh kar kri ke nŷ ěn tũ ki. Abraão vŷ pã'i tŷ 4 (ke) ěn mré věnh génh han ja nŷ. Ti tŷ ag kãgtěn kar kŷ Melquisedeque ěn vŷ ti kato tě, kŷ tóg ti mŷ: “Topě vŷ ã ve há han, kŷ tóg ã ve há han mãn ke mŭ gé,” he mŭ. ² Kŷ Abraão vŷ ti mŷ dízimo ěn nŷm mŭ sir, ã tũ tŷ 10 (ke) kar ki tóg ũn pir nŷm mŭ sir, Melquisedeque mŷ, ti tŷ ũn kato tě mŭ ěn ag tũ mãn ja tŷ dízimo ěn ti. Ti jiji to ken há vě, há vŷ: věnh jykre kuryj to pã'i, he mŭ, há vŷ: Melquisedeque, he mŭ. Kŷ tóg tŷ cidade tŷ Salém to pã'i nŷ, há vŷ: ũn krŷ kuprã ěn ag pã'i, he mŭ. ³ Panh tũ ti nŷ, mŷnh tũ ke gé, jóg'jóg ve tũ ti nŷ gé. Ů ki mur já tũ ti nŷ, kŷ tóg ter ja tũ nŷ gé. Topě kósin ri ke ja ti nŷ. Topě tũ ki rŷr kŷ tóg nŷ nŷ, ti kurã vŷ krŷg ja tũ nŷ, Melquisedeque kurã ti.

⁴ Pã'i mág pě vě, Melquisedeque ti, há kŷ Abraão vŷ ti mŷ ã tũ tŷ dízimo nŷm ja nŷ gé. Há ki ěg tóg ki kanhró nŷtŷ, ti tŷ Abraão kãfór nŷ ti, Melquisedeque ti. ⁵ Ů tŷ Israel ag kãmŷ dízimo mãg tŷ ag vŷ tŷ Levi krě nŷtŷ, ũ tŷ Topě tũ ki rŷr tŷ ěn ag. Ājag mré ke ki ag tóg dízimo ěn mãg tŷ, ag kar tŷ tŷ Abraão krě'krě nŷtŷ ra. ⁶ Há ra Melquisedeque pi(jé) tŷ Abraão mré ke nŷ ja nŷgtŷ. Ge ra Abraão tóg ti mŷ dízimo ěn nŷm ja nŷ, kŷ tóg ti mŷ: “Topě vŷ ã ve há han,” he mŭ gé, Melquisedeque ti, Abraão mŷ, Topě tŷ Abraão mré věměn kar kŷ, Topě tŷ ti mŷ: “ã kófa ra ã kósin ke mŭ,” he kar kŷ. ⁷ Kŷ tóg Abraão kãfór nŷ, Melquisedeque ti, ti tŷ ti mŷ: “Topě vŷ ã ve há han,” hen kŷ. Ti kri ke vŷ tŷ ti jě.

⁸ Levi krě'krě ěn vŷ tŷ ěprã ke nŷtŷ gé, ũ tŷ ãjag mré ke ki dízimo mãg tŷ ěn ag. Há ra Melquisedeque vŷ ter ja tũ nŷ něji, há kŷ tóg rán kŷ nŷ, Topě vŷ tŷ rán kŷ nŷ ki.

Ūn ter tū vỹ Abraão ki dízimo mǎn ja nĩ, hǎ vỹ: Melquisedeque, he mũ. ⁹ Kĩ, Abraão tỹ ti mỹ dízimo nĩm ẽn kǎ tóg ǎ krẽ'krẽ kósın tỹ Levi jagfy ti mỹ dízimo nĩm ja nĩ gé, Melquisedeque mỹ. Hǎ kỹ Levi krẽ'krẽ ag vỹ ǎjag mré ke ag ki dízimo ve ja nĩgtĩ gé sir. ¹⁰ Abraão tỹ Melquisedeque mỹ dízimo nĩm ẽn kǎ Levi vỹ mur ja tũ nĩ ver, hǎ kỹ ti jóg'jóg ve tỹ Abraão vỹ ti jagfy dízimo nĩm ja nĩ. Nĩm kar kỹ tóg kejẽn Levi vovo han mũ sir, Abraão ti, Melquisedeque tỹ ti mré vēmén kar kỹ.

¹¹ Topẽ tỹ Levi krẽ'krẽ ag mỹ: "isũ ki rĩrnmĩ," he ẽn kǎ tóg ag mỹ tag to vẽnĥ jykre nĩm ja nĩgtĩ gé, ag tỹ ki rĩr ke to. Ag hǎ tỹ ki rĩr há han ke vẽ vẽ, hǎ ra ag tóg ki rĩr kǎn jǎ tũ nĩ, hǎ kỹ Topẽ tóg ũ tỹ ki rĩr ke mũ ũ jẽnẽ ja nĩ, ũ tỹ Melquisedeque ri ke ẽn, hǎ vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Ag tỹ ki rĩr há han ja nĩ ra Topẽ hỹn ti jẽnẽnh ke tũ nĩ vẽ, kỹ Arão krẽ'krẽ ẽn ag hǎ vỹ ki rĩr nỹtĩnh ke vẽ vẽ. ¹² Kỹ, Jesus tỹ Topẽ tũ ki rĩr kỹ Topẽ vỹ ti mỹ tag to vẽnĥ jykre tǎg han ja nĩ gé. ¹³ Hǎ kỹ tóg ki rĩr nĩ sir. Ti pi(jé) tỹ Levi krẽ'krẽ ag kǎ ũ nĩ, ẽg Senhor tỹ Jesus ti. Judá krẽ'krẽ ag kǎ ũ vỹ tỹ ti nĩ. Ge ra tóg Topẽ tũ ki rĩr mũ. Judá krẽ'krẽ ũ tóg Topẽ tũ ki rĩr ke tũ tĩ vẽ, ag tỹ Topẽ mỹ nén ũ pũn ke tũ vẽ vẽ. Ag rǎnhrǎj tũ vẽ vẽ, tag, Judá krẽ'krẽ ag, kỹ Moisés tóg ag to nén ũ tó ja tũ nĩ gé, ti tỹ Topẽ tũ ki rĩr ke tag rǎn kỹ. Hǎ ra Jesus tóg Topẽ tũ ag ki rĩr jẽ, ti tỹ tỹ Judá krẽ'krẽ ag kǎ ũ nĩ ra. Topẽ tỹ ti mỹ vẽnĥ jykre tǎg nĩm hǎ vẽ.

Jesus tỹ Melquisedeque ri ke nĩ

¹⁵ Levi krẽ'krẽ ag vỹ Topẽ rǎnhrǎj han kǎn ki kagtĩg ja nĩgtĩ. Hǎ kỹ Topẽ tóg ǎ tũ ki rĩr ke ũ jẽ prẽr, ũ tỹ Melquisedeque ri ke ẽn, hǎ vỹ: ẽg Senhor tỹ Jesus, he mũ. Hǎ ki ẽg tóg vég tĩ, Levi krẽ'krẽ ag tỹ ti rǎnhrǎj han ki kagtĩg nỹtĩ ti. ¹⁶ Kỹ ẽg Senhor tỹ Jesus pi(jé) ẽprǎ ke ag jykre ri ke han kỹ Topẽ tũ ki rĩr mũ', kỹ ẽprǎ ke ũ vỹ: "ha ki rĩr," he ja tũ nĩ gé. Topẽ tỹ ti mỹ nén tó jan hǎ vẽ. Ter mǎn ke tũ ti nĩ ha, hǎ kỹ tóg ki rĩr há han mũ ha. ¹⁷ Ti to tag tóg rǎn kỹ nĩ, Topẽ vĩ tỹ rǎn kỹ nĩ ki, ha mẽ: "isũ ki rĩr jẽ ǎ tóg ke mũ. Tũ' henh ke tũ (pẽ) ti nĩ, ǎ tỹ isũ ki rĩr nĩ ti, Melquisedeque tỹ isũ ki rĩr nĩ ẽn ri ke," he ja ti nĩ. ¹⁸ Tag tó kỹ tóg Moisés jykre ẽn tỹ tũ' he mũ, ti krój nĩn kỹ, ti tỹ ẽg há han mǎn ki kagtĩg nĩn kỹ. ¹⁹ Hỹ, Moisés jykre ẽn vỹ ẽg tar han ki kagtĩg ja nĩgtĩ, ẽg tỹ Topẽ vĩ ki króm han ki kagtĩg ja tóg nĩgtĩ, kỹ ẽg ti jykre han sór mũ ra kanhkǎ tá jun ke tũ nĩ, ẽg tỹ Moisés jykre han mũ ra. Vǎhǎ Topẽ tóg ẽg mỹ vẽnĥ jykre tǎg nĩm ja nĩ, ũ tỹ Moisés jykre kǎfór nĩ ẽn, hǎ vỹ: Jesus jykre, he mũ. Kỹ ẽg tóg Jesus tugrĩn Topẽ nĩgja tá junjun ke mũ.

²⁰ Tag to Topẽ tóg vĩ kǎfór han ja nĩ. Moisés tỹ Levi krẽ'krẽ mỹ: "Topẽ tũ ki rĩrnmĩ," hen kỹ tóg vĩ kǎfór han ja tũ nĩ. ²¹ Hǎ ra Topẽ tóg Jesus mỹ tag tó. Ti mỹ tóg: "isũ ag ki rĩr jẽ ǎ tóg ke mũ," he ja nĩ. "Tũg ke tũ ti nĩ, ǎ tỹ isũ ag ki rĩr tĩ ẽn ti. Vĩ kǎfór han inh mỹr. Tó ũ han mǎn ke tũ sóg nĩ, vẽnĥ jykre ũ han mǎn ke tũ sóg nĩ," he ja tóg nĩ, ẽg jóg mág ti, ǎ kósın mỹ. ²² Hǎ kỹ Jesus jykre vỹ Moisés jykre kǎfór nĩ, Jesus tỹ ẽg mỹ vẽnĥ jykre tǎg nĩm mũ ẽn. ²³ Nén ũ ki tóg sir Moisés jykre ri ke tũ nĩ, Jesus jykre ti, ha mẽ. Moisés jykre ki Topẽ tũ ki

rĩr tĩ ag vỹ e ja nỹtĩgtĩ. ǎjag kǎ ũ ter kỹ ag tóg jagnẽ jẽgja kǎ ũ fẽg' he ja nĩgtĩ, ti tỹ Topẽ mỹ ti tũ ki rĩr jẽ. Hǎ kỹ ag tóg e ja nỹtĩgtĩ, Moisés jykre ki Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag. ²⁴ Hǎ ra Jesus vỹ ter mǎn ke tũ nĩ inhhǎ, Topẽ tũ ki rĩr tóg nĩ nĩ, ũ tóg ti jẽgja kǎ jẽnĥ ke tũ nĩ. ²⁵ Hǎ kỹ tóg ǎ tỹ ũn ki rĩr nĩ mũ ag kar krenkren han tĩ, ũ tỹ ti tugrĩn Topẽ jamǎ tá junjun ke mũ ẽn ag kar. Rĩr tóg nĩ nĩ, kỹ tóg ẽg jagfy Topẽ mré vēmén tĩ. Kurǎ krỹg ja tũ ti nĩ, Jesus ti.

²⁶ Ẽg to ti há nĩ, Jesus ti, ti tỹ ẽg jagfy Topẽ tũ ki rĩr nĩn kỹ. Topẽ kósın vỹ tỹ ti nĩ. Kygnẽ ja tũ pẽ ti nĩ. Nén ũ kórég venh ke tũ ẽg nĩ, ti ki. Topẽ vĩ mranh tĩ ag mré ke tũ vẽ. Kỹ tóg tỹ kanhkǎ tǎn kar ag kri ke nĩ gé sir, ũri. ²⁷ Ẽprǎ ke ag tỹ Topẽ tũ ki rĩr nỹtĩn kỹ ag tóg ǎjag tỹ Topẽ vĩ mranh ja tugrĩn Topẽ mỹ nén ũ pũn vẽn tĩ, kurǎ kar ki, kar kỹ ag tóg ǎjag mré ke ag tỹ Topẽ vĩ mranh tugrĩn ag jagfy Topẽ mỹ nén ũ pũn tĩ gé sir. Jesus vỹ Topẽ vĩ mranh ja tũ nĩ inhhǎ. Hǎ kỹ tóg, ǎ tỹ vẽnĥ fẽg kỹ tóg ag tỹ Topẽ mỹ nén ũ pũn ri ke han. Vẽnĥ fẽg pir han tóg, kỹ tóg ǎ tỹ vẽnĥ fẽg pir ẽn ki ẽg tỹ Topẽ vĩ mranh e ja ẽn tỹ tũ' he kǎn. ²⁸ Moisés tỹ ẽprǎ ke ag mỹ: "Topẽ tũ ki rĩr," hen kỹ ag tóg ki rĩr mũ, hǎ ra ag tóg kygnẽ mág kỹ nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, ag tỹ tỹ ẽprǎ ke nỹtĩn kỹ. Hǎ ra Topẽ tóg vẽnĥ jykre tǎg han kỹ tóg ǎ kósın mỹ: "ki rĩr jẽ ǎ tóg ke mũ, tag to sóg vĩ kǎfór han mũ," he ja nĩ. ũ tỹ kygnẽ ja tũ pẽ ẽn mỹ tóg tag tó ja nĩ, hǎ kỹ tóg kygnẽnh ke tũ pẽ nĩ gé.

Jesus hǎ tỹ ẽg jagfy Topẽ tũ ki rĩr

8 Ha mẽ, sỹ ǎjag mỹ nén kǎmén ja ti. Tag tó sór ja inh nĩ, ha mẽ. Ẽg jagfy Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág hǎ vỹ nĩ nĩ. Topẽ pẽgja tá tóg nĩ nĩ, kanhkǎ tá. ² Topẽ nĩg ja pẽ tá tóg ti tũ ki rĩr mũ. Topẽ nĩgja pẽ ẽn pi(jé) tỹ ẽprǎ ke ag tỹ há nĩ. Topẽ hǎ tỹ há vẽ, ẽn ti. Ẽn tá tóg nĩ nĩ, ẽg jagfy, Topẽ tũ ki rĩr nĩ ẽn ti.

³ Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág jykren hǎ vẽ, ha mẽ. Topẽ mỹ ag tóg nén ũ nĩ pũn tĩ, nén ũ ũ ke gé. Kỹ ũ tỹ ẽg jagfy Topẽ tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág tag vỹ Topẽ mỹ nén (ũ) nĩm ke mũ gé, Jesus ti, hǎ vỹ: vẽnĥ fẽg, he mũ. ⁴ Ti tỹ ver tag mĩ ga kri mũ ag mré ga kri tĩ ra Topẽ tóg ti mỹ vẽnĥ rǎnhrǎj tag nĩm ke tũ nĩ vẽ, ti tỹ Topẽ tũ ki rĩr jẽ. Ẽprǎ ũ tỹ Topẽ tũ ki rĩr mũ ag vỹ nỹtĩ ver, ũ tỹ Judeu ag jykre ki Topẽ tũ ki rĩr mũ ũ ag. ⁵ Topẽ jo ĩn krẽm ag tóg nén ũ nĩ pũn tĩ, Moisés tỹ ag mỹ vẽnĥ jykre nĩm kỹ. Topẽ vỹ Moisés mỹ tó ja nĩ, ti tỹ kur tỹ Topẽ jo ĩn han jẽ. Ti mỹ tóg: "ǎ mỹ sóg ǎ tỹ nén han ke mũ ẽn ti ven kǎn huri," he mũ. "ǎ tỹ pǎnónh kri nĩ ẽn kǎ sóg ǎ mỹ ven kǎn. Sỹ ǎ mỹ nén ven mũ ẽn hǎ han nĩ," he ja tóg nĩ, Topẽ ti, Moisés mỹ, hǎ kỹ tóg han. ĩn ẽn krẽm ag tóg ũri nén ũ ũ pũn tĩ, Judeu ag jykre ki, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag. Hǎ ra tóg tỹ kanhkǎ tá vẽnĥ jykre tag hǎ pẽ tũ nĩ ver. Nén sĩ ki tóg ri ke nĩ, ag tỹ nén han mũ ti, kanhkǎ tá vẽnĥ jykre ri ke sĩ ti nĩ. Jesus hǎ vỹ kanhkǎ tá vẽnĥ jykre pẽ ẽn han kǎn mũ.

⁶ Hǎ kỹ Jesus rǎnhrǎj vỹ ẽprǎ ke ag rǎnhrǎj kǎfór nĩ. Topẽ vỹ ẽg mỹ Jesus jẽnẽ, ti tỹ ẽg mỹ vẽnĥ jykre tǎg nĩm jẽ, kỹ tóg ti tỹ Moisés tỹ ẽg mỹ vẽnĥ jykre há nĩm ẽn há kǎfór nĩ. Kỹ tóg ẽg mỹ nén ũ há tǎvĩ han ke mũ,

Topě ti, ti tỳ Jesus jěněn ký. Hã ký Jesus rãnhřáj vỹ Moisés rãnhřáj kãfór nĩ, Jesus tỳ ěg mỹ vĕnh pãte fón ken ký. ⁷ Topě mỹ tóg pãgsĩ ja nĩ, ã tỳ Moisés mỹ vĕnh jykre nĩm ja ěn ti, hã ký tóg vĕnh jykre tãg han to jykren ja nĩ. ⁸ Ā povo jykre ve ký tóg ti mỹ kórég nĩ, hã ký tóg tag tó, ha mẽ. “Kãnhmar sóg povo tỳ Israel mỹ vĕnh jykre tãg nĩm ke mũ, Judã krĕ'krĕ ag mỹ ke gé,” he ja tóg nĩ, ěg jóg mág ti. ⁹ Vĕnh jykre tãg tag vỹ isỹ ag jóg'jóg ve ag mỹ vĕnh jykre nĩm ja ěn ri ke tũ nĩnh mũ. Ag jóg'jóg ve ag mỹ sóg vĕnh jykre ũ nĩm ja nĩ gé, isỹ ga tỳ Egito tá ag kãpan ký. Ag nĩgé kãgmĩ ký sóg ag tatĩn kãtĩ mũ, ag ga pĕ ra. Hã ra ag tóg isỹ ag mỹ vĕnh jykre nĩm ja ěn mranh, hã ký sóg sir ag togvãnh ja nĩ,” he tóg, ěg jóg mág ti. ¹⁰ “Hã ra sóg vãhã ag mỹ vĕnh jykre tãg han sór mũ, povo tỳ Israel ag mỹ, ha mẽ,” he tóg, ěg jóg mág ti. “Ājag krĩ tỳ ag tóg isỹ ag jyvĕn mũ ěn ki kanhrãn ke mũ, ký ag tóg han sór ke mũ gé, ti tỳ ag fe kãkã nĩn ký. Ag Topě vỹ tỳ inh nĩnh mũ, ký ag tóg tỳ inh krĕ nỹtĩnh ke mũ gé, ěn kã. ¹¹ Ký ũ tóg ã mré ke ag kanhrãn mãn ke tũ nĩ ha. “Ěg jóg mág vỹ ge nĩgtĩ, ge ti nĩgtĩ,” he mãn ke tũ ag nỹtĩ ha, jagnĕ mỹ. Ag kar vỹ inh ki kanhró nỹtĩnh mũ, ěn kã, ũn kãsir ag, ũn mág ag ke gé, ěn kã. ¹² Ag tỳ inh vỹ mranh mũ (hã) ra sóg ge ra ag jagãgtãn ke mũ. Vĕnh pãte fón jé sóg ke mũ, ag tỳ inh vỹ mranh ja ěn ti,” he ja tóg nĩ, Topě ti.

¹³ Ký, Topě tỳ vĕnh jykre tãg han ký vĕnh jykre ve ěn vỹ ti mỹ tỳ vĕnh jykre si nĩ sir. Hã ra nĕn (ũ) si kar ěn vỹ kejĕn tũ' hĕnh ke mũ, kãnhmar.

Vãšý Topě jykre mré ũri Topě jykre

⁹ Topě tỳ ag mỹ vĕnh jykre ve ěn nĩm ký tóg ag mỹ ag tỳ nĕn han ke ěn kãmĕn ja nĩ. Ag tỳ ti jo ĩn han tó ja ti nĩ, kar ký tóg ag tỳ ti jo ĩn krĕm ti mré vĕmĕn ke tó ja nĩ gé, ag tỳ ti mỹ nĕn (ũ) pũn ke ti ke gé. ² Ký ag tóg kur tỳ ĩn ěn han, ti tỳ tỳ Topě jo ĩn jĕ jé. Hã ra tóg vĕnh kãpãm ký nĩ, kur tỳ ke gé, ký ag tóg ĩn vãfynyn ki jun vĕn mũ ěn to ag tóg: “Topě mré vỹ jafã,” he tĩ. Ěn tá mesa kri vela tỳ kri vin jafã vỹ jĕ, kar ký mesa ti ke gé, mesa tỳ kri pão vin jafã ěn. ³ Tag pãte tóg kur nĩ, jãnkã tỳ kur, ký kur ěn pãte ĩn vãfynyn ũ vỹ nĩ gé, ũn sĩ. Ěn to ag tóg: “Topě nĩg jafã,” he tĩ, ĩn vãfynyn ěn to. ⁴ Tá tóg Topě mỹ kri nĕn (ũ) pũn jafã nĩ, ouro tỳ há ti. Kri ag tóg nĕn ũ ger há pũn tĩ, ouro ěn kri. Kar ký Topě caixa vỹ tá nỹ gé. Ti to tĩr hã vỹ tỳ ouro nĩ. Caixa ěn kãkã ouro tỳ pĕnky vỹ nĩ, ký kanhkã tá vĕjĕn vỹ pĕnky ěn ki nĩ, Topě tỳ ag mỹ pão jĕnĕ ěn ti, ag tỳ ga kórég kri mũn ký. Kar ký Arão vãtó vỹ kã nỹ gé, ti kãtó ti, kãtó fĕj mũ ěn ti. Caixa ěn kãkã tóg nỹ nĩ, vãtó ěn ti. Kar ký Topě tỳ Moisés mỹ vĕnhřã nĩm ja ěn vỹ kãki nỹtĩ gé, caixa ěn kãki. Pó rĕgre ki tóg rãnrãn ja nĩ, Moisés ti, Topě tỳ ěg jyvĕn mũ ěn ti. Pó rĕgre ěn tóg caixa kãki nỹtĩ gé.

⁵ Caixa ěn kri tóg nỹtĩ, Topě tỳ jĕgnĕ jafã rĕgre ag kãgrã, querubim he mũ ěn, ũ tỳ Topě rĩnja tá nỹtĩ ěn. Fĕr ag nỹtĩ, ký ag fĕr tóg krỹg he ký nỹtĩ. Ag fĕr fĕnja krĕm Topě vỹ ěg mỹ vĕnh pãte fón tĩ, ěg tỳ ti vỹ mranh ja ti. Hã ra sóg tag kãmĕn kãn sór tũ nĩ ver.

⁶ Ký tóg vãfynyn rĕgre nĩ, ĩn tỳ kur ěn ti, Topě tũ ěn ti. Ti vãfynyn ve ki ag tóg kãra ge tĩ, Topě tũ ki rĩr tĩ ag,

kurã kar ki. Tá ag tóg ãjag rãnhřáj ti han tĩ. ⁷ Ti vãfynyn ũ ěn tá tóg kãra rã pin' he tĩ, prỹg kar ki, ag to pã'i mág ti, ti tãvĩ. Ag mĕg kyvĕnh ma tóg tĩ tĩ, Topě mỹ ven jé, Topě tỳ ti mỹ vĕnh pãte fón jé, povo kar mỹ ke gé, ag tỳ Topě vỹ mranh ja ěn ti, ag tỳ mranh sór tũ ra mranh ja ěn ti.

⁸ Topě kuprĩg vỹ ěg mỹ kãmĕn mũ, ũri, vĕnh jykre si ěn ti. Kur tỳ ĩn vãfynyn vỹ ge nĩ, ha mẽ. Ti vãfynyn ve ěn tỳ ver ĩn krĕm nĩn ký ěg tóg ti vãfynyn ũ tá jun ke tũ nĩ ver, Topě nĩg jafã tá. ⁹ Ěg tỳ ũri vĕg mũ tag ki kanhrãn jé, hã jé Topě tóg vĕnh jykre tag han ja nĩgtĩ, ěg tỳ to comparação han jé. Topě jo ĩn ěn tá ag tóg Topě mỹ nĕn ũ pũn tĩ, ký ag tóg ag mĕg ti tãnh ký pũn tĩ gé. Ag tỳ Topě mỹ sĩnvĩ nỹtĩ sór vĕ, hã jé ag tóg ti mỹ nĕn (ũ) pũn tĩ. Hã ra ag tóg ti mỹ pũn mũ ra (ag tóg ti mỹ) sĩnvĩ tũ nỹtĩ, ag jykre tỳ ver kórég nĩn ký. ¹⁰ Ký, ag tỳ ti mỹ pũn há han jé ag tóg vĕnh jykre tỳ ge han tĩ gé, ha mẽ: vĕjĕn to ag tóg jykren tĩ, ký ag tóg vĕjĕn ũ to: “tag konh ke tũ ěg nĩ, tag kron ke tũ ěg nĩ,” he tĩ, ti tỳ ag mỹ tó ký nĩn ký. Ký ag tóg goj tỳ vĕnh kygpe tỳ hĕn ri ke han han tĩ gé. Tag ki vĕnh jykre kar vĕ, ěprã. Ký Topě tỳ vĕnh jykre tãg han ký ěn vỹ tóg tũ' he mũ sir.

¹¹ Vãhã Cristo vỹ hur kãtĩg, ký tóg tỳ ěg jagfy Topě tũ ki rĩr to pã'i mág nĩ ha, ký tóg ěg kren pĕ han mũ. Ti tỳ Topě jo ĩn kãra rã vỹ ĩn si ěn mág kãfór nĩ gé. Há tãvĩ ti nĩ, Jesus tỳ ěn tá Topě tũ ki rĩr nĩ ěn ti. Ěprã ke tỳ ĩn há pijé', tag ki ĩn pijé', kanhkã tá ke vĕ. ¹² Ký, Jesus tỳ ěn kãra rã ký tóg rã pir han, Topě nĩg jafã pĕ ěn kãra, Topě tỳ ěg mỹ vĕnh pãte fón jé. Ký tóg, ã tỳ kãra rã ký ti pí(jé) ag mĕg kyvĕnh ma vyr', cabrito ěn, monh tãgy ěn. Ā kyvĕnh hã tỳ tóg ěg kren pĕ han, Jesus ti.

¹³ Ŭ ter ký ũ tỳ ti va mũ mũ ěn ag vỹ, ag tỳ Topě jo ĩn kã ra ge sór ký ag vỹ Topě tũ ki rĩr tĩ ag mỹ: “ha ěg to tỳ kó kó hé, ěg mĕg kyvĕnh tỳ,” he tĩ. Ag tỳ ag to tỳ kó kó he kar ký ag tóg jãnhkri nỹtĩ sir, ag tỳ cabrito kyvĕnh tỳ ag to tỳ kó kó ěn ký, ke tũ nĩn ký monh kyvĕnh tỳ, ke tũ nĩn ký monh fi pũr tỳ mrĕj tỳ. Ag tỳ ag jãnhkri han jan hã vĕ. ¹⁴ Hã ra Cristo vỹ ã kyvĕnh hã tỳ ěg jãnhkri pĕ han. Topě kuprĩg tỳ ti krĩn ký tóg Topě mỹ vĕnh fĕg, Cristo ti. Kygnĕ ja tũ pĕ ti nĩ, hã ký tóg há kar nĩ, ti tỳ vĕnh fĕg ký. Ti kyvĕnh vỹ ěg jãnhkri pĕ han mũ, ěg jykre mré tóg ěg kuryj han mũ, ký ěg tóg vĕnh jykre kórég han mãn ke tũ nĩ sir, ěg tỳ ěg jykre si tugrĩn ter ke mũ ěn ti. Vãhã ěg tóg Topě tũ han há nĩgtĩ, ũn rĩr nĩ ěn tũ ti.

Cristo tỳ ěg mỹ vĕnh jykre tãg ma kãtĩg

¹⁵ Hã ký Cristo vỹ ěg mỹ vĕnh jykre tãg ma kãtĩg. Ter ja tóg nĩ, Topě tỳ ěg mỹ vĕnh pãte fón jé, ěg tỳ ti jykre ve mranh ěn ti. Ti ter kar ký Topě tóg ũ ag kuprĕg huri, ag tỳ Topě tỳ kanhkã tá ěg mỹ nĕn ven ke ěn ki kanhrãn jé. Jesus tỳ ěg mỹ han hã vĕ.

¹⁶ Kejĕn ũ tóg ã ter ke to hã: “iser kar ký ěn vỹ isũ tag mãn ke mũ, ũ ěn vỹ isũ ũ mãn ke mũ gé,” he tĩ. Rãn tóg tĩ, tag, ký tóg tógfĩg tĩ, vĕnh rá ti. Ký ag tóg ag tỳ vĕnh rá ěn ve sór mũ ra ag tóg ti ter kar ký hã vĕg tĩ.

¹⁷ Ti tỳ ver ter tũ nĩn ký ag tóg vĕnh rá ěn venh ke tũ nĩ.

"Iser kar ký," he tóg, hã ký ù tóg ver ti tũ mǎg tũ nĩ, ti tỹ ver ter tũ nĩn ký, ù tỹ rán mũ ěn ti. ¹⁸ Ri ke ti nĩ, Topě tỹ ěg mỹ vĕnh jykre nĩm ja ěn ti, ti si mré hã. Ag mĕg ter kar ký ke ja vĕ. ¹⁹ Hã ký Moisés vỹ povo kar mỹ Topě tỹ ti mỹ nén tó ja ěn kāmén, Topě tỹ nén to ag jyvĕn mũ ěn ti. Ti tỹ ag mỹ kāmén kar ký tóg monh tǎgy tǎnh ký ti kyvénh mǎn ja nĩ, cabrito tǎnh ký ke gé. Goj mǎn ký tóg ki kujĕn ja nĩ gé, ký tóg tỹ kujǎjǎg mũ, goj mré tóg ti kujǎjǎg mũ sir, carneiro kyki kusũg mré hã tóg tỹ kujǎjǎg mũ sir, re no fej mré hã. Ký tóg livro kri tỹ kó he mũ, to tỹ krig ke tóg mũ gé, povo kar to tóg tỹ kó kó he mũ gé, ag tỹ jǎnhkri ký nỹtĩ jé. ²⁰ Ag to tỹ krig ke kar ký tóg ag mỹ: "Topě tỹ ěg mỹ nén han ke mũ to vĕnh kyvénh hã vĕ," he mũ, "Topě tỹ ěg mỹ vĕnh jykre nĩm mũ to vĕnh kyvénh hã vĕ," he tóg mũ, Moisés ti. ²¹ Kar ký tóg ĩn tỹ kur to tỹ krig ke mũ gé, pĕnky kar to tóg tỹ kó he mũ gé, ag tỹ Topě tũ han jafǎ kar to. Vĕnh kyvénh ěn tỹ tóg kri tỹ kó he kǎn mũ, ag kar jǎnhkri nỹtĩ jé. ²² Ha vé, ag tỹ vǎsỹ Topě jykre ěn ki nén ù tỹ jǎnhkri' he sór ký ag tóg nén ù kyvénh hã tỹ jagnĕ jǎnhkri' ti. Pir ti nĩ, ag tỹ nén ù kyvénh tũ ra tỹ jǎnhkri' ke mũ ti. Hã ký ěg tóg ki kanhró nỹtĩ. ěg tỹ Topě vĩ mranh ký tóg ěg mỹ ěg mĕg ter hã tugrĩn vĕnh pǎte fón ja nĩgtĩ, vǎsỹ vĕnh jykre ěn ki.

Cristo tỹ ěg jagfy ter pir han

²³ Vĕnh jykre ěn vỹ kanhkǎ tá vĕnh jykre ri ke sĩ nĩ, hã ký vĕnh mĕg kyvénh vỹ nén kar ěn jǎnhkri han ja nĩgtĩ. ěg tỹ hã ra kanhkǎ ve jé tóg há tũ nĩ, ěg mĕg tỹ ěg jagfy ter mũ ti. ěg mĕg vỹ ěg tỹ kanhkǎ tá jun han ki kagtĩg nĩ. ²⁴ Cristo hã vỹ ěg tỹ tá jun han ke mũ. Ký tóg ěprǎ ke tỹ Topě jo ĩn kǎra rǎ ja tũ nĩgtĩ gé, kanhkǎ jykre ri ke sĩ ěn kǎra rǎ ja tũ ti nĩ. Kanhkǎ pĕ ra tóg vyr, ký tóg Topě rĩnja tá nĩ nĩ, Topě mré vĕmén jé, ěg jagfy. ²⁵ Ký ěprǎ ke ěn tóg ěprǎ Topě tũ ki rĩr tĩ to pǎ'i mág ěn tóg prỹg kar ki ag tỹ ĩn vǎfynyn to: Topě nĩgjadǎ, he mũ ěn kǎra tóg rǎ tĩ, ag mĕg kyvénh mǎn ký tóg ra rǎ tĩ. Hã ra Cristo vỹ vĕnh fĕg pir han. ²⁶ Ti tỹ prỹg kar ki vĕnh fĕg mũ ra tóg ter tỹ hĕn ri ke han ke vĕ vĕ, Topě tỹ ga han kar ký. Hã ra tóg vǎsỹ vĕnh ven ja tũ nĩ. Uri, kurǎ tỹ ěgno to hã tóg vĕnh ven pir han, ký tóg vĕnh fĕg pir han, ěg tỹ Topě vĩ mranh ěn tỹ tũ' he jé, ě ter tugrĩn. ²⁷ ěprǎ ke ag vỹ ter pir han tĩ gé. ěg ter kar ký Topě vỹ ěg jykre tugnỹm ke mũ. ²⁸ Tag ri ke ti nĩ, Cristo tỹ vĕnh fĕg mũ ti. Vĕnh fĕg pir han tóg, ě tỹ ùn e tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũ' he jé. Kejĕn tóg kǎtĩg mǎn ke mũ. Hã ra tóg ěg tỹ Topě vĩ mranh ja tugrĩn ter mǎn ke tũ nĩ, ti kǎtĩg mǎn ký. ěg jé prĕr jé tóg kǎtĩg ke mũ, ti tỹ ù tỹ ti kǎtĩg jǎvǎnh mũ ag jé prĕr jé.

10 ěg tỹ Judeu ag jykre ve ký ěg tóg ve sĩ han tĩ, Topě tỹ ěg mỹ nén han sór mũ ti. Prỹg kar ki ag tóg Topě mỹ tǎnh ký pũn', tǎnh ký pũn' he tĩ. Hã ra ag mĕg tỹ ag jagfy ter mũ ra tóg ag jykre há han ki kagtĩg ja nĩgtĩ. ² Ag tỹ Topě mỹ nén (ù) pũn mũ ra ag tóg Topě vĩ mranh mǎn', mranh mǎn' he tĩ. Ag tỹ mranh tũ nĩ ra ag tóg ti mỹ pũn mǎn ke tũ nĩ vĕ, ti tỹ ag mỹ vĕnh pǎte fón jé. Hã ra ag tóg ki kanhró nỹtĩ, ag tỹ ti vĩ mranh tĩ tag, hã ký ag tóg ti mỹ nén pũn tovǎnh tũ pĕ nĩgtĩ, ti tỹ

ag mỹ vĕnh pǎte fón tovǎnh tũ nĩ jé. ³ Prỹg kar ki ag tóg Topě mỹ pũn tugrĩn (ag tóg) ag tỹ ti vĩ mranh ja ěn mĩ ěkrĕg tĩ. ⁴ Hỹ, monh kyvénh vỹ ěg tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũg' hĕnh ke tũ pĕ nĩ, cabrito tỹ ěg jagfy ter mũ ěn ti ke gé. ⁵ Hã ký Cristo tóg, ě tỹ ga kri mur ken ký (tóg) Topě mỹ: "ag tỹ ějag mĕg tǎnh ký pũn mũ ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ě mỹ," he ja nĩ. "Ag tỹ ě mỹ nén ù ù pũn mũ ra tóg ě mỹ tỹ nén ù tũ nĩ gé. Hã ra ě tóg inh mỹ inh fǎr ti nĩm, isỹ ag jagfy ter jé. ⁶ Ag tỹ ě mỹ ag mĕg pũn mũ ra tóg ě mỹ sér tũ nĩ, ag tỹ ě mỹ nén ù ù pũn mũ ra. Ag tỹ ě vĩ mranh tag tỹ tũ' he ki kagtĩg tóg nĩ, ag tỹ ě mỹ nén pũn mũ tag. ⁷ Hã ký sóg ě mỹ: "ha vé, sỹ ě mỹ vĕnh fĕg ke vĕ," he mũ, "isỹ ě tỹ inh ki nén ve sór mũ ěn tỹ ě mỹ han jé," he sóg mũ. Hã ký tóg rán ký nĩ, iso, ě vĩ rǎ ki," he tóg, Cristo ti, Topě mỹ.

⁸ Ti mỹ tóg tag tó vĕn, ha mĕ. "Ag tỹ ějag mĕg tǎnh ký pũn mũ ra tóg tỹ nén ù tũ nĩ ě mỹ. Ag tỹ ě mỹ ějag mĕg pũn mũ ra tóg ě mỹ sér tũ nĩ, ag tỹ ě mỹ nén ù ù pũn mũ ra. Ag tỹ ě vĩ mranh tag tỹ tũg' he ki kagtĩg tóg nĩ, tag," he vĕn tóg. Hã ra tóg rán ký nĩ, Judeu ag tỹ Topě mỹ tag pũn jé. Ge ra Jesus tóg tag to: "nén ù tũ vĕ," he ja nĩ. ⁹ Tag tó kar ký tóg Topě mỹ: "ha vé, sỹ ě mỹ vĕnh fĕg ke vĕ, isỹ ě tỹ inh ki nén ve sór mũ ěn tỹ ě mỹ han jé," he mũ gé, Topě mỹ. ě tỹ tag tó ký tóg vĕnh jykre si ěn tỹ tũ' he mũ, ùn tǎg han jé. ¹⁰ Jesus tỹ Topě vĩ ki króm ja tugrĩn ěg tóg ùri tỹ Topě krĕ nỹtĩ ha. Jesus Cristo vỹ ěg jagfy ter ja nĩ, vĕnh fĕg ký. Ti ter pir ki tóg ěg név(e) kajǎm kǎn, ký Topě tóg ěg mỹ vĕnh pǎte fón kǎn mũ sir.

¹¹ ěprǎ ke ag tỹ Topě tũ ki rĩr tĩ ag vỹ kurǎ kar ki ějag rǎnhrǎj han tĩ, Topě tũ ki rĩr jé. Kurǎ kar ki ag tóg Topě mỹ ějag mĕg tǎnh ký pũn tĩ, hã ra ag tỹ Topě mỹ nén pũn mũ ěn pi(jé) ag tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũ' he ja nĩgtĩ. ¹² Ag jǎvo Jesus Cristo vỹ vĕnh fĕg pir han, ě ter tugrĩn tóg ěg tỹ Topě vĩ mranh ěn tỹ tũ' he kǎn. Tag han kar ký tóg Topě pĕgja tá nĩ nĩ. ¹³ Tá tóg nĩ nĩ. Topě vỹ ti kato vǎsǎnsǎn mũ ag tỹ ti pĕn krĕm vin ke mũ. Ag sigse ký nỹtĩ to ken hã vĕ. Tag hã jǎvǎnh tóg nĩ nĩ, Jesus ti. ¹⁴ Ti tỹ vĕnh fĕg pir ěn tugrĩn tóg Topě krĕ kar ag krenkren han kǎn huri, ký ěg Topě mỹ sĩnvĩ nỹtĩ. ¹⁵ Topě kuprĩg vỹ ěg mỹ tag tó tĩ gé. Tag tó tóg mũ, ha mĕ. ¹⁶ "Tag pǎte sóg ag mỹ vĕnh jykre tǎg han ke mũ," he tóg, ěg jóg mág ti. "Vĕnh jykre tǎg ěn hã vĕ, ha mĕ. Isỹ nén to ag jyvĕn mũ ěn tỹ sóg ag fe kǎkǎ nĩm ke mũ, ký tóg sỹ ag krĩ ki rán ri ke nĩnh mũ sir, ký ag tóg han sór ke mũ," he tóg. ¹⁷ Tag tó kar ký tóg tag tó gé, ha mĕ. "Ag tỹ inh vĩ mranh ja ěn mĩ ěkrĕn mǎn ke tũ inh nĩ ha, ag jykre pǎno ěn mĩ ěkrĕn mǎn ke tũ pĕ inh nĩ ha," he tóg mũ gé. ¹⁸ Ha vé, Topě tỹ ěg mỹ vĕnh pǎte fón ký ěg tóg ti mỹ nén ù pũn mǎn ke tũ nĩ ha, ti tỹ ěg mỹ vĕnh pǎte fón kǎn ký nĩn ký, ěg tỹ ti vĩ mranh ja kar ěn ti.

ěg tỹ Topě to krónh ke tũ

¹⁹ Inh kanhkǎ, Jesus tỹ ěg jagfy ter tugrĩn ěg tóg jatun mỹ Topě nĩgjadǎ tá jun ke mũ. ²⁰ Jesus tỹ ěg jagfy ter ěn tóg ti tỹ kur tỹ jǎnkǎ ěn ĩn rǎm ri ke nĩ, ěg tỹ ti nón ĩn rǎm ri ke han jé, ěg rĩnrĩr nỹtĩ jé. Topě jo ĩn krĕm kur tỹ jǎnkǎ nĩfe ěn vỹ jaran ke ký sa nĩ, Jesus ter

ký. Ký ěg tóg rã genh há nýtí ha. ²¹ Ěg jagfy Topě tũ ki rír tí to pã'i mág vỹ ní ní, há vỹ: Jesus, he mũ. Topě jamã tá ke ěn ag kar kri ke vỹ tý ti ní. ²² Ký jatun mỹ Topě mré vēmén ní. Ti ki rã há han ní, ājag fe tý ti ki gemní, ājag tý ti nīgafã tá junjun jé. Ōn ký ti ki ge sór tũg ní. Ěg jānhkri han tóg, ěg jykre pãno kar tý tóg tũ' hé, ěg tý to jykren mǎn tũ ní jé. Ěg tý jānhkri han tóg, ěg tý goj jāpri tý vėnh kype ěn ri ke, ký ěg há nýtí. ²³ Ti tý ěg mỹ nén tó mũ ěn mĩ ěkren ní, to krónh ke tũg ní, sỹ ājag mỹ nén tó mũ ěn to. Ve jé ěg tóg ke mũ, ti tý ěg mỹ nén tó mũ ěn ti. Ū tý ěg mỹ tó ja ěn vỹ ón vǎnh nīgťí, há ký to krónh ke tũg ní.

²⁴ Jagně mĩ ěkren ní, ājag tý jagně jyvėn jé. "Vėnh kar to há nĩmńí," hemńí jagně mỹ. "Nén ū há kar han ní," hemńí gé jagně mỹ. ²⁵ Ū ag tóg culto venh kǎmũ vǎnh nýtĩgtí. Tag han tũg ní. Culto venh kǎmũmnĩ. Ký jagně jyvėn ní, ājag tar nýtí jé. Kakó ti ní, ti kǎtĩg mǎn ke kurã ti. Ve há ti tí ha, tag.

²⁶ Ha vé, Topě ví mẽ kǎn ěg huri. Ěg tý ti ki rã kar ký culto venh kǎtĩg tũ ní hen ký, ěg tý ge ra Topě ví mranh sór ký mranh tí ký tóg ū tý ěg jagfy kajǎm mǎn ke tóg tũ tí. ²⁷ Hỹ, ěg tý mranh sór ký mranh ký Topě vỹ ěg vóg kónǎn pė han ke mũ. Pĩ tý tóg ag tý tũ' henh ke mũ, Topě ti, ū tý ti kato vǎsǎnsǎn mũ ag. ²⁸ Ū tý Moisés tý ěg jyvėn mũ ěn mẽ jǎvǎnh ní ěn tén ja ag tóg nĩgtí, Israel ag, ūn régre ag tý ti jykre pãno ve ja tag tugrĩn, ke tũ nĩn ký ūn tǎgtũ ag. Ti jagǎgtǎn ja tũ ja ag nĩgtí, ūn jykre pãno ěn. ²⁹ Há ki ěg tóg vég mũ, Topě tý ěg vóg kónǎn pė han ke mũ ti, ěg tý Topě kósin to é he ký, ěg tý ti ví mranh sór ký. Ěg tý mranh sór ký ěg tóg ti kyvėnh to é he tí, ti jykre to. Ti tý ěg jānhkri han ja ěn to é he ěg tóg tí sir. Ěg mỹ tóg tý nén ū tũ ní sir, Topě kuprĩg tý ěg jagǎgtǎn ja ěn ti. Ū tý tag han mũ vóg kónǎn jé tóg ke mũ, Topě ti, ha vemńí. ³⁰ Há ký tóg tag tó, ha mẽ: "ūn jykre pãno ag vóg kónǎn jé sóg ke mũ, ag tý kajǎm jé, ag tý nén ū kórég han mũ kar," he tóg, Topě ti. Ū tý tag tó mũ ki kanhró ěg tóg ní mỹr. Há ra tóg tag tó gé, ha mẽ. "Ā mré ke ag jykre tugńym jé tóg ke mũ, ěg jóg mág ti," he ja tóg ní gé. ³¹ Rír ti ní, Topě ti. Ti tý ěg to jũ nĩn ký tóg jagy tǎví tí, nén ū jagy kar kǎfór ti ní.

Ěg tý to tar nýtĩnh ke

³² Ājag tý vǎsỹ ti mỹ vėnh fėg vén ja ěn kurã mĩ ěkren ní. Ěn kǎ ag tóg ājag kato vǎsǎnsǎn mág, ký ājag tóg ag to vėsỹrėnh, kysǎ tý ěn ri ke ki, ājag tý Topě ví mẽ vén ěn kǎ. Há ra ājag tóg to krónh krónh ke ja tũ nĩgtí. ³³ Ājag kǎ ū to ag tóg ví kónǎn mág' he ja nĩgtí, ěn kǎ, Topě kato vǎsǎnsǎn mũ ag, ký ag tóg ājag vóg kónǎn gé, há ra vėnh kar vỹ vé, ag tý ājag vóg kónǎn ja ti. Ājag kǎ ū vóg kónǎn ja ag tóg nĩgtí, ký tóg ājag kar mỹ jagy tí ja nĩgtí, ag mré, ājag tý tý ag mré Jesus ki ge nýtĩn ký. ³⁴ Ký ag tóg ājag kǎ ū sigse ja ní gé. Ký ājag tóg ūn sigse ký nýtí ěn ag jagǎgtǎn ja nĩgtí, ag tý ājag mré Jesus ki ge ký nýtí ký. Pã'i ag tý ājag tý nén gég mũ ra tóg ājag mỹ sér ní ja nĩgtí. Ājag tý kanhkǎ tá nén ū há tǎví ěn venh ke há mĩ ājag tóg ěkren ja nĩgtí, ag tý ājag tý nén génh ký, Jesus tugrĩn. Ājag tý kanhkǎ tá

nén venh ke ěn vỹ tũ' henh ke tũ pė ní. ³⁵ Ký ūri to krónh ke tũg ní gé. Ājag tý ti to tar nýtĩn ký ājag tóg nén ū há tǎví venh ke mũ, ha mẽ. Ājag vėsỹrėnh ja ěn kaja ri ke ve jé ājag tóg ke mũ. ³⁶ Ěg tý ti tũ han to tar nýtĩnh ke vė, ěg tý ti tovǎnh ke tũ pė nýtĩnh ke vė. Tag há vỹ há ní. Ký ājag tý Topě tý ěg mỹ nén tó mũ ěn han kǎn ký nýtĩn ký ājag tóg venh ke mũ, ti tý ěg mỹ nén (ũ) ven ke mũ ěn ti. ³⁷ Há ký tag vỹ rán ký ní, Topě ví rán ki, ha mẽ: "kǎnhmar pė ti jun ke mũ, ūn kǎtĩg ke mũ ěn ti. Kǎtĩg mé han jé tóg ke mũ, ha vemńí. ³⁸ Ký ū tý inh ki ge ký nýtí ěn ag há vỹ krenkren ke mũ, inh mré ke ěn ag, isỹ ūn mỹ vėnh pǎte fón mũ ěn ag. Jǎvo ū tý isovǎnh mũ ěn vỹ inh mỹ kórég nĩnh mũ," he tóg, Topě ti. ³⁹ Ěg pi(jé) ti tovǎnh ke mũ', ký ěg tóg ū tý ti tovǎnh mũ ěn ag vǎgfor ěn ri ke han ke tũ ní gé. Ti ki rã ký ěg tóg nýtí, há ký ěg krenkren ke mũ.

Ū tý ěg jo Topě ki ge ký nýtí ag

11 Topě ki rã to ken há vė, há vỹ: ti tý ěg mỹ nén tó mũ ěn kri nĩm, he mũ. Ti tý nén ū to: "ve jé ājag tóg ke mũ," he mũ ěn kri fi jé ěg tóg ke mũ, ěg tý ver vég tũ ra. ² Ti si ag vỹ kri nĩm ký ti ki ge ja nĩgtí gé. Há ký ag tóg Topě mỹ tý ūn há ja nýtĩgtí, vǎsỹ ke ag, ha mẽ.

³ Ěg tý Topě ki rã ký ěg tóg ki kanhró nýtí, ti tý ě vỹ tý ěg tý nén vég mũ kar hyn han ja ti. Ti ví vég tũ ěg tóg nĩgtí, ký tóg ěg tý nén vég tũ tý tóg ěg tý vég mũ hyn han ja nĩgtí, Topě ti, ě vỹ tý tóg nén kar hyn han ja nĩgtí.

⁴ Ký Abel vỹ Topě ki rã ký ní ja nĩgtí gé, há ký tóg Topě mỹ pũn há han, ti tý ti mỹ ě mẽg pũn ký. Jǎvo ti kǎke tý Caim vỹ ti ki rã ja tũ ní, ký tóg Topě mỹ nén ū pũn tí (há) ra (tóg) ti mỹ pũn kónǎn. Abel tý Topě ki rã ký tóg Topě mỹ pũn há han ja ní, Abel tý ti mỹ pũn mũ ěn ti. Topě tý Abel to: "inh mỹ tóg tý ūn jykre kuryj ní," he ja vė, há ký ti tũ tóg pũr há han. Ter ti huri, Abel ti, há ra ěg tóg ti tý nén han ja tugrĩn Topě ki ge ki kanhrǎn mũ sir.

⁵ Enoque vỹ Topě ki rã ký ní ja nĩgtí gé, há ký Topě vỹ ti jé prėr, ti tý kanhkǎ ra tĩg jé, ti rír ra, ti ter tũ ra. Ti ve mǎn tũ ag tóg, Topě tý ti jé prėr kar ký, há ra tóg ě ter tũ ra kanhkǎ ra vyr. Topě tý ti jé prėr to há tag vỹ ti to rán ký ní Topě ví tý rán ký ní ki, ha mẽ: "Topě tý ti jykre ve ký ti fe tóg mrin ke mũ," he ja ti ní, Enoque to. ⁶ Ěg tý Topě ki ge tũ nýtĩn ký tóg ěg to há nĩnh ke tũ ní, Topě ti. Ěg tý Topě ra mũ sór ký ěg tóg tag to jykren ke mũ, ha mẽ. "Topě vỹ ní," he jé ěg tóg ke mũ. Ký ěg tóg ti to: "ěg tý ti to mũ ký tóg ěg mỹ nén ū há ěn nĩm ke mũ, ti tý ěg mỹ nén tó ja ěn ti," henh ke mũ gé. Tag tó ký ěg tóg ti to mũnh ke mũ, ký tóg ěg mỹ han ke mũ, ha vemńí.

⁷ Noé vỹ Topě ki rã ký ní ja nĩgtí gé, há ký Topě vỹ ti mỹ tó ja ní, ag kar tý kar ký ti jagy venh ke ti, há vỹ: ta kutě, he mũ. Ký tóg Topě ví kri fi ký canoa mág ěn han mũ, ký tóg han kǎn kar ký (tóg) ki rã ký (tóg) kren mũ, ti prũ fi mré, ti krě mré ke gé. Topě ki rã ký tóg ū tý Topě kato vǎsǎnsǎn mũ ag mré tĩg mǎn ja tũ ní. Há ký Topě vỹ ti mỹ ūn jykre kuryj ag tý nén venh ke ěn ven, ti tý ū tý ti ki rã ký nýtí ag mỹ nén ven ke ěn ti.

⁸ Abraão vỹ Topě ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký tóg Topě ví kri nĩm ja nĩgtĩ. Topě tóg ti mĩ: “ha tĩg,” he mũ, ký tóg tĩg ja nĩ, ga ù ra, Topě tỹ ti mỹ ga nĩm ke mũ ěn ra. Ā tỹ ki kagtĩg ra tóg ra tĩg ja nĩ. Ā jamã tá kãkutě ký tóg Ā tỹ ki kagtĩg ěn ra vyr, Abraão ti. ⁹ Topě ki rã ký jě ký tóg ga ěn mĩ tĩg ja nĩgtĩ. Topě tỹ ti mỹ ga ěn nĩm sór ja vē, hã ra tóg tỹ Ā tũ tũ ra tóg mĩ tĩg ja nĩgtĩ, tá. Kur tỹ ĩn krēm ěmãn ký tóg ga ěn mĩ tĩg ja nĩgtĩ, ti kósin tỹ Isaque mré, Isaque kósin tỹ Jacó mré ke gé. Ti krě'krě ag vỹ ti mré ga ěn venh ke ja nỹtĩ gé, hã ký Topě tóg Abraão mỹ tó ja nĩ, hã ra ag tóg ver vég tũ nĩ. ¹⁰ Ge ra tóg tovãnh ja tũ nĩgtĩ. Cidade tỹ Topě tũ ěn ve sór ja ti nĩ, ù tỹ tũg ke tũ pě ěn. Topě hã vỹ cidade ěn han. To jykren ký tóg han. Ti pi(jé) ěprã ke ag cidade ri ke nĩ. ěn ve sór ký tóg ti tovãnh ja tũ pě nĩ, hã ký tóg vé, Abraão ti.

¹¹ Sara fi vỹ Topě ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký fi tóg Ā kófa pě ra (fi tóg) kufyng ja nĩgtĩ, Topě tỹ fag tỹ tag to tar han ký, Sara fi, fi mén tỹ Abraão mré. Ú tỹ fag mỹ: “kósin ve jé Ājag tóg ke mũ,” he mũ ěn ví kri fi ký fag tóg ve ja nĩgtĩ. ¹² Hã ký ùn pir ěn, ùn kófa pě ěn krě'krě vỹ e tãví nỹtĩ, krĩg e ěn ri ke, goj fyr mĩ rỹnhryj e ěn ri ke, goj kafã tũ fyr ěn mĩ rỹnhryj e ěn ri ke.

¹³ Topě ki ge ký nỹtĩn ký ag kãgter, Abraão, Isaque, Jacó. Topě vỹ ag mỹ ga ěn tó ja nĩ, hã ra ag tóg ve ja tũ nĩ ver. Ājag tỹ ve pě han tũ ra ag kãgter. Ve sĩ han ja ag tóg nỹtĩgtĩ, Topě tỹ ag mỹ ga tó ja ti, hã ra ag tóg ve pě han ja tũ nĩ ký tóg ag mỹ ěg tỹ kór há tá nén ù vég mũ ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Ag tỹ venh ke to tóg ag mỹ sér gy tĩ hã ra. “Tag ki, ga kri ěg tóg ùn pygsa mũ ěn ri ke han tĩ, ěg jamã vỹ tỹ tag ki ke tũ nĩ,” he ag tóg tĩ. ¹⁴ Ag jamã pě jãvãnh ký ag tóg ga kri mũ ja nĩgtĩ, hã ký ag tóg: “ěg jamã pě tũ vē, tag ki,” he ja nĩgtĩ. ¹⁵ Ag pi(jé) Ājag jamã si ěn ra vỹn vỹn ke sór ja nĩgtĩ, hã ký ag tóg vỹn vỹn ke ja tũ nĩ. ¹⁶ ěmã há pě ěn ve sór ja ag tóg nĩgtĩ, kanhkã tá. Hã ký ag tóg Topě mỹ há ja nỹtĩ, ti pi(jé) ag to mỹ'ãg ke mũ'. Hã ký tóg vēso: “Abraão Topě, Isaque Topě, Jacó Topě vỹ tỹ inh nĩ,” he tĩ, Topě ti. Cidade han tóg, ag mỹ, kanhkã tá.

¹⁷ Abraão vỹ Topě ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký tóg Isaque nenh ja tũ nĩgtĩ. Topě mỹ tóg ti fěg, Topě tỹ ti mỹ ti kósin to vĩn ký. Ti kósin pir ja vē, hã ra tóg ti tãnh kren, Topě mỹ. ¹⁸ Topě tóg Abraão mỹ: “Ā kósin tỹ Isaque krě vỹ e nỹtĩnh mũ,” he ja nĩgtĩ. ¹⁹ Ký tóg, ti tỹ ti tãnh kren ký tóg: “Topě hỹn ti rĩn mãn ki kanhró nĩ, isỹ ti tén ký,” he mũ. Hã ký tóg ti ve mãn gé. Ti tỹ ti tãnh kren ký tóg Topě mỹ ti tỹ ti tãnh ri ke nĩ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ti ve mãn, Topě tỹ ti mỹ: “ti tãnh tũg ra,” hen ký.

²⁰ Isaque vỹ Topě ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký tóg Jacó mỹ ví há han, Esaú mỹ ke gé, ti tỹ ag mỹ ag tỹ nén venh ke ěn tó ký.

²¹ Jacó vỹ Topě ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký tóg Ā ter ke to hã (tóg) José krě régre ěn ag mỹ ví há han gé. Ký tóg Ā vátó to jě ký (tóg) Topě krēm mũg ke mũ, ký tóg Topě mỹ: “Topě vỹ tỹ Ā nĩ,” he ja nĩ.

²² José vỹ Topě ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký tóg Ā ter ke nỹ ra tóg Ā ter ken jo (tóg) Israel ag mỹ kãmén ja nĩgtĩ, ag krě'krě ag tỹ ga tỹ Egito tá kãpanh ke ěn ti. Ký tóg

ag tỹ kãpanh ke ěn tó ký (tóg) ag mỹ to ví ja nĩ, ag tỹ ti kuka gé kãmũnh jé, ag kãmũnh ken ký.

²³ Moisés han mũ fag vỹ Topě ki ge ký nỹtĩ gé, hã ký fag tóg Moisés péju, ti mur kar ký, kysã tãgtũ ki. Fag mỹ tóg sĩnvĩ nĩ ja nĩgtĩ, gĩr sĩ ti. Ký fag tóg pã'i mág kaměg sór ja tũ nĩ, pã'i mág tỹ: “gĩr gré ag kãgtén kãn nĩ,” he mũ ra.

²⁴ Moisés vỹ Topě ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký tóg, Ā mog kar ký (tóg): “inh pi(jé) tỹ Faraó kósin fi kósin nĩ,” he ja nĩgtĩ. ²⁵ Ti tỹ Topě povo ag mré jagtar nĩ ra tóg ti mỹ tỹ nén ù tũ nĩ ja nĩgtĩ. Hã ra tóg Egito tá ke ag mré rico nĩ sór ja tũ nĩgtĩ. Topě ví mranh ký ag tóg ón ký rico nỹtĩ ja nĩgtĩ, Egito tá ke ag. ²⁶ ěg tỹ Cristo tugrĩn jagtar nỹtĩ tag tóg ti mỹ ěg rico nỹtĩ tag há kãfór nĩ ja nĩgtĩ, hã ký Egito tá ke ag rico tóg ti mỹ kórég ja nĩgtĩ, Moises mỹ. Topě tỹ kanhkã tá ěg mỹ nén ù há nĩm ke ěn hã to tóg jykren ja nĩgtĩ.

²⁷ Moisés vỹ Topě ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ, hã ký tóg ga tỹ Egito tá kãkutě ja nĩgtĩ, pã'i jũ kaměg vãnh nĩn ký. Topě vég tũ ěg tóg nĩgtĩ, hã ra tóg Topě hã ki ěkren ký nĩ ja nĩgtĩ. Ti ví tóg ti mỹ ti tỹ ti vég nĩ ri ke nĩ ja nĩgtĩ. Hã ký tóg krónh ke ja tũ nĩgtĩ, Moisés ti.

²⁸ Moisés vỹ Topě ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ, hã ký tóg Israel ag mỹ festa tỹ Páscoa ěn nĩm. Ag mỹ tóg: “ĩn jãnkã to tĩn, ovelha kyvénh tỹ,” he mũ, “Topě tỹ jěně jafã tỹ Ājag krě ve ag kãgtén tũ nĩ jé,” he ja tóg nĩgtĩ, Moisés ti, Israel ag mỹ. Hã ký ag tóg festa tỹ Páscoa ěn han tĩ, ùri.

²⁹ Israel ag vỹ Topě ki ge ký nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký ag tóg goj kusũg he mũ ěn kã rěgrěg há han inhhã, ěg tỹ ga kri mũ ěn ri ke han ag tóg. Mrinmrér ja tũ ag tóg nĩgtĩ. Egito tá ke ag tỹ ag nón kã rěgrěg sór mũ ra tóg ag kri rũm ke mũ sir, goj ěn ti, ký ag tóg nỹgnỹr ký kãgter kãn mũ sir.

³⁰ Israel ag vỹ Topě ki ge ký nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, hã ký cidade tỹ Jericó jy ró ěn vỹ vēsóg ki kórég kãn ja nĩgtĩ. Ag tỹ pėnĩn mũ tỹ 7 (ke) han kar ký tóg vēsóg ki kórég ja nĩ, ag tỹ kurã tỹ 7 (ke) ki pėnĩn mũ kar ký.

³¹ Raabe fi vỹ Topě ki rã ký nĩ ja nĩgtĩ gé. ùn mén (ka)mě vỹ tỹ fi nĩ ja nĩgtĩ, hã ra fi tóg Topě ki rã. Hã ký fi tóg Israel ag mỹ: “ha kãge jěg,” he ja nĩ, ù tỹ fi jamã venh kãmũ mũ ag. Hã ký ag tóg fi tén ja tũ nĩ gé. Cidade tá ke kar kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, ag tỹ Topě ví mẽ sór ja tũ tugrĩn, hã ra fi tóg inhhã kren ja nĩgtĩ.

³² Inh hỹn ù tónh ke mũ gé ver'. Isỹ ag tó kãn sór mũ ra tóg inh mỹ vēnhmỹ tĩ. E ag nỹtĩ, e tãví, Gideão ti, Baraque ti, Sansão ti, Jefté ti, Davi ti, Samuel ti, Topě ví tó tĩ kar ag. ³³ Topě ki ge kãn ký ag nỹtĩ, hã ký ag tóg pã'i ag mré vēnh génh han, hã ra ag tóg pã'i ěn ag tỹ hěn ri ke kãn. Věnh jykre kuryj han ag tóg tĩ, vēnh kar mỹ. Ký Topě tóg ag mỹ Ā tỹ ag mỹ vēnh jykre há tó mũ ěn tỹ ag mỹ ven mũ sir. Mĩg tỹ ù mãn sór mũ ra tóg ti tỹ hě ri ke ja tũ nĩgtĩ gé, mĩg ti. ³⁴ Pĩ gru jagy ěn vỹ ag tỹ hě ri ke ja tũ nĩgtĩ gé, ù tỹ Topě ki ge ký nỹtĩ ag. Ú tỹ ró-gro tỹ ag tén sór mũ ra tóg ag tỹ hě ri ke ja tũ nĩgtĩ gé. Ag krój nỹtĩ ra ag tóg tar gy nỹtĩ ja nĩgtĩ. Věnh génh han ký ag tóg rará há han, ký ag tóg ag kato vãsãnsãn mũ ag tỹ pětě han gé. ³⁵ ùn tỹtã ù fag vỹ, Ājag krě ter

kar ký fag vỹ ag ve mǎn, ag tỹ ag rĩn mǎn ký, Topě ki ge ký nỹtĩ ěn ag.

Hǎ ra ag kato vǎsǎnsǎn mũ ag vỹ ag to jũ mág, ký ag tóg ag kǎmĩ ũ ag vóg kónǎn gé. Ký ag tóg ag kygrĕg gé, ũ tỹ Topě ki ge ký nỹtĩ ag, ag tỹ Topě to jũ ký, ũ tỹ ag kygrĕg mũ ag. Ag mỹ ag tóg: “ǎjag tovǎnh jé ěg tóg ke mũ, ǎjag tỹ Topě tovǎnh ký,” he ja nĩgtĩ, hǎ ra ag tóg Topě tovǎnh sór ja tũ nĩ. Ag tỹ kanhkǎ tá rĩnrĩr nỹtĩ sór ja vĕ, hǎ ký ag tóg Topě tovǎnh ja tũ nĩ. ³⁶ Ag kǎmĩ ũ ag to ag tóg é he mũ gé, ký ag tóg ag mrǎnmrǎn gé, ag sigse ag tóg, ke gé, ký ag tóg vĕse jafǎ kǎtǎ ag vǎm gé. ³⁷ Pó tỹ ag pin ký ag tóg ag kǎgtĕn gé, ránran jafǎ tỹ ag tóg ag ránran gé, serrote tỹ. Rógro tỹ ag tóg ag kǎgtĕn gé, Topě ki ge ký nỹtĩ ag. Ag tỹ hĕ mĩ mũn ký ag tóg carneiro fár tỹ kur rĩnh ja nĩgtĩ, cabrito fár tỹ kur ke gé, ag tỹ Topě ki ge tigrĩn jagtar nỹtĩn ký. Vĕjĕn ve ja tũ ag tóg nĩgtĩ kejĕn, jagǎgtar ag tóg nỹtĩ, ag vóg kónǎn ja ag tóg nĩgtĩ gé. ³⁸ Ag mré ke ag vỹ kórég pĕ nỹtĩ ja nĩgtĩ, hǎ ký ag tóg ũn há tag ag to kórég nỹtĩ ja nĩgtĩ. Ký ag tóg ga kórég kri mũ ja nỹtĩgtĩ, ag jo pĕtĕ ký, sór kri ag mũgtĩ, ký ag tóg pǎnónh nor kǎki nỹtĩ ja nĩgtĩ gé, ga nor kǎki ke gé, ũ tỹ Topě ki ge ký nỹtĩ ag. ěprǎ ke ag vỹ ag to jũ mág nỹtĩ ja nĩgtĩ.

³⁹ Ag tỹ Topě ki ge ký nỹtĩn ký tóg hǎ ra ag to há nĩ, Topě ti. Hǎ ra ag tóg tag ki ve ja tũ nĩ ver, ag tỹ nĕn ve sór mũ ěn ti, Topě tỹ ag mỹ nĕn tó ja ěn ti. ⁴⁰ Topě vỹ ěg to jykrĕn ja nĩ gé, hǎ ký tóg ver ag mỹ ven ja tũ nĩ. Ti tỹ ěg mré ag mỹ ven sór vĕ, ěg tỹ jagnĕ mré kanhkǎ tá junjun jé.

Topě tỹ ěg kanhrǎn sór mũ

12 Ha vé, e tǎvĩ ag nỹtĩ, ũ tỹ ěg jo Topě tovǎnh tũ ag. ěg pĕnĩn ag e nỹtĩ, ěg ve ký. Ký tóg há tĩ, ěg tỹ Topě japry jagma mũ há han ke ti, ti jamĩn jagma. ěg tỹ corridida han ri ke ti nĩ. ěg tỹ tỹ vaj ký corridida han ken ký ěg tóg vĕnhkǎn há han ke mũ. “Sỹ tag han ký inh mỹ corridida to krónh kĕnh ke tũ nĩ vỹ?” he ěg tĩ. “Ne nỹ isar han mũ, corridida to?” he ěg tóg tĩ gé. ěg tỹ nĕn han ke mũ ěn tovǎnh ěg tóg tĩ, ěg tỹ corridida to krónh ke tũ nĩ jé. Topě jykre ri ke ti nĩ, tag ti. “Tag mỹ Topě to isar han mũ vỹ?” hemnĩ, ǎjag tỹ nĕn han ke mũ ěn kar to. ǎjag tỹ nĕn han ke mũ tigrĩn ti to tar nỹtĩn kỹn há tĩ. ǎjag tỹ nĕn han ke mũ ěn tigrĩn ti to krónh kĕnh ha mĕ tĩn ký han tũg nĩ, tovǎnh nĩ. Ti vĩ mranh sór tũg nĩ gé. Tag vỹ ěg kókĕn pĕ han tĩ. ǎjag tỹ nĕn han tĩ tag kar tovǎnh ký ǎjag tóg ti jykre hǎ to krónh kĕnh ke tũ pĕ nĩ. ² Jesus hǎ mĩ ěkrĕn nĩ, ti jykre hǎ tỹ krĩn ký nỹtĩmnĩ. Ti hǎ vỹ ěg tỹ Topě ki rǎ han, ký tóg ěg tỹ ti tovǎnh ke tũ han ěn ki kanhró nĩ gé. Cruz to sa ký tóg ter mỹr, ag tỹ ti to é he mũ ra tóg ti mỹ tỹ nĕn ũ tũ tĩ. Ti tỹ kar ký nĕn venh ke ěn mĩ tóg ěkrĕn ja nĩ, nĕn tỹ ti mỹ sér nĩnh ke ěn mĩ. Hǎ ký tóg ũri Topě pĕgja tá nĩ nĩ.

³ Jesus mĩ ěkrĕn nĩ. ěprǎ ke kar ag vỹ ti kato vĩ ja nĩgtĩ, ũ tỹ Topě vĩ mranh mũgtĩ ěn ag, ge ra tóg Topě to krónh ke ja tũ nĩgtĩ, Jesus ti. Ti ki ěkrĕn ký to krónh krónh ke tũg nĩ, to: “ron inh mũ,” he tũg nĩ gé.

⁴ Ha vé, Topě vĩ mranh tũg nĩ. ǎjag tỹ ti vĩ mranh sór mũ tag kato vǎsǎnsǎn nĩ, ke tũ nĩ (mũ) ra ǎjag tóg to

ter mũ. ⁵ ǎjag mỹ Topě tỹ ěg jyvĕn ěn kǎ jatu? ěg jyvĕn ký tóg tag tó, ha mĕ. ǎ krĕ mỹ tóg tag tó, Topě ti, ha mĕ: “inh kósin, isỹ ǎ vóg kónǎn ký inh mỹ vĕnh nenh tũg nĩ,” he tóg. “Isỹ ǎ mỹ vĩ tar han mũ ra to krónh ke tũg nĩ. ⁶ Isỹ ǎ to há nĩn ký, hǎ ký sóg ǎ mỹ vĩ tar han tĩ. ǎ kanhrǎn jé ke vĕ. Isỹ ǎ mỹ: “inh kósin vỹ tỹ ǎ nĩ,” hen ký sóg ǎ mrǎnmrǎn tĩ gé, ǎ kanhrǎn ti jé,” he tóg, Topě vĩ tỹ rán ký nĩ ki.

⁷ Hǎ ký ti tỹ ǎjag mrǎnmrǎn tag to tar nỹtĩmnĩ. ǎjag kanhrǎn jé ke vĕ. Topě tỹ ǎjag mỹ: “inh krĕ,” he vĕ. ěg panh vỹ ěg mrǎnmrǎn ký ěg kanhrǎn ja nĩgtĩ gé. Vĕnh kar jykre hǎ vĕ. Topě vỹ ǎ krĕ kar mrǎnmrǎn ký ag kanhrǎn tĩ. ⁸ Ký, ti tỹ ǎjag mrǎnmrǎn tũ nĩ ra ǎjag pi(jé) tỹ ti krĕ pĕ nỹtĩnh mũ vĕ. ⁹ Ha vé, ěg han mũ fag vỹ ěg mrǎnmrǎn tĩ, ěg kanhrǎn jǎvǎnh nĩn ký, ký ěg tóg fag kamĕg tĩ. Ký ěg tóg Topě kamĕg kǎfór han ke mũ, ũ tỹ ěg rĩnrĩr han mũ ti, ěg jóg mág ti. ¹⁰ Ký ũ tỹ ěg han mũ tóg ěg to ǎ jykre fi ja nĩgtĩ. To jykrĕn ký tóg ěg mrǎnmrǎn tĩ kejĕn, ěg sĩn kǎ. Kejĕn tóg ǎ tỹ kygnĕ ký nĩ ra ěg kanhrǎn sór tĩ gé, ěg panh ti. Hǎ ra Topě tỹ ěg mrǎnmrǎn ký tóg to jykrĕn há han tĩ inhǎ. Ti tỹ ěg kǎnhrǎn há han sór vĕ, ěg tỹ ti ri kĕn kygnĕg tũ nĩ jé, ěg tỹ ti ri kĕn há tǎvĩ nỹtĩ jé. ¹¹ Ti tỹ ěg mrǎnmrǎn ěn kǎ tóg ěg mỹ sér tũ nĩ ver. ěn kǎ tóg ěg mỹ jagy tĩ. Kar ký ěg tóg vǎhǎ vĕg tĩ, ti há nĩ ja ti, ěg tỹ kanhrǎn há han kar ký. Ti tỹ ěg mrǎnmrǎn hǎ ký ěg tóg vĕnh jykre há han ěn ki kanhrǎn mũ sir, jagnĕ krĩ kuprǎg ki ěg kanhrǎn mũ gé sir.

ěg tỹ jagnĕ tar han ke

¹² Krónh ke ve ǎjag tóg nĩ, ký ǎjag tóg tỹ ũn kaga tĩg kórég ěn ri ke nỹtĩ. To tar' he mǎn nĩ, ǎjag tỹ mũ há han mǎn jé. ¹³ Topě japry kuryj hǎ jagma ěvǎnh nĩ, ký ũ tỹ ǎjag mỹ to krónh ke ha mĕ ěn ag vỹ ǎjag mré to tar' he mǎn mũ gé. Topě jykre tovǎnh sór nĩ ve ǎjag nỹtĩ, hǎ ra tóg ǎjag tar han mǎn sór mũ.

¹⁴ Vĕnh kar mré vĕnh jykre kuryj han sórmnĩ. Ký Topě vĩ ki króm ký kygnĕ sór tũg nĩ. ěg tỹ tag to vǎsǎn tũ nĩn ký ěg pi(jé) ěg jóg mág venh ke mũ. ¹⁵ Vĕnh ki rĩr há han nĩ, ǎjag kǎmĩ ũ tỹ Topě tỹ ěg jagǎgtǎn mũ tag to é he tũg jé. ǎjag kǎmĩ ũn pir tỹ vĕnh jykre kórég to tar nĩn ký tóg ěg mỹ ti tỹ ũn e ag krĩn kónǎn ha mĕ tĩ, ag tỹ ti jykre kórég ěn ri ke nỹtĩ jé. Ký tóg ěg jakré kǎmĩ vǎnh jagy ri ke nĩ. ěg jakré kókĕg ti tĩ, vĕnh jykre kórég tỹ ěg kókĕn ri ke. ¹⁶ Vĕnh ki rĩr há han nĩ gé, ǎjag kǎmĩ ũ tỹ Esaú jykre kórég ěn ri ke han tũ nĩ jé, ũ tỹ Topě kato vǎsǎn tũ nĩ jé. Esaú vỹ Topě to é he ja nĩgtĩ, ký tóg vĕjĕn tigrĩn ǎ panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ěn kren. ǎ jǎvy mỹ tóg tovǎnh, ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ěn ti, ǎ jĕn ke pir tigrĩn mỹr. Ti tỹ ǎ panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ěn to é he hǎ vĕ. ¹⁷ Kar ký tóg mĕ sór ja nĩ, ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ti, hǎ ra tóg mĕg tũ nĩ sir. Ký tóg fỹ ja nĩgtĩ, ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han jé, vǎhǎ tóg ti mỹ e nĩ ja nĩgtĩ, hǎ ra tóg sir rǎké ja nỹ. Mĕg tũ tóg nĩ sir, ti panh tỹ ti mỹ vĩ há han ke ti. Tag ri ke han sór tũg nĩ.

Topě jũ tỹ jagy pẽ

¹⁸ Vãsỹ Topě vỹ ěg jóg'jóg ve ag mỹ ã jykre nĩm ja nĩgtĩ. Pãnónh tỹ Sinai tá ag tóg junjun ja nĩgtĩ. Pĩ ve ag tóg, tá, kỹ tóg tá kuty nĩ ja nĩgtĩ gé, kuty pẽ, kóho jũ ke gé. ¹⁹ Kỹ trombata ěn vỹ kyr ja nĩgtĩ gé. Kỹ Topě vỹ ag mỹ ví ja nĩ gé. Ag tỹ ti ví mẽ kỹ ag tóg jũrũn ke ja nĩgtĩ, kỹ ag tóg ti mỹ to ví mũ, ti tỹ ag mỹ vēmén tũ nĩ jé, ti tỹ ag kãnhmỹ Moisés hã mré vēmén jé, ěgno ki. ²⁰ Ag mỹ tóg: “ãjag mẽg ũ tỹ pãnónh tag rã hã jun kỹ ti tén nĩ,” he ja nĩ, “pó tỹ ti pin kỹ, ãjag krẽ ke gé, ãjag prũ fag ke gé, ãjag tỹ tá nén vэг mũ kar ěn ti. Ti tỹ pãnónh tag vóg tugrĩn ti tén nĩ,” he ja tóg nĩ, Topě ti. Hã tóg ag mỹ e ja tĩgtĩ. ²¹ Topě tỹ ag mré vēmén kỹ tóg ag mỹ e tãví nĩ ja nĩgtĩ, Moisés mré hã, hã kỹ tóg: “jũrũn ke inh, mũmẽg kỹ,” he mũ gé, Moisés ti.

²² Hã ra tóg ag tỹ nén ve ja ěn ri ke tũ nĩ, ěg tỹ ũri Topě rĩnja tá jun ke ti. Pãnónh ěn ri ke tũ ti nĩ, ěg tỹ kanhkã tá nén venh ke ti. Ěg tỹ kanhkã tá jun ken kỹ ěg ter mãn ke tũ nĩ gé, ěg tỹ kanhkã tá pãnónh tỹ Sião he mũ ěn tá jun ken kỹ. Topě jamã tá ke vè, ũn rĩr mũ ěn jamã tá ke vè, hã vỹ: Jerusalém, he mũ, kanhkã tá cidade ěn ti. Topě tỹ jěgně jafã ag vỹ tá nỹtĩ. E tãví ag nỹtĩ, e tãví, ti tỹ jěgně jafã ag. Festa mág pẽ vè, tá. ²³ Kỹ Topě krẽ sanh kar ag vỹ tá nỹtĩnh ke mũ gé, ũn tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag kar. Ag jygjy vỹ kanhkã tá rán kỹ nỹtĩ. Kỹ Topě vỹ tá nĩ gé, ũ tỹ vènh kar jykre tugnỹm ke ti. Kỹ ũ tỹ ěg jo Topě ki ge kỹ nỹtĩ ag kuprĩg vỹ tá nỹtĩ gé, ũ tỹ ěg jo tá junjun mũ ěn ag. ²⁴ Kỹ Jesus vỹ tá nĩ gé, ũ tỹ ěg mỹ vènh jykre tãg nĩm mũ ěn ti, ũ tỹ ěg jagfy ter mũ ěn ti, kỹ ěg tóg ti kyvènh tugrĩn jãnhkri nỹtĩ, Topě tỹ ěg mỹ vènh pãte fón ti kỹ. Topě tỹ Abel kyvènh ven kỹ tóg jũ mũ, ũ tỹ ti tén ja ěn to. Topě tỹ Jesus kyvènh ven kỹ tóg jãvo ěg mỹ vènh pãte fón mũ. Ěg tũn hã vè, Jesus tỹ ěg mỹ vènh jykre nĩm jan hã vè, hã kỹ tóg Moisés jykre kãfór nĩ, Jesus ti.

²⁵ Hã kỹ jěmẽ há han nĩ. ũ tỹ ãjag mỹ Topě ví tó mũ ěn ví jěmẽ há han sórmnĩ. Ěg jóg'jóg ve ũ ag vỹ Topě ví mẽ sór ja tũ nĩgtĩ, ti tỹ ag jyvèn mũ ra. Hã kỹ ag krenkren ja tũ nĩ. Kỹ ěg krenkren ke tũ nĩ gé, ěg tỹ ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn to ěg mré vēmén sór mũ ěn ví jěmẽ sór tũ nĩn kỹ, ti tỹ ěg jyvèn mũ ti. ²⁶ Vãsỹ tóg, ã tỹ ěg jóg'jóg ve ag mré vēmén kỹ tóg ga tỹ ragra ke han ja nĩgtĩ. ũri tóg ěg mỹ tag tó, ha mẽ. “Ga tỹ ragra ke pir han mãn jé sóg ke mũ,” he tóg. “Ěn kã kanhkã vỹ ragra ke mũ gé, ha vemnĩ,” he tóg. ²⁷ Ti tỹ: “ke pir han mãn jé sóg ke mũ,” hen kỹ ěg tóg ki kanhró nỹtĩ, ti tỹ ã tỹ nén han ja tag tỹ tũ’ he sór mũ ti, ti tỹ ga tỹ ragra kenh ken ki. Nén ũ tỹ ragra kenh ke tũ ěn hã tóg nĩnh ke mũ inhã, hã vỹ: “Topě jamã, he mũ. ²⁸ Kỹ tóg há tĩ, ěg tỹ Topě mỹ: “há ti nĩ, ã tỹ ěg mỹ nén han mũ ti,” hen kỹ. Ěg jamã tãg vỹ inhhã ragra kenh ke tũ pẽ nĩ, ti tỹ ěg mỹ ěg jamã nĩm ke ěn ti. Kỹ tóg há nĩnh mũ gé, ěg tỹ Topě rãnhřaj han há han kỹ, ti tỹ ti mỹ sér nĩ jé. Ti kamẽg jé ěg tóg ke mũ gé, ěg tỹ tóg jũrũn kenh mũ. ²⁹ Topě vỹ pĩ tỹ nén ũ kar kugprũg mũ ri ke nĩ.

Topě tỹ ěg jyvèn

¹³ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag tỹ jagně to há nỹtĩ to krónh ke tũg nĩ. ² ũ tỹ kuvar há tá ãjag to pasa ken kỹ ti mỹ: “inh mré jě,” hemnĩ. Ěg jo ke ũ ag tóg, ag tỹ ũ ag to: “inh mré nỹtĩ,” hen kỹ (ag tóg) Topě tỹ jěně jafã ag mỹ: “inh mré nỹtĩ,” he ja nĩgtĩ, ag tỹ ag ki kagtĩg (hã) ra. Hã kỹ tag han nĩ. ³ ũn sigse kỹ nỹtĩ ag ki rĩrmnĩ. Ĥjag tỹ kejèn Jesus tugrĩn sigse kỹ nỹtĩnh ke tag mĩ ěkrén nĩ, hã kỹ jagně ki rĩr há han nĩ. Ag tỹ ũn vóg kónãn mũ ag ki rĩrmnĩ gé. Kejèn ag tóg ãjag vóg kónãn ke mũ gé, Jesus tugrĩn, hã kỹ ag ki rĩr há han nĩ. ⁴ ũ prũ fi to én tũg nĩ, ũ mén to én tũg nĩ gé. Ĥjag prũ nỹtĩn kỹ ũ fi mré nỹ sór tũg nĩ, ãjag mén nỹtĩn kỹ ũ mré nỹ sór tũg nĩ gé. Topě vỹ ũ tỹ vènh jykre kórég han (ka)mẽ ěn ag to jũnh ke mũ, ũ tỹ fag mré nỹ sór (ka)mẽ ěn ag to, fag tỹ ag mré nỹ sór (ka)mẽ ěn fag to ke gé.

⁵ Rico nỹtĩ sór tũg nĩ gé. Ĥjag tỹ nén vэг mũ ěn vỹ há nĩ. Topě vỹ ěg mỹ tag tó, ha mẽ: “ãjag kã jatu’ henh ke tũ pẽ sóg nĩ, ãjag ki sóg rĩr nĩ nĩ,” he tóg, Topě ti. ⁶ Hã kỹ tag tómnĩ, ha mẽ: “ěg jóg mág vỹ inh ki rĩr ke mũ,” hemnĩ. “Ti hã kamẽg isóg mũ. Ěprã ke ũ vỹ inh vóg ke tũ pẽ nĩ, ti tỹ inh ki rĩr nĩn kỹ,” hemnĩ, Topě ví kri fi kỹ.

⁷ ũ tỹ ãjag mỹ Topě ví tó vén mũ ěn mĩ ěkrén nĩ. Ga kri mũn kỹ ag tóg Topě tovãnh ja tũ pẽ nĩgtĩ, ãjag tỹ ti tovãnh tũ ra ag tóg kãgter ja nĩ. Ag ri ke han sórmnĩ, ti ki rã ěn tovãnh sór tũg nĩ gé, ag ri ke han nĩ. ⁸ Jesus Cristo hã vỹ ter tũ nĩ. Ti tỹ vãsỹ nén to jykren mũ ěn hã han ti tĩ, ũri, kỹ tóg hã han mãn ke mũ gé. Tỹ ũ han ke tũ ti nĩ, kỹ tóg kurã krỹg ja tũ nĩ gé. ⁹ ũ tỹ ón kỹ ãjag mỹ nén ũ ũ tó sór mũ ěn ví jěmẽ tũg nĩ, ag tỹ ón kỹ Topě to nén ũ ũ tó mũ ra. Ĥjag krĩn kónãn jé ag tóg ke mũ. Ĥjag tỹ tỹ prãnh ke han sór jé ag tóg ke mũ. Topě vỹ ãjag tar han ki kanhró nĩ, ãjag jagãgtãn kỹ. ũ tóg: “ã tỹ vèjèn tag kon kỹ ã tóg Topě jykre to tar nĩ,” he tĩ. Ag ón vè. Vèjèn vỹ ěg tỹ ti jykre to tar nĩ han ke tũ pẽ nĩ. Topě hã ne ěg tar han ki kanhró nĩ.

¹⁰ Ha mẽ, Moisés jykre ki Topě mỹ nén ũ pũn tĩ ag pi(jé) ěg mré Jesus jamĩn ěn konh ke mũ. ¹¹ Ag tỹ Topě tũ ki rĩr tĩ to pã’i mág ěn vỹ ag mẽg ũ tãnh kỹ ti kyvènh ma tĩ tĩ, ag tỹ to: “Topě nĩgjafã,” he mũ ěn ra. Ti tỹ ag mẽg kyvènh ěn tỹ ěg tỹ Topě ví mranh mũ tỹ tũg’ he sór vè vè. Hã ra ag tóg ãjag jamã jy ró pãní to ag tóg ãjag mẽg tãnh kỹ pũn tĩ. ¹² Hã kỹ Jesus tóg cidade jy ró ěn pãní to ter ja nĩ gé, ti tỹ ěg jagfy ter kỹ, ěg jãnhkri han jé. ¹³ Kỹ ěg tóg ti jagtar ri ke han ke mũ gé. ũ tỹ ti ki ge jãvãnh ag jykre han tũ ěg tóg nĩ, kỹ ěg tóg ag mré han ke tũ nĩ gé. Jesus tỹ cidade jy ró pãní to ter ja ěn mĩ ěg tóg ěkrén kỹ nỹtĩ, kỹ ěg tóg ũ tỹ ti ki ge tũ ag mré ag jykre han ke tũ pẽ nĩ. ¹⁴ Tag ki, ga kri ěg tóg ěg jamã pẽ venh ke tũ nĩ. Kanhkã tá ěg tóg ve sór mũ, ěg jamã ti.

¹⁵ Ěg tỹ Jesus tugrĩn Topě mỹ ví há han kỹ tóg há tĩ. Ěg tỹ nén vэг mũ kar to ěg tóg ti mỹ: “ěg mỹ tóg há tĩ, ěg mỹ tóg sér tĩ,” henh ke mũ. Ěg tỹ ti mỹ nén ũ pũn mũ ri ke tóg nĩ, presente ri ke tóg nĩ, ěg ví tag. “Ěg jóg vè,” he jé ěg tóg ke mũ gé, ti to. Ti mỹ ví há han ke to krónh ke tũg nĩ. ¹⁶ Jagně ki rĩrmnĩ gé, jagně mré nén

kar han ký. Tag to krónh ke tũg nĩ gé. Ěg tỹ Topě mỹ nén ũ pũn ri ke ti nĩ, ěg tỹ ti mỹ presente han ri ke ti nĩ, ěg tỹ jagně ki rĩr tĩ ti, ký tóg ti mỹ sér tĩ.

¹⁷ ũ tỹ ājag kanhrān tĩ ěn ag ví jēmēmñĩ, ag tỹ ājag mỹ nén tó mũ ěn ki króm nĩ. Ājag ki rĩr ag tóg nĩgtĩ, ājag tỹ Topě tovānh tũ nĩ jé, ký Topě vỹ ag rānhřāj tugnỹm ke mũ. Ājag tỹ ag ví jēmēn ký tóg ag mỹ kufy tũ nĩnh mũ, ag rānhřāj ti, ký tóg ag mỹ sér tĩnh mũ. Ti tỹ ag mỹ kufy nĩn ký tóg há tũ nĩ gé, ājag mỹ.

Ěg tỹ Topě mré vēmén ke

¹⁸ Inh jagfy Topě mré vēmén nĩ. Nén ũ kórég han ja tũ inh nĩ, ki kanhró sóg nĩ. Isỹ nén ũ kuryj han sór vĕ mỹr, tag há to sóg jyrén tĩ. ¹⁹ Ký inh jagfy Topě mré vēmén nĩ, Topě tỹ kānhmar ājag to inh jēnĕ mǎn jé. Ti mỹ tag to vĩn ký krónh ke tũg nĩ.

²⁰ Topě mré sóg vēmén tĩ ājag to. Ěg krĩ kuprǎg ti tĩ. Ký tóg Jesus ti, ěg Senhor ti rĩn mǎn ja (ti) nĩ gé, ti tỹ ěg jagfy ter kar ký. Ěg jagfy ter ký tóg ũ tỹ mé ki rĩr tĩ ěn ri

ke nĩ, há ra tóg ěn kǎfór nĩ gé, ti tỹ ěg ki rĩr há han nĩn ký. Ěg jagfy ter ký tóg ěg mỹ vĕnh jykre tǎg ěn nĩm ja nĩ, ũ tỹ tũ' he vānh ěn. ²¹ Topě há mỹ sóg to ví mũ, ti tỹ ājag tar han jé, ājag tỹ nén (ũ) tỹ ti mỹ há nĩ ěn há han jé. Ti há vỹ Jesus Cristo mỹ: "ag tar han nĩ," he ja nĩ. Ti há mỹ ěg tóg ví há han ke mũ, Jesus Cristo mỹ, ký tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ěg tỹ ti mỹ ví há han ke ti. Amém.

²² Inh kanhkā, sỹ ājag mỹ tag tó sór ja vĕ. Jatun mỹ mẽ sórmñĩ, sỹ ājag jyvĕn mũ tag. Inh pi(jé) vĕnh rán-rán mág han. Vĕnh ránrán sĩ han sóg ājag mỹ.

²³ Ha mẽ, ěg régre tỹ Timóteo vỹ se ký jĕ mǎn tũ nĩ ha. Ti kava ag huri. Ti tỹ kānhmar ki jun ký tóg inh mré ājag vĕnh kǎtĩg ke mũ.

²⁴ Ājag pǎ'i kar ag mĩ sóg ěkrég tĩ, Topě ki ge ký nỹtĩ kar ag mĩ ke gé. Tag ki ke ag, ga tỹ Itǎlia ki Topě ki ge ký nỹtĩ ag vỹ ājag mĩ ěkrég tĩ gé.

²⁵ Topě jé ājag tar han kǎn. Há vĕ.

TIAGO

1 Tiago tỹ rá vĕ. Isỹ Israel ag mỹ rán hã vĕ. Ęg povo tỹ 12 (ke) vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Povo kar mĩ ãjag tóg mũgtĩ, fóg ag kar mĩ, kanhgág ag mĩ ke gé. Sỹ ãjag mỹ vĕnh rá jĕnh vĕ. Tỹ sóg Topĕ mỹ rãnhřãj tĩ nĩ, Ęg Senhor tỹ Jesus Cristo mỹ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ rán kỹ jĕnhĕg mũ sir. Ājag mĩ sóg ĕkrég tĩ.

Ęg tỹ Topĕ vĩ to: hỹ mỹ vỹ? henh ke tũ

² Inh kanhkã', ãjag tỹ Jesus tigrĩn nĕn ũ jagy ve kỹ to vĕnhmỹ nỹtĩ tũg nĩ. Mỹ sér nỹtĩmnĩ hã ra. ³ Topĕ tỹ ãjag tỹ ti ki rã há han ja ve sór vĕ, hã kỹ ãjag tóg tag kar vég tĩ. Kỹ ti tovãnh sór tũg nĩ, kỹ ãjag tóg ti to tar nỹtĩnh mũ, ãjag tỹ nĕn ũ jagy vég mũ ra ti tovãnh tũ nĩn kỹ. Tag to jykrén. ⁴ Ājag tỹ nĕn ũ jagy vég mũ ra to tar nỹtĩmnĩ, ãjag tỹ komĕr hã há nỹtĩ jé, Topĕ jykre ki króm há han kỹ. Komĕr hã ãjag tóg kygnĕnh ke tũ nĩ, nĕn ũ kar ki, ãjag tỹ ti to krónh ke tũ nĩn kỹ.

⁵ Ājag tỹ nĕn ũ to jykrén tũ nĩn kỹ Topĕ mỹ to vĩmnĩ, ti tỹ ãjag kanhrãn jé. Ęg kanhrãn jé tóg ke mũ, Topĕ ti. To tóg: "han ke tũ inh nĩ," henh ke tũ nĩ, vĩ tar han ke tũ ti nĩ, Ęg tỹ ti mỹ nĕn ũ to vĩn kỹ. Ęg to tóg fe há nĩ, hã kỹ tóg Ęg kanhrãn tag to há nĩ. ⁶ Ājag tỹ ti mỹ nĕn ũ to vĩn kỹ: "ĕg mỹ tóg han tĩ, Topĕ ti," hemnĩ. "Ti mỹ inh mỹ han mũ vỹ?" hen kỹ ãjag tóg venh ke tũ nĩ, ãjag tỹ ti mỹ nĕn to vĩ mũ ĕn ti. Kỹ ãjag tóg goj ri ke nỹtĩ. Gøj tóg kejĕn fagrĩnh mỹ krém krém ke tĩ, kãka tỹ ti kã nĩ kỹ. Kỹ tóg ra tĩg, tá kãtĩg ke mũ. Ęn ri ke tóg nĩ, ũ tỹ Topĕ vĩ kri fig tũ ĕn ti. ⁷ Fagrĩnh mỹ tóg Topĕ mỹ nĕn ũ to vĩ tĩ, ti tỹ: "ti mỹ inh mỹ han mũ vỹ?" hen kỹ. Venh ke tũ tóg nĩ sir. Krĩ régre ti nĩ. Nĕn ũ to jykrén kỹ tóg kãnhmar nĕn ũ hã to jykrén mãn mũ gé, vĕnh jykre pir han vãnh nĩn kỹ. Ki kãgtĩg tóg nĩ, hã kỹ tóg venh ke tũ nĩ gé sir.

Ũn jagtar ag mré ũn rico ag jykre

⁹ Ęg Senhor tỹ Jesus mré ke ũ ag tóg jagãgtar nỹtĩ. Hã ra ag tóg Ęg Senhor ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ũn rico ri ke nỹtĩ, ag tỹ tỹ Topĕ krĕ nỹtĩn kỹ. Kỹ tag to jykrén nĩ, ãjag mỹ sér tĩ jé, ãjag jagtar nỹtĩn kỹ. ¹⁰ Kỹ Ęg Senhor tỹ Jesus mré ke ũ ag tóg rico nỹtĩ hã ra. Ag tỹ Ęg Senhor ki ge kỹ nỹtĩn kỹ ag tóg ũn jagãgtar ri ke nỹtĩ, Topĕ mỹ. "Ter jé Ęg tóg ke mũ, kỹ tóg Ęg mỹ há tĩ, Topĕ tỹ Ęg jagãgtãn ken kỹ, ũn jagtar ag ri ke," hemnĩ, ãjag rico nỹtĩn kỹ. Re fej ri ke Ęg tóg nỹtĩ, Ęg kar. ¹¹ Rã tỹ jun ke kỹ tóg rỹ jagy tĩ. Kỹ tóg tugtóg tĩ, re ti, kỹ ti fej tóg kógungun tĩ gé. Kỹ ti sĩnvĩ ĕn tóg tũ' henh mũ sir. Ęn kãgter ri ke Ęg tóg nỹtĩ gé. Kỹ ũn rico ag tóg ke tĩ gé,

kãgter kỹ. Kỹ ag há ĕn tóg tũ' he mũ gé sir, ag rãnhřãj tỹ ag mỹ sér nĩ ra.

Ęg tỹ Topĕ vĩ mranh sór mũ

¹² Kejĕn ũ tóg Jesus tigrĩn Ęg to jũ nĩ. Ęg tỹ hã ra Topĕ tovãnh tũ nĩn kỹ tóg há tĩ. Kỹ Ęg Senhor tóg Ęg mỹ Ęg rĩr krỹg ja tũ ven ke mũ, Ęg tỹ Ęg jagãgtar mũ ra ti tovãnh tũ nĩn kỹ. Kỹ tóg Ęg tỹ carreira ki ka féj tỹ coroa ganhar he mũ ĕn ri ke nĩ sir. Ęg Senhor vỹ Ęg mỹ: "rĩr krỹg ja tũ ve jé ãjag tóg ke mũ, ãjag tỹ iso há nỹtĩn kỹ," he ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg Ęg mỹ tỹ presente han ke mũ.

¹³ Ājag tỹ Topĕ vĩ mranh sór mũn kỹ to: "Topĕ vỹ inh krĩn, sỹ ti vĩ mranh jé," he tũg nĩ. Topĕ pi(jé) vĕnh jykre pãno han ja nĩgtĩ. Kỹ ũ pi(jé) to Topĕ krĩn kónãn tĩ gé'. Kỹ tóg Ęg krĩn kónãn tũ nĩgtĩ gé (mỹr), Topĕ ti. ¹⁴ Ęg tỹ Topĕ vĩ mranh sór kỹn ge nĩ, hã nỹ ve nĩ, kỹ Ęg tóg to ĕn tĩ. ¹⁵ Ęg tỹ to ĕn kỹ Ęg tóg to jykrén mág nĩ. Kỹ Ęg tóg sir han sór mũ. Ęg tỹ han sór kỹ Ęg tóg han mũ. Kỹ Ęg tỹ ti vĩ mranh vĕ sir. Kar kỹ Ęg tóg mranh mãn', mranh mãn', he mũ gé, vĕnh jykre pãno vĕ sir. Hã ra Ęg tóg to nũgme ki vãr ke mũ, inferno ki.

¹⁶ Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvĩ nĩ. Hã kỹ sóg ãjag mỹ: "kygnĕ tũg nĩ, Topĕ to," he mũ. ¹⁷ Topĕ hã ne ã pin kỹ Ęg mỹ nĕn ũ há kar han tĩ. Nĕn ũ há tãvĩ han tóg tĩ, Topĕ ti, ĕprã ke ag mỹ, hã vỹ: Ęg, he mũ. Ti hã tóg jĕngrĕ hyn han'. Rã tỹ Ęg ki kupũn tũ nĩn kỹ tóg fĕnja tĩ. Hã ra Topĕ tóg tag han tũ nĩgtĩ (mỹr). Ti pi(jé) kejĕn Ęg ki rĩr tũ nĩgtĩ'. Ęg ki rĩr tóg nĩ nĩ hã ra. ¹⁸ Ti hã tóg Ęg han mãn', Ęg tỹ ti ki ge kỹ. Ti tỹ Ęg han mãn sór kỹ tóg Ęg han mãn. Ęg to tóg ã vĩ há jĕnhĕ. Vĕnh vĩ há tag tỹ tóg Ęg han mãn mũ sir. Ti tỹ Ęg han mãn kỹ Ęg tóg ti tỹ nĕn han mũ kar kri ke nỹtĩ, Ęg tỹ tỹ ti krĕ nỹtĩn kỹ.

Ęg tỹ Topĕ vĩ ki króm ke

¹⁹ Inh kanhkã', tag to jykrén mág nĩ. ũ tỹ nĕn ũ há kãmĕn kỹ jĕmhĕ há han nĩ. Kãnhmar vĩ tũg nĩ. Kãnhmar jũ tũg nĩ gé. ²⁰ Ęg jũ nỹtĩn kỹ Ęg tóg Topĕ jykre han tũ nĩgtĩ (mỹr), ti jykre kuryj ti. Hã kỹ jũ tũg nĩ. ²¹ Hã kỹ nĕn tỹ Ęg kavĕnh tĩ ĕn tovãnh kãn nĩ, vĕnh jykre pãno mré hã. Ęg kókég tóg tĩ, Ęg fãn tóg tĩ, vĕnh jykre pãno ti. Tovãnh ra. Jatun mỹ Topĕ vĩ mĕmnĩ. Topĕ hã ne ã vĩ tỹ Ęg kanhrãn'. Ęg tỹ kri fi kỹ Ęg tóg krenkren ke mũ. ²² Kỹ Topĕ vĩ han kỹ nỹtĩmnĩ. Ājag tỹ mĕg mũ (hã) ra ki króm tũ nĩn kỹ ãjag tóg krenkren ke tũ nĩ. Őn kỹ ãjag tóg: "kren jé sóg ke mũ," henh ke mũ. ²³ Ęg tỹ jĕmhĕg mũ (hã) ra ki króm tũ nĩn kỹ Ęg tóg tag ri ke nỹtĩ, ha mĕ. Kejĕn ũ tóg vĕnh vég mũ, ki vĕnh ve jãfãn ki (mỹr, ha

mē). Kŷ tóg ā kakā vėg mŷ sir. ²⁴ Ā kakā ve kar kŷ tóg to jykrén mǎn tŷ nŷ. Kŷ tóg ki kagtŷg' he mŷ. Tŷg tóg mŷ, kŷ tóg ā kakā ki kagtŷg' he mŷ. Kŷ tóg fagrŷnh mŷ vėnh ven ja nŷ sir. Ge ěg nŷtŷ, ěg tŷ Topė vŷ jėmėg mŷ (hǎ) ra ki króm tŷ nŷn kŷ. Kŷ ěg tóg fagrŷnh mŷ mē ja nŷ sir. ²⁵ ěg tŷ ti vŷ to jykrén mág kŷ tóg hǎ ra ěg mŷ sér tŷnh mŷ. Topė vŷ vŷ hǎ nŷ, ti jykre ti. ěg jykre pǎno tŷ tŷg' he tóg tŷ, ěg tŷ han mǎn tŷ nŷn jė. Kŷ ěg tóg ěg tŷ ti vŷ jėmė kŷ nŷtŷn kŷ to jykrén ke mŷ. Kǎ jatun ke tŷ ěg tóg nŷtŷ sir. Kŷ ěg tŷ ki króm kŷ Topė tóg ěg mŷ vŷ hǎ han ke mŷ sir, ěg tŷ nėn han mŷ kar to.

²⁶ Ū ag tóg Topė to: "ti to sóg hǎ nŷ," he tŷ. Hǎ ra ag tóg ū to vŷ kónǎn tŷ, ājag vŷ to jykrén tŷ nŷn kŷ. Kŷ ag tóg ón kŷ: "ti to sóg hǎ nŷ," he ja nŷgtŷ. Kygnėg ěg tóg tŷ, ěg tŷ gen kŷ. Hǎ kŷ ěg tóg ón kŷ: "ti to sóg hǎ nŷ," he tŷ, ěg tŷ ū to vŷ kónǎn kŷ. ²⁷ ěg tŷ ěg jóg tŷ Topė to hǎ nŷtŷn kŷ, kŷ ěg tóg tag han mŷ, hǎ mē: ūn panh ter mŷ kar jagǎgtǎn kǎn ěg tóg tŷ, ūn mėn ter ja fag ke gé, ūn jagǎgtar fag. Fag ki rŷr jė ěg tóg ke mŷ, fag mŷ hǎ tŷ jė. Kŷ ěg tóg nėn ū vėnhmŷ han ke tŷ nŷ gé sir. Topė kato tē mŷ ag jykre han ke tŷ ěg tóg nŷgtŷ gé. Hǎ kŷ ěg tóg ti mŷ kavėj tŷ nŷtŷ sir. Hǎ kŷ ěg tóg ón kŷ: "Topė to sóg hǎ nŷ," he tŷ nŷgtŷ gé.

ěg tŷ jagnė to vėnh jykre pir han ke

2 Inh kanhkǎ', ěg Senhor tŷ Jesus Cristo ki ājag ge mŷ mŷr. Pǎ'i kar kǎfór vė (mŷr), ěg Senhor tŷ Jesus Cristo ti. Ge ra ājag ne tóg ūn rico ag to hǎ nŷtŷ, kŷ ūn jagǎgtar ag tóg ājag mŷ tŷ nėn ū tŷ nŷtŷ. Ke tŷg nŷ. ² Hėn ri ke mŷn ūn rico vŷ Topė vŷ jėmėnh kǎtŷg mŷ, ājag vėnhmǎn kŷ. Ti kur vŷ hǎ tǎvŷ nŷ, kŷ ti nŷgė kǎnŷm ja vŷ tŷ ouro nŷ. Kŷ ūn jagtar vŷ kǎtŷg ke mŷ gé, kur kórėg tu kŷ. ³ Kŷ ājag hŷn tóg ūn rico mŷ: "ha tag kǎ nŷ, vėnh nŷg ja hǎ kri," he tŷ. Jó ūn jagtar mŷ ājag hŷn tóg: "ha tǎ tǎ jė," he tŷ, ke tŷ nŷn kŷ: "ha inh mrė nŷ, hǎ ra ěprǎ nŷ, gan kri," he ājag hŷn tŷ. ⁴ Hǎ ki ājag tóg ūn rico to hǎ nŷ ve nŷ, ti tŷ tugrŷn. Jǎvo ājag tóg ūn jagtar to é he mŷ ve nŷ, ti jagtar nŷn kŷ. Ke tŷg nŷ. Ājag tŷ jagnė ri ke nŷtŷ to jykrén nŷ, ke tŷ nŷ mŷ ra ājag tóg vėnh jykre pǎno han mŷ.

⁵ Inh kanhkǎ', jėmė hǎ han ra. Ājag to sóg hǎ nŷ (mŷr), hǎ kŷ sóg ājag jyvėn mŷ. Topė vŷ ūn jagǎgtar ag kuprėg, ag tŷ ti to rŷcon jė, ti ki ge kŷ. Ga mŷ mŷn kŷ ag tóg jagǎgtar nŷtŷ. ěg Senhor ki ge kŷ ag tóg hǎ nŷtŷ jǎvo. Topė tŷ tŷ ěg pǎ'i nŷ ve jė ag tóg ke mŷ, ag tŷ ti to hǎ nŷtŷn kŷ. Topė hǎ ne tag tó ja nŷgtŷ, ěg tŷ ti venh ke ti, kŷ tóg han ke mŷ, ā tŷ tó ja ěn ti. ⁶ Jǎvo ājag tóg ūn jagǎgtar ag to é he tŷ. Ūn rico ag to ājag tóg vŷ hǎ han tŷ. Hǎ ra ūn rico ū ag tóg ājag to kórėg nŷtŷ gé. Kŷ ag tóg ājag fóg mŷ ājag to vŷ kónǎn tŷ, ājag fóg tŷ ājag jė prėr jė. Kŷ ājag tóg to jagtar nŷtŷ sir, ag tŷ ājag to vŷ kónǎn tŷ ěn to. Hǎ kŷ tóg sir vėnhmŷ nŷ, ājag tŷ ūn jagǎgtar to é he tŷ. ⁷ Kŷ ūn rico ū ag tóg ěg Senhor to é he tŷ gé. Ti to ag tóg vŷ kónǎn tŷ gé, hǎ ra ěg tóg tŷ ti mrė ke nŷtŷ. Hǎ kŷ ag tóg ěg to vŷ kónǎn mŷ gé, ti to vŷ kónǎn kŷ.

⁸ Topė tŷ vǎsŷ ěg mŷ vėnh jykre nŷm ja ěn ki króm nŷ, hǎ vŷ: "ā rėgre to hǎ nŷmŷnŷ, ā tŷ vėso hǎ nŷ ri ke nŷmŷnŷ,

ā rėgre tŷ," he ja tóg nŷgtŷ ěg mŷ, Topė ti. Kŷ tóg rǎn kŷ nŷ. Ājag tŷ tag han kŷ tóg hǎ nŷ. ⁹ Ājag tŷ hǎ ra ūn rico to hǎ nŷtŷn kŷ, ūn jagtar to kórėg nŷtŷn kŷ, kŷ ājag tóg ti vŷ mranh mŷ sir, ti tŷ ěg jyvėn ja ti. Kŷ Topė tóg ājag to jykrén kónǎn mŷ, ājag tŷ ti vŷ mranh kŷ.

¹⁰ Ha vé, hėn ri ke mŷn ěg kǎmŷ ū tóg Topė tŷ ěg mŷ vėnh jykre nŷm ja kar ki króm tŷ. Hǎ ra tóg sir nėn pir ki ti vŷ mranh mŷ. Kŷ ti tŷ ti vŷ mranh kǎn vė sir, ti vŷ pir mranh kŷ. ¹¹ Topė tóg ěg mŷ: "ā prŷ tŷ fi mrė nŷ tŷg nŷ, kŷ ā mėn tŷ mrė nŷ tŷg nŷ gé," he ja nŷgtŷ. Kŷ tóg ěg mŷ: "jagnė tén tŷg nŷ," he ja nŷgtŷ gé. Hėn ri ke mŷn ěg tóg ěg prŷ tŷ fag mrė nŷ tŷ nŷgtŷ. ěg tŷ hǎ ra jagnė tén kŷ ěg tóg ti vŷ mranh kǎn mŷ, ti tŷ ěg jyvėn ja ti. ¹² Kŷ tag to jykrén nŷ, ājag tŷ nėn ū han ke to jykrén kŷ. ěg Senhor vŷ ěg jykre kar vėg tŷ, ti tŷ ěg tŷ ti jykre ki króm mŷ ve sór kŷ. Kŷ ājag jykre to jykrén nŷ, ājag vŷ to ke gé. ¹³ ěg tŷ jagnė jagǎgtǎn tŷ nŷn kŷ tóg ěg jagǎgtǎn ke tŷ nŷ gé, ěg Senhor ti, ti tŷ ěg jykre tugnŷm ken kŷ, kurǎ ěn kǎ. ěg tŷ hǎ ra jagnė jagǎgtǎn kŷ tóg ěg jagǎgtǎn ke mŷ gé, ti tŷ ěg jykre tugnŷm ken kŷ. Kŷ ti pi(jė) ěg vóg kónǎn mŷ sir'.

Ti ki rǎ hǎ

¹⁴ Inh kanhkǎ', ū tóg kejėn: "ti ki sóg rǎ kŷ nŷ," he tŷ, Topė to. Hǎ ra tóg ti vŷ han tŷ nŷgtŷ. Kŷ tóg ón kŷ ti ki rǎ kŷ nŷ ja nŷ. Kren ke tŷ tóg nŷ sir. ¹⁵ Kejėn Jesus mrė ke ū tóg kur vėg tŷ nŷgtŷ, vėjėn vėg tŷ tóg nŷgtŷ gé, Jesus mrė ke ū fi ke gé. ¹⁶ Kŷ ājag kǎmŷ ū tóg hėn ri ke mŷn ti mŷ, fi mŷ tóg: "tǎg'," he mŷ. "Ha tŷg, jatun mŷ. Ā jė kusa mėg tŷ nŷ, ā jė kókŷr tŷ nŷ," he tóg mŷ. Hǎ ra tóg fag mŷ nėn ū nŷm tŷ nŷ. Kŷ tóg fagrŷnh mŷ fag mŷ: "ā jė jagtar tŷ nŷ," he ja nŷ. ¹⁷ Ge ti nŷ, ěg tŷ ón kŷ: "ti ki rǎ kŷ sóg jė," hen kŷ. ěg tŷ ti vŷ han tŷ nŷ kŷ ěg tóg fagrŷnh mŷ: "ti ki sóg rǎ kŷ nŷ," he mŷ sir. Nėn ū tŷ vė.

¹⁸ Ājag kǎmŷ ū tóg hėn ri ke mŷn: "ū tóg Jesus ki rǎ kŷ nŷ, jǎvo ū tóg ti jykre han tŷ," he sór mŷ, ājag tŷ ti jykre han sór tŷ nŷtŷn kŷ. Tag to sóg ājag mŷ: "inh hŷn ne tugrŷn ki kanhrǎn mŷ, ā tŷ ti ki rǎ ja ti?" he mŷ. "Ā tŷ ti jykre ki króm vǎnh kŷ sóg ki kagtŷg nŷ. "Ti mŷ Jesus ki rǎ kŷ jė nŷ vŷ?" he jė sóg ke mŷ ā to. Ā jǎvo sóg ti jykre han tŷ inhhǎ. Hǎ to ā tóg ki kanhró nŷ, sŷ ti ki rǎ kŷ jė ti," he jė sóg ke mŷ, ājag tŷ inh ki jėmėn kŷ.

¹⁹ "Topė vŷ tŷ ūn pir nŷ," he ājag tóg tŷ gé. Ājag tŷ ki hǎ tó vė. Kŷ Japo ag vŷ tag tó tŷ gé. "Pir tóg nŷ, Topė tŷ," he ag tóg tŷ gé, Nėn-Kórėg ag. Ag tŷ ti pir ki kanhró (hǎ) ra ag tóg krenkren ke tŷ nŷ, ag tŷ ti jykre han tŷ nŷn kŷ. Hǎ kŷ ag tóg kamėgmėg kŷ jŷrŷn ke tŷ sir, ag tŷ Topė to jykrén kŷ, Japo ag. Hǎ kŷ ěg tóg ěg tŷ Topė kǎmėn hǎ (hǎ) ra krenkren ke tŷ nŷ gé, ěg tŷ ti jykre han tŷ nŷn kŷ. ²⁰ Ājag tŷ tag to jykrén tŷ nŷn kŷ ājag tóg krŷ tŷ (pė) nŷtŷ (mŷr). ěg tŷ ti vŷ ki króm tŷ nŷn kŷ ěg tóg ón kŷ ti ki ge kŷ nŷtŷ. Nėn ū tŷ vė sir, ěg tŷ ti ki ge kŷ nŷtŷ tag ti. ěg mŷ tóg nėn ū hǎ han ke tŷ nŷ.

²¹ ěg jóg'jóg ve tŷ Abraão to jykrén nŷ. Topė tóg ti mŷ: "ā kósŷn tŷ Isaque tǎnh kŷ pŷn, inh mŷ," he ja nŷ. Kŷ tóg ti mŷ: "hej," he ja nŷ sir, Abraão ti. Hǎ kŷ tóg Topė mŷ hǎ nŷ sir, Abraão ti, ti tŷ ti vŷ ki króm to hǎ ja nŷn kŷ. Kŷ tóg ti to: "inh ki rǎ hǎ han ja ti nŷ," he mŷ, Topė ti,

Abraão to. ²² Ve ra ha. Ti tý Topě ki rã ký jën ký, hã ký tóg ti mý: "hej," he ja nĩ, Abraão ti. Ký tóg, ti tý ti mý: "hej," hen ký (tóg) ti ki rã ký jë ãn to tar nĩ sir, Topě vi ki króm ke to. Ge ti nĩ (mýr). ²³ Rán ký tóg nĩ gé, Abraão ti, ký tóg: "Topě ví kri tóg fi, Abraão ti," he mü, Topě ví tý rán ký nĩ ki. "Hã ký ãg jóg mág tóg ti to: "inh ki rã há han ja ti nĩ," he ja nĩgtĩ. Ký Topě tóg ti to: "ũ tý iso há nĩ ãn," he tĩ," he tóg, Topě ví tý rán ký nĩ ki, Abraão to. ²⁴ Hã ki ãjag tóg vég mü. ãg tý ti ví han ký tóg ãg to: "inh ki rã há han ja ti nĩ," henh ke mü gé. ãg tý ón ký ti ki rã ký nýtĩn ký ãg tóg hã ra ti mý há tú nýtĩ, Topě mý, ãg tý ti ví ki króm tú nĩn ký.

²⁵ Raabe fi to jykren nĩ gé, ãn mén jafã ãn fi to. ãg po-vo vỹ ù ag jëgně ja nĩ, ag tý fi jamã ve jé, cidade mág ãn ti. Ký fi tóg ag mý: "kãge jëg ra," he ja nĩ. Ký fi tóg ag kanhrãn ja nĩ sir, fi jamãn ki, ag tý ëpyr ù mí kãpa jé, ëmĩn ù mí, ag kato tã ag tý ag vég tú nĩ jé. Tag to fi tóg kren mü (mýr), fi tý tag han to. Ký Topě tóg fi to: "inh ki rã há han fi," he ja nĩ sir, fi tý ti ví kri fi to.

²⁶ Ge ti nĩ gé, ãg mý. ãg tý ti ki ge ký nýtĩn ký ãg tóg ti ví kri fig mü, Raabe fi ri ke. ãg tý ti ví han tú nĩn ký tóg ãg mý nén ù há han ke tú nĩ gé, ãg tý ón ký ti ki ge mü tugrĩn, ãg fãr tý kuprĩg tú ra ter ký nỹ ãn ri ke ti nĩ.

ãg tý ãg nũně tý Topě ví mranh ke tú

3 Inh kanhkã', kãnhmar jagně mý: "sỹ ã kanhrãn há tóg tĩ, ã tý kygně to," he tũg nĩ. ãg kar vỹ kygněg tĩ. Ký Topě vỹ ãg tý kygně to ãg vóg kónãn mág mü, ãg tý kãnhmar ãg mré Jesus ki ge ký nýtĩ ag kanhrãn sór ký.

² ãg kar vỹ kygně (ka)mě nýtĩ. Ù tý ã ví ki kygněg tú pẽ nĩn ký tóg kuryj kar nĩ sir. ãg pi(jé) ne ki kygněg tĩ, ãg tý ãg ví ki kygněg tú nĩn ký. ³ Cavalo to jykren nĩ. Freio tý ãg tóg ti jën kãra fig tĩ. Ký ãg tóg tý ti vóg tĩ sir, cavalo ti, ký tóg ã tĩg ke ãn ra tĩ mü sir, ù tý cavalo kri nĩ ãn ti. ⁴ Ký canoa mág to jykren nĩ gé. Éhé tóg nỹ, hã ra kãka vỹ ti tĩn tĩ. Ký ag tóg ti vóg jafã tý ti vóg tĩ. Ký tóg ag mý ki ke tĩ. Ti vóg mü ag mũnh ke ra tóg tĩ mü sir. Ti vóg jafã sĩ ra tóg ki ke mü, canoa mág ti. ⁵ Ge tóg nĩ, ãg nũně ti. Sĩ ti nĩ (mýr), hã ra ãg tóg tý ví mág han tĩ gé.

Pĩ ri ke tóg nĩ. Ti sĩ ra tóg kejën vãnh pũn tĩ (mýr), nẽn kar ti. ⁶ ãn ri ke tóg nĩ, ãg nũně ti. Tý ãg tóg vãnh jykre pãno tó tĩ. Ký ãg tóg ãg ví tag to kavéj kar nýtĩ, ãg tý ãg ví tag to ti ví mranh ký. ãg kãsir nýtĩ ra ãg tóg vãnh jykre pãno tó tĩ, ãg sanh há nýtĩ ra ke gé, ãg kófa ra ke gé. Japo tý ãg krĩn hã vë, ãg tý ãg ví ki Topě ví mranh jé.

⁷ Ha mẽ, bicho kar vỹ tý ãg mëg nýtĩ. Ù ag vỹ mĩg tý mëg nýtĩ, ký ù ag vỹ sêsĩ tý mëg nýtĩ, ù ag vỹ pỹn tý mëg nýtĩ, ù ag vỹ goj ki ke kar tý mëg nýtĩ gé. Ti kar kanhrãn ãg tóg tĩ mýr, ha mẽ. ⁸ Hã ra ãg pi(jé) ãg nũně kanhrãn tĩ. Ti kanhrãn ki kagtĩg ãg nýtĩ. Vẽnh jykre pãno tãví tó sór ãg tóg tĩ. Ký tóg veneno ri ke nĩ, ãg ví ti. Tý ãg tóg jagně kãgtén ri ke han tĩ, ãg nũně tý, jagně mý ví kónãn ký. ⁹ Tý ãg tóg Topě mý ví há han tĩ, ãg jóg mág mý, ãg nũně tý. Ký ãg tóg tý ëprã ke ag mý ví kónãn tĩ gé. Hã ra Topě tóg ãg han, ãg tý ti ri ke nýtĩ jé.

Ký ãg tý jagně mý ví kónãn ký ãg tý Topě mý ví kónãn ri ke vë sir. ¹⁰ ãg jën kãtã tóg kãkutě tĩ, ãg ví há ti, ãg ví kónãn ti ke gé. Pir ti nĩ, ãg jënky ti, hã ra ãg tóg tý ví régre han tĩ. Tag vỹ kórég tãví nĩ, inh kanhkã'. ¹¹ Goj tý vãnh kaně to jykren nĩ, ãganě to. Ti há nĩn ký tóg há nĩ, goj ti. Ti kajã nĩn ký tóg kajã nĩ. Ti pi(jé) tý goj régre nĩ, goj tý ãg kaně ti. Pir tóg nĩ. ¹² Ký ka kaně to jykren nĩ gé. Ka tý pënva ki ãg tóg jymi vég tú nĩgtĩ (mýr). Ký ãg tóg vãnh tý jóhó ki pënva vég tú nĩgtĩ gé. Pir ti nĩ, ka kaně ti. Ge ti nĩ gé, goj ti. Ti kajã nĩn ký tóg kajã nĩ gé. Ký gemnĩ gé, ãjag nũně tý. Ví pir han nĩ.

Topě tý ãg mý krĩ há nĩm

¹³ ãjag mý krĩ há nýtĩ? ãjag mý Topě ví ki kanhró nýtĩ? Ký tóg há tĩ. Ký vãnh jykre há kar han ký nýtĩmĩ. Hã ki vãnh kar vỹ ãjag krĩ há venh ke mü sir. Hã ra tý ví mág han tũg nĩ. Tý vãnh kãfór han tũg nĩ gé.

¹⁴ ãjag tý ù to fe kórég nĩn ký tóg tý ù nỹ jãvo, ãjag tý jagně kãfór nýtĩ sór ký, jagně to jũ (ka)mě nýtĩn ký, ãjag tý vësy ãn mág han sór ký. ãjag tý tag han ký vë-so: "krĩ há inh nĩ, Topě ví ki kanhró inh nĩ," he tũg nĩ. Vẽnh ó vë, tag ti. ¹⁵ Topě tý ãg kanhrãn ja pijé', ãg tý ù to fe kórég nĩ ti, jagně kãfór han sór mü ti, jagně to jũ (ka)mě ti ke gé. Ëprã vãnh jykre vë (mýr), Topě kato tẽ ti. Japo jykre vë (mýr), ãg fe jũ tag ti. ¹⁶ ãg tý jagně kãfór han sór ký ãg tóg jagně kato tẽgtě mü sir, ãg tý vësy ãn mág han sór ký. Ký ãg tóg ví mẽ han ký jagně to vãnh jykre pãno han kãn mü sir.

¹⁷ ãg tý hã ra Topě tý ãg kanhrãn mü han ký ãg tóg tag han tĩ, ha mẽ: jãnhkri ãg nýtĩ, kavéj tú (mýr). Jagně to ãg tóg krĩ kusa nýtĩ. Jagně mý ãg tóg koměr hã ví tĩ gé. Ù tý ãg mré vĩn ký ãg tóg ti ví mẽnh mü, ti ví há nĩn ký. Jagně jagãgtãn ãg tĩ sir. Nén kar há han ãg tĩ. Topě ví to ãg tar nýtĩ. Jykre régre tú ãg nýtĩ. ¹⁸ ãg tý ti jykre tag han ký ãg tóg jagně krĩ kuprãg mü sir, ãg tý jykre kuryj nýtĩ jé sir, ha mẽ.

ãg pi(jé) tý Topě kato tẽgtě mü ag mré ke nýtĩ

4 ãjag hã ne tóg jagně to jũgũ nýtĩ. Hẽ ri ken ký hỹn'? ãjag tý nén ù vãnhmý han sór nýtĩn ký, hã ký ãjag tóg jagně to krĩ rỹ nýtĩ. Jykre pãno ãjag tóg nýtĩ (mýr), ký ãjag tóg vãnh jykre há kato tẽ nýtĩ sir. ² Nén ù to én mü (hã) ra ãjag tóg mãn sór mü, hã ký ãjag tóg vég tú nĩ (mýr). Hã ký ãjag tóg jagně kãgtén sór mü sir, jagně tý nén ù mãn jé. Jagně tý nén ù to én ký ãjag tóg jagně kato tẽgtě ti. ãjag tý Topě mý to ví tú nĩn ký, hã ký ãjag tóg vég tú nĩgtĩ. ³ ãjag tý ti mý to ví mü ra ãjag tóg venh ke mü vë, hã ra ãjag tóg ví há han tú nĩgtĩ gé, hã ký tóg ãjag mý han tú nĩgtĩ sir, Topě ti. Ti mý ãjag tóg to ví mü, ãjag tý nén to én mü ãn mãn jé. Hã ra tóg ti mý tý ù nỹ, ãjag tý nén to én mü ãn ti. Hã ký tóg ãjag mý han tú nĩ sir, Topě ti.

⁴ ãg tý Topě ki rã kar ký vãnh jykre pãno to én ký ãg tóg ti kato tẽ mü sir. ãn týtã kórég fi ri ke ãg nýtĩ, ãg tý ge ký. ã mén kavěnh fi tóg tĩ, ù to én ký. ãg tý ëprã vãnh jykre to én ký ãg tóg Topě kato tẽ mü sir. Tag ki kanhrãn nĩ, to jykren mág han nĩ. ⁵ Topě ví tag to

jykrén nĩ, ũ tỹ vāsỹ rán kỹ nĩ ěn to, ha mẽ: “Topě kuprĩg vỹ tỹ ěg jagrě nĩ, Topě tỹ tỹ ěg jagrěn kỹ. Kỹ tóg ěg ki rĩr mũ sir. Kỹ ěg tỹ nén ũ vėnhmỹ to há nĩn kỹ tóg fe kaj nĩ, Topě kuprĩg ti,” he tóg, Topě vĩ rá ki. Ti pi(jé) véké tag tó ja nĩ. Kỹ tag to jykrén nĩ. ⁶ Hã ra tóg ěg tar han tí, Topě kuprĩg ti, ěg tỹ nén ũ vėnhmỹ han sór tag kato tẽ jé. ěg jagãgtãn kỹ tóg ěg tar han tí. Kỹ tóg tag tó mũ sir, ha mẽ: “Topě vỹ ũ tỹ: “ũn mág vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ ěn ag to kórég nĩ, hã ra tóg ũ tỹ: “nén ũ tũ vỹ tỹ inh nĩ,” he mũ ěn ag jagãgtãn tí,” he tóg, ti vĩ rá ki. ⁷ Hã kỹ Topě mỹ: “hej,” hemnĩ, ti tỹ ājag krĩn kỹ. Japo mỹ: “nejé,” hemnĩ, ti tỹ ājag krĩn sór kỹ. Kỹ tóg ājag tovãnh ke mũ sir, Japo ti, ājag tỹ ti mỹ: “nejé,” hen kỹ.

⁸ Topě mré vĩ kỹ nỹtĩmnĩ, kỹ tóg ājag to há nĩ sir, ājag mré ti nĩ nĩ gé, ěg jóg mág ti. Ti vĩ mranh tí vỹ tỹ ěg nỹtĩ. Kỹ ti vĩ mranh tovãnh nĩ. Jykre régre ěg nỹtĩ gé. Kỹ vėnh jykre pir han kỹ nỹtĩmnĩ, hã vỹ: Topě jykre, he mũ. ⁹ Ājag tỹ Topě vĩ mranh kỹ mỹ jagy nỹtĩmnĩ. Vėsỹrėnh nĩ, fỹmnĩ, ny mãn tũg nĩ. Fe kaj nỹtĩmnĩ. To krĩ kufy nỹtĩmnĩ. Mỹ sér tũ nỹtĩmnĩ, ājag tỹ Topě vĩ mranh kỹ. ¹⁰ ěg Senhor mỹ: “kórég inh nĩ, isỹ vėnh jykré pãno han kỹ,” hemnĩ. Kỹ ti hã vỹ ājag mỹ vĩ há han ke mũ sir, kỹ ājag fe vỹ mrin ke mũ sir.

Ěg tỹ jagně to vĩ kónãh ke tũ

¹¹ Inh kanhkã', jagně to vĩ kónãh tũg nĩ. Ājag tỹ jagně to vĩ kónãh kỹ ājag tóg Topě jykre to vĩ kónãh mũ sir, kỹ ājag tóg to: “nén ũ tũ vė,” he mũ sir, Topě tỹ ěg mỹ vėnh jykre nĩm ja ěn to. Ājag tỹ hã ra ti jykre to vĩ kónãh kỹ ājag tóg ti ki króm ke tũ pẽ nĩ sir. ¹² ũ tỹ ěg mỹ ā jykre nĩm ja ěn vỹ pir nĩ, kỹ tóg ěg jykre tugnỹm ke mũ gé sir. Ti hã tóg: “ěn vỹ kren ke mũ, ěn vỹ kren ke tũ nĩ,” henh ke mũ, ā pir mỹ, Topě ti. Hã kỹ tóg vėnhmỹ nỹ, ājag tỹ jagně to vĩ kónãh kỹ.

Ěg tỹ vėsỹ ũn mág han sór ke tũ

¹³ Ājag kãmĩ ũ tóg vėsóg ki ājag tỹ nén han ke to jykrén sór tí, Topě ki jėmě sór tũ nĩn kỹ. “Hėn ri ke mũn sóg vaj kỹ ěn ra tí mũ, ke tũ nĩn kỹ vaj ũn kỹ,” he ājag tóg tí. “Cidade ěn ra sóg tĩg mũ, tá sóg nĩnh mũ. Tá sóg prỹg pir tũg' he mũ. Kỹ sóg negociar henh ke mũ, sỹ ri-co nĩ jé,” he ājag tóg tí (mỹr). ¹⁴ Hã ra ājag pi(jé) ājag tỹ nén venh ke ki kanhró nỹtĩ, ha mẽ. Ne ve jé ěg ke mũ, vaj kỹ? Ha'. Ki kagtĩg ěg nỹtĩ. ěg mỹ vaj kỹ ter ke tũ nĩ vỹ? Ha'. Krũj sĩ ri ke ěg nỹtĩ. Ve sĩ han ěg tí, krũj sĩ ti. ěg tỹ ki ěvãnh mãn mũ ra tóg tũ' he mũ sir. Ge ěg nỹtĩ. Kãnhmar ěg tóg tũg' he tí, ěg ter kỹ.

¹⁵ Ājag tỹ ājag tỹ nén han ke to jykrén kỹ Topě mĩ ěkrén nĩ, ũ tỹ ěg mỹ ěg ter ke kurã tóh ke ěn mĩ. “Ti mỹ sỹ nén han ke to há nĩ vỹ?” hemnĩ. ¹⁶ Hã ra ājag tóg vėsỹ ũn mág han sór mũ, ājag tỹ: “tag han jé sóg ke mũ,” hen kỹ. Há tũ ti nĩ, ěg tỹ vėsỹ ũn mág han sór kỹ.

¹⁷ Kỹ tag tóg vėnhmỹ nỹ gé, sỹ tóh ke tag, ha mẽ. Kejėn ěg tóg nén ũ há to jykrén tí, ěg tỹ han jé. Hã ra ěg tóg han tũ nĩgtĩ. Kỹ ěg tỹ Topě vĩ mranh ũ vė gé sir, ěg tỹ nén ũ há han sór mũ (hã) ra han tũ nĩn kỹ.

Ŭn rico ag vėsỹrėnh ke

⁵ Vãhã sóg ũn há ag to tag tó mũ sir, ũn rico ag to, ũ tỹ Jesus ki ge jãvãnh ěn ag to, ha mẽ. Ag mỹ sóg: “ha mẽ,” he mũ. “Kygfỹ ra. Vėsỹrėnh mág han ra. Vėnh jagtar jagy ve jé ājag tóg ke mũ. ² Ājag tỹ nén ũ vỹ vag kãn ke mũ. Ājag kur sĩnvĩ ěn vỹ tãryj kãn ke mũ gé, ti ga tỹ kon kỹ. ³ Kỹ ājag jãnkamy vỹ vėso jãgfanh ke mũ. Ājag tỹ ũn jagãgtãn vãnh ja tugrĩn tóg vėso jãgfanh ke mũ. Tag ve kỹ vėnh kar vỹ ājag jykre kórég venh ke mũ. Kỹ ājag tóg to jagtar ke mũ, kỹ tóg pĩ tỹ ěg pũn ri ke nĩ, ājag jagtar ke ti, ājag vėsỹrėnh ke ti. Ājag hã ne tóg ājag tỹ nén ũ génh mág', ěg tỹ kãnhmar kurã tỹ ěgno tá krỹg he mũ (hã) ra, Topě tỹ ěg jykre tugnỹm ke kurã ěn tá. ⁴ Ājag camarada ag vỹ ājag jakré tá rãnhãj mũ, hã ra ājag tóg ag mỹ kajãm tũ nĩgtĩ. Hã ra ěg Senhor vỹ vėg tí. Ājag camarada vėsỹrėnh mẽ ti (mỹr). Vėnh kar pã'i vė (mỹr), ěg Senhor ti, nén kar pã'i vė gé. ⁵ Ājag tỹ nén ve sór mũ kar ve ājag huri, vėjėn mág, kur sĩnvĩ, ājag tỹ nén to ěn mũ kar ěn ti. Tag tãvĩ to ājag tóg jykrén tí, ājag tỹ ga kri mũn kỹ. Tãg gy ājag nỹtĩgtĩ, ěg tỹ ěg mėg jėn há han tí ri ke, ěg tỹ ti tãnh jé. Kakó ti nĩ, Topě tỹ ājag tãnh ke ti, mỹr, ha mẽ. ⁶ Kỹ ājag tóg ũn jykre kuryj ag vóg kónãh tí gé. Ag kãgtėn ājag tóg tí, hã ra ag tóg ājag kato tẽ tũ nĩgtĩ, ājag kato vĩ tũ ag tóg nĩgtĩ gé. Jykre kórég ājag nỹtĩ,” he sóg mũ, ũn rico ag mỹ.

Ěg tỹ ěg Senhor kãtĩg mãn jãvãnh ke

⁷ Inh kanhkã', ěg Senhor kãtĩg ke jãvãnh nĩ, jatun mỹ, ag jãvo. ěg tỹ ěkrãn kar kỹ ěg tóg ti mog jãvãnh tĩgtĩ, jatun mỹ. Kỹ ta tóg kri kutě mũ, kỹ tóg kri kutě mãn mũ gé sir. Kỹ vãhã ěg tóg ti kaně vėg mũ. ⁸ Tag ri ke han nĩ, jatun mỹ ti kãtĩg jãvãnh nĩ, ěg Senhor ti. Ti jãvãnh to tar nỹtĩmnĩ. Kãnhmar ti kãtĩ mũ, ěg Senhor ti, ha vemnĩ.

⁹ Inh kanhkã', jagně vĩ to vĩ vĩ he tũg nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ěg Senhor tóg ājag jykre ve kỹ ājag vóg kónãh ke mũ. Ha vé, vãhã ti vėnh ven ke kãtĩg mũ kãnhmar, ũ tỹ ěg jykre tugnỹm ke mũ ěn ti.

¹⁰ Vāsỹ Topě vĩ tó tí ag to jykrén. Topě vĩ tó ag tóg tí, kỹ ũ tỹ mẽ jãvãnh ja ěn ag tóg ag vóg kónãh. Ge ra ag tóg jatun mỹ Topě vĩ tó ja nĩgtĩ, ag tỹ ag vóg kónãh mũ ra. Ag ri ke han nĩ, vāsỹ Topě vĩ tó tí ag ri ke. ¹¹ Ag jykre to jykrén nĩ. Ājag jagtar nỹtĩ ra ag tóg to króh ke ja tũ nĩgtĩ gé. Hã kỹ Topě tóg ag mỹ vĩ há han mũ sir, ti vĩ tó tí ag mỹ.

Topě mré ke tỹ Jó kãme mẽ ājag huri. Ā jagtar ra tóg to króh ke ja tũ nĩ gé. Kỹ vãhã Topě tóg ti ki rĩr há han mũ, ti jagtar kỹ. Hã ki ājag tóg ěg Senhor jykre vėg mũ sir. ěg jagãgtãn tóg mũ, ti tỹ ěg jagtar nỹtĩ ven kỹ. Kỹ tóg sir ěg jagãgtãn tovãnh tũ nĩgtĩ.

¹² Inh kanhkã', ón kỹ vĩ tũg nĩ. Ón kỹ: “hej,” he tũg nĩ. Ki hã tómnĩ, ājag tỹ: “hej,” hen kỹ, Topě tỹ ājag vóg kónãh tũ nĩ jé. Kỹ ón kỹ: “Topě vỹ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ón kỹ: “ũ tỹ kanhkã tá nĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ,” he

tũg nĩ gé. Ón kŷ: “ũ tŷ ga kri nĩ ěn vŷ ki kanhró nĩ,” he tũg nĩ gé. Ki hã tómnĩ. Ón tũg nĩ, jagně mŷ.

Ěg tŷ ũn kaga ag to Topě mré vŷnh ke

¹³ Ājag tŷ nén ũ jagy ven kŷ Topě mré vŷmnĩ. Ājag mŷ sér tŷn kŷ Topě mŷ jãn nĩ, kŷ ti jé tómnĩ. ¹⁴ Ājag kaga nŷtŷn kŷ igreja to pã'i ag jé prĕrmnĩ, Jesus tũ ki rŷr tŷ ag. Ěn ag vŷ ũn kaga to Topě mré vŷnh ke mũ, kŷ ag tóg azeite tŷ ũn kaga to tŷn ke mũ, ěg Senhor jiji tó kŷ. ¹⁵ Ag tŷ ěg Senhor mré vŷn kŷ tóg ũn kaga ěn tŷ há' henh ke mũ sir, ěg Senhor ti, ag tŷ ti tŷ há' henh ke to: “hŷ mŷ vŷ?” he tũ nŷn kŷ. Ěg Senhor vŷ ti tŷ há' henh ke mũ sir. ũn kaga tŷ ti vŷ mranh kŷ Topě vŷ ti mŷ vĕnh pãte fón ke mũ gé sir. ¹⁶ Hã jé jagně mŷ tó, ājag tŷ Topě vŷ mranh ja ti. “Ti vŷ mranh inh, tag han kŷ,” hemnĩ jagně mŷ. Kŷ jagně to Topě mré vŷmnĩ gé, ti tŷ ājag tŷ há' he jé, ti tŷ ājag kaga tŷ tũg' he jé. Ěg tŷ vĕnh jykre kuryj

han kŷ tóg ěg vŷ mě kŷ han mũ sir, Topě ti, ěg tŷ ti mŷ nén to vŷ', to vŷ' hen kŷ. Nén há kar ve jé ěg tóg ke mũ sir, ěg tŷ ti mŷ to vŷn kŷ, ěg Senhor mŷ.

¹⁷ Topě mré ke tŷ Elias mŷ ěkrén nĩ. Ěg mré tóg ěprã ke ja nŷgtŷ, Elias ti. Hã ra tóg Topě mré vŷ', vŷ' he ja nŷgtŷ, ta kutě tũ nĩ jé. Kŷ tóg kutě tũ ja nŷgtŷ, ta ti, prŷg tãgtũ kri kysã tŷ 6 ki. ¹⁸ Kŷ tóg Topě mré vŷ mãn ja nŷgtŷ, Elias ti, kŷ tóg kutě ja nŷ sir, ta ti. Kŷ nén kar tóg gan kri mur mãn ja nŷ, kŷ tóg kanĕn mãn ja nŷgtŷ gé sir. Topě tŷ ti vŷ han hã vĕ. Tag mŷ ěkrén nĩ.

¹⁹ Inh kanhkã', kejĕn ěg mré ke ũ tóg prãnh ke tŷ, vĕnh vŷ há tovãnh kŷ. Kŷ ti jyvĕn nĩ, ti tŷ kygně mãn tũ nĩ jé. ²⁰ Kŷ ũ tŷ ti mré vŷ mũ ěn tóg ti kren han mũ sir, nũgme to, ti tŷ ā jykre kygně ja ěn tovãnh kŷ. Kŷ Topě vŷ ti tŷ ā vŷ mranh ja ěn tŷ vĕnh pãte fón mũ sir. Tag to jykrén nĩ.

Hã vĕ.

1 PEDRO

1 Pedro t̄y ājag m̄y carta rán hã v̄ẽ, Jesus Cristo t̄y inh f̄ẽg hã v̄ẽ, s̄y t̄y ti apóstolo j̄ẽ j̄é. S̄y Top̄ẽ t̄y ũn kupr̄ẽg m̄ũ ag m̄y rán hã v̄ẽ. Ēg mr̄é ke t̄ũ ag kãmi ājag tóg m̄ũgt̄i, ũ t̄y Jesus ki ge t̄ũ ag kãmi, Ponto tá, Galácia tá, Capadócia tá, Ásia tá, Bitínia tá ke gé. ² Top̄ẽ v̄y ājag kupr̄ẽg. Vãšy tóg to jykr̄en ja n̄i, ājag kupr̄ẽg ke to, ěg jóg t̄y Top̄ẽ ti. Ājag m̄y tóg ā kupr̄ig j̄ẽn̄ẽ, hã k̄y ājag tóg t̄y ti t̄ũ n̄yt̄i, ājag t̄y Jesus Cristo v̄i kri fi j̄é, ti t̄y ā kyv̄enh t̄y ājag kygpe j̄é, ājag t̄y ti ri ke há n̄yt̄i j̄é. Top̄ẽ j̄é ājag tar han m̄ãn', han m̄ãn' hé, k̄y ājag j̄é kr̄i kãnhv̄y n̄yt̄i.

Top̄ẽ t̄y ěg m̄y n̄en ũ há ven ke

³ Top̄ẽ m̄y sóg v̄i há han t̄i, ěg Senhor t̄y Jesus Cristo panh m̄y. Ēg jagãgt̄an tãv̄i han tóg t̄i. Jesus Cristo r̄in m̄ãn tóg, ti ter kar k̄y, k̄y tóg Jesus tugr̄in ěg mur m̄ãn ri ke han t̄i gé. K̄y tóg ěg m̄y sér t̄i, ⁴ ěg t̄y kanhkã m̄i ěkr̄en k̄y. Tá ěg tóg n̄en ũ sínv̄i kar venh ke m̄ũ. Tá ěg t̄ũ v̄y t̄ũ' henh ke t̄ũ p̄ẽ n̄i. Kómóg ke t̄ũ tóg n̄i, tá ěg t̄ũ ti, tá ũ tóg ti kók̄en ke t̄ũ n̄i gé. ⁵ Top̄ẽ ki ājag tóg ge k̄y n̄yt̄i, k̄y tóg ājag ki r̄ir há han n̄i n̄i. N̄en ũ kar han há tóg n̄i, k̄y tóg ěg ki r̄ir há han t̄i gé, Top̄ẽ ti. Ājag krenkren han j̄é tóg ke m̄ũ, ājag t̄y ti t̄y ěg m̄y n̄en n̄im ke m̄ũ ěn ve j̄é. N̄im han k̄y tóg n̄i n̄i, ti t̄y ěg m̄y n̄en ven ke ěn ti. Kurã t̄y ěgno ki ěg tóg ěn venh ke m̄ũ.

⁶ Ver tóg ājag m̄y jagy t̄i. Ge ra m̄y sér n̄yt̄imn̄i. Kãnhmar tóg t̄ũ' henh ke m̄ũ, n̄en t̄y ěg m̄y jagy n̄i tag ti. Top̄ẽ t̄y ěg jykre ve sór v̄ẽ, hã k̄y ěg tóg ver n̄en ũ jagy ve vén t̄i. Ēg t̄y ti jagy to tar n̄yt̄in k̄y tóg v̄eg m̄ũ, ěg t̄y ti ki rã há han k̄y n̄yt̄i ti. Ha vé, ouro r̄yg ěg tóg t̄i, p̄i r̄y jagy ki, ěg t̄y ti há n̄i ěn ve j̄é. Ge ti n̄i, ěg mr̄é. T̄ũ' he j̄é tóg ke m̄ũ, ouro ti. Ouro kãfór ti n̄i, ěg t̄y ti ki rã ti. Ēg t̄y n̄en ũ jagy ve to tar n̄yt̄in k̄y tóg ve há t̄i, ěg t̄y ti ki rã há han k̄y n̄yt̄i ti. K̄y tóg ěg to v̄i há han ke m̄ũ, Cristo ti. Ēg t̄y tóg ũn mág han ke m̄ũ, ũn tar, Jesus t̄y v̄enh kar m̄y v̄enh ven ke kurã ěn kã. ⁸ Ti to há ājag n̄yt̄i, ājag t̄y ti ve ja t̄ũ (hã) ra. Ti ki ge k̄y ājag n̄yt̄i, ājag t̄y ti v̄eg t̄ũ ra. Hã k̄y ājag tóg krenkren ke m̄ũ. Ājag krenkren ke ěn hã tóg ājag m̄y sér p̄ẽ t̄inh m̄ũ, sér gy ti t̄inh m̄ũ, ha vemn̄i. Ājag fe tóg m̄rin ke tãv̄i han ke m̄ũ, kurã ěn kã, ha vemn̄i.

¹⁰ Top̄ẽ v̄i tó t̄i ag tóg vãšy tó ja n̄igt̄i, Top̄ẽ t̄y ũri ěg krenkren han m̄ũ tag ti. Top̄ẽ kupr̄ig v̄y ag kanhr̄an ja n̄i. Ag m̄y tóg Cristo t̄y ěg jagfy jagtar jagy han ke kãm̄en ja n̄i. K̄y tóg ag m̄y ti t̄y kar k̄y t̄y ũn mág j̄enh ke tó ja n̄i gé, ti t̄y ěg jagfy v̄es̄yr̄enh kar k̄y t̄y ũn mág n̄inh ke ti. K̄y ag tóg tag ve sór ja n̄igt̄i, vãšy Top̄ẽ v̄i tó t̄i ag. “Kurã t̄y h̄ẽ kã kenh ke n̄ẽ h̄yn?” he ja ag tóg

n̄igt̄i, Cristo jagtar ke to. “Ti t̄y h̄ẽ ri kenh ke n̄ẽ?” he ja ag tóg n̄igt̄i gé. Tag ve sór tãv̄i ja ag tóg n̄yt̄igt̄i. ¹² Hã ra Top̄ẽ tóg ag m̄y: “inh pi(jé) ājag hã m̄y tag ven ke m̄ũ,” he ja n̄i. “Ājag nón ke ag hã m̄y ke v̄ẽ, ag hã ne ājag t̄y n̄en tó m̄ũ venh ke m̄ũ,” he ja tóg n̄i, Top̄ẽ ti, vãšy ti v̄i tó t̄i ag m̄y. Ti t̄y ag m̄y ājag tó jan hã v̄ẽ. Hã k̄y ājag tóg hur m̄ẽ, ti mr̄é ke ũ ag t̄y ājag m̄y Jesus kãme sér kãm̄en k̄y. Top̄ẽ kupr̄ig v̄y ag tar han ja n̄i, Top̄ẽ t̄y ag m̄y ā kupr̄ig j̄ẽn̄en k̄y, kanhkã tá, hã k̄y ag tóg ājag m̄y ti kãm̄en kãm̄ũ ja n̄i. Ha vé, Top̄ẽ t̄y j̄ẽn̄ẽ jafã ag t̄y ki kanhr̄an há tóg t̄i, ājag t̄y ti kãme m̄eg m̄ũ tag ti, hã ra ag tóg ki kagt̄ig n̄yt̄i.

Ēg t̄y Top̄ẽ v̄i ki króm kãn ke

¹³ Hã k̄y Top̄ẽ t̄y ěg m̄y n̄en tó m̄ũ hã han sórmn̄i. V̄enh ki ěm̄em̄n̄i, Jesus t̄y ěg m̄y n̄en n̄im ke m̄ũ ěn hã m̄i ěkr̄en n̄i. Jesus t̄y v̄enh ven ke kurã ěn kã ěg tóg venh ke m̄ũ sir, ti t̄y ěg m̄y n̄en n̄im ke m̄ũ ěn ti. ¹⁴ Vãšy ājag tóg ājag t̄y n̄en to ěn m̄ũ ěn han ja n̄igt̄i, ājag t̄y Top̄ẽ v̄i m̄ẽ ja t̄ũ n̄yt̄in k̄y. Ūri Top̄ẽ v̄i hã ki króm n̄i, ājag t̄y vãšy n̄en han ja ěn tovãnh kãn n̄i. ¹⁵ Top̄ẽ jykre hã han n̄i, k̄y tóg v̄enh ven m̄ũ, ājag t̄y t̄y ti t̄ũ n̄yt̄in ti. Ājag t̄y ti jykre hã han j̄é Top̄ẽ tóg ājag kupr̄ẽg. Há tãv̄i ti n̄i, Top̄ẽ ti, k̄y ti jykre ri ke han n̄i. ¹⁶ Tag tó ja ti n̄i, ha m̄ẽ: “ũn há p̄ẽ v̄y t̄y inh n̄i, k̄y inh ri ke n̄yt̄i sórmn̄i, v̄enh jykre há hã han k̄y n̄yt̄imn̄i,” he ja tóg n̄i, Top̄ẽ ti.

¹⁷ Ēg t̄y Top̄ẽ mr̄é v̄em̄en k̄y ěg tóg ti m̄y: “ěg jóg,” he t̄i. Hã k̄y ěg tóg ti kam̄eg ke m̄ũ, ti t̄y t̄y ěg jóg n̄in k̄y. Ha vé, ěg kar t̄y n̄en han m̄ũ v̄eg ti n̄igt̄i, k̄y tóg v̄enh kar jykre ki kanhró kar n̄i, Top̄ẽ ti, k̄y tóg v̄enh kar jykre tónh ke m̄ũ. Ver ěg tóg ũ t̄y ti ki kagt̄ig ag kãm̄i m̄ũgt̄i. Ēg t̄y ag kãm̄i m̄ũn k̄y ěg tóg Top̄ẽ v̄i ki króm há han ke m̄ũ. ¹⁸ Kaja e to tóg ěg kygjã ja n̄i, ki kanhró ājag tóg n̄yt̄i. Ājag jo ke ag v̄y ājag jo v̄enh jykre kórég han ja n̄igt̄i, ājag t̄y ag nón han j̄é. Hã ra tóg kaja e to ājag kygvã ja n̄igt̄i, ājag t̄y v̄enh jykre kórég ěn han m̄ãn t̄ũ n̄i j̄é. Kaja e to tóg ěg kygjã. Ouro to ke pijé'. Prata to ke pijé', ti kaja ěn ti. T̄ũ' he j̄é tóg ke m̄ũ, ouro mr̄é prata ti. ¹⁹ Hã ra tóg ā kyv̄enh hã to ěg kygjã, k̄y tóg t̄ũ' he jãvãnh n̄i, ti kyv̄enh ti. N̄en ũ kaja kãfór kar ti n̄i, ti kyv̄enh ti. Ūn há tãv̄i v̄y t̄y ti n̄i, ũ t̄y ā kyv̄enh t̄y ěg kygjã m̄ũ ěn ti, hã v̄y: Cristo, he m̄ũ. Kygn̄ẽ ja t̄ũ pe ti n̄i. K̄y tóg ovelha hã tãv̄i ri ke n̄i, ti t̄y ěg jagfy ter k̄y. ²⁰ Top̄ẽ v̄y ti kupr̄ẽg, ti t̄y ěg jagfy ter j̄é. Ā t̄y n̄en ũ kar han t̄ũ ki tóg ti kupr̄ẽg, vãšy. Hã ra tóg ũri ga kri mur ja n̄i, ājag t̄y ti v̄i m̄ẽ j̄é, kurã t̄y ěgno to hã. ²¹ Ti tugr̄in ājag tóg Top̄ẽ ki ge k̄y n̄yt̄i. Ti r̄in m̄ãn ja tóg n̄i, Top̄ẽ ti, k̄y tóg ti t̄y ũn mág han ja n̄i gé, kanhkã tá. K̄y Top̄ẽ ki

rã há han nĩ. Ājag krenkren han jé tóg ke mũ, ha vem-nĩ.

²² Topě ví pě ki króm ājag tóg tí, hã ký ājag tóg jãnhkrig ký nýtĩ ha, ũri. Ājag mré ke kar ag to ājag tóg há tãví nýtĩ gé. Ký jagně to há nýtĩ to tar nýtĩmnĩ gé. Ón ký jagně to há nýtĩ tũg nĩ. ²³ Topě vỹ ājag han mǎn, ký tóg ěg mur mǎn ri ke nĩ. Ā ví tỹ tóg ěg han mǎn ja nĩ. Rĩr ti nĩ, ũn ví mũ ti, hã vỹ: Topě, he mũ. Tũ' henh ke tũ ti nĩ. Ti tỹ ěg han mǎn ký tóg tỹ ěg panh pir nĩ, ũn ter ke tũ ěn ti. ěg panh ter mũ ěn ri ke tũ ti nĩ. ²⁴ Hã ký tag tóg rán ký nĩ, ha mẽ: "ěprã ke ag vỹ re ri ke nýtĩ, re fej sĩnvĩ ěn ri ke. Hã ra tóg kãnhmar tóg tí, re ti, ký ti fej tóg kãgter kãn tí. Ký ěprã ke ag tóg kãnhmar kãgter tí gé, re fej ri ke. ²⁵ Jãvo Topě ví vỹ tũ' henh ke tũ pě nĩ," he tóg, Topě ví tỹ rán ký nĩ ki. Tag mẽ ājag. Topě ví sér to ken hã vē.

Jesus tỹ pó há ri ke nĩ

2 Hã ký ājag jykre kórég tovãnh kãn nĩ. Ón mǎn tũg nĩ. ũ lograr he mǎn tũg nĩ. ũ tũ to ěn mǎn tũg nĩ. ũ to ví kónãn mǎn tũg nĩ gé. ² Něně vỹ leite kron (ka)mě nĩgtĩ. Topě ví vỹ ěg mỹ gĩr sĩ pafa mũ ěn ri ke nĩ. Kãnhmar věnh ví há ěn mẽ mǎn', mẽ mǎn' hemnĩ. Ký ājag tóg mog há han ke mũ, ājag krenkren jé. ³ Hã ký tag tóg ti to rán ký nĩ, ha mẽ: "ki kanhrãn sĩ han ājag tóg huri, ěg Senhor tỹ tỹ ũn há tãví nĩn ki," he ja tóg nĩ, Topě ví rá ki.

⁴ ěg Senhor to kãmũ jěg. Pó ri ke ti nĩ, ĩn han mũ ag tỹ pó fón mũ ěn ri ke ti nĩ. Hã ra tóg rĩr jě, ěg Senhor ti. Ag tỹ ti fón mũ ra tóg Topě mỹ há tãví nĩ, pó kar ag há kãfór. ⁵ Ký ěg tóg pó ri ke nýtĩ gé. Ký Topě kuprĩg vỹ ěg tỹ Topě jo ĩn ri ke han ke mũ, pó tỹ ĩn ěn ri ke. Ký ti tỹ ājag mỹ nén han sór mũ ěn to ti mỹ věnh nenh tũg nĩ, ti mỹ: "hej," hemnĩ. Jesus Cristo vỹ ājag tar han sór mũ, ājag tỹ ti tũ ki rĩr há han jé. Vãsỹ Topě tũ ki rĩr tí ag tỹ ti mỹ nén ũ kar pũn ja ěn ri ke tóg nĩ sir, ěg tỹ Jesus tũ han ký. Ājag tỹ ti tũ ki rĩr há han ký tóg ti mỹ há tĩnh mũ. ⁶ Hã ký tag tóg rán ký nĩ, ha mẽ. "Pó há kuprěg ĩnh, ký sóg tỹ ĩn nũna ri ke han, Sião tá. ũ tỹ ti ki rã ký tóg venh ke mũ, Topě tỹ nén tó mũ ěn ti," he tóg, Topě ví rá ki.

⁷ Ājag hã to tóg rán ký nĩ, ti ví tag, ājag tỹ ti ki ge ký nýtĩn ký. ũ tỹ ti kato vãsãnsãn mũ ag to tag tóg rán ký nĩ gé, ha mẽ. Ag to tóg: "pó tỹ ĩn han jafã fón ag tóg, pó tỹ ĩn han tí ag," he mũ. "Ag mỹ tóg kórég ja nĩ, pó ěn ti. Hã ra Topě tóg pó ěn hã tỹ ĩn nũna han mũ," he tóg, Topě ví rá ki. ⁸ Ký tag tóg rán ký nĩ gé, ha mẽ. "Pó ěn tỹ ag tóg krĩm ke tí. Pãró vē sir, pó ěn ti, ký ag tóg pãró tỹ krĩm krĩm ke ký vár mũ sir," he tóg mũ gé, Topě ví rá ki. ũ tỹ Topě ví kri fi sór tũ ag hã vỹ tỹ krĩmkrĩm ke tí. Topě tỹ nén han hã vē gé.

⁹ Ājag hã kuprěg tóg, Topě ti, ājag tỹ tỹ pã'i mág nýtĩ jé, ti tũ ki rĩr tí to, ājag tỹ tỹ ti povo nýtĩ jé, vyr mỹ. Ājag kuprěg tóg, Topě ti, ājag tỹ ti tỹ nén han mũ kãmén jé, ti jykre tar ti, ājag tỹ tỹ ti tũ nýtĩn ký. Vãsỹ ājag tóg kuty mĩ mũ ja nĩgtĩ, hã ra tóg ājag tatĩ kãtĩg, ājag tỹ ũri kurã mĩ mũ jé, ti tỹ ājag mỹ jěngrě nĩm ký. ¹⁰ Ājag pi(jé) vãsỹ tỹ ũ tũ ja nýtĩgtĩ. ũri ājag tóg tỹ Topě povo nýtĩ, ti tũ.

Ājag pi(jé) vãsỹ Topě tỹ ājag jagãgtãn sór mũ tag mẽ ja nĩgtĩ'. ũri tóg hã ra ājag jagãgtãn, Topě ti.

Jesus tỹ věnh jykre pãno to ěg kygvãn

¹¹ ĩnh kanhkã', tag ki ěg tóg ěg mré ke tũ ag jamã mĩ mũgtĩ. ěg jamã pijé', ga tag ti'. Hã ký sóg ājag jyvěnh mũ. Ājag tỹ nén ũ to ěn mũ ěn han sór tũg nĩ. Ājag kókén jé tóg ke mũ, ký ājag tóg ěg Senhor tovãnh sór ke mũ, ha vemnĩ. ¹² Jesus ki ge ký nýtĩ tũ ag kãmĩ ājag tóg nýtĩ, hã ký věnh jykre há tãví han nĩ. Ājag to ón sór ag tóg tí, ājag to ag tóg: "jykre pãno ag nýtĩ," he sór tí. Ký věnh kar tỹ ājag jykre há ve ký ag ón ěn tóg ve há tĩnh mũ. Ājag jykre há ve ký ag tóg: "Topě jykre vỹ há nĩ," henh ke mũ, hěn ri ke mũn, Topě tỹ ag kutãn ký.

¹³ ěg Senhor to há ājag tóg nýtĩ. Ti to há nýtĩn ký ěprã ājag pã'i ag ví ki króm nĩ gé. Pã'i mág pě tỹ imperador ěn ví ki króm nĩ, věnh kar ag mỹ tỹ ũn mág ěn ví ti. ¹⁴ Ti krěm pã'i ag ví ki króm nĩ gé, governador ag. Pã'i mág pě ěn tỹ vin mũ ag vē, governador ag, ag tỹ ũn jykre pãno ag vóg kónãn jé, ag tỹ ũn jykre há ag to ví há han jé gé. ¹⁵ ũ tỹ ki kagtĩg ag vỹ ājag to ví kónãn tí. Ký nén ũ há tãví hã han nĩ, ký ag tỹ ājag kato ne tónh ke vỹ tũ tĩnh mũ, ha vemnĩ. Tag vỹ há nĩ, Topě mỹ. ¹⁶ Cristo vỹ ěg kygvã, věnh jykre pãno to. Ký věnh jykre pãno han mǎn sór tũg nĩ. To: "ĩnh kava ti huri, Cristo ti, hã ký sóg jatun mỹ han ke mũ, isỹ nén to ěn mũ kar ti," he tũg nĩ. Topě tũ vỹ tỹ ěg nýtĩ, ký ti jykre hã han nĩ. Hã jé tóg ěg kygvã, ěg tỹ tỹ ti tũ nýtĩ jé. ¹⁷ ěprã ke ũ to é he tũg nĩ. ěg mré Jesus ki ge ký nýtĩ ag kar to há nýtĩmnĩ. Topě kaměg nĩ. ěprã ke tỹ pã'i mág tỹ imperador ěn kaměg nĩ gé.

ěg tỹ Cristo ri kén jagtar nýtĩnh ke

¹⁸ Ājag kãmĩ ũ ag tóg patrão mỹ rãnhřãj tí, fagrĩnh mỹ. Ājag patrão ví ki króm nĩ, ag kaměg nĩ. Ājag kãmĩ ũ patrão vỹ há nĩ, koměr hã tóg ví tí, ājag to jykren há han tóg tí. Ājag tỹ ti to há nýtĩn ký tóg há tí. Ājag kãmĩ ũ patrão tóg kórég nĩ. ěn to ví há han nĩ gé, ti kaměg nĩ gé. ¹⁹ Kejěn tóg fagrĩnh mỹ ājag to jũnh ke mũ, ājag patrão kórég ti. Ājag tỹ Topě jykre han sór mũ to tóg ājag to jũnh ke mũ. Ge ra ti to jũ tũg nĩ, ký Topě tóg ājag mỹ ví há han ke mũ. ²⁰ Kejěn ājag patrão tóg ājag tỹ kygně to ājag mrãnmrãn tí. Tag vỹ tỹ nén ũ tũ nĩ. Ti tỹ ājag jykre há to ājag mrãnmrãn ký Topě tóg ājag mỹ ví há han ke mũ. ²¹ Hã jé Topě tóg ājag kuprěg.

Cristo vỹ ěg jagfy vėsýrěnh gé, mỹr, ha mẽ. Ti vėsýrěnh tugrĩn ěg tóg ti kóm tar nýtĩnh mũ, ěg tỹ kejěn ti kóm jagtar nýtĩnh ken ký. ²² Nén ũ kórég han ja tũ ti nĩ. ũ pi(jé) ti ón venh mũ', ti ón vãnh nĩn ký. ²³ Ag tỹ ti mỹ ví kónãn mũ ra tóg ag mỹ ví kónãn ja tũ nĩ. Ag tỹ ti vėsýrěnh han mũ ra tóg ag mỹ ví ja tũ nĩ gé. Topě hã mĩ tóg ěkren ja nĩgtĩ. "Ti hã ne ag jykre tugnỹm ke mũ', ĩnh jykre ti ke gé," he ja ti nĩ. "Ti hã ne ag vóg kónãn ke mũ'," he ja ti nĩ, Cristo ti. ²⁴ Ha vé, Cristo vỹ ěg tỹ Topě ví mranh ja ěn kajãm ja nĩgtĩ, cruz to tóg ter ja nĩgtĩ. Hã tugrĩn ěg jykre si tóg tũ tí ha, ti tỹ ěg jykre si tỹ tũ' hen ký. Věnh jykre há hã han jé ěg tóg věnh

fëg ký nýtí. Ti vësýrénh tugrín ëg tóg tý ün há nýtí.
²⁵ Väsý ëg tóg vënh mëg tý carneiro vágfor ri ke nýtí ja nígí. Há ra tóg hur ëg tatín, ëg vágfor ja ra, Jesus ti. Ký ëg tóg ti mré mü mü sir, carneiro fag tý pastor mré mü ri ke. Ti há ne ëg ki rír ní ha'.

Fag tý ag mré vënh jykre há han ke

3 Sý ün týta fag jyvën há vë, ha më. Ájag mén ví han ní. Ájag kãmí ü fag mén ag vÿ ver Topë ki rá sór ja tú ní. Ge ra ti mré ti ví ki króm ní, ti tý tý ä mén nín ký. Ti tý ä jykre há ve ký tóg hën ri ke mün ti ki rá sór ke mü, ä tý ti mÿ nén ü tó tú ra. ² Topë kamëg ký ti jykre há han ní, äjag jãnhkri nýtí jé. Ký äjag mén ag vÿ äjag jykre há venh ke mü. ³ Vësínví han sór tüg ní, äjag gãnh tý, pó sínví kaja e tý ke gé, kur kaja e tý ke gé. Èg tý vësínví han sór ke tú vë. ⁴ Ájag jykre há sínví han ní, há vÿ: komër há ví, he mü, ví mág tú, he mü. Vënh jykre sínví tag vÿ há ní, Topë mÿ, ký tóg tú' henh ke tú ní gé. ⁵ Gen ký fag tóg nýtí ja nígí gé, ëg mÿnh'mÿnh ve fag, Topë tú fag, ü tý Topë ve sór ja fag. Fag mén jykre há mí fag tóg mü ja nígí, ⁶ Sara fi ke gé. Abraão jykre mí fi tóg tí ja nígí, há ký fi tóg ti to: "inh pâ'i vë," he ja nígí. Ký vënh jykre há há han ní. Ü tý äjag tý vënh jykre há han kamëg mü ra ge ra han ní. Ký äjag tóg tý Sara fi krë'krë fag ri ke nýtí.

⁷ Ký sóg ag jyvën sór mü gé. Ájag prÿ fag ki rír há han ní, ha më. Fag pi(jé) äjag tar ri ke nýtí'. Há ra Topë tóg fag mÿ rír krÿg ja tú ën ním ke mü gé, ti tý äjag mÿ rír krÿg ja tú ním ën ri ke. Ájag tý äjag prÿ fag ki rír há han ký äjag tóg jatun mÿ Topë mré vëmén ke mü.

Èg tý kejën Cristo jykre to jagtar ke

⁸ Vähä sóg äjag mÿ tag tó sór mü, ha më. Jagnë mré vënh jykre pir han ní. Ü fÿ ký ti mré fÿmní, ü mÿ sér tïn ký ti mré mÿ sér nýtímní. Jagnë to há täví nýtímní. Jagnë mré komër há vímní. Jagnë kãfór han sór tüg ní. ⁹ Ü tý äjag mÿ nén ü kórég han mü ra ti mÿ nén ü kórég han tüg ní. Ü tý äjag mÿ ví kónãh mü ra ti mÿ ví kónãh tüg ní gé. Vënh kajãm sór tüg ní. Hÿ, vënh kar to Topë mÿ: "ag ve há han ní," hemní. Topë vÿ äjag ve há han sór mü, há jé tóg äjag kuprëg. ¹⁰ Há ký tag tóg rán ký ní, ha më: "äjag mÿ jatun mÿ nýtí sór mü", nén ü kar tý äjag mÿ sér tí jé'? Ký ví kónãh mãn tüg ní. Ón mãn tüg ní gé. ¹¹ Vënh jykre pãno han mãn tüg ní, vënh jykre há há han ní, vënh kar krí tý kãnhvy' he sórmní gé, tag há to vãsãn ní, ti tý äjag mÿ sér tí jé. ¹² Èg Senhor vÿ ü tý vënh jykre kuryj han mü ag ki rír há han mü. Ag tý ti mÿ nén ü to vín ký tóg ag ví mëg mü, Topë ti. Há ra tóg ü tý vënh jykre pãno han mü kato tã tí, Topë ti," he tóg, Topë ví rá ki.

¹³ Ü vÿ äjag mÿ nén ü kórég han ke tú ní, äjag tý vënh kar mÿ nén ü há han sór ký. ¹⁴ Kejën äjag tóg há ra vënh jykre há tugrín vësýrénh ke mü, Topë ví tugrín. Ký mÿ sér jagy nýtímní. Èprã ke ag kamëg tüg ní. Ag ví jëmë sór tüg ní, ag tý äjag tý ti tovãnh han sór mü ra. ¹⁵ "Cristo vÿ tý inh pâ'i ní, ký sóg ti há kamëg ní," hemní. Tag há mí ëkrén ní. Kejën ü tóg äjag mÿ: "ne to ke

në, há vÿ: Cristo ki rá, he mü?" he tí. Èn mÿ kãmén kãn ní. ¹⁶ Ü tý ge mÿ komër há vímní. Topë vÿ vëg ní ní, äjag tý ti mÿ nén tó mü ën ti. Fe kavéj nýtí sór tüg ní. Ký äjag tóg ü tý Cristo jykre to ví kónãh sór mü ag ví tý tú' henh ke mü, ha vemní. ¹⁷ Kejën äjag tóg vënh jykre há to jagtar ke mü, Topë tý tag to jykren ký. Há ra tóg há ní. Ájag tý vënh jykre kórég to jagtar nýtín ký tóg kórég ní.

¹⁸ Cristo há to jykren ní, ha më. Ter ja tóg ní, ëprã ke ag tý Topë mÿ név(e) nýtí tugrín. Ä ter pir ki tóg kajãm kãn. Jykre kuryj tóg ní, Jesus ti, há ra tóg ün jykre pãno ag jagfy ter ja ní. Ti tý Topë mÿ ëg tatín tíg sór vë. Ti tén ja ag tóg ní, há ra Topë kupríg vÿ ti rín mãn. ¹⁹ Topë kupríg vÿ ti tar han, ký tóg vënh kupríg ag jamã ra vyr gé, ag mÿ Topë ví sér tó jé, vënh kupríg sigse ký nýtí ag mÿ. ²⁰ Väsý ag tóg ti ví më sór ja tú nýtí, vënh kupríg sigse ký nýtí ën ag. Noé tý ga kri tíg ký, ti tý barco mág han mü ën kã ke ja vë. Èn kã Topë tóg ver ag to fe ní ja ní, ký tóg ag vóg kónãh jãvãnh ja ní ver. Noé tý barco han kãn ja ra tóg ag vóg kónãh mü sir, Topë ti. Ký ü tý 8 (ke) ag täví vÿ krenkren mü, barco ën kãki. Goj var ký barco tóg kri tí ní, ký tóg ag krenkren han, barco ti.

²¹ Goj tý äjag tóg kygpe ký nýtí, äjag krenkren jé. Barco tý goj kri tíg ri ken há vë, há vÿ: batismo, he mü. Ájag mro pijé'. Vënh jykre to ken há vë. Topë tý ëg tý ëg fe kavéj tý jãnhkri han to ken há vë. Èg tý Topë mÿ vënh fëg to ken há vë, há vÿ: batismo, he mü. Topë vÿ Jesus Cristo rín mãn ja ní, há ký tóg ëg krenkren han ke mü gé. ²² Kanhkã tá tóg ní ní, Jesus ti, ký tóg Topë pëgja tá ní ní. Tá tóg tý ün mág ní, Topë tý jëgnë jafã ag kri, ün tar kar ag kri, ëg tý kanhkã tá ün vëg tú kar ën ag mré há. Vënh kar kri ke vÿ tý ti ní, Jesus ti.

Vënh jykre täg

4 Ha vé, Cristo vÿ jagtar ní ja ní, vësýrénh ký. Ký tag to tar nýtímní gé, äjag tý ti kóm jagtar nýtín ký. Tag vÿ ki há ke mü, ha më: ü tý ëprã jagtar ký tóg Topë ví mranh tú nígí. ² Há ký ùri Topë ví há han sórmní, ti ví tovãnh tüg ní, äjag tý ga kri mün ký. Ájag tý nén to én mü ën han sór tüg ní. ³ Väsý äjag tóg ü tý Topë ki kagtíg ag jykre han ja nígí, prÿg tý hën ri ke ki, mÿr, ha më. Èn kã äjag tóg äjag prÿ tú fag to én (ka)më han ja nígí, äjag mén tú ag to ke gé. Ájag tý nén to én mü ën han äjag tóg nígí. Kronkron mü ja äjag tóg nígí, krí tú ja äjag tóg nýtígtí. Vënh mãn ký äjag tóg kronkron ký kãgter mü ja nýtígtí gé, vënh kãggrá mÿ festa kórég ën han ja äjag tóg nígí gé. ⁴ Ùri äjag tóg tag han mãn sór tú nýtí ha, há ký tóg ag mÿ e tí, ü tý vënh jykre kórég to tar nýtí ag mÿ. Ag mÿ tóg e tí, äjag tý ag mré ag jykre pãno han mãn sór tú nýtín ký, äjag tý ag krí tú jãvo krí há nýtín ký. Há ký ag tóg äjag to ví kónãh tí, ùri. ⁵ Há ra Topë tóg ag jykre vëg ní ní. Vënh kar jykre tugnÿm ti tí mÿr, ký tóg ag mÿ ag jykre to: "tag vÿ há ní, ën vÿ kórég ní," henh ke mü, ün rír mü ag jykre to, ün kãgter mü ag jykre to ke gé.

⁶ Ü tý hën ri ke ag tóg Jesus mur ke to há kãgter ja nígí. Èn ag mÿ tóg vënh ví sér tónh vyr gé, Cristo ti, vënh kupríg ag jamã ra, ag krenkren jé. Ag tý han ja to

Topě tóg ag vóg kónān, ag tỹ ājag tỹ ga kri mǔgtĩ kǎ vĕnh jykre han mǔ ěn to. Hǎ ra Topě tóg ag rĩnrĩn mǎn sór ja nĩ gé, hǎ kỹ tóg ag kǎgter mǔ ra ag mỹ vĕnh vĩ jĕnĕg mǔ gé, ag tỹ kanhkǎ tá junjun jé.

⁷ Kakó ti tĩ ha, ga tag tỹ tũg' henh ke kurǎ ti. Vĕso jykrén nĩ, krĩ há han nĩ, ājag tỹ Topě mré vĕmén há han jé. ⁸ Kỹ jagnĕ to há tǎvĩ nỹtĩmnĩ. Tag to krónh ke tũg nĩ. Ēg tỹ jagnĕ to há nỹtĩn kỹ ěg tóg jagnĕ mỹ vĕnh pǎte fón ke mǔ, ěg tỹ Topě vĩ mranh mǔ ti, ti e nỹtĩ hǎ ra. ⁹ Ū tỹ kuvar há tá ājag to pasa kỹ ti mỹ: "inh mré jĕ," hemnĩ. Ti to vĩ tũg nĩ, ti to mỹ sér nỹtĩmnĩ. ¹⁰ Kỹ, Topě vỹ ěg tar han tĩ. Ū tóg nĕn ū to tar nĩ, jǎvo ū tóg nĕn ū ū to tar nĩgtĩ gé. Ēn ki rĩrmnĩ, ājag tỹ nĕn ū to tar nỹtĩ ěn hǎ ki rĩrmnĩ, vĕnh kar tỹ ājag tũgrĩn tar nỹtĩ jé. Ēg tỹ Topě tỹ nĕn to ěg tar han mǔ ěn ki rĩr há han ke vĕ, tag vỹ Topě mỹ há nĩ. Ēg tar pĕ han ti tĩ, Tope ti. ¹¹ Ājag kǎmĩ ū vĕmén kỹ Topě vĩ hǎ tỹ vĕmén nĩ. Ū tóg Topě tũ ag ki rĩr tĩgtĩ, kỹn jé Topě mỹ to vĩ, ti tỹ to ti tar han jé. Ājag tỹ ājag rǎnrǎj tag ki rĩr há han kỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ kar ag vỹ Topě mỹ vĩ há han ke mǔ. Jesus Cristo hǎ vỹ tỹ ūn mǎg nĩ, ti hǎ vỹ tar nĩ, kỹ tóg tũg' henh ke tũ pĕ nĩ. Amém.

Ag tỹ Jesus tũgrĩn ěg vóg kónān ke

¹² Inh kanhkǎ', ājag to sóg há tǎvĩ nĩ. Nĕn ū jagy pĕ vĕg ājag tóg mǔ. Ge ti nỹgtĩ, kỹ to jykrén tũg nĩ. Ēg kar vỹ tag vĕg tĩ, Jesus tũgrĩn. ¹³ Mỹ sér nỹtĩmnĩ. Ājag jagtar kỹ ājag tóg Cristo tỹ ěg jagfy jagtar mǔ ěn ri ke vĕg tĩ. Ājag tỹ ti ri ke jagtar kỹ ājag tóg ti mré tỹ ūn mǎg nỹtĩnh ke mǔ gé, ti tỹ tỹ ūn mǎg nĩnh ke kurǎ ěn kǎ. Ēn kǎ tóg ājag mỹ sér gy tĩnh mǔ, ha vemnĩ. ¹⁴ Hỹ, tá tóg ājag mỹ sér tǎvĩ tĩnh mǔ, ag tỹ ūri ājag mỹ vĩ kónān han mǔ ra, ājag tỹ Cristo ki rǎ kỹ nỹtĩ tũgrĩn. Ag tỹ ājag to vĩ kónān tũgrĩn ājag tóg ki kanhró nỹtĩnh ke mǔ, Topě kuprĩg tỹ tỹ ājag jagrĕ nĩ ti. Ti kuprĩg vỹ ājag tỹ ūn mǎg han ke mǔ, Topě tỹ tỹ ūn mǎg nĩ ěn ri ke. ¹⁵ Ū ag tóg ājag tỹ ū tén tũgrĩn jagtar nỹtĩ, ājag tỹ ū tũ péju tũgrĩn ke gé. Kỹ ū ag tóg ājag tỹ crime han tũgrĩn jagǎgtar nỹtĩ gé, ājag tỹ vĕnh kar to vĩ tũgrĩn ke gé. Ājag tỹ ag mré vĕnh jykre pǎno tũgrĩn jagtar kỹ tóg Topě mỹ há tũ nĩ. Ājag tỹ ti vĩ mranh ke tũ vĕ vĕ. ¹⁶ Ājag tỹ hǎ ra Cristo tũgrĩn jagtar kỹ tóg ti mỹ há tĩ. Tag to mỹ'ǎg tũg nĩ. Tag to Topě mỹ vĩ há han nĩ, ājag tỹ tỹ Cristo mré ke nỹtĩn kỹ.

¹⁷ Topě vỹ vĕnh kar jykre tũgnỹm kǎn ke mǔ, kurǎ kakó ki. Hǎ ra tóg ū tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ ag jykre tũgnỹm vĕn ke mǔ. Ti tỹ ěg jykre tũgnỹm kỹ ěg tóg nĕn ū jagy ve kren ke mǔ. Kỹ ū tỹ ti ki ge tũ ag vỹ nĕn ū jagy pĕ ěn ve kǎn ke mǔ, ha vemnĩ, ū tỹ ti vĩ kato tĕ mǔ ag. ¹⁸ Hǎ kỹ tag tóg rán kỹ nĩ, ha mĕ: "ũ tỹ Topě vĩ há han sór mǔ ag vỹ ter kren ke mǔ. Kỹ ū tỹ ti vĩ mranh tĩ ag vỹ kren ke tũ pĕ nĩ, ū tỹ ti kato tĕ mǔ ag," he ja tóg nĩ, Topě vỹ tỹ rán kỹ nĩ ki. ¹⁹ Topě tỹ ěg to: "tag vỹ ti jagy venh ke mǔ," hen kỹ ěg tóg venh ke mǔ. Kỹ, ěg jagtar mǔ ra ěg vĕnh jykre há hǎ han kỹ nỹtĩnh ke mǔ. Ū tỹ ěg han mǔ ěn to jykrén jé ěg tóg ke mǔ, Topě to. Ti pi(jé) ěg tovǎnh ke mǔ'. Ēg mré tóg nĩ nĩ.

Pedro tỹ ěg jyvĕn

⁵ Vǎhǎ sóg ū tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag to pǎ'i ag jyvĕn sór mǔ, ha mĕ. Ājag ri ke inh nĩ, isỹ tỹ ājag kóm ū tỹ Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag to pǎ'i jĕn kỹ. Cristo jagtar ve ja inh nĩ gé hǎ ra. Ti vĕnh ven mǎn ke kurǎ ěn kǎ sóg tỹ ūn mǎg jĕnh ke mǔ gé. ² Kỹ sóg ājag mỹ tag tó sór mǔ, ha mĕ. Ājag krĕm ke ag ki rĩr há han nĩ. Ū tỹ carneiro ki rĩr tĩ ěn tỹ ě mĕg ki rĩr há han tĩ ěn ri ke han nĩ. Topě tỹ ājag mỹ vĕnh rǎnrǎj nĩm jan hǎ vĕ. Ājag rǎnrǎj tỹ ājag mỹ sér tĩn kỹ tóg há tĩ. Ājag tỹ ājag rǎnrǎj han sór tũ nĩn kỹ tóg ū tĩ. Kỹ ājag ganho mĩ ěkrén sór tũg nĩ gé. Topě tũ vĕ, ājag rǎnrǎj ti, hǎ kỹ ki rĩr há han sórnmnĩ. ³ Kỹ ājag krĕm ke ag ki rĩrmnĩ, ag mỹ komĕr hǎ vĩmnĩ. Ag rĩnve vĕnh jykre há hǎ han kỹ nỹtĩmnĩ, ag tỹ ājag jykre há ve kỹ ājag kóm han sór jé. ⁴ Kǎnhmar ti kǎtĩg mǎn ke mǔ, ěg pǎ'i mǎg ti, ěg ki rĩr tĩ ti. Kỹ tóg ājag tỹ ūn mǎg han ke mǔ. Ājag mỹ tóg krĩ tógfĩ ri ke vin ke mǔ, ājag tỹ tỹ ūn mǎg nỹtĩn kỹ, hǎ ra tóg kórĕg vǎnh nĩ, ěg krĩ tógfĩ ěn ti.

⁵ Kỹ sóg kyrũ ag jyvĕn sór mǔ. Ājag mỹ sóg: "ũn sanh tỹ ājag mỹ nĕn ū tó mǔ ěn han nĩ," he sór mǔ.

Kỹ sóg vĕnh kar jyvĕn sór mǔ gé. Vĕnh kar mỹ sóg: "jagnĕ to é he tũg nĩ," he mǔ. "Jagnĕ ki rĩr há han nĩ, jagnĕ mỹ nĕn ū há kar han nĩ," he sóg mǔ. Tag vỹ rán kỹ nĩ, Topě vĩ rá ki, ha mĕ. "Topě vỹ ū tỹ jagnĕ to é he mǔ ag kato tĕ tĩ. Hǎ ra tóg ū tỹ: "ũn sĩ vỹ tỹ inh nĩ," he mǔ ěn to há nĩ," he tóg, Topě vĩ rá ki. Hǎ kỹ vĕsỹ ūn mǎg han sór tũg nĩ. ⁶ Topě vỹ tar nĩ, kỹ tóg kejĕn ěg mỹ nĕn ū jagy jĕnĕg tĩ. Ti kato tĕ tũg nĩ hǎ ra, ti tovǎnh sór tũg nĩ gé. Kỹ tóg ě kurǎ ki ājag tỹ ūn mǎg han mǎn ke mǔ, ha vemnĩ. ⁷ Ājag krĩ kufy nĩn kỹ ti hǎ mỹ tómnĩ, kỹ tóg ājag mỹ ājag krĩ kuprǎg ke mǔ. Ti hǎ vỹ ěg ki rĩr nĩgtĩ.

⁸ Vĕnh ki rĩrmnĩ. Nũr ri ke han tũg nĩ. Ha vé, ěg kato vǎsǎn tĩ ěn, Japo ěn tóg ěg to vǎjig tĩgtĩ. Mĩg kókĩr ri ke ti nĩ, ti tỹ ěg mǎn sór kỹ. ⁹ Hǎ kỹ ti kato vǎsǎnsǎn nĩ, Jesus Cristo ki rǎ tovǎnh tũg nĩ gé, ū tỹ ājag tỹ ti tovǎnh han sór mǔ ra. Ha vé, ěg kanhkǎ kar ag vỹ jagtar tĩ, ājag kóm, ga kri ke kar ag. Ag mĩ ěkrén kỹ tar nỹtĩmnĩ. ¹⁰ Kurǎ pipir ki ājag tóg jagtar tĩ. Kar kỹ Topě vỹ ājag tỹ ūn há tǎvĩ han ke mǔ, ājag tỹ kygnĕ mǎn tũg jé. Ti hǎ vỹ ěg tar han tĩ, ěg tỹ ti to krónh ke tũ nĩ jé. Ti hǎ vỹ ājag tỹ ūn há han ke mǔ gé, kỹ ājag tóg ti tovǎnh ke tũ pĕ nĩ. Ēg to há pĕ ti nĩ, Topě ti. Ēg kuprĕg tóg mỹr, ěg tỹ Cristo tũgrĩn kanhkǎ ve jé, ěmǎ sĩnvĩ pĕ ěn ti, ū tũg vǎnh ěn ti. ¹¹ Topě hǎ vỹ ě pir mỹ tar nĩ'. Ti hǎ vỹ tũ' henh ke tũ nĩ. Amém.

Pedro tỹ ag mĩ ěkrén

¹² Tó sĩ han sóg ājag mỹ, kỹ Silas tóg inh mỹ ājag mỹ rán mǔ, inh vĩ ti. Ēg kanhkǎ vỹ tỹ ti nĩ, Silas ti, Jesus tovǎnh jǎvǎnh ti nĩgtĩ, kỹ tóg iso há nĩ gé. Isỹ ājag tar han sór vĕ, hǎ kỹ sóg ājag mỹ inh vĩ jĕnĕg mǔ. Sỹ ājag mỹ: "Topě vỹ ěg tar han ke mǔ mỹr," he mǔ gé. Ti to krónh ke tũg nĩ. ¹³ Cidade tỹ Babilônia tá ěg nỹtĩ, kỹ tag ki ū tỹ ājag mré Jesus ki ge kỹ nỹtĩ ag vỹ ājag mĩ ěkrĕg

tĩ. Ājag mré tóg ěg kuprĕg, Topĕ ti. Kŷ inh kósin tŷ Mar-   Cristo mré ke vŷ tŷ ājag nŷtĩ. Topĕ jé ājag krĩ tŷ kãn-
cos vŷ ājag mĩ ěkrég tĩ gé. ¹⁴Jagnĕ ki nhun ke ri ke han   hvy' hé. Hã vĕ.
nĩ, jagnĕ nĩgé kãgmĩ kŷ, ājag tŷ tŷ jagnĕ mré ke nŷtĩn
kŷ.

2 PEDRO

1 Simão Pedro tỹ ãjag mỹ carta rán hã vë. Jesus Cristo tỹ inh fë vë, sỹ ti rãnhraj han jé, sỹ tỹ ti apóstolo jë jé. Isỹ ù tỹ inh mré Jesus Cristo ki ge ký nýtĩ kar ag mỹ rán hã vë. Topë vỹ ãg kuprëg, ùn jykre kuryj ãn vỹ ãg kuprëg, ãg tỹ ãg krenkren han mũ tỹ Jesus Cristo ki ge jé. Nén ù sér vë, ti ki ge mũ ti.

² ãjag to sóg Topë mré ví tĩ, ãjag tỹ ãg Senhor tỹ Jesus Cristo ki kanhrãn há han jé, Topë ki ke gé, ãjag tỹ komër hã ti ki kanhrãn kãn jé. Ký tóg ãjag tar han ke mũ. Ký tóg ãjag krĩ tỹ kãnhvy' henh ke mũ gé.

Topë tỹ ãg kuprëg

³ Topë ki kanhró ãg tóg nýtĩ. ãg kuprëg tóg, ti tỹ ãg tar han jé, ti tar nĩ ãn ri ke. Ký tóg ãg tỹ ùn mág han ke mũ gé, ti tỹ tỹ ùn mág nĩ ãn ri ke. ãg tỹ tag ki kanhró há han ký ãg tóg ti to tar nýtĩ, ãg tỹ ti jykre jagma mũ há han jé. ⁴ Ký Topë tóg ãg mỹ nén ù há tó ja nĩgtĩ gé. Ù tóg ãg mỹ vënh ví há tỹ ge tónh ke tũ nĩ. Topë tỹ ãg mỹ ví há han ri ke vënh ke tũ ãg tóg nĩ. Tag tó ti ãg mỹ, ha mẽ. Ëprã ke kar vỹ nũgme ki vár ke mũ, ãjag tỹ nén to é n mũ ãn han tugrĩn. Ag jãvo ãg tóg krenkren ke mũ, ký ãg tóg Topë ri ke nýtĩnh ke mũ, mỹr, ha mẽ.

⁵ Hã ký vãsãn, ãjag tỹ ti ki rã to tar nýtĩ jé, ãjag tỹ ti ki rã tugrĩn vënh jykre há hã han jé. Vënh jykre há han ký vënh kanhrãn ký mũmñĩ gé. ⁶ Vënh kanhrãn ký mũ ký vëso jykrén nĩ gé. Vëso jykrén ký ti tovãnh tũg nĩ gé. Ti tovãnh tũ nĩn ký ti jykre hã mĩ mũmñĩ gé. ⁷ Ti jykre hã mĩ mũn ký jagnë to há tãví nýtĩmñĩ gé, ãg kanhkã kar ag to. ãg kanhkã to há nýtĩnh ký ãprã ke kar ag to há nýtĩmñĩ gé. ⁸ ãjag tỹ tag han kãn ký tóg há tĩ. Ký ãjag tóg ãg Senhor tỹ Jesus Cristo ki kanhrãn há han ke mũ gé, ký ãjag tóg vënh jykre há to krónh ke tũ nĩ gé. Ký ãjag tóg komër hã ti ki kanhrãn kãn ke mũ, ha vemñĩ. ⁹ Ù tỹ vënh jykre há han sór tũ nĩn ký tóg ùn kyvó ri ke nĩ, ùn ãvãnh kórég, ùn kutu ri ke ti nĩ sir. Ën vỹ ãg Senhor ki kagtĩg nĩ. Vãsỹ Topë vỹ ti kykũnh ja nĩ, ti tỹ Topë ví mranh ja ãn to. Hã ra tóg kã jatun ký nĩ ha, hã ký tóg ti kórég han mãn sór mũ.

¹⁰ Inh kanhkã', Topë vỹ ãjag kuprëg. Ký vãsãnsãn, vënh kar tỹ ãjag jykre há tugrĩn ki kanhró nýtĩ jé, ti tỹ ãjag kuprëg mũ ãn ti. Ký ãjag tóg tỹ prãnh kenh ke tũ nĩ, ha vemñĩ. ¹¹ Kanhkã ve jé ãjag tóg ke mũ, ha vemñĩ, ãg Senhor tỹ Jesus Cristo tũ ti, ãg krenkren han tĩ ãn tũ ti. Tũ' henh ke tũ ti nĩ, ti tỹ tá tỹ ùn mág nĩ ti.

¹² Hã ký sóg ãjag mỹ tó mãn', tó mãn' he mũ. Ki kanhró ãjag tóg nýtĩ, vënh ví há to tar ãjag tóg nýtĩ, ãjag tỹ mẽg mũ ãn to. ¹³ Ge ra sóg ãjag jyvën mãn sór mũ, ãjag tỹ kã jatu tũ nýtĩ jé. Isỹ ãjag mré nĩ mũ ãn kã

sóg ãjag mỹ tag tó, ãjag jyvën mág inh. Ký kã jatun nýtĩ tũg nĩ. ¹⁴ Ha vé, kãnhmar sóg iser ký inh fãr tovãnh ký tĩg ke mũ, ki kanhró sóg nĩ. ãg Senhor tỹ Jesus Cristo vỹ inh mỹ isỹ kãnhmar tĩg ke ti tó. ¹⁵ Hã ký sóg vënh rán tag to fũrũn mũ, ãjag tỹ iser kar ký kã jatun tũ nýtĩ jé.

Pedro tỹ Jesus ve ja

¹⁶ Ha vé, inh pí(jé) ãjag mỹ ón mũ', isỹ ãjag mỹ ãg Senhor tỹ Jesus Cristo kãtĩg vén mũ ãn tón ký, isỹ ti jykre tar tón ký. Ti ve inh, sỹ ãjag mỹ nén tó mũ ti. Ti ve inh, ti tỹ tỹ ùn mág pë nĩ ti. ¹⁷ Ti jóg tỹ Topë vỹ ti tỹ ùn mág han. Ti tỹ tóg ùn tar han gé. ãg tỹ Jesus mré pãnónh kri nýtĩ ãn kã ãg tóg kanhkã tá vënh ví ãn mẽg mũ, ãprã nýtĩnh ký. Ký tóg ti to tag tó, ù tỹ vënh kar kri ke ãn ti, Topë ti, ha mẽ. "Inh kósin pir hã vë," he ja tóg nĩ, Topë ti, Jesus to. "Inh fe pë vë," he ja tóg nĩ. Topë tỹ pãnónh ki kãtère mũ ãn kri ke ja vë. Ën tá sóg Jesus tỹ tỹ ùn mág jë vë.

¹⁹ Hã ký ãg tóg ù tỹ vãsỹ Topë ví tó tĩ ag ví kri fig mũ, tovãnh tũ ãg nýtĩ. Kri nĩmñĩ gé, ãjag. Lampião grug ri ke ti nĩ ãg mỹ, ag ví ti. Lampião grug vỹ ãg mỹ kuty tá jëngrë han ti. Kurã ke kãtã ãg tóg lampião grug ve mãn sór tũ nĩgtĩ. Kurã ke kãtã krĩg mág hã vỹ ãg fe tỹ mrin ke tĩ. Jesus to ken hã vë, hã vỹ: krĩg mág, he mũ. ²⁰ Ký, ãjag tỹ Topë ví rá to ken ký tag to jykrén nĩ, ha mẽ: ãg pí(jé) vësóg ki to jykrén ke mũ', Topë ví rá to', Topë tỹ ã ví tó tĩ ag mỹ nén tó mũ ãn to'. Topë hã ne to ãg krĩn ke mũ'. ²¹ Ký Topë ví tó tĩ ag pí(jé) vësóg ki ãjag krĩ ki to jykrén ký rán ja nĩgtĩ gé'. Topë kuprĩg tỹ ãjag krĩn mũ ãn hã rán ja ag tóg nĩgtĩ, hã ký tóg tỹ Topë ví nĩ, vënh rán ki.

Ón ký Topë ví tó tĩ ag

2 Hã ra ù ag tóg ón ký Topë ví tó ja nĩgtĩ gé, vãsỹ, Israel ù ag. Tag ve jé ãjag tóg ke mũ gé. Ù ag tóg ón ký ãjag mỹ Topë ví kãmén sór ke mũ, ha vemñĩ. Ën ag ví vỹ ón ký ãjag mỹ mẽ há tĩ mẽ tĩnh ke mũ, hã ra tóg ãjag kókén ke mũ. ãg Senhor tovãnh jé ag tóg ke mũ, ù tỹ ãg kygjãm ja ãn ti. Hã ra Topë vỹ vãhã ag tỹ tũ' henh ke mũ. ² Ge ra ù tỹ hën ri ke ag tóg ag jykre pãno han ke mũ, ag mré. Ký ù tỹ ag mré vënh jykre pãno han mũ ãn ag tugrĩn Topë jykre kato ví ví henh ke vë, tag tỹ mẽ há' henh ke vë sir, ti tỹ ki hã tó mũ ra. ³ Ag tỹ jãnkamy mág ve sór vë, hã ký ag tóg ón ký vëme sĩnvĩ tó sór mũ, ag tỹ ãjag lograr he jé. Hã ra ù tỹ ag vóg kónãn ke mũ ãn tóg ag vëg tĩ. Ag tỹ tũ' he jé tóg ke mũ, kãnhmar, ha vemñĩ.

⁴Topě tý jěgně jafã ù ag vỹ Topě vỹ mranh. Ěn ag vóg kónãh tóg huri, Topě ti. Ag pi(jé) krenkren'. Nügme ki tóg hur ag vãm, Topě ti. Tá ag tóg sigse ký nýtí, ferro tý corrente tý. Tá tóg kuty nỹ. Tá ag tóg Topě tý vènh kar jykre tugnym ke kurã ěn jãvãnh nýtí. ⁵Ký Noé mré ke ag vỹ nýtígtí gé. Topě vỹ ag vóg kónãh ja ní gé. Goj var tý tóg ù tý ti vỹ mranh mü ag tý tú' he kãn. Ag pi(jé) krenkren'. Û tý 8 (ke) ag täví vỹ krenkren, ěn kã, hã vỹ: Noé, he mü, ù tý vènh kar mý: "Topě vỹ kri fimní," he mü ěn ti, kar ký ti mré ke tý 7 (ke) ěn ag ke gé. Ti mré ga kri mü ù ag vỹ tú' he kãn. ⁶Topě vỹ cidade tý Sodoma tá ke ag, cidade tý Gomorra tá ke ag vóg kónãh ja (tóg) nígí gé, ký cidade ěn tá ĩn tóg kugpũr kãn ja ní. Ěg tý tag ve ký ěg tóg Topě tý ùn jykre pãno ag vóg kónãh ke ěn ki kanhró nýtí gé. ⁷Cidade ěn tá ùn pir vỹ kren, hã vỹ: Ló, he mü. Ěn vỹ jykre há ní ja nígí, ký ti mré ke ag jykre kórég vỹ ti mý e ní ja nígí, tag to tóg krí kufy han ja nígí. ⁸Kurã kar ki tóg ag kãmí ag jykre pãno ve ja nígí, ký ti krí tóg kufy jagy ní ja nígí, ti tý ag jykre kórég ve ký, ag ví kórég ke gé. Ěn vỹ ã pir mý kren, Ló ti. ⁹Û tý Topě to: "Ûn mág vỹ tý ti ní," he mü ag krenkren han ki kanhró tóg ní, Topě ti. Hã ra tóg ù tý vènh jykre pãno han mü ag vóg kónãh ke mü, ti tý vènh kar jykre tugnym ke kurã ěn kã. ¹⁰Û ag vóg kónãh mág pẽ han jé tóg ke mü, Topě ti, hã vỹ: ù tý ãjag tý nén to ěn mü han tí ěn ag, he mü, ùn vènh kavénh tí ag, he mü, ù tý: "Topě pi(jé) tý ěg Senhor ní," he mü ěn ag, he mü.

Ón ký Topě ví tó tí tag ag vỹ ěg ví kafãh tí. "Inh hã tóg ki kanhró ní," he ag tóg tí. Ký ag tóg kanhkã tãh ag kaměg vãnh nýtí gé. Ag to ag tóg ví kónãh tí, kanhkã tãh ag to, ón ký Topě ví tó tí ag. ¹¹Topě tý jěgně jafã ag vỹ tag han tú nígí, ha mẽ. Kanhkã tãh ag to ag tóg ví kónãh tú nígí, Topě řĩnve, Topě tý jěgně jafã ag. Ag tý ù tý ón ký Topě ví tó tí ag tar kãfór nýtí ra ag tóg kanhkã tãh ag to ví tú nígí. ¹²Ag jãvo ù tý ón ký Topě ví tó tí ěn ag vỹ krí tú nýtí, vãnh kãmí sě ag jykre tú ri ke ag nýtí. Vãnh kãmí tóg tígí, sě ti, ěg tý ti to vãjig ký ti tén jé. Hã jé tóg mur tí. Tag ri ke ag nýtí, ù tý ón ký Topě ví tó tí ag. Ājag tý kanhkã tãh ag ki kagtígtí nýtí ag tóg ag to ví kónãh tí. Hã ký Topě tóg ag tý tú' henh ke mü, ěg tý sě tén tí ěn ri ke. ¹³Ag tý ãjag jykre pãno kajãm hã vẽ. Kurã ki ag tóg ag tý nén to ěn mü ěn han tí, mýr, ha mẽ. Ký ag tóg ãjag mré jěg tí gé, ãjag tý festa han ký. Ha ra ag tóg nén tý ěg mý'a han tí ěn hã han tí, ag tý ãjag mré jěn ký. Ājag kavénh ag tóg tí. Jykre régre ag nýtí, ón ký ag há ní ve nýtí. ¹⁴Ûn tý tá fag kar to ěn ag tóg tí, fag ki ěvãnh ký. Topě vỹ mranh sóh ag tóg tí, ti vỹ mranh to ag tóg krónh ke tú nígí. Ûn krój ag krĩn kónãh ag tóg tí, ag tý ag mré mranh jé. Ag topě tý jãnkamy ní. Topě vỹ ag vóg kónãh ke mü, ha vemní. ¹⁵Topě japry ti, ti jamĩn ti tovãnh ag tóg, vãgfor ký ag nýtí. Beor kósĩn tý Balaão ěn ri ke han ag tóg tí. Ěn vỹ jãnkamy to há täví ní ja nígí. Hã ký tóg ã jykre kórég ěn to jãnkamy ve sóh mág ja ní. ¹⁶Hã ra Topě tóg ti mý ví tar han, ti tý ti vỹ mranh ký. Hã ký ti mēg fi tóg ã ví vãnh ra ti mý ví ja nígí, ěg tý jagně mré vēmén ri ke han ja fi tóg nígí, ti mēg fi. Ti mý ví ký fi tóg ti tý vènh

jykre kórég han ke mü ra tý tú' he mü, ti mý, ù tý Topě ví tó tí ěn mý, ti tý ón ký Topě ví tó tí sóh mü ěn kã.

¹⁷Ón ký Topě ví tó tí ag vỹ goj nĩhỹg ja ki goj tú ěn ri ke nýtí. Kanhkã góg ri ke ag tóg nýtí gé, kãka tý vėjo kanhkã góg ag vóg ký tý tú' he ěn ri ke ag nýtí, ù tý ón ký Topě ví tó tí ag. Topě vỹ kuty täví tá ag vin han ke mü. ¹⁸"Ûn mág vỹ tý inh ní," he ag tóg tí, ón ký. Krí tú ag nýtí. Nén ù vènhmý kar to ěn ag tóg tí, nén ù tý ěg kavénh tí ěn to ěn ag tóg tí. Vènh jykre pãno han ký ag tóg ù tý ùri Topě ki ge sóh mü ag krĩn kónãh tí, ù tý ùri ěg tý kygně ký han tí ěn tovãnh sóh mü ag. ¹⁹"Jatun mý ěg tóg ěg tý nén han sóh mü ěn han kãn ke mü," he ag tóg tí, ón ký. "Topě vỹ ěg to jũnh ke tú ní," he ag tóg tí, ón ký. Hã ra ag tóg ěprã vènh jykre hã mĩ mügtí, nén tý ěg kavénh tí ěn hã han ag tóg tí. Ký tóg tý ag jagrě ní, ěprã vènh jykre ti. Ěg tý nén ù tovãnh sóh mü ra tovãnh ki kagtígtí nýtí ěn vỹ tý ěg jagrě ní sir, mýr, ha mẽ. ²⁰Ěg Senhor tý Jesus Cristo ki kanhró ja ag tóg nýtí vẽ, ěg kren han mü ěn ti. Ti tugrĩn ag tóg ěprã vènh jykre kavėj kar tovãnh ja nígí vẽ, ěg tý nén tugrĩn ter ke mü tovãnh ja ag tóg nígí vẽ. Hã ra ag tóg ãjag tý nén tovãnh mü ěn han mãn mü, ký tóg tý ag jagrě ní mãn mü sir. Ký tóg ùri kórég kãfór ní, ag mý. ²¹Ag tý Topě japry ěn, ti jamĩn ěn sãh ja tú ní ra tóg há tí vẽ. Hã ra ag tóg ti sãh sí han kar ký kyrãgrã mü. Topě tý ag mý vènh ví há jěněg mü ěn tovãnh ag tóg. ²²Ag to ěg tóg tag tó tí, ha mẽ: "cachorro vỹ ã tügtũv ěn ko mãn tí," he ěg tóg tí. "Porco tóg ã vènh kype há han ký jě ra órẽ mĩ vėsĩn mãn tí, ký tóg vènh kavénh mãn tí," he ěg tóg tí gé. Û tý vènh jykre kórég tovãnh kar ký han mãn tí ag to ken hã vẽ.

Jesus kãtĩg mãn

3 Inh kanhkã', ãjag to sóh há täví ní. Ājag mý sóh vènh rá ù han huri, ký sóh ãjag mý rán mãn mü ha. Inh vènh rá kar ki sóh ãjag jyvěn tí, ãjag tý nén jãnhkri hã to jykren ký nýtí jé, ãjag tý tag kã jatu nýtí tú ní jé. ²Topě ví tó tí ag vỹ vãsỹ Topě ví tó ja nígí. Ěn mĩ ěkrén ní. Ký apóstolo ag vỹ ãjag mý tó ja nígí gé, ěg Senhor tý nén to ěg jyvěn mü ti, ěg kren han tí ěn ví ti. Ěn mĩ ěkrén ní gé. ³Tag to jykren ní, ha mẽ. Kurã tý ěgno to há ěprã ke ù ag vỹ ãjag to é henh ke mü, ha vemní. "Ti mý kãtĩg mãn mü vỹ?" he jé ag tóg ke mü. "Ti tý vãsỹ kãtĩg mãn ke vẽ vẽ, hã ra ěg jo ke ag vỹ vãsỹ tũg, ti tý ã kãtĩg mãn ke tó mü ra ag tóg kãgter. Kãtĩg ke tú ti ní. Ga vỹ nĩnh mü, tú' henh ke tú ti ní, ga ti, ha vemní," he jé ag tóg ke mü, ěg to é he ký, ha vemní. Ûn jykre kórég ag vẽ, ù tý tag tó mü ag. Ājag tý nén to ěn mü ěn hã han ag tóg tí. ⁵Topě tý vãsỹ nén han mü ěn ki kagtígtí ag tóg nýtígtí, ag tý ki kanhrãn sóh tú nýtĩn ký. Topě tý vãsỹ nén han jan hã vẽ, ha mẽ. Kanhkã han tóg, vãsỹ, ga ti ke gé. Ā ví tý tóg nén kar hyn han ja nígí, Topě ti. Ga ěn vỹ goj tý vènh kãpãm ký nỹ ja ní, ký ù tóg goj kri nỹ ja ní gé. ⁶Ga ěn kri ke kar ag vỹ hur tũg, goj tý, goj var mü ěn tý. ⁷Ký ěg tý ùri nén vóg mü tag vỹ tú' henh ke mü gé, ha vemní. Topě vỹ ti tý tú' henh ke to kurã nĩm huri, ký tóg pí tý ti tý tú' henh ke mü, Topě tý: "tãg'," hen ký. Kurã ěn kã Topě vỹ ù tý ti ví

mranh mũ ag tỹ tú' he kãn ke mũ gé. Ag vóg kónãn ke kurã vë sir.

⁸ Inh kanhkã', tag to jykrén nĩ, ha mẽ. Topë kurã vỹ ãg kurã ri ke tú nĩ. Kurã pir vỹ ti mỹ prỹg tỹ mil (ke) ri ke nĩ, kỹ prỹg tỹ mil (ke) vỹ ti mỹ kurã pir ri ke nỹtĩ gé.

⁹ Kỹ tóg ã tỹ ãg mỹ nén tó mũ ãn tovãnh ke tú nĩ, Topë ti. Ú tóg: "han sór tú ti nĩ, hã kỹ ãg tóg vëg tú nĩgtĩ," he tĩ, ón kỹ. Hã ra ag tóg hã tú tó tĩ. Ti tỹ ver ãg to fe nĩ vë, hã kỹ tóg kãtĩg vãnh han. Ti pi(jé) ãg kãmĩ ù tỹ nũgme ki kutë mũ ve sór mũ'. Hã kỹ tóg ver ãg mỹ kurã ù nĩm mãn', kurã ù nĩm mãn' he mũ, kỹ vënh kar jé ãjag jykre kórég tovãnh, ag krenkren jé.

¹⁰ Hã ra tóg kãtĩg mãn ke mũ, ha vemnĩ. Vãhã tóg kãtĩg ke mũ, kỹ tóg ù tỹ ãg tú péju(g) tĩ tỹ ãg vatãnh tá kãtĩg ri ke nĩnh ke mũ. ãn kã kanhkã tóg tov kỹ kréj ke kỹ vár ke mũ. Kanhkã tá nén kar vỹ jonh ke kãn ke mũ gé, krĩg kar ag, pĩ ãn tỹ ag tỹ kréj ken kỹ. Kỹ vãhã ga vỹ tú' henh ke mũ, ga kri ke kar ag ke gé. ¹¹ Ge kỹ nén (ũ) kar vỹ tú' henh ke mũ. Hã mĩ êkrén kỹ vënh kãn sórm-nĩ. Topë tỹ ãg mỹ nén tó mũ ãn hã han nĩ. Topë mỹ vënh vin nĩ. ¹² Topë kurã ãn jãvãnh nĩ, Topë rãnhřãj to vãsãnsãn nĩ, ti kurã ãn tỹ kãnhmar tá krỹg jé. Kurã ãn kã kanhkã vỹ pũr ke mũ, kỹ kanhkã tá nén kar vỹ jonh ke kãn ke mũ gé, krĩg kar ag. ¹³ Topë vỹ ã tỹ ãg mỹ nén tó mũ ãn han kãn ke mũ. Kanhkã tãg han jé tóg ke mũ, ga tãg ke gé. Tá tóg vënh jykre kuryj tãvĩ nĩ. ãg tỹ ga tãg tag, kanhkã tãg tag venh ha pë tóg tĩ.

¹⁴ Inh kanhkã', ãjag to sóg há tãvĩ nĩ. Topë kurã tag jãvãnh kỹ ãjag tóg nỹtĩ. Kỹ vãsãnsãn nĩ, ãjag tỹ kygnë tũg jé. Vãsãnsãn nĩ, ãjag tỹ Topë mỹ jãnhkri nỹtĩ jé, ãjag tỹ ti há ri ke nỹtĩ jé. Kỹ ãjag tóg ti kato vãsãnsãn tú nĩ. ¹⁵ Ha vé, ti tỹ ver ãg to fe nĩn hã kỹ ãg tóg ãg jykre kórég tovãnh kỹ krenkren ke mũ. Tag rán tóg huri ãjag mỹ, ãg kanhkã tỹ Paulo ti. Ti to sóg há tãvĩ nĩ, Paulo to. Topë vỹ ti mỹ krĩ há tãvĩ nĩm. ¹⁶ Kỹ tóg, ti tỹ ù mỹ carta han kỹ tóg isỹ nén rán mũ tag ri ke han tĩ gé. Ti vỹ tóg inh vỹ ri ke pë nĩ. Carta e han tóg huri, Paulo ti, kỹ ti carta ù vỹ to jykrén jagy tĩ gé. Kỹ ù ag tóg ti carta to ke mũ ra ki kagtĩg nỹtĩn kỹ ti to vỹ kónãn sór mũ. Ú tỹ ki kagtĩg ag vë, ùn krój ag vë, ù tỹ Paulo tỹ rá to vỹ kónãn mũ ag. Topë vỹ rá ù to ag tóg vỹ kónãn tĩ gé, ãn ag. Tag tugrĩn ag tóg kãgter ke mũ, ha vemnĩ.

¹⁷ Inh kanhkã', ãjag mỹ sóg rán kãn huri. Hã kỹ vënh ki rĩr há han nĩ. Ker ù tỹ ãjag mỹ ón kỹ kri nĩm hẽ'. Ke tú nĩ mũ ra ag tóg ãjag lograr henh ke mũ, ù tỹ ãjag fe kavënh sór mũ ag, ùn jykre pãno ag. ãjag tỹ ag vỹ kri fi tugrĩn ãjag tóg vãgfor ke mũ, ha vemnĩ. ãg tỹ kãgnó ki tĩr ri ke han jé ãjag tóg ke mũ, ha vemnĩ. ¹⁸ ãg Senhor ki kanhrãn ke hã to tar nỹtĩm-nĩ. Ti tỹ ãg tar han mũ tag hã ve sórm-nĩ, ãg kren han tĩ tỹ Jesus Cristo ti. Ti hã mỹ ãg tóg vỹ há han ke mũ, ùri, kar kỹ kanhkã tá ke gé, kỹ tóg tú' henh ke tú pë nĩ. Amém.

1 JOÃO

Topě vī

1 Topě tỹ ver nén kar han tũg ki tóg nĩ nĩ, Topě vī ti, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ. Topě tỹ Jesus mré nén ù kar hyn han kỹ tóg rĩr nĩ, Topě vī ti. Sỹ ãjag mỹ Jesus Cristo tag kãmén ke vė. Mě inh, ti vĩ ti. Ti ve inh ke gé, inh kaně tỹ. Ti ki inh ěvãnh, ti vóg inh, inh nĩgě tỹ. ² Ěg rĩnrĩn tĩ ěn vỹ vėnh ven, hã kỹ sóg ti vé. Ti hã tó sóg tĩ, hã kỹ sóg ãjag mỹ ti kãmén mũ. Ā tỹ nén kar han tũg ki tóg kã nĩ nĩ, ù tỹ ti han ja tũ hã ra. Ěn kã tóg ã panh mré nĩ ja nĩ sir. Hã ra tóg ěg mỹ vėnh ven. ³ Kỹ sóg ti vé. Ti vĩ mẽ sóg ke gé. Hã kỹ sóg ãjag mỹ ti kãmén mũ ha, ãjag tỹ inh mré ti ki kanhrãn jé. Ěg jóg tỹ Topě mré ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ti kósin tỹ Jesus Cristo mré ke ke gé, kỹ ěg tóg tỹ jagně mré ke nỹtĩ gé. ⁴ Ājag mỹ sóg tag rán kỹ jėně sór mũ, ti tỹ ãjag mỹ sér tĩ jé, ãjag mỹ há tãvĩ tĩ jé ke gé.

Topě vỹ jėngrě ri ke nĩ

⁵ Ha vé, ti tỹ ěg mỹ nén tó mũn hã vė, ha mẽ. Ti vĩ mẽ kỹ sóg ãjag mỹ tó sór mũ, ha mẽ. Topě vỹ jykre kuryj nĩ, hã kỹ tóg kurã ri ke nĩ, jėngrě ri ke, ki kuty tũ pě ti nĩ, Topě ti.

⁶ Kỹ, ěg tỹ: “ti mré ke vỹ tỹ inh nĩ,” hen kỹ ěg tóg kuty ki vėnh jykre kórég ěn han ke tũ nĩ, ke tũ ra ěg ón kỹ: “ti mré ke vỹ tỹ inh nĩ,” he tĩ. Vėnh ó vė sir. Kỹ ěg tóg ón kỹ nén ù kar han tĩ gé. ⁷ Ěg tỹ ti kóm kurã ki vėnh jykre há ěn han kỹ ěg tóg jagně to há nỹtĩ. Jagně mré ke vỹ tỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ vėnh jykre há han kỹ. Kỹ ti kósin tỹ Jesus vỹ ěg kykũnh ke mũ sir, ã kyvėnh tỹ, ěg tỹ ti vĩ mranh ja (hã) ra.

⁸ Ũ tóg kejěn: “inh pi(jé) Topě vĩ mranh tĩ,” he sór mũ. Ti ón vė. Hã ra tóg ti hã mỹ tỹ vėnh vĩ há mẽ tĩ, ti ón mũ ti. ⁹ Ěg tỹ Topě vĩ mranh kỹ ěg tóg ti mỹ tónh ke mũ. “Ā vĩ mranh inh, tag han kỹ,” he jé ěg tóg ke mũ. Kỹ tóg ěg mỹ vėnh pãte fón ke mũ sir. Tag tó ja ti nĩ, kỹ tóg han ke mũ. Kuryj ti nĩ mỹr. Kỹ tóg ěg kykũnh ke mũ sir, ěg jykre pãno tỹ tũg' he jé. ¹⁰ Ěg tỹ: “inh pi(jé) ti vĩ mranh ja nĩgtĩ,” hen kỹ ěg tóg Topě to: “ti ón vė,” he mũ. Kỹ ěg pi(jé) ti vĩ ki kanhrãn há nỹtĩ.

Jesus vỹ ěg tar han ke mũ

2 Inh krě, sỹ tag rán vė ãjag mỹ, ãjag tỹ ti vĩ mranh sór tũ nĩ jé. Kejěn ãjag kãmĩ ù tóg Topě vĩ mranh tĩ hã ra. Kỹ ù tóg ti jagfy vĩnh ke mũ ha, ěg jóg tỹ Topě mỹ, hã vỹ: Jesus Cristo, he mũ, ùn jykre kuryj jė ěn ti. ² Ti hã tóg ù tỹ ti tén ke mũ ag mỹ vėnh fėg', ti tỹ ěg jagfy ter jé, ti tỹ ěg tỹ Topě vĩ mranh tỹ tũ' hen jé. Hã kỹ

tóg ěg mỹ vėnh pãte fón sór mũ. Hã ra tóg ěg tãvĩ mỹ vėnh pãte fón sór tũ nĩ. Ěprã ke kar mỹ ke vė, mỹr'.

³ Ha vé, ěg tỹ Topě vĩ kri fi kỹ ěg tóg vėso: “vãhã inh ti ki kanhró nĩ,” henh ke mũ. ⁴ Ũ tóg kejěn: “ti ki kanhró sóg nĩ,” he tĩ. Hã ra tóg ti tỹ ěg mỹ nén tó ja ěn han tũ nĩgtĩ. Ti ón vė. Ti pi(jé) Topě tỹ ki hã tó mũ ki kanhró nĩ. ⁵ Ěg tỹ hã ra Jesus vĩ kri fi kỹ ěg tóg Topě to há nỹtĩ. Kỹ ěg tóg ti to há tãvĩ nỹtĩ ha ke gé. Tag han kỹ ěg tóg ti ki kanhrãn mũ, kỹ ěg tóg ti ki ge kỹ nỹtĩ ha, ha mẽ. ⁶ Ũ tóg ti to: “ti ki sóg rã kỹ jė,” he tĩ. Kỹ tóg ti jykre han kãn mũ sir. Jesus Cristo tỹ nén han ja han kãn tóg mũ. Kỹ tóg ti ki rã kỹ jė sir.

Ěg tỹ jagně to há nỹtĩnh ke

⁷ Ājag to sóg há tãvĩ nĩ. Inh pi(jé) ãjag mỹ nén ù tãg rán sór mũ'. Nén ù si rán sór inh mũ, ha mẽ. Vãsy Topě tóg ěg jyvėn ja nĩgtĩ, ěg tỹ jagně to há nỹtĩ jé. Cristo mur tũg ki tóg ěg mỹ tag tó ja nĩgtĩ, kỹ ãjag tóg vãsy mẽ ja nĩgtĩ gé. ⁸ Hã ra tóg tãg nĩ gé, sỹ ãjag mỹ rán mũ tag ti. Cristo vỹ ěg mỹ tó mãn ja nĩ, ěg tỹ jagně to há nỹtĩ jé, kỹ tóg ki króm ja nĩ, kỹ ěg tóg ti nón ki króm sór mũ gé. Ki hã tó ja ti nĩ, kỹ tóg nén ù tãg ri ke nĩ, Cristo tỹ Topě nón tó mãn kỹ. Ha vé, koměr hã tóg kurãg tĩ. Kurã kãtĩg kỹ ti kuty tỹ tũg' he tĩ, koměr hã. Jesus tỹ ěg mỹ: “jagně to há nỹtĩmĩ,” he to ken hã vė, hã vỹ: kurã, he mũ.

⁹ Ũ tóg kejěn: “inh hỹn kurã mĩ tĩg mũ ha,” he tĩ, hã ra tóg ã régre to jũ nĩ, ã irmão to. Ěn vỹ kuty mĩ tĩ nĩ ver. ¹⁰ Ũ tỹ ã régre to há nĩ ěn hã vỹ kurã mĩ tĩg ke mũ. Ěn vỹ ã régre tỹ prãnh ke han ke tũ pě nĩ. ¹¹ Ũ tỹ ã régre to jũ nĩ ěn vỹ kuty mĩ tĩ mũ. Kuty to vėnh jykre han kỹ tóg jė nĩ ver. Kỹ tóg ã tỹ hė ra tĩg ke tag ki kagtĩg nĩ gé. Kyvó ri ke ti nĩ, ti tỹ kuty mĩ tĩn kỹ.

¹² Inh krě, sỹ ãjag mỹ rán vė. Ājag tỹ Topě vĩ mranh ja ěn vỹ vėnh pãte fón kỹ nĩ nĩ, Jesus Cristo tugrĩn. ¹³ Ājag kãmĩ ke ù vỹ sanh há nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vė gé. Ũ tỹ ã tỹ nén kar han mũ to há kã nĩ ěn ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Ājag kãmĩ ke ù vỹ kyrũ nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vė gé. Nén-Kórég vỹ ãjag tỹ hė ri ke ja tũ nĩgtĩ.

¹⁴ Inh krě, sỹ ãjag mỹ rán vė. Ěg jóg mág ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Ājag kãmĩ ke ù vỹ sanh há nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vė. Ũ tỹ ã tỹ nén kar han mũ to há kã nĩ ěn ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Ājag kãmĩ ke ù vỹ kyrũ nỹtĩ. Sỹ ãjag mỹ rán vė. Tar ãjag nỹtĩ. Topě vĩ ki kanhró ãjag tóg nỹtĩ. Nén-Kórég vỹ ãjag tỹ hė ri ke ja tũ nĩgtĩ.

¹⁵ Ěg tỹ tag ki nén ù kórég vėg mũ tag ki vėĩ sór tũg nĩ, tag ki vėnh jykre ki vėĩ sór tũg nĩ gé. Ěg tỹ tag to há nỹtĩn kỹ ěg tóg ěg jóg mág to há tũ nỹtĩ. ¹⁶ Ěprã vėnh

jykre pi(jé) tý Topě jykre nĩ. Ěprã věnh jykre hã vě, ha mē: nén ũ kar to én ěg tóg tí. Ěg tý nén ũ ve ký ěg tóg ěn mǎn sór tí. Ký ěg tóg: “ŭn mág vỹ tý inh nĩ, isũ to, isỹ nén ũ kar to,” he tí gé. Topě jykre pijé'. Ěprã věnh jykre hã vě. ¹⁷ Hã ra tóg kǎnhmar tũ' henh ke mũ, ěg tý nén vég mũ tag ti, ti tũg ký ěg tý ne to én ke tóg tũ tí gé. Ũ tý Topě ví han tí ěn vỹ tũ' henh ke tũ nĩ jãvo.

Ũ tý Cristo kato tẽ

¹⁸ Inh krẽ', kurã tý ěgno vỹ kakó tí ha. Kurã ěn kakó nĩn ký Cristo kato tẽ pẽ ěn věnh ven ke mũ. Tag mē ājag huri. Hã ra ag tóg hur věnh vinven, ũ tý ti kato tẽ mũ tý hěn ri ke ag. Hã ki ěg ki kanhró nýtĩ, kurã tý ěgno kakó nĩ ti. ¹⁹ Ěg mré ke ag vě vě, ũ tý ti kato tẽ mũ tag ag, hã ra ag tóg ón ký tý ěg mré ke ja nýtĩgtĩ. Ag tý tý ěg mré ke pẽ nýtĩ ra ag tóg ver ěg mré mũnh ke mũ vě. Hã ra ag tóg ti tovǎnh ký ti kato tẽ mũ ha. Hã ki tóg ve há tí, ag tý tý ěg mré ke tũ nýtĩ ti.

²⁰ Ājag kar vỹ věnh ví há ki kanhró nýtĩ. Jagrẽ ājag nýtĩ, ũn jykre há ěn kuprĩg tý, hã ký ājag tóg ki kanhró nýtĩ. ²¹ Hã ký sóg ājag mỹ rán mũ, ājag tý ki kanhró nýtĩn ký. Ājag pi(jé) ki kagtĩg nýtĩ'. Ũ tý věnh ví há tó mũ ěn pi(jé) ón tí'.

²² Ký ũn nỹ hỹn ón tí? Ũ tý ge vỹ ón pẽ han tí, ha mē: ũ tóg Jesus to: “ti pi(jé) tý Cristo nĩ,” he tí. “Topě tý ti jěně pijé', Topě kósín pijé',” he ag tóg tí gé, Jesus to. Ũ tý Cristo kato tẽ mũnh hã vě. Ěg jóg to ag tóg ón tí, ti kósín to ke gé. ²³ Ũ tý Jesus to: “ti pi(jé) tý Topě kósín nĩ,” hen ký tóg ěg jóg mág ki kagtĩg nĩ gé. Ký ũ tý Jesus to: “Topě kósín vỹ tý ti nĩ,” hen ký tóg ěg jóg mág ti ki kanhró nĩ gé.

²⁴ Vǎsỹ ājag tóg ti ví mẽ vén. Ěn kǎ jatu tũg nĩ, ěn hã mĩ ěkrén nĩ. Ājag tý tag to tar nýtĩn ký ājag tóg Topě kósín ki ge ký nýtĩ, ti panh ki ke gé. Hã ký ājag tý nén mẽ vén ja ěn tovǎnh tũg nĩ. ²⁵ Ti hã vỹ ěg mỹ tó ja nĩ, ěg tý ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke ti.

²⁶ Ũ ag tóg ājag krĩn kónǎn sór mũ, ājag mỹ ón ký, ti ví tó ký. Hã ký sóg ājag mỹ věnh rán tag han mũ. ²⁷ Hã ra ājag tóg jagrẽ nýtĩ, Topě kuprĩg tý. Ký tóg ājag kanhrǎn mũ sir, Topě kuprĩg tí. Ti hã vỹ ěg kanhrǎn tí, ký ũ vỹ ěg kanhrǎn mǎn ke tũ nĩ ha. Nén kar kǎmén ti tí, ěg mỹ, ěg jagrẽ ti. Věnh ví há hã tó ti tí. Ti pi(jé) ón tí'. Ti tý ājag mỹ tó mũ ěn hã mĩ mũmnĩ, ti tý ājag mỹ: “Jesus hã ki ge ký nýtĩmnĩ,” hen ký.

²⁸ Inh krẽ', ti ki ge ký nýtĩmnĩ. Ký tóg há tí. Kǎnhmar ti kǎtĩg ke mũ, kǎnhmar ti věnh ven ke mũ. Ký ěg tóg mỹ'ǎg ke tũ nĩ, ti kǎtĩg ký, ěg tý ti ki ge ký nýtĩn ký. Ěg mỹ'ǎg ký ěg tóg ti kǎtĩg ký věnh pigju sór mũ. Hã ký ke tũg nĩ. ²⁹ Ti hã ne věnh jykre kuryj hã mĩ tĩg ja nĩgtĩ'. Ký ũ tý věnh jykre kuryj han mũ vỹ tý ti kósín nĩ. Tag mĩ ěkrén.

Jesus jãvy ag

3 Ha vé, ěg jóg mág tóg ěg to há tǎví nĩ, hã ký tóg ěg to: “inh krẽ,” he mũ sir. Ti krẽ vỹ tý ěg nýtĩ, Jesus jãvy. Hã ký ěprã ke ũ ag vỹ ěg jykre ki kagtĩg nýtĩ. Ag pi(jé) Topě ki kanhró nýtĩ', hã ký ag tóg ěg jykre ki

kagtĩg nýtĩ gé, ěg tý tý ti krẽ nýtĩn ký. ² Ājag to inh há tǎví nĩ. Ũri ěg tóg tý Topě krẽ nýtĩ. Kǎnhmar ěg tóg ti mré nýtĩnh mũnh mũ. Ký ěg hỹn hẽ ri ke nýtĩnh mũ, kǎnhkǎ tá? Ha'. Kar ký ěg venh ke mũ, ti kǎtĩg kar ký. Ěn kǎ ěg tóg tý ti hã pẽ nýtĩnh mũ, ěg tý ěg kaně tý ti ve ký. Ti ve pẽ han jé ěg tóg (ke) mũ, kurã ěn kǎ. ³ Ěg tý tag hã ve sór vě. Hã ký ěg věnh jǎnhkrig ke mũ, ěg tý ti jǎnhkri nĩ ěn ri ke nýtĩ jé, věnh jykre pǎno tovǎnh kǎn ký.

⁴ Ěg tý ti ví mranh ký ěg tóg mranh mũ sir, ti tý ěg mỹ nén tó ja ti. Hỹ, mranh ký ěg tóg mranh tí, ti tý ěg jyvěn ja ti. ⁵ Hã ra Cristo vỹ kǎtĩg ja nĩ, ti tý ěg tý ti ví mranh ja tý tũg' he jé. Tag ki kanhró ěg tóg nýtĩ. Ti pi(jé) mranh ja nĩgtĩ', Topě ví ti, inhhã. ⁶ Ěg tý ti ki ge ký nýtĩn ký ěg tóg mranh mǎn sór tũ nĩ ha. Ũ tý ver mranh mǎn sór ký tóg ti ve ja tũ nĩ, ti ki kagtĩg nĩ sir.

⁷ Inh krẽ', ker ũ ví jěmě hẽ', ũ tý ājag krĩn kónǎn sór mũ ví ti. Ũ tý věnh jykre kuryj han mũ ěn hã vỹ kuryj nĩ, Topě kuryj nĩ ěn ri ke. ⁸ Ũ tý Topě ví mranh mũ ěn vỹ tý Japo mré ke nĩ. Japo hã ne Topě ví mranh tĩgtĩ'. Topě tý nén ũ kar han mũ ěn kǎ Japo ne ti ví mranh vén', ký tóg ũri ti ví mranh tí nĩ gé. Hã ra Topě kósín vỹ Japo tý nén han mũ kókén ja nĩ, hã jé tóg mur ja nĩ.

⁹ Ěg tý tý Topě krẽ nýtĩn ký ěg tóg Topě ví mranh mǎn sór vǎnh nýtĩ ha, ěg tý Topě kuprĩg tý jagrẽ nýtĩn ký. Topě ví mranh mǎn sór ke tũ ěg nĩ ha, ěg tý tý ti krẽ nýtĩn ký. ¹⁰ Ěg tý ag jykre tugnỹm ký ěg tóg ũ tý tý Topě krẽ mré Japo krẽ ki kanhró nýtĩ. Ũ tý věnh jykre kuryj han jǎvǎnh ěn pi(jé) tý Topě krẽ nýtĩ', ũ tý ě régre to há tũ nĩ ěn pi(jé) tý Topě krẽ nýtĩ gé'.

Ěg tý jagně to há nýtĩnh ke

¹¹ Tag mē ājag tóg, ājag tý Topě ví mẽ vén ký, hã vỹ: “jagně to há nýtĩmnĩ,” he mũ. ¹² Ěg pi(jé) Caim jykre han ke mũ'. Satanás mré ke ja vě, Caim ti, hã ký tóg ě jãvy tén. Ne nỹ hỹn ti jũ han, ký tóg ti tǎnh? Jykre kórég ja ti nĩ, jãvo ti jãvy vỹ jykre há ja nĩ. Hã ký tóg ě jãvy tǎnh, ti jykre há ěn to. Hã ký jagně jykre vég mũ ra jagně to jũ tũg nĩ.

¹³ Inh kǎnhkǎ', ũ tý Topě ki rǎ tũ ag pi(jé) ěg to há nýtĩnh mũ'. Tag jé ājag mỹ kórég nỹ tũg hã ra. ¹⁴ Ha vé, jykre tǎg ěg nýtĩ, ký ěg tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Ěg jykre si tovǎnh ěg huri. Tag ki kanhró ěg nýtĩ, ěg tý ũ tý ěg mré ti ki rǎ ký nýtĩ kar ag to há nýtĩn ký. Ũ tý ěg mré Jesus ki rǎ mũ to há tũ nĩ ěn vỹ venh ke tũ nĩ, ěg rĩr krỹg ja tũ ti. ¹⁵ Ěg tý ũ to kórég tí nĩn ký ěg ti tén ri ke han huri. Ký ěg tý ũ tén ký ěg pi(jé) ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ', tag ki kanhró ājag nýtĩ. ¹⁶ Cristo vỹ ěg tý jagně to há nĩ tag tý ěg kanhrǎn. Věnh fěg tóg, ũ tý ti tén ke mũ ag mỹ, ti tý ěg jagfy ter jé. Hã ký ěg tóg ěg mré ke jagfy ter ke tag to tar nýtĩnh ke mũ gé, ũ tý ag jagfy ěg tén sór ký. ¹⁷ Ha vé, ũ tóg tag ki nén ũ mág végtĩ. Jãvo ti mré Jesus ki rǎ ký nĩ ũ tóg tý nén ũ tũ nĩ. Hã ra tóg ti jagǎgtǎn sór tũ nĩ. Ěn vỹ Topě to há tũ nĩ gé.

Kanê jur ke tũ ãg nĩ

¹⁸ Inh krê', ãjag vĩ tãvĩ tỹ jagnê to há nỹtĩ tũg nĩ, krĩg mỹ. Jagnê ki rĩrmnĩ. Jagnê to há tãvĩ nỹtĩ to ken há vê. ¹⁹ Kĩ ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, ãg tỹ tỹ ù tỹ ki há tó mũ ên krê nỹtĩn kỹ. Kĩ Topê tóg ãg kanê jun mãn ke tũ nĩ ha. Jatu ãg nỹtĩ ha, ãg tỹ jagnê to ha pẽ nỹtĩn kỹ. ²⁰ Kejên ãg tóg ãg kygnê ja to êkrég tí. Há ra Topê tóg ki kanhró kar nĩ. ãg kãfór tóg nĩ, Topê ti, há kỹ tóg kãnhmar ãg vóg kónãn ke tũ nĩ. ²¹ Inh krê', kejên ãg tóg Topê jykre ki króm há han tí. Kĩ ãg tóg: "inh hỹn kygnê ja tũ nĩ," he tí. Kĩ ãg tóg jatun mỹ Topê mré vémén tí sir. ²² Kĩ tóg ãg mỹ nĩm ke mũ, ãg tỹ ti mỹ nén to vĩ mũ ti. Ti tỹ ãg mỹ nén tó mũ ên há han ãg tóg tí, nén tỹ ti mỹ há nĩ há ki króm ãg tóg tí, há kỹ ãg tóg jatun mỹ ti mỹ nén ù to vĩ tí. ²³ Ti tỹ ãg mỹ nén tó mũn há vê, ha mẽ: "inh kósín tỹ Jesus Cristo ki gemnĩ, kỹ jagnê to há nỹtĩmĩ," he ja ti nĩ ãg mỹ. ãg tỹ tag han mũ há ve sór ti mũ. ²⁴ ãg tỹ ti vĩ ki króm kỹ ãg tóg sir ti ki ge kỹ nỹtĩ. Kĩ Topê tóg tỹ ãg mré ke nĩ sir. Á kuprĩg jênê ja tóg nĩ ãg mỹ, kỹ ti kuprĩg tóg ãg mỹ tó tí, Topê tỹ tỹ ãg mré ke nĩ ti.

Topê kato tẽ mũ ag kuprĩg ti

4 ãjag to há tãvĩ sóg nĩ, ha mẽ. Kãnhmar ù vĩ jẽmê sór tũg nĩ, ti tỹ: "Topê kuprĩg vỹ tỹ inh jagrê nĩ," he mũ ra. Komêr há ti vĩ tũgnỹm, ãjag tỹ ve jé, ti tỹ Topê kuprĩg tỹ jagrê nĩ ti. Ón kỹ Topê vĩ tó tí ag vỹ mĩ mũgtĩ, ù tỹ hên ri ke ag, ha mẽ. ² ù tỹ Topê kuprĩg tỹ jagrê nĩ ên vỹ tag tó tí, ha mẽ: "Jesus Cristo ti, Topê kósín ti vỹ ãg ri ke han kỹ mur ja nĩ," he ti tí, ù tỹ Topê ki rã kỹ jê ti. ³ ù tỹ Jesus to tag tó tũ nĩn kỹ tóg Topê kuprĩg tỹ jagrê tũ nĩ. Cristo kato tẽ tí ên kuprĩg tỹ tóg jagrê nĩ, ha mẽ. Ên vỹ vênh ven ke mũ, ù tỹ ti kato tẽ mũ ti. Tag mẽ ãjag huri. Há ra tóg hur jun, kỹ tóg mĩ tí ha.

⁴ Inh krê', Topê tũ vỹ tỹ ãjag nỹtĩ. Ón kỹ Topê vĩ tó tí ag fĩn rãm ãjag huri. Ha vé, Topê kuprĩg tỹ ãg jagrê vỹ ag jagrê kãfór nĩ. Há kỹ ãg tóg ãg kato tẽ ag fĩn rãm kãn huri. ⁵ Topê ki rã tũ ag vê, há kỹ ag tóg ù tỹ Topê ki ge tũ ag jykre tó tí, kỹ ù tỹ Topê ki ge tũ ag vỹ ag vĩ jẽmêg tí. ⁶ Ag jãvo ãg tóg tỹ Topê tũ nỹtĩ. Kỹ ù tỹ Topê ki kanhró nĩ ên vỹ ãg vĩ mênh mũ. Ti tũ tũ ag vỹ ãg vĩ mẽ sór tũ nỹtĩ. Há ki ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, vênh jagrê tỹ vênh vĩ há tó mũ ti, vênh jagrê tỹ ag tỹ kygnê han tí ên ti ke gé.

Topê vỹ ãg to há nĩ vén

⁷ ãjag to sóg há tãvĩ nĩ, ha mẽ. Jagnê to há nỹtĩmĩ. ãg tỹ jagnê to há nỹtĩn kỹ ãg tóg Topê jykre han tí. Ti há vỹ ãg to há nĩ vén. ãg tỹ jagnê to há nỹtĩn kỹ ãg tóg tỹ Topê krê nỹtĩ, Jesus jãvy, kỹ ãg tóg Topê ki kanhró nỹtĩ gé. ⁸ ãg tỹ jagnê to há tũ nỹtĩn kỹ ãg tóg Topê ki kagtĩg nỹtĩ, kỹ ãg ti ki rã ja tũ nĩ. Topê jykre vê, há vỹ: ãg to há, he mũ, ti tỹ ãg to há nĩ sór nĩn kỹ. Há kỹ ãg tóg jagnê to há nỹtĩn ke mũ gé. ⁹ Tag to ãg tóg ki kanhró nỹtĩ, Topê tỹ ãg to há nĩn ki, ha mẽ: ã kósín pir jênê ja tóg nĩgtĩ, Topê ti, ti tỹ ga kri mur jé, ãg tỹ ti

kósín tũgnĩn rĩr krỹg ja tũ ên ve jé. ¹⁰ ãg pi(jé) ti to há nỹtĩ ja nĩgtĩ. Ti há ne ãg to há nĩ vén', há kỹ tóg ã kósín jênê, ti tỹ ãg jagfy ter jé, ti tỹ ãg tỹ ti vĩ mranh tỹ tũg' he jé. Ti tỹ ãg to há nĩn há vê.

¹¹ Ha vé, inh krê', Topê vỹ ãg to há tãvĩ nĩ. Há kỹ tóg há nĩ gé, ãg tỹ jagnê to há nỹtĩn kỹ. ¹² ù pi(jé) Topê vég tí. ãg tỹ jagnê to há nỹtĩn kỹ tóg há ra ãg ki êmãn mũ ha, Topê ti. Kỹ ãg tóg ti to há tãvĩ nỹtĩn mũ gé sir, ãg tỹ jagnê to há nỹtĩn kỹ.

¹³ Topê vỹ ã kuprĩg tỹ ãg jagrê han. ãg jagrê tag to ãg tóg ti tỹ ãg ki êmãn mũ tag ki kanhró nỹtĩ, ãg tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tag ti ke gé. ¹⁴ Topê vỹ ã kósín jênê, ti tỹ ga kri mur jé, ti tỹ ãg kren han jé. Tag ve sóg, há kỹ sóg tó mũ. ¹⁵ ù tóg Jesus to: "Topê kósín vê," he tí. Topê vỹ ti kãkã êmã nĩ, ù tỹ tag tó mũ ên kãkã, kỹ tóg Topê ki rã kỹ jê nĩ gé. ¹⁶ Topê vỹ ãg to há nĩ, tag ki kanhró ãg tóg nỹtĩ. Kỹ ãg tóg ti vĩ kri fig mũ gé, ti tỹ ãg mỹ: "ãjag to sóg há nĩ," hen kỹ.

Topê vỹ ãg to há nĩ. Kỹ, ãg tỹ ti to há nỹtĩn kỹ ãg tóg ti ki ge kỹ nỹtĩ, kỹ Topê vỹ ãg ki êmãn ha. ¹⁷ Topê vỹ ãg tar han sór mũ, ãg tỹ ti to há tãvĩ nỹtĩn jé. ãg tỹ ti to há nỹtĩ ki kygnêg tũ nĩn kỹ ãg tóg kurã ên kã kanê jur ke tũ nĩ, ti tỹ ãg jykre tũgnỹm ke kurã ên kã. Cristo tỹ ga kri tĩg kỹ nén han mũ ên ri ke han jé ãg tóg (ke) mũ, há kỹ ãg tóg kanê jur ke tũ nĩ. ¹⁸ ãg tỹ Topê to há nỹtĩn kỹ ãg kanê jur ke tũ pẽ nĩ. Ha vé, ãg tỹ Topê to há nỹtĩn kỹ kygnêg tũ nỹtĩn kỹ ãg tóg mũmêg ki kagtĩg nỹtĩ gé. Topê tỹ ãg vóg kónãn ke to ãg tóg ti kamêg ke mũ. ãg mũmêg vỹ ãg vêsỹrenh han mũ.

¹⁹ Ti há vỹ ãg to há nĩ vén inhã, há kỹ ãg tóg ùri ti to há nỹtĩ ha. ²⁰ ù tóg kejên: "Topê to sóg há nĩ," he tí. Há ra tóg ù tỹ ãg mré Jesus ki rã kỹ jê to kórég nĩ. Ti ón vê. ãg régre mré ãg mũgtĩ, gan kri. ãg tỹ ãg régre to há tũ nỹtĩn kỹ ãg hỹn hê ri kenh ke mũ, ãg tỹ Topê to há nỹtĩ jé, ãg tỹ ùn vég tũ ên to? ãg tỹ ãg régre to há tãvĩ nỹtĩn kỹ, há kỹ ãg tóg Topê to há nỹtĩ gé. ²¹ Tag tó ja tí nĩ, ãg mỹ, ãg tỹ ti vĩ ki króm jé, Topê ti, ha mẽ: "ãjag tỹ Topê to há nĩ sór kỹ ãjag régre to há nỹtĩmĩ gé," he ja ti nĩ.

ù tỹ Jesus ki rã tũ ag jykre fĩn rãm ãg huri

5 ãg tỹ Jesus to: "Cristo vỹ tỹ ti nĩ, Topê kósín vỹ tỹ ti nĩ," hen kỹ ãg tóg tỹ ti jãvy nỹtĩ. Kỹ ãg tỹ ãg jóg mág to há nỹtĩn kỹ ãg tóg ti krê ù ag to há nỹtĩn ke mũ gé, ù tỹ ãg mré ti ki ge kỹ nỹtĩ ag to. ² ãg hỹn hê ri kenh ke mũ, ãg tỹ Jesus jãvy ù ag to há nỹtĩ jé? Topê to ãg há nỹtĩn mũ, kỹ ãg tóg ti vĩ ki króm ke mũ gé. Jagrê to há to ken há vê. ³ ãg tỹ Topê to há nỹtĩ sór kỹ ãg tóg ti vĩ ki króm ke mũ gé. Ti to há nĩ to ken há vê. Ti vĩ pi(jé) kufy nĩ, ãg tỹ nén ki króm ke ti. ⁴ Jesus jãvy ag ne ù tỹ ti ki ge tũ ag jykre fĩn rãm tí. ãg hỹn hê ri kenh mũ, ãg tỹ ti ki ge tũ ag jykre fĩn rãm jé? Topê ki rã jé ãg tóg ke mũ. ãg tỹ ti ki rã kỹ ãg tóg hur fĩn rãm. ⁵ ãg tỹ Jesus to: "Topê kósín vỹ tỹ ti nĩ," hen kỹ ãg tóg fĩn rãm ke mũ, ù tỹ ti ki ge tũ ag jykren fĩn.

Jesus vỹ tỹ Topě kósin nĩ

⁶ Jesus Cristo tỹ ga kri tĩg kỹ tóg goj tỹ vėnh kype kỹ jě, kỹ ti kyvėnh tóg ti ki kăkutě gé, ti ter kỹ. Kỹ tóg nén ũ régre han ja nĩ. Nén ũ pir pijé'. Ti vėnh kype tăvĩ pijé'. Ti vėnh kype vỹ nĩ, kar kỹ ti kyvėnh ti ke gé, ti tỹ ěg jagfy ter tag ti. Kỹ Topě kuprĩg vỹ ěg mỹ ti kămėn tĩ gé. Ti pi(jé) ón tĩ, Topě kuprĩg ti. ⁷ Kỹ ěg ũ tăgtũ tugrĩn ti tỹ tỹ Topě kósin nĩ ki kanhró nỹtĩ, ⁸ Topě kuprĩg tugrĩn, kar kỹ ti vėnh kype ja tugrĩn, kar kỹ ti kyvėnh tugrĩn ke gé, ti tỹ ěg jagfy ter kỹ. Nén ũ pir hă tó ag tĩ ti to, hă vỹ: "Topě kósin vỹ tỹ ti nĩ," he mũ.

⁹ ěpră ke ag tỹ ěg mỹ nén ũ tó kỹ ěg tóg ag vĩ kri fig tĩ. Topě vỹ ěpră ke ag vĩ kăfór nĩ, kỹ ti vỹ vỹ ki hă ke tăvĩ nĩ gé. Kỹ ũ tỹ ěg mỹ Topě kósin tó mũ vỹ tỹ Topě ti nĩ, hă kỹ tóg tỹ vėnh vĩ há nĩ. ¹⁰ ěg tỹ Topě kósin ki ră kỹ ěg tóg ti ki kanhró nỹtĩ. Ti ki ră kỹ ěg tóg to jykrén há han ke mũ. Topě hă vỹ ě kósin kămėn tĩ. ěg tỹ ti vỹ to: "vėnh vĩ há vė," he sór tũ nĩn kỹ ěg tóg ti to: "ti ón vė," he mũ sir, ěg tỹ ti vỹ kri fi sór tũ nĩn kỹ. ¹¹ Tag tó ti tĩ, Topě ti, ha mě. "Ăjag tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke han jé sóg ke mũ. Inh kósin ter ja to ějag tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ," he tóg, Topě ti. ¹² ěg tỹ ti kósin ki ge kỹ ěg tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. ěg tỹ jăvo ti ki ge tũ nĩn kỹ ěg tóg rĩr krỹg ja tũ venh ke tũ nĩ.

Topě vỹ ěg vỹ jěměg tĩ

¹³ Ăjag hă ne Topě kósin ki ge kỹ nỹtĩ'. Kỹ ějag tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ. Sỹ tag tó sór vė, ějag mỹ, hă kỹ sóg rán mũ. ¹⁴ ěg tỹ ti mré vėnh jykre pir han kỹ ěg

tóg jatun mỹ ti mré vėmėn ke mũ gé. Kỹ ěg tóg ti mỹ nén ũ kar to vỹ tĩ. Nén tỹ ti mỹ há nĩ ěn hă to vỹ jé ěg tóg ke mũ. ěg tỹ ti mỹ nén tỹ ti mỹ há nĩ ěn hă to vỹ kỹ tóg ěg vĩ mėnh ke mũ sir. ¹⁵ Ti tỹ ěg vỹ mě kỹ tóg ěg mỹ han ke mũ gé sir. ěn kă ti pi(jé) han ke tũ nĩ, ěg tỹ ti mỹ nén to vỹ mũ ti.

¹⁶ Kejėn ěg tóg ěg mré Jesus ki ră kỹ jě ũ vėg tĩ, hă ra tóg Topě vỹ mranh mũ. Hă ra tóg Topě tovănh sór tũ nĩ. Topě tovănh sór tũ ra tóg kygně kỹ mranh mũ, Topě vỹ ti. Kỹ ěg tóg Topě mré vėmėn ke mũ, ti to, kỹ Topě vỹ ti krĩn ke mũ, ti tỹ ti jykre kórėg tovănh jé, ti tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ ve jé. ěg kămĩ ũ tóg kejėn Topě tovănh pė han mũ. ěn to sóg ějag mỹ: "ti to Topě mré vėmėn," he sór tũ nĩ. ¹⁷ ěg tỹ vėnh jykre vėnhmỹ sí han kỹ ěg tóg ti vỹ mranh tĩ. ěg tỹ sĩn kỹ mranh mũ ra tóg kórėg nĩ, kỹ tóg hă ra ěg mỹ vėnh păte fón sór mũ, kỹ ěg tóg ti tovănh pė han ke tũ nĩ. ěg tỹ ti tovănh pė han kỹ ěg nũgme ki văr ke mũ, infernon ki.

¹⁸ ěg tỹ tỹ Jesus jăvy nỹtĩn kỹ ěg tóg ti vỹ mranh măn sór tũ nĩ. ěg jy nĩgăn ti tĩ, Topě kósin ti, Satanás tỹ ěg vóg tũ nĩ jé. ¹⁹ ěg hă ne tỹ Jesus jăvy nỹtĩ'. Tag ki kanhró ěg tóg nỹtĩ. Jăvo ěpră ke ũ ag vỹ tỹ Satanás krėm ke kar nỹtĩ.

²⁰ Topě kósin vỹ kăftĩg ja nĩgtĩ. Tag ki kanhró ěg tóg nỹtĩ. ěg nĩgrėg róm tóg, ěg tỹ Topě ki kanhrăn jé, Topě pė ti. Ti ki ge kỹ ěg nỹtĩ, ěg tỹ ti kósin tỹ Jesus Cristo ki ge kỹ nỹtĩn kỹ. Ti hă vỹ tỹ Topě pė nĩ, Jesus Cristo panh ti. Ti hă vỹ ěg tỹ ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke han tĩ.

²¹ Inh krė', vėnh kăggră tỹ topě jykre han sór tũg nĩ. Hă vė, sỹ ějag mỹ nén rán sór mũ ti.

2 JOÃO

1 João kófa tỹ rá vě. Isỹ fi mỹ rán hã vě, Topě tỹ fi kuprěg kỹ, fi krě mỹ ke gé, hã vỹ: Topě ki ge kỹ nỹtĩ kar, he mũ. Ājag to sóg há tãví nĩ, ha mẽ. Kỹ ũ tỹ vėnh ví há kri fig mũ kar vỹ ājag to há nỹtĩ gé inh mré.

2 Vėnh ví há vỹ ěg kãkã nĩ nĩ, tovãnh ke tũ pẽ ěg tóg nĩ. Hã kỹ ěg tóg jagně to há nỹtĩ.

3 ěg jóg tỹ Topě mré sóg vėmėn tĩ, ti tỹ ājag jagãgtãn jé, ti tỹ ājag tar han jé, ti tỹ ājag krĩ kuprãg jé ke gé. Jesus Cristo mỹ sóg tag to ví tĩ gé, ěg jóg mág kósin mỹ. Ti ví kri fig ěg tóg tĩ, vėnh ví há kri, kỹ ěg tóg jagně to há nỹtĩ gé.

Ěg tỹ jagně to há nỹtĩnh ke

4 Ā krě kãmĩ ũ vỹ vėnh ví há nón mũ mũ, jỹ, kỹ tóg inh mỹ sér pẽ tĩ, sỹ tag mẽ kỹ. ěg jóg tỹ ěg mỹ nėn tó ja ěn han kãn sóg ag nėji mũ. **5** Kỹ sóg ā mỹ rán mũ, jỹ. Ā mỹ sóg: “jagně to há nỹtĩmĩ,” he mũ. Nėn ũ tãg pijé', sỹ ā mỹ nėn rán mũ tag ti. Vãsỹ ěg tóg tag mẽ, ěg tỹ ti ki rã vén kỹ. **6** ěg tỹ Topě to há nỹtĩn kỹ ěg tóg Jesus tỹ ěg mỹ nėn tó ja ěn han kãn ke mũ sir. Ti tỹ ěg mỹ nėn tó vén hã vě, hã vỹ: “jagně to há nỹtĩmĩ,” he mũ.

Ũ ag tóg Jesus to ón tĩ

7 Ũ tỹ hėn ri ke ag vỹ mĩ mũgtĩ, hã ra ag tóg Jesus Cristo to ón tĩ. Ti to ag tóg: “ti pi(jé) ěg ri ke mur ja nĩ', ěprã ke fi kósin pijé',” he tĩ. Ag ón vě. Cristo kato tẽ ag vě. **8** Vėnh ki rĩrmnĩ, ājag tỹ ag ví kri fig tũ nĩ jé, ājag rãnhřãj tỹ ājag mỹ tũ' he tũ nĩ jé. Vãsãn nĩ, ājag tỹ tá ti kaja ve jé, Topě tỹ ěg mỹ nėn nĩm sór mũ ti.

9 Ũ tóg Cristo kãme pãtėn sór mũ, ti vėme pãte tóg ũ tó sór mũ. Ti tovãnh to ken hã vě. Ũ tỹ ge pi(jé) Topě ki rã kỹ jě ha'. ěg tỹ Jesus kãme mĩ mũn kỹ ěg tóg ěg jóg mág ki rã kỹ nỹtĩ, ti kósin ki ke gé. **10** Kejėn ũ tóg ājag tá jun tĩ, hã ra tóg tag tó tũ nĩgtĩ. Kỹ ti mỹ: “inh mré nĩnh kãtĩg,” he sór tũg nĩ gé. Ti mỹ: “Topě vỹ ā ve há han,” he tũg nĩ gé. **11** ěg tỹ ũ tỹ ge mỹ: “Topě vỹ ā ve há han,” he nĩ kỹ ěg tóg ti jykre to: “há ti nĩ,” he mũ gé. Kỹ tóg ěg tỹ ti mré ón mũ ri ke nĩ sir, ěg tỹ ti mỹ ví há han kỹ.

12 Sỹ ājag mỹ nėn rán sór mũ vỹ ver e tĩ, hã ra sóg rán kỹ jėnė sór tũ nĩ. Sỹ ājag ki jun sór vě, kỹ sóg ājag mỹ tó sór mũ, ājag mré vėmėn sór isóg mũ, ěg tỹ jagně fe tỹ mrin ke jé.

13 Ā régre fi krě vỹ ā mĩ ěkrėg tĩ. Topě tỹ ũn kuprěg mũ fi vě. Hã vě, sỹ ājag mỹ nėn rán sór mũ ti.

3 JOÃO

1 João kófa tỹ rá vễ. Sỹ inh mré ke tỹ Gaió mỹ rán há vễ. ² ã to sóg há tãví nĩ. Hỹ, há tãví sóg nĩ, ã to. ã to sóg Topẽ mré vễmén tĩ, ti tỹ ã mỹ nén há kar nĩm jé, ã kaga tũ nĩ jé ke gé. Topẽ to tar ã tóg jẽ, tag ki kanhró, sóg nĩ.

³ ã mré ke ag tóg inh ki junjun, kỹ ag tóg inh mỹ tó, ã tỹ vễnh ví há nón tĩ mũ ti, ã tỹ to tar nĩ ti. Kỹ tóg inh mỹ sér pẽ ti. ⁴ Inh krẽ tỹ vễnh ví há nón mũn kỹ tóg inh mỹ sér tãví tĩ, nén ù tỹ inh mỹ sér nĩ kar kãfór, há kỹ tóg inh mỹ sér tĩ, ã tỹ vễnh ví há nón tĩg kỹ.

⁵ ã to sóg há tãví nĩ, Gaió'. Ęg mré ke ag ki rĩr há han ã tóg nĩgtĩ, ù tỹ kór há tá kãmũ mũ ag mré há. ⁶ Tag tó ag tóg tag ki, igreja krẽm, ã mré ke ag. Ag to há tãví ã nễji nĩ. Ag ki rĩr măn nĩ gé, ag tỹ ã ki junjun kỹ, kỹ ag mỹ nĩm nĩ, nén ù tỹ ag mỹ tũ ẽn ti. ⁷ Topẽ rãnrãj han ag tóg tĩ. Jesus Cristo jyjy tó kỹ ag tóg hẽn ra mũgtĩ, kỹ ag tóg ù tỹ ti ki ge kỹ nỹtĩ tũ ag tũ măn vãnh nĩgtĩ. ⁸ Há kỹ tóg há tĩ, Ęg tỹ ù tỹ ge ki rĩr há han kỹ, Ęg mré ke ag. Ęg tỹ ag ki rĩr há han kỹ tóg Ęg tỹ ag mré Topẽ ví há tó mũ ri ke nĩ sir.

⁹ ã jamã tá igreja krẽm vễnh măn tĩ ag mỹ sóg vễnh rá jẽnẽ, há ra Diótréfes vỹ inh ví mẽ jãvãnh nĩ. Ag kri tỹ ùn mág jẽ sór ti nĩ, Diótréfes ti. ¹⁰ Isỹ tá jun kỹ sóg ti mỹ tóh ke mũ, ti jykre pãno ti, vễnh kar rĩnve. Ôn kỹ

tóg iso féfén tĩ. Há ra tóg nén ù kórég ù han tĩ gé, há kỹ tóg Ęg mré ke ag tỹ ãjag tã junjun kỹ tóg ag mỹ: "inh mré nĩnh kãmũ jẽg," he vãnh nĩgtĩ. Kỹ tóg ù ag tỹ ag mỹ: "inh mré nĩnh kãmũ jẽg," he sór mũ ra tóg ag tỹ ag mỹ ví há han kamẽg tĩ gé. Ag mỹ tóg: "igreja krẽm ãjag tóg rã măn ke tũ nĩ ha," he tĩ, ag tỹ Ęg mré ke ag mỹ ví há han sór kỹ. Jykre kórég tãví ti nĩ, Diótréfes ti. Há kỹ sóg ti kato tẽn ke mũ, ha vemnĩ.

¹¹ Tĩ jãvo sóg ã to há tãví nĩ, Gaió'. ù tỹ nén ù kórég han mũ ra ti kóm han sór tũg nĩ. Nén ù há há han sórmnĩ. Ęg tỹ nén ù há kar han kỹ Ęg tóg tỹ Topẽ krẽ nỹtĩ gé. ù tỹ ti kórég han mũ vỹ Topẽ ki kagtĩg nĩ.

¹² Demétrio vỹ tỹ ùn jykre há nĩ, há ra. Vễnh kar vỹ ti to ví há han tĩ. Ki há ag tóg tó tĩ, ag tỹ ti to ví há han kỹ, há kỹ sóg ag mré tó mũ gé. Isỹ vễnh ví há há tó mũ ki kanhró ã tóg nĩ.

¹³ Sỹ ã mỹ nén rán sór mũ vỹ ver e tĩ, há ra sóg rán kỹ jẽnẽ sór tũ nĩ. ¹⁴ Kãnhmar sóg ã venh ke kãtĩg mũ. Kỹ Ęg tóg jagnẽ mré vễmén ke mũ.

¹⁵ ã jé jatun mỹ nĩ nĩ. Tag ki inh mré ã to há nỹtĩ ag vỹ ã mĩ Ękrég tĩ. Kỹ ã jamã tá inh mré ke kar mỹ: "ãjag mĩ tóg Ękrég tĩ," hemnĩ iso. Vyrmyndỹ ag mỹ tómnĩ, sỹ ag mĩ Ękrég mũ ti.

Hã vễ, sỹ ã mỹ nén rán sór mũ ti.

JUDAS

1 Judas tǵ rá vě, Tiago jāvy ti. Jesus Cristo mǵ sóg rānhrāj tǵgtǵ. Isǵ ũ tǵ ěg jóg tǵ Topě tǵ kuprěg ja ag mǵ rán hǵ vě, ti tǵ ũ to há ag mǵ. Ti tǵ ājag kuprěg kǵ tóg ājag jy nǵgān tǵ gé, Jesus Cristo tugrǵn. ² Topě mré sóg věmén tǵ, ti tǵ ājag jagāgtān pě han jé, ti tǵ ājag krǵ kuprǵ pě han jé, ti tǵ ājag tǵ jagně to há tāvǵ han jé ke gé.

Ū tǵ Topě to un'ón mǵ ag

³ Inh krě', ājag mǵ sóg Topě tǵ ěg kar kren han tag tónh ke nǵ vě, inh věnh rá tag ti ki. Hǵ ra vǵhǵ ũ ag tóg ājag krǵn kónān sór mǵ ha, hǵ kǵ sóg ājag mǵ: "Topě ki rǵ to tar nǵtǵmǵnǵ," he mǵ. Topě tǵ ěg mǵ nén tó mǵ vǵ pir nǵ, hǵ vǵ: Topě jykre to tar nǵ, he mǵ. Ā tǵ ag kar mǵ tóg tag tó ja nǵ. Ū tǵ tag kato vǵ kǵ ti vǵ jēmě sór tǵg nǵ. ⁴ Ha vé, ũ ag tóg Topě to un'ón tǵ, ājag krǵn kónān jé. Ūn jykre pǵno ag vě, hǵ ra ag tóg jykre há nǵ ve nǵtǵ, hǵ kǵ ājag tóg ag vǵ kri fi sór mǵ. Hǵ ra ag tóg ón kǵ: "ěg jóg tǵ Topě vǵ ěg jagāgtān mǵ, hǵ kǵ ěg jatun mǵ věnh jykre vēnhmǵ kar han ke mǵ," he tǵ, ũ tǵ ājag krǵn kónān mǵ ag. ěg Senhor tǵ Jesus Cristo to ag tóg: "ti vǵ han ke tǵ ěg nǵ," he tǵ. Ti hǵ ne tǵ ěg kri ke nǵ, Jesus ti. Hǵ ra ũ tǵ ti vǵ han sór tǵ ag tóg rán kǵ nǵtǵ gé. Vǵsǵ ag tóg ag to rán ja nǵgtǵ, Topě vǵ rán tǵ ag, kǵ ag tóg Topě tǵ ũ tǵ ge ag vóg kónān ke mǵ ěn tó ja nǵgtǵ.

⁵ Ha vé, vǵsǵ ěg Senhor vǵ ga tǵ Egito tá ā povo tǵ Israel mré kǵkutě ja nǵgtǵ, ag tǵ ājag ga ra mǵ jé. Hǵ ra ag kǵmǵ ũ ag tóg ti vǵ kri fi vǵnh ja nǵtǵgtǵ. Hǵ kǵ Topě vǵ ag tǵ tǵg' he kǵn, ũ tǵ ti vǵ kri fi jāvǵnh ja ag. Tag mě ājag huri. Ki kanhró ājag nǵtǵ. Hǵ ra sóg rán mǵn sór mǵ, ājag tǵ mǵ ěkrén jé.

⁶ Kǵ kanhkǵ tān ag vǵ ge ja nǵgtǵ gé. Ag kǵmǵ ũ ag tóg Topě tǵ ag mǵ nén nǵm ja ěn tovǵnh. Ājag jamǵ tovǵnh ag tóg. Kǵ Topě vǵ ag sigsé, kǵ tóg ěmǵ kuty tá ag vin han. Ag se vǵ tǵg' henh ke tǵ nǵ. Topě tǵ ěg kar jykre tugnǵm ke kurǵ ěn kǵ tóg ag jykre tugnǵm ke mǵ gé.

⁷ Kar kǵ cidade tǵ Sodoma mǵ ěkrén nǵ gé, cidade tǵ Gomorra mǵ ke gé, ti pěnǵn ěmǵ kǵsir mǵ ke gé. ěn tá ke ag ne vēnh jykre pǵno tāvǵ han tǵ ja nǵgtǵ, kanhkǵ tān ag ri ke. Jagně mré nǵ kónān tāvǵ han ja ag tóg nǵgtǵ, kǵ ag tóg ũ ag to ěn ja nǵgtǵ gé, ag mré ke tǵ ag, ũn gré tǵ ũn gré ũ mré nǵ sór kǵ. Kǵ Topě vǵ pǵ nhyr vǵnh ki ag vǵm ja nǵgtǵ, ěg tǵ ag to jykren kǵ to ki kanhró nǵtǵ jé.

⁸ Kǵ ũ tǵ Topě to ón mǵ ag vǵ vēnh jykre kórég han mǵ ěn ag ri ke han tǵ gé. Topě vǵ mranh kǵ ag tóg nǵgtǵ. Ag vēnh pėti tóg ag mǵ sér tǵ. Hǵ ra ag tóg vēnh kavěnh tǵ, ājag jykre pǵno tugrǵn. "ěg pi(jé) tǵ ũ krěm

ke nǵtǵ," he ag tóg tǵ. Kǵ ag tóg ěg tǵ ũn vég tǵ ag to vǵ kónān tǵ gé, ũ tǵ kanhkǵ tá tǵ ũn mǵg nǵtǵ ag mǵ.

⁹ Topě tǵ jěně jafǵ to pǵ'i tǵ Miguel vǵ tag han ja tǵ nǵgtǵ, ha mě. Satanás mré tóg rǵrǵ, ti tǵ Moisés ter ma tǵg sór kǵ, Miguel ti. Hǵ ra tóg Satanás mǵ vǵ kónān ja tǵ nǵgtǵ, ti tǵ tǵ pǵ'i nǵ ra. Ti mǵ tóg: "ěg Senhor jé ā vóg kónān," he ja nǵgtǵ, Miguel ti. ¹⁰ Hǵ ra ũn ón tǵ tag ag vǵ kanhkǵ tān ag to vǵ kónān tǵ, ag tǵ ag ki kagtǵg (hǵ) ra. Bicho ri ke ag nǵtǵ, ag tǵ ājag tǵ nén to ěn mǵ ěn han mǵn kǵ. Krǵ tǵ ag nǵtǵ, hǵ kǵ ag tóg nén ũ vēnhmǵ kar han tǵ. Hǵ ra Topě vǵ ag vóg kónān ke mǵ. ¹¹ Ag ve kónān ti tǵ, Topě ti. Caim tǵ Topě vǵ kato tě ja ěn ri ke han ag tóg mǵ. Ag tǵ rico nǵtǵ sór kǵ ag tóg vēnh jykre kórég tó tǵ, Balaão tǵ vēnh jykre kórég tó ja ěn ri ke. Coré ri ke ag tóg Topě kato tě tǵ, hǵ ra ag tóg tag to nǵgme ki vǵr ke mǵ. ¹² Ājag tǵ Jesus ki ge kǵ jagně to há nǵtǵn kǵ ājag tóg igreja krěm festa han tǵ. ěn kǵ ag tóg ājag mré jěnh tǵ gé, ũ tǵ Topě to ón tǵ ag. Hǵ ra ag tóg ki ājag kavěnh tǵ gé. Jatun mǵ ag tóg jěnh mǵg tǵ. Mǵ'ǵ vǵnh ag nǵtǵ. Ū to jykren vǵnh ag tóg nǵtǵ gé. Ājag jěnh mǵg hǵ mǵ ag tóg ěkrég tǵ. Kejěnh kǵka tóg kanhkǵ góg tatǵn kǵtǵg mǵ, hǵ ra tóg kutě tǵ nǵgtǵ. Tag ri ke ag nǵtǵ, véké ag tóg vǵ tǵ. Ka ũ tóg kaněnh vǵnh nǵtǵ. ěn kunǵg ěg tóg tǵ, ti jāre mré hǵ, kǵ tóg kaněnh mǵn ke tǵ pě nǵ sir. Ter ti nǵ ha. Tag ri ke ag tóg nǵtǵ gé, ũ tǵ Topě to ón mǵ ag. ¹³ Kejěnh goj kafǵ tǵ tóg krěm ke mǵ, kǵ tóg jěngéj nǵ. Tag ri ke ag nǵtǵ gé. Ti jěngéj vǵ tǵ ag jykre pǵno nǵ. Věnh ven ti tǵ. Krǵg tǵ tǵ ri ke ag tóg nǵtǵ gé. Sǵnvǵ nǵ ve tóg nǵ, hǵ ra tóg ón kǵ tǵ tǵ, krǵg tǵ tǵ tǵ. Tag ri ke ag nǵtǵ. Topě vǵ kuty ki ag vǵm ke mǵ, kǵ ag tóg tá kǵpa mǵn ke tǵ pě nǵ, ũ tǵ Topě to ón mǵ ag.

¹⁴ Ag hǵ to tóg rán ja nǵ, Enoque ti. Adǵo krě tǵ ki krěg mǵn tǵ 7 (ke) vǵ tǵ ti nǵ, Enoque ti. Ti hǵ vǵ ag to: "ha vé, ěg Senhor vǵ jun ke mǵ, ti tǵ jěně jafǵ ag mré hǵ," he ja nǵ. "E tāvǵ ag nǵtǵ, ti tǵ jěně jafǵ ag. ¹⁵ Ti kǵtǵg kǵ tóg ěprǵ ke ag jykre tugnǵm kǵn ke mǵ. Kǵ tóg ũn jykre pǵno ag vóg kónān ke mǵ, ag jykre pǵno to, ag tǵ Topě kato tě to, ag tǵ ti to vǵ kónān to. Ū tǵ ti vǵ mranh tǵ ag vǵ ti mǵ vǵ kónān pě han tǵ, hǵ kǵ tóg ag vóg kónān ke mǵ," he ja tóg nǵ, Enoque ti.

¹⁶ Topě to ón mǵ ěn ag tǵ nén ũ jagy ve kǵ tóg ag mǵ kórég nǵ, hǵ kǵ ag tóg: "Topě ne tóg jykre kórég nǵ," he tǵ. Ājag tǵ nén to ěn mǵ ěn hǵ han ag tóg tǵ. Hǵ ra ag tóg ón kǵ vǵ mǵg tǵ. Kǵ ag tóg vēnh kar mǵ vǵ há han tǵ, ón kǵ, ag tǵ ājag vǵ há to nén ũ ve jé, ag tǵ to rico nǵtǵ jé.

Ěg tỹ apóstolo ag ví jěměnh ke

¹⁷ Ag jávo apóstolo ag ví mĩ ěkrén nĩ, inh krě'. Ěg Senhor tỹ Jesus Cristo hã vỹ apóstolo ag vin ja nĩgtĩ, hã kỹ ag ví mĩ ěkrén há han nĩ. ¹⁸ "Kurã tỹ ěgno to hã ag tóg ģjag to é henh ke mũ," he ja ag tóg nĩgtĩ, apóstolo ag. "Ąjag tỹ nén ũ kórég to én mũ ěn hã han sór ag tóg mũgtĩ, ũ tỹ ģjag to é henh ke mũ ěn ag," he ja ag tóg nĩgtĩ. Apóstolo ag tỹ tó jan hã vė. ¹⁹ Ag hã vė, sỹ ģjag mỹ ũn tó mũ ag. ũ tỹ Topě to ón mũ ěn ag hã vė. Ěg tỹ jagně kato tẽ han sór ag tóg mũ. Ag tỹ nén ũ to én mũ tag hã ne ag mỹ há tí. Ag pi(jé) Topě kuprĩg tỹ jagrě nỹtĩ.

²⁰ Ag jávo ģjag tóg Topě jykre ki ge kỹ nỹtĩ, Topě tũ ki, kỹ to jagně tar han nĩ, inh krě'. Topě kuprĩg tỹ ģjag krĩn kỹ Topě mré vėmén nĩ. ²¹ Topě vỹ ģjag to há tãví nĩ. Ti tovãnh tũg nĩ. Ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tỹ ģjag jagãgtãn ke tag hã ve sórmnĩ, kỹ ģjag tóg ěg rĩr krỹg ja tũ venh ke mũ.

²² ũ ag tóg tag to tar tũ nỹtĩ ver, "hỹ mỹ vỹ?" he ag tóg tí. Tag ag jagãgtãn nĩ. ²³ Ag kren han nĩ, pĩ jo ag jy nĩgãn kỹ. Kỹ ũ ag tóg ģjag tỹ nén to én mũ kar ěn han tí. Ag jagãgtãn nĩ gé. Hã ra vėso jykrén nĩ gé, ģjag tỹ ag jykre pãno nón mũ sór tũ nĩ jé. Kavėj ag nỹtĩ, ag jykre kórég to. Kỹ ag kavėj tag to én sór tũg nĩ. Vėso jykrén tãví han nĩ.

Topě tỹ tỹ ũn mág nĩ

²⁴ Topě vỹ ěg tỹ prãnh ke tũ han ki kanhró nĩ. Kỹ tóg ěg tỹ ũn há tãví han ki kanhró nĩ gé, ti tỹ kejěn ěg jé prěr ken kỹ, ěg tỹ ti rĩnja tá nỹtĩ jé. Tá tóg sĩnvĩ pẽ nĩ, sér pẽ. ²⁵ Pir ti nĩ, Topě ti, ěg kren han tí ti. Ěg Senhor tỹ Jesus Cristo tugrĩn tóg ěg kren han tí. Ti hã ne tóg tar nĩ, ti hã ne tóg tỹ ũn mág nĩ, ti hã ne tóg tỹ pã'i nĩ, ti hã ne tóg tỹ venh kar kri ke nĩ. Vãšy tóg kã nĩ nĩ, nén ũ kar han tũg ki, ũri ke gé, hã ra tóg tũg' henh ke tũ pẽ nĩ gé, ti tỹ tỹ ũn mág jě ti.

Amém.

NÉN VENH KE

1 Topě vỹ Jesus Cristo mỹ nén (ũ) tỹ hěn ri ke ven, ãg tỹ kãnhmar nén venh ke mũ ti, kỹ Jesus vỹ ãg mỹ ven, ãg tỹ tỹ ti camarada nỹtĩn kỹ. Kỹ tóg ã tỹ jẽnẽ jafã jẽnẽ, ti tỹ ti camarada tỹ João mỹ tó jé gé. ² Ve kãn ja ti nĩ, João ti, Topě tỹ ti mỹ nén ven mũ ti, Jesus Cristo tỹ ti mỹ nén ven mũ ti ke gé. Ti tỹ ve kỹ tóg rán ja nĩ, João ti, hã vỹ nĩ. ³ ũ tỹ vãnh rá tag to ke mũ ag mỹ tóg vỹ há han ke mũ, Topě ti, ã tỹ vãnh vỹ tag mẽg mũ ag mỹ ke gé. Topě tỹ tó mũn hã vỹ, ãg tỹ ti vỹ ki króm jé. Kãnhmar ãg tóg tag ki rán kỹ nĩ tag ve kãn ke mũ, kakó tãvĩ tóg tĩ ha.

João tỹ ãmã tỹ 7 (ke) tá Jesus mré ke ag mỹ ti vỹ tó

⁴ João tỹ rá hã vỹ. Isỹ ga tỹ Ásia tá Jesus mré ke ag mỹ rán hã vỹ, cidade tỹ 7 (ke) ki ke ag mỹ.

Topě jé ãjag tỹ tar' hé, kỹ ãjag jé krĩ kãnhvy nỹtĩ. Topě vỹ nĩgtĩ. Vãsy tóg nĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg ũri nĩ nĩ, hã ra tóg kãtĩg ke mũ gé. Ti kuprĩg vỹ ti mré nĩ gé, kỹ tóg tỹ ũ tỹ 7 (ke) ve nĩ, ti kuprĩg ti. Topě nĩgja tá tóg nỹtĩ, ti kuprĩg tỹ tỹ ũ tỹ 7 (ke) ve ãn ti. Ti kuprĩg ãn jé Topě mré ãjag krĩ tỹ kãnhvy' hé, ⁵ Jesus Cristo mré ke gé. Jesus vỹ Topě vỹ tó há han ja nĩgtĩ, to tóg krónh ke ja tũ nĩgtĩ. Kỹ tóg ã ter kar kỹ rĩr mãn vén ja nĩ. Kỹ ãg rĩnrĩr mãn ke mũ gé, ti nón. Kỹ Jesus tóg ãprã pã'i ag kri tỹ ũn mág jé gé.

Ëg to há tãvĩ ti nĩ, Cristo ti. Ti kyvénh tóg ãg jagfy ti ki kãkutẽ, tỹ tóg ãg krenkren han, ãg tỹ Topě vỹ mranh ja to. ⁶ Kỹ tóg ãg tỹ pã'i han ke mũ gé, ti krẽm. Topě tũ ki rĩr jé ãg tóg ke mũ gé, ti jóg tũ ki. Ti hã ne ã pir mỹ tỹ ũn mág nĩ, Jesus ti. Ti hã ne ã pir mỹ tar nĩ, ũri, kỹ tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ti tar nĩn kỹ. Hã vỹ.

⁷ Ha vé, kãtĩg mãn jé tóg ke mũ, kanhkã góg kãmĩ. Vãnh kar vỹ ti venh ke mũ, ãn kã, ũ tỹ ti kusón mũ ag mré hã. Kỹ povo kar vỹ ti tugrĩn jagtar kãn ke mũ. Jagtar jé ag tóg ke mũ, vėsýrénh jé ag tóg ke mũ, ha vem-nĩ. Hã vỹ.

⁸ ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, hã ra sóg tỹ ãgno nĩnh ke mũ gé," he tóg, ãg pã'i mág ti. Vãsy tóg nĩgtĩ, kỹ tóg ver ũri nĩ gé, kỹ tóg kãtĩg ke mũ gé, ũ tỹ nén (ũ) kar han ki kanhrãn mũ ãn ti.

João tỹ Jesus ve

⁹ ãjag mré ke vỹ tỹ inh nĩ, inh, hã vỹ: João, he mũ. Jesus mré ke vỹ tỹ inh nĩ, ãjag mré. Jagtar inh nĩ gé, ãjag jagãgtar ri ke inh nĩ gé, hã ra sóg ãjag kóm to krónh ke tũ nĩgtĩ gé, kỹ sóg ãjag mré Topě tỹ tỹ ãg pã'i nĩ venh ke mũ gé. Goj vãso tá inh nĩ nĩ, ti jyjyn hã vỹ: Patmos, he mũ. Ki sóg se kỹ nĩ nĩ, isỹ Topě vỹ tó ja tugrĩn. Jesus

vỹ ãg mỹ ki hã tó ja nĩ. Ti vỹ ãn tó ja inh nĩ, vãnh kar mỹ, hã tugrĩn isóg se kỹ jẽ.

¹⁰ Domingo ũ kã Topě kuprĩg tóg inh mỹ nén nẽ ven. Inh pãnĩ tá sóg jamã hár(a) vãnh vỹ mẽ, kỹ tóg trombeta kyr mẽ ja nĩ, vãnh vỹ ãn ti. ¹¹ Kỹ tóg inh mỹ: "rán nĩ, ã tỹ nén vég mũ tag ti," he ja nĩ. "Livro ki rán nĩ. Inh mré ke ag mỹ livro tag jẽnẽmnĩ, cidade tỹ Éfeso ra, cidade tỹ Esmirna ra, cidade tỹ Pérgamo ra, cidade tỹ Tiatira ra, cidade tỹ Sardes ra, cidade tỹ Filadélfia ra, cidade tỹ Laodicéia ra ke gé," he ja tóg nĩ, inh pãnĩ tá inh mỹ vãnh vỹ tó mũ ãn ti.

¹² Kỹ sóg vėsýjãm ãvãnh, sỹ ũ tỹ inh mré vỹ mũ ãn ve jé. Isỹ vėsýjãm ãvãnh kỹ sóg néj tỹ kri vin jafã tỹ 7 (ke) vé, vela tỹ kri vin jafã ãn, ouro tỹ tóg hyn han kỹ nỹtĩ.

¹³ Néj tỹ kri vin jafã ag kuju kã ũ tóg jẽ nĩ, hã ra tóg tỹ ãprã ke nĩ ve nĩ. Kur téj tu kỹ tóg jẽ nĩ, ouro tỹ tóg vėsóg fĩn kỹ jẽ nĩ gé, ti fe kri, ũ tỹ tỹ ãprã ke nĩ ve ãn ti.

¹⁴ Gãnh kupri pẽ tóg jẽ, vãnh mẽg tỹ carneiro kyki kupri ri ke tóg nĩ, ti gãnh ti, kukryr kó ri ke. Kanẽ gru tóg jẽ nĩ, pĩ gru ri ke. ¹⁵ Pẽn jẽngrẽ tóg jẽ nĩ, ouro jẽngrẽ ri ke. Ëg tỹ pĩ ki ouro vãm kỹ ti tỹ jonh ke kỹ jẽngrẽ sĩnvĩ han ãn ri ke ti nĩ, ti pẽn ti. Ti vỹ vỹ goj krog tỹ óóh he ãn ri ke nĩ. ¹⁶ Krĩg tỹ 7 (ke) génh kỹ tóg jẽ nĩ. Á pẽgja tỹ tóg krĩg tỹ 7 (ke) génh kỹ jẽ nĩ. Kỹ rógro jã vỹ ti jẽnkã tá kãkutẽ mũ. Jã régre ti nĩ, rógro ti, jã há. Ti kakã vỹ kókov nĩ, rá tỹ ãg nĩno kã sa kỹ kókov ãn ri ke ti nĩ, ũ tỹ tỹ ãprã ke nĩ ve ãn kakã ti.

¹⁷ Sỹ ti ve kỹ sóg ti pẽn krẽm kutẽ mũ, ga kri. Ter ve han inh. Hã ra tóg ã pẽgja tỹ inh mẽg mũ, kỹ tóg inh mỹ: "inh kamẽg tũg nĩ," he mũ. "ũn ve vỹ tỹ inh nĩ, ãgno ke gé. ¹⁸ Rĩr inh jẽ nĩ. Ter ja inh nĩ, hã ra sóg rĩr jẽ nĩ, kỹ sóg ter mãn ke tũ pẽ nĩ. Isỹ ũ mỹ: "ter jé ã tóg ke mũ," hen kỹ tóg ter ke mũ. Isỹ ũ mỹ: "ter ke tũ ã tóg nĩ," hen kỹ tóg ter ke tũ nĩ gé, kỹ tóg vėsẽr jamã venh ke tũ nĩ gé," he tóg. ¹⁹ "Rán nĩ, ã tỹ nén vég mũ tag ti, ãprã ke ag tỹ ũri nén vég mũ ti, ag tỹ kar kỹ nén venh ke mũ ti ke gé," he tóg. ²⁰ "Krĩg ag vég ã tóg jẽ nĩ, inh nĩgé kãki. Kỹ ã tóg néj tỹ kri vin jafã ag vég mũ gé, ouro tỹ vela tỹ kri vin jafã tỹ 7 (ke) tag ag. Nhỹ ã mỹ kãmẽn, ã tỹ nén vég mũ tag ti. Krĩg tỹ 7 (ke) tag ri ke ag nỹtĩ, Topě tỹ jẽgnẽ jafã ag. Inh ki ge kỹ nỹtĩ ag ki ag tóg rĩr tĩ, Topě tỹ jẽgnẽ jafã tag ag. Sỹ ã mỹ cidade tỹ 7 (ke) tó mũ ãn tá ag nỹtĩ, inh mré ke ag, ag tỹ ũn ki rĩr mũ ag. Kar kỹ néj tỹ kri vin jafã ri ke ti nỹtĩ, ũ tỹ inh ki ge kỹ nỹtĩ tag ag," he tóg, ũ tỹ tỹ ãprã ke nĩ ve ãn ti.

Jesus tý Éfeso tá igreja tá ke ag mý ã ví jěně

2 “Ů tý cidade tý Éfeso tá inh mré ke ag ki rír mŭ ěn mý tag rán nĭ, ha mĕ,” he tóg, ů tý tý ěprã ke nĭ ve ěn ti. “Ů tý ã mý vĕnh ví jĕněg mŭ vŷ krĭg tý 7 (ke) génh ký jĕ nĭ, ti pĕgja tá ti nĭgĕ kãki, hemnĭ. Ký tóg néj tý kri vin jafã tý 7 (ke) kãmĭ tĭ mŭ gé, hemnĭ. ² Ājag tý nĕn han mŭ ki kanhró sóg nĭ, he ti, hemnĭ iso. Vãsan ājag tóg tĭ. Iso krónh ke tŭ ājag tóg nŷtĭ. Ůn jykre pãno ag tóg ājag mý kórég nŷtĭ. Ājag kãmĭ ů tóg ón ký: apóstolo vŷ tý ěg nŷtĭ, he ja nŷtĭ. Ag jykre tugnŷm ký ājag tóg ag ón mŭ tag to ag pan. ³ Iso tar ājag tóg nŷtĭ. Isugrĭn ājag tóg jagtar, ge ra ājag tóg iso krónh ke ja tŭ nĭ.

⁴ Hã ra sóg nĕn ů sĭ tó sór mŭ, ājag mý. Ājag tý nĕn han mŭ ů tóg inh mý há tŭ nĭ. Ājag tý inh ki ge vén ký ājag tóg iso há tãví nŷtĭ ja nĭgtĭ, ký tóg há tĭ ja nĭ, hã ra ājag tóg ůri krónh ke mŭ. ⁵ Ājag tý vãsŷ iso tar ěn mĭ ěkrĕn nĭ. Ājag jykre kórég tovãnh nĭ. Ājag tý inh ki ge vén ěn ri ke han mãn nĭ, iso há tãví nŷtĭ mãn nĭ. Ājag tý tag han sór tŭ nŷtĭn ký sóg ājag ki jun ký (sóg) ājag tý néj tý kri vin jafã ěn ma tĭg ke mŭ, ha vemnĭ.

⁶ Nĕn ů tóg hã ra há nĭ, ājag tý nĕn han mŭ ů ti. Nicolaítas he mŭ ěn ag jykre to ājag tóg kórég tãví nŷtĭ, isŷ ag jykre to kórég kóm, he tóg, hemnĭ, Éfeso tá ke ag mý, vĕnh rán ki,” he tóg inh mý, ů tý tý ěprã ke nĭ ve ěn ti.

⁷ “Ů nĭgrĕg nŷtĭ ag tý tý jĕmĕ jĕ, Topĕ kuprĭg ví ti. Ů tý inh ki ge ký nŷtĭ ag hã mý tóg tó tĭ, Topĕ kuprĭg ti,” he tóg. “Ů tý isovãnh tŭ ěn vŷ ka kanĕ há konh ke mŭ, ka tý ěg rĭnrĭr han mŭ ěn kanĕ, Topĕ jakré ěn kanĕ,” he tóg, ů tý tý ěprã ke nĭ ve ěn ti. Ti tý Éfeso tá ke ag mý vĕnh ví jĕněg mŭn hã vĕ.

Jesus tý Esmirna tá igreja tá ke ag mý ã ví jĕně

⁸ Ký tóg: “Ů tý cidade tý Esmirna tá inh ki ge ký nŷtĭ ag ki rír mŭ ěn mý tag rán nĭ, ha mĕ,” he mŭ gé, ů tý tý ěprã ke nĭ ve ěn ti. “Ů tý ã mý vĕnh ví jĕněg mŭ vŷ tý ůn ve nĭ, hã ra tóg tý ěgno nĭ gé, hemnĭ. Ter ja ti nĭ, hã ra tóg rĭr mãn, hemnĭ iso. ⁹ Isugrĭn ag tóg ājag to kórég nŷtĭ, ký ājag tóg jagãgtar nŷtĭ. Ki kanhró sóg nĭ. Ge ra ājag tóg inhhã rico ri ke nŷtĭ. Ājag to ag tóg ví kónãn tĭ, ů tý ón ký: “Judeu vŷ tý ěg nŷtĭ, Topĕ tŭ vŷ tý ěg nŷtĭ,” he mŭ ag. Ag pi(jé) tý Topĕ tŭ nŷtĭ. Satanás tŭ vŷ tý ag nŷtĭ. ¹⁰ Ājag jagtar han jĕ ag tóg ke mŭ, isugrĭn. Mŭmĕg tŭg nĭ hã ra. Japo vŷ ājag kato vãsãn ke mŭ, ký ag tóg vĕseja kãtã ājag vãm ke mŭ. Japo tý ājag jykre ve sór hã vĕ. Kurã tý 10 (ke) ki ke vĕ, ag tý ājag vóg kónãn ke ti. Isovãnh tŭg nĭ, ag tý ājag tĕn sór mŭ ra. Ký ājag tóg rĭr krŷg (ja) tŭ venh ke mŭ, ký tóg ājag mý sér tĭnh mŭ, he tóg, hemnĭ, vĕnh rán ki,” he tóg, ů tý tý ěprã ke nĭ ve ěn ti, inh mý.

¹¹ “Ů nĭgrĕg nŷtĭ ag tý tý jĕmĕ jĕ, Topĕ kuprĭg ví ti. Ů tý inh ki ge ký nŷtĭ ag hã mý tóg tó tĭ, Topĕ kuprĭg ti,” he tóg. “Ů tý isovãnh tŭ ěn vŷ nŷgme ki vár ke tŭ nĭ,” he tóg, ů tý tý ěprã ke nĭ ve ěn ti. Ti tý Esmirna tá ke ag mý vĕnh ví jĕněg mŭn hã vĕ.

Jesus tý Pérgamo tá igreja tá ke ag mý ã ví jĕně

¹² Ký tóg: “Ů tý cidade tý Pérgamo tá inh ki ge ký nŷtĭ ag ki rír mŭ ěn mý tag rán nĭ, ha mĕ,” he mŭ gé, ů tý tý ěprã ke nĭ ve ěn ti. “Ů tý ã mý vĕnh ví jĕněg mŭ vŷ rógro jã régre vyn ký jĕ nĭ, ůn jã há ěn, hemnĭ iso. ¹³ Satanás nĭgja tá ājag tóg ěmã nŷtĭ, ki kanhró sóg nĭ. Iso tar ājag tóg nŷtĭ. Ājag régre tý Antipas tĕn ja ag tóg nĭ, ti tý inh jygy tó tugrĭn. Ge ra ājag tóg iso: “ti ki kagtĭg sóg nĭ,” he ja tŭ nĭ, ājag tý Satanás jamã tá nŷtĭ ra.

¹⁴ Hã ra sóg nĕn ů tó sór mŭ gé, ājag mý, ti tý inh mý há tŭ nĭn ký. Ājag kãmĭ ů ag tóg Balaão jykre han sór mŭ. Balaão vŷ Balaque mý kãmĕn ja nĭ, ti tý Israel krĕ ag krĭn kónãn jĕ, Topĕ ví mranh ke to. Ti tý ag krĭn kónãn ký ag tóg vĕnh kãggrã to festa ko ja nĭgtĭ. Ag tý ón ký vĕnh kãggrã to: topĕ, he mŭ ěn mý festa ja vĕ. ěn ko ký ag tóg ājag prŭ tŭ fag mré nŷgnŷ' he ja nĭgtĭ gé. Tag han sór ag tóg mŭ gé, Balaão kóm, ājag kãmĭ ů ag, ký tóg inh mý kórég nŷ. ¹⁵ Ký ājag kãmĭ ů ag tóg Nicolaítas he mŭ ěn ag jykre han sór mŭ gé. ¹⁶ Tovãnh nĭ, ājag jykre tag. Ke tŭ nĭ mŭ ra sóg ājag ki jun ke mŭ, sŷ ů tý vĕnh jykre tag han mŭ ag kato vãsãn jĕ, rógro tý inh jĕnkã tá kãkutĕ mŭ ěn tý, hemnĭ, vĕnh rán ki,” he tóg, inh mý, ů tý tý ěprã ke nĭ ve ěn ti.

¹⁷ “Ů nĭgrĕg nŷtĭ ag tý tý jĕmĕ jĕ, Topĕ kuprĭg ví ti. Ů tý inh ki ge ký nŷtĭ ag hã mý tóg tó tĭ, Topĕ kuprĭg ti,” he tóg.

“Ů tý isovãnh tŭ mý sóg kanhkã tá vĕjĕn ěn nĭm ke mŭ, vĕjĕn tý péju ký nĭ ěn. Ag mý sóg pó kupri nĭm ke mŭ gé. Kri vĕnh jygy tãg tóg rán ký nĭ. Ů pi(jé) vĕnh jiji tag ki kanhró nĭnh mŭ. Ů tý pó kupri ěn mãg mŭ ěn hã tóg ki kanhró nĭnh mŭ, ã pir mý, ti jygy tãg ki, he tóg, hemnĭ,” he tóg, ů tý tý ěprã ke nĭ ve ěn ti. Ti tý cidade tý Pérgamo tá ke ag mý vĕnh ví jĕněg mŭn hã vĕ.

Jesus tý Tiatira tá igreja tá ke ag mý ã ví jĕně

¹⁸ Ký tóg: “Ů tý cidade tý Tiatira tá inh ki ge ký nŷtĭ ag ki rír mŭ ěn mý tag rán nĭ, ha mĕ,” he mŭ gé, ů tý tý ěprã ke nĭ ve ěn ti. “Ů tý ã mý vĕnh ví jĕněg mŭ vŷ tý Topĕ kósĭn nĭ, hemnĭ,” he tóg. “Ti kanĕ vŷ pí gru ri ke nĭ, ti pĕn vŷ ouro jĕngrĕ ri ke nĭ gé, hemnĭ iso. ¹⁹ Ājag tý nĕn han mŭ vég sóg tĭ. Iso há tãví ājag tóg nŷtĭ, inh ki rã pĕ han ký ājag tóg nŷtĭ. Inh rãnhřãj han ājag tóg mŭgtĭ, to krónh ke tŭ ājag tóg nĭgtĭ. Vãsŷ ājag tóg inh jykre to tar nŷtĭ ja nĭgtĭ, ký ājag tóg ůri to tar kãfór nŷtĭ gé.

²⁰ Hã ra sóg nĕn ů sĭ tó sór mŭ gé, ājag mý, ti tý inh mý há tŭ nĭn ký. Jezabel fi ví kamĕg ja tŭ ājag tóg nĭgtĭ, hã ký fi tóg ón ký ví tĭ nĭ. Inh camarada ag krĭn kónãn fi tóg tĭ, ag tý fi mré nŷ jĕ, ag tý vĕnh kãggrã mý nĕn (ů) nĭ pŭn mŭ ěn ko jĕ gé. ²¹ Fi tovãnh isóg mŭ vĕ, fi tý ã jykre tugnŷm jĕ, hã ra fi tóg ã jykre kórég tovãnh sór tŭ nĭ. ²² Fi kagãg jĕ sóg ke mŭ. Ů tý fi jykre han mŭ ag vóg kónãn jĕ sóg ke mŭ gé, ag tý fi jykre kórég tovãnh jãvãnh nŷtĭn ký. ²³ Fi krĕ kãgtĕn kãn jĕ sóg ke mŭ gé. Ký inh ki ge ký nŷtĭ kar ag vŷ inh jykre ki kanhró nŷtĭnh mŭ. Vĕnh kar tý nĕn to jykřĕn mŭ ěn ve kãn sóg tĭ,

věnh kar tý nén han sór mũ ẽn ke gé. Ājag tý nén han mũ ẽn ri ke han jé sóg ke mũ, ājag mý, ha vemní.

²⁴ Ājag kāmī ũ ag tóg hã ra fi jykre han ja tũ nĩgtĩ, ājag tý Tiatira tá nýtĩ ra. Ājag pi(jé) fi tý věnh jykre han mũ han ja nĩ. Ag tý nén to: "Satanás jykre jagy," he mũ ẽn han sór ja tũ ājag nĩgtĩ. Hã kýt sóg ājag mý nén ũ jagy tóh ke tũ nĩ gé. ²⁵ Ājag tý nén han mũ to tar nýtĩmnĩ, gen kýt inh kãtĩg mãn ke tag jãvãnh nýtĩmnĩ.

²⁶ ũ tý isovãnh tũ ẽn ag tý sóg pã'i hyn han ke mũ, povo kar kri, ũ tý inh ví ki króm mũ ag tý, ũ tý iso krónh ke tũ ẽn ag tý ke gé. Inh panh vỹ isỹ pã'i han, hã kýt sóg ājag tý pã'i han ke mũ gé, inh kóm, ²⁷ ājag tý inh kóm tý povo kri pã'i nýtĩ jé. Kýt ājag tóg ag to vãsãh ke mũ, ferro tý ag mrãnmrãh kýt, ěg tý go'or tý kukrũ gãm mũ ẽn ri ke. ²⁸ Tar ājag tóg nýtĩnh mũ, kýt sóg ājag mý krĩg mág nĩm ke mũ gé, he tóg, hemní, ag mý, věnh rán ki," he tóg, ũ tý tý ěprã ke nĩ ve ẽn ti.

²⁹ "Ŭ nĩgrěg nýtĩ ag tý tý jěmě jé, Topě kuprĩg ví ti. Ŭ tý inh ki ge kýt nýtĩ ag hã mý tóg tó tĩ, Topě kuprĩg ti," he tóg, ũ tý tý ěprã ke nĩ ve ẽn ti. Ti tý cidade tý Tiatira tá ke ag mý věnh ví jěněg mũn hã vē.

Jesus tý Sardes tá igreja tá ke ag mý ģ ví jěně

3 Kýt tóg: "ũ tý cidade tý Sardes tá inh ki ge kýt nýtĩ ag ki rĩr mũ ẽn mý tag rán nĩ, ha mě," he mũ gé. "Ŭ tý ģ mý věnh ví jěněg mũ vỹ Topě kuprĩg tý jagrě nĩ, ti kuprĩg tý 7 (ke) nĩ ve ẽn tý, kýt tóg krĩg tý 7 (ke) mãn kýt jě nĩ gé, hemní iso," he tóg. "Ājag tý nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Věnh kar vỹ ājag to: "há ag nýtĩ, tar ag nýtĩ," he tĩ, hã ra ājag tóg iso krónh ke ja nĩ, hã kýt ājag tóg ũn kãgter mũ ri ke nýtĩ. ² Nũr tovãnh nĩ, tar nýtĩmnĩ, ke tũ nĩ mũ ra ājag kãgter pě han kãn ke mũ. Ājag jykre tugnỹm inh, hã ra tóg há tũ nĩ ver. Topě vỹ ājag tý nén han mũ to há tũ nĩ ver. ³ Věnh ví sér mě ājag mýr, kýt to jykren há han nĩ. To tar nýtĩmnĩ, to vãsãh nĩ. Ājag nũgnũr kýt sóg ājag krĩg mý jun ke mũ, ũ tý ěg tý nén péju(g) tĩ tý ěg nũr krĩg mý jun mũ ri ke han jé sóg ke mũ. Inh jun ke kurã ki kagtĩg ājag tóg nýtĩ mýr.

⁴ Ājag kāmī ũ ag tóg hã ra věnh kavěnh ja tũ nĩ, Sardes tá. Tag ag vỹ kur kupri ẽn rĩnh ke mũ, inh mrě ag nýtĩnh ke mũ. ⁵ ũ tý isovãnh tũ ẽn ag vỹ kur kupri ẽn rĩnh kãn ke mũ. Ag jyggy kykũnh ke tũ inh nĩ, inh livro ki. ũn rĩnrĩr ke mũ ag jyggi vỹ ki ránrán kýt nýtĩ, inh livro ẽn ki. ěn ag jyggy tó jé sóg ke mũ, inh panh mý, ti tý jěgně jafã kar ag mý ke gé, he tóg, hemní, věnh rán ki," he tóg, inh mý, ũ tý tý ěprã ke nĩ ve ẽn ti.

⁶ "Ŭ nĩgrěg nýtĩ ag tý tý jěmě jé, Topě kuprĩg ví ti. Ŭ tý inh ki ge kýt nýtĩ ag hã mý tóg tóh ke mũ, Topě kuprĩg ti," he tóg, ũ tý tý ěprã ke nĩ ve ẽn ti. Ti tý cidade tý Sardes tá ke ag mý věnh ví jěněg mũn hã vē.

Jesus tý Filadělfia tá igreja tá ke ag mý ģ ví jěně

⁷ Kýt tóg: "ũ tý cidade tý Filadělfia tá inh ki ge kýt nýtĩ ag ki rĩr mũ ẽn mý tag rán nĩ, ha mě," he mũ gé. "Ŭ tý ģ mý věnh ví jěněg mũ vỹ tý ũn há pě nĩ, ũn tar tãví, kýt tóg ki hã tó tĩ, hemní. Davi ẽn tý jãnkã róm jafã vyn kýt tóg jě nĩ, jãnkã nón jafã ẽn ti, chave ẽn ti, hemní. Ti tý

jãnkã ũ róm kýt ũ tóg nĩfěnh mãn ke tũ nĩ, kýt ti tý jãnkã ũ nĩfěnh kýt ũ tóg nón mãn ke tũ nĩ gé, hemní, iso," he tóg. ⁸ "Ājag tý nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Tý nén mág tũ ājag nýtĩ. Hã ra ājag tóg isỹ ājag mý nén tó mũ ẽn ki króm kýt nýtĩgtĩ, isovãnh ja tũ ājag tóg nĩgtĩ. Ājag mý sóg ěg tý jãnkã róm tĩ ẽn ri ke han, kýt ũ tý ājag jo nĩfěnh ke tóg tũ tĩ. ⁹ Ha mě, sỹ nén tóh ke ti. Ājag mý sóg ũ ag jěgněnh mũ, Satanás mrě ke ũ ag. Őn kýt ag tóg: "Judeu vỹ tý ěg nýtĩ, Topě mrě ke vỹ tý ěg nýtĩ," henh ke mũ. Ag ón hã vē. Ag tý ke sór tũ ra ag tóg ājag krěm mũg kenh ke mũ, ājag mý: "ěg kãfór ājag tóg nýtĩ," hen kýt, ha vemní. Ājag to há tãví sóg nĩ. Hã kýt ājag kato vãsãnsãh mũ ag vỹ tag venh ke mũ, ha vemní. ¹⁰ Inh ví ki króm ājag tóg mũ mýr, sỹ ājag mý: "isovãnh tũg nĩ," hen kýt. Hã kýt sóg ājag jy nĩgãh ke mũ, ga kri ke kar ag tý nén ũ jagy venh ke kurã ẽn kã. Ti jagy tãví ve jé ag tóg ke mũ, ěprã ke kar ẽn ag, isỹ ag jykre tugnỹm ken kýt. ¹¹ Kãnhmar inh kãtĩg ke mũ. Ājag tý inh ki ge kýt nýtĩ tag tovãnh tũg nĩ, ke tũ nĩ mũ ra ũ ag tóg ājag jěgja kã jě kýt nén tý ājag mý sér tĩnh ke mũ ẽn venh ke mũ inhhã. ¹² ũ tý isovãnh tũ ẽn ag tý sóg ĩn nũna ri ke han ke mũ, kanhkã tá, Topě jo ĩn ri ke ẽn tá. Tá ag pa mãn ke tũ nýtĩ ha. Ag kri sóg Topě jiji rán ke mũ gé, Topě jamã jyjy ti ke gé. Cidade tý Jerusalém tãg to ken hã vē. Kanhkã tá tóg kãtěrenh kenh ke mũ, Topě tá, Jerusalém tãg tag ti. Kar kýt sóg ag kri inh jiji tãg rán ke mũ gé, he tóg, hemní, věnh rán ki," he tóg inh mý, ũ tý tý ěprã ke nĩ ve ẽn ti.

¹³ "Ŭ nĩgrěg nýtĩ ag tý tý jěmě jé, Topě kuprĩg ví ti, ũ tý inh ki ge kýt nýtĩ ag hã mý tóg tóh ke mũ, Topě kuprĩg ti," he tóg, ũ tý tý ěprã ke nĩ ve ẽn ti. Ti tý cidade tý Filadělfia tá ke ag mý věnh ví jěněg mũn hã vē.

Jesus tý Laodicěia tá igreja tá ke ag mý ģ ví jěně

¹⁴ Kýt tóg: "ũ tý cidade tý Laodicěia tá inh ki ge kýt nýtĩ ag ki rĩr mũ ẽn mý tag rán nĩ, ha mě," he mũ gé. "Ŭ tý ģ mý věnh ví jěněg mũ jyjyn hã vỹ: "ki hã tó mũn hã vē," he mũ, hemní," he tóg. "Ki hã tóg tó tĩ, nén ũ kar ki. Őn vãnh ti nĩgtĩ, hemní. Ti hã tugrĩn Topě tóg nén (ũ) kar han ja nĩgtĩ, hemní iso," he tóg. ¹⁵ "Ājag tý nén han mũ ki kanhró sóg nĩ. Ājag pi(jé) goj rỹ jagy ri ke nýtĩ, kýt ājag pi(jé) goj kusa ri ke nýtĩ gé. Ājag tý goj rỹ jagy ẽn ri ke nýtĩ ran há tĩnh mũ vē, ājag tý goj kusa ẽn ri ke nýtĩ ran há tĩnh mũ gé vē vē. ¹⁶ Hã ra ājag tóg goj rỹ mě ri ke nýtĩ, ājag tý iso krój nýtĩnh kýt. Hã kýt sóg ājag vãm sór mũ, ěg tý rěrĩr tá goj rỹ mě ẽn pra kýt kujěn ẽn ri ke han jé sóg ke mũ, ājag tý, ha vemní. ¹⁷ Věso ājag tóg: "rico ěg nýtĩ, há ěg nýtĩ, nén ũ tóg ěg mý tũ' he tũ pě nĩ," he tĩ. Hã tũ tó ājag tóg tĩ. Jagãgtar ājag tóg nýtĩ, mýr, ha mě. Tý nén tũ ājag tóg nýtĩ, jykre kórěg ājag tóg nýtĩ, kur tũ ājag tóg nýtĩ, kyvó ājag tóg nýtĩ, ājag tý há nýtĩ ve ra. Hã ra ājag tóg ki kagtĩg nýtĩ, ājag kórěg nýtĩ tag ki. ¹⁸ Hã kýt sóg ājag mý: "inh ki mãn kãmũ jěg, ouro há ẽn ti," he sór mũ, ājag tý rico nýtĩ jé. Kur kupri kajãm nĩ, ājag tý kator nýtĩ tũ nĩ jé, ājag mý'ãg tũ nĩ jé. Věnh kagta kajãm nĩ, ājag kaně mý, ājag tý ve há han mãn jé. ¹⁹ Isỹ ũ to há nĩ ẽn mý sóg ví tar han tĩ, ti kanhrãh jé. Věso jykren kýt ājag jykre kórěg togvãnh nĩ.

²⁰ Mě há han nĩ, sỹ ājag mĩ nén tó mũ tag. Re tá inh jě nĩ, jänkã tá, kỹ sóg tỹ tórón' tórón' ke mũ, tỹ tag' tag' ke sóg mũ. Ũ tỹ inh ví mēg mũ mĩ tóg há tí, kỹ tóg inh mĩ nón ke mũ, jänkã ti, kỹ sóg ti ĩn kãra rãnh ke mũ. Kỹ sóg ti mré jěn ke mũ, kỹ tóg inh mré jěn ke mũ gé, ha mẽ. ²¹ Ũ tỹ isovãnh tũ ěn mĩ sóg: "inh mré nĩ," he sór mũ, kỹ tóg inh ri ke tỹ ũn mág nĩnh ke mũ. Inh panh mré sóg tỹ ũn mág nĩ ha, isỹ ti tovãnh ja tũ nĩn kỹ, kỹ tóg tá inh mré nĩnh ke mũ gé, he tóg, hemnĩ, vėnh rán ki," he tóg, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti.

²² "Ũ nĩgrėg nỹti ag tỹ tỹ jēmė jė, Topė kuprĩg ví ti, ũ tỹ inh ki ge kỹ nỹti ag hã mĩ tóg tónh ke mũ, Topė kuprĩg ti," he tóg, ũ tỹ tỹ ěprã ke nĩ ve ěn ti. Ti tỹ cidade tỹ Laodicėia tá ke ag mĩ vėnh ví jėnėg mũn hã vė.

Ag tỹ kanhkã tá Topė mĩ ví há han

4 Kỹ sóg kynhmỹ ěvãnh, kỹ sóg kanhkã jänkã vé, hã ra tóg róm ke kỹ jě nĩ. Kỹ sóg vėnh ví ěn jēmė mãn, vėnh ví tỹ trombeta kyr ri ke ěn, kỹ tóg inh mĩ: "ha kãtäpřy," he mũ. "Ā mĩ sóg ven sór mũ, ājag tỹ kar kỹ nén venh ke mũ ti," he tóg, vėnh ví ti.

² Kỹ vãhã Topė kuprĩg tóg inh krĩn mũ, kỹ sóg nén nėn vėg mũ. Kanhkã tá tóg nĩgja sĩnvĩ jě nĩ, kỹ ũ tóg kri nĩ nĩ. ³ Ti kakã tóg jėngrė nĩ, pó sĩnvĩ jėngrė ěn ri ke, pó tỹ jaspe jėngrė ěn ri ke, pó tỹ sardônio jėngrė ěn ri ke. Nĩgja sĩnvĩ ěn vỹ ta no ri ke nĩ, kỹ tóg jėngrė jě gé, ta no ěn ti, pó tỹ esmeralda jėngrė ěn ri ke. ⁴ Nĩgja sĩnvĩ ěn pėnĩn nĩgja sĩnvĩ ũ tóg nỹti gé, ũ tỹ 24 (ke) ti nỹti. Nĩgja ěn kri kófa ag tóg nĩgnĩ kỹ nỹti, kófa tỹ 24 (ke) ag. Kur kupri rĩnh kỹ ag tóg nỹti, ouro tỹ krĩ tógfĩ rĩnh kỹ ag tóg nỹti gé. ⁵ Nĩgja sĩnvĩ ěn tá ta tỹ kómkóm ke ri ke ěn tóg vėnh ven mũ, kỹ ta tỹ tỹrřr he ri ke ěn tóg mẽ há tí gé, vėnh ví ke gé. Ti jo pĩ jónhkó gru tỹ 7 (ke) tóg nỹti gé. Topė kuprĩg to ken hã vė, ũ tỹ 7 (ke) nĩ ve ěn, hã vỹ: pĩ jónhkó gru tỹ 7 (ke), he mũ. ⁶ Nĩgja sĩnvĩ kakãm nén ũ tóg nỹ nĩ, kỹ tóg vidro tỹ goj nĩ ve nĩ, goj jãpri, goj kókov (pě).

Kỹ nĩgja sĩnvĩ ěn pėnĩn ũ ag tóg nỹti, ũ tỹ 4 (ke) ag, ũn kanė e tãví ag. Ag kakã ki ag tóg kanė e nỹti, kar kỹ ag pãñĩ tá ke gé. ⁷ Ag kãmĩ ũ tóg mĩg ve ri ke nĩ, kỹ ũ tóg monh tãg ve ri ke nĩ gé, kỹ ũ tóg ěg kakã ve ri ke nĩ, jãvo ũ tóg kónhkó mág tẽ tí ve ri ke nĩ. ⁸ Ag kar vỹ fěr tỹ 6 (ke) nỹti. Kỹ ag tóg ājag fěr ki kanė e nỹti gé, fěr ven ja tá, ti kãtã ke gé. Kurã kar ki ag tóg jãn tí, kuty kar ki ke gé, jãn to krónh ke jãvãnh ag tóg nỹti. Ag jãn hã vė, ha mẽ: "ũn mág', mág', mág' vỹ tỹ ti nĩ, ěg jóg tỹ Topė ti, ũ tỹ nén kar han ki kanhró nĩ ěn ti. Vãsỹ tóg nĩ ja nĩgtĩ, kỹ tóg ũri nĩ gé, jãvo tóg kãtĩg ke mũ gé," he ag tóg tí, jãn kỹ, nén nė tỹ 4 (ke) ěn ag. ⁹ Gen kỹ ag tóg Topė mĩ jãn tí, ti tỹ tỹ ũn mág nĩ ěn hã tỹ ag tóg jãn tí. Ti mĩ ví há han ag tóg tí. Ti mĩ ag tóg: "nén kar hyn han há Ā tóg nĩ," he tí. Ũ tỹ nĩgja sĩnvĩ ěn kri nĩ mũ mĩ ag tóg jãn tí, ũn rĩr nĩ ěn mĩ. Ti rĩr nĩ vỹ tũg' henh ke tũ pė nĩ. ¹⁰ Ag tỹ ti mĩ jãn kỹ kófa tỹ 24 (ke) ěn ag vỹ mũgmũg ke tí, ũ tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn krēm. Mũgmũg ken kỹ ag tog ti mĩ: "Topė vỹ tỹ Ā nĩ," he tí, ũn rĩr nĩ ěn mĩ. Ti rĩr nĩ vỹ tũg' henh ke tũ pė nĩ. Kỹ ag tóg ājag krĩ tógfĩ ěn vin tí, nĩgja sĩnvĩ ěn krēm. ¹¹ Ti mĩ ag tóg tag tó tí,

ha mẽ: "ěg Senhor vỹ tỹ Ā nĩ, Topė vỹ tỹ Ā nĩ. Nén ũ kar hyn han ja Ā nĩgtĩ. To jykrėn kỹ Ā tóg nén ũ kar hyn han ja nĩgtĩ, hã kỹ tóg ki nỹti, Ā tỹ nén hyn han mũ kar ěn ti. Ā hã ne Ā pir mĩ tá krỹg he mũ', kỹ vėnh kar vỹ Ā mĩ ví há han ke mũ, Ā to: "ũn mág vỹ tỹ ti nĩ," hen kỹ, kỹ ag tóg Ā ví ki króm tí gé," he ag tóg tí, kófa ag, ũ tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn mĩ.

Jesus tỹ livro mãn

5 Kỹ sóg livro vėg mũ, livro ěn vỹ grĩn kỹ nỹ. Ũ tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn vỹ livro ěn mãn kỹ nĩ nĩ, ti pėg-ja tỹ. Kãtã tóg rán kỹ nĩ, ti ven ja tá ke gé. Tógfĩn kỹ tóg nĩ nĩ, livro ti. Tógfĩn ja tỹ 7 (ke) tóg nĩ. Ti tógfĩn kri tóg go'or nĩ gé, ũ tỹ kygvãg tũ nĩ jė. ² Kỹ sóg Topė tỹ jėnė jafã ěhé tãví vėg mũ gé. Ví tóg mũ, jamã hár(a), kỹ tóg: "ũ nỹ hyn tá krỹg mũ, ti tógfĩn kavãn ti jė?" he mũ.

³ Hã ra ag tóg ũ tỹ tá krỹg mũ vėg tũ nĩ, kanhkã tá, ěprã, vėnh kuprĩg ag kãmĩ ke gé. Kỹ ũ tỹ livro kavãn ke tóg tũ tí, ti rá ve jė. ⁴ Kỹ sóg fỹ mũ. Inh mĩ tóg e tí, ũ tỹ livro kavãn ke tũ tĩn kỹ, ěg tỹ ti rá ven jė. ⁵ Kỹ kófa ag kã ũ tóg inh mĩ: "fỹ tũg ra," he mũ. "Povo tỹ Judeu kãmĩ ũn pir tóg mĩg tar ri ke nĩ, Davi krė'krė ag kã ũn pir ěn vỹ tóg vėnh kar tỹ hėn ri ke ja nĩ. ěn vỹ ti tógfĩn tỹ 7 (ke) ěn kygvãn ki kanhró nĩ, kỹ tóg livro ki rá ěn venh ke mũ," he tóg inh mĩ, kófa ti.

⁶ Kỹ sóg nĩgja sĩnvĩ ěn jo cordeiro vėg mũ, mé krė ěn ti. Nén nė tỹ 4 (ke) ag vỹ ti pėnĩn nỹti, kófa ag ke gé, cordeiro ěn pėnĩn ag nỹti. Kỹ tóg tỹ ag tỹ tãnh kỹ rĩr mãn ěn ri ke jě. Nĩka tỹ 7 (ke) ti nĩ, kanė tỹ 7 (ke) ke gé, cordeiro ěn ti. Topė kuprĩg to ken hã vė, ũ tỹ 7 (ke) nĩ ve ěn ti, hã vỹ: nĩka tỹ 7 (ke) mré kanė tỹ 7 (ke), he mũ. Topė vỹ ti jėnė ja nĩ, ti tỹ ga kar mĩ tĩg jė, Topė kuprĩg ti. ⁷ Kỹ cordeiro ěn vỹ ũ tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn tá jun mũ, kỹ tóg ti ki livro ěn mãg mũ, ũ tỹ Ā pėgja tỹ livro mãn kỹ nĩ ěn ti ki. ⁸ Kỹ nén nė tỹ 4 (ke) ěn ag vỹ mũgmũg ke kãn mũ, kófa tỹ 24 (ke) ag ke gé, cordeiro ěn krēm ag tóg mũgmũg ke kãn mũ sir. Kófa ag vỹ vãkyn jafã tỹ harpa génh kỹ nỹti. Pėnky tỹ ouro génh kỹ ag nỹti gé. Pėnky ěn kãki tóg fór nĩ, ti pũn kỹ ger há han jafã ěn tỹ, hã vỹ: ěg tỹ Topė mré vėmėn tí, he mũ. ⁹ Cordeiro ěn mĩ ag tóg jãn mũ, Jesus jė tag tó ag tóg mũ, ha mẽ. "Ā hã ne tá krỹg mũ'," he ag tóg mũ. "Ā hã ne livro mãn kỹ ti tógfĩ kygvãg mũ ha'. Ā tén ja ag tóg, kỹ Ā tóg ter kỹ ěprã ke ag kygãm, Topė mĩ, pã'i ag kar krēm ke ag kãmĩ, vėnh ví kar tó tí ag kãmĩ, nação kar ag kãmĩ, povo kar ag kãmĩ Ā tóg ũ ag kygãm ja nĩgtĩ. ¹⁰ Ā tỹ ũn kygãm mũ ag mĩ Ā tóg vėnh rãnhřãj nĩm ja nĩ gé, ag tỹ Ā mĩ Ā tũ ki rĩr jė, ag tỹ tỹ Topė camarada nỹti jė. Kỹ ag tóg ěprã ke ag krĩg mĩ tỹ ũn mág nỹtĩnh mũ," he ag tóg, kófa ag, jãnãnh kỹ.

¹¹ Kỹ sóg Topė tỹ jėgnė jafã tỹ hėn ri ke vėg mũ gé, mil tỹ mil tỹ hėn ri ke. Ag e tãvĩn ra ěg tóg ag nĩgkrėn ke tũ nĩ. Nĩgja sĩnvĩ ěn jo ag tóg nỹti, nén nė tỹ 4 (ke) ěn mré, kófa ag mré ke gé. ¹² Jãnãnh kãn ag tóg mũ gé, jamã hár(a), kỹ ag tóg: "cordeiro tag tén ja ag tóg nĩ, hã kỹ tóg ũri tỹ ũn mág jě," he mũ. "Tỹ tóg vėnh kar kri ke jě ha, rico tóg jě ha, ki kanhró tóg jě ha, tar tóg jě ha, tỹ tóg ũn mág jě ha, sĩnvĩ tóg jě ha, vėnh kar vỹ ti

mỹ vĩ há han mũ ha," he ag tóg, Topě tý jěgně jafã ag.

¹³ Kĩ vãhã kanhkã tân kar ag vĩ jãnjan mũ, êprã ke kar ag ke gé, vênh kuprĩg kar ag ke gé, goj ki ke kar ag ke gé. Ag kar vĩ jãnjan mũ ha, jamã hár(a), kĩ ag tóg: "ũ tý nĩgja sĩnvĩ kri nĩ mũ ên mỹ êg tóg vĩ há han ke mũ ha, cordeiro ên mỹ ke gé," he mũ. "Ajag pir mỹ ag tóg tý ùn mág nýtĩ, ajag pir mỹ ag tóg sĩnvĩ nýtĩ, vênh kar kri ke vĩ tý ag nýtĩ, kĩ ag tóg tũg' henh ke tũ pẽ nĩ," he ag tóg mũ sir, vênh kar pẽ ti.

¹⁴ Kĩ nén nẽ tý 4 (ke) ên ag vĩ tóg vĩ mũ gé sir. "Hã vễ," he ag tóg mũ. Kĩ kófa ag tóg mũgmũg ke kãn mũ sir, "Topě vĩ tý ã nĩ," hen kũ.

Jesus tý livro tógfĩ kygvãn

6 Kĩ sóg cordeiro tý ti tógfĩ ve kavãn vég mũ sir, ti tógfĩ tý 7 (ke) ên ag kã ùn ve ên ti. Kĩ sóg nén nẽ tý 4 (ke) ag kã ù vĩ mẽg mũ gé sir. Ti vĩ vĩ ta tý tũrũr he ri ke nĩ. "Tág'," he tóg. ² Kĩ sóg vễsỹjãm êvãnh kĩ cavalo kupri vég mũ. Û tý kri nĩ vĩ vyj tý no rěr tý pẽg jafã vyn kĩ nĩ nĩ. Ti mỹ ag tóg krĩ tógfĩ jun mũ, ti tý tý êprã ke kri ke jẽn kĩ. Kĩ tóg vênh kar ag tý ã krêm ke han tĩ mũ.

³ Kĩ cordeiro vĩ ti tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ régre tá krỹg vễ sir. Kĩ nén nẽ ag kãmĩ ù tóg: "tág'," he mũ gé. ⁴ Kĩ cavalo kusũg vĩ jun mũ. Û tý kri nĩ mũ ên mỹ ag tóg rógro tẻj jun mũ, ti tý êprã ke ag tý jagnẽ kato vãsãnsãn han jẻ, êprã ke ag tý jagnẽ kãgtén jẻ sir.

⁵ Kĩ cordeiro ên tóg ti tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ tãgtũ tá krỹg vễ sir. Kĩ nén nẽ ag kãmĩ ù tóg: "tág'," he mũ gé. Kĩ sóg vễsỹjãm êvãnh kĩ cavalo sã vég mũ sir. Û tý kri nĩ ên vĩ êg tý nén ù kar kufyg jafã mãn kĩ nĩ nĩ, êg tý nén ù kar kãmũn jafã ti. ⁶ Kĩ sóg nén nẽ tý 4 (ke) ên kã vênh vĩ ù jẻmẻg mũ gé, kĩ tóg: "trigo tý quilo pir mãn jẻ ag tóg ke mũ, por dia kaja to," he mũ, "ke tũ nĩn kĩ ag tóg cevada tý quilo tãgtũ mãn ke mũ, por dia kaja ên to. Azeite vóg tũg nĩ hã ra, vinho vóg tũg nĩ gé, ên vĩ kaja pir nĩnh mũ," he tóg mũ, vênh vĩ ti.

⁷ Kĩ cordeiro ên tóg ti tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ tý 4 (ke) tá krỹg vễ sir. Kĩ nén nẽ ag kãmĩ ù tóg: "tág'," he mũ gé. ⁸ Kĩ sóg cavalo ù vég mũ, hã ra tóg vẻser jóg tánh ri ke nĩ. Û tý kri nĩ ên tóg êg tẻn tĩ, kĩ vênh kuprĩg ag vĩ ti nẻn kãmũ mũ gé, ti kãtĩg ên kã. Ag tý êprã ke ag tý vênh kãpẻv tý 4 (ke) ag kã ti vênh kãpẻv pir ag kãgtén ke vễ, rógro tý, ag kỏkĩr tý ke gé, vênh kaga tý ke gé, mĩg tý ke gé.

⁹ Kĩ cordeiro vĩ ti tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ tý 5 (ke) tá krỹg vễ sir. Kĩ sóg nĩgja sĩnvĩ ên krêm êvãnh kĩ êprã ke ag kuprĩg vigvég mũ, ag tý Topě vĩ tugrĩn ùn kãgtén mũ ag kar kuprĩg ti. Topě vĩ tẻ to krẻnh ke ja tũ ag tóg nýtĩ, hã kĩ ag tóg ag kãgtén ja nĩgtĩ, ù tý ag vĩ jẻmẻ sẻr tũ ên ag. ¹⁰ Ên ag vĩ jamã hár(a) tag tẻ mũ, ha mẽ: "kake'," he ag tóg mũ. "Ùn mág vĩ tý ã nĩ. ã tý nẻn tẻ mũ ên han ã tẻg tẻ. Hã ra êg tẻg hur ã tý nẻn han ke mũ jãvãnh mág. ã mỹ kãnmar êprã ke ag jykre tugnỹm sẻr tũ, ã tý ag vóg kẻnãn jẻ, ag tý êg kãgtén ja tag tugrĩn?" he ag tóg mũ, ag tý Jesus tugrĩn ùn kãgtén mũ ên ag. ¹¹ Kĩ ag tóg ag mỹ kur kupri junjun mũ sir, kĩ ag tóg ag mỹ: "toreg ver'," he mũ. "Ù ag tóg nýtĩ gé,

ag tý ùn kãgtén mũ ù ag. Ag tý ajag kãgtén ja ri ke han ke vễ, ajag mrẻ ke ù ên ag tý. Topě vĩ ag nĩgkrẻ, kĩ tóg ki kanhrẻ nĩ, ag tý ù tý hẻn ri ke kãgtén ke mũn ki. Ag tý ajag mrẻ ke ên ag kãgtén kãn kar kĩ tóg ag jykre tugnỹm kãn ke mũ, ha vemnĩ," he tóg, ag tý ùn kãgtén mũ ên ag mỹ.

¹² Kĩ sóg cordeiro ve mãn mũ, kĩ tóg livro tógfĩ ù kavãg mũ gé. Ti tógfĩ tý 6 (ke) tá krỹg vễ sir. Kĩ ga tóg jũrũn ke mũ ha. Rã vĩ kuty' he mũ, êg tý ù ter kĩ kur sã tu tĩ kuty ên ri ke. Kysã vĩ kusũg' he mũ gé. ¹³ Kĩ krĩg vĩ vãr kãn ke mũ gé. Kejẻn kãka tẻg ka tý vyryn vyryn ke tĩ, kĩ ti kanẻ tẻg vãr kãn tẻ, ti tánh ra. Ge ti nĩgtĩ, krĩg vãr kãn ke mũ tag ti. ¹⁴ Kĩ kanhkã vĩ tũg' he mũ gé, êg tý livro grĩn ên ri ke ti nĩ, kanhkã tũg ti. Pãnẻnh vĩ tũg kãn mũ gé, goj vãso kar ke gé. ¹⁵ Êprã ke ag vĩ pãnẻnh nor krêm vênh pigjunh mũ, pãrẻ vãso krêm, pãnẻnh vãso krêm ke gé, pã'i ag, vênh kar kri ke ag, soldado ag pã'i ag mrẻ hã, ùn rico ag mrẻ hã, ùn tar ag mrẻ hã, ùn camarada ag mrẻ hã, ag patrão ag mrẻ hã, êprã ke kar ag mỹr, ha mẽ. ¹⁶ Kĩ ag tóg pãnẻnh mỹ vĩ mũ, pãrẻ mỹ ke gé. "Ha êg kri vãr, ha êg kri tý tam kẻ," he ag tóg mũ, ón kĩ, pãrẻ mỹ. "Ha êg pigju. Cordeiro ên vĩ êg to jũ mũ, kĩ ù tý nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ên vĩ êg ki êvãnh mũ. Ag jo êg pigju," he ag tóg mũ ón kĩ, êprã ke kar ag, pãnẻnh kar mỹ. ¹⁷ "Ag tý êg to jũnh ke vễ. Pẻtẻm ti huri, kurã kỏrẻg tag ti. Krenkren ke tũ êg tẻg nĩ," he ag tóg mũ, êprã ke kar ag, cordeiro ên jũ kamẻg kĩ.

Topě tý jẻnẻ jafã tý ùn e ag rãn rãn

7 Kĩ sóg ga fyr mĩ êvãnh kĩ Topě tý jẻgnẻ jafã tý 4 (ke) ag vigvég mũ. Ga pẻno tý 4 (ke) ki ag jẻgẻjẻg kĩ nýtĩ. Kãka tý 4 (ke) vĩ tá nýtĩ gé. Kĩ ag tóg kãka tý 4 (ke) ên ag ki rĩr nýtĩ, kãka tý hẻ kãtã mũ tũ nẻ jẻ. Kĩ kãka tẻg tũ tẻ, ga kri, goj kri ke gé, ka kãmĩ ke gé. ² Rã jur ja tá sóg Topě tý jẻnẻ jafã ù kãtĩg vég mũ gé. Topě tý êg rãn rãn jafã ma tẻg kãtĩ mũ. Kĩ tóg kanhkã ra tãpry mũ. Kĩ tóg Topě tý jẻgnẻ jafã tý 4 (ke) ên ag mỹ vĩ mũ. Topě vĩ ag mỹ: "ga mrẻ goj kỏkẻn nĩ," he ja nĩ, ù tý 4 (ke) ên ag mỹ. ³ Kĩ ù tý vênh rãn jafã ma kãtĩ mũ ên tẻg ag mỹ: "toreg ver'," he mũ. "Ga vóg tũg nẻ ver, goj ke gé, ka ke gé," he tóg. "Êg tý ver Topẻ camarada ag rãn rãn sẻr vễ, vênh rãn jafã tag ti tý, ag kakã ki," he tóg, Topẻ tý jẻnẻ jafã ti, ù tý 4 (ke) ên ag mỹ. ⁴ Kĩ tóg ag rãn tẻ mũ. Û tý 140 mil (ke) ag hã vễ, fag mrẻ hã, ti tý Israel krẻkrẻ ag kar kãmĩ ùn rãn rãn mũ ag. Ti nẻmẻo mẽ inh. ⁵ Judã krẻ tý 12 mil (ke) tẻg rãn kĩ nýtĩ, Rubẻm krẻ tý 12 mil (ke) ke gé, Gade krẻ tý 12 mil (ke) ke gé, ⁶ Aser krẻ tý 12 mil (ke) ke gé, Naftali krẻ tý 12 mil (ke) ke gé, Manassẻs krẻ tý 12 mil (ke) ke gé, ⁷ Simeão krẻ tý 12 mil (ke) ke gé, Levi krẻ tý 12 mil (ke) ke gé, Issacar krẻ tý 12 mil (ke) ke gé, ⁸ Zebulom krẻ tý 12 mil (ke) ke gé, Josẻ krẻ tý 12 mil (ke) ke gé, Benjamim krẻ tý 12 mil (ke) ke gé. Ên ag rãn rãn kãn tẻg mũ, Topẻ tý jẻnẻ jafã ti.

Ūn e tỹ Topě mỹ vĩ há han

⁹ Tag pãte sóg ūn tỹ hěn ri ke ag vigvég mũ. E tävĩn ag nỹtĩ, e tävĩn, kỹ ũ tỹ ag nĩgrén ke tóg tũ tĩ. Tỹ ag ěprã ke ja nỹtĩ. Nação kar kãmĩ ke ũ ag vỹ tá nỹtĩ, pã'i kar krēm ke ũ ag ke gé, povo kar kãmĩ ũ ag ke gé, vênh vỹ kar tó tĩ ag kãmĩ ũ ag ke gé. Kur kupri rĩnh kỹ ag tóg nỹtĩ, ūn e ěn ag. Nĩgja sĩnvĩ ěn pėnĩn ag tóg jėgjęg kỹ nỹtĩ, cordeiro rĩnve tá, tãnh féj génh kỹ ag tóg nỹtĩ. ¹⁰ ěn ag vỹ jamã hár(a): "Topě hã vỹ ěg krenkren han mũ," he mũ. "Ū tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn vỹ ěg krenkren han mũ, cordeiro ti ke gé," he ag tóg mũ, jamã hár(a), ūn e ěn ag.

¹¹ Topě tỹ jėgně jafã kar ag vỹ nĩgja sĩnvĩ ěn pėnĩn nỹtĩ gé, ūn e ěn ag mré. Kófa ěn ag pėnĩn ag nỹtĩ, nén ně tỹ 4 (ke) ěn ag pėnĩn ke gé. Nĩgja sĩnvĩ ěn krēm ag tóg mũgmũg ke mũ, kỹ ag tóg ũ tỹ kri nĩ ěn mỹ: "Topě vỹ tỹ ã nĩ," he mũ. ¹² Kỹ ag tóg: "ha vé, vênh kar jé Topě hã mỹ vênh vỹ há tó," he mũ. "Topě hã vỹ sĩnvĩ jě, Topě hã vỹ ki kanhró nĩ, Topě hã mỹ ěg tóg vênh vỹ há tó tĩ. Tỹ tóg ūn mág jě, vênh kar kri tóg jě, tar tóg jě, Topě ti, ũri, kỹ tóg tũ' henh ke tũ nĩ gé. Hã vě," he ag tóg mũ, Topě tỹ jėgně jafã ag.

¹³ Kỹ kófa ěn ag kã ũ tóg inh mỹ: "ag tỹ hě ri ke ně hỹn, hã kỹ ag tóg kur kupri rĩnh kỹ nỹtĩ?" he mũ. ¹⁴ Kỹ sóg ti mỹ: "inh pi(jé) ki kanhró nĩ," he mũ. "ã hỹn tóg ki kanhró nĩ," he sóg ti mỹ. Kỹ tóg inh mỹ: "nén ũ jagy mág pě ve ja ag tóg nỹtĩ, cordeiro tugrĩn," he mũ. "Ag vóg kónãn jagy han ja ag tóg. Ag kur kygfa ag, cordeiro kyvénh tỹ, kỹ tóg kupri nỹtĩ, ag kur ti. ¹⁵ Kỹ ag tóg Topě nĩgja sĩnvĩ pėnĩn nỹtĩ. Ti rãnrãj han ag tóg tĩ, kurã kar ki, kuty ki ke gé, ti ĩn krēm. Ū tỹ nĩgja sĩnvĩ kri nĩ ěn vỹ ag jy nĩgãn mũ. ¹⁶ Ag pi(jé) kókĩr mãn ke mũ', ag pi(jé) og'og sór mãn mũ'. Rã vỹ ag ki hupũn mãn ke tũ nĩ ha, nén ũ gru ke gé, ¹⁷ cordeiro tỹ ag ki rĩr kỹ, ũ tỹ nĩgja sĩnvĩ tá jě ěn ti. Ag tatĩ tĩg jé tóg ke mũ, goj nĩhỹg ja ra, goj tỹ ag rĩnrĩr han mũ ěn ra tóg ag tatĩ tĩg ke mũ. Topě vỹ ag kygfỹ tỹ tũg' henh ke mũ," he tóg inh mỹ, kófa ti, ūn e ěn ag to.

Jesus tỹ livro tógfĩ tỹ ěgno kavãn

8 Kỹ cordeiro vỹ livro tógfĩ tỹ ěgno kavãg mũ. Ti tógfĩ tỹ 7 (ke) tá krỹg hã vě. Kỹ tóg katy' he mũ, kanhkã tá, meia hora ki. ² Kỹ sóg Topě tỹ jėgně jafã tỹ 7 (ke) ag vég mũ. Ag mỹ ag tóg trombeta tỹ 7 (ke) junjun mũ. Topě nĩgja sĩnvĩ jo ag tóg nỹtĩ.

³ Kỹ Topě tỹ jěně jafã ũ tóg tá jun mũ gé, kỹ tóg ouro tỹ pėnky ma kãtĩ mũ, ěg tỹ pėnky ki Topě mỹ ti ger há pũn jafã ěn ti. Nĩgja sĩnvĩ ěn to tóg jě mũ, Topě tỹ jěně jafã ti. Kỹ ag tóg ti mỹ ka jěngo ger há tỹ hěn ri ke jun mũ, ti tỹ Topě mỹ pũn jé, Topě nĩgja to jěn kỹ. ěprã ke tỹ Topě ki ge kỹ nỹtĩ kar ag tóg Topě mré vēmén tĩ. Ag ví ja ěn mré tóg ti ger há ěn pũn sór mũ, Topě mỹ, Topě tỹ jěně jafã ti. ⁴ Kỹ tóg sir pũn mũ, Topě kato jěn kỹ. Kỹ ti ger há ěn tóg kynhmỹ tãpřy mũ sir, Topě tũ ag tỹ ti mré vēmén ja ěn mré hã. ⁵ Kỹ Topě tỹ jěně jafã ěn tóg pėnky ěn fãn mũ, pránh gru tỹ. Topě mỹ nén ũ kar

pũn jafã tá tóg pránh gru ěn mág mũ, kỹ tóg pėnky kãkã nĩm mũ. Kỹ tóg ga kri ti fón mũ sir, pėnky ti, pránh gru tỹ kãkã nĩn kỹ. Kỹ ta tóg kómkóm ke kỹ tỹrỹr he mũ, jũ kỹ tóg mrãrãn ke mũ gé, ga kri. Kỹ ga tóg jũrũn ke mũ gé sir.

Ag tỹ trombeta kynkyn

⁶ Kỹ Topě tỹ jėgně jafã tỹ 7 (ke) ěn ag tóg vênh kãn mũ sir, ag tỹ trombeta kynkyn jé. ⁷ Kỹ ūn tóg ã tũ kyn vén mũ. Kỹ nãfy tóg ěprã ke ag kri vár mũ, pĩ mré hã, vênh kyvénh mré hã ke gé. Kỹ ka vênh kãpóv tãgtũ ag kã ti vênh kãpóv pir tóg kugpũr kãn mũ, ga vênh kãpóv pir ke gé. Re vỹ pũr kãn pě han mũ sir.

⁸ Kỹ Topě tỹ jėgně jafã tỹ 7 (ke) ěn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta régre tá krỹg vě sir. Kỹ nén ũ tóg goj kafã tũ ki kutě mũ, hã ra tóg tỹ pãnónh gru nĩ ve nĩ, pãnónh mág tävĩ. Kỹ goj vênh kãpóv tãgtũ ag kã ti vênh kãpóv pir tóg vênh kyvénh ri ke nĩ ha. ⁹ Goj ga vênh kãpóv tãgtũ ag kã ti vênh kãpóv pir tóg kãgter kãn mũ gé. Goj kri mũ mũ ěn, barco ěn vênh kãpóv tãgtũ ag kã ti vênh kãpóv pir tóg tũ' he kãn mũ gé, pãnónh ěn tugrĩn.

¹⁰ Kỹ Topě tỹ jėgně jafã tỹ 7 (ke) ěn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tãgtũ tá krỹg vě sir. Kỹ krĩg mág pě tóg kanhkã tá kãtėre mũ, hã ra tóg gru nĩ, pĩ gru ěn ri ke. Kỹ tóg ěganě vênh kãpóv tãgtũ ag kã ti vênh kãpóv pir kri kutě mũ, goj nĩhỹg vênh kãpóv tãgtũ ag kã ti vênh kãpóv pir kri ke gé. ¹¹ Krĩg ěn jyjn hã vỹ: "Fa," he mũ. Kỹ goj ěn tóg fa nĩ sir. Kỹ ěprã ke tỹ hěn ri ke ag kãgter mũ, goj kórég ěn kron kỹ.

¹² Kỹ Topě tỹ jėgně jafã tỹ 7 (ke) ěn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tỹ 4 (ke) tá krỹg vě sir. Kỹ nén ũ tóg rã kókég mũ, kỹ jėngrě tóg sĩ' he mũ ha, kysã jėngrě ti ke gé, krĩg kar jėngrě ti ke gé. Jėngrě vênh kãpóv tãgtũ ag kã ūn pir tóg tũg' he mũ ha. Kỹ kurã tóg sĩ nỹ ha, jãvo kuty tóg kuty tävĩ nỹ ha.

¹³ Kỹ sóg kónhkó mág vég mũ, ti tě tĩn kỹ, kynhmỹ. ěn vỹ jamã hár(a) prěr mũ. "!.Jagy ti tĩnh mũ, jagy ti tĩnh mũ, jagy ti tĩnh mũ, ěprã ke ag mỹ.!..Topě tỹ jėgně jafã tãgtũ ũ ag vỹ ãjag tũ ti kynkyn ke mũ ha, kỹ tóg kórég tävĩ nỹnh mũ ha, ěprã ke ag mỹ..!" he tóg mũ, kónhkó mág ti.

9 Kỹ Topě tỹ jėgně jafã tỹ 7 (ke) ěn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tỹ 5 (ke) tá krỹg vě sir. Kỹ sóg krĩg vég mũ. Kanhkã tá tóg kãtėre ja nĩ, ěprã, krĩg ěn ti. Kỹ ag tóg ti mỹ nũgme nón jafã fig mũ, chave ti, krĩg ěn mỹ. ² Kỹ tóg róm mũ sir, nũgme ti, hã ra nĩja tóg tá tũmtũm ke mũ, nĩja tar pě. Kỹ rã tóg kuty' he mũ, nĩja ěn to. Ga kri tóg kuty' he kãn mũ. ³ Nĩja ěn kãtã tóg vãhã kãpa mũ, tỹ ópã tỹ hěn ri ke nỹtĩ ve ti, hã ra tóg pỹn kakrã tar ri ke nỹtĩ, tỹ ópã nỹtĩ ve ěn ti. ⁴ Ti pi(jé) re ko tĩ', ti pi(jé) ka féj ko tĩ', ti pi(jé) ěkré ko tĩ gé'. Ti tỹ ěprã ke ag mỹ vênh kaga han kãtĩg vě. ěprã ke ũ ag tóg tỹ Topě tỹ rágrã tũ nỹtĩ, ag kakã ki. ěn ag mỹ vênh kaga han jé ag junjun mũ, tỹ ópã nỹtĩ ve ěn ag. ⁵ Ag pi(jé) ěprã ke ag kãgtén mũ hã ra'. Kysã tỹ 5 (ke) ki ag tóg ěprã ke ag mỹ vênh kaga nĩm mũ. Ag tỹ ag vóg kỹ tóg pỹn kakrã tỹ ěg tugtãn ri ke nĩ, ti kaga ti.

⁶ Kĩ ěprã ke ag tóg ter sór mũ ha, ti kaga jagy to, hã ra ag tóg ter ke tũ nĩ, kysã tỹ 5 (ke) ěn ki. Ag tỹ ter sór mũ ra ag tóg ter ke tũ pẽ nĩ.

⁷ Ópã ěn tóg tỹ cavalo nỹtĩ ve nĩ, cavalo tỹ vėnh génh mũnh ke ri ke tóg nỹtĩ. Ouro tỹ krĩ tógfĩ ag tóg nỹtĩ. Ag kakã vỹ ěg kakã ri ke nĩ. ⁸ Ag gãnh vỹ fag gãnh tėj ri ke nĩ gé. Ag jã vỹ mĩg jã ri ke nĩ. ⁹ Ag fe fár tóg ferro tỹ camisa ri ke nĩ. Ag fěr tỹ rãnhřãnh he tóg mẽ há tĩ, kỹ tóg cavalo tỹ hėn ri ke tỹ carroça tỹ hėn ri ke nỹgnỹn ri ke nĩ, ag tỹ vėnh génh mũnh ken kỹ. ¹⁰ Ag my kã tóg nĩ, ag préj ti, pỹn kakrã préj ri ke ti. Ag my tỹ ag tóg ěprã ke ag vóg kónãnh tĩ, kysã tỹ 5 (ke) ki. ¹¹ Ũ tỹ nũgme ki rĩr tĩ ěn, ũ tỹ Topẽ tỹ jėnė jafã ri ke nĩ ěn vỹ tỹ ag pã'i mág nĩ, ópã ěn ag pã'i mág. Hebreu ag vĩ ki ti jiji vỹ: Abadom, he mũ, kỹ tóg Grego ag vĩ ki: Apolião, he mũ, hã vỹ: nén ũ kar kókég tĩ, he mũ, ěg vĩ ki, hã vỹ: Apolião, he mũ.

¹² Nén jagy ve ve inh huri, sỹ nén jagy régre venh ke nė ha.

¹³ Kỹ Topẽ tỹ jėgnė jafã tỹ 7 (ke) ěn ag kã ũ tóg trombeta kyn mũ gé. Trombeta tỹ 6 (ke) tá krỹg vė sir. Kỹ sóg vėnh vĩ męg mũ. Topẽ mỹ nén ũ pũn jafã tỹ ouro tá tóg mẽ há tĩ, vėnh vĩ ti. Mesa ěn péno tỹ 4 (ke) ki, mesa tỹ Topẽ jo jė ěn ki tóg mẽ há tĩ, vėnh vĩ ti. ¹⁴ Vėnh vĩ ěn tóg ũ tỹ ũri kyn mũ ěn mỹ: "Topẽ tỹ jėgnė jafã tỹ 4 (ke) ěn kygvãnh tĩg," he mũ. "Ũ tỹ goj mág tỹ Eufrates tá sigse kỹ nỹtĩ ěn ag kygvãnh tĩg," he tóg. ¹⁵ Kỹ tóg ag kygvãnh tĩ mũ, ũ tỹ 4 (ke) ěn ag. Tá ag tóg jãvãnh nỹtĩ ja nĩgtĩ, ag tỹ ěprã ke tỹ hėn ri ke ag kãgtén jė. Topẽ vỹ ag mỹ ag tỹ prỹg ki ag kãgtén ke, kysã ki ag kãgtén ke, kurã ki ag kãgtén ke, hora ki ag kãgtén ke mũ ěn nĩm ja nĩ. ěprã ke vėnh kãpóv tăgtũ ag kã ũn pir ag kãgtén kãnh jė ag tóg ke mũ, Topẽ tỹ jėgnė jafã tỹ 4 (ke) ěn ag.

¹⁶ Ag krēm soldado ag número mẽ inh, ũ tỹ cavalo kri mũgtĩ ag. 200 mil (ke) ag nỹtĩ, ag krēm soldado ag.

¹⁷ Kỹ sóg ag vėg mũ, soldado tỹ cavalo kri mũ mũ ag. Ferro tỹ camisa ag nỹtĩ, kỹ ũ ag tóg kusũg nỹtĩ, pĩ kusũg ri ke, ũ ag tóg tánh nỹtĩ, pó tỹ safir tánh ri ke, ũ ag tóg māréro nỹtĩ, pó tỹ enxofre māréro ri ke. Cavalo krĩ vỹ mĩg krĩ ri ke nỹtĩ. Ag jėnkã tá pĩ gru tóg kãkutė mũ, nĩja ke gé, pó tỹ enxofre nĩja ke gé, vãnh pũr nĩja ri ke ěn ti. ¹⁸ Tag tỹ ag tóg ěprã ke ag kãgtén ke mũ, pĩ tỹ, nĩja tỹ, pó tỹ enxofre nĩja tỹ ke gé, cavalo ag. ¹⁹ Nén tỹ cavalo jėnkã tá kãkutė mũ ěn vỹ ěprã ke ag kãgtén ke mũ, kỹ ag my vỹ ag kãgtén ke mũ gé. Ag my vỹ tỹ pỹn hã ve nĩ, pỹn krĩ. ěn tỹ ag tóg ěprã ke ag kókén ke mũ gé, ag my tỹ.

²⁰ ěprã ke ũ ag tóg hã ra krenkren ke mũ ver. Ag kãgtén kãnh ke tũ ag tóg nĩ ver. Kỹ ũn krenkren mũ ag pi(jé) Nén-Kórég ag tovãnh mũ', vėnh kãggrã tovãnh tũ ag nỹtĩ, ouro tỹ vėnh kãggrã ěn, prata tỹ vėnh kãggrã ěn, ferro kusũg tỹ vėnh kãggrã ěn, pó tỹ vėnh kãggrã ěn, ka tỹ vėnh kãggrã ěn ke gé. Ver ag tóg tag kar to: "Topẽ vỹ tỹ ti nĩ," he tĩ gé. Ag tỹ vėsóg ki vėnh kãggrã hyn han mũ ra tóg ag mỹ tỹ Topẽ nĩ ve nĩ, ti kanė tũ ra, ti nĩgrėg nor tũ ra, ti tỹ ě pėn tỹ tĩg vãnh (hã) ra. ²¹ Ag pi(jé) ag jykre tovãnh sór mũ', ěprã ke krenkren mũ ěn ag. Jagnė kãgtén ag tóg mũgtĩ, kujã jykre han

ag tóg mũgtĩ, curandeiro jykre ěn ti. Ājag prũ tũ fag mré ag tóg nỹgnỹ mũgtĩ, ājag mėn tũ ag mré fag tóg nỹgnỹ mũgtĩ gé, jagnė tỹ nén ũ pigju(g) ag tóg mũgtĩ gé, ěprã ke ag.

Livro sĩ

10 Kỹ sóg Topẽ tỹ jėnė jafã tar ũ vėg mũ. Kanhkã tá tóg kãtėre mũ, ěprã. Kanhkã góg vỹ ti kri rũm kỹ nỹ nĩ. Ti krĩ kri ta no tóg vėnh ven mũ. Ti kakã vỹ rã ri ke nĩ, ti fa vỹ pĩ gru ri ke nỹtĩ, ti fa jėngrė ti. ² Livro sĩ mãn kỹ tóg jė nĩ, livro tỹ jėn ke kỹ tóg ma jė nĩ. Ā pėgja tỹ tóg goj kafã tũ sãnh mũ, kỹ tóg ě jãkãnh tỹ ga sãnh mũ. ³ Prěr tóg mũ sir, jamã hár(a), kỹ tóg tỹ mĩg kyr mẽ tĩ, ti prěr ti. Kỹ ta tỹ tỹrỹr he tỹ 7 (ke) vỹ ti vĩ kafãnh mũ, jamã hár(a). ⁴ Kỹ sóg ta tỹ tỹrỹr he mũ vĩ ěn rán sór mũ. Hã ra ũ tỹ kanhkã tá vĩ mũ tó inh mỹ: "rán tũg nĩ," he mũ. "Ta tỹ tỹrỹr he mũ ěn vĩ tó sór tũg nĩ, ũ mỹ," he tóg.

⁵ Kỹ Topẽ tỹ jėnė jafã ěn, ũ tỹ goj mré ga kri jė mũ ěn tóg ě nĩgė tỹ kanhkã ki ven mũ, ě pėgja tỹ. ⁶ Kỹ tóg: "sỹ ki hã tónh ke vė," he mũ. "Topẽ vỹ ki kanhró nĩ, sỹ ki hã tó mũnh ki," he tóg. "Ũn rĩr nĩ ěn vỹ ki kanhró nĩ, ũn ter vãnh ěn vỹ ki kanhró nĩ, ũ tỹ kanhkã han mũ ěn vỹ ki kanhró nĩ, ũ tỹ ga han mũ ěn ti, ũ tỹ goj han mũ ěn ti, ũ tỹ ũn rĩnrĩr nỹtĩ kar ag hyn han mũ ěn ti. ěn hã vỹ isỹ ki hã tó mũ ki kanhró nĩ," he tóg. "Ha vé, ě tỹ nén han ke mũ ěn tovãnh mãn ke tũ ti nĩ ha, Topẽ ti. ⁷ Ti tỹ jėgnė jafã tỹ 7 (ke) ěn ag kã ũ vỹ trombeta kyn ke mũ, kỹ tóg ũ tỹ 7 (ke) tá krỹg ke mũ. Ti tỹ kyn kỹ Topẽ vỹ ě tỹ nén han sór mũ ěn han ke mũ ha, ě tỹ vãsỹ to jykren mũ ěn ti. Hã tó ja ti nĩ, ti rãnhřãj han tĩ ag mỹ, ti vĩ tó tĩ ag mỹ ke gé, Topẽ ti," he tóg, Topẽ tỹ jėnė jafã ti.

⁸ Kỹ kanhkã tá ke ũ tóg inh mré vėmėn mãn mũ. Inh mỹ tóg: "ha tĩg," he mũ. "Livro sĩ tỹ jėn ke kỹ nĩ ěn mãn tĩg," he tóg. "Ũ tỹ goj mré ga sãnh kỹ jė ěn ki livro mãn tĩg," he tóg, kanhkã tá ke ěn ti. ⁹ Kỹ sóg ti ra tĩ mũ, kỹ sóg ti mỹ livro to vĩ mũ. Kỹ tóg inh mỹ: "té, ko ra," he mũ. "Mỹg ri ke ti nĩ, ě tỹn kon kỹ. Ko kar kỹ tóg hã ra fa nĩnh mũ, ha vemnĩ," he tóg. ¹⁰ Kỹ sóg livro sĩ ěn mãn kỹ ko mũ. Kỹ tóg mỹg ri ke nĩ. Isỹn ko kar kỹ tóg fa nĩ sir.

¹¹ Kỹ ũ tóg inh mỹ: "Topẽ tỹ nén hyn han ke mũ tó mãn jė ě tóg ke mũ," he mũ. "Ti tỹ povo kar ag tỹ nén hyn han ke mũ tó jė ě tóg ke mũ, ti tỹ nação kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ěn ti, ti tỹ pã'i krēm ke kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ěn ti, ti tỹ pã'i kar ag tỹ nén hyn han ke mũ ěn ti ke gé," he tóg, vėnh vĩ ti.

Ũ tỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag

11 Kỹ ag tóg inh mỹ vãnh jun mũ, vãnh tỹ nén ũ kãmũn jafã ti. Kỹ ũ tóg inh mỹ: "tág'," he mũ. "Topẽ jo ĩn kãmũn nĩ, Topẽ mỹ nén ũ pũn jafã mré hã. Ũ tỹ krēm Topẽ mré vėmėn kỹ nỹtĩ ěn ag nĩgkrėn nĩ gé. ² Topẽ jo ĩn vãso ěn kãmũn tũg nĩ hã ra. Fóg ag tũ vė, kỹ kãmũn tũg nĩ. Kysã tỹ 42 (ke) ki fóg ag tóg cidade ěn kókén ke mũ, Topẽ tỹ cidade ũ to: isũ vė, he mũ ěn ti. ³ Ũ tỹ inh vĩ tó tĩ régre ag jėgnė jė sóg ke mũ. ěg tỹ nén ũ tỹ ěg mỹ e nĩn kỹ kur kórég rĩg tĩ ěn rĩnh jė ag

tóg ke mũ, sacco ên, ùn régre ên ag. Isy ag my nén tónh ke mũ ên tó jé ag tóg ke mũ, kurã tý 1260 (ke) ên ki," he tóg inh my, ag kãmĩ ù ti.

⁴ Topě ví tó tí régre ên ag vỹ Topě ví to tar nýtĩ, ka tý oliveira tar nĩ ên ri ke ag nýtĩ. Topě ví tó ag tóg tí, ký ag tóg néj gru ri ke nýtĩ, néj tý kri fěg jafã ên kri nýtĩn ký. Û tý êprã ke ag kri ke ên rã hã ti nýtĩ, vela tý kri fěg jafã régre ên ag. Tag ri ke ag nýtĩ, Topě ví tó tí régre ên ag.

⁵ Û tý ag kato vãsãn ký ag tóg pĩ tý ag jěnkã tá kãkutě mũ ên tý ag tý tũ' he tí, ù tý ag kato vãsãnsãn mũ ag tý. Hã ký ag kãgter kãn' he tí, ù tý ag vóg kónãn sór mũ ag. ⁶ Ag tý Topě ví tón ký ag tóg ag tý ta kutě kaměg sór ký ti kutě kaměg tí, ký tóg kutě tũ nĩgtĩ. Ký, ag tý goj tý vėnh kyvėnh ri ke han sór ký ag tóg tý vėnh kyvėnh ri ke han tí gé. Ag tý ga kri ke ag vóg kónãn sór ký ag tóg ag vóg kónãn tí gé. Nén ù jagy tý hěn ri ke han ag tóg tí, Topě ví tó tí régre ên ag.

⁷ Kejěn ag tóg kãmén kãn mũ sir, Topě tý ag my nén tó mũ ên ti. Ký nũgme tá mĩg tóg kãkutě mũ, ký tóg ag to rá ke mũ. Ag tý hě nỹ ri ken ký tóg ag kãgtén mũ, mĩg ên ti. ⁸ Ajag kãgter ký ag tóg cidade kuju tá vãr ký nýtĩ nĩ, ěg Senhor tý cidade tá ka to sa ja ên tá. Cidade ên tá ke ag jykre tóg cidade tý Sodoma tá ke ag jykre ri ke nĩ, ga tý Egito tá ke ag jykre ri ke ti nĩ gé. ⁹ Kurã tãgtũ mré kurã kuju ki ag tóg vėser ên vigvėg mũ. Vėnh kar ag vỹ ag vigvėg mũ, povo kar ag, pã'i krēm ke kar ag, vėnh ví kar tó tí ag kar ke gé. Ag pi(jé) ga krēm ag pigjunh ke mũ', vėser ên ag. ¹⁰ ěprã ke kar ag my tóg sér tí, ag kãgter ti. Festa mág han ag tóg mũ. Jagně my ag tóg presente jěgněg mũ. Topě ví tó tí tag ag vỹ êprã ke ag vóg kónãn jagy han ja nĩgtĩ, hã ký ag kãgter tóg vėnh kar my sér gy tí sir.

¹¹ Kurã tãgtũ kri kurã kuju tũg ký Topě tóg hã ra ag rĩn mãn mũ sir, ti kuprĩg tý. Ký vėnh kar ag tóg jũrũn ke pě han mũ sir. ¹² Ký kanhkã tá vėnh ví tóg ag my mẽ há tí, Topě ví tó tí régre tag ag my. Ký tóg ag my: "kunĩg," he mũ. Ký ag kato vãsãnsãn mũ ag vỹ ag tý kanhkã ra jãpry vėg mũ sir, kanhkã góg kãmĩ. ¹³ Ký ga tóg jũrũn ke mũ sir. Cidade tá ĩn kókég tóg mũ, ga tý jũrũn ke ti. ĩn vėnh kãpóv tý 10 (ke) ag kã ùn pir kókén kãn tóg mũ. ěprã ke tý mil tý 7 (ke) vỹ kãgter mũ, ěn kã. Ûn kãgter tũ ag kaně tóg jur mũ. Ag mũmėg vỹ ag kãgtén kren mũ. Ký ag tóg Topě to: "ũn mág vỹ tý ti nĩ," he mũ vãhã. "Tar ti nĩ, ù tý kanhkã tãn ag kri nĩ ěn ti," he ag tóg mũ vãhã.

¹⁴ Nén jagy ù vỹ hur tũ' hé. Nén jagy ù tóg ver kã nĩ nĩ.

Trombeta tý ěgno kyr

¹⁵ Ký Topě tý jěgně jafã tý 7 (ke) ên ag kã ù tóg trombeta kyn mũ gé sir. Trombeta tý 7 (ke) tá krĩg vė. Ký kanhkã tá vėnh ví tý hěn ri ke tóg mẽ há nýtĩ. "Vãhã tóg êprã ke kar ag kri tý ùn mág jě, Topě ti, ěg Senhor ti ke gé," he ag tóg, ù tý kanhkã tá ví mũ ag. "Vãhã ag tóg nén ù kar ki rĩr nýtĩ ha, Topě ti, ã kósin mré, ký tóg tũ' henh ke tũ nĩ, ag rãnrãj ti," he ag tóg, ù tý kanhkã tá ví mũ ag.

¹⁶ Ký kófa tý 24 (ke) ên ag, ù tý Topě mré ajag nĩgja kri nĩgnĩ ký nýtĩ ên ag vỹ ti krēm mũgmũg ke kãn mũ. Ký ag tóg Topě my: "Topě vỹ tý ã nĩ," he mũ sir. ¹⁷ Jãn ag tóg mũ gé sir, ha mẽ. "Topě, pã'i mág, nén ù kar han há ã tóg nĩ," he ag tóg mũ, jãn ký. "Vãsy ã tóg nĩ nĩ, ký ã tóg ùri nĩ nĩ gé. ěg my tóg sér tí, ã tý tý pã'i mág nĩn ký, ã tý vėnh kar ki rĩr ký tóg sér pě tí. Á tar nĩ ký ã tóg pã'i ù ag pan kãn. ¹⁸ Ag to jũ jé ã tóg ke mũ ha. Ûn kãgter ja ag jykre tugnỹm kãn jé ã tóg ke mũ ha. Povo kar vỹ ã kato vãsãnsãn ja nĩgtĩ, ký ã tóg ag kato vãsãn mũ ha. Á kurã vỹ hur jun, ký ã tóg ã rãnrãj han tí ag my ag rãnrãj kaja ti ven ke mũ, ã ví tó tí ag my ke gé, ã tũ kar ag my, ùn mág ag my, ùn kãsir ag my, ù tý ã kaměg nýtĩ kar ag my ã tóg ag rãnrãj kaja ven ke mũ ha. Á kurã vỹ hur jun, ký ã tóg ù tý êprã ke ag kókén ja ên ag kókén kãn ke mũ ha," he ag tóg mũ, kófa tý 24 (ke) ên ag.

¹⁹ Ký ù tóg Topě jo ĩn nón mũ, ĩn tý kanhkã tá jě ên. Ký Topě jo ĩn jãnkã róm ký jě ký Topě caixa ên tóg ve há' he ký nỹ nĩ, Topě tý ã tũ ag mré jykren ký ag my caixa fig mũ ên ri ke ti. Ký ta tóg kómkóm ke mũ, týrỹr he ke gé. Ga vỹ ragra ke jagy han mũ sir, ký nãfy vỹ vãr mũ gé sir, nãfy mág.

Mĩg fěr kãme

12 Ký kanhkã tá nén ù vėnh my tóg vėnh ven mũ. Ûn týta fi vỹ tóg vėnh ven mũ. Ký rã tóg fi my tý fi kur nĩ. Kysã sãn ký fi tóg jě nĩ. Fi krĩ tógfi vỹ krĩg tý há nĩ, krĩg tý 12 (ke) tý. ² Kufy fi tóg jě nĩ, hã ra fi tóg kaga mũ, ký fi tóg jagtar nĩ sir.

³ Ký kanhkã tá nén ù ù tóg vėnh ven mũ gé. Mĩg fěr kusũg tóg vėnh ven mũ. Á pir ra tóg krĩ tý 7 (ke) nĩ, nĩ-ka tý 10 (ke) ti nĩ gé. Ti krĩ tógfi tóg nýtĩ, ti krĩ tý 7 (ke) to. ⁴ Á my tý tóg krĩg tý hěn ri ke kókég mũ, ký tóg êprã vãr mũ, krĩg tý hěn ri ke ti. Krĩg vėnh kãpóv tãgtũ ag kã ùn pir kókén kãn tóg mũ. Ký tóg ùn týta ên fi jo tá jě nĩ, fi kósin tý mur ken ký, mĩg fěr kusũg ên ti. Ti tý fi kósin mãn sór vė, ti mur ký. ⁵ Ký tóg mur mũ sir, fi kósin ti, hã ra tóg gré nỹ. Tý tóg pã'i mág pě jěnh ke mũ, êprã ke kar kri. Ag kri jěn ký tóg ag my ví tar gy han ke mũ. Ti mur ký ag tóg kanhkã ra ti va mũ mũ, Topě nĩgja sĩnvĩ ên ra, mĩg fěr jo. ⁶ Ký ùn týta ên fi tóg ga kórég ra vėnhvãg tí mũ, mĩg fěr jo vėnh péju ký. Tá Topě tóg fi my fi tý ki vėnh péjunh ke han ja nĩ. Tá ù tóg fi my vėjěn vin tí, kurã tý 1260 (ke) ki.

⁷ Ký kanhkã tá vėnh génh tóg kutě mũ. Topě tý jěgně jafã ag to pã'i mág tý Miguel vỹ mĩg fěr ên kato vãsãn mũ, ã krēm ke ag mré. Ký mĩg fěr ên tóg ã krēm ke ag mré Miguel to rãrá mũ gé sir. ⁸ Hã ra ag tóg ti tý hěn ri ke mũ sir, kanhkã tá ke ag, mĩg fěr ên ti tý. Ký ag tóg kanhkã tá ti kutěm mũ, ti mré ke kar ag mré hã. ⁹ Mĩg fěr ên kutěm ag tóg mũ sir. Pỹn ve tý ùn ve fag krĩn kónãn ên hã vė, Japon hã vė, Satanás hã vė, êprã ke ag tý Topě kato vãsãnsãn han mũ ên hã vė, hã vỹ: mĩg fěr, he mũ. Ag tý kanhkã tá ti kutěm ký ag tóg ga kri ti fón mũ sir, ti krēm ke kar ag mré hã. Ký ag tóg ga kri mũgtĩ ha, Japo ag.

¹⁰ Kĩ sóg kanhkã tá vènh vĩ ù mēg mũ gé. Jamã hár(a) tóg vĩ mũ, kĩ tóg: "tág'," he mũ. "Ēg krenkren han tóg huri, Topē ti. Vãhã vènh kar tóg vé, Topē tỹ tỹ ùn mág pē nĩ ti. Vãhã Cristo tóg vènh kar mỹ ã tỹ tỹ ùn tar nĩ ěn ven huri. Ag tỹ ùn kutēm mũ ěn tóg ěg mré ke ag kato vĩ kónã ja nĩgtĩ, Topē mỹ, kurã ki, kuty tá ke gé. Hã ra tóg kutēm kĩ jẽ ha. ¹¹ Ēg mré ke ag vỹ ti tỹ hèn ri ke ja nĩgtĩ, cordeiro kyvènh ěn tugrĩn, vènh vĩ há ěn tugrĩn, ag tỹ vènh kar mỹ Topē vĩ tó tĩ ěn tugrĩn. Ag kã ù kãgtén ja ag tóg nĩgtĩ, hã ra tóg ag mỹ tỹ nèn ù tũ nĩ ja nĩgtĩ, ag tỹ Jesus tugrĩn ag kãgtén mũ ra. Hã kĩ ag tóg Japo tỹ hèn ri ke ja nĩ. ¹² Ti kutēm kĩ jèn kĩ tóg kanhkã tãn kar mỹ sér tĩ ha. Hã ra tóg ga kri mũ ag mỹ jagy tĩnh mũ, goj kri mũ ag mỹ ke gé. Japo vỹ ag mré jẽ ha, ga kri, ag tỹ kanhkã tá ti kutēm kĩ. Kĩ tóg jũ jagy han kĩ kãnē tĩ. Ti kurã vỹ kakó nĩ ha. Tag tugrĩn tóg jũ jagy han kĩ kãnē tĩ nĩ, Japo ti," he tóg, ù tỹ kanhkã tá vĩ mũ ti.

¹³ Kĩ mĩg fěr ěn tóg ěprã jẽ mũ. Kĩ tóg ùn tỹtã ěn fi vóg kónã sór mũ, ù tỹ gĩr vég mũ ěn fi. ¹⁴ Kĩ ag tóg fi mỹ fěr mág junjun mũ, kónhkó mág fěr ěn ri ke. Kĩ fi tóg tỹ ga kórég ěn ra tẽ tĩ mũ. Tá fi tóg vènh péju kĩ nĩ nĩ, prỹg tãgtũ kri prỹg kaju ki. Kĩ pỹn kórég ěn tóg tá fi vóg tũ nĩ ha, fi vènh péju ja tá. ¹⁵ Kĩ tóg goj var ri ke han mũ, pỹn ti. Ti jènkã tá tóg kãkutē mũ, goj var ti. Ti tỹ ùn tỹtã ěn fi nãr han sór vè. ¹⁶ Hã ra ga tóg fi mỹ goj ěn tỹ gym ke mũ, goj tỹ mĩg fěr jènkã tá kãkutē mũ ěn tỹ, kĩ fi tóg ga tugrĩn kren mũ sir. ¹⁷ Kĩ mĩg fěr tóg jũ kĩ tĩ mũ, ùn tỹtã ěn fi tovãnh kĩ. Kĩ tóg fi krē kato vãsãn jé tĩ mũ gé, hã vỹ: ù tỹ Topē vĩ ki króm mũ ag, he mũ, fi krē ag, hã vỹ: ù tỹ Jesus to krónh ke tũ ag, he mũ, ùn tỹtã ěn fi krē ag.

¹⁸ Kĩ mĩg fěr ěn tóg goj fyr ra tĩ mũ.

Mĩg régre ag kãme

13 Kĩ mĩg ù tóg goj mág kãtã kãkutē mũ. Ā pir ra tóg krĩ tỹ 7 (ke) nĩ, nĩka tỹ 10 (ke) ti nĩ gé. Ti krĩ tógfĩ tóg ti nĩka kri nỹtĩ, kĩ ti jyjji tóg ti krĩ kri rãnrãn kĩ nỹtĩ, ti tỹ tỹ pã'i mág nĩn kĩ, goj kãtã mĩg ěn ti. Hã ra Topē to vĩ kónã vè sir, ti krĩ to rãnrãn kĩ nỹtĩ ěn ti. ² Goj kãtã mĩg ěn tóg mĩg rá ri ke nĩ. Ti pèn tóg urso pèn ri ke nỹtĩ. Ti jènkỹ tóg mĩg kusũg jènkỹ ri ke nĩ. Kĩ mĩg fěr ěn tóg goj kãtã mĩg tỹ pã'i mág pè han mũ, ti tỹ ag nĩgja kri nĩ jé, ti tỹ ã jykre tar ěn han jé ke gé, mĩg fěr jykre ěn ti. ³ Ti krĩ ù fynh ja ag tóg nĩ, kĩ tóg ter kren, hã ra tóg há' he mãn, goj kãtã mĩg ěn ti. Ēprã ke kar ag vỹ ti vég mũ, kĩ tóg ag mỹ e kar tĩ. Ti vĩ kri fig ag tóg mũ. ⁴ Mĩg fěr ěn to ag tóg: "Topē vè," he tĩ, ěprã ke kar ag, ti jykre tar tugrĩn, ti tỹ goj kãtã mĩg ěn tar han ja tugrĩn. Goj kãtã mĩg ěn to ag tóg: "Topē vè," he tĩ gé. "Ú tóg ti ri ke tũ pè nĩgtĩ," he ag tóg tĩ. "Ú tóg ti tar kãfór tũ nĩ," he ag tóg tĩ gé, ěprã ke ag, mĩg ěn to. ⁵ Goj kãtã mĩg ěn vỹ vĩ vènhmỹ han jẽ nĩ. Ā vỹ tỹ tóg Topē kato vãsãn mũ. Kysã tỹ 42 (ke) ki tóg tar jẽ nĩ, vènh kar kri. ⁶ Kĩ tóg Topē to vĩ kónã mũ, Topē jyjy to ke gé, ti jo ĩn to ke gé, kanhkã tãn kar ag to tóg vĩ kónã mũ gé. ⁷ Kĩ tóg Topē tỹ ùn kuprèg mũ ag kãgtén to vãsãn mũ gé, kĩ tóg ag tỹ hèn ri ke mũ gé

sir, goj tãn tỹ mĩg ěn ti. Hã ra Topē tóg ver ti to fen nĩ. Kĩ povo kar ag, nação kar ag, pã'i krēm ke kar ag, ù tỹ vyr mỹ vĩ nỹtĩ ěn ag kar vỹ mĩg ěn vĩ hã jèmèg mũ.

⁸ Ēprã ke kar ag vỹ ti to: "Topē vè," he' he tĩ. Ag jãvo ù ag jyjji tóg rãnrãn kĩ nỹtĩ, Topē livron ki. Ú tỹ rĩr krỹg ja tũ vènh ke mũ ěn ag vỹ ki rãnrãn kĩ nỹtĩ. Topē tỹ nèn ù kar han ke to hã tóg ag jyjji rãnrãn ja nĩgtĩ, livro ěn ki. Cordeiro tỹ ag jagfy ter ja ěn tũ vè, livro ěn ti. Ú tỹ ki rãnrãn kĩ nỹtĩ ag vỹ mĩg ěn jykre han tũ nĩgtĩ.

⁹ Ùn nĩgrèg nỹtĩ ag tỹ tỹ jèmè jé. ¹⁰ Topē tỹ ã ki ge kĩ nỹtĩ ù ag to: "nĩgfènh kĩ ag nỹtĩnh mũ, isugrĩn," hen kĩ ag tóg nĩgfènh kĩ nỹtĩnh mũ, cadeia ki. Ti tỹ ag to: "rógro tỹ ag tóg ag kãgtén ke mũ," hen kĩ ag tóg rógro tỹ ag kãgtén ke mũ sir. Ú tỹ Topē mỹ vènh vin mũ ěn ag jé to krónh ke tũg, ag jé Topē tovãnh tũg.

¹¹ Kĩ sóg mĩg ù vég mũ gé. Ga kãtã tóg kãkutē mũ. Nĩka régre ti nĩ, cordeiro nĩka ri ke. Ti vĩ tóg hã ra mĩg fěr ěn vĩ ri ke nĩ. ¹² Goj kãtã mĩg ěn rĩnve tóg ã tỹ han mũ kar hyn han tĩ, ã jykre tar ěn ti, ga kãtã mĩg ti. Kĩ tóg ěprã ke kar ag to vãsãn mũ, ag tỹ goj kãtã mĩg ěn to: "Topē vè," he jé, ùn ter kren mũ ěn to. ¹³ Ga kãtã mĩg tag vỹ nèn ve vãnh tỹ hèn ri ke hyn han mũ. Pĩ tỹ kanhkã tá kãtère han tóg tĩ, ěprã ke kar ag rĩnve. ¹⁴ Ti tỹ ěg tỹ nèn han vãnh tỹ hèn ri ke hyn han kĩ tóg ěprã ke kar mỹ ón mũ, ag tỹ ti kamèg jé. Goj kãtã mĩg ěn rĩnve tóg milagre tỹ hèn ri ke hyn han mũ. Kĩ tóg ěprã ke ag mỹ ke mũ, ag tỹ goj kãtã mĩg kãggrã han jé. Ag tỹ mĩg ěn fynh mũ ra tóg ter ja tũ nĩ, hã kĩ tóg vènh kar mỹ: "ha ti kãggran," he mũ, ga kãtã mĩg ěn ti. ¹⁵ Kĩ tóg goj kãtã mĩg kãggrã ki hu he mũ, kĩ tóg rĩr mũ, ti kãggrã ti, kĩ tóg vĩ mũ gé. Kĩ tóg ù tỹ ti to: "Topē vè," he jãvãnh ěn ag kãgtén kãn mũ sir, ti kãggrã rĩr jẽ ěn ti. ¹⁶ Ga kãtã mĩg ěn tóg tỹ ěprã ke kar ag kri ke nĩ, ùn mág ag kri, ùn kãsir ag kri ke gé, ùn rico ag kri ke gé, ùn jagãgtar ag kri ke gé, ù tỹ tỹ camarada nỹtĩ ag kri ke gé, ag patrão ag kri ke gé. Kĩ tóg ag kar to vãsãn mũ, ag tỹ ãjag pègja tá ãjag nĩgé pãnĩ ki ti jiji rãnrãn jé, ke tũ nĩ kĩ ti número ti. Ājag kakã ki ag tóg ti jyjy rãnrãn mũ gé. ¹⁷ Ú tỹ gen kĩ rãnrãn kĩ nỹtĩ ag hã tóg nèn ù comprar he tĩ, nèn ù vender he tĩ gé inhhã. Ùn rá tũ ag vỹ nèn ù comprar he mãn ke tũ nỹtĩ ha. Vènh rá tag vỹ tỹ ga kãtã mĩg ěn jyjy nĩ, ke tũ nĩn kĩ ti número ti. Ti número vỹ ti jiji tó tĩ gé.

¹⁸ Ùn krĩ há ag hã tóg ti número to jykren há han ke mũ. Ùn krĩ tũ ěn ag pi(jé) to jykren ke mũ, ti número to. Ēprã ke jyjy vè, ti número ti, hã vỹ: 666, he mũ.

Ùn krenkren kĩ nỹtĩ ag jãn

14 Kĩ sóg ki ěvãnh kĩ cordeiro ěn ve mãn mũ. Pãnónh kri tóg jẽ nĩ, pãnónh tỹ Sião he mũ ěn kri, cordeiro ěn ti. Ùn e ag tóg ti mré tá nỹtĩ, ù tỹ 144 mil (ke) ag. Cordeiro ěn jyjy tóg ag kakã ki rãn kĩ nĩ, ù tỹ ti mré tá nỹtĩ ag kakã ki. Cordeiro ěn jóg jiji vỹ ag ki rãn kĩ nĩ gé. ² Kĩ sóg kanhkã tá nèn ù mēg mũ. Tỹ tóg sa krog mē tĩ, tỹ tóg ta tỹ tỹrỹr he ri ke tĩ gé. Kĩ tóg tỹ ag tỹ vãkyn jafã tỹ harpa kyn ěn ri ke tĩ gé, ti kyr ti. ³ Vējãn tãg tó ag tóg mũ gé, nèn nẽ tỹ 4 (ke) ěn ag rĩnve, kófa ag rĩnve ke gé, nĩgja sĩnvĩ ěn tá. Ú tỹ 144

mil (ke) ag vỹ Topê jé tãg tag tó há nýtí, ên ag tãví. Êprã ke ja ag vë, hã ra ag tóg krenkren ký nýtí, ù tỹ ti jãn tãg tó mü ên ag. ⁴ Jãnhkri ag nýtí. Ag pí(jé) fag vóg ja nígtí, cordeiro mré mü ja ag tóg nígtí, ag tỹ tỹ êprã ke ra. Êprã ke ag kãmí tóg ag kygjãm ja ní, cordeiro ti. Ký ag tóg tỹ Topê tũ nýtí, cordeiro tũ ke gé. Ag mỹ ag tóg há pë nýtí. ⁵ Ag pí(jé) ù mỹ ón ja nígtí. Kygnë ja tũ pë ag tóg nígtí.

Topê tỹ jënë jafã tãgtũ ag

⁶ Ký sóg Topê tỹ jënë jafã ù vég mü gé. Kanhkã krêm tóg tẽ tí mü. Ký tóg Topê ví ma kãtí mü, Topê ví ên vỹ tũg' henh ke tũ ní. Ti tỹ êprã ke kar ag mỹ Topê ví tónh ke vë, nação kar ag mỹ, povo kar mỹ ke gé, pã'i krêm ke kar ag mỹ, vyr mỹ ví nýtí kar ag mỹ ke gé. ⁷ Ký tóg přer mü sir. "Topê hã kamëg ní, ti hã to: ùn mág vỹ tỹ ti ní, hemní," he tóg, Topê tỹ jënë jafã ên ti. "Ti kurã vỹ hur jun. Êprã ke ag jykre tugnyãm jé tóg ke mü ha. ù tỹ kanhkã han mü mý: "Topê vỹ tỹ ã ní," hemní, ù tỹ ga han mü ên mý, ù tỹ goj han mü ên mý, goj nĩhỹg mré hã. Ên hã mý: "Topê vỹ tỹ ã ní," hemní," he tóg, Topê tỹ jënë jafã ên ti.

⁸ Ti nón Topê tỹ jënë jafã ù tóg jun mü gé, ký tóg: "kókén ký tóg nỹ ní," he mü. "Cidade tỹ Babilônia vỹ kókén ký nỹ ha," he tóg. "Êprã ke kar to tóg vãsã ja ní, Babilônia to pã'i ti, ag tỹ ti mré ãjag prũ tũ fag mré nỹgnỹ jé, fag tỹ ti ri ke ãjag mén tũ ag mré nỹgnỹ jé, ký tóg vënh kar tỹ ti mré vinho fa pë kron ri ke ní," he tóg, Topê tỹ jënë jafã ù ên ti.

⁹ Ký Topê tỹ jënë jafã ù tóg ag nón kãtí mü gé. Ên vỹ přer ký: "!.êprã ke ù ag tóg mĩg to: topê vë, he ja nígte..!" he mü, přer ký. "!.Ti kãggrã to ag tóg: topê vë, he ja nígte..! ãjag kakã ki ag tóg ti rá han ja nígte..! Ag nígé pãní ki ag tóg ránrán ký nýtí gé..!" ¹⁰ Ên ag vỹ Topê tỹ ag to jũ jagy han venh ke mü ha..! Ký tóg ag tỹ vinho kron ri ke nỹ ní ha..! Topê vỹ jũ jagy han ký jë ha..! Ký ti tỹ ag to jũnh ke tóg kar ký nỹ ha..! Ký tóg êg tỹ vinho tỹ copo fãn ký fëg ên ri ke ní ha..! ti tỹ ag to jũnh ke ti..! Topê tỹ vënh kãn ký jë to ken hã vë..! ù tỹ mĩg to: topê vë, he ja ên ag vỹ jagãgtar mág venh ke mü ha..!

cordeiro rĩnve..! Topê tỹ jëgnë jafã ag kar rĩnve ag jagtar kãn ký nýtí ha..! Pí ki ag tóg jagãgtar ke mü ha..! pó tỹ enxofre pũr nĩja ki ke gé, vãn pũr nĩja ri ke ên ki..!

¹¹ Ag tỹ pí ki jagãgtar mü ên nĩja tóg kanhkã to tãpny mü ha..! Tũg' henh ke tũ ti ní, pí ên ti..! ù tỹ mĩg to: topê vë, he mü ên ag vỹ vënhkánkãn ke tũ pë ní..! ù tỹ ti kãggrã to: topê vë, he mü ên ag kar ti..! ù tỹ ti jyjy tỹ ránrán ký nýtí ên ag kar ti..! Vënhkãn ke tũ ag nýtí ha..! kurã ki, kuty mré hã..!" he tóg, přer ký, Topê tỹ jënë jafã ù ên ti.

¹² ù tỹ Topê ki ge ký nýtí ag jé ti to krónh ke tũg, ag jé Topê tovãnh tũg, ù tỹ Topê ví kri fig mü ag, ù tỹ Jesus to tar nýtí ag.

¹³ Ký sóg kanhkã tá vënh ví ù mëg mü gé. Ký tóg: "tag rán ní, ha më," he mü, ù tỹ kanhkã tá ví mü ti. "ù tóg êg Senhor ki ge ký nýtí, gen ký ag tóg kãgter ja ní. Ên ag mý tóg sér tãví tí ha," he tóg, ù tỹ kanhkã tá ví mü ti. Ký Topê kuprĩg tóg: "hỹ," he mü gé. "Ag rãnhřãj

kaja vég ag tóg mügtí, ký ag tóg ag rãnhřãj to vënhkãn ký nýtí ha," he tóg, Topê kuprĩg ti, ùn kãgter mü ag to, ù tỹ êg Senhor ki ge ký nýtí ag to.

Topê tỹ jënë jafã ag tỹ êprã ke ag vóg kónãn

¹⁴ Ký sóg kanhkã góg kupri vég mü gé sir. ù tóg kanhkã góg ên kri ní ní, tỹ tóg êprã ke ní ve ní. Hã ra tóg krí tógfí tỹ ouro ní ní, ký tóg êg tỹ tỹ trigo kre jafã vyn ký ní ní gé. Jukén ký tóg nỹ, trigo kre jafã ên ti.

¹⁵ Ký Topê tỹ jënë jafã ù tóg kãtí mü gé, Topê jo ĩn kãtã. Ký tóg ù tỹ kanhkã góg kri ní ên mý: "trigo kre jafã tỹ krenh tĩg ní," he mü. "Tỹ ti krenh ke kurã vë. Vënh kãn ký ag nýtí ní, êprã ke ag," he tóg. ¹⁶ Ký ù tỹ kanhkã góg kri ní ên tóg trigo kre jafã ên tỹ krenh tí mü.

¹⁷ Ký sóg Topê tỹ jënë jafã ù vég mü gé. Topê jo ĩn kãtã tóg kãkutë mü. Uva kre jafã vyn ký tóg tá kãkutë mü. ¹⁸ Ký Topê tỹ jënë jafã ù tóg jun mãn mü gé. Topê jo ĩn kãtã tóg kãkutë mü gé, Topê mý nén ù pũn jafã ên tá. Topê tỹ jënë jafã tag vỹ pí ki rĩr tĩgtí. Ký tóg ù tỹ uva kre jafã vãg mü ên mý: "uva kre jafã tỹ krenh tĩg," he mü. "Ga kri ti nýtí, uva kanë ti. Ên krenh tĩg. Rã há ti nýtí ha," he tóg. ¹⁹ Ký tóg tí mü, Topê tỹ jënë jafã ên ti. Uva kanë krég tóg mü sir. Ký tóg uva jëgmĩ jafã ki ag vãm mü, hã vỹ: Topê tỹ vënh kar to jũ, he mü, hã vỹ: uva jëgmĩ jafã, he mü. ²⁰ Cidade fyr tá tóg jë ní, uva jëgmĩ jafã ên ti, ký ag tóg uva jëgmĩg mü sir, Topê tỹ jënë jafã ên ag. Ký ag tóg tá ag kyvënh kujëg mü, êprã ke ag kyvënh ti, ký tóg tãra tí mü, 300 (ke) quilômetros ra, ag kyvënh ti. Tỹ tóg goj mág nỹ ve ní, ag kyvënh ti. Cavalô tỹ kã jë ra tóg pun kenh ke mü vë.

Topê tỹ jënë jafã ag tỹ êprã ke ag vóg kónãn mãn

15 Ký sóg kanhkã tá nén ù vég mü gé. Inh mý tóg e tí, isỹ nén nẽ ên ve ký, ký tóg inh kanë jun mü. Topê tỹ jënë jafã tỹ 7 (ke) ag vigve inh. Ga kri ke ag vóg kónãn jé ag tóg ke mü, vógvóg tỹ 7 (ke) ki. Ag tỹ ga kri ke ag vóg kónãn kar ký Topê tóg jũ mãn ke tũ ní ha.

² Ký sóg goj tỹ vidro kãki pí gru vég mü. Ký sóg ù ag vigvég mü gé, ù tỹ mĩg ên kato vãsãnsãn mü ên ag. Ag pí(jé) ãjag tỹ tỹ êprã ke nýtí ra mĩg kãggrã ên to há nýtí ja nígtí, ag pí(jé) vënh ki ti número rán ja nígtí, ti jyjy tí. Ag pí(jé) mĩg ví kri nĩm ja nígtí. Hã ký ag vỹ goj tỹ vidro jo nýtí, ký ag tóg vãkyn jafã tỹ harpa vyn ký nýtí ní, Topê tỹ ag mý harpa vin mü ên. ³ Ký ag tóg Topê mý rãnhřãj tí tỹ Moisés tỹ jé ên tó mü, ti tỹ jãn ti. Cordeiro ên mý ag tóg jãn mü, ha më: "Topê kósin vỹ tỹ ã ní, pã'i mág vỹ tỹ ã ní, vënh kar kri ke vỹ tỹ ã ní," he ag tóg mü, cordeiro mý, jãn ký. "Nén ù há tãví han ja ã tóg ní, ge ve ja tũ êg tóg nýtí. ã jykre vỹ kuryj tãví nỹ, ki hã tó ã tóg tĩgtí. Povo kar kri ã tóg jë ní. ⁴ Vënh kar ag vỹ ã kamëg tí, pã'i mág kar ag. Vënh kar ag vỹ ã jiji to: "ùn mág vỹ tỹ ti ní," he tí. ã hã ne ã pir mý há ní. Povo kar tóg ã tá junjun ke mü, ký ag tóg ã mý: "Topê vỹ tỹ ã ní," henh ke mü. ã jykre kuryj ên ve kãn jé ag tóg ke mü, povo kar ag," he ag tóg mü, jãnjãn ký, ù tỹ mĩg kato vãsãnsãn mü ên ag.

⁵ Kar kǵ sóg kanhkā tá Topē jo ĩn vég mǔ. Ti jǎnkā nón ag tóg mǔ, kur tǵ ĩn ěn róm kǵ, Topē nĭg jafā ěn.
⁶ Kǵ Topē tǵ jĕgnĕ jafā tǵ 7 (ke) ěn ag tóg tá kǎpa mǔ, ũ tǵ ga vóg kónān ke mǔ ěn ag. Kur kupri jǎnhkri rĭnh kǵ ag tóg kǎmǔ mǔ, pyrfé tǵ kur rĭnh kǵ, kǵ ag tóg ouro tǵ vĕsógfĭn kǵ nǵtĭ gé, ājag fe kri. ⁷ Kǵ nĕn nĕ tǵ 4 (ke) ěn ag kǎmĭ ũ tóg ag mǵ ouro tǵ pénky junjun mǔ, Topē tǵ jĕgnĕ tǵ 7 (ke) ěn ag mǵ. Pénky tǵ 7 (ke) junjun ag tóg mǔ, ag mǵ. Fór ti nǵtĭ, pénky ti, Topē jǔ tǵ. Topē vǵ tǵ' hĕnh ke tǔ pĕ nĭ. Ti jǔ tǵ tóg fór nǵtĭ, pénky ti. ⁸ Kǵ Topē jo ĩn ěn krĕm tóg nĭja nĭ. Topē tá tóg tǔmtǔm ke kǎtĭ mǔ, nĭja ěn ti, Topē tǵ tǵ ũn mág nĭn kǵ, ti tar nĭn kǵ. Topē tǵ jĕgnĕ jafā tǵ 7 (ke) ěn ag tǵ ga vóg kónān ke to hǎ ũ tóg Topē jo ĩn ěn kǎra rānh ke tǔ nĭ.

Topē jǔ

16 Kǵ sóg vĕnh ví ũ jĕmĕg mǔ, Topē jo ĩn ěn kǎtá. Topē tǵ jĕgnĕ jafā tǵ 7 (ke) ěn mǵ tóg ví mǔ, ũn ví mǔ ěn ti, kǵ tóg: “pénky tǵ funfór ěn tǵ ga kri kujĕn mǔjĕg,” he mǔ.

² Kǵ Topē tǵ jĕnĕ jafā ũ tóg tĭ mǔ, ti pénky ki nĭ ěn tǵ ga kri kujĕn jé. Kǵ ũ tǵ mĭg ěn jĭji tǵ ránrán kǵ nǵtĭ ěn ag kar vǵ fugfóm jagy han mǔ, kaga jagy. ũ tǵ mĭg kǎggrá to: “Topē vǵ tǵ ti nĭ,” he mǔ ag kar vǵ fugfóm kǎn mǔ.

³ Kǵ Topē tǵ jĕnĕ jafā ũ tóg goj kafā tǔ ki ā pénky ki nĭ ěn kujĕg mǔ gé. Kǵ goj tóg vĕnh kyvĕnh ri ke nĭ ha, ag tǵ ũ tǎnh mǔ kyvĕnh ěn ri ke. Kǵ goj kǎmĭ mǔ kar ag vǵ kǎgter mǔ ha.

⁴ Kǵ Topē tǵ jĕnĕ jafā ũ tóg ā pénky ki nĭ ěn kujĕg mǔ gé, pénky tǎgtǔ vĕ sir. Goj mág mré goj kǎsir kar ki tóg kujĕg mǔ, ti tǔ ti, goj nĭhĭg kar ki ke gé. Kǵ tóg vĕnh kyvĕnh kar nǵtĭ ha, goj kar ti. ⁵ Kǵ ũ tǵ goj ki rĭr tĭ ěn tóg: “ũn há vǵ tǵ ā nĭ,” he mǔ, Topē mǵ. “Vǎsĭ ā tóg nĭ ja nĭgtĭ, kǵ ā tóg ũri nĭ nĭ gé,” he tóg mǔ, Topē mǵ. “Vĕnh jykre há han kǵ ā tóg nĭ nĭ. ⁶ ũ tǵ ā ki ge kǵ nǵtĭ ag kǎgtĕn ag tóg, ũ tǵ ā ví tó tĭ ag mré hǎ. Kǵ ā tóg ag mǵ vĕnh kato vĕnh kyvĕnh nĭm mǔ sir, ag tǵ kron jé. Ag tǵ ag tǵ ag kǎgtĕn kajām hǎ vĕ,” he tóg, Topē mǵ, Topē tǵ jĕnĕ jafā ti.

⁷ Kǵ sóg vĕnh ví ũ jĕmĕg mǔ gé. Topē mǵ nĕn ũ pǔn jafā tá tóg ví mǔ, ũn ví mǔ ti, kǵ tóg: “Topē vǵ tǵ ā nĭ, pǎ'i vǵ tǵ ā nĭ, vĕnh kar kri ke vǵ tǵ ā nĭ,” he mǔ. “Kuryj ti nĭ, ā jykre ti, kǵ ā tóg ki hǎ tó tĭ, kǵ ā tóg ki hǎ ag vóg kónān tĭ gé,” he tóg mǔ, ũn ví mǔ ěn ti.

⁸ Kǵ Topē tǵ jĕnĕ jafā ũ tóg ā pénky ki nĭ ěn kujĕg mǔ gé. Pénky tǵ 4 (ke) vĕ sir. Rǎ ki tóg ā tǔ kujĕg mǔ. Kǵ rǎ tóg vĕnh kar kri hupǔn jagy han mǔ, kǵ ag jagtar mǔ.

⁹ Kǵ ag tóg kugpǔr mǔ sir, vĕnh kar, rǵ jagy tǵ. Kǵ ag tóg Topē to ví kónān mǔ sir, ti tǵ ag vóg kónān tugrĭn. Ge ra ag tóg ājag jykre tovānh sór tǔ nǵtĭ, Topē mǵ ag tóg vĕnh vin sór tǔ nǵtĭ.

¹⁰ Kǵ Topē tǵ jĕnĕ jafā ũ tóg ā tǔ kujĕg mǔ gé. Pénky tǵ 5 (ke) vĕ sir. Mĭg ěn nĭgja kri tóg ā tǔ kujĕg mǔ. Kǵ tóg kuty nǵ, mĭg ěn krĕm ke kar ag mǵ. Kǵ tóg vĕnh kar mǵ e tǎvĭ tĭ. Kaga jagy han ag tóg mǔ, ag fugfóm to. Ājag kaga jagy tugrĭn ag tóg ājag nǔnĕ kyprǎg mǔ.

¹¹ Kǵ ag tóg Topē tǵ kanhkā tá nĭ ěn mǵ ví kónān mǔ,

ag kaga to, ag tǵ ti jagy vég mǔ kar to. Ge ra ag tóg ājag jykre kórĕg tovānh sór tǔ nǵtĭ.

¹² Kǵ Topē tǵ jĕnĕ jafā ũ tóg ā tǔ kujĕg mǔ gé. Pénky tǵ 6 (ke) vĕ sir. Goj tǵ Eufrates ki tóg ā tǔ kujĕg mǔ. Kǵ tóg tóg kǎn mǔ, goj tǵ Eufrates ti. Hǎ kǵ pǎ'i tǵ rǎ jur ja tá kǎmǔ ěn ag tóg kǎmǔ mǔ ha, kǵ goj tóg ja ěn vǵ tǵ ag japry nǵ ha, ag jamĭn. ¹³ Kǵ sóg vĕnh kuprĭg tǎgtǔ vég mǔ, hǎ ra tóg tǵ pépo ve nǵtĭ, vĕnh kuprĭg ag. ũ tóg mĭg fĕr ěn jĕnkā tá kǎkutĕ mǔ, ũ tóg goj kǎtá mĭg ěn jĕnkā tá kǎkutĕ mǔ, ũ tóg ón kǵ Topē ví tó tĭ ěn jĕnkā tá kǎkutĕ mǔ gé. ¹⁴ Japo ag vĕ, vĕnh kuprĭg tǵ tǵ pépo nǵtĭ ve ěn ag, hǎ ra ag tóg ĕg tǵ nĕn han vānh hyn han mǔ. Kǵ ag tóg ĕprǎ ke to pǎ'i kar ag mré vĕmĕn mǔ gé, ag tǵ vĕnh génh ke to vĕnh mǎn jé, Topē tǵ ag mǵ kurā nĭv ěn ki. Topē hǎ ne tǵ ũn mǎg nĭ.

¹⁵ “Ha vé, ājag tǵ nĕn ũ péju(g) tĭ ěn kǎtĭg ri ke ti nĭnh mǔ, inh kǎtĭg mǎn ke ti. Ājag nǔgnǔr tǔ nǵtĭn kǵ tóg há tĭ, ājag kur kynkar kǵ nǵtĭn kǵ tóg há tĭ. Kǵ mǵ sér nǵtĭm nĭ. Kǵ ājag tóg kator nǵtĭnh ke tǔ nĭ. Mǵ'āg'āg ke tǔ ājag nǵtĭ, ũ ag tǵ ājag vég mǔ ra,” he tóg, ĕg Senhor ti, ĕg mǵ.

¹⁶ Japo tag ag vǵ pǎ'i kar tǵ vĕnh mǎn han mǔ, ĕmǎ tǵ Armagedom tá, Hebreu ví ki ĕmǎ ěn jyjy vĕ.

¹⁷ Kǵ Topē tǵ jĕnĕ jafā ũ tóg ā tǔ kujĕg mǔ gé. Pénky tǵ 7 (ke) hǎ vĕ. Kanhkā krĕm tóg ā tǔ kujĕg mǔ. Kǵ nĭg-ja sĭnvĭ ěn tá, Topē jo ĩn kǎkǎ nĭgja ěn tá vĕnh ví tóg mĕ há ti, kǵ tóg: “nĕn kar tóg kar kǎn kǵ nǵ ha,” he mǔ, vĕnh ví ti. ¹⁸ Kǵ ta tóg kóm kóm ke mǔ, tǵrǵr he tóg mǔ gé, kǵ ga vǵ ragra ke jagy han mǔ gé. Ga tǵ ragra ke tǵ ge ve ja tǔ ĕg tóg nǵtĭ. ĕg tǵ ga mĭ mǔn kǎ tóg ragra ke tǵ ge han ja tǔ nĭ. ¹⁹ Cidade mág ěn tóg vĕnh kǎpóv kǵ nǵ ha, vĕnh kǎpóv tǎgtǔ tǵ. Kǵ ga kar mĭ cidade tóg kókĕn kǵ nǵtĭ nĭ. Topē pí(jé) cidade tǵ Babilônia kǎ jatu ja nĭgtĭ. Cidade ěn ki ke ag to tóg jǔ tǎvĭ han mǔ, Topē ti, ag to tóg fe gǵv han mǔ. Hǎ kǵ tóg ag vóg kónān jagy han mǔ, kǵ tóg ĕg tǵ vinho kron ri ke nĭ. ²⁰ Kǵ goj vǎso kar tóg tǔ nǵtĭ ha ke gé, pǎnónh kar tóg tǔ nǵtĭ gé. ²¹ Kǵ nǎfy tóg vár mǔ gé. ĕhé tǎvĭ ti nĭ, nǎfy ěn ti, ũn pir tóg quilo tǵ hĕn ri ke nĭ, kukryr tǵ nǎfy ěn. ĕprǎ tóg vár mǔ. Kǵ ĕprǎ ke ag tóg Topē mǵ ví kónān mǔ gé sir, nǎfy tag to, ti jagy tǎvĭ nĭn kǵ.

Ũn tǵtá kórĕg fi

17 Kǵ Topē tǵ jĕnĕ jafā ũ tóg inh ki jun mǔ, ũ tǵ pénky mǎn mǔ ja ěn ag kǎ ũ. Kǵ tóg inh mǵ: “kunĭg,” he mǔ. “Nhĭ ā mǵ cidade mág ti ven, cidade tǵ goj tǵ hĕn ri ke tá nǵ ěn ti. Cidade ěn ki ke ag vǵ ũn mén (ka)mĕ fi ri ke nǵtĭ, kǵ Topē vǵ ag vóg kónān ke mǔ, ũn mén (ka)mĕ fi ri ke ěn ag. ² Pǎ'i kar vǵ fi mré nǵ ja nĭgtĭ, ũn mén (ka)mĕ ěn fi mré. ĕprǎ ke kar mǵ tóg sér tĭ, fi jykre ti, kǵ tóg ag tǵ kronkron kǵ kǎgter ri ke nĭ, ag tǵ ũn mén (ka)mĕ ěn fi mré nǵ ti,” he tóg inh mǵ, Topē tǵ jĕnĕ jafā ti.

³ Kǵ Topē kuprĭg tóg inh krĭn mǔ, kǵ sóg nĕn nĕ ve kǵ ga kórĕg ra tĭ mǔ. Topē tǵ jĕnĕ jafā ěn vǵ inh pére tĭ mǔ. Tá ũn tǵtá fi tóg nĭ nĭ. Fi mĕg tǵ mĭg kri fi tóg nĭ nĭ, hǎ ra tóg kusǔg jĕ, fi mĕg ti. Vĕnh jyjji tóg fi mĕg kri ránrán kǵ nǵtĭ, kǵ tóg vĕnh kri tǵ rǔm ke kǵ jĕ, vĕnh

jyggy rágrá tỹ. Věnh jyggy ěn tóg Topě to vř kónãñ ký nỹtř. Fi męg vỹ ã pir ra krř tỹ 7 (ke) nř, nřka tỹ 10 (ke) ti nř gé. ⁴ Ůn tỹtã ěn fi vỹ kur kusũg tu ký nř nř, kur kósóg pę. Ouro tu fi tóg nř gé, pó sřnvř, pęrola. Ouro tỹ copo mãñ ký fi tóg nř nř. Hã ra tóg nęn ũ kóręg kar tỹ fõr ję, nęn ũ kavęj kar tỹ, copo ti. Fi tỹ vęnh jykre pãno han mũ to ken hã vę. ⁵ Fi jiji vỹ fi kakã ki rán ký nř, ũ tóg ã vř ki fi jygy tag mẽ ja tũ nř ver. Hã ra tóg: "Babilõnia hã vę," he mũ, fi jiji ti. "Ůn mág vỹ tỹ inh nř," he tóg. "Ůn męn (ka)mę kar fag mỹnh vỹ tỹ inh nř, ũ tỹ nęn ũ kavęj kar han tř ag mỹnh vỹ tỹ inh nř, ěprã, ag tỹ inh jykre han ký," he tóg mũ, fi jygy ti. ⁶ Hã ra fi tóg kron ký ter nř, fi tỹ ũ tỹ Topě ki ge ký nỹtř ag kyvęnh kron ký. Ů tỹ hęn ri ke ag kãgtęn ja ag tóg nřgtř, Jesus tugrřn, ag tỹ Jesus tovãnh sõr tũ tugrřn, hã ra fi tóg ag kyvęnh kron kãn ja nř.

Inh mỹ tóg e tř, sř fi ve ký. ⁷ Ký Topě tỹ jęnę jafã tóg inh mỹ: "mỹ ã mỹ e?" he mũ. "Nhỹ ã mỹ fi kãmęn, fi męg tỹ mřg ti ke gé, fi męg krř tỹ 7 (ke) ěn, fi męg nřka tỹ 10 (ke) ěn, fi tỹ kri nř jafã ěn ti," he tóg, Topě tỹ jęnę jafã ti. ⁸ "Fi męg tag vỹ vãsỹ ję ja nřgtř. Ůri tóg ki tũ nř, hã ra tóg kãnhmar nũgme tá kãkutęnh ke mũ, Topě tỹ ti kókęn pę han ję. Ký tóg ěprã ke ag mỹ e třnh mũ, ag tỹ fi męg tag venh ken ký, ũn jyggy tỹ Topě livro ki rán ký nỹtř tũ ag mỹ. Topě tỹ nęn (ũ) kar han to hã tóg ag rán ja tũ nř, ký ag tóg rřnrř ke tũ nỹtř. ěn ag mỹ tóg e třnh mũ, ag tỹ fi męg tỹ mřg ven ký. Vãsỹ tóg nř ja nřgtř, ký tóg ver ki tũ nř, hã ra tóg kejęn kãtřg mãñ ke mũ ha.

⁹ Topě tỹ ũn kanhrãn mũ ěn ag hã vỹ fi męg to jykren ke mũ. Ti krř tỹ 7 (ke) vỹ tỹ pãnõnh tỹ 7 (ke) nỹtř. Pãnõnh ěn kri fi tóg nř nř, ũn tỹtã kóręg ěn fi. Pã'i tỹ 7 (ke) to ke vę gé, hã ra, ti krř tỹ 7 (ke) ěn ti. ¹⁰ Pã'i tỹ 5 (ke) vỹ hur tũg, ũn pir vỹ ũri nř nř, ũn pir ũ vỹ kar ký kãtřg ke mũ gé. Ti kãtřg ken ký tóg nřg sř pę han ke mũ, ũ tỹ ěgno ěn ti. ¹¹ Fi męg tag, ũ tỹ vãsỹ nř ja kar ký ũri kã nř tũ ěn vỹ tỹ pã'i ũ nř gé. Pã'i tỹ 8 he mũ vỹ tỹ ti nř. Pã'i tỹ 7 (ke) ěn mré ke vỹ tỹ ti nř gé. Topě vỹ ti tỹ tũ' henh ke mũ gé.

¹² Ti nřka tỹ 10 (ke) vỹ tỹ pã'i tỹ 10 (ke) nỹtř gé. ěn ag vỹ ver kãmũ tũ nỹtř. Fi męg mré ag tóg tỹ pã'i nỹtřnh ke mũ, hã ra ag tóg nřg sř pę han ke mũ gé. ¹³ Jagnę mré ag tóg vęnh jykre pir han ke mũ, pã'i tag ag, fi męg ěn mré. Fi męg mỹ ag tóg vęnh vin ke mũ. ¹⁴ Cordeiro ěn kato ag tóg vãsãnsãn ke mũ. Hã ra cordeiro tóg ag tỹ hęn ri kenh ke mũ, ti mré ke ag mré, ũ tỹ ti tovãnh ja tũ ag mré, ũn kupręg ký nỹtř ag mré. Ký cordeiro ěn vỹ tỹ pã'i kar kri ke ję. Pã'i mág ag kar kri tỹ pã'i ti ję mỹr," he tóg inh mỹ, Topě tỹ jęnę jafã ti.

¹⁵ Ký tóg inh mỹ: "goj ve ja ã nř gé," he mũ. "Goj ěn tá fi tóg nř, ũn tỹtã kóręg ěn fi. Povo kar to ken hã vę, hã vỹ: goj, he mũ, ěprã ke kar to ken hã vę, nação kar to ken hã vę, vřmỹ vř nỹtř ag kar to ken hã vę gé, hã vỹ: goj, he mũ," he tóg. ¹⁶ "Kỹ fi męg vỹ ti nřka tỹ 10 (ke) ěn mré (tóg) fi to kóręg tãvř nỹtřnh ke mũ. Fi tũ kunũnh kãn ję ag tóg ke mũ, fi kur mré hã, ký fi tóg kator nřnh ke mũ, ũn kóręg ěn fi. Fi nř ko ję ag tóg ke mũ gé, ký ag tóg fi pũn ke mũ gé. ¹⁷ Ag tỹ ki kãgtř ra Topě tóg ag krřn tř, ag vatãnh tá, ký ag tóg Topě tỹ ag mỹ fi to

vęnh jykre nřv ěn hã han tř. Topě tỹ ag krřn ký ag tóg jagnę mré vęnh jykre pir hã han tř, ký ag tóg fi męg mỹ vęnh vin tř gé, pã'i tỹ 10 (ke) ěn ag. Gen ký ag tóg nęn kar kãnãn ke mũ ěn pętęm ke mũ, Topě tỹ vãsỹ tó ja ěn kar ti," he tóg, Topě tỹ jęnę jafã ti.

¹⁸ "Kỹ ũn tỹtã kóręg ěn fi, ã tỹ ũn vęg mũ ěn fi vỹ tỹ cidade mág ěn nř. ěprã pã'i kri ke kar fi nř," he tóg inh mỹ, Topě tỹ jęnę jafã ěn ti.

Babilõnia tỹ tũ' he

18 Kar ký sóg Topě tỹ jęnę jafã ũ vęg mũ gé. Kanhkã tá tóg kãtęre mũ. Tar pę tóg ję, jęngrę tóg ję gé, ký ti jęngrę tóg kurã han mũ, ěprã, Topě tỹ jęnę jafã ěn ti. ² ěn vỹ pręr mũ. "!.Kókęn ký ti nř ha..!" he tóg mũ, pręr ký. "!.Babilõnia vỹ kókęn ký nř, cidade mág ěn ti..!" he tóg. "!.Japo ag, vęnh jagrę kóręg ag vỹ tá ěmã nỹtř ha..! Jęsř kavęj kar, sęsř kóręg kar vỹ tá nỹtř ha, cidade jy ró ěn kãmř..! ³ ěprã ke kar vỹ cidade ěn jykre han ja nřgte..! Ký tóg ag tỹ ũ mré nř kónãn ěn ri ke ne..! Vinho kron mág ri ke ti ne..! cidade ěn jykre ti..! ěprã pã'i ag vỹ tá vęnh jykre han ja nřgte..! Ký tóg ũn tỹtã kóręg fi mré nř ri ke nř, ag jykre kóręg ti..! Nęn ũ vender he tř ag vỹ cidade ěn tugrřn rico nỹtř ja nřgte..! tá ke ag tỹ rico tãvř ja nỹtřnh kã..! Hã ra tóg kókęn ký nř ha..!" he tóg, pręr ký, Topě tỹ jęnę jafã ti.

⁴ Ký sóg kanhkã tá vęnh vř ũ męg mũ gé, ũ tỹ Topě ki ge ký nỹtř ag mỹ tóg: "mũ ję ha," he mũ, ũ tỹ kanhkã tá vř mũ ěn ti. "Cidade tá kãpamnř, ke tũ nř mũ ra ãjag tóg ag mré Topě vř mranh ke mũ, ký Topě tóg ag mré ãjag vóg kónãn ke mũ gé, ti tỹ cidade kókęn ken ký," he tóg, ũ tỹ kanhkã tá vř mũ ti, ũ tỹ Topě ki ge ký nỹtř ag mỹ. Cidade ěn kókęn ke to hã tóg ag mỹ tó mũ. ⁵ "Topě vỹ ag jykre pãno ve kãn, ký tóg kã jatu tũ nř. Ag tỹ Topě vř mranh vỹ e tãvř nỹtř, ký ti pãnř tóg kanhkã pętęm mũ, ag tỹ Topě vř mranh pãnř ti. ⁶ Ag tỹ ãjag mỹ nęn han ja ěn ri ke han nř, ag mỹ," he tóg, ũ tỹ Topě ki ge ký nỹtř ag mỹ. "Ag tỹ ãjag mỹ ti kóręg pir han ký ag mỹ ti kóręg ręgre han nř, vęnh kato. ãjag mỹ ag tóg ti kron jafã kóręg ven ja nř. Ag mỹ ti kron jafã kóręg ven ręgręg nř. ⁷ Sřnvř ja ag nỹtř, tỹ nęn ũ mág ja ag nỹtř. Ag jagtar han nř, ag sřnvř tag to. Ag jagtar han nř, ag tỹ nęn ũ mág tag to, ũ tỹ nęn ũ mág tũ ag jagtar han nř gé, ag mré. "Ůn mág vỹ tỹ ěg nỹtř," he ag tóg mũ. "Ů pi(ję) ěg jagtar han ke mũ'," he ag tóg mũ. ⁸ Hã ra ag tóg vãhã venh ke mũ, ag jagãgtar ke ti, ag vęsřręnh ke ti, ag vãnhprãg ti, ký tóg ag tỹ vęnh kaga jagy han ri ke nř sir. Kurã pir ki ag tóg tag ve kãn ke mũ, ký ag tóg př ki kãgter ke mũ. Topě hã vỹ ag vóg kónãn ke mũ, pã'i mág ti. Tar pę ti ję nř mỹr, Topě ti," he tóg, ũ tỹ kanhkã tá vř mũ ti, ũ tỹ Topě ki ge ký nỹtř ag mỹ.

⁹ Ký ěprã pã'i ag vỹ venh ke mũ, cidade nřja ti. Cidade ki ke ag mré tóg ag mỹ sér nř ja nřgtř. Ag mré ag tóg nęn (ũ) kar vřgve ja nřgtř, ký tóg ag tỹ fag mré nř ri ke nř ja nř, ag tũ mág ěn ti. Cidade pũr nřja ve ję ag tóg ke mũ ha, ký ag tóg fřnh mũ, jagtar ke mũ. ¹⁰ Kuvar há tá ag tóg nỹtřnh ke mũ, ag kanę jur ký, ag tỹ cidade ki ke ag vãnhprãg jagy mẽ ký. Ký ag tóg jagtar ký: "jagy tãvř tóg tř," henh ke mũ sir, pã'i ag. "ěhé tãvřn ja ti nř,

cidade tŷ Babilônia tag ti, tar pē ja ti nī. Hā ra ag tóg hora pir ki ti kókén kǎn," he jé ag tóg ke mŷ, pǎ'i ag.

¹¹ Kŷ nén (ũ) vender he nŷtŷgtŷ ag vŷ jagtar kŷ fŷnh ke mŷ gé, cidade tŷ to. Tá ag tóg nén (ũ) tŷ hēn ri ke ve ja nŷgtŷ, ¹² ouro ti, prata ti, pó sŷnvŷ ti, pérola ti, pyrfé tŷ kur ti, kur tŷ seda ti, kur kusŷg ti, kur kusŷg sá ti, ka kaja e ti, elefante jā tŷ nén han mŷ ti, ka sŷnvŷ tŷ nén han mŷ ti, ferro tŷ nén han mŷ ti, ferro kusŷg tŷ nén han mŷ ti, pó tŷ mármore tŷ nén han mŷ ti, ¹³ canela ti, vējēn ger há ti, ka jēnjo pŷn kŷ ger há tŷ incenso ti, ka jēnjo pŷn kŷ ger há tŷ mirra ti, vēnh mŷ tŷn jafā ti, vinho ti, azeite ti, farinha ti, trigo ti, monh ti, carneiro ti, cava-lo ti, carroça ti, ŷn gré ag, ŷn tŷtá fag mré hā. Tag kar tŷ ag tóg negocio hyn han tŷ ja nŷgtŷ, vender he nŷtŷgtŷ ag, hā ra tóg tŷ tŷ ha. ¹⁴ Kŷ nén ŷ vender he nŷtŷgtŷ ag tóg jagtar kŷ tag tóh ke mŷ, ha mē. "Nén kar ve ja ēg tóg nŷgtŷ, cidade tá, kŷ tóg ēg mŷ sér nŷ ja nŷgtŷ. Riqueza ēn tóg tŷ' he kǎn. ŷ tóg nén kar ēn to ēn mǎn ke tŷ nŷ ha. Ve mǎn ke tŷ ēg tóg nŷ ha, nén (ũ) kar ēn ti," he jé ag tóg ke mŷ, nén (ũ) vender he nŷtŷgtŷ ag.

¹⁵ Kŷ ag tóg kuvar há tá nŷtŷnh mŷ. Cidade ēn tá negocio han to ag tóg vēnh han ja nŷgtŷ, hā kŷ tóg ag mŷ e tŷ. Tātá nŷtŷn kŷ ag tóg jŷrŷn ke mŷ, ag tŷ cidade tá ke ag jagāgtar ve kŷ. Fŷ jé ag tóg ke mŷ, vēsŷrénh jé ag tóg ke mŷ. ¹⁶ Kŷ ag tóg: "jagy tāvŷ tóg nŷ," henh ke mŷ. "Hā tāvŷ ja ag nŷtŷ, cidade tag ki ke ja ag. Kur sŷnvŷ rŷnh ja ag tóg nŷtŷ, pyrfé tŷ kur, kur kusŷg, kur kusŷg sá. Ouro rŷnh ja ag tóg nŷtŷ, pó sŷnvŷ, pérola. ¹⁷ Hora pir ki ag tóg tŷ' he kǎn ja nŷ, ag tŷ nén (ũ) kar mré hā," he jé ag tóg ke mŷ gé, nén ŷ vender he nŷtŷgtŷ ag.

¹⁸ Kŷ barco to pǎ'i ag vŷ nŷtŷnh ke mŷ gé, goj kri mŷ mŷ kar ag, barco ki rŷr tŷ kar ag, ŷ tŷ goj kri rǎnhrāj mŷ kar ag ke gé. Tātá nŷtŷ kŷ ag tóg cidade nŷja ēn ve kŷ (ag tóg) prēnprēr mŷ sir. "Cidade ēn ri ke ve mǎn ke tŷ ēg tóg nŷ ha," he jé ag tóg ke mŷ. ¹⁹ Kŷ ag tóg ga fun-fur tŷ vēnh kri vǎm ke mŷ sir, ag mŷ e tŷn kŷ. Fŷ jé ag tóg ke mŷ, vēsŷrénh jé ag tóg ke mŷ. "Jagy tāvŷ tóg tŷ," he jé ag tóg ke mŷ. "Hā tāvŷ ja ag nŷtŷ, cidade tag ki ke ja ag. Vēnh kar vŷ ag tŷ mǎn kŷ vēnh hyn han ja nŷgtŷ, ŷ tŷ barco kǎmŷ goj kri mŷgtŷ ag. Kŷ tóg jagy tāvŷ tŷ. Hora pir ki tóg tŷ' he kǎn ja nŷ," he jé ag tóg ke mŷ gé, goj kri mŷgtŷ ag.

²⁰ "Kanhkǎ tá nŷtŷ kar'. Mŷ sér nŷtŷmŷnŷ. Topē ki ge kŷ nŷtŷ kar', mŷ sér nŷtŷmŷnŷ. Apóstolo kar', Topē vŷ tó tŷ kar', mŷ sér nŷtŷmŷnŷ. Tŷ' he kǎn ag huri, cidade ēn tá ke kar ag. Topē vŷ hur ag vóg kónǎn, ag tŷ ājag vóg kónǎn ja tugrŷn."

²¹ Kŷ Topē tŷ jēnē jafā tar ŷ tóg pó mág vǎg mŷ. Kra tŷ pó ri ke ti nŷ, pó mág ēn ti. Kŷ tóg goj nig ki ti fón mŷ, jŷ kŷ, kŷ tóg: "isŷ pó fón mŷ tag ri ke ti nŷnh mŷ, cidade tŷ Babilônia kókén ti," he mŷ. "Kókén kǎn kŷ tóg nŷ. ŷ tóg ti ve mǎn ke tŷ nŷ ha, cidade ti. ²² Kǎki ag tóg harpa kyn mǎn ke tŷ nŷtŷ ha, tŷnh mǎn ke tŷ ag nŷ ha, vǎn tŷ vǎkyr ēn kyn mǎn ke tŷ ag nŷ ha, trombeta ti ke gé. Vǎkyr mē mǎn ke tŷ ēg nŷ ha, cidade tŷ Babilônia tá. ŷ tóg ki rǎnhrāj mǎn ke tŷ nŷ ha, ŷ tóg ki nŷ mǎn ke tŷ nŷ ha. ŷ tóg ki tynyn mǎn ke tŷ nŷ gé. ²³ ŷ tóg ki lampião grug mǎn ke tŷ nŷ ha. ŷ tóg ki vēnh prŷg to

feita han mǎn ke tŷ nŷ gé. Há tāvŷ ja ag nŷtŷ, tá nén (ũ) kar vender he nŷtŷgtŷ ēn ag, kŷ vēnh kar vŷ ag vŷ jēmē ja nŷgtŷ. Povo kar krŷn kónǎn ja ag tóg nŷgtŷ, kujá tŷ ēg mŷ ón tŷ ēn ri ke han ja ag tóg nŷgtŷ. ²⁴ Topē vŷ tó tŷ ag kǎgtén ja ag tóg nŷgtŷ, cidade ēn tá ke ag, Topē ki ge kŷ nŷtŷ ag kǎgtén ja ag tóg nŷgtŷ. ēn hā tá tóg vēnh ven ja nŷ, ag tŷ ŷn kǎgtén mŷ kyvénh kar ti. Hā kŷ ag tóg ag kar kyvénh kajām kǎn ke mŷ," he tóg mŷ, Topē tŷ jēnē jafā tar ēn ti.

19 Kŷ sóg kanhkǎ tá nén ŷ mēg mŷ gé sir, hā ra tóg ŷ tŷ hēn ri ke ag jān mēg nŷ. Jān kŷ ag tóg cidade ēn to tag tó mŷ, ha mē. "Topē mŷ vŷ há han nŷ. Topē ne ēg krenkren han ki kanhró nŷ". Ti hā ne tŷ ŷn mág nŷ'. Ti hā ne tar jē'. ² Ti tŷ nén han mŷ vŷ kuryj kar nŷ. ŷn tŷtá kórég ēn fi vóg kónǎn tóg huri. Ēprǎ ke kar kókén ja fi tóg nŷ, fi jykre pǎno tŷ. Topē vŷ fi vóg kónǎn, fi tŷ ti rǎnhrāj han tŷ ag kǎgtén ja nŷn kŷ," he ag tóg, kanhkǎ tǎn ag, cidade tŷ Babilônia to.

³ Kŷ ag tóg jān mǎn kŷ tag tó mŷ gé, ha mē. "Topē mŷ vŷ há han nŷ. Cidade ēn pŷr nŷja vŷ kanhkǎ ra tāpŷr mŷ. Tŷ' henh ke tŷ ti nŷ, nŷja ēn," he ag tóg mŷ gé, jān kŷ, kanhkǎ tǎn ēn ag. ⁴ Kŷ kófa tŷ 24 (ke) ēn ag tóg mŷg ke kǎn mŷ, nén nē tŷ 4 (ke) ēn ag mré hā. Topē mŷ ag tóg: "Topē vŷ tŷ ā nŷ," he mŷ, ŷ tŷ nŷgja sŷnvŷ kri nŷ ēn mŷ. Kŷ ag tóg: "hā vē," he mŷ gé. "Topē mŷ vŷ há han nŷ," he ag tóg mŷ, jamā hár(a).

Cordeiro vēnh prŷg

⁵ Kŷ nŷgja sŷnvŷ ēn tá vēnh vŷ tóg mē há tŷ gé. "ŷ tŷ Topē mŷ rǎnhrāj tŷ," he tóg. "ŷ tŷ Topē kamēg tŷ," he tóg. "ŷn mág," he tóg. "ŷn kǎsir," he tóg. "Topē mŷ vŷ há han, ājag kar," he tóg, vēnh vŷ ēn ti.

⁶ Kŷ sóg ŷ tŷ hēn ri ke ag jān mēg mŷ gé. Tŷ tóg sa krog vŷ mē tŷ, tŷ tóg ta tŷ tŷrŷr he mē tŷ gé, ag jān ti. Jān kŷ ag tóg tag tó mŷ, ha mē. "Topē mŷ vŷ há han nŷ," he ag tóg. "ŷ tŷ nén ŷ kar han ki kanhró nŷ ēn tóg tŷ pǎ'i mág pē jē, ēg pǎ'i mág ti, Topē ti. ⁷ Kŷ tóg ēg mŷ sér tāvŷ tŷ. Vŷ sér han jé ēg tóg ke mŷ ha. "Tŷ ti ŷn mág pē jē," he jé ēg tóg ke mŷ gé. "Cordeiro tŷ vǎhǎ prŷg ke nē ha. Ti prŷnh ke fi vŷ vēnh kǎn huri. ⁸ Ā kur kupri ēn tu kŷ fi tóg jē nŷ, fi kur jēngrē ēn," he ag tóg, ŷn e ag, jānjān kŷ. Fi jykre tǎg to ken hā vē, hā vŷ: fi kur kupri jēngrē, he mŷ, fi tŷ Topē jykre há ēn han kŷ nŷ hā vē. ŷ tŷ Topē ki ge kŷ nŷtŷ kar ag to ken hā vē, hā vŷ: cordeiro prŷnh ke, he mŷ.

⁹ Kŷ Topē tŷ jēnē jafā tóg inh mŷ: "inh vŷ tag rán nŷ," he mŷ. "ŷ tŷ hēn ri ke ag tóg cordeiro prŷg tŷ festa konh ke mŷ. Topē vŷ ŷ tŷ ti festa ko mŷ ag kar ve há han mŷ," he tóg. Kŷ tóg: "Topē tŷ tón hā vē," he mŷ gé. "Hā ra Topē tóg ón vǎnh nŷgtŷ," he tóg, Topē tŷ jēnē jafā ti.

¹⁰ Kŷ sóg ti krēm mŷg ke mŷ, sŷ ti mŷ: "Topē vŷ tŷ ā nŷ," he jé. Hā ra tóg inh mŷ: "ke tŷg ra," he mŷ, Topē tŷ jēnē jafā ēn ti. "Topē mŷ rǎnhrāj han jafā vŷ tŷ inh nŷ, ā ri ke, ā kanhkǎ ag ri ke, ŷ tŷ Jesus tŷ ki hā tó mŷ ki króm mŷ ēn ag kar ri ke sóg nŷ, Topē rǎnhrāj han kŷ," he tóg. "Topē hā mŷ: Topē vŷ tŷ ā nŷ, hemnŷ," he tóg inh mŷ, Topē tŷ jēnē jafā ēn ti.

Topě ví tó tí ag vỹ Jesus tý ki hã tó mũ ên hã kãmén tí.

Ů tý cavalo kupri kri nĩ

¹¹ Kĩ sóg kanhkã róm kũ nỹ vég mũ. Cavalo kupri vỹ tá jê nĩ. Ů tý ti kri nĩ jyjyn hã vỹ: “Ůn ón vãnh,” he mũ. “Ů tý nén (ũ) há to krónh ke vãnh,” he tóg mũ gé, ti jiji ti. Ti hã vỹ jykre kuryj nĩ, ũ tý cavalo kupri kri nĩ ên ti, kũ tóg ki hã tó tí gé. Nén ũ há hã to tóg vãsân ti gé. ¹² Ti kanê vỹ tý pĩ gru ve nĩ. Ti krĩ tógfĩ vỹ e nỹtĩ. Ti kri ti jyjy tóg rán kũ nĩ, hã ra ũ pi(jé) ti jiji ki kanhró nỹtĩ. Ti hã vỹ ã pir mỹ ã jyjy ki kanhró nĩ. ¹³ Ti kur vỹ kyvénh nĩ. Ti to ag tóg: “Topě ví,” he tí. ¹⁴ Kanhkã tá soldado ag tóg ti nón kãmũ mũ. Cavalo kupri kri ag tóg kãmũ mũ, kanhkã tãn ag, ti soldado ag. Kur kupri rĩnh kũ ag tóg kãmũ mũ. ¹⁵ Ů tý ag jo tí mũ ên jenkã tá rógro jã régre tóg kãkutê mũ. Rógro tag tý tóg povo kar ag tý hên ri kenh ke mũ. Tý ag kri jê kũ tóg vênh jykre tar han ke mũ, ag to. Uva jẽgmĩ jafã tá tóg jẽgmĩnh ke mũ, uva ti, hã vỹ: Topě tý vênh kar to jũ jagy han mũ, he mũ, hã vỹ: uva jẽgmĩ, he mũ. ¹⁶ Ti kur ki tag tóg rán kũ nĩ, ha mẽ. “Pã'i kar ag kri pã'i,” he tóg, vênh rán ki. “Ůn mág kar ag kri ke,” he tóg mũ gé, vênh rán ki. Ti kre ki tóg rán kũ nĩ gé.

¹⁷ Kĩ sóg Topě tý jênê jafã ũ vég mũ gé. Rã kri tóg jê nĩ. Kũ tóg sêsĩ kar jé prêr mũ, jêsĩ tý kanhkã krêm tẽgtẽ tí ag kar. Jamã hár(a) tóg ag mỹ: “!..kuneg..!” he mũ. “!..Vênh mãn kãmũ jeg..!” he tóg. “!..Topě tý festa konh kãmũ jeg..!” ¹⁸ Pã'i kãgter konh kãmũ jeg..! Soldado to pã'i ag, soldado ag, cavalo ag, ũ tý cavalo kri mũgtĩ ag, ũ tý tý camarada nỹtĩ ag, ag patrão ag, ũn mág ag, ũn kãsir ag, êprã ke kar ag kãgter mũ nĩ konh kãmũ jeg..!” he tóg, Topě tý jênê jafã ti, sêsĩ ag kar jé prêr kũ.

¹⁹ Kĩ sóg goj kãtã mĩg ên ve mãn mũ gé, êprã pã'i kar ag ke gé, ag soldado ag mré hã. Vênh mãn kũ ag tóg nỹtĩ, ag tý ũ tý cavalo kupri kri nĩ ên kato vãsãnsãn jé, ag tý ti krêm ke ag kato vãsãnsãn mág han jé. ²⁰ Kũ ag tóg mĩg ên ség mũ, ũ tý ón kũ Topě ví tó tí ên ag mré hã, ũ tý mĩg rĩnve nén ve vãnh tý hên ri ke hyn han ja ên ti. Ti tý milagre hyn han tugrĩn ũ tý hên ri ke ag tóg ti ví kri nĩm ja nĩgtĩ. Ti tý ag krĩn kónãn hã vỹ, ũ tý ti rá tý ránrán kũ nỹtĩ kar ag, ũ tý ti kãggrã to: “Topě vỹ,” he mũ kar ag. Kũ ũ tý mĩg ên ség mũ ag tóg pĩ gru fir ki ti fón mũ, pĩ mág pẽ ki, ũ tý ón kũ Topě ví tó tí ên mré hã. Ag rĩnrĩr hã ra ag tóg pĩ grub fir ên ki ag vãm mũ, ag sigse kũ. Pó tý enxofre pũr nĩja ên ki ag tóg vãm mũ, vãn pũr nĩja ri ke ên ki. ²¹ Ag soldado ag kãgtén ag tóg mũ gé sir, rógro tý, rógro tý ũ tý cavalo kupri kri nĩ ên jenkã tá kãkutê mũ ên ti. Kũ jêsĩ kar ag tóg vênh fãn mũ sir, ũn kãgter mũ ag nĩ kon kũ.

Satanás tý prỹg tý mil (ke) ki se kũ jê

20 Kũ sóg Topě tý jênê jafã ũ vég mũ gé sir. Kanhkã tá tóg kãtêre mũ, Topě tý jênê jafã ti. Nũgme jãnkã nĩfênh jafã vyn kũ tóg kãtêre mũ, ti chave ti. Ferro tý corrente vãg tóg mũ gé. ² Ên vỹ mĩg fêr ên ség mũ, hã vỹ: pỹn ve tý ũn ve fag krĩn kónãn mũ, he mũ,

hã vỹ: Japo, he mũ, hã vỹ: Satanás, he mũ, mĩg fêr ên ti. Ên se kũ tóg ferro tý ti mĩnh mũ sir. Kũ tóg se kũ jê nĩ, prỹg tý mil (ke) ki. ³ Nũgme ki tóg ti fón mũ sir, mĩg fêr ti tý, Topě tý jênê jafã ên ti, kũ tóg nũgme jãnkã nĩfênh há han mũ sir, chave tý. Kũ mĩg fêr ên tóg povo ag krĩn kónãn mãn ke tú nĩ ha ver, prỹg tý mil (ke) ki. Prỹg tý mil (ke) tag tý tú' hen kũ ag tóg ver ti kavãn sĩ han mãn ke mũ, mĩg fêr ti.

⁴ Kũ sóg nĩgja sĩnvĩ tý hên ri ke vigvég mũ. Ů tý kri nĩgnĩg kũ nỹtĩ ag vỹ tý pã'i nỹtĩ, ag tý vênh kar jykre tugnỹm ke to pã'i. Kũ sóg êprã ke kuprĩg tý hên ri ke ag vigvég mũ gé, ag tý ũn kãgtén ja ên ag kuprĩg. Ag tý vênh kar mỹ Jesus kãmén ja tugrĩn ag tóg ag kãgtén ja nĩ, ag tý Topě ví tó tugrĩn. Mĩg ên to ag tóg: “Topě vỹ,” he ja tú nĩgtĩ, ti kãggrã to ke gé. Mĩg rá ên tý ag tóg vênh rán ja tú nĩ gé, ag kakã ki, ag nĩgé pãnĩ ki ke gé. Ên ag vỹ tý Cristo mré pã'i nỹtĩnh ha, prỹg tý mil (ke) ên ki. ⁵ Vêser ũ ag vỹ ver rĩnrĩr mãn ke tú nĩ. Prỹg tý mil (ke) ên tý tú' hen kũ ag tóg kejên rĩnrĩr mãn kãn ke mũ. Ů tý Cristo mré tý pã'i nỹtĩ tag ag vỹ rĩnrĩr vén ke mũ. ⁶ Ů tý rĩnrĩr vén mũ mỹ tóg ví há han ke mũ, Topě ti. Topě tú vỹ tý ag nỹtĩ. Kãgter mãn ke tú ag tóg nỹtĩ ha. Topě tú ki rĩr jé ag tóg ke mũ, Cristo tú ki ke gé. Prỹg tý mil (ke) ki ag tóg tý pã'i nỹtĩnh mũ, Cristo mré hã.

Satanás kutê

⁷ Kejên prỹg tý mil (ke) ên tóg tú' he mũ. Kũ ag tóg Satanás ên kavãn sĩ han mãn ke mũ. ⁸ Kũ tóg tí mũ, povo tý Gogue ag mré Magogue ag krĩn kónãn jé, tãtã, ga fyr tá, Satanás ti. E tãví ag nỹtĩ, goj fyr tá rỹnhryj ri ke ên ag, goj kafã tú fyr tá rĩnhryj ri ke ên ag. Ag vênh mãn kãn han jé tóg ke mũ, Satanás ti. ⁹ Kũ ag tóg tá kãmũ mũ, ũn e tãví ên ag. Ů tý Topě ki ge kũ nỹtĩ ag kato ag tóg kãmũ mũ, cidade ên kato, Topě tý cidade to há nĩ ên kato. Ag tý ag tý tú' he kãn sór vỹ. Hã ra pĩ tóg kanhkã tá kãtêre mũ, kũ tóg ag kãgtén mũ. Ů tý Topě ki ge kũ nỹtĩ ag tý tú' he sór mũ ên ag kãgtén tóg mũ, pĩ ti. ¹⁰ Japo ên, ũ tý ag mỹ ón mũ ên fón pẽ han ag tóg mũ, pĩ grub fir ên ki, pĩ mág pẽ ên ki, pó tý enxofre pũr nĩja ên kãki, vãn pũr nĩja ri ke ên kãki. Goj kãtã mĩg ên vỹ tá nĩ ha, pĩ grub fir ên kãkã, kar kũ ón kũ Topě ví tó tí ên ti ke gé. Pĩ grub fir ên kãki ag tóg nỹtĩ, tá kãpa mãn ke tú pẽ ag tóg nỹtĩ ha. Tá ag jagtar tãví nỹtĩ ha.

Vênh kar jykre tugnỹm ke kurã

¹¹ Kũ sóg nĩgja mág pẽ vég mũ gé, nĩgja kupri. Ů tóg kri nĩ nĩ. Ti rĩnve ga tóg tú' he mũ vãnh, kanhkã ti ke gé. Vênh ven mãn tú tóg nỹtĩ ha, kanhkã mré ga ti.

¹² Kũ sóg vêser kar vigvég mũ, ũn mág ag, ũn kãsir ag ke gé. Nĩgja kupri ên jo ag tóg nỹtĩ. Kũ livro vỹ tá nỹtĩ gé. Livro ên kygvãg ag tóg mũ. Vênh kar jykre vỹ livro ên ki ránrán kũ nỹtĩ. Kũ livro ũ vỹ tá nĩ gé, ên kavãg ag tóg mũ gé. Ů tý rĩr krỹg ja tú venh ke mũ ag jygjy vỹ livro ên ki ránrán kũ nỹtĩ. Kũ Topě tóg vêser kar jykre tugnỹm ke mũ, kũ tóg ag mỹ ag tý nén venh ke mũ ti

tónh ke mũ. Ag tý ãjag tý nén han ja kajãm ke vë, ag tý ãjag jykre tý livro ki ránrán ký nýtí ên kajãm kãn ke vë. ¹³ Û tý goj ki kãgter mũ ag vỹ tá nýtí gé, ù tý vëser jamã tá nýtí ag kar ti. Vënh kar vỹ tá nýtí. Ag tý nén han mũ kar kajãm kãn jé ag tóg ke mũ ha. ¹⁴ Ký ù vỹ ter mãn ke tũ nĩ ha. Êg ter ke tag vỹ hur tũg. Û tý pĩ grug fir ên kãki vár ke tag ag vỹ kãgter ri ke han ke mũ, ký tóg ag kãgter pë han ri ke nĩ sir, ag tũg pë han tũ ra. ¹⁵ Ký ùn jygji rán ký nýtí tũ ên ag vỹ pĩ grug fir ên kãki vár kãn ke mũ, ùn jygji tý Topë livro ki ránrán ký nýtí tũ ên ag.

Kanhkã tãg mré ga tãg

21 Ký sóg kanhkã tãg vég mũ gé, ga tãg ke gé. Kanhkã ve ên tóg hur tũg, ga ve ên ke gé, goj ti ke gé. ² Ký sóg Topë tý cidade tag, Jerusalém tãg tag vég mũ gé. Kanhkã tá tóg kãtére mũ, Topë tá, cidade tãg tag ti. Cidade sĩnvĩ han ja ag tóg nĩgtĩ, ký tóg ag tý tá vënh prũg to festa han ke nĩ ve nĩ. Cidade sĩnvĩ tóg ùn prũnh ke fi sĩnvĩ ri ke nĩ, fi tý ã mén ke ti jãvãnh ký. ³ Nĩgja kupri ên tá vënh vỹ tóg mẽ há tí, ký tóg: “Topë jamãnh hã vë,” he mũ. “Topë tý êprã ke ag mré êmãnh hã vë,” he tóg. “Ag mré tóg nĩ nĩ ha, ti tũ vỹ tý ag nýtĩnh ke mũ ha. Topë vỹ ag mré nĩnh mũ ha, ký tóg tý ag Topë nĩ sir. ⁴ Ag kanë var tý tũ’ he kãn jé tóg ke mũ ha. Û tóg ter mãn ke tũ pë nĩ ha, hã ký ù tóg fe kaj nĩ mãn ke tũ nĩ gé, jagtar ke tũm, kaganh ke tũm. Tũg ti nĩ ha, vënh jykre si kar ti. Vënh ven mãn ke tũ ti nĩ ha, vënh jykre si ti,” he tóg, vënh vỹ ên ti.

⁵ Ký ù tý nĩgja kupri kri nĩ ên tóg: “nén (ũ) kar han mãn jé sóg ke mũ ha,” he mũ. Ký tóg inh mũ: “inh vỹ tag rán nĩ,” he mũ gé. “Sỹ ki hã tó vë. Vënh ven kãn jé tóg ke mũ, sỹ ã mẽ nén tó mũ tag ti,” he tóg. ⁶ Ký tóg: “hỹ, vënh ven kãn ti huri,” he mũ gé. “Ûn ve vỹ tý inh nĩ, ký sóg tý êgno nĩ gé. Isỹ nén (ũ) kar han to hã sóg nĩ nĩ, ký sóg nén (ũ) kar tũg mũ ra nĩnh mũ gé. Û tóg goj kron sór mũ. Ên mẽ sóg goj ven tí, kaja tũ ra. Isỹ ti mẽ goj ven mũ ên vỹ ti ter tũ han ke mũ. ⁷ Û tý isovãnh tũ ên mẽ sóg nĩnh ke mũ, presente tag ti, ha mẽ: ti Topë vỹ tý inh nĩnh mũ, ký tóg tý inh kósin nĩnh mũ gé,” he tóg inh mũ, ù tý nĩgja kupri kri nĩ ên ti.

⁸ Hã ra ù ag tóg pĩ grug fir kãki, pĩ mág pë ên kãki vár ke mũ, hã vỹ: ùn mũmëg (ka)më ag, he mũ, ù tý isovãnh mũ ag, he mũ, ù tý vënh jykre pãno tý vënh kavënh tí ag, he mũ, ù tý ù tén tí ag, he mũ, ù tý ã prũ tũ fag mré nĩgnỹ mũ ag, he mũ, ù tý ã mén tũ mré nĩgnỹ mũ fag, he mũ, kujá ag, he mũ, curandeiro ag, he mũ, ù tý vënh kãggrá jykre mũ mũ mũ ag, he mũ, ùn ón mũ ag, he mũ gé. Pĩ grug fir ên kãki tóg ag vãm kãn ke mũ, pó tý enxofre pũr nĩja ên kãki, vãn pũr nĩja ri ke ên kãki. Ký tóg ag kãgtén pë han ri ke nĩ sir,” he tóg, ù tý nĩgja kupri kri nĩ ên ti.

Jerusalém tãg

⁹ Ký Topë tý jëñë jafã ù tóg inh ki jun mũ, ù tý pénky kãkã nĩ ên tý ga kri ke ag vóg kónãnh mũ ên ag kã ù. Inh mẽ tóg: “kunĩg,” he mũ. “Cordeiro prũnh ke fi venh kãtĩg,” he tóg inh mẽ.

¹⁰ Ký Topë kuprĩg tóg inh krĩn mũ sir, ký sóg nén në vég mũ. Topë tý jëñë jafã ên tóg inh pére tí mũ, pãnónh téj (gy) kri. Pãnónh kri jë ký tóg inh mẽ Topë tý cidade tãg ven mũ sir, cidade tý Jerusalém, he mũ tag ti, ù tý kanhkã tá kãtére mũ tag ti, Topë tá. ¹¹ Sĩnvĩ pë tóg nĩ, Topë sĩnvĩ ên ri ke ti nĩ, kókov tóg nĩ gé, pó tý jaspe kókov ri ke. Pó tý tonh vỹ tý ti nĩ, jaspe ti, ký tóg pó kókov fin êváj ên ri ke nĩ. ¹² Cidade jy ró tóg téj gy nỹ, vënh ra hã tóg téj gy jë gé. Ró ki jãnkã tý 12 (ke) vỹ nýtí. Ký Topë tý jëgnë jafã tý 12 (ke) ag vỹ ki rĩr nýtí, jãnkã ki. Ki vënh jygji tóg ránrán ký nýtí, jãnkã ki, Israel jóg’jóg ve tý 12 (ke) ên ag jygji ti. ¹³ Rã jur ja kãtã tóg jãnkã tãgtũ nĩ. Rã pur ja kãtã tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé, kanhkã tãpér ù kãtã tóg jãnkã tãgtũ ù nĩ gé. ¹⁴ Pó tý 12 (ke) kri tóg hyn han ký nĩ nĩ, cidade ti. Pó ên ki vënh jygji tóg ránrán ký nýtí gé, apóstolo tý 12 (ke) ên ag jygji ti, cordeiro tũ ên ag jygji ti.

¹⁵ Ký ù tý inh mré vỹ mũ ên, Topë tý jëñë jafã ên tóg ti kãmun jafã vyn ký jë nĩ, ti kãmun jafã tý ouro ti. Ký tóg cidade kãmun sór mũ, cidade jy ró ti, ti jãnkã ti ke gé.

¹⁶ Péno tý 4 (ke) ti nĩ, cidade ti, ký ti tãpér vỹ ti téj ri ke nĩ. Ký Topë tý jëñë jafã ên vỹ kãmun mũ sir, cidade ti, ti kãmun jafã tý. Quilômetro tý 2 mil kri 200 (ke) ti nĩ, ti tý téj e ký nỹ ki, ti tãpér ki ke gé, ti tý vënh ra jën ke gé. Vënh ri ke kar ti nĩ, ti kãmur ti. ¹⁷ Ký tóg cidade jy ró ên kãmun mũ gé. Ti tãpér vỹ metro tý 64 (ke) nĩ. Metro tag vỹ tý êprã ke ag kãmun jafã nĩ, hã ra Topë tý jëñë jafã vỹ kãmun mũ, êprã ke ag kãmun jafã tý. ¹⁸ Ró vỹ pó tý tonh tý jaspe tý han ký nỹ. Ký cidade vỹ ouro tý han ký nĩ, hã ra tóg fin êváj nĩ, vidro fin êváj ri ke.

¹⁹ Cidade jy ró tóg pó tý tonh mág kri han ký nĩ. Pó ên to pó tý tonh ù tóg nýtí gé, ùn e ag. Pó tý tonh mág ù tóg tý jaspe nĩ, ký ù tóg tý safira nĩ, ký ù tóg tý ágata nĩ, jo ù tóg tý esmeralda nĩ, ²⁰ jo ù tóg tý sardônio nĩ, jo ù tóg tý sárdio nĩ, ù tóg tý crisólito nĩ, ù tóg tý berilo nĩ, ù tóg tý topázio nĩ, ù tóg tý crisópraso nĩ, ù tóg tý jacinto nĩ, ù tóg tý ametista nĩ gé. ¹² (ke) ti nýtí, pó mág ti. ²¹ Ký ti jãnkã tý 12 (ke) vỹ pérola tý hyn han ký nýtí. Jãnkã pir vỹ pérola pir nĩ mẽr, ha mẽ. Ký êpry mág ên, êmĩn mág ên vỹ ouro tý han ký sa, hã ra tóg fin êváj nĩ, vidro fin êváj ri ke.

²² Hã ra sóg Topë jo ĩn vég tũ nĩ, cidade ên tá. Topë vỹ vënh kar kri nĩ, ký tóg nén (ũ) kar han ki kanhró nĩ gé. Topë hã vỹ cidade ên tá êmã nĩ, cordeiro ti ke gé, hã ký tóg tá ag jo ĩn tũ nĩ. ²³ Ký rã tóg tá tũ nĩ gé, kysã ke gé. Topë tý jëngre vỹ ki kurã han tí, ký tóg tá kutyg vãnh nĩ sir. Cordeiro ên vỹ cidade ên tá rã ri ke nĩ. ²⁴ Ký vënh kar tóg Topë tý cidade ki jëngre ên tugrĩn êvãnh há han tí, povo kar ag. Êprã pã’i kar ag vỹ ãjag tý nén (ũ) kar gé kãmũnh mũ, ag tý tá vin han jé. ²⁵ Jãnkã vỹ nugnón ký nýtí, kurã kar ki. Kutyg tũ nĩnh ký ag tóg jãnkã nĩgfënh tũ nĩgtí. ²⁶ Povo kar ag vỹ ãjag tý nén (ũ) gé kãmũnh ke mũ, cidade ên mẽ. ²⁷ Hã ra nén ù kóreg vỹ kãrãnh ke tũ pë nĩ. Û tý vënh jykre pãno han mũ ag vỹ rã genh ke tũ nĩ, ùn ón mũ ag ke gé. Ûn jygji tý livro ki ránrán ký nýtí ên ag hã vỹ ra genh ke mũ. Û tý rĩr

krýg ja tũ vég mũ ãn ag jygjy vỹ ránrán kỹ nýtĩ, cordeiro tỹ livro ãn ki.

22 Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã tóg inh mỹ goj mág ven mũ. Goj ãn vỹ ãg rĩnrĩr han tĩ. Kómkóm ke ti tĩ, goj ãn ti, pó kupri fĩn ãváj tỹ kómkóm ke ãn ri ke, goj ti. Goj ãn nĩhỹg vỹ Topẽ nĩgja tá nĩ, cordeiro nĩgja ãn tá. ² Kỹ tóg cidade kuju mĩ tĩ mũ, ãpry mág jagma, ãmĩn mág ãn jagma, goj ti. Ti fyr tá ka tóg nýtĩ, ti fyr ù tá ke gé. Ka kanẽ ãn vỹ ãg rĩnrĩr han tĩ gé. ãn vỹ prỹg pir ki kanẽ tỹ 12 (ke) han tĩ. Kysã kar ki tóg ã kanẽ hyn han tĩ. Ti fẽj vỹ tỹ vẽn h kagta kar nĩ, vẽn h kaga kar tỹ tóg hághá' he kãn tĩ. ³ Topẽ tỹ nén ù to jũ vỹ tá nĩnh ke tũ pẽ nĩ, cidade ãn tá.

Topẽ nĩgja vỹ cidade ãn tá nĩ nĩ, cordeiro nĩgja ãn ti, kỹ vẽn h kar vỹ ti to: "Topẽ vẽ," henh ke mũ, Topẽ rãnrãj han tĩ ag kar. ⁴ Topẽ ve jé ag tóg ke mũ, kỹ ti jiji vỹ ag kakã ki rán kỹ nĩnh mũ. ⁵ Tá tóg kutyg vãn h nỹgtĩ, há kỹ ag tóg tá lampião grub ke tũ nĩ. Rã vỹ tá tũ nĩ gé. Topẽ vỹ ag mỹ tỹ jẽngrẽ han tĩgtĩ, ãg pã'i ti. Kỹ tá nýtĩ ag tóg tỹ pã'i nýtĩnh ke mũ gé. Ag tỹ tỹ pã'i nýtĩnh ke tag vỹ tũ' henh ke tũ nĩ.

Jesus kãtĩg mãn

⁶ Kỹ Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ãn tóg inh mỹ: "inh vỹ vỹ tỹ ki há ke nĩ," he mũ. "Vẽn h ó pijé," he tóg. "ãg jóg tỹ Topẽ vỹ ù tỹ ã vỹ tó tí ag mỹ ã kuprĩg jẽnẽ, ti tỹ ag kanhrãn jé. Há kỹ tóg ã tỹ jẽgnẽ jafã ag kã ù jẽnẽ, ti tỹ ti mỹ rãnrãj tĩ ag mỹ tó jé, nén tỹ kãn hmar kutẽn h ke mũ ti," he tóg, inh mỹ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

⁷ Jesus vỹ tag tó mũ, ha mẽ. "Ha vé, inh kãtĩg mãn ke nẽ ha. Nén tỹ livro tag ki rán kỹ nĩ tag to jykren há han nĩ, kỹ Topẽ tóg ãjag mỹ ví há han ke mũ," he tóg, Jesus ti.

⁸ Tag kar ve inh, mẽ inh ke gé, inh, há vỹ: João, he mũ. Isỹ ve kãn kar kỹ sóg ù tỹ inh mỹ tag ven mũ ãn krẽm mũg ke mũ, sỹ ti mỹ: "Topẽ vỹ tỹ ã nĩ," he jé. ⁹ Há ra tóg inh mỹ: "ke tũg nĩ," he mũ. "ã ri ke sóg nĩ, isỹ Topẽ rãnrãj han kỹ. ã régre ag ri ke sóg nĩ, ù tỹ Topẽ ví tó tí ag ri ke sóg nĩ, ù tỹ livro tag ki nén rán kỹ nĩ mẽg mũ ag ri ke sóg nĩ gé. Topẽ há mỹ: "Topẽ vỹ tỹ ã nĩ," hemnĩ," he tóg, inh mỹ, Topẽ tỹ jẽnẽ jafã ti.

¹⁰ Kỹ Jesus vỹ tag tó mũ gé, ha mẽ. "Livro tag ki nén rán kỹ nĩ tag péju sóg tũg nĩ," he tóg, inh mỹ. "Kakó ti nĩ ha, ãjag tỹ nén tỹ ki rán kỹ nĩ tag venh ke mũ ti. ¹¹ ù tỹ vẽn h jykre pãno han mũ ãn jé han kỹ nĩ nĩ. ù mỹn hỹn há tĩgtĩ, ti jykre kavéj ti. Ti jé ã jykre kórég há mĩ tĩg. ù tóg vẽn h jykre kuryj han tĩ. Ti jé to tar nĩ. ù ag tóg tỹ Topẽ tũ nýtĩ. Ag jé ti to krónh ke tũg," he tóg, Jesus ti.

¹² "Ha vé, inh kãtĩg mãn ke nẽ ha. ãjag kaja ma sóg kãtĩg ke mũ, ha vemnĩ. Vẽn h kar vỹ ve kãn ke mũ, ag tỹ nén han mũ kaja ti. ¹³ Topẽ ví kar han sóg tĩ. ùn ve vỹ

tỹ inh nĩ, ùn tỹ ãgno vỹ tỹ inh nĩ gé. Isỹ nén kar han ven to há sóg nĩ, kỹ sóg nén kar tỹ tũ' he mũ ra ãgno kã nĩnh ke mũ gé," he tóg, Jesus ti.

¹⁴ "ù ag tóg ãjag jykre kugrynh sór tĩ, há kỹ ag tóg ãg tỹ ãg kur kygfa ri ke han tĩ. ãn ag mỹ tóg ví há han ke mũ, Topẽ ti. Ka kanẽ tỹ ãg rĩnrĩr han tĩ ãn ko jé ag tóg ke mũ, kỹ ag tóg cidade ãn jãnkã ra genh ke mũ gé.

¹⁵ Há ra ù ag tóg ãn ra genh ke tũ nĩ, há vỹ: ù tỹ vẽn h jykre pãno tỹ vẽn h kavẽn h tĩ ag, he mũ, kujá ag, he mũ, curandeiro ag, he mũ, ù tỹ ã prũ tũ fag mré nỹgnỹ mũ ag, he mũ, ù fag tỹ ãjag mẽn tũ ag mré nỹgnỹ mũ fag, he mũ, ù tỹ ù tén mũ ag, he mũ, ù tỹ vẽn h kãggrá jykre mĩ mũ mũ ag, he mũ, ùn ón mũ ag, he mũ, ù tỹ ù ag lograr he mũ ag, he mũ gé. ãn ag vỹ cidade ra genh ke tũ pẽ nĩ," he tóg, Jesus ti.

¹⁶ "Isỹ jẽnẽ jafã jẽnẽ inh, inh, há vỹ: Jesus, he mũ. Ti jẽnẽ inh, ti tỹ ãjag mỹ ãjag tỹ nén venh ke mũ kar tó jé, ù tỹ inh ví jẽmẽ jé vẽn h mãn tĩ ag kar mỹ. Davi krẽ'krẽ ag kã ù ãn vỹ tỹ inh nĩ. Krĩg mág há sóg nĩ," he tóg, Jesus ti.

¹⁷ Kỹ Topẽ kuprĩg vỹ Jesus mỹ: "kur kãtĩg," he mũ. ù tỹ ti ki ge kỹ nýtĩ kar ag vỹ ti mỹ tag tó tí gé, ag tỹ tỹ ti prũnh ke fi ri ke nýtĩn kỹ. ù tỹ ag tỹ ti jé prẽr mẽg mũ ag jé ti mỹ: "kur kãtĩg," he kãn.

Kỹ Jesus tóg: "ù tỹ goj kron sór mũ ãn jé iso kãtĩ," he mũ, "sỹ ti mỹ goj jun jé, fagrĩnh mỹ. Goj ãn vỹ ti rĩr han ke mũ, ha vemnĩ," he tóg, Jesus ti.

João tỹ ve ja

¹⁸ Vãhã sóg tag tó sór mũ, inh, há vỹ: João, he mũ, ha mẽ. ù tóg kejẽn isỹ nén rán mũ tag ve kỹ pãte ù rán mãn sór ke mũ gé hẽn ri ke mũn. ãn vóg kónãn tãvĩ han jé tóg ke mũ, Topẽ ti, kỹ tóg sỹ nén ù jagy tó mũ ãn ve kãn ke mũ, ha mẽ. ¹⁹ Kejẽn ù tóg hẽn ri ke mũn isỹ nén rán mũ ù tỹ nén ù tũ han sór mũ. ãn tũ mág tỹ tóg tũ' henh ke mũ gé, Topẽ ti, kỹ tóg ka kanẽ tỹ ãg rĩnrĩr han mũ ãn konh ke tũ nĩ. Topẽ tỹ cidade nĩv ãn ra rãnh ke tũ tóg nĩ gé, sỹ cidade kãmén mũ ãn ra.

²⁰ ù tỹ inh mỹ tag kar ven mũ ãn vỹ: "inh kãtĩg mãn ke nẽ ha, sỹ ki há tó vẽ," he mũ.

Hỹ, kur kãtĩg, ãg Senhor tỹ Jesus'.

²¹ ãg Senhor tỹ Jesus jé ãjag kar tar han. Há vẽn.

ãg tỹ Topẽ ví rá venh ke

ãg tỹ Topẽ ví rá ve kỹ ki kanhrãn kỹ ki krov kỹ ãg há han ke mũ. Kurã kar ki ãg tóg to sĩ han ke mũ, kỹ ãg tóg kãn hmar fĩn rãm ke mũ. Kỹ tóg há tí gé, ãg tỹ prỹg kar ki Novo Testamento tag fĩn rãm kỹ, ãg tỹ tỹ vẽn h kanhrãn há han jé. ãg tỹ fĩn rãm jé ãg tóg gen kỹ to kenh mũ, ha vé: